

Sbírka rozhodnutí nejvyšších stolic soudních.

Svazek 149.

Sbírka rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských.

Ročník XXIX (1948).

V Praze 1949.

Právníké vydavatelství JUDr. V. Tomsa, Praha XII., Římská 37.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských.

Ročník dvacátý devátý,

obsahující rozhodnutí z roku ~~1948~~ 1946/47
(od čísla 352 do čísla 567 Sb. n. s. II.)

163 - 351

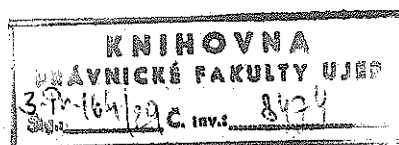
Na příkaz prezidia nejvyššího soudu pořádá redakční komise
nejvyššího soudu.

V Praze 1949.

Tiskem firmy Hejda a Zbroj, národní podnik, Mladá Boleslav.

Veškerá práva autorská,
zejména právo překladu, jakéhokoliv zpracování nebo použití, jsou vyhrazena.

OBSAH:

	Stránka
Seznam rozhodnutí v pořadí časovém	VII. – IX.
Seznam rozhodnutí podle spisových značek	X. – XII.
Rozhodnutí nejvyššího soudu č. 352 567	1 – 372
Věcný seznam abecední	373 – 461
Seznam ustanovení zákonných	462 – 475

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém.

	Č.		Č.	
Leden	7. R I 354/47	352	Únor 13. R II 162/47	389
»	7. R I 457/47	353	» 14. Rv I 202/47	390
»	7. R I 463/47	354	» 19. R I 734/47	391
»	7. Rv I 282/47	355	» 19. R I 748/47	392
»	7. Rv I 381/47	356	» 19. Rv II 195/47	393
»	7. R II 188/47	357	» 20. R I 680/47	394
»	7. R II 261/47	358	» 20. R I 726/47	395
»	8. R II 294/47	359	» 20. R II 270/47	396
»	9. Rv I 316/47	360	» 23. R I 280/47	397
»	14. R I 490/47	361	» 25. R I 633/47	398
»	14. Rv I 270/47	362	» 25. R I 670/47	399
»	14. R I 512/47	363		
»	14. Rv I 345/47	364	Březen 10. R II 121/47	400
»	14. N I 176/47	365	» 11. R II 321/47	401
»	15. Rv I 398/47	366	» 11. R II 6/48	402
»	16. R II 265/47	367	» 11. Rv I 452/47	403
»	21. R II 180/47	368	» 11. Rv II 221/47	404
»	22. R I 556/47	369	» 12. R I 736/47	405
»	22. Rv I 244/47	370	» 12. R I 48/48	406
»	23. R I 595/47	371	» 12. N I 36/47	407
»	23. R I 722/47	372	» 18. R I 664/47	408
»	27. Rv II 162/47	373	» 18. Rv II 190/47	409
»	28. Rv I 252/46	374	» 24. R I 160/48	410
»	28. N II 14/47	375	» 24. R II 33/48	411
»	29. R I 695/47	376	» 31. Rv I 8/48	412
»	29. Rv I 185/46	377	» 31. R I 721/47	413
			» 31. R I 8/48	414
Únor	5. R I 658/47	378	» 31. R I 40/48	415
»	5. R I 698/47	379	» 31. R I 69/48	416
»	5. Rv I 340/47	380	» 31. Ck II 12/47	417
»	5. Rv I 376/47	381		
»	6. R I 634/47	382	Duben 1. R I 11/48	418
»	6. R II 356/47	383	» 1. Rv I 394/47	419
»	12. N II 80/47	384	» 1. R II 46/48	420
»	12. Rv II 199/47	385	» 1. Rv I 6/48	421
»	13. R I 668/47	386	» 2. R I 38/48	422
»	13. R I 732, 733/47	387	» 2. Rv I 283/47	423
»	13. Rv I 472/47	388	» 2. R II 42/48	424

	Č.
Duben	7. Rv II 204/47 . . . 425
»	8. R I 159/48 . . . 426
»	8. R I 168/47 . . . 427
»	8. R II 341/47 . . . 428
»	9. R I 81/48 . . . 429
»	9. R I 96/48 . . . 430
»	9. R I 235/48 . . . 431
»	9. Rv I 77/48 . . . 432
»	9. R II 110/48 . . . 433
»	14. R II 271/47 . . . 434
»	15. Rv I 350/47 . . . 435
»	16. R I 675/47 . . . 436
»	16. R I 155/48 . . . 437
»	20. Rv I 505/47 . . . 438
»	21. R I 172/48 . . . 439
»	22. R I 625/47 . . . 440
»	27. Rv I 14/48 . . . 441
»	28. R I 126/48 . . . 442
»	28. R II 86/48 . . . 443
»	30. R II 52/48 . . . 444
Květen	4. R I 358/48 . . . 445
»	6. R II 139/48 . . . 446
»	6. R II 166/48 . . . 447
»	7. R I 342 — 345/48 . . . 448
»	13. R I 476/47 . . . 449
»	13. R I 100/48 . . . 450
»	13. R II 24/48 . . . 451
»	13. R II 61/48 . . . 452
»	14. R I 95/48 . . . 453
»	14. Rv I 268/48 . . . 454
»	14. R II 147/48 . . . 455
»	18. R I 314/48 . . . 456
»	18. R I 363/48 . . . 457
»	21. Rv I 489/47 . . . 458
»	21. R II 85/48 . . . 459
»	26. R I 580/47 . . . 460
»	26. R I 366/48 . . . 461
»	26. R I 371/48 . . . 462
»	26. Rv II 24/48 . . . 463
»	28. R II 221/47 . . . 464
»	28. R II 313/47 . . . 465
Červen	2. R I 171/48 . . . 466
»	5. Rv II 8/48 . . . 467
»	9. R I 219/48 . . . 468
»	9. Rv I 240/46 . . . 469
»	10. Rv II 110/48 . . . 470
»	11. R I 196/48 . . . 471
»	16. Rv II 66/48 . . . 472
»	17. R II 78/48 . . . 473
»	17. Rv II 14/48 . . . 474
»	17. Rv II 63/48 . . . 475
»	23. R I 350/48 . . . 476
»	24. R I 20/48 . . . 477
»	24. Rv I 262/48 . . . 478
»	24. R II 79/48 . . . 479

	Č.
Červen	24. R II 91/48 . . . 480
»	28. R I 302/47 . . . 481
»	28. R I 508/47 . . . 482
»	28. R I 509/47 . . . 483
»	29. R I 77/48 . . . 484
»	29. R I 334/48 . . . 485
»	29. Rv I 232/47 . . . 486
»	29. Rv I 52/48 . . . 487
»	29. R II 169/48 . . . 488
»	29. Rv II 203/47 . . . 489
»	30. Rv I 56/48 . . . 490
Září	9. R I 41/48 . . . 491
»	10. Rv I 188/47 . . . 492
»	11. R I 438/48 . . . 493
»	11. R II 182/48 . . . 494
»	15. R I 486/47 . . . 495
»	16. R I 355/48 . . . 496
»	17. R I 461/48 . . . 497
»	22. R I 418/47, R I 707/48 . . . 498
»	22. R I 457/48 . . . 499
»	23. Rv I 564/47 . . . 500
»	23. Rv I 426/47 . . . 501
»	23. Rv I 436/47 . . . 502
»	23. Rv I 162/48 . . . 503
»	24. R I 128/48 . . . 504
»	28. Rv II 70/48 . . . 505
»	29. R I 719/47 . . . 506
»	29. Rv I 354/47 . . . 507
»	30. Rv I 87/48 . . . 508
»	30. R II 133/48 . . . 509
Říjen	1. R II 178/48 . . . 510
»	1. R II 188/48 . . . 511
»	1. R II 234/48 . . . 512
»	6. R I 462/47 . . . 513
»	7. R I 352/48 . . . 514
»	7. Rv I 363/47 . . . 515
»	7. R II 183/48 . . . 516
»	7. Rv II 52/48 . . . 517
»	8. R I 430/48 . . . 518
»	8. Rv II 35/48 . . . 519
»	14. R I 427/48 . . . 520
»	15. R I 626/47 . . . 521
»	15. R I 178/48 . . . 522
»	15. Rv I 100/44 . . . 523
»	15. N II 50/48 . . . 524
»	20. Rv I 262/47 . . . 525
»	20. R II 194/48 . . . 526
»	20. Rv II 142/47 . . . 527
»	21. Rv I 573/48 . . . 528
»	26. R I 19/48 . . . 529
»	26. R II 352/47 . . . 530
»	26. R II 150/48 . . . 531
Listopad	4. R I 211/48 . . . 532
»	4. R I 254/48 . . . 533

	Č.
Listopad	5. Rv I 190/48, R I 279/48 . . . 534
»	5. R I 583/48 . . . 535
»	10. R II 221/48 . . . 536
»	11. R I 263/48 . . . 537
»	11. R I 596/48 . . . 538
»	17. R I 462/48 . . . 539
»	17. R I 482/48 . . . 540
»	17. Rv I 60/48 . . . 541
»	18. R I 28/48 . . . 542
»	18. R I 286/48 . . . 543
»	20. R I 786/48 . . . 544
»	25. R I 152/48 . . . 545
»	25. R I 250/48 . . . 546
»	25. R II 253/48 . . . 547
»	25. R II 270/48 . . . 548
»	26. R I 384/48 . . . 549
»	26. Rv II 30/48 . . . 550

	Č.
Listopad	26. Rv II 36/48 . . . 551
»	30. R I 616/48 . . . 552
»	30. Rv I 106/48 . . . 553
Prosinec	2. R I 78/48 . . . 554
»	2. R I 590/48 . . . 555
»	15. R I 535/48 . . . 556
»	15. Rv I 568/48 . . . 557
»	16. N I 149/46 . . . 558
»	17. R I 512/48 . . . 559
»	17. Rv I 276/48 . . . 560
»	21. R I 602/48 . . . 561
»	22. R I 544/48 . . . 562
»	22. Rv I 554/48 . . . 563
»	25. R I 405/48 . . . 564
»	29. R I 510/48 . . . 565
»	30. Rv I 319/48 . . . 566
»	30. R II 299/48 . . . 567

Seznam rozhodnutí podle spisových značek.

	Č.		Č.
R I		R I	
168/47	427	69/48	416
» 280/47	397	» 77/48	484
» 302/47	481	» 78/48	534
» 354/47	352	» 95/48	453
» 418/47	498	» 96/48	430
» 457/47	353	» 100/48	450
» 462/47	513	» 126/48	442
» 463/47	354	» 128/48	504
» 476/47	449	» 152/48	543
» 486/47	495	» 155/48	437
» 490/47	361	» 159/48	426
» 508/47	482	» 160/48	410
» 509/47	483	» 171/48	466
» 512/47	363	» 172/48	459
» 556/47	369	» 178/48	522
» 580/47	460	» 196/48	471
» 595/47	371	» 211/48	532
» 625/47	440	» 219/48	468
» 626/47	521	» 235/48	431
» 633/47	393	» 250/48	546
» 634/47	382	» 254/48	533
» 658/47	378	» 263/48	537
» 664/47	408	» 279/48	534
» 668/47	386	» 286/48	543
» 670/47	399	» 314/48	456
» 675/47	436	» 334/48	485
» 680/47	394	» 342 — 343/48	448
» 695/47	376	» 350/48	476
» 698/47	379	» 352/48	514
» 719/47	506	» 355/48	496
» 721/47	413	» 358/48	445
» 722/47	372	» 363/48	457
» 726/47	395	» 366/48	461
» 732, 733/47	387	» 371/48	462
» 734/47	391	» 384/48	549
» 736/47	405	» 405/48	564
» 748/47	392	» 427/48	520
» 8/48	414	» 430/48	518
» 11/48	418	» 438/48	493
» 19/48	529	» 457/48	499
» 20/48	477	» 461/48	497
» 28/48	542	» 462/48	539
» 38/48	422	» 482/48	540
» 40/48	415	» 510/48	565
» 41/48	491	» 512/48	559
» 48/48	406	» 535/48	556
		» 544/48	562
		» 583/48	535

R I	590/48	553
»	596/48	538
»	602/48	561
»	616/48	552
»	707/48	498
»	786/48	544

	Č.		Č.
Rv I		Rv I	
100/44	523	100/44	523
» 185/46	377	» 185/46	377
» 240/46	469	» 240/46	469
» 252/46	374	» 252/46	374
» 188/47	492	» 188/47	492
» 202/47	390	» 202/47	390
» 252/47	486	» 252/47	486
» 244/47	370	» 244/47	370
» 262/47	525	» 262/47	525
» 270/47	362	» 270/47	362
» 282/47	355	» 282/47	355
» 285/47	423	» 285/47	423
» 316/47	360	» 316/47	360
» 340/47	380	» 340/47	380
» 345/47	364	» 345/47	364
» 350/47	435	» 350/47	435
» 354/47	507	» 354/47	507
» 363/47	515	» 363/47	515
» 364/47	500	» 364/47	500
» 376/47	381	» 376/47	381
» 381/47	356	» 381/47	356
» 394/47	419	» 394/47	419
» 398/47	366	» 398/47	366
» 426/47	501	» 426/47	501
» 436/47	502	» 436/47	502
» 452/47	403	» 452/47	403
» 472/47	388	» 472/47	388
» 489/47	458	» 489/47	458
» 505/47	438	» 505/47	438
» 8/48	412	» 8/48	412
» 14/48	441	» 14/48	441
» 52/48	487	» 52/48	487
» 56/48	490	» 56/48	490
» 60/48	541	» 60/48	541
» 77/48	432	» 77/48	432
» 87/48	508	» 87/48	508
» 106/48	553	» 106/48	553
» 162/48	503	» 162/48	503
» 190/48	534	» 190/48	534
» 262/48	478	» 262/48	478
» 268/48	454	» 268/48	454
» 276/48	560	» 276/48	560
» 319/48	566	» 319/48	566
» 354/48	563	» 354/48	563
» 568/48	557	» 568/48	557
» 573/48	528	» 573/48	528

	Č.		Č.
R II		R II	
121/47	400	121/47	400
» 162/47	389	» 162/47	389
» 180/47	368	» 180/47	368
» 188/47	357	» 188/47	357
» 221/47	464	» 221/47	464
» 261/47	358	» 261/47	358
» 265/47	367	» 265/47	367
» 270/47	396	» 270/47	396
» 271/47	434	» 271/47	434
» 294/47	359	» 294/47	359
» 313/47	465	» 313/47	465
» 321/47	401	» 321/47	401
» 341/47	428	» 341/47	428
» 352/47	530	» 352/47	530
» 356/47	383	» 356/47	383
» 6/48	402	» 6/48	402
» 24/48	451	» 24/48	451
» 33/48	411	» 33/48	411
» 42/48	424	» 42/48	424
» 46/48	420	» 46/48	420
» 52/48	444	» 52/48	444
» 61/48	452	» 61/48	452
» 78/48	475	» 78/48	475
» 79/48	479	» 79/48	479
» 85/48	459	» 85/48	459
» 86/48	445	» 86/48	445
» 91/48	480	» 91/48	480
» 110/48	433	» 110/48	433
» 133/48	509	» 133/48	509
» 159/48	446	» 159/48	446
» 147/48	455	» 147/48	455
» 150/48	531	» 150/48	531
» 166/48	447	» 166/48	447
» 169/48	488	» 169/48	488
» 178/48	510	» 178/48	510
» 182/48	494	» 182/48	494
» 185/48	516	» 185/48	516
» 188/48	511	» 188/48	511
» 194/48	526	» 194/48	526
» 221/48	536	» 221/48	536
» 234/48	512	» 234/48	512
» 253/48	547	» 253/48	547
» 270/48	548	» 270/48	548
» 299/48	567	» 299/48	567

	Č.		Č.
Rv II		Rv II	
142/47	527	142/47	527
» 162/47	373	» 162/47	373
» 190/47	409	» 190/47	409
» 195/47	393	» 195/47	393
» 199/47	385	» 199/47	385
» 203/47	489	» 203/47	489
» 204/47	425	» 204/47	425
» 221/47	404	» 221/47	404
» 6/48	421	» 6/48	421

		C.			C.
Rv II	8/48	467	Ck II		
»	14/48	474	Ck II 12/47		417
»	24/48	463	N I		
»	30/48	550	N I 149/46		558
»	35/48	519	» 36/47		407
»	36/48	551	» 176/47		565
»	52/48	517	N II		
»	65/48	475	N II 14/47		375
»	66/48	472	» 80/47		584
»	70/48	505	» 50/48		524
»	110/48	470			

Č. 163.

Dokud nebyl podle vládního nařízení ze dne 30. dubna 1946, č. 110 Sb. zrušen výměr bývalého Pozemkového úřadu, jímž byla v době nesvobody uvalena na hospodářský podnik vnučená správa podle vládního nařízení ze dne 21. března 1939, č. 87 Sb., nemůže vlastník tohoto podniku, žalovaný na náhradu škody, vzniklé porušením smlouvy úspěšně namítati, že za tuto škodu neodpovídá proto, že smlouvu porušil vnučený správce. Zavedení řízení o zrušení uvedeného výměru je důvodem k přerušení sporu (§ 190, odst. 1 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 10. ledna 1947, Rv I 110/46.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se »L.«, stavební akciová společnost v P., proti žalovanému K. N-ovi zaplacení 120.000 K s přísl. a tvrdí, že v dubnu 1943 prodala žalovanému sentinel poznávací značky P... za 130.000 K pro jeho pilu v M. Sentinel prý byl ještě před schválením prodeje okupantským úřadem převezzen do M. s výhradou, že nebude až do schválení prodeje používán. Okupantské úřady však prý prodej neschválily a nařídily, aby sentinel byl odevzdán magistrátu hlavního města Prahy. Žalovaná strana na vyzvání strany žalující sentinel vrátila, avšak jak tvrdí, v tak špatném stavu, že nebyl schopen jízdy. Chybělo prý mu dynamo s akumulátorem, mazničky na řetězy, chasis byla poškozena, karoserie byla po ohroření neodborně opravena a silně odřena a původní bezvadné gumové obruče byly vyměněny nebo tak opotřebovány, že se pro další jízdu nehodily. Vzhledem k tomuto stavu odhadl úřední znalec hlavního města Prahy sentinel pouze částkou 10.000 K a tato částka pak byla žalující straně hlavním městem Prahou za sentinel vyplacena. Žalovaná strana prý poškodila sentinel tím, že ho používala k maximálním výkonům při dopravě dříví, kamene, šterku, řeziva po špatných cestách a v kopcovitém terénu a poněvadž ho používala proti ujednání, ručí za škodu, kterou tím žalující straně způsobila.

Žalovaný namítal, že s žalující stranou o koupi sentinelu vůbec nejednal. V r. 1943 neměl vůbec disposici se svým majetkem, ježto výměrem bývalého Pozemkového úřadu v Praze ze dne 17. února 1942 byla uvalena na jeho majetek vnučená správa, která skončila teprve obnovením Československé republiky. Se žalobkyní jednal vnučený správce A. B. nebo jeho zmocněnec a žalovaný prý není jeho jednáním vázán, neboť jde o majetkoprávní jednání z doby nesvobody, které je pro žalovaného podle ustanovení § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. neplatné. Žalovaný namítl dále, že nebylo vůbec ujednáno, že sentinelu nebude do schválení prodeje používáno, při prodeji nebyl prý zachován tehdy nařízený postup o prodeji ojetých automobilů a za vůz byla sjednána pře-

mrštěná cena neodpovídající cenovým předpisům a je proto celé ujednání odporující cenovým předpisům neplatné. Žalobkyně má prý vůz ve svých knihách oceněn pouze částkou 30.000 K. Vůz byl vrácen žalující straně v témž stavu, v jakém byl převzat, až na nepatrné poškození karoserie, jedna pneumatika, dynamo a mazničky na řetězy byly vráceny dodatečně, ježto tyto věci byly v době vrácení vozu v opravě. Za poškození karoserie nabídla vnucená správa žalované náhradu v částce 1.000 K, ale žalující strana nabídku zamítla. Vůz prý byl stranou žalující předán ve stavu velmi chatrném a musil býti již cestou z Prahy do M. opravován.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: V souzeném případě nejde o to, zda je platné ujednání o prodeji sentinelu, poněvadž k realizaci tohoto ujednání vůbec nedošlo a žalující strana se také z tohoto titulu náhrady škody nedomáhá, nýbrž jde o otázku, zda žalovaný ručí za škodu, kterou žalující straně podle nesporného přednesu stran způsobila vnucená správa svým jednáním — užíváním sentinelu proti úmluvě a jeho poškozením. Takové ručení nelze vyvoditi z předpisu § 1 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., ježto tento předpis prohlašuje za neplatné majetkové převody a majetkoprávní jednání, pokud byla uzavřena po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce, o takový případ však zde nejde. Škodná událost, o níž žalující strana svůj nárok opírá, se stala v době, kdy majetek žalovaného byl pod vnucenou správou podle § 1 vl. nař. č. 38/1939 Sb., dosazenou bývalým Pozemkovým úřadem v Praze, který, jak je všeobecně známo, byl v rukou německých. Podle čl. 3 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., uveřejněného jako příloha k vyhlášce ministra vnitra č. 30/1945 Sb., rozhodne soud nebo správní úřad, řeše určitou právní věc, zda předpis z doby nesvobody vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 cit. dekr., kde se praví, že na zcela přechodnou dobu jest i nadále používati z předpisů uvedených v čl. 1, odst. 2 těch, které se nepříčí svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy. V čl. 1, odst. 2 se pak stanoví, že předpisy vydané v době, kdy československý lid byl zbaven své svobody, nejsou součástí československého právního řádu, při čemž doba nesvobody počíná dnem 30. září 1938 a končí podle vl. nař. č. 31/1945 Sb. dnem 4. května 1945. V souzeném případě nutno uvážiti, zda se vl. nař. č. 87/1939 Sb., podle něhož byla vnucená správa dosazena, nepřiči svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, poněvadž kdyby tomu tak bylo, nebylo by součástí československého právního řádu, vnucená správa podle něho dosazená by neměla vůbec právního podkladu, byla by neplatná od samého počátku a důsledkem toho by nemohly ani vzejíti žalovanému závazky z jednání vnucené správy. Podle § 1 vl. nař. č. 87/1939 Sb. mohlo příslušné ministerstvo ustanoviti vnuceného správce pro hospodářský podnik, vyžadoval-li toho veřejný zájem. Je všeobecně známo, že za doby okupace byli vnucení správce do hospodářských podniků dosazováni pro národní, rasovou nebo politickou příslušnost jejich vlastníků. To ovšem bylo v naprostém rozporu s demokratickými zásadami československé ústavy, která zaručuje všem obyvatelům československé republiky základní práva a občanské svobody bez ohledu na to, jakého jsou původu, jazyka,

rasy nebo náboženství. Není proto vl. nař. č. 87/1939 Sb. součástí československého právního řádu, vnucená správa dosazená na hospodářský podnik žalovaného byla neplatná a všechna její jednání jsou pro žalovaného nezávazná. Byla proto žaloba zamítnuta.

Odvolaací soud nevyhověl odvolání žalující strany. Z důvodů: Odvolatelka dovozuje, že prý je nesprávný právní názor prvního soudu, že vl. nař. č. 87/1939 Sb. je nepoužitelné, neboť první soud neuvedl, v čem je toto nařízení v rozporu s československou ústavou, a ze skutečnosti, že toto nařízení bylo za okupace zneužíváno, nemůže se dovozovati jeho nepoužitelnost. Odvolatelka se mylí. První soud ve svém rozsudku z čl. 1, odst. 2, čl. 2, čl. 3, odst. 2 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., uveřejněného přílohou k vyhlášce ministra vnitra č. 30/1945 Sb., správně dovozuje, že podle obecné známosti byli dosazováni vnucení správce za doby okupace do hospodářských podniků pro národní, rasovou nebo politickou příslušnost jejich vlastníků. To bylo v naprostém rozporu s demokratickými zásadami československé ústavy, zaručující všem obyvatelům československé republiky základní práva a svobody občanské bez ohledu na to, jakého jsou původu, jazyka, rasy nebo náboženství. Není proto vl. nař. č. 87/1939 Sb. součástí československého právního řádu, vnucená správa dosazená na hospodářský podnik žalovaného byla neplatná a všechna její jednání jsou pro žalovaného nezávazná. Nemají proto právní význam ani odvolatelčiny vývody a závěry o právním postavení vnuceného správce a jeho působení na majetku žalovaného. Ani z rozh. č. 18210 Sb. n. s. nelze nic vytěžiti pro stanovisko odvolatelky. Není tedy právní stanovisko prvního soudu, vyslovené v jeho rozsudku, odvoláním ani vyvráceno ani oslabeno.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalující strany napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a vrátil věc tomuto soudu, aby o ní znovu jednal a rozhodl.

Z důvodů:

Dovolatel vytýká právem s hlediska dovolacího důvodu právní mylnosti (§ 503, č. 4 c. ř. s.), že nižší soudy nemohly zamítnouti žalobu přímo z toho důvodu, že předpisy vládního nařízení ze dne 21. března 1939, č. 87 Sb. — podle něhož byla na panství žalovaného uvalena vnucená správa, za jejíž protismluvní jednání žalovaný podle žalobce prý ručí, jsou podle čl. 3 a čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku uveřejněného přílohou k vyhlášce ministra vnitra č. 30/1945 Sb., nyní ve znění zákona č. 12/1946 Sb., vyloučeny z používání při rozhodování o tomto sporu, ježto se prý svým obsahem přiči znění a demokratickým zásadám československé ústavy. Žalobce nemůže ručení žalovaného za protismluvní jednání vnuceného správce na jeho panství dovozovati a také nedovozuje přímo z předpisů vl. nař. č. 87/1939 Sb., které ovšem o konkrétní vnucené správě uvalené na panství žalovaného nic nestanoví, nýbrž opírá žalobní nárok o to, že

vnučená správa na panství žalovaného, jež se dopustila protismluvního jednání, byla uvalena výměrem býv. Pozemkového úřadu v Praze ze dne 17. února 1942.... Jde tu tedy o rozhodnutí veřejné správy. K odstranění takového rozhodnutí nestačí pouhé doložení, že předpisy, podle něhož bylo vydáno, se prý přiči svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, nýbrž, je-li tomu tak, je zapotřebí k jeho odstranění výroku příslušného úřadu vydaného cestou naznačenou v čl. 6 zmíněného ústavního dekretu. To plyne zřejmě z tohoto předpisu, podle něhož nejsou rozhodnutí veřejné správy vydaná v době nesvobody ani v tom případě, byla-li vydána podle předpisů, které se svým obsahem přiči demokratickým zásadám československé ústavy, od počátku nicotná a bezúčinná, nýbrž mohou z toho důvodu býti jen na návrh změněna neb zrušena, a podává se to též z ustanovení § 2 zák. č. 128/1946 Sb.. Žalovaný, když připouští, že osoby, které se prý dopustily protismluvního jednání vůči žalobci, jednaly v rámci vnučené správy uvalené na jeho panství podle vl. nař. č. 87/1939 Sb., ale odmítá ručení za toto jednání, ježto se vl. nař. č. 87/1939 Sb. svým obsahem přiči znění a demokratickým zásadám československé ústavy, měl proti nastoupení jedinou cestu, poskytovanou zákonem k uplatňování této námitky, a navrhnouti u příslušného úřadu výrok, že se výměr bývalého Pozemkového úřadu v Praze ze dne 17. února 1942 zrušuje (řízení toto je nyní bližší upraveno vl. nař. č. 110/1946 Sb.) a vy-moci si ve sporu po případě podle § 190 c. ř. s. přerušení řízení. Tím by teprve byly odstraněny i právní účinky vyplývající z jednání vnučené správy pro žalovaného. Dokud takový výrok příslušného správního úřadu není vydán, nemůže žalovaný svou námitku úspěšně uplatňovati u soudu a nemůže ani soud řešiti, třeba i jen způsobem předurčujícím, otázku platnosti uvalené vnučené správy, neboť podle čl. 6 zmíněného ústavního dekretu může tuto otázku řešiti jen příslušný správní úřad v předepsaném řízení, a to výrokem konstitutivním, (změňujícím neb zrušujícím), nikoliv deklaratorním. Nižší soudy posoudily tudíž věc po právní stránce mylně, když uvedené námitce žalovaného nedoložené výrokem příslušného správního úřadu vyhověly. Bylo proto oprávněnému dovolání vyhověno, a ježto nižší soudy se důsledkem svého mylného stanoviska nezabývaly spornými předpoklady žalobního nároku ani všemi námitkami žalovaného, byly podle § 510, odst. 2 c. ř. s. zrušeny rozsudky obou nižších stolic a věc vrácena soudu prvé stolice, aby o ní opět jednal a rozhodl.

Č. 164.

Pokud nejde o majetek, který může býti vrácen podle § 24 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., lze se vrácení majetku pozbytého po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce domáhati jediné v řízení podle zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., nikoli pouhou žádostí o obnovení knihovního stavu nebo návrhem na zrušení usnesení, jímž byl za okupace proveden v pozemkových knihách převod tohoto majetku, podle čl. 6 dekretu o obnovení právního

pořádku (zákon č. 76/1946 Sb.). To platí i v případech, v nichž byla žádost podána před vydáním zákona č. 128/1946 Sb.

Národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu je oprávněna podati stížnost proti usnesení knihovního soudu, jímž byl povolen vklad vlastnického práva na knihovní těleso jí spravované, aniž k tomu potřebuje schválení nadřízeného orgánu podle §§ 7, 22 dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1947, R II 120/46.)

Knihovním vlastníkem nemovitostí zapsaných ve vl. č. 1073 poz. kn. kat. úz. K. je »Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu«, pro nějž bylo podle žádosti došlé knihovnímu soudu dne 3. května 1941 vloženo vlastnické právo podle kupní smlouvy ze dne 3. ledna 1941, uzavřené mezi dřívějším knihovním vlastníkem M. S-em a tímto fondem. Dne 20. března 1946 podal M. S. u knihovního soudu návrh na obnovu vkladu svého práva vlastnického k nemovitosti č. 1073 poz. kn. kat. úz. K.

Knihovní soud žádosti vyhověl.

Rekursní soud k stížnosti »Národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze« návrh zamítl. Z důvodů: Knihovním vlastníkem nemovitostí zapsaných ve vl. č. 1703 poz. kn. kat. úz. K. je bývalý »Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu«, pro nějž bylo podle žádosti, došlé knihovnímu soudu dne 3. května 1941, vloženo podle kupní smlouvy ze dne 3. ledna 1941, uzavřené mezi dřívějším knihovním vlastníkem M. S-em a tímto fondem podle tehdy platných předpisů a schválené t. zv. vrchním zemským radou. Podle toho nenabyl zmíněný fond, kterému byla předpisem § 5, odst. 2 nař. říš. prot. ze dne 5. března 1940 (str. 77 věst.) přiznána povaha právnické osoby veřejnoprávního fondu a který byl později v době německé okupace určen k správě majetku odňatého Židům deportovaným do koncentračních táborů, zejména jejich majetku nemovitého, nemovitostí M. S-a soudním rozhodnutím, nýbrž na základě uvedené kupní smlouvy. Podle tehdejšího stavu nebylo s hlediska předpisů vydaných za německé okupace pro země Českou a Moravskoslezskou námitek proti knihovnímu nabytí nemovitostí uvedeným fondem, na nějž přešla za účinnosti § 2 t. zv. čtvrtého nařízení říš. prot. z 13. dubna 1942, str. 91 věst. podle příkazovacích výměrů, vydaných říšsko-německým úřadem zvaným nejprve Ústřednou pro vystěhování Židů a Ústřední úřad pro úpravu židovské otázky v Čechách a na Moravě, práva velmi mnohých knihovních vlastníků. Zmíněný úřad byl podle § 1 čtvrtého nařízení oprávněn příkazovati jmění převzaté od vystěhovaných Židů k vypořádání na písemnou žádost toho, kdo byl oprávněn s ním nakládati podle § 1 druhého nařízení o péči o Židy a židovské organizace ze dne 12. října 1941, str. 555 věst. Ježto podle toho, co bylo právě pověděno, šlo o fond, jehož majetek tu byl v době faktického skončení německé okupace a který je nutno jako fond zřízený okupačním režimem pokládati za právnickou osobu německé národnosti, a to s působností pro české země, po nichž

byl majetek fondu roztroušen, zřídilo ministerstvo ochrany práce a sociální péče jako resortně příslušné ministerstvo po dohodě s ministerstvem vnitra a financí výnosem z 8. června 1945 (viz Úř. list čsl. rep. č. 39/1945) jednotnou pětičlennou národní správu, opírající se při tom o ustanovení § 7, odst. 1, písm. g) dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb. Přísluší tedy této národní správě úkol spravovati onen majetek jako národnímu správci, a to tak, aby mohl býti podle § 24 uved. dekr., pokud to bude arci vůbec možné, vrácen těm osobám, které ho pozbyly důsledkem národní, politické nebo rasové persequce a které mají vlastnosti v tomto paragrafu vytkené, neboť podle § 2 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. nepodléhá konfiskaci majetek, jehož v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo důsledkem národní, rasové nebo politické persequce pozbyly osoby, které nelze zařadit pod ustanovení § 1 tohoto dekretu. Z knihovního lustra je dále zřejmé, že byla k žádosti došlé knihovnímu soudu dne 5. září 1945, č. d. 1934, podle výměru ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 8. června 1945, dovolávajícího se § 7, odst. 1, písm. g) výše uvedeného dekretu, poznamenáno zavedení národní správy v pozemkové knize. Zakládá se tedy nepochybně na nepochopení významu uvedené poznámky národní správy, jestliže se M. S. pokusil dosáhnouti výmazu vlastnického práva t. zv. Vystěhovaleckého fondu pro Čechy a Moravu a obnovení knihovního stavu návrhem podle článku II, čl. 6, zák. č. 12/1946 Sb. o obnovení právního pořádku, a to dokonce už dne 20. března 1946, kdy nenabyl účinnosti zákon, o němž je řeč v čl. 8, odst. 2 dekretu o obnovení právního pořádku, totiž zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb., o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody, a jestliže knihovní soud bez zřetele na poznámku zavedení národní správy napadeným usnesením, vydaným dne 27. března 1946, beze všeho k onomu návrhu prostě zrušil zápis vlasnického práva pro Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu a obnovil vlastnické právo pro M. S. V takovém případě, v němž byla sjednána kupní smlouva, jako tomu je i v posuzované knihovní věci, nebude možno dosáhnouti ani za účinnosti zák. č. 76/1946 Sb. obnovení knihovního stavu k pouhému návrhu podle čl. II, čl. 6 zákona o obnovení právního pořádku č. 12/1946 Sb., třebaž ona kupní smlouva jako majetkově-právní jednání, uzavřené po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persequce, je podle § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. neplatná, neboť bude možno s obnovením knihovního stavu vyčkat až do té doby, kdy bude vydán dosud nevyhlášený zvláštní zákon, o kterém je řeč v druhém odstavci § 1 cit. dekretu a jímž bude upraven způsob uplatnění nároků, plynoucích z ustanovení odstavce 1, ledaže by i takový případ podle své pravé povahy byl pozbytím majetku ve smyslu § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., v kterémžto případě by musil býti dříve volen také postup v tomto paragrafu vytkený. Ježto již to stačí, aby bylo rekursu jako oprávněnému vyhověno, není potřeba zabývat se blíže dalšími rekursními výtkami.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu M. S-a.

Z d ů v o d ů:

Třebas bývalý Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu v Praze byl institucí přičítací se svým účelem a svými metodami znění a demokratickým zásadám československé ústavy, nelze souhlasiti s námitkou stěžovatele, že podle našeho práva neměl nikdy právní subjektivitu a že nikdy neexistoval a že knihovní soud měl již z tohoto důvodu obnoviti knihovní stav, který tu byl před knihovním převedením jeho nemovitostí na zmíněnou neexistující právní osobu. K doložení nesprávnosti tohoto názoru stačí poukázati na předpis § 1, odst. 1, č. 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy. Tento předpis jedná i o vlastnictví osob veřejného práva podle německého práva a při tom se zmiňuje výslovně i o majetku nemovitém a movitém, který ke dni faktického skončení německé a maďarské okupace »byl nebo ještě jest« ve vlastnictví fondů a účelových jmění německého a maďarského režimu. Z toho plyne, že veřejné fondy a veřejná účelová jmění podle německého práva, tudíž i bývalý Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu v Praze, byly citovaným dekretem uznány aspoň jako nositelé majetkových práv ještě do dne jeho účinnosti, t. j. 30. října 1945, kdy tento majetek propadl konfiskaci pro Československý stát.

Stěžovatel má ovšem pravdu v tom, že nemovitost zapsaná ve vložce č. 1703 poz. knihy pro kat. území K. nepřestala býti jeho vlastnictvím a nestala se nikdy vlastnictvím bývalého Vystěhovaleckého fondu, jestliže prokáže, že kupní smlouva, již tato nemovitost byla převedena na tento fond, byla uzavřena po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persequce, jak v knihovním návrhu tvrdí, uplatní-li to předepsaným způsobem. Podle § 1 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. jsou takové majetkové převody neplatné, a podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. nepodléhá proto majetek, který byl tímto způsobem převeden na osobu spadající pod § 1, ani konfiskaci státu, třebaž je snad ještě knihovně připsán této osobě, předpokládajíc ovšem, že osoba, jež majetek takto pozbyla, sama nespadá pod ustanovení § 1.

Leč v souzeném případě jde o další otázku, zda se totiž může navrhovatel jen na základě pouhého tvrzení, že kupní smlouva ze dne 3. ledna 1941 byla uzavřena pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persequce, domáhati obnovení původního knihovního stavu pouhým návrhem u knihovního soudu. Tato otázka nelze ovšem přisvědčiti. Nehledíc k tomu, že knihovní soud vzhledem k přesně vymezenému rozsahu své činnosti nemá vůbec možnosti, aby v knihovním řízení zjišťoval pravdivost pouhého tvrzení navrhovatele nedoloženého veřejnou listinou, není podle platných zákonných předpisů ani možné, aby osoba, která pozbyla nemovitosti zapsané v pozemkové knize způsobem naznačeným v § 1 dekr. č. 5/1945 Sb., se domáhala vrácení těchto nemovitostí a tudíž i toho, aby nemovitosti byly v pozemkové knize na ni zpět převedeny (§ 431 obč. zák.) pouhým návrhem u knihovního soudu. Jde tudíž o nárok plynoucí z ustanovení odstavce 1 § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. (nárok restituční). Úprava způsobu, jak takový nárok má býti uplatněn, byla odstavcem 2 zmí-

něného předpisu vyhrazena zvláštnímu dekretu presidenta republiky, pokud uplatnění nároku nebylo upraveno již zmíněným dekretem č. 5/1945 Sb., totiž pokud nejde o majetek daný pod národní správu, který může být vrácen podle § 24 zmíněného dekretu. Tento ohlášený zvláštní předpis byl vydán zákonem ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. (srov. § 17 tohoto zákona). Podle § 10 tohoto zákona je restituční nárok podle § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. uplatnit u okresního soudu tam blíže naznačeného a rozhoduje o něm tento soud v řízení upraveném v §§ 10 a násl. tohoto zákona. Jen když jde o nárok na vrácení majetku, který by měl být vrácen podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., lze jej proti národní správě, zavedené na sporný majetek, uplatnit na soudu teprve, když orgán, jenž národní správu zavedl, žádost o vrácení majetku zcela nebo zčásti zamítl nebo když rozhodnutí o takové žádosti nedoručí žadateli do tří měsíců ode dne, kdy byla žádost podána (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.). Zmíněnými předpisy je způsob uplatnění restitučního nároku ve smyslu § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. přesně a dopodrobna upraven a podle výslovného předpisu § 1, odst. 2 tohoto dekretu lze takový restituční nárok uplatnit nyní jen podle zmíněného restitučního zákona č. 128/1946 Sb., tedy nikoliv pouhou knihovní žádostí u knihovního soudu o obnovení knihovního stavu, jaký tu byl před majetkoprávním převodem nebo jiným majetkoprávním jednáním neplatným podle § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. Okolnost, že stěžovatel podal tuto knihovní žádost již dne 20. března 1946, nevyčká až bude vydán zákon č. 128/1946 Sb., nemůže na tom nic měnit.

Stěžovatel se neprávem dovolává čl. II, čl. 6 dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku, pokud se týče zák. č. 76/1946 Sb., jímž byl tento dekret proveden ohledně zrušení soudního rozhodnutí, neboť těmito předpisy nebyl proveden § 1 dekr. č. 5/1945 a proto není již z tohoto důvodu cesta v nich naznačená použitelná pro uplatnění restitučního nároku podle § 1 zmíněného dekretu.

Mimo to pozbyl stěžovatel nemovitostí, o něž jde, kupní smlouvou a ani z tohoto důvodu nelze, a to ani za účinnosti zák. č. 76/1946 Sb., dosáhnouti obnovení knihovního stavu pouhým návrhem podle čl. II, čl. 6 dekretu o obnovení právního pořádku, třebaž ona kupní smlouva byla uzavřena po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce; neboť za tohoto předpokladu byla by toliko tato trhovářská smlouva neplatná, a to podle § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a nebylo by ještě vadným a odporovatelným ve smyslu článku II, čl. 6, dekretu o obnovení právního pořádku knihovní usnesení, jímž bylo nařízeno jen provedení této smlouvy v pozemkové knize.

Návrh na zrušení tohoto knihovního usnesení podle článku II, čl. 6 dekretu o obnovení právního pořádku, pokud se týče podle zák. č. 76/1946 Sb., by nemohl ani z věcných důvodů postačovat k uplatnění restitučního nároku. Navrácení v předešlý stav při neplatnosti právního jednání totiž vyžaduje, má-li být spravedlivé, aby nejen nabyvatel vrátil věc, nýbrž také, aby prodávatel vrátil přijatou kupní cenu a aby nastalo vypořádání užitek, úbytků a přírůstků. Restituční zákon č. 128/1946 Sb., jak plyne z jeho ustanovení §§ 6 a 7, tuto zásadu převzal a připíná se v tomto směru celkem

k právním pravidlům obsaženým v občanském zákoníku. I veřejný orgán, který rozhoduje o vrácení majetku podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., má podle směrnic ministerstva průmyslu k provedení tohoto ustanovení než rozhodne, že se majetek vrací, vypořádati se s uvedenými otázkami a je také řešiti ve svém výroku. Pro to vše není místa v řízení o zrušení soudního rozhodnutí podle zák. č. 76/1946 Sb. a proto nemůže ani tato cesta být uznána vhodnou k dosažení restituce, t. j. nejen zrušení soudního rozhodnutí, nýbrž i vrácení majetku, jehož tímto soudním rozhodnutím bylo snad pozbyto. Takový výrok není ostatně zákonem stanoveným obsahem rozhodnutí podle zák. č. 76/1946 Sb.

Lichá je konečně i námitka stěžovatele, že národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu nebyla oprávněna podat samostatně stížnost proti usnesení soudu první stolice. Stěžovatel připouští, že nemovitosti, o něž jde, patří k majetkové podstatě, na niž byla zavedena uvedená národní správa. Podle § 21 dekr. č. 5/1945 Sb. spravuje národní správce majetek daný pod národní správu a je oprávněn a povinen učiniti všechna opatření, jichž je k řádné správě zapotřebí. Svolení orgánu příslušného podle § 7 cit. dekretu potřebuje národní správce jen k opatřením, která nenáleží k obyčejnému hospodaření, jakož i ke všem jednáním zvláštní důležitosti, k pronájmu nebo k propachtování k zápůjčkám, ke knihovnímu zatížení, k likvidaci a pod. (§ 22, odst. 2 cit. dekretu). Opravný prostředek proti knihovnímu usnesení, jímž byl povolen pro třetí osobu vklad vlastnického práva na knihovní těleso, spravované národním správcem, směřuje k zachování podstaty spravovaného majetku a je proto opatřením obyčejného hospodaření, k němuž je národní správce oprávněn bez svolení nadřízeného orgánu.

Č. 165.

Jsou-li splněny podmínky dvorského dekretu ze dne 15. července 1796 (příloha II. dvorského dekretu ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s.), lze vyslovit rozlučku manželství říšskoněmeckých státních příslušníků.

Rozvod podle říšskoněmeckého práva (§ 46 zák. ze dne 6. července 1938, I. díl, str. 807 ř. z. něm.) odpovídá rozluce podle práva československého.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1947, Rv II 106/46.)

Srovn. rozh. č. 9079 Sb. n. s. I.

Ve sporu zahájeném po 5. květnu 1945 domáhá se Ž. W-ová, zapsaná v národnostním katastru jako Němka, proti Němci P. W-ovi, t. č. neznámého pobytu, rozlučky manželství, uzavřeného dne 4. ledna 1941, a tvrdí, že si vzala žalovaného z donucení, ježto jí vyhrožoval před sňatkem udáním jejího švagra-legionáře, a že se k ní po sňatku choval hrubě a surově, utrhal jí na cti a zle s ní nakládal. Opatrovník Dr. K. H., advokát v B., zří-

zený žalovanému, navrhl zamítnutí žaloby namítuv, že obě sporné strany jsou němečtí státní příslušníci a že proto zdejší soud nemůže vysloviti rozluku tohoto manželství, a že i kdyby byl zdejší soud příslušný, musilo by být použito materiálního práva německého, jež připouští pouze rozvod, nikoliv rozluku. Jinak popřel opatrovník všechny rozlukové důvody uplatňované žalobkyní.

Prvý soud vyhověl žalobě. K otázce, o níž jde, uvedl v důvodech: Pokud jde o příslušnost dovolaného soudu, má soud za to, že podle dvorského dekretu z 15. července 1796, který dosud platí, mají býti u zdejších soudů přijímány manželské žaloby manželů cizinců, z nichž se jeden trvale v tuzemsku usadil. Podle žalobního přednesu jsou oba manželé státní příslušníci říše německé a žalobkyně se od svého narození až do podání žaloby zdržuje na půdě Československé republiky. Jsou tudíž podmínky citovaného dekretu splněny. Tuzemské soudy nesmí rozhodovati o manželských sporech cizinců jen tenkrát, když to nedovoluje hmotné zákonodárství cizího státu nebo mezistátní smlouvy. Omezení příslušnosti tuzemských soudů nastalo tedy zákonnou vůlí vlastního státu a nikoliv se zřetelem na to, jak se chová určitý cizí stát. Nedostatek reciprocity, pokud se týče smluvní úpravy není překážkou uplatnění vlastních zákonných norem, ježto jde o uplatnění zásad, které vlastní stát pokládá za prospěšné, pouze na vlastním území. Československá republika omezila příslušnost tuzemských soudů ve věcech manželských jen ve smlouvách s Rumunskem, Jugoslavií a Polskem. Ježto manželství bylo uzavřeno na území Československé republiky, nutno přihlížeti pouze k předpisům hmotného práva manželského platného na zdejším území.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného, zastoupeného opatrovníkem. Z důvodů: Československé soudy jsou příslušné rozhodovati o manželských sporech československých státních příslušníků vůbec, a pokud jde o cizince, tehdy, nebrání-li tomu mezistátní smlouvy nebo lze-li vůbec manželství cizinců rozloučiti nebo rozvésti nebo prohlásiti neplatným podle hmotného práva toho státu, jehož státními příslušníky manželé jsou (srovn. dvorský dekret ze dne 15. července 1796, uveřejněný jako příloha II. dvorského dekretu ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s., dále rozhodnutí nejvyššího soudu č. 5060, 6787, 13328, 6370, 9079, 9255, 8745, 16870 Sb. n. s., výnos min. spravedlnosti ze dne 15. července 1945, č. 15582/45-II/3). Československé soudy nemohou rozloučiti manželství rakouských státních příslušníků katolíků, jejichž manželství podle rakouského hmotného práva může býti rozloučeno jen smrtí. Není správná odvolatelova námitka, že právo platné v Německu nezná vůbec rozluky v technickém slova smyslu, nýbrž jen rozvod s účinky zrušení manželského svazku, neboť právě naopak německé právo má jen rozluku, nikoliv rozvod (srovn. rozh. nejv. s. č. 9518 Sb. n. s., dále výnos min. sprav. ze dne 15. července 1945, č. 15582-45-II/3).

Pro rozhodnutí tohoto sporu není rozhodné, že manželství sporných stran nebylo uzavřeno před československým úřadem ani před t. zv. protektorátním úřadem, nýbrž před bývalým vrchním zemským radou (oberland-

ratem), který nebyl vůbec ani československým ani protektorátním, nýbrž říšským úředníkem. Manželství sporných stran bylo totiž uzavřeno na nynějším území Československé republiky, rozluka, které se žalobkyně domáhá, má mítí právní účinky v Československé republice a důvody rozluky musí býti uplatněny podle práva československého, nikoliv německého. Již ve dvorském dekretu ze dne 15. července 1796, který byl dvorským dekretem ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s. znovu uveřejněn, bylo stran sporu o rozluku manželství cizozemců vysloveno, že v případě, že se zde jeden z obou manželů cizinců usadil nebo si zde zvolil trvalé bydliště, mají býti manželské žaloby posuzovány jen podle zákona té země, kde manželství bylo uzavřeno (srovn. rozh. nejv. soudu č. 1807, 12459 Sb. n. s.). Československé soudy tedy zkoumají jen otázku, zda cizí stát, jehož příslušníky manželé jsou, připouští zásadně rozvod nebo rozluku; v kladném případě se však mohou v řízení před československým soudem uplatniti jen ty důvody rozvodu nebo rozluky, které uznává hmotné právo československé, nikoliv hmotné právo státu, jehož příslušníky manželé jsou. Nelze tudíž souhlasiti s odvolatelovou výtkou, že v souzeném sporu mělo býti přihlíženo k předpisům hmotného práva německého.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného, zastoupeného opatrovníkem.

Z důvodů:

Námitkou, že tuzemský soud není příslušný vyslovit rozluku manželství stran, protože je žalovaný říšským německým státním příslušníkem, kteroužto příslušnost má, jak zjištěno, i žalobkyně, byla položena otázka přípustnosti pořadu práva k projednání žaloby, o níž jde, tuzemskými soudy (§ 477, č. 6 c. ř. s., č. 10357 Sb. n. s.). Tuto otázku zodpověděly oba nižší soudy souhlasně ve smyslu kladném dovolávající se předpisů dvorského dekretu ze dne 15. července 1796 uveřejněného jako příloha II. dvorského dekretu ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s. a tudíž, i když se tak stalo v důvodech jejich rozhodnutí, pro dovolací soud závazně (č. 18399 Sb. n. s.).

Nezáleží na tom, jak je v oblasti práva říšskoněmeckého nazýváno úplné zrušení manželského svazku soudním rozsudkem z důvodů zákonem uznaných. Rozhodné je jen, že toto zrušení, jež odpovídá úplně právnímu pojmu rozluky podle tuzemského právního řádu, právo říšskoněmecké připouští a to i podle nového zákona manželského (§ 46 zák. ze dne 6. července 1938, I. díl, str. 807 říš. zák.). Nebylo tudíž ani s hlediska zásad vyslovených v rozhodnutí č. 9079 Sb. n. s. překážky, aby nižší soudy nevyslovily rozluku manželství stran, a opačné vývody dovolatelovy, v tomto směru podle § 503, č. 4 c. ř. s. uplatňované, jsou bezpodstatné.

Č. 166.

Nebyl-li veřejné obchodní společnosti vydán živnostenský list podle § 6 vládního nařízení ze dne 4. listopadu 1939, č. 263 Sb., je smlouva o ve-

řejné obchodní společnosti neplatná, třebas jednotliví smluvci měli osobní živnostenské listy. Právní poměr mezi smluvci třeba v takovémto případě posouditi podle §§ 1175 a násl. obč. zák.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1947, Rv I 78/46.-)

J. U. uzavřel s A. D-em společenskou smlouvu ze dne 15. srpna 1941, v níž se oba smluvci dohodli, že se spojují za účelem provozování živnosti stavby a opravy pian, pianin a obchodu s nimi a že zakládají veřejnou obchodní společnost pod firmou J. U. a A. D. Oba společníci vkládali do podniku hotovostí ve stejné výši a postupně se jejich vklady zvýšily na 150.000 K u každého. Společenská smlouva obsahuje v odst. XII. toto ustanovení: »V případě úmrtí J. U-a vstoupí do jeho práv F. S., podrobí-li se ustanovením poslední vůle. Jinak v případě úmrtí jednoho ze společníků bude zřízena ke dni úmrtí likvidační bilance a dědicům bude zbývajícím společníkem vyplacen bilanční podíl zemřelého.« J. U. zemřel 30. července 1944 a dne 25. května 1945 byla pozůstalost po zemřelém J. U-ovi odevzdána F. M-ové, V. U-ovi, F. S-ovi a A. U-ové jako přihlášeným dědicům, každému jednou čtvrtinou.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se jeden z dědiců po J. U-ovi, A. U-ová, proti A. D-ovi a jeho manželce M. D-ové vydání rozsudku: 1. jímž by byli žalovaní uznáni povinnými udati kolik celkem pian k 30. červenci 1944. J. U. a A. D. rozpůjčili, jakých značek a výrobních čísel jsou tato pian, kolik bylo sjednáno s jednotlivými osobami, jímž pian byla zapůjčena, nájemného a u koho se nalézá dnes, a složití přísahu o tom, že jejich údaje jsou správné a úplné; 2. jímž se mezi žalobkyní a žalovanými A. D-em určuje, že žalobkyni přísluší k 82 pianům rozpůjčeným J. U-em a A. D-em jednotlivým zákazníkům spoluvlastnický podíl k jedné ideální osmině; 3. a jímž by žalovaný A. D. byl uznán povinným zaplatiti žalobkyni částku 8.900 K s úroky 5% od 6. listopadu 1944. Žalobní nárok odůvodnila žalobkyně takto: Společenská smlouva ze dne 15. srpna 1941 byla uzavřena za platnosti vl. nař. č. 263/1939 Sb., podle něhož bylo potřeba k platnosti smlouvy o veřejné obchodní společnosti řízení předepsaného § 6 cit. nař. Veřejná obchodní společnost nesměla být zapsána dříve, než bylo řízení podle vl. nař. č. 263/1939 Sb. skončeno. Poněvadž nebylo vyhověno ani podmínkám vl. nař. č. 263/1939 Sb., ani neměla společnost vlastního živnostenského listu, je společenská smlouva o veřejné obchodní společnosti neplatná. Platnou zůstala jen potud, pokud A. D. a J. U. nabyli fakticky společných pian. Tím se stali spoluvlastníky těchto pian. Ježto A. D. popírá vůbec spoluvlastnictví pozůstalosti po J. U-ovi ke zmíněným pianům, domáhá se žalobkyně, aby bylo uznáno právem, že jí náleží spoluvlastnický podíl ve výši ideální osminy k 82 pianům, kterých J. U. a A. D. společně nabyli. Za rozpůjčená pian platili zákazníci J. U-ovi a A. D-ovi v roce 1944 měsíčně 11.030 K. A. D. si počínaje dnem 1. srpna 1944, veškeré výtěžky ponechává, ačkoliv mu patří jenom polovina. Žalobkyně se proto domáhá rozdělení užitků ze společné věci ve smyslu § 839 obč. zák. Výtěžek z pian činil za měsíce

srpen 1944 až únor 1945 44.120 K. Po odečtení nákladů spojených s udržováním 4.220 K, je žalovaný obohacen o 40.000 K. Z této částky požaduje žalobkyně částku 8.900 K, ježto je pouze jedním ze čtyř dědiců. Obchodní záznamy o tom, kde jsou jednotlivá pian vede žalovaná M. D-ová. Záznamy samy jsou v rukou A. D-a. Oba žalovaní mají tudíž vědomost o tom, kolik celkem pian je ve spoluvlastnictví A. D-a a dědiců J. U-a, jakých jsou značek a kde se nalézají.

Žalovaní namítají mimo jiné: K platnosti společenské smlouvy z 15. srpna 1941 není třeba provedení řízení předepsaného vl. nař. č. 263/1939 Sb.; pouze provozování živnosti by bylo zakázané, společenská smlouva sama není však neplatná. F. S. nemůže vstoupit do společnosti, ježto nemá potřebné způsobilosti. Nastává tudíž ve smyslu odst. XII. společenské smlouvy druhá eventualita, totiž, že má být zřízena ke dni úmrtí likvidační bilance a dědicům má být vyplacen bilanční podíl zemřelého, na který má nárok pouze pozůstalost. Pozůstalost nemá nároku na další požitky z výnosu společenského jmění. Jinak žalovaný A. D. doznal, že počínaje dnem 1. srpna 1944 si ponechával veškeré výtěžky ze společného závodu. Ježto pozůstalost po J. U-ovi nemá vůči společenskému podniku jiného nároku, než na výplatu likvidačního podílu v penězích, není prý tato pozůstalost oprávněna požadovat přísedné udání o tom, kolik pian bylo zapůjčeno, jakých značek jsou a pod. V žádném případě nemůže sdělení těchto dat být požadováno na žalované M. D-ové, která není společníci.

Meziúmním rozsudkem ze dne 13. prosince 1945 uznal první soud žalobní nárok po právu v celém rozsahu. Z důvodů: Žaloba opírá svůj nárok o spoluvlastnictví k pianům náležejícím do společenského podniku. Zodpovědění této otázky je závislé na platnosti společenské smlouvy o veřejné obchodní společnosti ze dne 15. srpna 1941. Podle čl. 85 obč. zák. je předpokladem vzniku veřejné obchodní společnosti, aby dva nebo více společníků provozovalo obchodní živnost pod společnou firmou. Přílohou J. cop. zjistil soud, že J. U. ve svém přiznání k důchodové dani uváděl jako svůj důchod polovici čistého výtěžku ze společenského podniku, J. U. v tomto přiznání uvedl, že se za účelem snížení režie spojil k provozu živnosti s A. D-em, a že provozují živnost ve společných místnostech. Druhou polovinu výtěžku přiznává A. D. a daň z výdělku platí společně oba na společné daňové konto. Živnostenským listem K. orig. je zjištěno, že zněl na jméno J. U-a. Důkazem výsledkem stran bylo dále zjištěno, že A. D. měl také svůj zvláštní živnostenský list. Z tohoto důkazu zjistil dále soud, že u společenstva byla vedena zvláště živnost A. D-a a zvláště živnost J. U-a a že již před uzavřením společenské smlouvy užívaly obě tyto osoby společně nynějších provozovacích místností a že na venek tyto místnosti byly označeny nápisem J. U. - A. D. Dále bylo zjištěno, že výpočty nájemného docházely na jméno J. U-a.

Spoluvlastnictví provozovny, která slouží jen pro společné zpracování zboží, při čemž každý ze spoluvlastníků provozuje své obchody pro sebe a na svoje jméno, nezakládá veřejnou obchodní společnost, i když je splněn předpoklad § 7 uvoz. zák. k obč. zák. o výši výdělkové daně (Sbírka Justitia č. 461). Ze zjištěných skutečností došel soud k přesvědčení, že ne-

došlo k uzavření veřejné obchodní společnosti a že veřejná obchodní společnost žádný provoz nezahájila, neboť vlastním jménem veřejná obchodní společnost obchodování vůbec nezačala. J. U. a A. D. si sice interně dělili ztrátu i zisk ze společného obchodování, ale vůči třetím osobám nikdy nevystupovali jako veřejná obchodní společnost, neboť jejím jménem neobchodovali. Ostatně, i kdyby byli obchodovali jménem veřejné obchodní společnosti, byl by provoz takové živnosti možný jen kdyby společnost získala pro sebe živnostenský list (viz rozh. Rv I 909/43 uveřejněné v Právniku z roku 1944, sešit 6). Žalobní nárok je nárokem z provozu živnosti. Když tedy A. D. a J. U. začali fakticky živnost provozovati společně a když nemohlo dojít k uzavření platné veřejné obchodní společnosti podle ustanovení čl. 85 a násl. obch. zák. a když do tohoto společenského podniku vnesli majetkové kusy a dále během podnikání získali pro živnost další majetkové kusy, t. j. pianu, nabýli k těmto pianům spoluvlastnictví podle ustanovení § 825 obč. zák. a na jejich podnikání společenské nutno se dívat jako na podnikání v rámci ustanovení §§ 1175 a násl. obč. zák. Podle § 829 obč. zák. má každý ze společníků podíl na společenském jmění, takže spoludědici mají nárok na příslušnou kvotu společenského jmění náležejícího pozůstalosti po J. U-ovi. Ježto se žaloba neopírá o společenskou smlouvu z 15. srpna 1941, nýbrž o spoluvlastnictví A. D-a a J. U-a k pianům ve smyslu § 825 obč. zák., náleží těmto dvěma, a tedy i pozůstalosti po J. U-ovi, nárok na část společného výtěžku. Aktivní legitimace žalobkyně vyplývá z toho, že pozůstalost po J. U-ovi byla žalující straně odevzdána jako jednomu z přihlášených dědiců. Pasivní legitimace M. D-ové byla zjištěna svědectvím V. R-a, podle něhož spolužalovaná vedla kartoteku pian. Z toho důvodu má vědomost, kolik pian bylo rozpůjčeno, jakých značek jsou atd. a byla tedy právem žalována. Poněvadž sporný žalobní nárok se stal zřetelným k rozhodnutí v příčině právního důvodu, bylo ve smyslu § 393 c. ř. s. rozhodnuto rozsudkem mezitímním.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaných. Z důvodů:

Prvý soud posoudil věc správně po stránce právní, neboť na základě správných i postačujících skutkových zjištění, zejména z přiznání J. U-a k daní důchodové (příl. J. cop), ze živnostenského listu J. U-a (příl. K orig.) a z důkazu výsledkem stran správně usoudil, že a proč nedošlo k uzavření veřejné obchodní společnosti, že veřejná obchodní společnost žádný provoz nezahájila a že J. U. a A. D. vůči třetím osobám nikdy nevystupovali jako veřejná obchodní společnost. Tvrdí-li odvolatelé, že místnosti byly označeny nápisem J. U. - A. D., tedy společenskou firmou podle společenské smlouvy, nelze z toho nic vyvoditi v neprospěch právního stanoviska prvního soudu a to tím spíše, že podle společenské smlouvy (příl. B cop.) měla firma veřejné obchodní společnosti zniči J. U. a A. D. V napadeném rozsudku je správně zjištěno zejména z živnostenského listu (příl. K orig.) a z důkazu výsledkem stran, že živnostenský list měl zvlášť J. U. a zvlášť A. D. a podle skutkových přednesů obou stran není ostatně mezi nimi ani sporu o tom, že veřejná obchodní společnost neměla pro sebe živnostenský list. Právem tudíž první soud v rozsudku praví, že i kdyby byli

J. U. a A. D. obchodovali jménem veřejné obchodní společnosti, byl by provoz takové živnosti možný jen, kdyby společnost byla získala pro sebe živnostenský list, a správně v tomto směru poukazuje na rozhodnutí nejvyššího soudu Rv I 909/43, uveřejněné v Právniku z r. 1944, sešit 6 (Právnik, roč. LXXXIII, str. 209, odst. 3, věta 1 in fine). Správně tudíž dochází první soud ve svém rozsudku k závěru, že a proč A. D. a J. U. nabýli k předmištným pianům spoluvlastnictví podle § 825 obč. zák. Na jejich společenské podnikání nutno se dívat jako na podnikání v rámci ustanovení §§ 1175 a násl. obč. zák. a tedy i pozůstalosti po J. U-ovi náleží nárok na část společného výtěžku. V čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. jsou obsaženy dva případy, v nichž lze žalovati, aby odpůrce, předlože po případě seznam jmění nebo dluhů, udal, co je mu o tomto jmění a o těchto dluzích nebo o zamlčení neb zatajení některého jmění známo a aby vykonal přísahu o tom, že jeho údaje jsou správné a úplné. V prvním případě je předpokladem žalobního nároku, že žalovaná strana je podle předpisů občanského práva povinna udati jmění nebo dluhy, v druhém případě se však nevyhledává taková povinnost žalované strany a oprávněný může žalovati každého, kdo má podle jeho domněnky vědomost o zamlčení nebo zatajení jmění. V obou případech je k žalobě oprávněn ten, kdo má soukromoprávní zájem na vyšetření majetku nebo dluhu. Poněvadž je skutkově zjištěna i aktivní legitimace žalobkyně i pasivní legitimace žalované M. D-ové, totiž, že M. D-ová má vědomost, kolik pian bylo rozpůjčeno, jakých značek jsou atd., správně dovozuje první soud, že je i M. D-ová žalována právem. Ježto pak § 1215 obč. zák. ustanovuje, že pro dělení společenského jmění, jakmile se společnost zruší, má býti šetřeno i těch předpisů, které jsou dány o dělení společné věci v hlavě o společenství vlastnictví (a to je právě hlava XVI. obč. zák.), padají úvahy odvolatelů i v tomto směru.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z důvodů:

Nižší soudy dospěly k úsudku, že nedošlo k platnému uzavření veřejné obchodní společnosti mezi J. U-em a A. D-em, poněvadž provoz takové společnosti nebyl zahájen a i kdyby byl zahájen, že společnost nezískala pro sebe živnostenský list k provozu. Nezabývaly se neplatností smlouvy s hlediska vládního nařízení ze dne 4. listopadu 1939, č. 263 Sb. (vl. nař. č. 397/1940 Sb.), ačkoliv žaloba i to uplatňovala a žalovaný nenamítal, že příslušný úřad dovolil podle § 1 vl. nař. č. 263/1939 Sb. (vl. nař. č. 397/1940 Sb.) provoz.

Poněvadž šlo o živnost řemeslnou, nebylo by k provozu takové společnosti podle § 14, písm. c) živn. ř. třeba zvláštního živnostenského oprávnění, když je zjištěno, že každý ze společníků měl pro sebe živnostenské oprávnění. Avšak nejvyšší soud musí tu přihlídnout po právní stránce k citovanému vl. nař. č. 263/1939 Sb., i když nižší soudy se jím nezabývaly, neboť po právní stránce řeší si věc sám a citované vládní nařízení není v rozporu s demokratickými zásadami československé ústavy a jeho použitelnost nebyla výslovně zrušena zákonem z 2. října 1946, č. 195 Sb., ale

naopak zákonem z 20. prosince 1946, č. 256 Sb. bylo ponecháno v platnosti ustanovení §§ 1—9 vl. nař. ze dne 13. ledna 1943, č. 14 Sb., které nastoupilo po vl. nař. č. 263/1939 Sb. a je obsahově stejné.

Podle § 5, odst. 3 vl. nař. č. 263/1939 Sb. nesmí být s provozem živnosti započato, pokud nebylo podle § 1 pravoplatně rozhodnuto. Leč podle názoru dovolacího soudu je rozhodné ustanovení § 6 cit. vl. nař., podle kterého živnostenské listy vydané bez šetření předepsaných náležitostí jsou neplatné. Nemohla tedy uzavřená společnost použít bez tohoto předepsaného šetření živnostenských listů jednotlivých společníků, a je proto na uzavřenou smlouvu o veřejné obchodní společnosti pohlížet jako na neplatnou podle § 879 obč. zák. Je proto pohlížet na právní poměr společníků jako na společnost podle §§ 1175 a násl. obč. zák. a nutno použít pro řešení sporu §§ 1215, 1192, 1206 obč. zák. a řešit věc podle předpisů o společenství vlastnictví, jak správně učinily nižší soudy.

Není správný ani názor dovolatelčin, že v případě platnosti smlouvy by podle čl. XII smlouvy měla žalobkyně pouze nárok na příslušnou kvotu bilanční v hotovosti ke dni úmrtí J. U-a, neboť i kdyby šlo o veřejnou obchodní společnost dvou společníků platně uzavřenou, byla by tato společnost smrtí jednoho z nich zrušena a musilo by dojít k likvidaci podle čl. 133 a násl. obč. zák., při níž by — mimo případ vzájemné dohody sporných stran — nemohlo dojít k takovému vypořádání, že by žalobkyně dostala bilanční kvotu v penězích, kdežto žalovanému by zůstaly klavíry (čl. 137 obč. zák., kde se likvidátorům ukládá zpeněžení společenského jmění).

Podle § 1175 obč. zák. je povinnost žalovaných učinit přisežné sdělení podle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s., byla rovněž věc správně posouzena. Podle tohoto článku stačí domnělá vědomost o zamlčení nebo zatajení nějakého jmění. Pro tuto domněnku byl postačitelý přednes žalobkyně, jakož i zjištění učiněná nižšími soudy.

Za tohoto stavu věci není třeba se zabývat dovolacími výtkami rozporu se spisy a vadností řízení a dovolací soud nemá důvodu ke změně či zrušení napadeného rozhodnutí.

Č. 167.

Exekuční řízení, v němž vystupuje jako strana rada starších československé církve, je zmatečné podle § 7 c. ř. s. a § 78 ex. ř.

(Rozh. ze dne 17. ledna 1947, R I 241/46.)

Srov. rozh. č. 12440 Sb. n. s.

Usnesením ze dne 3. května 1946, zn. sp. E V 59/46 povolena byla exekuce nuceným vyklizením bytu.

Povinný navrhl odklad exekuce.

Prvý soud návrh zamítl.

Rekursní soud zrušil z podnětu rekursu napadené usnesení i s předchozím řízením počínajíc povolením exekuce pro zmatečnost. Z důvodů: Exekuční titul (soudní smír) vznikl ve sporu zahájeném nyníjší vymáhací stranou proti povinnému jako žalovanému. Jako strana ve sporu a nyní v exekučním řízení vystupuje Rada starších církve československé v P. Podle § 78 ex. ř. řídí se procesní způsobilost v exekučním řízení týmiž předpisy jako ve sporu. Ustanovení § 1 c. ř. s. odkazuje na předpisy hmotného práva, totiž, pokud může strana samostatně vcházet v platné závazky. Způsobilost být stranou ve sporu má jen ten, kde je způsobilým, aby byl subjektem procesního právního poměru. Takovou způsobilost nemá rada starších. Církev československá byla vládou republiky uznána vyhláškou ministerstva školství a národní osvěty č. 542/1920 Sb. Podle čl. 13 a) výnosu téhož ministerstva z 15. října 1921, č. 87471 je rada starších jen správním orgánem v náboženské obci. To je patrné i z čl. 9, podle něhož rada starších obstarává běžnou správu náboženské obce vyjma správu duchovní. Podle čl. 49 je právnickou osobou náboženská obec a je oprávněna nabývat majetku movitého i nemovitého. Podle čl. 2 je základní správní jednotkou náboženská obec zvaná: »Náboženská obec církve československé v...«. Z toho je zřejmé, že právní subjektivitu a tedy způsobilost být stranou v procesu má jen náboženská obec a nikoliv rada starších. Ta může podle citovaného ustanovení vystupovat jen jako zástupce. K takovému nedostatku nutno přihlížet z povinnosti úřední v každém období řízení. Exekuční titul vzniklý v takovém zmatečném řízení je nicotný (srov. rozh. G. U. n. ř. 2650 o představenstvu církve). Právnickou osobou i podle starší praxe byla jen farní obec (Gl. U. n. ř. 4061), pokud se týče farní osada (Gl. U. n. ř. 4415). Byla-li podána žaloba na neexistující osobu, je zřízení zmatečné podle § 7 c. ř. s. pro nedostatek procesní způsobilosti. Trebas není uvedena v § 477 c. ř. s., klade zákon tuto zmatečnost pokud jde o podmínky a účinky na roveň ostatním zmatkům (rozh. č. 14139 Sb. n. s.). Analogicky to platí i v exekučním řízení (§ 78 ex. ř.). Musilo být proto rekursu vyhověno již z tohoto formálního důvodu, který arciž zasahuje celé exekuční řízení.

Dovolací soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Napadené usnesení vyhovuje zákonu i zjištěnému stavu věci. Podle čl. 9 ústavy církve československé, schválené výnosem ministerstva školství a národní osvěty ze dne 15. října 1921, č. 87471, a publikované v jeho věstníku, roč. 1921, příl. k sešitu 21, je rada starších této církve výkonným orgánem valné hromady a zastupuje náboženskou obec ve všech záležitostech, vyjímajíc věci duchovní. Majetku movitého i nemovitého mohou však podle čl. 49 zmíněné ústavy nabývat jen církve, diecése a náboženské obce této církve, a ježto pro otázku procesní způsobilosti (§ 1 c. ř. s.) je rozhodujícím, zda jde o právní podmět, který je schopný mít vlastní jmění jako soubor práv a závazků (srov. rozh. č. 14809 Sb. n. s.), mohou pouze tyto správní jednotky býti subjekty práv a závazků a tudíž procesně způ-

sobilými, a nikoli rada starších. Vystupovala-li tedy v zahájeném exekučním řízení — nehledě ani k předchozímu sporu — jako vymáhající strana rada starších, bylo řízení zmatečné podle § 7 c. ř. s. a § 78 ex. ř. a správně postupoval rekursní soud, když řízení exekuční zrušil.

Č. 168.

Rekursní soud není oprávněn odmítnouti dovolací rekurs proto, že byl podán notářem jako zmocněncem účastníka nesporného řízení ústně do soudního protokolu (§ 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.).

(Rozh. ze dne 21. ledna 1947, R II 161/46.)

Usnesením ze dne 15. května 1946 zn. sp. P 5/46 ponechal opatrovnícký soud nezletilé manželské děti S. a M. T-ovy ve výchově a výživě jejich matky F. T-ové a uložil manželskému otci K. T-ovi, aby platil na jejich výživu pro každé z nich po 300 Kčs měsíčně.

Rekursní soud vyhověl rekursu manželského otce K. T-a potud, že se nezletilí S. a M. T-ovi svěřují do výchovy a výživy báby A. T-ové.

Proti usnesení rekursního soudu podala dovolací rekurs manželská matka F. T-ová, jsouc zastoupena notářem M. V-em. Notář podal dovolací rekurs u opatrovníckého soudu do soudního protokolu.

Rekursní soud dovolací rekurs odmítl. Z důvodů: Podle stavu předložených spisů jde o dovolací rekurs daný ústně do protokolu, a to M. V-em, notářem v M., v zastoupení účastnice řízení F. T-ové. Nutno proto především zkoumat, zda je takovýto dovolací rekurs přípustný. V § 38, odst. 2 nesp. zák. se ustanovuje, že rekurs může býti dán i ústně do protokolu a že podpisu advokátova není třeba. Ze znění a smyslu tohoto zákonného předpisu, který se zřením na poukaz obsažený v § 46, odst. 3 nesp. zák. platí také o dovolacím rekursu, vyplývá, že forma rekursu a dovolacího rekursu v soudním řízení nesporném je buď písemná nebo protokolární a že se při písemném rekursu nebo dovolacím rekursu nevyžaduje, aby byl podepsán advokátem. Právo voliti tu nebo onu formu oprávněného prostředku se zásadně ponechává účastníku, avšak, jak vyplývá ze souvislosti s § 13 nesp. zák., jen tomu účastníku, který není zastoupen právním zástupcem. V tomto paragrafu se výslovně ustanovuje, že účastníci nezastoupení právním zástupcem mohou podávat žádosti a činiti návrhy u okresních soudů písemně nebo ústně do protokolu, u sborových soudů pak zpravidla písemně a jen, jde-li o věci jednoduché, také ústně do protokolu. Jestliže je tedy účastník zastoupen právním zástupcem, musí býti i v řízení nesporném podán jen písemně a podepsán tímto zástupcem. Je tu tedy úprava formy oprávněného prostředku v podstatě obdobná úpravě formy rekursu v řízení exekučním (§ 520 c. ř. s. a §§ 63 a 78 ex. ř.). V takových případech, v nichž je účastník zastoupen právním zástupcem, ne-

může ani účastník sám podati rekurs nebo dovolací rekurs ústně do protokolu (srov. rozh. č. 7542 Sb. n. s. týkající se řízení exekučního), tím méně může tak učiniti právní zástupce sám, vystupuje-li v soudním řízení nesporném ve vlastnosti právního zástupce. Podle toho, co bylo pověřeno, není protokolární dovolací rekurs přípustný a bylo jej proto pro nepřipustnost odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu F. T-ové, zastoupené Dr. N. M-em, advokátem v N., napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu, aby s dovolacím rekurssem naložil po zákonu.

Z důvodů:

Rekursní soud odmítl dovolací rekurs účastnice řízení, podaný proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo změněno usnesení prvního soudu, proto, že dovolací rekurs byl učiněn v zastoupení účastnice notářem ústně do soudního protokolu. Stěžovatelka má pravdu, že rekursní soud napadeným usnesením překročil svou zákonnou pravomoc. § 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb. stanoví, že o dovolacím rekursu »platí jinak předchozí ustanovení o rekursu«. Platí o něm tedy zejména ustanovení o rekursní lhůtě (§ 36, odst. 1), o místě, kde se podává (§ 38) a o odmítnutí rekursu soudem první stolice (§ 39, odst. 1), o předložení vyššímu soudu (§ 39, odst. 3), a jeho obsahu (§ 40) a vyřízení jeho dovolacím soudem (§ 43). Rekurs se podává u soudu první stolice a to i rekurs dovolací (§ 38). § 39, odst. 1 stanoví: »Soud první stolice, u něhož byl rekurs podán, odmítní jej usnesením, je-li rekurs podán opožděně nebo je-li podán proti usnesení, proti němuž je podle zákona rekurs vyloučen.« Jde-li o takový dovolací rekurs, totiž je-li opožděný aneb je-li podán proti usnesení, proti němuž je podle zákona vyloučen, je dovolací rekurs odmítnouti již soudem první stolice a neodmítl-li jej tento soud, ač se tak podle § 39 a), odst. 1 státi mělo, smí tak učiniti rekursní soud podle obdoby § 526 c. ř. s., neboť podle § 48, zák. č. 100/1931 Sb. platí i v řízení oprávněném, pokud jinak není stanoveno, předpisy oddělení čtvrtého, tedy platí i předpisy § 34 téhož zákona o užití v nesporném řízení obdobně ustanovení zákona o řízení sporném. V souzeném případě nešlo však ani o dovolací rekurs opožděný ani o usnesení, proti němuž je dovolací rekurs podle zákona vyloučen, v kterýchžto jen případech by směl soud první stolice, a neučinil-li tak zmíněný soud, tedy soud rekursní dovolací rekurs odmítnouti. Odmítl-li rekursní soud dovolací rekurs z důvodu, že byl učiněn v zastoupení účastnice notářem ústně do soudního protokolu a ne z důvodů, uvedených v § 39 a), odst. 1, pro které jediné by tak směl učiniti, je jeho usnesení nezákonné. Bylo je proto zrušiti a rekursní soud poukázati, aby postupoval podle § 39, odst. 3 cit. zák.

Č. 169.

Přikázáním do podniku podle vládního nařízení ze dne 4. května 1942, č. 154 Sb. a faktickým výkonem prací byl založen pracovní poměr, na nějž

se vztahuje, jde-li o podnik, jehož zaměstnanci podléhají úrazovému pojištění, zákon ze dne 28. prosince 1887, č. 1 z r. 1888 ř. z. o úrazovém pojištění dělnickém. Nárok na náhradu škody proti zaměstnavateli přísluší zaměstnanci jen za podmínek podle § 46 uvedeného zákona.

(Rozh. ze dne 21. ledna 1947, Rv II 117/46.)

M. M-ová byla v roce 1944 přikázána úřadem práce do pekařského podniku žalovaných F. N-a a J. N-a. Dne 23. srpna 1944 utrpěla M. M-ová při práci úraz, který úrazová pojišťovna uznala za úraz podnikový.

Tímto sporem domáhá se M. M-ová na F. N-ovi a J. N-ovi náhrady škody v částce 54.000 Kčs. Žalovaní se hájili mimo jiné tím, že úraz M. M-ové byl úrazem podnikovým, a že tudíž neodpovídají za vzešlou škodu.

Soud první stolice žalobu zamítl. Z důvodů: Provedenými důkazy bylo zjištěno, že žalobkyně byla zaměstnána jako dělnice v pekařském podniku žalované strany podléhající povinnému úrazovému pojištění podle zákona o úrazovém pojištění ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. na rok 1888, že úrazová pojišťovna úraz, který žalobkyně utrpěla dne 23. srpna 1944, uznala za úraz podnikový, což plyne z toho, že vyměřila a vyplácí žalobkyni úrazový důchod. Rozhodnutím úrazové pojišťovny, že jde o úraz podnikový, je procesní soud vázán a není oprávněn přezkoumávat otázku totálního nasazení žalobkyně do podniku žalované strany, tedy právní povahu pracovního poměru žalobkyně v podniku žalovaných. Dlužno proto žalobní nárok posuzovati jen s hlediska zák. č. 1/1888 ř. z. o úrazovém pojištění, a poněvadž žaloba směřuje proti podnikateli, v jehož závodě žalobkyně úraz utrpěla, je zde rozhodným předpis § 46 cit. zák. Podle tohoto zákonného ustanovení je pojištěnec oprávněn uplatňovati nárok na náhradu škody pouze tehdy, byl-li úraz podnikatelem neb osobou jemu podle § 45, odst. 1 a 2 cit. zák. postavenou na roveň přivoděn úmyslně. Náhradní nárok pojištěncův omezuje se v takovém případě na to, oč odškodné příslušející mu podle platných zákonných předpisů (§§ 1325 až 1327 obč. zák.) převyšuje odškodné, na něž má nárok podle zákona o úrazovém pojištění. Žaloba směřující na zaplacení bolestného a ušlého výdělku podle § 1325 obč. zák., by mohla mít úspěch jen tehdy, kdyby žalovaný podnikatel byl úraz žalobkyni se přihodivší přivodil úmyslně, což však žalobkyně netvrdí.

O dvola cí soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Okolnost, že žalobkyně byla do práce v podniku žalované strany přikázána, nemění nic na tom, že byla pojištěnkou úrazového pojištění a že tudíž se na případ vztahuje § 46 zákona o úrazovém pojištění dělnickém. Tvrzená nečinnost žalovaných, kterou žalobkyně spatřuje v tom, že podnik byl provozován v neschválených místnostech a že v něm byly používány neschválené stroje a že teprve dodatečně po úrazu byla namontována bezpečnostní zařízení, nelze klasifikovat jako úmysl podle § 46 uved. zák. Ani sebe hrubší nedbalost ba ani úmyslné zanedbání povinností není ještě úmysl-

ností podle § 46. Ta by tu byla teprve, kdyby bylo dokázáno, že cílem žalovaných bylo, aby žalobkyně utrpěla úraz. To však žalobkyně ani netvrdila.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z důvodů:

Výtka vadnosti řízení (§ 503, č. 2 c. ř. s.) je v daném případě ve skutečnosti výtkou nesprávného právního posouzení, neboť se týká právní otázky, zda ustanovení § 46 úraz. zák. (zákon ze dne 28. prosince 1887, č. 1 ř. z. z r. 1888) lze vztahovati i na pracovní poměry vzniklé přikázáním za doby nesvobody.

Tato výtka i vlastní výtka nesprávného právního posouzení je bezdůvodná.

Přikázáním žalobkyně do podniku žalovaných ve smyslu vl. nař. č. 154/1942 Sb. a faktickým výkonem prací byl v souzeném případě založen pracovní poměr. Ustanovení § 3 vl. nař. č. 14/1945 Sb., prohlásilo zánik pracovního poměru vzniklého podle vl. nař. č. 154/1942 Sb. teprve do 8 dnů po 27. červnu 1945. Vztahují se tedy ustanovení zákona o úrazovém pojištění dělníků včetně omezení uvedeného v § 46 cit. zák., vzhledem k době, kdy se úraz stal, i na dovolatelku, přikázanou do práce za doby nesvobody podle vl. nař. č. 154/1942 Sb.

Pokud jde o pojem úmyslnosti ve smyslu § 46 cit. zák., nelze úmyslnost ztotožňovati s hrubou nedbalostí (rozh. n. s. č. 5445, 6991, 8033 a j.). Ve zjištění nižších soudů není opory k úsudku, že by žalovaní jako zaměstnavatelé zanedbávali své povinnosti v úmyslu, aby k úrazu žalobkyně došlo. Proto i v tomto směru byla výtka právní mylností lichá.

Č. 170.

Smlouva mezi nájemci o směně nájemních objektů (bytů) je smlouvou svého druhu.

Přivolí-li k takovéto smlouvě majitelé nájemních objektů (domů) a dá-li souhlas i obec podle § 13 vládního nařízení ze dne 20. dubna 1943, č. 103 Sb., lze její splnění na spolumluvci vymáhat žalobou o plnění.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1947, Rv I 218/46.)

Srovn. rozh. č. 8470, 15725 Sb. n. s.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se J. Z. proti F. H-ovi vydání rozsudku, jímž by byl žalovaný uznán povinným postoupiti žalobci byt o dvou pokojích, kuchyni, předsíni, špiži a s ostatním příslušenstvím ve třetím patře domu v P., Š-ova ul. č. 7 proti tomu, že žalobce postoupí žalovanému byt žalobcem dosud obývaný v P., K-ova ul. č. 12 ve třetím patře o ku-

chyni a jednomu pokoji s přísl. Žalobce tvrdil, že sjednal se žalovaným za souhlasu vlastníka domu i bytového úřadu vzájemnou výměnu bytů. Žalovaný namítl, že výměna nebyla sjednána definitivně, nýbrž pod podmínkou, že ji schválí manželka žalovaného, což prý se nestalo. Mimo to namítl žalovaný nedostatek aktivní legitimace, ježto výměny by prý se mohli domáhati jen vlastníci domu a nikoliv žalobce a nedostatek pasivní legitimace, že žalovaný se svou manželkou jsou prý pouze uživateli bytu. Konečně namítl žalovaný, že není nájemníkem bytu, neboť byt, v němž dosud bydlí, byl dne 5. května 1945 v držení Němců a podléhá prý proto nucené revisi a úřednímu přidělení. Před vydáním příslušného dekretu nelze prý bytu po právu užívat.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Výpovědi svědkyň M. a Z. Z-ových, jakož i výpovědi žalobce slyšeného jako strany je prokázáno, že v létě roku 1945 vyměnili si J. Z. s F. H-em vzájemně své byty se souhlasem vlastníka domu, v němž bydlí žalovaný, při čemž žalovaný nečinil tuto výměnu bytů závislou na souhlasu své manželky. Žalovaný jako strana slyšen sice trval na tom, že ujednal výměnu bytu jen pod podmínkou, svolili-li k tomu jeho manželka, leč tato jeho výpověď je vyvrácena souhlasnými výpověďmi svědkyň M. a Z. Z-ových i výpovědí žalobcovou, jakož i výpovědí svědka J. K-a, z níž soud zjistil, že jako zástupce vlastníků domu, v němž bydlí žalobce, podepsal blanket pro magistrát, že souhlasí se změnou bytů a že žalovaný při tom nečinil svůj souhlas s výměnou bytů závislým na žádných podmínkách, nýbrž strany byly o směně dohodnuty. Důvodná je však námitka žalovaného, že byt, v němž dosud bydlí, mu nebyl dosud úředně přidělen a že jím tudíž nemůže disponovati a že si ho zejména nesmí se žalovaným vyměnit. Výpovědi svědka J. K-a je prokázáno, že byt, v němž bydlí žalovaný, byl až do revoluce pronajat nájemníku Němci O-ovi, u něhož byla zaměstnána manželka žalovaného, která se žalovaným v tomto bytě bydlela již po několik let v podnájmu, takže po revoluci žalovaný v tomto bytě již zůstal. Žalobce sice tvrdí, že tento byt byl později uznán za český a dovolává se v tomto směru potvrzení Národním výboru v P. ze dne 3. září 1945, příl. 3 orig., z něhož soud zjistil, že Národní výbor v P. potvrdil, že byt žalovaného považuje za byt český, leč zároveň je prokázáno výpovědí svědkyně R. H-ové, že dne 24. ledna 1946 byla v tomto bytě bytová revise, že úředníci ji provádějící upozornili žalovaného, že až do písemného rozhodnutí nesmí bytem disponovati a zejména, že bez dekretu o přidělení bytu nemůže si byt s nikým vyměnit. Také sdělením obvodní rady města P. je prokázáno, že na podkladě vyšetření o původu bytu žalovaného prohlašuje Obvodní rada města P., že původní potvrzení, které bylo bytovou komisí v P. vydáno a kterým byl byt žalovaného prohlášen za český, bylo vydáno na základě nesprávných informací a pozbývá tudíž platnosti. Tímto zjištěním je tudíž prokázáno, že byt, který žalovaný až dosud obývá, mu nebyl dosud úředně přidělen a je proto přisvědčiti stanovisku žalovaného, že až do doby legitimního úředního přidělení tohoto bytu nesmí bytem volně disponovati, zejména ho nesmí vyměnit za byt jiný.

Odvolací soud vyhověl k žalobcovu odvolání žalobě. Z důvodů: Pokud odvolání vytyká, že první soud nezjistil, že s ujednanou změ-

nou bytu projevila souhlas též M. A-ová jako majitelka domu v P., K-ova ul. č. 12, nejde o rozpor se spisy, nýbrž o kusost zjištění. V tomto směru zjišťuje tuto skutečnost odvolací soud dodatečně z výpovědi M. A-ové, potvrzené i výměrem z 15. září 1941, příl. B orig. Skutkové zjištění přvého soudu je jinak správné. Je nerozhodné, zda manželka žalovaného sdělila revisorům, že místní národní výbor označil byt za český a je lhostejné, jak revisory informovala. Jádro věci tkví v právním posouzení.

Především třeba uvést, že je možná směna bytů dohodou dvou nájemníků za souhlasu majitelů domů. Je sice správné, že postup nájemního práva se nemůže stát bez souhlasu majitele domu, oprávněného k dispozici, protože ten odpovídá nájemci za poskytnutí užívání věci (§ 1096 obč. zák.), není však překážek proti postupu nájemního práva tam, kde majitelé obou domů souhlasí a kde tedy nejde o zásah třetí osoby do volné vlastnické dispozice (§ 1392 obč. zák.). Podle § 13, odst. 2 vl. nař. č. 103/1943 Sb. je směna bytu za určitých okolností přípustná i bez souhlasu majitelů domů. Z toho plyne, že zásadně nutno přiznati žalobci žalobní právo přímo proti žalovanému, protože majitel domu nemá námitku. Naopak v exekuci proti majiteli domu k vynucení pronájmu podle § 354 ex. ř. mohl by majitel domu úspěšně namítati, že opatření vymáhaného plnění (odevzdání bytu) nezávisí výhradně na jeho vůli. Nutno tudíž zásadně připustiti, aby se žalobce domáhal svého práva cestou petitorní. Byl-li vydán bytovým úřadem souhlas s výměnou, není již překážek proti vyhovění žalobě. Soud není povolán zkoumati, za jakých předpokladů správní úřad vydal svůj nálezn, ani zda se snad ve svých předpokladech nemýlil. S tohoto hlediska je lhostejné, zda byt byl žalovanému řádně přikázán podle § 7 cit. vl. nař. nebo ne. Proto také je lhostejné, zda šlo o byt původně německý. Právním vytyká odvolání, že nejde o věc vyloučenou z právního obchodu. Dal-li bytový úřad k výměně souhlasu pravoplatným výměrem, který nebyl odstraněn, je právem žalováno. Použití vl. nař. č. 103/1943 nepřičí se obsahově znění ani zásadám československé ústavy. Toto nařízení upravuje disposici bytu za mimořádných poměrů a je proto použitelné (č. 1 (1) zák. č. 12/1946 Sb.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Ve shodě s rozhodnutími nejvyššího soudu (č. 8470, 15725 Sb. n. s.) vychází i dovolatel z právního názoru, že postup nájemních práv ve vlastním slova smyslu není možný. V tomto sporu nejde také o »postup« nájemního práva, ale o smlouvu svého druhu, kterou se strany v podstatě zavazují vzdáti se svých práv, na základě nichž užívaly dosavadních bytů a umožnit tak jedna druhé, aby o »vyměněných« bytech uzavřely s majiteli domů smlouvy nové. S tohoto hlediska je pro tento spor bezvýznamné, jaká práva vlastně příslušela žalovanému k jeho dosavadnímu bytu, zda byl nájemníkem či nikoliv a zda mu byl byt řádně přikázán, neboť ani případný nedostatek jeho oprávnění mu nikterak nebrání, aby dodržel, k čemu se zavázal a co na něm žalobce jediné požaduje, aby se totiž z bytu vystě-

hoval a umožnil žalobci — po dohodě s majitelem domu — získati jeho nájem. Není tu proto v tomto směru vytýkané vadnosti řízení, ani nesprávného právního posouzení.

Ani jinak není dovolání odůvodněno.

Svolení obce k novému nájmu nebylo v daném případě třeba, neboť podle § 8, odst. 4 vl. nař. ze dne 20. dubna 1943, č. 103 Sb., jehož možno nadále používat, ježto se svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, se příkazovací právo obce ve smyslu § 7 cit. nař. nevztahuje na byty, u nichž dala obec svolení ke směně podle § 13 cit. nař. Toto svolení bylo stranám uděleno a nepřekáží proto ani z veřejného zájmu nic, aby závazek žalovaného nemohl býti splněn.

Ani formální námitky žalovaného proti žalobě nejsou odůvodněny.

Jak již shora uvedeno, nejde v této žalobě o nárok z nájemního poměru, nýbrž o nárok ze zvláštní smlouvy a je proto již z toho důvodu bezpodstatný poukaz dovolatelův na rozh. č. 11.674 Sb. Stejně tak neprávem dovolává se žalovaný rozh. č. 12320 Sb. Je sice pravda, že jsou-li nájemníky bytu oba manželé, jsou ve sporu o jeho vyklizení nerozlučnými společníky a že proto nemůže býti žalován jen jeden z nich, nýbrž oba zároveň. O takový případ však v souzené věci nejde, neboť manželka žalovaného byla podle jeho vlastního tvrzení jen uživatelkou bytu a se žalobcem nebyla v žádném smluvním poměru.

Tvrzení žalovaného v dovolání, že byt o nějž jde, byl zatím přidělen jinému uchazeči a že sám již v bytě tom nebydlí, je tvrzení nové, v dovolacím řízení nepřipustné.

Č. 171.

Bylo-li vědomě nepravdivé tvrzení zprostředkujících jednatelů německé pojišťovny, že jimi navrhované pojištění je povinné, spolu se způsobem vystupování jednatelů, hlavní pohnutkou, již se dal pojistník v době nesvobody pohnouti k podpisu pojistného návrhu, nevznikl mu z tohoto jednání závazek proti pojistiteli (§ 47, odst. 1 zák. č. 145/1934 Sb. o pojistné smlouvě).

(Rozh. ze dne 23. ledna 1947, Rv I 217/46.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se pojišťovna »N.« pod národní správou proti žalovanému zaplacení prémie 1.540 K 40 h. Ve sporu vnesla žalující strana mezitímní návrh určovací, že pojistná smlouva o nemocenském pojištění uzavřená mezi spornými stranami dne 22. srpna 1944 s účinností od 1. července 1944 je platná. Žalovaný se bránil mimo jiné tím, že pojistná smlouva ze dne 22. srpna 1944 je neplatná, poněvadž prý k jednání a k podpisu pojistného návrhu došlo pod tlakem okupace v době nesvobody, když zástupci žalující strany tvrdili, že pojištění je povinné a vyhrožovali, že nebude-li pojištění uzavřeno, sepiší o tom protokol a odevzdají

jej na příslušných místech. Žalovaný prý vypověděl pojistnou smlouvu ke dni 1. července 1946.

Prvý soud vyhověl mezitímním rozsudkem mezitímnímu určovacímu návrhu. Z důvodů: Soud zjistil z výpovědi svědků F. B-a a J. K-a, z návrhu na pojištění ze dne 13. července 1944, příl. D orig. a z pojistky příl. č. 4 orig., že žalovaný podepsal žalující straně návrh na nemocenské pojištění a že žalující strana podle něho vystavila pojistku. Z výpovědi žalovaného jako strany zjistil soud, že zástupci žalující strany byli tři a žalovaný poznal z nich F. B-a a J. K-a. Zástupci uvedli, že jde o berlínskou pojišťovnu; neříkali sice výslovně, že žalovaný musí pojistku uzavřít, poněvadž jde o německou pojišťovnu, vystupovali však velmi sebevědomě a říkali, že pojištění je povinné, a že se každý musí pojistit. Jednání o pojištění bylo právě v době, kdy bylo zatýkáni v S. a v Č., a proto se žalovaný šel poradit ke svému otci J. M-ovi st.; poněvadž oba měli strach ze zatčení, žalovaný po poradě s otcem pojistný návrh podepsal. Výpověď žalovaného je podporována výpovědi svědků A. a A. P-ových a V. L-a, z nichž soud zjišťuje, že i jím zástupci žalující strany říkali, že pojištění je povinné, a výpovědi svědka J. M-a st., z níž soud zjišťuje, že zástupci žalující strany vystupovali velmi sebevědomě. Výpovědem svědků F. B-a a J. K-a, pokud tvrdí, že neříkali, že jde o povinné pojištění, soud nevěří, poněvadž je zjištěno výpověďmi jiných svědků, že tiito dva zástupci i jinde mluvili o povinnosti pojištění. Podle toho, co bylo shora zjištěno, nelze mluvit o tom, že by zástupci žalující strany přiměli žalovaného k uzavření smlouvy pod nátlakem okupace nebo národní, rasové, nebo politické persekuce (§ 1 zák. č. 5/1945 Sb., neboť žalovaný se svým otcem se zbytečně obávali, že by odepření přijetí pojistky mohlo vésti k jejich zatčení. Žalovaný se ve svých námitkách odvolával pouze na ustanovení zák. č. 5/1945 Sb. a nebylo proto třeba uvažovati o věci také s hlediska §§ 870 a 871 obč. zák.

Odvací soud zamítl k odvolání žalovaného mezitímní návrh určovací. Z důvodů: Odvolatel důvodně vytýká prvému soudu rozpor se spisy, pokud soud zjišťuje, že se žalovaný odvolával ve svých námitkách pouze na ustanovení dekr. č. 5/1945 Sb. Žalovaný výslovně uplatňoval, že zástupci žalobkyně tvrdili, že pojištění je povinné a vyhrožovali, že nebude-li pojištění uzavřeno, sepiší o tom protokol a předají jej příslušným místům. Podřazení tohoto přednesu pod odpovídající zákonný předpis není věcí strany, nýbrž soudu. Odvolací soud, aby uvedený rozpor se spisy odstranil, přezkoumal vzhledem k výtkám uvedeným v odvolacím sdělení hodnocení prvního soudu a dospěl též k závěru, že výpověď žalovaného jako strany dlužno pokládati za věrohodnou, neboť je podporována výpověďmi svědků A. a A. P-ových a V. L-a. Odvolací soud vzal dále v úvahu skutečnost, že žalovaný zaplatil dlužné prémie do 31. května 1945. Ani z této skutečnosti nevyplývá však nevěrohodnost tvrzení žalovaného, jenž se domníval, že dnem 5. května 1945 platnost pojištění stejně končila a chtěl se patrně tímto způsobem vyhnouti dalšímu nákladnému sporu. Odvolací soud vycházejí pak z výpovědi žalovaného, že uzavřel pojistnou smlouvu vzhledem k tvrzení zástupců, že pojištění je povinné a že se každý musí dáti

pojistiti, vzal za prokázáno, že byl uveden těmito zástupci, jež nelze pokládati za osoby třetí podle § 875 obč. zák. (srovn. č. 8248 Sb. n. s.), v podstatné náležitosti smlouvy v omyl. Je tedy pojišťovací smlouva podle § 871 obč. zák. neplatná.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud dospěl k právnímu závěru, že pojistná smlouva je podle § 871 obč. zák. neplatná, ježto žalovaný byl uveden zástupci žalující strany (jež nelze považovati za třetí osobu podle § 875 obč. zák., rozh. č. 8248 Sb. n. s.) o podstatné náležitosti smlouvy v omyl.

Ustanovení §§ 870 a 871 obč. zák. platí však při pojistných smlouvách jen podpůrně, neboť zákon o pojistné smlouvě z 3. července 1934, č. 145 Sb. (díl I., předpisy pro veškerá pojistná odvětví) má v § 47 zvláštní ustanovení, že nevzniká tomu, kdo byl uveden v omyl, závazek proti pojistiteli, svedl-li pojišťovací jednatel někoho k uzavření pojistné smlouvy nepravými údaji o podstatných okolnostech.

Musil tedy dovolací soud především uvážiti, zda jsou splněny zákonné předpoklady posléz citovaného zákonného ustanovení, totiž, zda byly zjištěny nepravé údaje jednatele pojišťovny o podstatných okolnostech pojistné smlouvy, jimiž byl žalovaný sveden k uzavření pojistné smlouvy. Ze slova »svedl-li« plyne, že musí jíti o vědomě nesprávné údaje jednatele. Kromě toho musí býti mezi nesprávným údajem a uzavřením smlouvy příčinná souvislost.

Že údaje o povinném nemocenském pojištění osob, jež nejsou v námezdném poměru, že »se každý musí dát pojištit«, jsou nepravými údaji, týkajícími se podstatné náležitosti smlouvy, nepotřebuje zvláštního odůvodnění, když pojištění takové za okupace nebylo nařízeno. Žalující strana nemůže omluviti toto jednání svých jednatelů poukazem na neomluvitelnost neznalosti zákona, jež stihá žalovaného, ježto tu o to nejde. Že nepravé údaje byly jednatele učiněny vědomě, za účelem svedení žalovaného k podpisu pojistného návrhu, plyne zejména z toho, že se »zprostředkování« zúčastnili tři jednatele žalující strany, což je neobvyklý způsob získávání zájemců o pojištění i v důležitějších odvětvích, než je pojištění nemocenské, a je proto tím nápadnější u nemocenského pojištění, a v době okupace měl uvedený způsob získávání nových pojištěnců za účasti více jednatelů (tři) jen dodatí jejich nepravým údajům větší váhy. Není správné tvrzení žalující strany, že strach z gestapa nebyl hlavní příčinou, proč žalovaný podepsal pojistný návrh, neboť obava z národní a politické persekuce byla v době podpisu pojistného návrhu všeobecná, jak plyne ze zjištění nižších soudů, a tato obava byla jak u žalovaného, tak u svědků jím vedených právě ještě zvýšena nepravým tvrzením o povinném pojištění u německé pojišťovny. Odmítnutí povinného pojištění u německé pojišťovny považovali proto jak žalovaný, tak slyšení svědci za zvýšení hrozícího jim nebezpečí národní a politické persekuce.

Má proto dovolací soud za to, že nepravý údaj o povinném pojištění u německé pojišťovny byl hlavní pohnutkou (a jde tu tedy o pohnutkový omyl pojistníka vzbuzený jednatelem), proč se dal žalovaný svěsti jednatelem k podpisu pojistného návrhu, a je proto mezi nesprávným údajem a uzavřením pojistné smlouvy příčinná souvislost.

Došlo-li k podpisu pojistného návrhu za zjištěných okolností, nevzešel pojistníku, který byl uveden v omyl, proti pojistiteli závazek.

Č. 172.

Usnesla-li se na vyloučení člena stavebního družstva dočasná národní správa zřízená podle § 12 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., nemůže se vyloučený člen s úspěchem domáhati sporem proti družstvu výroku o neplatnosti usnesení valné hromady, která vzala zprávu dočasně národní správy o vyloučení pouze na vědomí.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1947, Rv I 245/46.)

J. Š. je od 10. května 1921 členem obecně prospěšného stavebního družstva »B.«. Družstvu »B.« byla výměrem národního výboru města P. ze dne 16. června 1945 zřízena dočasná národní správa, jejímž předsedou byl na schůzi dne 14. června 1945 zvolen J. R. Na této schůzi bylo jednomyslně usneseno zbaviti členství a vyloučiti z družstva 6 členů-nájemníků, mezi nimi J. Š.-a »v důsledku dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945 pro jich prokázanou náklonnost k nacistickému režimu«, dání jim současně čtvrtletní výpověď z bytu a vyrozumění o tomto rozhodnutí dočasně národní správy postižené osoby, jakož i příslušné národní výbory. Zároveň bylo usneseno svolati řádnou valnou hromadu družstva na 27. června 1945 a dání na pořad jednání mezi jiným i zprávu o působnosti dočasně národní správy družstva. Dopisem ze dne 23. června 1945, který byl podepsaným sborem tvořícím dočasnou národní správu družstva »B.«, sdělila národní správa J. Š.-ovi toto: »Při očištném řízení v orgánech i členstvu družstva podle § 12 dekr. pres. rep. ze dne 19. května 1945 bylo svědecky zjištěno, že Vy, Vaše manželka i Váš starší syn po dobu německé okupace projevovali jste svým chováním sympatie s nacistickým režimem. Dočasná národní správa družstva jmenovaná národním výborem města P. Vás tímto vylučuje z řad členstva »B.«, stavebního a bytového družstva, zapsané společenstvo s r. o. v P. Tímto vyloučením pozbýváte nároku na bydlení v družstevních domech a dáváme Vám tímto zároveň čtvrtletní výpověď z bytu v domě čp. 1303 v Ž. k 1. červenci 1145. O Vašem vyloučení podáváme současně zprávu presidiu národního výboru města P., který také v dalším řízení se Vaší věcí bude zabývati.« Dne 27. června 1945 sdělil předseda J. R. valné hromadě, že dočasná národní správa družstva provedla v orgánech i členstvu očištné šetření a že podle výsledků tohoto řízení bylo zbaveno členství a z družstva vyloučeno několik členů, mezi nimi i J. Š. Tento bod programu byl jednomyslně schválen.

Ve sporu, o který tu jde, se domáhá J. Š. proti družstvu »B.« vydání rozsudku, že usnesení řádné valné hromady družstva »B.« ze dne 27. června 1945, kterým žalované družstvo vyloučilo žalobce z členství v žalovaném družstvu, je bezúčinným a neplatným a že žalobce je v důsledku toho nadále členem žalovaného družstva. Žalované družstvo namítalo, že žalobce byl vyloučen z družstva dočasnou národní správou, jeho vyloučení prý bylo na schůzi dočasné národní správy družstva dne 14. června 1945 jednomyslně usneseno. Na pořadu jednání valné hromady dne 27. června 1945 prý vyloučení žalobce z žalovaného družstva vůbec nebylo a žalované družstvo prý proto neodpovídá za opatření revolučního orgánu, jakým je dočasná národní správa a není proto ani pasivně legitimováno ke sporu.

Nižší soudy zamítly žalobu. Odvolací soud uvedl v důvodech: Ze zjištěných okolností dospívá odvolací soud souhlasně s prvním soudem k závěru, že o vyloučení žalobce rozhodla dočasná národní správa družstva, nikoli valná hromada, které předseda národní správy pouze přednesl usnesení národní správy. Jeho zpráva byla valnou hromadou schválena tím, že bylo vzato na vědomí to, co národní správa zařídila. Valná hromada neucinila podle stanov družstva žádné usnesení o vyloučení žalobce, který byl vyloučen již rozhodnutím dočasné národní správy ze 14. června 1945. Národní správce je oprávněn podle § 21 dekr. č. 5/1945 Sb. učiniti všechna opatření, jichž je k řádné správě zapotřebí. K opatřením, která nenáleží k obyčejnému hospodaření (§ 22, odst. 2 cit. dekr.) a k jednáním zvláštní důležitosti potřebuje národní správce svolení orgánu příslušného v § 7 cit. dekr. Pokud odvolání poukazuje k tomu, že dočasná národní správa nebyla podle citovaných zákonných ustanovení bez svolení orgánu uvedeného v § 7 cit. dekr. k vyloučení oprávněna, že byla konstituována teprve dne 16. června 1945 a že vyloučení odporovalo stanovám (§ 18 (2) stanov družstva), jde vesměs o otázky dotýkající se činnosti dočasné národní správy, tedy orgánu administrativního, jež řádný soud není povolán přezkoumávat. Nelze souhlasit s výkladem, který schválení zprávy o vyloučení žalobce dává odvolání, totiž že jde vlastně o návrh dočasné národní správy předložený k rozhodnutí valné hromadě. Té byla zpráva o provedeném již vyloučení žalobce pouze podána. Nemá vlivu na řešení žalobní žádosti v souzené věci, že valná hromada vzala zprávu na vědomí bez námitek.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení není opodstatněn.

Z nesporného obsahu listin, jimiž byl ve sporu proveden důkaz a jichž pravost, pokud se týče souhlas s originály, byly stranami navzájem uznány, vyplývá, že vyloučení žalobce z družstva vyslovili členové dočasné národní správy a to jednak ve schůzi dne 14. června 1945, jednak po svém úředním ustanovení, k němuž došlo 16. června 1945, v dopise žalobci ze dne 23. června 1945 a že o vyloučení žalobce a dalších pěti členů druž-

stva podal předseda dočasné národní správy R. dne 27. června 1945 zprávu na valné hromadě v rámci bodu 1 pořadu valné hromady, jímž byla zpráva o působnosti dočasné národní správy. Jestliže valná hromada tuto zprávu schválila, nelze v tom spatřovati konstitutivní akt, jímž byl žalobce z družstva vyloučen, nýbrž schválení to možno vykládati jen jako vzetí na vědomí toho, co národní správa zařídila; vždyť, jak patrně, z pozvání k valné hromadě a ze zápisu o ní, nepodávala národní správa valné hromadě žádný návrh na vyloučení žalobce a ani jinak nedala na pořad jeho vyloučení, nýbrž informovala valnou hromadu o vyloučení členů, které sama už před tím provedla.

Je tudíž správný závěr odvolacího soudu, že o vyloučení žalobce nerozhodla valná hromada družstva, nýbrž jeho dočasná národní správa.

Tím ztrácí podklad i výtka vadnosti řízení (§ 503, č. 2 c. ř. s.), kterou žalobce spatřuje v tom, že nebyly provedeny důkazy o jeho tvrzení, že usnesením o jeho vyloučení porušila valná hromada jak formální, tak i materiální ustanovení stanov.

Otázku, zda dočasná národní správa družstva byla oprávněna k vyloučení členů či nikoli, netřeba v tomto sporu řešit, neboť předmětem žaloby není rozhodnutí národní správy, nýbrž domnělé vylučovací usnesení valné hromady.

Č. 173.

Pachtovní smlouvu, v níž je pachtovné stanoveno peněžitou částkou, jejíž výše se vypočte podle průměrné ceny žita v době splatnosti každé jednotlivé splátky pachtovného, nutno posuzovati podle nařízení předsedy nejvyššího úřadu cenového ze dne 18. října 1941, č. 367 Sb. o peněžité hodnotě plnění určených podle naturálů.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1947, Rv II 112/46.)

Vlastník hotelu »N.« v M. nezl. A. Z. uzavřel (zastoupen otcovským opatrovníkem A. Z-em) dne 14. března 1939 s J. a M. H-ovými smlouvu o pachtování hotelu »N.«. Pachtovné bylo smlouveno na 20.000 K ročně splatných čtvrtletně předem. V odst. XV. pachtovní smlouvy bylo ujednáno toto: »Strany považují nyní za průměrnou cenu žita za 1 q částku 132 K 50 h. Kdyby došlo k podstatnějším změnám v kupní síle měny u nás platné, upraví se pachtovné podle poměru cen žita v tom kterém roce, kdy budou jednotlivé částky splatné.«

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se nezl. A. Z. na J. a M. H-ových zaplacení 9.691 Kčs tvrdě, že kupní síla měny doznala za okupace podstatné změny, ježto cena žita činila v době zahájení sporu (v květnu 1943) 175 až 179 K. Za dobu od 29. října 1941 do 30. června 1943 činí prý nedoplatek pachtovného 9.691 K. Žalovaní namítali mimo to, že pachtovné

bylo pevně smlouveno částkou 20.000 K, že požadování vyššího než pevnou částkou smlouveného pachtovného se přičí cenovým předpisům.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaných. Z důvodů: Ustanovení odstavce XV. pachtovní smlouvy lze podřadit pod nař. č. 367/1941 Sb. Podle § 1, odst. 3 cit. nař. platí ustanovení předcházejících odstavců zejména o náhradě v penězích za opětuující se plnění, která nemohou býti vzhledem k předpisům o řízeném hospodářství plněna in natura. Je zřejmé, že se toto nařízení nevztahuje výlučně na plnění in natura, nýbrž také na plnění peněžité hodnoty nějaké věci (srovnej Nové zákony a nařízení z roku 1941, str. 1464—1467). Z odst. XV. pachtovní smlouvy vyplývá, že peněžité pachtovné bylo stanoveno podle průměrné ceny žita v době splatnosti pachtovného. To plyne také ze svědecké výpovědi Z. P-a, z níž odvolací soud zjišťuje, že se v době trvání sporu C 59/40, vedeného u okresního soudu v N., strany dohodly, že se pachtovné čítá podle cen žita vyšší částkou, nežli je v písemné pachtovní smlouvě. Sám žalovaný J. H. přiznal výslovně podle spisu Úřadovny cenové kontroly zemského úřadu se sídlem v T., tento způsob vypočítávání pachtovného. Žalovaný J. H. byl totiž vyslechnut cenovou kontrolou dne 6. ledna 1942 a mimo jiné udal: »Podle smlouvy bylo sjednáno roční nájemné v částce 20.000 K. Podle čl. XV. byla vzata za základ průměrná cena žita 132 K 50 h a ujednána případná úprava nájemného podle ceny žita v době plnění. Bylo ujednáno platit nájemné ve čtvrtletních lhůtách předem. Na základě této smlouvy je neoprávněný požadavek doplatku zvýšení nájemného na zbývajících část roku 1941 a požadované zvýšení nájemného z 20.000 K na 40.000 K je rovněž neoprávněné, poněvadž zvýšení vzhledem k vyšší ceně žita činí jen asi 32%, t. j. cca 6.400 K.« Sám žalovaný J. H. tudíž doznal tento způsob vypočítávání pachtovného. Z jeho výpovědi zjišťuje odvolací soud, že pachtovné bylo ujednáno podle průměrné ceny žita 132 K 50 h za 1 q, a kdyby nákupní síla měny u nás platné se podstatně změnila, mělo býti pachtovné upraveno podle průměrné ceny žita v době splatnosti pachtovného. Nař. č. 367/1941 Sb. se tudíž vztahuje i na souzený případ. Žalobcovu otci A. Z-ovi byl sice nálesem okresního úřadu v N. ze dne 22. ledna 1942 uložen peněžitý trest 40.000 K, v případě nedobytnosti trest vězení v trvání 3 měsíců, kterýžto trest výnosem zemského úřadu v Brně ze dne 29. března 1942, byl snížen na peněžitý trest 20.000 K, v případě nedobytnosti na 45 dnů vězení pro přestupek § 9 vl. nař. č. 121/1939 Sb. ve znění vl. nař. č. 189/1940 Sb., spáchaný tím, že požadoval za 2 měsíce roku 1941 pachtovné zvýšené o 1.603 K 70 h a za rok 1942 o 3.000 K — 4.000 — neoprávněně a protože nedodržel podmínky pachtovní smlouvy. Později však též okresní úřad sdělil žalobci dopisem ze dne 2. září 1942, že jestliže podle nájemní smlouvy o pronájmu hotelu »N.« je pro peněžité plnění rozhodná cena žita v určitých termínech, není námitka, aby žalobce požadoval podle smluvních podmínek pachtovné podle této ceny, ovšem jen ode dne 29. října 1941. Z toho je zřejmé, že okresní úřad v N. se později odchýlil od svého původního názoru, že zvýšení pach-

tovného není přípustné, a že naopak uznal zvýšení pachtovného za dovolené.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z důvodů:

Odvolací soud uznal nárok na požadované pachtovné za opodstatněný vzhledem k zjištěnému skutkovému stavu, z něhož po právní stránce správně dovodil, že se na souzený případ vztahuje nař. č. 367/1941 Sb. Toto nařízení platí totiž i pro smlouvy, podle nichž je pro výši peněžitého plnění rozhodná cena věci (§ 1, odst. 1: »Pokud je podle smlouvy nebo podle platných předpisů pro výši peněžitého plnění rozhodná cena věci...«). Dovatelé namítají, že podle pachtovní smlouvy byla a je pro výši peněžitého plnění, t. j. pro výši pachtu, rozhodná kupní síla měny u nás platné a nikoli cena věci. Tato námitka není však opodstatněná, vychází-li se ze skutkového základu zjištěného nižšími soudy. Podle zjištění odvolacího soudu z výpovědi svědka Z. P-a a žalovaného J. H-a bylo totiž pachtovné ujednáno podle průměrné ceny žita 132 K 50 h za 1 metrický cent a mělo býti upraveno podle průměrné ceny žita v době splatnosti pachtovného, kdyby se nákupní síla měny u nás platné podstatně změnila. Byla proto cena žita v době splatnosti pachtovného rozhodná pro jeho výši (číselnou) a nelze tudíž přisvědčiti dovolatelům, že pro výši pachtovného byla rozhodná kupní síla peněžní jednotky a že proto nelze souzený případ posuzovati podle nař. č. 367/1941 Sb. Stranám nemohlo jíti o obcházení zákazu § 1 nař. č. 175/1939 Sb. již proto, že smlouva byla uzavřena dne 14. března 1939, kdežto zmíněné nařízení ze dne 16. června 1939 nabylo účinnosti až dne 27. července 1939. Dovatelé také připouštějí v dovolání, že cena žita je početní pomůckou nebo smluvně ustanoveným způsobem, jímž se zvýšení nebo snížení pachtovného vypočte, splní-li se smluvně stanovená podmínka této úpravy pachtovného, t. j. došlo-li k podstatnějším změnám kupní síly platné měny. K té ovšem došlo, jak je obecně známo a jak odvolací soud zjistil ze zprávy statistického úřadu. Dovatelé docházejí proto k mylnému závěru, že na ujednání stran podle odst. XV. pachtovní smlouvy se nevztahuje nař. č. 367/1941 Sb.

Otázkou, zda nejvyšší úřad cenový upustil od svého stanoviska vysloveného v dopise ze dne 20. dubna 1944, že odst. XV. pachtovní smlouvy odporuje nař. č. 175/1939 Sb. a že v důsledku toho je zvýšení pachtovného nepřipustné, není třeba se zabývat, ježto jde o to, zda se na uvedené ustanovení pachtovní smlouvy vztahuje nař. č. 367/1941 Sb. Tuto spornou otázku zodpověděl odvolací soud, jak bylo již doličeno, právem kladně.

Dovolání není tudíž opodstatněno.

Č. 174.

Má-li nárok na vrácení věci ze smlouvy schovací povahu nároku restitučního, nutno otázku aktivní legitimace k žalobě posuzovati nejen podle předpisů občanského zákona, nýbrž také podle ustanovení zákona ze dne

16. května 1946, č. 128 Sb., třebas tento zákon nabyl účinnosti teprve za opravného řízení vedeného sporu.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1947, Rv I 152/46.)

Ve sporu, o který tu jde, se Z. U-ová domáhá na J. K-ovi vydání automobilu Renault a tvrdí, že po příchodu okupačního vojska v roce 1939 odevzdal její první manžel J. N. toto auto bez žalobkynina souhlasu do uschování J. K-ovi, otci žalovaného, aby automobil nebyl poškozen jako židovský majetek. J. K. zemřel a žalovaný se stal jeho dědicem. Žalovaný byl prý si vědom toho, že se v roce 1939 jednalo o to, aby byl automobil, o jehož vydání jde, zachráněn před konfiskací. Žalovaný přednesl, že sporný automobil nekoupila žalobkyně ani k němu vlastnictví nenabyla, nýbrž koupil prý je za své peníze a pro sebe její rozloučený manžel J. N. a tímto autem také jako se svým vlastnictvím nakládal. Sporné auto prodal J. N. v roce 1939 otci žalovaného J. K-ovi za 6.000 Kč a jako své vlastnictví mu je také odevzdal, stejně jako veškeré listiny a klíče, a J. K. auto převzal do vlastnictví a užíval ho jako své vlastnictví do své smrti dne 5. června 1944. Jediná výhrada, která tehdy při uzavření kupní smlouvy byla sjednána, byla výhrada zpětného prodeje, kterou se J. K. zavázal svému švagrovi, J. N-ovi prodati automobil zpět proti náhradě všech výloh, které mu vzešly. To bylo ujednáno pod podmínkou, že se J. N. vrátí z koncentračního tábora.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: V daném případě opírá se žaloba o smlouvu schovací (§ 957 obč. zák.). Smlouvou schovací zakládá se právní poměr pouze mezi ukladatelem a schovatelem, při čemž je schovatel, pokud jde o uschovanou věc, práv pouze ukladateli a nikoliv též vlastníku uschované věci (§ 964 obč. zák. — srov. rozh. č. 2462, 7418 Sb. n. s.). Schovatel je také povinen vrátiti schovanou věc jen ukladateli nebo jeho zmocněnci, i když ukladatel není vlastníkem uschované věci (§ 961, 962 obč. zák.), nikoliv však vlastníku uschované věci, nebylo-li v tomto směru mezi kontrahenty nic ujednáno, neboť předmětem schovací smlouvy může býti i cizí věc. Otázka vlastnictví je tudíž při žalobě na vydání schované věci bez významu. Žalobkyně ani netvrdila, že její bývalý manžel J. N. uzavřel s J. K-em o sporném autu smlouvu schovací jako její zmocněnec (§ 1017 obč. zák.) nebo že J. N. odevzdal J. K-ovi auto do uschování s tím, že je má vrátiti žalobkyni, ve kterémžto případě by bylo K. N-a považovati za zmocněnce žalobkyně. Žalobkyně naopak výslovně přednesla, že J. N., když uzavřel schovací smlouvu o sporném autu s J. K-em a když tomuto auto odevzdával, nevystupoval jako její zmocněnec. Za ukladatele auta nutno považovati tudíž jen J. N-a a nikoliv žalobkyni. Bylo proto žalobu na vydání auta, opírající se o smlouvu schovací uzavřenou J. K-em a J. N-em vlastním jménem a nikoliv jako zmocněncem žalobkyně, zamítnouti a to bez provedení důkazů, které vzhledem k uvedenému byly odmítnuty pro jejich nerozhodnost.

Odvolačím soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Po právní stránce posoudil první soud věc správně. Jestliže žalobkyně styliso-

vala původně žalobu jako vlastnickou, avšak při ústním jednání prohlásila, že nárok na vydání auta uplatňuje z titulu smlouvy schovací, při čemž výslovně uvedla, že ukladatel nejednal tehdy jako její zmocněnec, nevyhověl první soud žalobě právem. Schovatel je práv ze smlouvy jen ukladateli, nikoli vlastníku věci. Vlastnictví je tu tedy nerozhodné a nebylo třeba je ani zjišťovati. Ze smlouvy schovací není žalobkyně oprávněna žádati vydání, když nebyla ukladatelkou, a J. N. nejednal jako její zmocněnec. Obíratí se otázkou neplatnosti smlouvy schovací s hlediska dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. první soud nemohl, jednak proto, že způsob uplatnění nároku zmíněný v odst. 1 dekretu bude podle § 1, odst. 2 upraven zvláštním dekretem, jednak proto, že žalovaný by ze smlouvy schovací byl k vydání auta zavázán ukladateli, nikoli jiné osobě, třeba vlastníku. Proto jsou veškeré vývody odvolání uvedené v této části nerozhodné.

Nejvyšší soud zrušil k odvolání žalobkyně napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Žalobkyně přednesla, že byla vlastníci osobního auta Renault. Poněvadž byla t. zv. neariikou, dal její bývalý manžel v r. 1939 toto auto po příchodu okupantů do úschovy svému švagrovi J. K-ovi, na jehož jméno bylo auto také policejně přihlášeno. J. K. zemřel a jeho dědicem, jemuž byla pozůstalost zemřelého odevzdána, je žalovaný. Tento připustil, že věděl, že se jednalo jen o akci, aby auto bylo uchráněno před konfiskací. Žalobkyně dále tvrdila, že v případě, že by bylo došlo k uzavření tržové smlouvy, jak to přednesl žalovaný, je převod auta podle dekr. č. 5/1945 Sb. neplatný. Výslovně prohlásila, že opírá žalobu o schovací smlouvu, kterou ohledně auta uzavřel v r. 1939 s J. K-em její bývalý manžel, a že tento při uzavírání této smlouvy nevystupoval jako její zmocněnec.

Plyne tedy z tohoto přednesu žalobkyně, že žaloba je opřena o to, že schovací smlouva byla uzavřena za okupace pod tlakem rasové-persekuce a že je proto neplatná podle § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb.

V § 1, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb. je stanoveno, že způsob uplatnění nároků plynoucích z odst. 1 tohoto ustanovení bude upraven zvláštním dekretem presidenta republiky. To se také již stalo a to zák. č. 128/1946 Sb.

Je proto v souzené věci otázku aktivní legitimace žalobkyně, o níž v dovolacím řízení v podstatě jde, posoudit již podle předpisů zák. č. 128/1946 Sb. a nikoliv jen podle předpisů občanského zákona, jak to učinily nižší soudy.

K uplatnění neplatnosti schovací smlouvy, která je majetkově-právním jednáním podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb., je žalobkyně podle § 4 cit. zák. aktivně legitimována. Podle tohoto ustanovení přísluší nárok tomu, kdo neplatným převodem pozbyl věci (práva) nebo kdo byl jiným neplatným majetkově-právním jednáním poškozen. Z přednesu žalobkyně nelze proto usouditi, že by z něho plynul nedostatek její aktivní legitimace. Vždyť žalobkyně tvrdí, že auto, o němž byla uzavřena schovací smlouva,

bylo jejím vlastnictvím a že důvodem této smlouvy byly okolnosti uvedené v § 1 dotč. zák., že však žalovaný ji odepírá auto vydati. Tvrdí tedy, že touto neplatnou schovací smlouvou byla poškozena, a je proto podle § 4 dotč. zák. k uplatnění zažalovaného nároku legitimována. Je proto mylný právní názor nižších soudů, že již z přednesu žalobkyně plyne nedostatek její aktivní legitimace k tomuto sporu.

Nižší soudy pro svůj mylný právní názor se však zažalovaným nárokem ve věci vůbec neobíraly, neprovedly žádné důkazy a je proto jejich řízení vadné. Poněvadž touto vadou je stíženo již řízení prvního soudu, byly zrušeny rozsudky obou nižších soudů (§ 510 c. ř. s.) a věc vrácena prvnímu soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl, a to vzhledem na předpis § 13 zák. č. 128/1946 Sb. v řízení sporném, neboť řízení v prvé stolici bylo skončeno ještě před vydáním tohoto zákona, t. j. dne 13. února 1946.

Vzhledem na to, že dovolání bylo vyhověno již z důvodu výše uvedeného, netřeba se ostatními vývody dovolání obírat pro nerozhodnost.

Č. 175.

Knihovni poznámka konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., je na překážku vkladu vlastnického práva podle rozsudku vydaného po právní účinnosti uvedeného dekretu proti konfiskátovi, třebas k ní došlo teprve za rekursního řízení.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1947, R I 242/46.)

Ve sporu zn. sp. Ck I 545/45 domáhala se firma B. proti Němci B. K-ovi rozsudku, že se ve vl. č. 470 poz. kn. J. »zrušuje vklad práva vlastnického podle tržkové smlouvy ze dne 24. září 1938 pro žalovaného a že se obnovuje vklad vlastnického práva pro firmu B.«.

Dne 2. listopadu 1945 byl proti žalovanému vynesena rozsudek pro zmeškání. Na základě tohoto rozsudku domáhá se firma B. výmazu vlastnictví B. K-a a vkladu vlastnického práva pro sebe.

První soud zápis povolil.

Rekursní soud zamítl k rekursu Československého státu — Fondu národní obnovy žádost firmy B. Z důvodů: Stěžovatel spatřuje nezákonnost v tom, že nemovitý majetek ve vl. č. 470 kat. úz. J. byl podle § 1, odst. 1, č. 2 dekretu pres. rep. č. 108/1945 Sb. bez náhrady konfiskován pro Československý stát a to s účinkem od 5. května 1945, takže po této době ani zapsaný vlastník B. K., pokud se týče jeho dědička, ani firma B. nebyla již oprávněna tímto majetkem disponovati. Rozsudek, na jehož základě byl zápis povolen, je prý mimo to zmatečný, ježto stát nebyl vůbec zastoupen. Knihovní soud měl prý povinnost uložit účastníkům podle § 5 dekretu pres. rep. ze dne 25. října 1945, č. 124 Sb. předložení osvědčení o státní spolehlivosti, poněvadž patřili mezi osoby, uvedené v bodě 2 § 1 dekretu pres. rep. ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb.

Rekursní soud se s těmito vývody stěžovatele neztotožňuje, neboť v době podání žádosti nebylo v pozemkové knize proti zápisu žádné závady. Že by B. K., pokud se týče jeho dědička, nebo firma B. patřily mezi osoby, uvedené v § 1, odst. 2 dekretu pres. rep. ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. a že by jejich majetek byl proto tímto dekretem konfiskován, není zřejmé ani z pozemkové knihy, ani z kontumačního rozsudku, na jehož základě se o zápis žádá. Nedopustil se proto první soud ve vytýkaném směru nezákonnosti, když zápis povolil. Zápis se stal dále na základě pravoplatného rozsudku, nikoliv na základě smlouvy, tedy ne na základě právního jednání a nepřicházelo proto v úvahu ustanovení § 5 dekretu pres. rep. ze dne 27. října 1945, č. 124 Sb., které pouze při právních jednáních ukládá soudu knihovnímu povinnost, žádati předložení osvědčení o státní spolehlivosti, má-li důvodné pochybnosti, že vzhledem k osobám účastníků je žádaný zápis v rozporu s dekretem č. 108/1945 Sb. nebo jinými dekrety tam uvedenými. Zda rozsudek je nebo není zmatečný, nemohlo být při vyřízení knihovní žádosti bráno v úvahu. Rozhodující je pravoplatnost, a komu usnesení knihovní má být doručeno, určuje knihovní zákon v § 123. Soud rekursní však shledal jiný nedostatek, pro který žádaný zápis neměl být povolen, a to, že rozsudek neobsahuje intabulační doložku, nezavazuje totiž k projevu vůle, který by se podle § 367 ex. ř. pokládal za daný, jakmile by rozsudek nabyt právní moci. Měl-li být sjednán podklad pro knihovní zápis bylo nezbytně třeba buď rozsudku, obsahujícího závazek trpěti knihovní vklad nebo soukromého prohlášení o svolení k zápisu ve smyslu § 32 knih. zák. Kontumační rozsudek zavazuje sice zažalovanou dědičku po B. K-ovi k plnění žádosti, žádost však, t. j. návrh žalobní, žádné plnění nežadá, ani kontumační rozsudek žádný závazek k plnění neobsahuje. Že by dosavadní vlastník byl povinen k projevu vůle, není uvedeno ani v návrhu žalobním ani v kontumačním rozsudku. Kontumační rozsudek neobsahuje závazek k nějakému pozitivnímu jednání nebo k projevu vůle, je správně jen rozsudkem určovacím a nebylo možno na jeho základě povolit žádaný zápis. Žádost s obsahem předložené listiny podle § 94, bod 4 knih. zák. nebyla odůvodněna. K tomuto nedostatku, i když nebyl vytýkán, musel rekursní soud přihlížet z úřadu ve smyslu rozhodnutí nejvyššího soudu č. 11595, 11848 Sb. n. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu firmy B.

Důvody:

Podle knihovního lustra ze dne 19. dubna 1946, připojeného ke spisům za rekursního řízení, byla v knihovní vložce, o níž jde, dne 12. dubna 1946 poznamenána konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekretu č. 108/1945 Sb. Ježto tato konfiskace je skutečností, která nastala ipsa lege dnem, kdy uvedený dekret nabyt účinnosti, pozbyl B. K., pokud se týče pozůstalost po něm, již dne 30. října 1945, tedy dávno před podáním knihovní žádosti navrhovatelky a dokonce i před rozsudkem o zmeškání vydaným proti němu, vlastnictví nemovitosti, o níž jde, třeba zůstal v pozemkové knize nadále zapsán jako její vlastník. Uvedený rozsudek nemůže proto již být

podkladem pro žádost o knihovní provedení výroku v něm obsaženého, poněvadž žádanému zápisu překáží poznámka konfiskace (§ 94, č. 1 knih. zák.). Na tom, že k poznámce došlo teprve za řízení rekursního, nezáleží. Ustanovení dekr. č. 108/1945 Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku jsou předpisy velícího rázu, vydané v zájmu veřejném, k nimž musí přihlížet všechny orgány veřejné správy i soudy v každém období řízení. Proto musí i knihovní poznámce konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. býti zjednan účinek podle § 94, č. 1 knih. zák., i když v den podání knihovní žádosti tu ještě nebyla, nýbrž když k ní došlo teprve za řízení rekursního.

Zamítavé rozhodnutí rekursního soudu bylo proto již z tohoto důvodu schváleno a nebylo zapotřebí přezkoumati správnost důvodu, o nějž rekursní soud své rozhodnutí opřel.

Č. 176.

Jestliže se rodiče, na nichž se dcera domáhá vyplacení věna, o návrhu nevyjádřili, ač k tomu byli vyzváni (§ 26 druhá věta zák. č. 100/1931 Sb.), nemá již nesporný soudce povinnost konati další šetření o majetkových poměrech rodičů.

Skutečnost, že majetek rodičů, na nichž se dcera domáhá vyplacení věna, podléhá konfiskaci, nevylučuje přiznání nároku na vyplacení věna proti rodičům.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1947, R I 257/46.)

A. K-ová, provdaná N-ová domáhá se proti svým rodičům J. a A. K-ovým určení věna uvádějíc, že se provdala dne 25. února 1933 a že rodiče proti sňatku nic nenamítali, jen s výplatou věna odkazovali navrhovatelku na pozdější dobu. Za okupace byla prý se svým nárokem odmítnuta proto, že jako Češka nemůže dostati věno z německého majetku. Vlastního majetku navrhovatelka nemá, rodiče jsou vlastníky usedlosti v ceně 150.000 Kčs, manžel navrhovatelky je krejčím a vydělá průměrně měsíčně 2.000 Kčs; je prý proto přiměřené věno 40.000 Kčs.

Návrh A. K-ové doručil soud odpůrcům, kteří se nevyjádřili. Přes to první soud návrh zamítl. Z důvodů: Soud zjistil zprávou místní správní komise v O., že odpůrci navrhovatelky jsou Němci, podléhá proto veškerý jejich majetek konfiskaci podle § 1 dekr. č. 12/1945 Sb., po případě § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. Poněvadž způsobilost zříditi věno posuzuje se podle stavu v době návrhu, bylo návrh zamítnouti, neboť v době jeho podání neměli odpůrci žádného majetku, z něhož by mohli věno zříditi.

Rekursní soud nevyhověl rekursu navrhovatelky. Z důvodů: Navrhovatelka napadá rozhodnutí prvního soudu z důvodu nezákonnosti a mimo jiné tvrdí, že její rodiče proti určení věna a proti jeho navrhované výši nic nenamítali. Neměl prý proto první soud bez jejich podnětu konati šetření o jejich nynějším majetku, nýbrž měl prý tvrzené okolnosti v návrhu pokládati za osvědčené a tudíž návrhu vyhověti.

Stížnost není odůvodněna. Podle ustanovení § 1220 obč. zák., nemá-li nevěsta vlastního jmění, jež by stačilo na přiměřené věno, jsou rodiče povinni dáti ji při jejím provdání věno přiměřené svému stavu a jmění. Předpokladem nároku na věno je tudíž nedostatek vlastního přiměřeného jmění na straně ženy uzavřevší sňatek, a splatnost tohoto nároku nastává teprve uzavřením sňatku. Povinnost rodičů poskytnouti dceři věno při jejím provdání vyplývá z obecné povinnosti rodičů k zaopatření jejich dětí, jež jim je uložena předpisem § 139 a § 141 obč. zák. a posuzuje se tudíž výše věna a způsobilost osoby podle zákona k dotaci povinné podle okamžiku skutečného uplatnění tohoto nároku, tudíž podle doby, kdy byl podán návrh na určení věna. Zákon totiž předpokládá, že zřízení věna nemá vésti k podrytí hospodářského stavu osoby dotací povinné. Zjistí-li se tudíž, že osoby povinné dotací nemají v době podání návrhu na určení věna žádného majetku, z něhož by mohlo býti věno určeno, pozbývá nárok na určení věna již z tohoto důvodu svého oprávnění, při čemž nezáleží na tom, z jakého důvodu osoby dotací povinné svého jmění pozbýly. V tomto případě zjistil soud dotazem na místní správní komisi v O., že rodiče navrhovatelčiny jsou národnosti německé a že jejich majetek podléhá konfiskaci. Podle dekretů pres. rep. č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. byl konfiskován s okamžitou platností a bez náhrady nemovitý i movitý majetek, jakož i majetková práva všeho druhu fyzických osob národnosti německé, pokud neprokáží, že zůstaly věrny Československé republice, nikdy se neprovinily proti českému národu a buď se činně účastnily boje za osvobození republiky nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem. Podle předpisu § 2, odst. 1 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. je z konfiskace vyňata jen ta část majetku, již je nevyhnutelně třeba k ukojení životních potřeb nebo k osobnímu vykonávání zaměstnání těchto osob a jejich členů rodiny, jako oděv, peřiny, prádlo, domácí nářadí, potraviny a nástroje. Z této majetkové podstaty, jež podle uvedených zákonných předpisů rodičům navrhovatelčiným nejvýše zbyla, nelze ovšem zříditi věno a tím méně pak věno navrhovatelkou požadované. Okolnost, že rodiče navrhovatelčiny proti návrhu samotnému nic nenamítají, je nerozhodná.

Nejvyšší soud změnil k dovolacímu rekursu navrhovatelky usnesení obou nižších soudů tak, že odpůrci J. a A. K-ovi jsou jí povinni vyplatiti věnem 40.000 Kčs do jednoho roku pod exekuci.

Z důvodů:

Stěžovatelčinu žádost, aby bylo uloženo jejím rodičům vyplatit jí ve lhůtě, jejíž určení ponechala soudu, věnem 40.000 Kčs, doručil první soud odpůrcům s tím, aby podali ve lhůtě do 14 dnů proti žádosti buď ústně do protokolu nebo písemně své námítky, ježto jinak bude mít soud za to, že odpůrci s návrhem souhlasí.

Ač jim byl návrh doručen, odpůrci se nevyjádřili a žádné námítky nepodali.

Tím nastala domněnka, uvedená v § 26, druhá věta nesp. zák., pro kterou mělo být návrhu vyhověno bez zkoumání, zda mají odpůrci jmění, z něhož mohou věno vyplatiti, a v oné výši, jak bylo žádáno, ježto souhlasem odpůrců s návrhem odpadla povinnost dalšího šetření o jejich majetkových poměrech uložená soudům předpisem § 23 nesp. zák. Skutečnost, že majetek rodičů navrhovatelky podléhá konfiskaci a že navrhovatelka nemůže naň vésti exekuci, nemá tu významu, neboť rodiče navrhovatelky mohou mít a v budoucnosti také nabýti i jiného majetku, z něhož by mohli věno vyplatiti.

Jestliže nižší soudy zamítly přes to stěžovatelčin návrh, je jejich rozhodnutí, jak stěžovatelka správně vytýká, nezákonné, poněvadž se přiči jasněmu a nepochybnému znění a smyslu předpisu § 26, druhá věta nesp. zák., jehož mělo být na příklad užito (§ 46, odst. 2 nesp. zák., čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.).

Č. 177.

Věřitelem podle § 812 obč. zák. je i ten, kdo uplatňuje nárok na vyloučení věci z pozůstalosti z důvodu svého vlastnického práva.

Uložení části pozůstalosti v soudním depositu není zajištěním věřitelovy pohledávky, jež by odůvodňovalo zamítnutí návrhu podle § 812 obč. zák.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1946, R I 285/46.)

Pozůstalostní soud zamítl v pozůstalostním řízení po J. B-ovi zemřelém dne 8. března 1946 návrh B. B-ové na oddělení jmění pozůstalostního od jmění dědicova pro její nárok na vyloučení některých svršků z pozůstalosti z důvodu jejího vlastnického práva.

Rekursní soud zrušil k rekursu B. B-ové napadené usnesení a uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Návrh stěžovatelky, aby jí bylo povoleno oddělení pozůstalosti od jmění dědiců, prvý soud zamítl s odůvodněním, že majetkové hodnoty, jež mají být odděleny, byly zajištěny u místního národního výboru v L. a jsou vinkulovány pro pozůstalostní soud. Není přý proto podle názoru prvního soudu nárok na tyto hodnoty ohrožen a jde o nárok sporný, který nebyl dědici uznán, kdežto navrhované oddělení předpokládá prý nárok opřený již o titul exekuční. Toto odůvodnění nemá oporu v zákoně a proto je stížnost odůvodněna. Z předpisu § 812 obč. zák. nedá se vyčísti, že by nárok musil být opřen již o exekuční titul. Takový nárok nepotřebuje se dovolávati oddělení, poněvadž může být ihned vymožen. Naopak je zastáván názor (Rouček: Komentář k čsl. obecnému zákoníku občanskému, díl III, str. 546), podle něhož se přiznává legitimace k podání žádosti o oddělení jmění věřiteli bez ohledu na to, zda žadatelova pohledávka je již splatná nebo zda je sporná. Proto odůvodnění prvního soudu v napadeném usnesení o nedostatku legitimace pro důvod spornosti nemá oporu v zákoně. Je sice pravda, že nelze oddělení pozůstalosti od jmění dědiců povolit tam, kde nárok je jinak spoleh-

livě zajištěn, na př. dědici poskytlí sami dostatečnou záruku, nad níž je pánem věřitel. Než v daném případě má zajištění záležeti v tom, že majetkové hodnoty, jež mají být odděleny, byly složeny do úschovy okresní záložny hospodářské v L. a soud je vinkuloval. Podle obsahu spisů byl složen do úschovy tohoto peněžního ústavu zapečetěný kufr a dvě zapečetěné krabice a složení se stalo pro místní národní výbor. To není žádnou spolehlivou jistotou pro navrhovatelku, poněvadž podle podmínky uvedené na depositním listě není spolehlivě zaručeno, že by nárok musil být navrhovatelce zachován. Ani tvrzená vinkulace soudem ji zcela spolehlivě nezajišťuje. Nelze totiž přehlédnouti, že odevzdáním pozůstalosti nastává ipso iure splynutím jmění pozůstalostního s jménem dědiců. Vinkulace musí být při vydání odevzdací listiny zrušena. Jen separace podle § 812 obč. zák. znemožní toto splnutí, a dokud trvá separace, není možno pozůstalost odevzdati. Nepovažuje proto rekursní soud prvním soudem uváděné uložení majetkových hodnot, v příčině nichž se činí návrh na oddělení, za naprosto spolehlivé zajištění, jak mylně za to má prvý soud.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu dědiců.

Z důvodů:

Stěžovatelé nesprávně uvádějí, že rekursní soud vyslovil v napadeném usnesení názor, že separace podle § 812 obč. zák. je důvodná a že prvému soudu nařídil, aby tuto separaci předmětů, na něž si činí nárok B. B-ová v pozůstalostním řízení provedl. Rekursní soud podle obsahu napadeného usnesení pouze uvedl, že právní názory usnesení soudu první stolice, v důsledku nichž byla separace zamítnuta, nemají oporu v zákoně, z kteréhožto důvodu je stížnost B. B-ové odůvodněna: Usnesení soudu první stolice zrušil zřejmě proto, aby soud zjistil předpoklady § 812 obč. zák. a znovu rozhodl, jak plyne také z toho, že nařídil případné doplnění řízení.

Nelze souhlasiti s názorem stěžovatelů, že by B. B., která si činí nárok, aby některé věci jako její vlastnictví byly z pozůstalosti vyloučeny, nebyla věřitelkou pozůstalosti. Zákon v § 812 obč. zák., uváděje věřitele pozůstalosti jako oprávněného k podání návrhu na oddělení pozůstalosti od jmění dědiců, neomezuje pojem věřitele, takže je za takového oprávněného považovati věřitele v nejširším slova smyslu, tedy i B. B-ovou. Pro tento názor svědčí i účel ustanovení § 812 obč. zák., totiž znemožnění splnutí pozůstalostního majetku s osobním majetkem dědicovým.

Je sice pravda, že v komentáři Ruček-Sedláček, str. 546, díl III, u § 812 obč. zák. se praví, že k legitimování žádosti o oddělení jmění nestačí, jde-li o pouhý nárok na vyloučení věci z pozůstalosti, tento názor však není nijak odůvodněn. S tímto názorem nelze souhlasiti z důvodů výše uvedených.

Není konečně ani správným názor stěžovatelů, že úschova předmětů v soudním depositu je dostatečným zajištěním pro B. B-ovou a stačí tu odkázati na důvody v rozh. č. 16814 Sb. n. s.

Č. 178.

Byl-li nemovitý majetek německé firmy dán pod národní správu zemským národním výborem, není výměr ministerstva ochrany práce a sociální

péče o vynětí tohoto majetku z národní správy a o jeho vrácení původnímu vlastníku dostatečným podkladem pro obnovení vkladu vlastnického práva původního vlastníka.

Opravný prostředek proti knihovnímu usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva ke knihovnímu tělesu spravovanému národním správcem pro dřívějšího vlastníka, je opatřením obvyčejného hospodaření, k němuž národní správce nepotřebuje svolení nadřízeného úřadu.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1947, R II 88/46.)

K odst. 1 srov. rozh. č. 149, 161, 162 Sb. n. s. II.

K odst. 2 srov. rozh. č. 164 Sb. n. s. II.

Ministerstvo ochrany práce a sociální péče vydalo dne 21. listopadu 1945 výměr, podle něhož se nemovitosti zapsané ve vl. č. 309 a 310 poz. kn. kat. úz. V. přiznané Vystěhovaleckému fondu pro Čechy a Moravu, pokud se týče firmě »F.«, společnost s r. o., vyjímají na žádost E. K-ové z národní správy a vrací původnímu vlastníku K. K-ovi.

Knihovní soud se na žádost ministerstva ochrany práce a sociální péče usnesl: Zrušuje se zápis vlastnického práva pro firmu »F.« a obnovuje se vlastnické právo pro K. K-a. Současně se vymazává poznámka národní správy.

Rekursní soud k rekursu národního správce firmy »F.«, společnost s r. o. E. P-a návrh ministerstva ochrany práce a sociální péče zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu E. K-ové.

Důvody:

Podle § 26 knih. zák. mohou být povoleny vklady a záznamy v pozemkových knihách na základě listin, které jsou zřízeny ve formě předepsané pro jejich platnost. Podle § 33 knih. zák. mohou to být i listiny veřejné. Předpokladem tu je, že listina byla sepsána veřejným úřadem v rámci jeho úředních oprávnění. Tento předpoklad je knihovní soud podle § 33 d) knih. zák., § 1, č. 10 a 12 ex. ř. a § 292 c. ř. s. oprávněn a povinen přezkoumati.

Navrhovatel opírá návrh o výměr ministerstva ochrany práce a sociální péče, odbor repatriační ze dne 21. listopadu 1945, č. j. ... a tvrdí, že tu jde o rozhodnutí o vrácení majetku podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. Leč uvedený úřad byl by podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. oprávněn vysloviti vynětí z národní správy a vrácení dřívějším majitelům jen za předpokladu, že sám národní správu zavedl (§ 11 dekr. č. 5/1945 Sb. a nyní i zák. č. 128/1946 Sb.).

Nemovitý majetek firmy »F.«, společnosti s r. o. v N., byl však dán pod národní správu zemským národním výborem v Brně výměrem ze dne 16. ledna 1946, č. j. ... a výměr ministerstva ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvem vnitra a financí ze dne 8. června 1945 (Úř. l. č. 39/45), jímž byly dány pod národní správu majetkové podstaty Majet-

kového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, se na majetek firmy »F.«, společnost s r. o. v N., nevztahuje.

Podle § 11 dekr. č. 5/1945 Sb. a nyní i § 9 zák. č. 128/1946 Sb. byl tedy jen zemský národní výbor oprávněn k vynětí a vrácení uvedeného majetku a nebylo k tomu příslušno ministerstvo ochrany práce a sociální péče a jeho výměr není dostatečným podkladem pro navržený knihovní zápis.

Lichá je námitka stěžovatelky, že národní správce firmy »F.« nebyl oprávněn tuto věcnou nepřislusnost uplatňovati rekusem proti usnesení soudu první stolice bez souhlasu národního výboru, který ho ustanovil národním správcem. Podle § 31 dekr. č. 5/1945 Sb. spravuje národní správce majetek daný pod národní správu a je oprávněn a povinen učiniti všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí. Svolení orgánu podle § 7 cit. dekr. příslušného potřebuje národní správce jen k opatřením, která nenáleží k obvyčejnému hospodaření, jakož i ke všem jednáním zvláštní důležitosti, k pronájmu nebo propachtování, k zápůjčkám, ke knihovnímu zatížení, k likvidaci a pod. (§ 22, odst. 2 cit. dekr.). Opravný prostředek proti neodůvodněnému knihovnímu usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva ke knihovnímu tělesu spravovanému národním správcem pro někoho jiného, směřuje k zachování podstaty spravovaného majetku a je proto opatřením obvyčejného hospodaření, k němuž národní správce nepotřebuje podle uvedených ustanovení svolení nadřízeného orgánu.

Rekursní soud proto knihovní žádost právem zamítl a dovolací rekurs je bezdůvodný.

Č. 179.

Je na pojistiteli uplatňujícím proti třetí osobě nárok na náhradu škody podle § 62, odst. 1 zákona ze dne 3. července 1945, č. 145 Sb. o pojistné smlouvě, aby již v žalobě tvrdil a nabídl důkazy nejen o tom, že nahradil celou škodu, k níž byl podle pojistné smlouvy povinen, nýbrž i o tom, že uplatňování regresního nároku proti třetí osobě není na újmu pojistníkovu.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1947, Rv I 157/46.)

Srov. rozh. č. 18531 Sb. n. s.

Dne 9. června 1939 došlo na křižovatce v H. k srážce osobního auta V. L-a s nákladním autem J. V-a, řízeným L. D-em, při níž byl zabit F. P. Manželka F. P-a A. a jeho dcera nezl. I. domáhaly se proti J. V-ovi a řidiči jeho auta L. D-ovi náhrady vzniklé škody. Konečnými rozsudky bylo uznáno právem, že J. V. a L. D. jsou povinni rukou společnou a nerozdílnou 1. zaplatiti vdově A. P-ové na věcné škodě 5.506,55 K, na útratách první stolice 8.588,30 K, na útratách třetí stolice 1.076,30 K, a platiti jí týdenní rentu 143,50 K od 12. června 1939 do opětovného jejího provdání, 2. platiti nezl. J. P-ové měsíční rentu po 500 K od 1. září 1939 až do doby, kdy

bude moci samostatně se živiti, a zaplatiti jí na útratách prvé stolice 4.461.30 K, druhé stolice 917.15 K a třetí stolice 1.400 K.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se pojišťovna X. na V. L-ovi zaplacení 18.337 Kčs 50 h a tvrdí, že podle smlouvy o odpovědnostním pojištění uzavřené s J. V-em plnila žalobkyně přímo poškozeným. Pohledávka A. P-ové byla prý za dobu od 12. června 1939 do 5. prosince 1945 vyrovnána tak, že pojišťovna zaplatila dne 4. května 1945 za J. V-a do rukou právního zástupce A. P-ové částku 18.580 K 90 h a J. V. zaplatil ze svého 24.940 K. Na pohledávku nezletilé I. P-ové zaplatila prý žalující strana za dobu od 1. září 1939 do 15. června 1942, kdy J. P-ová nabyla způsobilosti sama se žít, dne 27. května 1943 částku 18.094.10 K a J. V. dne 7. dubna 1943 ze svého zbytek ve výši 5.434.40 K. Ježto prý podle pravoplatného rozhodnutí soudního nelze zjistiti podíl řidičů (žalovaného a D-a) na škodě, odpovídá prý žalovaný za polovinu škody, uhrazené žalobkyní (t. j. 18.580.90 Kčs a 18.095.10 Kčs = 36.675 Kčs; polovina 18.337.50 Kčs).

Soud prvé stolice zamítl žalobu. Z důvodů: Třeba zkoumati, zda regres přísluší pojistníku nebo pojistiteli samostatně anebo oběma a v jakém poměru. Ustanovení § 118 zák. o poj. sml. poskytuje regres pojišťovně v případě, je-li několik osob odpovědně z téže skutečnosti, čímž se zřejmě myslí třetí osoby spolupovinné k náhradě škody, tedy nikoliv pojistník, za něhož pojistitel poskytuje plnění v rámci pojistného risika. Pojišťovně tedy nepochybně přísluší právo regresu proti třetím osobám k náhradě povinným v případě, že sama uhradí celou vzniklou škodu bez přispění pojistníkovy; v tomto případě přechází na ni nárok pojistníkův na náhradu ex lege. Jestliže ale pojistitel nahradí část škody a další plnění poskytne pojistník, nesmí pojistitel podle § 62 zák. č. 145/1934 Sb. proti třetí osobě uplatniti nárok, jenž na něho přešel na újmu pojistníka. Toto kogentní ustanovení (§ 72 zák. č. 145/1934 Sb.) nutí tedy pojistitele trpěti, aby se pojistník domáhal regrese náhrady vzniklé škody výhradně ve svůj prospěch, při čemž pojistitel může dokročiti na třetí osoby teprve v případě, když byl regresní nárok pojistníkův uspokojen. V opačném případě by se pojistitel osvobodil z povinnosti plnění risika a jednal by proti ustanovení § 115 zák. o poj. sml., který ukládá pojistiteli povinnost zprostiti pojistníka škody vzniklé mu z plnění třetí osobě. Proto v souzené věci, když pojistník V. zaplatil na vzniklé škodě částku vyšší, nežli je částka, kterou měl k úhradě přispěti, není žalující strana oprávněna, aby ve vlastním jméně a ve svůj prospěch dokročovala regrese proti žalovanému.

Odvolací soud nevyhověl odvolání. Z důvodů: Postižní nárok pojistníkův by podle § 62 zák. o poj. sml. č. 145/1934 Sb. přešel na žalobkyni jako pojistitelku potud, pokud by uhradila škodu, za kterou poškozeným odpovídá J. V. Přešla by tedy na odvolatelku ta část škody, která by odpovídala nároku pojistníka proti žalovanému a L. D-ovi, pokud byla pojišťovnou zaplacená. Podle souhlasného přednesu stran však pojistník sám nahradil poškozeným ze svého 30.374.40 K. Žalobkyně pak za pojistníka nahradila 36.675 K, tedy jen o 9.591.70 K více než by činila třetina škody připadající při jejím rovnoměrném rozdělení mezi solidární spoludlužníky na pojistníka J. V-a. Žalobkyně kromě toho ani netvrdí, že řidič

L. D. není s to zaplatiti poškozeným nějakou náhradu. Z jejího přednesu tudíž nevyplývá, že žalovaný a pojistník V. musí nést i díl škody, který by podle § 896 obč. zák. připadal na D-a. V případě, že by tomu tak bylo, by žalobkyně zaplacením 36.675 Kčs nebyla uhradila ani celý podíl pojistníkův ve výši 40.624.50 Kčs. Podle § 115 zák. o poj. sml. je žalobkyně povinna zprostiti svého pojistníka škody z plnění poškozeným, v daném případě však pojistník sám nahradil poškozeným 30.374.40 Kčs. Podle odvolatelčina nesporného přednesu v prvé instanci ručí žalobkyně v rámci pojistných podmínek za škodu, k jejíž náhradě byl pojistník J. V. odsouzen. Z toho lze vyvozovati, že žalobkyně je povinna zprostiti pojistníka celé škody z plnění poškozeným. Nějaké omezení tohoto závazku z pojistné smlouvy vůči pojistníku V-ovi žalobkyně ani netvrdila. V jejím přednesu není zejména podkladu pro závěr, že by se její povinnost, zprostiti pojistníka škody, vztahovala jen na nějakou část plnění, kterého se má P-ovým dostati. Nelze tedy říci, že by i jen se svého stanoviska vzhledem k obsahu pojistné smlouvy žalobkyně zaplacením 36.675 Kčs byla uhradila celý svůj dluh. I při zákonném přechodu postižních nároků ve smyslu § 62 zák. č. 145/1934 Sb. je podle § 896 obč. zák. postižní nárok pojistitelův podmíněn tím, aby pojišťovna alespoň se svého stanoviska zaplatila celý dluh. Z uvedeného nesporného přednesu o ručení žalobkyně za škodu, k jejíž náhradě byl pojistník odsouzen, však neplyne, že žalobkyně částkou 36.675 Kčs zaplatila vše, k čemu je povinna podle pojistné smlouvy. Nejsou tudíž splněny podmínky postižního nároku ve smyslu § 896 obč. zák., na něž se žalobkyně odvolává. Podmínkou vzniku postižního nároku ve smyslu § 896 obč. zák. je zaplacení celého dluhu. Odvolatelčino tvrzení, že zaplacením částky 36.675 Kčs splnila vše, k čemu byla jako pojistitelka povinna, teprve v odvolání je novotou, k níž nelze v odvolacím řízení přihlížeti (§ 482 c. ř. s.). Pojistník J. V. plnil zaplacením částky 30.374 K 40 h více, než by činila naň připadající třetina celkové škody, t. j. 27.083 K 30 h. Žalobkyně, která zaplatila rovněž jen část škody, za kterou je pojistník V. solidárně odpovědný, nemůže za těchto okolností podle § 62 zák. o poj. sml. proti žalovanému uplatniti postižní nárok na újmu svého pojistníka. Neboť postižní nárok pojistníkův je v pořadí před nárokem žalobkyně, a tento předpis nemohl ve smyslu § 72 zák. o poj. sml. být změněn ani dohodou stran. Je tedy odůvodněno i stanovisko prvního soudu, že by žalobkyně uplatněním postižního nároku proti solidárnímu spoludlužníku obcházela předpis § 115 zák. o poj. sml. o pojistitelově povinnosti zprostiti pojistníka škody z plnění A. a I. P-ovým.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Z důvodů:

Dovolatelka neprávem vytýká, že odvolací soud neposoudil věc po právní stránce správně.

Podle § 62, odst. 1, věty druhé zákona o poj. sml. nesmí pojistitel na újmu pojistníkovu uplatniti proti třetí osobě regresní nárok podle věty první

citovaného odstavce, nahradil-li toliko část škody, k níž je pojistník povinen.

Z toho plyne, že pojistitel musí již v žalobě tvrdit a nabídnouti důkazy nejen o tom, že za pojistníka nahradil celou škodu, pokud byl k tomu podle pojistné smlouvy povinen (srov. rozh. č. 18531 Sb. n. s.), nýbrž i o tom, že uplatňování regresního nároku proti třetí osobě není na újmu pojistníkovu.

V souzeném případě však tvrdila žalující strana již v žalobě, že sama zaplatila 36.675 Kčs, kdežto pojistník jen 30.675 Kčs — celková škoda pak činila podle souhlasných zjištění nižších soudů 81.248 Kčs 90 h.

Již z tohoto přednesu žalující strany a souhlasného zjištění nižších soudů plyne, že pojišťovna nahradila za pojistníka buď jen část škody, k níž byl odsouzen, aneb že pojistník byl podpojištěn.

V obou uvedených případech měl by však pojistníkův regresní nárok proti třetí osobě přednost před regresním nárokem pojišťovny. Že uplatňování regresního nároku není na újmu pojistníkovu, žalující strana za spor vůbec netvrdila, ba ze spisů plyne opak, když žalovanému bylo pro spor povoleno právo chudých a zástupce chudých.

Není proto žalobní nárok již podle vlastního přednesu žalující strany a podle § 62, odst. 1 zák. o poj. sml. opodstatněn a nižší soudy proto žalobu zamítly.

Dovolání žalující strany bylo proto zamítnuto, aniž bylo zapotřebí zabývat se všemi v něm uplatňovanými výtkami.

Č. 180.

Není vadou řízení, nevyhověl-li odvolací soud odvolání proti rozsudku, jímž byla žaloba z důvodů věcných zamítnuta, již pro neurčitost žalobní žádosti, aniž vyzval žalobce k její úpravě.

V žalobní žádosti žaloby na vydání listiny způsobilé ke vkladu vlastnického práva dlužno uvést též právní důvod nabytí.

(Rozh. ze dne 30. ledna 1947, Rv II 4/46.)

Srov. č. 17540 Sb. n. s.

V roce 1939 nabyla M. K-ová příklepem v exekuční dražbě vlastnictví k mlýnu, zapsanému ve vl. č. 27 poz. kn. pro kat. úz. T. Ve sporu, o nějž jde, tvrdí žalobce J. J. mimo jiné, že se dohodl s K-ovou před dražbou, že K-ová bude dražiti sice svým jménem, dá však vydraženou nemovitost knihovně připsati žalobci. Domáhá se proto J. J. proti M. K-ové, aby bylo uznáno právem, že žalovaná je povinna podepsati mu vkladuschopnou postupní listinu, že se vlastnické právo k nemovitostem zapsaným ve vl. č. 27 poz. kn. kat. úz. T. převádí na žalobce, za účelem jejího předložení správnímu úřadu ke schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb.

Prvý soud žalobu zamítl z toho důvodu, že se žalobci nepodařilo prokázatí tvrzenou dohodu.

Odvolací soud nevyhověl žalobcovu odvolání mimo jiné z těchto důvodů: Žalobní žádost není určitá, neboť by musila obsahovati podstatný obsah postupní listiny, zejména postupní cenu a ujednání o vážnoucích břemenech, daňových a poplatkových povinnostech. Podle takové žalobní žádosti by nemohla býti povolena exekuce. Soud není oprávněn ani povinen, neurčitou žalobní žádost podle výsledků jednání sám doplnit nebo upravit (srov. rozh. č. 9656 Sb. n. s. I.). Podle § 26 knih. zák. mohou býti vklady a záznamy povoleny jen podle listin, které jsou vyhotoveny ve formě předepsané pro jejich platnost. Tyto listiny musí obsahovati platný právní důvod, jde-li o nabytí nebo změnu věcného práva. V navržené žalobní žádosti není uveden právní důvod. Též s hlediska nutnosti úředního souhlasu podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. bylo nezbytně třeba, aby žalobce v žalobní žádosti označil určité právní jednání, které má býti uvedeno v požadované vkladní listině jako důvod převodu vlastnického práva, aby příslušný správní úřad na základě listiny mohl posouditi, zda není proti zamýšlenému právnímu jednání námitek s hlediska veřejných zájmů podle § 5 cit. nař. Již z tohoto důvodu nebylo lze žalobě vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Dovolání sice napadá právní názor vyslovený v rozsudku odvolacího soudu, že žalobní žádost není určitá, přehlíží však, že tuto neurčitost žalobní žádosti spatřoval odvolací soud v tom, že v navrženém petitu není uveden právní důvod požadovaného převodu vlastnického práva k realitám zapsaným ve vl. 27 poz. kn. kat. úz. T. na žalobce, ač bez toho by listina, o jejíž podpis se žaluje, nebyla podle § 26 knih. zák. listinou vkladuschopnou, a právě v tomto směru se dovolání ani nepokouší vyvrátit právní názor, na němž je zbudován rozsudek druhé stolice. Musí se proto dovolání minouti s úspěchem, zejména když neobstojí další jeho výtky, že odvolací řízení je vadné proto, že žalobce nebyl vyzván podle § 182 c. ř. s. k úpravě petitu. Poukaz dovolatelův na rozh. č. 17540 Sb. n. s. je nevhodný a to proto, že v onom případě procesní soud zamítl žalobu pro neurčitost žalobního návrhu, aniž otázku tu učinil předmětem jednání, což se ovšem přičilo § 182 c. ř. s. Naproti tomu v odvolacím řízení není podle § 483, posl. odst. c. ř. s. dovolena změna žaloby, na niž se rozsudek v odpor vzatý zakládá, ani se svolením odpůrcovým. Ježto nahrazení neurčité žalobní žádosti určitou žádostí spadá pod pojem změny žaloby, jež není v odvolacím řízení přípustné, nelze vytýkati odvolacímu řízení vadnost proto, že v něm žalobce nebyl vyzván k úpravě žalobního petitu. Právě ve věci sp. zn. Rv II 416/43 nejvyššího soudu, na niž poukazuje odvolací soud, dovolací soud také bez dalšího zamítl žalobní žádost znějící na vystavení vkladuschopné listiny neobsahující žádný platný právní důvod. Je-li v souzené věci v žalobní žádosti řeč o vkladuschopné postupní listině, není to

uvedení právního důvodu postupu vlastnictví, protože z tohoto označení listiny není patrné, z jakého právního důvodu se má vlastnictví postoupiti, nebo — což je totéž — převést s jedné osoby na druhou.

Již z tohoto důvodu nelze dovolání vyhověti a není tudíž třeba se obíratí dalšími vývody dovolání, ježto jsou pro rozhodnutí věci bezvýznamné.

Č. 181.

Knihovní soud příslušný k zápisu poznámky národní správy podle dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., je povinen zkoumat věcnou příslušnost správního úřadu, který vydal výměr o národní správě.

Není-li z výměru okresní správní komise o zavedení národní správy zřejmo, že výměr byl vydán v mezích její pravomoci (§§ 7 a 9 dekr. č. 5/1945 Sb.), nelze na jeho základě poznamenat národní správu v pozemkové knize.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1947, R I 181/46.)

Srov. rozh. č. 149, 161, 162, 178 Sb. n. s. II.

Okresní správní komise v L. vydala dne 17. října 1945 výměr o zavedení národní správy na dům č. 121 zapsaný ve vl. č. 1361 kat. úz. L. patřící pojišťovně N. a ustanovila správcem J. H-a.

Knihovní soud poznamenal podle tohoto výměru v uvedené vložce národní správu.

V rekursu proti usnesení knihovního soudu uváděla pojišťovna N., zastoupená národním správcem J. Š-em, že výnosem ze dne 25. října 1945 zavedlo ministerstvo financí národní správu na veškerý majetek pojišťovny N. a že dům čp. 121 v L. není samostatnou hospodářskou jednotkou, nýbrž že tvoří součást majetku pojišťovny N.

Rekursní soud zamítl k rekursu pojišťovny »N.«, zastoupené národním správcem J. Š-em, návrh na poznamenání národní správy na dům č. 121, zapsaný ve vl. č. 1361 kat. úz. L. Z důvodů: Stížnost, pokud uvádí, že okresní správní komise nebyla příslušná, je důvodnou. Dekret presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. uvádí v § 7 podrobně, který veřejný samosprávný orgán je k zavedení národní správy příslušný. V bodě g) pak výslovně uvádí, že jsou-li podniky a majetky působnosti celostátní, zavádí národní správu příslušné resortní ministerstvo. Rekursní soud pokládá pojišťovnu za podnik celostátního významu a to nejen proto, že její činnost se vztahuje na celé státní území, že opatruje a hospodářství velikými miliony jí svěřených peněz, nýbrž i proto, že zákony a nařízení vztahující se na správu pojišťoven, obsahují pro jejich veliký význam ve veřejném životě, četné předpisy o zakládání pojišťoven, o jejich hospodaření, o dozoru na toto hospodaření, o zachovávaní pojišťovacích podmínek,

jich schvalování, o nutnosti rezervního fondu a pod. Poslední větší úpravu obsahuje zákon ze dne 11. července 1934, č. 145 Sb., na nějž se tu poukazuje, aby bylo ukázáno, jak veliký význam stát soukromému pojišťovníctví přisuzuje. Tento zákon a celá řada jiných nařízení, zejména skutečnost, že si stát vyhradil dozor nad pojišťovnami, přesvědčuje soud o tom, že stát pokládal pojišťovny vždy za podniky významu celostátního, jakými skutečně jsou a že proto jich činnost zákonem upravoval a reguloval. K zavedení národní správy bylo proto příslušné podle bodu g) § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. příslušné ministerstvo a nikoliv okresní správní komise. Soud je při vyřizování knihovní žádosti povinen zkoumati, zda listina vydaná veřejným úřadem byla vydána v mezích oprávnění tohoto úřadu, neboť jen taková listina je podle § 292 c. ř. s. veřejnou listinou a je způsobilá, aby na jejím základě mohl podle §§ 26, 52 knih. zák. býti povolen zápis.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu národního správce J. H-a.

Z d ů v o d ů:

Názor rekursního soudu, že je oprávněn, aby zkoumal, zda okresní správní komise v L. byla povolána k vydání výměru ze dne 17. října 1945, č. j. . . , je správný. Tento výměr je výměrem správního úřadu a byly proto soudy oprávněny, aby jej přezkoumaly po formální stránce, do čehož patří i přezkoumání, zda dotčený správní úřad vydal výměr v mezích své pravomoci (rozh. č. 2198, 5714 a 15983 Sb. n. s.). Neprávem proto vytýká stěžovatel, že rekursní soud nebyl oprávněn zkoumati, zda okresní správní komise vydala dotčený výměr v mezích svého zákonného oprávnění.

Jinak stěžovatel jen vytýká, že otázku, zda pojišťovna »N.« je podnikem celostátní působnosti, není oprávněn řešit knihovní soud, nýbrž jedině příslušný správní úřad sám, a že okresní správní komise v L. byla podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. příslušná k vydání výměru.

Podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. jsou k zavedení národní správy příslušny místní, okresní aneb zemské národní výbory, po případě resortně příslušné ministerstvo, podle toho, o jaký podnik jde; kolik zaměstnanců podnik zaměstnává, jakou má výměru nebo hodnotu a zda má či nemá celostátní působnost. Poněvadž tedy podle tohoto ustanovení není k zavedení národní správy příslušný pouze jediný správní úřad, nýbrž různé správní úřady, přičemž pro příslušnost každého z nich citovaný předpis předpokládá splnění určitých výslovně stanovených předpokladů, měla okresní správní komise v dotčeném výměru výslovně konstatovati, z kterého ustanovení § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. dovozuje svou příslušnost k zavedení národní správy ohledně domu čp. 121, zapsaného ve vl. č. 1361 kat. území L., aby z výměru bylo patrné, že jej vydala v mezích své zákonem jí přikázané pravomoci. To však opominula, jak plyne z výměru připojeného k sporné knihovní žádosti, a nelze proto vůbec usouditi, že okresní správní komise vydala dotčený výměr v mezích své pravomoci, přikázané jí § 7 dekr. č. 5/1945 Sb.

Okresní správní komise uvádí v dotčeném výměru dále, že jej vydává také podle § 9 dekr. č. 5/1945 Sb. Podle tohoto předpisu jsou okresní ná-

rodní výbory, pokud se týče okresní správní komise povolány, aby jmenovaly zatímni národní správce i při jiné příslušnosti až do rozhodnutí příslušného orgánu ve smyslu § 7 cit. dekr., hrozí-li nebezpečí z prodlení, zvláště, jde-li o podnik opuštěný, nebo zasahují-li do majetku nebo podniku osoby státně nespolehlivé. Jsou tedy podle tohoto ustanovení pro tuto výjimečnou příslušnost okresních národních výborů k jmenování zatímních národních správců opět stanoveny určité, jmenovitě uvedené předpoklady. Okresní správní komise však rovněž opominula, aby v dotčeném výměru konstatovala splnění těchto předpokladů pro svou výjimečnou příslušnost podle § 9 cit. dekr. a neplyne proto rovněž z dotčeného výměru, že by jej vzhledem na předpis § 9 cit. dekr. byla vydala v mezích své pravomoci.

Jestliže tedy z výměru neplyne, že jej okresní správní komise vydala se zřetelem na předpisy §§ 7 a 9 dekr. č. 5/1945 Sb. v mezích své pravomoci, nepochybil rekursní soud, když knihovní žádost zamítl.

Při tomto právním posouzení netřeba se obíratí další výtka dovolacího rekursu, že přísluší jen správním úřadům rozhodnouti, zda pojišťovna N. má celostátní působnost.

Č. 182.

**Právním zástupcem ve smyslu § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. je osoba práva znalá, která zastupuje účastníka jako jeho zmocněnec na základě plné moci udělené mu účastníkem. I když je národním správcem vystupujícím v nesporném řízení advokát, nabývá přece usnesení účinnosti proti účastníku teprve po 90 dnech ode dne doručení, nebylo-li do něj po-
jato poučení podle § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb.**

(Rozh. ze dne 31. ledna 1947, R II 182/46.)

Rejstříkový soud zapsal při firmě: »Český akciový pivovar v M.« tuto změnu: Podle rozhodnutí ministerstva vnitřního obchodu v Praze ze dne 3. května 1946 vymazuje se zápis zrušení této akciové společnosti bez likvidace v důsledku sloučení s M-ským městským pivovarem a. s. v M. a obnovuje se rejstříkový stav ke dni 9. dubna 1942.

Rekursní soud odmítl rekurs M-ského městského pivovaru, akc. spol., národní správy v M., zastoupeného národním správcem Dr. R. Š-em. **Důvody:** Z úředního záznamu ve firemním spisu o vypravení vyhotoveného usnesení a z výpovědi Dr. B. Š-a i R. Š-a je zjištěno, že napadené usnesení bylo stěžovatelce řádně doručeno již dne 28. května 1946. V době tohoto doručení napadeného usnesení byla stěžovatelka řádně zastoupena národním správcem advokátem Dr. B. Š-em, který podle své výpovědi i podle výpovědi R. Š-a, byl v době vydání tohoto usnesení ještě národním správcem M-ského městského pivovaru. Ustanovení § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. vyžaduje, aby do usnesení bylo pojata pod následky uvedenými v poslední větě tohoto předpisu poučení o opravných prostředcích. Tento požadavek však nutno splnit pouze tehdy, není-li účastník za-

stoupen právním zástupcem. Účelem tohoto ustanovení je tudíž ochrániti osobu neznalou práva před újmou, jež by jí případně mohla vzniknouti opomenutím, podati opravné prostředky proti vydanému usnesení. Ježto však stěžovatelka v době doručení usnesení byla řádně zastoupena osobou práva znalou (právním zástupcem), byť i tento tu vystupoval ve funkci národního správce, nevztahuje se na ni 90denní prodloužená lhůta o nabytí účinnosti tohoto usnesení proti ní, nýbrž 15denní lhůta k podání rekursu předepsaná v ustanovení § 36, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb. Rekurs proti usnesení ze dne 10. května 1946 byl podán dne 24. července 1946, tudíž dávno po uplynutí 15denní rekursní lhůty od doručení napadeného usnesení, jež se stalo již 27. května 1946. Bylo proto stížnost podle § 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb. odmítnouti jako opožděnou, jestliže tak neučinil již soud první stolice.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu M-ského městského pivovaru, národního správce, napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu k rozhodnutí o rekursu.

Důvody:

Podle § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. mají býti účastníci, nejsou-li zastoupeni právním zástupcem, vždy poučeni o tom, zda lze podati opravné prostředky, do jaké lhůty a u kterého soudu. Opomenutí tohoto poučení nebo poučení nesprávné má podle téhož předpisu za následek, že usnesení může nabytí účinnosti proti účastníku, který o daném opravném prostředku nebyl řádně poučen, teprve po 90 dnech ode dne doručení. Vzhledem k tomu, že jde o kogentní předpisy formálního práva, které nelze vykládati extensivně, jež za právního zástupce ve smyslu tohoto zákonného ustanovení pokládá jen osobu práva znalou, která zastupuje účastníka jako jeho zmocněnec na základě plné moci udělené jí účastníkem (§§ 8 a 9 zák. č. 100/1931 Sb.). Tohoto předpokladu v daném případě nebylo, neboť Dr. Š. nezastupoval M-ský městský pivovar jako zástupce ve smyslu právě uvedeném, nýbrž byl národním správcem ustanoveným pivovaru správním orgánem podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. Jestliže za tohoto stavu věci neobsahovalo usnesení prvního soudu poučení o opravných prostředcích, nelze, pokud jde o rekursní lhůtu, použiti ustanovení § 36, odst. 1, nýbrž § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. V této lhůtě byl však rekurs podán a není tudíž opožděn. Bylo proto napadené usnesení vycházející z jiného výkladu § 31, odst. 6 cit. zák. zrušiti a rekursnímu soudu uložit, aby o rekursu věcně rozhodl.

Č. 183.

Vládní nařízení ze dne 4. června 1941, č. 205 Sb., jímž se znovu mění předpisy o právním poměru k přidělené půdě, je použitelné podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 na rok 1946 Sb.

Po uplynutí patnáctileté lhůty počítané podle § 2, odst. 1 zákona ze dne 27. května 1931, č. 93 Sb. lze sice povolit výmaz omezení vlastnického práva bez potvrzení podle § 6, odst. 2 uvedeného zákona, musí však být předložen doklad o tom, že na nabyté nemovitosti nevázne některá z pohledávek uvedených v § 2, odst. 2 citovaného zákona. Takto vážnoucí pohledávkou je i pohledávka knihovně nezapsaná, zajištěná zákonným zástavním právem v zájmu veřejném.

(Rozh. ze dne 4. února 1947, R II 149/46.)

Srov. rozh. č. 18264 Sb. n. s.

Město Ch. žádalo o povolení výmazu poznámky omezení zcizení podle §§ 19, odst. 2, 21, odst. 2 a § 24 zákona přidělového a práva na vyvlastnění ve smyslu schvalovací doložky kupní smlouvy ze dne 14. listopadu 1927 pro Státní pozemkový úřad na nemovitostech nabytých z pozemkové reformy a zapsaných v pozemkové knize ve vl. č. 1060 kat. úz. Ch.

Prvý soud zápis povolil.

Rekursní soud k stížnosti Státní obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v O. žádost zamítl. Z důvodů: Soud první stolice vyslovil právní názor, že po uplynutí 15leté lhůty od 12. června 1931, pokud se týče od pozdějšího zaknihování přidělu jsou všechny přiděly volné a nemusí se za účelem výmazu předkládati potvrzení, jak velká plocha byla přidělena. Tento názor je právně mylný. Malý přidělový zákon ze dne 27. května 1931, č. 93 Sb. ve znění vl. nař. z 8. června 1935, č. 125 Sb. a vl. nař. ze dne 4. června 1941, č. 205 Sb. vyžaduje v § 6, odst. 2 cit. zák. potvrzení i po lhůtách, uvedených v § 2, odst. 1. Ze zápisu v pozemkové knize nevyplývá nikde, že nemovitost, o níž jde, je jediným přidělem, jehož se žadatelům dostalo od býv. Pozemkového úřadu, a že tedy výměra těchto pozemků nepřesahující 5 ha je celkovou výměrou půdy, již přidělem nabyli. To lze zjistit jedině z potvrzení Pozemkového úřadu, nyní ministerstva zemědělství. Ze zápisu v pozemkové knize ani ze sbírky listin nelze zjistit, jak velká je výměra přidělených pozemků. K povolení výmazu nestačí tvrzení žadatele, že celková výměra nabyté půdy nepřesahuje 5 ha. Mimo to nemůže soud ani bezpečně zjistit, zda přidělcé neobdržel nějaké úvěry z prostředků státu, státních fondů, nebo náhradové banky, neboť takový úvěr může být zajištěn i na jiných přidělech, na nemovitostech zapsaných v pozemkové knize u jiných okresních soudů, po případě takové úvěry nemusily být ani na těchto nemovitostech zaknihovány (rozh. č. 16632, 16904 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu města Ch.

Důvody:

Ustanovení o právních poměrech k přidělené půdě byla doplněna předpisem vl. nař. ze dne 4. června 1941, č. 205 Sb., kterým byla lhůta, sta-

novená v § 2, odst. 1 zák. č. 93/1931 Sb. ve znění vl. nař. č. 125/1935 Sb., prodloužena na 15 let. Toto prodloužení stalo se z těchto důvodů, pro něž bylo stanoveno omezení na určitou dobu už původně, totiž k dosažení účelu pozemkové reformy. Vl. nař. č. 205/1941 Sb. lze proto i nadále užívat ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekretu z 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění zák. č. 12/1946 Sb., neboť se nepřiči znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, ani nepatří do skupiny předpisů, které byly z používání výslovně vyloučeny (srov. přílohu k § 2, odst. 1 zák. č. 195/1946 Sb. a přílohu k vyhlášce ministra vnitra z 13. listopadu 1946, č. 1983, Úř. list I, č. 202).

Podle ustanovení § 6, odst. 1 zák. č. 93/1931 Sb. (malého zákona přidělového) mohou být — nejde-li o rolnický nedíl — vymazána omezení vlastnického práva zákazem propachtování, zcizení a zatížení, zapsané ve veřejných knihách, která byla tímto zákonem upravena a co do času omezena, jakož i právo na výkup vyhrazené státnímu pozemkovému úřadu na neobmezenou dobu — až na výjimku, o které bude níže řeč — vůbec na pouhý vlastníkův návrh, jakmile uplyne lhůta podle § 2, odst. 1 zák. č. 93/1931 Sb., ve znění vl. nař. č. 125/1935 Sb. a vl. nař. č. 205/1941 Sb. Ustanovení vl. nař. č. 205/1941 Sb. o 15leté lhůtě mění i předpis § 6, odst. 2 zák. č. 93/1931 Sb., pokud tento mluví o lhůtě desítileté, jak nejvyšší soud vyslovil a odůvodnil v rozh. č. 18264 Sb. n. s.

Podle § 6, odst. 2 zák. č. 93/1931 Sb. nutno prokázat potvrzením státního pozemkového úřadu (nyní ministerstva zemědělství), že celková výměra půdy nabyté přidělem nebo se svolením státního pozemkového úřadu, nepřesahuje 5 ha, bude-li za výmaz žádáno do 15 let počítaných podle § 2, odst. 1 zák. č. 93/1931 Sb. (kromě případů, které zde nepřicházejí v úvahu).

Z citovaných znění odstavců 1 a 2 § 6 zák. č. 93/1931 Sb. vyplývá, že po uplynutí 15leté lhůty není k povolení výmazu výše uvedeného omezení vlastnického práva zapotřebí potvrzení ministerstva zemědělství o výměře nabyté půdy (srv. důvody rozh. č. 18264 Sb. n. s.).

Přípustnost výmazu omezení vlastnického práva na pouhý návrh vlastníků po uplynutí 15leté lhůty je však vázáno na podmínku, že nejde o případ § 2, odst. 2 zák. č. 93/1931 Sb. (§ 6, odst. 1 in fine cit. zák.), t. j. že na nabyté nemovitosti nevázne pohledávka státu, státních fondů nebo náhradové banky z poskytnutého úvěru.

Podle § 4 knih. zák. lze sice nabytí knihovních práv (§ 9 knih. zák., § 451 obč. zák.) toliko zápisem do pozemkové knihy, tato zásada není však provedena do důsledku a mohou se vyskytovat práva knihovní k nemovitosti, která zapsána nejsou. Tak je tomu zejména u zákonných práv zástavních a totéž platí zajisté i pro zástavní práva, která vážnou na nemovitosti v zájmu veřejném.

Zástavní práva, zmíněná v § 2, odst. 2 zák. č. 93/1931 Sb., jsou práva vzniklá v souvislosti s prováděním pozemkové reformy a tedy v zájmu veřejném. Nelze proto výraz »vážnoucí« vykládati úzce v tom smyslu, že na dotčené nemovitosti musí být zástavní právo knihovně vtěleno, jak míní dovolací recurs, nýbrž vyžaduje se objektivní skutečnost, že nemovitost není zatížena žádnou z pohledávek uvedených v § 2, odst. 2.

Tomuto výkladu nebrání ustanovení § 6, odst. 4 zák. č. 93/1931 Sb., které má na mysli případ, že je »na nemovitosti vloženo zástavní právo«, t. j. knihovně zapsáno, na rozdíl od dřívějšího pojmu »vázne«, kterého užívá ustanovení § 2 cit. zák.

Z toho, co bylo řečeno, plyne pro rozhodovanou věc:

Bylo-li by prokázáno, že uplynula 15letá lhůta, počítaná podle § 2, odst. 1 zák. č. 93/1931 Sb., nebylo by překáželo, aby žádaný výmaz omezení vlastnického práva se stal bez potvrzení uvedeného v § 6, odst. 2 zák. č. 93/1931 Sb. Musil by však být předložen doklad o tom, že nejde o případ § 2, odst. 2 cit. zák., při němž by však nestačila pouhá skutečnost, že pohledávka není knihovně zapsána.

Poněvadž tento průkaz se dosud nestal, rozhodl rekursní soud ve věci správně, když žádaný výmaz nepovolil.

Č. 184.

Svěřil-li vězeň spoluvězni peníze za tím účelem, aby je odstranil ze společné kobky a ukryl tak před orgány správy věznice, nebyla tím uzavřena smlouva schovací.

(Rozh. ze dne 5. února 1947, Rv I 241/46.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se B. K. na žalovaném L. B-ovi zaplacení 25.000 Kčs a tvrdí, že byl se žalovaným od 22. února 1945 do dubna 1945 ve vazbě německé státní policie a žalobce prý měl u sebe 25.000 K. Žalobce prý žalovanému peníze ukázal, načež žalovaný prý se mu nabídl, že peníze uschová. Žalobce mu proto dne 28. února 1945 svěřil peníze do úschovy, odevzdal mu je a žalovaný je do úschovy přijal, odmítá je však vydati. Žalovaný se hájil tím, že peníze od žalobce převzal, že však nešlo o smlouvu schovací, neboť je převzal jako velitel cely jen za tím účelem, aby peníze byly z cely odstraněny, ježto se žalovaný i spoluvězeň J. K. obávali disciplinárních následků, kdyby se peníze v cele našly. Žalovaný prý schoval peníze do signálního zařízení a sdělil to žalobci. Co se s penězi dále stalo, žalovaný neví.

První soud zamítl žalobu. Z důvodů: Z výpovědi J. K-a zjišťuje soud, že když do cely, v níž byl K. i žalovaný, přišel žalobce, prohlásil, že má větší částku peněz a že neví co s nimi. Žalovaný jej upozornil, že půjde několikrát k výslechu, že bude také prohlížen a tu se mluvilo o tom, že by je zašil do čepice a podobně. Soud vzhledem k této výpovědi, kterou částečně podporuje i výpověď žalovaného, věří žalovanému — jehož, aby nabytí úplné jistoty, vzal do přísahy — a zjišťuje z jeho výpovědi, že měl jako velitel cely pod disciplinárními následky prohlédnutí přírůstek a učiniti o tom hlášení. Když se ptal žalovaného, zda má něco u sebe, řekl mu žalovaný, že ne a až po několika dnech se přiznal, že má peníze. Asi za dva dny skutečně vyňal 25.000 K, odevzdal je žalobci a řekl mu, aby s nimi něco udělal. Několik dní žalovaný měl peníze u sebe, načež ve středu nebo v sobotu, když se mylo, strčil všechny bankovky do signálního zařízení.

Poté se do zařízení nikdy nedíval, poněvadž bylo vysoko, a když se uklízelo, nebylo to možné pro kontrolu. Žalobce věděl, že peníze jsou v oné schránce. Soud věří žalovanému, poněvadž jeho výpověď tvoří harmonický celek s výpovědí J. K-a. Žalovaný byl jako velitel cely odpověden, že nikdo ze spoluvězňů nic nemá, a byl si také vědom, co by jej stihlo, kdyby snad při náhlé prohlídce v cele byly peníze nalezeny. Bylo tudíž pochopitelné, zejména, když i J. K. upozorňoval na nebezpečí, že peníze musí z cely ven. Za dané situace žalovaný nepřijímal záruku za převzatou částku a soud dochází proto k názoru, že žalovaný sice valutu převzal, avšak pouze proto, aby přišla z cely ven a aby s ní udělal, co za dobré uzná. Nedošlo proto k uzavření smlouvy schovací a bylo žalobu zamítnouti.

Odvolačí soud nevyhověl žalobcovu odvolání, schváliv právní posouzení věci procesním soudem.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Dovolací důvod právní mylnosti (§ 503, č. 4 c. ř. s.) není opodstatněn. Pro posouzení oprávněnosti žalobního nároku nezáleží na tom, že žalovaný porušil povinnosti uložené mu německým úřadem jako veliteli vězeňské kobky, neboť skutkové zjištění neposkytuje žádný podklad pro závěr, že by žalobce byl peníze odevzdal žalovanému s příkazem, aby vydal peníze tehdejší správě věznice. Žalobce ostatně v dovolání připouští, že se smluvil s žalovaným o postupu, který byl v příkrém rozporu s povinnostmi žalovaného jako velitele kobky, a nemůže tudíž pro sebe nic vytěžit z té okolnosti, že žalovaný nesplnil rozkazy dané mu tehdejšími držiteli moci a peníze správě věznice neodvedl.

Odvolačí soud nijak nepochybil s hlediska právního posouzení zjištěných skutkových okolností, jestliže ve svých závěrech o povaze právního ujednání mezi stranami vycházel také z oné části přísední výpovědi žalovaného o jeho povinnostech jako velitele kobky, neboť jimi byla učiněna srozumitelnou snaha sporných stran odstraniti z cely peníze, k jichž držení se žalobce žalovanému opožděně přiznal, a zmařiti tak nebezpečí odvety, které hrozilo, budou-li peníze v kobce objeveny. Odevzdání peněz žalobcem žalovanému za tohoto skutkového stavu nelze podřaditi pod ustanovení § 957 obč. zák. o smlouvě schovací, poněvadž odstranění peněz z kobky, jež bylo vlastním účelem této smlouvy, odnímalo ve skutečnosti žalovanému — odkázanému na trvalý pobyt jen v žalární cele — možnost převzítí žalobcovy peníze »v opatrování« jak je má na mysli předpis § 957 obč. zák. Nižší soudy tudíž správně vystihly, že žalovaný podle rozumného a obvyklého poctivého obchodu odpovídajícího výkladu ujednání nepřevzal závazky schovatele cizí věci.

Č. 185.

Konfiskací dlužníkovu majetku podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací, ani jeho pasivní procesní způ-

sobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů. Pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi.

(Rozh. ze dne 5. února 1947, R II 138/46.)

Srov. rozh. č. 176 Sb. n. s. II.

Ve sporu zn. sp. Ck II a 1127/45 domáhá se F. M-ová proti E. W-ovi zaplacení 19.981 Kčs. Žalovaný je německé národnosti, byl v době zahájení sporu v trestnici na Mírově a byl z toho důvodu zastoupen opatrovníkem F. K-em.

Při ústním jednání dne 25. února 1946 uznal žalovaný žalobní nárok.

Prvý soud uznal rozsudkem pro uznání podle žaloby.

Odvolací soud odmítl odvolání Fondu národní obnovy a Národního pozemkového fondu.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu Fondu národní obnovy a Národního pozemkového fondu.

Důvody:

Rekurs podávají Fond národní obnovy a Národní pozemkový fond jako vedlejší intervenienti žalovaného Němce.

Oprávněnost stěžovatelů k odvolání, odmítnutého napadeným usnesením, nelze vyvozovat z jejich postavení jako vedlejších intervenientů ve sporu, když v této právní vlastnosti vystupují teprve poté, kdy o jejich odvolání bylo již rozhodnuto. Nutno proto uvážit, nejsou-li zde jiné předpisy, které by dávaly stěžovatelům oprávnění podat proti rozsudku prvního soudu vynesnému proti třetí osobě — Němci — odvolání.

Z žalobního přednesu a návrhu je patrné, že se žalobkyně, hostinská, domáhá na žalovaném Němci jen zaplacení zažalovaného dluhu vzniklého za odebrané nápoje a poskytnuté potraviny. Žaloba nesměřuje k uspokojení přímo z majetku žalovaného.

Nehledíc k tomu, že podle § 20, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. jsou neplatná toliko ta právní jednání majitelů majetků spadajících pod národní správu, která se dotýkají podstaty těchto majetků, není třeba zvlášť rozebírat ani důsledky toho, že na majetek žalovaného nebyla zavedena podle obsahu spisů národní správa. To proto, že z této okolnosti nelze vyzískat nic pro řešení otázky, o níž právě jde. Odpověď na ni třeba hledat v konfiskačních dekretech č. 12/1945 Sb. a 108/1945 Sb., po případě ve vládních nařízeních č. 70/1945 Sb. a č. 45/1946 Sb.

Rečenými dekrety byl již ze zákona zkonfiskován majetek osob v nich uvedených. Ze znění § 1 obou dekretů ve srovnání s § 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. je patrné, že zůstávají s výjimkou patronátních povinností (§ 5, odst. 2 dekr. č. 12/1945 Sb.) ne-

dotčeny dluhy osoby, jejíž majetek byl konfiskován. Zákon jen ponechal příští zákonné úpravě, které z těchto dluhů a do jaké míry budou v rámci provedené konfiskace vypořádány. Z toho však, ani ze znění obou konfiskačních dekretů nelze dovodit, že konfiskací majetku zanikla v osobě dlužníka, jehož majetek propadl konfiskaci, obligační jeho povinnost k placení dluhů vzniklých před konfiskací a že důsledkem toho ztratil i pasivní procesní způsobilost ve sporu vedeném jen proti němu osobně věřitelem o zaplacení takového dluhu, nebo že je pořad práva v příčině takových pohledávek proti němu vyloučen. Tak dalekosáhlé důsledky nebyly vysloveny ani přímo, ani nepřímo žádným právním předpisem. Vždyť i osoby, jichž majetek propadl konfiskaci, mohou poté znovu nabývat majetek, jím disponovat a mohou mít i majetek v cizině, postižitelný exekucí podle tuzemských exekučních titulů na podkladě mezinárodních smluv, a nelze proto bránit věřiteli takové osoby, aby si, chce-li tomu, nevymohl jen proti ní rozsudek a hojil se na jejím případném majetku, zejména nedojde-li jeho pohledávka vůbec nebo zčásti vypořádání podle příští zmíněné již zákonné úpravy.

Nejvyšší soud proto nemůže souhlasit s názorem stěžovatelů, že jediným oprávněným (pasivním) subjektem zažalované pohledávky jsou jen oni, ani se závěry, jež z tohoto předpokladu vyvozují. Tím je však také řečeno, že stěžovatelům jako třetím osobám nelze mimo případ vedlejší intervence přiznat v rámci předpisů civilního řádu soudního ani ve spojení s předpisy konfiskačních dekretů oprávnění k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující jen proti žalovanému Němci osobně. Rozsudkem tím nejsou dotčeny konfiskační dekrety ani přímo, ani nepřímo ve svých ustanoveních nebo cílech, jež sledují, ježto podle tohoto rozsudku nelze vést exekuci na zkonfiskovaný majetek žalovaného, a nejsou jím stěžovatelé vázáni ani při eventuálním vypořádání závazků ve smyslu § 5, odst. 3 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. Rozhodnutí č. 18228 Sb. n. s., jehož se stěžovatelé dovolávají, se tu nehodí.

Usnesení rekursního soudu, jímž bylo odmítnuto odvolání stěžovatelů, je tudíž správné, a není proto zapotřebí zabývat se ještě ostatními výtkami rekursu, zejména výtkami zmatečnosti vyvozovanými z toho, že rekursní soud rozhodl o odvolání Fondu národní obnovy podpůrně též věcně, potvrdiv usnesením rozsudek prvního soudu.

Č. 186.

Dekret presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.

Usnesení nižších soudů ukládající národnímu správci (národní správě) majetku manželského otce plnění výživného manželským dětem, se přiči jasněmu a nepochybnému znění uvedeného dekretu.

(Rozh. ze dne 5. února 1947, R II 169/46.)

Na jmění rodičů nezletilých dětí K. a H. K-ových byla zavedena národní správa. Oba nezletilí, zastoupení opatrovníci A. Ch-ovou, svou ba-

bičkou, domáhají se u okresního soudu v H. návrhem podaným proti »manželskému otci A. K-ovi, zastoupenému národním správcem,« aby mu bylo uloženo platit výživné v částce 2.000 Kčs měsíčně pro každého z nich.

Prvý soud uložil »manželskému otci navrhovatelů A. K-ovi, případně v jeho zastoupení národní správě firmy A. K.« povinnost platit výživné v měsíční částce 1.200 Kčs pro každé dítě. Návrh na stanovení výživného vyšší částkou zamítl. Z důvodů: Je nesporno, že rodiče nezletilců nejsou s to nyní poskytovat jim výživu in natura a že není ani jiného z příbuzných, který by byl k tomu povinen a ochoten, jelikož opatrovnice sama je nemajetná. Otec A. K. sám se připojil k návrhu na stanovení výživného částkou 2.000 Kčs měsíčně. Nutno se však zabývatí otázkou, jaký význam mají pro nároky nezletilců okolnosti, že na veškerý majetek rodičů nezletilých byla zavedeno národní správa ve smyslu dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a že tento majetek podléhá konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. Zavedením národní správy byl majetek odňat disposici vlastníka a dispozice převedena na národní správu a v daném případě není vyloučeno, že majetek bude celý konfiskován po odsouzení A. a A. K-ových pro zločin podle retribučního dekretu. Soud však přesto není toho názoru, že by tato okolnost vadila vyměření výživného nezletilým dětem. Jedná se totiž o zákonnou povinnost alimentární, kterou otec dosud plnil in natura a kterou nutně přejímá národní správa v nezmenšené výši, poněvadž tato povinnost trvá. Kromě toho nesnese určení této povinnosti odkladu, jelikož jde právě o výživné. I když není jisto, zda bude moci býti výživné hrazeno z výtěžků národní správy a zda nebude nutno sáhnouti ke kmenovému jmění, bylo přesto nutné výživné určit, a to ve výši, kterou soud pokládá za přiměřenou vzhledem k tomu, že děti zůstaly beze všech prostředků, jsou u nemajetné babičky a oba navštěvují střední školu a také vzhledem k dosa-
vadnímu jejich způsobu výchovy a výživy. Dlužno při tom upozorniti na výnos min. sprav. ze dne 26. listopadu 1945, č. 41-582-II-5, kde jsou soudy upozorněny na povinnost dohledu na děti tak zv. zrádců a kolaborantů, které se mohou octnouti v nebezpečí mravní poruchy a mohly by býti ztraceny pro národ, nebude-li včas postaráno o řádnou jejich výchovu. Dětem bylo již určeno vyhovující prostředí výchovné u jejich babičky A. Ch-ové a nutno je ještě dostatečně zabezpečiti i materiálně, aby cíl sledovaný shora uvedeným výnosem mohl býti splněn.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti národního správce a k otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Je nesporné, že na majetek rodičů nezletilých A. a H. K-ových byla uvalena národní správa. Stěžovatelka má za to, že tímto faktem otec dětí A. K. ztratil vlastně svůj majetek. Tomu však nelze přisvědčiti. Uvalení národní správy je ve své podstatě jen prozatímním opatřením, majetek stále zůstává osobě, na jejíž jmění byla národní správa uvalena, jen dispozice s majetkem se jí odnímá. Konečné řešení bude buď konfiskace majetku, čímž tato osoba ztratí svůj majetek ve prospěch státu, anebo zrušení národní správy a vrácení dispozice nad majetkem. Dokud o majetku nebude definitivně rozhodnuto, třeba hleděti na věc tak, jako kdyby tu národní správy nebylo.

Nejvyšší soud k dovolací stížnosti národního správce návrh zamítl.

Z d ů v o d ů:

Opirajíce se o předpis § 142 obč. zák. domáhají se navrhovatelé proti svému manželskému otci zastoupenému národním správcem vyměření výživného v peněžitých částkách. S tímto návrhem projevil manželský otec nejen souhlas, nýbrž pokládá za žádanou výši výživného za nedostačující, sám navrhl, aby bylo stanoveno ještě výše, než bylo žádáno a nižšími soudy v napadených usneseních vyměřeno.

Z usnesení prvního soudu, jež dalo podnět k tomuto opravnému řízení, je zřejmo, že první soud uložil plnění výživného manželskému otci navrhovatelů, po případě v jeho zastoupení národní správě firmy A. K., a to proto, že prý zákonná povinnost vyživovací nutně přechází na národní správu majetku otcova. Byť rekurs i dovolací rekurs byl podán »manželským otcem a v jeho zastoupení národní správou firmy A. K. v H.«, je z provedení těchto opravných prostředků i z napadeného rozhodnutí rekursního soudu patrné, že jde o opravné prostředky, jež podal toliko národní správce, který se brání přesunutí vyživovací povinnosti s manželského otce na národní správu jeho majetku. Pokud rekursní soud nevyhověl rekursu národní správy a potvrdil tak usnesení prvního soudu, lze jeho rozhodnutí odporovat toliko v rámci předpisu § 46, odst. 2 nesp. zák.

S hlediska tohoto předpisu je dovolací rekurs opodstatněný.

Nárok nezletilých dětí vůči jejich manželskému otci tkví v právu rodinném. V řízení o určení výživného manželským dětem osoby, jejíž majetek je dán pod národní správu, jde o poměr, jenž se vymyká působnosti národního správce. Tento názor je v soulase se smyslem předpisů dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., podle nichž přechází z důvodů ležících mimo oblast práva soukromého výkon vlastnického práva k majetku daného pod národní správu na národního správce, jenž je povinen spravovat tento majetek v rámci daného mu oprávnění jako veřejný orgán sice s péčí řádného hospodáře, avšak s jiných hledisek než s hlediska zájmů vlastnickových (§§ 2, 3, 16, 21, 22 uved. dekr.). Názor, že národního správce (národní správu), stihá vedle nebo na místě osoby ze zákona výživou povinné vyživovací povinností, kterou lze proto uložit národnímu správcovi (národní správě) jejího majetku, nemá podle toho opory v předpisech dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a je tudíž nezákonný ve smyslu § 46, odst. 2 nesp. zák., čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb., ježto se přiči-
asněmu a nepochybnému znění a smyslu předpisů §§ 2, 3, 18, 21, 22 dekretu č. 5/1945 Sb., jichž mělo být na případ použito.

Zda a jak dalece lze z tohoto majetku dosíci uspokojení vyživovacích nároků proti manželskému otci po případě cestou exekuční, se vymyká z rámce řešení otázky, o níž v souzeném případě jde.

Č. 187.

Dříve než pozůstalostní soud vysloví, že se pozůstalost neprojedná (§ 72 nesp. pat.) proto, že jmění propadlo konfiskaci podle dekretů presidenta republiky č. 12 a 108/1945 Sb., musí mít pro tento svůj výrok pod-

klad v pravoplatném rozhodnutí správního orgánu. Soudům nepřísluší zabývat se otázkou konfiskace ani předběžně.

Jde po případě o zmatečnost podle § 41, písm. g) zákona č. 100/1931 Sb., usnesl-li se pozůstalostní soud, že neprojedná pozůstalost, ježto je zkonfiskována, aniž před tím slyšel dědice.

(Rozh. ze dne 5. února 1947, R II 172/46.)

V pozůstalostní věci po V. G-ovi se pozůstalostní soud usnesl, že se pozůstalost neprojedná, ježto zůstavitelův majetek byl konfiskován podle dekr. č. 12 a 108/1945 Sb.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti vdovy J. G-ové a nezl. dětí E. a J. G-ových. Z důvodů: Stěžovatelé ve stížnosti přiznávají, že V. G-ovi byla udělena za okupace německá státní příslušnost a že byl členem NSDAP. Důsledek toho je, že jeho majetek ať movitý nebo nemovitý propadl podle § 1, odst. 1, č. 2 dekr. pres. rep. ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. ve prospěch státu, že byl konfiskován bez náhrady. Toto ustanovení týká se veškerého majetku německého, majetek Němců propadl podle citovaného dekretu již samým vyhlášením zákona, aniž je třeba vydati o tom v tom kterém konkrétním případě správní akt. Tohoto správního aktu bude třeba při uplatnění výjimky, dokazuje-li osoba německé národnosti, že zůstala věrna ČSR a činně se zúčastnila boje za osvobození aneb uplatňují-li nárok na dědictví osoby nepodléhající konfiskaci z důvodů slušnosti. Nezáleží na tom, že se V. G. nedožil dne účinnosti citovaného dekretu, neboť ve smyslu tohoto zákonného ustanovení i hereditas iacens po Němci propadá konfiskaci. Správně poukazuje soud první stolice na ustanovení § 547, věta 3. obč. zák. K důvodům stížnosti se dále podotýká, že podle zprávy okresního národního výboru ze dne 27. července 1946 byly vydány místním národním výborem v K. tři konfiskační výměry, kterými byl pravoplatně konfiskován veškerý majetek zůstavitele. Pokud stěžovatelé uplatňují zmatečnost podle § 41, lit. g) nesporného řízení z důvodů, že účastníci nebyli slyšeni o tom, zda G-ová je v zajišťovací vazbě, je výtku bezpodstatná, neboť pro věc samu je bez významu, zda je stěžovatelka J. G-ová ve vazbě či nikoliv.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti vdovy J. G-ové a nezl. dětí E. a J. G-ových usnesení rekursního soudu i soudu první stolice a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

V rámci důvodů uvedených v § 46, odst. 2 nesp. zák., z nichž bylo lze vzít v odpor napadené usnesení, uplatňují stěžovatelé jeho zmatečnost a nezákonnost, a to právem:

Otázku, zda a který zůstavitelův majetek podléhá konfiskaci, pokud se týče zda jsou v jeho osobě dány předpoklady pro konfiskaci jeho majetku podle dekr. č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb., nemohou soudy řešit, a to ani předběžně, nýbrž musí ponechat rozhodnutí o tom příslušným správním orgánům (§ 1, odst. 2, 3 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 1, odst. 4 dekr.

č. 108/1945 Sb.). Zásady, jimiž je ovládáno pozůstalostní řízení jako řízení nesporné (§ 23 nesp. zák.), vyžadují tudíž, aby soud dříve než vysloví, že pozůstalost se pro nedostatek jmění neprojedná (§ 72 nesp. pat.) proto, že propadlo konfiskaci, měl pro tento svůj výrok podklad v pravoplatném rozhodnutí správního orgánu. Nezmiňuje se o zemědělském majetku zůstavitelově, opírá rekursní soud svůj výrok též o zprávu okresního národního výboru v K., podle níž byl pravoplatně konfiskován veškerý zůstavitelův majetek konfiskačními výměry místního národního výboru v K. Leč k takovému výroku jsou, pokud přichází v úvahu dekr. č. 108/1945 Sb., povolány v první stolici podle § 1, odst. 4 cit. dekr. výhradně místně příslušné okresní národní výbory. Uvážili-li se dále, že podle zprávy okresního národního výboru v O. byl podle dekr. č. 12/1945 Sb. konfiskován zemědělský majetek a že se konfiskační vyhláška týkala pouze pozůstalé vdovy, která proti ní podala odvolání, jde v souzené věci o řešení nejen právních, nýbrž i skutkových otázek, o nichž měli být slyšeni stěžovatelé přicházející v úvahu jako dědici, ježto mají jako účastníci právní zájem na rozhodnutí, bude-li pozůstalost projednávána či nikoliv (§§ 6, 37 nesp. zák.), a to podle velícího zákonného předpisu pod zmatečností (§ 41, písm. g) nesp. zák.). To se nestalo. Byla proto usnesení obou nižších soudů zrušena jako zmatečná a rozhodnuto, jak ve výroku uvedeno.

Č. 188.

Podání žaloby o vyklizení domovníckého bytu je samo o sobě dostačným projevem vůle k zrušení domovníckého poměru.

(Rozh. ze dne 7. února 1947, Rv I 268/46.)

Srov. rozh. č. 8244 a 18500 Sb. n. s.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se národní správce domu čp. 28 v P. proti domovníku v tomto domě A. K-ovi vyklizení domovníckého bytu a tvrdí, že žalovaný byl v květnu 1945 zatčen a odsouzen na 5 let žaláře a nevykonává proto od té doby domovnícké práce a byl prý proto domovnícký poměr zrušen. Žalovaný namítal mimo jiné, že nedošlo vůbec se strany žalobce k projevu o zrušení domovníckého poměru.

První soud žalobu zamítl.

Odvolací soud žalobě k odvolání žalovaného vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného a uvedl v otázce, o níž tu jde,

v důvodech:

Dovolání vytýká napadenému rozsudku v podstatě jen, že žalobce před podáním této žaloby domovnícký poměr nezrušil a že ipso facto nenastává zrušení domovníckého poměru, a dále že žaloba nebyla podána bez zbytečného odkladu poté, co žalobce nabyl vědomosti o důvodu, který uplatňuje

pro zrušení domovnického poměru bez výpovědi a že neměl námitek proti tomu, aby domovnické práce po zatčení žalovaného vykonávali J. J. a J. P-ová.

Pokud jde o první výtku dovolání, je sice správné, že zrušení domovnického poměru, i když je tu dán důležitý důvod pro jeho porušení bez výpovědi, nenastává ipso facto, nýbrž teprve projevem vůle se strany oprávněného. Za takový dostatečný projev vůle ke zrušení domovnického poměru je však pokládati i podání žaloby na vyklizení, neboť toto neponechává žádných pochybností o pravé vůli strany, která žalobu podala. Že by podání žaloby na vyklizení musil předcházeti ještě zvláštní projev na zrušení domovnického poměru, nelze vyvoditi ani ze znění domovnického zákona, ani z jiného zákonného předpisu, naopak dlužno při takovéto žalobě míti za to, že byl zrušen i domovnický poměr.

Ani druhá výtku dovolání není důvodná, neboť žalovaný se v řízení v první stolici nebránil tím, že žaloba nebyla podána bez zbytečného odkladu poté, co žalobce nabyl o důvodu k zrušení domovnického poměru vědomosti, a nemůže se proto dovolací soud pro zákaz novot v dovolacím řízení (§ 405 c. ř. s.) touto výtkou obírat. Nezáleží také v souzené rozepři na tom, zda žalobce souhlasil s tím, aby domovnické práce vykonávali za žalovaného J. J. a J. P-ová, neboť tato okolnost nemá žádný vztah k důvodu, který byl uplatněn pro zrušení domovnického poměru bez výpovědi, že totiž žalovaný byl pro zločin krádeže odsouzen k trestu těžkého žaláře v trvání pěti let, obzvláště pak z této okolnosti neplyne, že žalobce žalovanému uvedený důvod pro zrušení domovnického poměru promínul. Pokud žalovaný chce i z této okolnosti dovozovati, že žaloba na vyklizení byla podána opožděně, stačí poukázat na to, jak již bylo doloženo, že toto tvrzení je nepřipustnou novotou.

Č. 189.

Rozsudek o rozluce manželství vyneseny soudem na Podkarpatské Rusi přede dnem 30. ledna 1946 Sb. není cizozemským rozsudkem ve smyslu § 1 zákona ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb.

(Rozh. ze dne 12. února 1947, N I 5/47.)

V podání ze dne 11. ledna 1947 tvrdil T. N., že jeho manželství s V., rozenou F-ovou, bylo rozloučeno rozsudkem lidového soudu města Užhorodu ze dne 23. dubna 1945. T. N., který je československým státním občanem, navrhl, aby rozsudek lidového soudu města Užhorodu o rozluce jeho manželství s V. A., rozenou F-ovou, uzavřeného mezi stranami dne 28. října 1941 před Státním matričním úřadem v Užhorodě, bylo uznáno v oblasti československého právního řádu.

Nejvyšší soud návrh zamítl.

Důvody:

Podle § 2 ústavního zákona ze dne 22. listopadu 1945, č. 2 Sb. z r. 1946 a čl. 1 smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sově-

ských socialistických republik ze dne 29. června 1945, č. 186 Sb. z r. 1946 přestala být Zakarpatská ukrajina (Podkarpatská Rus) nedílnou součástí území Československé republiky dnem 30. ledna 1946.

Rozsudek lidového soudu v Užhorodě ze dne 23. dubna 1945, jímž bylo manželství T. N-a s V., roz. F-ovou rozloučeno, byl tudíž vynesěn ještě na území Československé republiky a není podmínek k výroku podle § 5 (1) zák. č. 199/1946 Sb.

Č. 190.

Návrh, aby rozsudek o rozluce manželství vydaný v cizině nebyl v oblasti československého právního řádu uznán, nevyhovuje § 5 (1) zákona ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb.

(Rozh. ze dne 12. února 1947, N II 35/46.)

V podání ze dne 24. prosince 1946 tvrdil F. P., že se jeho manželka A. P-ová domáhla rozsudkem býv. něm. zemského soudu v Briegu (Německo) ze dne 28. srpna 1944 rozluky z jeho viny. Proti žalobě se prý nebránil proto, že mu odpůrkyně vyhrožovala oznámením německému úřadu. F. P. navrhl, aby rozsudek býv. něm. zemského soudu v Briegu nebyl uznán za platný v oblasti československého právního řádu.

Nejvyšší soud návrh odmítl.

Důvody:

Z § 1 zákona ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb., jehož se navrhovatel dovolává, vyplývá, že rozhodnutí v manželských věcech, která byla vydána soudy neb úřady v cizině, se v oblasti našeho práva zásadně neuznávají. K uznání rozhodnutí uvedeného v § 1 cit. zák. je třeba výroku nejvyššího soudu podle § 5 (1) cit. zák., k němuž dojde, jsou-li zjištěny podmínky §§ 3 a 4 cit. zák. Navrhovatel se domáhá, aby rozsudek zemského soudu v Briegu ze dne 28. srpna 1944 nebyl uznán za platný, a nemá tudíž návrh oporu v zákoně č. 199/1946 Sb. Bylo jej proto odmítnout.

Č. 191.

Propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekretu presidenta republiky ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb. se odsouzený nezprošťuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavazzaného nastoupil Československý stát.

Odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je jeho osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku.

Pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva.

(Rozh. ze dne 19. února 1947, R II 163/46.)

Srov. rozh. č. 176, 185 Sb. n. s. II.

Ve sporu žalobců J. W-a st., A. W-ové st., J. W-a ml. a A. W-ové ml. proti Němci A. P-ovi o 3,938.800.— K, vydal první soud v důsledku uznání žalobního nároku žalovaným a návrhu žalobců dne 20. června 1945 rozsudek pro uznání.

Rozsudkem lidového soudu v B. ze dne 26. června 1945 byl žalovaný odsouzen a vysloveno propadnutí veškerého jeho jmění.

Odvolací soud zrušil k odvolání žalovaného a Československého státu usnesením ze dne 12. dubna 1946 napadený rozsudek počínajíc doručením žaloby pro zmatečnost podle § 477, č. 5 c. ř. s. a uložil soudu první stolice, aby dále jednal a znovu rozhodl, vycházející z právního názoru, že žalovaný jako Němec není procesně způsobilý a musí býti ve sporu zastoupen národním správcem a že výrokem lidového soudu o propadnutí jmění žalovaného ve prospěch státu stal se Československý stát universálním nástupcem žalovaného.

Poté navrhli žalobci změnu žaloby v tom směru, že žalovanou stranou je nadále jen Československý stát, zastoupený finanční prokuraturou, jako universální nástupce A. P-a a že žalobní žádost bude zníti: »Československý stát jako universální nástupce A. P-a je povinen zaplatiti žalující straně částku 3,938.800 K s 5% úroky od podání žaloby.« Žalovaná strana namítla nepřipustnost pořadu práva.

První soud připustil změnu žaloby a nevyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva.

Rekursní soud zrušil usnesením ze dne 4. října 1946 z podnětu žalobců, žalovaného (národního správce jeho majetku) a Československého státu napadené usnesení i předcházející řízení pro zmatečnost a odmítl žalobu. Z důvodů: Rozsudkem mimořádného lidového soudu ze dne 26. června 1945 bylo vysloveno, že celé jmění žalovaného propadá ve prospěch Československého státu podle § 14 retri. dekr. Jméni je souhrn práv a závazků. I sporný závazek přešel propadnutím jmění žalovaného na Československý stát (Krainz, System § 215, Ehrenzweig, System § 214). Shodně s literaturou stanoví dekret presidenta republiky č. 108/1945 Sb. v § 5, odst. 1 č. 3, že závazky, náležející ke konfiskovanému majetku, budou vyřazovány. Také § 5, odst. 3 dekr. pres. rep. č. 12/1945 Sb. stanoví že otázka dluhů a nároků váznoucích na konfiskovaných majetcích vyřeší se vládním nařízením. Žalovaný přestal býti subjektem sporného závazku dne 26. června 1945. Od toho dne nebyl ke sporu pasivně legitimován a pasivní legitimace přešla na Československou republiku, která nabytí jmění žalovaného originálním způsobem na základě zákonného opatření, t. j. podle § 14 c) dekr. pres. rep. č. 16/1945 Sb. Takový případ změn právního subjektu za sporu není řešen v civilním řádu soudním. Nejde tu o zcizení podle

§ 234 c. ř. s., neboť Československá republika převzala sporný závazek originálním způsobem, mající svůj podklad ve zvláštním zákonném předpisu, a nejde tu ani o žádný z případů právního nástupnictví za sporu podle §§ 155 a násl. c. ř. s. Ve sporu by se mohlo pokračovati, kdyby Československý stát do něj vstoupil a přijal jej v jeho nynějším stavu se souhlasem žalobců (srov. rozh. č. 18228 Sb. n. s.). Zástupce finanční prokuratury prohlásil při ústním jednání dne 19. června 1946, že Československý stát nechce do sporu vstoupiti. Československý stát sice podal v tomto sporu rekurs i odvolání, ale zástupce finanční prokuratury to vysvětlil tím, že podáním odvolání nevstoupil stát ani Fond národní obnovy do sporu, nýbrž šlo jen o to, aby bylo zabráněno právním důsledkům rozsudku pro uznání a jeho vlivu na správní řízení. Poněvadž tedy Československý stát výslovně prohlásil, že nevstupuje do sporu se souhlasem žalobců na místo žalovaného, jde o nedostatek pasivní legitimace ke sporu na straně žalovaného, který nemůže býti odstraněn. K tomuto nedostatku nutno přihlížet podle § 6, odst. 1 c. ř. s. v každém období sporu z úřední povinnosti. Poněvadž nedostatek pasivní legitimace žalovaného nemůže býti odstraněn, bylo podle § 7, odst. 1 c. ř. s. prohlášiti napadené usnesení i celé předcházející řízení za zmatečné a žalobu odmítnouti.

Nejvyšší soud 1. zrušil k dovolacímu rekursu žalobců napadené usnesení ze dne 4. října 1946 a uložil rekursnímu soudu, aby o rekursech věcně rozhodl; 2. odmítl rekurs žalobců proti usnesení ze dne 12. dubna 1946. K rozhodnutí ad 1. uvedl nejvyšší soud

v důvodech:

ad 1. Nelze přisvědčit názoru rekursního soudu, že žalovaný přestal býti subjektem závazku, o který v žalobě jde, tím, že rozsudkem lidového soudu ze dne 26. června 1945 bylo podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1945 Sb. vysloveno propadnutí veškerého jeho jmění. Nehledíc na to, že tento rozsudek byl vyhlášen teprve poté, kdy byl již v této věci vynesena proti žalovanému rozsudek pro uznání, nelze usuzovat pro nedostatek zákonného předpisu z té okolnosti, že jmění žalovaného propadlo ve prospěch státu, na to, že tím byl žalovaný zproštěn dosavadních svých soukromoprávních závazků tak, že závazky ty převzal a na místo žalovaného nastoupil Československý stát. To nelze dovodit ani z předpisů dekr. č. 12/1945 Sb. a 108/1945 Sb. Není tu podle toho žádné zákonné překážky, jež by bránila tomu, aby žalovaný byl osobně žalován o zaplacení závazku, o který jde a který uznal, a nelze také z žádného právního předpisu dovodit, že by byl pro takovou žalobu pořad práva nepřipustný a že by měl býti ve sporu o této žalobě žalovaný zastupován národním správcem propadlého majetku. Z toho plyne, že neobstojí ani názor rekursního soudu, že žalovaný není ode dne 26. června 1945 k tomuto sporu pasivně legitimován, správně, že není procesně způsobilý, a že lze ve sporu pokračovat jen, kdyby Československý stát do sporu vstoupil se svolením žalobce. Nezáleží proto na tom, zda lze rekursnímu soudu důvodně vytknout pochybení s hlediska § 499 c. ř. s., má-li v napadeném usnesení za to, že Československý stát do sporu se souhlasem žalobců nevstoupil na místo žalovaného, protože

předchozími úvahami je opodstatněn závěr, že, i kdyby stát do sporu nevstoupil, není tu vůbec podkladu pro to, aby řízení bylo z důvodů v napadeném usnesení uvedených zrušeno jako zmatečné podle § 7, odst. 1 c. ř. s. a byla odmítnuta žaloba, jež se nedomáhá toho, aby žalobci se mohli uspokojit z konfiskovaného majetku, nýbrž jen toho, aby žalovanému bylo osobně uloženo plnit závazek, který uznal. Pokud došel opačný právní názor, vyslovený v zrušovacím usnesení, v důsledku § 499 c. ř. s. výrazu v napadeném usnesení, po případě v usnesení prvního soudu jemu předcházejícím, plyne z předchozích úvah, že mu nejvyšší soud nepřisvědčil.

V této části bylo tudíž dovolacímu rekursu vyhověno a rozhodnuto o usnesení ze dne 4. října 1946 tak, jak ve výroku uvedeno.

ad 2. Odmítnutí rekursu žalobců ad 2. se stalo pro opožděnost a z jiných běžných důvodů formálních (§ 519, č. 2 c. ř. s.).

Č. 192.

Předpisu společenstevních stanov, že má být valná hromada svolána doporučenými dopisy, je vyhověno i tehdy, byla-li valná hromada svolána doručením písemné pozvánky obecním poslem na příjemcovo potvrzení.

Není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný právní názor nižších soudů, že čtyřnedělní lhůta stanovená v § 12 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. je lhůtou toliko evidenční a pořádkovou, nikoliv preklusivní.

(Rozh. ze dne 20. února 1947, R I 19/47.)

Podle výměru zemského národního výboru v Praze ze dne 26. dubna 1946 byla do lesního družstva v B. zavedena dočasná národní správa podle § 12 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a dočasným národním správcem byl ustanoven A. M. Ten svolal na 1. července 1946 valnou hromadu k volbě nového vedoucího orgánu družstva. Členové družstva J. S., F. P., F. Č. a několik dalších členů družstva vytýkají v stížnosti podané u rejstříkového soudu mimo jiné 1. že valná hromada nebyla řádně svolána, ježto všichni členové družstva nebyli obesláni doporučenými dopisy, jak se mělo stát podle výslovného ustanovení stanov. Stalo prý se tak jen u šesti členů, kdežto 32 členů bylo obesláno na valnou hromadu toliko obecním poslem na potvrzení příjemce; 2. že dočasný národní správce svolal valnou hromadu až po uplynutí čtyřnedělní lhůty stanovené v § 12 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.; navrhli, aby soud odepřel zápis usnesení valné hromady do společenstevního rejstříku.

První soud stížnost zamítl.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti J. S-a, F. P-a, F. Č-a a spol. Z důvodů: Lhůta v § 12 dekr. č. 5/1945 Sb., aby dočasná národní správa provedla do 4 neděl volby nového vedoucího orgánu, je lhůtou pořádkovou a evidenční a zákon s ní nespojuje žádné následky, nebude-li dodržena. Ani v cit. § 12, ani ve směrnících pro národní správce není totiž

ustanovení, že by uplynutím této lhůty zanikaly povinnosti a oprávnění národního správce, naopak, z těchto ustanovení plyne, že úkol národního správce skončí teprve, až si členstvo družstva zvolí novou správu. Nedoručení této lhůty může ovšem být důvodem příslušnému národnímu výboru, který národního správce družstva ustanovil, aby jej odvolal a nahradil jiným správcem. Avšak o takovýto případ v této věci nejde. Rekursní soud sdílí hledíc k ustanovení § 17 zák. č. 100/1931 Sb., aby účastníkům nebyla působena škoda zbytečnou pochybovačností a úzkostlivostí (srov. i § 89 j. ř.), názor prvního soudu, že na platnost valné hromady nemá vlivu, že nebyli všichni členové vyrozuměni o valné hromadě doporučenými dopisy, nýbrž oběžníkem. Národní správce totiž tím, že se nezachoval přesně podle doslovného znění stanov, nezpůsobil členům žádné újmy na jejich právech vůči družstvu tím, že je o valné hromadě nevyrozuměl prostřednictvím pošty, nýbrž v podstatě tímž způsobem — poslem. Tento výklad stanov o svolání valné hromady nemůže mít vliv na platnost valné hromady.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu J. S-a, F. P-a, F. Č-a a spol.

Z d ů v o d ů:

Stěžovatelé napadají usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu první stolice, pro nezákonnost (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), kterou spatřují jednak v tom, že prý 32 z 38 členů družstva nebylo k valné hromadě pozváno způsobem předepsaným stanovami, což odporuje předpisu § 30 společ. zák., jednak v tom, že dočasný národní správce svolal valnou hromadu až po uplynutí čtyřnedělní lhůty stanovené § 12 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., čímž byl porušen i tento zákonný předpis.

Stěžovatelům nelze přisvědčiti.

V otázce svolání valné hromady vycházel stěžovatelé a po nich i rekursní soud z předpokladu, že 32 členů družstva bylo k valné hromadě pozváno místo doporučenými dopisy, jak to předepisuje § 11 stanov, oběžníkem, který jim obecní posel předložil jen k přečtení a podpisu. Tento předpoklad je však v rozporu se spisy. Z výpovědí svědků, jakož i z potvrzení z 15. června 1946, podepsaného všemi 32 členy, o něž jde, je totiž patrné, že i všem těmto 32 členům družstva byla doručena pozvánka k valné hromadě na písemné potvrzení, jak to správně zjistil ve svém usnesení soud první stolice. Byli tedy všichni členové družstva pozváni k valné hromadě tak, že jim byla doručena písemná pozvánka, jichž příjem potvrdili; rozdíl mezi 6 starými členy, kteří byli pozváni doporučenými dopisy, a 32 novými členy spočívá tedy jediné v tom, že starým členům družstva doručil písemné pozvání k valné hromadě posel poštovní, kdežto 32 novým členům doručil je posel obecní. Tento rozdíl je podřadného významu a nelze proto říci, že by druhý způsob doručení odporoval smyslu § 11 stanov a tím i § 30 společenstevního zákona.

V rozporu se zákonem není ani souhlasný názor nižších soudů, že čtyřnedělní lhůta stanovená v § 12 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. není lhůtou preklusivní, nýbrž jen lhůtou pořádkovou a evidenční. Dekret praví sice

v prvním odstavci citovaného paragrafu, že dočasný národní správce ustanovený družstevním podnikům a organizacím má vedle řádného řízení podniku provést do čtyř neděl volby nového vedoucího orgánu, nestanoví však na překročení této lhůty žádnou sankci a v odstavci čtvrtém § 12 stanoví, že dočasná národní správa skončí, jakmile členstvo družstva si zvolí správu novou. Ze znění a smyslu tohoto zákonného ustanovení nepochybně nevyplyvá, že by uplynutím čtyřnedělní lhůty funkce národního správce bezpodmínečně skončila, jak za to mají stěžovatelé.

Č. 193.

Národní správce není zástupcem osoby, na jejíž majetek byla zavedena národní správa podle dekretu č. 5/1945 Sb., nýbrž je veřejným orgánem.

Ani zavedením národní správy, ani konfiskací majetku podle dekretu č. 12/1945, nebo č. 108/1945 Sb. nepozbyly fyzické osoby německé národnosti pasivní procesní způsobilosti ke sporu, v němž jsou žalovány o splnění svých osobních závazků, vzniklých před konfiskací.

(Rozh. ze dne 22. února 1947, R II 116/46.)

Srov. rozh. č. 176, 185 Sb. n. s. II.

Ve sporu M. B-a proti Němci A. B-ovi, t. č. neznámého pobytu, zastoupeného opatrovníkem J. Ž-em, o zaplacení 65.000 Kčs tvrdil žalobce, že zažalovanou částku zapůjčil žalovanému v r. 1935.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud zrušil z podnětu odvolání žalovaného (jeho opatrovníka) napadený rozsudek s předcházejícím řízením včetně ustanovení opatrovníka žalovanému a stanovení prvního roku pro zmatečnost a vrátil věc soudu prvního stolice, aby v ní po pravoplatnosti usnesení dále jednal a rozhodl. Z důvodů: Odvolací soud se předem z úřadu obíral otázkou, zda žalovaný A. B. byl v řízení řádně zastoupen a zda celé řízení netrpí zmatečností podle § 477, č. 5 c. ř. s. Odvolací soud zjišťuje, že žalovaný A. B. je německé národnosti a je t. č. v zajateckém táboře v J. Jeho majetek spravuje místní národní výbor v N.; národní správce dosud nebyl ustanoven. Konfiskace jeho jmění nebyla dosud vyslovena. Podle §§ 2—4 dekr. pres. rep. ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. dává se majetek osob státně nespolehlivých, za něž je považovati Němce, a tím je i žalovaný, pod národní správu podle dalších ustanovení dekretu. Podle § 20 téhož dekretu jsou právní jednání majitelů, držitelů a správců majetku, týkající se podstaty těchto majetků, po účinnosti tohoto dekretu neplatné. Z toho vyplývá, že žalovaný nemá disposičního práva s podstatou svého majetku, nemůže se právně zavazovati a je tudíž podle § 1 c. ř. s. procesně nezpůsobilý. Je zřejmé, že spor o majetkovou hodnotu tak značnou se dotýká podstaty majetku. Je tedy nutno, aby žalovaný byl v tomto sporu před soudem zastoupen, a to zástupcem k jednání způsobilým. Tomuto zákonnému požadavku nebylo však v této věci vyhověno. Opatrovníkem povinného byl usta-

noven Dr. J. Ž., který není národním správcem majetku povinného, nemá nad jeho majetkem disposičního práva a není proto podle § 1 c. ř. s. způsobilý povinného před soudem zastupovati, i když byl ustanoven podle § 8 c. ř. s. Takový zástupce nemůže býti zřízen žalovanému, neboť tomu brání jak důvody formálního, tak i hmotného práva. Podle §§ 7—9 cit. dekr. jsou ke zřízení národního správce oprávněny pouze národní výbory tam uvedené. Jmenování opatrovníka soudem ve sporu o majetkovou podstatu Němce odporuje tudíž zákonu a nelze je proto považovati za přípustné. Jediným zástupcem osob státně nespolehlivých, k nimž patří i žalovaný, jehož majetek byl dán pod národní správu, může být jen řádně ustanovený národní správce. Z toho všeho se podává, že celé řízení je od počátku zmatečné podle § 477, č. 4 a 5 c. ř. s. a bylo proto rozhodnuto, jak se stalo (§§ 5, 7, 471, č. 7, 473, 477, č. 5 c. ř. s.). Vada nemohla být odstraněna podle § 477, posl. odst. c. ř. s., neboť žalovanému nebyl dosud ustanoven národní správce (dekr. č. 5/1945 Sb.). Je na žalobci, aby podle § 7 dekr. č. 5/1945 dal podnět k jeho ustanovení.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu rekursu napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Odvolací soud vychází v napadeném usnesení z právního názoru, že žalovaný, který je Němcem, ztratil podle §§ 2—4 dekr. č. 5/1945 Sb. pasivní procesní způsobilost podle § 1 c. ř. s., že nemůže proto býti osobně žalován a že jeho jediným zástupcem může býti jen řádně ustanovený národní správce.

Než tento právní názor je mylný.

Předem je zdůrazniti, že A. B. je žalován jen osobně ze svého osobního závazku.

Odvolací soud především pochybil, pokud pokládá národního správce ustanoveného podle dekr. č. 5/1945 Sb. za zástupce osoby, na jejíž majetek byla nebo má býti podle tohoto dekretu uvalena národní správa.

V uvedeném dekretu nebylo nikde ustanoveno, že národní správce zastupuje ve výkonu své funkce osoby, na jejíž majetek byla uvalena národní správa. Dekret nemá také žádné ustanovení, z něhož by se i jen nepřímou dalo dovodit, že jednání národního správce mají pro osobu, jejíž majetek byl dán pod národní správu, takové právní účinky, jaké má podle zákona právní jednání zmocněncovo pro zmocnitele. V dekretu není ani ustanovení, že by měla osoba dotčená národní správou nárok na čistý výtěžek správy nebo že by měla povinnost hraditi případný schodek správy, jak tomu bylo při správách podle vl. nař. č. 87/1939 Sb., nýbrž určuje v tomto směru pouze v § 23, že náklady správy jdou k tíži spravované podstaty. Podle § 18 cit. dekr. není národní správce povinen spravovati svěřený mu majetek se zřetelem k zájmům vlastnickým, nýbrž v souladu s hospodářskými, národními a jinými veřejnými zájmy. Dekr. č. 5/1945 Sb. dal správě a správci jméno »národní správa« a »národní správce« a propůjčuje také v § 19 národnímu správci při výkonu jeho funkce postavení veřejného orgánu ve smyslu § 68 tr. z. Tím je dáno zřetelně najevo, že národní správce

je podle dekr. č. 5/1945 Sb. veřejným orgánem. Stát to je, jemuž dekr. č. 5/1945 Sb. připadlo, i když ještě ne vlastnictví, tedy aspoň právo na držbu a faktickou disposici majetkem tímto dekretem dotčeným a toto právo vykonává stát, pokud se týče národní správce jménem vlastním, nikoli jako zástupce vlastníka.

Nemůže proto odvolací soud právním postavením národního správce podle dekr. č. 5/1945 Sb. doličovat, že fyzické osoby německé národnosti pozbyly vydáním zmíněného dekretu pasivní procesní způsobilost, neboť vzhledem na výše uvedené neplatí nic takového z tohoto dekretu.

Procesní způsobilost takových osob, jichž majetek podléhá podle dekr. č. 108/1945 Sb., po případě č. 12/1945 Sb. konfiskaci, není vyloučena ani ustanovením dekretu č. 108/1945 Sb. Ze znění § 1 ve srovnání s § 5, odst. 1; č. 3 tohoto dekretu (a obdobně je tomu i podle §§ 1, 3, 5, odst. 3 u dekr. č. 12/1945 Sb.) je patrné, že zákon jen ponechal příští úpravě otázku, které ze závazků náležejících ke konfiskovanému majetku a do jaké míry budou v rámci provedené konfiskace vypořádány. Z toho však a ani ze znění obou konfiskačních dekretů nelze dovodit, že konfiskací majetku zanikla v osobě dlužníka, jehož majetek propadl konfiskaci, jeho obligační povinnost k placení dluhů vzniklých před konfiskací a že proto ztratil pasivní procesní způsobilost ve sporu vedeném jen proti němu věřitelem o zaplacení takového dluhu. Tak dalekosáhlé důsledky nebyly vysloveny ani přímo ani nepřímo žádným právním předpisem. Vždyť i osoby, jichž majetek byl dán pod národní správu a zkonfiskován, mohou znovu nabývat majetek a jím disponovat a může býti jejich majetek v cizině postižen exekucí podle tuzemských exekučních titulů na podkladě mezinárodních smluv. Nelze proto odírat věřiteli takové osoby právo, když tomu nebrání žádný zákonný předpis, aby si proti ní nevymohl pro takovou pohledávku rozsudek, když není vyloučeno, aby se nehojil na jejím nekonfiskovaném majetku, zejména nedošlo-li jeho pohledávka zcela nebo zčásti vypořádání ze zkonfiskovaného jmění podle předpisů, jež budou o tom vydány.

Bylo proto napadené usnesení zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu, aby o ní jednal a znovu rozhodl.

Č. 194.

Ustanovení § 4, odst. 1 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 2. září 1944, č. 194 Sb. je použitelné podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku (příloha k vyhlášce ministerstva vnitra ze dne 27. července 1945, č. 30 Sb.).

Okresní soud nastoupivší podle § 4, odst. 1 uved. nař. na místo soudu pracovního, projednává pracovní spor sice podle zásad zákona o pracovních soudech, avšak jen, jsou-li dány podmínky § 42, odst. 3 a 5 tohoto zákona.

Uplatňuje-li se v žalobě více nároků z téhož pracovního poměru, zastavuje se podle § 22. zákona ze dne 16. května 1946, č. 143 Sb. řízení

jen o těch nárocích, jichž důvodem vzniku je faktické skončení pracovního poměru podle § 1 uvedeného zákona.

(Rozh. ze dne 22. února 1947, R I 199/46.)

Ve sporu C IV 32/45 domáhá se S. Š., ředitel Kamenolomů v S. proti »Společnosti N.«, společnost s r. o. zaplacení částky 329.420 Kčs, v čemž jsou zahrnuty i částky 20.000 Kčs uplatňované z důvodu žalobcovy práva účasti na čistém zisku za rok 1943, 35.000 a 25.000 Kčs z důvodu náhrady za zaplacené daně a pojistné za rok 1943 a 1944, 18.000 Kčs z důvodu náhrady výdajů za žalovanou stranou a 5.764 Kčs z důvodu nevybraných služebních platů. Zbytek zažalované částky jsou nároky z faktického skončení pracovního poměru v květnu 1945.

První soud zastavil řízení v příčině celého žalobního nároku. Z důvodů: Souzený spor je sporem podle § 1 zákona č. 143 Sb. ze dne 16. května 1946 vyhlášeného ve Sbírce zákonů a nařízení dne 24. června 1946. Poněvadž tento spor není dosud pravoplatně skončen, vztahuje se na něj ustanovení § 22, odst. 1.

Rekursní soud vyhověl zčásti žalobcově stížnosti a změnil napadené usnesení tak, že uložil v příčině částek 20.000, 35.000, 25.000, 18.000 a 5.764 Kčs prvému soudu pokračování v jednání, jinak stížnosti nevyhověl. Z důvodů: Zastavení sporu podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. se týká jen sporů ze zásahů do pracovního poměru, dotčených v § 1 cit. zák. Tyto zásahy vedoucí k faktickému skončení pracovního poměru posuzuje zákon buď jako zrušení nebo jako výpověď nebo jako důvod k nové úpravě pracovního poměru. Z § 1, odst. 3 a z § 2 cit. zák., jde jasně najevo, že do výlučné příslušnosti rozhodčího soudu spadají jen nároky pro případ skončení, pokud se týče nové úpravy pracovních podmínek, jakož i nároky náhradní, vesměs tedy nároky, jež se připínají k faktickému skončení pracovního poměru a mají definitivně, ale odchýlně od dosavadního právního stavu, vyřídit zaměstnancovy nároky po dni takového ukončení smlouvy. Z toho vyplývá, že naopak všechny ony nároky, jež jsou jiné povahy a jež se zejména opírají o skutečnosti nezávislé na oněch zásazích, jinými slovy, na něž by měl žalobce nárok, i kdyby k oněm zásahům nedošlo, a jež mohl uplatnit už před oním faktickým skončením, nepatří před rozhodčí soudy konstituované podle tohoto zákona a nemá tedy ani ohledně nich místo zastavení řízení. Jsou to všechny ony nároky, jež rekursní soud uvedl v enunciatě. Stěžovatel sem sice zahrnuje ještě několik dalších nároků, ale u těch nelze přesně zjistit, v jaké výši jsou uplatněny za dobu před 1. červnem 1945, kdy žalovaná přestala platit žalobci služební požitky a kdy tedy fakticky skončila pracovní poměr se žalobcem. Náhrada za dovolenou se týká celého roku 1945 a závisí tedy její výše na určení, kdy a jak skončil pracovní poměr. Cestovné a výlohy 4.000 Kčs jsou počítány až do 1. července 1945, tedy přes rozhodné datum faktického ukončení smlouvy. Náhrady 10.000 Kčs (procenta zisku) a 25.000 Kčs jsou počítány rovněž za dobu přesahující 1. červen 1945. Nelze tedy bez zjištění, kdy po právu skončil pracovní poměr, vypočítat, jaká kvóta těchto nároků

patří žalobci z doby před zásahem podle § 1 cit. zák. V tomto rozsahu proto nebylo rekursu vyhověno.

Nejvyšší soud odmítl dovolací stížnost žalobcovu a nevyhověl dovolací stížnosti žalované.

Z důvodů:

Předem je třeba pro rozhodnutí otázky přípustnosti obou rekursů posouditi, zda pro souzený spor platí ustanovení zákona č. 131/1931 Sb.

Souzená věc byla v první stolici projednávána u okresního soudu v P., u kterého byl podle § 2 nař. č. 180/1931 Sb. zřízen samostatný pracovní soud. Podle § 4, odst. 1 nař. č. 194/1944 Sb., které vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky č. 30/1945 Sb. o obnovení právního pořádku, ve znění zák. č. 12/1946 Sb., ježto se ani svým obsahem nepřiči znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1938), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání vyloučeny, byla však činnost soudů a oddělení okresních soudů pro spory pracovní dočasně zastavena a výkonem pravomoci příslušející pracovním soudům pověřeny místně příslušné okresní soudy. Poněvadž odstavec druhý tohoto předpisu, který určuje, jakým způsobem mají takové spory projednávat odvolací soudy, výslovně poukazuje na § 42 zák. č. 131/1931 Sb., jest usouditi, že i u okresních soudů, které podle § 4, odst. 1 cit. nař. nastoupily na místo pracovních soudů a oddělení okresních soudů pro spory pracovní, lze spor projednat podle zásad zákona č. 131/1931 Sb. jen na zachování postupu vytčeného v § 42 zák. č. 131/1931 Sb. V souzené věci však nedošlo před tím, než se strany pustily u soudu první stolice do jednání o věci hlavní, ani k prohlášení stran podle § 42, odst. 3 zák. č. 131/1931 Sb., ani k vydání usnesení soudu podle odstavce 5 tohoto předpisu a je proto souzený spor projednávati podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy (§ 42, odst. 4 cit. zák.).

Ad 1. Dovolací rekurs žalobcův:

Dovolací rekurs žalobcův napadá jen potvrzující část usnesení rekursního soudu a je proto podle § 528 c. ř. s. nepřipustný. Byl proto odmítnut, když tak již neučinily nižší soudy.

Ad 2. Dovolací rekurs žalované firmy:

Tento dovolací rekurs je přípustný, poněvadž brojí jen proti změňující části usnesení rekursního soudu, totiž pokud tento soud rozhodl, že řízení není podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno o nárocích, které žalobce uplatňuje v žalobě v částce 20.000 Kčs, v částce 35.000 Kčs a 25.000 Kčs, v částce 18.000 Kčs a v částce 4.764 Kčs.

Je sice správné, že podle slovního znění § 22 zák. č. 143/1946 Sb. jsou zastaveny všechny dosud pravomocně neskončené spory mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, které vzešly ze zásahů do pracovního poměru, dotčených v § 1 tohoto zákona, a že v souzené věci jde právě o takový spor; stěžovatel však přehlíží, že ustanovení § 22 cit. zák. třeba vykládati ve spojitosti s ostatními předpisy tohoto zákona. Tak určuje § 1, odst. 3 cit. zák., že zaměstnanci, jehož pracovní poměr zanikl podle odstavce 1 a 2, nepří-

sluší nárok na plnění, které bylo smloueno pro případ skončení pracovního poměru. Upravují se tedy zde jen nároky, které by jinak vznikly zaměstnanci faktickým skončením pracovního poměru, nikoli však nároky, které zaměstnanci vznikly již před tímto zrušením pracovního poměru z jiných důvodů. Rovněž v § 2 tohoto zákona je jen ustanoveno, že rozhodčí soud je výlučně příslušný rozhodovati o sporech mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem, které vzejdou ze zásahů do pracovních poměrů dotčených v § 1. Je tedy podle tohoto předpisu příslušný rozhodčí soud jen k rozhodování nároků, u nichž důvodem jejich vzniku bylo faktické skončení pracovního poměru zásahy uvedenými v § 1 dotč. zák., nejsou však příslušné k rozhodování nároků, jichž důvodem vzniku tkví v jiné skutečnosti než v takovém faktickém skončení pracovního poměru. Z toho plyne, že § 22 cit. zák. lze vykládati jen tak, že jsou zastaveny spory vzešlé ze zásahů v tomto ustanovení uvedených jen potud, pokud důvodem vzniku uplatňovaných nároků bylo faktické skončení pracovního poměru uvedené v § 1 dotč. zák., nikoli však též spory, které uplatňují nároky, u nichž důvodem vzniku byla jiná skutečnost než zmíněné faktické skončení pracovního poměru.

Č. 195.

Vstoupil-li do sporu o splnění osobního závazku (výživného ze zákona) vedle nebo na místo osoby zavázané (žalované) národní správce jejího majetku, je řízení počínajíc vstupem národního správce do sporu zmatečné podle § 477, č. 4 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 22. února 1947, Rv II 123/46.)

Výměrem okresního národního výboru v H. byla na jmění A. R-ové zavedena národní správa a národním správcem byl ustanoven A. M. Proti A. R-ové bylo zavedeno též řízení podle § 1, odst. 4 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., jež není dosud skončeno.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se A. Ch-ová proti své dceři A. R-ové placení výživného v částce 1.500 Kčs měsíčně, tvrdíc, že je pro stáří a nemoc k práci neschopná a nemá ani majetku, ani příjmu, z něhož by se živila. Žalovaná uznala při ústním jednání dne 16. března 1946 žalobní nárok. Návrh žalobkyně na vydání rozsudku pro uznání prvního soud zamítl, ježto prý žalovaná není po zavedení národní správy procesně způsobilá.

Při ústním jednání dne 13. dubna 1946 vstoupil národní správce A. M. do sporu jako zákonný zástupce žalované A. R-ové a navrhl zamítnutí žaloby.

První soud, zjistiv, že žalobkyně je v nouzi, vyhověl žalobě. Jinak v důvodech uvedl: I když nutno žalovanou považovati za osobu státně nespolehlivou podle § 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a i když její veškerý majetek je pod národní správou a podléhá konfiskačnímu opatření, nejsou těmito skutečnostmi dotčeny zákonné nároky na výživné, poněvadž ustano-

vení §§ 137 a násl. obč. zák. nebyly výslovně citovaným dekretem změněny. Majetek žalované podléhá pouze předběžným konfiskačním opatřením, konfiskace sama nebyla ještě vyslovena. Soud se nemůže ztotožnit s názorem národního správce, že by předběžné konfiskační opatření bylo nutno považovati za civilní smrt osoby konfiskací podrobené a že by neexistovaly nároky na výživu po účinnosti dekr. č. 108/1945 Sb. Cesta správní pro uplatnění výživného nemůže být nastoupena, pokud konfiskace nebyla pravoplatně prohlášena a naopak při předběžných konfiskačních opatřeních přejímá národní správa, pokud se týče stát jí zastoupený nejen aktiva, nýbrž i pasiva spravovaného podniku, při čemž do pasiv nutno zařaditi zejména zákonné nároky osob, které uplatňují vůči dosavadnímu majiteli výživné ze zákona, t. j. výživné, které tento dřívější majitel stejně dříve již plnil a nebo byl povinen plnit.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované, zastoupené národním správcem. Z důvodů: Není sporné mezi stranami, že žalovaná strana je osoba podléhající ve smyslu § 1, č. 3 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. konfiskačnímu řízení a že na její majetek je zavedena národní správa. Leč přes tento nesporný fakt zůstává žalovaná strana A. R-ová vlastníkem svých movitých i nemovitých věcí, věřitelkou pohledávek, nebo dlužnicí. Tím, že se proti žalované vede konfiskační řízení, nenastala v jejím právním postavení, pokud jde o její vlastnictví a soubor práv a závazků žádná změna mimo tu, že nad jejím majetkem je ustanoven národní správce, který je povinen spravovati majetek mu svěřený podle vydaných směrnic pečlivě a poctivě, ať už k budoucímu prospěchu státu, jemuž majetek připadne, anebo ve prospěch osoby, na jejíž majetek je národní správa uvalena, pro ten případ, že ke konfiskaci nedojde. Národní správa je jen prozatímním opatřením. Konečné opatření je buď propadnutí majetku, aneb vrácení jeho majiteli. V daném případě tedy nezáleží na tom, že odvolatelka nemůže disponovati svým jménem; dosud má majetek a je proto podle § 154 obč. zák. vzhledem k svému jmění povinna poskytnouti žalobkyni nutnou výživu. Poněvadž žalobkyně prokázala veškeré předpoklady svého nároku podle § 154 obč. zák., bylo žalobě vyhověno.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolání národního správce rozsudky nižších soudů a řízení jim předcházející počínajíc vstupem národního správce do sporu pro zmatečnost a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí.

Z důvodů:

Žalobkyně uplatňuje proti žalované, své dceři, nárok na slušné opatření podle § 154 obč. zák., tedy nárok, který tkví v právu rodinném, patří na pořad práva a vymyká se působnosti národního správce, protože nevzešel z provozu podniku nebo majetku, jenž národní správce spravuje s jiných hledisek než s hlediska zájmů vlastnických (§§ 2, 3, 18, 21 a 22 dekr. č. 5/1945 Sb.). Z předpisů právě citovaných plyne, že národní správce nevylučuje vlastníka nikterak z jeho práva vlastnického, nýbrž jej toliko obmezuje ve správě majetku, a že není vlastnickým zákonným zástupcem.

Národní správce nebyl proto oprávněn vstoupiti do sporu, v němž se žalobkyně domáhá vůči žalované splnění osobního závazku, neboť jej nestihá vyživovací povinnost podle § 154 obč. zák. vedle nebo na místě osoby ze zákona povinné. Národní správce není, jak shora uvedeno, ani zákonným zástupcem žalované a proto měl spor býti veden a proveden se žalovanou, které byla žaloba řádně doručena a která při ústním jednání dne 16. března 1946 svůj osobní závazek uznala. Procesní soud, pokládaje mylně žalovanou za osobu procesně nezpůsobilou a národního správce vstoupivšího do sporu za jejího zákonného zástupce, odňal žalované možnost před soudem projednávat, pokud neuznal její procesní úkony, které předsevzala při ústním jednání dne 16. března 1946, za relevantní a pokračoval ve sporu, jako by žalovaná byla ze zákona zastoupena národním správcem. Tímto nezákonným postupem zavinil zmatečnost řízení počínajíc vstupem národního správce do sporu při ústním jednání dne 13. dubna 1946 (§ 477, č. 4 c. ř. s.), a ježto ani soud odvolací tuto zmatečnost neodstranil, je zmatečný i jeho rozsudek. Nezbylo proto než zrušiti z podnětu dovolání oba rozsudky nižších soudů a zároveň tu část předcházejícího řízení, která je stížena zmatečností, a uložit soudu procesnímu, aby spor zahájený se žalovanou s touto znovu projednal a rozhodl.

Č. 196.

Kdo nepodal dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznaný delační důvod a rovněž dědic osoby, která se zrekla napadlého dědictví, nejsou oprávněni odporovati podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. rozhodnutím vydaným v pozůstalostním řízení vedeném v době nesvobody.

(Rozh. ze dne 26. února 1947, R I 116/46.)

Dne 11. června 1942 zemřel bez zanechání posledního pořízení v koncentračním táboře v Mauthausenu F. M., zanechav vdovu M. M-ovou a děti H. M-a a M. M-ovou, provdanou K-ovou.

Návrhem ze dne 1. března 1946 domáhají se dědici zůstavitelova syna H. M-a P. M., J. M., A. T-ová, E. T-ová, R. P-ová a F. K. výroku, aby bylo pozůstalostní řízení po F. M-ovi zrušeno i s vydanými rozhodnutími, počínajíc úmrtním zápisem, a znovu zahájeno.

Nižší soudy nevyhověly návrhu. Rekursní soud uvedl v důvodech: Ze spisů D 212/42 zjišťuje rekursní soud, že údaje návrhu stěžovatelů nejsou zcela ve shodě se spisy, neboť pozůstalost byla projednávána přímo s pozůstalými dětmi a manželkou. V projednacími protokole ze dne 14. října 1942 přihlásila se k pozůstalosti pozůstalá manželka M. M-ová bezvýminečně ze zákona za dědičku, kdežto pozůstalé děti se dědických nároků ve prospěch matky vzdaly. Tato dědická přihláška byla usnesením prvního soudu ze dne 5. listopadu 1942 přijata na soud a bylo vzato dále na vědomí prohlášení dětí o vzdání se dědických nároků v její prospěch. Usnesení bylo jmenovaným doručeno, doručena byla i odevzdací listina univerzální dědičce M. M-ové a obě rozhodnutí nabyta tudíž právní mocí.

Teprve potom bylo k návrhu Vystěhovaleckého fondu v projednávání pokračováno a pozůstalost odevzdána tomuto fondu. Z tohoto zjištění nutno usuzovati, že celé projednání a odevzdání pozůstalosti až do vydání odevzdací listiny a usnesení ze dne 5. listopadu 1942 včetně, se stalo po zákonu, takže by mohlo dojít ke zrušení dalšího řízení prováděného jen k návrhu Vystěhovaleckého fondu. Takový návrh na zrušení však může podat jedině M. M-ová nebo její dědici, protože jen ti jsou účastníky tohoto pozůstalostního řízení. Pozůstalé děti tím, že se nároku na pozůstalost vzdaly ve prospěch pozůstalé manželky, vyloučily všechny další příbuzné z účasti na této pozůstalosti (§§ 537, 809 obč. zák.). Z tohoto důvodu nejsou a nemohou být stěžovatelé účastníky tohoto pozůstalostního řízení. Ostatně nelze přehlédnouti, že názor prvního soudu o tom, že jedině zákoní dědicové by byli oprávněni k tomuto návrhu je správný, neboť pro řízení pozůstalostní je účastníkem jedině ten, kdo podal nebo aspoň podle zákona mohl podat dědickou přihlášku k pozůstalosti (rozh. č. 16775 Sb. n. s. a tamže citovaná další rozhodnutí). Z toho plyne, že pokud řízení o prohlášení M. H. M-ových a M. K-ové o vzdání se není skončeno, nemohou jejich příbuzní uplatňovati žádné nároky na tuto pozůstalost. Na tom nic nemění, že stěžovatelé jsou účastníky řízení o prohlášení za mrtva, neboť tím se ještě nestávají účastníky tohoto pozůstalostního řízení. Je-li se potřeba nějakého opatření, možno vždy navrhnouti u soudu, aby podle zákonných předpisů byl ustanoven nepřítomným opatrovník, který by jejich zájmy hájil a opatroval. Pokud si stěžovatelé nevymohou zrušení prohlášení pozůstalých dětí o vzdání se nároků na pozůstalost F. M-a, bude toto prohlášení platným, závazným a neodvolatelným (rozh. č. 6487 Sb. n. s.) a bude je jako pokrevné příbuzné těchto dětí podle zásady, že příbuzní stupně bližšího vylučují příbuzné stupně vzdálenějšího, a podle zásady § 809 obč. zák. vylučovati z nároku a tím i účastnictví na této pozůstalosti. Rozhodl proto první soud správně, jestliže návrh stěžovatelů zamítl a nemohla se ani jejich stížnost setkat s úspěchem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu P. a J. M-ových, A. a E. T-ových, R. P-ové a F. K-a.

Důvody:

V dovolacím rekursu proti potvrzujícímu usnesení rekursního soudu (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) jsou uplatněny zmatečnost, ježto prý byla porušena zásada o nutnosti slyšení účastníky před rozhodnutím a ježto prý si rozhodnutí odporuje (§ 41, písm. g), h) č. 100/1931 Sb.), a pak nezákonnost a zřejmý rozpor se spisy. Avšak tyto důvody nejsou dány. Podle §§ 4 a 10 zák. č. 76/1946 Sb. je k odporu proti rozhodnutí nesporného soudu z doby nesvobody podle čl. II, čl. 6 zák. č. 12/1946 Sb. oprávněn jen účastník původního řízení, jeho dědicové a ve veřejném zájmu také státní zástupce. Stěžovatelé dovozují své oprávnění k podání odporu jednak z toho, že jsou dědici H. M-a, syna zůstavitele a účastníka původního pozůstalostního řízení, a jednak z toho, že jako blízcí příbuzní zůstavitele jsou i sami účastníky původního pozůstalostního řízení. Leč, jak rekursní soud správně usoudil, nebyl H. M. účastníkem původního pozůsta-

lostního řízení, když se nepřihlásil jako dědic po F. M-ovi, nýbrž se tohoto dědictví vzdal. Stěžovatelé nejsou proto dědici účastníka řízení. Pokud dále stěžovatelé uplatňují, že jsou jako blízcí příbuzní zůstavitele z vlastního práva účastníky původního pozůstalostního řízení, nemají ani v tom pravdu. Účastníkem pozůstalostního řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb.) stane se osoba, která tvrdí, že má dědické právo, teprve tím, že podá dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznaný delační důvod (srov. rozh. č. 16775 Sb. n. s.). Stěžovatelé však dědickou přihlášku v původním řízení vůbec nepodali. Stěžovatelé nejsou tudíž oprávněni k podání odporu a napadené usnesení neodporuje ustanovením § 6 zák. č. 100/1931 Sb., §§ 799 a násl. obč. zák., ani předpisům ústavního dekretu presidenta republiky č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (zák. č. 12/1946 Sb.) a zák. č. 76/1946 Sb., jak stěžovatelé tvrdí. Z uvedeného právního hlediska nemá rozhodujícího významu, zda odporuje spisům předpoklad rekursního soudu, že stěžovatelé neosvědčili, v jakém příbuzenském poměru jsou k zůstaviteli.

Pokud jde o vytykanou zmatečnost podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. nutno sice uznati, že stěžovatelé, třebaže nejsou účastníky původního řízení, jsou účastníky řízení o odporu jimi podaném, avšak zásadě o nutnosti je slyšeti bylo vyhověno tím, že byl přijat k soudu jejich návrh na zahájení řízení a že o něm bylo rozhodnuto, což se ostatně stalo teprve, až zaslali na výzvu soudu příslušné vyjádření.

Dovolacímu rekursu nebylo proto vyhověno.

Jsou-li proto dány jinak zákonné předpoklady, mohou stěžovatelé dosáhnouti odstranění tvrzené neplatnosti testamentu a zjednatí nápravu toliko postupem naznačeným v zák. č. 128/1946 Sb., jehož předpis v § 2 o nutnosti předchozího zrušení nebo změny soudního výroku se v souzeném případě nehodí, protože odevzdací listinou nebylo rozhodnuto o tvrzeném dědickém právu stěžovatelů s účinkem proti nim.

Č. 197.

Dekret presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.

Veřejnému orgánu povolanému podle § 24 citovaného dekretu k vrácení majetku dřívějšímu majiteli, nepřísluší řešiti otázku, kdo je dědicem dřívějšího majitele. Veřejný orgán je povinen vrátit majetek dědici, jemuž byla odevzdána pozůstalost dřívějšího majitele, nebo, jestliže se tak ještě nestalo, ležící pozůstalosti k žádosti dědice pověřeného její správou.

Je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), povolil-li soud zápis firmy podniku jen podle výměru správního úřadu povolujícího vrácení (§ 24 cit. dekr.), aniž žádal důkaz pravoplatnou odevzdací listinou o přechodu podniku na dědice a důkaz o výslovném souhlasu spolehdědiců k dalšímu vedení dosavadní firmy.

(Rozh. ze dne 26. února 1947, R I 184/46.)

Rozhodnutím místního národního výboru v M. z 10. října 1945 byl podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. vyňat z národní správy podnik firmy »Bří

M-ové» v H. a odevzdán V. M-ové — jednomu z dědiců bývalého majitele podniku. Místní národní výbor zároveň projevil souhlas s tím, aby V. M-ová byla zapsána jako majitelka firmy v obchodním rejstříku.

Rejstříkový soud povolil na návrh V. M-ové tyto zápisy: a) sídlo firmy: H. v čp. 4, b) znění firmy: »Bří M-ové«, c) předmět podniku: tovární výroba lihovin, ovocných vín a šťáv, slazeného vína, kvasírna octa, konservevání ovoce a zeleniny a prodej těchto výrobků ve velkém i v malém, d) majitel firmy: V. M-ová, H. čp. 4, e) znamenání firmy se děje tím způsobem, že majitel firmy se pod její znění podepíše, f) prokura byla udělena S. B-ovi, H. čp. 4.

Rekursní soud nevyhověl rekursu dalších zákonných dědiců původního majitele napadajících mimo jiné právo V. M-ové užívatí staré firmy, vycházejí v podstatě z právního názoru, že oprávnění k užívání firmy bylo V. M-ové uděleno výměrem místního národního výboru ze dne 10. října 1945 a že soudu nepřisluší toto rozhodnutí správního úřadu přezkoumávat.

Nejvyšší soud zamítl k dovolacímu rekursu dalších zákonných dědiců žádost V. M-ové.

Z d ů v o d ů:

Právo kupce na firmu není majetkovým právem, nýbrž osobním právem na vedení určitého jména při provozování obchodu, a proto není veřejný orgán, rozhodující podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. o vrácení majetku, jehož pozbyl kupce za okolností tam blíže uvedených, povolán k tomu, aby rozhodl též o osudu jeho firmy. Otázku tuto řeší rejstříkový soud i v případě § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. zcela nezávisle podle ustanovení obchodního zákona, tedy je-li vrácení podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. spojeno s přechodem obchodního podniku z původního nyní zemřelého majitele na jeho dědice, podle čl. 22 obch. zák.

Navrhovatelka nemůže se k odůvodnění svého návrhu na zápis do obchodního rejstříku jako majitelka firmy Bří M-ové odvolávat jen na potvrzení místního národního výboru v H., podle něhož uvedený národní výbor vyňal podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. z národní správy podnik bývalé firmy Bří M-ové v H. a předal tento podnik navrhovatelce jako dědičce bývalého majitele F. M-a. Podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. je ovšem veřejný orgán tam uvedený povolán k tomu, aby za podmínek tam naznačených ihned vrátil majetek dřívějším majitelům, pokud se týče jejich dědicům. Ale podle jasného smyslu tohoto ustanovení není tento veřejný orgán povolán k tomu, aby si vyřešil sám a závazně i otázku soukromoprávní, vymykající se z kognice správních úřadů, kdo je dědicem dřívějšího majitele, nýbrž má majetek, zemřel-li dřívější jeho majitel, vrátiti tomu, komu byla pozůstalost soudem pravoplatně odevzdána, a není-li pozůstalost odevzdána, ležící pozůstalosti (§ 547 obč. zák.) k žádosti toho, komu byla soudem svěřena práva pozůstalosti (§ 145 nesp. pat. a § 810 obč. zák.; srov. §§ 5 a 6 směrnic ministerstva průmyslu k provedení § 24 dekr. č. 5/1945 Sb.). Uvedené potvrzení místního národního výboru v H. nestačí tedy samo o sobě k osvědčení, že navrhovatelka je dědičkou F. M-a a že jako taková nabyla obchodního podniku F. M-a, jenž má býti vrácen podle § 24 dekr.

č. 5/1945 Sb. Rejstříkový soud, který je oprávněn a povinen přezkoumat pravdivost žádaného zápisu (§ 23 nesp. zák.), měl proto trvat na tom, aby mu byl tvrzený přechod obchodního podniku na navrhovatelku dědictvím prokázán pravoplatnou odevzdací listinou, v případě pak, kdyby podle ní navrhovatelka nebyla universální dědičkou, nýbrž jen spoludědičkou, aby mu byl prokázán mimo to též souhlas spoludědiců ve smyslu čl. 22 obch. zák. k vedení firmy navrhovatelkou. Když zápis povolil bez tohoto průkazu a jen na základě potvrzení podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., jímž měl neprávem též za prokázáno, že navrhovatelka je dědičkou F. M-a, odporuje jeho rozhodnutí jasněmu a nepochybnému smyslu ustanovení § 24 dekr. č. 5/1945 a čl. 22 obch. zák., jichž mělo býti na případ použito, a jest tudíž nezákonné, a touže vadou je stíženo i rozhodnutí rekursního soudu, je potvrzující.

Bylo proto dovolacímu rekursu, který toto pochybení vytýká, vyhověti a změnou rozhodnutí nižších soudů žádost navrhovatelky zamítnout, ježto je nesporno, že tato nemůže prokázati pravoplatnou odevzdací listinou, že nabyla tvrzeného práva na firmu.

Č. 198.

Není nezákonný právní názor nižších soudů, že před tím, než byla do společenstevního rejstříku zapsána změna statutárního ustanovení o hlasovacím právu, je nepřípustná volba členů představenstva a dozorčí rady společenstva, byl-li při ní přiznán každému členu společenstva jeden hlas, ač mu podle dosavadního znění stanov příslušelo tolik hlasů, kolik má podílů (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., § 27, odst. 2 zák. č. 70/1873 ř. z.). Na neplatnosti volby nic nemění, že všichni členové společenstva přítomní na valné hromadě s uvedenou změnou stanov souhlasili.

Není nezákonným právní názor nižších soudů, že nestačí ohlášení předmětu jednání na valné hromadě společenstva slovy: »projednání a schválení změny stanov«, mají-li stanovy větší počet článků (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1946 Sb., § 30, odst. 2 zák. č. 70/1873 ř. z.).

Ustanovení stanov společenstva, že na valné hromadě lze projednávat a hlasovat i o předmětech předem neurčených, dají-li k tomu souhlas dvě třetiny přítomných členů, je bezúčinné, vyjma případ návrhu na svolání valné hromady.

(Rozh. ze dne 27. února 1947, R I 4/47.)

Na valné hromadě společenstva »X.«, zapsaného společenstva s ručním obmezeným, konané dne 16. dubna 1946 byly provedeny volby představenstva a dozorčí rady a byla usnesena změna stanov. Nově zvolení členové představenstva byli již zapsáni do společenstevního rejstříku. Vystoupivší členové představenstva J. K., J. M. a M. N. si proti těmto usnesením stěžují z toho důvodu, že způsob usnesení odporuje stanovám. Stěžovatelé uvádějí: 1. že podle § 9 stanov společenstva »X.« poskytuje každý podíl právo na jeden hlas; volby do představenstva byly prý provedeny tak, že bylo

hlasováno podle hlav beze zřetelů na to, kolik podílů ten který člen vlastnil; 2. že vzhledem k ustanovení § 30, odst. 2 společenstev. zák. je neplatné usnesení valné hromady o změně stanov, neboť prý v pozvání uvedené označení pořadu slovy »Projednání a schválení návrhů na změnu stanov« je pro svou povšechnost a neurčitost nepostačitelé. Společenstvo »X.« ve svém vyjádření namítá, že hlasování podle hlav a ne podle podílů bylo provedeno se souhlasem všech přítomných. Rovněž změna stanov byla prý provedena řádným způsobem, neboť v pozvání pod bodem 11. uvedená část programu »Projednání a schválení návrhů na změnu stanov« je postačující, jasná a určitá. Zákon prý nikde nepředepisuje, aby předmět jednání o valné hromadě byl vždy podrobně určen již v pozvání.

Rejstříkový soud 1. prohlásil usnesení valné hromady ze dne 16. dubna 1946 o volbě představenstva a členů dozorčí rady a změně stanov za neplatné; 2. nařídil svolání valné hromady družstva s programem volby představenstva a dozorčí rady a změny příslušných paragrafů stanov do 4 týdnů; 3. usnesl se, že o výmazu a zápisu nových členů představenstva zvolených na valné hromadě dne 16. dubna 1946 bude rozhodnuto po pravoplatnosti usnesení. Z d ů v o d ů: Podle § 9 platných stanov hlasuje se na valné hromadě tak, že každý podíl společníka poskytuje právo na jeden hlas, tedy kolik podílů, tolik hlasů. Byla-li, jak je nesporno, volba provedena podle hlav, odporuje tento způsob volby v té době dosud jedině platným stanovám společenstva, na čemž nic nemění skutečnost, že stěžovatel M. N. svůj původní návrh na provedení voleb podle počtu podílů vzal zpět. Volba podle hlav mohla by být provedena teprve tehdy, když by tento způsob volby byl obsažen ve změně stanov a tyto změněné stanovy zapsány ve společenstevním rejstříku, jak výslovně předepisuje § 9, odst. 3 společenstev. zák. Poněvadž tomu tak v daném případě nebylo, odporuje usnesení valné hromady v tomto bodě stanovám.

Soud sdílí rovněž názor stěžovatelů, že označení pořadu slovy »Projednání a schválení návrhů na změnu stanov« je vzhledem k ustanovení § 30, odst. 2 společenstev. zák. nejasné a neurčité. Že takové označení je nepostačitelé, je nepochybné vzhledem k tomu, že stanovy obsahují celkem 32 článků a nedá se z toho označení ani domyslet, ve kterých článcích měla nastati změna. Předmět jednání nemusí být do všech podrobností rozveden, avšak musí být aspoň tak označen, aby účastníci mohli seznati, o jakou změnu jde (viz rozh. č. 12733 Sb. n. s.). To se nestalo a poněvadž tedy označení nevyhovovalo účelu a významu, nebylo dosti zřetelné a úplné, je usnesení o změně stanov učiněné na této valné hromadě neplatné.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti společenstva »X.«. Z d ů v o d ů: Z předpisu § 9 zák. č. 133/1903 ř. z. plyne, že rejstříkový soud je oprávněn zkoumat, zda se usnesení valné hromady nepříčí stanovám (srov. rozh. č. 10593 Sb. n. s.). Otázka, zda je někdo členem představenstva, zda tudíž byl za člena představenstva řádně zvolen, není vnitřní záležitostí družstva, nýbrž spadá v rámec dozoru rejstříkového soudu na splnění opovídací povinnosti (rozh. č. 12676 Sb. n. s.). Rejstříkový soud má proto právo zrušit usnesení valné hromady družstva, když takovéto usnesení je v rozporu se zákonem nebo stanovami (rozh. č. 13184 a

č. 13519 Sb. n. s.) a musí zjednatí nápravu (rozh. č. 13211 Sb. n. s.). Z těchto důvodů musí se rejstříkový soud v nesporném řízení zabývat stížnostmi proti nesprávnému svolání a konání valné hromady, které se dotýkají formální stránky usnesení, která mají být předmětem zápisu do společenstevního rejstříku nebo s takovýmto zápisem souvisí. Z toho vyplývá, že rejstříkový soud má zejména právo, aby při rozhodování o zápisu voleb nebo jiných usnesení valné hromady družstva do rejstříku konal příslušná šetření, zda je oznámení o porušení stanov nebo o porušení zákona pravdivé či nikoliv, a aby podle toho zápis buď povolil nebo odepřel. I když zápis byl již povolen, nelze odepřít členům družstva, aby se nedomáhali stížností změny, jde-li o skutečnost, která svým významem a důsledky sahá přímo v jejich práva společenstevní (rozh. č. 8843 Sb. n. s.). Ježto ve všech obchodních rejstříku platí vyhledávací činnost soudu podle § 23 zák. č. 100/1931 Sb., je lhostejné, zda stěžovatelé sami na valné hromadě hlasovali pro způsob hlasování odchylný od znění stanov. Stačí, že byly porušeny stanovy, neboť soud by musel k takovému oznámení přihlížeti stejně, ať by pocházelo od kohokoliv. Dokud nebyla řádně na valné hromadě usnesena a provedena změna § 9 stanov v tom směru, že se napříště hlasuje podle hlav a nikoliv podle počtu podílů, nemůže být toto usnesení o změně stanov nahrazeno tím, že Ústřední rada družstev a Všeobecný družstevní svaz vydaly v tomto směru určitá doporučení (Úř. l. st. č. 65 z 3. 8. 1945). Po této úvaze je také rekursní soud toho názoru, že byly porušeny stanovy, když nebylo hlasováno podle dosud nezměněného § 9 stanov. Právem stěžovatelé namítají, že jedenáctý bod programu valné hromady na pozvánce byl uveden nejasně a neurčitě, když tam bylo toliko uvedeno »Projednání a schválení návrhů na změnu stanov«, aniž bylo z poznámky patrné, kterého ustanovení stanov se má tato týkat. Povšechné označení změny stanov, když v pozvánce nebylo uvedeno, o jakou změnu jde nebo které paragrafy stanov mají být měněny, nestačí k náležitému označení programu, neboť účastníci již předem mají právo seznati, v jakém směru je změna stanov navrhována, aby se podle toho mohli po případě rozhodnouti pro účast na valné hromadě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti společenstva »X.«.

D ů v o d y:

Dovolací rekurs uplatňuje jako rekursní důvody nezákonnost, zřejmý rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení. Rekursním důvodem posléze jmenovaným nemůže se nejvyšší soud zabývat, ježto dovolací rekurs směřuje proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo usnesení soudu prvé instance potvrzeno a takové usnesení lze napadat jen z důvodů uvedených v § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., mezi něž nesprávné právní posouzení nepatří.

Z ostatních dvou uplatňovaných rekursních důvodů není žádný uplatňován po právu.

Nezákonným ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. je jen takové usnesení nebo opatření, které se příčí jasnému a nepochybnému znění nebo

smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo býti na případ použito (čl. V zák. č. 251/1934 prodlouženého zákonem č. 314/1936 Sb.).

Tohoto předpokladu v daném případě není.

Z ustanovení § 3 nař. č. 71/1873 ř. z. a § 9 zák. č. 133/1903 ř. z. vyplývá, že rejstříkový soud má z úřední moci dbáti nejen o to, aby byly zachovávány předpisy o opovědi k zápisu do společenstevního rejstříku, nýbrž i zkoumat, zda při opovídaných změnách byly zachovány zákonné a statutární předpisy a v případě, že v tomto směru shledá nesprávnosti, má se starat a jejich odstranění. Za tím účelem má rejstříkový soud, který postupuje podle zásad nesporného řízení (§ 7 nař. č. 71/1873 ř. z.) vyšetřit z úřední moci všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí, při čemž není omezen na skutečnosti, které uvádějí účastníci (§§ 16, 23 zák. č. 100/1931 Sb.). Žádostem, které jsou v rozporu se zákonnými předpisy, nemá vyhovět a zápis skutečností, za který se v nich žádá, má odepřít.

V souzené věci je nesporno, že podle § 9 stanov družstva zapsaných ve společenstevním rejstříku (§§ 3, č. 3, 6 společenstev. zák.) hlasuje se na valné hromadě tak, že každý podíl člena poskytuje právo na jeden hlas; podle toho má mít člen tolik hlasů, kolik má podílů. Byla-li tedy volba představenstva a dozorčí rady provedena tak, že každému členu byl přiznán toliko jeden hlas, bez ohledu na počet podílů, nepříčí se zákonu souhlasný názor nižších soudů, že volba je v důsledku tohoto porušení stanov neplatná, ježto podle § 27, odst. 2 společ. zák. rozhodují v otázce, kolik hlasů může mít člen na valné hromadě, stanovy společenstva. Také názor nižších soudů, že volba podle hlav mohla by být provedena teprve tehdy, až by změna stanov v tomto směru byla zapsána ve společenstevním rejstříku, není v rozporu se zákonem, nýbrž odpovídá znění § 9 společ. zák., podle něhož změna stanov nemá žádného právního účinku, dokud nebyla zapsána do společenstevního rejstříku.

V otázce změny stanov dospěly nižší soudy k souhlasnému názoru, že označení pořadu valné hromady v tomto směru slovy »projednání a schválení návrhů na změnu stanov« bez bližšího označení je pro svou povšechnost a neurčitost nedostatečné vzhledem k tomu, že stanovy mají 32 článků, takže z označení pořadu se nelze domyslit, které z nich měly být změněny. Ani tento názor nepříčí se zákonu, který stanoví (§ 30 společ. zák.), že v pozvání musí být oznámen i účel (t. j. pořad) valné hromady a tato se nemůže platně usnášet o předmětech, jichž projednání nebylo náležitým způsobem ohlášeno. Otázka, zda předmět valné hromady, pokud jde o změnu stanov, byl se zřetelem k tomuto předpisu určen dostatečně či nikoliv, je otázkou výkladu uvedeného předpisu, spadá tedy do právního posouzení, jehož případná nesprávnost však není, jak již bylo uvedeno, důvodem dovolacího rekursu proti potvrzujícímu usnesení rekursního soudu.

K tvrzení, že M. N., J. M. a J. K. si proti změně stanov na valné hromadě nestěžovali a sami pro změnu hlasovali, rekursní soud přihlédl, považoval však tuto okolnost za nerozhodnou. Vytýká-li tedy družstvo, že rekursní soud k této okolnosti nepřihlédl, je samo v rozporu se spisy.

Neprávem konečně vytýká družstvo rekursnímu soudu, že nepřihlédl k tomu, že podle § 24 stanov lze na valné hromadě projednávat a hlasovat také o předmětech, které předem nebyly určeny, dají-li k tomu souhlas dvě

třetiny přítomných členů, kterážto podmínka byla prý splněna, poněvadž změna stanov byla přijata jednomyslně. Společenstevní smlouva může se odchylovati od ustanovení zákona jen v těch bodech, při nichž je to výslovně prohlášeno za přípustné (§ 11 společ. zák.) § 30 cit. zák., podle něhož se valná hromada nemůže platně usnášet o předmětech, jichž projednávání nebylo náležitě ohlášeno, připouští výjimku jen pro návrh na svolání mimořádné valné hromady, o němž se může valná hromada usnést, i když nebyl na denním pořádku. Nějakých jiných odchylek v tomto směru zákon nepřipouští, takže ustanovení stanov, jehož se družstvo dovolává, je neúčinné, ježto se přiči kogeantním předpisům společenstevního zákona a nemůže se ho proto družstvo s úspěchem dovolávat.

Dovolací rekurs nemohl proto mít úspěch.

Č. 199.

Není nezákonný právní názor nižších soudů (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), že zástupci představenstva jmenovaní dozorčí radou společenstva k zatímnímu vedení podniku na místo představenstva suspendovaného podle § 24, odst. 2 zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 o výdělkových a hospodářských společenstvech nejsou oprávněni přijímatí nové členy a zvyšovati členské podíly, jsou-li tyto úkony vyhrazeny stanovami představenstvu.

(Rozh. ze dne 27. února 1947, R I 18/47.)

Usnesením dozorčí rady společenstva »N.« ze dne 28. května 1946 byli zbaveni prozatímně svého úřadu členové představenstva J. T., J. J. a J. L. a jich zástupci jmenovaní J. K., K. H. a J. R. Dne 14. června 1946 konalo společenstvo valnou hromadu, proti níž podávají uvedení, dozorčí radou suspendovaní členové představenstva námitky, a to, že 1. v době suspense členů představenstva a den před valnou hromadou bylo přijato protistatutárně zástupci jmenovanými dozorčí radou více nových členů s velmi značným počtem podílů a bylo schváleno značné zvýšení členských podílů některých starých členů. Těmto nezákonně přijatým členům i členům se zvýšeným počtem podílů bylo prý přiznáno na valné hromadě hlasovací právo a jen tím bylo prý umožněno dosažení potřebné dvoutřetinové většiny hlasů ke schválení suspense členů představenstva; 2. členům společenstva J. L-ovi, E. H-ovi, A. S-ovi st. a A. S-ovi ml. bylo znemožněno hlasovací právo za podíly, které jim byly postoupeny a jichž postup byl schválen na společné schůzi představenstva a dozorčí rady.

Rejstříkový soud prohlásil a) valnou hromadu společenstva »N.«, konanou dne 14. června 1946 a usnesení na ní odhlasovaná za zmatečná, b) odepřel výmaz dosavadních členů představenstva a zápis nově zvolených členů představenstva a c) uložil dozorčí radě, aby do 4 týdnů svolala novou valnou hromadu s programem mimořádné valné hromady ze dne 14. června 1946. Z důvodů: Společenstvo, jemuž byla dána příležitost vyjádřiti se o obsahu námitek, hájí právní názor, že zástupci jmeno-

vaní dozorčí radou podle § 42, č. 2 stanov jsou plnoprávními zástupci suspendovaných členů představenstva se všemi právy a povinnostmi těmto příslušejícími a že tedy jimi schválené přijetí nových členů i zvýšení podílů je po právu, prý tím spíše, že se tak stalo jedině za účelem poskytnutí úvěru, tedy běžného obchodu náležejícího k normálnímu chodu podniku. Hlasovací právo za podíly, o nichž odpůrci tvrdí, že byly postoupeny, nebylo přiznáno proto, že dozorčí rada nedala k jich převodu souhlas. K zproštění členů představenstva prý ani není třeba dvoutřetinové většiny hlasů, ježto § 30, odst. 2 stanov vyžaduje takovou většinu jen pro případ ustanovení, nikoli zproštění členů představenstva. Soud, zjistiv obsah příloh předložených oběma účastníky řízení, uvážil o věci takto: Jde především o otázku, zda osoby přijaté v době mezi suspensí představenstva a valnou hromadou, tedy mezi 28. květnem a 14. červnem 1946 za členy, jsou řádnými členy společenstva ve smyslu stanov a zda jim tedy přísluší hlasovací právo na valné hromadě; dále, zda v téže době schválené zvýšení členských podílů starým členům možno uznat za vyhovující stanovám, a zda jim lze přiznat na valné hromadě hlasovací právo i na zvýšený počet podílů. Tyto otázky nutno zodpovědět záporně. Ustanovení § 3 stanov o členství je jednoznačné. Členem společenstva se stane ten, kdo byv za člena představenstvem přijat podepíše členské osvědčení. Právě tak § 12 stanov o členských podílech stanoví, že člen může mít více podílů než jeden jen se svolením představenstva, které spolu s dozorčí radou stanoví jejich počet, požívá-li člen důvěry. Podle protokolu o schůzi prozatímního představenstva ze dne 13. června byli na této schůzi přijati dvacet dva noví členové s 1691 členskými podíly a třem členům bylo schváleno zvýšení podílů o dalších 1470. Prozatímní představenstvo nelze považovati za zástupce řádného představenstva, jemuž by příslušela všechna práva vyhrazená podle stanov představenstvu, tedy i právo přijímat členy a stanoviti a schvalovat větší počet podílů než jeden. To již z toho jediného důvodu, že členové prozatímního představenstva K. a H. jsou členy dozorčí rady a nemohou proto být současně členy představenstva (§ 24, odst. 1 společenstev. zák.). Za toho stavu je možno zástupce jmenované dozorčí radou podle § 42, odst. 2 stanov považovat jen za zmocněnce, jímž udělená plná moc nepřesahuje a nesmí přesahovati oprávnění, které přísluší podle § 24 společenstev. zák. v případě suspense dozorčí radě. Přísluší jim jen oprávnění nezbytně nutná k řádnému chodu podniku, jež nestrpí odkladu až do doby, kdy bude moci o nich rozhodnouti orgán vyšší podle stanov z řádných voleb. Je nepochybné, že přijetí nových členů a schválení zvýšení počtu členských podílů, o kterém rozhodovali zástupci den před valnou hromadou, mohli a měli ponechat řádnému představenstvu, které druhý den na to z voleb mělo vzejít. Nelze sdílet názor, že by toto opatření nestrpělo odkladu 24 hodin. Přijetí nových členů a schválení zvýšení počtu členských podílů, na němž se dne 13. června 1946 usnesli členové prozatímního představenstva, je tudíž protistatutární a členové takto přijatí nejsou podle stanov řádnými členy družstva a zvýšení počtu podílů, postrádajíc schválení představenstva, nemá platnosti. Poněvadž pak ze srovnání protokolů o valné hromadě, presenční listiny a protokolu o schůzi zástupců z 13. června 1946, jasně vysvítá, že právě ti nesprávně přijatí noví členové

s mnoha sty podílů a ti starší členové se zvýšeným počtem podílů se valné hromady zúčastnili a na ní hlasovali, ač, nenabyvše podílů podle stanov, hlasovací právo mít neměli, jde o porušení zákona a stanov (rozh. č. 11975, 13615, 16482 Sb. n. s.). K tomu musí rejstříkový soud přihlížet z úřadu a je bez významu, zda se stěžovatelé vůbec valné hromady zúčastnili nebo dokonce při ní protestovali.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti společenstva »N.«. Z důvodů: Podle § 27 zák. č. 70/1873 ř. z. se nepřipouští, aby nečlenové vykonávali na valné hromadě členská práva. Jestliže na valné hromadě dne 14. června 1946 došlo k takovému porušení zákona, právem z něho prvý soud vyvodil důsledky a nebylo již jeho věcí, aby šetřením přezkoumával, zda a kolik členů, po případě zda a kolik nečlenů hlasovalo pro schválení rozhodnutí dozorčí rady o suspensi. I kdyby týden před valnou hromadou byli přijímáni noví členové, pokud se týče zvyšování podílů starších členů, přece i o celý týden mohlo býti toto rozhodnutí odloženo až na valnou hromadu, nebo mohlo býti ponecháno novému řádnému představenstvu, neboť nešlo o opatření nezbytně nutné k řádnému chodu podniku. Proto správně prvý soud poukazuje na rozh. č. 11975, 13615 a 16482 Sb. n. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu společenstva »N.«.

Z důvodů:

Jelikož oba nižší soudy rozhodly souhlasně, možno usnesení rekursního soudu napadati jen z důvodů uvedených v § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.

Stěžující si družstvo uplatňuje z těchto důvodů nezákonnost a zřejmý rozpor se spisy; druhý z těchto důvodů však neprovádí, neboť nedolčuje, že by některá podstatná skutečnost, na níž je založeno rozhodnutí rekursního soudu, odporovala spisům, nebo že by rekursní soud nebyl vzal v úvahu nějakou rozhodnou okolnost obsaženou ve spisech.

Nezákonným ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. je jen takové opatření nebo usnesení, které se přiči jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo být na případ použito (čl. V zák. č. 251/1934 Sb. prodlouženého zákonem č. 314/1936 Sb.).

Tohoto předpokladu v daném případě není.

Podle § 24, odst. 2 společ. zák. může dozorčí rada zprostiti prozatímně členy představenstva jejich oprávnění a to až do usnesení valné hromady, kterou dlužno co nejdříve na to svolati, a má v takovém případě učinit nutná opatření pro zatímní další vedení podniku. § 42, č. 2 stanov družstva, navazuje na toto zákonné ustanovení, zmocňuje dozorčí radu, aby v případě dočasného zproštění členů představenstva jmenovala jejich zástupce. Ze znění a smyslu těchto předpisů nevyplývá, že by dozorčí radou jmenovaní zástupci suspendovaných členů představenstva měli taková práva jako představenstvo zvolené. Nepřiči se tudíž zákonu souhlasný názor nižších soudů, že tyto zástupce možno považovat jen za zmocněnce dozorčí rady, kteří nemají více práv, než kolik podle § 24 společ. zák. přísluší dozorčí radě v případě suspense členů představenstva, t. j. jen oprávnění nezbytně nutná k řádnému chodu podniku, a to tím méně, když v daném případě ze tří jmenovaných zástupců byli dva členy dozorčí rady, takže podle

§ 41, odst. 1 stanov (§ 24 společ. zák.) členy řádného představenstva ani býti nemohli. Poněvadž pak přijímání členů a zvyšování členských podílů je podle stanov (§§ 3 a 12) vyhrazeno představenstvu a úkony tyto nelze zařadit mezi opatření nezbytně nutná k řádnému chodu podniku, nepříčí se zákonu ani názor nižších soudů, že zvýšení členských podílů a přijetí nových členů provedené zástupci suspendovaného představenstva je neplatné a že členové takto přijati nejsou podle stanov řádnými členy družstva.

Jestliže tedy tyto osoby na valné hromadě hlasovaly, nepříčí se zákonu, když rejstříkový soud usnesení valné hromady zrušil, neboť rejstříkový soud má povinnost zkoumat, zda při opovídaných změnách byly zachovány předpisy zákonné a statutární, a ze žádného ustanovení společenstevního zákona neplyne, že by členská práva ve společenstvu, zejména právo hlasovati na valné hromadě, příslušelo i nečlenům.

Otázka, zda účast nečlenů mohla by míti na volby vliv, nepadá s hlediska nezákonnosti ve smyslu § 46, odst. 2 zák. o nesp. řízení v úvahu, nýbrž mohla by mít význam jen pro právní posouzení, jehož případná neoprávněnost není však důvodem rekursu proti potvrzujícímu usnesení rekursního soudu.

Č. 200.

Jsou-li nové okolnosti a důkazy, uplatňované manželem žalovaným na rozlukou manželství teprve v dovolání proti rozsudku, jímž bylo manželství sporných stran rozloučeno z důvodu hlubokého rozvratu z viny obou stran, podle stavu spisu rozhodné pro posouzení stupně zavinění obou manželů na hlubokém rozvratu a tím i žalobcova oprávnění k žalobě, nutno poskytnouti i dovolatelovu odpůrci příležitost k uvedení nových námitek a důkazů pro obhájení jeho procesního stanoviska a pro posouzení stupně zavinění obou sporných stran.

(Rozh. ze dne 27. února 1947, Rv I 34/47.)

Ve sporu žalobce J. Š-a proti M. Š-ové o rozlukou manželství, uznaly oba nižší soudy na rozlukou manželství z viny obou stran z důvodu hlubokého manželského rozvratu.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu uvedla žalovaná M. Š-ová nové skutečnosti a nabídla o nich důkazy, z kterých by vyplývala převážná žalobcova vina na rozvratu manželství sporných stran.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalované napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a vrátil věc tomuto soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Žalobě o rozlukou, jejíž zamítnutí dovolatelka navrhovala, bylo nižšími soudy vyhověno jediné z důvodů hlubokého rozvratu manželství (§ 13, písm. h) rozl. zák.). Dovatelka již v řízení před prvním soudem přednesla k odůvodnění svého návrhu na zamítnutí žaloby, že žalobce udržuje

poměr s jinou ženou, se kterou se schází a chodí na ulici zavěšen. Provádějíc dovolací důvod podle § 503, č. 4 c. ř. s. doplnila svůj přednes novými skutkovými údaji a novými důkazy. Nejde tu však o nepřipustné novoty (§ 504, odst. 2 c. ř. s.), neboť řízení ve věcech rozlukových je podle předpisu § 10 nař. min. sprav. č. 283/1897 ř. z. (§ 14 dvor. dekr. ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s.) ovládáno vyhledávací zásadou, ovšem jen potud, pokud důvody pro manželskou rozlukou mají býti objasněny. Toto nařízení ukládá soudu, aby uplatňované důvody pro rozlukou byly přísně zkoumány a aby platné manželství bylo vzato v ochranu proti každému svévolnému odporu. Z toho plyne, že v rozlukovém řízení neplatí zákaz novot v opravném řízení, pokud jde o zjištění, zda uplatňovaný a nižšími soudy uznávaný rozlukový důvod je opodstatněn.

Vzhledem k dovolatelčině návrhu na zamítnutí žaloby je v souzené věci otázka viny na uplatněném hlubokém rozvratu manželství podstatnou náležitostí zákonné skutkové podstaty podle § 13, písm. h) rozl. zák. a platí tedy i pro ni zásada vyhledávací, poněvadž rozlukou manželství lze tu povolit jenom tehdy, nestíhá-li žalovaného manžela převážná vina na rozvratu. Dovatelkou nově uvedené okolnosti a důkazy směřují k lepšímu objasnění, po případě i k vyvrácení uplatňovaného rozlukového důvodu, neboť nižší soudy dospěly k závěru, že na zjištěném hlubokém rozvratu nemá žalobce převážnou vinu (odvolací soud) a že vina žalované je větší (první soud). Jestliže by však byla nově nabídnutými důkazy prokázána pravdivost dovolatelčina tvrzení o poměru žalobce k A. T-ové, mohlo by toto zjištění míti vliv na jiné posouzení stupně zavinění sporných stran na rozvratu, po případě vésti i k zamítnutí žaloby, kdyby výsledky provedených důkazů tvořily bezpečný základ pro úsudek, že žalobce je hlubokým rozvratem převážně vinen.

Dovatelka při provádění dovolacího důvodu právní mylnosti (§ 503, č. 4 c. ř. s.) uvádí, že tvrzené nové okolnosti a průvody se jí podařilo zjistiti teprve nyní, zřejmě tedy po ukončení odvolacího řízení. Tyto nové skutkové okolnosti jsou podle obsahu spisů rozhodné pro posouzení stupně zavinění obou manželů na hlubokém rozvratu manželství. Bez jich zjištění není proto možno spolehlivě posouditi, zda je oprávněn uplatněný dovolací důvod právní mylnosti. Ježto k řádnému zjištění pravdivosti neb nepravdivosti nového skutkového přednesu dovolatelčina je nutno poskytnouti i odpůrci dovolatelky příležitost k uvedení nových námitek a průvodů pro obhájení jeho procesního stanoviska a pro úplné vysvětlení a důkladné posouzení otázky stupně zavinění sporných stran na hlubokém rozvratu, byly oba rozsudky nižších soudů zrušeny a věc byla vrácena prvnímu soudu k dalšímu jednání a k novému rozhodnutí.

Č. 201.

Žaloba na zrušení spoluvlastnictví je právem každého spoluvlastníka plynoucím již ze zákona. K uplatnění tohoto práva není třeba průkazu o jeho odůvodněnosti; je naopak na žalovaném spoluvlastníkovi, aby namítal a prokázal zákonné důvody svědčící proti jeho výkonu.

Rízené hospodářství a omezení s ním spojená nejsou objektivními skutečnostmi, jež by byly na překážku rozdělení spoluvlastnictví.

(Rozh. ze dne 1. března 1947, Rv II 105/46.)

Srovn. rozh. č. 18649, 18690, 18751 Sb. n. s. I, č. 43 Sb. n. s. II.

M. T-ová a A. T. jsou spoluvlastníky domku se zahradou a stavební parcelou zapsaného ve vl. č. 773 poz. kn. kat. úz. J. a to každý k jedné ideální polovině.

Ve sporu, o něž tu jde, domáhá se M. T-ová zrušení spoluvlastnictví prodejem společné nemovitosti veřejnou dražbou a uvádí, že nemůže setrvali ve společenství, jelikož žalovaný uplatňuje proti ní již po řadu let různé nároky a práva, která mu nepřísluší, a mezi stranami jsou vedeny četné spory a trestní řízení. Žalovaný namítl mimo jiné, a) že se žalobkyně domáhá zrušení spoluvlastnictví k jeho škodě, ježto prý nynější měnové a hospodářské poměry, zejména zákaz zvýšení cen, způsobují, že nelze při prodeji nemovitosti dosáhnouti ceny skutečně odpovídající dnešní hodnotě nemovitosti; b) že prý by se neměl, kdyby k prodeji nemovitosti došlo, pro nedostatek volných bytů kam se svou rodinou vystěhovat.

První soud žalobu zamítl. Z důvodů: Žalobkyně opírá svou žalobu o tvrzení, že pro rozpory se žalovaným nemůže s ním dále setrvali ve spoluvlastnictví. Takovýto špatný vzájemný poměr společníků bylo by lze skončiti podle § 830 obč. zák. zrušením společenství, avšak nikoliv v nevhodný čas nebo v neprospěch společníků. Soud zjistil ze spisů okresního soudu ve V. zn. sp. T 891/40, T 942/40, Tv 14/41, že došlo ke sporům mezi stranami a jejich rodinnými příslušníky, leč není prokázáno, že po časovém odstupu čtyř let trvají tyto rozpory nadále. Nevhodný poměr mezi stranami, tudíž ryze osobní poměr, není podle názoru soudu tak závažnou okolností, aby opodstatňoval zrušení společenského poměru. Pro posouzení zrušení společenství nerozhodují osobní poměry společníků (rozh. č. 4553 Sb. n. s.). Mimo to upravily strany již asi v listopadu 1945 své společenské poměry tak, že se žalobkyně ze sporného domu vystěhovala a dům obývá nyní žalovaný se svou rodinou. I kdyby soud přešel tuto okolnost, že důvod neshod a sporů mezi společníky pominul, poněvadž žalobkyně se již vystěhovala, nevyhovuje žaloba přece náležitostí § 830 obč. zák. Nynější situace měnová a předpisy cenové neumožňují, aby při případném dražení nemovitosti bylo dosaženo nejvyšších možných cen. Jednak při případné dražbě bude nemovitost prodána za cenu určenou cenovým úřadem, jednak není zde ještě na straně kupujících dostatek peněz, aby mohli dražiti tak, aby bylo dosaženo skutečně náležité peněžité hodnoty za nemovitosti. V tomto svém názoru je soud podporován judikaturou nejvyššího soudu, a to rozh. č. 18649 a 18751 Sb. n. s.

Odvolací soud vyhověl k odvolání žalobkyně žalobě. Z důvodů: V souzeném případě se žalobkyně jako knihovni-vlastnice ideální polovice nemovitosti domáhá žalobou na žalovaném jako druhém vlastníkovi druhé ideální polovice těchto nemovitostí zrušení spoluvlastnictví veřejnou dražbou a rozdělením dražebního výtěžku. Jde tedy zřejmě o žalobu, kte-

rou má na mysli druhá věta § 830 obč. zák. Ta ustanovuje, že každý podílík může zpravidla (t. j., jak plyne ze souvislosti s §§ 831 a 832 obč. zák., vyjímaje případy, v nichž je spoluvlastník zavázán k pokračování ve spoluvlastnictví z důvodů v těchto paragrafech uvedených) žádati o zrušení majetkového společenství, že však nemůže tak s úspěchem učiniti nevdas nebo na újmu ostatních spoluvlastníků téže společné věci, nýbrž že musí, jak vysvětluje z třetí věty § 830 obč. zák., za takového stavu věci strpěti nevyhnutelný odklad přiměřený okolnostem. Jestliže se znění a smysl druhé a třetí věty § 830 obč. zák. vykládá podle přirozeného smyslu (významu) slov v jejich souvislosti a jimi jasně vyjádřeného úmyslu zákonodávce (§ 6 obč. zák.), nelze ze zákona vyčísti, že se nárok na zrušení spoluvlastnictví podle § 830, druhé věty obč. zák. činí závislým na tom, že spoluvlastník nárok ten uplatňující musí tvrdit a podle potřeby i prokázat, že má právní zájem na zrušení společenství. Není rovněž třeba, aby na jeho straně byly zvláštní naléhavé osobní nebo hospodářské důvody, které činí nutným nebo aspoň účelným požadované zrušení spoluvlastnického poměru. Zákon stanoví zásadní volnost (svobodu) každého spoluvlastníka vystoupiti z majetkového společenství (viz slova § 832 obč. zák.) a domáhati se, aby byl právní poměr spoluvlastnictví zrušen jedním podle povahy možným způsobem z těch způsobů, které jsou uvedeny v §§ 841 a 843 obč. zák. Tato zásadní volnost spoluvlastníka, která před účinností všeobecného občanského zákoníka nebyla v t. zv. obecném právu vůbec ničím omezena, je za účinnosti § 830 obč. zák. omezena pouze potud, pokud není k námitce (k obraně) druhého žádosti o zrušení spoluvlastnictví dotčeného spoluvlastníka dokázáno, že je tu takový stav, za kterého lze mluvíti o tom, že je žádáno o zrušení spoluvlastnictví »nevdas nebo na újmu« druhého spoluvlastníka nebo ostatních spoluvlastníků téže věci. Zeiller ve svém Komentáři k obč. zák. odůvodňuje bezpodmínečný nárok spoluvlastníka žádati o zrušení spoluvlastnictví především tím, že nelze na vlastníku majetkového podílu požadovati, aby byl povinen ponechatí proti své vůli vlastnictví ve spojení s cizím vlastnictvím a byl takto ve způsobu užívání svého vlastnictví omezen, dále pak i tím, že zákon podporuje vystoupení z majetkového společenství proto, že by se vynucované společenství stalo pramenem nesčetných sporů. Totéž stanovisko jako jmenový autor nad jiné povoláný k objasnění smyslu ustanovení druhé věty § 830 obč. zák. zaujmají jak jeho současníci (srov. na př. Scheidlein, Handbuch des öster. Privatrechtes, 1814, který k Zeillerovým důvodům dodává, že přesto ostatní podílíci mají vždy možnost pokračovati mezi sebou ve společenství), tak pozdější zástupci právní vědy, z nichž na př. Stubenrauch poukazuje na známou větu: *societas est mater discordiarum*, a uvádí pro zásadní neomezenost zrušení spoluvlastnictví k žádosti každého ze spoluvlastníků i další důvody, záležející v tom, že spoluvlastnictví má pro jednotlivého spoluvlastníka vzápětí všeliká omezení, že vůbec může dávatí podnět k všelikým sporům a že právě proto ustanovuje § 1481 obč. zák., že se právo vystoupiti ze společenství a žádati za tím účelem jeho zrušení nepromlčuje. Podle toho nutno trvati na tom, že nárok na zrušení spoluvlastnictví není závislý na tom, zda žalobce tvrdí a dokáže zvláštní naléhavé důvody, svědčící pro nutnost nebo účelnost požadovaného zrušení, nebo jiný právní či jaký-

koliv jiný zájem na něm. Jestliže se vychází ze smyslu zákona, z něhož je zřejmé, že působnost nároku na zrušení spoluvlastnictví je podle § 830 obč. zák. vyloučena jen skutečnostmi, z nichž plyne, že požadované zrušení je nevčasné nebo na újmu ostatních spoluvlastníků nebo že je v rozporu se závaznou úmluvou o trvání majetkového společenství ve smyslu § 831 obč. zák., a jestliže se posuzuje otázka právní možnosti zrušení spoluvlastnictví s hlediska ustáleného výkladu § 830 obč. zák., nutno i v souzené právní rozepři míti za to, že námitky vznesené žalovaným proti zažalovanému nároku nejsou založeny na takových skutkových okolnostech, z nichž vzniká žalovanému právo vylučující působnost nároku o nějž tu jde. Podle rozhodnutí č. 101, 1187, 2487, 4553, 5231, 5764, 6489, 7391, 10550, 11527, 11711 a j. Sb. n. s. nejsou pro posouzení včasnosti zrušení spoluvlastnictví nebo jeho škodlivosti ve smyslu § 830 obč. zák. rozhodující osobní, subjektivní poměry spoluvlastníků a z nich snad vyplývající újma, tedy poměry, které se nedotýkají věci samé a mají v zápětí nejvýše, že spoluvlastníci pozbudou zrušením spoluvlastnictví společné věci výhod, jež jim spoluvlastnictví poskytuje, ani újma, která by mohla vždy nastati, nýbrž rozhodují jen objektivní poměry, týkající se věci samé a na ni účinkující, a to jen pomíjejícího, přechodného rázu, nebo újma v dohledné době odstranitelná. Podle rozhodnutí č. 9479 Sb. n. s. je pro spor o zrušení spoluvlastnictví bez významu i to, zda úmysl žalujících vlastníků směřuje k poškození žalovaných spoluvlastníků. Rozhoduje jen, zda zrušení spoluvlastnictví poškodí objektivně žalované spoluvlastníky nebo je nevčasné proto, že je může objektivně poškodit. S hlediska všech těchto zásad jeví se námitky žalovaného neoprávněnými. Žalovaný namítl především, že žalobkyně žádá o rozdělení spoluvlastnictví projednávanou žalobou na jeho škodu, využívajíc svého práva, dále že nynější měnové a hospodářské poměry nejsou ještě toho druhu, aby prodej nemovitostí veřejnou dražbou pro něj dopadl uspokojivě, ježto zákaz zvýšení cen má za následek, že se při veřejné dražbě nemůže dosáhnouti cen skutečných, odpovídajících dnešní hodnotě, nýbrž jen cen, jak jsou stanoveny cenovým úřadem. Mimo to ještě namítl, že by se vyhověním žalobě podané proti němu žalobkyně nepřátelsky zaujatou neměl kam se svou rodinou stěhovat pro nedostatek volných bytů v J. Žádná z uvedených námitok nemůže podle toho, co bylo shora uvedeno, odůvodniti svou povahou, že by žalobkyně musila strpěti odklad přiměřený okolnostem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z d ů v o d ů:

Odvolační soud správně dovodil, že žaloba na zrušení spoluvlastnictví je právem každého spoluvlastníka, které může uplatňovati, aniž musí dokazovati jeho odůvodněnost, neboť plyne přímo z ustanovení § 830 obč. zák., a na žalovaném je, aby namítl a prokázal, že o zrušení je žalováno v nevhodný čas a v jeho neprospěch, při čemž musí jíti o okolnosti týkající se věci samé (tedy okolnosti objektivní).

Pokud nejvyšší soud za doby okupace zastával v rozhodnutích napadeným rozsudkem citovaných stanovisko odchylné, činil tak jen hledě k poměrům za okupace.

Ježto okupace a důsledky pro české obyvatelstvo z ní vyplývající byly nejvyššímu soudu hlavní příčinou odchylného výkladu ustanovení § 830 obč. zák., nemá nejvyšší soud po osvobození Československé republiky důvodu, aby na svém za okupace zastávaném výkladu ustanovení § 830 obč. zák. setrval. Za nových, podstatně změněných, poměrů nelze již spoluvlastníkům odíratí jejich právo domáhati se zrušení jejich spoluvlastnictví, nebrání-li tomu okolnosti týkající se společné věci samé. Rovněž poukaz k řízenému hospodářství a jiným omezením s ním spojeným nemůže brániti rozdělení spoluvlastnictví, ježto předpisy týkající se řízeného hospodářství jsou součástí právního řádu. Setrvání na odchylném výkladu by již neodpovídalo daným poměrům ani zájmu spoluvlastníků společné věci. Poválečné poměry nejsou překážkou rázu pouze přechodného, nýbrž trvalého.

Ježto žaloba o zrušení spoluvlastnictví byla v tomto případě podána dne 13. října 1945, tedy po osvobození Československé republiky, a námitky vznesené žalovaným se netýkají společné nemovitosti, nýbrž jen okolnosti týkající se žalovaného a jeho rodiny, jež nepřipouštějí odklad rozdělení spoluvlastnictví, právem odvolací soud změnou rozsudku prvního soudu žalobě vyhověl.

Č. 202.

Odepřel-li okupantský soud udělit české straně pro zamýšlený spor o oduznání manželského původu dítěte právo chudých z toho důvodu, že »německé národní společenství nemá zájem na provedení sporu«, je to důvodem, pro který nemohl být uplatněn nárok včas ve smyslu § 1 zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 227 Sb.

(Rozh. ze dne 4. března 1947, Rv II 11/47.)

Dne 18. července 1942 narodilo se M. Š-ové dítě pokřtěné jménem L. J. Š-ová, a bylo zapsáno římsko-katolickým farním úřadem v B. do matriky narozených jako manželské dítě J. Š-a.

Žalobou podanou dne 7. listopadu 1945, domáhá se J. Š. proti opatrovníku k obhájení manželského původu nezl. L. Š-ové oduznání manželského původu nezl. L. Š-ové. Žalovaný opatrovník namítl preklusi žalobního nároku uplynutím popěrné lhůty.

Prvý soud vyhověl žalobě a uvedl k otázce včasnosti žaloby v důvodech svého rozsudku: Pokud se týká námitky, že žalobce promeškal lhůtu podle § 158 obč. zák. proto, že nepodal žalobu v jednoroční lhůtě poté, kdy se dověděl o narození dítěte — což se stalo v pátém měsíci po tom — zjistil soud z korespondence, zejména z dopisu býv. německého advokáta v F. Dra M. F-a ze dne 7. dubna 1943, že žalobce pověřil v roce 1943 jmenovaného advokáta, aby uplatnil oduznání dítěte u tehdy jedině pro něho příslušného německého soudu v Těšíně, že však tento soud svým

usnesením ze dne 30. dubna 1943 odepřel žalobci udělení práva chudých s odůvodněním, že sporné strany jsou chráněnci německé říše a příslušníky české národnosti a že německé lidové společenství nemá proto na provedení tohoto sporu žádného zájmu. Není sporu o tom, že toto usnesení bývalého německého soudu v Těšíně, odepírající žalobci právo chudých, připravilo žalobce o jeho občanské právo na ochranu práv zaručených mu zákonem a že tím směřovalo k cíli československým právem zakázanému, zejména když postavilo žalobce pro jeho českou národnost mimo zákonnou ochranu.

Odvolač i soud zamítl k odvolání žalovaného opatrovníka žalobu. V důvodech byl vysloven mimo jiné tento právní názor: Německé soudy odepřely žalobci jen poskytnutí práva chudých; že by mu však odepřely právo žaloby na oduznání manželského původu dítěte, nebylo žalobcem prokázáno. Proto i z tohoto hlediska je žaloba podána opožděně (srov. Gl. U. n. ř. 5467, S. L. 1923 č. 233, Věst. 323).

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu dovolání napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Zjistil-li odvolací soud, že nezl. L. Š-ová se narodila za okupace, že žalobce byl Čechem a že býv. německý soud v Těšíně usnesením z 30. března 1943 odepřel žalobci udělení práva chudých s odůvodněním, že »sporné strany jsou chráněnci německé říše a příslušníky české národnosti« a že »německé národní společenství nemá proto zájem na provedení předmětného sporu«, byl tím podán důkaz, že žalobce po celou dobu nesvobody z důvodu tlaku okupace a národní perzekuce nemohl včas uplatnit nárok na oduznání manželského původu dítěte (§ 1, odst. 1 a 3 zák. z 21. listopadu 1946, č. 227 Sb.). Nelze tudíž přihlídnouti k námitce, že v souzeném případě v době nesvobody zcela nebo částečně uplynula popěrná lhůta podle § 158 obč. zák., byla-li žaloba podána dokonce dříve než ve lhůtě uvedené v § 1 cit. zák. Proto bylo nutno napadený rozsudek zrušiti a odvolacímu soudu uložit, aby nehledě k uplynutí poměrné lhůty a z toho odvozené opožděnosti žaloby, odvolání věcně vyřídil.

Č. 203.

Není nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), jestliže nižší soudy zamítly návrh na zapsání prokuristy ustanoveného sborem národních správců obchodního podniku do obchodního rejstříku z toho důvodu, že národní správci neměli svolení orgánu uvedeného v § 7 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.

(Rozh. ze dne 6. března 1947, R II 6/47.)

Národní správci firmy »N.«, akciová společnost, pobočka v B., navrhli v podání ze dne 27. března 1946, aby v obchodním rejstříku byla zapsána

prokura udělená pro pobočný závod v B. J. D-ovi. Na udělení prokury usnesl se jednomyslně sbor prozatímních národních správců firmy »N.« na schůzi dne 9. ledna 1946.

Prvý soud vyzval nejprve firmu »N.«, aby předložila do 14 dnů souhlas ministerstva průmyslu v Praze, že nemá námitek proti zápisu D-ovy prokury do obchodního rejstříku a když firma »N.« této výzvě nevyhověla, zamítl žádost o zápis. Z důvodů: Podle § 22, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. potřebuje národní správce k opatřením, která nenáleží k obvyčnému hospodaření, jakož i ke všem jednáním zvláštní důležitosti svolení orgánu příslušného podle § 7. Zákonem zástupci oprávnění prokuristovo je širší, nežli oprávnění národní správy, neboť prokurista nemůže pouze zcizovati a zatěžovati nemovitosti, jinak však prokura narážuje každé zvláštní zmocnění podle zákona potřebné, takže národní správa firmy není k ustanovení prokuristy oprávněna.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti národních správců firmy »N.«. Z důvodů: Nelze souhlasiti se stěžovateli v tom, že by dekretem č. 5/1945 Sb. byla přenesena na národního správce správa veškerého majetku v rozsahu, v jakém byla vybavena zákonem a stanovami správní rada podniku, již příslušelo i právo udělovati prokuru (§ 18 stanov). Národní správce sice spravuje majetek daný pod správu, je oprávněn a povinen učiniti všechna opatření, jichž je zapotřebí k řádné správě (§ 21 cit. dekr.), potřebuje však svolení orgánu uvedeného v § 7 cit. dekr., jde-li o opatření, která nenáleží k obvyčnému hospodaření, jakož i ke všem jednáním zvláštní důležitosti. Které to jsou případy, vypočítává § 22, odst. 2 cit. dekr. příkladem. Tímto ustanovením je rozsah práv národního správce proti právům bývalé správní rady podniku v podstatě omezenější. Národní správce je omezen na to, aby se udržel chod hospodářského života pro přechodnou dobu a zajistil úspěch dalších zákonných opatření (konfiskace, znárodnění a pod.). Nejsou proto vývody stěžovatelů v tomto směru přesvědčivé.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti národních správců.

Z důvodů:

Jde o dovolací recurs proti potvrzujícímu usnesení rekursního soudu, které možno napadat jen z důvodů uvedených v § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. Stěžovatelka uplatňuje z těchto důvodů nezákonnost.

O nezákonnosti možno mluvit, jen přiči-li se rozhodnutí přímo zákonu. Tak tomu však v daném případě není, neboť otázka, zda národní správce nebo sbor národních správců může jmenovati prokuristu pro závod, svěřený mu do správy, samostatně, či zda potřebuje k tomu svolení orgánu uvedeného v § 7 dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb., není v zákoně přímo řešena, nýbrž možno ji zodpovědět jen výkladem §§ 21 a 22 cit. dekr. a je v praxi sporná (srov. článek »Prokurista a národní správce« v Právní praxi, 1946, X, str. 135). Jde tudíž ve skutečnosti o výtku nesprávného právního posouzení věci, které však podle § 46, odst. 2 zák. o nesp. řízení nepodléhá přezkumu nejvyššího soudu.

Č. 204.

Ke skutkovým okolnostem, jimiž se odůvodňuje podle § 1 zákona ze dne 21. listopadu 1946, č. 227 bezúčinnost nastalého promlčení nároku (rozlukového důvodu podle § 14, písm. a) rozl. zák.), nutno přihlížeti v každém období sporu.

(Rozh. ze dne 7. března 1947, Rv I 33/47.)

Ve sporu A. N-a proti M. N-ové domáhal se žalobce rozluky manželství se žalovanou mimo jiné pro její cizoložství s V. R-em. Žalovaná namítla, že žalobní právo z tohoto rozlukového důvodu je promlčeno.

Nižší soudy zamítly žalobu. Odvolací soud uveřejnil k otázce promlčení v důvodech: Žalobce uvádí ve svém přípravném spisu, že se mu žalovaná »již dne 2. února 1940 výslovně doznala, že měla nedovolený styk s R-em a že tento styk přiznal výslovně i její milenec R.«. Hledíc k tomu, není sporu o tom, že uplatněný rozlukový důvod cizoložství podle § 13, písm. a) rozl. zák. je promlčen podle § 14, písm. a) rozl. zák. Žalobce se zcela bezpečně dověděl o cizoložství žalované již počátkem února 1940 a je tudíž zřejmé, že žaloba podaná až 31. července 1945 je, pokud uplatňuje tento rozlukový důvod, opožděná.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu dovolání napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a vrátil věc soudu první stolice k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Podle právního stavu platného v době vydání napadeného rozsudku a na základě skutkového zjištění i skutkového přednesu stran do té doby učiněného rozhodl odvolací soud správně otázku promlčení žalobního práva dovolatelova (§ 14, písm. a) a b) rozl. zák.), pokud se opírá o rozlukový důvod podle § 13, písm. a) rozl. zák. Skutková okolnost zjištěného cizoložství žalované a promlčení dovolatelova žalobního práva z tohoto důvodu ve smyslu § 14, písm. a) rozl. zák. jsou okolnosti v souzené věci zvláště významné, neboť podle skutkového zjištění nižších soudů by byl především cizoložný poměr žalované k V. R-ovi okolností rozhodnou pro posouzení důvodnosti rozlukové žaloby. Nové skutkové okolnosti přednesené k odůvodnění nároku dovolatelova na uznání bezúčinnosti promlčení ve smyslu § 14, písm. a) rozl. zák., opírajícího se po právní stránce o předpisy § 1 zák. č. 227/1946 Sb., jsou proto závažné pro posouzení této rozepře. Kdyby se dovolateli nově nabídnutými důkazy podařilo prokázat, že mu buď pod tlakem okupace neb národní či politické persekuce nebylo možno včas uplatnit žalobní právo z rozlukového důvodu podle § 13, písm. a) rozl. zák., stalo by se nastavší promlčení bezúčinným, což by mělo i vliv na rozhodnutí souzené věci.

Se zřetelem k ustanovení § 1, odst. 4 zák. č. 227/1945 Sb. nutno dovolatelův nový přednes považovati za přípustný. Je ovšem jinak správný názor dovolatelovy odpůrkyně, že v rozlukovém řízení jsou novoty v oprávněném řízení přípustny ve smyslu § 10 min. nař. č. 283/1897 ř. z. (§ 14 dvor.

dekr. č. 1595/1819 Sb. z. s.) jen potud, pokud směřují k zjištění, že uplatněné a nižšími soudy uznané rozlukové důvody nejsou oprávněny, nikoliv však, pokud jimi mají být uplatněné rozlukové důvody dokazovány. Nelze však přehlédnouti, že předpis § 1, odst. 4 zák. č. 227/1946 Sb. je takového dosahu, že ani pravomocné rozhodnutí o zaniknutí nároku z důvodu jeho opožděného uplatnění není překážkou, aby tento nárok nebyl uplatňován znovu, jestliže jeho uplatnění bránily překážky uvedené v § 1, odst. 1 (případně odst. 2 a 3) citovaného zákona. Není-li však ve smyslu tohoto zákonného ustanovení ani pravomocné rozhodnutí na překážku dodatečnému uplatnění nároku dříve včas neuplatněného, nutno tím spíše přihlížeti k uplatnění takového nároku i nových skutkových okolností přednesených k jeho odůvodnění v každém stadiu ještě pravoplatně nerozhodnuté rozepře, tedy i tehdy, má-li osoba, již nárok přísluší, možnost jej uplatnit v oprávněném řízení proti rozhodnutí, které dosud právní moci nenabýlo.

K řádnému zjištění pravdivosti neb nepravdivosti dovolatelova nového skutkového přednesu nutno však poskytnouti odpůrkyni dovolatelově příležitost k uvedení nových námitek a důkazů vhodných pro obhájení jejího procesního stanoviska a pro úplné vysvětlení i důkladné posouzení otázky, zda skutečné důvody okupace neb národní či politické persekuce zabránily dovolateli v uplatnění jeho žalobního práva. Bude tudíž třeba jednání v první stolici (§ 510 c. ř. s.). Oba rozsudky nižších soudů byly proto zrušeny a věc vrácena prvnímu soudu k dalšímu jednání a k novému rozhodnutí.

Č. 205.

Na národním správci se nelze domáhati plnění výživného, k němuž je povinna osoba, na jejíž majetek byla národní správa zřízena.

(Rozh. ze dne 7. března 1947, Rv II 124/46.)

Ve sporu F. K-a proti A. K-ovi »zastoupenému národním správcem A. M-em« uznal soud první stolice žalovanou stranu povinnou platit žalobci, otcí to žalovaného, na výživném 1.500 Kčs měsíčně.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované strany. Z důvodů: Není sporné mezi stranami, že A. K. je osobou podléhající ve smyslu § 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. konfiskačnímu řízení a že na její majetek je zavedena národní správa. Přes tento nesporný fakt zůstává A. K. vlastníkem svých movitých i nemovitých věcí, věřitelem a dlužníkem. Tím, že se proti žalovanému A. K-ovi vede konfiskační řízení, nenastala v jeho právním postavení, pokud jde o jeho vlastnictví a soubor práv a závazků, žádná změna mimo tu, že je nad jeho majetkem ustanoven národní správce, který je povinen spravovati majetek mu svěřený podle vydaných směrnic pečlivě a poctivě, ať již k budoucímu prospěchu státu, jemuž majetek připadne, nebo ve prospěch osoby, na jejíž majetek je národní správa uvalena, pro ten případ, že ke konfiskaci nedojde. Národní správa je prozatím opatření. Konečné opatření je buď propadnutí majetku, aneb vrácení jeho majiteli. V daném případě tudíž nezáleží na tom, že odvolatel

nemůže disponovati svým jménem. Dosud majetek má a je proto podle § 154 obč. zák. vzhledem k svému jmění povinen poskytnouti žalobci nuznou výživu. Poněvadž žalobce prokázal veškeré náležitosti svého nároku podle § 154 obč. zák., bylo žalobě vyhověti. Pokud jde o výši nároků, rozhodl i v tom směru procesní soud správně.

Nejvyšší soud zamítl k dovolání žalované strany žalobu.

Z d ů v o d ů:

Nejvyšší soud shledává dovolání žalovaného opodstatněným z důvodu nesprávného právního posouzení věci (§ 503, č. 4 c. ř. s.). Žalobce uplatňuje žalobou, o níž jde, nárok na slušné opatření podle § 154 obč. zák., nikoliv však jako ryze osobní závazek žalovaného, tkvící v předpisech práva rodinného, nýbrž jako závazek, který se týká majetkové podstaty podniku žalovaného, který je pod národní správou. Žaloba směřuje sice proti A. K-ovi, továrníku v H., ale zastoupenému národním správcem. Že má býti tento žalován a že má býti poškozen majetek jím spravovaný, plyne ze žalobcova přednesu, že žalovaný nemůže nakládati ani podstatou ani užitky svého majetku, protože veškerý jeho majetek je pod národní správou, že A. K. nemá žádného příjmu, jímž by mohl svobodně nakládati a také z dalšího přednesu, že ani K. ani národní správce jeho majetku mu na výživu nic neplatí. Spor byl proveden také jen s tímto správcem, jenž podepsal v této své funkci plnou moc právnímu zástupci, ač jde o pohledávku, která nevzešla z provozu podniku nebo majetku, na nějž byla uvalena národní správa a jenž po případě podléhá konfiskaci podle § 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. Vymáhání takovéto pohledávky proti národnímu správci je však nepřipustné, neboť jde o poměr, který se vymyká působnosti národního správce, upravené §§ 2, 3, 18, 21 a 22 dekr. č. 5/1945 Sb.

Pokud odvolací soud rozhodl jinak, posoudil věc po stránce právní nesprávně. Bylo proto dovolání žalované strany vyhověno, rozsudky nižších soudů změněny a žaloba zamítnuta.

Č. 206.

K zániku nájemního nebo jiného práva na užívání bytu podle §§ 5 a 6 vládního nařízení ze dne 20. dubna 1943, č. 103 Sb. nestačí samo o sobě přikázání nájemníka, nýbrž je třeba, aby bylo vydáno a vlastníku domu doručeno i rozhodnutí správního úřadu o zániku nájemního nebo jiného práva.

(Rozh. ze dne 13. března 1947, Rv I 63/47.)

M. N-ová má najat od majitele domu F. Š-a v P. byt. Od srpna 1940 dala M. N-ová byt do podnájmu K. a V. L-ovým, v soudním smíru ze dne 7. prosince 1945, zn. sp. C VIII 286/45 zavázali se L-ovi k vyklizení jednoho pokoje v bytě N-ové a N-ová vede proti L-ovým exekuci vyklizením tohoto pokoje.

Ve sporu, o který tu jde, domáhají se K. a V. L-ovi proti M. N-ové zrušení exekuce tvrdíce, že po uzavření smíru ze dne 7. prosince 1945 byl výměrem bytového odboru magistrátu hlavního města Prahy ze 7. prosince 1945 celý byt pronajatý M. N-ové přidělen žalobcům. Tento výměr byl prý žalobcům doručen dne 19. prosince 1945 a je pravoplatný. Vydání uvedeného výměru je prý skutečností zrušující nárok žalované strany na plnění ze smíru.

Žalovaná vznesla mezitímní návrh na určení, že nájemní poměr mezi žalovanou a majitelem domu, v němž je sporný byt, trvá, a tvrdila, že podnájemník není oprávněn podávati návrh o přidělení bytu, v němž nájemník ještě bydlí, a že příslušný výměr magistrátu není ještě pravoplatný, neboť žalovaná prý proti němu podala odvolání k zemskému národnímu výboru.

Prvý soud vyhověl mezitímnímu určovacímu návrhu žalované. Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobců. Z důvodů: Prvý soud zjistil, že majitel domu F. Š. ohlásil bytovému odboru, že žalovaná užívá svého bytu jen přechodně, při čemž dodal, že hlášení činí na podkladě informace podnájemnice L-ové. Na podkladě tohoto hlášení majitele domu oznámil magistrát hlavního města Prahy — odbor bytový — připsím ze dne 7. prosince 1945 Š-ovi, že nemá námitek, aby K. L. pokračoval v užívání bytu nájemnice M. N-ové, a že souhlasí s tím, aby Š. s K. L-em uzavřel nájemní smlouvu. Jak vyplývá z obsahu tohoto výměru, nemá magistrát námitek proti pokračování v užívání bytu žalobcem K. L-em a souhlasí, aby vlastník domu s ním uzavřel nájemní smlouvu. Nejde tedy o usnesení, jímž by právo na užívání bytu bylo prohlášeno zaniklým podle § 6 vl. nař. č. 103/1943 Sb., ani o přikázání nájemníka podle § 7 cit. vl. nař. Odvolatelé ovšem uvádějí, že prý jde o obvyklou stylisací příkazovacích výměrů u bytů obývaných dosud českými nájemníky. Leč podle názoru odvolacího soudu, i kdyby tvrzení odvolatelů bylo správným, nemůže vydání tohoto výměru mít jiné účinky, než oprávnění majitele domu k uzavření nové nájemní smlouvy, což přirozeně předpokládá zrušení dosavadní nájemní smlouvy. Nutno tedy přezkoumati, zda F. Š. zrušil dosavadní nájemní smlouvu se žalovanou. V tomto směru zjistil odvolací soud, výpověď tohoto svědka, že žalované výpověď z bytu nikdy nedal, pokud se týče nikdy slova »výpověď« nepoužil, nýbrž žalované pouze prohlásil, že vzhledem k uvedenému již výměru magistrátu pokládá nájemní poměr se žalovanou za zrušený. Za tohoto stavu věci je nerozhodné, že žalovaná nepodala proti dopisu z 10. ledna 1946, pokud se týče proti ústnímu prohlášení Š-ovu námítky, neboť řízení nelze zahájit, když nebyla dána výpověď. Naopak, provedené řízení, i kdyby žalovaná námítky byla podala, bylo by prohlášeno za zmatečné. Jestliže si žalovaná po sdělení Š-ově stěžovala, že ji u magistrátu očernili a že si to vyřídí, postačilo toto její prohlášení vzhledem k obsahu Š-ovu sdělení k závěru, že žalovaná se zrušením nájemní smlouvy nesouhlasila, a to tím spíše, že nájemné za první a druhé čtvrtletí složila k soudu. Odvolací soud sice nepřehlédl zjištění prvního soudu, že žalovaná v posledních letech v bytě nebydlila a dávala jej do podnájmu různým nájemníkům, leč tato skutečnost by byla pouze důvodem, aby nájemní právo žalované bylo prohlášeno za zaniklé podle § 6 cit. vl. nař., což se však, jak shora dovozeno, v souzeném případě nestalo.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců. K otázce, o níž jde, uvedl

v důvodech:

Dovoláním není vyvrácena správnost právního závěru odvolacího soudu, že výměr bytového odboru magistrátu hlavního města Prahy není rozhodnutím, jímž by bylo právo na užívání bytu pronajatého Š-em žalované prohlášeno zaniklým podle § 6, odst. 1, č. 1 vl. nař. č. 103/1943 Sb., ani příkazáním nájemníka podle § 7 tohoto vl. nař. Bytové oddělení sděluje v tomto výměru majiteli domu Š-ovi, že nemá námitek proti pokračování v užívání bytu žalobcem K. L-em a že souhlasí, aby vlastník domu s ním uzavřel nájemní smlouvu. Z tohoto výměru nelze dovozovat, že jím byl automaticky zrušen nájemní poměr mezi majitelem domu Š-em a žalovanou. Podle § 7, odst. 1 cit. vl. nař. vzniká obci příkazovací právo zároveň s doručením vlastníku domu rozhodnutí okresního úřadu nebo obce o zániku nájemního nebo jiného práva na užívání bytu podle §§ 5 a 6 cit. vl. nař. Z toho vyplývá, že předpokladem příkazovacího práva je, aby rozhodnutí o zániku nájemního nebo jiného práva na užívání bytu bylo nejen vydáno, nýbrž vlastníku domu také doručeno, takže příkazání nájemníka samo o sobě k zániku zmíněného práva nestačí. Bytový odbor však rozhodnutí o zániku práva nevydal, nýbrž projevil jen souhlas s pokračováním v užívání bytu žalobcem K. L-em.

Z těchto důvodů není dovolací důvod nesprávného právního posouzení po právu.

Č. 207.

Při posuzování otázky značného ztížení nebo průtahů jednání (§ 235, odst. 3 c. ř. s.) nelze přihlížeti toliko k možnosti rychlého, třebas i okamžitého skončení sporu, nýbrž pokud možno i k tomu, aby bylo zabráněno dalšímu sporu, v němž by okolnosti již projednané musely být znovu přetřásány.

(Rozh. ze dne 13. března 1947, R II 178/46.)

Ve sporu J. D-a proti J. S-ovi domáhal se žalobce nejprve vydání motocyklu v žalobní žádosti blíže označeného. Tento nárok ocenil původně na 21.000 Kčs, později ocenění snížil na 7.000 Kčs. Ježto za sporu vyšlo najevo, že žalovaný nemá motocykl v držení, navrhl žalobce změnu žaloby, že žalovaný je povinen zaplatiti žalobci 12.350 Kčs. Žalovaný se proti navržené změně bránil tím, že jde o rozšíření žaloby.

Prvý soud změnu připustil. Z důvodů: Návrhu žalobce na změnu žalobní žádosti bylo vyhověno, neboť jsou dány podmínky § 235, odst. 4 c. ř. s. Žalobce, který v době podání žaloby bezpečně nevěděl, zda má žalovaný v držení motocykl či ne, žádá místo předmětu původně požadovaného interese, když zjistil, po provedených důkazech, že žalovaný nemá motocykl ve své drůbě. Tím se nijak nezměnil žalobní důvod. Pokud snad žalovaný namítá rozšíření žaloby spočívající v tom, že žalobce omezil hod-

notu sporu na 7.000 Kčs a požaduje nyní 12.850 Kčs, třeba podotknouti, že když žalobce omezil cenu sporu z původního ocenění 21.000 Kčs na 7.000 Kčs, že si vyhradil eventuální změnu této částky podle toho, budou-li ceny motocyklů změněny, a nyní po vyhlášení cen motocyklů tak učinil. Poněvadž pak změnou žalobní žádosti se řízení nijak neztižuje a nepůsobí se žádné pŕtahy ve vyřízení rozepře, soud změnu žalobní žádosti povolil.

Rekursní soud navrženou změnu nepřipustil. Z důvodů: Z ustanovení § 235 c. ř. s. je zřejmé, že pokud nejde o případy, které jsou vypočteny ve čtvrtém odstavci uvedeného paragrafu a které nesluší pokládati za změnu žaloby, je i po zahájení sporu a přes odpor žalovaného přípustná změna žaloby podané u soudu, jestliže se tím především nevyloučí příslušnost procesního soudu a netřeba-li se obávat značného ztížení nebo průtahů jednání. Ježto § 6 nař. č. 183/1944 Sb. je předpisem použitelným, je dovolaný soud příslušný pro jednání a rozhodnutí o nároku na zaplacení 12.850 Kčs, uplatňovanému z důvodu náhrady škody požadované místo původně žalovaného nároku na vydání motocyklu. Nutno se tudíž zabývat otázkou, zda je změnu žalobní žádosti pokládati za změnu žaloby, jak ji má na mysli předpis § 235, odst. 1 c. ř. s. a jak se to snaží dovodit ve svém rekursu stěžovatel, či zda tu jde o poslední případ, který je vytčen ve čtvrtém odstavci uvedeného paragrafu a který záleží v tom, že se na místě předmětu původně žádaného žádá interesse.

O této otázce uvážil rekursní soud takto:

V § 235, odst. 4 c. ř. s. se ustanovuje, že za změnu žaloby nesluší pokládati, když se skutkové okolnosti v žalobě udané a důkazy v ní nabídnuté změní, doplní, vysvětlí nebo opraví, aniž se změní žalobní důvod, nebo když se rovněž beze změny žalobního důvodu žalobní prosba v hlavní věci nebo vzhledem k vedlejším požadavkům omezí nebo se místo předmětu původně žádaného žádá předmět jiný nebo interesse. Z tohoto znění a smyslu řečeného zákonného předpisu důsledně vyplývá, že se případy změn tam vytčených nepokládají za změnu žaloby, jen tenkrát, jestliže se nezmění žalobní důvod. Podle toho bylo by jak pouhou změnou, doplněním, vysvětlením nebo opravou skutkových okolností v žalobě udaných a důkazů v ní nabídnutých, tak pouhé omezení žalobní žádosti v tom nebo onom směru nebo její změnu v žádostech o jiný předmět nebo interesse místo předmětu původně žádaného, pokládati za změnu žaloby, jakmile by se změnil žalobní důvod. Též v takových případech, tedy i tenkrát, že by žalobce žádal místo předmětu původně žádaného interesse, šlo by o změnu žaloby, o níž se mluví v § 235, odst. 1 c. ř. s., a žalobce by byl po zahájení sporu i k takovým změnám žaloby oprávněn jen se svolením odpůrcovým daným buď výslovně nebo mlčky způsobem uvedeným v druhém odstavci řečeného paragrafu. Kdyby tu odpůrcova svolení nebylo, mohl by podle § 235, odst. 3 c. ř. s. připustiti i takovou změnu přes námítku odpůrcovu jen soud za splnění předpokladů, že připuštěním změny netřeba se obávat značného ztížení nebo průtahů jednání. Posuzuje-li se takto případ, o který tu jde, nutno mít za to, že změna navržená žalobcem je změnou žaloby podle § 235, odst. 1 c. ř. s., jejíž připuštění závisí na splnění podmínek vyžadovaných v tomto paragrafu, a že tu tedy nejde o pouhou změnu žalobní žádosti ve smyslu § 235, odst. 4 c. ř. s. bez změny žalobního důvodu.

Z děje vylíčeného v původní žalobě lze vyčísti, že žalobce vyvozoval za žalovaný nárok na vydání motocyklu ze smlouvy, která má podstatné znaky smlouvy nájemní (§§ 1090 a násl. obč. zák.). Teprve za řízení o oné žalobě přednesl žalobce, že mění žalobní důvod na náhradu škody, kterou mu způsobil žalovaný tím, že ačkoliv nebyl nucen, vydal motocykl bez žalobcova svolení J. V-ovi, čímž zavinil jeho ztrátu, z kteréhožto důvodu požaduje částku 12.850 Kčs. Z tohoto žalobcova přednesu plyne závěr, že tu žalobce zcela opustil smluvní základ, z něhož vyvozoval původně zažalovaný nárok na vydání motocyklu, a že se nyní na žalovaném domáhá nároku vyvozovaného z protiprávního činu (jednání), tedy nároku, který už nemá základ v žádné smlouvě, tím méně ve smlouvě nájemní, ani v protiprávním porušení takovéto smlouvy. Jestliže se však žalobce domáhá žalobou na místě předmětu původně žádaného náhrady škody důsledkem právě uvedené změny žalobního důvodu, nelze posouditi onu změnu jako poslední případ uvedený v § 235, odst. 4 c. ř. s., i kdyby se mohlo míti za to, že se žádá za přisouzení interesse na místě předmětu původně žádaného. Žalobce žádá sice místo původně žádaného předmětu (vydání motocyklu) interesse, ale z jiného žalobního důvodu než je onen, z něhož se domáhal vydání motocyklu. Ježto pak ona změna žaloby a nikoli jen změna žalobní žádosti byla učiněna až po zahájení sporu a stěžovatel k oné změně žaloby podle obsahu protokolu nesvolil, nýbrž se proti ní ohradil proto, že by ji z důvodů jím blíže uváděných bylo řízení ztíženo a způsoben průtah jednání, je připuštění navržené změny žaloby závislé na tom, zda by ona změna měla skutečně v zápětí značné ztížení nebo průtah jednání o změněné žalobě. Po té stránce je rekursní soud téhož názoru, kterého je stěžovatel, neboť rozhodnutí o onom náhradním nároku by mohlo být vydáno, až budou zjištěny předpoklady onoho nároku v otázce oprávněnosti jeho právního důvodu a až budou zjištěny složky rozhodné pro výši požadované náhrady (interesse). Podle povahy onoho náhradního nároku jak po stránce skutkové, tak po stránce právní jest míti za to, že ona zjištění by se mohla státi teprve po dalším jednání, takže nemůže být řeč o tom, že by se tu následkem změny jednání značně neztížilo a neprotáhlo.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Názor rekursního soudu, že jde v tomto případě o změnu žaloby ve smyslu § 235, odst. 1 c. ř. s. a nikoliv o pouhou změnu žalobní žádosti ve smyslu § 235, odst. 4 c. ř. s., není dovolacím rekurem napaden. Může proto i soud dovolací z něho vycházeti.

Jde pak již jen o to, zda jsou dány předpoklady pro připuštění takovéto změny přes námitku odpůrcovu podle § 235, odst. 3 c. ř. s. Posouzení toho je ponecháno volnému uvážení soudu.

Je účelem ustanovení § 235, odst. 3 c. ř. s., aby byla využita práce, vynaložená jak stranami, tak soudem, až do změny žaloby, i pro žalobu změnou, pokud je to podle stavu věci možné.

Z vysvětlivek k § 245 vl. návrhu civilního řádu soudního z r. 1895 (nynějšímu § 235 c. ř. s.) je zřejmo, že úmyslem zákonodárce bylo, aby přes

odpor žalovaného mohlo být použito výsledků dosavadního řízení také pro rozhodnutí o změněném nároku nejen z valné části, nýbrž i v příčině »jednotlivých důležitých bodů«. Již možnost takové výhody, jež je tu nepochybná, nelze podle uvedených vysvětlivek podceňovati a nutno při tom jen dbáti toho, zda lze připuštěním změny žaloby dosáhnouti úspory jednání a tím i času a práce, takže nutno připustiti, aby jinak potřebné svolení odpůrcovo mohlo být nahrazeno důvody svědčícími objektivně ve prospěch povolení změny žaloby, při nejmenším tehdy, neutrpí-li odpůrce změnou újmu, pokud jde o provedení sporu. Je to též důvod, který vedl zákonodárce i k vydání ustanovení §§ 236 a 259, odst. 2 c. ř. s. (§§ 246 a 268 vlád. návrhu), totiž opětovně zdůrazňovaná snaha o soustředění, spojená s tendencí zabrániti jakémukoliv spornému řízení, jehož by se bylo lze uvarovati, naproti tomu však využití každého skutečně již zahájeného sporu k vyřízení, pokud možno největšího počtu sporných otázek mezi stranami (materiálle k rak. obč. procesním zákonům, sv. I, díl II, str. 283, 284).

Z toho vyplývá, že při posuzování otázky značného ztížení nebo průtahu jednání nelze přihlížeti toliko k možnosti rychlého nebo snad i okamžitého skončení sporu dosavadního, nýbrž, pokud možno, i k tomu, aby bylo zabráněno dalšímu sporu, v němž by musely být znovu přetřásány okolnosti projednané již v zahájeném sporu. Tento důvod je dán v projednávaném sporu. Nelze při tom ovšem předbíhati věcnému rozhodnutí prvního soudu a vycházeti z předpokladu, že by byl o původní žalobě rozhodl již bez připuštění dalších důkazů. Nutno proto věc posouditi bez ohledu na to, po formální stránce jen srovnáním, zda při změně žaloby by došlo prováděním nově nabídnutých důkazů ke značnému ztížení nebo průtahu jednání.

Na nějaké ztížení jednání nelze za daného stavu věci v projednávaném sporu vůbec usuzovati, i když se přihlídně k obsahu ohrazení žalovaného i k tomu, co uvedl ve svém rekursu. Když pak první soud odročil jednání podle § 134, č. 3 c. ř. s., stejně i za účelem výsledku dříve již připuštěného a nedostavivšího se svědka P-a, nelze uznati, že by při připuštění změny žaloby bylo se obávati nějakého průtahu jednání vůbec, tím méně značného. To platí i pro případ, že by bylo snad třeba ještě provedení nějakých důkazů dalších, neboť i kdyby i pak ještě bylo nutno jednání odročiti, nebylo by ani v tom lze spatřovati ještě značné ztížení nebo průtah jednání, zejména s hlediska výše vytkého.

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a obnoveno usnesení prvního soudu.

Č. 208.

Nastal-li majetkový převod soudním rozsudkem, třebas německého soudu, opřeným o platný předpis, nelze restituční nárok podle § 2 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. uplatňiti dříve, dokud nebyl rozsudek zrušen v řízení podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb.

(Rozh. ze dne 15. března 1947, R I 154/47.)

V době nesvobody zahájila L. M-ová proti F. M. J-ovým u německých soudů spor o vlastnické právo k domu č. p. 72 v R., zapsaného ve vl. č. 153 poz. kn. kat. úz. R., jehož byli manželé J-ovi knihovními vlastníky podle kupní smlouvy ze dne 30. listopadu 1933. Tento spor byl rozhodnut ve prospěch L. M-ové, a M-ová dosáhla vkladu vlastnického práva k domu č. p. 72.

Nyní se domáhají manželé J-ovi v nesporném řízení proti L. M-ové, 1. aby převod nemovitostí zapsaných ve vl. č. 153 poz. kn. kat. úz. R. byl prohlášen za neplatný, a aby se obnovil předešlý knihovní stav; 2. aby L. M-ová byla uznána povinnou zaplatiti J-ovým částku 19.396 Kčs z důvodu náhrady škody.

Prvý soud návrhu ad 1. vyhověl, návrh ad 2. zamítl, v podstatě z těchto důvodů: ad 1. Vzhledem k tomu, že se L. M-ová v době okupace domáhala domnělého právního nároku u německých soudů, vzal soud za prokázáno, že toto rozhodnutí německých soudů se stalo v důsledku tlaku okupace, ad 2. V tomto bodu jde o žádost navrhovatelů o náhradu škody, která vznikla tím, že manželé J-ovi byli nuceni dáti se právně zastupovati u německých soudů a kterou účtují ve své žádosti částkou 19.396 Kčs. Soud zamítá žádost v tomto bodě jako neodůvodněnou podle zák. č. 128/1946 Sb., ježto navrhovatelé se s tímto nárokem musí obrátiti na pořad práva civilního.

Rekursní soud zamítl k stížnosti L. M-ové pro tentokrátě žádost manželů J-ových i ad 1. Z důvodů: Podle odůvodnění návrhu jde o restituční nárok na převod nemovitostí získaných odpůrkyní v době okupace. Jako důvod s hlediska zák. č. 128/1946 Sb. uplatnili navrhovatelé jednak, že se převod stal výrokem nepřislušného cizozemského soudu (německého), jednak prý odpůrkyně zneužila svého postavení jako tehdejší německá státní příslušnice. Prvý soud, pokud návrhu vyhověl, vyslovil, že nárok je odůvodněn, ježto převod byl odpůrkyni přiznán německým soudem za okupace. Podle názoru rekursního soudu je však návrh — jde očitě o řízení podle §§ 10 a násl. zák. č. 128/1946 Sb. — alespoň předčasný, pokud jde o důvod první, a vůbec neodůvodněný, pokud jde o důvod druhý. Z předložených rozsudků německých soudů je zjištěno, že odpůrkyně nabyla sporných nemovitostí navrhovatelů sice za okupace, t. j. v době po 29. září 1938. To však ještě s hlediska § 2 cit. zák. nestačí. Nárok na restituci by měli navrhovatelé jen tehdy, kdyby buď se tento převod opíral o právní předpis neplatný nebo o soudní výrok, který bude jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn. O první případ zde nejde. Z příloh shora citovaných totiž vychází, že právním důvodem pro vyhovění tehdejší žalobě odpůrkyně nebyl nějaký neplatný předpis, nýbrž zjištění, že právní předchůdce odpůrkyně (zůstavitel A. M.) koupil nemovitosti, o něž nyní jde v roce 1933 za účelem vyřazení konkurence. Nekoupil je však svým jménem, nýbrž prostřednictvím navrhovatelů, kteří jednali podle § 1009 obč. zák. v tajné plné moci. To však není vůbec žádný neplatný předpis, jaký mají na mysli §§ 2 a 15 cit. zák., nýbrž je to ustanovení soukromého práva, jež platilo už před okupací jako recipovaný předpis z doby před převratem 1918. Nabývacím titulem pro odpůrkyni byly rozsudky německých soudů v tehdejší t. zv. protektorátě. Není ovšem pochybnosti,

že instituce německých soudů odporovala ústavě a že tedy organizace těchto soudů byla vybudována na předpisech s hlediska právní kontinuity neplatných. Než ta skutečnost sama o sobě, že o věci rozhodl německý soud, není ještě důvodem pro restituci. Jen za podmínek čl. 6 úst. dekr. ze dne 3. srpna 1944 a § 2 zák. č. 76/1946 Sb. se lze domáhat zrušení nebo změny takových soudních rozhodnutí. Proto také zdůrazňuje § 2 zák. č. 128/1946 Sb., že nejprve musí být takový výrok z doby nesvobody odstraněn a pak lze teprve zahájit řízení o restitučním nároku (srv. i § 8 o promlčení). Navrhovatelé však ani netvrdí, že by již podali žalobu podle § 4 zák. č. 76/1946 Sb. Je proto nynější jejich návrh, opřený o tento důvod předčasný a musil být aspoň pro tentokrát zamítnut.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolaci stížnosti manželů J-ových.

Důvody:

Z tvrzení navrhovatelů samých i ze zjištěného stavu věci plyne, že k majetkovému převodu, o něž jde v tomto řízení podle zák. č. 128/1946 Sb., došlo podle rozsudku německého zemského soudu, potvrzeného rozsudkem německého vrchního soudu. Podle § 2 cit. zák. nutno rozeznávat soudní výrok podle neplatného právního předpisu a soudní výrok podle platného právního předpisu. Soudní výrok podle platného právního předpisu musí býti dříve zrušen nebo změněn. Ke zrušení nebo změně takového soudního výroku může dojiti jen podle čl. 6 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944, čl. 11 Úř. věst. čl., přílohy k vyhlášce č. 30/1945 Sb., ve znění zák. č. 12/1946 Sb. a podle zák. č. 76/1946 Sb. Podle § 1 zákona naposled citovaného lze napadati každé soudní rozhodnutí v občanských věcech právních, kde aspoň v první stolici rozhodl soud se sídlem na území zemí České a Moravskoslezské, tedy i citované rozsudky německých soudů. Rekursní soud správně dolíčil, že právním důvodem, z něhož jmenované německé soudy žalobě odpůrkyně vyhověly, nebyl nějaký neplatný předpis, nýbrž to, že právní předchůdce odpůrkyně koupil nemovitosti, o něž v tomto řízení jde, prostřednictvím navrhovatelů, jednajících podle § 1009 obč. zák. v tajné plné moci, že tedy soudy ty rozhodly podle platných právních předpisů. Rekursní soud proto právem zamítl návrh pro tentokrát, když nebylo ani tvrzeno ani zjištěno, že citované rozsudky německých soudů byly pořadem práva podle zákona č. 76/1946 Sb. zrušeny nebo změněny. Všecka ostatní tvrzení navrhovatelů mohou míti význam ve sporu podle zák. č. 76/1946 Sb., ale nemají za vyličených okolností význam v tomto řízení podle zák. č. 128/1946 Sb.

Č. 209.

Jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. c) zákona č. 100/1931 Sb., odepřel-li rejstříkový soud provést poznámku národní správy z toho důvodu, že národním správcem nelze ustanoviti osobu právnickou, ač správní akt, jímž byl národní správce ustanoven, byl formálně bezvadný a byl vydán příslušným správním úřadem.

(Rozh. ze dne 20. března 1947, R I 159/47.)

Výměrem ministerstva průmyslu ze dne 30. července 1946 byl firmě »Bratři H-ové« ustanoven národním správcem národní podnik H.

Rejstříkový soud zamítl v rejstříkové věci firmy »Bratři H-ové« opověď poznámky národní správy z toho důvodu, že podle § 16 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. může být národním správcem ustanovena jen osoba fyzická.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti Československého státu, zastoupeného finanční prokuraturou. Z důvodů: Napadené usnesení vyhovuje zjištěnému stavu věci i zákonu. Stěžovatel je názoru, že posoudit, zda je dán důvod k zavedení národní správy a koho jest ustanovit národním správcem, přísluší výhradně správnímu orgánu, a soud prý není oprávněn takového rozhodnutí přezkoumat ani podle § 25 zák. č. 100/1931 Sb., neboť prejudiciálně možno prý zkoumat určitou otázku správního práva do té doby, dokud není správním úřadem rozhodnuta. Stěžovatel však přehlíží, že v této věci nejde o otázku, zda a koho správní orgán ustanovil národním správcem, nýbrž jde o to, že neustanovil národním správcem osobu fyzickou. Zaslalo-li ministerstvo průmyslu soudu na vědomí další výměr o zavedení národní správy a jmenování prozatímního národního správce ze dne 30. července 1946, pak právem první soud z úřední moci nezapsal do obchodního rejstříku jako osobu národního správce národní podnik H., neboť nemůže-li býti národním správcem osoba právnická, nemůže býti ani takováto osoba v obchodním rejstříku jako národní správce zapsána. Správně první soud uvádí, že podle § 16 dekr. č. 5/1945 Sb. může býti národním správcem toliko osoba fyzická. Nelze přehlížeti, že právnická osoba nemůže býti brána do slibu, nemůže býti osobně odpovědná a nemůže osobně vykonávat národní správu, nýbrž mohou tak činiti pouze osoby fyzické, které příslušný národní podnik spravují. Rejstříkový soud musí především dbát o to, zda jsou tu zákonné podmínky pro provedení žádaného zápisu. První soud tedy nepodrobil rozhodnutí ministerstva průmyslu svému přezkoumání, nýbrž na základě tohoto výměru rozhodl prostě z té skutečnosti, že výměr neoznačuje žádné fyzické osoby za národní správce a není tudíž v tomto výměru nic, co by mohlo býti podkladem zápisu do obchodního rejstříku. Když tedy ministerstvo průmyslu o fyzických osobách národních správců dosud nerozhodlo, nelze ani podle § 14 cit. dekr. z úřední moci provést zápis těchto fyzických osob jakožto prozatímních národních správců. Stěžovatelčiny úvahy o tom, že národním správcem podle § 16 cit. dekr. mohou býti také osoby právnické, nemají v tomto zákonném ustanovení žádné opory.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti Československého státu napadené usnesení i usnesení prvního soudu a uložil prvnímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Rozhodnutí o zavedení národní správy a ustanovení národních správců přísluší podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. výhradně orgánům správním (§ 7 cit. dekr.). Rejstříkový soud je podle § 15 cit. dekr. povolán jen k tomu, aby na základě rozhodnutí příslušného správního orgánu (§ 14

cit. dekr.) provedl z úřední moci zápis poznámky národní správy do obchodního (společenstevního) rejstříku. Jde o to, pokud je rejstříkový soud oprávněn zkoumat správní rozhodnutí, které mu má sloužit jako podklad pro poznámku národní správy. Podle § 96 úst. l. je soudnictví ve všech stolicích odděleno od správy (srov. i § 5 nař. č. 8/1928 Sb.). Tato zásada brání soudům, aby rozhodovaly o věcech, k nimž jsou oprávněny úřady a orgány správní, a ve svém důsledku nedovoluje, aby soudy nepřímou vystupovaly jako opravné stolice v příčině správních rozhodnutí a přezkoumávaly — byť i jen pro svou potřebu — po věcné stránce opatření a rozhodnutí úřadů nebo orgánů správních a naopak. Z toho plyne, že rejstříkový soud může zkoumat správní rozhodnutí o zavedení národní správy a ustanovení národního správce (§ 14 cit. dekr.) toliko po stránce formální správnosti, t. j. zda rozhodnutí bylo vydáno orgánem nebo úřadem k tomu podle dekr. č. 5/1945 Sb. příslušným, zda má náležitosti platného správního aktu, zda jeho obsah odůvodňuje poznámku podle § 15 cit. dekr. a pod., nemůže však zkoumat, zda správní orgán rozhodl správně či nikoliv, t. j. nesmí se zabývat materiální stránkou rozhodnutí. To však oba nižší soudy učinily, když odepřely provést poznámku národní správy proto, že podle jejich názoru nelze podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. ustanovit národním správcem osobu právnickou, nýbrž jen osobu fyzickou. Pro toto zákonu odporující a zmatečné zasahování do oboru působnosti zákonem přikázané orgánům správním (§ 41, odst. 2 písm. c) zák. č. 100/1931 Sb.) bylo obě usnesení nižších soudů zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice, aby se zřetelem k tomu, co bylo uvedeno, o zápise podle výměru ministerstva průmyslu ze dne 30. července 1946 rozhodl znovu.

Č. 210.

Účelem ustanovení § 519, č. 3 c. ř. s. o výhradě právní moci je nejen oddělení přezkoumání právního názoru odvolacího soudu, nýbrž i posouzení zda tento názor, třebaž je správný, odůvodňuje podle předpisů formálního práva zrušení prvního rozsudku a nové jednání v první stolici.

(Rozh. ze dne 26. března 1947, R II 8/47.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se H. B., vlastník domku č. p. 335, zapsaného ve vl. č. 287 kat. úz. B., proti žalovaným J. a M. K-ovým vyklizení a tvrdí, že v první polovici měsíce června 1946 vnikli žalovaní do tohoto domku, vnesli do něho rozličné svrsky, chystali se v něm provádět různé opravy a počínali si v něm jako vlastníci. Žalovaní namítali mimo jiné, že nejsou k žalobě oprávněni, nýbrž jen národní správce, v jehož správě je dům, a že byt v domě č. p. 335 byl žalovaným řádně přidělen. Na straně žalovaných přistoupila jako vedlejší intervenientka národní správa zajištěného nemovitého majetku v B.

První soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Zásadní otázka, kterou jest v tomto sporu řešiti, je, zda domek č. p. 335 byl důvodně zajištěn a jako takový žalovaným bytovým úřadem přidělen a zda následkem tohoto

přidělení byl mezi žalovanými a žalobcem uzavřen nájemní poměr. V tomto směru zjistil soud sice z výměru národní správy zajištěného nemovitého majetku v B. ze dne 4. června 1946, že tato správa přidělila žalovanému J. K-ovi k obývání byt v domě č. p. 335 v B. s tím, že s ním ostatní náležitosti projedná obvodový zmocněnec K. F. Naproti tomu z výměru národní správy zajištěného nemovitého majetku v B. ze dne 18. června 1946 zjistil soud, že se sbor národních správců zajištěného nemovitého majetku v B. usnesl ve schůzi konané dne 14. června 1946 vyloučiti ze zajištění nemovitost č. p. 335, poněvadž bylo zjištěno a pravoplatně prokázáno na podkladě soudního usnesení č. d. 3310/42, že se jedná o majetek český, který byl zajištěn omylem, při čemž žalobce byl vyzván, aby se dnem 1. července 1946 ujal správy uvedené nemovitosti. Z výměru národního výboru města B., referát pro zajištění majetku osob státně nespolehlivých, ze dne 4. července 1946, zjistil pak soud, že národní výbor města B. sdělil žalobci k jeho stížnosti proti přidělení domku č. p. 335 v B., že na tento dům nebyla národní správa jmenovaným úřadem zavedena a že úřadu není rovněž nic známo o tom, že by dům byl někomu přidělen do vlastnictví jako majetek osoby státně nespolehlivé. Z obou uvedených výměrů, a to národní správy zajištěného nemovitého majetku v B. ze dne 18. června 1946 a národního výboru města B. ze dne 4. července 1946, má soud tudíž za zjištěno jednak, že dům č. p. 335 v B. byl neprávem zajištěn, jednak, že na něj nebyla národní správa zavedena. Vzhledem k tomu stal se výměr národní správy zajištěného nemovitého majetku v B. ze dne 4. června 1946, jímž byl prvním žalovanému K-ovi byt v domě č. p. 335 přidělen, bezúčinným. Tvzení žalovaných, že hlášením volného bytu se strany národní správy zajištěného nemovitého majetku bytovému úřadu a tím, že bytový úřad vzal toto hlášení na vědomí, byl již založen nájemní poměr, neobstojí, ježto, i kdyby se vycházelo z předpokladu účinnosti výměru o přidělení bytu žalovanému ze dne 4. června 1946 — kterýžto výměr však podle názoru soudu pozbyl účinnosti — nemohl by nájemní poměr býti uzavřen tímto způsobem, nýbrž vzhledem k zákonu z 18. července 1946, č. 16 Sb. mohlo by přicházeti v úvahu pouze to, že podle § 2 cit. zák. byl by žalobce jako vlastník domu povinen sjednat se žalovaným jako s příkázaným nájemníkem nájemní smlouvu. Ježto však, jak je zjištěno z výpovědi svědků, nebyl žalobce ani bytovým úřadem ani správou zajištěného nemovitého majetku vyrozuměn o tom, že byt v domě č. p. 335 byl žalovaným přidělen, nemohl se žalovaným nájemní smlouvu uzavřít, poněvadž právě o své povinnosti tuto smlouvu uzavřít se od příslušného úřadu nedověděl. Ježto pak, jak shora bylo zjištěno, zajištění domku se stalo omylem a ježto se stalo bezúčinným i příkazání bytu v tomto domě žalovaným, nebyl žalobce vůbec povinen se žalovanými poměr nájemní sjednat. Má tedy soud shora uvedenými provedenými důkazy zjištěno, že mezi žalobcem a žalovanými nebyla nájemní smlouva uzavřena, takže žalovaní užívají domku bez právního důvodu, jsou ke sporu pasivně legitimováni a právem proto se žalobce domáhá proti žalovaným vyklizení domku.

Odvolací soud zrušil k odvolání žalovaných napadený rozsudek a uložil prvému soudu, vyhradiv právní moc, nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Soud své stolice vyhověl vyklizovací žalobě v podstatě

z toho důvodu, že byl dům, o nějž jde, jako majetek osoby státně nespolehlivé zajištěn omylem a že naň nebyla zavedena národní správa, takže přidělení bytu žalovaným je právně bezúčinným. Aby bylo možno přezkoumati účinnost přidělení bytu žalovaným v onom domě, musí býti řešena především otázka, zda na zmíněný majetek byla zavedena národní správa (§ 3 dekr. č. 5/1945 Sb.). K zavedení národní správy byl by v tomto případě příslušným národní výbor města B. (§ 7 cit. dekr.). Funkci národního správce nemovitého majetku nepřátelského obstarává v B. pětičlenný sbor ve smyslu § 17 cit. dekr. Listiny soudu předložené, podle kterých prvý soud spor rozhodl, neposkytují však dostatek jistoty k určitému závěru v otázce, zda národní správa zavedena byla či nebyla, při čemž se ponechává stranou otázka, zda se rozhodnutí o zavedení té správy stalo právem či neprávem. Výměr ze dne 4. června 1946 vydaný národní správou zajištěného nemovitého majetku o přidělení bytu žalovaným neznamenal by překročení kompetence tohoto sboru, pokud by tento vystupoval ohledně majetku, na který byla zavedena národní správa. Podle § 21 cit. dekr. spravuje totiž správce majetek daný pod národní správu a je povinen a oprávněn učiniti všechna opatření, jichž je k řádné správě zapotřebí. Jestliže by tedy za tohoto předpokladu národní správce zajištěného nemovitého majetku se souhlasem bytového úřadu národního výboru města B. byt přidělil žalovaným — jak by to plynulo z potvrzení národního výboru z 2. října 1946 předloženého žalovanou u odvolacího soudu — jednal by tedy v mezích oprávnění daného mu předpisem § 21 cit. dekr. Ale ani výměr jmenované národní správy z 18. června 1946 o vyloučení nemovitosti ze zajištění, které se podle znění listiny stalo omylem, nečiní přidělení — pokud tu skutečně byla řádně zavedena národní správa — bezúčinným, neboť k vyloučení majetku z národní správy a k jejímu zrušení není oprávněn národní správce či sbor správců podle § 17 cit. dekr., nýbrž jen orgán, který ji zavedl, čili v tomto případě národní výbor města B. (§§ 7, 11, 24 cit. dekr.). Výměr národního výboru města B. ze 4. července 1946 zdá se sice nasvědčovatí tomu, že na nemovitost, o níž tu jde, národní správa nebyla zavedena; mluví sice o tom, že mu není nic známo o tom, že by dům byl někomu přidělen do vlastnictví jako majetek osoby státně nespolehlivé, nezmiňuje se však vůbec o přidělení bytu, ačkoliv je reakcí na stížnost žalobcovu právě do přidělení bytu žalovaným. Při tom tvrdí žalovaná strana, že nemovitost byla v době přidělení bytu pod národní správou a vedlejší intervenientka tvrdí totéž. Nelze tudíž z dosud předložených důkazů dospěti k spolehlivému závěru, zda došlo k zavedení národní správy, byť i neprávem, čili nic. Jestliže národní správa jako plnomocný orgán přidělil byt žalovaným, není toto přidělení bezúčinným a žalovaní tam nebydlí bez právního důvodu. Jestliže však národní správa nebyla zavedena, nemohl sbor správců vůbec v této věci vystupovati a o přidělení bytu ani s bytovým úřadem, ani s žalovaným jednat. Bude tedy na prvním soudu, aby vhodným způsobem, po případě dotazem na strany podle § 182 c. ř. s., opatřil si spolehlivý podklad pro vyjasnění věci, provedl v tom směru důkazy, jimiž by byly odstraněny rozpory a nejasnosti mezi jednotlivými důkazy a pak znovu rozhodl (§ 496 c. ř. s.).

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobce napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Účelem ustanovení § 519, č. 3 c. ř. s. o výhradě právní moci je, umožnit oddělené přezkoumání právního názoru odvolacího soudu, jenž byl podnětem zrušení prvního rozsudku, ještě před novým projednáním v první stolici tak, by nebyla rozepře zbytečně zdržována, kdyby toto nové jednání bylo zbytečné (srov. rozh. č. 8640, 10260 a 12215 Sb. n. s.). S tohoto hlediska má dovolací soud také zkoumat, zda názor odvolacího soudu, třebaže je správný, je postačujícím důvodem ke zrušení rozsudku soudu první stolice, ne sice po stránce postačitelnosti důkazů, z nichž první soud zjistil skutkové okolnosti, jež jsou podle zmíněného názoru odvolacího soudu rozhodné (neboť by tu šlo o hodnocení důkazů, jež přísluší jen soudům nižších stolic a jež dovolací soud nesmí přezkoumávat), ale po té stránce, zda právní názor odvolacího soudu může podle platných předpisů formálního práva, zejména předpisu § 462 c. ř. s., vésti ke zrušení prvního rozsudku a k novému jednání v první stolici. Tak by tomu bylo na příklad, zjistil-li by soud první stolice i skutkové okolnosti rozhodné podle právního názoru odvolacího rozsudku na věc, ale odvolací soud by přesto rozsudek prvního soudu zrušil za účelem důkladnějšího a spolehlivějšího vysvětlení těchto skutečností, ač zjištění učiněná v tomto směru prvním soudem nebyla napadena a odvolací soud je měl podle § 498 c. ř. s. svému rozhodnutí položit za základ. Je na místě, že by v takovém případě zrušením rozsudku prvního soudu a novým projednáním za účelem zjišťování skutečností, které jsou již závazně zjištěny (a to i pro dovolací soud při případném přezkumu konečného rozsudku odvolacího soudu), byla rozepře zbytečně zdržována, poněvadž i kdyby nové jednání bylo provedeno a první soud dospěl na jeho základě k jinému skutkovému zjištění, musil by odvolací soud v novém rozsudku, i dovolací soud přezkoumávat tento rozsudek, položit svému rozhodnutí za základ skutkové okolnosti zjištěné v rozsudku prvního soudu a odvolatelem nenapadené. Proto může dovolací soud ke zmíněnému pochybení odvolacího soudu přihlížeti a zjednat jeho nápravu již k rekursu vyhrazenému podle § 519, č. 3 c. ř. s., aby předešel zbytečnému novému projednání věci v první stolici. O takový případ však jde také v souzené věci. Odvolací soud, vycházející z právního názoru, že by přidělení bytu v domě žalovaným bylo závazným pro žalobce, kdyby národní správa, jež tento byt žalovaným přidělila, jednala v mezích svého oprávnění podle § 21 dekr. č. 5/1945 Sb., jsouc ustanovena jako národní správa uvedeného domku žalobce příslušným národním výborem města B., zrušil rozsudek soudu první stolice, aby bylo zjištěno, zda došlo k zavedení národní správy na domek žalobce zmíněným orgánem. Leč první soud zjistil z výměru národního výboru města B. ze dne 4. července 1946, že tímto orgánem národní správa na domek žalobce nebyla zavedena. Žalování tento skutkový předpoklad rozsudku soudu první stolice nenapadli ani výtkou rozporu se spisy nebo nesprávného hodnocení důkazů v tomto směru, ani výtkou vadnosti neb neúplnosti řízení, pokud se týče výtkou,

že první soud při tomto zjištění nedbal předpisu § 182 c. ř. s. Žalovaní jen uvedli ve svém odvolání všeobecně, že dům žalobcův byl v kritické době skutečně spravován národní správou, a že tato správa byla zavedena na majetek žalobce, netvrdili však, že národní správa byla zavedena orgánem k tomu příslušným, t. j. národním výborem města B., a proto tím nepotírají zjištění prvního soudu, že se tak nestalo, a ani jinak se k němu nevyjádřili. Nutno proto dáti za pravdu žalobci, pokud v stížnosti vytýká, že odvolací soud, nařídív doplnění zjištění prvního soudu v tomto směru, překročil rozsah své přezkumné činnosti (§§ 462, 498 c. ř. s.). Za tohoto stavu věci netřeba ani zkoumat, zda je správný právní názor, z něhož odvolací soud při zrušení vycházel, že by totiž přidělení bytu žalovaným v žalobcově domku bylo pro žalobce závazné, kdyby národní správa, která byt přidělila, byla na domek zavedena příslušným národním výborem. Neboť ať je tento názor správný čili nic, je doplnění řízení nařízené odvolacím soudem zbytečné.

Bylo proto rekursu již z tohoto důvodu vyhověno způsobem ve výroku uvedeným, aniž bylo zapotřebí zabývat se ostatními výtkami stěžovatele.

Č. 211.

Ve sporu o snížení výživného přiznaného rozsudkem pro zmeškání nestačí k posouzení, zda nastaly nové okolnosti a změna poměrů, jen zjištění nynějších poměrů žalobcových, nýbrž je třeba zjistiti i jeho skutečné majetkové poměry, rozhodné pro určení výše výživného v době vynesení konečného rozsudku.

(Rozh. ze dne 27. března 1947, Rv I 53/47.)

Rozsudkem pro zmeškání ze dne 6. listopadu 1945 zn. sp. C 2/45 byl A. K. odsouzen platiti své manželce V. K-ové měsíčně na výživném 800 Kčs na podkladě žalobního tvrzení, že A. K. má měsíční výdělek 4.000 Kčs a má se starati pouze o ni a dceru M.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se A. K. proti V. K-ové snížení výživného na 200 Kčs měsíčně tvrdě, že má nyní příjem pouze 1.800 Kčs měsíčně, že je povinen se starati o další dítě z manželství se žalovanou J. K-a a syna z prvního svého manželství J. K-a, jemuž má platit podle usnesení okresního soudu v P. z 20. října 1941, zn. sp. C II 232/39 měsíčně 180 Kčs; na zadrželém výživném je prý na něm exekučně vymáháno 9.455 Kčs. Je prý dále dlužen různým věřitelům 8.200 Kčs a 3.000 Kčs a žalovaná prý uplatňuje proti němu ještě nárok na náhradu vynaloženého nákladu 5.730.90 Kčs. Žalovaná popřela toto žalobcově tvrzení a sama tvrdila, že žalobce žije nákladným životem ve společné domácnosti s J. G-ovou, má osobní auto a ještě jiný majetek.

První soud zamítl žalobu. Z důvodů: Z obchodních knih žalobcových soud zjistil, že v měsících červnu až říjnu 1945, podle nichž by se vyměřovalo výživné ve sporu o žalobě zn. sp. C 2/45, byla průměrná měsíční tržba v podniku, v němž je žalobce národním správcem, 45.000 Kčs,

čemuž by odpovídala odměna 1.500 Kčs za prvních 10.000 Kčs a 5 procent vyššího obrátu 1.750 Kčs, tedy celkem 3.250 Kčs. Za měsíce listopad až duben stoupla průměrná měsíční tržba na 69.400 Kčs. Podle výnosu ministerstva vnitřního obchodu skládá se odměna národního správce maloobchodu ze základní částky 2.000 Kčs a z tržby převyšující 10.000 Kčs měsíčně dalších 5 procent. Takto vypočtená odměna činí 4.970 Kčs, je tedy o více než o 25% vyšší, než kolik se tehdy předpokládalo. Dluhy, které žalobce uvádí pro snížení své platební schopnosti, jsou vyváženy vkladem, který má žalobce u firmy »N.«, jak zjištěno obchodní knihou, ve výši 25.500 Kčs. Při prvé výměře výživného nebylo přihlédnuto k tomu, že se žalobce má starati ještě o další dvě děti. Podle tvrzení samého žalobce a zjištění ze spisů P 90/45 a E 67/46 je žalobce povinen platiti na nezl. M. a J. K-ovy po 200 Kčs a na nezl. J. K-a 180 Kčs. Tím je tedy odčerpána z výdělku 4.970 Kčs částka 580 Kčs. I když soud bere v úvahu, že je tu ještě nedoplatek výživného pro J. K-a ve výši kolem 9.000 Kčs, je částka 800 Kčs, jak byla vyměřena prvním rozsudkem, výdělkovým poměrům žalobcovým zcela přiměřená a bylo proto žalobu zamítnouti.

Odvolací soud snížil k žalobcovu odvolání výživné na 260 Kčs měsíčně. Z důvodů: Prvý soud opominul přihlédnutí při zjišťování skutečné výše příjmu žalobcova jako národního správce k tomu, že podle sdělení místní správní komise v S. činí žalobcův měsíční příjem 1.800 Kčs. Prvý soud se při určování výše tohoto příjmu přidržel jediné a výhradně znění výnosu ministerstva vnitřního obchodu a ministerstva dopravy ze dne 22. března 1946, č. j. 76274/46, ale přehlédl při tom, že jde o pouhé směrnice pro orgány povolané k ustanovení národních správců, že sazby uvedené ve výnose jsou maximální a že mají povahu toliko pomocnou a že je na příslušném orgánu, aby v konkrétním případě, řídě se těmito směrnicemi, stanovil odměnu národního správce. Nemohou býti tudíž v každém jednotlivém konkrétním případě, tudíž ani v souzené věci, směrodatnými částky uvedené v tomto výnosu, nýbrž jediné a výhradně částka určená příslušným orgánem, jímž je v tomto případě vzhledem k rozsahu podniku spravovaného žalobcem místní správní komise v S. Je proto jako žalobcova odměna rozhodnou částka 1.800 Kčs, jak ji sdělila soudu prvé stolice místní správní komise v S. Zjistil-li pak první soud, že žalobce přispívá na nezl. M. a J. K-ovy po 200 Kčs měsíčně a na nezl. J. K-a měsíční částkou 180 Kčs, je jisto, že měsíční výživné v částce 800 Kčs, již je nyní žalobce povinen přispívati na výživu žalované podle rozsudku pro zmeškání okresního soudu v Ch. ze dne 6. listopadu 1945 sp. zn. C 2/45, je naprosto neúměrná a ohrožuje přímo existenci žalobcovu po stránce finanční. Je proto výtka nesprávného ocenění provedených důkazů odůvodněna a bylo tudíž v tomto směru vyhověti odvolání a napadený rozsudek změnit v tom smyslu, že se měsíční výživné 800 Kčs snižuje na 260 Kčs, již odvolací soud považuje vzhledem k zjištěním prvního soudu o vyživovací povinnosti žalobcově za přiměřenou jeho příjmu jako národního správce v měsíční částce 1.800 Kčs. Okolností, že ve spisech zn. sp. P 90/45 okresního soudu v Ch. je žádáno zvýšení výživného na nezl. M. a J. K-ovy, nemusil se odvolací soud zabývat, a to proto, že o návrhu nebylo dosud pravoplatně rozhodnuto. Pokud jde o dlužné výživné nezl. J. K-ovi, jež je nyní na žalobci exekučně

vymáháno, je uvážiti, že jde o přechodné zabavení žalobcova příjmu a proto ani touto skutečností se odvolací soud při stanovení výše výživného žalované straně nemusil zabývat.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalované napadený rozsudek i rozsudek soudu prvé stolice a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud se právem nepřiklonil ke zjištění prvního soudu o výši nynějšího výdělku žalobcova čerpaného z výnosu ministerstva vnitřního obchodu a ministerstva dopravy ze dne 22. března 1946, č. 76.274/46, ježto tento výnos neobsahuje sazby odměn národních správců pro konkrétní případy, nýbrž všeobecné směrnice, jichž jest pro jednotlivé případy používat. Způsob však, kterým odvolací soud zjištění prvního soudu nahradil (§ 488 c. ř. s.) vlastním zjištěním ze sdělení místního národního výboru v S. ze dne 15. května 1946, je vadný. Důkaz tímto sdělením byl sice v prvé stolici připuštěn, nebyl však proveden a nebyl učiněn předmětem jednání (§§ 276, 277, arg. z § 193, odst. 3 i. f. c. ř. s.). Odvolacím soudem pak nebylo o tomto důkazu ani vydáno průvodní usnesení, ani nebyl důkaz proveden.

Dovolatelka však nedoličuje, že tato vada řízení zabránila určitému jinému zjištění. Proto dovolací důvod tkví v tom, že oba nižší soudy pominuly otázku, jaké byly skutečné poměry žalobcovy pro určení výše výživného rozhodné k 6. listopadu 1945 (den vynesení kontumačního rozsudku zn. sp. C 2/45). Tato vada souvisí s dovolacím důvodem § 503, č. 4 c. ř. s.

Oba nižší soudy lišice se ve skutkových zjištěních o nynějších poměrech žalobcových, si shodně položily otázku, zda výživné přisouzené žalované rozsudkem pro zmeškání odpovídá nynějším poměrům žalobcovým. Touto otázkou bylo by se zabývat, kdyby šlo o první vyměření výživného. V souzeném případě nelze s ní vystačiti. Žalované bylo výživné již přisouzeno rozsudkem, čímž je o jejím nároku na výživné rozhodnuto (§ 411 c. ř. s.), a to podle doby skončení řízení v prvé stolici. Jen nové okolnosti mohou tento právní stav změnit (srov. rozh. č. 10078 Sb. n. s.). K posouzení, zda nastaly nové okolnosti a změna poměrů, nestačí zjistiti jen poměry nynější, nýbrž i skutečné poměry tehdejší. Jinak není srovnání možné a zůstalo nevyřízeno žalovanou popřené tvrzení žalobcovy, že se jeho poměry proti stavu v době rozsudku C 2/45 podstatně změnily.

Názor zastávaný v dovolací odpovědi, že při srovnávání poměrů žalobcových je vycházeti — ježto výživné žalované bylo přisouzeno rozsudkem pro zmeškání podle § 396 c. ř. s. — z údajů tehdejší žalobkyně v žalobě zn. sp. C 2/45, přehlíží účinky právní moci rozsudku ve smyslu hmotněprávním. Takovým způsobem by vlastně žalobce dodatečně jen napravlal následky zmeškání, po případě doháněl opravné prostředky proti rozsudku pro zmeškání.

Ježto nebyly vzaty na přetřes skutečnosti rozhodné pro řešení sporu (§ 497, odst. 1, č. 3, § 513 c. ř. s.), a to ani soudem prvé stolice, bylo věc podle § 510 c. ř. s. vrátit tomuto soudu. Bude na něm, aby provedl žalob-

cem nabídnuté již důkazy o skutečných poměrech rozhodných pro určení výše výživného v době vynesení kontumačního rozsudku a důkazy o skutečných poměrech nynějších, a dále důkazy, které strany na dotaz podle § 182 c. ř. s. snad ještě nabídnou. Podle výsledků dokazování bude třeba zjistiti, zda a pokud se nynější poměry žalobcovy u srovnání se skutečnými poměry k 6. listopadu 1945 změnily, a podle toho znovu o žalobě rozhodnouti.

Č. 212.

Zhodnocení právní služby, konané u advokáta podle § 5, odst. 2 zákona ze dne 16. října 1946, č. 201 Sb., není dáno do volné úvahy soudu.

Výhoda udělená uvedeným zákonem přísluší všem absolventům práv, bez ohledu na to, kdy dosáhli absolutoria a kdy vykonali historickoprávní a judiciální státní zkoušku, jen když konali právnícké práce u advokáta v době po uzavření vysokých škol do konce doby nesvobody.

(Rozh. ze dne 28. března 1947, R I 166/47.)

JUDr. J. H. zažádal o započtení právní praxe u JUDr. J. Ř-a, advokáta v P., již konal v době od 18. listopadu 1939 do 31. července 1942, do celkové doby předepsané pro připuštění k advokátní zkoušce podle § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb. a o připuštění k advokátní zkoušce v únorovém termínu roku 1947.

Zemský soud žádosti nevyhověl. Z důvodů: Podle § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb. může být absolventům práv, kteří s úspěchem vykonali historickoprávní a judiciální státní zkoušku na právnické fakultě Karlovy university v Praze, Masarykovy university v Brně nebo Komenského university v Bratislavě a byli v době od 17. listopadu 1939 do konce doby nesvobody zaměstnáni právníckými pracemi u advokáta, tato doba započítána při splnění ostatních náležitostí plně do celkové doby předepsané pro připuštění k advokátní zkoušce. Již ze slovního znění citovaného ustanovení, zejména pak z jeho stylistické úpravy — položení spojky »a« až za slova »absolventům práv, kteří složili historickoprávní a judiciální státní zkoušku«, jde najevo, že započtení takovéto předchozí praktické právní služby u advokáta je možné jen v těch případech, kde žadatel vykazuje absolutorium a složení historickoprávní a judiciální státní zkoušky již ke dni 17. listopadu 1939. Z přiloženého vysvědčení o státní zkoušce Karlovy university v Praze ze dne 21. září 1945 je patrné, že JUDr. J. H. státní zkoušku judiciální vykonal teprve dne 21. září 1945. Podmínka § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb. není splněna a žádosti nemohlo proto být vyhověno. Ježto tím není splněna ani podmínka § 3 adv. ř., t. j. tříleté zaměstnání v právní službě u advokáta, byla zamítnuta i žádost o připuštění k advokátní zkoušce v únorovém termínu 1947.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu JUDr. J. H-a napadené usnesení a uložil zemskému soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Podle § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb. je možné zhodnocení právní služby, konané u advokáta v době od 17. listopadu 1939 do konce doby nesvobody u těch absolventů práv, kteří s úspěchem složili historickoprávní a judiciální státní zkoušku na právnické fakultě některé z československých universit. Uvedená doba může se při splnění ostatních náležitostí započítati plně do tříleté praxe u advokátů, předepsané podle § 3, odst. 1 adv. ř. ve znění § 5, odst. 4 zák. č. 40/1922 Sb. pro připuštění k advokátní zkoušce. Její zhodnocení nespádá do volné úvahy soudu příslušného ku připuštění ke zkoušce, neboť zákon určuje přesně předpoklady, za kterých je zhodnocení možné, a proto je rekurs proti rozhodnutí zemského soudu přípustný (§ 3, odst. 2 adv. ř.), třebaže zákon mluví o možnosti započtení praxe u advokáta.

Napadeným usnesením nebylo vyhověno stěžovateli žádosti o započtení právní praxe u Dr. J. Ř-a, advokáta v P., v době od 18. listopadu 1939 do 31. července 1942 do celkové doby předepsané pro připuštění k advokátní zkoušce, protože žadatel nebyl absolventem práv a neměl historickoprávní a judiciální zkoušku již dne 17. listopadu 1939. Zemský soud má za to, že zhodnocení předchozí praktické právní služby u advokáta je možné jen u těch žadatelů, kteří vykazují absolutorium a složení první a druhé státní zkoušky již ke zmíněnému dni.

Tento názor napadá stěžovatel právem jako mylný. Z doslovného znění druhého odstavce § 5 cit. zák. nelze vyčísti, že zhodnocení praxe u advokáta lze přiznati jen těm uchazečům, kteří měli absolutorium a obě státní zkoušky již v době uzavření českých vysokých škol okupanty. Gramatický výklad svědčí naopak tomu, že úlevu lze poskytnouti všem absolventům práv bez ohledu na to, kdy dosáhli absolutoria a kdy vykonali obě předepsané zkoušky, pokud konali právnícké práce u advokáta v době po uzavření vysokých škol do konce doby nesvobody. Tento výklad má oporu v důvodové zprávě k § 5 cit. zák. (původnímu § 6 osnovy) — tisk 65/46 Ústavodár. nár. shrom. —, která vyjadřuje úmysl zákonodárce, umožniti zhodnocení právní služby, kterou konali posluchači vysokých škol u advokátů, a zdůrazňuje, že tito posluchači vykonávali u advokátů stejně hodnotnou praxi jako kandidáti zapsaní do seznamů kandidátů advokacie. Závažnost této části důvodové zprávy není dotčena změnami, jichž doznala osnova zákona, neboť z nového znění předpisu přízpůsobeného zprávě výboru ústavněprávního z 1. října 1946, tisk 128/46 Ústavodár. nár. shrom., není patrné, že zákonodárce zamýšlel proti původnímu návrhu zákona omezení okruh oprávněných osob na absolventy právnických fakult, kteří vykonali obě předepsané zkoušky již k 17. listopadu 1939. V původním § 6 osnovy nebyl okruh oprávněných osob blíže označen a provedené změny se týkají v podstatě toho, že o poskytnutí úlev nerozhoduje, jak bylo původně zamýšleno, ministerstvo spravedlnosti podle volného uvážení, nýbrž zemský soud, jsou-li splněny určité, zákonem stanovené podmínky. Tyto podmínky žadatel splnil, neboť je absolventem práv, prokázal, že složil s úspěchem historickoprávní a judiciální státní zkoušku a že byl v době zákonem požadované zaměstnán právníckými pracemi u advokáta. V zá-

koně není vyjádřen úmysl zákonodárcův, poskytnouti výhodu započtení praxe u advokáta jen těm kandidátům, kteří vykazují absolutorium a složení první a druhé státní zkoušky již k 17. listopadu 1939.

Ježto zemský soud, vycházející z odchylného právního názoru, nezkoumal, zda jsou splněny ostatní náležitosti žádosti za připuštění žadatele k advokátní zkoušce, bylo napadené usnesení zrušeno a věc vrácena tomuto soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Č. 213.

Neúčinnosti uznání nemanželského otcovství podle § 16 první dílčí novely k občanskému zákoníku z důvodů nátlaku, bázně nebo nedostatku rozumu se nelze domáhat podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb., i když k němu došlo v době nesvobody před t. zv. úředním soudem v Čechách, nýbrž jedině sporem podle obecných předpisů o vadách vůle.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1947, R I 199/47.)

J. D. uznal v roce 1944 před t. zv. německým úředním soudem v K. nemanželské otcovství k nezl. J. M-ové, narozené dne 1. listopadu 1943. Na základě tohoto uznání uložil první soud J. D-ovi usnesením ze dne 5. srpna 1946 placení výživného v částce 350 Kčs měsíčně.

V stížnosti proti tomuto usnesení uvedl J. D., že je duševně chorý a nemohl přý proto platně uznati otcovství a že nebyl způsobilým samostatně jednati bez zákonného zástupce. Mimo to tvrdil, že se jeho uznání nemanželského otcovství k nezl. J. M-ové stalo pod nátlakem.

Rekursní soud stížnosti J. D-a nevyhověl. Z důvodů: Pokud jde o vytýkanou zmatečnost podle § 41, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb., dal rekursní soud řízení doplniti výsledkem přezvědných osob a znalcem lékařem. Těmito důkazy je prokázáno, že stěžovatel není duševně zcela normální, lze mu však přiznati jen částečnou debilnost. Je tudíž za své jednání plně odpovědný a mohl jednati bez zákonného zástupce. Není proto vzhledem k tomu dán důvod zmatečnosti. Leč řízení netrpí ani vytýkanou neúplností. První soud právem nepřezkoumal, zda se uznání otcovství před německým poručenským soudem stalo pod nátlakem, poněvadž uzná-li muž před poručenským soudem, třeba před německým, otcovství k nemanželskému dítěti, byl tím právní poměr jeho, jakožto nemanželského otce, stanoven s absolutním právním účinkem a toto pravoplatné zjištění stavu váže tak dlouho, dokud není odstraněno výrokem soudu, že je toto zjištění otcovství nesprávné a že nemanželským otcem je někdo jiný. To se může státi jen spornou cestou k žalobě, kde musí být prokázáno, že uznatel dítě nezplodil, anebo že uznání a jeho přijetí se nestaly platné (rozh. č. 6210 Sb. n. s.). Domnívá-li se stěžovatel, že jeho uznání se stalo pod tlakem politické nebo rasové persekuce, může použití ustanovení zák. č. 76/1946 Sb. a žádat o zrušení tohoto uznání ve zvláštním řízení. Poručenský soud se však v nesporném řízení při výměře alimentů nemohl touto věcí zabývat.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti J. D-a.

Důvody:

Rekursní soud zjistil správně z posudku znalce MUDr. J. H-a, že stěžovatel je sice poněkud, avšak nepatrně zaostalý, takže ho možno označiti za částečně debilního, při tom však je za své jednání plně zodpovědný a může jednati bez zákonného zástupce. Zjištění toto není v rozporu s posudkem zmíněného znalce lékaře a spolehlivost posudku není zeslabena výpověďmi slyšených svědků. Mohl tedy jednati stěžovatel v souzené věci sám bez zástupce a napadené usnesení, jež je jinak řádně odůvodněno, neobsahuje v sobě rozporů, takže výtky zmatečnosti podle § 41, písm. f), h) zákona č. 100/1931 Sb. neobstojí.

Stěžovatel uznal své otcovství k nemanželskému dítěti podle § 16 první dílčí novely k obč. zák., v době nesvobody před bývalým německým úředním soudem v K., tedy před soudem zřízeným nepřátelskou okupační mocí, který byl podle tehdejších okupačních předpisů příslušným soudem poručenským (nemanželská matka byla příslušnicí bývalého t. zv. Slovenského státu). Uznání nemanželského otcovství podle § 16 první dílčí novely k občanskému zákonu je hmotněprávním jednáním a samostatným důvodem zavazovacím pro práva a povinnosti mezi dítětem a mužem, který z důvodů uznání platí za otce nemanželského dítěte (srov. rozh. č. 18659 Sb. n. s.). Právě tak, jako rozhodnutí vydané v době okupace německými soudy nejsou absolutně neplatná (čl. 6 úst. dekr. č. 11/1944 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb., a zák. č. 76/1946 Sb.), nelze považovati ani hmotněprávní jednání, k nimž došlo v době nesvobody před bývalými německými soudy, za absolutně neplatná. Tímto svým uznáním je proto nemanželský otec vázán, i když později uznání otcovství odvolal, a lze se na něm domáhati placení výživného v nesporném řízení (rozh. č. 10650 Sb. n. s.). Dosáhnouti neúčinnosti svého projevu o uznání otcovství z důvodu nátlaku nebo bázně nebo nedostatku rozumu, jakož i zvrátiti takový uznávací projev, o což se pokouší stěžovatel v rekursu a dovolacím rekursu, mohl by stěžovatel nikoliv podle zák. č. 76/1946 Sb., vztahujícího se na soudní rozhodnutí, nýbrž jedině sporem podle obecných předpisů o vadách vůle (srov. rozh. č. 4678, 6210, 9630, 13095, 15962, 16994, 18659 Sb. n. s.). Nepříčí se tedy rozhodnutí rekursního soudu jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, když na základě uznání nemanželského otcovství podle § 16 první dílčí novely k občanskému zákonu byla v nesporném řízení uložena stěžovateli povinnost, platiti nemanželskému dítěti výživné. Není tu tedy ani vytýkané nezákonnosti, takže dovolací rekurs není opodstatněný.

Č. 214.

Nejde o nemožnost plnění podle § 1447 obč. zák., nýbrž o nedostiznost, kterou nutno posuzovati podle § 7, druhé věty obč. zák., nastaly-li po uzavření smlouvy okolnosti, pro něž je její plnění spojeno pro dlužníka s takovou námahou a obětí, jež mu nelze rozumně přičítati.

Hospodářská (válečná) opatření, jež nemohl prováděč díla při uzaví-

rání smlouvy předvídati, zprošťuje ho podle okolností závazku opravit vady dodaného díla, leč jen do té doby, než překážky odpadnou.

(Rozh. ze dne 2. dubna 1947, Rv I 390/44.)

Srov. rozh. č. 18418 Sb. n. s.

Dopisem ze dne 14. ledna 1941 objednal si E. N. u B. F-a zařízení kuchyně a zařízení ložnice. Nábytek dodaný B. F-em měl vady.

Ve sporu zahájeném v roce 1943 domáhá se R. N. proti B. F-ovi odstranění vyskytnuvší se vady (jež jsou v žalobní žádosti v příčině jednotlivých kusů nábytku podrobně uvedeny). Žalovaný se od počátku hájil tím, že odstranění vady je pro něj nemožné, ježto mu byl zastaven provoz živnosti a není potřebného materiálu.

První soud zamítl žalobu. Z důvodů: Žalobce domáhá se na žalovaném odstranění vad nábytku v kuchyni a ložnici v enunciátu blíže uvedeného a to uvedením do původního stavu rozpraskaných dřevěných překližek u kuchyňského nábytku a rozpraskaných ořechových, po případě gabonových překližek nábytku v ložnici. Žalovaný namítl proti tomuto žalobnímu nároku absolutní nemožnost plnění, neboť město S. bylo z úředního nařízení v měsíci květnu až červenci 1943 vyklizeno, žalovanému zakázáno provádět živnost truhlářskou a žalovaný byl přikázán jako dělník k firmě B. v S. k práci na dodávkách pro brannou moc. Podle § 1447 obč. zák. nahodilá úplná zkáza určité věci zrušuje veškeré závazky i závazek nahradit její cenu. Tato zásada platí i pro případy, ve kterých se stane splnění závazku nebo placení dluhu jinou náhodou nemožným. Pod ustanovení § 1447 obč. zák. spadá podle uvedeného znění zákona jen následná náhodná nemožnost splnění nějakého závazku. Splnění závazku dlužníkovou musí být neuskutečnitelné buď podle přírodních zákonů (nemožnost teoretická v širším a užším slova smyslu) anebo prakticky, což znamená, že pravděpodobnost neuskutečnění smlouveného plnění musí být tak značná, že nutno daný případ subsumovat pod nemožnost praktickou. Pod tuto nemožnost spadají zejména případy, kdy pravděpodobnost uskutečnění splnění je zcela mizivá, jako je tomu v souzeném případě. Nemožnost splnění musí však být náhodná. Náhodnou není, jestliže je na straně zavázaného zavinění ve smyslu ustanovení § 1297 obč. zák. Tak nelze mluvit o náhodě podle § 1447 obč. zák., když ji dlužník při uzavírání smlouvy předvídal nebo mohl předvídati. § 1447 obč. zák. dále vyžaduje, aby nemožnost byla následná, t. j. aby vznikla teprve po uzavření smlouvy. Následná nemožnost náhodná má za následek podle dalšího znění § 1447 obč. zák., že dlužník je zproštěn svého závazku k primárnímu plnění, neboť dotčená smlouva stala se neplatnou okamžikem, kdy nastala následná náhodná nemožnost splnění, že dlužník je zproštěn i povinnosti nahradit hodnotu plnění, které se stalo nemožným, a že také věřitel je zproštěn, aby plnil to, co podle smlouvy byl povinen plnit. Zproštění závazku pro hospodářskou nemožnost plnění, kterou lze klásti na roveň nemožnosti podle § 1447 obč. zák. předpokládá, že se plnění stalo pro povinného hospodářsky nemožným náhodou, ježto nastaly neočekávané a nepředvídané poměry tou měrou, že by splnění smlouvy ukládalo povinnému takovou oběť, kte-

rou na něm nelze rozumně požadovati (rozh. č. 15580, 8992 Sb. n. s.). Přičilo by se totiž mravnímu řádu ukládati straně oběti, jichž se při smlouvě nemohla nadíti a když splnění požadovaného nároku bylo by způsobilé přivodit úplný rozvrat činnosti povinného (rozh. č. 1235 Sb. n. s.).

Jak vyplývá z výše uvedeného zjištění a ze souhlasných přednesů stran, dohodly se strany v říjnu 1941 na tom, že opravy žalobcova nábytku budou provedeny žalovaným v letní době v roce 1942 a v tomtéž roce se strany vzhledem k dopravním obtížím dále dohodly na provedení oněch oprav za stejných podmínek, jako v předchozí dohodě, až v roce 1943. Zatím však dříve, než ony opravy byly žalovaným provedeny, bylo z úředního rozkazu město vyklizeno, žalovaný se musil, jak zjištěno, již v dubnu 1943 vystěhovati ze svého bytu do jiné čtvrti, musil dále vykliditi i svou dílnu, odevzdati materiál a v té době byl přidělen jen jako dělník k jiné truhlářské firmě. Tím přestal být samostatným živnostníkem-truhlářem, který mohl volně disponovati svým časem, dílnou i materiálem a který by se mohl o shora zjištěný materiál alespoň ucházeti a o něj žádati. Žalovaný však v době (v létě 1942), kdy se se žalobcem dohodl, že opraví jeho vadný nábytek v roce 1943, nejen nevěděl, že mu živnost bude odňata a on že bude muset se z dílny vystěhovati, nýbrž tyto skutečnosti nemohl ani předvídati. Stalo se mu tudíž dodatečně a okolnostmi na jeho vůli nezávislými nemožným, aby provedl opravy nábytku, k nimž se zavázal. Opravy tyto nemůže provést nejen ve své dílně, které nemá, ale není ani s to provést je v bytě žalobcově, neboť jde o opravy dosti značné a zdlouhavé, jak z korespondence stran vyplývá, a žalovaný nemohl by se vzhledem k svému nynějšímu zaměstnání a dlouhé pracovní době, když pracuje i v neděli, jak soud zjišťuje z výpovědi svědka L. K-a, z něho na delší dobu vzdalovati. Jak dále bylo zjištěno přípisem zemské jednoty společenstev truhlářů v Praze, nelze provést ony opravy ani zástupcem pro nedostatek volných pracovních sil a potřebného materiálu, takže možnost uskutečnění splnění, o něž jde, tímto způsobem je zcela mizivá. Vzhledem k tomuto přípisu nepokládá soud za rozhodnou pro spor zmínku znalcovu, že by se truhlář na takové opravy našel, neboť znalec se blíže věci v tomto směru nezabýval a nikoho konkrétně nemohl uvést. Žalovaný by si konečně nemohl opatřiti ani materiál. Zvláště překližky z kavkazského ořechu nejsou vůbec na skladě a i dyhy tuzemské jsou jen v omezeném rozsahu. Pokud pak by bylo zapotřebí dáti jiný fornýr, bylo by nutno staré překližky odtrhnouti a práce s tím spojené nejen by protahovaly provedení opravy, ale také i znehodnocovaly nábytek. Není možno tudíž podle uvedeného požadovati od žalovaného provedení těchto oprav, když nastaly neočekávané následné překážky, které se staví v cestu tomuto provedení a jež by znamenaly, pokud by se vůbec daly ony opravy provést, pro žalovaného oběti, jež nelze na něm rozumně požadovati. Ostatně ani žalobce sám nemohl konkrétně jmenovati podnik, který by mu nyní byl ochoten opravy tyto provést a měl již ona povolení k opatření příslušného materiálu anebo nějakou záruku, že mu povolení k opatření materiálu budou dána. Ježto pak tyto překážky činí provedení těchto oprav nemožným podle § 1447 obč. zák. a jsou v nynější době rázu trvalého, bylo žalobu zamítnouti.

O dvola cí soud nevyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Ža-

lobce zdůrazňuje ve svém odvolání, že jde v daném případě o žalobu ze správy podle § 1167 obč. zák. a o povinnost žalovaného opatřit na místo osobního provedení oprav provedení oprav jiným truhlářem-zástupcem, že tudíž jde o zastupitelné jednání. Tato povinnost prý nemůže být dotčena a nemůže zaniknouti ve smyslu ustanovení § 1447 obč. zák. Ačkoliv první soud výslovně nevyřkl, že jde o žalobu ze správy podle § 1167 obč. zák., použil správně ustanovení § 1447 obč. zák. a svůj názor i správně odůvodnil a to i pokud jde o nemožnost provedení opravy žalovaným samotným i pokud jde o opatření jiného truhláře k provedení oprav. Možnosti uváděné žalobcem v odvolání, jakým způsobem by žalovaný mohl vyhledati za sebe náhradníka-truhláře k provedení oprav, znamenají všechny pro žalovaného, který je nyní nasazen do práce jako dělník a volného času potřebuje nutně ke svému odpočinku po práci a zotavení, oběti, které na něm nelze požadovati a které by se samy přičily ustanovení § 1167 obč. zák. Ostatně není jisto, že by žalovaný sám na základě korespondence nebo inserátu, nebo jeho zástupci vyhledali truhláře k opravě ve lhůtě rozsudkem mu dané a zda by tento zase měl vůbec možnost nábytek opravit vzhledem k nynějším těžkostem hospodářským.

Nejvyšší soud vyhověl zčásti žalobcovu dovolání a zamítl žalobu jen pro tentokrát.

Z důvodů:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení je zčásti opodstatněn. Předem nutno zdůrazniti, že spor musí být řešen a posuzován ve smyslu § 406 c. ř. s. podle stavu, jaký byl v čase vynesení rozsudku soudu první stolice.

Podle zjištění zavázal se dne 27. srpna 1942 žalovaný, který v r. 1941 dodal žalobci objednaný nábytek, objevivší se vady na nábytku opravit v r. 1943, a žalobce také odůvodňuje žalobní žádání tímto závazkem a dohodou.

Oba nižší soudy došly podle dalších zjištění správně k závěru, že provedení dohodnutých oprav na nábytku znamenalo by v důsledku válečného hospodářství pro žalovaného oběti, jež nelze na něm rozumně požadovati, a to jak pro případ, že by je žalovaný prováděl sám, tak i pro případ, že by je dal provést jiným odborníkem.

Ježto pak překážky při opravě nábytku činí podle názoru nižších soudů provedení oprav nemožným podle § 1447 obč. zák. a byly v době rozsudku soudu první stolice rázu trvalého, zamítly nižší soudy žalobu.

Dovolatel napadá správnost tohoto názoru i správnost rozhodnutí, žádaje v konečném návrhu změnu napadeného rozsudku mimo jiné tak, že se žalobě vyhovuje.

Dovolateli je zčásti přisvědčiti.

Pojem nemožnosti podle § 1447 obč. zák. nutno vykládati v přesném slova smyslu. Bylo-li by možno závazek splniti, avšak pouze s obětmi, jež nelze dlužníkovi rozumně přičítati, není splnění závazku nemožným.

Jde tu správně o tak zvanou nedostižnost, kdy plnění není sice nemožné, vyžaduje však takovou námahu a takové oběti, že je nelze dlužníkovi rozumně přičítati.

Zákon neuvádí výslovně, jak řešiti právní případ, kdy plnění stalo se nedostižným. Ježto i analogie selhává, jest použití § 7, druhé věty obč. zák.

Při uvážení všech zjištěných okolností, z nichž zvláště vyplývá, že nedostižnost v čas dohody o nápravě vad nábytku nebyla předvídatelná, že nastala teprve po uzavření smlouvy o opravě nábytku a před vypršením lhůty k plnění (nedostižnost následná a nezaviněná), bylo žalobu zamítnouti pouze pro tentokrát, ježto dodatečnou možností plnění po případném odpadnutí překážek skončením války může nastati povinnost závazek splniti.

Nebylo by spravedlivé a neodpovídalo by obecnému lidskému citění a přirozeným zásadám právním, kdyby žalovaný byl zcela zproštěn závazku, zjednaného dohodou, dodaný nábytek opravit, když není vyloučeno, že žalovaný bude po skončení války míti možnost nábytek opravit a že žalobce i později bude míti zájem na opravě nábytku, jak jej projevil nyní podáním žaloby.

Za tohoto stavu věci netřeba se zabývatí dalšími vývody dovolání.

Č. 215.

Národní správa, zavedená podle § 2 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. na majetek osoby státně nespolehlivé, se nevztahuje na majetek jiných osob, který osoba nespolehlivá toliko drží.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1947, Rv I 42/47.)

R. S. koupil za války soustruh s příslušenstvím a dal jej dopravit do dílny J. U-a, při čemž stroj měl zůstatí vlastnictvím S-ovým. Výměrem místního národního výboru v D. byla na veškerý majetek J. U-a zavedena národní správa a tentýž národní výbor půjčil výměrem ze dne 25. října 1945 soustruh A. K-ovi.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se R. S. proti A. K-ovi vydání soustruhu. Žalovaný namítl mimo jiné, že by žalobce mohl dosíci vynětí soustruhu z národní správy jen pořadem správním.

Nižší soudy vyhověly žalobě, zamítnuvše souhlasně námitku nepřipustnosti pořadu práva vznesenou žalovaným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného a uvedl k otázce, o níž jde v

důvodech:

Dovolatel nemá pravdu v tom, že žalobce neprokázal, že došlo k tradici sporných strojů do žalobceho vlastnictví. První soud zjistil, že sporné věci koupil žalobce za své peníze, že podle ujednání s J. U-em měly zůstatí v jeho vlastnictví, že žalobce stroje také převzal, a aby obešel zákaz obhospodařování, umístil je u J. U-a. Zjištění o převzetí strojů je opřeno hlavně o výpověď žalobce jako strany, že stroje pro žalobce odvezl k sobě U. a ponechal je u sebe v úschově. Odvolací soud toto zjištění převzal a správně z něho usoudil, že dopravu strojů do

svého podniku v D. a úschovu opatřil U. jako zplnomocněnec kupitele, což stačí k tradici podle § 426 obč. zák. pro žalobce. Že žalovaný má sporné stroje ve své moci ve smyslu § 369 obč. zák., není pochybné vzhledem k jeho vlastnímu přednesu, že stroje mu byly zapůjčeny místním národním výborem a že jich užívá ve svém závodě. K pasivní legitimaci k žalobě vlastnické podle § 369 obč. zák. totiž stačí, že žalovaný má sporné věci ve své faktické moci, třeba že je detinuje pro někoho jiného (srov. též §§ 22 a násl. c. ř. s.).

Nesprávný je dovolatelův názor, že žalobce nemůže proti dovolateli uplatňovati své vlastnictví, ježto drží stroje jen z příkazu místního národního výboru v D., který zavedl na ně národní správu podle dekr. č. 5/1945 Sb. Národní správa podle uvedeného dekretu je opatřením směřujícím, nehledí-li se k případu § 3 cit. dekr., o nějž tu nejde — totiž k případu, že národní správa byla zavedena bez ohledu na osobu majitele jen proto, že to vyžaduje plynulý chod výroby a hospodářského života — jen proti osobám státně nespolehlivým, uvedeným v § 4 cit. dekr., a postihuje podle § 2 cit. dekr. zásadně jen majetek těchto osob, nikoliv i majetek osob státně spolehlivých, jež osoby státně nespolehlivé jen drží. Byla-li národní správa přes to zavedena fakticky i na takový majetek, byla zavedena neprávem a nemůže mít právní účinky spojené podle dekr. č. 5/1945 Sb. se zavedením národní správy, zejména v tom směru, že by dispozice národního správce nebo národního výboru s majetkem jen fakticky národním správcem spravovaným, měly účinek vytčený v §§ 21 a násl. dekr. č. 5/1945 Sb., neboť tato ustanovení právě předpokládají, že národní správa fakticky zavedená má i podklad právní, tedy zejména, že jde o majetek osoby státně nespolehlivé. Tomu nasvědčuje i ustanovení § 20 cit. dekr., podle něhož jsou neplatná jen jednání majitelů, držitelů a správců majetků, které spadají pod národní správu (tedy nikoliv majetků, na něž je jen zavedena národní správa), z čehož plyne a contrario, že právní jednání majitelů majetku nespada- jícího pod národní správu, na něž národní správa je jen fakticky zavedena, jsou platná a důsledkem toho dispozice národní správy proti němu nejsou účinné. Podle toho neváže žalobce ani příkaz místního národního výboru v D., jímž byly stroje žalobce jako majetek J. U-a dány žalovanému do užívání.

Č. 216.

Proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení procesního soudu o převedení sporné věci do řízení nesporného podle § 13 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., není přípustný další opravný prostředek.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1947, R II 44/42.)

Ve sporu zahájeném v druhé polovině roku 1945 domáhají se A. a R. O-ovi proti V. a M. F-ovým vydání prohlášení, že smlouva trhov-á ze dne 18. a 19. prosince 1939, podle které žalovaní prodali své nemo-

vitosti zapsané ve vl. č. 1768 a 1910 kat. úz. B. žalobcům, nebyla uzavřena se strany žalovaných pod tlakem okupace nebo národní, rasové či politické persekuce. Žalovaní namítali, že smlouva, které se žalobci dovolávají, je neplatná, ježto nebyla schválena příslušným správním úřadem, ač takového schválení potřebovala. Žalobci prý to uznali a uzavřeli v červenci 1941 s vnuceným správcem majetku žalovaných novou trhovou smlouvou, která byla správním úřadem schválena a knihovní vlastnictví bylo převedeno na žalobce. To vše se stalo za okupace, prý pod nátlakem persekucním. Pod zn. sp. Nc I 77/46 domáhají se žalovaní V. a M. F-ovi vrácení nemovitostí zapsaných ve vl. č. 1768 a 1910 kat. úz. B.

Prvý soud se usnesl, že se věc převádí podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb. do nesporného řízení. Z důvodů: Má-li být otázka vrácení nemovitostí řešena v řízení nesporném, je jisto, že i prejudiciální otázka, zda byla smlouva, uzavřená v době po 29. září 1938, ujednána pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce, musí býti řešena rovněž v řízení nesporném. I když v daném sporu jde o vydání prohlášení týkajícího se jiné smlouvy než té, na základě níž byl knihovní vklad proveden, jedná se přece o jedny a tytéž nemovitosti, jež byly převedeny v době po 29. září 1938, takže nejen otázka nároku na vrácení jich, nýbrž i všechny prejudiciální otázky, důležité pro řešení této hlavní otázky, nutno řešiti v řízení nesporném.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti žalobců.

Nejvyšší soud odmítl dovolací stížnost žalobců.

Důvody:

Jde o souhlasná usnesení nižších soudů, podle nichž se sporná věc převádí podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb. do řízení nesporného. Usnesení tato byla vydána v řízení sporném, takže platí ustanovení § 528 c. ř. s., podle něhož je proti potvrzujícímu usnesení soudu rekursního další opravný prostředek vyloučen. Bylo proto dovolací rekurs odmítnouti jako nepřipustný.

Č. 217.

I když již správní úřad vydal výměr o konfiskaci majetku hledíc k tomu, že jeho vlastníky byly v rozhodné době osoby uvedené v § 1 (1) dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., není tím dotčen nárok osoby státně spolehlivé na vrácení tohoto majetku pozbytého v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1947, R I 143/47.)

Dne 16. ledna 1941 prodali J. a A. P-ovi svůj domek zapsaný ve vl. č. 497 poz. kn. kat. úz. Č. čp. 423 v Č. Němcům W. a H. N-ovým, kteří se stali i jeho knihovními vlastníky.

Tvrdíce, že jsou splněny podmínky podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb.,

domáhají se P-ovi proti národnímu správci K. K-ovi, v jehož správě je nyní domek čp. 423 v Č., výroku, že trhová smlouva ze dne 16. ledna 1941 je neplatná a že se zrušuje zápis vkladu vlastnického práva pro manžely W. a H. N-ovy.

První soud návrhu manželů P-ových vyhověl, rekursní soud jej zamítl.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti navrhovatelů napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu další jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Navrhovatelé uplatňují restituční nárok, totiž nárok na vrácení domu č. 423 v Č., který prodali trhovou smlouvou ze dne 17. ledna 1941 po zabrání Vitorazka okupační mocností Němcům W. a H. P-ovým, a to, jak tvrdí, pod tlakem okupace. Navrhovatel J. P. je podle spisů zaměstnancem drah, tedy osobou sociálně slabou ve smyslu § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. Ze spisů je dále patrné, že dům č. 423 je pod národní správou, že navrhovatelé zažádali o vynětí domu z národní správy u příslušného orgánu již dne 30. července 1945 a že jejich žádost dosud nebyla vyřízena (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.).

Podle sdělení okresního národního výboru v T. ze dne 13. prosince 1946, byl dům č. 423 v Č. konfiskován.

Jde tedy o to, v jakém poměru jsou k sobě konfiskace určitého majetku a restituce téhož majetku.

Podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. konfiskuje se bez náhrady pro Československou republiku majetek movitý i nemovitý, zejména i majetková práva ... atd., vesměs majetek, který ke dni faktického skončení německé a maďarské okupace byl nebo ještě je ve vlastnictví osob státně nespolehlivých. Podle § 2, odst. 3 cit. dekr. je z konfiskace vyňat majetek, jehož v době po 29. září 1938 pozbyly osoby státně spolehlivé pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce. Rozhodování o tom, zda v určité osobě jsou splněny podmínky pro konstatování nastalé konfiskace, je v § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb. přikázáno okresním národním výborům, v určitých případech zemským národním výborům.

Nárok na restituci určitého majetku, pozbytého v době nesvobody, je upraven dekr. č. 5/1945 Sb. a zák. č. 128/1946 Sb. Podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb., jenž částečně novelisoval stejný předpis § 1 (1) dekr. č. 5/1945 Sb., jsou neplatné jakékoliv majetkové převody a jakákoliv majetkově-právní jednání, ať se týkají majetku movitého či nemovitého, veřejného i soukromého, pokud k nim došlo po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Osoba, jež majetek pozbyla v uvedené době a naznačeným způsobem, může žádati vrácení věci nebo jiné navrácení k předešlému stavu (§ 6 zák. č. 128/1946 Sb.), pokud je ovšem sama státně spolehlivá; ve výjimečných případech může žádati peněžitou náhradu.

Výpočet osob státně nespolehlivých je v § 1 dekretu č. 108/1945 Sb.

a v § 5 zák. č. 128/1946 Sb. stejný a § 5 (3) posléze dotčeného zákona stanoví, že o tom, zda osoba fyzická či právnická spadá pod ustanovení předchozích odstavců, rozhoduje v pochybnostech příslušný okresní národní výbor.

Rozhodování o tom, zda jde či nejde o neplatný převod nebo neplatné majetkově-právní jednání, — nehledíc k některým výjimkám — a o tom, má-li se majetek vrátit či dáti náhrada, je v § 10 zák. č. 128/1946 Sb. přikázáno soudům v řízení nesporném, zřejmě proto, že tu jde o rozhodování o nárocích spadajících do sféry práva soukromého.

Srovnají-li se předpisy § 2 (3) dekr. č. 108/1945 Sb. a § 1 zák. č. 128/1946 Sb., je jasno, že v těchto případech je vázáno jak vyslovení konfiskace vzhledem k osobě nabyvatele, tak vyslovení povinnosti k vrácení majetku, na též skutkový a právní předpoklad, t. j. na posouzení otázky, zda došlo k pozbytí majetku v určité době a zda bylo či nebylo v příčinné souvislosti s tlakem okupace nebo s uvedenou persekucí.

Je-li dřívější majitel sám osobou státně nespolehlivou, propadá jeho nárok konfiskaci a podle § 4 (1) druhá část věty první, přísluší nárok ten státu jako majetek konfiskovaný podle dekr. č. 108/1945 Sb. O tento případ v souzené věci nejde, neboť státní spolehlivost navrhovatelů domáhajících se restituce je potvrzena okresním národním výborem v T., tedy orgánem k tomu podle § 5 (3) zák. č. 128/1946 Sb. povolaným.

Půjde tedy o to, jaký význam má pro restituční nárok skutečnost, že byla v souzeném případě příslušným okresním národním výborem vyslovena konfiskace domu č. 423 v Č., vzhledem k osobám nynějších knihovních vlastníků, manželů P-ových. Podle toho, co bylo shora uvedeno o působnosti soudů a správních úřadů v řízení jim přikázaném, třeba zkoumati, zda byl každému z nich vymezen určitý obor rozhodování, který nesmí překročiti, a zda, když tak přece učiní, není jeho rozhodnutí pro druhý orgán závazné, či zda může každý řešiti otázky všechny — tedy i otázky spadající jinak do oboru druhého — aspoň předběžně. Konfiskace majetku podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. nastává již ze samého zákona; § 1, odst. 1, č. 1—3 a odst. 2 a 3 vypočítává osoby, na které se konfiskační předpisy vztahují, pokud se týče uvádí, které jejich osobní vlastnosti a činy jsou pro konfiskaci rozhodné. Jestliže § 1, odst. 4 cit. dekr. stanoví, že o tom, jsou-li splněny podmínky pro konfiskaci podle tohoto dekretu, rozhoduje příslušný okresní národní výbor, je jasno, že ukládá správnímu úřadu jen zkoumání a posouzení těchto osobních vlastností, po případě činnosti osob, o něž jde. S tím je v souladu i ustanovení § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb., které vypočítává osoby státně nespolehlivé shodně s § 1, odst. 1, č. 1—3 a odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a stanoví souhlasně s odst. 4 téhož dekretu, že o tom, spadá-li fyzická nebo právnická osoba pod ustanovení předchozích odstavců § 5, rozhoduje v pochybnostech orgán příslušný podle § 1, odst. 4 dekretu č. 108/1945 Sb. Podle toho je u orgánů správních soustředěno rozhodování o osobních předpokladech, které mají za následek, že majetek určité osoby je konfiskován již ze zákona. Tyto otázky nemůže soud řešit ani předběžně.

Takovýmto konfiskačním výměrem není však dotčen nárok osoby státně spolehlivé na vrácení majetku, jehož pozbyla v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce, neboť tento majetek je vyňat z konfiskace ex lege (§ 2, odst. 3 dekr. č. 108/1946 Sb.) a nemůže být postižen konfiskací, k níž by jinak došlo ze zákona proto, že nynější vlastník je osobou státně nespolehlivou. Proto ani výrok okresního národního výboru, že jsou splněny podmínky pro konfiskaci, protože nabyvatel je osobou státně nespolehlivou — a jen to mohl správní úřad vysloviti — nebrání tomu, aby o majetku tom nebylo vydáno rozhodnutí soudní, neboť k rozhodování o tom, zda jsou dány podmínky pro vrácení majetku podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., jsou výhradně povolány soudy a v posléze citovaném zákoně není náznaku, že by restituční nárok byl vyloučen, týká-li se majetku, který prošel předsaným řízením konfiskačním.

Č. 218.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody.

Došlo-li k majetkovému přechodu (§ 2) příkazovacím výměrem t. zv. Ústředny pro židovské vystěhování, není podmínkou vrácení majetku, aby byl výměr jako výrok z doby nesvobody nejprve zrušen.

Je neúplností řízení, nerozhodl-li soud v restitučním řízení o uplatňovaném vzájemném nároku, jenž vzešel odpůrci zlepšením vrácené nemovitosti (provedením depurace) a nezauljal-li při rozhodování stanovisko k zástavním právům, jimiž dočasný vlastník nemovitost zatížil.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1947, R I 253/46.)

K. G-ová, V. G., O. B-ová, E. W-ová, A. G. a J. M-ová byli knihovními vlastníky patnácti ideálních dvacetin domu čp. 929 v Č., stavební parcely č. k. 1245/2 - zahrada, vesměs v Č., zapsaných ve vl. č. 1277 poz. kn. pro kat. úz. Č. Podle výměrů t. zv. Ústředny pro židovské vystěhování v Praze ze dne 9. července 1942, ze dne 20. listopadu 1942 a ze dne 24. října 1942 bylo za účelem arisování židovského majetku převedeno vlastnické právo k uvedeným nemovitostem, na t. zv. Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu. Tento fond prodal jmenované nemovitosti smlouvou trhovou ze dne 30. března 1944 a 4. dubna 1944 Němci O. H-ovi.

V řízení, o něž tu jde, domáhá se O. G. jako soudem ustanovený opatrovník nezvěstných K. G-ové, V. G-a, O. B-ové, E. W-ové, A. G-a a J. M-ové vrácení majetku podle zákona č. 128/1946 Sb.; Fond národní obnovy, jehož první soud přibral na místo odpůrce O. H-a, navrhl, aby restituční byli uznáni povinnými vrátiti Fondu trhovou cenu.

První soud uznal I. a) že jsou neplatné veškeré příkazovací výměry vydané Ústřednou pro židovské vystěhovalectví v Praze i trhově

smlouvy Vystěhovaleckého fondu pro Čechy a Moravu ze dne 30. března 1944 a 4. dubna 1944, b) že se tyto nemovitosti vrací dřívějším knihovním vlastníkům, jimiž jsou u nemovitostí, zapsaných ve vl. č. 1277 poz. kn. pro kat. úz. Č. K. G-ová k ¹⁰/₂₀ (t. j. polovina celku), V. G. k jedné dvacetině, O. B-ová k jedné dvacetině, E. W-ová k jedné dvacetině, A. G. k jedné dvacetině a J. M-ová k jedné dvacetině, a že lze podle vydaného usnesení vložiti vlastníkům vlastnické právo k příslušejícím jim ideálním částem nemovitostí v pozemkové knize; II. že se zamítá návrh Fondu národní obnovy, aby navrhovatel byl uznán povinným vrátiti Fondu národní obnovy trhovou cenu, kterou zaplatil odpůrce podle trhových smluv. Z důvodů: Je zřejmé, že majetkový převod, o který tu jde, se stal pod tlakem okupace a rasové persekuce. Je proto neplatný podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. a původní vlastníci, kteří jsou zastoupeni soudně ustanoveným opatrovníkem, mají proto nárok na vrácení těchto nemovitostí podle § 4, odst. 1 a § 6 cit. zák. Není pochyby o tom, že podle § 4, odst. 2 cit. zák. přísluší navrhovatelům restituční nárok proti O. H-ovi, jenž nabyt těchto nemovitostí neplatnou trhovou smlouvou. O. H. je však Němec, jehož majetek podléhá konfiskaci podle dekretu č. 108/1945 Sb., jak je soudy známo. Národním správcem H-ova majetku podle dekr. č. 5/1945 Sb. ustanovil ONV v Č. právě O. G-a. Pro kolisi zájmů nemůže býti tento navrhovatel svým odpůrcem v řízení. Proto soud přibral na místo odpůrce k řízení Fond národní obnovy, zastoupený finanční prokuraturou, protože tento Fond je podle § 3, odst. 1 a § 5, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. povolán k obstarávání úkolů souvisejících se zatímní správou konfiskovaného majetku a k potřebným opatřením na zajištění a správu konfiskovaného majetku. Tento fond může přímo, tedy lépe než kdokoli jiný, hájiti zájmy státu v tomto řízení. O. H. se nemůže osobně vyjadřovati o nároku navrhovatelově s právní účinností, protože mu k tomuto majetku vzhledem ke konfiskaci nepřisloušejí žádná majetková práva.

Fond národní obnovy nenamítal v podstatě nic proti nároku navrhovatele a soud proto vyhověl návrhu, protože je úplně odůvodněn zákonem. Soud však nevyhověl návrhu Fondu, aby navrhovatel byl uznán povinným vrátiti trhovou cenu, kterou O. H. zaplatil za nemovitosti. Z trhově smlouvy shodně s H-ovou výpovědi totiž soud zlistil, že původní vlastníci, t. j. navrhovatelé, nedostali vůbec trhovou cenu vyplacenou. Ta byla složena na účet bývalého Vystěhovaleckého fondu. Jestliže tedy původní vlastníci, t. j. navrhovatelé, nedostali trhovou cenu, nemůže soud vysloviti jejich povinnost ji vrátit podle § 7 zák. č. 128/1946 Sb.

Rekursní soud k rekursu Fondu národní obnovy napadené usnesení 1. zrušil pro zmatečnost, pokud jím bylo vysloveno, že jsou neplatné příkazovací výměry Ústředny pro židovské vystěhovalectví v Praze; 2. změnil, pokud jím bylo vysloveno, že se nemovitosti, o něž jde, vrací dřívějším knihovním vlastníkům, a zamítl návrh, aby bylo zjištěno vlastnické právo K. G-ové, V. G-a, O. B-ové, E. W-ové, A. G-a a J. M-ové, spoluhajitelů domu čp. 929 v Č. k ¹⁵/₂₀ domu čp. 929 v Č. stavební parcely č. kat. 939/2 a pozemkové parcely č. kat. 1245/2 - zahrada, zapsa-

ných ve vl. č. 1277 poz. kn. pro kat. úz. Č. a sice K. G-ové k ¹⁰/₂₀, V. G-ovi, O. B-ové, E. W-ové, A. G-ovi a J. M-ové, každému k jedné dvacetině výše uvedených nemovitostí a vysloveno, že je odpůrce povinen trpěti vklad vlastnického práva ke všem uvedeným nemovitostem v poměru k ideálním podílům příslušejícím jednotlivým vlastníkům; 3. nevyhověl rekursu, pokud bylo v napadeném usnesení vysloveno, že jsou neplatné tržové smlouvy ze dne 30. března 1944 a 4. dubna 1944 mezi Vystěhovaleckým fondem pro Čechy a Moravu a Němcem O. H-em a že se zamítá návrh Fondu národní obnovy na vrácení tržové ceny. Z důvodů: ad. 1., 2. Zák. č. 128/1946 Sb. bylo provedeno ustanovení § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. (§ 17 zák. č. 128/1946 Sb.). Dekr. č. 5/1945 Sb. ustanovuje v § 1, že jsou neplatné jakékoliv převody a jakákoliv majetkoprávní jednání, ať se týkají majetku movitého, či nemovitého, pokud byla uzavřena po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové, nebo politické persekuce. O neplatnosti rozhodnutí soudů a úřadů správních, vydaných pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce, nemá dekr. č. 5/1945 Sb. ustanovení. O této neplatnosti obsahuje ustanovení dekrét o obnovení právního pořádku č. 11/1944 Úř. věst. čsl., vydaný nejprve jako příloha k vyhlášce č. 30/1945 Sb. a nyní jako zákon č. 12/1946 Sb. Způsob, jakým nutno se domáhati zrušení, nebo změny soudních rozhodnutí v občanských věcech právních, pokud se na tato rozhodnutí vztahuje citovaný zák. č. 12/1946 Sb., byl upraven zák. č. 76/1946 Sb. Způsob, jakým nutno se domáhat zrušení neb změny rozhodnutí veřejné správy, byl upraven nař. č. 110/1946 Sb. Není pochybnosti o tom, že zmíněná Ústředna pro židovské vystěhovalectví v Praze a Vystěhovalecký fond byly úřady veřejné správy ve smyslu § 1 cit. vl. nař. č. 110/1946 Sb. Podle tohoto vládního nařízení byly k změně nebo zrušení rozhodnutí úřadů správních příslušny úřady správní. Nařízení č. 110/1946 Sb. nebylo výslovně zrušeno, nebyl zrušen ani citovaný zákon č. 128/1946 Sb. Zák. č. 128/1946 Sb. opakuje v § 1 znění § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a stanoví některé výjimky. V § 2 stanoví, že stejné nároky, jako z majetkových převodů neplatných podle § 1 vcházejí i z majetkových přechodů provedených po 29. září 1938 právním předpisem neplatným (§ 15) nebo jakýmkoliv způsobem, zejména úředním výrokem, na základě takového předpisu nebo jinak výrokem soudním nebo úředním, který bude jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn. Podle názoru rekursního soudu vl. nař. č. 110/1946 Sb. nebylo zrušeno zákonem č. 128/1946 ani nepřímo. Pro názor, že by bylo takto zrušeno, není opory ani v textu zák. č. 128/1946 Sb., který naopak výslovně ustanovuje v § 17, že je jím provedeno ustanovení § 1 dekr. č. 5/1945 Sb., tedy nikoliv i ustanovení dekr. č. 11/1944 úř. věst. čsl. (příloha k zákonu č. 12/1946 Sb.), ani ve vysvětlivkách uvedených k zák. č. 128/1946 Sb., uveřejněných ve věstníku ministerstva spravedlnosti z r. 1946, jako sdělení č. 26 (str. 56 a n.) i s důvodovou zprávou. Je také logické, že o platnosti aktu vydaného správním úřadem rozhoduje zase správní úřad. Proto se soud nemůže zabývat otázkou, zda správní akty, o které tu jde, t. j. ony listiny, jimiž Ústředna pro židovské vystěhovalectví převedla vlastnictví k ideálním podílům a nemovitostem

na Vystěhovalecký fond v Čechách a na Moravě, jsou platné, a protože tyto správní akty nebyly dosud zrušeny, jak je patrné ze spisů, musí rekursní soud vycházet z toho, že tyto správní akty, tedy tato rozhodnutí, jsou dosud platná. Proto pokud první soud rozhodl, že tyto správní akty jsou neplatné, je řízení zmatečné ve smyslu § 41 cit. zák. č. 100/1931 Sb.

Ad 3. Návrh však žádá také, aby byla prohlášena neplatnou tržová smlouva uzavřená mezi Vystěhovaleckým fondem a O. H-em. Tato smlouva, jak plyne ze spisů i ze zjištění prvního soudu, byla uzavřena za tím účelem, aby byl židovský majetek převeden do německého soukromého vlastnictví, tedy pod tlakem rasové persekuce. Ostatně stížnost zjištění prvního soudu v tomto směru ani nenapadá a rekursní soud je na důvody stížnosti vázán (rozh. č. 13867 Sb. n. s.). Uvedená tržová smlouva je zřejmě majetkovým převodem a majetkoprávním jednáním ve smyslu § 1, odst. 1 zák. č. 5/1945 Sb. O tom, zda takové majetkové převody a taková majetkoprávní jednání jsou neplatná, poněvadž k nim došlo pod tlakem rasové persekuce, rozhodují ve smyslu § 10 zák. č. 128/1946 Sb. okresní soudy v nesporném řízení. Proto byl první soud oprávněn rozhodovat o návrhu na prohlášení této tržové smlouvy za neplatnou, a to v řízení nesporném, ve kterém o neplatnosti této smlouvy také skutečně rozhodl. Navrhovatelé byli pak zřejmě k tomuto návrhu aktivně legitimováni. Jde o původně jejich majetek a proto jsou legitimováni k tomu, aby se domáhali jeho vrácení. Vrácení tohoto svého majetku mohou však v tomto případě dosáhnout jedině tehdy, jestliže budou zrušeny jak ony správní akty, jimiž bylo převedeno vlastnictví k zmíněnému jejich majetku na Vystěhovalecký fond — k tomuto zrušení, jak uvedeno, jsou příslušny správní úřady ve smyslu vl. nař. č. 110/1946 Sb. — tak i tržová smlouva — k zrušení této tržové smlouvy, jak uvedeno, je příslušný okresní soud v řízení nesporném ve smyslu zák. č. 128/1946 Sb. Po pravoplatnosti tohoto usnesení stačí, domohou-li se navrhovatelé u správních úřadů prohlášení oněch správních aktů, jimiž bylo převedeno vlastnické právo ke zmíněnému jejich majetku na Vystěhovalecký fond, za neplatné, a mohou pak žádat, aby byli zapsáni znovu v pozemkové knize za vlastníky k zmíněnému svému majetku, to jest k ideálním podílům shora uvedené nemovitosti. Jak uvedeno, došlo k tržové smlouvě pod tlakem rasové persekuce a v řízení nevyšlo na jevo a nebylo ostatně ani tvrzeno, ani v řízení před prvou stolicí, ani ve stížnosti, že by k této tržové smlouvě došlo za přiměřenou úplatu, buď z podnětu původních vlastníků, nebo v převážném jejich zájmu (§ 1 zák. č. 128/1946 Sb. in fine). Právem proto první soud v napadeném usnesení ve smyslu §§ 1 a 10, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. prohlásil v nesporném řízení uvedenou tržovou smlouvu za neplatnou. Právem také rozhodl první soud v napadeném usnesení, že se zamítá návrh Fondu národní obnovy, aby navrhovatel byl uznán povinným vrátit Fondu národní obnovy tržovou cenu, kterou zaplatil odpůrce podle shora uvedené tržové smlouvy. Správně v tomto směru zjištěl první soud na základě výpovědi O. H-a a písemné smlouvy, že navrhovatelé, původní vlastníci, tržovou cenu nedostali, že tržová cena byla složena na účet Vystěhovaleckého

fondy. Toto zjištění prvního soudu stížnost ostatně ani nenapadá. Stížnost však spatřuje obohacení navrhovatelů v tom, že odpůrce, po případě okupační orgány provedli depuraci. Z výpisu z pozemkové knihy, připojeného ke spisům, však vysvítá, že v době, kdy byl jako knihovní vlastník zapsán O. H., byl vložen na nemovitostech zapsaných ve vl. 1277 výmaz zástavního práva váznoucího pro pohledávku spořitelny v Č. v částce 25.000 Kčs na 15 dvacetinách zmíněných nemovitostí, náležejících žadatelům, výmaz pohledávky O. G-a v částce 8.429 Kčs 85 h, váznoucí na jedné dvacetině těchto nemovitostí, náležejících žadateli A. G-ovi a dále výmaz pohledávky 37.429 Kčs O. G-a, váznoucí na jedné dvacetině nemovitostí, náležející žadatelce E. W-ové. Naproti tomu však bylo v této době vloženo na těchto nemovitostech zástavní právo na pohledávku záložny v Č. v částce 60.000 K se 3¼% úroky, 6% úroky z prodlení a vedlejšími závazky do výše 9.000 K na patnáct dvacetin knihovně připsaných O. H-ovi. V době, kdy O. H. byl zapsán jako knihovní vlastník zmíněných nemovitostí, bylo na těchto nemovitostech vloženo zástavní právo pro větší částku, než bylo vymazáno, a proto ani pokud jde o depuraci nelze mluvit o tom, že by navrhovatelé obdrželi něco, co by podle § 7 zák. č. 128/1946 Sb. byli povinni vrátit.

Nejvyšší soud I. vyhověl zčásti dovolacímu rekursu O. G-a a obnovil usnesení prvního soudu, pokud jím bylo vysloveno, že se nemovitosti, o něž jde, vrací dřívějším knihovním vlastníkům a že jim lze vložit v pozemkové knize vlastnické právo v poměru k ideálním podílům příslušejícím jednotlivým vlastníkům. Jinak mu nevyhověl; II. vyhověl dovolacímu rekursu Československého státu — Fondu národní obnovy, — zastoupeného finanční prokuraturou, a zrušil napadené usnesení, pokud potvrdilo usnesení prvního soudu zamítající návrh Fondu na vrácení tržové ceny, a uložil rekursnímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Ad I. Podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. vzchází stejné nároky jako podle § 1 z majetkových přechodů provedených po 29. září 1938 1. právním předpisem neplatným nebo 2. jakýmkoli způsobem, zejména úředním výrokem na základě takového (neplatného) předpisu anebo 3. jinak výrokem soudním nebo úředním, který bude jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn. Rozdíl mezi případem ad 2. a případem ad 3. je tedy, že ad 2. jde o jakýkoli způsob majetkového přechodu, zejména přechod úředním výrokem podle neplatného předpisu, kdežto ad 3. jde o přechod soudním nebo úředním výrokem podle platného nebo alespoň podle čl. 2 (1) ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění podle přílohy k zák. č. 12/1946 Sb. použitelného předpisu. Který předpis sluší považovati za neplatný, stanoví pro obor zákona restitučního č. 128/1946 Sb. speciální ustanovení § 15 tohoto zákona. Jen ad 3. je pak podmínkou, že dotčený výrok soudní nebo úřední bude jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn. Listina, vlastně tři listiny, jež soud první stolice prohlásil v odstavci 1. svého usnesení za neplatné, obsahují výměry, jimiž ústředna pro židov-

ské vystěhování (Zentralstelle für jüdische Auswanderung) v Praze přikázala majetek židů, jichž opatrovníkem pro jejich nezvěstnost je navrhovatel, Vystěhovaleckému fondu pro Čechy a Moravu (Auswanderungsfond für Böhmen und Mähren) podle § 1 čtvrtého nařízení t. zv. říšského protektora v Čechách a na Moravě ze dne 13. dubna 1942. Šlo tedy o přechod úředním výrokem podle předpisu podle § 15 (1) zák. č. 128/1946 Sb. neplatného (viz vyhlášku min. spravedlnosti č. 62894, Úř. list I., částka 4-I, č. 37), proto byl soud první stolice oprávněn z této neplatnosti vycházeti a učiniti ji podkladem svého rozhodnutí. Ovšem mohl tak učiniti — ježto jde o rozhodnutí úřadu správního — jen v důvodech svého rozhodnutí, řeše si tuto otázku jako pre-judiciální. Zrušení výroku pod 1. je proto sice správné, ale nemá významu pro další rozhodnutí, neboť z toho, co shora uvedeno, z prohlášení i tržové smlouvy, popsané v odstavci 2. usnesení soudu první stolice za neplatnou, plyne správnost této části jeho usnesení.

Ad II. Zde třeba zdůrazniti skutečnost, že finanční prokuratura ani v rekursu ani v dovolacím rekursu nebrojí proti rozhodnutí nižších soudů, pokud tyto souhlasně zamítly návrh Fondu národní obnovy na odsouzení osob zastoupených navrhovatelem k vrácení tržové ceny 105.000 K. Finanční prokuratura nenapadla rekursu ani výrok o vrácení nemovitosti osobám zastoupeným navrhovatelem. Kdyby šlo jen o vrácení tržové ceny, bylo by tedy o něm pravoplatně rozhodnuto.

Z vývodů rekursu finanční prokuratury však vyplývá, že soudu první stolice bylo vytýkáno, že vůbec nerozhodl o obohacení osob zastoupených navrhovatelem, nastalém tím, že na majetku jimi pozbytém a nyní jim vráceném byly provedeny depurace (výmazy tří zástavních práv); v dovolacím rekursu se pak vytýká totéž soudu rekursnímu potud, že rekursní soud nerozhodl o tom ve výroku, neboť v důvodech se otázkou depurace zabýval a posoudil ji v souvislosti se zřízeným novým zástavním právem pro pohledávku záložny v Č.

Navrhovatel sám nezaujal stanovisko k provedeným výmazům, jež podle knihovního výpisu založeného dnes ve spisech byly provedeny zároveň se vkladem práva vlastnického pro Vystěhovalecký fond, předchůdce to knihovního vlastníka O. H-a. Rovněž nezaujal stanovisko k právu zástavnímu, jež bylo zavtěleno pro pohledávku záložny v Č. pro 60.000 K v době vlastnictví O. H-a.

Podle protokolu ze dne 23. srpna 1946 uplatňoval však zástupce finanční prokuratury také eventuelní zlepšení pozbyté nemovitosti a žádal, by bylo uloženo navrhovateli předložení úplného lustra dotčených vložek. Soud tomuto návrhu nevyhověl, ač šlo o řízení nesporné, v němž podle § 23 zák. č. 100/1931 Sb. je soud povinen sám z úřední moci vyšetřiti všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí. Vyslechne proto všechny účastníky, podle potřeby i jiné osoby, vyžádá si vysvětlení úřadu a je oprávněn užití všech průvodních prostředků podle zákona o řízení sporném. Při tom není omezen na skutečnosti, které uvádějí účastníci.

Podle shora uvedeného nepostupoval soud první stolice podle § 23 zákona o nesporném řízení, když si neopatřil včas knihovní lustrum ne-

movitosti, o niž jde, a výpis ze sbírky listin (o ceně tržové) a podle obsahu těchto listin neprobral všechny poměry důležité pro rozhodnutí, ovšem v mezích nároků účastníky řízení uplatněných.

Jde o řízení restituční, jehož účelem jest dosáhnouti obnovení původního stavu, jaký by zde byl, kdyby nebylo došlo k zásahu okupační moci a neplatnému převodu podílu nemovitosti na Vystěhovalecký fond a pak na O. H-a. Pro obnovení předešlého stavu má význam jak otázka výmazu práv zástavních, tak otázka práva zástavního vtěleného pro pohledávku záložny v Č. za knihovního vlastnictví O. H-a. Návrh na zkoumání a rozhodnutí byl ovšem učiněn jen Fondem národní obnovy, pokud jde o vymazaná práva zástavní.

Právem vytýká dovolací rekurent, že nebyla probrána otázka depurace a otázka, zda z toho důvodu vznikla snad pohledávka, na níž si činí nárok Fond národní obnovy.

Bude proto na rekursním soudu, aby v naznačeném směru řízení doplnil a znovu rozhodl.

Č. 219.

Neskončil-li služební poměr fakticky důsledkem zásahu plynoucího z národní revoluce, nýbrž byl-li předčasně zrušen zaměstnavatelem, není řízení přerušeno podle § 22 zákona ze dne 16. května 1946, č. 143 Sb. o úpravě pracovních poměrů dotčených důsledky národní revoluce.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1947, R I 282/46.)

K. V. byl zaměstnán u pivovaru v P. jako ředitelský tajemník a prokurista a obdržel dne 7. června 1945 dopis podepsaný závodní radou pivovaru v P., v němž se ruší pracovní poměr mezi ním a žalovanou stranou s okamžitou platností. Žalobce tento dopis přijal a odpověděl na něj dopisem ze 16. června 1945, v němž požaduje zaplacení nároku z titulu předčasného zrušení pracovního poměru. Žalovaná strana požadovanou náhradu žalobci vyplatila.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se K. V. proti pivovaru v P. zaplacení služebních požitků za měsíce říjen 1945 až březen 1946 v celkové částce 21.840 Kčs 20 h a tvrdí, že byl ke zrušení služebního poměru donucen a že toto zrušení je neplatné, ježto za žalovanou stranu jednala závodní rada, která nebyla oprávněna žalovanou stranu zastupovati. Žalovaný pivovar popřel, že by byl žalobce ke zrušení pracovního poměru donucen. Jinak tvrdila, že v době květnové revoluce obstarávala osobní věci závodní rada nejprve bez zvláštního zmocnění jako nezmocněný jednatel, potom se souhlasem národních správců, kteří po svém ustanovení schválili všechny zákroky, které závodní rada před tím předsevzala.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Soud zjistil z výpovědi svědků J. S-a a E. K-a, že národní správa podniku byla zřízena rozhodnutím ZNV v Praze ze dne 6. července 1945, doručeným žalované straně téhož dne. Národními správci byli ustanoveni E. M., E. K. a J. S. Závodní

rada se přede dnem doručení dekretu o ustanovení národních správců usnesla na zrušení pracovního poměru se žalobcem, dopis o tomto zrušení byl napsán dne 7. června 1945 a národní správci tento dopis před jeho odesláním četli a schválili.

Při právním posouzení věci je především zkoumati otázku legitimacy závodní rady k zastupování žalované ve věci rozvázání pracovního poměru se žalobcem. Je notoricky známo, že v době revoluční se závodní rady ujal skutečné správy jednotlivých podniků, zejména v době, kdy statutární orgány z té či oné příčiny svoji funkci nevykonávaly a dokud nebyli ještě ustanoveni národní správci. Třebaže dekret o závodních radách vydaný později nepřiznal závodním radám správu podniku, je nutno považovati jednání závodních rad v přechodné době za platná jednání jednatele bez příkazu podle § 1035 obč. zák. V tomto případě řádně ustanovení národní správcové výslovně schválili dopis ze dne 7. června 1945 před jeho odesláním a nutno proto tento dopis pokládati za platný projev vůle žalované strany. Žalobce také tento dopis přijímal jako řádný a závazný projev žalované strany, což jde na jevo z jeho odpovědi ze 16. června 1945, zejména z jeho požadavku vyplacení náhrady za předčasné zrušení pracovního poměru a z toho, že uposlechl příkazu, aby dále do podniku nedocházel, ač příkaz pocházel od závodní rady, a že od žalované přijal náhradu za nedodrženou výpovědní lhůtu. Tento jednak výslovně, jednak konkludentními činy učiněný projev souhlasu se zrušením pracovního poměru pokládá soud za svobodný projev žalobcovy vůle, ježto v rozhovoru mezi žalobcem a J. S-em nelze spatřovati nátlak, který by vylučoval svobodný projev žalobcovy vůle. Ježto šlo o souhlasné zrušení pracovního poměru, nebylo k němu zapotřebí souhlasu okresního úřadu ochrany práce, po případě úřadu práce ve smyslu ustanovení § 2, odst. 2 a 3 vl. nař. č. 15/1945 Sb. Žaloba se opírá jediné o tvrzení dalšího trvání pracovního poměru po dni 1. října 1945 a nikoli o náhradu za nedodržení výpovědní lhůty a soud proto nezkoumal, zda tu byly či nebyly důvody k okamžitému zrušení pracovního poměru. Ježto pak dopisem ze dne 7. června 1945 a souhlasným vzetím zrušení pracovního poměru na vědomí se strany žalobcovy pracovní poměr zanikl přede dnem 1. října 1945, bylo rozhodnuto, jak shora uvedeno.

Odvolaací soud se z podnětu žalobcova odvolání usnesl, že se řízení zastavuje. Z důvodů: Mezi stranami není sporu, že pracovní poměr byl fakticky skončen. Pro otázku zastavení soudního řízení podle § 22 zák. ze dne 24. června 1946, č. 143 nutno zkoumati, zda se toto skončení stalo zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce z důvodů dotčených v § 1 cit. zák. Na tuto otázku nutno přisvědčiti. Podle přednesu stran došlo ke skončení pracovního poměru jeho okamžitým zrušením závodní radou žalované strany, jež napotomně bylo schváleno národními správci žalované strany. Již tato okolnost svědčí o tom, že jde o zásah orgánu povstaleho z národní revoluce. Pokud jde o důvod k tomuto zásahu nutno uvést: Podle přednesu žalované bylo příčinou propuštění žalobce od strany žalované, že národní správcové zjistili, že žalobce potají požadoval od kancelářské úřednice, aby za zády národ-

ních správců pořizovala pro žalobce a jemu odevzdávala opisy celé korespondence, jak to potvrdili svědci J. S. a E. K. O žalobcově pokusu se dověděla závodní rada a vyvodila z toho důsledky, zejména když přítomnost žalobcova vzbuzovala stále neklid v osazenstvu, jak potvrdil svědek E. K. Jde o chování a jednání žalobce jako zaměstnance před 31. prosincem 1945 s důsledky dotčenými v druhé alternativě § 1, odst. 1 zák. č. 143/1946 Sb., jež žalovaná strana technicky označuje »ztrátou důvěry«. Tím jsou splněny předpoklady pro zastavení, jak bylo vysloveno ve výroku tohoto usnesení.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu žalované strany napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Rekurs je podle § 514 c. ř. s. a poslední věty § 36 (2) zákona č. 131/1931 Sb. přípustný. Tomu nebrání ani ustanovení § 519 c. ř. s. a poslední věty § 36 (2) zák. č. 131/1931 Sb. (rozh. č. 12184, 12258 Sb. n. s.), protože odvolací soud nevydal napadené usnesení ve výkonu soudnictví ve věcech pracovních, nýbrž jen, protože měl spis na přípustné odvolání žalobce u sebe a přihlédl z úřední moci ke kogentnímu předpisu § 22 zák. č. 143/1946 Sb. Nejde tedy o usnesení odvolacího soudu »v odvolacím řízení« ve smyslu § 519 c. ř. s. (srov. rozh. č. 12927, 10039 a 12258 Sb. n. s.).

Žalobce tvrdil v žalobě, že žalovaná strana s ním služební poměr nerozvázala. Při ústním jednání dne 24. května 1946 však dodal, že pracoval až do výpovědi, kterou mu dala závodní rada dopisem ze dne 7. června 1945, namítaje ovšem, že závodní rada nebyla orgánem k tomu legitimovaným, že k přijetí výpovědi byl donucen a že si proti bezprávnému zrušení služebního poměru stěžoval u podnikové rady národního výboru v P. a u ÚRO. Již v žalobě tvrdil a při ústním jednání dne 5. června 1946 shodně se svým přípravným spisem odůvodnil, že žalovaná strana neměla k předčasnému zrušení jeho služebního poměru zákonného důvodu. Při ústním jednání dne 24. května 1946 sice přednesl také, že, pokud jeho služební poměr byl zrušen faktickým způsobem, stalo se tak způsobem nesprávným a neoprávněným, po případě orgány žalované strany, které k takovému zákroku neměly právo ani legitimaci, ale žalovaná neuznala výslovně, že služební poměr žalobcův byl skončen fakticky. Začíná-li tedy odůvodnění napadeného usnesení tím, že mezi stranami není sporu, že pracovní poměr byl fakticky skončen, jde o skutkový předpoklad, který je v rozporu se spisy. Jde-li však jen o závěr z přednesu stran podle § 267 c. ř. s., není správný a jde o nesprávné právní posouzení věci, neboť z přednesu žalované strany neplyne nijak, že tato uznala, že pracovní poměr žalobcův byl skončen fakticky. Naopak přednesla, že tento pracovní poměr byl jí předčasně zrušen dopisem ze dne 7. června 1945 podle § 34 zák. č. 154/1934 Sb., že tento dopis sice podepsala závodní rada, že však všechny zákroky této schválili národní správci, že žalobce uznal toto zrušení svého pracovního poměru.

za platné a že bezprostřední příčinou žalobcova propuštění bylo, že potají požadoval od kancelářské úřednice, aby mu za zády národních správců pořizovala a odevzdávala opisy celé korespondence, což žalovaná strana v odvolacím sdělení označila jako ztrátu důvěry, tedy patrně za důležitý důvod k předčasnému propuštění žalobce podle § 34, č. 1 zák. č. 154/1934 Sb.

Soud první stolice uvedl ve svém rozsudku jako nesporné, že žalobce byl doručen dopis ze dne 7. června 1945, podepsaný závodní radou žalované strany, v němž se ruší pracovní poměr mezi žalobcem a žalovanou s okamžitou platností. Žalobce v odvolání nevzněl proti uvedení těchto skutkových okolností jako nesporných výtku rozporu se spisy.

Soud první stolice zjistil ze svědecké výpovědi J. S-a a E. K-a, že národní správa podniku byla zřízena rozhodnutím ZNV v Praze ze dne 6. června 1945, doručeným téhož dne žalované straně, že národními správci byli ustanoveni E. M., E. K. a J. S., že se závodní rada usnesla přede dnem doručení dekretu o ustanovení národních správců na zrušení pracovního poměru s žalobcem, že dopis o tomto zrušení byl napsán dne 7. června 1945 a národní správci jej před jeho odesláním četli a schválili. Žalobce nenapadl ve svém odvolání tato zjištění ani pro nesprávné hodnocení důkazů, ani pro rozpor se spisy až na výtku, že tvrzení o schválení dopisu ze dne 7. června 1945 národními správci před jeho odesláním není prokázáno žádnou výpovědí, kterážto výtka je však sama v rozporu se spisy.

Odvolací soud rozhodl, že se řízení zastavuje, správně, že řízení je podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. ex lege zastaveno ode dne 24. června 1946, kdy tento zákon nabyl účinnosti, aniž dříve jednal o odvolání a přezkoumal rozsudek soudu první stolice v mezích odvolacích návrhů a důvodů. I když byl i tak oprávněn zkoumati a zkoumal z úřední moci, zda tu jsou podmínky zastavení podle citovaného zákona, směl vycházeti jen z nenapadeného skutkového stavu, t. j. z nenapadených, nesporných nebo zjištěných skutkových okolností a z důvodu již uvedeného ze zjištění, že národní správci četli a schválili dopis ze dne 6. června 1945 před jeho odesláním žalobci. Z nich však plyne, že nedošlo k faktickému skončení žalobcova služebního poměru, nýbrž k jeho předčasnému zrušení žalovanou stranou. Na jeho zrušení se sice usnesla a dopis o tom podepsala závodní rada, ale národní správci dopis ten před jeho odesláním četli a schválili. Z nenapadeného skutkového stavu proto ani neplyne, že skončení žalobcova služebního poměru bylo jen výsledkem zásahu plynoucího z důsledků národní revoluce. Důvod skončení služebního poměru žalobcova nebyl ani nesporný, ani nebyl soudem první stolice zjištěn. Odvolací soud vycházel tu 1. z přednesu žalované strany, že příčinou žalobcova propuštění bylo, že národní správci zjistili, že žalobce potají požadoval od kancelářské úřednice, aby mu za zády národních správců pořizovala a odevzdávala opisy celé korespondence, 2. ze svědeckých výpovědí J. S-a a E. K-a, potvrdivších tento přednes žalované strany s tím rozdílem, že o pokusu žalobcově se dověděla závodní rada a tato důsledky vyvodila, a 3. ze svědecké výpovědi E. K-a, že přítomnost ža-

lobcova vzbuzovala stále neklid v osazenstvu. Ale z toho všeho neprávem dospěl odvolací soud k závěru, že šlo o žalobcovo chování a jednání ve smyslu druhé alternativy § 1 (1) zák. č. 143/1946 Sb., neboť okolnosti ty nestačí k závěru, že žalobce před 31. prosincem 1945 vzbudil svým jednáním nebo chováním proti sobě tak vážný a odůvodněný odpor, že nebylo lze spravedlivě požadovati na ostatních zaměstnancích, aby s ním dále spolupracovali.

Pro rozhodnutí o tom, zda je řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno, nemá při nenapádeném skutkovém stavu význam ani okolnost, kterou soud první stolice ve svém rozsudku uvedl a na kterou žalobce v odvolání poukázal, že v revoluční době se závodní rady ujaly skutečné správy podniků, když se sice na předčasném zrušení žalobcova služebního poměru usnesla a dopis o tom podepsala závodní rada, ale národní správci dopis ten před jeho odesláním četli a schválili. Na tom, zda žalobce na předčasné zrušení svého služebního poměru svobodně přistoupil a zda tedy došlo k souhlasnému zrušení jeho služebního poměru, či zda žalobce byl k souhlasu donucen a zda v tomto případě jeho souhlas byl proto neplatný, zda pro předčasné zrušení jeho služebního poměru byl tu dostatečný zákonný důvod a zda byl nutný souhlas pracovního úřadu, pokud se týče okresního úřadu ochrany práce, při řešení otázky, zda řízení je podle §§ 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno, nezáleží a náleží k věcnému přezkumu odvolání v mezích odvolacích návrhů a důvodů.

Č. 220.

Poznámka podle § 12 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., je prozatímním opatřením podle exekučního řádu, na něž se vztahuje předpis § 402, odst. 2 ex. ř.

(Rozh. ze dne 18. dubna 1947, R I 171/47.)

Správce pozůstalosti po A. K-ovi J. L. navrhl za K-ovu pozůstalost, aby bylo v pozemkové knize ve vl. č. 266 kat. úz. N. poznamenáno zahájení řízení o restituci majetku podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb.

Prvý soud poznámku povolil.

Rekursní soud ji k rekursu národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze zamítl. Z důvodů: Podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb. má na žádost toho, kdo uplatňuje restituční návrh, soud naříditi, aby návrh byl poznamenán v knihovních vložkách, jichž se věc týká. Z toho je zřejmo, že povolení poznámky předpokládá podání návrhu, ve kterém se uplatňuje nárok podle zák. č. 128/1946 Sb. V souzeném případě zjišťuje rekursní soud ze zprávy okresního soudu v L., že návrhovatel restituční návrh dosud nepodal. Nejsou proto splněny předpoklady § 12 cit. zák.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs.

Důvody:

Účelem knihovní poznámky podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb. je usnadnění výkon soudního rozhodnutí, vyhovujícího zadatelově restitučnímu návrhu, neboť povolení poznámky má podle druhé věty citovaného zákonného předpisu za následek, že rozhodnutí o návrhu má účinek i proti osobám, které po poznámce nabyly knihovních práv na věci nebo na právu, které jsou předmětem nároku. Má tedy zmíněná poznámka stejný účinek jako zajišťovací opatření podle § 382, č. 6 ex. ř., že totiž zůstává ve prospěch osoby uplatňující nárok k nemovitosti zachován takový stav, jako kdyby k pozdějším právním jednáním knihovního vlastníka vůbec nebylo došlo. Vzhledem k tomu je poznámka podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb. jak podle své právní povahy, tak podle svého účelu a účinku zatímním opatřením ve smyslu §§ 378 a násl. ex. ř., na něž se vztahují předpisy druhého oddílu druhé části exekučního řádu. Podle § 402, odst. 2 ex. ř., ve znění čl. II, zák. č. 314/1936 Sb., není proti rozhodnutí soudu druhé stolice o zatímních opatřeních dalšího opravného prostředku. Byl proto dovolací rekurs odmítnut.

Č. 221.

Zaměstnanci bank, znárodněných podle dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 102 Sb., nejsou zaměstnanci ve smyslu § 1, odst. 1, A, c) dekretu presidenta republiky ze dne 4. října 1945, č. 105 Sb. o očištných komisích pro přezkouvání činnosti veřejných zaměstnanců.

Byl-li pracovní poměr zrušen tím, že zaměstnavatel přeložil zaměstnance do výslužby, nezastavuje se podle § 22 zákona ze dne 16. května 1946, č. 143 Sb. řízení ve sporu, v němž se zaměstnanec domáhá na zaměstnavateli zjištění neplatnosti pensionování a trvání služebního poměru.

Při rozhodování o zastavení řízení podle §§ 22 zákona č. 143/1946 Sb. není soud vázán rozhodnutím úřadu ochrany práce o návrhu zaměstnavatele na udělení souhlasu se zrušením pracovního poměru se zaměstnancem, a je oprávněn je přezkoumat, pokud jde o zjištění podmínek zastavení řízení.

(Rozh. ze dne 18. dubna 1947, R I 283/46.)

Srov. k odst. 2 rozh. č. 219 Sb. n. s. II.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se Dr. J. P. proti býv. bance N. zjištění, že 1. žalobcovo pensionování k 31. březnu 1946 s pensijními požitky hrubých 72.000 Kčs ročně, počínajíc dnem 1. dubna 1946, vyslovené dopisem žalované strany z 29. září 1945, je vůči žalobci bezúčinné a že služební poměr žalobce jako aktivního odborového ředitele žalované strany (s ročními požitky hrubých 120.000 Kčs a remunací 25.000 Kčs) trvá i po 1. dubnu 1946 mezi spornými stranami po právu; 2. že žalo-

vaná strana je povinna do 14 dnů pod exekucí uvést žalobce v jeho služební postavení odborového ředitele a zástupce přednosty právního oddělení ředitele Dr. J. N-a a v tomto postavení jej zaměstnávat, po případě že žalovaná strana je povinna do 14 dnů pod exekucí zaměstnávat žalobce způsobem odpovídajícím jeho dosavadnímu postavení s týmiž požitky. Žalobce tvrdí, že podle smlouvy ze dne 30. června 1941 byly upraveny jeho pensijní nároky pro případ stáří, t. j. dosažení 60. roku věku, počínajíc 1. říjnem 1940, na 72.000 Kčs ročně. Na výplatu této pense má prý žalobce nárok i před dosažením 60. roku svého věku, ale jen při neschopnosti k práci, trvající déle jednoho roku. V případě, že by jeho služební poměr byl bez jeho viny rozvázán před tím, než nabude nároku na zákonnou starobní pensi, aniž by však mohl při vystoupení uplatňovati nárok na zákonnou pensi invalidní, přísluší prý mu pense 72.000 Kčs, zmenšená o tolikrát 600 Kčs ročně, kolik plných let by byl vzdálen od hranice 60 let věku v době vystoupení ze služeb banky. Vzájemná výpovědní lhůta byla prý šestiměsíční. Dopisem z 29. září 1945, došlým dne 5. října 1945, sdělila prý žalovaná žalobci, že ho ve smyslu služební smlouvy z 30. června 1941 překládá dnem 31. března 1946 do výslužby a že mu bude dnem 1. dubna 1946 vypláceti pensijní požitky ve výši 72.000 Kčs ročně. Na námitky žalobcovy, že žalovaná nemá právo ho předčasně pensionovati, sdělila prý mu žalovaná dopisem z 29. března 1946, že z usnesení národní správy ze dne 28. března 1946 a za souhlasu závodní rady zprošťuje žalobce se zřetelem na jeho přeložení do výslužby ke dni 31. března 1946 tímto dnem výkonu služby. V témže dopise dále sděluje, že bude vypláceti žalobci bez prejudice pro své stanovisko, že jeho služební poměr končí dnem 31. března 1946, měsíční služební požitky v nezkrácené výši. Bude-li prý pravoplatně rozhodnuto, že k rozvázání služebního poměru podle služební smlouvy z 30. června 1941 výpovědi danou dopisem ze dne 29. září 1945 nebylo zapotřebí souhlasu okresního úřadu ochrany práce, vyhradila si žalovaná strana vyúčtovati se žalobcem rozdíl mezi aktivními služebními požitky vyplácenými po 1. dubnu 1946 s přiznaným pensijním důchodem.

Prvý soud zamítl žalobu.

Za odvolacího řízení navrhla žalovaná strana zastavení soudního řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb., ježto prý pracovní poměr, o který v tomto sporu jde, byl skončen fakticky z důvodů uvedených v § 1 cit. zák. o úpravě pracovních poměrů dotčených důsledky národní revoluce.

Odvolací soud tomuto návrhu nevyhověl. Z důvodů: Žalovaná strana poukazuje na svůj přednes, že ke zproštění žalobce nedošlo podle volného uvážení nebo zvlášť zaměstnavatele, nýbrž pro udržení klidu v závodě a pro umožnění spolupráce ostatních zaměstnanců na podnět závodní rady. Žalobce to uznal, uváděje, že žalovaná strana proti němu vystoupila v důsledku neustále proti němu směřujícímu vlivu členů závodní rady. Prvý soud zjistil, že dopisem ze dne 29. března 1946 sdělila žalovaná žalobci, že z usnesení závodní správy ze dne 28. března 1946 a za souhlasu závodní rady zprošťuje ho se zře-

telem na jeho přeložení do výslužby ke dni 31. března 1946 tímto dnem výkonu služby. Návrh žalované strany je doložen výměrem zemského úřadu ochrany práce ze dne 15. srpna 1946, jímž je osvědčeno, že zemský úřad ochrany práce výměr okresního úřadu ochrany práce ze dne 29. května 1946, kterým byl žalované straně udělen souhlas k rozvázání pracovního poměru se žalobcem, zrušil a žádost žalované strany odmítl podle § 10 vl. nař. č. 8/1928 Sb. pro věcnou nepřislušnost a strany odkázal na příslušný rozhodčí soud podle § 2 zák. č. 143/1946 Sb. K odmítnutí došlo z toho důvodu, že žalovaná žádala podáním ze dne 26. února 1946 o souhlas úřadu ochrany práce, tvrdíc, že žalobci byla dána výpověď po šetření očištné komise žalované strany a na návrh závodní rady pro jeho činnost jako šéfa osobního oddělení býv. banky N., kdežto úřad ochrany práce zjistil, že zaměstnavatelka fakticky ukončila pracovní poměr se žalobcem »pro jeho asociální chování v býv. bance N.«. Rozhodnutím zemského úřadu ochrany práce není však rozhodnuto o nepřislušnosti dovolaného soudu. Žalobce tvrdí, že revoluční zásah do jeho pracovního poměru byl vyčerpán tím, že dne 17. května 1945 byl spolu s ostatními vrchními řediteli a dalšími funkcionáři vyzván, aby nastoupil dovolenou do té doby, než se vyšetří podstata výtek vznesených proti nim a že se v červenci závodní rada usnesla, aby byl pensionován, ježto »... jeho dřívější postoj a zaměření nevzbuzuje vůbec důvěru pro další spolupráci s ním v nových poměrech« a že byl dopisem žalované ze dne 9. srpna 1945 vyzván, aby znovu nastoupil službu s dodatkem, že se souhlasem závodní rady jeho pensionování se odkládá do konce roku 1945. Toto tvrzení neobstojí, ani když se přihlédne k dalšímu žalobcovu tvrzení, že dne 31. července 1945 byla činnost t. zv. vyšetřovací komise skončena, a k tvrzení, že byl zařazen do normálního pensionování. Toto posléze uvedené tvrzení dokládá žalobce poukazem na: 1. vyjádření žalované strany ze dne 12. dubna 1946 a úřadu ochrany práce, podle něhož se závodní rada usnesla ve své schůzi dne 26. září 1945 — z popudu národní správy — požádati ředitelství žalované banky, aby ve smyslu individuální smlouvy byla dána žalobci dne 1. října 1945 výpověď k 1. dubnu 1946; 2. dopis žalované žalobci ze dne 10. září 1945, že v důsledku personální organizace musí žalovaná strana žalobce spolu s některými dalšími jeho spolupracovníky přeložiti do výslužby, a že tak činí ve smyslu žalobcovy služební smlouvy ze dne 30. června 1941 dnem 31. března 1946. Ani tato okolnost nevylučuje závěr soudu, že jde o spor, který vzešel ze zásahů do pracovního poměru dotčených v § 1 zák. č. 143/1946 Sb., jak patrně i z přednesů stran v tomto sporu, i z okolností osvědčených výměrem zemského úřadu ochrany práce.

To vše však nepostačí k zastavení soudního řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. Ustanovení tohoto zákona neplatí pro osoby, na něž se vztahují předpisy dekretu ze dne 4. října 1945, č. 105 Sb. o očištných komisích. Vzhledem ke znárodnění akciových bank zestátněním a tedy i žalované, která byla rovněž bankou akciovou, jak je osvědčeno úředním vysvědčením z 20. září 1946 (příl. 2 orig.), dekr. č. 102/1945 Sb. (§§ 1, 7), jest žalobce pokládati za zaměstnance ve smyslu § 1 dekr. č. 105/1945 Sb.

a § 23 zák. č. 143/1946 Sb. a nelze soudní řízení zastavit ve smyslu § 22 cit. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované.

Důvody:

Rekurs je podle § 514 c. ř. s. a poslední věty § 36 (2) zákona č. 131/1931 Sb. přípustný. Tomu nebrání ani ustanovení § 519 c. ř. s. a poslední věty § 36 (2) zákona č. 131/1931 Sb. (č. 12184, 12258 Sb. n. s.), protože odvolací soud nevydal napadené usnesení ve výkonu soudnictví ve věcech odvolacích, nýbrž jen, protože měl spis na přípustné odvolání žalobcovy právě u sebe, přihlédl na návrh žalované strany a byl by musel i z úřední moci přihlídnouti ke kogentnímu předpisu § 22 zákona č. 143/1946 Sb. Nejde tedy o usnesení odvolacího soudu »v odvolacím řízení« ve smyslu § 519 c. ř. s. (srov. č. 12927, 10039 a 12258 Sb. n. s.).

Odvolací soud nevyhověl návrhu na zastavení řízení podle § 22 zákona č. 143/1946 Sb. jen z toho důvodu, že žalobce jako zaměstnance žalované akciové banky, znárodněné zestátněním, nutno pokládati za zaměstnance ve smyslu § 1, A, c) dekrety č. 105/1945 Sb., takže pro něho podle § 23 zák. č. 143/1946 Sb. neplatí ustanovení tohoto zákona. Tento právní názor odvolacího soudu stěžovatelka právem napadá. Podle § 23 zák. č. 143/1946 Sb. neplatí ustanovení tohoto zákona pro osoby, na něž se vztahují předpisy dekr. pres. rep. č. 105/1945 Sb. Podle § 1 (1) A, c) dekr. pres. rep. č. 105/1945 Sb. platí ustanovení tohoto dekrety pro zaměstnance v činné službě ústavů, podniků, fondů a zařízení, jež náležejí subjektům uvedeným pod písm. a), a b) nebo jsou jimi spravovány. Pod písm. a) je uveden stát. Žalovaná banka, jak osvědčeno úředním vysvědčením (příl. č. 3 orig.), je akciovou bankou, je tedy podle dekr. pres. rep. č. 102/1945 Sb. dnem jeho vyhlášení, t. j. dnem 27. října 1945 znárodněná zestátněním a je jako národní podnik majetkem státu. Podle § 17 téhož dekrety se vztahují na její zaměstnance příslušné předpisy o zaměstnancích v soukromoprávním poměru. Podle konečných slov § 1 (1) A dekr. pres. rep. č. 105/1945 Sb. platí ustanovení tohoto dekrety pro aktivní zaměstnance, vyjmenované v odstavcích a) až d), bez ohledu na to, zda jsou v služebním (pracovním) poměru veřejnoprávním nebo soukromoprávním (smluvním). Přes to vše nelze zaměstnance národních podniků pokládati za zaměstnance ve smyslu § 1 (1) A, c) téhož dekrety. Akciové banky jsou sice podle § 1 dekr. pres. rep. č. 102/1945 Sb. dnem jeho vyhlášení, t. j. podle jeho § 36 dnem 27. října 1945 znárodněny zestátněním, přeměněny podle jeho dalších ustanovení v národní podniky a jako takové podle první věty § 7 téhož dekrety majetkem státu, ale jen ve smyslu dalších ustanovení tohoto dekrety. Podle nich mají postavení zvláštní, odlišné od jiných, neznárodněných podniků, náležejících státu. Podle druhé věty § 7 téhož dekrety jsou samostatnými právními osobami a zapisí se do obchodního (firemního) rejstříku jako firmy jednotlivců. Podle § 10 zapisí příslušný soud, s odvoláním na tento dekret, do pozemkové knihy přechod vlastnických práv a jiných práv, která příslušela akciové bance, na národní podnik, a to na jeho návrh.

Podle § 11 se musí národní podniky řídit ve své obchodní činnosti zásadami obchodního podnikání a odvádějí státu jen přebytky svých výdělků po potřebné dotaci rezervního fondu. Podle § 12 správu národního podniku řídí a navenek zastupuje představenstvo skládající se z předsedy, místopředsedy a dalších 5 členů. Dva členy (náhradníky) představenstva volí zaměstnanci národního podniku, ostatní členy, předsedu a místopředsedu jmenuje ministr financí na návrh Ústřední správy bank. Běžné obchodní věci národního podniku obstarává a usnesení představenstva vykonává podle § 13 ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr financí na návrh Ústřední správy bank a po slyšení představenstva. Ředitele zastupuje jeden nebo více náměstků, které rovněž jmenuje a odvolává ministr financí na návrh Ústřední správy bank a po slyšení představenstva. Na činnost banky dozorčí rada, složená a obsazovaná stejně jako představenstvo. Předsedové a místopředsedové představenstva i dozorčí rady vykonají slib do rukou ministra financí nebo jeho zástupce, ostatní členové (náhradníci) do rukou předsedy. Představenstvo je povinno spravovati podnik s péčí řádného hospodáře a jeho členové ručí za škodu, kterou způsobí nesplněním svých povinností, a to platí i o dozorčí radě. Podle § 20 nesmí býti majetek akciové banky určený pro sociální, vzdělávací a podobné účely ani sociální, vzdělávací a podobné fondy odňaty svému určení. Podle § 22 podléhají národní podniky daňové povinnosti podle předpisů o podnicích veřejně účtujících a poplatkové povinnosti podle poplatkového zákona a platí poplatkový ekvivalent. Podle § 23 platí o znárodněných bankách obdobně předpisy o akciových bankách a jim neodporující předpisy o akciových společnostech, pokud tento dekret nestanoví jinak. Podle § 24 se řídí stanovami, o nichž se usnáší představenstvo a jež schvaluje ministr financí. Podle § 29 vykonávají do ustanovení představenstva dosavadní orgány akciové banky svou působnost obdobně podle tohoto dekrety. Odchylné předpisy o národních podnicích na Slovensku netřeba zde uvádět.

Tomu, že zákonodárce nezahrnul mezi zaměstnance ve smyslu § 1 (1), A, c) dekr. č. 105/1945 Sb. též zaměstnance národních podniků podle dekr. č. 102/1945 Sb., nasvědčuje i nadpis a obsah dekr. č. 105/1945 Sb. I když podle svého ustanovení v § 1 (1), A nečiní rozdílu mezi zaměstnanci v služebním (pracovním) poměru veřejnoprávním a zaměstnanci v služebním (pracovním) poměru soukromoprávním (smluvním), je nadepsán jako dekret o očistných komisích pro přezkoumání činnosti veřejných zaměstnanců. Podle § 4 jsou zřízeny očistné a vrchní očistné komise pro veřejné zaměstnance. Podle § 5 musí býti nejméně jeden člen očistné komise a nejméně dva členové (podle zák. č. 247/1946 Sb. jeden člen) vrchní očistné komise vzati z onoho oboru veřejné správy, k němuž náleží obviněný. Podle § 6 jsou přisedící jmenováni z řad zaměstnanců všech oborů veřejné správy. §§ 8 a 15 (5) a 21 (1) stanoví obdobnou platnost určitých předpisů služební pragmatiky. Podle § 15 zahájí se řízení na návrh služebního úřadu, navrhuje úřad provede předtím potřebná šetření a může také dožádati soudy, státní a jiné úřady o provedení jednotlivých úkonů šetření. Podle § 23 provádějí pravoplatné nálezy očist-

ných komisí příslušné osobní úřady. Podle § 24 rozhoduje o žádostech za výmaz trestu příslušný ústřední úřad, u samosprávných zaměstnanců nejbližší vyšší dohlédací úřad. Předepsaná doručení se konají podle § 30 (2) a) služebnímu úřadu obviněného, resp. též osobnímu úřadu. Působnost očistných komisí se podle § 32 měla skončiti dnem 31. března 1946 a případy v této lhůtě neskončené se měly postoupit příslušné disciplinární komisi (nebo jinému kárnému orgánu), případně disciplinární komisi pro pragmatikální úředníky a zřizence při zemském národním výboru. Podle zák. č. 130/1946 Sb. působnost očistných komisí byla prodloužena do 31. prosince 1946, ale kárná oznámení musela být podána do 30. června 1946. Podle zák. č. 247/1946 Sb. působnost očistných komisí byla prodloužena do 4. května 1947, vrchní očistní komise pokračují ve své činnosti i po tomto dni. Kárná oznámení lze projednati podle dekretu, budou-li podána u příslušné očistní komise do 29. ledna 1947 v těch případech, kdy skutková podstata provinění bude úřadu (orgánu) příslušnému k podání kárného oznámení na podkladě jeho vlastního řízení známa nejpозději do 30. prosince 1946, a dnem 5. května 1947 přechází příslušnost očistných komisí na příslušné disciplinární komise (jiné příslušné kárné orgány), po případě na disciplinární komisi pro pragmatikální úředníky a zřizence při zemských národních výborech.

Přesto nebylo lze rekursu vyhověti. Odvolací soud sice nevyhověl návrhu žalované strany, aby spor byl podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaven, správně, aby bylo rozhodnuto, že řízení je zastaveno ex lege podle § 22 cit. zák. dnem 24. června 1946, kdy citovaný zákon nabyl účinnosti, jen z nesprávného důvodu, že žalobce nutno pokládati za zaměstnance ve smyslu § 1 (1) A, c) dekr. č. 105/1945 Sb., takže podle § 23 cit. zák. nelze řízení zastaviti, kdežto jinak měl za to, že by šlo o spor ve smyslu § 22 téhož zákona; žalovaná strana ve svém rekursu nebrojila, a protože názor odvolacího soudu, že by jinak šlo o spor ve smyslu § 22 téhož zákona, je jí příznivý, ani nebyla oprávněna brojiti proti němu; přesto je rekursní soud oprávněn i povinen přezkoumati i tento názor odvolacího soudu, zkoumati vůbec, zdali jsou splněny podmínky pro rozhodnutí, zdali řízení je podle § 22 téhož zákona zastaveno, a rozhodnouti o tom. Jak bylo již uvedeno, nevydal odvolací soud napadené usnesení ve výkonu soudnictví ve věcech odvolacích, nýbrž jen, protože měl spis na přípustné odvolání žalobcovo právě u sebe. Odvolací soud přihlédl na návrh žalované strany a byl by musel i z moci úřední přihlédnouti ke kogentnímu předpisu § 22 zák. č. 143/1946 Sb. Protože nejde o výkon soudnictví ve věcech odvolacích a je po případě nutno zjišťovati skutkové okolnosti podmiňující použití § 22 zák. č. 143/1946 Sb., měl odvolací soud vrátit spisy soudu první stolice, aby podle tohoto zákonného ustanovení, po případě potřebných zjištění rozhodl. V souzené věci rozhodl odvolací soud sám, ale tím rozhodl i o své příslušnosti, takže jeho rozhodnutí nesmělo býti podle § 528 (1) c. ř. s., ve znění čl. I, č. 5 zák. č. 251/1934 Sb., prodlouženého zákonem č. 314/1936 Sb., v otázce příslušnosti napadené a ani napadené nebylo.

Zkoumaje tedy vůbec, zdali jsou splněny podmínky pro rozhodnutí, že řízení je podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno, shledal rekursní soud, že, i když žalobce není zaměstnancem ve smyslu § 1 (1) A, c) dekr. č. 105/1945 Sb., takže odvolací soud neprávem použil § 23 zák. č. 143/1946 Sb., nejsou splněny podmínky pro rozhodnutí, že řízení je podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno, pročež právem nevyhověl odvolací soud návrhu žalované strany na zastavení řízení, třebaž z nesprávného důvodu.

Žalobce tvrdí, že jako zaměstnanec žalované banky dostal dopis ze dne 29. září 1945, v němž mu tato sdělila, že ho ve smyslu jeho služební smlouvy překládá dnem 31. března 1946 do výslužby, a pak dopis ze dne 29. března 1946, že ho zprošťuje výkonu služby dnem 31. března 1946, že však toto pensionování je vůči němu bezúčinné a žalovaná banka je povinna uvést ho zpět v jeho služební postavení a v něm ho zaměstnávat. Žalovaná banka uznala, že rozvázala s žalobcem služební poměr, a uznala i správné znění dopisu ze dne 29. března 1946. Již z toho plyne, že nešlo o faktické skončení pracovního poměru žalobcova, nýbrž o jeho zrušení žalovanou stranou pensionováním ke dni 31. března 1946 a v důsledku toho zproštění žalobce výkonu služby týž dnem. Nelze tedy ani toto zproštění žalobce výkonu služby posuzovati samostatně jako faktické skončení pracovního poměru žalobcova.

Žalovaná strana sice tvrdila, že ke zproštění žalobce nešlo snad podle volného uvážení nebo z vůli zaměstnavatele, nýbrž pro udržení klidu v závodě a pro umožnění spolupráce ostatních zaměstnanců a že se rozhodla na podnět závodní rady ústavu, požádat žalobce, aby svou funkci dále efektivně nevykonával, ale tím netvrdila, že pracovní poměr žalobcův byl skončen fakticky, že se tak stalo zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce a že příčinou toho bylo buď, že proti žalobci vzniklo důvodné podezření z činu trestného podle dekr. č. 16/1945 Sb., nebo že žalobce před 31. prosincem 1945 vzbudil jiným jednáním nebo chováním proti sobě tak vážný a odůvodněný odpor, že nebylo lze spravedlivě požadovati na ostatních zaměstnancích, aby s ním dále spolupracovali (§ 1 zák. č. 143/1946 Sb.), nebo aspoň, že se mohlo v dobré víře předpokládati, že tu jsou tyto podmínky (§ 2 téhož zákona). Nesejde proto na tom, že soud první stolice ani odvolací soud nezjišťoval správnost tohoto tvrzení žalované strany, neboť nebylo toho třeba.

Co bylo právě uvedeno o tvrzení žalované strany, platí i o tvrzení žalobcově, že vlastním důvodem jeho pensionování je jeho spor se členy závodní rady, o jeho tvrzení, že staré judikatury (sc. o tom, že zaměstnanec nemá proti zaměstnavateli nároku na práci) se žalovaná strana dovolává v důsledku vlivu členů závodní rady, neustále proti němu čelícího, o jeho tvrzení, opakovaném v odvolání, že postup závodní rady proti němu je zřejmou retorsí za to, že se brání zákonnými prostředky proti bezdůvodnému a paušálnímu utržení na cti v jejich oběžnících, a o jeho popření domnělého tvrzení žalované strany, že jeho činnost v bance byla zdrojem neklidu a bránila úspěšné spolupráci.

Svůj návrh, aby spor byl podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaven, odůvodnila žalovaná jednak tím, že prý z přednesů stran i z rozsudku první stolice vyplývá, že pracovní poměr žalobcův byl skončen fakticky z důvodů uvedených v § 1 cit. zák., jednak tím, že to bylo zjištěno i pravoplatným rozhodnutím zemského úřadu ochrany práce. Ale z přednesů stran, jak bylo již doličeno, ani z rozsudku soudu první stolice to vůbec nevyplývá a rozhodnutím zemského úřadu ochrany práce uznal odvolací soud za osvědčeno v podstatě jen, že zemský úřad ochrany práce zrušil výměr okresního úřadu ochrany práce, kterým byl žalované bance udělen souhlas se zrušením pracovního poměru s žalobcem, odmítl její žádost pro věcnou nepřislusnost a odkázal strany na příslušný rozhodčí soud podle § 2 zák. č. 143/1946 Sb. s odůvodněním, že žalovaná banka odůvodnila svou žádost tím, že žalobci byla dána výpověď na základě šetření očištné komise žalované banky a na návrh závodní rady pro jeho činnost jako šéfa osobního oddělení býv. banky N., a že zemský úřad ochrany práce má za prokázáno, že žalovaná banka fakticky ukončila pracovní poměr s žalobcem pro jeho asociální chování v býv. bance N. Pro rozhodnutí podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. nesejde na tom, zda k zrušení pracovního poměru je či není třeba souhlasu okresního úřadu ochrany práce, nesejde tedy ani na tom, zda souhlas takový byl či nebyl dán, či zda žádost o něj byla odmítnuta. Soud, rozhoduje podle § 22 cit. zák., není tedy vázán rozhodnutím zemského úřadu ochrany práce, shora popsáním, tím méně jeho odůvodněním a, může je, a to i soud rekursní, přezkoumati, pokud jde o zjištění podmínek stanovených v kogentním ustanovení § 22 zákona č. 143/1946 Sb. a rozhodnutí podle téhož zákonného ustanovení. A tu především nutno vytknouti, že to, co uznal odvolací soud za osvědčeno odůvodněním rozhodnutí zemského úřadu ochrany práce, se neshoduje úplně se skutečným odůvodněním téhož rozhodnutí. Zemský úřad ochrany práce sice považoval za prokázáno podle obsahu spisu, že zaměstnavatelka fakticky ukončila pracovní poměr s Dr. P-em pro jeho asociální chování v býv. bance N., ale považoval za prokázáno též, že tak učinila šestiměsíční výpovědí. I když tedy, jak je předtím v důvodech téhož rozhodnutí uvedeno a odvolací soud uznal za osvědčeno, žalovaná banka sama ve své žádosti o souhlas s rozvázáním pracovního poměru s žalobcem uvedla, že mu byla dána na základě šetření očištné komise a na návrh závodní rady pro jeho činnost jako šéfa osobního oddělení býv. banky N. výpověď, a to, jak je dále v důvodech rozhodnutí uvedeno, s dodržением smluvené výpovědní lhůty, a když se v rozhodnutí považuje za prokázáno, že žalovaná banka fakticky ukončila pracovní poměr s Dr. P-em pro jeho asociální chování v býv. bance N. šestiměsíční výpovědí, nelze ani z toho dospěti právem k závěru, že jsou splněny podmínky § 22 zákona č. 143/1946 Sb. a že tedy řízení je podle tohoto zákonného ustanovení zastaveno.

Z přednesů stran, již uvedených a posouzených, to rovněž neplyne. Žalobce ve svém podání, jež bylo vlastně odpovědí na návrh žalované na zastavení řízení, popřel, že by tu byly podmínky pro rozhodnutí, že řízení je podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno, podrobně to odůvodnil a tvrdil i různé skutkové okolnosti k dotvrzení svého stanoviska.

Odvolací soud k tomu uvádí jen, že názor žalobcův neobstojí, aniž odůvodnil, proč neobstojí, a pokud se zabývá poukazem žalobcovým na vyjádření žalované strany ze dne 18. dubna 1946 a její dopis ze dne 29. září 1945, uvádí jen, že tím není vyloučen jeho závěr, že jde o spor ve smyslu § 22 cit. zák. Ale bylo již shora doličeno, že z dopisu ze dne 29. září 1945 ve spojení s dopisem ze dne 29. března 1946 a s tím, co uznala žalovaná strana, plyne pravý opak. Tomuto opaku svědčilo by pak též, vyjádřila-li se žalovaná strana dne 18. dubna 1946, jak tvrdí žalobce, a svědčila by i ostatní tvrzení, jimiž odůvodnil žalobce svůj názor, o němž odvolací soud v napadeném usnesení uvedl, že neobstojí. Protože však již z nesporného skutkového stavu, jak bylo doličeno, plyne, že nejsou splněny podmínky pro rozhodnutí, že řízení je podle § 22 cit. zák. zastaveno, nesejde na tom, že odvolací soud nezjišťoval další skutkové okolnosti tvrzené žalobcem.

Č. 222.

Není zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) a g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyla-li doručena účastníkům řízení vyhláška podle § 7 dekr. prezidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb. Stačí, že jim byla dána příležitost, aby se vyjádřili před rozhodnutím o návrhu na prohlášení za mrtva nebo o návrhu na důkaz smrti.

Není zmatečností, nýbrž jen netipností řízení, opominul-li soud před rozhodnutím o návrhu na vedení důkazu smrti vyslechnouti účastníky o provedených důkazech (§ 11, odst. 4 cit. dekr.).

(Rozh. ze dne 24. dubna 1947, R I 215/47.)

První soud prohlásil usnesením ze dne 16. ledna 1947 na návrh V. M-ové, obchodnice v H., a dodatečně se připojivšího opatrovníka nezvěstné M. K-ové Dr. D-a na vedení důkazu smrti M. K-ové, že tento důkaz smrti M. K-ové, roz. M-ové, narozené dne 14. května 1914 v H. z rodičů F. M-a a P., rozené O-ové, náboženství židovského, příslušné do P., naposledy bytem v P. čp. 194, oddané s J. K-em, byl proveden a že za den její smrti je považovati den 31. ledna 1943, který jmenovaná podle provedených důkazů nepřežila.

Rekursní soud zrušil z podnětu stížnosti J. M-a, A. T-ové, E. T-ové, R. P-ové a F. K-a napadené usnesení i s předchozím řízením počínaje ediktem z 20. září 1946, jako zmatečné a vrátil věc soudu první stolice, aby po novém řízení znovu o návrhu jednal a rozhodl. Z důvodů: Řízení je zmatečné. První soud sice zahájil řízení vydáním ediktu, leč ze spisů je patrné, že jej nedoručil všem účastníkům, zejména nikoliv stěžovatelům. Tito však jsou podle svého tvrzení pokrevními příbuznými nezvěstné M. K-ové a tudíž i zákonnými dědici. Mají tedy zájem na řízení ve smyslu § 4 dekr. č. 117/1945 Sb., a měli být pod zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f), g), nesp. zák. o návrhu vyrozuměni

doručením ediktu. Mimo to ukládá dekret v § 11, odst. 4 výslovně prvému soudu, aby před rozhodnutím vyslechl účastníky o provedených důkazech. Ani to se nestalo, takže i v tom směru jde o zmatečnost. Návrh se opírá o svědectví H. K-a a MUDr. F-ové. Napadené usnesení bylo však vydáno jen k návrhu V. M-ové, aniž byl slyšen opatrovník Dr. D. a další účastníci. Tím se stalo, že nikdo z nich ani nemohl zaujmout své stanovisko k návrhu data 31. leden 1943 jako dni smrti M. K-ové. Tento den není ostatně ani nikým z uvedených svědků potvrzen. Napadené usnesení nemá bližšího odůvodnění, proč právě tento den první soud určil za den smrti. I proto je řízení zmatečné podle § 41 odst. 2, písm. h) nesp. zák.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu V. M-ové potud, že z napadeného usnesení vyloučil výrok o zrušení řízení a vyhlášky ze dne 20. září 1946. Jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

Důvody:

Rekursní soud je toho názoru, že v řízení o prohlášení za mrtvého a k vedení důkazu smrti musí být účastníci vyrozuměni doručením vyhlášky a to pod zmatečností § 41, odst. 2, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb.

Leč podle § 18, odst. 2 cit. zák. stačí, je-li všem účastníkům dána příležitost, aby se o věci vyjádřili. Zmatečnost [§ 41, odst. 2, písm. g)] je tu teprve tehdy, jestliže byla porušena zásada slyšení účastníky před rozhodnutím. Rozhodnutím je zde usnesení, které soud vydává po uplynutí ediktální lhůty podle § 8, odst. 1, pokud se týče § 11, odst. 5 dekretu presidenta republiky č. 117/1945 Sb. K zamezení vzniku zmatečnosti stačí tedy dát účastníkům možnost vyjádření se k věci kdykoliv během řízení, avšak před rozhodnutím. Kdy se naskytne příležitost k poskytnutí takové možnosti, je otázkou průběhu řízení v jednotlivém případě. Vyhlášení vyhlášky je pouze jednou — podle okolností snad nejlepší — příležitostí k uvědomění účastníků a k případné výzvě podle druhé věty § 26 cit. zák. Doručení vyhlášky účastníkům je tedy jedním z několika prostředků k zamezení zmatečnosti. Zmatečnost tedy nemůže spočívat v tom, že vyhláška nebyla doručena (viz rozh. č. 18802 Sb. n. s.), a zmatečností není v projednávané věci stížena vyhláška sama.

Další zmatečnost spatřuje dovolací stěžovatelka v tom, že účastníci nebyli slyšeni o provedených důkazech (§ 11, odst. 4 cit. dekr.). To však je jen neúplností řízení (§ 42 cit. zák.), poněvadž zachování zmíněného ustanovení dekretu není přikázáno pod zmatečností (§ 41, odst. 3 cit. zák.).

Názor stěžovatelčin, že této neúplnosti zde není, ježto ostatní účastníci nepodali návrh na zahájení řízení a do řízení nevstoupili, neodpovídá zákonu. Ustanovení § 6 cit. zák. přiznává charakter účastníka každému, kdo může rozhodnutím soudu být ve svých právech přímo dotčen, aniž vyžaduje, aby tato osoba podala nebo spolupodala návrh nebo prohlásila, že do řízení vstupuje. V daném případě byli účastníci soudu známi, neboť podle obsahu spisu byli to právě oni, kteří vyvolali usnesení rekursního soudu ze dne 18. června 1946.

Právě zmíněná neúplnost řízení je základní vadou, kdežto obě zmatečnosti rekursním soudem shledané (nedostatek výsledku účastníků a nepřezkoumatelnost usnesení pro chybějící důvody) nejsou vadami samostatnými, nýbrž jen důsledkem neúplnosti řízení. Kdyby bylo došlo k výsledku účastníků o provedených důkazech podle § 11 cit. dekr., byla by jim už tím současně poskytnuta možnost vyjádření se i k věci. Obsah vyjádření byl by ukázal, zda ve věci samé jsou souhlasné či sobě odporující návrhy. Jenom při odporujících sobě návrzích nebo při zamítavém rozhodnutí muselo by usnesení být odůvodněno (§ 428, odst. 1 c. ř. s. a § 34 zákona č. 100/1931 Sb.).

K nápravě neúplnosti řízení stačilo zrušit usnesení prvního soudu ze dne 16. ledna 1947 a poukázat na něj, aby řízení doplnil výsledkem všech účastníků o věci jakož i o provedených důkazech a aby znovu o věci rozhodl (§ 43, odst. 3 cit. zák.). Naproti tomu není zde důvodu ke zrušení řízení a vyhlášky. V tomto smyslu bylo dovolacímu rekursu částečně vyhověno.

Č. 223.

Je-li ve spoluvlastnictví týchž osob více nemovitostí tvořících samostatná knihovní tělesa, lze se domáhati zrušení spoluvlastnictví i jen k jedné z nich.

Obmyslnost ve smyslu § 1212 obč. zák. předpokládá, že poškození druhých společníků je patrně účelem výkonu práva výpovědi (§ 1295, odst. 2 obč. zák.).

Obmezení a nevýhody vyplývající z cenových předpisů, z ustanovení o obnovení československé měny a z předpisů o řízeném hospodářství, nebrání po skončení druhé světové války spoluvlastníku domáhati se žalobou rozdělení společné nemovitosti.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1947, Rv I 70/47.)

Srovn. rozh. č. 18649 a 18690 Sb. n. s. I. a č. 201 Sb. n. s. II.

J. P., F. P. a nezl. M. P-ová jsou spoluvlastníky domu čp. 980 v L. se stavební parcelou č. kat. 1191, kruhové pece se stavební parcelou č. kat. 1086, domku čp. 934 se stavební parcelou č. kat. 1065, stodoly se stavební parcelou č. kat. 1986, pozemků č. kat. 2998, 2960, 2962, 2968, 2970, 2972 a řady jiných zaps. ve vl. č. 1391 poz. knihy pro k. území L.

Ve sporu, zahájeném v druhé polovině roku 1945 domáhá se J. P. proti F. P-ovi a nezl. M. P-ové vydání rozsudku, jímž by byli žalovaní uznáni povinnými trpěti rozdělení spoluvlastnictví domu čp. 980 v L. a dalších nemovitostí zapsaných ve vl. č. 1391 poz. knihy pro kat. území L. veřejnou dražbou a rozdělením výtěžku mezi strany, a to žalobci jednou třetinou, spolužalovaným pak rovněž každému jednou třetinou. Žalovaní namítli nečasnost žaloby poukazující na trvající hospodářská omezení, cenové předpisy a některé jiné skutečnosti.

Nižší soudy vyhověly žalobě. Odvolací soud uvedl v důvodech: Hospodářské a měnové poměry, vyvolané válkou, pokud se týče poměry po skončení druhé světové války neopodstatňují námitku, že o zrušení spoluvlastnictví je žádáno v nečas a na škodu spoluvlastníků. I odvolací soud přidržuje se tu shodně s prvním soudem ustálené judikatury až včetně do rozh. č. 17865 Sb. n. s., podle níž jsou pro posouzení nevčasnosti a škodlivosti zrušení společenství podle § 830 obč. zák. rozhodné jen poměry objektivní, věci se týkající a na ni účinkující, a jen okolnosti přechodného rázu, nikoliv však i takové nepříznivé poměry, které nelze odstraniti nebo jejichž konce nebo změny nelze očekávat v dohledné době, neboť jinak by rozdělení společné věci bylo vůbec vyloučeno. Takovými závažnými poměry, po případě okolnostmi přechodného rázu nejsou však omezení zcizení některých druhů nemovitostí a předpisy omezení nabývání nemovitostí v exekuci, mající za účel zamezení nekalé spekulace s nemovitostmi a využívání mimořádných poměrů, vydaná v roce 1938 a dalších v důsledku branné pohotovosti státu, která již skončila dnem 31. prosince 1945, ani předpisy nařízení předsedy vlády č. 175/1939 Sb., zakazující bez úředního souhlasu Nejvyššího úřadu cenového zvýšení cen nad jejich stav ku dni 20. června 1939. Vždyť tyto předpisy nemusí mít vzápětí prodej společné nemovitosti pod cenou za nejvyšší podání, které by neodpovídalo dnešním drahotným a cenovým poměrům a skutečně hodnotě nemovitosti. Je nerozhodné tvrzení odvolatelky, že v době podání žaloby byla přidělována půda a nemovitosti v pohraničí za ceny nízké a širokým vrstvám lidu přijatelné a že to působilo na trh nemovitostí, neboť takto prováděnou pozemkovou reformou je a bude přirozeně způsoben určitý všeobecný pokles hodnoty zemědělské půdy a nemovitého majetku na celém státním území. Tento pokles však není přechodného rázu a vůbec není v souvislosti s měnovou reformou. Ostatně ani normy, vydané za účelem zjednáni nápravy měny, porušené okupací a válkou, nejsou přece nijak časově omezeny ve své platnosti a nemohou proto míti jen přechodně nepříznivý vliv na vývoj hodnoty a ceny společné nemovitosti. Ani nynější měnová situace není časově předem omezena na určitou dobu a doba, kdy dojde ke zrušení vázanosti neb k jinému zhodnocení vázaných hodnot, byla v době podání žaloby a je dosud neznáma a závislá na další zákonné úpravě a není známo, kdy k ní dojde, a to v rámci dokončení celkové trvalé nápravy měny zamýšlené měnovými zákony. Nerozhoduje tu ani skutečnost, že jde o rodinný majetek a že by šlo o prodej nemovitostí nezletilé sestry žalobcovy. Případná škoda z prodeje by nešla jen ne její úkor, nýbrž na úkor všech spoluvlastníků. Ba ani žalobcovo mládí, pro něž podle tvrzení žalované strany si prý žalobce ani neuvědomuje dosah své žádosti, ani případná možnost, že by peníze za zděděný majetek prodejem utržené utratil a ztratil vůbec hodnotný majetek, nelze podle § 830 obč. zák. důvodně pokládati za skutečnosti vyplývající z objektivních poměrů. Dovolávati se judikatury nejvyššího soudu podle rozh. č. 18649 a 18690 Sb. n. s. z doby po výnosu z 28. července 1942, říšský zákon I, strana 481, o omezení obchodu se zemědělskými pozemky ve válce pak rovněž není vhodné. Citovaný výnos totiž podle ústavního de-

ketu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku (ve znění vyhlášeném podle přílohy k zák. č. 12/1946 Sb.), se přiči svým obsahem znění a demokratickým zásadám československé ústavy a jako takový není součástí československého právního řádu (čl. 1, odst. 2 a čl. 2, odst. 1 cit. dekretu), a byl § 2, odst. 1 zákona ze dne 2. října 1946 č. 195 Sb. (příloha B III 14), výslovně zrušen. Ostatně jednak je již po válce a jednak v souzené věci nejde v podstatě o zemědělské pozemky. Je proto i nevhodným dovolávati se této judikatury v zájmu »zajištění nerušeného výrobního výkonu«, v zájmu provádění uzákoněného dvouletého plánu a výstavby našeho státu; vždyž nejde o nějaký průmyslový objekt v provozu jsoucí nebo vyrábějící podnik, jak se podává ze znaleckého posudku, a nelze míti za to, že by změna v osobě vlastníka, nastalá v důsledku zrušení spoluvlastnictví, mohla vůbec vykonávati vliv na další jeho nerušený chod. Ustanovení § 1212 obč. zák. o zlém úmyslu dovolává se odvolatelka neprávem, ježto toto ustanovení neplatí pro zrušení společenství vlastnictví a jiných věcných práv podle 16. hlavy obč. zák. (§ 825 až 858 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z důvodů:

Nižší soudy založily své rozhodnutí na ustanovení § 830 obč. zák., podle něhož právo spoluvlastníka žádati zrušení spoluvlastnictví je omezeno jen potud, že o ně nesmí žádati v nevhodný čas nebo v neprospěch ostatních společníků a že si tudíž musí dáti líbit odklad přiměřený okolnostem.

Takovými okolnostmi však nejsou obmezení a nevýhody vyplývající z cenových předpisů, z ustanovení o obnově československé měny a z předpisů o řízeném hospodářství, neboť všechny tyto předpisy, i pokud byly vydány za okupace, jsou součástí platného právního řádu, ježto byly ponechány v účinnosti i po osvobození Československé republiky.

Pokud se žalovaní dovolávají stanoviska nejvyššího soudu při výkladu pojmu »nevčas nebo na újmu ostatních spoluvlastníků« (§ 830 obč. zák.), zastávaného po dobu okupace, stačí uvést, že stanovisko to již neodpovídá novým podstatně změněným poměrům po osvobození Československé republiky a že za těchto podstatně změněných poměrů byla žaloba podána (t. j. 8. listopadu 1945).

Odvolací soud proto právem posuzoval tuto spornou záležitost podle poměrů v době vynesení rozsudku prvního soudu (§ 406 c. ř. s.).

Mylný je i právní názor žalovaných, že žaloba o zrušení spoluvlastnictví není oprávněna také proto, že žalobce nežádá zrušení společenství ke všem společným nemovitostem zapsaným v jiných knihovních vložkách, nýbrž jen k nemovitostem zapsaným ve vložce č. 1391 pozemkové knihy pro kat. území L., neboť není předpisu, který by ukládal, že o zrušení spoluvlastnictví musí býti žalováno ke všem společným nemovitostem najednou (pokud ovšem každá tvoří samostatné knihovní těleso).

Pro použití § 1212 obč. zák. není v námitkách žalované strany přednesených v prvé stolici podkladu, neboť nebylo namítáno a nabídnuty důkazy o tom, že by žalobce, domáhaje se žalobou zrušení spoluvlastnictví, si počínal lstivě (t. j. ze zlého úmyslu — kdy poškození druhých společníků by bylo patrně účelem výkonu práva — srov. § 1295, odst. 2 obč. zák.).

Č. 224.

Byl-li předmět sporu záležející jednak v určení neplatnosti tržové smlouvy, jednak v nároku na vrácení plnění, oceněn jednotnou částkou, platí toto ocenění, pokud nedoznalo zákonným způsobem změny, zásadně pro celý spor i po omezení žaloby o některou z žalobních žádostí.

Byla-li žalobní žádost sestávající jednak z části směřující na plnění, jednak z mezitímního určovacího návrhu, omezena o část směřující na plnění, lze žalobnímu nároku na určení vyhovět jen za podmínek žaloby určovací.

Pokud jsou splněny podmínky prodávatelovy žaloby o určení neplatnosti tržové smlouvy, třebas nabyl za sporu předmět tržové smlouvy znovu do svého držení.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1947, Rv I 101/47.)

Srov. rozh. č. 5711, 8138, 16718 Sb. n. s.

B. N. a O. K. uzavřeli v roce 1941 úmluvu, již se B. N. zavázal dodat O. K-ovi auto, za něž O. K. měl zaplatiti 6.800 K a mimo to dodatí určité množství potravin bez potravinových lístků. B. N. K-ovi auto odevzdal, O. K. však zaplatil jen smlouvenou částku, kdežto ze slíbených potravin dodal jen menší část.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhal se B. N. vydání rozsudku 1. že žalovaný je povinen vrátiti mu auto, 2. že tržová smlouva uzavřená mezi spornými stranami je neplatná. Při roku dne 27. května 1946 obmezil žalobce žalobu o nárok na vrácení auta, protože prý mu bylo koncem dubna 1946 vydáno okresním národním výborem v N.

Prvý soud vyhověl žalobě v obmezeném rozsahu. Z důvodů: Pokud jde o právní zájem žalobců na určení, je mezi stranami nesporné, že si žalovaný činí na vůz stále ještě nároky a prohlašuje, že se bude domáhati vydání tohoto vozu žalobou. Za tohoto stavu je jisto, že žalobce teprve po zjištění, že vůz náleží vlastnický jemu a že smlouva mezi spornými stranami je neplatnou, bude moci vůz hospodářsky řádně využít bez obavy, že snad na něho v pozdější době dokročí žalovaný se svým nárokem na vydání vozu a že se teprve po tomto zjištění získá bezpečný základ pro právní vztahy obou sporných stran. Vzhledem k těmto skutečnostem nelze odepřít žalobci nutkavý zájem na zjištění právního poměru mezi spornými stranami ohledně tohoto vozu a bylo proto ve smyslu § 228 c. ř. s. uznati určovací žalobu za přípustnou. Mezi

stranami došlo k ujednání o prodeji vozu, při čemž výslovnou podmínkou platnosti tohoto ujednání byla dohoda, že žalovaný dodá žalobci sádlo a maso. Tato podmínka přičila se platným zásobovacím předpisům, podle nichž bylo zakázáno obchodovati s tímto zbožím bez potravinových lístků, a poněvadž bylo mezi stranami jasno, že zboží má být dodáváno bez lístků, a že žalovaný také část tohoto zboží bez lístků dodal, šlo o ujednání přičící se zákazu stanovenému právním předpisem a šlo proto o ujednání neplatné (nicotné) podle § 879 obč. zák.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalovaného žalobu. Z důvodů: Podle názoru odvolacího soudu je správná výtka odvolání, že soud prvé stolice neměl jednati a tím méně kladně rozhodovati o určovací žalobě, u níž nejsou splněny podmínky § 228 c. ř. s. a která byla původně pouze úvodem k žalobě o plnění, nikoli žalobou určovací ve smyslu § 228 c. ř. s., ježto v prvé řadě žalobci šlo o vydání vozu. Okolnost, že žalovaný prohlašuje, že vůz je jeho majetkem a že se bude jeho vydání domáhati, netvoří nutkavý právní zájem žalobců na určení, že je tržová smlouva v žalobě zmíněná neplatná, a aby se toto určení stalo co nejdříve, neboť žalobcovu právní postavení nevyžaduje, aby neplatnost smlouvy byla neprodleně určena. Žalobce má vůz ve své držbě, žalovaný jej dosud nežaluje a žalobce také netvrdí, kromě shora uvedeného prohlášení žalovaného, že by tu byl nějaký jiný nutkavý právní zájem na bezodkladném vyřešení otázky platnosti oné tržové smlouvy rozsudkem. Odvolací soud došel proto k závěru, že zde není podmínek určovací žaloby podle § 228 c. ř. s.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobcovu rozsudek odvolacího soudu a uložil mu další jednání a nové rozhodnutí.

Z důvodů:

Žalobce ocenil již v žalobě předmět sporu podle § 56, odst. 2 j. n. na 7.600 Kčs (petit určovací a na plnění) a nezměnil jej za sporu, když omezil žalobní prosbu o plnění a setrval jen na určovací prosbě. V důsledku projednací zásady platí tento základ žalobcem určitě projevovaný zásadně pro celé řízení, pokud nedoznal změny zásahem soudu podle zákona přípustným, t. j. především k námitce žalované strany vznesené za řízení v prvé instanci. Byl proto jak prvý tak odvolací soud oceněním sporu vázán a odvolací soud nepochybil, když vyřídil odvolání jako podle zákona přípustné (srov. rozh. č. 18409 Sb. n. s. I.).

Není proto výtka vadnosti řízení opodstatněna.

Určovací petit, předestlaný v žalobním spise žádosti o plnění, měl povahu mezitímního návrhu určovacího podle § 236 c. ř. s., pojatého přípustně již do žaloby o plnění (srov. rozh. č. 5711, 8138 Sb. n. s. I.), neboť od určení platnosti nebo neplatnosti prvé smlouvy tehdy záviselo rozhodnutí o žalobní žádosti na vydání auta. Když však později byla žalobní prosba omezena o část směřující na plnění, pozbyla část určovací povahy návrhu podle § 236 c. ř. s., poněvadž v době vynesení rozsudku prvé stolice (§ 406 c. ř. s.) nemohla býti vůbec splněna podmínka preju-

diciality již proto, že žalobní prosba na plnění omezením žaloby odpadla a že tedy nemohlo o ní býti vůbec již rozhodnuto rozsudkem (§ 236, odst. 1 c. ř. s., srovn. důvody rozh. č. 16718 Sb. n. s. I.).

Tak se stala určovací část jediným předmětem žaloby a jako žaloba směřující výhradně na určení může obstáti jen za podmínek v § 228 c. ř. s. stanovených pro určovací žalobu. Odvolací soud sice žalobu s tohoto hlediska posuzoval, avšak odpověděl na otázku naléhavého právního zájmu nesprávně v záporném smyslu, takže v tomto směru dovolání důvodně vytýká napadenému rozsudku právní mylnost. Odvolací soud zabývá se s uvedeného hlediska speciálně jen údajem žalobce učiněným při výslechu podle § 371 c. ř. s., totiž, že žaluje na určení neplatnosti původní tržové smlouvy jen proto, že žalovaný stále ještě prohlašuje, že vůz je jeho vlastnictvím a že se bude jeho vydání domáhat. O této okolnosti odvolací soud pak prohlašuje, že netvoří nutkový právní zájem žalobcův na určení; při tom z ostatního obsahu odůvodnění plyne, že odvolací soud pokládá s hlediska § 228 c. ř. s. za irrelevantní i ostatní (tedy celý) přednes žalobcův.

Kromě skutečnosti obsažené ve výše uvedeném údaji žalobce je však dále nesporné, že žalobci byl sporný vůz během sporu vydán správním úřadem. Z těchto všech uvedených skutečností plyne, že žalobce má právní zájem na určení platnosti tržové smlouvy, poněvadž tento poměr zůstal mezi stranami nadále sporný, aniž má žalobce možnost vystoupiti žalobou o plnění. Žaloba o určení je za tohoto stavu pro žalobce jedinou možností, která odklídí nejistotu o právním poměru, na kterém závisí nejen, zda žalobce má a může definitivně podržeti auto, nýbrž i různé otázky náhradové.

Nyní jde již jen o to, zda tento právní zájem je časově naléhavý ve smyslu § 228 c. ř. s. Toto plyne z nesporné skutečnosti, že se jedná o auto. Auto je věc, jejíž hospodářské využití spočívá v trvalém (časovém) užívání. Na otázce platnosti tržové smlouvy tedy závisí také, zda žalovaný byl zbaven a nadále je zbavován možnosti hospodářského využití auta právem či neprávem a zda tedy má žalobce odpovídati za případné důsledky plynoucí z toho, že žalovaný auta nemůže užívat a že ho užívá a je opotřebovává žalobce. Nástup těchto důsledků, zejména pokud jde o výši, je podmíněn i časem. Je proto v naléhavém zájmu žalobce, aby otázka sporného právního poměru byla vyřešena co nejdříve, neboť dokud se tak nestane, zůstává žalobce v nejistotě, zda každým dnem nynějšího stavu nepřebírá na sebe nové nechtěné a nezamýšlené závazky. Poněvadž tedy daná situace vyžaduje, aby právní stav žalobce ke spornému autu a tím i podklad pro další poměry žalobcovy k žalovanému a pro řádné hospodářské využití auta byly co nejdříve objasněny, posoudil odvolací soud věc po právní stránce nesprávně, zamítl-li žalobu jen proto, že tu není zájem požadovaný v § 228 c. ř. s.

Ježto byl odvoláním vzat rozsudek prvního soudu v odpor též pro nesprávné hodnocení důkazů a rozpor se spisy, jimiž se odvolací soud pro svůj odchylný právní názor nezabýval, není věc dosud zralá k rozhod-

nutí. Bylo proto dovolání žalobcovu vyhověno, napadený rozsudek byl zrušen a věc se vrací odvolacímu soudu, aby, nehlédě k právnímu stanovisku zastávanému v napadeném rozsudku, dále ve věci po zákonu jednal a znovu rozhodl.

Č. 225.

Není nezákonný (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že věc pravomocně převedenou podle § 13 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. do řízení nesporného nelze převést zpět do řízení sporného.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1947, R I 208/47.)

V roce 1945 zahájila B. R-ová proti A. V-ové u krajského soudu v P. spor o zaplacení 22.800.— Kčs. Po vydání zákona č. 128/1946 Sb. navrhla žalobkyně převedení sporné věci podle § 13 cit. zák. do řízení nesporného. Tomuto jejímu návrhu bylo vyhověno a usnesení o postoupení nabylo právní moci. Usnesením ze dne 2. prosince 1946 byl nárok B. R-ové na zaplacení 22.800.— Kčs. zamítnut.

Poté navrhla B. R-ová, aby byly spisy vráceny krajskému soudu v P.

Nižší soudy návrh zamítly.

Rekursní soud uvedl v důvodech: »Převedení« z řízení sporného do řízení nesporného je do vydání zák. č. 128/1946 Sb. československému právu neznámá instituce, stejně tak jako »odevzdání věci«. Svými účinky a tím, že se tak má státi z moci úřední, podobá se opatření, které jest v nesporném, exekučním a konkursním řízení, naříditi, je-li příslušný jiný soud, než soud dovolaný (§ 44 j. n.). Soud, jemuž byla věc podle § 44 j. n. přikázána, nemůže ji právem přikazovati zpět soudu, který mu ji přikázal, jestliže usnesení o odmítnutí nabylo právní moci (anal. § 261 a) c. ř. s.). Tak je věc posuzovati i v souzeném případě. Rekurentka nechala usnesení o převedení a odevzdání věci vejíti v právní moc. Prvý soud se mohl jen prohlásiti nepřislušným, anebo věc jinak meritorně vyřídit. Prvý soud usnesením z 2. prosince 1946 věcně případ vyřídil a tím věc byla ukončena. Ani proti tomuto usnesení nebyla podána stížnost. V době předložení stížnosti, o niž tu jde, je ono usnesení pravomocné.

Rekurentka se mýlí, když má za to, že byla-li oprávněna k návrhu na převedení věci podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb., nemůže jí býti upíráno právo takový návrh odvolati. Převedení podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb. má se státi z moci úřední. Návrh tedy není podmínkou pro takové opatření a učinila-li jej strana, není návrh ničím jiným než vyjádřením strany. Proto ani odvolání návrhu nelze posuzovati jinak, pokud jde o jeho význam. Jestliže první soud napadeným usnesením návrhu na vrácení věci soudu, který mu ji podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb. odevzdal,

nevyhověl, stalo se tak právem nejen proto, že zákon nezná vrácení věci takto odevzdané, nýbrž i proto, že tomu bránila pravoplatnost usnesení o převedení.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu B. R-ově.

Důvody:

Rozhodnutí rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení prvního soudu, že stěžovatelka není oprávněna odvolati svůj návrh na převedení původní sporné věci do řízení nesporného podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb. a domáhati se vrácení věci soudu procesnímu, není zmatečné ani nezákonné, a není také v zřejmém rozporu se spisy (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.).

Nejde nyní o to, zda bylo stíženo zmatečností původní usnesení prvního soudu z 2. prosince 1946, které nechala stěžovatelka vejíti v moc práva, nýbrž jde o to, zda je zmatečné napadené usnesení.

V tom směru není dovolací rekurs proveden a nejvyšší soud nezjistil žádnou zmatečnost tohoto usnesení.

Předpoklad rekursního soudu, že věc byla k návrhu stěžovatelky pravoplatně převedena do nesporného řízení a pravoplatným usnesením z 2. prosince 1946 věcně vyřízena, je v souladu se spisy a jeho rozhodnutí se nepříčí jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zák. č. 128/1946 Sb., jehož bylo na případ použito (čl. V, zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.), neboť zákon ten upravuje v § 13 pouze převedení sporné věci do řízení nesporného a nemá žádného ustanovení o přípustnosti vrácení věci soudu procesnímu, zjistí-li se, že pro řešení nároku restitučního podle zák. č. 128/1946 Sb. není zákonných podmínek.

Č. 226.

Lze se domáhati žalobou zjištění, že z rozsudku, jímž bylo určité osobě pravoplatně přisouzeno nějaké plnění, není oprávněna tato osoba, nýbrž nynější žalobce, který byl v původní žalobě nesprávně označen.

(Rozh. ze dne 29. dubna 1947, Rv I 62/47.)

Srovn. č. 129 Sb. n. s. II.

Nezletilý Jaroslav K., narozený dne 14. července 1933, podal na F. S-a u okresního soudu v P. žalobu o uznání otcovství a placení výživného, v níž byl uveden nedopatřením nesprávně jako Dalibor K., narozený dne 11. července 1933. Toto nesprávné označení žalobcovy bylo pojato i do rozsudku okresního soudu v P. ze dne 21. září 1938, č. j. C XI 92/38, jímž bylo žalobě vyhověno.

Ve sporu, o nějž jde, domáhá se nezl. Jaroslav K., aby bylo uznáno právem, že z rozsudku okresního soudu v P. ze dne 21. září 1938

č. j. C XI 92/38, jímž bylo přisouzeno výživné nezl. Daliborovi K-ovi, je oprávněn správně Jaroslav K., narozený dne 14. července 1933.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Podle rozsudku ze dne 21. září 1938 byla vedena exekuce a vymáhány nedoplatky alimentů a teprve, když referent okresní péče o mládež zjistil podle křestního listu, že se jedná o Jaroslava K-a, vedl dne 26. dubna 1946 u soudu v P. exekuci jménem Jaroslava K-a, jakožto vymáhající strany. Žalovaný však neuznal povinnost platiti alimenty vzhledem k tomu, že jde o osobu jinou než žalobce, a opoziční žalobou dosáhl zrušení exekuce. Soud se zabýval v první řadě otázkou, o jakou žalobu jde v tomto případě. Žalující strana neuvádí v obsahu žaloby, jakého zákonného předpisu se dovolává, pouze v záhlaví žaloby uvádí, že jde o změnu rozsudku a cituje § 10 ex. řádu. Pro posouzení, o jakou žalobu jde, je však závazný pouze obsah žaloby, ježto pouze tento je předmětem řízení a konečného rozhodnutí (§ 226 c. ř. s.). Z obsahu žaloby vyplývá, že žalobci jde o zjištění, že žalobce v právě projednávaném sporu je totožný se žalobcem ve sporu C XI 92/38, a nikoliv o zjištění, zda došlo k singulární či universální sukcesi, neboť žalobce vychází ze skutkového stavu identity žalobců v obou sporech. Při úvaze, zda lze takovou žalobu subsumovati pod ustanovení § 10 ex. ř., došel soud k závěru, že žalobní nárok lze v tomto případě opřít o uvedené ustanovení, neboť žalobci jde zřejmě o to, aby dobyt soudního rozsudku, kterým by bylo zjištěno, že je oprávněn vésti podle rozsudku vydaného ve sporu C XI 92/38 exekuci. Žalobce nemůže totiž vzhledem k tvrzené záměně křestního jména a data narození předložit listinné výkazy, které by osvědčily jeho totožnost v přítomném sporu se žalobcem ve sporu C XI 92/38. Žalobce nemůže také podati novou paternitní žalobu, jak se mylně domnívá žalovaná strana, neboť vychází-li se ze skutkového stavu identity obou žalobců, šlo by o věc pravoplatně rozsouzenou a s úspěchem by pak mohla žalovaná strana vznést tuto námitku. Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že žalující strana může tuto žalobu opřít o ustanovení § 10 ex. ř. Ve věci samé šlo pak již jen o zjištění, zda je žalobce v této rozepři totožný se žalobcem ve sporu C XI 92/38 tohoto soudu. V tomto směru má soud za zjištěno, že nezletilý žalobce byl po svém narození křtěn jako Jaroslav K. a že se narodil dne 14. července 1933 v porodnici, kde byl křtěn dne 16. prosince 1933 a zapsán do matriky v A. Matka dítěte však začala po jeho narození říkati žalobci Dalibor místo Jaroslav a užívala pak soustavně tohoto jména k označování žalobce, takže se stalo, že paternitní spor C XI 92/38 a také poručenský spis P III 228/36 byl veden s označením žalobce křestním jménem Dalibor, místo správného Jaroslav. Při tom došlo k další nahodilé chybě v označení dne narození nezletilého žalobce a to tak, že místo správného 14. července 1933 bylo uváděno datum narození dne 11. července 1933. Tím se stalo, že rozsudek ve sporu C XI 92/38 byl vydán s označením žalobce křestním jménem Dalibor a data narození 11. července 1933 místo správného jména Jaroslav a správného data narození 14. července 1933. Jde tu o omyl a jedná se v přítomném sporu o totožnou osobu na straně žalobcově s osobou žalobce ve sporu C XI 92/38. Matka nezletilého žalobce měla

v červenci 1933 pouze jedno dítě. Tato zjištění, která nebyla vyvrácena žalovanou stranou, byla v podstatě potvrzena výpovědí svědků A. C-a a P. F-a. Nemá proto soud důvodu nedati víry výpovědi strany žalující a zjištění tato bere za podklad svého rozhodnutí. Z křestního listu z 9. dubna 1943 vydaného farním úřadem v A., příl. B orig., má soud za zjištěno, že dne 14. července 1933 se narodilo A. K-ové dítě, pokřtěné pak dne 16. července 1933 na jméno Jaroslav. Žalovaná strana netvrdila ani neprokázala, že by tato A. K-ová nebyla totožnou s matkou žalobce ve sporu C XI 92/38. Z přípisu farního úřadu v A. dne 2. ledna 1946 má soud za zjištěno, že jiný než Jaroslav K. tam zapsán není. Z toho, co dosud uvedeno, soud zjistil, že žalobce v souzeném sporu je totožný se žalobcem ve sporu C XI 92/38 a že nedopatřením bylo křestní jméno žalobcovo v uvedeném sporu zaměněno za jméno Dalibor místo správného Jaroslav a současně nedopatřením uvedeno nesprávně také datum narození místo správného 14. července 1933. Proto právem žalobě vyhověl.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného. Z důvodů: Odvolateli nutno přisvědčiti v tom, že na danou věc nelze použítí ustanovení § 10 ex. ř., neboť ten má na mysli toliko případ, kde se žalobou zjišťuje, zda nárok přešel na jinou osobu, než je ta, která je z exekučního titulu oprávněna. Z toho však, že zákon s takovým omylem, jaký se sběhl ve sporu vedeném u okresního soudu v P. zn. sp. C XI 92/38, nepočítá, neplyne, že by straně, jejíž nárok na opravu rozsudku byl pravoplatně zamítnut, byla odňata možnost k zjednání nutné nápravy. Tento spor jest posuzovati podle § 228 c. ř. s., neboť žalobce se domáhá žalobou toho, aby bylo zjištěno, že má právo domáhati se plnění přisouzeného mu rozsudkem prvního soudu C XI 92/38. Z obsahu žaloby je totiž zřejmo, že žalobce, který se nemůže domoci exekuční cestou nutného plnění výživného, má právní zájem na tom, aby toto právo bylo co nejdříve zjištěno soudním rozhodnutím. Prvý soud zjistil, že se žalobce vystupující ve sporu C XI 92/38 narodil dne 14. července 1933, že byl pokřtěn na jméno Jaroslav, že ho však jeho matka jmenovala soustavně Daliborem a že tak omylem bylo toto jméno pojato jak do poručenských spisů, tak do žaloby a pak i do rozsudku o uznání otcovství a placení výživného a že omylem nesprávně uvedla i datum narození dítěte. Věrohodnost poručenice, slyšené jako strana, odvolatel nenapadá, proto odvolací soud vychází podle § 498 c. ř. s. z toho skutkového stavu, který z její výpovědi zjistil první soud. Náležitě provedení odvolacího důvodu nesprávného právního posouzení předpokládá, že odvolatel vytýká, že soud použil na zjištěný skutkový stav nesprávného právního předpisu nebo sice správný právní předpis, že jej však nesprávně vyložil. To však odvolatel nečiní, nýbrž vychází ze skutkového stavu, jak si jej sám zkonstruoval, totiž, že osoba, která žaluje v tomto sporu, je rozdílná od osoby, která žalovala ve sporu C XI 92/38. Prvý soud shledav, že žalobce vystupující v obou zmíněných sporech je jedna a táž osoba, nepochybil nikterak, když uznal právem podle

žaloby, neboť zájem na brzkém určení práva žalobcem uplatňovaného je dán povahou věci.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Dovolatel se zabývá nejprve otázkou, lze-li uplatňovaný žalobní nárok opřít o ustanovení § 10 ex. ř., kterou příznivě pro něho vyřídil již soud odvolací. Soud ten však správně rozpoznal, že žalobu v tomto sporu lze podřaditi pod ustanovení § 228 c. ř. s. Podle obsahu žaloby nejde tu totiž o určení pouhé skutkové okolnosti — totožnosti Jaroslava a Dalibora K-a, jež je ostatně nesporná a uznávána i ve spise dovolacím, — nýbrž o určení, že z rozsudku, jímž bylo nezletilému Daliboru K-ovi přisouzeno výživné a útraty sporu, je oprávněn správně Jaroslav K., narozený dne 14. července 1933. Domáhá se tudíž žalobce žalobou toho, aby bylo zjištěno, že právě jemu, ač byl ve sporu o uznání otcovství a placení výživného nesprávně označen, přísluší právo, domáhati se plnění, rozsudkem přiznaného, tedy že je tu mezi ním a žalovaným určitý právní poměr, jak to vyžaduje ustanovení § 228 c. ř. s. Nechybí tu ani další předpoklady žaloby určovací podle § 228 c. ř. s. Žaloba na plnění je tu vyloučena, alespoň pokud jde o výživné již dříve splatné. Přiznání tohoto výživného nemohl by žalobce dosíci (za platnosti zásady, že výživné nelze požadovati nazpět — nemo pro praeterito alitur) ani novou žalobou na plnění výživného (třeba ve formě nové žaloby paternitní). Odpírá-li žalovaný placení výživného, je tu i zájem na brzkém určení.

Pro nepatrnost časového rozdílu (pouhých tří dnů) nemá významu, ani nesprávné označení data narození, zejména když v obou případech spadá zjištěná doba soulože (v listopadu 1932) ještě hluboko do doby kritické podle § 163 obč. zák., ať se počítá od 14. září 1932 do 11. července 1933 (v prvním případě), nebo od 17. září 1932 do 14. července 1933 (v případě druhém). Libovolnou konstrukcí nějakého jiného snad možného případu není se tu třeba zabývat.

Okolnost, že žalobce je totožný s Daliborem K-em — v jehož prospěch zní rozsudek okresního soudu v P. z 27. září 1938, zn. sp. C XI 92/38-17, potvrzený rozsudkem krajského soudu v P. z 12. ledna 1937, č. j. Co I 620/38-22, který nabytí moci práva — je nejen zjištěna, ale dokonce nesporná. Pak ale nelze dospěti k jinému závěru, než že žalovaný je zavázán k plnění určenému v citovaných rozsudcích nikoliv nějakému neexistujícímu Daliborovi K-ovi, nýbrž právě žalobci Jaroslavu K-ovi, který byl jen v původním sporu o uznání otcovství a placení výživného nesprávně označen. Nelze pak připustiti, aby pouhého nedopatření, jež se sběhlo v onom sporu při označení jména a data narození žalobcova, aniž bylo vůbec pochybností o tom, kdo ve skutečnosti je žalobcem, mohlo býti využíváno ve prospěch žalovaného k dosažení nového projednání pravoplatně již rozhodnutého sporu o uznání otcovství a placení výživného, proti stěžejní zásadě civilního řádu soud-

ního, podle níž nemá být o téže věci dvakrát jednáno (ne bis in idem), bez předpokladů žaloby o obnovu nebo o zmatečnost podle §§ 529 a násl. c. ř. s., když již návrh na opravu rozsudku, jímž mohla snad náprava být zjednána, byl pravoplatně zamítnut.

Odvolací soud posoudil tudíž vše správně, hledě ku zjištěnému skutkovému stavu a ustanovení § 228 c. ř. s.

Č. 227.

Neuplatnil-li nájemník v námitkách proti výpovědi, třebas ústní, že se na nájemní poměr vztahuje zákon o ochraně nájemníků, nemůže již tuto námitku uplatnit ve sporu o vyklizení vedeném na základě této výpovědi.
(Rozh. ze dne 30. dubna 1947, Rv I 80/47.)

Srovn. rozh. č. 18205, 18454, 18799 Sb. n. s.

Protokolovaná firma B. v P. má najaty v domě čp. 1068 v P., jenž je nyní vlastnictvím K. J-ové, dvě obchodní místnosti. Rozhodnutím místního národního výboru v P. ze dne 28. května 1945 byla zavedena do podniku firmy B. národní správa a národním správcem byl jmenován J. F. Dne 8. ledna 1946 dal manžel K. J-ové K. J. firmě B. výpověď z uvedených místností ke dni 1. dubna 1946 s tím, že žalovaná strana je povinna místnosti vyklidit do 14. dubna 1946 do 12. hod. polední. Národní správce nepodal proti výpovědi námitky.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se K. J-ová proti firmě B. v P. (národnímu správci J. F-ovi) vyklizení obchodních místností v domě čp. 1068. Žalovaná strana namítla, že se na místnosti vztahuje zákon o ochraně nájemníků.

Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic.

Nejvyšší soud uvedl, k otázce, o níž jde,

v důvodech:

Otázku ochrany nájemníků jest posuzovati podle vl. nař. č. 248/1941 Sb., i když toto nařízení pochází z doby nesvobody. Neboť ustanovení tohoto nařízení až na některá ustanovení § 7, jež tu však nepřicházejí v úvahu, se svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejích součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1939), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny, neboť tento předpis nebyl zrušen ani dekretem presidenta republiky č. 79/1945 Sb., ani zák. č. 195/1946 Sb., v němž jsou uvedeny předpisy vydané z doby nesvobody, jejichž použitelnost se zrušuje. Ve smyslu ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. platí tudíž pro výpovědi smluv v něm uvedených ustanovení zákona o ochraně nájemníků č. 44/1928 Sb.

ve znění vyhlášky ministra soc. péče č. 62/1934 Sb., pokud se týkají výpovědi, soudní příslušnosti a řízení o svolení k výpovědi.

V rozh. č. 18454 a 18205 Sb. n. s. I. vyslovil nejvyšší soud právní zásadu, že námitku nedostatku soudního svolení k výpovědi lze i za platnosti vl. nař. č. 248/1941 Sb. uplatnit jen v námitkách proti výpovědi v předepsané lhůtě podaných, nechť jde o výpověď soudní či mimo-soudní. Stejná právní zásada byla vyslovena v rozh. č. 18799 Sb. n. s. I. a před platností vl. nař. č. 248/1941 Sb. v rozh. č. 10655, 12432, 12826 a 13098 Sb. n. s. I.

Dovoláním není správnost zmíněné právní zásady vyvrácena.

Žalovaná strana dovolává se pro svůj právní názor, že námitku ochrany nájemníků lze uplatnit i po uplynutí lhůty k podání námitek ustanovení § 1 zák. o ochraně nájemníků ve znění vyhlášky č. 62/1934 Sb., že pronajímatelé bytů mohou vypovědět smlouvu nájemní nebo podnájemní jen, svolí-li k tomu příslušný soud. Jde o to, zda tímto ustanovením byla zrušena ustanovení §§ 560 a násl. c. ř. s., zejména pokud se týče výpovědi mimosoudních ustanovení § 566, odst. 1 c. ř. s., že výpověď nabytá právní moci, nebyly-li proti ní v předepsané lhůtě podány u soudu námitky. Slůvko »jen« by tomu nasvědčovalo. Leč jak zákon o ochraně nájemníků, doplněný vl. nař. č. 79/1944 Sb., tak i vl. nař. č. 248/1941 Sb. obsahují celou řadu výjimek, na něž se zákon o ochraně nájemníků nevztahuje a u nichž je tudíž soudní i mimosoudní výpověď volná. Pro tyto případy zůstaly tudíž nepochybně v platnosti ustanovení §§ 560 a násl. c. ř. s.

Zákony o ochraně nájemníků, jak dříve, tak i nyní platné, nemají výslovného ustanovení, že aspoň pokud jde o poměry nájemní a pachtovní o objektech podléhajících ochraně nájemníků pro výpověď pronajímatele nebo propachtovatele ustanovení §§ 560 a násl. c. ř. s. nebo některé z nich neplatí.

Ustanovení §§ 562 c. ř. s. týkající se výpovědi soudní, ustanovení § 566 c. ř. s. týkající se výpovědi mimosoudní a ustanovení § 567 c. ř. s. týkající se soudních příkazů zůstala však v platnosti i pro smlouvy a objekty, na něž se zákon o ochraně nájemníků vztahuje. Plyne to zejména z ustanovení vydaných pro dobu přechodnou dříve ve vl. nař. č. 177/1940 Sb. nyní ve vl. nař. č. 248/1941 Sb. Z toho, že v § 3 vl. nař. č. 177/1940 Sb. a v § 6 vl. nař. č. 248/1941 Sb. jsou ustanovení pro případ výpovědi ať soudní nebo mimosoudní nebo příkazy dané před účinností příslušného vládního nařízení bez svolení soudu, plyne, že zákonodárce nepovažoval tyto výpovědi za neúčinné, nicotné a neexistující. Z těchto ustanovení zřejmě vyplývá, že při výpovědích nebo příkazech daných za platnosti vl. nař. č. 177/1940 Sb. a nyní za platnosti vl. nař. č. 248/1941 Sb. je pro uplatnění námitky nedostatku soudního svolení rozhodnou jen doba uvedená v §§ 562, 566, 567 c. ř. s. a že jinak je vypovězený s touto námitkou prekludován. Žalovaná strana se dovolává smyslu zákona a úmyslu zákonodárce, avšak ten je zřejmý právě z přechodných ustanovení § 6 vl. nař. č. 248/1941 Sb., neboť zákonodárce výslovně v něm mluví o právní moci výpovědi nebo příkazu, daných bez

svolení soudu před nabytím účinnosti vl. nař. č. 248/1941 Sb., i když pronajímatel neuplatnil důležitý důvod pro výpověď.

Žalovaná strana namítá, že prý není ani jednoho rozhodnutí, jež by řešilo případ žaloby o vyklizení na základě dané ústní výpovědi. Tato námitka však nemůže obstát, ježto v zákoně není podkladu pro to, aby s mimosoudní výpovědí ústní byly spojovány jiné právní účinky nežli s výpovědí písemnou (§ 565 c. ř. s.).

Není také důvodu, aby právní zásada, že námitku ochrany nájemníků lze uplatnit jen ve lhůtě v zákoně předepsané, platila jen pro řízení exekuční, neplatila však pro řízení o žalobě vyklizovací. Soudní výpověď, nebyly-li proti ní podány včas námitky, je ve smyslu ustanovení § 562, odst. 1 c. ř. s. vykonatelná, kdežto u mimosoudní výpovědi je třeba k vykonatelnosti splnění dalších podmínek uvedených v § 565 c. ř. s. a § 1, č. 18 ex. ř. Uzná-li se, že v řízení exekučním nelze proti takové již vykonatelné výpovědi námitku ochrany nájemníků uplatnit, musí se uznati, že tuto námitku nelze uplatnit ani ve sporu o vyklizení vedeném na základě této výpovědi, neboť pronajímatel nemůže vésti spor o vyklizení na základě výpovědi, jež se stala pravoplatnou a jest i exekučním titulem podle § 1, č. 18 ex. ř. (rozh. č. 12565 Sb. n. s. I.). Nelze se též zabývat ve sporu otázkou právní účinnosti výpovědi, ačkoliv je již vykonatelná, takže možno podle ní žádati o povolení exekuce.

Z těchto právních úvah setrvává nejvyšší soud na právní zásadě vyslovené v rozhodnutí č. 18454 Sb. n. s. I. Nájemníka nebo pachtýře, který námitku ochrany nájemníků v předepsané lhůtě neuplatní, stihnou následky prekluse. Před nebezpečím, že zůstane bez přístřeší, není nájemník chráněn jen zákonem o ochraně nájemníků, nýbrž také zákony o odkladu exekuce vyklizením.

Dovolání žalované strany není tudíž důvodné.

Č. 228.

Vyhláška předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněná pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky).

Námitka, že k rozhodnutí sporu zahájeného před řádným soudem je příslušný rozhodčí soud podle uvedené vyhlášky, není námitkou nepřipustnosti pořadu práva, nýbrž nepřipustnosti řádných soudů.

Nepodrobil-li se komitent, který nebyl členem Dopravní skupiny zasilatelství a skladování, ustanovením uvedené vyhlášky, nelze jich proti němu použít, třeba o nich věděl.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1947, Rv I 1/47.)

K odst. 2 srovn. rozh. č. 16086 Sb. n. s.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se R. N. proti firmě F. zaplacení 444.918 K s přísl., tvrdě, že svěřil žalované přepravu různého textilního

zboží z P. do K., žalovaná prý přepravovala zboží dne 21. března 1945 a použila k ní nákladního auta poháněného dřevoplynem. Při jízdě vznikl prý na autu požár tím, že od generátoru na dřevoplyn chytla plachta, již bylo přikryto zboží, a od této zboží samotné, kterého bylo naloženo asi za 600.000 K. Většina dopravovaného nákladu shořela. Celková škoda činí zažalovanou částku.

Žalovaná, k níž přistoupila jako vedlejší intervenientka Společnost »N.« pro pojišťování nákladů a cestovních zavazadel v P., namítla spolu s vedlejší intervenientkou mimo jiné a) nepřipustnost dovolaného soudu, pokud se týče nepřipustnosti pořadu práva, b) nedostatek pasivní legitimace ke sporu a c) předčasnost žaloby a odůvodnila tyto námitky takto: Žalovaná je řádným členem Dopravní skupiny zasilatelství a skladování při Ústředním svazu dopravy pro Čechy a Moravu. Vyhláškou předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování z 1. prosince 1942, č. 1085 Úř. listu byly publikovány všeobecné spediční podmínky (V. S. P.), které prý platí pro veškerý styk mezi zasilateli a dopravující veřejností. Současně s V. S. P. byla zavedena jednotná spediční pojistka (S. P.), podle které zasilatelé povinně pojišťují svou zákonnou odpovědnost speditéra ve prospěch svého zákazníka. Svou povahou ustanovení VSP a jejich nedělitelné součástky SP doplňují, pokud se týče nahrazují ustanovení obchodního zákona ve smyslu čl. 1, § 279 obch. zák. Provedl-li zasilatel ve smyslu § 36 VSP spediční pojištění, je prost ručení za veškerou škodu spadající pod spediční pojistku a ve sporném případě rozhoduje při posouzení otázky, zda určitá škoda je kryta spedičním pojištěním výlučně příslušný rozhodčí soud podle ustanovení § 18, odst. 2 SP. a § 38, odst. b) VSP. Všechny pojišťovny zúčastněné na spedičním pojištění jsou prý zastupovány firmou F. S. a spol. v P. Žalovaná strana kryla spediční smlouvou o obstarání přepravy z P. do K. pojištěním u této firmy. Žalobce prý je oprávněn uplatňovat své nároky jen proti spedičním pojistitelům a jejich splnomocněnému zástupci firmě F. S. a spol., po případě u rozhodčího soudu. Spory takové vylučují pořad práva. Výlučná příslušnost rozhodčího soudu je dána § 18, odst. 2 SP. a není závislá na dohodě stran.

Prvý soud a) zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, b) připustil vedlejší intervenci společnosti »N.« a c) ve věci samé uznal mezitímním rozsudkem žalobní nárok důvodem po právu. Z důvodů: Základní otázkou je platnost vyhlášky předsedy Dopravní skupiny z 1. prosince 1942 č. 1085 Úř. listu a její charakter, to znamená, zda má povahu obchodního obyčeje, po případě obchodní zvyklosti ve smyslu čl. 1 a 279 obch. zák. Vyhláška předsedy Dopravní skupiny je předpisem, o kterém jedná ústavní dekret prezidenta republiky z 3. srpna 1944 uveřejněný ve vyhlášce min. vnitra č. 30/1945 Sb. Soud hodnotí citovanou vyhlášku předsedy Dopravní skupiny podle čl. 2 cit. úst. dekr. došel k přesvědčení, že se přiči svým zněním demokratickým zásadám česko-

slovenské ústavy, neboť je vydána na principu vůdcovském. Proto soud ve smyslu čl. 3 cit. úst. dekr. rozhodl, že vyhláška nevyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 cit. úst. dekr. Zmíněná vyhláška odporuje jmenovaným zásadám tím spíše, že je vydána podle příkazu tak zv. říšského protektora, z čehož vysvítá, že je v naprostém rozporu se zásadami demokratickými, neboť nebyla vydána na základě usnesení všech zúčastněných skupin, nýbrž z rozkazu usurpátora. Také obsahem se přiči těmto zásadám, neboť nařizovací cestou se uděluje zastoupení pojišťovacích společností jediné firmě a sice německé firmě F. S. a spol. Z těchto všech důvodů je citovaná vyhláška vyloučena z používání ve smyslu čl. 2, odst. 1 cit. úst. dekr.

I kdyby tomu však tak nebylo, je otázkou, zda tato vyhláška má povahu obchodního obyčeje ve smyslu čl. 1 obch. zák., pokud se týče obchodní zvyklosti ve smyslu čl. 279 obch. zák. Obchodních obyčejů dlužno dbáti pouze tenkrát, není-li předpisů v obchodním zákoně (Justicia, č. 33). V daném případě jsou však zákonná ustanovení a to ustanovení čl. 395 obch. zák. pro závazky povozníka. Z toho vyplývá, že citovaná vyhláška, i kdyby byla platnou, neměla by charakter obchodního obyčeje ve smyslu čl. 1 obch. zák. Zbývá tedy řešiti otázku, zda snad by vyhláška ta neměla povahu obchodní zvyklosti ve smyslu čl. 279 obch. zák. Kdežto obchodní obyčej nastupuje v případě, kde není zákonného ustanovení, obchodní zvyklost pouze doplňuje zákonné, po případě smluvní ustanovení. Z toho plyne, že k obchodní zvyklosti ve smyslu čl. 279 nelze přihlížeti, je-li smlouvou nebo zákonem výslovně stanoveno, jak si má kontrahent počínati (Justicia, č. 1043). V daném případě, hledíme-li na smlouvu mezi spornými stranami jako na smlouvu povoznickou, již sporná smlouva je, jak bude níže dovedeno, nepřicházely by předpisy vyhlášky předsedy Dopravní skupiny v úvahu ani jako obchodní zvyklosti, neboť obchodní zákon má ustanovení o právech a povinnostech obou kontrahentů. Ustanovení vyhlášky, zejména připojených k ní všeobecných pojišťovacích podmínek, jsou contra legem v těch částech, kde omezují ručení povozníka, což u obchodní zvyklosti není přípustné (viz Justicia č. 51). Obchodní zvyklosti a zvyky nejsou objektivním právem, nýbrž slouží jen za prostředek k výkladu vůle stran a platí jen proti tomu, kdo se jim podrobil (Staub - Pisko - Kom. k čl. 1, 279 obch. zák.).

Vyhláškou předsedy Dopravní skupiny č. 1085 je zjištěno, že měla být závaznou v příčině spedičních podmínek pro veškerý styk zasilatelů mezi sebou, jakož i pro veškerý styk mezi zasilateli a dopravující veřejností. Neměla se tedy vztahovati na jiný poměr než poměr zasilatelství, i když — jak bylo zjištěno přečtením všeobecných pojistných podmínek pro spediční pojištění — tyto podmínky se vztahují též na nákladní smlouvy. Poněvadž — jak bude níže dovedeno — v daném případě žalovaná strana nejednala jako speditér a její úkony nespádaly v daném případě pod pravidla o smlouvě spediční, nemohla by ani z tohoto hlediska míti vyhláška předsedy Dopravní skupiny s připojeními k ní všeobecnými pojistnými podmínkami pro souzený spor význam, neboť za-

lovaná strana nebyla k straně žalující v poměru speditérském. Z těchto důvodů musila být námitka nepřislušnosti řádných soudů zamítnuta, neboť se opírala o ustanovení § 38, odst. a) VSP a § 18, odst. 2 SP. Z těchto důvodů není také žaloba předčasnou, neboť námitka předčasnosti kotví také pouze v ustanovení, jímž nepřiznal soud použitelnost. Pokud žalovaná strana namítala přemrštěnost žalobního nároku vzhledem na ustanovení § 51 VSP, je i tato námitka lichá ze shora uvedených důvodů.

Svědectvím J. M-a je zjištěno, že žalující firma potřebovala dopravit zboží z P. do K. Věděla o žalované firmě, že provádí dopravu svými nákladními automobily, neboť již dříve pro žalující firmu prováděla povoznické práce, a proto zjednal svědek žalovanou firmu k dopravě zboží. Tím vznikla mezi spornými stranami smlouva povoznická ve smyslu čl. 390 obch. zák., neboť žalovaná firma prováděla po živnostenskému transport zboží. V daném případě nešlo o smlouvu spediční ve smyslu čl. 379 obch. zák., neboť — jak bylo zjištěno uvedeným svědkem — nebylo úkolem žalované strany, aby obstarala zaslání zboží povozníkem nebo loďmi, když zboží měla odvést svými automobily. Přicházejí proto pro sporný případ v úvahu ustanovení čl. 390 a násl. obch. zák. Svědectvím J. M-a, R. Š-a, M. Č-a a J. Č-a je zjištěno, že balíky zboží do automobilu žalované strany ukládali zaměstnanci žalované strany a sice její řidič a závozník a tam je narovnávali, že přes zboží dali plachtu, sami ji po stranách upevnili a v čele ji zastrkali pod zboží. Svědkem L. G-em zjistil mimo to soud, že v čele vozu a zejména u zahrádky kolem generátoru nebyla plachta upevněna, neboť tam ne- jsou kroužky na upevnění, a že se proto mohlo státi, že při jízdě kolem generátoru plachta vlála. Dále je zjištěno svědky J. M-em, R. Š-em a A. P-em, že když automobil sjížděl z S. k J., hořela plachta na předu vozu, od níž chytila část zboží a shořela. Svědkem M. Č-em, který jediný mohl vidět vznik požáru, neboť seděl na automobilu vzadu, je zjištěno, že při jízdě svrchu dolů vyšlehl plamen z otvoru v dolní části generátoru, že cíp plachty u generátoru poletoval, že to byla stará promaštěná plachta a že v době, když vyšlehl plamen z generátoru, plachta hořela. Podle znaleckého nálezu a posudku Ing. K. L-a mohl požár vzniknout buď tím, že při jízdě s kopce vyšlehl ze zpětné záklopký generátoru umístěné na spodu plamen, od něhož chytila plachta a zboží, anebo, že se plachta dostala do bezprostřední blízkosti horkého plynu z generátoru. Ať vznikl požár tak či onak, ručí žalovaná strana ve smyslu čl. 395 obch. zákona za poškození zboží a mohla by se vyvinuti jedině tím, že by dokázala, že poškození nastalo vyšší mocí, kteroužto okolnost žalovaná strana také namítá. Avšak znaleckým nálezem ing. K. L-a je zjištěno, že vznícení plachty a zboží nenastalo následkem vyšší mocí, neboť žalovaná strana mohla škodu odvrátit tím, kdyby se nebyla dopustila neopatrnosti při upevňování plachty a kdyby byla nenarovnávala zboží do blízkosti přední stěny. Námitka žalované strany, že zboží mělo být zabaleno v bednách a nikoliv pouze v papírových balících, nemůže míti úspěch, neboť ve smyslu čl. 395 obch. zák. neručí povozník za škodu v tom případě, když škoda povstala zevně neseznatelnými nedostatky

balení. Tomu tak v daném případě nebylo, neboť to, že textilní zboží nebylo v bednách, nýbrž v papírových balících, na první pohled musili zaměstnanci žalované strany zjistit, když zboží sami na vůz nakládali. Ručí tedy žalovaná strana za škodu způsobenou požárem a poněvadž nárok žalující strany se stal zralým k rozhodnutí vzhledem k důvodu, bylo ve smyslu § 393 c. ř. s. vydati rozsudek mezitímní.

K otázce přípustnosti vedlejší intervence: Svědkem E. V-em je zjištěno, že na spedičním pojištění bylo zúčastněno více pojišťoven, tedy také vedlejší intervenientka, jejímž plnomocným jednatelem je firma F. S. a spol. v P. Ručila tedy vedlejší intervenientka také za spornou škodu, takže ve smyslu § 17 c. ř. s. má právní zájem na tom, aby žalovaná strana, k níž se připojila, ve sporu zvítězila. Z toho důvodu ve smyslu § 18 odst. 2 c. ř. s. bylo rozhodnuto, že se vedlejší intervenientce na straně žalované připouští.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované strany a vedlejší intervenientky, ani pokud jim bylo bráno v odpor rozhodnutí o námitce nepřislušnosti řádných soudů, ani ve věci samé. Z důvodů: Odvolatelé mají neprávem za to, že pro souzenou rozepru je výlučně příslušný rozhodčí soud podle § 18, odst. 2 spedičních podmínek a § 38, odst. b) všeobecných spedičních podmínek. Odvolatelé přehlížejí, že podle § 577, odst. 3 c. ř. s. musí býti smlouva o rozsudím mezi stranami zřízena písemně. Úmluva o rozsudím, ani písemná forma takovéto úmluvy však nebyly prokázány. I když by se připustilo, že všeobecné spediční podmínky zůstaly v platnosti, přece smlouvu o rozsudím, pokud se týče smlouvou o příslušnosti rozhodčího soudu, v nich obsaženou, nebylo by možno rozšiřovati na »dopravující veřejnost«, t. j. na zákazníky povozníkovy, kteří smlouvu o rozsudím nesjednali a nepodepsali a kteří nejsou členy dopravní skupiny zasilatelství a skladování při Ústředním svazu dopravy pro Čechy a Moravu. Takouvouto úmluvu, ve formě písemné, nelze prostě nahraditi vyhláškou předsedy dopravní skupiny zasilatelství a skladování, stanovící všeobecné »protektorátní« spediční podmínky. Již proto námitka nepřislušnosti řádných soudů nemohla míti úspěch, nehledíc ani k dalším důvodům uvedeným prvním soudem, s nimiž se odvolací soud ztotožňuje a o nichž bude ještě zmínka při probírání ostatních odvolacích důvodů. Odvolací soud sdílí názor prvního soudu, že všeobecné spediční podmínky (dále označované jen VSP) nejsou součástí československého právního řádu. Nelze přece připustiti, aby cestou nařizovací, vyhláškou dopravní skupiny, byly spory z poměru povozníckého odnímání řádným soudům a přenášeny na soudy rozhodčí i tam, kde jednou stranou je zákazník, který není členem dopravní skupiny nebo příslušného svazu a který se písemnou formou smlouvě o rozsudím nepodrobil. Spediční pojistka není uzavírána zákazníkem a zákazník tedy není v přímém poměru k pojišťovně. Nelze proto ani z tohoto důvodu zákazníka nutiti, aby se výlučně podrobil nebo byl přímo donucen podrobiti se rozhodčímu soudu podle § 18, odst. 2 spediční pojistky a § 38 d) všeobecných spedičních podmínek jen na základě vyhlášky předsedy dopravní skupiny. Proto již v zasedání

neveřejném bylo o námitce nepřislušnosti řádných soudů rozhodnouti podle §§ 471, č. 6, 473 a 475 c. ř. s., jak se stalo. Byť i podle § 36 VSP byl zasilatel prost ručení za veškerou škodu, provedl-li spediční pojištění, je výše uvedenou úvahou o nezávaznosti VSP také vyřízena námitka nedostatku oprávnění býti žalován. Žaloba není tudíž předčasná, byť odpůrce neprovedl řízení proti spedičním pojistitelům podle těchto VSP, po případě podle spediční pojistky.

Nesprávné právní posouzení spatřují odvolatelé v tom, že první soud neuznal spediční pojistku a všeobecné spediční podmínky za pramen práva obyčejového podle čl. 1 obch. zák., ani za zvyklost podle čl. 279 obch. zákona. Výtky ty nejsou důvodné. Podle čl. 1 obch. zák. přichází obchodní obyčej jakožto podpůrný pramen obchodního práva v úvahu jen tam, kde obchodní zákoník nemá ustanovení. V této rozepru však čl. 395 obch. zák. zcela jasně ukládá povozníkovi závazky za škodu, vzniklou ztrátou nebo poškozením nákladu, a není tedy místa pro použití obchodního obyčej. První soud rovněž správně uvádí, že ustanovení vyhlášky VSP jsou contra legem v těch částech, kde omezují ručení povozníka, což u obchodní zvyklosti není přípustné, neboť obchodní zvyklosti a zvyky nejsou právem objektivním, nýbrž slouží jen za prostředek výkladu vůle stran a platí jen proti tomu, kdo se jim podrobil. Že by se žalující strana těmto zvyklostem nějakým způsobem podrobila, nebylo ani tvrzeno ani prokázáno, ba nebylo ani prokázáno, že odpůrce tvrzenou zvyklost znal nebo že by se znalost této zvyklosti u něho musela předpokládati, po případě že odvolatelé na tvrzenou zvyklost odpůrce upozornili (srov. rozh. č. 4137 Sb. n. s.), a také v tom směru výtky nesprávného právního posouzení, ani výtky neúplnosti nebo vadnosti řízení nejsou odvolateli uplatňovány. Jestliže tudíž první soud dospěl k závěru, že se VSP ani pojistka spediční nestaly součástí československého právního řádu, že nejsou pramenem práva obyčejového, a že je v souzené rozepru nelze pokládati ani za zvyklosti — usance — mezi spornými stranami, posoudil věc po právní stránce správně, když o nároku žalobcovu rozhodl podle čl. 395 obch. zák. Marně tedy vedlejší intervenientka dovozuje z důvodu nesprávného hodnocení důkazů, vadnosti a neúplnosti řízení a nesprávného právního posouzení platnost a závaznost VSP a spediční pojistky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovoláním žalované strany a vedlejší intervenientky.

Z důvodů:

Strana žalovaná a k ní přistoupivší vedlejší intervenientka napadají rozsudek odvolacího soudu pro zmatečnost podle §§ 503, č. 1 a 477, č. 6 c. ř. s., dále z důvodů § 503, č. 2 a 4 c. ř. s., vedlejší intervenientka mimo to i z důvodu podle č. 3 téhož paragrafu. Dovolání nejsou důvodná.

Vytkanou zmatečnost odůvodňují obě dovolatelky tím, že spor z poměru mezi stranami, o který jde, nepatří podle Všeobecných spedičních podmínek, vyhlášených pod č. 1085 v Úředním listě č. 284

z roku 1942 předsedou Dopravní skupiny zasilatelství a skladování v Ústředním svazu dopravy pro Čechy a Moravu, před řádné soudy, nýbrž před soud rozhodčí. Toto tvrzení však k opodstatnění nepřipustnosti pořadu práva nestačí. Příkazání věci rozhodčím soudům může založit obranu nepřipustnosti pořadu práva jen tehdy, je-li věc přikázána k výhradnému rozhodování rozhodčím soudům zřízeným podle zákona a tak vůbec odňata působnosti řádných soudů (§§ 42, 104 j. n., 240, odst. 3 c. ř. s.). Jsou-li však k rozhodnutí povoláni rozhodčí vůlí stran (§ 577 c. ř. s.), nebo soudy rozhodčí uvedené v § 599 c. ř. s., je dán podklad jen pro obranu nepřipustnosti řádných soudů ve smyslu prvního a druhého odstavce § 240 c. ř. s. (srov. rozh. č. 16086 Sb. n. s.). V souzeném případě neuplatňuje ani žalovaná ani vedlejší intervenientka příslušnost rozhodčího soudu zřízeného zákonem k výhradnému projednávání takové rozepře, o jakou jde, nýbrž dovolávají se příslušnosti rozhodčího soudu podle Všeobecných spedičních podmínek, tedy rozhodčího soudu, který by spadal pod předpis § 599 c. ř. s. Nedoličují tudíž nepřipustnost pořadu práva, nýbrž vpravdě jen námitku nepřipustnosti řádných soudů, o níž však rozhodl s konečnou platností už odvolací soud (§ 528, odst. 1 c. ř. s. ve znění čl. I, č. 5, zák. č. 251/1934 Sb. a čl. 1, zák. č. 314/1936 Sb.).

Jinak je k dovoláním uvést toto:

K dovolání vedlejší intervenientky:

Jako vadnost řízení vytýká vedlejší intervenientka, že nebyl proveden důkaz svědkem L-em, který jako bývalý předseda Dopravní skupiny zasilatelství a dopravy při Ústředním svazu dopravy byl by prý osvětlil, za jakých okolností došlo k vyhlášce č. 1085, která ministerstva měla na ní účast a pod. Výtku tato není opodstatněna už proto, že ani strana žalovaná ani vedlejší intervenientka v řízení před soudem prvé stolice důkaz jmenovaným svědkem vůbec nenabídly; nehledíc k tomu je genese vyhlášky pro rozhodnutí bez významu.

Okolnost, že snad žalobce o vyhlášce, která podle vedlejší intervenientky je kodifikací obchodních zvyků, věděl, je — jak vyplývá z vývodů týkajících se právního posouzení věci — sama o sobě nerozhodná. Jde proto jen o nepodstatný rozpor, jestliže odvolací soud v napadeném rozsudku uvedl, že nebylo ani tvrzeno, že žalobce tvrzenou zvyklost znal nebo znáti musel, ač vedlejší intervenientka v přípravném spise z 26. února 1946 uvedla, že Všeobecné spediční podmínky byly publikovány v Úředním listě, že žalobce sám Úřední list odbírá a v rozmluvě s Dr. V-em připustil, že mu existence Všeobecných spedičních podmínek byla známa.

S hlediska dovolacího důvodu podle § 503, č. 4 c. ř. s. snaží se vedlejší intervenientka dovodit, že souzený případ má být i věcně posuzován podle Všeobecných spedičních podmínek, podle nichž žalovaná strana není k žalobě pasivně legitimována. Ani v tomto směru nelze s ní souhlasit.

Ústřední svaz dopravy jakožto nucená organizace dopravních živností i jeho skupiny jsou podle nařízení č. 451/1940 Sb. spolky, které mohou ukládati určité úkoly jen svým členům a jen na nich vymáhat splnění svých pokynů (§§ 15 a 16 nařízení). Pravomoc svazu a jeho skupin vztahuje se tudíž jen na jejich členy. Citované nařízení nedává ani Svazu ani jeho skupinám právo ukládati závazné předpisy i pro třetí osoby. Vyhláška předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování, uveřejněná pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942, mohla tudíž vázati jen žalovanou stranu jako člena skupiny, nikoli však žalobce, který členem není. Pro žalobce mohly by být Všeobecné spediční podmínky závazné jen, kdyby je s ním byla žalovaná strana smluvila (srov. i odstavec 2 a 6 vyhlášky). Že by se tak bylo stalo, nebylo však ani tvrzeno.

Závaznost Všeobecných spedičních podmínek pro žalobce nelze dovodit ani s hlediska článků 1 a 279 obch. zák.

Obchodních obyčejů jako pramene objektivního práva, vízícího každého bez zvláštního podrobení, možno podle čl. 1 obch. zák. použít jen tehdy, nedostává-li se v příslušném směru předpisů v obchodním zákoně. Tohoto předpokladu v daném případě není, ježto ručení povozníka za škodu, která vznikla na nákladu od přijetí do dodání, je upraveno čl. 395 obch. zák. Nelze proto vyhláscu předsedy dopravní skupiny už z tohoto důvodu přiznati povahu všeobecně závazné normy obvyčejového práva ve smyslu článku 1 obch. zák.

Obchodní zvyklosti (čl. 279 obch. zák.), třeba oběma stranám známé, nevazí samy o sobě, pokud se na ně zákon neodvolává a pokud se jim komitent výslovně nebo mlčky nepodrobil, a zákon sám má ustanovení odchýlná (v souzené věci čl. 395 obch. zák.), neboť obchodní zvyklost nemá proti předpisům obchodního zákona moci derogující. I kdyby tedy bylo správně tvrzení vedlejší intervenientky, že zmíněná vyhláška předsedy Dopravní skupiny a Všeobecné spediční podmínky v ní obsažené představují jen kodifikaci obchodních zvyklostí a že žalobce o nich věděl, bylo by jich možno proti němu použít jen, kdyby se jim byl podrobil. To však ze zjištění nižších soudů nevyplývá a žalovaná a vedlejší intervenientka to ani netvrdily.

K dovolání žalované:

Pokud žalovaná s poukazem na Všeobecné spediční podmínky opírá svou pasivní legitimaci ke sporu, stačí ji odkázati na to, co o závaznosti Všeobecných spedičních podmínek pro žalobce bylo uvedeno k dovolání vedlejší intervenientky.

Žalovaná strana nevytýká v odvolání, že nebyl proveden důkaz výslechem stran o jejím tvrzení, že zboží, svěřené jí žalobcem k dopravě, bylo nedostatečně baleno. Činí-li tak teprve v dovolání, nelze k tomu přihlížeti, neboť předmětem přezkoumání v řízení dovolacím jest jen rozsudek a řízení soudu odvolacího (§§ 502, odst. 1 a 504, odst. 1 c. ř. s.) a tomuto nelze vytýkat, že nehleděl k okolnostem, v odvolání neuplatněným (§§ 462 a 467, č. 3 c. ř. s.).

Vývody žalované strany týkající se svědeckých výpovědí a znaleckého posudku jsou jen brojením proti hodnocení těchto důkazů odvolacím soudem, jež dovolací soud nemůže přezkoumávat (§ 503 c. ř. s. a contr.).

Pokud se žalovaná snaží doličiti, že oheň nevznikl jedině nedbalostí a nedostatkem péče s její strany, nýbrž že nedostatek péče o zboží osvědčila právě strana žalující, neprovádí dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle zákona, ježto vychází při tom jen z vlastního tvrzení a nikoliv ze skutkových zjištění odvolacího soudu, jak to řádné provedení tohoto dovolacího důvodu vyžaduje.

Č. 229.

Není přípustný rekurs proti usnesení odvolacího soudu, kterým byl ve sporu o obnovu, zahájeném žalobou podanou u tohoto soudu (§ 532, odst. 2 c. ř. s.), zamítnut návrh na vydání kontumačního rozsudku.

(Rozh. ze dne 2. května 1947, R I 228/47.)

A. V., národní správce firmy S. v J., podal proti nezl. D. H-ové žalobu o obnovu sporu C 21/46 zahájeného u okresního soudu v J. a skončeného pro žalobce nepříznivě rozsudkem krajského soudu v Č. jako soudu odvolacího.

O této žalobě bylo nařízeno ústní jednání na den 5. března 1947 a žalovaná strana byla obeslána do rukou poručníka A. B-a vzorcem čís. 25 s modrým zpátečním lístkem. Poručník A. B. se k stanovenému roku nedostavil. Navrhl proto zástupce žalující strany vynesení rozsudku pro zmeškání.

Krajský soud v Č. návrhu nevyhověl. Z důvodů: O žalobě o obnovu nebyl nařízen první rok, nýbrž jen rok k ústnímu jednání, neboť žaloba o obnovu odporuje výslovně toliko rozsudku odvolacího soudu, to jest rozsudku krajského soudu v Č. jako soudu odvolacího ze dne 18. prosince 1946 zn. sp. Co III 32/46, u něhož také byla žaloba o obnovu podle § 532, odst. 2 c. ř. s. vznesena a tu platí podle § 535 c. ř. s. pro řízení ta ustanovení, která platí pro tento vyšší soud jako stolici opravných prostředků. To znamená, že tu není ani prvního roku, ani zmeškání, ani klid řízení, ani jednání o privilegovaných obranách, že se důkazy provádějí podle § 488 c. ř. s. a že je možno proti rozsudku podat jen dovolání (viz i Horovo Čsl. civ. právo procesní, díl III, vydání z roku 1924, strana 156 a Neumannův komentář k § 532 a 535 c. ř. s.). Nemohlo tudíž dojít ke zmeškání, ani když se žalovaná strana nedostavila. Byl proto návrh žalující strany na vydání rozsudku pro zmeškání zamítnut.

Nejvyšší soud odmítl rekurs žalobců.

Důvody:

Návrh žalobců na vydání kontumačního rozsudku byl zamítnut napadeným usnesením, které bylo vydáno krajským soudem jako soudem

odvolacím v řízení zahájeném žalobou u něj podanou o obnovu sporu, který byl v první stolici proveden u okresního soudu.

V tomto případě platí podle § 535 c. ř. s. o opravných prostředcích pro krajský soud tedy ta ustanovení, která platí pro tento vyšší soud jakožto stolici opravných prostředků.

Rekurs podaný žalobcem proti napadenému usnesení odvolacího soudu bylo proto odmítnouti podle § 519, § 526, odst. 2 c. ř. s. jako nepřipustný, když tak neučinil již krajský soud sám ve smyslu § 523 c. ř. s.

Č. 230.

Ustanovení zákona ze dne 16. května 1946, č. 143 Sb. o úpravě pracovních poměrů dotčených důsledky národní revoluce se vztahuje jen na případy faktického zrušení pracovního poměru, k nimž došlo pro skutečnosti na straně zaměstnancové, nikoli na případy, kdy důvodem zrušení pracovního poměru byly změny, jimiž byla v důsledku národní revoluce postižena osoba zaměstnavatelova.

(Rozh. ze dne 3. května 1947, R I 175/47.)

Smlouvou ze dne 15. července 1933 byl F. B. přijat společenstvem »Ch.« jako majitelem a provozovatelem restauračního a kavárenského podniku v domě čp. 317 v P. za vedoucího podniku. Tato smlouva byla uzavřena na neurčitou dobu s tím, že ji lze vypovědět oboustranně výpovědí čtvrtletní ku konci kvartálu, při čemž strany smluvily nevypověditelnost pro ten případ, že čistý zisk v podniku »Ch.« dosáhne 100.000 Kč za rok nebo částky vyšší. V tomto případě bylo ujednáno, že nevypověditelnost trvá po dobu, po kterou se podnik udrží na uvedené výši. Společenstvo »Ch.« zaslalo F. B-ovi dne 17. prosince 1945 dopis, v němž mu sděluje, že vypovídá smlouvu ze dne 15. července 1933 a to ku dni 31. března 1946. Předběžný souhlas k rozvázání poměru od okresního úřadu ochrany práce v P. nebyl vyžádán.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se F. B. proti družstvu »Ch.« rozsudku, jímž se zjišťuje, že pracovní poměr žalobce jako vedoucího restauračního a kavárenského podniku žalované strany trvá i nadále a že nebyl zrušen výpovědí žalované strany ze dne 17. prosince 1945. Žalobce mimo jiné tvrdil, že žalovaná strana neobdržela souhlas k rozvázání pracovního poměru se žalobcem a proto prý je výpověď ze dne 17. prosince 1945 nicotná, a že výpovědní dopis je podepsán jen F. N-em, který nebyl ani předsedou ani členem představenstva žalované strany. I z tohoto důvodu je prý výpověď neplatná, ježto podle stanov je k platnosti projevu žalovaného družstva třeba podpisu dvou členů představenstva. Žalované družstvo proti tomu uvedlo, že žalobce souhlasil s rozvázáním smlouvy a nebylo prý proto k rozvázání poměru mezi stranami třeba souhlasu okresního úřadu ochrany práce. Podle § 19 stanov žalované strany se prý sice podpisuje družstvo tím způsobem, že pod firmou

připojí své podpisy předseda a jeden člen představenstva, leč stanovy přestaly prý platit a byly oprávněným vrchnostenským zásahem zrušeny.

Prvý soud vyhověl žalobě proto, že úřad ochrany práce nedal souhlas ke zrušení žalobcova služebního poměru.

Odvolačí soud se z podnětu odvolání žalované usnesl, že se řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastavuje. Odvolací soud, došel k závěru, že mezi spornými stranami šlo o smlouvu služební, uvedl k otázce, o níž tu jde, v důvodech: Není sporu o tom, že žalovaná strana dala žalobci výpověď dopisem ze dne 17. prosince 1945 bez předchozího souhlasu úřadu práce. Z dopisu je zřejmé, že výpověď byla dána vzhledem k neudržitelnému právnímu stavu vedení restauračních podniků v režii družstva a k okolnostem s tím souvisejícím ke dni 31. března 1946 a byla podepsána jediným členem představenstva N-em a opatřena razítkem žalované strany. Úředním potvrzením krajského soudu obchodního v P. ze dne 24. dubna 1946 je zjištěno, že znamenání firmy se děje tím způsobem, že pod znění firmy připojí své vlastnoruční podpisy dva členové správního sboru. Tuto žalobcem s hlediska platnosti výpovědi zdůrazňovanou okolnost je však hodnotiti podle ustanovení §§ 1, 2 a násl. zák. č. 143/1946 Sb. Je zjištěno výnosem ministerstva vnitra ze dne 24. července 1945, opřeným o dohodu vlády v Košicích, že se jím ruší dosavadní správní rady a představenstva podniků vyjmenovaných ve výnosu, mezi nimiž je i strana žalovaná, a ustanovuje, že nové orgány těchto podniků určí předseda politické strany N. Přípisem ze dne 17. srpna 1945 se zjišťuje, že předseda strany N. mimo jiné jmenoval do představenstva žalovaného družstva podpisovatele výpovědního dopisu ze dne 17. prosince 1945. Výměrem zemského národního výboru v Praze ze dne 31. ledna 1946 je zjištěno, že jmenování členové představenstva žalované strany jsou oprávněni uvedené podniky zastupovati a k znamenání firmy oprávněni jsou vždy nejméně dva kolektivně. Z toho plyne, že výpovědní dopis je zásahem do pracovního poměru žalobcova, plynoucím z důsledků národní revoluce a že jím pracovní poměr byl fakticky ukončen, aniž byly dány podmínky podle § 1, odst. 1 a 2 (arg. § 1, odst. 4 in princ.), před účinností zákona ze dne 16. května 1946, č. 143 Sb. o úpravě pracovních poměrů dotčených důsledky národní revoluce. Na dopis jako zásah plynoucí z důsledků národní revoluce nelze vztahovati předpisy o způsobu znamenání firmy, stanoveném teprve v době pozdější výměrem zemského národního výboru. Rozhodovati o sporech mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, které vzejdou ze zásahů do pracovního poměru, dotčených v § 1 cit. zák., zda pracovní poměr je zrušen a kterým dnem, je výlučně příslušný rozhodčí soud podle § 2 řečeného zákona. Soudní řízení o žalobě se žádáním, aby bylo uznáno právem, že se zjišťuje, že pracovní poměr žalobce jako vedoucího restauračních a kavárenských podniků žalované strany nadále trvá, že nebyl zrušen výpovědí žalované strany ze dne 17. prosince 1945, je sporem toho druhu. Bylo proto soudní řízení o ní zastaveno podle § 22 (1) cit. zák.

Nejvyšší soud k žalobcovu rekursu napadené usnesení zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Odvolačí soud zastavil řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb., poněvadž došel k závěru, že pracovní poměr žalobcův byl zrušen zásahem plynoucím z důsledku národní revoluce. Tento zásah spatřoval odvolací soud jen v té skutečnosti, že opatřením ministerstva vnitra byly zrušeny dosavadní orgány žalovaného družstva a místo nich jmenovány orgány nové.

Podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. je zastaveno řízení jen v takových sporech mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, které vzešly ze zásahů do pracovního poměru dotčených v § 1 tohoto zákona. Podle § 1 cit. zák. je však podmínkou pro závěr, že pracovní poměr fakticky zrušený byl zrušen zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce, že proti zaměstnanci vzniklo buď důvodné podezření z činů uvedených v § 1, odst. 1 cit. zák., nebo že se aspoň v dobré víře mohlo předpokládati, že podmínky § 1, odst. 1 cit. zák. jsou dány. Muselo tedy k faktickému zrušení pracovního poměru dojít pro skutečnosti, které byly na straně zaměstnavatelově, nevztahuje se však toto ustanovení na případy, kdy důvodem zrušení pracovního poměru byly změny, jimiž byla v důsledku národní revoluce postížena osoba zaměstnavatelova.

V souzené věci, jak bylo již uvedeno, zastavil odvolací soud řízení jen proto, že se domníval, že i změny v osobě zaměstnavatelově, vyvolané zásahem plynoucím z národní revoluce, je pokládati za takový zásah, jaký má na mysli § 1 zák. č. 143/1946 Sb. Tento právní názor odvolacího soudu je však vzhledem na to, co bylo výše uvedeno, právně mylný, není proto třeba ještě zkoumat, zda jde o faktické zrušení žalobcova pracovního poměru, a bylo proto napadené usnesení zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu, aby o odvolání znovu rozhodl, případně po dalším jednání.

Č. 231.

Nejsou nezákonnými (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasná usnesení nižších soudů, jimiž bylo přerušeno restituční řízení (zák. č. 128/1946 Sb.) až do rozhodnutí příslušného správního úřadu o státní spolehlivosti právního předchůdce navrhovatelova (§ 4, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb.).

(Rozh. ze dne 3. května 1947, R I 244/47.)

V restitučním řízení zahájeném k návrhu J. Š-a, právního nástupce (dědice) K. S-a, proti odpůrcům F. T-ovi a V. P-ovi, usnesl se první soud, že se zahájené restituční řízení přerušuje až do rozhodnutí o státní spolehlivosti K. S-a, o které navrhovatel zažádal.

Rekursní soud nevyhověl rekursům F. T-a a V. P-a, uložil však prvnímu soudu, aby vyvolal administrativní řízení u příslušného ONV podle § 5, odst. 3 rest. zák., nebylo-li ještě zahájeno. Z důvodů:

Otázka, zda soudy jsou příslušné řešit v restitučním řízení namítanou státní nespolehlivost navrhovatelovu s hlediska §§ 4 (1) a 5 rest. zák., či zda jde o věc absolutně spadající do administrativního řízení, není v theorii ani v praxi nesporná. To doznává i komentář Knappa-Bermana (str. 110, 132), na nějž se jinak odpůrci ve svém rekursu odvolávají. Komentář také přiznává, že dosavadní praxe se kloní spíše k výkladu, na nějž se postavil i první soud a jejíž hájí ve svých výkladech komentátor Nešpor a Kavalír (Právní praxe, roč. X, str. 105), že soud není oprávněn ani prejudiciálně ve smyslu § 25 nesp. zák. tuto otázku řešit a že může jen vyvolat podle § 23 nesp. zák. potřebný výrok správního úřadu. Leč ani v tom případě, kdyby se rekursní soud postavil kladně k výkladu Knappovu, nebyl by výsledek rekursu jiný. Návrh je podáván přihlášeným dědicem za pozůstalost. Navrhovatel se sice označuje, jako by byl přímo legitimován, leč z obsahu návrhu vychází, že přímé oprávnění svým jménem patrně uplatnit nechce. Bude však účelné a zabrání nejasnostem, když se v dalším řízení jasně vysloví, zda vystupuje svým jménem či jen jménem pozůstalosti (také otázka nespolehlivosti je zřejmě míněna jen proti zůstaviteli a nikoliv navrhovateli přímo). V komentáři Knappově je vytýkán jako správný ten postup, aby soud sám provedl důkazy o státní spolehlivosti a teprve kdyby i potom měl pochybnosti a nemohl dospět jednoznačně k výsledku, má se obrátit na administrativní úřad a vyvolat řízení podle § 5, odst. 3 rest. zák. A to je i nynější situace tohoto řízení. Oba odpůrci prokazovali totiž státní nespolehlivost zůstavitelovu (podle ní se totiž řídí i spolehlivost pozůstalosti: Knapp I. c. str. 126, 128) jen potvrzením místní správní komise v D. z 2. října 1945, jež předložili s rekurem. Z tohoto potvrzení však lze zjistiti jen to, že zůstavitel je veden v ohlašovacím oddělení s národností německou. Podle § 5, odst. 1, č. 2 však německá národnost sama o sobě nezakládá u fyzických osob státní nespolehlivost; zákon výslovně vyjímá celou řadu dalších osob takové národnosti, pokud prokáží, že splnily další podmínky v zákoně uvedené. Podle obsahu spisů zahynul zůstavitel v Osvědčímí. Již to vzbuzuje pochybnosti, zda nespadá pod výjimku shora uvedenou (Knapp I. c. str. 128). Rekurent sice také uvádí, že již MNV v H. rozhodl otázku spolehlivosti. Nehledíc k neurčitosti tohoto údaje přehlíží patrně, že to není věc MNV, nýbrž ONV. Zůstávají tedy i po provedení důkazů nabízených dosud odpůrci pochybnosti o státní nespolehlivosti K. S-a a právem tedy i podle Knappova výkladu bylo řízení přerušeno. Praxe vykládá totiž ustanovení § 25 nesp. zák., jímž je pro nesporné řízení nahrazen § 190 c. ř. s., tak, že nesporný soudce podle povahy věci buď sám dá podnět k zahájení správního řízení, pokud nebylo v době rozhodnutí vyvoláno, nebo uloží některému účastníku, stanově mu lhůtu, aby tak učinil (Mrštinův komentář, str. 150). Navrhovatel sice tvrdil ve svém návrhu, že současně žádá o zahájení správního řízení ONV v P. První soud to však nezjišťoval. K zamezení průtahů bude proto na prvním soudu, aby — nestalo-li se tak — dal podnět k zahájení řízení a vedl v evidenci jeho výsledek.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu odpůrce V. P-a.

Důvody:

Oba nižší soudy přerušily zahájené restituční řízení až do rozhodnutí o státní spolehlivosti navrhovatelova právního předchůdce K. S-a, podle jehož osoby se posuzuje oprávnění k návrhu podle § 4, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. Jde tedy o souhlasná usnesení těchto soudů. Na tom nemění nic skutečnost, že rekursní soud kromě toho uložil soudu první stolice, aby vyvolal administrativní řízení u příslušného okresního národního výboru podle § 5, odst. 3 cit. zák., pakli snad dosud nebylo zahájeno. Rozhodnutí rekursního soudu lze tedy napadat pouze pro zmatečnost, nezákonnost nebo zřejmý rozpor se spisy (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.). Stěžovatel tvrdí, že napadené usnesení trpí nezákonností, hraničící na zmatečnost, avšak neprávem. Nelze mluvit o nezákonnosti rozhodnutí, když soud rekursní potvrdil usnesení prvního soudu, ač je měl podle stěžovatelova názoru změnit, když uznával za nutné uložit prvnímu soudu, aby vyvolal administrativní řízení u okresního národního výboru. Tímto příkazem mělo být jen zabráněno, aby nařízené přerušování řízení trvalo déle než by bylo třeba. Avšak rozhodnutí, o němž jde, se týká otázky, zda má být řízení přerušeno až do rozhodnutí o státní spolehlivosti K. S-a, a v tom směru schválil rekursní soud názor prvního soudu a proto nemohl než potvrdit jeho usnesení.

Ani v otázce přerušování řízení nepříčí se napadené rozhodnutí jasněmu a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo na případ užito (čl. V, zák. č. 251/1934 Sb. a zák. č. 314/1936 Sb.). Těmito předpisy jsou § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb., podle něhož rozhoduje o státní spolehlivosti poškozeného nebo jeho právního nástupce v pochybnostech správní úřad příslušný podle § 1, odst. 4 dekretu č. 108/1945 Sb., a dále § 25 zák. č. 100/1931 Sb., který opravňuje soud odkázat účastníky na řízení správní, závisí-li jeho rozhodnutí o předurčující otázce na sporné skutečnosti. Tyto předpisy neupravují tedy otázku, zda se má restituční řízení přerušit, je-li navrhovatelova národní spolehlivost pochybná, a proto nelze tvrdit, že usnesení o přerušování řízení se příčí jasněmu znění nebo smyslu zákona, nebo že je snad dokonce zmatečné. Pokud stěžovatel vyslovuje pochybnost o správnosti názoru rekursního soudu, že otázka státní spolehlivosti navrhovatelovy je v daném případě pochybná, uplatňuje vskutku nesprávné právní posouzení, které není rekursním důvodem přípustným podle § 46, odst. 2 nesp. zák.

Č. 232.

Pokud je ten, kdo pozbyl proti své vůli koně zásahem německé vojenské odvodní komise, oprávněn domáhati se na nabyvateli jeho vrácení podle § 2 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb.

(Rozh. ze dne 3. května 1947, R II 29/47.)

J. K. se domáhá proti J. M-ovi vydání plemenné klisny a tvrdí, že v březnu 1945 odváděla německá vojenská komise v O. koně. J. M. prý

tam byl s párem koní, z nichž jeden mu byl odebrán, a když viděl navrhovatelovu plemennou klisnu v záloze, nabídl dobrovolně německé vojenské komisi také svého druhého koně s podmínkou, že mu bude na místo něho přidělena plemenná klisna navrhovatelova. Jeho nabídka byla prý přijata, druhý M-ův kůň byl převzat v ceně 15.000 Kčs a zároveň byla navrhovateli odňata a M-ovi přidělena německou vojenskou komisí chovná klisna navrhovatelova a oceněna jen na 16.500 K, ač prý měla cenu mnohem vyšší. Odpůrce M. vyplatil na vyzvání komise navrhovateli 1.500 K a navrhovatel zásahem německé branné moci byl proti své vůli nucen vydati odpůrci svou plemennou klisnu. K tomu prý dal odpůrce svým jednáním podnět a sám se nadměrně obohatil. Odpůrce dal prý teprve v říjnu 1945 navrhovateli spořitelnu města U. poslat 15.000 K, které však navrhovatel nepřijal.

Odpůrce připouští, že navrhovatel zásahem německé branné moci pozbyl své plemenné klisny, tvrdí však, že za ni dostal odhadní cenu 16.500 K a že odpůrce sám pozbyl velmi cenného koně za odhadní cenu 15.500 K. Navrhovatel by prý byl stejně svou plemennou klisnu ztratil a proto nabídl za odvedenou klisnu navrhovateli výměnou svého druhého koně.

Prvý soud uznal, že převod navrhovatelovy plemenné klisny německou odvodní komisí v březnu 1945 na odpůrce J. M-a je neplatný a že je odpůrce povinen vydati klisnu navrhovateli.

Rekursní soud k stížnosti odpůrce návrh zamítl. Z důvodů: Prvý soud přihlédl při rozhodování pouze k výpovědi svědka R. Ch-a a k přípisu Spořitelny města U. ze dne 23. ledna 1946, že německý vojenský erár poukázal přejímací cenu za koně J. M-ovi a nikoliv navrhovateli, a z toho dedukoval, že německá odvodní komise navrhovatelovu klisnu vůbec neodvedla a do své držby nepředvedla, nýbrž že odvedla jediné valacha odpůrcova a přinutila navrhovatele pod hrozbou, že jeho klisna bude odvedena, aby klisnu odevzdal odpůrci a tomuto uložila, aby rozdíl v kupní ceně navrhovateli ihned hotově doplatil. Rekursní soud zjišťuje z výpovědi svědka MVDr. L. K-a, který byl přítomen jako znalec veterinář při odvodu koní pro německou brannou moc v U. a který se snažil zachránit klisnu navrhovatele J. K-a, zrovna tak, jako to činil v jiných případech, že klisna K-ova byla prozatím dána na jeho přímluvu do zálohy, svědek však neví, zda byla odvedena či nikoliv. Když pak byl odveden jeden valach odpůrcův, povolil velitel komise M-ovi na jeho stížnost, že s jedním lehkým valachem nemůže v hornatém kraji pracovat, aby si vybral jiného vhodného koně, když dá svého druhého valacha vojenské správě k dispozici. Svědeckou výpovědí MVDr. V. B-a zjišťuje rekursní soud, že při odvodech koní konaných v březnu 1945 německou vojenskou komisí v O. nějaký německý major povoloval, aby chovatelé koní vyměňovali si svoje neodvedené koně za chovné odvedené klisny, které byly již vojenskou komisí oceněny. Svědeckou výpovědí J. T-a, starosty obce v S., zjišťuje rekursní soud, že odpůrce přivedl k odvodu koní před vojenskou odvodní komisí v O. dva valachy. Zvěrolékař Dr. K. vyzval odpůrce, aby sám určil, kterého ze svých koní chce dát, což on

učinil, a že na jeho stížnost, co si s jedním koněm v hornatém kraji počne, řekl něco německý důstojník Dr. K-ovi, který pak sdělil M-ovi, že když dá i druhého svého koně odvodní komisi k dispozici, že mu odvodní komise dá náhradou jiného silného koně, se kterým by mohl v S. pracovat. Odpůrci nebyla poskytnuta žádná lhůta na rozmyšlenou, bylo na něho naléháno, aby se ihned rozhodl a po poradě se svědkem provedl výměnu svého nabídnutého koně za koně navrhovatelova, při čemž mu bylo přikázáno, aby K-ovi doplatil asi 1.000 K. Kdyby odpůrce nebyl dal odvodní komisi i svého druhého neodvedeného koně, byl by kůň navrhovatelův odveden a odvodní komisí dodán vojenskému eráru. M. sám se o výměnu koní neucházel, výměna mu byla Dr. K-em nabídnuta. Svědeckou výpovědí H. K-a, který působil jako orgán okresního úřadu, zjišťuje rekursní soud, že tenkrát byl nedostatek koní, ježto komise neodvedla tolik koní, kolik měla preliminováno, a že žalobcova klisna byla by v každém případě odvedena a že potom odpůrce M. vyměnil jednoho svého valacha s vojenskou správou za nějakou klisnu.

Z těchto zjištění dospěl rekursní soud k přesvědčení, že zde není splněna skutková podstata § 1 zák. ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. Navrhovatelova klisna byla oceněna na 16.500 K, druhý kůň valach odpůrcův na 15.000 K. Navrhovateli byl nedoplatek v kupní ceně ihned hotově odpůrcem doplacen, navrhovateli nebyla způsobena škoda, neboť jeho klisna byla odvedena, což sám v návrhu udává, kdežto stěžovateli byl odveden pouze jeden z obou koní. Celá transakce stala se ve prospěch navrhovatele nebo převážně v jeho zájmu, nebo v zájmu veřejném, poněvadž odpůrce tím zachránil zemědělství klisnu pro chov, kdyby nebyl na místo klisny nabídl k odvedení svého druhého koně valacha. Navrhovatel tvrdí, že tento převod jeho klisny stal se pod tlakem okupace. Pojem »tlaku okupace« nutno vykládati v ten smysl, že neplatné je jednání, k němuž byl někdo přinucen jakýmkoliv, ale faktickým nátlakem vyplývajícím z okupace. Navrhovatel nepředvedl před německou vojenskou komisí k odvodu svého koně klisnu pod tímto tlakem a jeho jednání nebylo vynuceno tísni, neboť když by se tímto způsobem »tlak okupace« vykládal, byla by veškerá jednání podniknutá podle nařízení německé říše a ukládající našim občanům povinnost, vynucena tlakem okupace a proto neplatná. Konečně v době bezprostředně před osvobozením občané nařízení německých úřadů sabotovali, málo na ně dbali, takže nelze říci, že by byl navrhovatel jednal pod tlakem okupace. Z jednání toho, pokud se týče z převodu klisny na odpůrce za jeho valacha, nabídnutého odvodní komisi, neměl odpůrce žádný převážný prospěch a on k tomuto jednání nedal ani podnět, a vlastně zde ani mezi stranami k nějakému majetkovému převodu nedošlo, nýbrž pouze mezi odpůrcem a německou vojenskou komisí. Když byla klisna navrhovatelova odvedena a odvodní komise ji přejala, pozbyl již navrhovatel vlastnictví či držby k této klisně za úplatu 16.500 K, kteroužto částku také ve skutečnosti navrhovatel dostal a to v hotovosti od odpůrce 1.500 K a pak poukazem ze Spořitelny města U. 15.000 K, které ovšem navrhovatel nepřijal, takže tato je složila do soudního depozita okresního soudu v U. Navrhovatel uvedl, že jeho klisna měla daleko větší cenu než 16.500 K.

To lze říci také o neodvedeném koni stěžovatelovu, neboť svědek J. T. podotýká, že oba valaši J. M-a byli 4 letí, vysocí 164 cm, takže v S. a v okolí takových koní nebylo. V daném případě, jak vyplývá ze svědecké výpovědi Dr. V. B-a, byla za takové chovné klisny proplácena cena 16.000 K, na černém trhu se takové chovné klisny prodávaly za 30.000 až 35.000 K. Vzhledem k tomu, že odvedený kůň, valach, daný stěžovatelem náhradou za klisnu navrhovatelovu, byl oceněn na 16.000 K, dlužno mít za to, že na černém trhu za takové valachy byly placeny částky dvojnásobné a nemůže stěžovatel požadovati vrácení tohoto koně, kterého za odvedenou klisnu dal proto, aby ji zachoval pro další chov, takže naříkaným usnesením byl by nepřiměřeně a nevhodně zkrácen. Z toho jednání neměl stěžovatel žádného prospěchu, neměl také na tom žádného zájmu, takže nejsou zde splněny podmínky § 1 cit. zák.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu, zařadiv výrok tohoto usnesení o neplatnosti převodu klisny do odůvodnění usnesení.

Z d ů v o d ů:

K rozhodnutí o dovolacím rekursu stačí již přezkum právního posouzení věci rekursním soudem. To napadá dovolací stěžovatel právem. Ve shodě s přednesy účastníků řízení i zjištěními vycházel rekursní soud z předpokladu, že šlo o převod navrhovatelovy klisny na odpůrce německou komisi. Podle přednesů účastníků řízení i zjištění šlo o nucené získání koní pro německou brannou moc. Navrhovatel sice uvedl ve svém návrhu, že jeho klisna byla odvedena, ale z dalších jeho tvrzení i ze zjištění plyne, že odvedena nebyla. Ale na tom nesejde, neboť, ať byla či nebyla odvedena, je převod navrhovatelovy klisny na odpůrce zásahem německé vojenské komise neplatným podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb., ať se stal podle nějakého právního předpisu, vzhledem k tomu, že šlo o nucené získání koní pro německou brannou moc, podle §§ 2 a 15 téhož zákona neplatného, či vůbec bez právního předpisu. Nesejde proto již ani na nedostatku písemné formy tohoto převodu a netřeba tedy tento nedostatek zjišťovat. Nesejde ani na tom, že navrhovatel nebyl stranou při tomto převodu svého koně mezi německou vojenskou komisí a odpůrcem. Podle § 4 cit. zák. stačí, že neplatným převodem pozbyl svého koně. Dostal sice od odpůrce 1.500 K, ale ty je ochoten vrátit odpůrci, a dalších 15.000 K vůbec nepřijal. Nárok na vrácení 1.500 K ani jiné eventuální vzájemné nároky odpůrce v tomto řízení neuplatnil, nebylo proto třeba i o nich rozhodnout. Rozhodnutí správních úřadů lze sice podle čl. 6 ústavního dekretu ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb. a podle vládn. nař. č. 110/1946 Sb. zrušiti nebo změnit jen příslušnými správními úřady, ale podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. lze jejich platnost zkoumati i v soudním řízení podle tohoto zákona, ovšem lze tuto otázku jako otázku předurčující řešiti jen v odůvodnění rozhodnutí. Proto první odstavec usnesení soudu prvního stolice nepatří do jeho výroku, nýbrž jen do jeho odůvodnění. Podle § 1 zák.

č. 128/1946 Sb. netřeba věc řešiti, když šlo o přechod ve smyslu jeho § 2. Pokud jde o odpůrce, stačí podle § 4 (2) téhož zákona, že nabyl navrhovatelovy klisny neplatným převodem.

Č. 233.

Ve sporu, jenž se týká majetku pod národní správou, může býti stranou jen národní správce v této své funkci. Ani »majetek pod národní správou« ani »národní správa« sama nemají způsobilost býti stranou sporu.

(Rozh. ze dne 3. května 1947, R II 42/47.)

Ve sporu, o který tu jde, se domáhal A. P. nejprve proti K. K-ovi, národnímu správci velkostatku v T., vydání osobního automobilu. Žalovaný vznesl námitku nedostatku pasivní legitimace tvrdě, že není národním správcem velkostatku v T. a že autem, o něž jde, disponuje »národní správa velkostatku v T.«. Žalobce poté označil žalovanou stranu »K. K. jako prozatímní národní správce jmění velkostatkáře V. S-a v T.«.

Prv ý s o u d zamítl žalobu. Z d ů v o d ů: Vzhledem k tomu, že při žalobě vlastnické musí žalobce podle ustanovení § 369 obč. zák. prokázat, že žalovaný vládne věcí, o jejíž vydání je žalováno, a skutečnosti této okolnosti se týkající nebyly v žalobě tvrzeny, byly strany podle § 182 c. ř. s. vyzvány k doplnění svých tvrzení o tom, kdo vládne autem, o jehož vydání se ve sporu jedná, t. j. kdo je má ve své moci. Žalující strana o tom uvedla, že zmíněným autem vládne národní správce, totiž žalovaný, bez jehož souhlasu není žalobce s to autem disponovat. Naproti tomu žalovaná strana uvedla, že zmíněným autem, které je toho času v garáži na nádvoří pivovaru, kde bylo také dříve, vládne národní správa velkostatku v T. Vzhledem k těmto rozdílným označením subjektu, který má podle tvrzení stran auto ve své moci, bylo nutno předem rozřešiti otázku, kdo je v tomto sporu žalovaným. V tomto směru bylo nutno uvážiti, že v žalobě byl jako žalovaný uveden K. K., národní správce velkostatku v T., kteréžto označení žalující strana při ústním jednání, konaném dne 21. února 1946, opravila na znění: »K. K. jako prozatímní národní správce jmění velkostatkáře V. S-a v T.«. Tuto opravu označení žalované strany soud připustil, přes ohrazení se strany žalované, ježto pouhou změnu přívlastku jména žalovaného, jež zůstalo beze změny, nepovažoval soud za změnu žalovaného subjektu a tím za nepřipustnou změnu žaloby (§ 235 c. ř. s.). Vycházejí z toho, co bylo právě uvedeno, má soud za to, že žalovaným subjektem je podle přednesu žalující strany osobně K. K. Výše uvedeným přívlastkům, připojeným k jeho jménu, nelze totiž přiznati takový význam, že by za žalovaný podmět bylo považovati národního správce jmění velkostatkáře V. S-a v T. bez ohledu na to, kdo oním správcem toho času je, když jméno žalovaného K. K-a bylo v označení žalované strany ponecháno žalující stranou na prvním místě a to beze změny. Zabýval se proto soud dále otáz-

kou, zda žalovaný skutečně má (a měl) ve své moci auto, jehož vydání se žalobce domáhá. V tomto směru zjistil soud výpovědi žalobce A. P-a, žalovaného K. K-a, že žalobce žalovanému žádné věci týkající se zmíněného auta neodevzdal a že žalovaný pro svoji vlastní osobu auto žalobcovo nikdy a nijak nepřevzal. Mimo to zmíněnou výpověď žalobcovou zjistil soud, že žalobce vydal certifikát a klíčky od svého auta dne 13. července 1945 předsedovi závodní rady pivovaru M. B-ovi na jeho vyzvání. Klíč od uzamčené garáže si žalobce ponechal a má jej doposud u sebe. Druhý klíč od garáže zapomněl žalobce v zásuvce psacího stolu ve své kanceláři při odchodu z podniku dne 29. června 1945. Výpověď žalovaného pak soud zjistil dále, že žalovaný nepřevzal certifikát a klíčky od auta žalobcova a nebylo mu ani hlášeno, že by byly bývaly převzaty a kým, že mu není známo, kdo má druhý klíč od garáže, z čehož plyne, že žalovaný ani tento klíč ve svém držení nemá; konečně, že žalovaný nedělal žádné dispoice o tom, kým má býti užívána garáž, v níž má žalobce své auto, a o tom, co se má státi s autem žalobcovým, totiž, kde má býti umístěno a kdo je má míti pod dozorem. Nebylo tedy žalující stranou prokázáno, že žalovaný měl zmíněné auto ve své moci. Poněvadž tudíž žalující strana nespĺnila hlavní předpoklad vlastnické žaloby, uvedený v § 369 obč. zák., t. j. neprokázala, že žalovaný má ve své moci auto, jehož vydání se žalující strana domáhá, bylo žalobu již z tohoto důvodu zamítnouti, aniž bylo třeba zabývat se dalšími tvrzeními žalující strany a důkazy o nich nabídnutými.

I kdyby však bylo lze míti za to, že žalující strana chtěla přivlastky, připojeními ke jménu žalovaného, výtknouti, že žalovaným nemá býti osoba K. K-a, nýbrž prostě národní správce jmění velkostatkáře V. S-a v T., bez ohledu na to, kdo funkci v tom kterém čase zastává, bylo by žalobu rovněž zamítnouti, ježto národní správce jako takový není pasivně legitimován ve sporech, vedených proti majetku, podle dekrety č. 5/1945 Sb. Národní správce je pouze orgánem spravujícím majetek pod národní správu daný (§ 21 cit. dekr.) a nikoliv nositelem práv a závazků, vízících se k tomuto majetku. Tímto nositelem práv a závazků je národní správa, neboť podle názoru soudu nutno ustanovení § 2 cit. dekr. o tom, že se majetek osob státně nespolehlivých dává pod národní správu, vyložití jen v ten smysl, že veškerá oprávnění, týkající se tohoto majetku, t. j. i způsobilost dosavadního vlastníka k nabývání práv i závazků ohledně tohoto majetku, přešla na národní správu a že tím i způsobilost dosavadního vlastníka, býti stranou procesní, ohledně tohoto majetku, přešla na tuto národní správu. Při tom ovšem jako procesně způsobilý zástupce této národní správy vystupuje národní správce, ustanovený podle §§ 7, 18 cit. dekr.

Jestliže tedy jde o jednání provedené národním správcem v rámci této jeho funkce, t. j. o jednání, týkající se správy majetku daného pod národní správu, není z tohoto jednání právně zavázán národní správce, nýbrž národní správa jím zastupovaná.

Avšak i kdyby bylo lze připustiti pasivní legitimaci národního správce ve sporech, vedených proti majetku v národní správě jím vykonávané,

bylo by žalobu v souzeném sporu rovněž jako neodůvodněnou zamítnouti, ježto v době podání žaloby, t. j. 10. října 1945, národní správa ohledně velkostatku v T. nebyla ještě zavedena; jak soud zjistil výsledkem žalovaného jako strany slyšeného, byla tato národní správa zavedena teprve v únoru 1946 a teprve tehdy byl žalovaný jmenován národním správcem k vykonávání této národní správy.

Odvolaací soud zrušil k žalobcovu odvolání napadený rozsudek a uložil prvému soudu, aby po právní moci zrušovacího usnesení dále jednal a rozhodl. Z důvodů: Předpis § 369 obč. zák. o tom, co náleží žalobci dokázati, stanoví, že přísluší žalobci vedle důkazu jeho vlastnického práva k věci (»vlastnictví«) též dokázati, že žalovaný má tuto věc ve své moci. Tím není tudíž míněn pouze důkaz, že žalovaný je držitelem, jenž má i detenci věci, nýbrž stačí také prokázati, že žalovaný je pouhým detentorem, nebo že žalovaný je držitelem, avšak nemá detenci věci, poněvadž někdo jiný má tuto věc jeho jménem (srov. Komentář Sedláček - Rouček, díl II., str. 332). V důsledku toho nelze v této rozepři považovati za rozhodující, zda žalovaný nabytí neb nenabytí držby automobilu některým ze způsobů uvedených v §§ 426 až 429 obč. zák. Záleží pouze na tom, zda žalovaný má auto ve své moci takovým způsobem, že brání žalobci ve volném nakládání touto věcí, ať již tak činí sám, neb osoby jemu podřízené. Nezáleží totiž na tom, zda má klíče od garáže, klíč od auta a příslušné listiny žalobce sám, neb zaměstnanec pivovaru podléhající ve vnitřní správě tohoto podniku rozkazům žalovaného, zejména když garáž, v níž je auto uschováno, je na pozemku, jenž patří k pivovarskému podniku, takže žalobce by mohl auto odvézt z této garáže jen se svolením ředitele neb odpovědného správce podniku, jehož panství podléhá i pozemek umožňující přístup ke garáži. Záleží tudíž pouze na tom, zda žalovaný v době zahájení rozepře (§ 234 c. ř. s., § 378 obč. zák.) vedl správu pivovarského podniku, v němž auto bylo, zda za podnik navenek vystupoval jako jeho správce a zda v poměru k zaměstnancům tohoto podniku byl vedoucí silou, kterou byli zaměstnanci povinni uposlechnouti bez ohledu na to, zda byli neb nebyli činovníky závodní rady. Ustanovení § 20, č. 1 až 5 dekr. č. 104/1945 Sb. přesně vymezující působnost závodní rady, přiznává (pod č. 4) závodní radě právo účastniti se pouze návrhy a radou na správě podniku, nevyjímá však žádného z členů závodní rady, ani jejího předsedu, z povinnosti podrobiti se služebním rozkazům vedoucího podniku. Jestliže pak žalovaný, aniž byl snad jmenován národním správcem, fakticky vykonával správu a vedení podniku a byl jako takový zaměstnanec podniku uznáván, pak lze sotva pochybovati o tom, že jemu příslušela i faktická moc nad věcmi na pozemcích tohoto podniku se nacházejícími. Bude tudíž na prvém soudu, aby k důkladnému vysvětlení otázky pasivní legítimace žalovaného uvedl — po případných dotazech stranám (§ 182 c. ř. s.) — na přetřes skutkové okolnosti vedoucí k objasnění rozsahu skutečné (faktické) funkce žalovaného v podniku, v němž auto bylo zadrženo a aby případným provedením dalších nabídnutých důkazů, bude-li jich ovšem třeba, objasnil, zda auto v době zahájení rozepře bylo v moci žalovaného jako vedoucího podniku a zda žalovaný byl s to, aby svým

opatřením umožnil žalobci volné nakládání tímto autem. Nezbytným předpokladem spolehlivého závěru, zda žalovaný — kdyby byl k žalobě pasivně legitimován — zasáhl do vlastnictví žalobce, je provedení důkazů žalobcem nabídnutých o tom, že je vlastníkem auta a že jeho prohlášení, jímž se vzdal vlastnictví k autu, není jeho pravým přivolením a není platné, poněvadž prý bylo dosaženo trestným činem.

Nejvyšší soud rekursu žalovaného nevyhověl.

Důvody:

V souzené věci jde předem o to, zda z označení žalované strany plyne, že je žalován žalovaný ve své funkci národního správce určitého jmění.

Podle § 1 c. ř. s. může být stranou v rozepři jen osoba způsobilá samostatně před soudem jednati. Podle dekr. č. 5/1945 Sb. se zavádí národní správa, nehledíc k některým výjimkám, na majetek určitých osob. Tím se odnímá dispozice takovým majetkem dosavadnímu vlastníku a svěruje se národnímu správci. Národní správce je povolán, pokud jde o tento majetek, k veškerým dispozicím souvisejícím s jeho správou a je také povolán zastupovati jej před soudem. Takto spravovaný majetek tvoří sice zvláštní majetkovou podstatu, avšak ani majetek sám, ani jeho »národní správa« se nestává právním subjektem a nemá způsobilost být stranou ve sporu. Stranou ve sporu může být jen národní správce, a to — na rozdíl od svých vlastních záležitostí — v této své funkci.

Když tedy žalobce označil žalovanou stranu jako »K. K., národní správce velkostatku v T.« a toto označení upravil na »K. K., jako prozatímní národní správce jmění velkostatkáře V. S. v T.«, vyslovil tím dostatečně jasně, že žaluje K. K-a v jeho funkci národního správce jmění uvedeného velkostatkáře.

Je-li tomu tak, jde již jen o to, zda a jak auto, o něž v souzené věci jde, se dostalo do majetkové podstaty spravované národním správcem K. K-em a zda v ní dosud je.

Právním proto nařídil odvolací soud probrání těchto otázek a nepochybil, když rozsudek prvního soudu z důvodů uvedených v jeho zrušovacím usnesení zrušil.

Č. 234.

K zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekretu presidenta republiky ze dne 30. října 1945, č. 108 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidělený nebo přidělováný. Souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. k tomu nestačí.

(Rozh. ze dne 7. května 1947, R I 190/47.)

První soud povolil na žádost věřitele Spořitelny v L. a dlužnice prot. firmy O. F. v národní správě tento zápis ve vl. č. 32 poz. knihy kat.

ú. T.: 1. Podle ustanovení o zavedení národního správce místním národním výborem v T. ze dne 6. června 1945 poznamenává se národní správa ve smyslu dekretu presidenta republiky z 19. května 1945, č. 5 Sb. 2. Podle výmazní kvitance ze dne 12. července 1946 a úředního potvrzení ze dne 3. července 1946 vkládá se výmaz práva zástavního za úvěrní pohledávku firmy »N.« do výše RM 17.000.—, t. j. Kčs 170.000.—, váznoucího pod pol. C 106 a vymazává se poznámka depuračního závazku. 3. Podle úvěrního prohlášení a listiny o zřízení jistoty ze dne 31. července 1946 a potvrzení místního národního výboru v T. ze dne 27. června 1946 vkládá se zástavní právo za úvěrní pohledávku spořitelny v L. do výše Kčs 300.000.— a za jistotu pro vedlejší závazky do výše Kčs 75.000.—.

Rekursní soud k rekursu Fondu národní obnovy návrh zamítl. Z důvodů: Jak plyne z potvrzení ONV v L. ze dne 5. prosince 1946, je majetek firmy O. F. dosud v konfiskačním řízení. Poněvadž jde o podnik živnostenský, jak zřejmo z výtahu z obchodního rejstříku krajského soudu v L., vztahují se naň předpisy dekr. č. 108/1945 Sb. Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu R II 50/46, R II 64/46 a R I 94/46 plyne z ustanovení § 1, odst. 1 a 4 cit. dekr., že konfiskace majetku a majetkových práv subjektů uvedených v § 1, odst. 1 — 3 cit. dekr. nastává ex lege, t. j. již samotným vyhlášením konfiskačního dekretu a rozhodnutí ONV podle § 1, odst. 4 cit. dekr. má význam pouze deklaratorní, t. j. vyslovuje jen to, co již nastalo ze zákona. Zatímní správou a rozdělením konfiskovaného majetku byl pověřen Fond národní obnovy, který zastupuje finanční prokuratura, pokud statut FNO nestanoví jinak (§ 3, odst. 1 dekr.). V souzeném případě byl dán majetek, spadající pod konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., pod národní správu podle dekr. č. 5/1945 Sb., jak patrně z výměru o ustanovení a zavedení národní správy vydaného MNV v T. dne 6. června 1945. Národní správce po vyhlášení konfiskačního dekretu se stal orgánem FNO, jak plyne z ustanovení § 5, odst. 2 posléz cit. dekr. Konfiskován je zásadně všechen majetek osob uvedených v § 1 konf. dekr., pokud v jednotlivých případech nebudou zjištěny výjimky, tak zejména podle § 1, odst. 1, č. 2 a podle § 2 cit. dekr., jež budou museti postižení zpravidla sami, aneb svým zástupcem uplatnit u ONV. Z toho, co uvedeno, vyplývá, že majetkem, jehož se týká dekr. č. 108/1945 Sb., nelze ani před rozhodnutím ONV podle § 1, odst. 4 dekr. nakládati tak, jako by nebyl konfiskován. Souhlas MNV v T. k uzavření zápůjčky, udělený podle § 22 dekr. č. 5/1945 Sb., sám o sobě nestačí, poněvadž v souzeném případě jde jednak o trvalé zatížení podstaty konfiskovaného majetku, jenž je nyní podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. ve vlastnictví Československého státu, a kromě toho předpis cit. § 22 byl modifikován ustanoveními § 13 dekr. č. 108/1945 a § 4, č. 12 vl. nař. 45/1946 Sb. (Statut FNO). Je tudíž k zadlužení podstaty nemovitého majetku, jenž je podroben konfiskaci, po účinnosti dekr. č. 108/1945 Sb. třeba souhlasu FNO, když jde o majetek Československého státu. Tento souhlas není ve spisech vykázán a proto nezbylo, než napadené usnesení

ve výroku, pokud je ve stížnosti brán v odpor, změnit tak, že knihovní návrh se zamítá.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Dovozujeme, že nemovitost, jež má být zatížena hypotekárním zástavním právem, není nemovitostí přidělenou ve smyslu § 13 dekr. č. 108/45 a § 4, č. 12 vl. nař. č. 45/1946 Sb., vytýkají stěžovatelé rekursnímu soudu právní mylnost, dovolal-li se pro svůj zamítavý výrok v napadeném usnesení těchto zákonných předpisů. Leč rekursní soud neopřel své rozhodnutí jen o tyto předpisy, z nichž dovodil, že byl jimi doplněn předpis § 22 dekr. č. 5/1945 Sb., nýbrž i o to, že jde o majetek, který podléhá konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., a který je nyní bez ohledu na to, zda došlo k výroku správního orgánu podle § 1, odst. 4 řech. dekr., či nikoliv, ve vlastnictví Československého státu. Tento názor není dovolacím rekurssem napaden a není jím doličena ani právní mylnost napadeného usnesení, pokud na tomto podkladě má rekursní soud za to, že k zatížení takové majetkové podstaty je potřebí souhlasu Fondu národní obnovy vůbec, t. j. i když nejde ještě o majetek přidělený (přidělovaný).

Opak nelze dovodit z předpisu § 4, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb., jehož se stěžovatelé v tomto směru jediné dovolávají, protože z toho, že Fondu přísluší podle tohoto předpisu právo dozírat na hospodaření národních správců, nikterak neplyne, že není potřebí jeho souhlasu k zatížení podstaty konfiskované nemovitosti (srov. § 4, odst. 1, č. 2, 6 vl. nař. č. 45/1946 Sb.).

Poněvadž souhlas Fondu k zatížení nemovitosti, o niž jde, vykázan nebyl, zamítl rekursní soud knihovní návrh právem.

Dovolacímu rekursu nebylo proto vyhověno.

Č. 235.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb. o prohlášení za mrtvého.

V řízení o důkaz smrti nelze užítí domněnky podle § 8, odst. 2 cit. dekr. pro řízení o prohlášení za mrtvého, nýbrž nutno za den smrti označit den, kterého podle provedených důkazů nezvěstný zemřel nebo který nepřežil (§ 11 (5) cit. dekr.).

Návrh na opravu usnesení o důkazu smrti je přípustný nejen tehdy, když navrhovatel tvrdí, že zůstavitel zemřel jiný den, než který je v usnesení označen za den smrti, nýbrž i tehdy, když byl označen pouze den, který nezvěstný nepřežil, a navrhovatel, ačkoliv nemůže dokázat, že nezvěstný zemřel jiného určitého dne, snaží se o důkaz, že nezvěstný nebyl již živ některý jiný (dřívější) den.

(Rozh. ze dne 8. května 1947, R I 177/47.)

Podle usnesení okresního soudu v Ch. o důkazu smrti E. W-a ze dne 6. března 1946, sp. zn. M 5/45, považuje se za den jeho smrti 6. březen 1944, t. j. den, který E. W. podle provedených důkazů nepřežil. Nezletilá D. D-ová navrhla opravu tohoto usnesení v ten smysl, že den smrti E. W-a je den 30. listopadu 1943 neb jiný den před 6. březnem 1944.

Prvý soud její návrh zamítl. Z důvodů: Podle provedených důkazů nebyl přesně zjištěn den smrti E. W-a a nelze proto za den jeho smrti prohlásiti jiný den, než poslední den doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel. Podle § 17, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb. je tímto dnem 6. březen 1944, kdy totiž uplynulo 6 měsíců ode dne 6. září 1943, kterého dne byl podle potvrzení ministerstva ochrany práce a sociální péče E. W. podle došlých zpráv ještě na živu.

Rekursní soud vyhověl rekursu navrhovatelky a zrušil usnesení prvního soudu a vrátil mu věc, aby, vyčkav pravomoci usnesení, doplnil řízení a znovu rozhodl. Z důvodů: Není správný výklad prvního soudu, že v § 17, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb. je určen den smrti ve smyslu § 11, odst. 5 cit. dekr. a to shodně s koncem šestiměsíční lhůty. Vždyť tento předpis se týká řízení o prohlášení za mrtvého a nikoliv řízení k vedení důkazu smrti; v § 21 také není takový den určen. V původním usnesení, o jehož opravu jde, bylo datum 6. března 1944 stanoveno podle návrhu tehdejšího navrhovatele, ačkoliv v provedených důkazech nebyl pro ně podklad. A přece podle § 11, odst. 5 cit. dekr. třeba určit den smrti právě podle provedených důkazů. Výpovědi dosud slyšených osob vyznívají proti onomu dni 6. března 1944. Poněvadž však žádná z nich přesně datum smrti E. W-a neuvádí, bude vhodné doplnit řízení dalšími důkazy, jež první soud dosud neprovedl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu J. K-a, účastníka řízení o důkazu smrti E. W-a.

Z důvodů:

V řízení o prohlášení za mrtvého jde o soudní výrok, že určitou osobu jest pokládati za mrtvou. Stačí proto dokázati její nezvěstnost určité kvality. Důkaz smrti nahrazuje však veřejnou listinu, obvykle úmrtní list, která podává plný důkaz, že určitá osoba zemřela. V řízení tomto se dokazuje skutečné úmrtí, nikoliv jen jeho domněnka.

Těmto rozdílům jsou v dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb. přizpůsobena i ustanovení o dni smrti.

V řízení o prohlášení za mrtvého jde i v tomto směru jen o pravděpodobnost a domněnku, neboť podle § 8 (2) je za den smrti označiti den, který nezvěstný pravděpodobně nepřežil, jinak poslední den doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel. Naopak ale v řízení k vedení důkazu smrti nutno zjišťovati nejen úmrtí zemřelého, nýbrž i den úmrtí a to buď tak, že se tento den podaří bezpečně zjištit, anebo se podaří zjištit aspoň den, který nezvěstný nepřežil. Pravděpodobnosti a domněnky jsou zde vyloučeny, neboť podle § 11 (5) je za den smrti označiti den, kterého podle provedených důkazů nezvěstný zemřel, nebo

který nepřežil. Stěžovatel jest tedy na omylu, že v řízení k vedení důkazu smrti lze jako pomůcky k určení dne, který nezvěstný nepřežil (§ 11 [5]), užití praesumpce zavedené ustanovením § 8 (2) pro řízení o prohlášení za mrtvého.

Návrh na opravu usnesení o důkazu smrti (§ 14) je přípustný nejen tehdy, když v usnesení byl označen den, kterého zůstavitel zemřel, a návrhověl tvrdí, že se tak stalo jiného určitého dne, nýbrž i tehdy, když byl označen pouze den, který nezvěstný nepřežil a návrhověl, nemoha sice dokázati, že nezvěstný zemřel jiného určitého dne, pokouší se o důkaz, že nezvěstný označeného dne už nebyl živ. Plyne to z ustanovení § 11 (5) — (viz výše) —, že den, který nezvěstný nepřežil, má býti označen podle provedených důkazů, tudíž tak, aby se co nejvíce blížil dni smrti, takže o dni, jenž označenému dni následuje, nelze pochybovati, že tohoto dne nezvěstný už nežil.

Výrokem, že za den smrti je považovati den 6. března 1944, který E. W. podle provedených důkazů nepřežil, bylo vysloveno, že za den smrti se uznává nejpozději konec dne 6. března 1944, a že není tedy vyloučeno, že E. W. zemřel teprve tohoto dne. V návrhu, aby usnesení bylo opraveno na den 30. listopadu 1943 nebo některý jiný den před 6. březnem 1944, netvrdí návrhovělka nic jiného, než že E. W. dne 1. prosince 1943, resp. 6. března 1944 už nežil, že tedy zemřel jiného dne, než který byl uznán za den jeho smrti. Tím jest dán předpoklad pro řízení podle §§ 14 a 12 cit. dekr.

Č. 236.

Není darováním na případ smrti, nýbrž mezi živými pod resolutivní výminkou, prohlásil-li dárce, že nevrátí-li se z koncentračního tábora ani on ani jeho děti, může si obdarovaný ponechat věc, již má pro dárce v úschově.

(Rozh. ze dne 8. května 1947, Rv I 109/47.)

Někdy koncem roku 1939 nebo začátkem r. 1940 přišla do rodiny V. L-ové I. R-ová se svou provdanou dcerou M-ovou a žádala o uschování persiánového kožichu. Bylo ujednáno, že kdykoliv bude I. R-ová chtít, L-ová kožich vrátí. R-ová mluvila o tom, že se asi nevrátí, že to nevydrží a že kožich, který L-ová převzala do úschovy, jí daruje. I. R-ová byla dne 7. prosince 1941 deportována do Terezína a je od června 1942 nezvěstnou.

Usnesením okresního soudu v P. ze dne 5. února 1946 zn. sp. Nc VII 479/45 byla G. Ch-ová ustanovena opatrovnice nezvěstné I. R-ové.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se G. Ch-ová proti V. L-ové vydání dámského persiánového kožichu uvádějíc, že nešlo o darování, nýbrž o pouhou úschovu a že darování, i kdyby k němu bylo došlo, bylo darováním na případ smrti a bylo by pro nedostatek formy neplatné.

Prvý soud zamítl žalobu, došel na základě svědeckých výpovědí k závěru, že I. R-ová žalované darovala kožich pod výminkou resolutivní, že totiž vrátí kožich, vrátí-li se buď ona sama nebo některá z jejích dcer.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Ze zjištění prvního soudu nelze vyvoditi, že šlo o darování na případ smrti. Smrt dárkyně nebyla podmínkou přechodu majetku na obdarovanou ani pohnutkou k přechodu majetku. Darovaná věc, jsoucí již v držení žalované, přešla ihned do jejího vlastnictví, ovšem s doložením, že bude převedena opět do vlastnictví dárkyně nebo její dcery, vrátí-li se buď dárkyně nebo její dcera. Pohnutkou k darování cenného kožichu bylo hlavně velké nebezpečí, které brala na se žalovaná jako schovatelka věci podrobené soupisu židovského majetku a jistota odtransportování žalobkyně. Vzhledem k tomu, co uvedeno, nelze v souzeném případě mluvit o darování na případ smrti ve smyslu § 956 obč. zák. ani tehdy, kdyby strany při slovech »vrátí-li se« měly na mysli nemožnost návratu a smrt dárkyně, pokud se týče její dcery. (Viz Gl. U. 2428, 7622, 13015 a 13446.) K platnosti zjištěné smlouvy nebylo třeba, aby o ní a vzdání se odvolatelnosti darování byl sepsán notářský spis, jak to vyžaduje § 956 obč. zák. při darování na případ smrti. S hlediska práva nyní platného nešlo ani o nedovolenou resolutivní výminku, když v první stolici nebylo tvrzeno ani prokázáno, že šlo o smlouvu neplatnou podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. Že předmětem smlouvy byla věc podléhající soupisu židovského majetku nevádí, neboť jde o předpis nyní neplatný. Žalobkyně se teprve v odvolání dovolává ustanovení § 1 zák. č. 128/1946 Sb. V první instanci, kde žalobu opřela o platnou schovací smlouvu (ne tedy o její neplatnost), nepřednesla žalobkyně po námitkách žalované skutkově nic z toho, čeho je třeba k právnímu závěru ve smyslu § 1 zák. č. 128/1946 Sb. Vzhledem k ustanovení § 482, odst. 1 c. ř. s. a předpisu §§ 10 a 13 zák. č. 128/1946 Sb. nemůže se žalobkyně teprve v odvolání domoci námitkou toho, aby byla věc v odvolacím sporném řízení posouzena s hlediska ustanovení § 1 zák. č. 128/1946 Sb. Chce-li žalobkyně po skončení sporného řízení v první instanci uplatnit nárok ve smyslu §§ 1 a 6 zák. č. 128/1946 Sb., musí tak učinit u okresního soudu příslušného podle § 10 cit. zák. v nesporném řízení. Podle toho, co uvedeno, nemá G. Ch-ová jako opatrovnice nezvěstné I. R-ové nárok na vydání kožichu od žalované.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z důvodů:

Dovolatelka uplatňuje jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení, které spatřuje v tom, že nižší soudy uznaly darování persiánového kožichu za platné, ač jde ve skutečnosti o darování na případ smrti, které pro nezachování předepsané formy je neplatné (§ 956 obč. zák.). Dovolatelka však neprovádí uplatňovaný dovolací důvod po zákonu, ježto nevychází ze souhlasných skutkových zjištění nižších soudů o tom, jak došlo k darovací smlouvě.

Právní závěr nižších soudů, že mezi I. R. a žalovanou došlo k darování kožichu, který žalovaná měla od ní již v úschově, a to k darování s resolutivní výminkou, že žalovaná vrátí darovaný jí kožich, vrátí-li se

dárkyně nebo některá její dcera, odpovídá zjištěnému skutkovému stavu věci i zákonu.

Jde o darování mezi živými s resolutivní výminkou, které je pravým darováním (t. j. platnou darovací smlouvou, při níž darovaná věc byla skutečně odevzdána), neboť obdarovaná není k ničemu zavázána. Povinnost vrátiti kožich nastane teprve dostavením se resolutivní výminky, kdy darovací smlouva pozbude platnosti.

Právním důvodem nabytí vlastnictví kožichu tu je darovací smlouva, jejímž předmětem je persiánový kožich, který měla žalovaná od R. již v úschově (v detenci) a způsob nabytí záležel v souhlasné vůli obou stran, aby žalovaná jako uschovatelka kožichu měla jej nadále jako jeho vlastnice (§ 428, věta 2, obč. zák.). Tento projev smluvních stran je určitý, jak pokud jde o předmět, tak pokud jde o dobu, od níž se stává obdarovaná vlastníci. Z toho plyne, že není správné stanovisko zastávané žalující stranou, že jde o darování na případ smrti, které pro nezachování formy předepsané § 956 obč. zák. není platné.

Č. 237.

Lhůty podle § 575, odst. 1 c. ř. s. neplatí ve sporu o vyklizení bytu, v němž žalobce opíral svůj nárok nejprve o zánik nájemního poměru, později však — změniv žalobu — výlučně o tvrzení, že mezi stranami nájemní poměr nevznikl a byt je užíván bez právního důvodu.

Tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčkal povolení rozluky (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, nezměnilo se nic na manželčině právu nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch.

(Rozh. ze dne 9. května 1947, Rv I 49/47.)

Vlastnice domu čp. 111 ve V. M. P-ová zřídila svého času svému synovi L. P-ovi a jeho manželce A. P-ové právo užívání k uvedenému domu, vyhradivši si pouze byt pro sebe a svého manžela a vymínivši si určitá naturální plnění. V roce 1943 opustil L. P. společnou domácnost s A. P-ovou a odstěhoval se do jiného bytu v témže domě.

M. P-ová domáhá se nyní sporem proti A. P-ové vyklizení bytu, který užívá v domě čp. 111 ve V. V žalobě opírala M. P-ová nejprve svůj nárok o tvrzení, že žalovaná užívala bytu na základě smlouvy nájemní, jež prý zanikla výpovědí. Při ústním jednání dne 3. října 1946 však opravila žalobní tvrzení tak, že žalovaná nebyla v nájemním poměru, nýbrž užívala bytu jako manželka L. P-a a nyní po zrušení manželského společenství prý užívá bytu bez právního důvodu.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolaací soud zamítl žalobu. Z důvodů: Jde o vlastnickou žalobu opřenou o důvod, že žalovaná nemá titul k dalšímu používání

vyklizovaného bytu. Je proto nerozhodné, zda žalobkyně napřed v žalobě tvrdila, že nájemní smlouva zanikla výpovědí, a pak opravila svůj přednes tak, že žalovaná se svým manželem neměla vůbec platný titul pro užívání domu; v obou případech závisí rozhodnutí sporu na zjištění, zda má žalovaná nyní nějaký právní důvod — ať smluvní či jiný — k dalšímu užívání domu, jež je nesporně vlastnictvím žalobkyně. Proti změně žaloby se při jednání dne 3. října 1946 žalovaná neopřela, takže dlužno předpokládat její souhlas mlčky. Nějakého výslovného rozhodnutí nebylo proto potřeba. Neprávem je vytýkán rozpor se spisy, zda šlo či nešlo o nájem, neboť po změně žaloby byla otázka nájmu mimo úvahu. Tím se zúžilo rozhodnutí odvolacího soudu jen na otázku právní. Prvý soud totiž zjistil, že žalovaná spolu se svým manželem, který je synem žalobkyně, bydlela v místnostech, jež dosud užívá žalovaná, podle smlouvy se žalobkyní. Za užívání bytu poskytovali manželé P-ovi žalobkyni určité plnění naturální (jakýsi výměnek). Nynější situace je změněna potud, že onen výměnek poskytuje dosud žalobkyni a jejímu manželovi, který není ani spoluvlastníkem domu, jen manžel žalované a že v oněch místnostech bydlí jen žalovaná, neboť její manžel se od ní asi v roce 1943 odstěhoval. Bydlí sice v témže domě jako žalovaná, avšak v sousední místnosti a žije v konkubinátě s jinou ženou. Dále je pro posouzení věci rozhodující zjištění prvního soudu, že manžel žalované používá dosud při svém hospodaření stodoly, jež patří žalované. Prvý soud přesto žalobě vyhověl z toho důvodu, že výměnek poskytuje jen manžel žalované a žalovaná nikoliv; žalovaná neplní prý smlouvu se žalobkyní a nemá podle názoru prvního soudu ani právo na užívání bytu. Tento právní závěr není správný. Prvý soud především přehlédl, že to byl manžel žalované, který zrušil společné bydlení se žalovanou a tím své-mocně rozhodl o manželském společenství. Jak je odvolacímu soudu známo z rozlukového sporu manželů P-ových (sp. zn. C k I 677/45) žijí sice oba manželé odděleně, neboť manžel žalované se odstěhoval do jiné místnosti, nejsou však rozvedeni ani rozloučení a jejich spor o rozluku není dosud ani v první stolici rozhodnut. L. P-ovi nebylo dosud soudem povoleno ani oddělené bydliště. Žádost o ně je sice pojata do žaloby, ale nebyla ani kladně ani záporně vyřízena. Žalovaná, jak je rovněž soudem známo, se rozluce brání a nesouhlasí s ní. Podle § 93 obč. zák. není dovoleno manželům, aby své-mocně zrušili manželské společenství; učiní-li tak fakticky, je toto zrušení právně neplatné. Nemohl tedy ani L. P. jednostranně zbavit svou manželku práv, jež jí z titulu manželství patří. Oba manželé dostali právě se zřetelem k sňatku a manželskému společenství do užívání od žalobkyně místnosti, jež jsou předmětem sporu. Dokud manželství po právu trvá a dokud si manžel nevymohl oddělené bydliště, má žalovaná povinnost podle § 92 obč. zák. Rubem této povinnosti je však i její nárok, aby nadále bydlela v dosavadním bytě patřícím žalobkyni. Žalovaná tedy neužívá místností bez právního titulu, nýbrž jako manželka syna žalobkynina vzhledem k dosud platnému manželství a k dosud nezrušené povinnosti manželově sdílet se žalovanou dosavadní domácnost. Již proto je tedy žalobní nárok neodůvodněn a odvolání musilo býti vyhověno. Leč je tu důvod i další pro zamítnutí žaloby. Dosud

totiž trvá smluvní stav, že žalobkyni je poskytován výměnek. Musí tedy i ona snášet svou povinnost ze smlouvy, totiž trpět, aby žalovaná jako manželka jejího syna, který smlouvu plní, užívala bytu žalované. Žalovaná jej nemůže plnit, když jí to její manžel svémocně zmařil. Nadto je plnění nedílné, takže stačí, když je plní jeden z obou solidárně zavázaných. Ostatně není ani nyní žalovaná tak zcela ze vzájemného plnění vyloučena. Je zjištěno, že její manžel používá při hospodaření stodoly žalované. Tím mu je umožněno, aby plnil výměnek a tím je žalovaná také účastna i nadále plnění smlouvy. I z tohoto důvodu má tedy nárok na vzájemné plnění od žalobkyně ve formě dalšího užívání místnosti, jež dosud obývá jako úplatu za poskytování výměnku. Je celkem nerozhodné, v jakém poměru se oba manželé účastní plnění výměnku. Stačí pro nárok žalované, že se aspoň částečně účastní na plnění tím, že ponechává svému manželovi užívání stodoly jako nezbytného hospodářského příslušenství. Není tedy správný závěr prvního soudu, že by se již neúčastnila plnění výměnku. Pak se ovšem ani žalobkyně nemůže jednostranně zbavit závazku ze smlouvy vůči žalované, pokud se týče dodržovat tyto závazky jen vůči svému synovi.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z důvodů:

Dovolatelka svojí »opravou« žaloby při ústním jednání dne 3. října 1946 provedla ve skutečnosti změnu žaloby (§ 235 c. ř. s.) tím, že úplně upustila od původního žalobního důvodu a nahradila jej tvrzením, že žalovaná i její manžel bydlí v dovolatelčině domě bez právního důvodu. Žalovaná proti této změně nic nenamítala a jednala dále o změněné žalobě, takže podle zákonné domněnky (§ 235, odst. 2 c. ř. s.) nutno mít za to, že svolila ke změně žaloby a nebylo také třeba ani rozhodnutí prvního soudu, že změnu žaloby připouští. Podkladem rozsudku prvního soudu proto již nebyla žaloba, o níž v procesním řízení jest jednati podle předpisů §§ 571 a násl. c. ř. s. Nevztahuje se tudíž na tuto rozepří ani ustanovení § 575, odst. 1 c. ř. s. o osmidenní lhůtě k podání opravných prostředků.

Právo žalované na poskytování výživy (§ 91 obč. zák.) vůči jejímu manželovi nelze zaměňovati s jejími právy a povinnostmi vyplývajících z ustanovení §§ 92, 93 obč. zák., zejména s právem i povinností obou manželů setrvati v manželském společenství a tedy i ve společné domácnosti do té doby, pokud nebude manželství pravoplatně rozvedeno neb rozloučeno, po případě pokud tomu neb onomu z manželů nebude povoleno zatímní opatření odděleného bydliště. Podlehla-li snad žalovaná ve sporu o výživné, nemění tato skutečnost sama o sobě ještě nic na posléze zmíněných právech žalobkyně prýštěcích z platně uzavřeného manželství (§ 44 obč. zák.), neboť toto zůstalo nedotčeno zamítavým rozhodnutím jejího nároku na výživné ze zákona. Zamítavý výrok rozsudku ve sporu o výživném manželky nemůže proto zbavit manžela ve sporu zvítězivšího povinnosti setrvati v manželském společenství, nebylo-li

manželství dosud ani rozvedeno ani rozloučeno. Nelze také nahraditi tímto rozsudkem ani usnesení soudu o povolení zatímního odděleného bydliště.

Opustil-li manžel žalované o své újmě manželské společenství se žalovanou, nevyčkav povolení rozluky neb rozvodu manželství, po případě povolení zatímního odděleného bydliště, jednal protiprávně, neboť porušil výslovný zákaz § 93 obč. zák. Tento čin manželův porušující předpisy dosud platného manželského práva tudíž nic nezměnil na právní povaze i nadále existujícího manželského společenství mezi žalovanou a jejím manželem a na jejím právu, nabytém ze smlouvy uzavřené jejím manželem se žalobkyní o užívání domu, jež podle povahy věci byla sjednána i v její prospěch (§ 881 obč. zák.). Nemůže proto ani žalobkyně z tohoto činu vyvozovati své právo požadovati od žalované vyklizení bytu, neboť žalovaná dosud nepozbyla práva setrvati ve společné domácnosti, která trvá po právu dále, když svémocně její opuštění manželem žalované je právně bezúčinné. Dovolatelka však nárok na vyklizení bytu v domě č. 111 ve V. vůči manželovi žalované v této rozepří neuplatnila. Pokud pak žalobkyně tvrdí, že také manžel žalované bydlí v jejím domě bez právního důvodu, neodpovídá toto její tvrzení pravdě, neboť podle skutkového zjištění nižších soudů žalobkyně (a její manžel) postoupila užívání domu č. p. 111 ve V. manželovi žalované v době, kdy již byl ženat se žalovanou za to, že svým rodičům bude poskytovat výměnek a byt. Manžel žalované také tento svůj závazek dosud plní.

Č. 238.

Zákon ze 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody. Uplatňuje-li restituční nárok osoba, ustanovená národním správcem majetku, o jehož restituci nyní jde, je restituentovým odpůrcem Fond národní obnovy.

(Rozh. ze dne 9. května 1947, R II 54/47.)

E. F., F. F., O. F. byli dne 29. září 1938 veřejnými společníky protokolované Firmy S. a N. v Z., F. F. byl pak v téže době vlastníkem nemovitostí zapsaných ve vl. č. 379 poz. kn. kat. úz. Z. a poloviny nemovitostí zapsaných ve vl. č. 40 a 278 poz. knihy kat. úz. O. Trhovou smlouvou ze dne 6. srpna 1939 nabyli majetku E. a O. F-ových A. S. a W. N. F. F. a O. F. zahynuli jako oběti rasové persekce. E. F. byl po květnu r. 1945 ustanoven národním správcem majetku O. a F. F-ových.

Návrhem podaným roku 1946 domáhají se E. F. a pozůstalosti F. F-a a O. F-a, zastoupené přihlášeným dědicem a správcem pozůstalosti E. F-em, vrácení majetku podle zák. č. 128/1946 Sb. proti odpůrcům A. S-ovi a W. N-ovi, zastoupeným opatrovníkem Dr. K. K-em, advokátem v Z.

První soud návrhu vyhověl a usnesl se: I. 1. Trhová smlouva uzavřená mezi navrhovateli a odpůrci ze dne 6. srpna 1939 je neplatná.

podle § 1 dekr. pres. rep. ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. a § 1 zák. ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. 2. a) Majetek protokolované firmy S. a N. v Z., b) dům čp. 188, připsaný dříve F. F-ovi ve vl. č. 379 poz. knihy kat. úz. Z., c) polovina domu čp. 72, připsaná dříve F. F-ovi ve vl. č. 40 poz. knihy kat. úz. O., d) polovina pozemkové parcely č. kat. 230 role, připsaná dříve F. F-ovi ve vl. č. 278 poz. knihy kat. úz. O., se vrací původním majitelům a to majetek uvedený ad a) všem navrhovatelům, majetek uvedený ad b) — d) pozůstalosti F. F-a. 3. Krajský soud v Z. se žádá, aby u prot. firmy S. a N. v Z., která dříve zněla F. F., obnovil stav platný dne 29. září 1938. II. Soud nařizuje tyto zápisy: A) ve vložce č. 379 poz. knihy kat. úz. Z. na dům č. 188, B) ve vložce č. 40 poz. knihy kat. úz. O. na polovinu domu č. 72, C) ve vložce č. 278 poz. knihy kat. úz. O. na polovinu poz. parcely č. 230 role se vkládá výmaz neplatného vlastnického práva A. S-a a W. N-a a obnovuje se vlastnické právo F. F-a. III. Trhová cena 40.000 RM byla převedena na vystěhovalecký účet č. ... u banky »N.«, pročež podle § 7 zákona č. 128/1946 Sb. její vrácení navrhovateli odpadá.

Rekursní soud v Z. nevyhověl rekursu Československého státu — Fondu národní obnovy, zastoupeného finanční prokuraturou. K otázce, o níž jde, uvedl v důvodech: Rekurs je neodůvodněný. Stěžovatel uplatnil nedostatek pasivní legitimace a nedostatek zákonného zastoupení obou stran, zejména odpůrců Fondem národní obnovy, pokud se týče finanční prokuraturou podle § 41, písm. f) nesp. zák. Tato zmatečnost však není dána. Navrhovatel E. F. jako veřejný společník a spolumajitel protokolované firmy S. a N. v Z., byl k návrhu za firmu aktivně legitimován a stejně i za pozůstalosti F. F-a a O. F-a, ježto byl soudně ustanoveným správcem dosud neodvzdané pozůstalosti podle § 810 obč. zák., § 145 nesp. pat. Mimo to byl E. F. zároveň národním správcem uvedené firmy a majetku odpůrců, byv ustanoven k této funkci ONV v Z. Ježto byl oprávněn učiniti návrh na restituci a jeho nároky se při jeho funkci národního správce dostávaly do kolise, nemohl je uplatnit sám proti sobě jako proti národnímu správci. Za tohoto stavu věci musel býti zřízen odpůrcům opatrovník k činu, kterým byl ustanoven Dr. K. K., advokát v Z., usnesením ze dne 7. října 1946.

Podle restitučního zákona mohou být nároky na vrácení majetku uplatněny jak proti nabyvatelům přímo, tak proti osobám, které měly z tohoto neplatného právního jednání prospěch a proti jejich právním nástupcům, národní správě, státu (Fondu národní obnovy). Uplatnili-li navrhovatelé tyto nároky na vrácení majetku přímo proti bezprostředním nabyvatelům, byli tito pasivně legitimováni. Jelikož se však tím navrhovatel dostal do kolise, ustanovil právem prvý soud kolisního opatrovníka v osobě Dr. K. K-a, advokáta v Z. I když jsou odpůrci občany německé národnosti, neztratili tím procesní způsobilost projednávat před soudem a mohli proto býti zastoupeni také opatrovníkem, který jim byl pro toto nesporné řízení zřízen pro jejich nepřítomnost. Z těchto důvodů byli tudíž odpůrci nejen řádně pasivně legitimováni, nýbrž i zastoupeni.

Je nutno vypořádati se i s výtkou stěžovatele, že měl býti uvědoměn Fond národní obnovy, který měl býti zastoupen v řízení restitučním finanční prokuraturou. Restituční návrh zněl pouze na vyslovení neplatnosti právního jednání. Navrhovatelé si veškeré nároky na uplatnění škody podle § 6, odst. 3 rest. zák. vyhradili a vůbec ji zatím neuplatnili. O kupní ceně tvrdili navrhovatelé, že nemůže býti vrácena, poněvadž z ní nic neobdrželi, ježto byla poukázána přímo na vázaný účet F. F-a a odtud pak poukázána na Vystěhovalecký účet č. ... Všechny tyto skutečnosti tvrzené navrhovateli byly opět výslovně doznány opatrovníkem odpůrců a proto je právem musel prvý soud pokládati za skutečnosti dokázané ve smyslu § 266 c. ř. s. I z těchto skutečností je zřejmo, že se v celém řízení restitučním vůbec nejednalo o vrácení kupní ceny, o vyúčtování materiálních nároků, vrácení úhrady, zaplacení náhrady škody a o případných investicích na vrácenou nemovitost. Jen při těchto nárocích je zapotřebí Fondu národní obnovy, který je podle § 5 dekr. č. 108/1945 Sb. k těmto právním úkonům podle zákona oprávněn. Ježto se o těchto nárocích v celém tomto restitučním řízení vůbec nejednalo, nebyla účast Fondu národní obnovy nutná. Za tohoto stavu věci není tedy řízení zmatečným podle § 41, písm. f) nesp. zák. Rekursní soud sdílí názor, že Fond národní obnovy je účastníkem restitučního řízení teprve tehdy, když se s návrhem na vrácení uplatňuje současně i nárok podle § 6 rest. zák. a když se má vraceti kupní cena. Tohoto předpokladu v daném případě nebylo.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu Československého státu — Fondu národní obnovy, napadené usnesení i usnesení prvního soudu zrušil jako zmatečné i s řízením jemu předcházejícím a věc vrátil prvnímu soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Navrhovatelé uplatňují nárok na vrácení majetku ve smyslu zák. č. 128/1946 Sb., a to proti nabyvatelům německé národnosti, zastoupeným soudem ustanoveným opatrovníkem.

Majetek, o jehož vrácení jde, je pod národní správou a byl podle přednesu navrhovatelů učiněn pokus o docílení jeho vynětí z národní správy a vrácení původním vlastníkům nebo jejich dědicům (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.). Navrhovatel E. F. je podle výtahu z obchodního rejstříku a usnesení okresního soudu v Z. ze dne 13. května 1946, zn. sp. D 704/46, právě národním správcem tohoto majetku a nemohl proto nárok restituční uplatňovati proti sobě. Nemohl jej však uplatnit ani proti dosavadním vlastníkům německé národnosti. Vyhoví-li se návrhu restitučnímu a vrátí-li se majetek bývalým vlastníkům, je rozhodováno v podstatě o tom, čím bývalí vlastníci po zavedení národní správy nemohou disponovati (§ 20 dekr. č. 5/1945 Sb.). Kurátor ustanovený těmto německým vlastníkům nemůže míti více práv než jich měli oni.

Vlastním odpůrcem navrhovatelů, jenž může činiti závazná prohlášení i o případných vzájemných nárocích proti navrhovateli, je v tako-

vémto případě právě Fond národní obnovy, ať již v důsledku ustanovení § 16 zák. č. 128/1946 Sb., protože jde o majetek spadající pod ustanovení § 2 (3) dekr. č. 108/1945 Sb. či proto, že v opačném případě by tento majetek podléhal konfiskaci.

Poněvadž Fond národní obnovy, ač vzhledem k uvedenému je účastníkem řízení, nebyl slyšen, vytýká stěžovatel právem, že nižší soudy porušily zásadu o nutnosti slyšení účastníků před rozhodnutím, a zatížily tím celé řízení a svá rozhodnutí zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. g) nesp. zák. Řízení nižších soudů a jejich rozhodnutí bylo pro tuto zmatečnost zrušeno a není zapotřebí zabývat se dalším uplatněným rekursním důvodem nezákonnosti.

Č. 239.

Není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nátlak vykonávaný v době nesvobody Němcem na zmocněnce účastníka soudního řízení o odhadu k účelům vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti, jež však zůstal bez vlivu na řádné obhájení účastnických práv, není důvodem zrušitelnosti nebo změnitelnosti soudního rozhodnutí podle čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zákona z 19. prosince 1945, č. 12 Sb. pro rok 1946.

(Rozh. ze dne 14. května 1947, R II 95/47.)

Usnesením okresního soudu v B. ze dne 4. září 1944 zn. sp. Nc I 117/40 byla na návrh Zemského výběrčího úřadu v B. stanovena za účelem vyměření dávky z přírůstku hodnoty obecná hodnota zbytkového statku zapsaného ve vl. č. 353 poz. kn. pro kat. úz. R. ku dni zcizení 21. února 1936 částkou 596.000.— K.

Proti tomuto usnesení podávají Ing. K. G. a F. G-ová podle čl. 6 úst. dekr. pres. rep. o obnovení právního pořádku (příloha k zák. č. 12/1946 Sb.) odpor z těchto důvodů: Na jejich syna Dr. A. G-a, který je jako účastník v této dávkové věci zastupoval, byl prý činěn protiprávní nátlak přednostou Zemského výběrčího úřadu v B. Němcem K-em a presidiálním šéfem zemského úřadu v N. Němcem Dr. B-em. Nátlak ten záležel v tom, že na stížnost, kterou Zemský výběrčí úřad v B. na ně a na jejich syna zemskému úřadu podal, Dr. B. předvolal dne 4. září 1943 Dr. A. G-a, vyzval ho, aby se jakéhokoliv dalšího zasahování do věci té zdržel a pohrozil mu následky, jaké by to pro něho jako státního zaměstnance mělo, kdyby vyzvání toho nedbal. V důsledku tohoto nátlaku musel se Dr. A. G. od té doby zdržeti dalšího jednání, zejména dalšího zastupování navrhovatelů. Tito si nemohli opatřit jiného právního zástupce, poněvadž advokáti, na které se obrátili o zastupování, žádali tak vysokou zálohu, že navrhovatelé ji nemohli složit, neboť investicemi na statek pozbyli největší části svého majetku a násilnými a protipráv-

ními činy okupantů utrpěli značnou škodu na majetku, kterou podrobně uvádějí. Nátlakem Dr. B-a byli tedy navrhovatelé zbaveni úplně právního zastupování, takže od té doby nemohli řádně hájit svých zájmů, čímž utrpěli v řízení četné újmy, jež blíže rozvádějí. Tyto újmy by byly nenastaly, kdyby se Dr. A. G. byl mohl i po 4. září 1943 zúčastnit řízení jako jejich právní zástupce. Navrhovatelé Ing. R. G. a T. G. se proto domáhají, aby usnesení ze dne 4. září 1944, zn. sp. Nc I 117/40 bylo zrušeno a aby bylo obnoveno řízení do stadia před jeho vydáním.

Odpůrce navrhovatelů Okresní národní výbor v B. navrhl odmítnutí odporu a uvedl, že ze spisu zn. sp. Nc I 117/40 je zřejmo, že syn navrhovatelů Dr. A. G. i po 4. září 1943 zasahoval do celého jednání a není tudíž pravdou, že by v důsledku nátlaku Dr. B-a se musel zdržeti dalšího jednání ve věci.

Prvý soud návrh zamítl. Z důvodů: Ze spisu zn. sp. Nc I 117/40 okresního soudu v B. je patrné, že Dr. A. G. navrhovatele Ing. R. G. a T. B-ovou zastupoval od počátku řízení a jejich jménem podal řadu stížností a návrhů. Není však pravda, že po 4. září 1943, t. j. po tvrzeném nátlaku Dr. B-a se jakéhokoliv zasahování do věci zdržel. Vždyť již 2. října 1943 podal stížnost ř. č. 93 proti usnesení ze dne 22. září 1943, ř. č. 90, na níž je podepsán v zastoupení ing. K. G-a. Mimo to podal jako zástupce obou navrhovatelů stížnost ze dne 28. září 1944, ř. č. 140 a konečně dovolací stížnost ze dne 11. dubna 1945, ř. č. 144. V době od 3. října 1943 do 27. září 1944 neprovedl Dr. A. G. žádný úkon, zejména nezúčastnil se místního ohledání ani jednání o znaleckém posudku dne 5. dubna 1944. Neúčastí Dr. A. G-a na řízení v této době nebylo však navrhovatelům znemožněno, aby své zájmy řádně hájili. Vždyť ani před 4. září 1943 nebyli zastoupeni výhradně Dr. A. G-em. Tak na př. rekurs ze dne 2. října 1942, ř. č. 62 podal jako jejich právní zástupce Dr. J. K., advokát v P. Mohli si tedy i po 4. září 1943 zjednatí právního zástupce. Jejich tvrzení, že nemohli složit tak vysokou zálohu, jakou advokát žádal, je všeobecné a nedoložené. Navrhovatelé, ač byli bytem v P., mohli za právního zástupce zvoliti některého ze 7 advokátů, kteří měli tehdy sídlo v B. a jejichž požadavky na honorář by byly ještě značně nižší než advokátů z P. Od 15. března 1944 byli navrhovatelé zastoupeni Ing. H-em z P., o němž v podání ze dne 3. dubna 1944, ř. č. 119 praví, že je to odborný poradce vyšší kvalifikace, mající pověst prvního odborného znalce tohoto oboru. A tento zástupce zúčastnil se roku dne 5. dubna 1944, při kterém bylo jednáno o předloženém posudku znalců a celého dalšího řízení. Jestliže navrhovatelé mohli honorovati tak vynikajícího odborníka, byli by mohli zaplatiti též honorář právnímu zástupci. A konečně sám navrhovatel Ing. K. G. vzhledem k svému vzdělání a zkušenostem byl způsobilý, aby své zájmy hájil a zejména mohl své stanovisko uplatnit při místním ohledání, ježto na statku, o jehož odhad šlo, hospodařil a o jeho stavu tedy byl nejlépe informován. Ježto neúčastí Dr. A. G-a na řízení nebylo navrhovatelům znemožněno, aby své zájmy řádně hájili, nejsou jimi tvrzené újmy v příčinné souvislosti s onou neúčastí a jsou tedy pro posouzení důvodnosti odporu nerozhodné.

Z toho důvodu nejsou splněny předpoklady, uvedené v čl. 6, odst. 3, písm. a) úst. dekr. pres. rep. o obnovení právního pořádku, neboť i za neúčasti Dr. A. G-a na řízení mohli navrhovatelé své zájmy řádně hájit, a o věci bylo rozhodnuto po právu. Jednání Dr. B-a vůči Dr. A. G-ovi, jak je v odporu uvedeno, by bylo nepochybně nátlakem na osobu v řízení zúčastněnou ve smyslu čl. 6, odst. 1, písm. a) uved. dekr. a vyhrožováním osobě blízké újmou na cti, svobodě, majetku a výdělku ve smyslu čl. 6, odst. 2, písm. a) uved. dekretu. Avšak i když by se připustilo, že k tvrzenému nátlaku došlo, že se Dr. A. G. v důsledku něho po uvedené dobu řízení nezúčastnil, není odpor přesto odůvodněn, ježto nebyl splněn výše uvedený další předpoklad citovaného dekretu.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti navrhovatelů. Z důvodů: Především je třeba zjistiti, zda jsou dány předpoklady čl. 6, odst. 1, písm. c) a čl. 6, odst. 3, písm. a), b) ústavního dekretu pres. rep. o obnovení právního pořádku a § 2 zák. č. 76/1946 Sb., totiž, zda nátlak činěný dne 4. září 1943 německým presidiálním šéfem Dr. B-em u Zemského úřadu v B. přivodil nebo mohl přivoditi takové následky, že nebylo rozhodnuto po právu tak, jak bylo rozhodnuto v době svobody podle ustálené praxe a že strana z důvodu pohrůžky blízké osobě nemohla pro poměry v době nesvobody řádně hájit své zájmy, neboť jedině tak by byl opodstatněn návrh ve smyslu uvedeného zákonného ustanovení.

Nelze ponechat bez povšimnutí, že navrhovatelé na tuto vyhrůžku nijak nereagovali, jí se nepodrobili, nýbrž naopak neztenceným způsobem ve svých námítkách nadále pokračovali a také vyvinuli všemožnou činnost, aby je po právní stránce zcela prosadili a tak odhadní cenu prodaných nemovitostí podle jejich tehdejší hodnoty snížili. V tom směru je třeba zdůrazniti, že navrhovatelé již k znaleckému odhadu podali svoje připomínky odborníkem Ing. M. H-em v podání č. ř. 125, ke kterému také soudní znalci zaujali ve vyjádření před meritorním soudním rozhodnutím stanovisko, kterým svůj posudek o odhadu ještě doplnili. Rovněž nelze ponechat bez povšimnutí, že i při ústním jednání o odhadní hodnotě byli navrhovatelé zastoupeni odborníkem. Správně první soud zjistil, že navrhovatelé vyčerpali všechny možné opravné prostředky, neboť podali svým právním zástupcem Dr. A. G-em, jak stížnost proti rozhodnutí okresního soudu v B., tak také dovolací stížnost proti rozhodnutí rekursního soudu. Z těchto zjištění je zřejmo, že navrhovatelé skutečně vyvinuli všemožnou činnost k obhájení svých zájmů a že uvedená pohrůžka neměla nejmenšího vlivu v tom směru, že by se vzhledem k ní zdrželi nějaké činnosti ve svůj prospěch. Naopak z podaných stížností je vidno, že vyvinuli v tomto nesporném řízení ve všech směrech takovou činnost, že by ani jiný právní zástupce nevyvinul větší činnost a podle meritorního rozhodnutí všech tří stolic, nemohlo by býti ani jinak rozhodnuto po právu podle ustálené praxe v době svobody, zejména když zákonné předpisy o dávce z přírůstku hodnoty a zákona o soudním odhadu nedoznaly nejmenší změny. První soud dospěl k správnému závěru, že v souzeném případě nejsou vůbec dány zákonné předpoklady čl. 6, odst. 1, písm. c), odst. 3, písm. a), b) a tudíž nejsou také dány zákonné předpoklady § 2 zák. č. 76/1946 Sb.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů a k otázce, o níž jde, uvedl

v důvodech:

Skutkový předpoklad, z něhož dospěl rekursní soud k přesvědčení, že nátlak, jímž bylo působeno na syna stěžovatelů, nepřivodil nedostatek řádného obhájení jejich zájmů, ani to, že by se tito se zřetelem na něj zdrželi nějaké činnosti ve svůj neprospěch, není v zřejmém rozporu se spisy ve smyslu § 46, odst. 2 nesp. zák., jež by stěžovatelé mohli napadenému usnesení důvodně vytknout, a který by byl zároveň s to přivodit rozhodnutí jim příznivější. V tom směru není řízení ani tak vadné, že by tím byla založena nezákonnost ve smyslu § 23 nesp. zák. Úsudek rekursního soudu o tom, že stěžovatelům nebylo zabráněno řádné obhájení jejich zájmů, nelze pak srovnávat se spisy s hlediska výtky zřejmého rozporu se spisy.

Jestliže však nátlak na syna stěžovatelů nepřivodil nedostatek řádného obhájení jejich zájmů, padá tím jeden z předpokladů, pro které zákon dovoluje v předpise čl. 6, písm. a) ústavního dekretu pres. rep. o obnovení právního pořádku ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb. domáhati se zrušení soudních rozhodnutí vydaných v době nesvobody.

Napadené usnesení třeba proto již z těchto důvodů schválit, aniž je potřebí se zabývatí otázkou, zda nebylo rozhodnuto po právu nebo tak, jak by bylo bývalo rozhodnuto v době svobody podle ustálené praxe, ani ostatními vývody dovolacího rekursu, pokud by bylo lze k nim v rámci předpisů § 46, odst. 2 nesp. zák. vůbec hleděti.

Č. 240.

Ustanovení §§ 1, 2 zákona ze 16. května 1946, č. 128 Sb. předpokládají majetkový převod, přechod nebo jiná majetkově-právní jednání již uskutečněná.

Nevzešlo-li smluvci z postupní smlouvy právo na převod vlastnictví k nemovitosti, protože její schválení bylo německým správním úřadem v době nesvobody z národnostních důvodů odepřeno, nelze se domáhati nápravy podle uvedeného zákona.

(Rozh. ze dne 16. května 1947, R I 254/47.)

Němec R. P. v T. č. p. 51, t. č. neznámého pobytu jako příslušník německé branné moci, je podle odevzdací listiny ze dne 8. září 1941 vlastníkem domu č. p. 51 v T. zapsaného ve vl. č. 51 poz. kn. kat. úz. T. Notářským spisem ze dne 20. listopadu 1942 postoupil R. P. ideální polovinu domu č. p. 51 v T. své manželce Češce E. P-ové za 900 říšských marek pod výminkou, že smlouva bude schválena t. zv. zemským radou v J. Ten však výměrem ze dne 24. března 1943 schválení odepřel, protože

navrhovatelka prý je Češkou, a na podanou stížnost usnesením ze dne 8. prosince 1943 odložil vyřízení věci na dobu po válce.

V řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. domáhá se E. P-ová proti Československému státu výroku, že se výminka podle postupní a darovací smlouvy ze dne 20. listopadu 1942 prohlašuje za nedoloženou a to již od počátku, a že podle snímku notářského spisu může být na jednu polovinu domu č. p. 51 v T. vloženo vlastnické právo pro E. P-ovou. Odpůrce namítl mimo jiné, že se ustanovení zák. č. 128/1946 Sb. týká toliko skutečných majetkových převodů a předpokládá prý, že byl na spolukontrahenta činěn nátlak z důvodů rasových, národnostních či politických, což prý v daném případě nebylo, ježto výminka byla součástí projevu stran.

Prvý soud návrhu vyhověl. Z důvodů: K vývodům odpůrce nebylo lze přihlížeti, neboť nešlo tu o pravou odkládací výminku, jejíž nemožnost nebo neodvolatelnost by měly za následek neplatnost takto podmíněného právního jednání, nýbrž jde o *condicio iuris*, kterou nutno pokládati za nedoloženou, když osvobozením ony německé předpisy, pokud vyžadovaly k majetkovým převodům schválení zemského rady, pozbyly platnosti. Je nepochybné, že tyto předpisy znamenaly podle §§ 2, 15 zák. č. 128/1946 Sb. zásah do smluvní volnosti a tím nepřímo do majetku, a že jsou nyní neplatné. Je proto nutné ve smyslu § 2 cit. zák. tento zásah zrušiti.

Rekursní soud odmítl k stížnosti Fondu národní obnovy návrh E. P-ové. Z důvodů: Rekursní soud přezkoumav usnesení a spisy, shledal stížnost oprávněnou. Navrhovatelka nebyla oprávněna domáhati se restituce, protože žádného majetku nepozbyla, neboť nemovitosti nebyly nikdy jejím vlastnictvím. Že restituční nárok přísluší jen tomu, kdo majetek pozbyl, plyne nejen z § 1 zák. č. 128/1946 Sb., nýbrž i z §§ 4, 6 cit. zák. O platnosti nařízení k zákonu o zajištění říšské hranice ve znění vyhlášky ze dne 8. října 1941, ř. z. I., str. 623, jímž t. zv. zemský rada odůvodnil svůj zamítavý výměr ze dne 24. března 1943, mohl by soud uvažovati a mohl by je jako odporující československému právnímu řádu prohlásiti za neplatné, třebaže jde o správní akty bývalé okupantské moci, ale jen v souvislosti s řízením restitučním, jestliže by byly splněny podmínky, stanovené v zák. č. 128/1946. Tyto podmínky splněny nejsou, protože navrhovatelka nemovitosti nepozbyla a nebyl proto ani soud oprávněn rozhodovati o neplatnosti uvedených správních aktů. Domáhati se neplatnosti správních aktů přísluší podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. do výlučné kompetence správních úřadů. Prvý soud dopustil se zmatečnosti uvedené v bodě c) § 41 zák. č. 100/1931 Sb., když rozhodoval o věci patřící do příslušnosti správních úřadů. Musilo být proto napadené usnesení a celé předcházející řízení jako zmatečné zrušeno a žádost odmítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti E. P-ové, opravil však výrok napadeného usnesení tak, že se restituční žádost zamítá.

Důvody:

Navrhovatelka, osoba státně spolehlivá, se domáhá soudního výroku, že se prohlašuje za nedoloženou odkládací výminka schválení postupní a darovací smlouvy z 20. listopadu 1942, již jí postoupil její manžel, Němec R. P., ideální polovinu nyní konfiskované nemovitosti, zapsané ve vl. č. 51 pozemkové knihy kat. území T., bývalým zemským radou v J., a že na základě snímku zmíněné notářské smlouvy může býti pro ni vloženo právo vlastnické na jednu polovinu uvedené usedlosti. Již z tohoto přednesu je patrné, že nejde o případ restituční, neboť navrhovatelka nepozbyla věci nebo práva neplatným převodem, ani nebyla poškozena neplatným majetkověprávním jednáním (§ 4 zák. č. 128/1946 Sb.). Připojení odkládací výminky, omezující navrhovatelčin nárok na knihovní vklad vlastnického práva na jedné ideální polovině usedlosti č. p. 51 v T. — žádného jiného práva smlouvou nenabyla — nelze totiž pokládati za zásah do majetku nebo za majetkověprávní jednání ve smyslu §§ 1 a 2 rest. zák., které předpokládají majetkový převod, přechod nebo jiná majetkověprávní jednání již uskutečněná. V daném případě závisela platnost postupní a darovací smlouvy ve smyslu § 2 prvního prov. nař. k zákonu o zajištění říšských hranic a odvetných opatření, ve znění vyhlášky z 8. října 1941, ř. z. I., str. 623, tedy podle veřejnoprávního předpisu, na schválení býv. zemského rady a proto nenabyla navrhovatelka, dokud schválení nebylo uděleno, ze smlouvy ani práva domáhati se převodu vlastnického práva v pozemkové knize. Nenabyla-li však tohoto práva, nemohla ho také pozbyti a nemůže se proto domáhati nápravy cestou restituční. Nelze však přisvědčiti soudu rekursnímu, že první soud, rozhoduje o její žádosti, se dopustil zmatečnosti uvedené v § 41, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb., neboť žádost se opírá o §§ 2 a 15 zák. č. 128/1946 Sb. a patří proto na pořad soudní a nikoli do příslušnosti správních úřadů. Výrok napadeného usnesení byl proto opraven tak, že se žádost zamítá.

Č. 241.

Vyslovením konfiskace podle dekretů presidenta republiky č. 12/1945 a 108/1945 Sb. se stává dříve zřízený národní správce majetku nyní konfiskovaného orgánem Fondu národní obnovy; jinak však nenastává v jeho osobě žádná změna.

Restituční nárok lze uplatňovati i proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.), ten je však oprávněn vyzvati Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho. Do té doby, než Fond učiní takovéto prohlášení, je zastupován národním správcem jako svým orgánem.

Soud rozhodující o restitučním nároku je pouze oprávněn posouditi, zda jsou v konkrétním případě pochybnosti o státní spolehlivosti. K rozhodnutí o otázce státní příslušnosti je však příslušný jen okresní národní výbor.

Osvědčením generálního konsulátu Československé republiky (v Londýně) není prokázána státní spolehlivost ve smyslu § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb.

(Rozh. ze dne 16. května 1947, R I 263/47.)

J. V-ová se domáhá proti odpůrci, národnímu správci firmy »B.« v P., tohoto soudního výroku: 1. Trhová smlouva ze dne 8. dubna 1941, kterou byl německými úřady podle rasových předpisů v nepřítomnosti, bez přivolení a zmocnění O. S-a jeho závod převeden na Němce J. E-a, se prohlašuje za neplatnou; 2. firma »B.« J. E., dříve O. S. nást., se vrací původní vlastnici J. V-ové do držby a vlastnictví; 3. národní správce firmy »B.« J. E., dříve O. S. nást., je povinen vrátiti všechno, co z neplatného majetkového převodu podle uvedené trhové smlouvy obdržel Němec J. E., tudíž celý závod, a to jak obchod v P., tak i dílny s obchodním a dílenským zařízením, se vším příslušenstvím, s veškerým zbožím, s veškerými zásobami, se všemi obchodními knihami a všemi účetními a jinými doklady, jakož i celou pokladní hotovost navrhovatelce a je dále povinen převést na navrhovatelku právo disponovati všemi účty firmy u peněžních ústavů, je tudíž povinen vrátiti tento majetek navrhovatelce jako původní vlastnici v tom stavu a počtu, v jakém je, pokud se týče bude v době pravoplatnosti soudního usnesení bez újmy případného nároku Fondu národní obnovy na přírůstek vzniklý během okupace.

První soud vyhověl restitučnímu návrhu v celém rozsahu. Z důvodů: Navrhovatelka uplatňuje neplatnost trhové smlouvy ze dne 8. dubna 1941 ohledně závodu »B.«, uzavřené mezi O. S-em a Němcem J. E-em, protože prý byla uzavřena v nepřítomnosti prodávatele, bez jeho přivolení a zmocnění.

Na základě výpovědi E. S-a soud vzal za zjištěno a prokázáno, že svědek, ačkoliv neměl žádné plné moci ani všeobecné, ani speciální k prodeji závodu od O. S-a, který se jako žid z obavy před rasovou persekucí se strany německých úřadů již koncem března 1939 vystěhoval do Anglie, byl donucen výhrůžkou se strany Dr. R-a, komisaře, t. zv. Oberlandrata, aby v zastoupení O. S-a podepsal trhovou smlouvu z 8. dubna 1941, tedy pod nátlakem okupace, takže si byl dobře vědom, že tato »smlouva« je, pokud se týče bude podle československých zákonů neplatnou. Byla tedy tato smlouva uzavřena na základě německých rasových předpisů neplatných podle §§ 2 a 15 zák. č. 128/1946 Sb. a sluší ji proto považovati za neplatný majetkový převod pod tlakem okupace a rasové persekuce podle § 1 cit. zák. Z připojených spisů města P., referátu pro národní správu majetku, bylo zjištěno, že navrhovatelka podala ve správním řízení před více než třemi měsíci žádost o vrácení podniku, takže její návrh u soudu není předčasným podle § 9 cit. zák. V tomto správním řízení domáhala se navrhovatelka zrušení národní správy zavedené do tohoto podniku podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. Navrhovatelka se dále domáhá vrácení firmy »B.«, které svrchu zmíněným neplatným převodem pozbyla, a že utrpěla škodu. K návrhu je aktivně

legitimována, jelikož předložila osvědčení o národní spolehlivosti. Odpůrce v tomto směru nevznnesl žádných námitek. Podle prohlášení O. S-a z 23. července 1945, podepsaného jím na velvyslanectví ČSR v Londýně, zjistil soud, že S. smlouvou z 13. března 1939 prodal svůj závod navrhovatelce bez jakéhokoliv donucení nebo nátlaku a ze svobodné vůle na základě oboustranné dohody. Podle svého přednesu navrhovatelka závod zakoupila za 160.000 Kč hotově vyplacených a vložila do firmy nadto hotově asi 1.000.000.— K. Z výpovědi E. S-a soud zjistil, že tato smlouva byla uzavřena v jeho kanceláři za přítomnosti obou smluvních stran, že trhová cena byla řádně zaplacená, a smlouva v 8 denní lhůtě přihlášena k vyměření poplatku, jak vychází také najevo z přípisu Úřadu pro vyměřování poplatků v P. z 25. února 1941. Navrhovatelka se ujala držby závodu tehdy neprotokolovaného a vedla jej, měla však četné spory s vedoucím německým architektem C-em, který závod vedl již za S-a a ačkoliv byl židem, nadřžoval v závodě důsledně germanisaci. V listopadu 1939 navrhovatelka závodu pozbyla, protože byla z něho vyhnána Němcem E-em za přispění německých úřadů s odůvodněním, že převod židovského majetku, který je vyhrazen ve prospěch říše, na navrhovatelku jako na Češku se neuznává. Podle těchto zjištění byla navrhovatelka aktivně legitimována k návrhu, který byl správně namířen proti národní správě podniku. V příčině osoby O. S-a namítal odpůrce, že prý je německé národnosti, a jeho podnik byl prý veden se zaměstnanci zčásti německé národnosti. Proto prý také odpůrce obdržel výměr od Fondu národní obnovy, aby z vykázaných přebytků poukázal na účet fondového hospodářství částku 10.000 Kčs, což také učinil, protože prý jde o konfiskát. Navrhovatelka však ve svém dalším vyjádření uvedla správně, že zahájením restitučního řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. se konfiskační řízení — i kdyby bylo zavedeno — přerušuje podle platných směrnic ministerstva vnitra k dekrety č. 108/1945 Sb. Nehledíc k osvědčení generálního konsulátu ČSR v Londýně z 11. září 1946, které je veřejnou listinou a poskytuje plný důkaz o obsaženém v něm potvrzení, že O. S. je veden v evidenci zmíněného úřadu jako loyální a státně spolehlivý státní občan ČSR, kteréžto prohlášení navrhovatelka předložila a které odpůrce označil za nepostačující, nabyt soud vzhledem ke shora uvedeným zjištěním, přesvědčení o tom, že restituční žádost navrhovatelky je v plném rozsahu oprávněná, protože provedeným řízením byly zjištěny veškeré předpoklady podle restitučního zákona pro restituci. Soud dospěl k přesvědčení, že jak J. V-ová, tak i O. S. jsou osoby státně a politicky spolehlivé. Co se týče osoby O. S-a, tvoří potvrzení generálního konsulátu Československé republiky v Londýně ze dne 11. září 1946 o tom plný důkaz, poněvadž jde o veřejnou listinu. I kdyby se byl O. S. býval za první republiky hlásil k národnosti německé, šlo by zřejmě o případ podle § 1, odst. 3 úst. dekr. č. 33/1945 Sb., podle kterého se dekret o pozbytí československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské nevztahuje na takové osoby, které se po dobu zvýšeného ohrožení republiky v úředním hlášení hlásily za Čechy neb Slováky. O takový případ by, jak se dá souditi z potvrzení československého generálního konsulátu, šlo, kdyby se skutečně u O. S-a jed-

nalo o osobu původu německého. Leč ani to odpůrce neprokázal. Nelze ani tvrditi, že by O. S. mohl býti považován za zrádce neb nepřítel republiky aneb slovenského a českého národa, nebo za kolaboranta ve smyslu § 1, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., a to ani tenkrát, kdyby veškerá tvrzení odpůrce v tom směru byla pravdivá. Germanisační snahy nelze ještě dovoditi z okolností, že v závodě byly po dobu první republiky zaměstnány též osoby německé národnosti. Když se snad některý ze zaměstnanců po dobu okupace choval nesprávně, nemůže býti za to činěn zodpovědným S. Nehledíc k tomu nemohlo by však dojiti ke konfiskaci majetku ani tenkrát, kdyby O. S-a bylo považováno za osobu státně nespolehlivou, neboť v době rozhodné podle dekr. č. 108/1945 Sb., t. j. jednak v době, kdy tento dekret vstoupil v platnost (30. října 1945), jednak v době faktického skončení německé a maďarské okupace (5. resp. 10. května 1945) je považováno za vlastníka závodu navrhovatelku J. V-ovou, o jejíž státní spolehlivosti není sebemenší pochybnosti, a nikoliv O. S-a.

Rekursní soud zrušil k stížnosti odpůrce napadené usnesení a uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Vývodům stížnosti nutno alespoň částečně přisvědčiti. Odpůrce poukázal v řízení před prvním soudem na to, že firma, o kterou jde, podléhá konfiskaci podle ustanovení § 1, odst. 1 a 3 dekrety č. 108/1945 Sb. Uvedl, že O. S. byl německé národnosti, jako takový zaměstnával téměř všechny úředníky a některé dělníky německé národnosti, vedl obchodní knihy a korespondenci německy, takže není pochyby o tom, že šlo o německý podnik. Prvý soud zabývá se touto otázkou dospěl k názoru, že O. S-a nelze považovati za osobu státně nespolehlivou, a že i kdyby takovou osobou byl, nemělo prý by to za daného stavu věci významu, když navrhovatelka je osobou státně spolehlivou. Leč rekursní soud s tímto posledním názorem nemůže souhlasiti vzhledem k ustanovení § 1, odst. 3 dekrety č. 108/1945 Sb., neboť podle tohoto zákonného ustanovení podléhá konfiskaci majetek, který náležel po 29. září 1938 osobám státně nespolehlivým a v době rozhodné podle odst. 1, věta první § 1 je po případě ve vlastnictví osob, v jejichž rukou by konfiskaci nepodléhal. Jak je patrné z důvodů napadeného usnesení, první soud se rozhodl sám řešiti prejudiciální otázku státní spolehlivosti O. S-a (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.). Šetření, které v tom směru konal, nepokládá však rekursní soud za dostatečné, aby otázka státní spolehlivosti mohla býti spolehlivě rozhodnuta. Tak nebylo vyšetřeno, zda je vůbec dán podklad tvrzený stěžovatelem, z něhož by se dalo usuzovati, že O. S. byl osobou státně nespolehlivou (přihlášení se k německé národnosti v r. 1930, německá národnost zaměstnanců, německé vedení obchodních knih a korespondence). Bude-li pak prokázána německá národnost O. S-a, bude nutno dále zkoumati, zda nejde u něho o výjimku uvedenou v § 1, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. Osvědčení generálního konsuluátu v Londýně z 11. září 1946 nepokládá rekursní soud za postačující, ježto tento úřad potvrzuje jen nejvýše chování O. S-a za doby emigrace a ještě neuvádí dobu ani přibližně. Nezbylo proto než již z tohoto důvodu rekursu vyhověti a rozhodnouti, jak se stalo. Na prvním soudu pak bude, aby ří-

zení v naznačeném směru doplnil a pak teprve znovu rozhodl. Vzhledem k námitkám odpůrcovým bylo by dále na místě, aby navrhovatelka předložila trhovou smlouvu z 13. března 1939. Při tom ovšem nutno podotknouti, že v rámci řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. nelze se zabývatí tvrzením, že smlouva ta nebyla míněna vážně, že šlo jen o smlouvu na oko, kterou nebyl S. vázán.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti navrhovatelčině.

Důvody:

V souzené věci jde o vrácení majetku podle zák. č. 128/1946 Sb. Odpůrce v tomto řízení vytýkal také, že odpůrcem navrhovatelky neměl býti on jako národní správce firmy, o jejíž restituci jde, nýbrž Fond národní obnovy. Tato výtká, byla-li by důvodná, zakládala by podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. zmatečnost řízení, neboť Fond národní obnovy nebyl v tomto řízení slyšen. Poněvadž k zmatečnosti třeba přihlídnouti z úřadu (§ 41, odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb.), je třeba se předem obíratí touto výtkou, i když ji nechal rekursní soud bez povšimnutí.

Podle dekr. č. 5/1945 Sb. spadá do působnosti národního správce jen správa majetku. Národní správce je oprávněn a povinen učiniti veškerá opatření, lichž je k řádné správě zapotřebí (§ 21 dekr. č. 5/1945 Sb.) a je povinen udržeti plynulý chod výroby (§ 3). Rozsah tohoto oprávnění (správy) nepřesahuji ani případy vypočtené v § 22 (2), když správce má potřebí souhlasu orgánu podle § 7, neboť i tyto důležité úkony se týkají také správy. Dispozice podstatou je v § 20 (1) cit. dekr. dosavadnímu majiteli odňata.

Fondu národní obnovy uložil naproti tomu § 3 (1) dekr. č. 108/1945 Sb. vedle obstarání úkolů souvisejících se zatímni správou konfiskovaného majetku také jeho rozdělení. Fond národní obnovy má vedle úkolů vypočtených v § 5 (2) také vypořádati závazky a provésti příděl konfiskovaného majetku. Fondu národní obnovy přísluší tedy také dispozice podstatou.

Konfiskační dekrety č. 12/1945 a 108/1945 Sb. nemají výslovného ustanovení, co se má státi s národními správci po nastalé konfiskaci, avšak předpisy § 5 (3) dekr. č. 12/1945 Sb. a § 5, odst. 1, č. 2 a odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. nasvědčují tomu, že v osobě národního správce vyslovením konfiskace nenastává žádná změna, neboť Fond jen dozírá na hospodaření národních správců, může požadovati jejich odvolání, po případě může navrhnouti jejich ustanovení u příslušných orgánů. Z tohoto oprávnění Fondu a z okolností, že Fond může disponovati i podstatou, plyne, že působnost Fondu je správci nadřazena a při nesouhlasu rozhodující. Fond národní obnovy může podle § 5 (2) dekr. č. 108/1945 Sb. vydati národním správcům směrnice pro jejich působnost a skutečně také tak učinil vyhláškou ze dne 10. února 1947 (Úřední list částka 19). Národní správce stává se takto orgánem Fondu národní obnovy.

Když navrhovatelka žádá vrácení firmy, o níž jde, má tím býti rozhodnuto o podstatě, která má býti z národní správy, po případě z konfiskační masy vyňata. To by svědčilo tomu, že odpůrcem navrhovatelů má býti Fond národní obnovy (viz k tomu vysvětlivky ministerstva spravedlnosti k zák. č. 128/1946 Sb., Věst. 1946, str. 59 a 60). Než přesto z toho neplyne, že by národní správce byl vyloučen ze zastupování svěřené mu podstaty, ať již aktivně, hodlá-li ji rozmnožití uplatněním nároku na vrácení, nebo pasivně, má-li ji před takovým nárokem chránit. Zastupovati ji může, poněvadž ke správě majetku národnímu správci svěřené (§ 21 dekr. č. 5/1945 Sb.) patří též opatrování a ochrana podstaty onoho majetku. Toliko dispositivní prohlášení o podstatě nemůže učiniti bez souhlasu Fondu národní obnovy. Tak nutno vyložití jednak ustanovení § 4 (1), jednak ustanovení § 9 zák. č. 128/1946 Sb. Nárok restituční možno proto uplatnit i proti národnímu správci, ten je však oprávněn vyzvatí Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho.

Mimo to třeba uvážiti toto: Provedení restitučního řízení bylo § 10 zák. č. 128/1946 Sb. svěřeno soudci nespornému, a to hlavně proto, že nesporné řízení je méně formální a tím rychlejší, že soudce má při sbírání materiálu, jeho třídění a hodnocení daleko volnější ruku než ve sporu (viz vysvětlivky Věst. 1946, str. 61). Platí tudíž pro řízení restituční i předpis § 6 zák. č. 100/1931 Sb. o účastnících řízení a dále také § 23, stanovící, že soud je povinen vyšetřiti z úřední moci všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí. Soud má proto vyslechnouti všechny účastníky, podle potřeby i jiné osoby, má si vyžádati zprávy úřadů a je oprávněn užiti všech průvodních prostředků podle zákona o řízení sporném. Při tom není omezen na skutečnosti, které uvádějí účastníci. V řízení restitučním pak jde ve většině případů také o vzájemné nároky nynějšího vlastníka, státně nespolehlivého (alespoň na vrácení zaplacené tržové ceny), a ježto by šlo o nárok podléhající rovněž konfiskaci, byl by Fond národní obnovy aspoň účastníkem řízení, oprávněným k uplatnění tohoto nároku (analogie § 4, odst. 1, druhá část první věty zák. č. 128/1946 Sb.). Po jasném svém prohlášení — buď k výzvě národního správce nebo k podnětu soudce —, může Fond zaujmouti v řízení postavení odpůrce navrhovatelů ve smyslu § 4 (2) zák. č. 128/1946 Sb. místo národního správce. Do té doby než Fond toto prohlášení učiní, je zastupován národním správcem jako svým orgánem. Je tedy tato výtku odpůrcova bezdůvodná.

Předpokladem pro uplatnění restitučního nároku je také průkaz, že navrhovatel a po případě jeho právní předchůdce, došlo-li mezi nimi k převodu po 29. září 1938, jsou osoby státně spolehlivé. Jsou-li pochybnosti o tom, že jde o osoby státně spolehlivé, rozhoduje o tom podle § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. orgán příslušný podle § 1, odst. 4 dekrety č. 108/1945 Sb., to je příslušný okresní národní výbor. Je tedy soudům odňato rozhodování o tom, zda někdo je či není státně spolehlivý, a jejich posouzení je jen vyhrazeno, zda v konkrétním případě jsou pochybnosti o státní spolehlivosti. Má-li tedy soud za to, že tu ta-

kové pochybnosti jsou, nerozhoduje sám o otázce státní spolehlivosti, nýbrž je třeba tyto pochybnosti odstraniti výrokem příslušného okresního národního výboru.

V souzené věci se stalo pochybným, zda O. S., který svůj podnik převedl na navrhovatelku teprve po 29. září 1938, je státně spolehlivý. Jeho státní spolehlivost byla totiž prokazována v nižších stolicích jen osvědčením generálního konsulátu Československé republiky v Londýně ze dne 11. září 1946 a v odvolací stížnosti osvědčením podle § 2 úst. dekr. pres. rep. č. 33/1945 Sb. generálního konsulátu Československé republiky v Londýně ze dne 6. prosince 1946. I když toto poslední osvědčení bylo předloženo až v dovolacím řízení a jde tedy o novotu, je tato novota přípustná, neboť osvědčení bylo vydáno dne 6. prosince 1946, první soud rozhodl dne 14. ledna 1947, takže jde o průkaz skutečnosti, nastalé ještě před rozhodnutím soudu první stolice, která, kdyby byla uplatňována, mohla míti vliv na rozhodnutí rekursního soudu (Sb. n. s. I., č. 12815, 13171 a 13175). Než obě tato osvědčení nebyla vydána úřadem, který pro potřeby řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. je oprávněn rozhodovati o státní spolehlivosti, a osvědčení z 6. prosince 1946 bylo nadto vydáno jen pro účely podle úst. dekr. č. 33/1945 Sb., jak plyne z ustanovení toho dekretu.

Nebyla tedy v tomto řízení dosud prokázána státní spolehlivost O. S-a a právem proto rekursní soud usnesení prvního soudu zrušil. Bude na prvním soudě, aby si dal buď stranami prokázati, že příslušný okresní národní výbor pokládá O. S-a za osobu státně spolehlivou nebo sám dal podnět k takovému rozhodnutí příslušného okresního národního výboru.

Č. 242.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Přešel-li majetek na býv. německou říši propadnutím podle rozsudku německého stanného soudu, není pro uplatnění restitučního nároku třeba předchozího zrušení rozsudku (§ 2 cit. zák.).

Dědic osoby, jejíž majetek přešel na býv. německou říši, je jen tehdy oprávněn uplatnit restituční nárok vlastním jménem, byla-li mu již pozůstalost odevzdána. Jestliže se tak ještě nestalo, je dědic oprávněn domáhati se restituce jen jménem pozůstalosti a se svolením pozůstalostního soudu.

(Rozh. ze dne 21. května 1947, R II 78/47.)

F. H. byl odsouzen rozsudkem německého stanného soudu ze dne 27. června 1942 k smrti a popraven. V rozsudku bylo vysloveno i propadnutí jeho jmění ve prospěch býv. německé říše. Návrhem podaným po vydání zák. č. 128/1946 Sb. domáhá se vdova po F. H-ovi proti odpůrci Fondu národní obnovy vlastnického práva pro zůstavitele ve vl. č. 950 a 2988 poz. kn. kát. úz. B.

Prvý soud návrh odmítl. Z důvodů: Navrhovatelka B. H-ová navrhla restituční řízení ohledně majetku svého manžela F. H-a, který byl gestapem popraven dne 27. června 1942 a jehož nemovitý majetek zapsaný ve vl. č. 950 a 2988 kat. úz. B. byl převeden na býv. německou říši. V pozůstalostním řízení u okresního soudu v Ž. zn. sp. D 713/45 byl navrhovatelce nemovitý majetek odevzdán, ale poněvadž není knihovně připsán jejímu manželu zemřelému, navrhuje, aby bylo vloženo právo vlastnické pro F. H-a. Odpůrce, t. j. Fond národní obnovy se vyslovil proti návrhu, protože nemovitosti popraveného F. H-a nebyly převedeny na německou říši majetkoprávním jednáním, nýbrž propadly na základě rozsudku stanného soudu v B. ze dne 27. června 1942. Soud zjistil pozemkovou knihu, že vlastnické právo pro německou říši bylo vloženo podle žádosti majetkového úřadu u t. zv. německého ministra pro Čechy a Moravu ze dne 28. března 1944 podle rozsudku stanného soudu ze dne 27. června 1942. Podle zák. č. 128/1946 Sb. je pro rozhodnutí o nárocích z tohoto zákona příslušný okresní soud, který řízení provede podle ustanovení soudního řízení nesporného (§ 10). Paragraf 1 cit. zák. vyslovuje neplatnost majetkových převodů a jakýchkoliv majetkových jednání v době nesvobody. V tomto případě však nešlo o majetkový převod anebo o majetkoprávní jednání, nýbrž o propadnutí nemovitosti na základě rozsudku stanného soudu okupantů. Proti těmto bezprávným jednáním má navrhovatelka možnost nápravy cestou upravenou zákonem č. 128/1946 Sb., pokud se týče podle zák. č. 76/1946 Sb. Řízení je sporné a je tudíž pořad nesporného soudnictví v tomto případě vyloučen.

Rekursní soud zrušil k rekursu navrhovatelky napadené usnesení a uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Naříkaným usnesením odmítl soud první stolice žádost stěžovatelčinu z toho důvodu, že pořad nesporného soudnictví je v tomto případě vyloučen a že navrhovatelka má možnost nápravy podle zák. č. 76/1946 Sb., kdež je řízení sporné. Podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. vzcházejí stejné nároky jako z majetkových převodů neplatných podle § 1 z majetkových převodů podle právního předpisu neplatného nebo z majetkových převodů uskutečněných jakýmkoliv způsobem, zejména úředním výrokem. V daném případě byl stěžovatelčin manžel F. H. popraven dne 27. června 1942 německým stanným soudem a podle rozsudku tohoto soudu bylo pak převedeno vlastnické právo k nemovitostem, o něž jde, na býv. německou říši. Je tedy nesporné, že šlo o majetkoprávní převod, jaký má na mysli § 2 rest. zák. Trestní skutek, pro který byl F. H. odsouzen, není trestný podle československého práva a proto možno tento nárok podle § 2 rest. zák. uplatnit u příslušného civilního soudu v nesporném řízení, poněvadž trestní zákon, podle kterého byl F. H. odsouzen, je předpisem neplatným ve smyslu § 15 rest. zák. Platí tudíž § 2 rest. zák. vedle předpisů o obnovení právního pořádku. Stěžovatelka má podle toho možnost uplatnit soukromoprávní nároky z tohoto trestního rozsudku, který snad již byl příslušným krajským soudem pro nicotnost zrušen, podle § 2 rest. zák. Proto bude úkolem prvního soudu, aby si případně vyžádal od příslušného krajského soudu zrušující usnesení ohledně rozsudku stanného soudu a pak ve věci rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu dekursu Fondu národní obnovy.

Důvody:

Navrhovatelka se domáhá toho, aby byl k nemovitostem zapsaným ve vl. č. 950 a 2988 poz. kn. kat. úz. B., jež jí prý byly již v pozůstalostním řízení po jejím manželovi F. H-ovi odevzdány, obnoven vklad práva vlastnického pro zůstavitele, který byl za okupace popraven a k nimž bylo zapsáno vlastnické právo pro býv. německou říši, a to, jak plyne z knihovního výpisu, na základě rozsudku stanného soudu ze dne 27. června 1942. Podle toho šlo tehdy o majetkový přechod ve smyslu § 2 zák. č. 128/1946 Sb., jak správně rozpoznal rekursní soud. Proto právem uložil prvému soudu, aby o věci dále jednal a rozhodl, zrušil jeho usnesení, když v něm první soud vycházel z mylného právního názoru, pro který odmítl o návrhu vůbec jednat v nesporném řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. Byl-li pak rozsudek stanného soudu, jak předpokládá napadené usnesení, vynesen na základě neplatného předpisu o skutku, který není trestný podle československého práva, je pro rozhodnutí o návrhu bez významu, zda byla již vyslovena nicotnost rozsudku, či nikoliv (čl. 9, odst. 2 úst. dekr. o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946, § 11 vl. nař. č. 79/1945 Sb.). Předpis § 2 zák. č. 128/1946 Sb., pokud jde o majetkové přechody, totiž předpokládá předchozí zrušení konkrétních výroků, na základě nichž došlo k majetkovému přechodu, jen tehdy, opírá-li se takový výrok o platný a nikoliv o neplatný předpis. Bude proto na prvém soudu, aby o věci uvažoval i s tohoto hlediska a zjistil též, zda byla pozůstalost navrhovatelce již odevzdána (§ 23 nesp. zák.). Jen za tohoto předpokladu může totiž navrhovatelka uplatnit restituční nárok vlastním jménem, jinak jen se svolením pozůstalostního soudu jménem pozůstalosti, byla-li jí správa pozůstalosti buď svěřena, nebo jako opatrovník této pozůstalosti, v kterémžto případě by bylo návrh v tomto směru po poučení navrhovatelky přiměřeně upravit.

Č. 243.

Dekret presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. o národní správě.

Poznámka národní správy v obchodním rejstříku nemůže se omezit na povšechné zjištění, že byla do podniku zavedena národní správa, nýbrž musí z ní být patrný i orgán, který národní správu zavedl, jméno a bližší označení národního správce a způsob, jímž znamená firmu.

V řízení o zápis nově ustanoveného národního správce do obchodního rejstříku a o výmaz dosavadního národního správce má nově ustanovený národní správce, třeba jím byla osoba právnická, postavení účastníka oprávněného k rekursu.

(Rozh. ze dne 22. května 1947, R I 261/47.)

Národním správcem firmy »R. Z.-P.« byl původně ustanoven J. J. Výměrem zemského národního výboru v Praze ze dne 12. listopadu 1946 byly národním správcem uvedené firmy ustanoveny »N-ské ocelárny, národní podnik v N.«. Výměr zemského národního výboru byl zaslán rejstříkovému soudu k označení nastalé změny.

Prvý soud odepřel změnu zapsati. Z důvodů: Ze znění § 16 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. vyplývá, že národním správcem může být ustanovena jediné osoba fyzická, neboť jen u ní mohou být splněny předpoklady, které požaduje na osobě národního správce § 16, odst. 1 cit. dekr. Právnícká osoba nemůže být brána do slibu, nemůže být osobně odpovědná, nemůže osobně vykonávat národní správu jako osoba právnická, nýbrž mohou tak činit jediné osoby fyzické, které národní podnik spravují. Výměr zemského národního výboru neobsahuje žádné fyzické osoby označené za národní správce a není v něm tudíž nic, co by mohlo být podkladem zápisu do obchodního rejstříku.

Rekursní soud odmítl stížnost N-ských oceláren, národní podnik v N. Z důvodů: Rekurs podávají ve skutečnosti N-ské ocelárny, národní podnik v N. jako národní správce. Prvý soud správně odůvodnil, že národním správcem může být ustanovena jediné osoba fyzická. Byla-li však národním správcem ustanovena jiná osoba, než osoba fyzická, nenabyla ze svého ustanovení dosud žádných práv ani povinností, zejména když nesložila a ani nemohla složit slib podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. Takováto osoba není tudíž účastníkem řízení při zápisu národních správců do obchodního rejstříku. Podle ustálené judikatury nejvyššího soudu (rozh. č. 12428, 13171 Sb. n. s.), je k rekursu oprávněn v nesporném řízení podle § 37 zák. č. 100/1931 Sb. toliko účastník nesporného řízení; tímto účastníkem je podle § 6 téhož zákona, kdo může být rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen nebo kdo uplatňuje právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí. Předpokladem tudíž je hmotněprávní poměr k tomu, co je předmětem nesporného řízení. Tohoto předpokladu v souzeném případě není. Poněvadž N-ské ocelárny, národní podnik, nejsou osobou fyzickou, nemohou být ani účastníkem v tomto řízení a byl proto rekurs odmítnut podle §§ 6, 37 zák. č. 100/1931 Sb.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti N-ských oceláren napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu k novému rozhodnutí.

Z důvodů:

Rekursní soud odmítl rekurs, který podaly N-ské ocelárny, národní podnik v N. ve funkci národního správce firmy »R. Z.-P.«, s odůvodněním, že N-ské ocelárny nejsou účastníkem řízení a nemohou jim ani být, ježto nejsou osobou fyzickou a nemají k tomu, co je předmětem řízení, takový poměr, který by jim podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. zjednával postavení účastníka řízení.

S tímto názorem nelze souhlasit.

Účastníkem nesporného řízení může být nejen osoba fyzická, nýbrž i osoba právnická, jsou-li u ní dány předpoklady § 6 cit. zák., t. j. může-li být rozhodnutím soudu přímo dotčena ve svých právech, nebo uplatňuje-li právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí.

Tento předpoklad v souzené věci je.

Podle § 15 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. má být národní správa zapísána v obchodním (společenstevním) rejstříku a to už na základě rozhodnutí o národní správě (§ 14 cit. dekr.). Ze souvislosti předpisů §§ 14 a 15 uved. dekr. plyne, že rejstříkový soud dostane opis rozhodnutí o zavedení národní správy a to zpravidla od orgánu, který rozhodnutí vydal. Poněvadž však rejstříkový soud jedná z moci úřední (§ 15 dekretu), může podnět k výkonu poznámky vycházet i odjinud, zejména od ustanoveného národního správce. Pokud jde o obsah rejstříkové poznámky národní správy, nutno mít na mysli, že jejím účelem je, aby se zúčastněná veřejnost mohla dovědět, čeho potřebuje v zájmu své právní a hospodářské jistoty k navázání nebo udržení svých obchodních styků s podnikem, o který jde. Nemůže se tudíž poznámka omezit snad jen na povšechné zjištění, že do podniku byla zavedena národní správa, nýbrž musí z ní být také patrné, který orgán správu zavedl a zejména jména a bližší údaje o národních správcích a o formě, v níž znamenají firmu (srov. i výnos min. sprav. z 15. června 1945 č. 14.144/45-II/1, č. 2 Věst. z r. 1945 o poznámkách národní správy v obchodních a společenstevních rejstřících).

V daném případě je zavedení národní správy v obchodním rejstříku už poznamenáno a jde jen o vyznačení změny v osobě národního správce, k níž došlo na základě výměru zemského národního výboru v Praze ze dne 12. listopadu 1946, č. ..., jímž byly pověřeny národní správou firmy R. Z. N-ské ocelárny, národní podnik v N. a zrušeny dřívější výměry, pokud se týkaly jmenování správců. Tento výměr mohou soudy přezkoumávat jen po stránce formální správnosti, nemohou se však zabývat jeho materiální stránkou, t. j. zda zemský národní výbor rozhodl správně, když ustanovil národním správcem osobu právnickou.

Jestliže rejstříkový soud odepřel vyhovět žádosti N-ských oceláren o zápis změn, k nimž došlo v důsledku uvedeného výměru, a odmítl N-ské ocelárny jako národního správce a dřívějšího národního správce J. J.-a vymazat, nelze N-ským ocelárnám jakožto ustanovenému národnímu správci upírat právní zájem na tom, aby došlo k provedení zápisu, a tudíž postavení účastníka řízení v této rejstříkové záležitosti (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb.) a to i s hlediska § 21 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., neboť k řádné správě majetku daného pod národní správu je z důvodů už výše uvedených nepochybně zapotřebí, aby z obchodního rejstříku bylo patrné, že došlo ke změně v osobě národního správce. Rekursní soud odepřel tudíž N-ským ocelárnám, národnímu podniku v N., neprávem legitimaci k rekursu.

Č. 244.

Ustanovení § 2 nařízení ministra spravedlnosti ze dne 7. října 1944, č. 228 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu.

(Rozh. ze dne 23. května 1947, R I 241/47.)

Žalobou o obnovu domáhá se J. H. proti protokolované firmě »Bří M-ové« obnovy řízení skončeného rozsudkem zn. sp. C VII 129/44 okresního soudu v P. Jako důvod obnovy uplatňuje žalobce, že v řízení, skončeném rozsudkem pro zmeškání, nemohl přednésti skutkové okolnosti, jichž přednesení nebo použití v řízení dřívějším bylo by prý způsobilo pro něj příznivější rozhodnutí.

První soud žalobu zamítl.

Odvolací soud zrušil z podnětu odvolání napadený rozsudek a žalobu o obnovu odmítl. Z důvodů: Se zřetelem k uplatňovanému důvodu žaloby o obnovu zabýval se odvolací soud především otázkou včasnosti žaloby. Pro žalobu o obnovu podle § 530, č. 6 až 7 předpisuje § 534, č. 4 c. ř. s., aby žaloba byla vznesena v konečné lhůtě jednoho měsíce ode dne, kterého strana byla s to, aby použila pravoplatného rozsudku anebo u soudu uvedla skutkové okolnosti a průvodní prostředky, o nichž nabyla vědomosti. Jde o konečnou lhůtu práva procesního. Lhůty dotčené nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. jsou však lhůtami práva soukromého, jak je patrné z označení tohoto nařízení jako opatření v oboru soukromého práva a dalšího označení v prvním oddílu, které upravuje stavení lhůt promlčecích a lhůt jim podobných. Jsou tedy míněny pouze lhůty práva hmotného, vedle lhůt promlčecích lhůty, které jsou zákonem nebo právním jednáním stanoveny pro nastoupení pořadu práva nebo pro jiné uplatnění práv v soudním řízení s hlediska práva soukromého (§ 2 cit. nař.). Citované nařízení však nelze vztahovati na lhůty práva veřejného, za které je považovati lhůty upravené civilním řádem soudním, tedy také lhůtu předepsanou v § 534, č. 4 c. ř. s. Na tuto lhůtu se tudíž nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. nevztahuje a bylo na žalobci, aby žalobu o obnovu podle § 530, č. 7 c. ř. s. vznesl v konečné lhůtě jednoho měsíce ode dne, od kterého byl s to, aby u soudu mohl uvést okolnosti a průvodní prostředky, které v žalobě uplatňuje. Začátek této lhůty je počítati ode dne skončení doby nesvobody, jímž podle vl. nař. č. 31/1945 Sb. je den 4. května 1945, takže konec lhůty nastal dávno před 27. prosincem 1945, kdy žaloba došla prvému soudu. Poněvadž tedy byla žaloba o obnovu podána po uplynutí preklusivní lhůty stanovené § 534 c. ř. s., k čemuž nutno přihlížeti z úřední moci, byl z podnětu odvolání rozsudek prvního soudu zrušen a žaloba jako nikoliv v zákonné lhůtě podaná odmítnuta (§§ 538, 543 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu rekursu.

Důvody:

Jak bylo doličeno již v rozh. č. 5541, 7963, 8121 a 15465 Sb. n. s. I., musí soud první stolice i soudy vyšších stolic, na něž věc došla dovoleným opravným prostředkem, z úřední moci zkoumati, zdali žaloba o obnovu byla podána včas a je podle zákona odůvodněna.

Včasností žaloby o obnovu se zabýval v souzené věci již odvolací soud, takže stačí přezkum jeho usnesení. Odvolací soud uznal žalobu o obnovu právem za opožděnou a správně to odůvodnil. Podle §§ 1 a 2 nař. ministra spravedlnosti č. 228/1944 Sb., použitelných podle čl. 2 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění vyhlášky k zák. č. 12/1946 Sb., stavily se do konce r. 1945 jen lhůty promlčecí a lhůty jim podobné, stanovené zákonem nebo právním jednáním pro nastoupení pořadu práva nebo pro jiné uplatnění práv v soudním řízení. Mezi ně nelze počítati lhůtu stanovenou v § 534 c. ř. s., neboť to je lhůta konečná, stanovená civilním řádem soudním, tak jako lhůta odvolací, dovolací, rekursní a j. Na takové lhůty citovaného nařízení ministra spravedlnosti o opatřeních v oboru soukromého práva nelze vztahovati (viz i vysvětlivky k § 2 nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. ve věstníku min. sprav. 1944, str. 130).

Protože v souzené věci odvolací soud právem žalobu o obnovu odmítl jako opožděnou, nebylo se ani třeba zabývati otázkou, zda žaloba o obnovu je podle zákona odůvodněna, ani otázkou, zda žalobce se měl nebo má domáhati proti rozsudku soudu první stolice v základním sporu nápravy jinak než žalobou o obnovu a jak.

Č. 245.

Dekret presidenta republiky ze dne 20. října 1945, č. 95 Sb.

Není nezákonným (§ 46, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že pozůstalostní soud není povinen ani přihlásiti podle § 1 cit. dekretu vkladní knížku složenou u něho dědicem pro odkazovníka za účelem spínění odkazu, ani podati žádost o náhradu podle § 5, odst. 4 cit. dekretu, nebyla-li vkladní knížka přihlášena.

(Rozh. ze dne 28. května 1947, R I 178/47.)

V poslední vůli ustanovil O. Z., zemřevší dne 29. listopadu 1921, svou universální dědičkou P. Z-ovou a uložil jí, aby složila částku 50.000 Kč, z jejíchž úroků bude podporována ta z jeho sester, která bude míti nejmenší příjmy. P. Z-ová složila uvedenou částku na vkladní knížku Městské spořitelny v K., znějící na jméno »Odkaz pozůstalosti O. Z-a«. Vkladní knížka, která byla uložena v soudním depositu, nebyla včas přihlášena k soupisu vkladů podle § 1 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. Vzhledem k tomu navrhla P. Z-ová, aby pozůstalostní soud podal ministerstvu financí žádost podle § 5, odst. 4 uvedeného dekretu o přiznání náhrady

ve výši částky 50.720 Kčs, kterou stát získal přechodem disposičního práva podle ustanovení § 5, odst. 1 tohoto dekretu.

Prvý soud návrh zamítl. Z důvodů: Podle ustanovení § 1 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. měl povinnost přihlásit vklady u peněžních ústavů jejich vlastníků. Podle ustanovení § 1, odst. 2 cit. dekr. byla jiná osoba, u které byla vkladní knížka z jakéhokoliv důvodu, toliko oprávněna ji přihlásit s označením, že jde o cizí vklad. V daném případě byla vkladní knížka, o níž tu jde, uložena v soudním depositu, tedy u osoby jiné než u vlastníka, takže pozůstalostní soud byl pouze oprávněn, nikoliv však povinen podati příslušnou přihlášku. Navrhovatelka se ve své žádosti odvolává na ustanovení § 5, odst. 4 dekr. č. 95/1945 Sb., v němž však je výslovně uvedeno, že pouze osoba k přihlášce povinná se může domáhat u ministerstva financí o přiznání náhrady ve výši propadlého vkladu. Pozůstalostní soud však není osobou k přihlášce povinnou, a proto nemůže ani svým jménem ani za navrhovatelku podávat žádost o přiznání propadlého vkladu. Je tudíž toliko osobou oprávněnou k žádosti o přiznání náhrady propadlého vkladu podle ustanovení § 5, odst. 4 cit. dekr., protože vklad složený na uvedené vkladní knížce je v podstatě jejím vlastnictvím, které je po čas života sester zůstavitelových omezeno tím způsobem, že úroky z něho náležejí té ze sester zůstavitelových, která je toho času nejpotřebnější. Vklad sám podle jasného znění poslední vůle po smrti sester zůstavitelových případně opět složitelce P. Z-ové nebo jejím dědicům.

Rekursní soud nevyhověl rekursu P. Z-ové a uvedl v důvodech svého usnesení: Rekurentka, nedotýkajíc se skutkového stavu věci, položeného ve shodě s obsahem spisů za základ rozhodnutí soudu první stolice, trvá na tom, že bylo povinností tohoto soudu, aby vkladní list Městské spořitelny v K., složený u něho do soudní úschovy, podle dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. sám přihlásil, poněvadž vzhledem k důvodu a způsobu jeho vzniku jde o depositum bez vlastníka. Rekurentka sama tedy ani netvrdí, že by vlastníkem byl okresní soud v K. — podle názoru rekursního soudu pro nedostatek právní subjektivity by ani býti nemohl — a to je podle názoru rekursního soudu rozhodující. Podle § 5, odst. 4 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. může totiž ministr financí přiznat náhradu ještě za dalších podmínek jen osobě, která byla povinna podati přihlášku podle § 1 nebo § 2 a osobou k přihlášce povinnou je ve smyslu § 1 cit. dekr. ten, kdo 15. listopadu 1945 vkladní knížku (list) vydanou peněžním ústavem na území Československé republiky vlastní, kdežto ten, u něhož vkladní knížka (list) z jakéhokoliv důvodu je, aniž by byl vlastníkem, je k přihlášce jen oprávněn.

Poněvadž tedy okresní soud v K. neměl povinnosti podati přihlášku a § 5, odst. 4 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. ani nedává osobě nemající povinnosti k přihlášce možnost náhrady a soudy jako takovému by ani nemohl ministr financí pro nedostatek právní subjektivity přiznat náhradu, nepochybil soud první stolice, když návrh P. Z-ové zamítl z toho

právního důvodu, že není vlastníkem vkladu. Pro povinnost soudu k podání takové žádosti není vůbec zákonného podkladu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu P. Z-ové.

Důvody:

Napadené usnesení není nezákonné.

Stěžovatelka sama ani netvrdí, že by se napadené rozhodnutí přičilo jasnému a nepochybnému znění dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb., nýbrž namítá, že se přiči pokynům ministra financí ze dne 27. října 1945, č. j. 55787/45-II/3, a smyslu citovaného dekretu presidenta republiky. Tyto pokyny týkají se však všeobecně úřadů, kdežto speciální pokyny pro soudní depozita jsou obsaženy ve výnosu min. sprav. ze dne 1. prosince 1945, č. 42615/45-II/5, v nichž je zvláště uvedeno, že přihlášky vkladních knížek nacházejících se v depozitech soudních je možno provést soudem i v případech, kdy nejde o soudní chráněnce, když však uzná soud takové opatření v zájmu veřejném nebo v důležitém zájmu soukromém za odůvodněné. Ani tedy podle pokynů tohoto výnosu není uložena soudům povinnost přihlášky, nýbrž dána jim pouze možnost přihlášku provést.

Podle výnosu min. financí ze dne 14. prosince 1945, č. 91847/45/7, bude lhůta pro přihlášení vkladních knížek (listů), které jsou předmětem soudního deposita, považována za zachovanou, jestliže přihlášku učiní do 31. prosince 1945 depositní soud sám jako přihlášku cizího vkladu podle § 1, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. K tomuto výnosu uvedlo min. sprav. ve svém výnosu č. 46191/45-II/5, poukazujíc na svůj výnos nahore citovaný ze dne 1. prosince 1945:

1. že předpokládá, že větší část vkladních knížek nacházejících se v soudních depozitech, byla již přihlášena a že ve zbývajících případech, pokud je bylo možno vůbec zachytit do evidence, bude možno nyní uvážiti, zda je podle konkrétních okolností účelné, aby přihláška byla provedena v prodloužené lhůtě soudem;

2. že postup ve výnosu soudům doporučovaný má toliko přispěti k zachování vkladů soudních chráněnců;

3. že nebyla-li přihláška podána ve všeobecné lhůtě ani ve zvláštní lhůtě povolené pro přihlášení vkladních knížek depositními soudy, přejde disposiční právo ku vkladu na Československý stát;

4. že výjimky budou pak možné již toliko dodatečně v rámci ustanovení § 5, odst. 4 a § 29 cit. dekr. na individuální žádost vlastníka vkladní knížky (zákonného zástupce); a konečně

5. že soudy a nositelé hromadného poručení nejsou za včasnou přihlášku zásadně odpovědní.

Ani z obsahu těchto výnosů neplyne povinnost soudu přihlašovat cizí vklady a zejména ne povinnost podávat žádost podle § 5, odst. 4 dekretu a neplyne tak ani ze smyslu uvedených pokynů a dekretu presidenta republiky.

Nemohlo býti proto dovolacímu rekursu vyhověno.

Č. 246.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Byla-li na majetek, který je předmětem restituce, zavedena národní správa, je v restitučním řízení tato správa odpůrcem restituentovým.

Je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyl-li restituční návrh doručen národnímu správci majetku osoby státně nespolehlivé, o jehož vrácení jde, a nebyla-li mu dána příležitost, aby se vyjádřil.

(Rozh. ze dne 28. května 1947, R I 270/47.)

Srovn. rozh. č. 241 Sb. n. s. II.

Restitučním návrhem podaným proti »N. S. Turnverein, Turngemeinde v B.«, zastoupeným Fondem národní obnovy, domáhají se B. Z. a A. Z-ová výroku, že smlouva z 5. února 1941, již prodali odpůrci nemovitosti zapsané ve vložce č. 134 a 140 kat. úz. B., je podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. neplatná a uplatňují nárok na vrácení těchto nemovitostí jakož i další nároky vzešlé z neplatného převodu. Tvrdí, že byli k prodeji donuceni pod tlakem okupace a národní a politické persekuce německými funkcionáři spolku N. S. Turnverein, kteří jim vyhrožovali udáním pro protiněmeckou činnost, nedají-li souhlas k prodeji.

Prvý soud vyhověl jejich návrhu potud, že prohlásil smlouvu za neplatnou. Rozhodnutí o dalších návrzích si vyhradil po právní moci usnesení.

Rekursní soud zrušil k stížnosti Fondu národní obnovy usnesení prvního soudu pro zmatečnost a uložil mu, aby doplnil řízení a znovu rozhodl. Z důvodů: Navrhovatelé opírají svou žádost o skutečnosti, z nichž dovozují, že trhová smlouva z 5. února 1941 je neplatná podle § 1 rest. zák. proto, že k ní došlo pod tlakem okupace a národní a politické persekuce. V návrhu tvrdí též, že odpůrce Deutscher Turnverein (NS Turngemeinde), jemuž touto neplatnou smlouvou své nemovitosti prodali, je zastoupen Fondem národní obnovy a že tyto nemovitosti jsou toho času pod národní správou F. J-a v B. Na dotaz soudu sdělil místní národní výbor v B., že národním správcem těchto objektů je J. N. Národní správce nebyl v řízení zastoupen a Finanční prokuratura v Praze, jež do něho vstoupila za Fond národní obnovy, přednesla, že nemovitost, o níž jde, je pod národní správou a že je proto návrh na vrácení vzhledem k § 9 rest. zák. předčasný a měl býti zamítnut. V napadeném usnesení soud vyslovil pouze, že kupní smlouva, o níž tu jde, je podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. neplatná a že o dalších návrzích bude rozhodnuto po pravoplatnosti tohoto usnesení. Svě rozhodnutí opřel o zjištění, že navrhovatelé jednali při jejím uzavření pod tlakem okupace, nikoli národní a politické persekuce. Proto nemohli podle názoru prvního soudu postupovati podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., a proto prý též nelze na daný případ použití § 9 zák. č. 128/1946 Sb. Tomuto názoru odporuje ve své

stížnosti rekurent a dovozuje ještě, že řízení je zmatečné proto, že NS Turngemeinde nebyla v něm zastoupená a soud jí měl zříditi opatrovníka. Je-li zjištěno, že nemovitosti, o něž jde, jsou pod národní správou, pak nemůže být, přihlížeje k §§ 20—24 dekr. č. 5/1945 Sb., §§ 9 a 10, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. a §§ 6, 18, 31 a 41 písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., pochybnosti o tom, že národní správce na ně zavedený je účastníkem tohoto restitučního řízení jako zákonný správce majetku odpůrcova a není třeba, jak míní stěžovatel, zřizovati odpůrci, Turnverein, ještě zvláštního opatrovníka. Nebyl-li, jak je zřejmo ze spisů, návrh národnímu správci doručen, nebyla-li mu dána příležitost, aby se o věci vyjádřil a nebylo-li mu usnesení doručeno, je řízení i usnesení zřejmě zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. a bylo je proto zrušiti. Na soudu první stolice bude, aby doručil návrh národnímu správci, slyšel ho, vyslechl též Fond národní obnovy, zjistil-li se, že jde o majetek konfiskovaný a tedy mu podléhající a poté rozhodl, zda na souzený případ lze použiti § 9 zák. č. 128/1946 Sb. V tomto směru se soud první stolice upozorňuje, že sami navrhovatelé již v návrhu svůj nárok opírají nejen o tlak okupace, ale též národní a politické persekuce. Bude tedy musit soud přihlídnout při novém rozhodování i k těmto skutečnostem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Z důvodů:

Není správný názor stěžovatele, že již proto, že restituovaný majetek byl a je dosud knihovně připsán odpůrci, Deutscher Turnverein (NS Turngemeinde), tedy subjektu uvedenému v § 1 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., jde o majetek konfiskovaný. Stěžovatel tu přehlíží ustanovení jeho § 2, odst. 3, podle něhož ani majetek, který je ve vlastnictví subjektu uvedeného v § 1, nepodléhá konfiskaci, pozbyly-li ho v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové neb politické persekuce osoby, které nespádají pod ustanovení § 1. Stěžovatelův restituční návrh je však opřen právě o tvrzení, že jde o takový případ, a účelem řízení zahájeného k jeho návrhu je, aby bylo zjištěno, zda majetek připsaný odpůrci Deutscher Turnverein je konfiskátem, či zda není konfiskátem a má býti vrácen stěžovateli vzhledem k jeho právu plynoucímu z § 1 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. Dokud tato otázka není pravoplatně vyřešena, platí o tomto majetku podle § 16, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. s výhradou práv plynoucích z tohoto zákona přiměřeně ustanovení dekr. č. 108/1945 Sb., vyjma část III, platí tudíž i § 5, odst. 2 tohoto dekretu. Podle tohoto ustanovení má Fond národní obnovy právo dozírati na hospodaření národních správců, požadovati jejich odvolání a navrhovati jejich ustanovení u příslušných orgánů. Z toho plyne, že ustanovením § 16, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. nebyla případná národní správa, zavedená na majetek zmíněný v § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., zrušena, nýbrž zůstane (až na vrchní dozor vykonávaný nad ní Fondem národní obnovy) dále nezměněna se všemi právy a povinnostmi vylčenými v §§ 18 a násl. dekr. č. 5/1945 Sb. Zák. č. 128/1946 Sb. byla naopak

pravomoc národního správce ještě rozšířena, pokud mu byla dána i aktivní a pasivní legitimace při uplatňování restitučních nároků týkajících se majetku daného pod národní správu. K právům vyhrazeným v § 16, odst. 1 zákona č. 128/1946 Sb. patří i tato práva národního správce plynoucí z tohoto zákona.

V souzené věci je nesporno, že na restituovaný majetek, připsaný odpůrci Deutscher Turnverein, byla zavedena národní správa, a proto je podle toho, co bylo uvedeno, zákonem povolaným odpůrcem při uplatňování restitučního nároku stěžovatele tato národní správa a je tudíž správný názor rekursního soudu, že řízení provedené prvním soudem je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., poněvadž návrh stěžovatele nebyl doručen národnímu správci a poněvadž mu nebyla dána příležitost, aby se o věci vyjádřil. Rekursní soud má však pravdu i v tom, že na prvním soudu bude, aby v novém řízení především uvažoval o tom, zde jest na případ použití předpis § 9 zák. č. 128/1946 Sb., pokud se týče o předčasnosti návrhu podle tohoto ustanovení. O této otázce má soud podle povahy věci uvažovati ještě než se pustí do jednání ve věci samé a je proto pro toto uvažování rozhodné především to, co tvrdí o svém restitučním nároku navrhovatel sám ve svém návrhu.

Č. 247.

Majetek nabytý osobou státně nespolehlivou podléhá konfiskaci podle dekretu ze dne 30. října 1945, č. 108 Sb., i když byl nabyt teprve v mezidobí od skončení okupace do vyhlášení uvedeného dekretu.

Za podmínek § 1 uved. dekr. podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky bez ohledu na to, zda je dědic vykonal či nikoliv. Fond národní obnovy je oprávněn vykonati na místo dědice konfiskované dědické právo dědickou přihláškou.

Je na pozůstalostním soudu, aby zjistil dříve než rozhodne o dědické přihlášce Fondu národní obnovy podané na místě dědiců, jichž majetek podléhá konfiskaci, dotazem u příslušného okresního národního výboru, zda jsou v osobách dědiců splněny podmínky konfiskace, zda výměr o tom je podle § 1, odst. 4 cit. dekr. pravoplatný a aby podle okolností vyslechl účastníky.

(Rozh. ze dne 28. května 1947, R II 41/47.)

Srovn. rozh. č. 153 Sb. n. s. II.

Dne 9. října 1945 zemřela v U. Česka E. D-ová, zanechavši poslední pořízení, které však není závětí, nýbrž pouze dovětkem. Zákonní dědicové — sourozenci zůstavitelčini — jsou německé národnosti, většinou státní příslušnosti rakouské. Podáním ze dne 22. května 1946 prohlásila finanční prokuratura, že vzhledem k tomu, že všichni zákonní dědicové i odkazovníci jsou německé národnosti, byly jejich nároky podle zákona konfiskovány pro stát a navrhla, aby byla jako zástupce Fondu národní

obnovy předvolána k pozůstalostnímu řízení. Při roku dne 12. června 1946 přihlásil se zástupce finanční prokuratury za Fond národní obnovy k pozůstalosti podle zákona s dobrodiním inventáře a navrhl, aby přihláška Fondu byla přijata na soud a aby pozůstalost byla Fondu odevzdána.

Pozůstalostní soud odmítl dědickou přihlášku Fondu národní obnovy a uložil notáři Dr. A. K-ovi jako soudnímu komisaři, aby projednal pozůstalost E. D-ové. Z důvodů: Podle § 533 obč. zák. zakládá se dědické právo buď na vůli zůstavitele vyjádřené podle zákonného předpisu nebo na dědické smlouvě nebo na zákoně. Zůstavitelka zanechala poslední pořízení, které však nelze podle § 553 obč. zák. považovati za závět, nýbrž pouze za dovětek, takže nastupuje zákonná posloupnost (§ 727 obč. zák.). Zákonními dědici jsou však pouze příbuzní zůstavitele, uvedení v §§ 730 a násl. obč. zák. V žádném případě není zákoným dědicem Fond národní obnovy, po případě stát, a bylo proto dědickou přihlášku tohoto Fondu ze zákona podanou s dobrodiním inventáře jako nezákonnou odmítnouti.

Zůstavitelka byla Češka, zákonní dědicové jsou národnosti německé a většina z nich příslušnosti rakouské. O tom, které majetkové nároky jsou konfiskovány, rozhoduje příslušný Okresní národní výbor, který se musí zabývatí zejména otázkou, zda po zůstavitelce, která byla národnosti české, jsou konfiskovány majetkové nároky dědiců, kteří uplatňují státní příslušnost rakouskou. Dlužno tudíž nejdříve vyzvati zákonné dědice k podání dědických přihlášek a u dědiců, kteří dědické přihlášky podají, zjistiti, zda jejich nároky byly podle dekr. č. 108/1945 Sb. konfiskovány, či nikoliv. Byly-li tyto nároky konfiskovány, pak odpadá další projednání pozůstalosti, neboť není oprávněných dědiců a pozůstalost připadne státu, případně Fondu národní obnovy.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti Fondu národní obnovy. Z důvodů: Prvý soud správně odmítl dědickou přihlášku Fondu národní obnovy, zastoupeného finanční prokuraturou, k pozůstalosti po E. D-ové, osobě to nepopřene české národnosti, jejíž jmění nebylo podle dekr. č. 108/1945 Sb. konfiskováno. Pro Fond národní obnovy, jak první soud správně rozpoznal, schází tu delační důvod (§ 533 obč. zák.), i když by tu běželo snad o nároky zákonných dědiců (odkazovníků) německé národnosti, jichž majetková práva by podléhala konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. Delační důvody vypočtené v § 533 obč. zák. nenahrazuje pro pozůstalostní řízení dekret č. 108/1945 Sb., jak se stěžovatel mylně domnívá, a kdyby bylo zjištěno, že dědici (odkazovníci) jsou osobami uvedenými v § 1 cit. dekr., měla by tato okolnost jen ten následek, že by jim pozůstalost (odkazy) nemohla býti odevzdána, nýbrž připadla by Československému státu, ovšem jen z důvodu konfiskace, ale nikoliv jako dědici či odkazovníku. Neoprávně tedy ani dekr. č. 108/1945 Sb. rekurenta k nějaké dědické přihlášce a opačný jeho názor není podepřen ani výnosem ministerstva spravedlnosti ze dne 25. července 1946 č. 38212/46-II/5, na něž se rekurent ve svém rekursu odvolává. Správně nařídil také první soud pokračování v pozůstalostním řízení a zařídil postup podle § 116 nesp. pat., neboť třeba se tu jednalo o praesumptivní

dědice, pokud se týče o odkazovníky německé národnosti, není dosud jisto, zda jejich majetková práva podléhají konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., či zda se tu snad nejedná o osoby, jejichž majetek je z konfiskace vyňat, nehledíc ani k tomu, že dosud není jisto, zda dědickou přihlášku vůbec podají, a tak teprve uplatní svá práva na dědictví. Kdyby přihlášku podali, bylo by teprve nutno podle shora citovaného výnosu ministerstva spravedlnosti dotazem u příslušného okresního národního výboru zjistiti, zda jde o nároky osob, jejichž jmění je konfiskováno, a kdyby jejich jmění podléhalo konfiskaci, bylo by teprve učiniti opatření k návrhu Fondu národní obnovy, aby pozůstalostní jmění bylo odevzdáno tomuto fondu podle konfiskačního dekretu. Kdyby dědici (odkazovníci) přihlášky nepodali, připadlo by pozůstalostní jmění jako caducum státu podle § 760 obč. zák. a § 130 nesp. pat.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu Československého státu — Fondu národní obnovy napadené usnesení a usnesení soudu první stolice, jímž byla odmítnuta dědická přihláška Fondu národní obnovy a uložil soudu první stolice, aby doplně řízení, o této přihlášce znovu rozhodl.

Důvody:

Především je tu řešiti otázku, zda majetek nabytý osobami státně nespolehlivými, — o kterémž předpokladu rozhodují ovšem jenom správní úřady, — může podléhati konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., i když byl nabyt teprve po faktickém skončení okupace (4. května 1945), třeba i v mezidobí od skončení okupace do vyhlášení dekr. č. 108/1945 Sb. (30. října 1945). Tuto otázku je zodpověděti kladně, neboť jinak by slova první věty § 1 dekretu »nebo ještě jest ve vlastnictví« byla zbytečná a nebylo by možno vysvětlit, proč podle dekr. č. 12/1945 Sb. se konfiskuje zemědělský majetek, který měly zmíněné osoby v den vyhlášení dekretu, t. j. ode dne 23. června 1945, tedy i onen, který nabyly až po skončení okupace, ale v uvedeném mezidobí.

Dědické právo vzniká zpravidla již smrtí zůstavitelovou (§ 536 obč. zák.) a může přejít na dědice původního dědice (§§ 537, 809 obč. zák.), je zcizitelné (§ 1278 obč. zák.) a může být předmětem jiných právních jednání (srov. § 1383 obč. zák.). Jeho přechod s původního dědice není vázán na to, že tento dědic již své právo vykonal, t. j. podal dědickou přihlášku, jak plyne zejména z předpisů §§ 537, 809, 823 obč. zák. a § 120 nesp. pat. Z toho je patrné, že dědické právo jako právo majetkové není právem ryze osobním a podléhá proto, jsou-li k tomu dány jinak podmínky, konfiskaci podle § 1 dekretu č. 108/1945 Sb., jakmile vzniklo, ať je dědic vykonal či nikoliv, a to se všemi důsledky z toho plynoucími, t. j. jsou s ním současně ve prospěch Československého státu konfiskována i ostatní oprávnění z dědického práva dědici příslušející, a Fondu národní obnovy dostává se tím i oprávnění, aby na místě tohoto dědice dědické právo vykonal dědickou přihlášku.

Konfiskace majetku podle § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. nastává sice již ze zákona, avšak o tom, zda nastaly ony skutkové předpoklady, s nimiž

je spojena konfiskace majetku ze zákona, jsou povinny vyslovit se výhradně správní orgány příslušné podle § 1, odst. 4 cit. dekr., jichž výrok o tom, je-li kladný, má toliko povahu deklaratorní vyslovující jen, co ze zákona již nastalo. Zásada vyslovená v § 23 nesp. zák. tudíž vyžaduje, aby soudy dříve, než rozhodnou o dědické přihlášce Fondu národní obnovy, podané na místě dědiců v úvahu přicházejících, zjistily dotazem u příslušného okresního národního výboru, zda jsou v jejich osobách splněny ony podmínky, s nimiž je ze zákona spojena konfiskace jejich dědického práva, či nikoliv, zda výměr podle § 1, odst. 4 dekretu o tom je pravoplatný a podle toho po případném výsledku účastníků (§ 18, odst. 2 a § 41, písm. g) nesp. zák.) rozhodly ve smyslu právních úvah shora uvedených o této dědické přihlášce.

V souzeném případě tak neučinily. Právem je proto napadenému usnesení v této části vytýkána nezákonnost pro porušení předpisu § 23 nesp. zák., jehož mělo být na případ použito (§ 46, odst. 2, čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I, zák. č. 314/1936 Sb.). Proto bylo usnesení obou nižších soudů v této části zrušiti a rozhodnout, jak ve výroku uvedeno.

Z předchozích vývodů plyne, že se přičí jasněmu a nepochybnému znění nebo smyslu § 536 obč. zák. a § 1 dekretu č. 108/1945 Sb., zjišťovat dotazem u příslušného správního orgánu, zda nastaly předpoklady konfiskace majetku jen oněch dědiců, kteří podali dědickou přihlášku, nikoliv též dědiců, jež ji nepodali. Ježto však není dosud jisto, zda dědické právo dědiců propadlo konfiskaci, není napadené usnesení nařizující pokračování řízení s poukazem na § 116 nesp. pat., ve výroku nezákonné, když k doplnění řízení dotazem u okresního národního výboru musí stejně dojít, jak již dovozeno.

Č. 248.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Dobrá víra nezprošťuje bezprostředního nabyvatele povinnosti vrátiti věc, nabytou jednáním neplatným podle § 1, nýbrž má význam jen při vypořádání vzájemných nároků stran.

Neúplnost řízení, nezabýval-li se soud, uznáv na neplatnost tržové smlouvy o nemovitosti, kupitelovými nároky na náhradu nákladu na opravy a splacení dluhů zcizitelových.

(Rozh. ze dne 28. května 1947, R II 85/47.)

A. T., stavitel v H., stavěl v letech před poslední válkou rodinné domky a prodával je. V roce 1928 koupil od J. B-a stavební místo, vystavěl na něm domek č. p. 2213 a dne 18. srpna 1930 uzavřel písemnou dohodu s manžely E. a B. F-ovými, z nichž první byl židovského náboženství a je již mrtev, že jim tento domek prodává za 48.000 Kč. Tržová smlouva měla být zaplacená ve splátkách po 400 Kč měsíčně, 4.000 Kč bylo složeno ihned. Kupní smlouva měla býti uzavřena a knihovně pro-

vedena teprve po zaplacení celé kupní ceny. Manželé F-ovi, kteří se do domku nastěhovali 1. září 1930, v něm bydleli do prosince 1939, nedodržovali však splátky po 400 Kč a nemohla být proto až do okupace sepsána a knihovně provedena kupní smlouva.

A. T. byl v posledních letech před okupací v peněžní tísní, zejména dlužil větší částky bance »N.« v H., která měla své pohledávky zajištěny na nemovitostech A. T-a a měla pro tyto pohledávky proti A. T-ovi exekuční tituly. A. T. proto odprodával své nemovitosti na zaplacení dluhů. Po obsazení H. německým vojskem musely se všechny rodiny důstojníků a poddůstojníků, pokud bydlely v kasárnách, vystěhovat, mezi nimi rodina A. B-a. Dne 9. května 1939 byl A. T. gestapem zatčen a dán do koncentračního tábora. Manželka B-ova K. B-ová koupila za souhlasu banky »N.« dne 21. září 1939 od A. T-a domek čp. 2213 v H. za 41.000 K. T-ovi byla smlouva poslána k podpisu do koncentračního tábora a potom knihovně provedena.

A. T. a B. T-ová se nyní domáhají proti K. B-ové vrácení domku čp. 2213 v H. podle zák. č. 128/1946 Sb.

První soud se usnesl: Trhová smlouva ze dne 21. září 1939, kterou K. B-ová koupila od A. T-a dům čp. 2213 stav. parc. č. 2030/2 zaps. ve vl. č. 4464 v H. za 41.500 K, která by jinak byla neplatná, ježto byla uzavřena pod nátlakem okupace, ponechává se v platnosti pod podmínkou, že K. B-ová zaplatí B. F-ové částku 7.000 Kčs do tří měsíců od pravoplatnosti tohoto usnesení pod exekucí. Útraty řízení se navzájem mezi stranami zrušují. Z důvodů: Je nepochybné, že ke smlouvě došlo pod nátlakem. Výpovědi A. T-a, která nebyla ničím vyvrácena, je dokázáno, že jednoho dne byl povolán do kanceláře a tam mu bylo nařízeno, aby předložil listinu podepsal. Protože to bylo v koncentračním táboře, musel tak učinit, aniž listinu tu četl. To je zřejmý nátlak, jaký má na mysli zák. č. 128/1946 Sb. Přesto ponechal soud smlouvu v platnosti podle dalšího znění § 1 zák. č. 128/1946 Sb. a podle § 6, odst. 2 téhož zákona. Že by K. B-ová byla osobou státně nespolehlivou, nebylo vůbec tvrzeno. Tvrdí se sice, že její manžel A. B. v době, kdy manželka byla již knihovně vlastníkem domu, vykonal nátlak vyhrožování gestapem F-ovým tím, že prohlásil, že když se F-ovi nevystěhují, že to předá gestapu, soud se však nemusel zjišťováním tohoto vyhrožování gestapem vůbec zabývat, protože se to netýká vlastnice K. B-ové. Že došlo k převodu za přiměřenou úplatu, je prokázáno tím, že A. T. uzavřel ujednání o prodeji domku za 48.000 Kč v roce 1930. Tehdy byl dům nový. V roce 1939 potřeboval však již značných oprav, zejména podlahy byly shnilé. Mimo to kupní cenu určovali právní zástupce A. T-a Dr. H. a ředitel banky »N.« J. M., kteří neměli naprosto žádného zájmu na tom, aby domek byl prodán K. B-ové pod cenou, právě naopak, neboť kupní ceny se mělo použít na splácení dluhů A. T-a. Z této okolnosti rovněž vysvítá, že prodej se stal vlastně v převážném zájmu A. T-a. Ředitel M. potvrzuje, že finanční situace A. T-a v té době vyžadovala odprodej jeho nemovitostí a jako v jiných případech se snažil a uskutečnil prodej jiných nemovitostí A. T-a, bylo tomu tak i v daném případě. A. T. pak sám

připouští, že v té době byl bance »N.« dlužen, že tato měla proti němu exekuční tituly, takže mohla domek, o který tu jde, dát do exekučního prodeje, čímž by ovšem A. T. byl hmotně poškozen. Všechny shora uvedené okolnosti vedly soud k tomu, že ponechal smlouvu podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. v platnosti. Soud však použil v daném případě také ustanovení § 6, odst. 2 cit. zák. K. B-ová je vlastníkem domu od roku 1939, provedla v něm opravy, adaptace a je nepochybné, že za nynější bytové krise potřebuje dům nutně pro sebe. Naproti tomu A. T. ani netvrdí, že by domu potřeboval pro sebe, nýbrž výslovně uvádí, že žádost o restituci podal jedině proto, aby mohl vyhovět přání B. F-ové a dodržet ujednání z roku 1930, kterým slíbil dům prodat F-ovým. Že se necítí k tomu zavázán právně, vysvítá z jeho výpovědi, kde udává toto: »I když F-ovi nedodrželi ujednání o splácení ceny domu, byl bych se vši pravděpodobností ujednání to dodržel a domek F-ovým přenechal. Když však po návratu jsem se dověděl, jakým způsobem jednali B-ovi s F-ovými ohledně vystěhování, rozhodl jsem se, že věc tak nenechám a proto, když F-ová se na mne v této věci obrátila, poslal jsem ji k Dru H-ovi, aby podal příslušný návrh podle zák. č. 128/1946 Sb.«

Z toho je zřejmé, že A. T. domu pro sebe nepotřebuje a že se naříkanou smlouvou necítí poškozen, nýbrž že o vrácení domu žádá jedině za tím účelem, aby jej mohl přenechat F-ovým. Je jasné, že zde není právního závazku pro A. T-a k přenechání domu F-ovým. Dohoda o koupi domu z r. 1930 zněla, že F-ovi zbytek kupní ceny 44.000 Kč měli splácet v měsíčních splátkách po 400 Kč. Tak byl by dům zaplacen v srpnu 1935. Protože F-ovi ujednání to nedodrželi, mohl A. T. beze všeho od svého slibu ustoupit. Že tak neučinil, na věci nic nemění. Jeho nynější stanovisko, že kdyby mu byl dům vrácen, že by jej se vši pravděpodobností přenechal F-ovým, je s jeho strany pouze ochota, ale F-ovi nemohli by se soudně domáhat dodržení původního ujednání. Je sice možné, že B. F-ová potřebuje domu, aby měla lepší byt, než má nyní. Jak v předu však bylo uvedeno, nemůže ona žádat za vrácení domu pro sebe a má jen právní zájem na tom, aby dům byl vrácen A. T-ovi, od něhož by jej mohla odkoupit.

Hmotně A. T. poškozen není, i když K. B-ová zaplatila za dům 41.500 Kč a podle původního ujednání s F-ovými byl dům prodán za 48.000 Kč. Vždyť vedle peněz, které zaplatila K. B-ová, totiž 41.500 Kč, složili F-ovi ve splátkách přímo T-ovi nebo do banky N. asi 35.000 Kč, kteréžto peníze byly také použity na zaplacení dluhů A. T-a. Jinak je tomu s B. F-ovou, která byla připuštěna do tohoto řízení jako účastnice. F-ová zaplatila ve splátkách asi 35.000 Kč. V domě bydlely dvě rodiny od 1. září 1930 do prosince 1939, tedy 9 roků a 4 měsíce. Nějaký zvláštní nájem neplatily. Je samozřejmé, že zadarmo tolik roků bydlět nemohly. Banka »N.« určila F-ovým z obou bytů nájemné měsíčně 300 Kč. Soud však bere pro výpočet poškození B. F-ové jen měsíční nájemné z obou bytů 250 Kčs. To činí za 9 roků a 4 měsíce 28.000 Kčs, které by F-ovi nepochybně museli jako nájemné z domu zaplatit. Protože však zaplatili 35.000 Kčs, jest podle názoru soudu B. F-ová poško-

zena o 7.000 Kčs a protože dům byl K. B-ové přenechán i podle § 6, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb., uložil soud K. B-ové, aby tento obnos 7.000 Kčs B. F-ové zaplatila.

Rekursní soud: I. odmítl rekurs B. F-ové, II. stížnosti A. T-a vyhověl a změnil usnesení prvního soudu tak, že trhová smlouva ze dne 21. září 1939, kterou K. B-ová koupila od A. T-a dům čp. 2213 v H. za 41.500 K, se prohlašuje za neplatnou podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. K. B-ová je povinna vydati A. T-ovi dům čp. 2213 v H. a zaplatiti mu na nájemném částku 21.000 Kčs do 15 dnů pod exekucí. Naproti tomu je A. T. povinen vyplatiti K. B-ové 41.500 Kčs rovněž do 15 dnů pod exekucí. Z důvodů: Je nesporné, že odpůrkyně zaplatila za nemovitost 41.500 K. Je proto povinen navrhovatel tuto kupní cenu odpůrkyni vrátiti. Odpůrkyně bydlí v domku od 1. prosince 1939 dosud. Soud rekursní pro výpočet nájemného za dobu od 1. prosince 1939 až do 31. prosince 1946 tedy za dobu 85 měsíců počítá nájemné měsíčně z obou bytů 250 K, poněvadž odpůrkyně v tomto domě provedla menší adaptace, totiž vyměnění podlah. Tuto částku by odpůrkyně vždycky musela platit jako nájemné, kdyby bydlela v cizím domě. Proto musí odpůrkyně vrátiti navrhovateli, pokud se týče zaplatiti na nájemném 21.150 Kčs, zaokrouhleno na 21.000 Kčs jako čistý roční výnos z domu 3.000 Kčs, čili celkem 21.000 Kčs. Dlužno zkoumati, zda B. F-ová náleží do skupiny osob, jimž podle § 4 zák. č. 128/1946 Sb. přísluší nárok z § 1 a § 2 cit. zák. na vrácení věci podle § 6 cit. zák. Manželé F-ovi byli až do koupi výše uvedené nemovitosti naturálními vlastníky tohoto domu a neplatným převodem naříkanou kupní smlouvou naturálního vlastnictví, případně práva, t. j. skutečného držení a užívání domu jako vlastníka (§ 4 cit. zák.) pozbyli. Z toho tedy plyne, že B. F-ové příslušel by i samostatný nárok proti odpůrkyni, pokud jde o předmět jednání ve smyslu zák. č. 128/1946 Sb., který neplatným převodem pozbyla, totiž svého naturálního vlastnictví. B. F-ová však byla připuštěna jako účastnice (§ 6 nesp. říz.) ve smyslu § 37 nesp. řízení, tedy má postavení jako vedlejší intervenient ve sporu podle § 17 c. ř. s., a má právo vystupovati na podporu navrhovatele jako hlavního účastníka, který má postavení jako strana ve sporu. B. F-ová uplatnila také ve svém podání, že má právní zájem, aby soud učinil rozhodnutí, jímž se návrhu A. T-a vyhovojuje, tedy že je účastnicí řízení podle § 6 nesp. říz., takže ovšem toto postavení nedává B. F-ové právo na přímé rozhodnutí mezi stranami.

Proto byla také její stížnost jako nepřípustná odmítnuta, poněvadž podle § 37 nesp. říz. není oprávněna k podání stížnosti proti rozhodnutí, jímž byl návrh A. T-a jako jediné oprávněného k návrhu na vrácení věci zamítnut (§§ 4, 6 zák. č. 128/1946 Sb. a § 37 nesp. říz.). Vzhledem k tomu, jak výše rozhodnuto, stala se stížnost odpůrkyně bezpředmětnou a poukazuje se na výše uvedené rozhodnutí.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu K. B-ové napadené usnesení i usnesení prvního soudu a uložil prvnímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Věcnými vývody dovolacího rekursu není popíráno, že smlouva, kterou koupila stěžovatelka od navrhovatele nemovitosti, o jichž vrácení jde, byla uzavřena navrhovatelem pod tlakem, jaký má na mysli § 1 zák. č. 128/1946 Sb., a že prodej oněch nemovitostí se nestal v převážném hospodářském zájmu zcizitele (§ 1 řečeného zákona). Vrácení požadovaných nemovitostí je dobře možné. Poněvadž pak navrhovatel žádá vrácení věci, nikoliv peněžitou náhradu, netřeba uvažovat o tom, má-li skutečně zájem na vrácení věci (§ 6, odst. 1 cit. zák.). Nejvyšší soud neshledal také na podkladě výsledků řízení, že jsou tu okolnosti tak zvláštního zřetele hodné, že opodstatňují poskytnutí peněžité náhrady za věc na místo jejího vrácení ve smyslu § 6, odst. 2 cit. zák. Opak není dovolen jen povšechným stěžovatelčím poukazem na rozhodnutí prvního soudu.

Zda stěžovatelka byla dobré víry, má sice význam při vypořádání vzájemných nároků podle §§ 6, 7 cit. zák., po případě, směřuje-li nárok proti právnímu nástupci původního nabyvatele (§ 4 zák.). Nezprošťuje tudíž ani dobrá víra bezprostředního nabyvatele věci, jakým je i stěžovatelka, povinnosti vrátiti věc nabytou způsobem přičícím se předpisu § 1 cit. zákona. S hlediska tohoto předpisu není proto potřebí uvažovat o tom, zda stěžovatelka byla dobré víry, či nikoliv.

Pokud pak stěžovatelka vytýká, že první soud ji neprávem považoval za nepoctivou držitelku, dovozujíc, že nebyla-li nepoctivou držitelkou není povinna ani vracet a nahrazovat užítky a tedy ani ne částku 21.000 Kčs, nelze jí přisvědčit pro nedostatek podmínek § 6, odst. 3, druhá věta zák. č. 128/1946 Sb., jež dovolacím rekurssem nebyly doloženy.

Řízení není sice zmatečné podle § 41, odst. 1, písm. g) nesp. zák., neboť stěžovatelka se mohla k věci vyjádřit stejně, jako ke všem podáním, pokud se týče ke skutkovému tvrzení navrhovatele, zejména i v příčině částky 21.000 Kčs, ježto tehdy byla jednání přítomna (§ 18 nesp. zák.). Právem však poukazuje na to, že podklad, na němž rozhodl rekursní soud o vzájemných nárocích, které vzešly účastníkům neplatným právním jednáním, je neúplný, protože nebyly náležitě probrány ve smyslu § 23 nesp. zák. všechny okolnosti důležité pro rozhodnutí. To se stalo tím, že první soudce prohlásil, že se omezí při rozhodování jen na zkoumání, zda trhová smlouva, kterou stěžovatelka nabyla nemovitosti, o něž jde, je neplatná s hlediska § 1 zák. č. 128/1946 Sb., a že teprve po pravomoci rozhodnutí o tom vyřeší, bude-li to potřebí, též finanční otázky, t. j. zřejmě vzájemné nároky plynoucí účastníkům z neplatného právního jednání. S tohoto hlediska první soud vzájemné nároky navrhovatele a odpůrkyně řádně neprobral, byť se této otázky také dotkl ve svém usnesení, a ostatně ani probrat nepotřeboval vzhledem k tomu, že nevyhověl návrhu na vrácení nemovitostí. Naproti tomu rekursní soud, nedoplniv řízení, vyhověl návrhu na vrácení nemovitostí a zároveň uložil navrhovateli, aby vrátil odpůrkyni kupní cenu 41.500 Kčs, této pak, aby zaplatila navrhovateli 21.000 Kčs jako čistý výnos z domu odpovídající výši

nájemného, kterou by byla stěžovatelka nucena jinak zaplatit, kdyby byla nájemnicí.

Správnost této výše odškodňovacího nároku však stěžovatelka popírá nejen námitkou, že třeba vzít v úvahu povinnost platit z této částky daň činžovní s přírážkami, jež by stihala navrhovatele, nýbrž v souhlase se svým podáním poukazuje dále jak na investice a případné opravy, tak i na to, že zaplacením tržové ceny se zmenšily navrhovatelovy dluhy, dospívajíc podrobným propočtem k závěru, že navrhovatel nebyl poškozen, neboť částka, o niž se zmenšila jeho úroková povinnost, je prý větší, než by činilo nájemné.

Správnost tohoto propočtu nelze sice bez vyjádření navrhovatele v tomto úseku řízení přezkoumat, leč nelze také beze všeho upřít předem těmto námitkám oprávnění, neboť mohou mít (§§ 6, 7 cit. zák.) vliv na výši vzájemných nároků, jež účastníci, t. j. navrhovatel a odpůrkyně mají sobě navzájem plnit, neboť podle § 7 je navrhovatel povinen vrátit všechno, co z neplatného právního jednání obdržel.

Protože v tomto směru je řízení obou nižších soudů neúplné a nelze rozhodnouti důsledkem toho ihned ve věci samé, bylo usneseno, jak ve výroku uvedeno (§§ 43, odst. 3, 46, odst. 3 nesp. zák.).

Č. 249.

Nebyl-li zásah, jímž došlo k faktickému skončení pracovního poměru, v časové souvislosti s národní revolucí, nelze jej posuzovati podle § 1 zákona ze dne 16. května 1946, č. 143 Sb. o úpravě pracovních poměrů dotčených důsledky národní revoluce.

(Rozh. ze dne 30. května 1947, R II 92/47.)

Ve sporu C IV 38/46 domáhá se J. Š. proti firmě M. v P. zaplacení 21.600 Kčs a ve sporu C IV 71/46 se domáhá též žalobce proti téže žalované zaplacení 331.178 Kčs. V obou sporech jde o platové nároky z žalobcova služebního poměru k žalované straně za dobu celkem od 1. července 1944 do 7. března 1947. Žalovaná strana vznesla námitku nepřipustnosti pořadu práva a věcné nepřislusnosti soudu. Námitku nepřipustnosti pořadu práva odůvodnila žalovaná tím, že žalobce byl propuštěn žalovanou dne 7. března 1946 proto, že svým jednáním a chováním vzbudil proti sobě odpor zaměstnanců a nebylo prý lze spravedlivě požadovati na ostatních zaměstnancích podniku žalované strany, aby s ním dále spolupracovali. Námitku věcné nepřislusnosti soudu žalovaná strana neodůvodnila.

První soud, okresní soud v P., omeziv řízení na vznesené námitky se usnesl: I. 1. Zastavuje se řízení pro pohledávku služného za dobu od 8. března 1946 do 3. dubna 1946 ve výši 19.161.30 Kčs (jde o část nároku uplatněného žalobou C IV 38/46); 2. v příčině části žalobního nároku na služné za jeden rok po 7. březnu 1946 ve zbytku 180.024 Kčs, na ná-

hradu za služební byt za dobu od 8. března 1946 ve výši 8.000 Kčs a na 2% podílu na bilančním zisku za dobu od 8. března 1946 do 7. března 1947 se žaloba odmítá pro nepřislusnost dovolaného soudu a dosavadní řízení se prohlašuje zmatečným. II. Zamítá se 1. námitka nepřipustnosti právního pořadu pro pohledávky a) služného za šest měsíců od 1. července 1944 do 31. prosince 1944 ve zbytku 39.552 Kčs, za měsíce leden až září 1945 ve zbytku 59.328 Kčs, za měsíc říjen 1945 ve zbytku 6.008 Kčs, za listopad 1945 ve zbytku 5.996 Kčs, za měsíc prosinec 1945 ve zbytku 5.331 Kčs, za měsíce leden a únor 1946 ve zbytku 11.584 Kčs, za dobu od 1. března 1946 do 7. března 1946 ve zbytku 1.355 Kčs a 2.438.70 Kčs (zbytek žalobního nároku uplatněného ve sporu C IV 38/46), b) na náhradu za bezplatný služební byt za dobu od 1. července 1944 do 7. března 1946, ve výši 14.000 Kčs a z 2% podílu na bilančním zisku za dobu od 1. ledna 1944 do 7. března 1946 s příslušenstvím, 2. námitka věcné nepřislusnosti soudu. Z důvodů: Z obsahu dopisů ze 7. března 1946, 20. března 1946 má soud za prokázáno, že se závodní rada postavila proti tomu, aby žalobce setrval ve služebním poměru u žalované strany, že nesouhlasila s jeho spoluprací v závodě, že vyzývala, aby se zaměstnanci, kteří se cítili poškozeni asociálním jednáním žalobce, hlásili u závodní rady, že závodní rada sdělila správě podniku, že se usnesla, aby služební poměr se žalobcem byl ukončen 7. března 1946. Žalobce byl na základě tohoto usnesení dopisem ze dne 7. března 1946 vyzván, aby veškerou činnost pro žalovanou stranu ihned ukončil a služební poměr mezi stranami byl fakticky skončen dne 7. března 1946 zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce, jak to má na mysli zák. č. 143/1946 Sb. Je nerozhodné, zda před tím dne 3. července 1945 závodní rada podniku dala souhlas k tomu, aby žalobce pro žalovanou pracoval a tuto u hospodářské skupiny průmyslu, železa a kovů zastupoval, jak je zjištěno z dopisu ze dne 3. července 1945. Pro nároky, které vzejdou ze zásahů do pracovního poměru plynoucích z důsledků národní revoluce, je podle § 2 cit. zák. příslušným výlučně rozhodčí soud. Poněvadž podle vlastního tvrzení žalované strany a jak také bylo prokázáno, byl služební poměr žalobcův skončen dne 7. března 1946, není přípustný pořad práva pro nároky vzniklé počínajíc tímto dnem. Naproti tomu je právní pořad přípustný pro nároky dřívější, které se opírají o tvrzený trvalý pracovní poměr, pokud nebyl dotčen zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce. Nemohla proto mítí úspěch námitka žalované, pokud sama tvrdí, že pracovní poměr do 7. března 1946 nebyl zrušen zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce. Pokud bylo námitce nepřipustnosti právního pořadu vyhověno stran části pohledávky vymáhané žalobou C IV 38/46, bylo řízení zastaveno podle § 22 cit. zák., poněvadž spor byl pro tuto pohledávku zahájen dnem 20. května 1946, tudíž před účinností citovaného zákona. Pokud bylo uznáno na nepřipustnost pořadu práva, bylo rozhodnuto podle § 42 i. n. a §§ 1, 2 zák. č. 143/1946 Sb.

Námitce věcné nepřislusnosti nebylo vyhověno, poněvadž nebyla řádně odůvodněna a jde o nároky plynoucí z pracovního poměru, pro něž by byl příslušný pracovní soud (§ 1 zák. č. 131/1931 Sb.).

Druhá žaloba byla podána dne 30. srpna 1946, tedy v době, kdy již byl vydán zákon č. 143/1946 Sb. upravující příslušnost rozhodčích soudů a kdy žalobce, jak již bylo zjištěno, věděl o tom, že revolučním zásahem byl jeho pracovní poměr fakticky skončen. Je proto přičísti žalobci vinu, že bylo zavedeno řízení ohledně nároků uplatňovaných v uvedené žalobě, pokud pro tyto nároky je příslušný rozhodčí soud.

Rekursní soud nevyhověl žalobcovu rekursu. K rekursu žalované firmy změnil napadené usnesení takto: 1. Řízení o žalobě C IV 38/46 se zastavuje. 2. Námitce věcné nepřislušnosti se částečně v příčině částky 257.924 Kčs 70 h a 2% podílu na čistém bilančním zisku za dobu od 9. května 1945 do 7. března 1946 (ze žaloby C IV 71/46) vyhovuje, řízení o této části žalobního nároku se zrušuje jako zmatečné a žaloba se v této části odmítá. 3. Jinak se námitce věcné nepřislušnosti a nepřipustnosti pořadu práva nevyhovuje. Z důvodů: I. K rekursu žalované: § 2 zák. č. 143/1946 Sb. přikazuje rozhodování o sporech mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, které vzejdou ze zásahů do pracovního poměru způsobem dotčeným v § 1 cit. zák., zejména o tom, zda pracovní poměr je zrušen a kterým dnem, o nové úpravě pracovních podmínek, jakož i o nároku zaměstnancovu na náhradu (odškodnění), výlučně příslušnému rozhodčímu soudu. Z tohoto předpisu je jasné zřejmo, že pracovní soud rozhodující o tom, zda zahájené řízení má být podle § 22, odst. 1 cit. zák. zastaveno, nemůže zkoumati a rozhodovati, zda pracovní poměr byl zrušen a kdy se tak stalo. Musí řízení zastaviti, jakmile je tvrzeno ve sporu, že do pracovního poměru bylo zasaženo způsobem uvedeným v § 1 cit. zák. Protože je rozhodčímu soudu podle § 2 cit. zák. vyhrazeno rozhodnutí také o tom, kterým dnem byl pracovní poměr skončen, po případě o nové úpravě pracovních podmínek, jakož i o nároku zaměstnancovu na náhradu (odškodnění), je odušeno řádným soudům rozhodování o nárocích z pracovního poměru, vzniklých po vypuknutí národní revoluce, t. j. v obvodu prvního soudu po 8. květnu 1945, jakmile bylo tvrzeno, že do pracovního poměru bylo zasaženo způsobem uvedeným v § 1 cit. zák. Náзор prvního soudu, že je příslušný rozhodovati o žalobních nárocích vzniklých před 7. březnem 1946, poněvadž stěžovatelka připustila, že tohoto dne dopisem zrušila služební poměr se žalobcem, nemůže odvolací soud sdíleti, poněvadž odporuje jasnému znění § 2 cit. zák. Kromě toho stěžovatelka v první stolici přednesla, že její závodní rada již v červenci 1945, když jí správa stěžovatelčina závodu sdělila, že chce žalobce přijmouti opět do služeb, odmítla jakoukoliv spolupráci se žalobcem pro jeho chování před 31. květnem 1945. Správa závodu ubezpečila závodní radu, že žalobce bude pracovat pro stěžovatelku jako expert — samostatný podnikatel. Když závodní rada zvěděla, že žalobce je u stěžovatelky zaměstnán, hned žádala zrušení služebního poměru. Vzhledem k předpisu § 22 dekr. č. 104/1945 Sb. i tato skutečnost může mít vliv na rozhodnutí rozhodčího soudu o tom, kdy služební poměr zanikl. Rekursní soud proto zastavil řízení o žalobě C IV 38/46 úplně (§ 22, odst. 1 cit. zák.).

Z těchto důvodů vyhověl odvolací soud námitce věcné nepřislušnosti, vznesené stěžovatelkou, zrušil dosavadní řízení jako zmatečné (§ 42 j. n.)

a žalobu C IV 71/46 odmítl, pokud v ní žalobce uplatnil nároky ze služební smlouvy, které vznikly po 8. květnu 1945, t. j. rozdíl ve služném za květen až září 1945 6.592 Kčs měsíčně, tedy 32.960 Kčs, za říjen 1945 6.008 Kčs, za listopad 1945 5.996 Kčs, za prosinec 1945 5.331 Kčs, za leden a únor 1946 11.584 Kčs a 1.355 Kčs služného za dobu od 1. do 7. března 1946, náhradu za služební byt od 9. května 1945 do 7. března 1946 v částce 6.666 Kčs 70 h, jakož i 2% podíl na čistém bilančním zisku za dobu od 9. května 1945 do 7. března 1946 s příslušenstvím. S připočtením nároků odmítnutých napadeným usnesením činí odmítnuté nároky celkem 257.924 Kčs 70 h.

Pokud jde o žalobní nárok vzniklý před 9. květnem 1945, jak byl uplatněn ve sporu C IV 71/46, není námitka věcné nepřislušnosti odůvodněna. Zásah, plynoucí z národní revoluce, mohl nastati teprve po faktickém skončení okupace, tedy, pokud jde o obvod prvního soudu, po 8. květnu 1945. Nároky, které vznikly žalobci před tímto dnem, nepatří mezi nároky uvedené v § 2 zák. 143/1946 Sb., není proto pro ně rozhodčí soud vůbec příslušný. Poněvadž jde o nároky ze služebního poměru, je pro ně příslušným první soud (§ 1 zák. č. 131/1931 Sb.). V tomto bodě zůstal rekurs bez úspěchu.

Předpisem § 2 cit. zák. bylo rozhodování sporů tam uvedených odušeno jen řádným soudům a přikázáno soudům mimořádným. Příslušnost rozhodčích soudů podle tohoto předpisu odůvodňuje jen nepřislušnost řádných soudů, nikoliv však nepřipustnost pořadu práva.

II. K rekursu žalobcovu: Pokud jde o otázku zastavení řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. a námitku věcné nepřislušnosti, poukazuje odvolací soud stěžovatele na rozhodnutí o rekursu žalované strany a na důvody tohoto rozhodnutí.

Nejvyšší soud rozhodl o žalobcovu dovolacím rekursu takto: I. Dovolací rekurs, pokud směřuje proti zastavení řízení ve sporu C IV 38/46 o nároku na zaplacení 19.161 Kčs 30 h a proti odmítnutí žaloby C IV 71/46 o nároku na zaplacení 180.024 Kčs, 8.000 Kčs a 2% podílu na čistém bilančním zisku za dobu od 8. března 1946 do 7. března 1947, se odmítá.

II. Jinak se dovolacímu rekursu v napadené části vyhovuje, napadené usnesení se zrušuje a obnovuje se usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Předem je uvést, že v souzené věci nejde o pracovní spor. U okresního soudu v P., u něhož byl spor projednáván v první stolici, byl sice podle § 1 nař. č. 180/1931 Sb. zřízen samostatný pracovní soud, jeho činnost byla však podle § 4, odst. 1 nař. č. 194/1944 Sb., které vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky č. 30/1945 Sb. o obnovení právního pořádku, ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb., dočasně zastavena a výkonem pravomoci tohoto pracovního soudu pověřen místně příslušný okresní soud. Poněvadž druhý odstavec

tohoto předpisu, který určuje, jakým způsobem mají takové spory projednávat odvolací soudy, výslovně poukazuje na § 42 zák. č. 131/1931 Sb., jest usouditi, že i u okresních soudů, které podle § 9, odst. 1 cit. nař. nastoupily na místo pracovních soudů, lze spor projednávat podle zásad zákona č. 131/1931 Sb. jen u zachování postupu vytčeného v § 42 zák. č. 131/1931 Sb. V souzené věci však nedošlo před tím, než se strany pustily u soudu první stolice do jednání o věci hlavní, ani k prohlášení stran podle § 42, odst. 3 zák. č. 131/1931 Sb., ani k vydání usnesení podle odstavce 5 tohoto předpisu a je proto souzený spor projednávat podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy (§ 42, odst. 4 cit. zák.). Na tom nic nemění ani skutečnost, že odvolací soud označuje své usnesení za rozhodnutí ve věcech pracovních (podobně č. 15836 Sv. n. s. I.).

Ad I. Ve sporu C IV 38/46 uplatnil žalobce nárok na zaplacení služného za měsíc březen a duben 1946 po 10.800 Kčs, tedy celkem na zaplacení 21.600 Kčs. První soud prohlásil v tomto sporu řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. za zastavené ohledně nároku na služné za dobu od 8. března 1946 do 3. dubna 1946 v částce 19.161 Kčs 30 h, kdežto ohledně zbytku 2.438 Kčs 70 h řízení neprohlásil za zastavené a námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl. Rekursní soud k rekursu žalované firmy prohlásil v tomto sporu podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. řízení za zastavené ohledně celého uplatněného nároku, to jest o 21.600 Kčs, takže usnesení prvního soudu, pokud jde o zastavení řízení o nároku v částce 19.161 Kčs 30 h potvrdil. Jde tedy v tomto směru o shodná usnesení nižších soudů a dovolací rekurs je podle § 528 c. ř. s. nepřipustný.

První soud se dále prohlásil nepřislušným, žalobu odmítl a řízení prohlásil za zmatečné pro nárok na zaplacení služného od 8. března 1946 do 7. března 1947 v částce 180.024 Kčs, pro náhradu za služební byt od 8. března 1946 do 7. března 1947 v částce 8.000 Kčs a pro 2% podíl na bilančním zisku za dobu od 8. března 1946 do 7. března 1947, a to podle důvodů proto, že pokládá k rozhodování o těchto nárocích za příslušný rozhodčí soud podle § 2 zák. č. 143/1946 Sb. Rekursní soud v tomto směru rovněž nevyhověl rekursu žalobcovu. I když ve výroku svého usnesení uvádí, že jde o vyřízení námítky věcné nepřislušnosti soudu, podle odůvodnění sdílí právní názor prvního soudu, že je k rozhodování o těchto nárocích příslušný rozhodčí soud podle § 2 zák. č. 143/1946 Sb. Nejde tedy v uvedeném směru o rozhodnutí o námitce věcné nepřislušnosti, nýbrž o rozhodnutí o námitce nepřipustnosti pořadu práva, neboť podle shodného názoru nižších soudů jde o nároky přikázané výhradněmu rozhodování rozhodčího soudu, zřízeného podle § 2 zák. č. 143/1946 Sb., takže věc je vůbec odňata působnosti řádných soudů (§§ 42 a 104 j. n., §240, odst. 3 c. ř. s.). Jde tedy rovněž o shodná usnesení nižších soudů o námitce nepřipustnosti práva a dovolací rekurs je podle § 528 c. ř. s. nepřipustný.

Byl proto dovolací rekurs v těchto dvou směrech odmítnut.

Ad II. Rekursní soud vyhověl rekursu žalované firmy a změnil usnesení prvního soudu, takže je v tomto směru dovolací rekurs přípustný, v těchto bodech:

1. Ve sporu C IV 38/46 prohlásil řízení za zastavené i ohledně nároku na zaplacení 2.438 Kčs 70 h, o němž první soud rozhodl, že je pořad práva přípustný a že řízení není zastaveno;

2. ve sporu C IV 71/46 zrušil řízení jako zmatečné a žalobu odmítl pro nepřipustnost pořadu práva o těchto nárocích:

a) služné za dobu od 1. května do 30. září 1945 po celkem	6.592 Kčs, 32.960 Kčs,
b) služné za dobu od 1. října do 31. prosince 1945	17.335 Kčs,
c) služné za dobu od 1. ledna do 28. února 1946	11.584 Kčs,
d) služné za dobu od 1. března do 7. května 1946	1.355 Kčs,
e) náhrada za naturální byt od 9. května 1945 do 7. března 1946	6.666 Kčs, 70 h,
f) 2% podíl na bilančním zisku od 9. května 1945 do 7. května 1946	

Rekursní soud odůvodnil své rozhodnutí jednak tím, že k zrušení žalobcova pracovního poměru došlo způsobem uvedeným v § 1 zák. č. 143/1946 Sb., jednak tím, že do výlučné příslušnosti rozhodčího soudu náleží nejen nároky, které zaměstnanec uplatňuje za dobu po faktickém skončení pracovního poměru, nýbrž i nároky, které vznikly již ode dne vypuknutí národní revoluce, to je v obvodu rekursního soudu od 8. května 1945.

Než tento právní názor rekursního soudu není správný.

Podle § 1 zák. č. 143/1946 Sb. se pokládají pracovní poměry za zrušené po právu jen tehdy, došlo-li k jejich faktickému skončení jakýmkoli ze způsobů v tomto ustanovení blíže uvedených, a to zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce. V obou případech upravených tímto předpisem se podle důvodové zprávy k tomuto zákonu předpokládá, že zásah je v souvislosti s národní revolucí. Tato souvislost musí být vzhledem k tomu, že důvodová zpráva v tomto směru nerozlišuje, nejen věcná, jak to ostatně zdůrazňuje zákon ještě zvláště v § 1 vypočítáním skutečností, které jsou předpokladem pro uznání této věcné souvislosti, nýbrž také časová. To znamená, že nesmí dojít k faktickému skončení pracovního poměru až po uplynutí poměrně dlouhé doby po vypuknutí národní revoluce, neboť pak již nelze usouditi na tuto časovou souvislost. To plyne dále i z toho, že důvodová zpráva mluví o tom, že národní revoluční hnutí mělo svůj důsledek také v pracovních poměrech, že nositelem tohoto hnutí bylo tu především zastupitelstvo zaměstnanců závodů, které se v revoluční době ustavilo v každém závodě, a že tato zastupitelstva provedla různá opatření, dotýkající se pracovních poměrů zaměstnanců. I z této části důvodové zprávy plyne, že zákon má na mysli zásahy, k nimž došlo hned v revoluční době, tedy také v časové souvislosti s vypuknutím národní revoluce.

V souzené věci však došlo k faktickému skončení pracovního poměru žalobcova až 7. května 1946. Podle napadeného usnesení došlo v obvodu

rekursního soudu k vypuknutí národní revoluce dne 8. května 1945. Došlo-li tedy k faktickému ukončení pracovního poměru žalobce skoro rok po vypuknutí národní revoluce, nelze usoudit, že tyto dvě skutečnosti byly také v časové souvislosti, nelze faktické skončení pracovního poměru žalobce již proto pokládati za zásah uvedený v § 1 zák. č. 143/1946 Sb. a není ani dána podle § 2 cit. zák. příslušnost rozhodčího soudu. Na tom nic nemění skutečnost, že podle tvrzení žalované firmy závodní rada jí již v červenci 1945 sdělila, že odmítá jakoukoliv spolupráci s žalobcem, když žalobci tento tvrzený nesouhlas závodní rady s dalším trváním jeho služebního poměru nebyl sdělen a závodní rada naopak v dopise ze dne 3. července 1945 souhlasila s další činností žalobcovou pro žalovanou firmu a tento svůj souhlas neomezila v tomto dopise výslovně jen na činnost žalobce jako samostatného podnikatele.

Nelze-li tedy propuštění žalobce dne 7. března 1946 pokládat za zásah uvedený v § 1 zák. č. 143/1946 Sb., právem rozhodl první soud, že k projednání a rozhodnutí o výše uvedených nárocích je příslušný řádný soud, a netřeba se obírat druhým důvodem, pro který uznal rekursní soud za důvodnou námitku nepřipustnost pořadu práva.

Z důvodu přehlednosti je ještě nakonec zrekapitulovati:

1. Ve sporu C IV 38/46 bylo žalováno služné za březen a duben 1946 — 21.600 Kčs. Řízení je pravoplatně podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno o nároku na zaplacení služného od 8. března do 3. dubna 1946 v obnose 16.161 Kčs 30 h, jednati je o nároku na zaplacení 2.438 Kčs 70 h.

2. Ve sporu C IV 71/46 byla žaloba pravoplatně odmítnuta pro nepřipustnost pořadu práva o nárocích na zaplacení služného od 8. března 1946 do 7. března 1947 v částce 180.024 Kčs, o náhradě za naturální byt za tutéž dobu v obnosu 8.000 Kčs a o 2% podílu na bilančním zisku od 8. března 1946 do 7. března 1947. Jednati je ještě jednak o nárocích, o nichž nebyla již podle pravoplatné části napadeného usnesení žaloba odmítnuta pro nepřipustnost pořadu práva, to jest o doplatku služného od 1. července do 31. prosince 1944 v částce 89.552 Kčs, doplatku služného od 1. ledna do 8. května 1945 v částce 26.368 Kčs, o náhradě za naturální byt od 1. července 1944 do 30. dubna 1945 v částce 7.333 Kčs 30 h a o 2% podílu na bilančním zisku od 1. ledna 1944 do 8. května 1945, jednak o nárocích, o nichž nejvyšší soud změnil napadené usnesení, to jest o služném od 1. května 1945 do 30. září 1945 v částce 32.960 Kčs, o služném od 1. října do 31. prosince 1945 v částce 17.335 Kčs, o služném od 1. ledna do 28. února 1946 v částce 11.584 Kčs, o služném od 1. března do 7. března 1945 v částce 1.355 Kčs, o náhradě za naturální byt od 9. května 1945 do 7. března 1946 v částce 6.666 Kčs 70 h a o 2% podílu na bilančním zisku od 9. května 1945 do 7. března 1946.

Č. 250.

Exekuční žalobou (§ 17 ex. ř.) lze se domáhat zrušení exekuce jen pokud není exekuční řízení pravoplatně skončeno.

(Rozh. ze dne 30. května 1947, Rv II 58/47.)

Usnesením okresního soudu v O. ze dne 25. října 1944 zn. sp. E 466/44 byla J. a A. S-ovým povolena proti A. a A. P-ovým exekuce nuceným zřízením práva vlastnického na nemovitosti vl. č. 701 kat. úz. O. Exekučním titulem byl rozsudek zn. sp. Ck I 93/42 krajského soudu v O., podle něhož byla směnná smlouva ze dne 20. prosince 1940, uzavřená mezi oběma stranami o domu čp. 1179 a zahradě, parc. č. 431/11, vl. č. 701 kat. úz. O. prohlášena za neplatnou a A. a A. P-ovi byli uznáni povinnými trpěti vklad práva vlastnického ve vl. č. 701 kat. úz. O. proti tomu, že jím J. a A. S-ovi vrátí vše, co od nich z důvodu směnné smlouvy obdrželi. Usnesení o povolení exekuce bylo potvrzeno krajským soudem a nabylo tím právní moci.

Ve sporu zahájeném na počátku r. 1945 domáhají se A. a A. P-ovi proti J. a A. S-ovým vydání rozsudku, že je nepřipustná exekuce povolená žalovaným proti žalobcům usnesením ze dne 25. října 1944 zn. sp. E 466/44 a usnesením krajského soudu v O. jako soudu rekursního ze dne 8. prosince 1944, zn. sp. R III 389/44 zřízením práva vlastnického na nemovitosti žalující strany vl. č. 701 kat. území O. ve prospěch žalovaných J. a A. S-ových. Ve sporu tvrdili žalobci, že žalovaní nevrátili vše, co obdrželi z důvodu směnné smlouvy, zejména částku 7.351.60 Kčs a některé jiné věci. Žalovaní se bránili věcnými námitkami proti žalobnímu nároku.

První soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud žalobu zamítl. Z důvodů: Jde o žalobu na nepřipustnost exekuce podle § 35 ex. ř., neboť se v žalobě tvrdí, že exekuce pro nárok, závislý na vzájemném plnění vymáhající strany, je nepřipustná z toho důvodu, že vymáhající strana není již s to, aby poskytla vzájemné plnění, zejména díly, které prodala (srov. rozh. č. 545 Sb. n. s.). Taková žaloba může však být podána jen za exekučního řízení (§ 35 ex. ř.). V daném případě byla exekuce, jak je zjištěno spisem zn. sp. 466/44 okresního soudu O., povolena dne 25. října 1944 a příslušné zápisy byly provedeny v pozemkové knize dne 31. října 1944. Tím byl účel této exekuce úplně splněn, neboť exekuce byla navržena a povolena bez jakéhokoliv dodatku, odkazujícího na povinnost vzájemného plnění. Povinný podal sice proti povolujícímu usnesení rekurs, rekurs však byl usnesením krajského soudu jako rekursního soudu v O. ze dne 8. prosince 1944, zn. sp. R III 389/44 zamítnut, takže povolující usnesení nabylo tím dnem vzhledem k ustanovení § 528 c. ř. s. a § 78 ex. ř. právní moci. Tím bylo také exekuční řízení pravoplatně skončeno. Žaloba o nepřipustnost exekuce byla však podána teprve 23. ledna 1945, tedy nepochybně až po skončení exekučního řízení, a musila být proto jako nepřipustná zamítnuta (srov. rozh. č. 7612, 7668 Sb. n. s.), i když nepřipustnost nebyla namítána (stejně rozh. č. 3625 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců.

Z důvodů:

Soud první stolice žalobě vyhověl a prohlásil exekuci, kterou se žalovaní domohli na nemovitostech žalobců podle rozsudku krajského

soudu v O. ze dne 20. ledna 1943, zn. sp. Ck I 93/42, vkladu práva vlastnického, za nepřipustnou, odvolací soud však k odvolání žalovaných napadeným rozsudkem žalobu, kterou považuje za žalobu podle § 35 ex. ř., zamítl, ježto byla podána až po skončení exekučního řízení a nikoliv za exekučního řízení, jak požaduje ustanovení § 35 ex. ř.

Dovolání nelze vyhověti, aniž bylo blíže zkoumati, zda jde o žalobu dle § 35 ex. ř., jak má za to odvolací soud, či zda jde o žalobu dle § 36, č. 1 ex. ř., či o žalobu z jiného důvodu, jak má za to dovolání. Žalobci se domáhají souzenou žalobou nepřipustnosti exekuce, kterou si žalovaní proti nim vymohli vklad práva vlastnického na nemovitost dříve připsanou žalobcům. Dovolání není vzato v odpor zjištění odvolacího soudu, že exekuce byla povolena usnesením okresního soudu v O. dne 25. října 1944, zn. sp. E 466/44, že příslušné zápisy byly v pozemkové knize provedeny dne 31. října 1944 a že usnesení soudu první stolice bylo potvrzeno usnesením krajského soudu v O. ze dne 8. prosince 1944, zn. sp. R III 389/44. Bylo tudíž v době rozsudku první stolice a i v době podání souzené žaloby exekuční řízení ve věci E 466/44 okresního soudu v O. pravoplatně skončeno, neboť pravoplatným vkladem práva vlastnického do pozemkových knih byla exekuce podle § 350 ex. ř. vykonána a nebylo zde již dále exekučního řízení, které by mohlo být prohlášeno za nepřipustné a které by mohlo pak být v důsledku pravoplatného rozsudku o nepřipustnosti exekuce podle § 39 ex. ř. zrušeno se všemi až dosud vykonanými exekučními úkony.

Zrušení exekuce podle § 39 ex. ř. a tím výmaz vkladu práva vlastnického pro žalované je však konečným cílem žalobců. Žalobou exekuční (§ 17 ex. ř.), o jakou jde, možno však k takovému cíli dojít jen pokud je ještě v běhu exekuce, o jejíž nepřipustnost jde, pokud není dosud pravoplatně skončena. V souzené věci však exekuční soud, jak shora již řečeno, ukončil veškerou svoji činnost a nemůže proto být ani řeč o příslušnosti exekučního soudu podle § 17 ex. ř.

Žalobci musí hledati jinou cestu k nápravě, stala-li se jim křivda výkonem exekuce, při kterém nebyl vzat zřetel k vzájemnému plnění vymáhajících věřitelů podle § 8 ex. ř.

Při tomto právním posouzení věci není třeba obírat se dalšími vývody dovolání.

Č. 251.

Dědickou dohodou může dědic vzít na sebe závazek, že pozůstalost bez souhlasu spoludědice nezciží ani nezadluží a že ji jedním mezi živými nebo na případ smrti přenechá spoludědici. Pokud se však tento závazek vztahuje též na jeho majetek, nepatřící do pozůstalosti, není platný, jestliže se dědickou dohodou obcházejí ustanovení o právních jednáních na případ smrti.

(Rozh. ze dne 2. června 1947, Rv II 61/46.)

Zemřelý M. F. zůstavil posledním pořízením svou ideální polovici domku čp. 192 v B. své manželce M. F-ové, která byla vlastníci druhé poloviny tohoto domku. Jiného majetku nezanechal. K pozůstalosti se přihlásily ze zákona pozůstalá vdova M. F-ová k $\frac{1}{4}$ a zůstavitelova dcera M. Ř-ová ke $\frac{3}{4}$. Při projednání pozůstalosti byla sepsána notářem do protokolu dědická dohoda tohoto znění: »Celou pozůstalost obdrží zůstavitelova vdova M. F-ová se závazkem zaplatiti zůstavitelovy dluhy, poplatky dědické a projednání a pozůstalost bez souhlasu zůstavitelovy dcery M. Ř-ové ani nezcižiti, ani nezadlužiti a přenechati ji ať jedním mezi živými, ať na případ smrti zůstavitelově dceři M. Ř-ové. Podle odevzdací listiny lze vložiti na zůstavitelovu ideální polovici nemovitosti zapsané ve vl. č. 697 poz. kn. kat. úz. B. právo vlastnické pro M. F-ovou a na celou tuto realitu zákaz zcižení i zadlužení a právo fideikomisární substituce ve prospěch M. Ř-ové.« Podle odevzdací listiny bylo vloženo na ideální polovici nemovitosti zapsané ve vl. č. 697 v B. právo vlastnické pro M. F-ovou a na celou tuto nemovitost zákaz zcižení i zadlužení a právo fideikomisární substituce ve prospěch M. Ř-ové. Dne 6. října 1943 M. F-ová zemřela.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se M. Ř-ová žalobou podanou proti M. V-ové, dědičce M. F-ové, aby bylo uznáno právem, že dědická dohoda, uzavřená mezi žalobkyní a M. F-ovou v pozůstalostním řízení po M. F-ovi, vedeném pod sp. zn. D IV 846/38 u okresního soudu v B. o zákazu zcižení a zadlužení bez svolení žalobkyně M. Ř-ové a o právu fideikomisární substituce ve prospěch M. Ř-ové, se vztahuje na celé reality zapsané v poz. kn. pro kat. úz. B. ve vl. č. 697, a že žalovaná je povinna to uznati.

První soud vyhověl žalobní žádosti s tou úpravou, že za slova »a práva fideikomisární substituce ve prospěch M. Ř-ové« vložil »správně o závazku M. F-ové přenechati nemovitost ať jedním mezi živými, ať na případ své smrti, M. Ř-ové«. Z důvodů: Intabulační doložka uvedená v protokolu o dědické dohodě neshoduje se s protokolovaným zněním dědické dohody, předcházející oné intabulační doložce. Buď byla špatně notářem sepsána dědická dohoda nebo intabulační doložka. Za tohoto stavu mělo však být povoleno, vzhledem na znění dědické dohody, zavtělení práva fideikomisární substituce na celé nemovitosti, nehledíc ani k tomu, že zde vůbec o fideikomisární substituci nešlo. Než ze znění intabulační doložky, obsažené v dědické dohodě, dlužno souditi, že spíše dědická dohoda M. F-ové se žalobkyní, která je její pastorkyní, byla notářem neúplně a nesprávně sepsána a že se M. F-ová skutečně zavázala přenechati celý onen domek žalobkyni buď jedním mezi živými nebo na případ smrti. Jinak se nedá vysvětliti, že je v intabulační doložce výslovně uvedeno, že lze vložiti zákaz zcižení a zadlužení a právo fideikomisární substituce ve prospěch žalobkyně na celou tuto realitu; vždyť kdyby takové dohody mezi M. F-ovou a žalobkyní nebylo bývalo, nebyl by patrně notář slova »na celou tuto realitu« vůbec pojal do intabulační doložky. Tato slova nemohla se vztahovati, jak dovozuje žalovaná strana, jen na zůstavitelovu ideální polovici, poněvadž opakování toho.

nač se má vložiti zákaz zcizení a zadlužení a právo fideikomisární substituce, by bylo bývalo zbytečné a nebyl by notář zvláště použil výrazu »celou«, zejména když celé znění svědčí o stručném a povrchním protokolování dohody. Také z provedených důkazů plyne, že se dědická dohoda podle vůle stran vztahovala na celý domek a nikoliv toliko na jeho ideální polovinu patřící do pozůstalosti po M. F-ovi. I když dědická dohoda nebyla notářem sepsána tak, aby odpovídala skutečně vůli stran, nepozbyla tím platnosti jako ústní dohoda a není neplatnou, i když z jejího písemného vyhotovení není zřejmý její celý obsah. Tato dědická dohoda není nějakým projevem jednostranným, jak tvrdí žalovaná strana. Patrně chtěla vlastně namítnuti, že dohoda je smlouvou darovací. Nejde však o takovou smlouvu, neboť podle stavu věci M. F-ová se za to, že žalobkyně neuplatňovala nějaký nárok na dědictví, zejména na povinný podíl, zavázala domek žalobkyni přenechati buď ještě mezi živými nebo pro případ smrti. Neběželo zde ovšem o nějakou fideikomisární substituci, neboť podle § 608 obč. zák. je fideikomisární substitucí, když zůstavitel svému dědici uloží za povinnost, aby dědictví, které přijal, ponechal po své smrti nebo v určitém jiném případě druhému, ustanovenému dědici. Tomu zde tak nebylo. I když se v intabulační doložce, obsažené v dědické dohodě, mluví neprávem o zavěšení práva fideikomisární substituce, místo závazku přenechati domek žalobkyni, nestala se tím neplatnou a nezávaznou dohoda mezi žalobkyní a M. F-ovou uzavřená při projednání pozůstalosti po M. F-ovi, že M. F-ová buď mezi živými, nebo na případ smrti zanechá zmíněný domek žalobkyni. Též nebylo lze nevyhověti žalobní žádosti proto, že i žalobkyně v petitu užívá tohoto nesprávného právního označení, když je zřejmé, čeho se žalobkyně domáhá, a bylo tedy jen na soudu, aby ono nesprávné označení nároku žalobkyně, o jehož zjištění žalobkyně žádá, opravil v enuciátě rozsudku. Ježto má soud protokolem o projednání pozůstalosti po M. F-ovi a provedenými důkazy za zjištěné, že M. F-ová uzavřela dne 22. listopadu 1938 při projednání pozůstalosti po svém manželu se žalobkyní dědickou dohodu, že jí přenechá celý domek, zapsaný ve vl. č. 697 poz. kn. pro kat. úz. B., do vlastnictví, buď ještě jednáním mezi živými nebo na případ smrti, bylo žalobní žádosti — upravené, jak v enuciátě uvedeno — vyhověno.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolání žalované a změnil rozsudky nižších soudů tak, že se určuje, že dědická dohoda blíže uvedená v rozsudku prvního stolice se vztahuje na ideální spoluvlastnictví k jedné polovici tam jmenované reality a to polovici, jejímž vlastníkem byl původně M. F. Ohledně druhé ideální polovice této reality žalobu zamítl. Jinak nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Z důvodů:

I. Dovolatelka vytýká, že byl porušen předpis § 405 c. ř. s. tím, že procesní soud vsunul do rozsudečného nálezu doložku: »správně o zá-

vazku M. F-ové přenechati nemovitost, ať jednáním mezi živými, ať na případ smrti M. F-ové«, — poněvadž prý nejde o úpravu žalobní žádosti, nýbrž o žalobní návrh zcela nový. Leč touto doložkou nebylo žalobkyni přisouzeno ani nic více ani nic jiného, než čeho se domáhala (rozh. č. 6998 Sb. n. s. I.). Nešlo tudíž o věcnou změnu žalobního návrhu, nýbrž o pouhou úpravu stylistickou. Rozhodnutí odvolacího soudu v tomto směru je správné.

II. Jádro tohoto sporu je v právním posouzení dědické dohody, jež byla dne 22. listopadu 1938 uzavřena mezi nynější žalobkyní a M. F-ovou, dne 6. října 1943 zemřelou. Při právním posouzení není soud vázán názory stran. Jak bylo vyloženo v rozhodnutí č. 15770 Sb. n. s., není tak zvaná dědická dohoda jednotným útvarům právním, nýbrž bude záležeti na okolnostech konkrétního případu, zda jde o rozdělení pozůstalosti, o tržovou smlouvu, o zcizení dědictví, narovnání (srov. však rozh. č. 8341 Sb. n. s. I.) nebo o právní jednání jiné. V podstatě se domáhá žalobkyně určení, že jí náleží jak ideální polovice reality z pozůstalosti po M. F-ovi, tak i druhá polovice z pozůstalosti po M. F-ové.

III. Pokud jde o ideální polovici reality, která byla původně připsána M. F-ovi, obdrží podle zmíněné dědické dohody celou pozůstalost (která se skládala pouze z ideální polovice domku o dvou bytech) zůstavitelova vdova M. F-ová se závazkem, bez souhlasu nynější žalobkyně ji ani nezci- ziti, ani nezadlužiti a přenechati ji ať jednáním mezi živými, ať na případ smrti nynější žalobkyni, která byla vlastní dcerou M. F-a z jeho prvního manželství. Je správné, že svěřenské nástupnictví může naříditi jen zůstavitel (§ 608 obč. zák.), a M. F. tak neučinil. Leč právní poměry, jaké vznikají svěřenským náhradnictvím, lze zakládati také jednáním mezi živými. Nauka i praxe výslovně uznává fideikomisární substituci, která byla smluvěna. Je to v podstatě jen omezení vlastnického práva přejímatele pozůstalosti ve prospěch čekatele (z četné judikatury srov. zejména rozhodnutí č. 7086, 8554, 15399, 16098, 17779 Sb. n. s. I. a j.). V projednávaném sporu bylo zmíněné obmezení vlastnického práva M. F-ové zapsáno také v pozemkové knize.

Pokud se týče ideální polovice reality M. F-a, je dědická dohoda platná, neboť přejímatelka jeho pozůstalosti, M. F-ová, smluvně omezila svoje vlastnické právo ve prospěch žalobkyně jako čekatelky.

V tomto směru není tedy dovolání opodstatněno.

IV. Ale jinak je tomu s druhou ideální polovici reality, která byla již od počátku knihovně připsána M. F-ové. Procesní soud má za zjištěno, že M. F-ová dne 22. listopadu 1938 při projednání pozůstalosti po svém manželu uzavřela se žalobkyní ústně dědickou dohodu, že jí přenechá celý domek s příslušenstvím. Odvolací soud vycházel sice z písemné dohody, převzal však zjištění prvního soudu, že sporná dohoda se vztahovala na celý domek. Podle toho se odvolací soud neodchýlil od zjištění soudu procesního a nemusel proto důkazy opakovati.

Projevem srovnalé vůle stran vznikne sice zpravidla smlouva (§ 861 obč. zák.). Podle okolností případu je však k platnosti smlouvy potřebí

splnění dalších náležitostí. A o to v souzeném sporu běží. Na dovolacím soudu je, aby právní závěry, jež nižší dovodily ze svých zjištění, podrobil vlastnímu přezkumu po stránce právní.

Otázkou, zda tento žalobní nárok je odůvodněn ustanovením § 364 c) obč. zák., není se třeba zabývat, neboť žalobkyně tímto způsobem žalobu vůbec neodůvodnila.

O smlouvenou fideikomisární substituci (srov. shora III) tu nejde, poněvadž tato pojmově předpokládá tři osoby, a to: 1. osobu, která zřídila svěřenské náhradnictví, 2. nabyvatele, 3. čekatele. V projednávané věci však prvním nabyvatelem (č. 2) a čekatelem (č. 3) měla býtí táž osoba, totiž žalobkyně M. Ř-ová.

Vpravdě (poněvadž za života M. F-ové nedošlo k převodu její ideální polovice na žalobkyni) je to smluvená dispozice o ideální polovici reality M. F-ové pro případ její smrti.

V dovolání namítá žalovaná, že by šlo vlastně o dědickou smlouvu, kterou však platně mohou dojednatí jen manželé. Tato námitka je v podstatě odůvodněna. Náš občanský zákoník totiž zásadně zamítá přímou smluvní vázanost na případ smrti a připouští výjimku jen u smlouvy dědické, pokud se týče u smlouvy odkazové, advitalitní (§§ 602, 1249 — 1254, 1255 — 1258 obč. zák.), které jsou zvláštním případem svatebních smluv a vyžadují k svojí platnosti notářský spis (§ 1a) zákona č. 76/1871 ř. z.). Mimoto jak smlouvu dědickou tak i odkazovou mohou platně uzavřít pouze manželé nebo snoubenci, nehledíc ani k dalším omezením a podrobnostem v zákoně blíže stanoveným. Advitalitní smlouva nemůže se týkat toliko jednotlivého kusu pozůstalosti, nýbrž jen celé pozůstalosti nebo její kvoty (srov. § 1258 obč. zák.). Další výjimkou ze zákazu smluvní vázanosti na případ smrti je darování na případ smrti za předpokladů uvedených v druhé větě § 956 obč. zák., zejména že se dárce výslovně zřekne práva dar odvolatí a že se k platnosti darování bez skutečného odevzdání, o jaké by v souzené věci šlo co do polovice reality M. F-ové, vyžaduje rovněž notářský spis (§ 1d) uved. zákona z roku 1871). Ostatně žalobkyně ani netvrdila, že by šlo o darování na případ smrti, a první soud výslovně tuto konstrukci odmítl, poněvadž žalobkyně byla nepominutelnou dědičkou M. F-a.

Majetkový převod zamýšlený spornou dědickou dohodou byl by obcházením forem předepsaných pro právní jednání na případ smrti, kteréžto ustanovení jest vykládati přísně (srov. rozh. č. 11435 na konci důvodů a rozh. č. 16710 Sb. n. s. o neplatnosti t. zv. mandatum mortis causa). Vždyť předepsaná forma je zárukou skutečného projevu zůstavitelovy vůle, kterou jinak lze těžko po jeho smrti zjišťovati.

Při tom nelze přehlédnouti dalekosáhlý význam vázanosti, kdyby sporné dědické dohodě byla přiznána platnost. Byla-li uzavřena dědická smlouva, může pořizovatel přes to libovolně nakládati se svým jménem mezi živými (§ 1252 obč. zák.). Tato zásada platí i pro závěti a dovětky (srov. Rouček - Sedláček, komentář k obč. zák. III, str. 74). Naproti tomu

sporná dědická dohoda přímo vylučovala tuto volnou disposici M. F-ové inter vivos.

I kdyby se přihlédlo k ustanovení § 917 obč. zák. o tak zvaných kontraktech innominátních, nemůže to nic změnit na tom, že sporná dohoda dědická je podle svojí povahy jednáním na případ smrti a že pro platnost jednání není v tomto sporu předpokladů z důvodů již shora uvedených.

Co do polovice reality, jež nenáležela do pozůstalosti M. F-a, nemá tudíž majetková transakce, zamýšlená dědickou dohodou z 22. listopadu 1938, v projednávaném sporu žádné opory v zákoně. Žalobkyně nebyla jí vázána.

(Ostatně mohla M. F-ová svůj právní poměr k žalobkyni vypořádati a upravit definitivním způsobem, a to tak, že by byla ihned na žalobkyni převedla svoje vlastnické právo k ideální polovici a vyhradila si nějaké výhody.)

V tomto směru je dovolání opodstatněno již vylíčenými úvahami právními. Ostatními vývody dovolání netřeba se proto zabývat.

Č. 252.

Dokud nebylo v řízení podle vládního nařízení ze dne 30. dubna 1946, č. 110 Sb. zrušeno rozhodnutí t. zv. Oberlandrata, jímž bylo dražiteli zakázáno činit podání nad určitou výši, nemůže se dražitel domáhati zrušení usnesení o příklepu nemovitosti podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb.

(Rozh. ze dne 4. června 1947, R I 201/47.)

Firma N. vydražila při dražbě dne 30. června 1939 zn. sp. E XIV 168/39 vedené proti konkursnímu dlužníkovi B. P-ovi dlužníkovy nemovitosti za 1,250.100 K. Přípisem ze dne 7. listopadu 1939, t. zv. říšského protektora v Čechách a na Moravě nebyl příklep schválen s odůvodněním, že pro vydraženou nemovitost je vyhlédnuto jiné použití. V důsledku toho zrušil exekuční soud usnesením ze dne 10. prosince 1939 udělený příklep a nařídil novou dražbu, které se již firma N. nesměla svobodně zúčastniti. Bance X. pak bylo německými úřady povoleno dražiti jen do výše 1,400.000 K. Nemovitost, o niž šlo (dům čp. 857 v P.), vydražila dne 4. září 1940 německá firma S., nabídnuvši 1,401.000 K.

Nyní se domáhá firma N. podle zák. č. 76/1946 Sb. zrušení usnesení ze dne 10. prosince 1939, kterým byl zrušen příklep, udělený dne 30. června 1939 firmě N., usnesení o příklepu nemovitosti v dražbu daných ze dne 4. září 1940, kterým byl udělen příklep německé firmě S. i s předchozím usnesením tuto druhou dražbu nařizujícím, a všechna další usnesení vydaná po dni 10. prosince 1939 tak, že oživuje usnesení o příklepu ze dne 30. června 1939 firmě N. za nejvyšší podání 1,250.100 K.

Prvý soud návrhu vyhověl, vyslovil zrušení navržených usne-

sení a uložil firmě N.: a) aby do 3 dnů osvědčila soudu podací rubrikou, že zažádala u příslušného správního úřadu o úřední souhlas, jednak, aby v další lhůtě jednoho měsíce předložila výměr příslušného úřadu, jímž se jí uděluje souhlas k nabytí nemovitostí; b) aby do 3 dnů složila vrácené jí vadium k soudu a nejvyšší podání 1,250.100 Kčs podle schválených dražebních podmínek, při čemž lhůty jednotlivých splátek a úroků se počítají ode dne doručení vydaného usnesení. Z důvodů: Ze skutkových zjištění plyne, že rozhodnutí soudu, kterým bylo v době nesvobody zrušeno usnesení o příklepu z 30. června 1939 a nařízena nová dražba, bylo učiněno pod nátlakem t. zv. říšského protektora a v důsledku předpisů o židovském majetku, které se svým obsahem příčí československé ústavě a jejím demokratickým zásadám, jakož i že byla vydražitelce firmě N. pro mimořádné poměry z doby nesvobody znemožněna, resp. ztížena účast na řízení u soudu způsobem příčícím se československému právu. Tak, jak byl udělen již příklep zrušen, nemohlo býti rozhodnuto v době svobody podle ustálené praxe a platného československého práva. O tom, že soud byl nucen jednati pod nátlakem okupačních orgánů, svědčí hlavně dopis ministerstva obchodu a dopis t. zv. říšského protektora, z nichž plyne, že t. zv. říšský protektor měl zájem na věci a konečně prosadil jako vydražitelku firmu S., neboť vzhledem k uděleným zmocněním při druhé dražbě prakticky mohla jen tato dražiti.

Rekursní soud zamítl k rekursům Československého státu — Fondu národní obnovy a firmy S. v národní správě návrh firmy N. Z důvodů: Návrh dražitelky firmy N. nelze posuzovat podle předpisů zák. č. 128/1946 Sb., protože nejde o majetkový převod ani o jiné majetkoprávní jednání sjednané mezi navrhovatelkou a stěžovatelkou prot. firmou S. Rovněž nelze přisvědčiti rekursu Československého státu (Fondu národní obnovy), pokud usnesení prvního soudu napadá s hlediska předpisů dekr. č. 108/1946 Sb. ve znění čl. I. zák. č. 57/1946 Sb. výtkou, že majetek vydražitelky firmy S. propadl ve prospěch státu. Tu přehlíží rekurs, že navrhovatelce právě jde o to, aby byly zrušeny exekuční úkony, které založily vlastnické právo vydražitelky k nemovitosti. Navrhovatelka prokázala obsahem spisů (§ 55 ex. ř.), že jí bylo znemožněno zásahem okupačních úřadů dosáhnouti úředního souhlasu s příklepem jí uděleným dne 30. června 1939 podle vl. nař. č. 313/1938 Sb. a že jí rovněž bylo znemožněno účastniti se dražby konané dne 4. září 1940, při níž nemovitost vydražila za 1,401.000 K stěžovatelka firma S., předloživši souhlas s příklepem udělený t. zv. Oberlandratem v P. ze dne 21. srpna 1940 podle nařízení o židovském majetku z 21. června 1939. Návrh dražitelky nutno jak podle označení, tak podle obsahu posuzovati jako odpor v exekučním řízení podle §§ 2, 10 zák. č. 76/1946 Sb. Pokud by tomuto odporu bylo vyhověno, nastala by v této skončené již exekuci úplná restituce (§§ 5, 10 cit. zák.) a věc by vstoupila do stadia udělení příklepu exekučním soudem z 30. června 1939. To by znamenalo, že by byly zrušeny všechny exekuční úkony v této věci vykonané po 30. červnu 1939. Zrušen by byl zejména příklep, rozvrhové usnesení, realizační usnesení a usnesení o knihovním pořádku, — příká-

zané částky nejvyššího podání by bylo nutno od účastníků vybrati, po případě vymoci, nejvyšší podání vrátiti vydražitelce, po případě Fondu národní obnovy, obnoviti knihovní stav ke dni příklepu a vymazati všechny knihovní zápisy, pokud se opírají o vlastnické právo firmy S. Řešením otázky, jaký postup by bylo třeba zvoliti, kdyby příkázané částky nejvyššího podání nebylo možno od účastníků vymoci, není třeba se prozatím obírat.

Správné jsou právní závěry prvního soudu, že odpor navrhovatelčin je s hlediska předpisů zák. č. 76/1946 Sb. a čl. 6 přílohy k zák. č. 12/1946 Sb. odůvodněn. V neprospěch navrhovatelky nelze vyložit ani předpis § 3 (2) vl. nař. č. 313/1938 Sb., že totiž k dražbě konané dne 4. září 1940 nepředložila úřední souhlas s dřívějším příklepem. Tu nelze přehlédnouti, že tato druhá dražba se konala až po novém odhadu. Přesto však nelze odporu navrhovatelky vyhověti. Dražby z 30. června 1939 a ze 4. září 1940 se konaly za účinnosti vl. nař. č. 313/1938 Sb., podle něhož (§ 1, odst. 1) bylo k nabytí dražené nemovitosti třeba souhlasu správního úřadu. Toto vládní nařízení není vedeno v seznamu nepoužitelných norem v příloze k zák. č. 195/1946 Sb. a je tudíž míti za to, že se svým obsahem nepřičí znění ani demokratickým zásadám československé ústavy (§§ 2, 3 ústav. dekr. o obnovení právního pořádku ve znění čl. I. zák. č. 12/1946 Sb.). Protože však v této exekuci šlo o t. zv. židovský majetek, souhlas s příklepem, k jehož rozhodnutí by byl příslušný magistrát města P., si vyhradily okupační úřady podle nařízení o židovském majetku z 21. června 1939. Za účinnosti vl. nař. č. 313/1938 Sb. třeba tudíž rozeznávati exekuční úkon podle § 183 ex. ř., o němž v exekučním řízení rozhoduje exekuční soud a správní akt, jímž příslušný správní úřad ve správním řízení uděluje vydražiteli souhlas s nabytím nemovitosti. Obě tyto náležitosti musí býti splněny (§ 3 vl. nař. č. 313/1938 Sb.), aby příklep nabyl povahy úkonu pravotvorného a vedl k nabytí vlastnického práva k nemovitosti.

K odporu poškozeného účastníka podle předpisů zák. č. 76/1946 Sb. může exekuční soud zrušiti příklep jen potud, pokud byl udělen exekučním soudem v exekučním řízení. Exekuční soud však není příslušný a v exekučním řízení nelze zrušiti správní akt, jímž správní úřad dal souhlas k příklepu. To se může státi jen správním úřadem k tomu příslušným (§§ 2, 3 vl. nař. č. 110/1946 Sb.) a jen v řízení správním. Správní akt, jímž v této exekuci byl dán souhlas firmě S. s nabytím nemovitosti, nelze považovati za akt nulitní, jehož nicotnost by nebylo třeba zvlášť deklarovati. Nasvědčuje tomu jednak i znění § 3 vl. nař. č. 110/1946 Sb. a nelze přehlédnouti, že právní účinky tohoto aktu dosud trvají. Nemůže-li býti tento správní akt zrušen v exekučním řízení exekučním soudem, nemohou býti zrušeny ani exekuční úkony časově po něm vykonané a o něj se opírající. Zrušiti exekuční úkony vykonané přede dnem 4. září 1940, t. j. rozhodnouti o odporu jen částečně, by nemělo pro účastníky praktické ceny a takový postup by nebyl srovnatelný s povahou exekučního řízení, neboť není myslitelné, aby byl zrušen příklep a ponechány nedotčeny všechny pozdější exekuční úkony, které se o něj opírají.

Nestačí, že by navrhovatelka předložila souhlas správního úřadu s příklepem ze dne 30. června 1939, nebude-li též prokázáno, že byl pravoplatně zrušen správní akt, kterým byl udělen souhlas s příklepem pro stěžovatelku firmu S. Pokud tedy navrhovatelka neprokáže, že tento správní akt byl správním úřadem k tomu příslušným ve správním řízení zrušen podle §§ 1—3 vl. nař. č. 110/1946 Sb., je její odpor v této exekuci předčasný a byl proto zamítnut.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu firmy N., který rekursní soud prohlásil za přípustný.

Důvody:

Nezáleží na tom, že rekurenti neuplatnili ve svých rekursech proti usnesení soudu první stolice i právní názor zaujatý soudem rekursním při výkladu vl. nař. č. 313/1938 Sb. o dvojím aktu, t. j. soudcovském a správním. Po právní stránce není totiž rekursní soud vázán obsahem rekursu. Nelze tedy v tom spatřovat rozpor se spisy.

Souhlas magistrátu a Oberlandrata s příklepem firmě S. byl vykázán.

Soud rekursní neřešil věc na podkladě předpisu o židovském majetku a není proto ani tu dán rozpor se spisy.

Po právní stránce neshledává dovolací soud rekurs oprávněným, i když vychází z jiných důvodů, než z kterých vycházel soud rekursní. Zákon z 9. dubna 1946, č. 76 Sb., o jehož použití a výklad jde, vymezuje v § 1, odst. 1 účinnost zákona na soudní rozhodnutí v občanských věcech právních, pokud těmito rozhodnutími nebo výroky byla právní věc zcela nebo z části vyřízena. To znamená, že lze podle tohoto zákonného ustanovení napadat jen konečné vyřízení soudní, ať vyřizuje věc zcela nebo jen částečně. Lze tedy v daném případě napadnouti jen konečné vyřízení příklepové ze dne 4. září 1940, nikoliv však i usnesení předchozí o zrušení příklepu uděleného 30. června 1939 a jiná usnesení vydaná po ustanovení nové dražby a pod. V tom směru je tedy i návrh vadný. Ale hlavní věcí je, že příklep ze 4. září 1940 nelze zrušit, dokud nebude správním aktem podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušeno správní rozhodnutí Oberlandrata z 2. září 1940 č. 7557, kterým firmě N. bylo dovoleno dražít jen do výše 1.400.000 K. Tento správní akt nemůže být odstraněn soudním usnesením a dokud nebude odstraněn, nelze mluvit ani o nové dražbě ani vzhledem k tomu, co řečeno o oživení usnesení příklepového z 30. června 1939.

Č. 253.

K povolení pouhé poznámky pořadí pro zřízení zástavního práva na nemovitosti pod národní správou a podléhající konfiskaci není třeba ani svolení podle § 22, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., ani souhlasu Fondu národní obnovy.

(Rozh. ze dne 4. června 1947, R II 69/47.)

Srovn. rozh. č. 12889 Sb. n. s.

Národní správci domu čp. 91, zapsaného ve vi. č. 227 poz. kn. kat. úz. B. a velkoobchodu s textilním zbožím v tomto domě B. a J. P-ovi zažádali, aby na ideální spoluvlastnické polovici připsané E. Sch-ovi bylo poznamenáno pořadí k zajištění práva zástavního pro zamýšlenou zápůjčku 100.000 Kčs se 6—8% úroky, 6—8% úroky z prodlení a vedlejšími závazky do výše 20.000 Kčs, s právním účinkem do 10. října 1947.

Prvý soud poznámku povolil.

Rekursní soud ji k rekursu Československého státu — Fondu národní obnovy zamítl. Z důvodů: Navrhovatelé dovolávají se sice v podané žádosti okolnosti, že národní správci podniku se všemi nemovitostmi byli ustanoveni místním národním výborem v B. dekretem ze dne 23. srpna 1945, leč tato okolnost neopravňovala navrhovatele vzhledem na ustanovení § 21 dekr. č. 5/1945 Sb. k podání žádosti, o níž tu jde. Podle § 21 cit. dekr. je národní správce oprávněn učiniti jen taková opatření, jichž je zapotřebí k řádné správě, a potřebuje podle § 22 cit. dekr. ke všem jednáním zvláštní důležitosti, nanejvýš k zápůjčkám, ke knihovnímu zatížení, k likvidaci atd. svolení orgánu příslušného podle § 7. Svolením tohoto orgánu se navrhovatelé nevykázali. Naopak ze stížnosti finanční prokuratury je patrné, že Fond národní obnovy, do jehož kompetence majetek navrhovatelů spravovaný patří, s knihovním návrhem nesouhlasí.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu navrhovatelů usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Poznámka pořadí pro zamýšlené zatížení nemovitosti má podle § 53 knih. zák. jen ten význam, že, byl-li k žádosti oprávněného později proveden vklad nebo záznam, k němuž se poznámka vztahuje, přísluší zápisu poznamenané pořadí. V souzeném případě by ovšem vklad nebo záznam zástavního práva, pro které má být poznamenáno pořadí, předpokládaly souhlas příslušného správního orgánu podle § 22 dekr. č. 5/1945 Sb. a, ježto jde o nemovitost zkonfiskovanou, i souhlas Fondu národní obnovy (§§ 3, 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb., § 4, odst. 1, č. 2, 4 vlád. nař. č. 45/1946 Sb.), ale to nevádí povolení poznámky pořadí, kterému podle knihovního stavu věci nevádí jinak žádná překážka. Písemné svolení národního výboru, pokud se týče Fondu národní obnovy k zatížení nemovitosti bude třeba vykázat teprve při případném podání žádosti za vklad nebo záznam práva zástavního. Povolením poznámky nečiní se újma právu zmíněných orgánů na schválení nebo neschválení k zavázání nemovitosti (srov. rozh. č. 12889 Sb. n. s.).

Rekursní soud proto pochybil, jestliže návrh zamítl.

Č. 254.

Československý stát a Fond národní obnovy nejsou oprávněni k rekursu proti usnesení, jímž byla pouze přijata dědická přihláška k pozůstalosti po zůstaviteli německé národnosti.

(Rozh. ze dne 4. června 1947, R II 90/47.)

Okresní soud v Š. přijal v pozůstalostní věci po Němce A. H-ové, zemřelé dne 2. listopadu 1945 bez zanechání posledního pořízení, dědickou přihlášku zůstavitelovy dcery B. B-ové, přihlásivši se k pozůstalosti výmínečně ze zákona.

Krajský soud v O. odmítl rekurs Československého státu — Osidlovacího úřadu a Fondu národní obnovy, zastoupených finanční prokuraturou. Důvody: Podle § 37 zák. č. 100/1931 Sb. je k rekursu oprávněn účastník, který se pokládá za zkrácena usnesením. Podle § 6 tohoto zákona je účastníkem nesporného řízení, kdo může být rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen nebo kdo uplatňuje právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí. Podle názoru rekursního soudu nejsou tyto zákonné předpoklady u stěžovatele splněny. Zůstavitelka zemřela dne 2. listopadu 1945, tedy v době, kdy již její jmění bylo zkonfiskováno podle dekr. č. 108/1945 Sb. a přešlo do vlastnictví státu. Při konfiskaci podle tohoto dekretu jde o nabytí originární. Nemůže tudíž řízení o projednání pozůstalosti mít vliv na práva stěžovatelem takto nabytá, za těchto okolností není a nemůže stěžovatel být ve svých právech dotčen napadeným usnesením, kterým prvý soud přijal dědickou přihlášku B. B-ové.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Pouhým přijetím dědické přihlášky na soud, z něhož nebyly vyvozeny ještě žádné důsledky, zejména nebylo dosud rozhodnuto o tom, komu jest svěřiti správu pozůstalosti, nebyl a ani nemohl být stěžovatel ještě přímo dotčen v žádném svém tvrzeném právu na pozůstalostní jmění, jak mylně dovozuje ve svém dovolacím rekursu. Rekursní soud proto nepochybil, jestliže u stěžovatele neshledal podmínek § 6 nesp. zák. a jestliže z toho důvodu odmítl pro nedostatek předpokladů § 37 nesp. zák. jeho rekurs do usnesení prvního soudu, kterým tento přijal dědickou přihlášku B. B-ové.

Č. 255.

Byl-li zůstavitel v držbě majetku podle § 97 nesp. pat., je pro jeho zařazení do soupisu pozůstalostního jmění bez významu otázka, zda smlouva, již majetku nabyt, je platná s hlediska ustanovení § 1 dekretu

presidenta republiky č. 5/1945 Sb., § 1 zákona č. 128/1946 Sb. a první věty § 916 obč. zák.

I když byla věc pojata do soupisu, může ten, kdo si na ni činí právo, uplatnit je buď pořadem práva, nebo podle povahy nároků v nesporném řízení podle zákona č. 128/1946 Sb.

Zjistí-li pozůstalostní soud z výměru příslušného okresního národního výboru, že zůstavitelův majetek je konfiskován podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb., usnese se, že pozůstalost pro nedostatek jmění neprojedná a vyrozumí o tom Fond národní obnovy. Dokud pozůstalostní soud nezjistí, že jde o konfiskovaný majetek, provede toliko úkony nutné k zabezpečení pozůstalostního jmění, zejména sepiše úmrtní zápis, zřídí inventář, po případě pozůstalost zapečetí.

Zavedením národní správy do podniku nejsou dotčeny ani vlastnické právo k němu, ani držba ve smyslu § 97 nesp. pat.

(Rozh. ze dne 6. června 1947, R I 115/46.)

Srov. rozh. č. 18307 Sb. n. s. I.

V roce 1939 prodal F. F. svůj podnik vedený pod firmou »K. T., velkoobchod potřebami pro průmysl kožařský a brašnářský«, J. G-ovi a V. D-ovi. Po skončení okupace byla dne 16. června 1945 zavedena na majetkovou podstatu této firmy národní správa z toho důvodu, že společník firmy V. D. je osobou státně nespolehlivou ve smyslu § 2 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. Dne 14. července 1945 V. D. zemřel. Téhož roku zemřel též F. F., bývalý vlastník firmy K. T. Usnesením okresního soudu v P. ze dne 14. prosince 1945 byl ustanoven opatrovníkem jeho pozůstalosti A. F. Rozhodnutím národního výboru v P. ze dne 15. prosince 1945 byl A. F. ustanoven národním správcem firmy K. T. Dne 15. května 1946 přihlásil se A. F. k pozůstalosti po F. F-ovi ze zákona s výhradou inventáře a usnesením okresního soudu v P. ze dne 31. května 1946 byla jeho přihláška přijata na soud.

Pozůstalostní soud, projednávající pozůstalost po V. D-ovi, přikázal usnesením ze dne 8. února 1946 notáři V. Š-ovi jako soudnímu komisaři, aby neprodleně provedl odhad a soupis jmění majetkové podstaty firmy K. T.

Proti tomuto usnesení podal A. F. jako národní správce firmy K. T. a jako opatrovník pozůstalosti F. F-a rekurs, v němž dovozoval, že majetkovou podstatu firmy K. T. nelze pojmouti do soupisu pozůstalostního jmění po V. D-ovi, protože smlouva, již J. G. a V. D. koupili tuto firmu od F. F-a, je neplatná podle § 916, první věta občanského zákoníka, po případě i podle § 1 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a § 1 zák. č. 128/1946 Sb.

Rekursní soud nevyhověl rekursu A. F-a. Z důvodů: Podle § 97 nesp. pat. má inventář obsahovati přesný a úplný soupis všeho movitého i nemovitého majetku, v jehož držbě byl zůstavitel v době své smrti. I podle obsahu není pochybné, že F. F. v roce 1939 prodal svůj

podnik, vedený pod firmou »K. T., velkoobchod potřebami pro průmysl kožařský a brašnářský« se sídlem v P., J. G-ovi a V. D-ovi — zůstaviteli. Rekurent sice uvádí, že koupě podniku se stala pouze na oko, aby byl podnik zachráněn z německých rukou, že prohlášení v tomto smyslu učinil i sám zůstavitel ještě dne 23. května 1945, že trhová smlouva je kromě toho neplatná i ve smyslu § 1 dekr. pres. rep. ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., že do podniku byla podle §§ 2 a 6 cit. dekr. zavedena již dne 16. června 1945 národní správa a že dne 15. prosince 1945 byl národním správcem podniku ustanoven A. F., jakožto opatrovník pozůstalosti F. F-a. Rekurentem tvrzené okolnosti činí sice spornou otázku, kdo byl vlastníkem podniku od roku 1939, nejsou však způsobilé k tomu, aby učinily pochybnou držbu zůstavitele V. D-a při jeho smrti. Proto správně postupoval prvý soud, když napadeným usnesením nařídil provedení odhadu a soupisu jmění ohledně firmy K. T.

Proti usnesení rekursního soudu podal A. F. dva dovolací rekursy: 1. první rekurs podal jako prozatímní národní správce firmy K. T. a jako opatrovník pozůstalosti po F. F-ovi, 2. druhý rekurs podal jako prozatímní národní správce firmy K. T., jako opatrovník pozůstalosti po F. F-ovi a jako přihlášený dědic k této pozůstalosti.

Nejvyšší soud: I. odmítl rekurs, pokud jej A. F. podal jako prozatímní národní správce firmy K. T. a jako opatrovník pozůstalosti po F. F-ovi; II. nevyhověl rekursu A. F-a, pokud jej A. F. podal jako přihlášený dědic pozůstalosti po F. F-ovi.

Důvody:

Ad I. Dovolací stěžovatel podal dva dovolací rekursy. První podal jako prozatímní národní správce firmy K. T. a jako opatrovník pozůstalosti po F. F-ovi a druhý jako prozatímní národní správce firmy K. T., jako opatrovník pozůstalosti po F. F-ovi a jako přihlášený dědic pozůstalosti po F. F-ovi. Dovolací rekursní právo stěžovatele jako prozatímního národního správce firmy K. T. a jako opatrovníka pozůstalosti po F. F-ovi bylo však vyčerpáno podáním prvního dovolacího rekursu, takže opětovný dovolací rekurs dovolacího stěžovatele jako prozatímního národního správce firmy K. T. a jako opatrovníka pozůstalosti po F. F-ovi je nepřipustný a musí být odmítnut (rozh. č. 9379, 10927, 15776 Sb. n. s. I.).

Ad II. Protože rekursní soud potvrdil usnesení soudu prvního stolice, lze usnesení rekursního soudu podle § 46 (2) zák. č. 100/1931 Sb. napadati jen pro zmatečnost, nezákonnost a zřejmý rozpor se spisy. Dovolací stěžovatel uplatňuje všechny tyto důvody, ale neprávem:

Podle § 97 nesp. pat. musí soupis obsahovati přesný a úplný seznam všeho jmění, v jehož držení byl zůstavitel při své smrti, a udávati jeho tehdejší hodnotu a souhrn. Výtky dovolacího stěžovatele, že se rekursní soud nezabýval otázkou zůstavitelovy držby podniku firmy K. T., nýbrž jen rozhodl o vlastnictví tohoto podniku, je sama v rozporu se spisy, neboť rekursní soud naopak uznal, že okolnosti v rekursech tvrzené činí otázku vlastnictví podniku spornou, ale nejsou způsobilé k tomu, aby učinily pochybnou držbu zůstavitelovu při jeho smrti.

Pokud stěžovatel tvrdí, že zůstavitel V. D. učinil dne 29. května 1945 před ním, Dr. F. V-em a A. Č-em v kanceláři Dr. F. V-a písemné prohlášení, že smlouva, kterou koupil s J. G-em od F. F-a firmu K. T., byla uzavřena jen na oko za tím účelem, aby podnik byl zachráněn před Němci, a tím uznal, že se nestal po právu vlastníkem, resp. spoluvlastníkem tohoto podniku, uplatňuje vlastnické právo F. F-a, nyní jeho pozůstalosti, z důvodu neplatnosti trhové smlouvy, kterou F. F. prodal svůj podnik V. D-ovi a J. G-ovi, podle první věty § 916 obč. zák., pokud se týče podle § 1 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a zák. č. 128/1946 Sb. Ale tuto otázku lze řešiti jen sporem anebo nesporným řízením podle zák. č. 128/1946 Sb. V pozůstalostním řízení podle §§ 97 a násl. nesp. pat. lze podle § 104 nesp. pat. zkoumat jen, zdá-li se vlastnické právo F. F-a, nyní jeho pozůstalosti, jasné a jen za tím účelem, má-li se podnik, o němž jde, zařaditi do soupisu a jak. Podle tohoto právního předpisu se mají totiž do soupisu zařaditi i věci podle udání cizí, v jejichž držení byl zůstavitel, aniž se však uvede jejich hodnota, zdají-li se býti jasna vlastnická práva jiných osob. Jinak se tedy i takové věci zařadí do soupisu s udáním jejich hodnoty (rozh. č. 18307 Sb. n. s. I.).

Není třeba se obíratí vývody dovolacího rekursu o neplatnosti smlouvy o koupi podniku, neboť i kdyby šlo o smlouvu na oko nebo smlouvu jinak neplatnou, nevylučovalo by to skutečnou držbu V. D-a ve smyslu § 97 nesp. pat., jehož bylo použití při zkoumání, který movitý a nemovitý majetek je předmětem soupisu (čl. V zák. č. 251/1934 Sb. a 314/1936 Sb.).

Pokud konečně dovolací rekurent doličuje, že zůstavitel nebyl v čas své smrti v držbě podniku, neprovádí důvod nezákonnosti řízení, nýbrž brojí proti právnímu posouzení rekursního soudu.

Jak již zmíněno, je podle § 97 nesp. pat. rozhodnou držba zůstavitelova. Stačí faktická moc zůstavitelova nad věcí, třebas i cizí, a nejistota o tom, patří-li věc osobě třetí (rozh. č. 878 Sb. n. s. I.).

Je-li držba nepochybná, pojme se věc do soupisu; je-li jeho držba pochybná, nutno otázku zařazení věci do soupisu rozhodnouti podle celkového právního postavení zůstavitelova a interesovaného účastníka vzhledem k této věci (rozh. č. 18307 Sb. n. s. I.).

Oba nižší soudy pokládaly podle stavu spisu držbu zůstavitelovu za nepochybnou. Pokud tedy dovolací rekurent brojí proti tomu a odvolává se na neplatnost původní nabývací smlouvy a na to, že se zůstavitel nestal proto vlastníkem firmy T., nelze se jeho vývody zabývat; jde jen o právní posouzení věci, usuzuje-li odvolací soud, že zůstavitel mohl býti přesto v držbě firmy T., a to s hlediska § 46 (2) zák. č. 100/1931 Sb. napadati nelze. S otázkou držby souvisí ovšem i námitka, že se jí také zůstavitel vzdal tím, že prý po svém prohlášení o neplatnosti nabývací smlouvy podnik opustil, jak to dovolací rekurent zdůraznil v dovolacím rekurse, leč výpovědi Dr. F. V-a je osvědčeno, že F. F. mu již při prodeji firmy V. D-ovi řekl, že se V. D. zasloužil velmi o rozkvět firmy, že proto zůstane ve firmě jako společník i po válce a že mu to potvrdí zvláštním dopisem, že mu znova řekl při vstupu J. G-a do firmy, že V. D. zůstane

ve firmě jako společník i po válce a že byl o tom sepsán zvláštní dopis, že po válce jednal s ním A. F. a V. D. o tom, že by rádi dosáhli toho, aby firma přišla z rukou národní správy, pokud se týče zaměstnanců, do rukou dědiců po F. F-ovi a V. D-a, že tento trval na tom, aby zůstal společníkem firmy, že nechtěl z firmy odejít a v tom ohledu před ním nikdy žádné prohlášení neučinil, naopak mu sdělil, že mu zaměstnanci dělají nepříjemnosti, a on mu radil, aby přesto ve firmě setrval a tam úřadoval. Výpověď A. Č-a je dále osvědčeno, že mu není nic známo o tom, že by se V. D. vzdal vedení podniku a jej opustil. V. D. byl tedy v době své smrti ve faktické moci, tedy v držbě podle § 97 nesp. pat. podniku firmy K. T. nebo aspoň svého podílu na ní. Jak je totiž patrné z výpisu z obchodního rejstříku, byl V. D. v den své smrti, t. j. 14. července 1945 i ještě v den vyhotovení tohoto výpisu, t. j. 28. ledna 1947, zapsán v obchodním rejstříku jako veřejný společník firmy K. T. a nikoli jako majitel této firmy. V úmrtním zápise je také zapsáno mezi jeho majetkem jen účastenství na této firmě. Nařídil-li tedy soud první stolice soupis a odhad »jmění ohledně firmy K. T.«, sluší tímto jměním rozumět podíl zůstavitele jako veřejného společníka na firmě K. T. Pokud jde o způsob provedení soupisu a odkazu takového jmění se poukazuje na § 106 nesp. pat. a rozh. č. 3710, 5022, 10208, 10524, 16583, 17278 Sb. n. s. I.

Firma K. T. je podle výpisu z obchodního rejstříku zapsána jako veřejná obchodní společnost veřejných obchodních společníků J. G-a a V. D-a. Podle výpovědi Dr. F. V-a a A. Č-a je J. G. Němec a V. D. byl Čech, ale v protokole spisu D II 1307/45 okr. soudu v P. je označen jako kolaborant. Podle § 1 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. je zkonfiskován majetek osob vyjmenovaných v tomto zákonném ustanovení. Zda jsou u V. D-a splněny podmínky pro konfiskaci majetku, nutno zjistit tím způsobem, že se vyžádá od ústředního národního výboru v Praze opis pravoplatného konfiskačního výměru. Zjistí-li se, že jde o majetek konfiskovaný, pozůstalost se pro nedostatek jmění neprojednává a vyzoomí se o tom Fond národní obnovy v Praze. Dokud se to nezjistí, může pozůstalostní soud provést toliko úkony nutné k zabezpečení pozůstalostního jmění, zejména sepsati úmrtní zápis, zříditi inventář a pozůstalost po případě zapečetiti. Protože nebylo dosud zjištěno, zda-li majetek V. D-a je zkonfiskován, není tedy ani podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. zákonné překážky proti soupisu a odhadu, nařízenému soudem první stolice. Tím méně tomu překáží národní správa podniku firmy K. T., neboť jí samou není vlastnické právo k tomuto podniku dotčeno, a třeba národní správce podle § 21 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. spravuje majetek pod národní správou daný a je oprávněn a povinen učiniti všechna opatření, jichž v řádné správě je zapotřebí, dosavadní majitelé, držitelé a správci takového majetku jsou podle § 20 téhož dekretu povinni se zdržeti jakéhokoliv zásahu do jednání národního správce a jejich právní jednání, týkající se podstaty téhož majetku a provedená po účinnosti téhož dekretu jsou neplatná, nevylučuje držbu věci ve smyslu § 97 nesp. pat., t. j. i jen faktickou moc nad věcí, nevylučovala tedy ani takovou moc V. D-a nad firmou K. T., nebo aspoň nad jeho podílem na ní. Soupis a odhad pozůstalostního jmění podle §§ 97 a násl. nesp. pat.,

jak bylo doloženo již v rozh. č. 878 Sb. n. s. I. nezakládá ani nezrušuje soukromých práv, jimi nikdo nenabývá ani nepozbývá práv. Ten, kdo si činí právo na věc pojatou do soupisu a odhadu, může přesto je uplatňovati sporem a za podmínek zák. č. 128/1946 Sb. i v řízení nesporném podle téhož zákona. Inventář má jen evidenční účel, není však důkazem, že věci do něho pojaté jsou po právu majetkem zůstavitelovým, právě tak jako nezařazení věci do inventáře není důkazem, že není vlastnictvím zůstavitele (jeho pozůstalosti), nýbrž třetí osoby.

Není tedy žádný z uplatňovaných a podle § 46 (2) zákona č. 100/1931 Sb. dovolaných dovolacích rekursních důvodů opodstatněn.

Č. 256.

Pokud dlužno pokládati ve sporu o peněžité plnění za žalovanou stranu národní správce majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, třebaže je v žalobě označena jako žalovaná strana osoba nezvěstná, zastoupená národní správou majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu.

(Rozh. ze dne 6. června 1947, R II 97/47.)

Podle dlužního úpisu ze dne 29. března 1932 si G. N-ová vypůjčila u Spořitelny města U. 35.000 Kč. Zápůjčka byla zajištěna zástavním právem na domě G. N-ové č. 2291 v P.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se Spořitelna města U. proti »nezvěstné G. N-ové, zastoupené národní správou majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, obvodovou úřadovnou v H.«, zaplacení anuit a úroků v částce 14.020 Kčs. Národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu namítla mimo jiné nedostatek zákonného zastoupení žalované strany, poněvadž prý národní správa Majetkových podstat není ani oprávněna ani povinna ve sporech nezvěstnou G. N-ovou zastupovati, nýbrž je zmocněna jen k udržování majetku židovských občanů až do doby, kdy bude moci být vrácen původním majitelům.

První soud žalobu odmítl. Z důvodů: Námitka nedostatku zastoupení žalované strany je opodstatněna. Je nesporné, že žalovaná G. N-ová je nezvěstná. Národní správu majetkových podstat Majetkového úřadu nelze však považovati za zákonného zástupce žalované strany. Na majetek židovských občanů byla původně zavedena národní správa podle § 3 dekr. č. 5/1945 Sb. jako na opuštěný majetek. Pokud tato národní správa, zavedená podle dekr. č. 5/1945 Sb., trvala, byla jako státní orgán zákonným zástupcem žalované strany. Poněvadž však u majetku žalované strany nešlo o majetek podléhající konfiskaci, byl z národní správy vyňat a byl jako majetek židovské vlastnice převzat národní správou majetkových podstat Majetkového úřadu. Správa židovského majetku vedená národní správou majetkových podstat neopírá se o žádný zákonný předpis, nýbrž jde o pouhý faktický stav. Národní

správa majetkových podstat nastoupila na místo dřívějšího Vystěhovaleckého fondu. Tento fond byl zřízen německou právní normou, nepoužitelnou podle čl. 2, odst. 1 úst. dekr. o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. Vystěhovalecký fond podle československého práva nikdy nevznikl a neměl a nemá právní subjektivitu. Proto nemohl ani zaniknout a ani nemůže mít právního nástupce. Nemá proto ani národní správa majetkových podstat jako nástupce nikdy neexistujícího Vystěhovaleckého fondu právní subjektivitu a nemůže být také zákonným zástupcem nepřítomné žalované strany. Protože žalující strana přes námitku žalované strany, že žalovaná není řádně zastoupena, trvala na tom, že národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu je zákonným zástupcem nepřítomné nezvěstné žalované strany, nemohl soud postupovati podle § 6 c. ř. s. a udělit žalující straně lhůtu k odstranění této závady a bylo proto žalobu pro nedostatek zastoupení odmítnouti. Z uvedeného je zřejmo, že žalovaná strana nebyla ve sporu vůbec zastoupena, že žaloba nebyla jí platně doručena a že řízení proto trpělo zmatečností podle §§ 7, 477, č. 5 c. ř. s.

Odvolací soud zrušil k stížnosti žalobkyně napadené usnesení a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Stížnost je odůvodněna. Je nesporno, že G. N-ová je nezvěstná. Na majetek židovských občanů byla původně zavedena národní správa podle § 3 dekr. č. 5/1945 Sb. jako na opuštěný majetek. Tato národní správa byla zrušena u majetku žalované strany, poněvadž tento majetek nepodléhá konfiskaci a byl převzat národní správou majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu. Je tedy spornou otázkou, zda tato národní správa může platně namítati nezpůsobilost zastupovati nezvěstné židovské osoby, jejichž majetek spravuje. Národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu byla zřízena podle dekr. pres. rep. ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., je tedy právní osobností, je národní správou opuštěného majetku ve smyslu § 3 dekretu o národní správě a nikoliv národní správou neexistující instituce Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu podle § 13 cit. dekr. Vzhledem k tomu národní správa má právní subjektivitu a je zástupcem nepřítomné žalované strany, ježto spravuje majetek této nezvěstné strany. Rekursní soud má za to, že žalovaná je řádně zastoupena, poněvadž národní správa spravuje majetek nezvěstné, proti níž žaloba směřuje, je tedy právním subjektem v tomto případě a nebylo proto důvodu žalobu odmítati. Bude tedy věcí prvního soudu, aby se zabýval dalšími námitkami žalované strany, jak byly uplatněny, a pak teprve ve věci rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalované.

Důvody:

Spor o to, zda národní správa majetkových podstat bývalého Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu je oprávněna zastupovati nezvěstnou G. N-ovou v tomto sporu, netřeba řešiti, lze-li z označení ža-

lované strany usouditi, že žalovaná je tato národní správa ve své funkci národního správce jmění nezvěstné. Žaloba byla podána na nezvěstnou G. N-ovou, zastoupenou zmíněnou národní správou, a byla doručena úřadovně této správě v H. Do sporu vstoupil za žalovanou pak již právní zástupce národní správy majetkových podstat býv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze a uplatňoval nedostatek pasivní legitimace a zmatečnost řízení, poněvadž národní správa majetkových podstat není ani oprávněna ani povinna ve sporu zastupovati nezvěstnou G. N-ovou. Podle jeho názoru nebyla tedy žaloba doručena ani žalované ani jejímu zákonnému zástupci. Z přednesu zástupce žalované plynulo, že národní správa výše označená má dům G. N-ové ve své správě, a je doznáno výslovně i v dovolacím rekursu, že se tak děje proto, že dům ten spravoval bývalý Vystěhovalecký fond. Žalobkyně sice trvala na tom, že národní správa majetkových podstat bývalého Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu je zástupkyní žalované N-ové, ale dovozovala, že jde o národní správu zřízenou podle dekr. č. 5/1945 Sb., na niž se vztahuje zejména také ustanovení § 21 cit. dekr. o právním postavení národního správce. Z tohoto přednesu žalobkyně a dále z toho, že národní správa majetkových podstat býv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze dům G. N-ové má skutečně ve své správě, a zřejmě pobírá i požitky z něho, plyne, že žaloba na zaplacení kapitálových splátek a úroků ze zápůjčky intabulované na domě tom podle dlužního úpisu z 29. března 1932 chtěla postihnouti tuto národní správu majetkových podstat býv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v její funkci národního správce jmění nezvěstné G. N-ové. Tato národní správa byla dekretem ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 8. června 1945, Úř. list č. 39, zavedena do majetkových podstat, které byly za okupace spravovány býv. Majetkovým úřadem při úřadu t. zv. říšského protektora v Čechách a na Moravě a Vystěhovaleckým úřadem. Z toho plyne, že jde v podstatě o správu opuštěného majetku ve smyslu § 3 dekr. č. 5/1945 Sb., jejímž účelem je spravovati majetek, jenž byl odňat osobám persekvaným za okupace, až do doby, kdy bude možno jej vrátiti původním vlastníkům nebo naložiti jím jinak podle směrnic ohlášené zákonné úpravy. Protože tato správa byla zřízena jako vícečlenný sbor národních správců (§ 17, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb.), jde o fyzické osoby, které jsou ve smyslu § 21 cit. dekr. povolány k veškerým dispozicím souvisejícím se správou svěřeného majetku a také oprávněny zastupovati jej před soudem, ač je zákon sám (v § 4 (1) a § 9 zák. č. 128/1946 Sb.) označuje kolektivním označením »národní správa«.

Je-li v tomto sporu vlastně žalována národní správa zmíněných majetkových podstat, tedy osoba způsobilá samostatně před soudem jednati (§ 1 c. ř. s.), pak byla žaloba žalované straně správně doručena, pokud se týče byla vstupem národní správy majetkových podstat býv. Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze závada v doručení napravena a nebylo důvodu prohlásiti řízení za zmatečné podle

§§ 7 a 477, č. 5 c. ř. s. a odmítnout žalobu. Napadené usnesení, jímž byla věc vrácena procesnímu soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí, bylo proto z důvodů takto pozměněných potvrditi.

Č. 257.

Dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nesvobody a o němž zaniknuvší společnost tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní perzekuce, odstraněny podle zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., nelze znovu zapsati do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti. Do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětný zápis do obchodního rejstříku.

(Rozh. ze dne 6. června 1947, R II 110/47.)

Na mimořádné valné hromadě »Akciového pivovaru v N.« ze dne 18. srpna 1942 bylo usneseno splynouti s »Městským pivovarem v N.«. Splnutí bylo schváleno býv. ministerstvem hospodářství a práce dne 6. dubna 1943.

Podáním ze dne 3. dubna 1946 domáhají se bývalí členové správní rady V. Š. a K. Z. u rejstříkového soudu obnovení zápisu »Akciového pivovaru v N.« v obchodním rejstříku a tvrdí, že ke splnutí tohoto pivovaru s »Městským pivovarem v N.« došlo pod tlakem národní perzekuce.

Rejstříkový soud sdělil podání ministerstvu vnitřního obchodu s dotazem, zda nemá proti obnovení zápisu námitek. Ministerstvo vnitřního obchodu nemělo námitek, upozornilo však zároveň rejstříkový soud, že »nikterak neprejudikuje řízení, jehož bude třeba vzhledem k ustanovení § 1, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb. a čl. 6 ústavního dekr. presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z r. 1946«.

Poté vydal rejstříkový soud toto usnesení: Podle rozhodnutí ministerstva vnitřního obchodu v Praze ze dne 3. května 1946 vymazává se zápis zrušení »Akciového pivovaru v N.« bez likvidace v důsledku sloučení s »Městským pivovarem v N.« a obnovuje se rejstříkový stav ke dni 9. dubna 1942.

Rekursní soud změnil k rekursu »Městského pivovaru v N.« v národní správě napadené usnesení a odmítl návrh V. Š.-a a K. Z.-a. Z důvodů: V souzené firemní věci vydal rejstříkový soud k návrhu ze dne 3. dubna 1946 učiněnému V. Š.-em a K. Z.-em v jejich vlastnosti členů správní rady »býv. Akciového pivovaru v N.« napadené usnesení, a to, jak výslovně uvádí, podle rozhodnutí ministerstva vnitřního obchodu v Praze ze dne 3. května 1946. Zkoumá-li se však toto rozhodnutí podle jeho pravé podstaty, nelze je pokládati za rozhodnutí ministerstva vnitřního obchodu, nýbrž za jeho pouhé sdělení na dotaz rejstříkového

soudu, učiněný z podnětu podání navrhovatelů, zda-li ministerstvo vnitřního obchodu nemá námitek proti výmazu zápisu, týkajícího se zrušení Akciového pivovaru v N. a proti obnovení jeho stavu v obchodním rejstříku ke dni 9. dubna 1942. Řečené ministerstvo tam jen kladně odpovídá na soudní dotaz uvedeného obsahu, upozorňujíc zároveň výslovně rejstříkový soud na to, že svou kladnou odpověď »nikterak neprejudikuje řízení, jež bude třeba vzhledem k ustanovení § 1, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb. a čl. 6 ústavního dekr. presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z r. 1946«. V tomto upozornění vyvolaném nepochybně obsahem podání navrhovatelů, jehož opis byl onomu ministerstvu současně s dotazem rejstříkového soudu zaslán, zaujal řečený úřad v souladu s právním stavem zřejmě opačný názor, než který hájili navrhovatelé. Ti totiž, tvrdíce v onom svém podání, že k sloučení (splnutí) obou pivovarů provozovaných pod označenými firmami došlo »pod hrubým tlakem národní perzekuce oproti Akciovému pivovaru, a to jak se strany pivovaru X., který byl podnikem německým a germanisujícím, tak také se stran zdejších a pražských hospodářských a politických německých úřadů«, jak je prý v N. notorické, a zastávající při tom názor, že má být obnoven zápis Akciového pivovaru v N. k 9. dubnu 1942, poukazovali neprávem na to, že ministerstvo vnitřního obchodu v Praze je, pokud se týče tehdy bylo příslušné pro rozhodování o restituci Akciového pivovaru. Už z toho, co bylo shora pověděno, vyplývá, že tu nejde o rozhodnutí nebo opatření ministerstva vnitřního obchodu, t. j. o správní akt uvedeného nejvyššího správního úřadu, zřízeného ústavním dekr. č. 1/1945 Sb., neboť se v onom projevu autoritativně judikujícím způsobem ani deklaratorně neurčuje (nenalézá), co je v konkrétním případě právem, ani se jím konstitutivně nestanoví, co v konkrétním případě právem býti má. Z onoho projevu nelze vyčísti, že se jím s účinky právní moci autoritativně upravuje nebo zakládá individuální právní situace toho nebo onoho účastníka správního řízení. Pochybil proto rejstříkový soud, jestliže napadeným usnesením povolil v obchodním rejstříku zápis shora zmíněných změn. Jeho usnesení neobstojí, ježto nemá ani ve stavu věci ani v zákoně nejmenší opory, ba je s ním v příkrém rozporu. Podle správního pojetí obsahu podání učiněného jmenovanými členy správní rady dříve, t. j. před sloučením existující akciové společnosti, vystupující pod firmou »Akciový pivovar v N.«, je jejich návrh pokládati za návrh, jímž se u rejstříkového soudu uplatňuje nárok na navrácení k předešlému stavu, tedy nárok restituční, který plyne z § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. o neplatnosti některých majetkových právních jednání z doby nesvobody a jehož způsob uplatnění byl druhým odstavcem tohoto paragrafu, vyjímajíc případy vrácení majetku, výtčené v § 24 tohoto dekretu, vyhrazen zvláštnímu dekretu nebo zákonu. Úprava způsobu, jak je třeba se restitučního nároku domáhati, je obsažena v později vydaném zák. č. 128/1946 Sb. Způsob uplatnění restitučního nároku je podrobně upraven. Podle výslovného předpisu § 10 cit. zák. lze tento restituční nárok uplatnit u příslušného okresního soudu, který o něm, pokud se nedosáhne dohody účastníků o vrácení věci (práva) nebo o jiném navrácení k předešlému stavu po dobrém, jedná

a rozhoduje v řízení upraveném v §§ 10 a násl. cit. zák. Z této zákonné úpravy je zřejmé, že se restitučního nároku nelze domáhati u krajského soudu jako soudu rejstříkového pouhým návrhem na obnovení stavu, jaký tu byl před majetkovým převodem nebo jiným majetkově-právním jednáním, o nichž se tvrdí, že jsou ustanoveními § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. prohlášeny za neplatné, poněvadž k nim došlo po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Právě tak nelze se domoci obnovy onoho stavu snad pouhým návrhem, aby bylo usnesení rejstříkového soudu zrušeno nebo změněno, tedy návrhem podle zákona č. 76/1946 Sb., neboť tento zákon nebyl vydán k provedení § 1 dekr. č. 5/1945 Sb., nýbrž byl jím proveden čl. 6 zákona o obnovení právního pořádku. I když je ten nebo onen majetkový přesun nastalý za doby nesvobody prohlášen ze zákona (ex lege) od počátku za neplatný, takže majetek přešlý nebo převedený v době nesvobody na jiného neprestal býti nikdy vlastnictvím předchozího vlastníka a nestal se vlastnictvím jiného, nebylo, nehledíc na vrácení majetku v případech § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., před účinností restitučního zákona č. 128/1946 Sb., t. j. před 17. červnem 1946, právně možné obnoviti dřívější majetkový stav, ježto ustanovení § 1, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb. učinilo uplatnění restitučního nároku závislým na vydání zvláštních zákonů předpisů. Obnovení dřívějšího majetkového stavu není však právně přípustné ani za účinnosti zák. č. 128/1946 Sb. k pouhému návrhu na zrušení nebo změnu zápisů vykonaných v obchodním rejstříku, jimiž byly jen uvedeny v patnost ony majetkové převody, pokud se týče důsledky majetkově-právních jednání, třebaž ony převody a jednání jsou prohlášena ustanovením § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. za neplatná. Pouhý takový návrh na zrušení nebo změnu usnesení rejstříkového soudu podle čl. 6 zákona o obnovení právního pořádku, po případě podle zák. č. 76/1946 Sb., nelze považovati za návrh na navrácení k předešlému stavu, jak to mají na mysli §§ 6 a 7 zák. č. 128/1946 Sb., podle nichž jde nárok restituční především na vrácení věci (práva) nebo na jiné navrácení k předešlému stavu, a není-li to dobře možno, anebo nemá-li ten, komu nárok náleží, zájem na restituci, na peněžitou náhradu ve výši obecné ceny, při čemž ten, kdo nárok uplatňuje, je povinen vrátit všechno, co z neplatného majetkového převodu nebo z jiného neplatného majetkově-právního jednání obdržel, a nemůže-li to dobře vrátit, dát za to přiměřenou náhradu. To, co bylo právě uvedeno, není předmětem jednání a rozhodnutí o návrhu na změnu nebo zrušení soudních rozhodnutí podle zák. č. 76/1946 Sb. Nemohlo by proto býti vyhověno návrhu podanému V. Š-em a K. Z-em, i kdyby je bylo pokládati za oprávněné k podání takového návrhu.

Co se týče otázky, zdali právě jmenovaní navrhovatelé jsou vůbec oprávněni k návrhu na restituci, uvážil rekursní soud toto: Podle § 4, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. přísluší nárok tomu, kdo neplatným převodem pozbyl věci (práva), nebo kdo jiným neplatným majetkově-právním jednáním byl poškozen, anebo jejich právnímu zástupci, byla-li by však podle toho oprávněna osoba státně nespolehlivá, přísluší nárok plynoucí z neplatnosti oněch majetkových přesunů státu jako majetek kon-

fiskovaný podle dekr. č. 108/1945 Sb., pokud pak by do podniků (závodů) a jiných majetkových podstat byla zavedena národní správa ve smyslu dekr. č. 5/1945 Sb., přísluší nárok restituční národnímu správci samému. Hledíc na uvedené zákonné ustanovení o aktivním oprávnění k uplatňování restitučního nároku, jest míti za to, že navrhovatelé V. Š. a K. Z. nejsou vůbec legitimováni k návrhu jimi podanému, třebaž vystupují ve své funkci členů správní rady zaniklé akciové společnosti. Takové oprávnění jim neposkytuje ani obchodní zákon v čl. 227 a dalších, a to tím spíše, že podle stavu předložených spisů byla i do majetku Akciového pivovaru v N. zavedena národní správa.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs V. Š-a a K. Z-a.

Důvody:

Podle obsahu spisů byla fuse Akciového pivovaru v N. s Městským pivovarem v N., usnesena na mimořádné valné hromadě Akciového pivovaru dne 18. srpna 1942, která v tom směru jednomyslně přijala nabídku Městského pivovaru. Když pak fuse byla schválena ve smyslu čl. 247, odst. 1 obch. zák. a § 39, odst. 5 akc. regul., což se stalo rozhodnutím býv. ministerstva hospodářství a práce ze dne 6. dubna 1943, bylo v obchodním rejstříku při firmě Akciového pivovaru v N. dne 11. května 1943 zapsáno zrušení společnosti v důsledku jejího sloučení s Městským pivovarem v N. a 20. listopadu 1943 vymazána byla i firma sama.

Podkladem zrušení Akciového pivovaru v N. a jeho výmazu z obchodního rejstříku bylo tedy ujednání o fusi mezi oběma zúčastněnými akciovými společnostmi; rejstříkové zápisy k fusi se vztahující měly jen povahu deklaratorní, t. j. zjišťovaly a osvědčovaly jen skutečnosti a poměry, k nimž na základě onoho ujednání došlo.

Prvým předpokladem pro opětný zápis zrušeného Akciového pivovaru v N. do obchodního rejstříku by bylo proto, aby podle příslušných zákonů předpisů byl napřed obnoven dřívější stav, t. j. odstraněny důsledky právního jednání o fusi, o němž stěžovatelé ve své žádosti o zápis tvrdili, že k němu došlo pod hrubým tlakem národní persekuce oproti Akciovému pivovaru (§ 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a zákon č. 128/1946 Sb., ustanovení to provádějící). To se však dosud, jak je ze spisů patrné, nestalo. Trvají proto nadále účinky splnutí, t. j. Akciový pivovar v N. po právu neexistuje. V důsledku toho nelze ale stěžovatelům v řízení o opětný zápis tohoto pivovaru do obchodního rejstříku přiznati postavení účastníků, neboť neexistuje-li Akciový pivovar, nemohou se stěžovatelé v této věci odvolávat ani na své členství v jeho správní radě, ani na zmocnění akcionářů tohoto pivovaru, ježto zrušením společnosti zanikla veškerá oprávnění jejích orgánů i členů; stěžovatelé nemohou proto býti v tomto stadiu ani přímo dotčeni v nějakých svých právech ani nemohou míti právní zájem na rozhodnutí pro svůj hmotně-právní poměr k podniku a zápisu (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb.). Poněvadž pak k rekursu v nesporném řízení jsou oprávněni jen účastníci (§§ 37, 46, odst. 3 cit. zák.), jimiž však stěžovatelé v této firemní věci nejsou, byl jejich rekurs odmítnut.

Č. 258.

Je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb., ustanovil-li pozůstalostní soud opatrovníka pro nenarozeného odkazovníka.

(Rozh. ze dne 11. června 1947, R I 257/47.)

Dne 11. května 1945 zemřel Č. T., zanechav závěť, kterou ustanovil dědicem svého syna J. T-a. Mimo to uložil zůstavitel dědici splnění různých odkazů, mimo jiné i ve prospěch manželských dětí svého syna J-a, a nebude-li jich, měl legát připadnouti J. T-ovi. Dědic J. T., který si pozůstalost sám projednával, nepředložil ani po opětovném vyzvání soudu výkaz o splnění poslední vůle. Poté uložil první soud vyhotovení výkazu o splnění poslední vůle notáři B. G-ovi jako soudnímu komisaři.

Rekursní soud nevyhověl rekursu J. T-a.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu J. T-a usnesení nižších soudů pro zmatečnost a uložil prvému soudu, aby ustanově opatrovníka podle § 274 obč. zák., pozůstalost znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

V závěti zanechal zůstavitel odkaz »manželským dětem mého syna J., nebude-li jich, připadá legát opět synu J. T-ovi. Zlaté hodinky prvoroznému synu syna J., nebude-li jej však, opět převezme syn J.«. Dovolací stěžovatel prohlásil v podání ze dne 26. září 1946, že se zavazuje jako otec v případě narození dětí odkazy splnit. Je tedy toho názoru, že odkazy bylo obmyšleno nejen jeho potomstvo, které při smrti zůstavitelově bude na živu, nýbrž i potomstvo v této době ještě nenarozené.

V takovém případě nutno postupovati podle dv. dekr. ze dne 29. května 1945, č. 888 sb. z. s., jenž zní: »Poslední pořízení, jimiž je přímo pamatováno dědictvím nebo odkazem na osoby, které nejsou při zůstavitelově smrti narozeny a ani nemohou podle zákona za narozené býti považovány, pro případ, že přijdou na svět, jsou jen potud platná, pokud by mohl zůstavitel platně se postarat o povolání potomky podle ustanovení § 612 obč. zák. také svěřenským nástupnictvím v jejich prospěch v sestupné řadě zřízeným. Až do narození povolaného dědice nebo odkazovníka náleží, pokud zůstavitel o tom neučinil jiného opatření, zatímni držba a užívání odkázaného jmění těm, kteří mají na ně nárok v případě, že pořízení nelze provést, poněvadž povolaný se nenarodil (§ 707 obč. zák.). O zajištění práv nenarozených osob mají soudní úřady pečovati podle obecných zákonných předpisů.«

Podle § 274 obč. zák. je hledíc k osobám nenarozeným ustanoviti opatrovníka pro potomstvo vůbec, jenž se má starati o to, aby nebylo v příčině pozůstalosti zkráceno.

Takový opatrovník je vzhledem k svému úkolu účastníkem pozůstalostního řízení. V projednávané věci nebyl však ještě ani ustanoven,

natož v řízení vůbec zastoupen (§ 41 (2) písm. f) zák. č. 100/1931 Sb.), ačkoliv podle obsahu usnesení v odpor vzatého mělo býti řízení převedeno už do stadia, směřujícího k odevzdání pozůstalosti (§§ 157, 160, 161 nesp. pat.).

Bylo proto usnesení obou nižších soudů zrušiti pro zmatečnost z úřední moci (§ 41, odst. 3 zákona č. 100/1931 Sb.), aby pozůstalost byla projednána za účasti opatrovníka (§§ 46, odst. 3, § 43 (2) cit. zák.).

Č. 259.

I když byla žaloba o zrušení rozsudků, vydaných v době nesvobody a vyslovujících rozluhu manželství sporných stran, podána před vydáním zákona ze dne 3. října 1946, č. 198 Sb., nelze jí vyhověti, jestliže se žalovaný manžel zatím znovu oženil.

(Rozh. ze dne 12. června 1947, Rv I 270/46.)

Žalobou, podanou u zemského soudu v Praze, domáhá se F. K-ová proti E. K-ovi zrušení rozsudků krajského soudu v P. ze dne 17. května 1944, zn. sp. Ck VI a 365/43 a vrchního soudu v Praze ze dne 23. prosince 1944 zn. sp. Co VIII 165/44, jimiž bylo podle konečného, odvolacím soudem stanoveného znění, bez viny stran rozloučeno jejich manželství, uzavřené dne 30. června 1938 před státním matričním úřadem v U. Žalobkyně uplatňuje, že byly vydány: 1. podle předpisů, které se svým obsahem příčí znění a demokratickým zásadám československé ústavy, neboť manželství stran bylo rozloučeno pro hluboký rozvrat jen z toho důvodu, že nynější žalobkyně je židovka a na jejím arijském manželi nebylo lze spravedlivě požadovati, aby s ní setrval dále v manželském společenství za platnosti zákonných omezení týkajících se židů a jejich manželů; 2. po řízení, v němž jí bylo znemožněno, pokud se týče ztíženo pro mimořádné poměry doby nesvobody — uzavření v koncentračním táboře v Osvětimi — dostavit se k řízení a provést důkazy.

Žalovaný F. K. navrhl zamítnutí žaloby namítaje, že 1. manželství stran bylo rozloučeno podle československého rozlukového zákona pro jím uznaný důvod hlubokého rozvratu, vzniklého tím, že manželka odmítla následovat manžela do nového bydliště; 2. že po pravoplatném rozloučení manželství žalovaný uzavřel nový platný sňatek, z něhož vzešlo dítě.

Zemský soud v Praze žalobě vyhověl. Z důvodů: Nynější žalobkyně byla o rozlukové žalobě, jí k vlastním rukám dodané, rekvizitně slyšena u soudu v T. a při tom vyrozuměna o dni ústního jednání, stanoveného na den 14. dubna 1944. Tehdy uvedla vše potřebné na svoji obranu, ale nezřídila si advokáta. K ústnímu jednání, konanému 14. dubna 1944, se nedostavila a nebyla při něm zastoupena. Rozsudek ze dne 17. května 1944 nemohl jí býti doručen, ježto dle záznamu soud-

ního doručovatele byla jako židovka odvezena z místa svého pobytu neznámo kam. Rozsudek byl pak doručen opatrovníku, zřízenému tehdejší žalované procesním soudem. Opatrovník podal proti rozsudku odvolání, které mělo úspěch jen potud, že nebylo uznáno na vinu tehdejší žalované na rozluce. Manželství bylo rozloučeno pravoplatně pro hluboký rozvrat způsobený tím, že tehdejší žalovaná, nyní žalobkyně, je židovka, a že nelze spravedlivě požadovati na jejím manžel, ariji, který ztratil své místo u ministerstva zemědělství jen proto, že má manželku nearijskou, aby vzhledem k zákonným omezením, týkajícím se židů a jejich manželů, setrval s ní dále v manželském společenství.

Žalobou napadené rozsudky, rozlučující manželství stran, byly vydány v době nesvobody na podkladě předpisů, vydaných v době nesvobody proti židům. Předpisy ty se přičítají jak znění, tak demokratickým zásadám československé ústavy, která v §§ 106, odst. 2 a 128 stanoví rovnost všech občanů nehlédíc k jazyku, rase nebo náboženství. Okolnost, že manželství stran bylo rozloučeno podle platného československého zákona č. 320/1919 Sb. a pro hluboký rozvrat, jím za rozlukový důvod uznaný, nemá významu, když hluboký rozvrat nebyl ani svědecky jinak zjištěn a jeho existence a jeho příčina odůvodněna jinak než zákonnými omezeními židů a jejich manželů, přičítacími se naší ústavě a jejím demokratickým zásadám. Byla-li nyní žalobkyně za rozlukového sporu v Z. na svobodě, kdežto spor projednáván v Praze, a byla-li žalovaná židovkou a žalobce arijec, nemohla se žalovaná jako nearijska pro mimořádné poměry doby nesvobody dostavit k řízení, pokud se týče dostavení se bylo jí ztíženo. Než žalobkyně byla, zejména za odvolacího řízení v rozlukovém sporu, v koncentračním táboře a ani rozsudek prvního soudu jí proto nemohl být doručen. Za tohoto stavu věci jsou v projednáváném případě dány zákonné podmínky čl. II, hlavy II., prvního oddílu čl. 6, odst. 1, písm. a) a c) a odst. 3 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku, ve znění zák. ze dne 19. prosince 1945, č. 12/1946 Sb. a zák. ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. pro zrušení rozsudků, jimiž manželství stran bylo rozloučeno. Námitka žalovaného, že se již znova oženil, nezakládá podle dosud platného práva překážku, bránící vyhovění žalobě opřené o shora citované předpisy, které nemají zvláštních ustanovení ohledně rozlukových rozsudků, zejména stanovících, že rozhodnutí o rozluce nelze odporovati, uzavřela-li zatím jedna ze stran nové manželství, jak to činí v § 1, odst. 2 vládní návrh zákona o zrušení a změně soudních rozhodnutí o rozvodu nebo rozluce z doby nesvobody (tisk. 59 z 30. srpna 1946) a při jejich vydání, jak plyne z důvodové zprávy (tisk. č. 120) a komentáře Dra Louly k nim (Zákon o zrušení a o změně soudních rozhodnutí z doby nesvobody, str. 17, odst. 3) se nepomýšlelo na vydání zvláštních předpisů ohledně rozlukových rozsudků.

Nejvyšší soud po ústním jednání odvolacím vyhověl odvolání žalovaného a žalobu zamítl.

Z důvodů:

Napadeným rozsudkem bylo uznáno právem, že se zrušují ve smyslu čl. II, hlavy II., prvního oddílu čl. 6, odst. 1, písm. a) a c) a odst. 3 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12/1946 Sb. a podle zák. ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. rozsudky krajského soudu v P. ze dne 17. května 1944, zn. sp. Ck VI a 365/43 a vrchního soudu v Praze ze dne 23. prosince 1944, zn. sp. Co VIII 165/44, jimiž bylo podle konečného, odvolacím soudem stanoveného znění, manželství sporných stran rozloučeno bez jejich viny.

Z tohoto rozsudku se odvolává žalovaný. Jako odvolací důvody uplatňuje neúplnost a vadnost řízení, jakož i nesprávné posouzení věci po stránce právní a navrhuje, aby napadený rozsudek byl buď zrušen anebo změněn v ten smysl, že se žaloba zamítá a žalobkyně uznává povinnost zaplatiti odvolateli útraty obou stolic.

Žalobkyně brojí v odvolacím sdělení proti vývodům odvolání a navrhuje, aby napadený rozsudek byl potvrzen.

Odvolací soud, přezkoumaj rozsudek a spisy, shledal, že odvolání žalovaného je důvodné. Podle § 1, odst. 2 zák. ze dne 3. října 1946, č. 198 Sb., který vstoupil v platnost za odvolacího řízení a k jehož předpisům nutno hleděti, protože jsou povahy donucující, nelze odporovati rozhodnutí o rozluce, uzavřela-li zatím jedna ze stran nové manželství. Žalovaný namítl již v první stolici, že se oženil s jinou ženou a že s ní má dítě, a v odvolacím spise nabídl o tom důkaz oddacím listem. Soud první stolice se touto námitkou věčně neobíral, vycházeje ve svém rozhodnutí vydaném před účinností zák. č. 198/1946 Sb. z právního názoru, že skutečnost, že žalovaný se již znovu oženil, nezakládá podle tehdy platného práva překážku, bránící vyhovění žalobě. Soud odvolací, nepokládaje za nutné zkoumati správnost tohoto právního názoru, doplnil řízení vzhledem k nyní platnému kogentnímu předpisu § 1, odst. 2 zák. č. 198/1946 Sb., aby mohl rozhodnouti rozsudkem ve věci samé (§ 496, odst. 1 c. ř. s., ve znění čl. III, č. 11 vl. nař. č. 39/1944 Sb., použitelného podle čl. 2, odst. 1 úst. dekr. č. 11/1944, Úř. věst. čsl., ve znění vyhlášky ministra vnitra č. 30/1945 Sb. a zák. č. 12/1946 Sb.) a zjistil z ověřeného obsahu oddacího listu magistrátu hlavního města Prahy ze dne 4. října 1945, že žalovaný uzavřel dne 8. září 1945, tedy po pravoplatném rozloučení svého manželství s nyní žalobkyní, nový sňatek s R. V-ovou z P. Že listina se týká žalovaného, plyne nad vší pochybnost z údaje v ní obsaženého, že ženich je rozloučen pravoplatným rozsudkem vrchního soudu v Praze, zn. sp. Co VIII 165/44, ze dne 23. prosince 1944.

Z tohoto zjištění plyne, že napadený rozsudek odporuje ustanovení § 1, odst. 2 zák. č. 198/1946 Sb., neboť, uzavřel-li žalovaný nové manželství, nelze odporovati rozhodnutí o rozluce jeho dřívějšího manželství, třebaže jinak jsou dány veškeré předpoklady pro jeho zrušení podle předpisů zák. č. 76/1946 Sb. Odvolání žalovaného bylo proto vyhověno a napadený rozsudek změněn tak, že se žaloba zamítá.

Č. 260.

Dědic je oprávněn splnit odkaz nepoživající výhod kdykoliv v jedno-
roční lhůtě podle § 685 obč. zák. a přivodit jeho splatnost nabídnutím
plnění odkazovníku.

K otázce dospělosti závazku z odkazu s hlediska § 16, odst. 1, písm. a)
dekrety presidenta republiky ze dne 19. října 1945, č. 91 Sb. o obnovení
československé měny.

(Rozh. ze dne 12. června 1947, Rv I 146/47.)

Dne 27. února 1945 zemřela A. J-ová. V posledním pořízení ustanovila dědičkami své sestry E. V-ovou a B. L-ovou a uložila jim, aby vyplatily společně jejímu manželu V. J-ovi odkaz ve výši 30.000 K. Obě dědičky složily dne 26. dubna 1945 tuto částku u notáře projednávajícího pozůstalost A. J-ové Dr. A. Ž-a, jenž vyrozuměl o tom dopisem ze dne 28. dubna 1945 odkazovníka V. J-a se žádostí, aby splnění odkazu přijal. Když V. J. plnění odmítl a popřel pravost posledního pořízení, byla částka 30.000 K složena na vkladní list městské spořitelny v M. Dne 23. července 1945 prohlásil V. J., že odkaz přijímá a nepodal ve lhůtě určené pozůstalostním soudem žalobu o neplatnost posledního pořízení. Dne 21. prosince 1945 složily dědičky E. V-ová a B. L-ová, jímž byla před tím pozůstalost odevzdána, vkladní list spořitelny v M. podle § 1425 obč. zák. k soudu z toho důvodu, že žalobce odepřel přijmouti splnění odkazu.

V. J. domáhá se nyní žalobou na E. V-ové a B. L-ové zaplacení částky 30.000 Kčs (v nové měně) a tvrdí, že se odkaz stal splatným až za rok po smrti zůstavitelky, t. j. 27. února 1946, takže jeho složení k soudu dne 21. prosince 1945 se stalo neprávem.

Nižší soudy žalobu zamítly, odvolací soud z těchto důvodů: Z doslovného znění § 685 obč. zák. »mohou být... požadovány«, vyplývá, že toto ustanovení je dáno ve prospěch dědice. Jeho správný výklad je tedy ten, že odkazovník není sice oprávněn domáhati se splnění odkazu před uplynutím doby jednoho roku po smrti zůstavitelově, avšak uvedený předpis nebrání tomu, aby se dědic nemohl zprostiti tohoto závazku ještě před uplynutím této doby. Třeba uvážiti, že dědic, který plní odkaz co nejdříve po smrti zůstavitelově — jestliže tento výslovně nestanovil jinak — jedná v intenci jeho poslední vůle, kterou zajisté je, aby plnění odkazu nebylo zbytečně odkládáno. Vždyť i ustanovení § 685 obč. zák. předpisuje, že určité odkazy je možno požadovati ihned. Není sporné, že odvolatel, ačkoliv přijal v pozůstalostním řízení odkaz, který pro něho žalovaná strana složila u notáře jako soudního komisaře již dne 26. dubna 1945, byl o jeho složení dne 28. dubna 1945 vyrozuměn a nezavedl spor o neplatnost testamentu ve lhůtě, která mu byla určena posléze do 31. října 1945, odepřel přesto přijati zaplacení odkazu. Proto žalovaná strana složila dne 21. prosince 1945 odkaz do soudního deposita. K tomu byla oprávněna pro

prodlení odvolatelovo (§ 1419 obč. zák.) a je proto schváliti náhled prvního soudu, že složení odkazu v částce 30.000 K k soudu má účinek plnění závazku podle § 1425 obč. zák. Byla proto žaloba právem zamítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Dovolání, uplatňující jen dovolací důvod právní mylnosti, není důvodné.

Jak ze slovního znění § 685 obč. zák., v němž se činí rozdíl mezi odkazy poživajícími výhod potud, že mohou být požadovány ihned a jinými odkazy, které mohou být požadovány teprve po roce od smrti zůstavitelovy, tak z povahy odkazu (§ 535 obč. zák.) uloženého testamentem (§ 552 obč. zák.) jako jednostranným právním aktem zůstavitelovým plyne, že jednorozční lhůta § 685 obč. zák. je dána v zájmu dědicově.

Tento je proto oprávněn splnit odkaz nepoživající výhod kdykoliv v jednorozční lhůtě a tudíž i přivodit jeho splatnost nabídnutím splnění odkazovníku.

Závisí proto splatnost odkazu za trvání zákonné jednorozční lhůty na vůli a pohotovosti dědicově, kdy si v této lhůtě opatří potřebné prostředky, aby mohl odkaz splnit ještě před uplynutím zákonné jednorozční lhůty. Nechce-li se odkazovník vydati nebezpečí, že jej stihnou následky prodlení (§ 1419 obč. zák.), nemůže odpírati přijetí splnění odkazu před uplynutím jednorozční zákonné lhůty ke splnění odkazu (§ 685 obč. zák.).

Opačné stanovisko žalobcovo nepovažuje proto ani dovolací soud za správné.

Žalobce sám připouští, že byl dopisem notáře Dr. A. Ž-a z 28. dubna 1945 zaslaným jeho právnímu zástupci uvědoměn o složení odkazu s žádostí o jeho přijetí, a když odmítl přijetí, složily dědičky, vlastně jen dědička E. V-ová, podle zjištění nižších soudů již dne 15. června 1945 notářem Dr. A. Ž-em pro žalobce jako odkazovníka, který popřel platnost testamentu zůstavitelčina, částku 30.000 K na vkladní list u Městské spořitelny v M. Žalobce pak teprve dne 23. července 1945 prohlásil, že odkaz přijímá a žalobu na neplatnost poslední vůle v stanovené mu lhůtě pozůstalostním soudem nepodal, takže pozůstalost byla odevzdána žalovaným dědičkám podle testamentu odevzdací listinou z 29. listopadu 1945, zn. sp. D 49/45. Dne 21. prosince 1945 byl uvedený vkladní list složen k soudu podle § 1425 obč. zák. z důvodu, že žalobce odepřel splnění odkazu přijati.

Z toho plyne, že žalované dědičky byly ochotny plnit již koncem dubna 1945, složivše celou odkázanou částku pro žalobce nejdříve u notáře Dr. A. Ž-a a dne 15. června 1945 u Městské spořitelny v M. a že jen žalobce zmařil splnění odkazu již tehdy, popíraje platnost testamentu zůstavitelčina a odkládaje prohlášení o přijetí odkazu.

Učinily proto žalované dědičky všechno, aby testamentem jim uložený odkaz ve prospěch pozůstalého manžela - žalobce splnily a dlužno proto za to míti, že přivodily jeho splatnost ještě před 1. listopadem 1945.

Ježto podle toho, co uvedeno, jde o závazek dospělý před 1. listopadem 1945, byly žalované dědičky oprávněny složit jej ve staré měně k soudu do deposita převodem ze svého vázaného vkladu na vázaný vklad znějící ve prospěch žalobců (§ 16, odst. 1, písm. a) dekr. pres. rep. z 19. října 1945, č. 91 Sb. o obnovení československé měny).

Nižší soudy posoudily proto věc po právní stránce správně, když uznaly složení k soudu celé odkázané částky (30.000 K ve staré měně) po právu (§ 1425 obč. zák.) a žalobu zamítly.

Č. 261.

Notář vystupující v nesporném řízení jako právní zástupce účastníků není oprávněn podat rekurs (dovolací rekurs) ústně do soudního protokolu.

(Rozh. ze dne 17. června 1947, R II 103/47.)

Usnesením z 15. května 1946 svěřil první soud nezletilé S. T-ovou a M. T-ovou do výživy a výchovy jejich matky K. T-ové.

Rekursní soud svěřil obě nezletilé do výživy a výchovy jejich babičky A. T-ové.

Proti usnesení rekursního soudu podal notář M. V. jako právní zástupce matky nezletilých K. T-ové dovolací rekurs ústně do soudního protokolu.

Nejvyšší soud dovolací rekurs odmítl.

Důvody:

Zákon č. 100/1931 Sb. poskytuje účastníkům možnost, aby činili návrhy a podávali žádosti, a snaží se jim také použití této možnosti usnadnit. Usnadnění toho mají zapotřebí ovšem jen ti účastníci, kteří nejsou zastoupeni právním zástupcem; záleží v tom, že takoví účastníci mohou svoje návrhy činiti a žádosti podávat také ústně do protokolu a to u okresních soudů bez omezení a bez rozdílu, o jaký návrh nebo o jakou žádost jde, u sborových soudů však jen tenkrát, jde-li o věci jednoduché (§ 13 cit. zák.). Podle § 38, odst. 2 cit. zák. je forma rekursu a to i dovolacího rekursu (§ 46, odst. 3 nesp. zák.) písemná nebo ústní. Z ustanovení § 13 plyne, že ústně do protokolu může být podán rekurs (dovolací rekurs) jen účastníkem, který není zastoupen právním zástupcem. § 8 zák. č. 100/1931 Sb. klade proti sobě jednak zmocněnce v širším slova smyslu (věta první), jednak advokáty a notáře (věta druhá) a odkazuje ohledně těchto na ustanovení v advokátním a notářském řádě. Z toho vyplývá, že tento zákon advokáty a notáře považuje za rovnorodé členy téže kategorie zmocněnců v případech, v nichž má být

podle zákonných předpisů postupováno v řízení nesporném; není-li pochybností o tom, že advokát je právním zástupcem, je za takového pro obor řízení nesporného považovati i notáře. Tento úsudek podporuje i znění § 5 not. ř. že »je notářům dovoleno z povolání na žádost stran sepisovati podání mimo spory soudní«, neboť právního zástupce jako takového kvalifikuje právě to, že zastupování stran v právních věcech je jeho zákonem připuštěným zaměstnáním. Notář M. V. nemohl v případě, o který jde, podati jako právní zástupce účastníků rekurs (dovolací rekurs) do soudního protokolu, neboť oprávnění, podati opravný prostředek do protokolu, bylo zákonem přiznáno jedině účastníku nezastupenému právním zástupcem.

Byl proto dovolací rekurs, podaný v zastoupení účastnice notářem ústně do soudního protokolu, odmítnut.

Č. 262.

Konfiskací zemědělského majetku podle dekretu presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb. nabývá československý stát ze zákona naturálního vlastnického práva ke zkonfiskovanému majetku.

Konfiskací podle uvedeného dekretu se nic nemění ani v osobě, ani v postavení národního správce, který byl tomuto majetku zřízen. Národní správce je i po konfiskaci oprávněn k žalobě o vyklizení bytu ze zkonfiskované nemovitosti. Toto oprávnění národního správce je výlučné potud, že v případech krytých dekretem č. 5/1945 Sb. je vyloučeno, aby stát jednal na místě národního správce, ledaže by majetek převzal přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy.

(Rozh. ze dne 25. června 1947, Rv II 70/47.)

Dům čp. 1 v B. je nedílnou součástí velkostatku Němce S-a ve výměře přes 50 ha. Jeho národním správcem je V. Majetek Němce S-a a spolu s ním i dům čp. 1 v B. byl konfiskován.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se československý stát — ředitelství školního lesního statku »M.« proti žalovaným J. a M. Č-ovým, aby bylo uznáno právem, že žalovaní jsou povinni vykliditi a žalující straně odevzdati byt (v žalobní žádosti blíže určený) v domě čp. 1 v B. a tvrdí, že žalovaní byt svémocně obsadili. Žalovaní vznesli mimo jiné námitku nedostatku aktivní legitimace žalobcovy.

První soud žalobu zamítl. Z důvodů: Podle nesporného přednesu náleží dům, v němž je vyklizovaný byt, k zemědělskému majetku uvedenému v § 4 dekr. č. 12/1945 Sb. a podléhajícímu konfiskaci pro účely pozemkové reformy ve smyslu § 1, odst. 1 tohoto zákonného ustanovení. Je nutno poukázati na to, že na rozdíl od § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. není uvedeno v § 1 dekr. č. 12/1945 Sb., že se majetek osob v době okupace státně nespolehlivých konfiskuje ve prospěch československé republiky. Jestliže se tedy konfiskovaný dům v B. čp. 1 nestal

ex lege vlastnictvím žalující strany a do jejího vlastnictví ani dosud nebyl předán, není na straně Československého státu, zastoupeného finanční prokuraturou, dána aktivní legitimace. Ve sporu nezastupuje finanční prokuratura Národní pozemkový fond. Leč ani tento ve smyslu § 6 dekr. č. 12/1945 Sb. by nebyl po dobu trvání národní správy k žalobě aktivně legitimován. Nakonec třeba podotknouti, že i kdyby se jednalo o majetek konfiskovaný podle dekr. č. 108/1945 Sb., nebyl by ani v tomto případě Československý stát ve vyklizovací žalobě žalobním subjektem, pokud národní správa nad domem nebyla zrušena a Československý stát nepřevzal majetek po skončení konfiskačního řízení. Jestliže národní správce v zastoupení konfiskovaného majetku, na nějž byla národní správa zavedena, je oprávněn a povinen činit všechna opatření, kterých je v řádné správě zapotřebí (§ 21 dekr. č. 5/1945 Sb.), po případě důležitější se svolením orgánu, který národní správu zavedl (§ 22 cit. dekr.), je k žalobě oprávněn toliko národní správce, nikoliv ovšem ve své osobě, nýbrž v zastoupení konfiskovaného majetku. K podání žaloby není však legitimován Československý stát. Ten může toliko vystoupiti na straně žalující strany jako vedlejší intervenient. Pokud tedy zavedená národní správa nebyla zrušena, není Československý stát aktivně nebo pasivně legitimován ve sporech, kde konfiskovaná majetková podstata je žalobcem nebo žalovaným, na místo této.

O d v o l a c í s o u d vyhověl k odvolání žalobce žalobě. **Z d ů v o d ů:** Podle spisů je nesporné, že dům v B. čp. 1, v němž je byt, o který jde, je nedílnou součástí velkostatku Němce S-a ve výměře přes 50 ha, že tedy jde o budovy sloužící zemědělskému a lesnímu hospodářství. Z toho vyplývá, že tento majetek je ex lege konfiskován dekr. pres. rep. č. 12/1945 Sb. Podle § 6 cit. dekr. převezme stát souvislé lesní plochy ve výměře nad 50 ha. Ohledně tohoto statku nedojde tedy k přidělovému řízení jako u ostatního majetku zemědělského, který je spravován Národním pozemkovým fondem. Připadá-li tento lesní majetek již ex lege státu, nebrání nic tomu, aby jej stát sám spravoval orgány státní a lesní správy. Tím je dána již aktivní legitimace žalobce. I když tedy podle výměru ZNV v B. ze dne 10. července 1945 na velkostatek Němce S-a byla zavedena národní správa podle §§ 2, 14 dekr. č. 5/1945 Sb. a národním správcem byl stanoven V. Č., nemění to nic na aktivní legitimaci Československého státu k podání této žaloby, která je podána finanční prokuraturou v zastoupení onoho odvětví státní správy, lemuž přísluší spravovati státní lesy, v daném případě, jak nebylo popřeno, ředitelství školního lesního statku »M.«, v jehož čele stojí právě jmenovaný Č. Je tudíž aktivní legitimace k žalobě u Československého státu dána.

Mezi stranami je nesporné, že žalovaní nesjednali nájemní smlouvu ani s národním správcem t. zv. zajištěného nemovitého majetku v B., ani s národním správcem V. Č-em. Byt byl žalovaným sice původně přidělen národní správou zajištěného nemovitého majetku v B. ze dne 29. dubna 1945 (příl. D), avšak výměr tento byl pak zrušen výměrem téhož orgánu ze dne 17. července 1946. Odvolávají se tedy žalovaní

marně na přidělení, neboť nehledíc k zrušení tohoto přidělení, nemohla národní správa zajištěného nemovitého majetku jako orgán jmenovaný národním výborem města B. učiniti platné žádné opatření, ježto se to vymyká jeho kompetenci, když jde nesporně o majetek zemědělský a lesní nad 50 ha, pro který ustanovuje národního správce zemský národní výbor (§ 7, odst. 1, písm. d) dekr. č. 5/1945 Sb.). Že tato okolnost nikterak nebrání aktivní legitimaci žalující strany k podání žaloby, bylo již shora doličeno. Bydlí tedy žalovaní v uvedeném domě bez jakéhokoliv právního důvodu a bylo proto změnou žaloby rozhodnouti jak shora uvedeno.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaných napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Se zřetelem na vývody dovolání jde jen o to, zda dovolatelé právem popírají s hlediska jediné uplatněného dovolacího důvodu podle § 503, č. 4 c. ř. s. aktivní legitimaci žalujícího státu k žalobě proto, že prý stát nenabyl ex lege vlastnictví k nemovitostem konfiskovaným podle dekr. č. 12/1945 Sb., a že k žalobě by byl legitimován výhradně národní správce.

Konfiskací zemědělského majetku podle dekr. č. 12/1945 Sb. pozbyli dosavadní vlastníci uvedení v § 1, odst. 1, písm. a) — c) cit. dekr. vlastnického práva k němu. To plyne z právní povahy konfiskace. Dekret sám však výslovně nestanoví, kdo nabyl ke dni jeho účinnosti, t. j. dnem 23. června 1945, vlastnictví ke zkonfiskovanému majetku, jehož je podle úmyslu zákonodárce použit k účelům pozemkové reformy. Z tohoto účelu zákona nelze nic vytěžit pro odpověď na otázku, o kterou jde. Třeba ji v první řadě hledat a vyvodit z právní povahy konfiskace samé. Tato je zvláštním způsobem nabytí vlastnického práva, tkvícím v právu veřejném, kterým nabývá na místě dosavadního vlastníka ke zkonfiskovaným věcem vlastnického práva originárně, t. j. bez odevzdání nebo intabulace, ze zákona zásadně stát, není-li konfiskační normou co do vlastnického práva stanoveno výslovně jinak.

I když dekr. č. 12/1945 Sb. ustanovuje v § 7, kterým osobám bude zkonfiskovaný majetek přidělen, není tím řečeno nic o tom, kdo nabývá vlastnictví ke konfiskovaným nemovitostem již konfiskací, protože z předpisu § 5 dekr. č. 28/1945 Sb., který se týká práv nemovitostí konfiskovaných dekr. č. 12/1945 Sb., je patrné, že přidělcem nabývá (naturálního) vlastnictví přidělené nemovitosti teprve dnem převzetí držby nad ní. Naproti tomu se podle § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. konfiskuje bez náhrady nepřátelský majetek pro Československou republiku, pokud se tak již nestalo dříve jinými zákonnými předpisy, tedy dekr. č. 12/1945 Sb. Tímto zněním zákona, i když dekr. č. 12/1945 Sb. nemá výslovného ustanovení, pro koho se majetek v něm uvedený konfiskuje, bylo jasně vysloveno, že se tak stalo rovněž pro Československý stát. Tím je vyloučen závěr, že konfiskovaný majetek je až do přidělu účelovým

jméním, jež nenáleží nikomu. Poněvadž pak ani z předpisů dekr. č. 5/1945 a č. 108/1945 Sb., ani z předpisů vl. nař. č. 70/1945 a zák. č. 90/1947 Sb. nelze dovodit, že majetek zkonfiskovaný pro Československý stát tvoří samostatnou právní osobu, je tím řečeno, že konfiskaci podle dekretu č. 12/1945 Sb. nabytí ke zkonfiskovanému majetku naturálního vlastnického práva ze zákona Československý stát, ke dni 23. června 1945.

Tomuto názoru nebrání předpis § 6, odst. 2 dekr. č. 12/1945 Sb., protože tento předpis neznámá nic jiného, než že si stát určité konfiskované nemovitosti vůbec ponechá, ježto nemají být přiděleny přidělcům.

Je ovšem pravda, že podle § 7, odst. 4 dekr. č. 12/1945 Sb. se přiděluje některý konfiskovaný majetek veřejnoprávním subjektům, mezi něž nutno zařadit i stát hledíc k předpisu § 2, odst. 1, písm. c) dekr. č. 28/1945 Sb. Toto ustanovení v souvislosti s § 5, odst. 2 první věta tohoto dekretu zdálo by se svědčeti proti názoru, že Československý stát nabývá naturálního vlastnictví ke zkonfiskovaným nemovitostem již konfiskací, aspoň pokud vystupuje jako přidělcem, tedy ohledně jiného majetku, než majetku uvedeného v § 6, odst. 2 dekr. č. 12/1945 Sb. Leč tam, kde zákon mluví o přidělu majetku, jde jen o vymezení účelu, jemuž má být majetek věnován, a o nabytí vlastnického práva k přidělu přidělcem jde pak jen tehdy, kde uchazeč není ještě vlastníkem. Tomu tak není u státu. To plyne zřejmě z předpisu § 12 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 9 dekr. č. 28/1945 Sb., podle nichž připadá úhrada za zkonfiskovanou a přidělenou nemovitost po srážce určitých výloh státu. Odvolací soud proto nepochybil, jestliže vycházel z právního názoru, že žalobce nabytí konfiskací ze zákona do vlastnictví velkostatek, jehož součástí je podle nesporného přednesu stran i dům s bytem, o jehož vyklizení jde.

Konfiskační dekret č. 12/1945 Sb. nemá výslovného ustanovení o tom, co se má stát s národním správcem po nastalé konfiskaci majetku. Předpis § 5, odst. 3 dekretu a § 4, odst. 1 vl. nař. č. 70/1945 Sb. nasvědčují tomu, že v osobě, ani v postavení národního správce nenastává zásadně žádná změna. Zůstávají mu tudíž práva a povinnosti vymezené mu dekretem č. 5/1945 Sb. V rámci těchto předpisů spravuje svěřený mu majetek dále podle zásad vyslovených v ustanoveních §§ 18, 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb. Je proto také ze zákona oprávněn k žalobě, o jakou v souzeném případě jde, byť spravoval majetek náležející již vlastnický státu.

Národní správce tu vystupuje vlastním jménem za stát, který ponechal národnímu správcem, aby v rozsahu oprávnění přiznaných mu dekr. č. 5/1945 Sb. vystupoval a jednal za něj. Toto oprávnění národního správce nedotčené konfiskačním dekretem je výlučné, t. j. vylučuje, aby i stát sám v případech krytých dekr. č. 5/1945 Sb. jednal na místě národního správce, dokud nepřeveze konfiskované nemovitosti ať přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy, jež má za následek, že oprávnění národního správce jako národního správce ve smyslu dekr. č. 5/1945 Sb. uhasíná.

Námítka nedostatku aktivní legitimace žalujícího státu tak, jak ji uplatnili žalováním, je podle těchto právních úvah v podstatě výtkou ne-

dostatku procesní způsobilosti podle § 6 c. ř. s. spočívající v tom, že nevystoupil orgán k této žalobě podle zákona výhradně povoláný. Správné její vyřešení předpokládá tudíž, aby bylo zjištěno, zda žalující stát nemovitost, o kterou jde, již do své správy převzal či nikoliv. S tohoto hlediska nebyla věc nižšími soudy dosud probrána (§ 182 c. ř. s.). Naopak nelze totiž bezpečně soudit jen z pouhého přednesu žalobního, že tato nemovitost je pod národní správou, protože převzal-li stát již onu nemovitost, nemá národní správce ono bezvýhradné a výlučné postavení, jaké mu přiznává dekr. č. 5/1945 Sb. Mimo to i žalující stát sám uvedl, že nemovitost, o kterou jde, byla s konečnou platností začleněna do školního lesního statku »M.«. Učinil tak sice teprve v dovolací odpovědi, ale poněvadž jde o to, zda není řízení i s oběma rozsudky nižších soudů zmatečné, a ke zmatečnosti nutno přihlížet z moci úřední, není toto tvrzení novotou v oprávněném řízení nepřijatelnou.

Výrok je opodstatněn předpisem § 497, č. 3 c. ř. s., ve znění vl. nař. č. 39/1944 Sb. (čl. XIV zák. č. 105/1947 Sb.).

Č. 263.

Není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že lhůta podle § 5, odst. 2 zákona ze dne 16. května 1946, č. 126 Sb. o úpravě zemědělských pachtovních poměrů je lhůtou propadnou, na jejíž dodržení musí soud dbáti z úřední moci.

(Rozh. ze dne 26. června 1947, R I 308/47.)

Okresní soud v S. odmítl jako opožděný návrh A. a J. K-ových proti odpůrcům A. a J. C-ovým o určení pachtovného podle zák. č. 126/1946 Sb.

Krajský soud v P. nevyhověl rekursu navrhovatelů. Z důvodů: Není pochyby, že zákon č. 126/1946 Sb. ve většině případů sleduje prospěch pachtýřů. Tím však není řečeno, že lhůty stanovené v části III. tohoto zákona, pokud se týče v § 5, odst. 1 a 2, lze počítati od kdykoliv. Lhůty mají ten význam, aby pachtovní poměry mezi smluvními stranami byly co nejdříve na jisto postaveny, zejména pokud jde o smlouvy uzavřené před účinností tohoto zákona. To plyne zřejmě z ustanovení §§ 1 a 6. Zmíněné lhůty § 5 je pokládati za lhůty propadné a je k nim přihlížeti z moci úřední. Jich výslovné ustanovení nemělo by významu a je nerozhodné, zda zákon má či nemá ustanovení pro sankci v případě opožděných návrhů a zda je jmenuje či nejmenuje lhůtami propadnými, když z celého zákona je patrný úmysl zákonodárce vyjádřený v § 5, odst. 2, podle kterého nedohodnou-li se strany o částce, na kterou je pachtovné podle odst. 1 snížiti ve lhůtě v témže odstavci uvedené, mají právo žádati nejdéle v další lhůtě 15 dnů u okresního soudu, v jehož obvodu jsou pachtované nemovitosti, za určení pachtovného. Pokud se tak nestalo, není tím dotčen předpis § 6 s výjimkou pachtovních poměrů

dotčených v § 4, právě proto, že jde o zákon ve prospěch pachtýřů. Za tohoto stavu nemůže také nastati případ, že by rozhodnutí okresního národního výboru odporovalo rozhodnutí soudu. Prvý soud tudíž nepochybil ani po stránce právního posouzení, odmítl-li návrh pachtýřů došlý na soud dne 6. února 1947 jako opožděný.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Výtkou nezákonnosti dovozují stěžovatelé, že napadené usnesení se přiči jasnému a nepochybnému smyslu (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb., čl. I, zák. č. 314/1936 Sb.) zákona o úpravě zemědělských pachtovních poměrů ze dne 16. května 1946, č. 126 Sb., pokud lhůtu stanovenou v § 5, odst. 2 pokládá za lhůtu propadnou.

Zajisté je účelem zmíněného zákona prospěch pachtýřů, totiž zaručiti člověku na půdě osobně pracujícímu a na ní závislému největší pracovní úspěch. To plyne — pokud jde o pachtovní poměry uzavřené před účinností zákona — z ustanovení § 5, odst. 1, že při pachttech, při nichž bylo stanoveno pachtovné vyšší, než je podle okolností případu dovoleno podle §§ 1, 3, se pachtovné, pokud se stane splatným za účinnosti zákona, snižuje na stanovenou (§ 1, odst. 1) horní hranici. V zájmu uklidnění a urovnání poměrů pachtovních sjednaných před účinností zákona byla prolomena zásada smluvní vázanosti.

V tomto smyslu je zákon zřetelně ve prospěch pachtýřů. Avšak ustanovení § 5, odst. 2 je dáno v zájmu obou stran pro případ, že se do 30 dnů od účinnosti zákona nedohodly o částce, na kterou jest pachtovné podle odst. 1 snížit. Obě strany mají právo žádati nejdéle v další lhůtě 15 dní u okresního soudu za určení pachtovného. Lhůta není sice označena jako propadná, ani není zvláště stanovena sankce na její nedodržení, avšak podle významu slov v jejích souvislosti je lhůta tato hmotněprávní součástí práva žádati za určení pachtovného u soudu. Nebylo třeba, aby zákon lhůtu výslovně označil jako propadnou, nebo aby ustanovil sankci na její nedodržení, když z použitých slov nepochybně plyne, že strany práva žádati u soudu za určení pachtovného pozbývají uplynutím lhůty (§ 1449 obč. zák.). Podobně se vyjadřuje zákon na př. i v §§ 156, 158 obč. zák., kde podobnými výrazy jsou stanoveny lhůty rovněž propadné.

Jiný smysl nelze odstavci druhému § 5 dát ani na základě druhé věty odstavce prvního, podle níž k úpravě pachtovného má dojiti, zamítne-li se propachtovatelova žádost za povolení výjimky podle § 2, jako kdyby tato žádost podána nebyla. Stěžovatelé z toho dovozují, že k zamítnutí žádosti propachtovatelovy může lehce dojiti až po 30 dnech, a stanoví-li zákon, že po té má býti pachtovné upraveno, pak z toho prý plyne, že sám zákon nepokládá lhůtu odstavce druhého za propadnou. K tomu je uvést, že druhá věta odstavce 1 netýká se práva stran žádati o úpravu pachtovného u soudu, jak tomu je v odstavci druhém, nýbrž stranám se jen přenechává, aby po zamítnutí žádosti propachtova-

telovy o povolení výjimky si pachtovné upravily, jako kdyby žádost podána nebyla. Odstavec první tedy předpokládá, že až na žádost propachtovatele o povolení výjimky není mezi stranami neshody o tom, jak má býti pachtovné upraveno, kdežto odstavec druhý řeší případ, že se strany o částce, na kterou jest pachtovné snížit, nedohodly.

Nepřiči se tedy napadené usnesení jasnému a nepochybnému smyslu zákona v tom, že lhůta § 5, odst. 2 jest lhůtou propadnou.

Nepřiči se dále takovému smyslu zákona o řízení nesporném, pokud návrh podaný po uplynutí propadné lhůty byl odmítnut, aniž soud vyčkal námítku prekluse se strany odpůrců. Nastavši prekluse je důležitou okolností pro rozhodnutí, k níž soud je povinen přihlédnouti z moci úřední (§ 23 zák. č. 100/1931 Sb.), jinak by rozhodnutí nehovělo v mezích zákona oprávněným zájmům účastníků (§ 31, odst. 1 cit. zák., srov. rozh. č. 3089 Sb. n. s. I.).

Č. 264.

Nerozhodli-li soud prvé stolice o námitce žalovaného, že ocenění předmětu sporu žalobcem je příliš nízké, je na odvolacím soudu, aby před vyřízením odvolání uložil prvému soudu dodatečně vyřešení sporné otázky.

(Rozh. ze dne 27. června 1947, R I 256/47.)

Srov. rozh. č. 18409 Sb. n. s. I.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se J. H. proti firmě R. E. rozsudku, že žalovaná je povinna vykliditi a žalující straně odevzdati dílec pozemku kat. č. 124/31 role v D., oceniv žalobní nárok na 1.000 Kčs. Žalovaná firma vznesla 1. mezitímní návrh určovací, že trvá smlouva, podle níž je žalobce povinen ohledně dílce pozemku č. kat. 124/31 role v D., který má nyní žalovaná strana v držení a užívání, podepsati R. E-ovi i jeho manželce R. E-ové trhovou smlouvu, kterou jím prodává dílec č. kat. 124/31 role v D. za cenu odpovídající poměrnému dílu částky, za niž žalobce koupil celou parcelu, 2. námitky proti nízkému ocenění a dovozovala, že předmět sporu má hodnotu přes 5.000 Kčs.

Prvý soud žalobu zamítl a k otázce ocenění uvedl v důvodech: Soud nepokládá za účelné samostatně rozhodnouti o brojení žalované strany proti ocenění předmětu sporu, jak je učinila žalující strana. Jak sama strana žalovaná uvedla, jde jí v podstatě o možnost opravných prostředků. V tom směru však rozhoduje odvolací soud zcela samostatně a provede ocenění sporu podle § 500, odst. 3 c. ř. s. sám nezávisle na prvé stolici.

Odvolací soud odmítl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Žalující strana ocenila v žalobě, která byla podána dne 2. února 1946 a žalované straně doručena dne 12. února 1946, předmět sporu na 1.000 Kčs. Šlo tedy podle § 448 c. ř. s., ve znění §§ 6 a 21, odst. 1 nařízení ministra spravedlnosti č. 183/1944 Sb., použitelného podle čl. 2

ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění zák. č. 12/1946 Sb., o žalobu ve věci nepatrné, která byla správně zapsána do rejstříku Cn. Jak bylo podrobně doličeno v plenárním rozhodnutí ze dne 12. prosince 1942, Pres. 1009/1941, č. 18409 Sb. n. s. I., jsou pro ustanovení hodnoty předmětu sporu s hlediska, zda sluší věc projednati v řízení ve věcech nepatrných či nikoli, směrodatná ustanovení §§ 54 až 59 j. n., jež byla článkem I., č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. pojata do ustanovení § 448 c. ř. s. Podle § 56, odst. 2 j. n. je žalobce povinen udati v žalobě hodnotu předmětu sporu, nezáležejícího v penězích. Toto ocenění předmětu sporu platí pak pro celé řízení, pokud nedozná změny zásahem soudu podle zákona přípustným, a to buď rozhodnutím soudu o námitce žalované strany proti správnosti žalobcova ocenění sporu nebo z moci úřední obdobou podle § 60, odst. 1 j. n. V souzeném případě nedošlo k žádnému zásahu soudu.

Prvý soud ponechal věc v rejstříku Cn a v důvodech rozsudku uvedl, že neuznal za účelné samostatně rozhodnouti o brojení žalované strany proti ocenění předmětu sporu stranou žalující, poněvadž o otázce přípustnosti opravných prostředků rozhoduje odvolací soud samostatně na podkladě ocenění sporu, které si provede nezávisle na prvé stolici podle § 500, odst. 3 c. ř. s. Nehledíc k tomu, zda tento názor prvního soudu o pravomoci odvolacího soudu na určení hodnoty předmětu sporu pro řízení před prvním soudem je správný či nikoli, nutno z negativního stanoviska prvního soudu, jež zaujal k námitce žalované strany proti žalobcovu ocenění hodnoty předmětu sporu, usouditi, že námitce této nevyhověl a původní ocenění strany žalující nezměněné zachoval i v dalším průběhu sporu. Tomu nasvědčuje i okolnost, že věc ponechal v rejstříku Cn až do vynesení rozsudku. Jak bylo doličeno v citovaném plenárním rozhodnutí, základ pro právo k odvolání je v tom, zda byl rozsudek první stolice vydán ve věci nepatrné či nikoliv. V projednávaném případě nebyly sice protokoly sepsány podle § 451 c. ř. s., rozsudek neobsahuje poučení podle § 501 c. ř. s. a částečné útraty, jež byly přiznány straně žalující, jsou určeny podle hodnoty předmětu sporu 6.000 Kčs. Nelze tu však přehlédnouti, že před prvním soudem bylo současně jednáno a společně rozhodnuto jak o žalobě, v níž předmět sporu zůstal nezměněné oceněn na 1.000 Kčs, tak také o mezitímním návrhu určovacím, v němž žalovaná strana ocenila svůj zájem na 6.000 Kčs. Nemohl tudíž první soud s ohledem na společně projednávaný a rozhodovaný mezitímní návrh určovací ani použití při protokolaci ustanovení § 451 c. ř. s., ani v rozsudku poučení podle § 501 c. ř. s. a též útraty žalující strany musel určit podle hodnoty zájmu, jak ji udála žalovaná strana ve svém návrhu. Nelze tudíž z uvedených okolností nic vytyčiti pro odvolatelovo stanovisko, že předmět sporu byl v první stolici oceňován na 6.000 Kčs. Naopak z toho, že ocenění předmětu sporu za řízení v první stolici nedoznalo změny zásahem soudu podle zákona přípustným a že věc až do skončení řízení zůstala v rejstříku Cn, jest usuzovat, že základ pro určení způsobu řízení v první stolici daný projevem oprávněné k tomu strany, zůstal pro celé řízení v platnosti a že se zřetelem na tento základ byla věc projednána v ří-

zení ve věcech nepatrných. Není tu proto důvodu k pochybnosti, že jde, co se týče rozhodnutí ve věci samé, o rozsudek vydaný ve věci nepatrné, který může býti podle § 501 c. ř. s. vzat v odpor odvoláním jen s omezením tam určeným.

Poněvadž však odvolatelka nenapadá rozsudek pro zmatečnosti vypočtené v § 477, č. 1—7 c. ř. s., je její odvolání nepřipustné a bylo je jako takové odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcově stížnosti napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu nové rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Žalobce neocenil sice v žalobě předmět sporu, jak je předepsáno § 56, odst. 2 j. n., nýbrž uvedl jen na rubu žaloby »oceněno na Kčs 1.000«, ale když se žalovaná strana bránila proti podcenění hodnoty předmětu sporu, odůvodnil v přípravném podání, jehož obsah byl přednesen při ústním jednání z 22. března 1946, proč spor oceňuje touto částkou, a doplnil takto žalobu potřebným udáním o hodnotě sporu (§§ 176—179 c. ř. s.). Ježto se žalovaná strana tomuto ocenění výslovně opřela namítajíc, že hodnota sporu převyšuje 5.000 Kčs, byl soud první stolice, řeše otázku přípustnosti řízení ve věcech nepatrných, povinen zkoumati, zda ocenění není příliš nízké (§ 41, odst. 2 j. n. a § 269 c. ř. s.), a rozhodnouti buď, že spor bude projednán podle §§ 448 a násl. c. ř. s., nebo že bude projednán podle §§ 431 a násl. c. ř. s. Soud první stolice však tak neučinil, maje za to, že o přípustnosti opravných prostředků rozhodne soud odvolací samostatně na podkladě ocenění sporu, které si provede nezávisle na první stolici podle § 500, odst. 3 c. ř. s. Tento názor však je nesprávný; oprávnění odvolacího soudu samostatně oceniti předmět sporu je omezeno na ustanovení § 500, odst. 3 c. ř. s. (rozh. č. 17043 Sb. n. s. I.). O takový případ tu však nejde. Soud odvolací vycházející z toho, že soud první stolice námitkám žalované proti ocenění předmětu sporu fakticky nevyhověl, když původní ocenění strany žalující zachoval nezměněné i v dalším sporu, odmítl odvolání podle §§ 501, 471, č. 2 c. ř. s. jako nepřipustné.

Žalobce právem vytýká, že věc byla odvolacím soudem po stránce právní nesprávně posouzena. Soud první stolice totiž o námitce žalované, že hodnota předmětu sporu převyšuje 5.000 Kčs, vůbec nerozhodl, takže v době podání odvolání byla nevyřešena otázka, zda věc byla v první stolici projednána podle zásad platných pro řízení ve věcech nepatrných (§§ 448 a násl. c. ř. s.). Z důvodů rozsudku procesního soudu plyne totiž jasně, že první soud spornou otázku ocenění předmětu sporu nechal záměrně nevyřešenou, vycházející z nesprávného právního názoru, že o ní rozhodne odvolací soud nezávisle na první stolici. Pokud však není mezi stranami sporná otázka ocenění předmětu sporu vyřešena, nemá soud odvolací základ pro další řízení opravné (§ 501 c. ř. s.) a nemůže rozhodnouti o přípustnosti odvolání. Odmítl-li proto odvolací soud žalobcovo odvolání jako nepřipustné, protože podle jeho názoru jde o věc ne-

patrnou, je jeho rozhodnutí právně mylné a předčasné. Žalobcovu důvodnému rekursu bylo proto vyhověno a věc vrácena odvolacímu soudu, na němž bude, aby uložil soudu procesnímu dodatečně vyřešení sporné otázky, jakou hodnotu má předmět projednaného sporu, a podle výsledku rozhodl pak znovu o podaném odvolání.

Č. 265.

Právní názor nižších soudů, že se nelze v restitučním řízení domáhat neplatnosti vkladu nuceného zástavního práva pro náklady trestního řízení a vazby podle rozsudku německého soudu, dokud tento rozsudek nebyl jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn, se přiči jasnému a nepochybnému znění § 2 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb.

(Rozh. ze dne 27. června 1947, R I 304/47.)

Podle trestního rozsudku vrchního zemského soudu v Drážďanech ze dne 25. června 1943 bylo na nemovitost J. D-a a J. D-ové, zapsanou ve vl. č. 2059 poz. kn. pro kat. úz. V., vloženo pro býv. německou říši zástavní právo pro vykonatelnou pohledávku soudní pokladny v Drážďanech ve výši 33.074 K.

V řízení, o něž tu jde, domáhají se J. D. a J. D-ová vyslovení neplatnosti vkladu zástavního práva a jeho výmazu podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb.

První soud návrh odmítl. Z důvodů: Výmazu zástavního práva, které bylo vloženo do pozemkových knih na základě trestního rozsudku nebo jiného trestního nálezu německých soudů nebo justičních úřadů, lze dosáhnouti jen, když takový nález bude prohlášen nicotným podle čl. 9 úst. dekr. pres. rep. o obnovení právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb. a když pak bude navrženo zrušení exekuce podle § 39, č. 1 ex. ř. Podle uvedeného čl. 9 vyslovuje soud nicotnost usnesením, řídí se předpisy o obnově řízení. To znamená, že v této věci je příslušným rozhodnouti soud, uvedený v § 357 tr. ř. a nikoli soud dovolaný, který provede svého času pouze zrušení exekuce, a který je proto k vydání usnesení o nicotnosti nepřislušným a nestal se příslušným ani tím, že navrhovatelé označili svůj návrh jako restituci podle zák. č. 128/1946 Sb., když ve skutečnosti o restituci nejde.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti navrhovatelů, opraviv pouze výrok napadeného usnesení tak, že se návrh zamítá. Z důvodů: Stěžovatelé dovolávají se ustanovení § 2 zák. č. 128/1946 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o nárocích z této povinnosti. Ustanovení § 2 tohoto zákona však předpokládá u zásahů do majetku na základě soudních nebo úředních výroků, že výrok, na jehož základě se stal zásah do majetku, bude jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn. Jak stěžovatelé sami v rekursu uvádějí, je však zde výrokem, který má být takto nejprve zrušen nebo změněn,

rozsudek vrchního zemského soudu v Drážďanech ze dne 28. července 1943. Teprve na základě již dosaženého zrušení tohoto exekučního titulu lze žádati o zrušení exekuce nuceným zřízením zástavního práva a jeho výmaz podle ustanovení § 39, č. 1 ex. ř. Ke zrušení tohoto exekučního titulu však až dosud nedošlo a stěžovatelé je také nenavrhují. Proto jejich návrhu na prohlášení neplatnosti vkladu zástavního práva a na jeho výmaz nemohlo být vyhověno a měl být návrh ten zamítnut. Rekurs není tudíž důvodný.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti navrhovatelů usnesení nižších soudů a uložil prvnímu soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Navrhovatelé uplatňují neplatnost vkladu práva zástavního podle rozsudku německého soudu z doby nesvobody pro vykonatelnou pohledávku soudní pokladny tohoto soudu jako zajišťovací hypotéky pro německou říši a domáhají se výmazu tohoto práva s odůvodněním, že jde o zásah do majetku podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. Přesto, že soud první stolice restituční návrh odmítl z důvodu své nepřislušnosti, kdežto soud rekursní jej zamítl, jde v podstatě o souhlasná rozhodnutí, neboť oba nižší soudy považují návrh za nepřipustný, dokud není odstraněn rozsudek německého soudu, na jehož základě se stal zásah do majetku navrhovatelů v podobě vkladu práva zástavního.

Právně vytýkají stěžovatelé, že toto rozhodnutí je nezákonné, protože se přiči jasnému a nepochybnému znění § 2 zák. č. 128/1946 Sb. (čl. V, čís. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a zák. č. 314/1936 Sb.). Podle tohoto zákonného předpisu lze uplatňovati neplatnost majetkových přechodů provedených po 29. září 1938 výrokem soudním, který byl vydán na základě neplatného předpisu (§ 15 cit. zák.), aniž se vyžaduje, aby tento výrok byl před tím zrušen nebo změněn. To platí přiměřeně také o jiných zásazích do majetku, provedených takovými soudními nebo úředními výroky. Při tom nerozlišuje zákon, zda jde v konkrétním případě o výrok soudu civilního nebo soudu trestního. Měl-li trestní rozsudek pro skutek, který není trestný podle československého práva, majetkově-právní následky, lze nárok na zrušení nebo změnu takového rozsudku uplatniti podle § 2 rest. zák. u příslušného civilního soudu v nesporném řízení.

Pochybily proto oba nižší soudy, pokud vyslovily názor, že musí býti nejprve v řízení podle ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. zrušen nebo změněn soudní výrok, na jehož základě byl povolen knihovní zápis, jehož neplatnost se tvrdí. Usnesení nižších soudů byla proto zrušena a prvnímu soudu uloženo, aby o návrhu stěžovatelů jednal podle zákona č. 128/1946 Sb., při čemž ovšem navrhovatel musí přesně označiti odpůrce, proti němuž nárok uplatňuje (§ 4, (2) zák. č. 128/1946 Sb.).

Č. 266.

Dokud nebyly podány dědické přihlášky, jsou účastníky řízení o delegaci pozůstalostního soudu všichni domnělí dědicové.

(Rozh. ze dne 27. června 1947, R I 335/47.)

Zemský soud delegoval bez slyšení účastníků v pozůstalostní věci po B. D-ovi podle § 31 j. n. k návrhu pozůstalé vdovy A. D-ové okresní soud v K. na místo příslušného okresního soudu v Č.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu zůstavitelových bratří Z. D-a a J. D-a napadené usnesení a uložil zemskému soudu, aby po doplnění řízení o návrhu pozůstalé vdovy znovu rozhodl.

Důvody:

Podle § 31, odst. 3, poslední věty j. n. (§ 4 zák. č. 100/1931 Sb.) má soud před rozhodnutím o delegaci vyžádati vyjádření potřebná k vysvětlení nejen od soudu, jenž by vlastně k projednání a rozhodnutí byl příslušný, nýbrž i od stran (účastníků), jimiž v tomto stadiu řízení, kde dědické přihlášky nebyly ještě ani podány a kde jde jen o incidenční otázku delegace jiného soudu, jsou všichni domnělí dědicové (§ 75 nesp. pat.).

Zemský soud povolil však delegaci bez dalšího na návrh pozůstalé vdovy, ačkoliv podle úmrtního zápisu má dojíti k projednání pozůstalosti podle posloupnosti zákonné, takže za domnělé dědice nutno považovati i zůstavitelovy sourozence (§§ 735, 757 obč. zák. a § 75 nesp. pat.).

Je tedy řízení neúplné (§ 42 zák. č. 100/1931 Sb.) a usnesení bylo zrušiti (§ 43 cit. zák.), aby zemský soud znovu rozhodl, vyžádav si vyjádření k vysvětlení potřebná od zůstavitelových sourozenců M. D-a, M. D-ové a N. D-ové, kdežto vyjádření zbývajících dvou sourozenců — stěžovatelů — lze spatřovati v obsahu jejich rekursu.

Č. 267.

K vymození pohledávek splatných za trvání národní správy (pojistné příspěvky veřejnoprávního pojištění) je přípustná proti národnímu správci exekuce na majetek, který spravuje, byť byl tento majetek konfiskován podle dekretu ze dne 30. října 1945, č. 108 Sb.

(Rozh. ze dne 30. června 1947, Rv I 197/47.)

Okresní nemocenská pojišťovna v N. vymáhá exekuci zabavením, uschováním a prodejem movitých věcí proti firmě »Kovoprůmysl v N.« v národní správě, své pohledávky z pojistného a to: pod zn. sp. E 60/46 104.513.20 Kčs, pod zn. sp. E 64/46 48.222.10 Kčs, pod zn.

sp. E 142/46 41.807.— Kčs a pod zn. sp. E 219/46 37.971.— Kčs. Majetek firmy »Kovoprůmysl v N.« byl dnem 30. října 1946 konfiskován podle dekretu č. 108/1945 Sb. pro Československý stát. Okresní nemocenská pojišťovna v N. navrhla povolení těchto exekucí a soudem byly též tyto exekuce povoleny na základě výkazů nedoplatků.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se Československý stát nepřipustnosti vedené exekuce.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic.

Nejvyšší soud uvedl

v důvodech:

Dovolání uplatňuje dovolací důvody podle § 503, č. 2, 3 a 4 c. ř. s., věcně též dovolací důvod podle § 503, č. 1 (§ 477, č. 9) c. ř. s.

Posláz uvedený důvod dovolací není opodstatněn, neboť napadený rozsudek není v logickém rozporu, vyhovuje předpisu § 417 c. ř. s. a lze jeho odůvodnění po stránce skutkové i právní úvahy na skutkovém podkladě vybudované bezpečně přezkoumat.

Není potřebí se zabývat oprávněností výtek vadnosti řízení, pokud se týče rozporu napadeného rozsudku se spisy (§ 503, č. 2, 3 c. ř. s.), protože výtky ty jsou pro rozhodnutí o dovolání nepodstatné, jak vyplývá z rozboru výtky právní mylnosti podle § 503, č. 4 c. ř. s.

Napadený rozsudek není ve výroku právně mylný, jak míní dovolání, i když se vychází z předpokladu, že dovolatel nabyl konfiskací vlastnického práva k majetkové podstatě firmy K., nyní v národní správě, na niž se vede exekuce, o jejíž nepřipustnost podle § 37 ex. ř. v souzené věci jde, i kdyby se připustilo, že je dovolatel osobou třetí od povinného odlišnou.

Exekuce se vede na firmu uvedenou v žalobě a jsoucí pod národní správou k vymození dávek sociálního pojištění, z nichž nejstarší jsou za dobu od 1. března 1946 do 30. dubna 1946 a, jak zjištěno, jmenovaná firma i po konfiskaci zaměstnávala dělníky, jež přihlásila k pojištění u žalované.

Dovolatelka ani netvrdila, že aspoň část vymáhaných pohledávek pochází z doby před zavedením národní správy na podnik. Z toho plyne, že exekuce je ve skutečnosti vedena proti národnímu správci podniku podle exekučních titulů proti němu vydaných, protože majetková podstata, byť daná pod národní správu, nemá samostatnou právní subjektivitu a nedostalo se jí této povahy ani dekr. č. 5/1945, ani dekr. č. 108/1945 Sb.

Posláz řečený dekret nemá žádné ustanovení o tom, co se má stát s národním správcem majetku, který propadl konfiskaci. Z předpisu § 5, odst. 2 cit. dekr. však plyne, že v postavení národního správce majetku, byť propadl konfiskaci, nenastává zásadně žádná změna, pokud jde o práva a povinnosti vymezené mu dekr. č. 5/1945 Sb., zejména předpisy §§ 18, 20 až 22 tohoto dekr., a že toliko působnost Fondu národní obnovy

je mu nadřazena. Národní správce spravuje tudíž nadále s hlediska §§ 18, 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb. i zkonfiskovaný majetek, je-li ve své funkci dále ponechán nebo na takový majetek zaveden a je mu i ponechána procesní subjektivita v mezích správy majetku, na který byla národní správa zavedena. Pokud tudíž jedná v rámci tohoto zákonného oprávnění nebo této povinnosti — do něhož spadá i povinnost národního správce platit pojistné příspěvky splatné za trvání národní správy — tvoří majetek jím spravovaný hmotný substrát k úhradě pohledávek a závazků vzniklých z této činnosti národního správce. Důsledkem toho je, že k vymození takových pohledávek je přípustná proti národnímu správci i exekuce na majetek, který spravuje, byť byl konfiskován, poněvadž zákon pro takové pohledávky nestanovil žádné moratorium a ani neodílal možnost, aby byly uspokojeny z konfiskovaného majetku (srov. § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. úsudkem z opaku).

Konfiskuje se ovšem jen majetek bez závazků, jež na konfiskovaném majetku váznou, neboť ty budou zvlášť vypořádány. To je zřejmé z předpisu § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. Z toho však nemůže dovolatel pro sebe nic vytěžit, protože v souzeném případě o takový závazek nejde, a nejde ani o jiný majetek nenáležící do konfiskace. Proto jsou nerozhodné i úvahy dovolání o rozštěpení funkce národního správce po konfiskaci majetku, jakož i o tom, že vlastník konfiskovaného majetku nepozbývá právní subjektivity, může po 30. říjnu 1945 nabývat nové jmění, po případě může mít i z doby dřívější majetek, pokud konfiskaci nepodléhal. Tím vším není totiž vyvráceno, že je přípustná exekuce na majetek, třeba zkonfiskovaný, za předpokladů shora již dovozených, jež jsou dány i v souzeném případě.

Je-li však exekuce přípustná, nemůže jí dovolatel s úspěchem bránit poukazem na vlastnické právo ke konfiskátu a námitkou, že je třetí osobou od povinného odlišnou (§ 37 ex. ř.).

Č. 268.

Spor, v němž se zaměstnavatel domáhá na svém zaměstnanci vyklizení naturálního bytu, patří, byl-li služební poměr skončen zásahem uvedeným v § 1 zákona ze dne 16. května 1946, č. 143 Sb., do působnosti rozhodčích soudů podle § 2 cit. zák.

(Rozh. ze dne 3. července 1947, R I 258/47.)

J. K. byl propuštěn ze služeb firmy P. a spol. v N. zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se firma P. a spol. v N. proti J. K-ovi vyklizení naturálního bytu. Žalovaný J. K. vznesl mezitímní návrh na určení, že jeho služební smlouva se žalobcem dosud trvá.

Prvý soud vyhověl žalobě a zamítl mezitímní určovací návrh žalovaného.

Odvolací soud zrušil z podnětu odvolání rozsudek prvního soudu i s provedeným řízením do dne 24. června 1946 a další řízení zastavil. Z důvodů: Předmět hlavního sporu tvoří nárok žalující firmy, aby žalovaný odevzdal služební byt. Nárok se opírá o to, že v červnu 1945 byla dána žalovanému výpověď ze služebního poměru s okamžitou platností. Ve sporu byla zkoumána otázka oprávněnosti výpovědi, kterou žalovaný bere v odpor. Podle okolností průvodních, jimiž strana žalující motivuje důvodnost výpovědi, termínu a způsobu dané výpovědi je jasno, že šlo o zrušení služebního poměru zásahem plynoucím z důsledků národní revoluce ve smyslu § 1 zák. č. 143/1946 Sb. Pro rozepře mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, které vzejdou ze zásahů do pracovního poměru uvedeného v § 1 cit. zák., je ode dne účinnosti tohoto zákona, t. j. ode dne 24. června 1946 výlučně příslušný soud rozhodčí. Demonstrativně uvádí § 2 cit. zák. i spor o tom, zda je pracovní poměr zrušen, což tvoří v daném případě předmět mezitímního určovacího návrhu. Sporem v § 2 uvedeným je však i nárok zaměstnavatelův, aby zaměstnanec vyklidil služební byt v důsledku zrušení služebního poměru způsobem zmíněným v § 1, ať již v odst. prvním, druhém nebo čtvrtém. Podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. spory u řádných soudů zahájené přede dnem účinnosti tohoto zákona a vzešlé ze zásahů do pracovního poměru, uvedených v § 1, a dosud pravoplatně neskončené se zastavují a náklady stran se vzájemně zrušují. Protože od působnosti zákona č. 143/1946 Sb. je rozhodování o těchto věcech vyloučeno z pořadu práva a rozhoduje o nich výlučně soud rozhodčí (§ 2 cit. zák.) a zákon působí zpětně i na spory zahájené v den účinnosti zákona, pokud nebyly pravoplatně skončeny, rozhodl první soud o nároku nepatřícím na pořad práva a dopustil se zmatečnosti, uvedené v § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s., a to jak rozhodnutím o nároku žalobním, tak i věcným rozhodnutím o mezitímním určovacím návrhu.

Proto byl napadený rozsudek s předchozím řízením, počínajíc účinností zákona č. 143/1946 Sb. zrušen a bylo vysloveno, že se další řízení zastavuje (§ 22 cit. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalující firmy.

Důvody:

V souzené věci jde jen o to, zda do příslušnosti rozhodčích soudů podle § 2 zák. č. 143/1946 Sb. patří i spory, jimiž se zaměstnavatel domáhá na svém zaměstnanci vyklizení naturálního bytu, byl-li služební poměr skončen zásahem uvedeným v § 1 cit. zák.

Podle § 2 cit. zák. je výlučně příslušný rozhodčí soud rozhodovat o sporech mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, které vzejdou ze zásahů do pracovního poměru, dotčených v § 1. Dále jsou v tomto ustanovení jen příkladmo (viz slůvko »zejména«) uvedeny určité nároky náležející do příslušnosti těchto rozhodčích soudů. Plyne tedy ze znění citovaného předpisu, že do působnosti rozhodčího soudu patří všechny spory mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, jestliže důvodem vzniku takového sporu byl zásah uvedený v § 1 cit. zák. Nezáleží proto v souzené

věci na tom, že jde o spor na vyklizení, rozhodné je jen, zda jde o byt služební a zda tento spor byl vyvolán takovým výše zmíněným zásahem.

V souzené věci není sporné, že byt, jehož vyklizení se žalobkyně domáhá, je bytem služebním, že pracovní poměr žalovaného byl fakticky zrušen na zásah závodní rady z důvodů, které uvádí § 1 zák. č. 143/1946 Sb. Nepochybil proto odvolací soud, když usoudil, že v uvedené věci je řízení podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. zastaveno.

Č. 269.

K tomu, zda byl dán ke zrušení pracovního poměru souhlas úřadu práce (okresního úřadu ochrany práce), nutno přihlížeti, i když byl nedostatek takového souhlasu uplatněn teprve v odvolání.

Zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem v době po 1. dubnu 1945 potřebovalo souhlasu bývalého úřadu práce podle předpisů v té době platných.

(Rozh. ze dne 3. července 1947, Rv I 106/46.)

K odst. 1 srov. rozh. č. 150 Sb. n. s. II.

V. S. byl zaměstnán u firmy »F.«, velkoobchod s životními potřebami, společnost s r. o. v P., jako pokladník za měsíční služné 4.550 Kčs. Doporučeným dopisem ze dne 16. června 1945 dala mu firma »F.« bez souhlasu úřadu práce čtvrtletní výpověď ze služebního poměru ke dni 1. července 1945 s tím, že se služební poměr končí dnem 30. září 1945. Týmž dopisem ho vyzvala, aby zůstal do skončení služebního poměru na dovolené.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se V. S. na firmě »F.« zaplacení částky 24.533 Kčs a tvrdí, že ho žalovaná firma odmítla po 1. říjnu 1945 bezdůvodně zaměstnávat a platit mu služební požitky. V důsledku toho žádá zaplacení služného za měsíce říjen, listopad a prosinec 1945 a leden 1946 v částce 18.200 Kčs, dále zaplacení náhrady za třídnědní dovolenou ve výši 4.311 Kčs, vyrovnávacího přídatku ve výši 1.500 Kčs a vánočního přídatku v částce 1.422 Kčs. Žalovaná strana namítla, že zažalovaný nárok žalobci nepřísluší, ježto byl jeho služební poměr zrušen výpovědí ke dni 30. září 1945. Žalobce byl od 16. června 1945 ponechán na nucené dovolené, čímž si prý odbyl dovolenou, na niž měl nárok. Dále namítla, že jednorázový vyrovnávací příspěvek byl žalobci vyplacen v částce 2.000 Kčs.

První soud žalobu zamítl. Z důvodů: Soud má za zjištěno, že žalobce byl zaměstnán u žalované jako pokladník a měl nárok na výpovědní lhůtu 6týdenní, že žalovaná strana dala žalobci rekomandovaným dopisem ze dne 10. června 1945 řádnou výpověď a to čtvrtletní k 1. červenci 1945 do 30. září 1945 s tím, aby zůstal do skončení poměru na nucené dovolené. Na základě tohoto zjištění došel soud k přesvědčení, že žalobce dostal od žalované řádnou výpověď ze služebního poměru a že

dovolenou, na kterou má zákonný nárok v trvání tří neděl, v této výši dostal. Dále zjistil soud, že žalobci z titulu květnového vyrovnávacího přídatku bylo vyplaceno 30. června 1945 900.— K a 20. prosince 1945 1.100.— K, převodem na vázaný vklad u Poštovní spořitelny. Na základě těchto zjištění dospěl soud k závěru, že žalobce byl propuštěn z poměru služebního řádnou výpovědí, že 30. září 1945 nebyl již zaměstnancem žalované, že v době mezi 16. červnem 1945 a 30. zářím 1945 dostal dovolenou, že mu byl zaplacen vyrovnávací květnový přídatek ve výši 2.000 Kčs a že nemá po 30. září 1945 ze služebního poměru proti žalované žádných nároků, zejména ani nárok na služné po 30. září 1946 a nárok na vánoční přídatek.

Proti rozsudku prvního soudu podal žalobce odvolání a namítl v něm mimo jiné, že zrušení jeho služebního poměru nebylo právně účinné, ježto k němu nedal souhlas úřad ochrany práce.

Odvolací soud nevyhověl odvolání a v důvodech svého rozsudku mimo jiné uvedl: Proti závěru procesního soudu, že se právní poměr žalobcův skončil 30. září 1945, brojí odvolatel tvrzením, že k rozvázání pracovního poměru nedal souhlas okresní úřad ochrany práce v P. Že takového souhlasu nebylo, není sporu, aspoň jak vyplývá z tvrzení žalované společnosti. Vl. nař. č. 15/1945 Sb., jež bylo vyhlášeno a nabylo účinnosti 27. června 1945, skutečně v § 2, odst. 1 vyžaduje k rozvázání pracovního poměru souhlasu okresního úřadu ochrany práce, pokud nejde o výjimky podle odst. 2. V souzené věci byla dána žalobci výpověď dopisem ze 16. června 1945. V té době arci vl. nař. č. 15/1945 Sb. ještě neplatilo a ve skutečnosti neplatilo ani vl. nař. č. 154/1942 Sb., jež bylo sice zrušeno teprve vl. nař. č. 14/1945 Sb., ale nebylo, pokud se týče nemohlo býti dodržováno. Šlo jednak o normu z doby německé okupace, jejíž platnost již za revolučních dnů nebyla uznávána, jednak bylo skutečně nemožno cokoliv hlásiti úřadu práce, jenž ve skutečnosti nefungoval. Teprve pro výpovědi pracovního poměru vyslovené nebo odeslané po 27. červnu 1945 platí ustanovení vl. nař. č. 15/1945 Sb. Nevztahuje se tedy na zrušení pracovního poměru mezi stranami tohoto sporu. Odvolací soud ve smyslu § 33, odst. 1, č. 4 zák. č. 131/1931 Sb. užil důkazů provedených prvním soudem. Zjištění jeho je shodné a shodný je tudíž i právní závěr z něho vyvěrající, že se totiž služební poměr žalobcův skončil ke dni 30. září 1945, takže žalobce nemá po tomto dni nároku na služební plat. Dovolenou v roce 1945 si žalobce vybral in natura, protože v červenci, v srpnu a v září r. 1945 v podniku nepracoval. O vánoční odměně žalobce nepřednesl, z jakého titulu se jí domáhá, či v jaké výši byla sjednána nebo obvyklá.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobcovu rozsudky nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, aby o ní dále jednal a rozhodl.

Z důvodů:

Strany neučinily, než se pustily do jednání ve věci samé, prohlášení podle § 42 (3) zákona č. 131/1931 Sb., ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb., a soud první stolice neučinil usnesení podle § 42 (5) téhož.

zákona, ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb. Nestačí, že žaloba byla podána u soudu první stolice jako soudu pracovního. Řízení mělo se proto provést podle § 42 (4) téhož zákona, ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb. podle všeobecných předpisů c. ř. s. o řízení před řádnými soudy. Řízení provedl a rozhodl sice soud první stolice jako soud pracovní a odvolací soud jako odvolací soud ve sporech pracovních, ale oba byly obsazeny jako řádné soudy, takže tu není zmatečnosti podle § 477, č. 2 c. ř. s. a vada řízení v tom směru nebyla uplatněna. Dovolací soud se ovšem při přezkumu dovolání musí řídit předpisy c. ř. s. o řízení před řádnými soudy.

Dovolatel uplatňuje dovolací důvody podle § 503, č. 2—4 c. ř. s.

Přihlížeti lze jen k přednesům stran v první stolici a nikoliv též k nedovoleným novotám v řízení opravném. Ovšem k tomu, zdali ke zrušení služebního poměru žalobcova byl dán souhlas úřadu práce (okresního úřadu ochrany práce), nutno přihlížeti, třeba žalobce nedostatek takového souhlasu uplatnil teprve v odvolání, protože jde o důsledek řízeného hospodářství, v němž veřejná správa usměrňuje hospodářskou činnost s hlediska zájmu celku; právním řádem je dána veřejnému orgánu (úřadu práce, nyní úřadu ochrany práce) možnost i povinnost, aby zhodnotil určité jednání stran s hlediska potřeb celého národního hospodářství a poskytl jim svým souhlasem právní relevanci nebo svým nesouhlasem tuto právní relevanci odepřel. Ježto zde platí hlediska veřejná, nutno k potřebě souhlasu veřejného orgánu přihlížeti i v řízení odvolacím. Mezi stranami bylo nesporné, že takový souhlas k výpovědi ze dne 16. června 1945 nebyl dán. Nebylo napadeno ani zjištění soudu první stolice, že žalovaná dala žalobci čtvrtletní výpověď doporučeným dopisem ze 16. června 1945 k 1. červenci 1945 do 30. září 1945.

Jde tedy o to, zda ke zrušení služebního poměru dne 16. června 1945 bylo třeba souhlasu tehdejšího úřadu práce. Situace nebyla tehdy dostatečně vyjasněna. Ústavní dekret ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. byl znovu vyhlášen na území republiky a stal se účinným teprve dnem 8. srpna 1945 (Vyhl. č. 30/1945 Sb.).

Vl. nař. ze dne 4. června 1945, č. 15 Sb. nabylo rovněž účinnosti teprve dnem vyhlášení, t. j. 27. června 1945. Přece však toto vládní nařízení přineslo vyjasnění otázky, o níž tu jde, i pro dobu před svým vyhlášením tím, že v § 2 (3) ustanovilo, že vznik a zrušení pracovního poměru zaměstnancem před účinností tohoto nařízení počínajíc 1. dubna 1945 je právně účinné, třeba by k němu nebyl dal souhlas bývalý úřad práce podle dříve platných předpisů.

A contrario plyne, že zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem v této době takového souhlasu potřebovalo, pokud ho bylo potřebí podle dříve platných předpisů. Takovýto dříve platný předpis byl právě § 23 vl. nař. č. 154/1942 Sb., jenž dne 16. června 1945 ještě platil, neboť prohlášení nepoužitelnosti vl. nař. č. 14/1945 Sb. účinkovalo teprve ode dne účinnosti, t. j. od 27. června 1945.

Také tehdejší úřady práce byly zrušeny teprve vl. nař. č. 13/1945 Sb., účinným ode dne vyhlášení (27. června 1945).

S hlediska dodatečně publikovaného dekretu o obnovení právního pořádku rozhoduje nejvyšší soud, že až do zrušení vl. nař. č. 14/1945 Sb. byl § 23 vl. nař. č. 154/1942 Sb. použitelným, ježto neodporoval ani ústavě, ani jejím demokratickým zásadám. Vládní nařízení to obsahuje zásady, jež již částečně obsahoval zákon o obraně státu č. 131/1936 Sb. (§§ 60 a násl.) a jež zakrátko nato v podstatě byly uzákoněny dekretem presidenta republiky č. 88/1945 Sb. o všeobecné pracovní povinnosti.

Vzhledem k této právní situaci bylo třeba souhlasu úřadu práce ke zrušení žalobcova služebního poměru výpovědí.

Protože souhlas ten nebyl dán, nedošlo k platnému zrušení žalobcova služebního poměru a žalobní nárok na plat za říjen 1945 až leden 1946 je důvodem svým po právu a nutno jen zjistiti jeho výši, ovšem jen podle přednesů stran v první stolici, a nutno se zabývat i služebním nárokem na vánoční odměnu podle týchž přednesů stran. Pokud jde o náhradu za dovolenou a květnový vyrovnávací přírůstek, postačila by sice nenapadená zjištění nižších soudů z důvodů uvedených v jejich rozsudcích k zamítnutí odvolání co do nich, avšak pro nesouhlas mezi zažalovanou částkou 24.533 K a součtem součástí žalobního nároku 25.433 K bylo nutno zrušiti úplně rozsudky nižších soudů a vrátiti věc soudu první stolice, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Č. 270.

Orgán, uvedený v §§ 7 a 22 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. není oprávněn uzavírat s národním správcem jako stranou smlouvy o majetku, který tento národní správce spravuje.

Restituce nájemního práva k obchodním místnostem, jež německý úřad přidělil v době nesvobody Němcům, lze se domáhati v řízení podle zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. proti vlastníku nájemního předmětu a, je-li tento předmět pod národní správou, proti národnímu správci.

(Rozh. ze dne 3. července 1947, R II 108/47.)

Prot. firma J. v B. byla od r. 1933 nájemnicí obchodní místnosti v domě čp. 22 v O., jehož vlastníkem byl H. S. Za okupace přešlo vlastnictví domu čp. 22 v O. na Vystěhovalecký fond a kupní smlouvou ze dne 29. ledna 1943 na Němky P., E., E. a M. K-ovy. I za nových nabyvatelek pokračovala firma J. v nájemním poměru. V r. 1943 byla živnost firmy J. výměrem býv. ministerstva hospodářství na dobu války zastavena. V létě 1944 byla obchodní místnost dána německými úřady do užívání Němce H-ové.

V řízení, o něž tu jde, tvrdí firma J., že po skončení okupce získal tuto místnost A. L., ježto prý se mělo za to, že jde o obchod německý, a byl ustanoven národním správcem domu čp. 22. Ježto prý A. L. odmítá respektovati nájemní smlouvu, která trvá nepřetržitě od r. 1933 a vzhledem k zákonu na ochranu nájemníků je prý bez souhlasu soudu nevypověditelná, domáhá se firma J. proti A. L-ovi soudního rozhodnutí, že přidělení

a převzetí obchodní místnosti v domě čp. 22 v O. (nájemní předmět je blíže určen) ve prospěch Němky H-ové za okupace a jejího právního nástupce odpůrce A. L-a je neplatné, že se obnovuje předchozí stav, podle něhož přísluší navrhovatelce firmě J. právo nájemní k této místnosti s příslušenstvím, že se tato místnost s příslušenstvím vrací navrhovatelce a že odpůrce A. L. je povinen ji vyklidit a žadatelce vyklizenou odevzdati. Odpůrce A. L. tvrdil, že dům čp. 22 v O. je konfiskátem a podle dekretu č. 5/1945 Sb. byl prý dán pod národní správu a on byl ustanoven správcem. Prvého června 1945 podal prý si žádost národnímu výboru o přidělení obchodních místností k provozování živnosti a 9. července 1945 prý uzavřel s národním výborem nájemní smlouvu o sporné místnosti s příslušenstvím od 1. srpna 1945. Jinak prý je odpůrce bona fide, ježto mu nebylo známo, zda navrhovatel měl nějakou nájemní smlouvu s majitelem domu.

Prvý soud návrh zamítl. Z důvodů: Přípisem národního výboru v O. ze dne 3. prosince 1946 bylo zjištěno, že dům čp. 22 není konfiskátem německého majetku, nýbrž že jde o majetek židovský. Z nájemní smlouvy ze dne 9. července 1945 uzavřené mezi národním výborem v O. a odpůrcem zjistil soud, že národní výbor pronajal touto smlouvou odpůrci obchodní místnost s příslušenstvím v domě č. 22 na hlavní ulici v O. a byl po H-ové za podmínek ve smlouvě blíže uvedených s tím, že nájemní poměr začal 1. srpna 1945. Z toho, co bylo zjištěno, je zřejmo a soud bere za prokázáno, že navrhovatel byl skutečně nájemníkem sporné místnosti a že toto jeho nájemní právo trvalo ještě v době, kdy byla v pronajatých místnostech usazena Němka H-ová. V této skutečnosti spatřuje soud zásah německých úřadů učiněný pod tlakem okupace, ježto tyto místnosti byly zřejmě přikázány H-ové v důsledku válečných událostí. Vzhází však otázka, zda lze pokládati odpůrce za právního nástupce Němky H-ové.

Podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. jsou neplatné majetkové převody a jakákoliv majetkově-právní jednání uzavřená po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce, a podle § 4 téhož zákona směřuje nárok proti tomu, kdo věci nebo práva neplatným převodem nabyt nebo kdo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch anebo proti jejich právním nástupcům. Bylo zjištěno, že odpůrce uzavřel s národním výborem v O. a to s referátem pro správu německého majetku dne 9. července 1945 nájemní smlouvu, kterou najal spornou místnost. Jde tu tedy o právní jednání uzavřené již za doby svobody, nikoliv za okupace, a jde tudíž o samostatný nájemní poměr. Odpůrce sice převzal místnost, kterou v době převratu užívala Němka H-ová, nelze však mluvit o tom, že je jejím právním nástupcem. O právním nástupnictví bylo by lze mluvit jen tehdy, kdyby odpůrce vstupoval do právního poměru, který tu byl dříve mezi vlastníkem domu a Němkou H-ovou. Tak tomu v daném případě není, ježto mezi národním výborem a odpůrcem byla uzavřena úplně samostatná smlouva nájemní, která založila samostatný nájemní poměr. Dovozuje-li navrhovatel právní nástupnictví z uvedené nájemní smlouvy tím, že se pronajímá byt po H-ové, pokud se týče J-ovi, činí tak neprávem. Pokud smlouva používá tohoto

obratu, činí tak, jak je zřejmo z textu, pouze za tím účelem, aby blíže popsala a identifikovala nájemní předmět. Soud uváživ tuto okolnost došel k závěru, že tu není příčinné souvislosti mezi zásahem do nájemního práva navrhovatelova učiněným pod tlakem okupace (t. j. přikázání jemu pronajatých místností Němce H-ové) a okolností, že odpůrce dnes tuto místnost drží. Není proto navrhovatelův nárok vůči odpůrci podle zák. č. 128/1946 Sb. odůvodněn, ježto odpůrce není právním nástupcem osoby, jež přivedla protiprávní zásah do nájemního poměru navrhovatelova. Cítí-li se navrhovatel dotčen v tomto svém právu, bude na něm, aby uplatňoval nárok cestou civilního sporu před řádným soudem proti vlastníku domu.

Rekursní soud žádosti firmy J. vyhověl. Z důvodů: Soud první stolice pokládá převzetí obchodní místnosti Němkou H-ovou za neplatný majetkový převod, pokud se týče za majetkově právní jednání ve smyslu § 1 zák. č. 128/1946 Sb. Přesto však zamítl žádost o restituci proti odpůrci A. L-ovi s odůvodněním, že odpůrce nelze považovati za právního nástupce Němky H-ové. Soud první stolice zřejmě tedy je toho názoru, že odpůrce není vůbec pasivně legitimován podle § 4, odst. 2 rest. zák. Rekursní soud však tento názor nesdílí. Podle § 4, odst. 2 rest. zák. směřuje restituční nárok proti tomu, kdo věci (práva) nabyt neplatným převodem, kdo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch, anebo proti jejich právním nástupcům, ačli právní nástupce, který není osobou státně nespolehlivou, neprokáže, že nevěděl ani vědět nemusil, že k majetkovému převodu anebo k jinému majetkově-právnímu jednání, z něhož se nárok odvozuje, došlo pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Zákon rozlišuje tedy tři skupiny osob pasivně legitimovaných v restitučním řízení. Do skupiny první odpůrce A. L. zařaditi nelze. Lze jej však zařaditi jak do skupiny druhé, tak i do skupiny třetí z těchto důvodů: Nejprve je nutno zabývat se otázkou, jde-li v daném případě o neplatné majetkově-právní jednání a měl-li z něho odpůrce prospěch. Jestliže navrhovatelka tvrdí a soud první stolice také zjišťuje, že se převzetí najatých místností Němkou H-ovou stalo pod tlakem okupace, je zřejmé, že se tím myslí najmutí uvedených místností Němkou H-ovou, k němuž došlo pod tlakem okupace. Najmutí obchodních místností Němkou H-ovou, pokud se týče bezplatné užívání těchto místností, je nepochybně majetkově-právním jednáním, jaké tu má na mysli zákon. Z tohoto neplatného nájmu sporných místností má nyní nepochybně odpůrce A. L. prospěch. Místnosti byly mu totiž přiděleny národním výborem v O., jak se praví ve výměru ze dne 9. července 1945, po H-ové, pokud se týče J-ovi a byly přiděleny referátem pro zajištění německého majetku. Z toho plyne, že s obchodními místnostmi bylo nakládáno jako s německým majetkem a že jedině z toho titulu byly místnosti přiděleny odpůrci A. L-ovi. To znamená, že kdyby nebyly svého času pod tlakem okupace místnosti přiděleny Němce H-ové, nebyl by se stal jejich nájemníkem ani odpůrce A. L., a že tedy prospěchu, který odpůrce nyní má a který spočívá v tom, že má najaty obchodní místnosti na hlavní třídě, dosáhl právě jen v důsledku toho, že místnosti byly pod tlakem okupace přiděleny Němce H-ové. Má tedy odpůrce A. L. z neplatného jednání prospěch, ne sice přímo z jednání samého, ale prospěch získaný

nepřímo tím, že místnosti byly nyní jako německý majetek jemu přiděleny, pokud se týče pronajaty národním výborem.

Je tedy odpůrce A. L. už z tohoto důvodu pasivně legitimován v dané restituční věci a už z tohoto hlediska musilo být restitučnímu návrhu vyhověno. Rekursní soud nesdílí ani názor soudu první stolice, že odpůrce nelze považovati za právního nástupce Němky H-ové. Pojem právního nástupce nelze tu ztotožňovati s běžným pojmem singulárního nebo univerzálního sukcesora, t. j. sukcesora z titulu právního jednání, nýbrž dlužno sem zahrnouti i sukcesora z titulu zákona, ex lege. Takovým právním nástupcem odpůrce A. L. nepochybně je, neboť, jak už řečeno, dostal sporné místnosti přiděleny od národního výboru v O., referátu pro zajištění německého majetku, nepochybně z toho titulu, že šlo o místnosti po Němce H-ové. Jestliže soud první stolice z textu výměru národního výboru dovazuje, že místnosti byly označeny jako byt po H-ové, pokud se týče J-ovi jen za tím účelem, aby byl blíže popsán a identifikován nájemní předmět, pak přehlíží, že místnosti byly odpůrci přiděleny právě referátem pro zajištění německého majetku. Kdyby byl správný názor soudu první stolice, že za právního nástupce ve smyslu § 4, odst. 2 rest. zák. lze pokládati jen právního nástupce z titulu právního jednání, pak by nebyla možná na př. ani restituce proti národním podnikům, což se však všeobecně připouští (srov. na př. komentář k rest. zák. Knapp-Berman 1946, strana 154). Z těchto úvah vyplývá, že odpůrce A. L-a dlužno pokládati za právního nástupce Němky H-ové ve smyslu § 4, odst. 2 rest. zák., pokud jde o nájem sporných místností. Zbývá jenom zkoumat, zdali odpůrce snad neprokázal, že nevěděl, ani věděti nemusil, že k převzetí místností Němkou H-ovou došlo pod tlakem okupace. Taková námitka je vyvrácena již zněním výměru národního výboru v O. ze dne 9. července 1945, v němž je výslovně uvedeno, že se jedná o místnosti po H-ové, pokud se týče po J-ovi. Už z toho se musil při náležité péči odpůrce dověděti o pravém stavu věci, t. j. že firma J. pozbyla těchto místností pod tlakem okupace. Ostatně musil by odpůrce sám prokázati, že mu o jeho předchůdcích a o přechodu místností na Němku H-ovou nebylo nic známo, ani že mu o tom nic známo býti nemusilo. To však neprokázal. Pouhé jeho tvrzení nestačí. I s tohoto hlediska je tedy uplatňovaný restituční návrh odůvodněn. Zamítnutí tohoto návrhu odporovalo by ostatně celému účelu a smyslu restitučního zákona, aby nikdo neměl prospěch ze škody druhého, jež mu byla způsobena pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Nutno přisvědčiti stěžovateli, že bez násilného zabrání místností Němkou H-ovou za okupace nebyl by se odpůrce nikdy dostal do držení tohoto nájemního předmětu a nebyl by získal prospěch, o jehož navrácení navrhovatelka právě v duchu restitučního zákona usiluje. Odůvodněnému rekursu bylo proto z těchto důvodů vyhověno, aniž bylo zapotřebí zabývat se ještě dalšími stěžovatelskými vývody.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, upravil však výrok takto: K návrhu navrhovatelky obnovuje se předchozí stav, podle něhož přísluší firmě J. právo nájemní k obchodní místnosti v domě čp. 22 v O. (nájemní předmět je blíže určen) a odpůrce A. L. je povinen vyklidit a navrhuje straně odevzdat uvedenou obchodní místnost.

Důvody:

Dovolací rekurent jako odpůrce navrhovatelky přednesl, že na dům čp. 22 v O. byla zavedena místním národním výborem v O. národní správa a on byl ustanoven národním správcem, že dne 1. června 1945 podal národnímu výboru v O. žádost o přidělení obchodních místností ve zmíněném domě za účelem provozování své živnosti, že přípisem národního výboru ze 4. června 1945 byly mu obchodní místnosti přiděleny. Tento dopis ze dne 4. června 1945 odpůrce také předložil a zní takto: »Čsl. národní výbor v O. souhlasí, aby Vám byly dle Vaší žádosti ze dne 1. června 1945 pronajmuty výrobní místnosti za účelem provozování živnosti v domě čp. 22, a vyzýváte se, abyste během 8 dnů se dostavil k zdejšímu úřadu za účelem sepsání řádné smlouvy, ježto se jedná o dům německý, který vede ve správě zdejší národní výbor.«

Dovolací rekurent předložil dále dopis národního výboru v O. ze dne 9. července 1945, obsahující sdělení o pronájmu místností po H., pokud se týče J., národnímu správci — dovolacímu rekurentovi a podmínkách nájmu.

Za tohoto stavu věci jest v rozporu se spisy tvrzení dovolacího rekurenta, že mu byly místnosti přiděleny úředním aktem místního národního výboru. O žádný správní akt zde nejde, nýbrž jde o ujednání smluvní, mající za předmět zřízení nájemního práva k místnostem; jde tedy o poměr soukromoprávní, jenž podle tohoto svého charakteru může a musí býti posouzen.

A tu třeba uvést, že místní národní výbor uzavíraje takovouto smlouvu zřejmě překročil meze svého oprávnění. Podle § 7, odst. 1 e) dekr. č. 5/1945 Sb. byl místní národní výbor, předpokládajíc, že cena obytného domu nepřevýšila hodnotu 5.000.000 Kčs, oprávněn zavést na dům č. 22 národní správu a ustanovit národního správce. Podle § 21 spravuje národní správce majetek daný pod národní správu a je oprávněn a povinen učiniti všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí. K tomu patří i zastupování majetku před soudy a úřady i při smlouvách s třetími osobami. Jak má býti postupováno, má-li býti výjimečně ujednána smlouva v zastoupení spravovaného majetku s národním správcem — kde tedy nastává kolise — ani dekrét č. 5/1945 Sb. ani všeobecné směrnice pro národní správce z 18. června 1945 nestanoví. Podle § 22 téhož dekretu přísluší místnímu národnímu výboru nad národním správcem jen dozor a je mu vyhrazeno schválení jednání zvláštní důležitosti, zejména pronájmu nebo propachtování. Z toho nelze však usouditi, že správci nadřízený orgán může sám nahraditi potřebný smluvní souhlas se smluvním ujednáním týkajícím se spravovaného majetku. Místnímu národnímu výboru nebylo toto oprávnění dáno ani žádným jiným ustanovením zákonným.

Dovolací rekurent se tedy neprávem odvolává ať již na domnělé úřední přidělení místností po H-ové, pokud se týče J-ovi, ať na dotčené smluvní ujednání.

Soudy nižších stolic vzaly za prokázáno, že nájemní poměr navrhovatelky k místnostem v domě čp. 22, o nějž jde, trval i v době, kdy zásahem

německých úřadů byla do těchto místností usazena Němka H-ová, spatřují v tomto usazení H-ové zásah německých úřadů a mají za to, že šlo při tom o tlak okupace. Dovolací rekurent tento názor vůbec nenapadá, naopak v odst. 3 z něho sám přímo vychází. Nejvyšší soud nemá proto důvodu ani možnosti, by tento názor nižších soudů přezkoumal, zejména zda snad příkázání místností najatých navrhovatelkou Němce H-ové se stalo na základě předpisu platného, po případě aspoň použitelného.

V souzeném případě jde o pozbytí nájemních práv navrhovatelky, na jejichž místo nastoupila práva Němky H-ové z výměru německého úřadu. Podle obsahu spisů ani na nájemní práva navrhovatelky ani na práva H-ové nebyla zavedena národní správa. Nelze tudíž v žádném případě požadovat postup podle § 9 zák. č. 128/1946 Sb. nebo § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., jenž má na mysli právě vrácení předmětu, jenž jest pod národní správou.

Navrhovatelka označila v návrhu na restituci nájemních práv sice jako odpůrce A. L-a, bez nějakého dodatku, ale v návrhu výslovně uvedla, »že odpůrce byl ustanoven — podle svého doznání — národním správcem zmíněného domu a odmítá respektovati platnou nájemní smlouvu, která trvá nepřetržitě od roku 1933 a vzhledem k zákonu o ochraně nájemníků je bez souhlasu soudu nevypověditelná«. Dovolací rekurent doznává sám v dovolacím rekursu, že nájemní právo může restituovat nepochybně toliko vlastník domu; v souzeném případě — po zavedení národní správy — již ne tento vlastník, nýbrž právě národní správce v této své funkci.

Navrhovatelka sice v dalším návrhu odvolala se také na to, že A. L. má prospěch z neplatného převzetí obchodních místností a že je nutno považovati jej za nástupce Němky H-ové, ale při tom své původní stanovisko neopustila, naopak zdůraznila je v rekurse proti rozhodnutí soudu první stolice. Tímto dalším důvodem netřeba se obírat, je-li již z původně uplatněného důvodu nárok odůvodněn. A tomu tak jest.

V tom směru stačí již shora dotčený nenapadený názor, že navrhovatelka pod tlakem okupace svých nájemních práv pozbyla a na jejich obnovu má nárok, že však odpůrce jako k tomu oprávněný orgán nejen odpírá tuto restituci provést, nýbrž ji maří obsazením místností. Tento jeho odpor musí býti výrokem soudním odstraněn, při čemž nelze odlišiti od sebe činnost »národního správce« jako takového a obchodníka, držícího neoprávněně místnost.

Soud není při tom ovšem oprávněn zrušovati ani změňovati rozhodnutí správních orgánů, nemůže je proto ve výroku prohlášovati za neplatné. Ovšem je mu dáno právo v důvodech svého rozhodnutí se otázkou tou obírat, nehledíc k výjimečnému třetímu případu věty první § 2 zák. č. 128/1946 Sb. Vypouští se proto dotčená část výroku napadeného usnesení; jinak se výrok potvrzuje.

Č. 271.

Finanční prokuratura je oprávněna vypověděti jménem Fondu národní obnovy nájemní předmět (byt) v domě konfiskovaném podle § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb.

»Nájemními předměty« ve smyslu § 7, odst. 3 vládního nařízení ze dne 26. června 1941, č. 248 Sb. o ochraně nájemníků proti vypovědi jsou i byty.

Požadavek není jisto, jak bude naloženo s majetkem konfiskovaným podle dekretu č. 108/1945 Sb., a pokud není vyloučeno, že majetek (dům) může býti přidělen ještě někomu jinému ve smyslu části III. cit. dekr., nelze jej považovati za vlastnictví státu ve smyslu § 7, odst. 1, č. 4 a odst. 3 vládního nařízení č. 248/1941 Sb. ve znění vládního nařízení č. 377/1942 Sb.

Nájemní smlouvy uzavřené o majetku konfiskovaném podle dekr. č. 108/1945 Sb. zůstávají — pokud nespádají samy pod ustanovení § 1, odst. 1 cit. dekr. — v platnosti v tom stavu, v jakém byly v den, kdy nabyl uvedený dekret účinnosti a vztahuje se na ně i nadále ochrana nájemníků podle platných předpisů bez ohledu na ustanovení § 7, odst. 1, č. 4 a § 7, odst. 3 vládního nařízení č. 248/1941 Sb. až do doby, než bude s konečnou platností rozhodnuto, zda nebude příslušná nemovitost přidělena někomu jinému, u něhož by nadále podléhala plné ochraně nájemníků.

(Rozh. ze dne 3. července 1947, Rv II 38/47.)

Usnesením ze dne 27. září 1946, sp. zn. V VIII 29/46 povolil okresní soud v Olomouci soudní výpověď danou Československým státem — Fondem národní obnovy (konfiskovanou podstatou M. K-ové) P. S-ové, úřednici československých státních drah v činné službě, z bytu č. 3 v domě č. 9 v N-é ulici v O. Proti této výpovědi podala P. S-ová včas námitky, v nichž uplatnila, že vypovídaný byt podléhá ochraně nájemníků. Vypovídací strana tvrdila naproti tomu, že byt, o nějž jde, nepodléhá ochraně nájemníků, ježto je v domě, jenž přešel konfiskací podle dekr. č. 108/1945 Sb. do vlastnictví Československého státu a bytu vypovídané strany bude třeba pro umístění veřejného úřadu.

První soud zrušil výpověď. Z důvodů: Mezi stranami bylo nesporné, že P. S-ová je úřednicí československých státních drah v činné službě. Zjištěno bylo zprávou Zemských ústavů v O. ze 16. listopadu 1946, že bytu, ve kterém bydlí žalovaná, je třeba pro zřízení stomatologické kliniky lékařské fakulty Palackého university. Žalovaná je veřejným zaměstnancem a podléhá tudíž ochraně nájemníků (§ 7, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 377/1942 Sb.). Ustanovení § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. se na daný případ nehodí, neboť toto zákonné ustanovení se týká toliko osob, které bydlí sice ve státním domě, nejsou však veřejnými zaměstnanci a místností, kterých obývají, je zapotřebí k umístění veřejných úřadů. Nadto Palackého universita není úřadem. Universita je podle svého základního charakteru, který plyne z historického vývoje a i z jednotlivých platných ustanovení (zákon z 27. dubna 1873, č. 63 ř. z.), právnickou osobou typu korporace a i jednotlivé fakulty jsou opět v jistém smyslu právnickými osobami tohoto typu. Universita i jednotlivé fakulty mají nebo mohou mít jmění, patronátní práva, spravují různé fondy a volí si své orgány (viz Tilsch, Občanské právo, Část všeobecná, vydání z r. 1925, str. 132, Adamovich, Grundriss des tschechoslovakischen Staatsrechtes, str. 491).

Rozhodnutí nejvyššího soudu č. 13255 Sb. n. s. I., jehož se žalobkyně dovolává, právní povahu universit vůbec neřeší, neboť se zabývá pouze universitou Masarykovou v Brně. Ani zde však zřetelně nevyslovuje, zda považuje universitu jako takovou za úřad, či zda miní universitními úřady skutečné úřady, totiž děkanát a rektorát. Olomoucká universita nebyla snad založena v roce 1946, nýbrž pouze obnovena (viz zákon č. 35/1946 Sb.). Svým původem, jak je notoricky známo, byla tato universita založena dotační listinou biskupa Viléma Prusinovského r. 1570, pobírala výnos důchodů statku novojičinského, pustiměřského a vyškovského, a to ne snad jenom ve středověku, nýbrž zbytek této university, totiž fakulta bohoslovecká, ještě po první světové válce již v republice Československé. Byla tudíž universita olomoucká osobou právníkou a byla-li nyní opět obnovena, nikoliv znovuzřízena, nemůže to znamenat nic jiného, než že byla obnovena v původní své formě, totiž jako právníká osoba a nikoliv jako úřad.

Odvolací soud vyhověl odvolání vypovídající strany a změnil rozsudek prvního soudu tak, že se výpověď uznává účinnou. Z důvodů: Je nepopřeno, že dům, v němž se nachází vypovězený byt, je konfiskován ex lege podle dekr. č. 108/1945 Sb. ve prospěch Československého státu a že tedy žalující strana je jeho vlastníci a je legitimována k výpovědi. První soud však posoudil věc po právní stránce vadně, když uznal, že žalovaná podléhá ochraně nájemní podle § 7, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 248/1941 Sb. ve znění vl. nař. č. 377/1942 Sb. a § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. Je nesporné, že žalovaná je aktivní zaměstnankyní československých státních drah, tedy veřejným zaměstnancem v činné službě. Takoví zaměstnanci jako nájemníci v domech, jichž vlastníkem je Československý stát, podléhají sice ochraně nájemníků podle § 7, odst. 1, č. 4 vl. nař. č. 248/1941 Sb., než jejich ochrana je podle odst. 3 téhož paragrafu vyloučena tam, kde stát potřebuje nájemní předmět, a tedy i byt pronajatý veřejnému zaměstnanci, pro umístění veřejných úřadů. Jiný výklad, jež tímto ustanovením dává první soud, je nesprávný. Již z jejich gramatického a logického znění je zřejmo, že v § 7, odst. 3 cit. vl. nař. běží o další výjimku z ochrany nájemníků, týkající se případu uvedeného v § 7, odst. 1, č. 4 cit. zák. a ochrany nájemníků nepožívá podle toho ani aktivní zaměstnanec ve veřejné službě. Při jiném výkladu těchto zákonných ustanovení neměl by přece § 7, odst. 3 cit. vl. nař. vůbec logického smyslu a praktického odůvodnění. První soud správně zjistil z přípisu Zemských ústavů v Olomouci, že je sporného bytu třeba pro zřízení stomatologické kliniky lékařské fakulty Palackého university. Sporná je otázka, zda taková klinika je veřejným úřadem podle § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. První soud je názoru, že Palackého universita v Olomouci a tudíž i její kliniky nejsou úřadem v pravém smyslu a odvolává se při tom na zákon o universitách č. 63/1873 ř. z. a na zákon č. 35/1946 Sb., podle něhož Palackého universita v Olomouci, založená v roce 1570 dotační listinou biskupa Viléma Prusinovského, podle níž pobírala výnosy důchodů statků novojičinského, pustiměřského a vyškovského, byla obnovena a nikoliv tedy znovuzřízena a že je tedy právníkou osobou a nikoli úřadem. Odvolatel zastává opačné stanovisko uváděje, že znovuzřízení olomoucké university

podle smyslu a intence zák. č. 35/1946 Sb. je pouze její restituce ve smyslu kulturně-politické kontinuity této university a že jejím právním subjektem je Československý stát a universita jeho orgánem. Než i kdyby šlo v souzeném případě o právníkou osobu, jak miní první soud, nelze přehlédnouti, že by tu šlo zřejmě o korporaci veřejnoprávní (§ 26 obč. zák.) vzhledem k účelům, které mají university podle své povahy ve státě plniti. Ať již jsou korporací anebo úřadem, jak tomu je na příklad u university Masarykovy v Brně podle zák. č. 50/1919 Sb. podle rozhodnutí nejv. soudu č. 13255 Sb. n. s. I., vykonávají university vrchnostenské funkce veřejných úřadů, jako veřejné zkoušky, promoce, disciplinární pravomoc a podobně, a podléhají v tom směru ministerstvu školství a osvěty, jak správně odvolatel ve svém odvolání uvádí (zák. č. 63/1873 ř. z.) a již tím nabývají charakteru veřejného úřadu. Intencí § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. je pak umožnit státu, aby mohl splnit své veřejnoprávní úkoly a zejména v oboru kulturním poskytnouti možnost svým občanům nabýti vzdělání na vysokých školách, konati na nich přednášky, zkoušky a promoce a když pro tyto účely potřebuje vhodné místnosti, které jsou obsazeny nájemníky, aby je mohl vypovědět a nebyl brzděn ochranou nájemníků, již jsou chráněny soukromé osoby, jejichž bytové zájmy musí ustoupiti důležitějším zájmům veřejným. Posoudil tedy první soud věc po právní stránce nesprávně, když výpověď zrušil.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání vypovídající strany a obnovil rozsudek prvního soudu.

Z důvodů:

Přes označení vypovídající strany a tím i žalobce (§ 571, odst. 2 c. ř. s.) nutno pokládati vzhledem k ustanovení § 3, odst. 1 a § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb. za žalobce Fond národní obnovy, zejména když již z dalšího označení vypovídající strany ve výpovědi (konfiskovaná podstata A. K-ové) i z přednesu zástupce žalující strany ve sporu vyplývá, že jde o výpověď z bytu v domě konfiskovaném podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. Finanční prokuratura je povolána jak k zastupování státu, tak podle § 3, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb. (§ 1, odst. 3 vl. nař. č. 45/1946 Sb.) také Fondu národní obnovy, který je samostatnou právníkou osobou a povolán k obstarávání úkolů souvisejících se zatímni správou konfiskovaného majetku (§ 3, odst. 1 cit. dekr. a § 1, odst. 1 cit. vl. nař.). Mohla tudíž dáti výpověď jeho jménem.

Palackého universita v Olomouci výpověď nedává, ani se netvrdí, že by byla vlastníkem domu, z něhož je vypovídáno. O její aktivní legitimaci ke sporu nelze proto vzhledem k přednesu stran vůbec mluvit.

Předpokladem dané výpovědi je v souzeném případě, že dům, z něhož je žalovaná vypovídána, je ve vlastnictví státu. Tuto okolnost žalovaná ve svých námitkách výslovně popřela a od své námitky, že dům ten není ve vlastnictví státu a že její byt nespadá proto pod ustanovení § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb., neupustila.

Nezáleží na tom, jaké důvody pro tento svůj názor uvedla, neboť jde tu jen o právní posouzení věci, které přísluší soudu bez ohledu na názory

stran, zejména když otázku tu lze posoudit již na základě vlastního přednesu žalobce.

§ 7 vl. nař. č. 248/1941 Sb. vylučuje v odst. 1, č. 4 ve znění vl. nař. č. 377/1942 Sb. a v odst. 3 platnost zákona o ochraně nájemníků pro domy, které byly v den účinnosti tohoto nařízení ve vlastnictví státu, nebo kterých stát (v nařízení se ovšem mluví ještě o říši a protektorátu) později nabude, pokud nájemníci nejsou veřejnými zaměstnanci v činné službě; u těchto pak pro případ, že by stát potřeboval nájemní předmět pro umístění veřejných úřadů. Ze pod »nájemní předměty« spadají také byty, plyne ze srovnání s § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb., v němž tyto nájemní předměty jsou jednotlivě vypočteny, a kde i byty jsou výslovně uvedeny, i s §§ 1 a 7 zák. o ochraně nájemníků ve znění vyhlášky č. 62/1934 Sb.

Dekr. č. 108/1945 Sb. nezařídil splnutí konfiskovaného majetku s majetkem státním, ať veřejnoprávním nebo soukromoprávním, nýbrž určil, že majetek konfiskovaný bude spravován samostatně zvláštní právnickou osobou — Fondem národní obnovy (§ 3) až do odevzdání oprávněným uchazečům, jimž mají být jednotlivé majetkové podstaty přiděleny do vlastnictví (§ 7), nebo státu (§ 16). Pokud není jisto, jak bude naloženo s majetkem konfiskovaným podle dekr. č. 108/1945 Sb., a pokud není vyloučeno, že dům může být přidělen ještě někomu jinému ve smyslu části III. cit. dekr., nelze jej považovati za dům ve vlastnictví státu ve smyslu § 7, odst. 1, č. 4 ve znění vl. nař. č. 377/1942 Sb. a odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb., zejména ve spojení s dřívějším ustanovením § 7, odst. 2 tohoto vl. nař., kteréžto ustanovení je nyní arci již z používání vyloučeno podle čl. 2, odst. 1 ústav. dekr. pres. rep. z 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb., ve znění zák. č. 12/1946 Sb., o obnovení právního pořádku. Nasvědčuje tomu také ta okolnost, že dekr. č. 108/1945 Sb. nemá na rozdíl od dekretu č. 12/1945 Sb. (§ 5, odst. 1) ustanovení o zrušení nájemních smluv. Nutno proto mít za to, že nájemní smlouvy uzavřené o majetku konfiskovaném podle dekr. č. 108/1945 Sb. zůstávají v platnosti v tom stavu, v jakém byly v den, kdy dekret ten nabyl účinnosti (pokud arci nespádají samy pod ustanovení § 1, odst. 1 cit. dekr.), a že se na ně vztahuje nadále i ochrana nájemníků podle zákona č. 44/1928 Sb., ve znění vyhlášky č. 62/1934 Sb. bez ohledu na ustanovení § 7, odst. 1, č. 4 a odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb., alespoň po tu dobu, než bude s konečnou platností rozhodnuto, zda nebude příslušná nemovitost přidělena někomu jinému, u něhož by nadále podléhala plné ochraně nájemníků. Že pak dům, o němž jde, byl již vyloučen z přidělu podle části III., oddíl 2 dekr. č. 108/1945 Sb., nebylo tvrzeno. Žalobce se spokojil jen s tvrzením nastalé konfiskace, což, jak bylo uvedeno, nestačí pro splnění předpokladu, za něhož by žalovaná byla zbavena ochrany nájemníků.

Jinak bylo ovšem obou uvedených vládních nařízení použití přes to, že byla vydána v době nesvobody, ježto vyhovují, alespoň pokud by k nim bylo v souzené věci přihlížeti, čl. 2, odst. 1 ústav. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb., ve znění zákona z 19. prosince 1945, č. 12/1946 Sb., o obnovení právního pořádku, neboť se ani svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných

do 29. září 1938), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny, a to ani zákonem č. 195/1946 Sb. Při tom nerozhoduje, že snad některá jiná ustanovení těchto vládních nařízení, k nimž tu není třeba přihlížeti, jsou z používání vyloučena.

Za tohoto stavu věci pozbývá významu to, co dovolatelka uplatňuje pod dovolacími důvody podle § 503, č. 2 a 3 c. ř. s., a není třeba se tím obírat.

V řízení o výpovědi z nájemního poměru po podaných námitkách jde jen o to, zda tato určitá již daná výpověď má být uznána za účinnou nebo zrušena. Předpoklady pro přípustnost takové výpovědi musí tu tudíž nutně být i v době, kdy výpověď byla dána. Ježto tomu tak nebylo, právem první soud výpověď zrušil, třeba tak učinil z důvodů, s nimiž nelze souhlasiti, a odvolací soud neprávem rozsudek jeho změnil. Byl proto nyní k dovolání žalované obnoven rozsudek soudu první stolice, aniž bylo třeba obírat se ještě otázkou, zda je Palackého universita veřejným úřadem ve smyslu vl. nař. č. 248/1941 Sb.

Č. 272.

Dekret presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.

Opatření směnečné zápůjčky ve značné výši nenáleží k řádnému hospodaření dočasného národního správce družstevního podniku podle § 12 cit. dekr.

Nevyzádal-li si dočasný národní správce k přijetí směnečné zápůjčky ve značné výši potřebného svolení orgánu příslušného podle § 7 cit. dekr., nevznikl pro družstevní podnik směnečněprávní závazek.

(Rozh. ze dne 8. července 1947, Rv I 214-215/47.)

Rozhodnutím okresního národního výboru v L. ze dne 13. května 1946 byl ustanoven A. S. dočasným národním správcem Hospodářského a stavebního družstva v L. Na podkladě žádosti ze dne 24. října 1946 byla dne 27. října 1946 dočasná národní správa zapsána do společenstevního rejstříku a vymazána dne 19. prosince 1946, když podáním ze dne 5. prosince 1946 uvedené družstvo oznámilo výsledek volby představenstva vykonané dne 22. listopadu 1946. Na valné hromadě konané ještě před ustanovením národního správce dne 4. dubna 1946 se jednalo o přijetí nových členů J. C.-a, A. K.-ové, J. J.-a a jeho manželky a J. H.-a. Nově přijatí členové měli poskytnouti družstvu zápůjčku po 50.000 Kčs do dvou let nevypověditelnou a nezúročitelnou, ježto družstevní podnik neměl provozního kapitálu. Lhůta k složení těchto částek nebyla stanovena. J. C. složil částku 200 Kčs na závodní podíl a v červnu 1946 vyplatil dočasnému národnímu správci 50.000 Kčs, na něž tento přijal směnky po 25.000 Kčs.

Směnečnými žalobami Cs 7/46 a 8/46 domáhá se J. C. proti Hospodářskému a stavebnímu družstvu v L. zaplacení 50.000 Kčs. Krajský soud v Ch. vydal dne 12. prosince 1946 směnečné platební příkazy. Žalované družstvo vzneslo proti nim řadu námitek, mimo jiné, že A. S. nebyl bez

souhlasu okresního národního výboru oprávněn akceptovati směnku za žalované družstvo.

Prvý soud ponechal směnečný platební příkaz v platnosti. Z důvodů: Při rozsahu podnikání žalovaného družstva náleží zahájení provozu v cihelně a přípravné práce podle usnesení členstva a opatření podnikové účasti k obvyčnému hospodaření. Nepotřeboval tedy národní správce předchozího svolení podle § 22 dekr. č. 5/1945 Sb.

Odvolací soud zrušil k odvolání žalovaného družstva platební směnečné příkazy. Z důvodů: Žalovaná vznesla proti oběma směnečným platebním příkazům námitku, že A. S., jenž za ni obě směnky přijal a tím kontrahoval směnečné zápůjčky, nebyl k tomu oprávněn podle § 22, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., ježto si jako tehdejší dočasný národní správce, zřízený podle § 12 cit. dekr., k tomu neoprátl svolení příslušného národního výboru. Tím se uplatňuje námitka nicotnosti právního jednání, jež je základem sporného směnečného závazku, vznesená proti žalobci jako druhé smluvní straně (§ 17 j. sm. ř. č. 111/1941 Sb.). Tato námitka je oprávněná.

Že jde v souzené věci o směnečnou zápůjčku, usoudil první soud správně. Leč ke kontrahování zápůjček vůbec, tedy tím spíše ke kontrahování zápůjček směnečných, potřebuje i národní správce podle §§ 3 a násl. cit. dekr. trvale zřízený svolení orgánu uvedeného v § 7 cit. dekr. (§ 22 cit. dekr.). I když v § 22 cit. dekr. není vedle § 7 citován i § 12, přece již z té okolnosti, že ustanovení o tom, ke kterým opatřením národní správce potřebuje zvláštního svolení orgánu, jenž národní správu zavedl, je umístěno za předpisy o zavedení národní správy jak trvalé, tak i dočasné, a z té okolnosti, že úkolem dočasného národního správce je vedle zajištění řádného řízení podniku, hlavně zajištění provedení volby nového vedoucího orgánu, nutno usuzovati, že omezení uvedené v § 22, odst. 2 cit. dekr. platí i pro dočasného národního správce. Kontrahování směnečné zápůjčky národním správcem bez svolení orgánu, jenž národní správu zavedl, odporuje tudíž výslovnému předpisu zákona a je proto takové právní jednání podle § 879 obč. zák. nicotné. Splnění závazku z nicotného právního jednání se však nelze domáhati (podobně rozh. č. 2354 Sb. n. s. I.).

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

V první řadě je třeba řešit, zda šlo o vklad do podniku, či o směnečnou zápůjčku. V tom směru usoudil správně soud odvolací, že šlo o směnečnou zápůjčku, poněvadž vklad do podniku, o kterém se též jednalo, měl být do dvou let nevypověditelný a neúrokovatelný a předpokládal by změnu stanov. Takovým vkladem však částka 50.000 Kčs, vyplacená žalobcem zatímnnímu národnímu správci na směnku, nebyla.

Další otázkou je, zda přijetí tak vysoké směnečné zápůjčky do podniku pod dočasnou národní správou bylo vázáno na svolení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., t. j. zda podle § 22 cit. dekr. šlo o opatření nenáležící k obvyčnému hospodaření, po případě zda zápůjčka potřebuje zmíněného svolení, i když náleží k obvyčnému hospo-

daření. V tomto směru posoudil rovněž odvolací soud věc správně, poněvadž v daném případě nutno považovat opatření směnečné zápůjčky 50.000 Kčs pro uvedení podniku do provozu za opatření, které nenáleží k obvyčnému hospodaření. Vyplyvá to již z ustanovení § 12, odst. 1 cit. dekr., že hlavním úkolem dočasného národního správce je provést do 4 neděl volby, kdežto řízení podniku je jen dočasnou a vedlejší jeho povinností. Netřeba se proto zabývat otázkou, zda by zápůjčka, kdyby náležela k obvyčnému hospodaření, potřebovala přes to svolení orgánu příslušného podle § 7 cit. dekr.

Poněvadž si dočasný národní správce nevyžádal k přijetí směnečné zápůjčky potřebného svolení orgánu příslušného podle § 7 cit. dekr., šlo o neplatné právní jednání, které nezavazuje žalovaný podnik, jenž ve směnečných námitkách uplatnil jeho nicotnost podle § 879 obč. zák. Námitka ta spadá pod ustanovení čl. 17 jednotného směnečného řádu. Názor dovolatelův, že jde o pouhý nedostatek formy, nelze schválit, poněvadž by to odporovalo duchu a účelu § 22, odst. 2 cit. dekr.

Č. 273.

K ustanovení nuceného hospodáře podle § 4, odst. 2 a k opatření podle § 3 vl. nař. č. 140/1940 Sb. o využití pozemků k pěstování užitečných rostlin byl výlučně příslušný okresní úřad a nebyl oprávněn přenést toto svoje oprávnění na obec.

Opatření obce (jejího starosty nebo náměstka), jímž byl ustanoven nucený hospodář, nejsou soudy vázány a strany z něho nemohou vyvozovat žádných práv.

(Rozh. ze dne 11. září 1947, Rv I 175/47.)

J. M., B. M., V. M., A. K-ová a R. S-ová nabyli dědickou posloupností po A. M-ové spoluvlastnictví nemovitostí zapsaných ve vlož. č. 74 a 594 poz. kn. pro kat. úz. S. a to tak, že se každý z nich stal spoluvlastníkem ideální $\frac{1}{5}$ těchto nemovitostí. Žalobou podanou na R. S-ovou a jejího manžela V. S-a domáhají se J. M., B. M., V. M. a A. K-ová, aby bylo uznáno právem, že: 1. žalovaným nepřísluší výhradné právo užívati nemovitostí, zapsaných ve vložce č. 74 poz. kn. pro kat. úz. S., t. j. domu čp. 74 se stav. parc. č. kat. 48, zahrady č. kat. 945, louky č. kat. 640/1 a louky č. kat. 640/2 a nemovitosti zapsané ve vložce č. 594 téže pozemkové knihy, t. j. louky č. kat. č. 642/19; 2. žalovaní jsou povinni zdržeti se dalšího užívání těchto nemovitostí; 3. jsou povinni tyto nemovitosti rukou společnou a nerozdílnou vykliditi. Žalobci odůvodňují svůj žalobní nárok tím, že prvá žalovaná R. S-ová přes to, že jí patří jen ideální $\frac{1}{5}$ nemovitostí, obývá celý dům a užívá a obhospodařuje sama nemovitosti, čímž zasahuje do spoluvlastnických práv žalobců, kteří prý nedali k výhradnému užívání nemovitostí souhlas. Spolužalovaný V. S. je manželem žalované R. S-ové a společně s ní bydlí a spolu s ní obývá a obhospoda-

ruje nemovitosti, čímž se dopouští zásahu do spoluvlastnických práv žalobců.

Žalovaní namítli, že jim podle potvrzení obecního úřadu v S. ze dne 20. srpna 1943 bylo svěřeno starostou obce S. užívání a obhospodařování nemovitostí, o něž tu jde, a dále že obhospodařují nemovitosti též se souhlasem žalobců, kteří jim je závazně nabídli do pachtu.

Věc byla projednána a rozhodnuta v prvé a druhé stolici a dospěla až k nejvyššímu soudu, který oba rozsudky nižších soudů zrušil a věc vrátil prvému soudu, aby o ní znovu jednal a rozhodl. V odůvodnění svého usnesení vyslovil nejvyšší soud právní názor, že takové opatření správního úřadu — jakým je uvedené potvrzení — by mohlo za určitých předpokladů bránit soukromoprávním žalobním nárokům a že je na prvním soudu, aby přesným přednesem stran, po případě i z úřadu vyšetřil, zda opatření, na něž se žalovaní odvolávají, bylo učiněno správním úřadem k tomu příslušným nebo z jeho příkazu či zmocnění (§ 1, odst. 3 vl. nař. č. 87/1939 Sb.), z jakého důvodu, na jakou dobu, k dosažení jakého účelu a na podkladě kterých zákonných předpisů nebo nařízení správních úřadů k němu došlo.

Prvý soud doplnil v uvedeném směru řízení a žalobu zamítl. Z důvodů: Podle zprávy okresního národního výboru v R. a místního národního výboru v S. bylo opatření starosty obce S. (jeho náměstka) učiněno podle vl. nař. č. 140/1940 Sb. Šlo tedy o konkrétní předpis správní, k jehož provádění byl obecní úřad příslušný, a vydané potvrzení se stalo z toho důvodu, aby úřad měl styk se zástupci pozůstalosti, pokud se týče osobou, která povede zatím správu hospodářství se zřetelem na předpisy o vázaném hospodářství (plnění kontingentů). Žalovaného V. S-a uznal úřad za osobu k tomu nejvhodnější. Žalobci sice vznesli proti výměru námitky, avšak nikoliv náležitou formou (stížností k nadřízenému úřadu), takže neměli úspěch. I když není prokázáno, že strana žalující dala souhlas, aby žalovaní majetek spravovali, nutno mít za to, že výměr obecního úřadu je platný. Žalovaného V. S-a třeba považovati za pověřena správou majetku svou manželkou, žalovanou R. S-ovou, jednak mu byla svěřena správa obecním úřadem, pročež zápůrčí žaloba nemá ani proti němu místa.

Odvolací soud vyhověl odvolání žalobců a změnil rozsudek prvního soudu tak, že žalobě vyhověl. Z důvodů: Odvolání právem vytýká právní mylnost. K námitce žalovaných, že jim bylo z důvodu veřejného zájmu nařízeno náměstkem obce obhospodařování usedlosti čp. 74, žalovaní předložili potvrzení z 30. srpna 1943. Tento správní akt je soud oprávněn zkoumati po stránce formální, zejména, zda jej vydal úřad v mezích své pravomoci (srov. rozh. č. 15983, 16696 Sb. n. s. I.). Jde tedy o to, zda toto opatření bylo učiněno správním úřadem k tomu příslušným buď samým, nebo z jeho příkazu či zmocnění, z jakého důvodu, na jakou dobu, k dosažení jakého účelu a na základě kterých zákonných předpisů nebo nařízení správních úřadů k němu došlo. Ze svědectví B. Z-a a obsahu citovaného potvrzení zjistil odvolací soud, že toto potvrzení vydal B. U. jako náměstek starosty obce v S., že bylo myšleno jen na krátkou dobu, prozatímne, než příslušný úřad rozhodne o osobě správce, že nebylo

opřeno o žádný právní předpis a že šlo jen o styk obce s osobou, která by vedla zatím správu hospodářství se zřetelem na předpisy vázaného hospodářství. Mylné je hledisko prvního soudu, že toto opatření je formálně platným správním aktem podle vl. nař. č. 140/1940 Sb. Především nejde o pozemky ležící ladem, u nichž by se mohlo jednat o lepší hospodářské využitkování (§ 1). Činnost obce podle tohoto vládního nařízení (§ 2, odst. 1) se omezovala na pouhé sestavení seznamu pozemků hospodářsky nevyužitých, kdežto rozhodnutí o vnučeném hospodáři bylo vyhrazeno okresnímu úřadu (§ 3, odst. 1, § 4, odst. 2). Ani vl. nař. č. 87/1939 Sb. tu nepřichází v úvahu, ježto nejde o hospodářství opuštěné (§ 1), do něhož by příslušné ministerstvo mělo dosadit důvěrníka nebo vnučeného správce buď samo nebo k tomuto opatření zmocniteli úřady podřízené. Není ani jiných norem, které by byly opravňovaly obecní úřad k dosazování vnučeného hospodáře do usedlosti. S hlediska citovaných vládních nařízení bylo opatření náměstka starosty obce z 30. srpna 1943 vydáno bez zmocnění příslušného nadřízeného správního úřadu (okresního úřadu podle §§ 3, 4 vl. nař. č. 140/1940 Sb. a ministerstva podle §§ 3, 4 vl. nař. č. 87/1939 Sb.). Jde tedy o opatření vydané úřadem zcela nepřislušným. Tento paakt nezaložil žádných právních účinků a žalovaní nemohli z něho nabýti práva na výhradné obhospodařování usedlosti. Nehledíc k tomu, bylo opatření myšleno jako pouhé provisorium, než budou upraveny majetkové poměry dědiců A. M-ové. Projednáním a odevzdáním její pozůstalosti žalobcům a prvé žalované toto provisorium minulo. Je tudíž bezdůvodná námitka žalovaných, že jim z důvodů veřejného zájmu byla správním aktem svěřena správa usedlosti čp. 74 v S.

Rovněž je bezdůvodná námitka, že žalovaní obhospodařovali tuto usedlost se souhlasem žalobců, kteří jim usedlost závazně nabídli do pachtu. Z výpovědí stran, které v tomto směru vyzněly souhlasně, zjistil odvolací soud, že se sice mezi stranami jednalo o úpravu hospodaření, ale mezi nimi nedošlo k žádné dohodě. Zbývá řešit otázku, zda žalující strana může proti žalovaným uplatnit pořadem práva své rozhodnutí, že mají usedlost vyklidit. Nebylo sporno, že žalobci jsou spoluvlastníci této usedlosti a to každý z jedné pětiny a prvá žalovaná rovněž z jedné pětiny a že žalovaní obhospodařují a užívají celou nemovitost. Druhý žalovaný, který není spoluvlastníkem této nemovitosti a užívá ji snad jen z pověření své manželky (prvé žalované), neprokázal nic, co by ho opravňovalo k užívání nemovitosti. Proto je také důvodná zápůrčí žaloba (§ 523 obč. zák.), kterou se na něm domáhá majorita spoluvlastníků vyklizení usedlosti. U prvé žalované je situace odlišná, neboť tato žalovaná je spoluvlastnicí nemovitosti. Držba a práva společné věci náležejí všem spoluvlastníkům společně. Ve věcech, které se týkají řádné správy a užívání základní podstaty, rozhoduje většina hlasů, které se počítají podle poměru podílů jednotlivých spoluvlastníků (§ 833 obč. zák.). Pokud by tito spoluvlastníci byli shodni, pokládali by se za jednu osobu (§ 828 obč. zák.). Dojde-li však, jak tomu je v projednávaném sporu, mezi nimi k rozporům, třeba podle §§ 833—835 obč. zák. rozeznávat, zda jde o případ řádné správy (§ 833 obč. zák.), či o důležitou změnu (§ 834 obč. zák.). V prvním případě rozhoduje většina hlasů počítaná podle podílů. V takových případech rozhoduje

většina již sama o sobě a menšina se jí musí podrobit. Je otázkou řádné správy, domáhá-li se spoluvlastník na spoluvlastníku vyklizení společné nemovitosti (srov. rozh. č. 4333 Sb. n. s. I.). Žalobci, kteří součtem svých podílů ($\frac{4}{5}$) představují majoritu spoluvlastníků, mohou se na prvé žalované, která je jako spoluvlastnice z jedné pětiny v menšině, domáhat vyklizení této společné nemovitosti. Tím se nečiní opatření o jejím podílu, nýbrž jen o správě a o užívání celku. Prvá žalovaná nepozbývá tímto opatřením majority ani nároku na užitky (§§ 839, 940 obč. zák.), ani práva svým podílem volně nakládati. Mylný je právní názor prvního soudu, že se žalobci nemohou na žalované straně domáhat vyklizení společných nemovitostí pořadem práva, nýbrž jen v nesporném řízení. Nepřípadný je poukaz na rozh. č. 4333 Sb. n. s. I. V onom případě šlo o dva spoluvlastníky stejných podílů, takže ani na jedné ani na druhé straně nebyla požadována majorita (§ 833 obč. zák.). Judikatura v této otázce je konstantní a zdůrazňuje, že v otázce řádné správy společné věci rozhoduje majorita spoluvlastníků již sama o sobě a menšina se jí musí podrobit, takže tu není místa pro rozhodování nesporného soudce podle § 835 obč. zák. (srov. na př. rozh. č. 371, 4017, 13768, 17104 Sb. n. s. I.). Podle toho nejen druhý žalovaný, který nemovitostí užívá bez právního důvodu, nýbrž i první žalovaná, která představuje jen menšinu spoluvlastníků, se musí podrobit rozhodnutí žalobců, t. j. majority spoluvlastníků, na vyklizení usedlosti čp. 74 v S., jak je touto záporní žalobou uplatňováno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z důvodů:

Právní názor odvolacího soudu, že k opatření náměstka starosty obce S. z 30. srpna 1943 nebyla příslušná obec, pokud se týče její starosta nebo jeho náměstek s hlediska § 1 vl. nař. č. 87/1939 Sb., není dovoláním napaden. Dovolatel pouze tvrdí, že k vydání tohoto opatření byla obec S. příslušná s hlediska vl. nař. č. 140/1940 Sb., a to zejména proto, že okresní úřady přenášely své oprávnění podle vl. nař. č. 140/1940 Sb. na obec.

V § 1 vl. nař. č. 140/1940 Sb. je nařízeno, že k pěstování zemědělských užitečných rostlin je využit všech vhodných pozemků, které ani zemědělsky, ani jiným způsobem nejsou národohospodářsky dostatečně zužitkovány. V § 4, odst. 1 cit. vl. nař. je svěřeno obcím, aby dbaly provádění ustanovení § 1 cit. nař. V §§ 2, 4, odst. 2 cit. vl. nař. je pak předepsán způsob, jakým mají obce dbát provádění ustanovení § 1, t. j. obce jsou povinny sestavit seznam všech pozemků ležících v jejich obvodu, na něž se vztahuje ustanovení § 1, a předložit jej ve lhůtě zmíněném nařízením určené okresnímu úřadu. Neprovede-li vlastník přes napomenutí včas přikázané práce k obdělání pozemku, je povinností obce, aby to oznámila okresnímu úřadu a navrhla, jaká opatření pokládá za vhodná. Okresní úřad pak může dát pozemek obdělávat na náklad vlastníků, nebo svěřit hospodaření na pozemku jinému, také obci, nejvýše na dobu dvou let.

K ustanovení vnučeného hospodáře podle § 4, odst. 2 a k opatření podle § 3 vl. nař. č. 140/1940 Sb. byl tedy výlučně příslušný okresní úřad, jež citované vládní nařízení nepověřilo zmocněním k přenesení tohoto oprávnění na obec. K ustanovení správce společného majetku pro obor soukromého práva pak není obecní úřad vůbec příslušný (§ 833 obč. zák.).

Opatření z 30. srpna 1943, jímž náměstek starosty obce S. jmenoval druhého žalovaného vnučeným hospodářem na nemovitostech patřících do spoluvlastnictví žalobců a první žalované, bylo tedy vydáno úřadem k tomu absolutně nepřislušným. Nejsou proto tímto opatřením soudy vázány a dovolatelé nemohou z něho vyvozovat pro sebe žádných práv.

Správný je též názor odvolacího soudu, že je otázkou řádné správy, domáhají-li se spoluvlastníci nemovitostí na jednom ze spoluvlastníků vyklizení společných nemovitostí, že v otázce řádné správy společné věci rozhoduje podle § 833 obč. zák. majorita spoluvlastníků, kterou v souzené věci tvoří žalobcové, že se první žalovaná musí této majoritě podrobit, a že tedy je v této věci záporní žaloba (§ 523 obč. zák.) důvodná. V tomto směru se z důvodů stručnosti odkazuje na důvody rozh. č. 4017, 13768 Sb. n. s. I. a na správné důvody napadeného rozsudku. Otázka, zda a jak se v budoucnosti dohodnou spoluvlastníci nemovitostí č. 74 v S. o společné správě těchto nemovitostí, je pro souzenou věc nerozhodná.

Č. 274.

I když došlo k majetkově-právnímu jednání (uzavření smlouvy pachtovní a smlouvy o prodeji živého inventáře) na výzvu německy vedené obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu a i když byla uzavřená smlouva schválena Státním pozemkovým úřadem, je propachtovatel oprávněn domáhat se prohlášení jednání za neplatné a vrácení pachtovního předmětu přímo na soudě (§ 10 zákona č. 128/1946 Sb.).

(Rozh. ze dne 12. září 1947, R I 305/46.)

H. S. je vlastníkem zbytkového statku čp. 1 v D., na němž vážne zákaz zcizení a propachtování bez souhlasu Státního pozemkového úřadu. Přípisem ze dne 11. listopadu 1941 přikázala Obvodová úřadovna pro pozemkovou reformu v P. H. S-ovi, aby uvedený statek propachtoval manželům M. a M. M-ovým. V důsledku tohoto příkazu uzavřel H. S. o svém statku pachtovní smlouvu s manžely M-ovými a dále jim prodal živý inventář, jenž k statku patřil. Státní pozemkový úřad uvedené smlouvy schválil.

H. S. domáhá se nyní restitučním návrhem podaným proti manželům M-ovým, aby byly obě uvedené smlouvy prohlášeny za neplatné a statek čp. 1 v D. byl odpůrci vyklizen a odevzdán navrhovateli.

Prvý soud odmítl návrh pro nepřislušnost. Z důvodů: Příkaz k propachtování nemovitosti čp. 1 v D., znějící na H. S-a v D., dala obvodová úřadovna pro pozemkovou reformu přípisem ze dne 11. listopadu

1941, tedy za doby okupace. Tato obvodová úřadovna byla za okupace vedena Němci. Státní pozemkový úřad pak tuto smlouvu schválil vzhledem k tomu, že vlastnictví statku, o němž tu jde, je omezeno zákazem zcizení, pachtu atd. bez souhlasu Státního pozemkového úřadu. Z důvodu uvedeného v čl. 6, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku lze veškerá i pravoplatná rozhodnutí soudů i veřejné správy, která byla vydána v době nesvobody, zrušit nebo změnit za podmínek tam uvedených. Podle ustanovení § 1 vl. nař. č. 110/1946 Sb. rozhodnutím veřejné správy ve smyslu čl. 6 ústav. dekr. č. 11/1944 Úř. věst. čsl. ve znění zák. č. 12/1946 Sb. se rozumějí rozhodnutí kteréhokoliv orgánu veřejné správy, který v době nesvobody vykonával působnost na území zemí České a Moravskoslezské, a ke zrušení nebo změně ve smyslu § 3, písm. a) vl. nař. č. 110/1946 Sb. jest příslušný ten orgán veřejné správy, který o věci rozhodl v poslední stolici. V daném případě vydal rozhodnutí a souhlas ke shora uvedené pachtovní smlouvě v obojí směřu Státní pozemkový úřad v Praze jako úřad veřejné správy a je tudíž nezbytnou podmínkou, aby nejprve výrok tohoto správního úřadu byl zrušen nebo změněn úřadem veřejné správy, a byl proto návrh se zřetelem k ustanovení § 44 j. n. odmítnut.

Rekursní soud vyhověl rekursu navrhovatelovu, zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu, aby nehledě k důvodu, pro nějž návrh odmítl, o věci dále jednal a rozhodl. Z důvodů: Prvý soud odmítl návrh stěžovatelův pro nepřípustnost, poněvadž má za to, že je v daném případě třeba, aby příslušný výměr obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu, tedy správního úřadu, byl nejprve zrušen nebo změněn příslušným úřadem správním. Rekursní soud však považuje tento názor prvního soudu za mylný. V daném případě se stěžovatel domáhá toho, aby majetkově-právní ujednání mezi ním a odpůrci uzavřené pod tlakem okupace bylo prohlášeno za neplatné. K rozhodování o tomto návrhu je podle ustanovení § 10 zák. č. 128/1946 Sb. povolán soud. Zmíněné smlouvy nepřestaly být majetkově-právními ujednáními stran, i když byla pachtovní smlouva později pozemkovým úřadem, který v té době byl úřadem německým, schválena, neboť toto schválení nenahrazuje vlastní soukromoprávní a majetkově-právní ujednání mezi stranami. Není třeba vyvolávat nejprve rozhodnutí správního úřadu, které by mělo jen ten smysl, že se stěžovateli neukládá, aby uzavřel zmíněné smlouvy. Příkaz obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu dokazuje jen tlak okupace, pod nímž stěžovatel uzavřel shora zmíněné majetkově-právní smlouvy s odpůrci, a proto první soud je povinen o návrhu odpůrce podle ustanovení §§ 10 a násl. zák. č. 128/1946 Sb. jednat.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelových odpůrců manželů M-ových.

Důvody:

Navrhovatel, o němž je zjištěno, že je osobou státně spolehlivou, domáhá se podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. rozhodnutí, že pachtovní smlouva

ze dne 28. září 1942 a smlouva o prodeji živého inventáře z téhož dne s odpůrci uzavřená se prohlašuje za neplatnou, protože obě smlouvy byly uzavřeny pod tlakem okupace na základě písemné výzvy německy vedené obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v Praze, a rozhodnutí, že odpůrci, nyníšší pachtýři statku čp. 1 v D., jsou povinni statek vyklidit a navrhovateli vrátit (správně odevzdat) se vším živým a mrtvým inventářem.

Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu, který restituční žádost odmítl, poněvadž první soud měl za to, že navrhovatel se měl předem u správních úřadů domáhat zrušení nebo změny výměru obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu z 11. listopadu 1941, příl. B cop. Správně rozpoznal rekursní soud, že v daném případě má být rozhodováno o neplatnosti majetkově-právních jednání, k nimž došlo mezi spornými stranami pod tlakem okupace (§ 1 zák. č. 128/1946 Sb.) — napadeny jsou totiž smlouvy uzavřené na nátlak okupantského úřadu spočívající v tom, že bylo vlastníku nemovitostí uloženo omezení vlastnictví bez odvolání se na platný právní předpis, který by takový zásah připouštěl — a že takový nárok lze podle § 10 tohoto zákona uplatňovat přímo na soudě. Nejde tu o případ § 2 restitučního zákona a proto není třeba obírat se tvrzením dovolacího rekursu, že šlo o zásah do navrhovatelova majetku na podkladě platných předpisů československého právního řádu a že proto musí uplatnění restitučního nároku předcházet řízení o zrušení nebo změnu dotyčného výroku o zásahu podle předpisů zák. č. 76/1946 Sb. nebo nařízení č. 110/1946 Sb.

Uplatnění nároku nebrání ani skutečnost, že jde o zbytkový statek a že v pozemkové knize vážnou na této nemovitosti na listu C různá omezení práva vlastnického podle přidělového zákona č. 81/1920 Sb., když v tomto řízení jde jen o to, obnovit původní stav, jenž byl své doby při uzavření tržové smlouvy ze dne 4. listopadu 1926 schválen Státním pozemkovým úřadem.

Právním bylo proto odmítací usnesení prvního soudu zrušeno a tomuto soudu uloženo, aby o restitučním návrhu večer rozhodl.

Č. 275.

Zavedením národní správy na podnik kupce jednotlivce odděluje se majetková podstata podniku od jeho ostatního jmění potud, že vlastník podniku je vyloučen s ní nakládat a výhradně právo k jednáním a opatřením ji se týkajícím přechází na národního správce.

Národní správce není zákonným zástupcem vlastníka majetku daného pod národní správu, nýbrž zvláštním veřejným orgánem, který je povinen svěřený mu majetek spravovat s jiných hledisek, než s hlediska zájmů vlastnických (§§ 18, 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb.).

Zavedením národní správy na podnik není jeho vlastník zproštěn osobního závazku, který mu vznikl z jeho vlastního jednání, k němuž došlo před zavedením národní správy.

(Rozh. ze dne 12. září 1947, R I 325/47.)

Dne 7. září 1946 podala firma B. proti »Protokolované firmě E. S., velkoobchod s porcelánem v P., k rukám majitele firmy E. S-a« žalobu, již se domáhá zapravení pohledávky, jež jí vzešla z obchodního spojení se žalovanou firmou. Výměrem ministerstva vnitřního obchodu ze dne 12. září 1946 byla zavedena na žalovanou firmu národní správa.

Usnesením ze dne 13. ledna 1947 zrušil první soud řízení počínajíc doručením žaloby pro zmatečnost a v důvodech svého rozhodnutí uvedl: Žaloba byla podle návrhu žalobce doručena dne 16. září 1946 k rukám majitele žalované firmy E. S-a. Tím byl spor podle § 232 c. ř. s. zahájen. Přípisem ministerstva vnitřního obchodu z 21. prosince 1946 je zjištěno, že byl žalované firmě jmenován národní správce v osobě V. H-a. Podle § 21 dekr. č. 5/1945 Sb. spravuje národní správce majetek daný pod národní správu. Vykonává tedy zásadně práva vlastnicková (viz Dr Knap, Dr Hromada: Národní správa, str. 61). Podle výnosu ministerstva spravedlnosti z 15. června 1945, č. 14.144-II/1 nahrazuje národní správce zásadně všechny orgány podniku. Tomu odpovídá ustanovení § 11 směrnic Zemského národního výboru v Praze, vydaných podle § 22, odst. 4 dekr. č. 5/1945 Sb. Národní správce zastupuje podnik před soudy a úřady. V daném případě, když žaloba nebyla doručena národnímu správci, byla žalované straně odňata možnost před soudem projednávat (§ 477, č. 4 c. ř. s.) a žalovaná strana nebyla v řízení vůbec zastoupena (§ 477, č. 5 c. ř. s.), pročez bylo řízení od doručení žaloby jako zmatečné zrušeno.

Odvolačím soud zrušil k rekursu žalobkyně napadené usnesení a uložil soudu prvního stádu, aby ve sporu dále jednal a rozhodl. Z důvodů: Stranou žalovanou je firma kupce jednotlivce není právním podmětem vedle majitele podniku a také několik firem kupce jednotlivce nelze považovati za různé právní předměty (rozh. č. 10359 Sb. n. s. I.); rozsudek proti firmě má právní účinnost jen proti kupci jednotlivci, jenž byl majitelem firmy v době podání žaloby, a kupce jednotlivce není třetí osobou ve smyslu § 37 ex. ř., i kdyby exekuce byla povolena proti firmě. Ze spisů se zjišťuje, že je žalována protokolovaná firma E. S., velkoobchod s porcelánem v P., do rukou majitele E. S-a tamtéž. Žaloba došla na soud 7. září 1946, byla řádně doručena E. S-ovi, který podepsal právnímu zástupci Dr. D-ovi plnou moc, Dr. D. zastupoval ho ve sporu a při ústním jednání dne 20. listopadu 1946 byl E. S. dokonce i osobně přítomen. Žalovány byly pohledávky z doby před zavedením národní správy. Podle lustra krajského soudu z 21. února 1947 byla usnesením z 9. prosince 1946 zapsána národní správa, zavedená ministerstvem vnitřního obchodu výměrem z 12. září 1946, č. j. IX/1-191486/46, došlým k soudu dne 15. září 1946. Jestliže tedy žalující strana žaluje žalovanou stranu tak, jak shora uvedeno, žaluje firmu, čili majitele E. S-a samého, nežaluje však podnik pod národní správou. Pozdějším zavedením národní správy a ustanovením národního správce neztratila tato žalovaná strana, již je ve skutečnosti sám majitel E. S., procesní způsobilost a proti vůli žalující strany nelze ani změnit

stranu žalovanou. Má tudíž první soud mylně za to, že řízení je od doručení žaloby zmatečné vzhledem k ustanovení § 477, č. 4, 5 c. ř. s.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalované firmy.

Důvody:

Napadeným usnesením zrušil sice rekursní soud usnesení prvního soudu, jemuž uložil, aby ve sporu dále jednal o rozhodl, leč ve skutečnosti jde o usnesení, jímž rozhodnutí prvního soudu změnil. Je proto proti tomuto usnesení, i když mu nebyla vyhrazena právní moc podle § 527, odst. 2 c. ř. s. ve znění čl. I, č. 4 zák. č. 251/1934 Sb., dovolací rekurs přípustný (rozh. č. 16341 Sb. n. s. I.).

Ve věci samé není dovolací rekurs opodstatněn. Rekursní soud správně dovodil, že žalobkyně žaluje stěžovatele osobně.

Je ovšem pravda, že zavedením národní správy na podnik žalovaného se tato majetková podstata oddělila od ostatního jeho jmění potud, že žalovaný je vyloučen s ní nakládat a že výhradně právo k jednání a opatřením týkajícím se této podstaty přešlo na národního správce, jenž není zákonným zástupcem vlastníka majetku daného pod národní správu, nýbrž zvláštním veřejným orgánem, který je povinen svěřený mu majetek spravovat s jiných hledisek, než s hlediska zájmů vlastnickových (§§ 18, 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb.). Z toho však neplyne, že uvalením národní správy byl stěžovatel vůbec zproštěn závazku, který mu vznikl z vlastního jeho jednání, byť se týkal podniku daného poté pod národní správu, když šlo o provoz podniku provozovaného jím jako kupcem jednotlivcem a pohledávky proti jeho podniku jsou zároveň i jeho pohledávkami osobními. To z předpisu dekr. č. 5/1945 Sb. o národní správě nelze vyvodit. Proto žalovaný neztratil ani procesní pasivní způsobilost k žalobě o zaplacení takové pohledávky, aniž tu třeba řešit otázku, pokud ji má vedle stěžovatele také národní správce. Proto právem vyslovil rekursní soud, že první soud měl mylně za to, že řízení od doručení žaloby žalovanému je zmatečné podle § 477, č. 4, 5 c. ř. s.

Otázka správnosti označení žalovaného firmou za trvání národní správy zavedené na tuto firmu nebyla předmětem rozhodování nejvyššího soudu.

Č. 276.

Zavázal-li se manžel po rozluce manželství bez viny stran smírem své bývalé manželce k placení výživného, není manželka oprávněna domáhat se na něm zvýšení výživného z toho důvodu, že smluvené výživné neodpovídá jeho majetkovým poměrům nebo že se tyto poměry zlepšily.

(Rozh. ze dne 12. září 1947, Rv I 209/47.)

Srov. rozh. č. 5212, 13838, 17747 Sb. n. s. I.

Usnesením krajského soudu v B. z 15. února 1935 bylo rozloučeno manželství V. a J. D-ových bez viny stran. Dne 13. prosince 1945 uzavřeli

bývalí manželé u soudu smír, kterým se V. D. zavázal platiti J. D-ově výživné 400 Kčs měsíčně.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se V. D-ová žalobou proti V. D-ovi zvýšení výživného o 500 Kčs měsíčně tvrdíc, že nynějším majetkovým poměrům žalovaného odpovídá výživné značně vyšší, než jaké bylo smlouveno.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobkyni uplatněné dovolací důvody vadnosti řízení (§ 503, č. 2 c. ř. s.) a nesprávného právního posouzení (§ 503, č. 4 c. ř. s.) nejsou opodstatněny. Rozhodnutí soudu o rozluce manželství bez viny stran, nabývší moci práva, zbavilo žalobkyni již v roce 1935 nejen nároku na výživné ze zákona (§ 91 obč. zák.), nýbrž i nároku na odškodnění ve smyslu § 1266 obč. zák. proti žalovanému. Právním důvodem a podkladem smíru sjednaného spornými stranami dne 13. prosince 1945 u okresního soudu v Č. nebylo tudíž určení nároku žalobkyně na výživné ze zákona neb na plné zadostiučnění. Je proto oprávněna námitka žalovaného, že do sjednání tohoto smíru o plnění náhrady za výživné neměl vůči žalobkyni žádného právního závazku. Žalovaného nelze tedy cestou sporu nutit, aby se zatížil větším závazkem vůči žalobkyni, než závazkem určeným ve smíru, když žalobkyně před sjednáním smíru neměla proti žalovanému vůbec žádného právního nároku na poskytování výživy.

V souzené věci chybějí proto zákonné předpoklady pro uplatnění nároku žalobkyně na vyšší výživné, ať již z toho důvodu, že v době od sjednání smíru se zlepšily majetkové poměry žalovaného, nebo proto, že žalovaný je tak zámožný, že opětovné dávky peněžité jím žalobkyni poskytované jsou příliš nízké v poměru k jeho majetku. Pro posouzení této rozepře jsou proto nerozhodné skutkové okolnosti uvedené v dovolání, jichž nezjištění z důkazů žalobkyni nabídnutých vytýká dovolatelka jako vadu řízení, neboť za tohoto skutkového a právního stavu nebylo třeba pro rozhodnutí o nárocích žalobkyně prováděti důkazy o majetkových poměrech žalovaného.

Č. 277.

K otázce oprávnění k rekursu v řízení podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody.

(Rozh. ze dne 12. září 1947, R II 186/46.)

V exekuční věci vymáhající strany banky »M.« proti povinné straně pozůstalosti po A. L-ovi byl usnesením okresního soudu v O. ze dne 7. března 1941, č. j. E 1461/40-17 udělen Němci J. S-ovi příklep k nemovitostem zapsaným ve vl. č. 215 poz. kn. pro kat. úz. M.

Návrhem podaným v roce 1946 domáhá se M. H., aby dražební řízení bylo podle zák. č. 76/1946 Sb. počínajíc dražbou ze dne 7. března 1941 zrušeno a nařízen nový dražební rok, po případě, aby bylo v pozemkové knize zapsáno vlastnické právo k vydraženým nemovitostem jemu místo J. S-ovi. Svůj návrh odůvodňuje tím, že se dražby, o niž tu jde, nemohl účastniti vlastním jménem jako dražitel, ježto mu úřad německého zemského vrchního rady v O. neudělil k tomu potřebné povolení, jež tehdejší okupantské předpisy vyžadovaly při dražbě židovských nemovitostí. Proto se dohodl s J. S-em, jenž byl německé národnosti a takového povolení dosáhl, že bude dražiti jeho jménem jako jeho plnomocník. J. S. mu prý po dražbě vydal prohlášení, v němž potvrdil, že nemovitost koupil za peníze M. H-a na jeho pokyn. Z toho M. H. dovozuje, že nemovitosti byly vydraženy pro J. S-a toliko na oko, aby se obešly předpisy o dražbě židovských nemovitostí, jež mají povahu předpisů uvedených v čl. 6, písm. a) ústavního dekretu pres. rep. ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku a že se tudíž příklep udělený J. S-ovi opírá o tyto předpisy.

Prvý soud návrh zamítl.

Rekursní soud zrušil k rekursu M. H-a usnesení prvního soudu a vrátil mu věc, aby po právní moci usnesení doplnil řízení a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs J. S-a z těchto

důvodů:

Nemovitost, o niž jde, propadla, jak plyne z přípisu národního výboru města O., konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., o čemž byl také vydán výměr jmenovaným správním orgánem ze dne 3. února 1947. Tím uhasla jakákoliv práva stěžovatelova k této nemovitosti, zejména jeho právo vlastnické, nabyté k ní příklepem, jehož zrušení se navrhovatel v této věci domáhá.

Stěžovatel není proto oprávněn domáhat se dovolacím rekurssem obnovení usnesení prvního soudu, jímž byl zamítnut návrh M. H-a, aby byla nemovitost knihovně přepsána na něho, pokud se týče, aby bylo zrušeno dražební řízení, správně příklep udělený stěžovateli, poněvadž se tím stěžovatel v podstatě domáhá toho, aby mu bylo zachováno vlastnické právo k nemovitosti, které konfiskací ztratil. K tomu však není již oprávněn.

Č. 278.

Po podání dědické přihlášky směřuje nárok na splnění splatného odkazu proti přihlášenému dědici.

Testamentární dědic, který je zároveň zákonným dědicem, je pasivně legitimován k žalobě o splnění odkazu i tehdy, jestliže se, porušiv usta-

novení § 808 obč. zák., přihlásil k dědictví ze zákona a soud jeho přihlášku přijal.

(Rozh. ze dne 17. září 1947, R I 336/47.)

Srov. rozh. č. 6459, 15624 Sb. n. s. I.

Dne 8. června 1944 zemřel F. J., zanechav poslední pořízení, v němž ustanovil dědicem svého syna Z. J-a a M. K-ové odkázal dvě osminy domu čp. 460 v S. a užívací právo k bytu v tomto domě po dobu jednoho roku po své smrti. Splnění tohoto odkazu uložil dědici a ustanovil, že kdyby dědic činil námitky proti odkazovému ustanovení nebo zmařil právo na byt příslušející M. K-ové pronajmutím domu, je jí povinen vyplatit částku 20.000 K. V dodatku k poslednímu pořízení ustanovil, že dává M. K-ové právo, aby si vzala po jeho smrti podle své volby z jeho movitého majetku vše, co bude potřebovat.

K pozůstalosti po F. J-ovi se přihlásil Z. J. ze zákona s výhradou soupisu a pod podmínkou, že poslední vůle F. J-a bude prohlášena neplatnou. Pro případ, že se tak nestane, přihlásil se k pozůstalosti též z posledního pořízení s výhradou soupisu a nároku na doplnění povinného dílu. Pozůstalostní soud jeho přihlášku přijal.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se M. K-ová proti Z. J-ovi vydání řady movitých věcí, jež uvádí blíže v žalobě, a svůj nárok opírá mimo jiné též o odkazové ustanovení ve svrchu zmíněném dodatku poslední vůle F. J-a. Žalovaný namítl mimo jiné nedostatek pasivní legitimace z toho důvodu, že mu pozůstalost dosud nebyla odevzdána. Není prý proto odkazovnice oprávněna domáhat se splnění odkazu na něm, nýbrž jediné na pozůstalosti.

První soud zamítl žalobu M. K-ové pro tentokráte. Z důvodů: Spisy okresního soudu v P. zn. sp. D III 438/44 je zjištěno a prokázáno, že se žalovaný přihlásil k pozůstalosti po svém otci F. J-ovi ze zákona a že jeho dědická přihláška byla na soud přijata. Dále je těmito spisy prokázáno, že projednání pozůstalosti není dosud ukončeno ani soudem schváleno a odevzdací listina není vydána. Nemůže se proto žalobkyně domáhat žalobou vydání zažalovaných věcí proti žalovanému, který nemůže být ke sporu pasivně legitimován, poněvadž teprve odevzdací listinou přechází pozůstalost do vlastnictví žalovaného. V tomto případě mohla se domáhat žalobkyně svého nároku pouze proti pozůstalosti, kde žalovaný mohl být ustanoven nejvýše jako opatrovník pozůstalosti pro tento spor, což se však nestalo.

Odvolací soud zrušil k odvolání M. K-ové rozsudek prvního soudu a přikázal mu, aby po právní moci zrušovacího usnesení dále po zákonu jednal a znovu rozhodl. K otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech svého rozhodnutí: Odkazovníku vzejdou z odkazového nařízení práva zpravidla okamžikem smrti zůstavitele (§ 684 obč. zák.), pokud nárok ten není podmíněn podle § 699 obč. zák., čemuž v projednávaném případě není. Dnem nápadu vzejde odkazovníku právo pohledávat to, co

mu bylo odkázáno. Odkazovník nemá tudíž věcného práva k odkazované věci, nýbrž pouze obligační nárok proti obtiženému. Nárok na splnění již splatného odkazu směřuje pak před podáním dědické přihlášky pouze proti pozůstalosti jako samostatnému právnímu podmětu, který může být zastupován i opatrovníkem. Přihlásivši se dědicové jsou osobními dlužníky odkazovníkovými, kteří v případě první věty § 649 obč. zák. jsou obtíženi podle poměru svých dědických podílů. Když ovšem záleží na tom, aby se stala dědicem určitá osoba, je-li tedy pouze určitá osoba obtížena odkazem, na př. má-li podle vůle zůstavitele hradit odkaz jen dědic ze závěti a nikoli zákonný dědic, aneb je-li odkázána věc, náležející samotnému dědici, a to pouze k jeho tíži, je arci výjimečně podání přihlášky touto osobou vůbec podmínkou definitivního nabytí práv plynoucích z odkazovaného nařízení. Před podáním dědické přihlášky obtiženého, na které je v takovém případě nabytí práv z odkazového nařízení závislé, nemůže ovšem být nárok z odkazu uplatňován ani proti pozůstalosti. Nárok na splnění takového odkazu směřuje pouze proti tomuto obtiženému dědici samotnému. Poměr takového dědice k odkazovníku je poměrem osobního dlužníka k věřiteli podle §§ 649 a 698 obč. zák. Odkazovník musí ovšem — třeba byl odkaz splatný — trpět odklad jeho splnění, pokud je to nevyhnutelné podle stavu pozůstalostního řízení (rozh. č. 6459, 15624 Sb. n. s. I.). Poněvadž v projednávaném případě uložil zůstavitel žalovanému plnění odkazů, jichž se žalobkyně v žalobě domáhá, a poněvadž se žalovaný přihlásil k pozůstalosti jako dědic ze zákona, po případě z poslední vůle a jeho přihláška byla pravoplatně přijata na soud, byla žaloba odkazovnice neprávem pro tentokrát zamítnuta. Poněvadž se první soud vzhledem k svému nesprávnému právnímu názoru neobíral dalšími spornými přednesy stran, byl napadený rozsudek k odvolání žalobkyně podle § 497 c. ř. s. zrušen a prvnímu soudu bylo uloženo, aby po právní moci tohoto usnesení nahlédl k důvodu, pro který zamítl pro tentokrát žalobu, o ní dále po zákonu jednal a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu Z. J-a.

Z důvodů:

Právní názory obsažené v rozh. č. 15624 Sb. n. s. I., na němž odvolací soud budoval, jsou žalovanému známy a jím i sdíleny. To plyne z výtky, že o toto rozhodnutí se odvolací soud opřel neprávem, ježto v něm jde o jiný skutkový základ, totiž o přihlášku dědice ze závěti.

Jádrem tohoto rozhodnutí je věta, že podmínkou nabytí práv z odkazu proti určité osobě (na rozdíl pouze proti pozůstalosti) je, aby odkazem byla obtížena určitá osoba a aby tato osoba podala dědickou přihlášku, aniž nejvyšší soud rozlišoval, zda jde o dědickou přihlášku ze závěti či ze zákona.

Skutkový základ uvedeného rozhodnutí liší se od skutkového děje souzeného případu jen potud, že v souzené věci jde o dědickou přihlášku žalovaného ze zákona, při čemž je žalovaný zároveň jak jediným dědicem, ustanoveným poslední vůlí, tak i jediným dědicem zákonným. Avšak na

tom, že se dědická přihláška žalovaného opírá o zákon a nikoliv o poslední vůli, v otázce pasivní legitimace žalovaného nesejde, a nesejde proto ani na výtce rozporu se spisy, v němž žalovaný spatřuje východisko nesprávného prý právního názoru odvolacího soudu. V důsledku ustanovení § 806 obč. zák., podle něhož dědic nemůže svou dědickou přihlášku (soudem již přijatou) odvolat — přes to, že v pozůstalostním řízení žalovaný nepostupoval podle ustanovení § 808 obč. zák., podle něhož není oprávněn ten, jenž byl ustanoven dědicem a jemuž by náleželo dědické právo i bez poslední vůle, dovolat se zákonné posloupnosti — je pouze žalovaný poslední vůlí odkazy obtížen. Rovněž pouze žalovaný je žalobkyni na základě své dědické přihlášky jako odkazovnicki zavázán podle § 802 obč. zák. Poslední věta rozumí se ovšem s výhradou platnosti poslední vůle, o níž bude v tomto sporu teprve rozhodnuto jako o otázce předurčující.

Není důvodu, aby se nejvyšší soud v souzené věci odchýlil od rozhodnutí č. 15624 Sb. n. s. I.

Č. 279.

Jestliže manželé pamatovali ve smíru o manželčině výživném, pokud jde o změnu jeho výše, jen na případ, že se manželovy příjmy zvýší nebo sníží, není manželka oprávněna domáhat se zvýšení výživného z důvodu zániku manželovy alimentární povinnosti k dětem. Je však oprávněna domáhati se jeho zvýšení z důvodu poklesu kupní síly peněz, vyvolaného druhou světovou válkou.

(Rozh. ze dne 18. září 1947, Rv I 179/47.)

Srov. rozh. č. 18829 Sb. n. s. I. a č. 145 Sb. n. s. II.

Smírem uzavřeným při dobrovolném rozvodu dne 4. prosince 1922 se zavázal J. J. platit své manželce D. J-ové až do té doby, kdy se opětně provdá, výživné 350 Kč měsíčně. Týmž smírem se zavázal platit k jejím rukám výživné pro své dvě manželské děti po 200 Kč měsíčně na každé z nich. Ve smíru bylo uvedeno, že je uzavírán podle tehdejšího měsíčního příjmu J. J-a 2.231 Kč a že zvýší-li se nebo sníží-li se podstatně příjmy J-ovy, nastane také poměrné zvýšení nebo snížení vyživovacích dávek. Za podstatné zvýšení nebo snížení prohlásily strany změnu tehdejších manželových příjmů alespoň o 15%. Rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 9. dubna 1930, zn. sp. Ck I 92/29, bylo výživné stanovené tímto smírem sníženo na 275 Kč měsíčně.

Žalobou podanou proti J. J-ovi domáhá se nyní D. J-ová, aby výživné stanovené tímto rozsudkem bylo zvýšeno na 840 Kčs měsíčně a tvrdí, že plat žalovaného se zvýšil a že mu odpadla alimentární povinnost k oběma dcerám. Naproti tomu se prý její poměry zhoršily poklesem hodnoty československé koruny a stoupnutím cen životních potřeb.

Prvý soud zvýšil výživné na 580.30 Kčs měsíčně a žalobu, pokud se domáhala dalšího zvýšení, zamítl.

Odvolací soud změnil k odvolání žalovaného rozsudek prvního soudu tak, že zvýšil výživné jen na 350 Kčs měsíčně. Z důvodů: Podle smíru ze dne 4. prosince 1922 dohodly se strany na dobrovolném rozvodu a na úpravě výživného a to tak, že se žalovaný zavázal platit žalobkyni měsíční výživné 350 Kč a dále bylo do smíru pojato ustanovení, že zvýší-li se nebo sníží-li se podstatně manželovy příjmy, nastane také poměrné zvýšení, pokud se týče snížení vyživovacích dávek. Za podstatné zvýšení nebo snížení prohlásily strany změnu tehdejších manželových příjmů alespoň o 15%. Obrat, že za těchto předpokladů nastane poměrné zvýšení nebo snížení vyživovacích dávek, nedopouští jiný výklad, než že bylo úmyslem stran, stanovit poměr, v němž má být výživné k příjmům žalovaného, a že se zvýšením nebo snížením těchto příjmů změní výše výživného stanovená ve smíru. Jde tedy jen o to, zda při zvýšení výživného je třeba vzít za základ celkový nynější příjem žalovaného a vyměřit výživné přiměřeně tomuto příjmu při odpadnutí alimentární povinnosti ke dvěma dcerám, jak má za to první soud, či zda při výpočtu zvýšeného výživného třeba vzít za základ poměr příjmů žalovaného ke smlouvenému výživnému stanovený smírem. Odvolací soud má za to, že byl-li dohodou stran stanoven určitý poměr mezi příjmy žalovaného a mezi výší výživného poskytovaného žalobkyni, je v tomto poměru i vypočítí zvýšené výživné ke zvýšeným příjmům žalovaného. Přípustnost zvýšení nelze posuzovat podle celkového příjmu žalovaného, poněvadž tu nejde o stanovení výživného vůbec, nýbrž jen podle skutečného zlepšení jeho poměrů, ježto základ pro ně byl dán souhlasnou vůlí stran výše zmíněným smírem. V době uzavření smíru měl žalovaný příjem 2.331 Kč a žalobkyni platil měsíčně 350 Kč. Rozsudkem krajského soudu v P. z 9. dubna 1930, zn. sp. Ck I 92/29, domohl se snížení vzhledem k tehdejšímu svému měsíčnímu příjmu 1.725 Kč na 275 Kč měsíčně. Jeho nynější příjem je 2.523 Kčs měsíčně, tedy nastala změna příjmu o 15% a bylo tedy podle poměru příjmů žalovaného a smlouveného výživného v době smíru zvýšit žalobkynino výživné jen na původně smlouvenou částku, což je výsledkem poměru, v němž se nyní zvýšily příjmy žalovaného a jímž je žalovaný povinen přispívat žalobkyni na její výživu podle smíru, jehož platností strany jinak neodporují.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolání žalobkyně a změnil rozsudek odvolacího soudu tak, že se výživné stanovené rozsudkem krajského soudu v P. v částce 275 Kčs měsíčně zvyšuje na 500 Kčs měsíčně.

Z důvodů:

Dovolatelka uplatňující jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení (§ 503, č. 4 c. ř. s.) vytýká odvolacímu soudu, že se při úvaze o možnosti zvýšení výživného a stanovení výživného neřídil zásadou obecně platnou a zvanou »clausula rebus sic stantibus«, ježto přihlížel jen k výši výživného v době uzavření soudního smíru a nikoliv i ke změně

životních a cenových poměrů, zejména k poklesu hodnoty československé koruny a stoupnutí cen životních potřeb.

Zmíněná zásada platí všude tam, kde tomu nebrání nějaké smluvní ustanovení.

Ježto strany uzavřely o výživném soudní smír ze dne 4. prosince 1922, č. j. Cg IV 477/22-7, podle něhož se dohodly na tom, že za podstatné zvýšení nebo snížení bude platit změna tehdejších manželových příjmů alespoň o 15%, bylo dovolacímu soudu uvážiti, zda je hledíc k obsahu uvedené dohody vyloučeno použít zásady »rebus sic stantibus« buď vůbec, či do jaké míry.

Ježto bylo výživné pro obě dvě dcery stran upraveno v témže soudním smíru jako pro žalobkyni, musely si obě strany být vědomy toho, že po čase jeho placení odpadne a že se tím zlepši finanční poměry žalovaného; přes to však zvýšení příjmů žalovaného tohoto druhu neujednaly za důvod případného zvýšení alimentů. Nemůže se proto žalobkyně domáhat zvýšení alimentů poukazem na zlepšení finančních poměrů žalovaného v tomto směru.

Strany, uzavírajíce zmíněný soudní smír, však nemohly předvídat, že jimi smluvená částka výživného pro žalobkyni bude mít tak nepatrnou nákupní hodnotu, s jakou tehdy nikdo nemohl předem počítat.

V tomto směru nelze klausuli rebus sic stantibus vyloučit a proto dlužno mít za to, že její modifikace ve smíru obsažená o přípustnosti zvýšení alimentů jen v případě zvýšení tehdejších příjmů žalovaného o 15% tu neplatí.

Při úpravě alimentů na výši, která by odpovídala svou nákupní silou nákupní hodnotě smluvené částky alimentů 350 Kčs v době uzavření smíru, t. j. 4. prosince 1922, má dovolací soud za to, že žalobkyni přisouzená částka 500 Kčs měsíčně svou výši odpovídá osobním i finančním poměrům žalovaného, třebaž i tento jako pensista je postižen poválečnou hospodářskou situací, ovšem ne tou měrou jako žalobkyně při výživném 275 Kč, pokud se týká 350 Kč měsíčně.

Bylo proto změnou napadeného rozsudku dovolání žalobkyně částečně vyhověno.

Č. 280.

O neshodě mezi nerozvedenými ani nerozloučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzeném jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném.

Nezletilým dětem nutno v tomto řízení zřídit pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka.

(Rozh. ze dne 18. září 1947, R II 145/47.)

Mezi manžely J. a V. S-ovými, kteří vedou spor o rozluky, vznikly neshody o výchovu jejich nezletilého syna J. S-a ml. Otec dítěte J. S. st. odvezl syna proti vůli jeho matky ke svým rodičům K. a A. S-ovým, ježto prý matka zneužívá své rodičovské moci na újmu dítěte.

Matka dítěte V. S-ová domáhá se nyní návrhem podaným u opatrovníckého soudu vrácení nezletilého syna J. S-a ml. do společné domácnosti jeho rodičů.

Prvý soud uložil k jejímu návrhu rodičům jejího manžela K. a A. S-ovým, aby nezletilého syna J. S-a vydali ihned buď jeho otci J. S-ovi nebo navrhovateli.

Rekursní soud nevyhověl rekursu otce dítěte J. S-a st. a potvrdil napadené usnesení s touto změnou, že se otci dítěte J. S-ovi st. ukládá, aby zařídil neprodleně návrat nezletilého syna J. S-a do společné domácnosti jeho rodičů.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu J. S-a st. usnesení nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, aby ustanovil nezletilému dítěti opatrovníka k činu a o věci znova rozhodl.

Z důvodů:

Prvý soud usnesením ze dne 25. února 1947, zn. sp. Nc I 226/47 uložil rodičům manžela navrhovatelky K. a A. S-ovým, aby vydali nezletilého syna J. S-a otci nebo matce, aby mohlo být dodáno do společné domácnosti rodičů. Rekursní soud ve svém usnesení vyslovil, že usnesení prvního soudu potvrzuje s touto změnou, že se otci ukládá povinnost zaříditi návrat nezletilého syna J. S-a do společné domácnosti. Tím však rekursní soud ve skutečnosti usnesení prvního soudu změnil, takže nejde o potvrzující usnesení, a je proto dovolací rekurs přípustný podle § 46, odst. 1 zákona č. 100/1931 Sb. o základních ustanoveních soudního řízení nesporného.

Dovolací rekurent navrhuje, aby bylo napadené usnesení jako zmatečné zrušeno a aby dovolací soud navrhovatelku s jejím návrhem odkázal na pořad práva, aniž v důvodech dovolacího rekursu svůj návrh blíže odůvodňuje. Z tohoto návrhu je zřejmo, že vytýká zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb. Než neprávem. V souzeném případě odporuje matka nezletilého syna J. S-a dispozici jeho otce ohledně pobytu a výchovy tohoto dítěte, naproti tomu zase otec dítěte, jak ve svém podání, tak i v rekursu, vytýká matce dítěte, že zneužívá své rodičovské moci a v rekursu klade otázku, zda je za tohoto stavu věci vhodné, aby děti zůstaly ve společné domácnosti rodičů. Nejde tu tedy o opatření podle § 142 obč. zák., neboť oba rodiče žijí ve společné domácnosti, jak správně vystihl rekursní soud, ale ani o opatření podle § 145 obč. zák., poněvadž dítě je se souhlasem otce u jeho rodičů, nýbrž jde o neshodu mezi manželskými rodiči o výkon rodičovské moci a o tvrzené zneužívání této moci matkou (§ 178 obč. zák.) a to je třeba vyřídit v řízení nesporném, jak je zřejmo z ustanovení §§ 144 a 178 obč. zák. Není tu tedy zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb.

Dovolací soud však zjistil, že dosavadní řízení trpí zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb., kterou sice dovolací rekurent nevytýkal, k níž však je hledět z moci úřední (§ 41, odst. 4 cit. zák.). Podle § 271 obč. zák. má být nezletilým zřízen zvláštní opatrovník v právních jednáních mezi nezletilým dítětem a rodiči. O takový případ tu jde, neboť se má řešit otázka výchovy nezletilého dítěte, o níž je mezi

rodiči spor. Měl proto být nezletilému dítěti zřízen opatrovník k ochraně jeho zájmů, protože otec za tohoto stavu věci dítě zastupovati nemůže a jinak by objektivně hájení zájmů dítěte nebylo zabezpečeno. Protože nezletilé dítě v řízení nebylo vůbec zastoupeno zákonným zástupcem, je jak napadené usnesení, tak i usnesení prvního soudu zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. a bylo je proto třeba zrušit z moci úřední (§ 41, odst. 4 cit. zák.).

Na prvním soudu bude, aby ustanovil nezletilému dítěti způsobilého opatrovníka a aby po jeho slyšení o věci znovu rozhodl.

Č. 281.

Zákon ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. o pojistné smlouvě.

Postavil-li si zahradník sám, bez náležitého stavebního dozoru a bez úředního schválení skleník, jenž měl vady s hlediska stavebního a požární-policejního, nutno přičíst požár skleníku vzniklý v důsledku těchto vad jeho hrubé nedbalosti.

Amnestie nemá vlivu na soukromoprávní nároky vzniklé trestním činem.

(Rozh. ze dne 18. září 1947, Rv II 86/47.)

L. K. provozoval od roku 1935 do r. 1945 v B. zahradnickou živnost a zřídil si skleník, který v zimních měsících vytápěl. Tento skleník jakož i všechno zařízení sloužící provozu živnosti pojistil proti požáru u pojišťovny N. Dne 23. února 1943 vznikl ve skleníku požár.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se L. K. na pojišťovně N. náhrady škody vzniklé požárem ve výši 36.683 Kčs.

První soud neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Z důvodů: Spisem krajského soudu v B. sp. zn. Tk II 358/43 bylo zjištěno toto: Rozsudkem ze dne 31. března 1944 byl žalobce uznán vinným přechodem obecného ohrožení požárem způsobeného z nedbalosti podle § 1, odst. 1 a) vl. nař. č. 62/1941 Sb. a odsouzen k trestu vězení v trvání pěti týdnů nepodmíněně. Proti tomuto rozsudku podal zmateční stížnost k nejvyššímu soudu v Brně, kterou však tento soud zamítl usnesením ze dne 6. října 1944, sp. zn. Zm II 207/44. Usnesením krajského soudu v B. ze dne 18. prosince 1945, sp. zn. Tk III 358/43 byl žalobce podle čl. 1 rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 31. července 1945 o amnestii prominut s účinky podle § 1, odst. 2 zák. č. 562/1919 Sb. trest vězení v trvání pěti týdnů. Dále bylo zjištěno, že žalobce podal dne 26. září 1946 návrh, aby shora uvedený pravoplatný rozsudek krajského soudu v B. byl prohlášen nicotným podle čl. 9 ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. Usnesením krajského soudu v B. ze dne 21. října 1946 nebylo jeho návrhu vyhověno. Proti tomuto usnesení podal žalobce stížnost k zemskému soudu v B., která neměla úspěch. Podle čl. 3 všeobecných pojistných podmínek, tvořících součást pojistné smlouvy uzavřené žalobcem s žalovanou

pojišťovnou, je pojišťovna prosta závazku, přivodil-li pojistník pojistnou příhodu úmyslně nebo z hrubé nedbalosti. Podle čl. 18 těchto podmínek je pojistník také povinen předložit pojišťovně soudní vysvědčení nevinny. V daném případě žalobce sice předložil pojišťovně usnesení krajského soudu v B. o amnestii jeho trestu, avšak vysvědčení nevinny nemohl předložit, poněvadž, jak bylo výše zjištěno, byl pravoplatně odsouzen pro trestný čin z nedbalosti. Soud civilní je tímto pravoplatným výrokem o vině žalobcově ve smyslu § 268 c. ř. s. vázán. Vzhledem k tomu, že se žalované straně podařilo prokázat, že si žalobce přivodil pojistnou příhodu z hrubé nedbalosti, uznal soud, že žalobní nárok není důvodem po právu.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobcovu. Z důvodů: Rozhodující otázkou sporu je okolnost, zda vznik požáru nastal hrubou nedbalostí žalobcovou, či pouze zaviněním lehkým, ježto podle čl. 3 všeobecných pojistných podmínek pro pojištění požární je pojišťovna prosta závazku plniti, přivodil-li pojistník pojistnou příhodu úmyslně nebo z hrubé nedbalosti. Podle čl. 18 těchto podmínek je pojistník povinen mimo jiné předložit pojišťovně soudní vysvědčení nevinny. Podle čl. 23 cit. podmínek pak závisí splatnost pojistné náhrady na skončení šetření, které je podmíněno předložením vysvědčení nevinny (čl. 18 podmínek). Odvolání se snaží dokázat, že v souzeném případě nešlo o hrubou nedbalost. Nelze však s odvolatelem souhlasit.

Amnestii podle rozhodnutí prezidenta republiky ze dne 31. července 1945, kterou byl žalobce s účinky podle § 1 zák. č. 562/1919 Sb. prominut trest, nelze považovati za vysvědčení nevinny, které by dalo průchod nároku žalobcovu. Amnestie nemůže zahladit čin a jeho následky s hlediska civilní odpovědnosti. Vázanost civilního soudu rozsudkem soudu trestního zůstává i po amnestii (rozh. č. 10846 Sb. n. s. I.).

Nutno se tudíž zabývat pouze otázkou, jakého druhu bylo žalobcovo zavinění, zda šlo o nedbalost hrubou či lehkou. Trestní zákon sám nevytýčil směrnice, podle nichž by mohla býti stanovena hranice nedbalosti hrubé a lehké. Zůstává proto úkolem soudu, aby podle skutkových okolností toho kterého případu sám stanovil, o jaký stupeň nedbalosti jde. Proto není trestní rozsudek sám o sobě dostatečným měřítkem stupně nedbalosti, když sám nestanoví, o jaký druh či stupeň nedbalosti jde. Ani občanský zákon nemá přesného ustanovení, které by rozlišovalo nedbalost lehkou od nedbalosti hrubé a také u zavinění s hlediska civilního práva musí soud rozhodovat podle okolností toho kterého případu. Pomůckou při tomto hodnocení je konstantní judikatura nejvyššího soudu, která vychází ze zásady, že hrubou nedbalostí je neobvyklejné zanedbání nutné péle a opatrnosti, jíž se dopouští člověk zvláště neopatrný neb lehkomyšlný, který nedbá ani toho stupně opatrnosti, jehož jsou schopni i lidé méně způsobilí, než člověk prostředních schopností (rozh. č. 15951 Sb. n. s. I.). Nutno proto zkoumat žalobcovo zavinění s tohoto hlediska.

Z trestního listku, který je založen ve spise zn. sp. Tk III 358/43 krajského soudu v B., vyplývá, že odvolatel byl již před trestným činem, přicházejícím v úvahu v této věci, potrestán jednak pro přestupek podle § 431 tr. z., jednak pro zločin zhrůšství (§§ 166, 167 tr. zák.). V posledním případě byl odsouzen k těžkému žaláři na 6 let. Oba tyto trestné

činy, i kdyby snad tresty byly amnestií prominuty, ukazují, že se odvolatel projevil jako osoba morální úrovně značně nižší než jsou osoby normálních duševních vlastností a schopností. Ačkoli stupeň nedbalosti, kterou žalobce způsobil požár, dlužno v tomto sporu posuzovat samostatně, přece lze se zřetelem na dřívější odsouzení v tomto případě usoudit na nedbalost vyššího stupně. Podle relace městského úřadu v B. ve spise zn. sp. Tk III 358/43 krajského soudu v B. neoznámil žalobce stavbu skleníku stavební komisi města B., ač tak učiniti měl, a stavba jím provedená nebyla schválena příslušným stavebním úřadem. Z posudku znalců v témže spise vyplývá, že žalobce vedl kouřové roury v takové blízkosti dřevěných konstrukcí, že snadno mohlo dojít k požáru a že nechával hoblovačky v blízkosti topeniště. Tyto okolnosti dlužno pokládat za neopatrnost takového druhu, že její škodlivost mohl nahlédnout i člověk prostředních schopností. Šlo při tom o překročení trestních předpisů, daných k ochraně důležitých statků, což rovněž i samo o sobě nutno pokládat za nedbalost hrubou (srov. rozh. č. 1628 Sb. n. s. I.). Prvý soud tudíž správně uznal, že šlo o nedbalost hrubou, která vylučuje ručení pojišťovny.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z d ů v o d ů:

Ježto žalobce byl pravoplatným rozsudkem krajského soudu v B. z 31. března 1944, zn. sp. Tk III 358/43, odsouzen pro přečin podle § 1, odst. 1 a) vl. nař. č. 62/1941 Sb., že z nedbalosti způsobil požár na cizím majetku, a jeho návrh, aby rozsudek ten byl hledíc k čl. 9 ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. prohlášen nicotným, byl pravoplatně zamítnut, jde v tomto sporu, a to i v dovolacím řízení, především o řešení otázky, je-li nedbalost zjištěná citovaným trestním rozsudkem, již žalobce požár přivodil, nedbalostí hrubou, pro niž by byla žalovaná pojišťovna prosta závazku plnění, čili nic (čl. 3 všeob. poj. podmínek a § 5 zák. o poj. sml.).

V tomto směru dospěly oba nižší soudy k závěru, že na straně žalobcově jde o hrubou nedbalost.

Žalobce napadá tento právní názor odvolacího soudu, a to jak, pokud k němu dospěl hledíc i k jeho dřívějšímu odsouzení pro zločin zhárství, tak hledíc k amnestii podle čl. 1 dekretu presidenta republiky z 31. prosince 1945, leč neprávem.

Na hrubou nedbalost nutno usoudit tehdy, jestliže byla potřebná péče, hledíc k okolnostem případu, zanedbána způsobem nápadným, neobyčejným, svědčícím o nedostatku opatrnosti a obezřetnosti vůbec. Takový nedostatek opatrnosti a obezřetnosti projevil žalobce, když podle zjištění obsažených v citovaném rozsudku krajského soudu v B. si sám bez náležitého stavebního dozoru a úředního schválení postavil zcela neodborně a vadně skleník, který měl celou řadu vad s hlediska stavebního a požárně-policejního, takže buď jedna nebo více těchto vad bylo příčinou vzniku požáru, o němž trestní soud citovaným rozsudkem uznal, že jej způsobil žalobce z nedbalosti.

Nížší soudy proto správně uznaly, že šlo u žalobce o hrubou nedbalost, která vylučuje ručení pojišťovny za škodu vzešlou požárem.

Okolnost, že zástupci žalované byl stav skleníku při sepisu návrhu na uzavření požárního pojištění i za trvání pojištění znám, je nerozhodná, netvrdil-li žalobce, že šlo o plnomocného jednatele aneb, že jednatel pouze zprostředkující nabyt vědomostí o vadném stavu skleníku z oznámení nebo prohlášení, k jichž přejmutí platí za zmocněna (§ 46, odst. 1 zák. o poj. sml.).

Že amnestie nemá vlivu na soukromoprávní následky trestným činem způsobené, dovodil správně již odvolací soud a odkazuje se proto odvolatel jako v tomto směru, tak i jinak na správné důvody napadeného rozsudku, jenž odpovídá zjištěnému stavu věci a zákonu.

Č. 282.

Národní pozemkový fond není účastníkem řízení o soupisu a zajištění majetku, jež provádí pozůstalostní soud před tím, než bylo zjištěno, zda pozůstalostní majetek podléhá konfiskaci.

(Rozh. ze dne 19. září 1947, R II 118/47.)

Srov. rozh. č. 152, 153 Sb. n. s. II.

Dne 17. října 1944 zemřel velkostatkář Němec A. M. Pozůstalost po něm projednával německý soud. Po osvobození byly pozůstalostní spisy postoupeny československému pozůstalostnímu soudu. Tento soud zaslal spisy notáři A. P-ovi k provedení úkonů nutných k zabezpečení pozůstalostního jmění, zejména k provedení soupisu inventáře a zajištění svršků, zvláště cenných papírů, skvostů, hotových peněz a vkladních knížek s dodatkem, že má býti prozatím upuštěno od projednání pozůstalosti vzhledem k tomu, že zůstavitel i dědicové jsou německé národnosti. Usnesením ze dne 30. srpna 1945 zn. sp. D 300/45 ustanovil pozůstalostní soud Dr J. S-a, advokáta v S., opatrovníkem testamentárního dědice F. M-a, t. č. neznámého pobytu. Soudní komisař ve smyslu příkazu soudu provedl nutné úkony k zabezpečení pozůstalostního jmění, zejména provedl soupis inventáře a zajistil svršky.

Návrhy ze dne 21. prosince 1946 a 20. ledna 1947 domáhá se Národní pozemkový fond, aby dosavadní pozůstalostní řízení bylo prohlášeno zmatečným.

Pozůstalostní soud tyto návrhy zamítl.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti Národního pozemkového fondu. Z důvodů: Stížnost není opodstatněna. Jde o pozůstalost po Němci A. M-ovi, jež byla konfiskována dekr. č. 12/1945 Sb. a 108/1945 Sb. a nutno přisvědčiti stěžovateli, že po 23. červnu 1945, t. j. po dni účinnosti dekr. č. 12/1945 Sb., po případě po dni 30. října 1945 ve smyslu dekr. č. 108/1945 Sb. nebylo tu žádného pozůstalostního jmění, ježto

jmění připadlo ve smyslu dekr. č. 12/1945 a 108/1945 Sb. konfiskací státu. Poněvadž tu nebylo po shora uvedených termínech pozůstalostního jmění, nemohla býti projednávána ani pozůstalost. Ta ale ani projednávána nebyla, neboť nešlo o projednání pozůstalosti ve vlastním slova smyslu. Soud první stolice provedl jen nutné úkony k zabezpečení pozůstalostního řízení, zřídil inventář atd., kteréžto nutné úkony nijak nepodvrací účel a smysl citovaných dekretů. (Tak i výnos ministerstva spravedlnosti ze dne 26. července 1945, č. 18504/45-I/3 a z 25. července 1946, č. 38212/46-II/5). Poněvadž soud první stolice měl právo provést úkony, jež provedl, nedopustil se tak vytýkané nezákonnosti a zmatečnosti, a proto rekursní soud napadené usnesení z jeho správných důvodů potvrdil.

Ne j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu Národního pozemkového fondu.

Z d ů v o d ů:

Konfiskace nepřátelského majetku, ať již jde o majetek uvedený v dekr. č. 12/1945 Sb., či dekr. č. 108/1945 Sb., nastává sice ze zákona ke dni 23. června 1945, pokud se týče ke dni 30. října 1945. Leč otázku, zda v osobě vlastníka pozůstalosti nastaly ony předpoklady, s nimiž je spojena ze zákona konfiskace jeho majetku, řeší toliko správní orgány, nikoliv soudy (srov. § 1, odst. 3, § 2, odst. 2, § 3, odst. 2 dekr. č. 12/1945 Sb., § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb.). Tyto nemohou proto také vyslovit, že se pozůstalost pro nedostatek jmění podle § 72 nesp. pat. neprojednává, ježto žádné pozůstalostní jmění pro jeho konfiskaci není, dokud si pro tento výrok nezjednájí podle zásad vyslovených v § 23 nesp. zák. podklad dotazem u příslušného správního orgánu o tom, že jsou splněny předpoklady konfiskace pozůstalostního jmění, a že proto majetek ten propadl konfiskaci. Podle obsahu spisu v době inventury nebyl takový výměr vydán.

Byl proto pozůstalostní soud oprávněn provést soupis pozůstalostního jmění a jeho zajištění a když tak učinil, není jeho rozhodnutí ani rozhodnutí rekursního soudu zmatečné ani nezákonné ve smyslu § 46, odst. 2 nesp. zák. (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.), ježto se nepřiči jasnému a nepochybnému znění předpisu § 1 dekr. č. 12/1945 Sb. a § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. ve spojení s předpisy §§ 20, 43, 92 nesp. pat., jichž mělo být na případ užito.

Soupisem a zajištěním pozůstalostního majetku, poněvadž se dály právě se zřetelem na to, aby nebyly ohroženy zájmy sledované konfiskacním dekretem, nemohl být stěžovatel dotčen přímo ve svém právu (§ 6 nesp. zák.). Není proto řízení o soupisu a zajištění jmění zmatečné proto, že nebyl tehdy o věci slyšen (§ 41, písm. g) nesp. zák.), a není žádné zmatečnosti ani v tom, že pozůstalostní soud zřídil nevěstným dědicům opatrovníka.

Č. 283.

Neupozornil-li exekuční soudce výkonné orgány na zákaz výkonu exekuce podle § 6 vládního nařízení ze dne 26. září 1938, č. 199 Sb. a ne-

poučil-li je, aby si vhodným dotazem zjednali před provedením exekučního prodeje jistotu, zda není namířen proti osobám uvedeným v § 1 cit. nař., nebo provedl-li výkonný orgán prodej zabavených věcí dražbou, ač mu bylo známo, že povinný je osobou uvedenou v § 1 cit. vl. nař., jde o porušení povinností podle § 1 syndikátního zákona, zakládající za ostatních podmínek tohoto ustanovení a ustanovení § 6 cit. vl. nař. nárok dlužníkův na náhradu škody.

(Rozh. ze dne 25. září 1947, Co II 1/46.)

Okresní soud ve V. nařídil v exekuční věci J. S-a proti O. Ch-ovi pro 1.150 K dražbu zabaveného nábytku (zařízení ložnice) na den 5. října 1938. Při dražbě, kterou prováděl výkonný orgán A. S., byl zabavený nábytek prodán J. V-ovi za 3.500 K. Ještě před dražbou dne 24. září 1938 exekut O. Ch. v důsledku vyhlášení všeobecné mobilisace narukoval.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se O. Ch. syndikátní žalobou podanou proti Československému státu náhrady škody, jež mu vzešla prodejem zabaveného nábytku, ve výši 3.500 Kčs a tvrdí, že provedením prodeje byl porušen předpis § 6 vl. nař. č. 199/1938 Sb. V den, kdy žalobce narukoval, t. j. 24. září 1938, prý se setkal náhodně na ulici se soudním pomocným zřízencem exekutorem A. S-em a hlásil mu, že musí narukovat. S. prý jej ujistil, že se prodej ložnice nebude dne 5. října 1938 konat. Povinností S-a prý bylo, aby u soudu hlásil, že žalobce nastoupil vojenskou službu a že se proto prodej nemá provést. Žalobce dále tvrdí, že byl ještě za své vojenské služby dne 9. nebo 10. října na dovolené doma, zašel k soudu do V., kde osobně vytkl S-ovi, proč jeho ložnice byla prodána, načež prý S. prohlásil, že sice věděl, že žalobce narukoval, ale že mu bylo nařízeno, aby prodej provedl. Škoda byla prý žalobci způsobena porušením povinností soudcovského úředníka a stát je ji proto povinen podle syndikátního zákona nahradit.

Žalovaný stát mimo jiné namítl, že exekučnímu komisaři nebyla známa okolnost, že žalobce narukoval, a proto nemohl dát příkaz k odložení dražby. Výkonný orgán, jenž prováděl dražbu, se o této okolnosti dověděl jen při náhodném setkání na ulici, což prý nelze považovat za úřední sdělení.

Z e m s k ý s o u d žalobu zamítl. Z d ů v o d ů: Syndikátní nárok proti soudcovskému úředníku a státu podle § 1 zákona ze dne 12. července 1872, č. 112 ř. z. předpokládá, že soudce nebo jemu na roveň postavený soudní úředník — tedy i soudní vykonavatel — při vykonávání svého úřadu poruší přestoupením úřední povinnosti právo a tím způsobí straně škodu, proti které neposkytují pomoci opravné prostředky předepsané v soudním řízení. Nutno proto zkoumat, zdali jsou dány v souzené věci tyto předpoklady. Žalobce uplatňuje jako porušení práva přestoupením úřední povinnosti skutečnost, že oznámil A. S-ovi, exekutoru okresního soudu ve V., u něhož byla proti němu zahájena exekuce a v ní nařízena dražba zabavených věcí, že nastupuje vojenskou službu následkem mobilisace, takže S. měl tuto událost hlásit u soudu a dražba podle vl. nař. č. 199/1938 Sb. neměla být provedena. Spatřuje tedy žalobce přestoupení

úřední povinnosti S-ovy v tom, že neoznámil soudu jeho sdělení, že narukoval, a že tím porušil žalobcovu právo na odklad dražby podle vl. nař. č. 199/1938 Sb., a je tedy otázkou, zda byl A. S. při sdělení žalobcově skutečně ve výkonu své úřední povinnosti. V tom směru sice žalobce tvrdil, že hlásil exekutorovi S-ovi, že musí narukovat, při ústním jednání však na dotaz prohlásil, že nevyhledal zvláště a úmyslně exekutora S-a, aby mu jako úřední osobě učinil hlášení a návrh na odklad exekuce, nýbrž cestou k nádraží se náhodou setkal s S-em a dal se s ním do hovoru o dražbě. Již z tohoto nesporného přednesu stran je po právní stránce zřejmo, že S. v době této rozmluvy se žalobcem na nádraží nebyl ve výkonu své úřední činnosti. Žalobce ostatně ani netvrdil, že by S. v tomto výkonu byl a tím méně že byl ve výkonu této činnosti proti žalobci samému a v jeho exekuční věci, o kterou právě šlo. Sám žalobce ani nemůže tvrdit, že by byl S-a úmyslně vyhledal v úřadě u soudu a jej žádal, aby s ním napsal nebo vzal na vědomí jeho žádost za odklad dražby vzhledem k svému narukování, nehledí-li se ovšem k tomu, že jednak exekutor S. by k převzetí podobného protokolárního návrhu o povolení odkladu nebo závaznému prohlášení, že dražba bude odložena, nebyl oprávněn, jednak že toho dne ještě nemohl podobný návrh být vůbec vznesen, protože rozmluva tato se stala dne 24. září 1938, kdy vl. nař. č. 199/1938 Sb. ještě vůbec nebylo vydáno ani nebylo v účinnosti, protože bylo uveřejněno teprve dne 27. září 1938 a téhož dne se stalo účinným. Nelze proto pokládati A. S-a v době jeho rozmluvy se žalobcem na nádraží za úředníka ve výkonu úřední činnosti a to v poměru k žalobci a v jeho exekuční věci, o níž šlo. Schází tedy již první podmínka pro syndikátní nárok, totiž přestoupení úřední povinnosti, ježto S. takovou povinnost z rozmluvy se žalobcem neměl, nýbrž šlo toliko o osobní poměr mezi nimi. I když pak S., což je nesporné, neohlásil u soudu, že žalobce narukoval, nemůže toto opominutí být rozhodným pro syndikátní nárok žalobcův proti státu, protože S. neměl povinnost, aby učinil takové hlášení, ježto mu nebyla tato skutečnost ohlášena a on ji nepřijal ve výkonu svého úřadu a své úřední povinnosti v poměru k žalobci v jeho exekuční věci. Již pro tento nedostatek jedné z nezbytných podmínek nároku podle § 1 zákona o syndikátním ručení musel soud žalobu zamítnout.

Nejvyšší soud vyhověl žalobcovu odvolání a zrušil rozsudek zemského soudu a uložil mu, aby o žalobě dále jednal a znovu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Třeba souhlasit s právními vývody napadeného rozsudku, že výkonný orgán neporušil služební povinnost, když soudu neoznámil odvolatelovo sdělení, že byl povolán k činné vojenské službě. Leč odvolatel, jenž uplatňuje syndikátní nárok toliko proti státu, neopřel žalobu jen o toto opominutí výkonného orgánu, nýbrž, jak správně poukazuje v odvolání, i o to, že exekuční prodej jemu zabavených věcí byl vůbec proveden a to v rozporu s předpisy vl. nař. č. 199/1938 Sb., a že výkonný orgán přes to, že věděl, že žalobce narukoval, prodej provedl, prý proto, že mu bylo tak nařízeno. Také tímto přednesem byly s dostatečnou určitostí ve smyslu

§ 10 synd. zák. tvrzeny skutečnosti zakládající porušení úředních povinností soudcovskými úředníky ve smyslu § 1 synd. zák. Předpis § 6 vl. nař. č. 199/1938 Sb., aby bylo dosaženo účelu jím sledovaného, ukládal totiž nejen exekučnímu soudci, aby upozornil na zákaz v něm obsažený výkonné orgány a poučil je, aby si vhodným dotazem zjednali před provedením exekučního prodeje jistotu, zda není namířen proti osobám uvedeným v § 1 nařízení, nýbrž i výkonným orgánům zakazoval prodej zabavených věcí dražbou, bylo-li jim známo, že povinný je osobou uvedenou v § 1 vl. nař. Pochybení v tomto směru stačí k závěru na nedbalost opodstatňující za ostatních podmínek předpisem § 1 synd. zák. žádaných povinností k náhradě škody, nejde-li o případ druhé věty § 6 řech. vl. nař.

Poněvadž procesní soud s těchto právních hledisek žalobu neprobral a nevypořádal se ani s tvrzením žalovaného, jímž byl žalobní nárok popřen, je zrušovací výrok opodstatněn § 496, č. 3 c. ř. s., nyní § 497, č. 3 (vl. nař. č. 39/1944 Sb.).

Č. 284.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Jsou-li dány podmínky § 9 cit. zák., třeba nárok na vrácení majetku uplatnit proti národnímu správci.

(Rozh. ze dne 26. září 1947, R I 456/47.)

Soud první stolice zamítl návrh H. B-a podaný proti J. J-ovi jako národnímu správci domu čp. 943 v P. na prohlášení neplatnosti majetkového převodu jedné čtvrtiny nemovitostí zapsaných ve vl. č. 943 poz. kn. kat. úz. P. s navrhovatele na německou říši, a na obnovení vkladu vlastnického práva z toho důvodu, že navrhovatel nezachoval postup předepsaný § 9 zák. č. 128/1946 Sb. a nežádal dříve o vrácení majetku u orgánu, jenž zavedl národní správu a nevyčkal jeho rozhodnutí, pokud se týče uplynutí tříměsíční lhůty ode dne podání žádosti.

Rekursní soud nevyhověl rekursu navrhovatelovu z těchto důvodů: Stěžovatel napadá usnesení prvního soudu a podrobně dovozuje, že navrhovatel nespadá do okruhu osob uvedených v § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. a tudíž není třeba, aby postupoval nejdříve podle ustanovení § 9 zák. č. 128/1946 Sb. V daném případě není třeba, aby se rekursní soud blíže zabýval vývody rekursu. Jde totiž o návrh podle zák. č. 128/1946 Sb. Podle § 4, odst. 2 tohoto zákona nárok směřuje proti tomu, kdo věci neplatným převodem nabyt, nebo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch, nebo proti jejich právním zástupcům. V daném případě byl však návrh podán proti národní správě domu, o který jde, zastoupené národním správcem. Podle uvedeného zákonného ustanovení není však národní správa domu osobou, proti které by nárok mohl směřovat. Ustanovení § 9 rest. zák. se sice zmiňuje o uplatnění nároku proti národní správě, z toho však nelze nikterak vyvozovat, že by tím byla národní správě přiznána právní subjektivita. Tímto zákonným ustanove-

ním je pouze upraven poměr § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. k § 9 zák. č. 128/1946 Sb. Nepochybil tudíž první soud, když návrh zamítl, třebaže tak učinil z jiného důvodu.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatele, zrušil usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, aby nehledě k důvodu, pro nějž nárok zamítl, o rekursu znovu rozhodl.

Z důvodů:

Jde o nárok směřující k vrácení majetku, jenž je pod národní správou. Takový nárok jest, jsou-li dány podmínky § 9 zák. č. 128/1946 Sb. podle slov zákona uplatnit proti národní správě, přesně řečeno však proti národnímu správci. Tohoto měl navrhovatel zřejmě na mysli jako osobu pasivně legitimovanou, když již v návrhu uvedl jméno a adresu národního správce a když ho také v rekursu a v dovolacím rekursu označil za odpůrce. O právní subjektivitě národního správce v restitučním řízení nemůže být pochyb, když mu § 21 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. přiznává oprávnění a ukládá povinnost učinit všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí, a když § 9 restitučního zákona výslovně mluví o uplatnění nároku proti »národní správě«.

Rozhodnutí rekursního soudu, opírající se o právní názor, že nárok je uplatňován proti osobě, která nemá právní subjektivitu, přiči se jasnému a nepochybnému znění § 9 rest. zák. a § 21 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a je proto nezákonné ve smyslu § 46, odst. 2 nesp. zák. a čl. V, č. 1 zák. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.

Bylo proto vyhověno odůvodněnému dovolacímu rekursu a věc vrácena soudu druhé stolice, aby nehledě k právnímu stanovisku zastávanému ve zrušeném usnesení o rekursu znovu rozhodl.

Č. 285.

Plyne-li již z obsahu žaloby domáhající se rozdělení spoluvlastnictví prodejem společné věci veřejnou dražbou (§ 843 obč. zák.), že věc podle své povahy nepřipouští reálné rozdělení buď vůbec nebo alespoň ne bez značného znehodnocení, není třeba, aby to žalobce výslovně tvrdil a dokazoval.

(Rozh. ze dne 2. října 1947, Rv I 256/47.)

Srov. rozh. č. 18028 Sb. n. s. I.

J. Z., A. Z-ová a M. H-ová jsou spoluvlastníky nemovitostí zapsaných ve vl. č. 145 poz. knihy pro kat. úz. B., t. j. zahrady č. kat. 142/19 a stavební parcely č. kat. 79 s domem čp. 14. J. Z-ovi je vlastnický připsáno ideálních jedenáct osmačtyřicetin, A. Z-ové rovněž jedenáct osmačtyřicetin a M. H-ové ideálních šestadvacet osmačtyřicetin těchto nemovitostí. Ve sporu, o nějž tu jde, domáhají se J. Z. a A. Z-ová žalobou podanou proti M. H-ové zrušení spoluvlastnictví prodejem

společných nemovitostí veřejnou dražbou. V žalobě tvrdí žalobci, že obývají se svojí rodinou byt v domě čp. 14, který je však vzhledem k početnosti rodiny nedostačující. Proto prý jednali žalobci se žalovanou o nějakém řešení, které by jim umožnilo dosíci zvětšením domku postačujícího bytového prostoru. Zejména prý žalobci jednali s žalovanou o odkupu jejího podílu aneb o reálné rozdělení pozemku, aby mohli stavět na svém, ježto by do společného vlastnictví nemohli investovat. Toto jejich vyjednávání však prý nemělo žádného výsledku.

Prvý soud žalobě vyhověl.

Odvolací soud vyhověl odvolání žalované M. H-ové a změnil rozsudek prvního soudu v ten smysl, že se žaloba zamítá. Z důvodů: Žalobci si činí podle obsahu žaloby nárok na rozdělení společných nemovitostí dražbou. Předpokladem nároku spoluvlastníka na rozdělení společných nemovitostí soudní dražbou (civilního rozdělení) je nemožnost jejich fyzického (naturálního) rozdělení. Břemeno důkazu, pokud jde o tento předpoklad, postihuje žalobce, ježto fyzické dělení je podle ustanovení § 843 obč. zák. pravidlem. Žalobci, domáhající se zrušení spoluvlastnictví a prodeje věci soudní dražbou, musí proto v žalobě tvrdit, po případě ve sporu dokázat, že věc nemůže být rozdělena buď vůbec nebo bez značného znehodnocení. Netvrdí-li to, je zamítnouti žalobu, i když to nepopřel žalovaný (č. 18028, 18475 Sb. n. s. I.). Taková nemožnost fyzického rozdělení společných nemovitostí nebyla v souzeném případě žalobci vůbec ani tvrzena a ani neplyne z obsahu spisů, když je v žalobě výslovně uvedeno, že žalobci jednali se žalovanou o reálné rozdělení pozemků a když znalec, podle jehož posudku první soud spor rozhodl, v nálezu uvedl, že ve skutečnosti si spoluvlastníci rozdělili a ohraničili určité díly majetku a poskytuji si navzájem jakési služebnosti. Uvedený nedostatek žaloby se snaží žalobci marně obejít v odvolacím řízení poukazem na min. nař. ze dne 27. prosince 1856 č. 1/1857 ř. z. a zák. č. 50/1879 ř. z. tvrdíce, že právní nemožnost reálného dělení je dána již tím, že se podle žaloby jedná též o dělení domu. Než zákaz dělení se vztahuje jen na dělení budov podle pater nebo podle jednotlivých místností, není však uvedenými předpisy dotčeno takové reálné dělení budovy, že dělením vzniklé části by mohly býti považovány za samostatné věci (vertikální dělení).

Vzhledem k možnosti takového případu bylo právě nutné, aby žalobci v žalobě tvrdili, že je v daném případě tato možnost vyloučena. Poněvadž žalobci, jak žalovaná v odvolání důvodně vytýká, tak neučinili, neplyne žalobní žádost z jeho odůvodnění v žalobě a přednesech žalobců učiněných během sporu a právem se proto domáhá žalovaná odvoláním zamítnutí žaloby (č. 18028, 17817 Sb. n. s. I.).

Nejvyšší soud vyhověl dovolání žalobců, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, aby nehledě k stanovisku zastávanému v napadeném rozsudku o odvolání žalované znovu rozhodl.

Z důvodů:

I když je správné stanovisko zastávané odvolacím soudem, že v žalobě na rozdělení spoluvlastnictví k nemovitostem má být hledíc k ustanovení

§ 843 obč. zák. žalobcem tvrzeno, po případě ve sporu dokázáno, že nemovitost nemůže být rozdělena buď vůbec neb bez značného znehodnocení, přece jen dlužno připustit výjimku potud, že zmíněná zásada platí jen tehdy, když nemožnost reálného rozdělení neplyne ani z obsahu žaloby, jak bylo již vysloveno v rozh. nejv. soudu č. 18028 Sb. n. s. I., kde ostatně šlo o rozsudek pro zmeškání a tedy o případ jiný v důsledku praesumpce § 396 c. ř. s.

Odvolací soud má sice za to, že nemožnost reálného rozdělení z obsahu žaloby neplyne, a k odůvodnění tohoto svého stanoviska se dovolává tvrzení žalobního, že žalobci jednali s žalovanou o odkoupení jejího podílu aneb o reálné rozdělení pozemků, aby mohli stavět na svém, a dále se dovolává zmínky soudního znalce architekta K. B-a v jeho znaleckém posudku, že spoluvlastníci si rozdělili a ohraničili určité díly majetku a navzájem si poskytli jakési služebnosti, leč s tímto jeho stanoviskem nelze souhlasit.

Společná věc je nedělitelná tehdy, když ji nelze z přirozených příčin buď vůbec rozdělit, nebo ne bez značného znehodnocení, nebo když její rozdělení je zákonem zakázáno.

Z obsahu žaloby je patrné, že jde o stavební parcelu s domkem a zahradou, že v domku mají žalobci jako spoluvlastníci byt, který jim nestačí (podle znaleckého posudku jsou v přízemním domku jen dvě místnosti), a že žalobcům patří ke společným nemovitostem každému po $\frac{11}{48}$ a žalované $\frac{26}{48}$. Již z těchto údajů žaloby podle názoru dovolacího soudu plyne, že jde o nemovitosti, jejichž reálné rozdělení v poměru uvedených ideálních podílů není možné (pakli ne vůbec, tak alespoň ne bez značného znehodnocení).

Nemožnost reálného rozdělení plyne tedy v tomto případě z obsahu žaloby a není tu proto důvodu, aby byla žaloba zamítnuta pro nedostatek výslovného tvrzení, že společné nemovitosti nelze rozdělit.

Zmínka o rozdělení v žalobě týká se pozemků, zmínka v posudku se týká rozdělení (úpravy) užívání společných nemovitostí.

Ježto odvolací soud jen pro své odchylné právní stanovisko se nezabýval dalším obsahem odvolání, bylo dovolání vyhověno, napadený rozsudek zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu, aby nehledě k stanovisku zastávanému v napadeném rozsudku znovu o odvolání žalované po zákonu jednal a rozhodl.

Č. 286.

Nepřibrál-li pozůstalostní soud, ač nebylo nebezpečí z průtahů, k výsledku svědků ústního posledního pořízení (§ 66 nesp. pat.) i dědice přihlášené ať z jakéhokoliv delačního důvodu, třebaš výsledk nenavrhli, přiči se jeho postup jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.). Při tom je lhostejno, zda nepřibráním k výsledku vznikla dědicům újma a zda mohla být odčiněna pořadem práva.

(Rozh. ze dne 2. října 1947, R II 155/47.)

V pozůstalostní věci po T. J-ové, zemřelé dne 10. května 1945 se zanecháním ústního posledního pořízení, přijal pozůstalostní soud dědickou přihlášku zůstavitelčiny dcery J. Š-ové z posledního pořízení a zůstavitelčiny synů J. J-a a A. J-a ze zákona a odkázal J. J-a a A. J-a s jejich dědickými nároky ze zákona na pořad práva.

Rekursní soud nevyhověl rekursu J. J-a a A. J-a. Z důvodů: Stěžovatelé uplatňují, že nebyli prizváni k prohlášení posledního pořízení zůstavitelky, jehož platnost neuznávají. Tím prý byli zkráceni na svých právech. Podle ustanovení § 65 nesp. pat. měl soud k výsledku předvolat všechny strany, ježto nebylo žádného nebezpečí z průtahů, a to zejména proto, že spoludědicové podali již dávno před tím dědické přihlášky ze zákona. Otázkami na svědky ve smyslu § 65 nesp. pat. byli by prý J. J. a A. J. objasnili okolnosti, za kterých došlo k projevu poslední vůle a na nichž závisí jeho platnost. Stížnosti nelze přisvědčit. Ze znění § 66 nesp. pat., podle kterého v případě § 586 obč. zák. soudce obešle bez předchozího právního řízení žadatele, svědky a, není-li nebezpečností z průtahů, i ostatní strany, které již podaly dědickou přihlášku, plyne, že přítomnost dědiců u prohlášení posledního pořízení není nutná a že opominutí předvolání nemá za následek nezákonnost nebo zmatečnost řízení či rozhodnutí. Dědicům nepředvolaným nemůže vzniknout žádná újma na jejich právech, neboť je jim ustanoveními § 67 nesp. patentu vyhrazeno právo, aby pořadem práva napadli platnost složeného svědectví nebo pořízení důkazem o vadách při výsledku svědků najevo nevyšlých nebo o odporujících si okolnostech.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu J. J-a a A. J-a usnesení nižších soudů a uložil prvému soudu, aby doplnil řízení a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Stěžovatelé uplatňují ve svém dovolacím rekursu podle § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. zmatečnost, zřejmý rozpor se spisy a nezákonnost.

Uplatňovaná zmatečnost tu není, neboť v ničem z toho, v čem ji stěžovatelé spatřují, není žádný z předpokladů § 41 zák. č. 100/1931 Sb. a nejvyšší soud neshledal zmatečnost ani z moci úřední.

V tom však, že stěžovatelé nebyli obesláni k přísednímu výsledku svědků přivzatých k ústnímu poslednímu pořízení podle § 66 nesp. pat., byť to nezakládalo uplatňovanou zmatečnost, nutno spatřovati nezákonnost ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. a čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. (čl. I zák. č. 314/1936 Sb.).

Předpokladem rozhodnutí o odkázání na pořad práva a přikázání role žalobce podle § 126 nesp. pat. je, že tu je vedle přihlášených zákonných dědiců také přihlášený dědic z posledního pořízení, zřízeného v náležité formě a co do pravosti nepopřeného (rozh. č. 2598 Sb. n. s. I.). Tuto okolnost musí soud před svým rozhodnutím podle § 126 nesp. pat. náležitě vyšetřit podle § 23 zák. č. 100/1931 Sb., a to v případě ústního posledního pořízení i podle § 65, po případě 66 nesp. pat., mimo jiné zjištěním obsahu posledního pořízení a okolností, na nichž závisí jeho platnost podle § 585 obč. zák.

Postup podle § 65 nesp. pat. nestačí, jakmile některý zájemce ve smyslu § 586 obč. zák. požádá, aby ústní poslední pořízení bylo svědky potvrzeno přísěně. V takovém případě lze pak při projednání pozůstalosti přihlížet již jen k této přísěně výpovědi svědků posledního pořízení podle § 586 obč. zák. a § 66 nesp. pat. Toto ustanovení zákona předpisuje, aby soud obeslal k přísěnému výsledku svědků bez předchozího právního řízení nejen žadatele a svědky, ale, není-li nebezpečství z průtahu, také ostatní strany, které se již přihlásily o dědické právo k pozůstalosti. Takovými osobami jsou tu i stěžovatelé. Že by tu bylo nebezpečí z průtahu, navrhovatelky (J. Š-ová a L. Č-ová) netvrdily a není to ani jinak ze spisů zřejmo. Měli proto stěžovatelé být k výsledku svědků obezláni, aby mohli navrhnout před rokem nebo při něm otázky, ke kterým má soudce, vyslyšaje svědky, přihlížet, shledá-li je účelnými (§ 66, odst. 1, posl. věta nesp. pat.). Ježto se tak nestalo, přiči se postup soudu prvé stolice, na základě nebož došlo k vydání napadeného usnesení, a tím i toto usnesení (opatření) jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona, jehož mělo být na případ užito (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1946 Sb. a čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb., čl. I zák. č. 314/1936 Sb.), neboť soud byl nejen oprávněn, ale podle § 23 zák. č. 100/1931 Sb. také přímo povinen, vyšetřit náležitě z moci úřední a způsobem předepsaným v § 66 nesp. pat. všechny okolnosti a poměry důležité pro rozhodnutí (srov. rozh. č. 17610 Sb. n. s. I.).

Není-li nebezpečství z průtahu, je tedy obezlání všech přihlášených dědiců nutné a nerozhoduje, zda jim z toho, že nebyli obezláni, může vzniknout újma a že snad by mohla být taková újma odčiněna pořadem práva. Při tom nebude lze přehlédnout ani okolnost, že všichni zúčastnění, i obě navrhovatelky, uznali již jednou souhlasně, že ústní poslední pořízení z května 1945 bylo učiněno jen před dvěma svědky, tedy neplatně.

Vyplynulo-li by krom toho z řádně provedeného výsledku svědků podle § 66 nesp. pat., že jeden z nich byl sice svědkem události, nikoli však svědkem pořizování, jak to uplatňují stěžovatelé, bylo by na pořad práva odkázat jako žalobce dědice ze závěti, neboť i podle § 126 nesp. pat. má při odporujících si přihláškách dědických převzít úkol žalobce onen dědic, jenž má slabší dědický titul (srov. rozh. č. 929, 5691, 8294, 8968, 17557 Sb. n. s. I.). Soudci spornému je vyhrazeno již jen zkoumání vnitřní platnosti ústního pořízení (podle práva hmotného — srov. rozh. č. 2582, 2622, 4055, 9370 Sb. n. s. I.). Nesporný soudce musí se však zabývat vadami poslední vůle, pro které tato nevyhovuje snad již na venek a podle její ihned poznatelné povahy předpisu § 585 obč. zák.

Jinak ovšem nelze již nyní přezkoumávat, zda je poslední pořízení, z něhož dědická přihláška byla podána, závěti nebo dovětkem (rozh. č. 6974 Sb. n. s. I a č. 50 Sb. n. s. II), když usnesení o přijetí dědické přihlášky J. Š-ové ze závěti nebylo napadeno a nabylo tak právní moci.

Jen vyhovuje-li poslední pořízení podle zevnějšího svého obsahu pojmu závěti, jest poukázat na pořad práva zákonné dědice, lze-li spornou otázku, jaká byla vůle zůstavitelova, a zda poslední pořízení obsahuje ustanovení dědice podle § 553 obč. zák., řešit jen pořadem práva (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.).

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a rozhodnuto, jak se stalo, aniž bylo třeba obírat se již nyní ještě dalšími vývody dovolacího rekursu.

Na soudu první stolice bude, aby doplnil řízení novým výsledkem svědků přivzatých k ústnímu poslednímu pořízení, k němuž obešle podle § 66 nesp. pat. také stěžovatele a umožní jim tak, aby po případě navrhli před rokem nebo při něm otázky, k nimž bude, budou-li shledány účelnými, přihlížet (§ 66, odst. 1, posl. věta nesp. pat.). Pokud se tak nestalo, nemůže být spolehlivě rozhodnuto ani o otázce, kdo má vystoupit jako žalobce ve smyslu § 126 nesp. pat.

Č. 287.

Zákon ze dne 3. října 1946, č. 198 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí o rozvodu nebo o rozluce z doby nesvobody.

Soud, jenž rozhoduje podle uvedeného zákona o zrušení (změně) rozsudku povolujícího rozluce manželství, není příslušný provést v tomto sporu též řízení o neplatnost manželství, jež uzavřela po této rozluce jedna ze stran s jinou osobou.

(Rozh. ze dne 3. října 1947, Rv I 207/47.)

Manželství uzavřené mezi Z. K-em a R. K-ovou dne 26. listopadu 1928 v P. bylo rozsudkem krajského soudu v P. ze 7. dubna 1941, sp. zn. Ck XIII a 190/41 rozloučeno bez viny stran z důvodů podle § 13, odst. 1, písm. h), i) zák. č. 320/1919 Sb. Dne 10. října 1944 uzavřel Z. K. nové manželství s K. rozenou T-ovou, sovětskou státní občankou.

R. K-ová se domáhá nyní sporem proti Z. K-ovi, aby bylo uznáno právem, že se rozsudek, jímž bylo jejich manželství rozloučeno, zrušuje, pokud se týče mění tak, že se žaloba o rozluce zamítá. Žalobkyně tvrdí mimo jiné, že rozsudek je odůvodněn rasovými předpisy (žalobkyně je židovkou).

První soud zamítl žalobu a k otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech svého rozsudku: Oddacím listem je prokázáno, že žalovaný uzavřel 10. října 1944 nový sňatek s K. T-ovou, což vyplývá i z výpovědi žalovaného. Za tohoto stavu není však podle § 1, odst. 2 zák. č. 198/1946 Sb. možno zrušit rozsudek. Pokud žalobkyně namítá, že tento úřední výrok není platný, přehlíží jednak, že uzavření sňatku je platné tak dlouho, dokud žalobkyně nedosáhne ať ve správním či soudním řízení zrušení tohoto manželství, které se týká i jiné osoby, než pouze stran tohoto sporu, a že zatím i manželství uzavřené za t. zv. protektorátu jsou u nás uznávána za platná.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Je pravda, že odvolatelka tvrdila ve sporu, že manželství žalovaného s druhou manželkou není platné. Nyní tvrdí žalobkyně v odvolání neplatnost manželství žalovaného s K. T-ovou proto, že se T-ová vdala za žalovaného, nejsou rozloučena s prvním svým manželem, žijícím v Rusku, a že

se dopustila bigamie. Toto tvrzení odvolatelčino je nové, týká se okolností nepřednesených, které v řízení odvolacím nemůže být respektováno. Ve sporu nejde o rozluhu manželství, nýbrž o zrušení rozsudku podle zák. č. 198/1946 Sb., a nejde tedy o neúplnost či vadnost řízení, když nebyl proveden důkaz o okolnosti nepřednesené, k níž soud z úřadu nemá přihlížet.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně R. K-ové.

Z d ů v o d ů:

Za výtku podle dovolacího důvodu vadnosti řízení (§ 503, č. 2 c. ř. s.) lze pokládat jen výtku, že nebylo přikročeno k řízení podle § 14 dv. dekr. ze dne 23. srpna 1919, č. 1595 Sb. z. s. a nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. To se však vytýká neprávem. Žalobkyně přednesla při ústním jednání dne 19. června 1946, že manželství žalovaného s K., roz. T-ovou, je neplatné, protože bylo »vydáno německým tribunálem, není v Rusku uznáváno a není proto platné ani u nás«. V odvolacím řízení však odůvodnila své tvrzení o neplatnosti manželství žalovaného s K., roz. T-ovou, tím, že K., roz. T-ová, uzavřela manželství s žalovaným, ač trvalo ještě její manželství s jiným mužem, takže její manželství s žalovaným není platné, a předložila o tom sdělení konsulárního oddělení velvyslanectví SSSR v Československu ze dne 11. prosince 1946. Podle § 28 zák. č. 320/1919 Sb. nutno z úřední povinnosti vyšetřit neplatnost manželství také tehdy, je-li mu v cestě překážka § 62 obč. zák. Podle § 62 obč. zák. smí býti muž zároveň oddán jen s jednou ženou a žena jen s jedním mužem. Kdo byl již oddán a chce vstoupit v nové manželství, musí po právu dokázat zánik dřívějšího manželství. Dvojnásobné manželství je podle § 206 tr. z. trestné. Řízení o neplatnosti manželství provádí a o neplatnosti manželství rozhoduje soud příslušný podle § 76 j. n. ve znění čl. I, č. 1 vl. nař. č. 39/1944 Sb., používatelného podle čl. 2 úst. dekr. z 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění podle zákona č. 12/1946 Sb., v mezích stanovených články XI (1) a XII (2) 5 zák. č. 105/1947 Sb., jinak od 1. srpna 1947 podle § 76 j. n. ve znění čl. II, č. 3 zák. č. 105/1947 Sb., po případě podle § 76 a) j. n., zařazeného do jurisdikční normy článkem II, č. 4 téhož zákona. Pro řízení platí dosud některé zvláštní předpisy §§ 93 a násl. obč. zák., dv. dekr. ze dne 23. srpna 1919, č. 1595 Sb. z. s., nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., a ze dne 12. května 1911, č. 91 ř. z., zák. ze dne 22. května 1919, č. 320 Sb. a ze dne 1. dubna 1921, č. 161 Sb. Proto a také z toho důvodu, že nejde o neplatnost manželství žalovaného se žalobkyní, nýbrž s jinou ženou, nemůže soud první stolice, i je-li k tomu příslušný, provést řízení o neplatnosti manželství žalovaného s touto jinou ženou v tomto sporu, nýbrž samostatně a musí tak učinit na podkladě tvrzení žalobkyně v odvolání a dokladu jí předloženého. Protože však k tomu dosud nedošlo, nebylo ani lze tento spor o zrušení rozlučkového rozsudku přerušit podle § 190 c. ř. s. Ostatně, nepřerušil-li jej podle § 190 c. ř. s., ba ani podle § 191 c. ř. s. soud první stolice, nebylo podle § 192 (2) c. ř. s. přípustné tomu odporovat a ani odporováno nebylo.

Č. 288.

Vzešly-li pochybnosti o platnosti zůstavitelova posledního porřízení, je na pozůstalostním soudu, aby zpravil podle § 75 nesp. pat. všechny v úvahu přicházející dědice ze zákona o dědickém nápadu.

Rozhodl-li pozůstalostní soud podle § 125 nesp. pat. o odporujících si dědických přihláškách z posledního porřízení a ze zákona, aniž zachoval tento postup, je pozůstalostní řízení zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.).

(Rozh. ze dne 8. října 1947, R I 305/47.)

Srov. rozh. č. 3062 Sb. n. s. I. a č. 111 Sb. n. s. II.

V pozůstalostní věci po V. Ž-ovi, zemřelém dne 20. května 1946, uložil pozůstalostní soud přihlášeným dědicům ze zákona, a to: A. B-ové, nezl. V. Ž-ovi, zastoupenému matkou M. Ž-ovou, A. P-ové, M. M-ové, M. Č-ové, V. Ž-ovi, M. H-ové, K. Ž-ovi, F. Ž-ovi, aby nejpozději do 1. května 1947 podali žalobu o neplatnost posledního porřízení zůstavitelova ze dne 13. května 1946, znějícího ve prospěch A. V-ové, jinak že bude pozůstalost projednána bez ohledu na jejich dědické nároky. D ů v o d y: V pozůstalosti po V. Ž-ovi přihlásila se jednak A. V-ová ze závěti, jednak osoby vpředu uvedené ze zákona. Byly tedy podány přihlášky, které si navzájem odporují. Podle § 126 nesp. pat. mají dědicové ze zákona proti dědicům z testamentu vystoupiti jako žalobci.

Rekursní soud nevyhověl rekursu dědičky A. B-ové, přihlášené ze zákona.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu dědičky A. B-ové usnesení nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, aby doplnil řízení a znovu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

V tomto pozůstalostním řízení podali dědické přihlášky jednak dědička z poslední vůle, jednak dědici ze zákona. Poněvadž v řízení vzešly pochybnosti o platnosti poslední vůle z 13. května 1946, bylo na pozůstalostním soudu, aby podle § 75 nesp. pat. uvědomil o dědickém nápadu všechny v úvahu přicházející zákonité dědice. Z podání sestry zůstavitelovy A. B-ové z 3. srpna 1946, jejíž dědická přihláška byla soudem přijata, je patrné, že jako další zákonité dědicové přicházejí v úvahu děti zemřelých sourozenců zůstavitelových, a to nezl. V. Ž., A. P-ová, M. M-ová, M. Č-ová, V. Ž., M. H-ová, K. Ž., F. Ž. a A. Ž. Při projednávání pozůstalosti se tyto domnělí zákonní dědicové — až na A. Ž. — přihlásili k dědictví ze zákona zmocněncem Dr. K. B-em, při čemž plná moc tohoto zmocněnce je prokázána podle § 9 nesp. zák. jedině u nezl. V. Ž-a, kdežto u ostatních synovců a neteří zůstavitelových plná moc chybí. Tento nedostatek plné moci se nižší soudy doposud nepokusily odstranit (§§ 9, 34 nesp. zák. a § 38 c. ř. s.).

Ježto A. Ž. jakožto synovec zůstavitelův přichází též v úvahu jako zákonný dědic, nutno ho považovat vzhledem k ustanovení § 75 nesp. pat. až do doby, kdy bude jisto, že nepodá dědickou přihlášku, za účastníka řízení. Teprve tehdy, když všichni dědici byli vyslechnuti, pokud se týče vyzvání, aby se přihlásili k dědictví, lze rozhodnout o tom, kdo má podat žalobu podle § 125 nesp. pat. (rozh. n. s. č. 3062 Sb. I, 111 Sb. II). Tím, že nižší soudy opominuly A. Ž.-a vyzvat před rozhodnutím podle §§ 125, 126 nesp. pat. k podání dědické přihlášky, byly porušeny předpisy §§ 18, odst. 2, 23 nesp. řiz. a §§ 75, 125, 126 nesp. pat. Napadené usnesení i usnesení soudu první stolice je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. g) nesp. řiz. Byla proto obě usnesení z podnětu dovolacího rekursu zrušena pro zmatečnost (§§ 41, odst. 4, 43, odst. 2, 46, odst. 3 nesp. zák.) a věc vrácena soudu první stolice k doplnění a novému rozhodnutí.

Na soudu pozůstalostním bude, aby před novým rozhodnutím postupoval u A. Ž.-a podle §§ 75, 125, 126 nesp. pat. Dále bude nutno před novým rozhodnutím odstranit shora zmíněný nedostatek plné moci a vydat o všech přihlášených dědících usnesení, zda se jejich dědická přihláška přijímá (§ 125 nesp. pat.).

Č. 289.

Osoby, které podaly dědické přihlášky opřené o týž delační důvod, jsou nerozlučnými společníky v řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. (§ 14 c. ř. s., § 34 zák. č. 100/1931 Sb.).

(Rozh. ze dne 8. října 1947, R I 323/47.)

V pozůstalostní věci po J. J.-ovi, zemřelém dne 17. prosince 1945, odkázal pozůstalostní soud podle §§ 125, 126 nesp. pat. dědice přihlášené ze zákona J. J.-a, F. J.-a, L. J.-a, M. J.-ovou, K. J.-a, M. D.-ovou a F. B.-a na pořad práva a uložil jim, aby proti dědičce V. Č.-ové, přihlášené z posledního pořízení, podali ve lhůtě jednoho měsíce po pravoplatnosti tohoto usnesení žalobu, jinak že bude pozůstalost projednána bez ohledu na jejich dědické nároky. Proti tomuto usnesení podala stížnost toliko zákonná dědička M. D.-ová.

Rekursní soud jí vyhověl a změnil usnesení prvního soudu tak, že se role žalobce přikazuje V. Č.-ové, dědičce přihlášené z posledního pořízení proti všem shora uvedeným dědicům, přihlášeným ze zákona.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu testamentární dědičky V. Č.-ové usnesení pozůstalostního soudu.

K otázce, o níž tu jde, uvedl v

důvodech:

Řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. směřuje k rozřešení otázky, podle kterého delačního důvodu má být pozůstalost projednána. Podalo-li dědickou přihlášku opřenou o týž delační důvod více osob — v souzeném případě tak učinilo sedm dědiců ze zákona proti jedné dědičce z posled-

ního pořízení —, jsou tyto osoby nerozlučnými společníky v řízení (§ 14 c. ř. s. a § 34 zák. č. 100/1931 Sb.). To plyne z povahy věci, podle které rozhodnutí účinkuje proti všem dědicům, uplatnivším týž delační důvod jednotně. Není proto správný názor dovolací stěžovatelky, že se k dědickým nárokům šesti zákonných dědiců už nepřihlíží, ježto ti to nepodali proti usnesení pozůstalostního soudu rekurs a ve stanovené lhůtě žalobu. Usnesení pozůstalostního soudu, že se role žalobců přiděluje sedmi zákonným dědicům, není dosud pravoplatné proti žádnému z těchto dědiců, poněvadž jeden z nich — M. D.-ová — podal rekurs. Není proto opodstatněná první část návrhu dovolací stěžovatelky, podle něhož má být mezi zákonnými dědici rozlišováno podle toho, zda podali rekurs proti usnesení pozůstalostního soudu čili nic.

Ve druhé části návrhu žádá dovolací stěžovatelka změnu usnesení v odpor vzatého sice jen stran zákonné dědičky M. D.-ové, totiž aby této dědičce — a nikoliv dovolací stěžovatelce — byla přidělena role žalobkyně. I v tomto návrhu zračí se přehlédnutí dovolací stěžovatelky, že mezi M. D.-ovou a zbývajících šesti zákonnými dědici je nerozlučné společenství v řízení. Ale právě pro účinky takového společenství, jež byly výše vylouženy, směřují vývody a návrh dovolacího rekursu, ač namířené dle názoru dovolací stěžovatelky jen proti M. D.-ové, také proti ostatním šesti zákonným dědicům.

Č. 290.

Byly-li jednotlivé části majetku téže osoby dány pod různé národní správy, nelze vésti podle exekučního titulu vydaného proti jednomu z národních správců exekuci na majetkové kusy podléhající jinému národnímu správci.

(Rozh. ze dne 8. října 1947, R I 395/47.)

Srov. č. 137 Sb. n. s. II.

Usnesením ze dne 17. března 1947 povolil první soud vymáhající straně Československému státu proti J. K.-ovi jako národnímu správci W. D.-a exekuci vnučeným zřízením zástavního práva na nemovitosti zapsané ve vl. č. 1725, 2458, 2469 poz. kn. pro kat. úz. L.

K rekursu F. C.-a, národního správce V. D.-a změnil rekursní soud usnesení prvního soudu tak, že návrh na povolení exekuce zamítl. Z důvodů: Podle připojeného výkazu nedoplatků jsou vymáhány ve-směs daně z let 1944 až 1945. Exekuční titul zní na W. D.-a, jemuž je rovněž knihovně dosud připsán nemovitý majetek, jenž je předmětem exekuce. Už v exekučním titulu je také vyznačeno, že tento majetek je v národní správě. Také v pozemkové knize je národní správa poznamenána s udáním jména správce. Je nerozhodné, zda je v návrhu uváděn jiný správce než v záznamu exekučního soudu. Předepsané daně se totiž zřejmě týkají provozu továrny p-ské, kdežto na majetek D.-ův v L. byl ustanoven národní správce jiný. Rozhodující je, že exekuční titul se týká téhož závazného jako vlastníka exekvovaných nemovitostí. Proto také rekursní soud neměl pochybnosti o stěžovatelově legitimaci k rekursu.

Předmětem exekuce jsou daňové nedoplatky z doby okupace a zčásti z doby po ní, totiž z r. 1945. Taková exekuce není však přípustná. Z exekučního titulu nelze totiž zjistit, že by nedoplatek připadal na dobu, kdy již byla na majetek D-ův uvalena národní správa. Proto byl návrh zamítnut v celém rozsahu. Povinnou stranou je německá firma v národní správě podle dekr. č. 5/1945 Sb. Je to tedy majetek, který zásadně podléhá konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. Taková konfiskace má právní účinky již k 30. říjnu 1945, ne-li dokonce, jak je zastáván výklad, už k 10. květnu 1945. Pro pohledávky vzniklé před těmito rozhodnými dny nelze vést exekuci na majetek, který se stal konfiskací vlastnictvím Československého státu. Vypořádat takové závazky přísluší podle § 5 dekr. č. 108/1945 Sb. Fondu národní obnovy. Tak se má zabránit tomu, aby se do knih nedostaly zápisy, které by byly v rozporu s konfiskací a musily by pak být vymazány. Ani daňová povaha vymáhané pohledávky neospravedlňuje vedení exekuce na konfiskovanou nemovitost.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Československého státu.

Důvody:

Napadené usnesení je ve výroku správné. Pro otázku, zda lze exekučnímu návrhu vyhovět, je totiž v prvé řadě rozhodný jeho obsah ve spojení se stavem pozemkové knihy. Podle knihovního záznamu jsou nemovitosti, na něž je vedena exekuce, pod národní správou. Z exekučního titulu není však patrné, že byl vydán proti národní správě (národnímu správci) těchto nemovitostí, když zní proti W. D. v P., továrna na kartonáže »K.« v národní správě. To však stačí k zamítnutí exekučního návrhu s hlediska § 7 ex. ř., když jsou exekučním návrhem ve spojení s exekučním titulem opodstatněny pochybnosti, nejde-li zde o dva majetkové soubory, byť náležející téže osobě, t. j. W. D-ovi, nejsou však pod toutéž národní správou, protože nelze vést beze všeho exekuci do jednoho z těchto souborů na základě exekučního titulu vydaného proti národní správě souboru druhého (srov. rozh. č. 137 Sb. n. s. II.). To proto, že národní správce není zástupcem ani majitelem majetku daného pod národní správu, ani druhých národních správců, byl-li tento majetek dán pod několik samostatných národních správ. Na nepřipustnost navržené exekuce z toho důvodu poukázal v rekursu právem národní správce nemovitostí, o něž jde, který se také exekuci důvodně brání.

Za tohoto stavu věci není potřebí uvažovat též o tom, zda a pokud lze vést na majetek daný pod národní správu exekuci i pro nedoplatky, vzniklé před zavedením národní správy, po případě již za okupace, ani se zabývati ostatními vývody dovolacího rekursu.

Č. 291.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkové-právních jednání z doby nesvobody etc.

Odpůrcem v restitučním řízení, v němž se navrhovatel domáhá vrácení majetku přešlého neplatně na t. zv. Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu, je národní správa (národní správci) majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze.

(Rozh. ze dne 9. října 1947, R I 363/47.)

Návrhem podaným proti odpůrci označenému »Auswanderungsfond für Böhmen und Mähren, k rukám národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze« domáhá se H. K-ová zaplacení částky 31.482.30 Kčs s 5% úroky od 1. září 1944, odůvodňující svůj nárok tím, že jako vdova po úředníku dostávala vdovskou pensi, kterou poukazovalo Zemské finanční ředitelství v Praze na její vázaný účet v bance N., jenž byl odpůrcem zabaven a převeden v částce 26.190 K na konto Vystěhovaleckého fondu u banky X. v P. Na toto konto byla prý pak poukázána pense ještě třikrát po 1.764 K 10 h, takže celkem bylo převedeno tímto způsobem 31.482 K 30 h. K převodu na odpůrce došlo v době po 28. září 1938 pod tlakem okupace a tedy prý jde o převod neplatný podle restitučního zákona.

Prvý soud návrh zamítl.

Rekursní soud zrušil k podnětu rekursu navrhovatelky usnesení prvního soudu a řízení jemu předcházející jako zmatečné a restituční návrh zamítl. Z důvodů: Odpůrce označený navrhovatelkou vůbec neexistuje, takže řízení bylo vedeno proti odpůrci neexistujícímu a trpí tedy stejně jako napadené usnesení již proto zmatečností. Tato závada není odstraněna tím, že navrhovatelka zároveň k označení odpůrce připsala »k rukám národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, Praha I.«, vždyť tato národní správa není právním nástupcem bývalého Vystěhovaleckého fondu pro Čechy a Moravu, který podle československého právního řádu neexistuje a neexistoval a je vlastně jen správcem oněch majetkových podstat persekovaných osob, které měl v držbě nebo spravoval fond jako podmět zřízený normou okupační a dnes již neplatnou. Z neexistence odpůrce dále plyne, že shora jmenovaná národní správa nemůže být ani jeho zástupcem, neboť nelze zastupovat neexistující podmět. Proto nezbylo, než rozhodnout, jak shora uvedeno (§§ 41, odst. 2, písm. f), odst. 4, 43, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu navrhovatelky usnesení rekursního soudu a uložil mu nové rozhodnutí.

Z důvodů:

Restituční návrh označuje za odpůrce bývalý Auswanderungsfond für Böhmen und Mähren k rukám národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze, ale směřuje zřejmě proti této národní správě, jsa si vědom, že vrácení majetku, který jest pod národní správou, lze se domáhat proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.). Nesejde na tom, že navrhovatelka pokládá tuto národní správu

mylně za zákonného zástupce tak zv. Vystěhovaleckého fondu a tento fond ze existující samostatný podmět práv a závazků. Pro řízení restituční stačí, že navrhla, aby její žádost byla doručena národní správě a s touto projednána. To se skutečně také stalo a řízení se zúčastnil zmocněnec národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, aniž se navrhovatelka proti tomu ohradila.

Národní správa majetkových podstat, kterou tedy nutno považovat za vlastní odpůřčí stranu v tomto řízení, byla dekretem ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 8. června 1945, Úř. list č. 39 zavedena do majetkových podstat, které byly za okupace spravovány býv. Majetkovým úřadem při úřadu říšského protektora v Čechách a na Moravě a Vystěhovaleckým fondem. V podstatě jde o správu opuštěného majetku ve smyslu § 3 dekr. č. 5/1945 Sb., jejímž účelem je spravovat majetek, jenž byl odňat osobám persekvaným za okupace, až do doby, kdy bude možno jej vrátit původním vlastníkům nebo naložit jím jinak podle směrnice ohlášené zákonné úpravy. Tato správa byla zřízena jako vícečlenný sbor národních správců a skládá se tedy z fyzických osob, které jsou ve smyslu § 21 cit. dekr. povolány k veškerým dispozicím souvisejícím se správou svěřeného majetku a také oprávněny zastupovat jej před soudem.

Nelze proto souhlasit s názorem rekursního soudu, že dosavadní řízení bylo vedeno proti neexistujícímu odpůřci a že trpí zmatečností podle §§ 41, odst. 2, písm. f), odst. 4 a 43, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. Protože se rekursní soud vzhledem k svému odchylnému právnímu názoru neobíral vývody navrhovatelčina rekursu proti usnesení prvního soudu, vrací se věc rekursnímu soudu, aby nehledě k odmítacímu důvodu o rekursu znovu rozhodl.

Č. 292.

Tím, že do sporu na místo akciové společnosti vstoupil národní správce zřízený pro její majetek a schválil dosavadní vedení sporu, byly zhojeny nedostatky procesní plné moci udělené akciovou společností.

Zrušením národní správy nezaniká procesní plná moc udělená národním správcem.

Daly-li strany vrácením zálohy kupitelem a jejím přijetím prodátelem najevo, že smlouvou o prodeji nemovitosti, jejíž schválení bylo podle vládního nařízení č. 218/1938 Sb. v době okupace odepřeno, nechtějí být dále vázány, nestala se tato smlouva způsobilým titulem ke vkladu vlastnického práva ani tím, že po skončení okupace jedna z nich bez souhlasu druhé dosáhla jejího schválení podle uvedeného vládního nařízení, ani tím, že výměr správního úřadu z doby okupace, jímž bylo schválení její odepřeno, byl poté zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb.

(Rozh. ze dne 9. října 1947, Rv I 103/47.)

Dne 30. ledna 1942 uzavřel Hostinský pivovar, akciová společnost v B., s Š. P-em a A. P-ovou trhovou smlouvu o prodeji nemovitostí zapsaných ve vl. č. 39 poz. kn. pro kat. úz. V. Se zřetelem na ustanovení

vl. nař. č. 443/1941 Sb. strany ujednaly, že smlouva nabude platnosti, bude-li schválena příslušným správním úřadem. Okresní úřad v Č. však výměrem ze dne 15. července 1942 schválení odepřel. K odvolání Š. P-a a A. P-ové potvrdil zemský úřad toto rozhodnutí výměrem ze dne 20. října 1942. Hostinský pivovar vrátil poté Š. P-ovi a A. P-ové částku 7.000 K, kterou složili jako zálohu na trhovou cenu a oznámil jim vrácení doporučeným dopisem ze dne 8. května 1943. Po skončení doby nesvobody obrátili se Š. P. a A. P-ová na okresní národní výbor v K. s novou žádostí o schválení trhově smlouvy ze dne 30. ledna 1942. Jejich žádosti bylo vyhověno a na smlouvu byla připojena schvalovací doložka. Podle takto schválené smlouvy byl pak usnesením okresního soudu v K. ze dne 30. července 1945 k jejich žádosti povolen v knihovní vložce č. 39 poz. kn. pro kat. úz. V. zápis vkladu práva vlastnického pro Š. P-a a A. P-ovou a to každému z nich na jednu ideální polovici nemovitostí v ní zapsaných. Poté byl k jejich žádosti zrušen příslušným správním úřadem podle čl. 6 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku a vl. nař. č. 110/1946 Sb. výměr okresního úřadu v Č. ze dne 15. července 1942, jímž bylo odepřeno schválení smlouvy ze dne 30. ledna 1942, jakož i výměr zemského úřadu ze dne 20. října 1942.

Žalobou podanou proti Š. P-ovi a A. P-ové domáhá se nyní Hostinský pivovar, akciová společnost v B., aby bylo uznáno právem, že výše uvedený knihovní zápis je neplatný a že žalovaní jsou povinni souhlasit s tím, aby byl vymazán. Žalobkyně tvrdí, že trhově smlouva ze dne 30. ledna 1942 pozbyla účinnosti tím, že její schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. bylo odepřeno. I kdyby tomu tak nebylo, byla smlouva zrušena vzájemnou dohodou, kterou prý dlužno spatřovat v tom, že žalující akciová společnost vrátila žalovaným zálohu na trhovou cenu a žalovaní ji přijali. Proto je prý schvalovací doložka okresního národního výboru v K. neúčinná a žalovaní nebyli oprávněni žádat podle zrušené smlouvy z 30. ledna 1942 o vklad vlastnického práva.

Žalovaní namítli, že se žalobkyně nemůže dovolávat okolností, že schválení smlouvy správním úřadem bylo v době nesvobody odepřeno jednak z toho důvodu, že tento stav sama zavinila tím, že se nepřipojila k odvolání žalovaných k výměru okresního úřadu v Č. odpírajícího schválení, jednak proto, že výměry z doby okupace smlouvu neschvalující byly podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. odstraněny. Dále se bránili žalovaní námitkou, že mezi stranami byla prý dohoda o tom, že strany i po odepření schválení zůstávají smlouvou vázány a že po skončení války se má podat nová žádost o její schválení. Většina členů správní rady žalující společnosti prý neměla námitek proti tomu, že žalovaní dosáhli vkladu vlastnického práva. Spor, o nějž tu jde, vyvolali toliko ti členové, kteří podepsali právnímu zástupci žalobkyně plnou moc. To se prý však stalo bez souhlasu většiny správní rady a proti její vůli.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud nevyhověl odvolání Š. P-a a A. P-ové. Z důvodů: Podle § 1, odst. 3 vl. nař. č. 218/1938 Sb. ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb. je každé právní jednání, na které se vztahují právní předpisy

těchto nařízení, bez úředního schválení neplatné. Nastoupení účinků takovýchto právních jednání není závislé ani na výmince, ani na lhůtě, nýbrž jde v takovýchto případech o právní jednání, jimž se nedostává právních náležitostí k jejich vzniku a jejichž platnost či neplatnost závisí na tom, zda se dostaví nějaká událost, t. j. schválení správního úřadu. Dokud se tato rozhodná událost nedostaví, není jisto, zda právní jednání bude platné, či nikoliv (t. zv. neplatnost pendentní) (srov. rozh. č. 18447 Sb. n. s. I.). Takovýmto právním jednáním jsou strany vůči sobě navzájem vázány, nemohou na něm jednostranně nic měnit a nemohou z něho uplatňovat navzájem právních nároků, pokud podléhají schválení. Toto poslední se může státi teprve tehdy, bylo-li právní jednání schváleno. Bylo-li schválení pravoplatně odepřeno, je právní jednání, i listina o něm sepsaná, bezúčinná, strany nejsou nyní vázány jeho obsahem ani vůči sobě navzájem, a proto žádná ze stran nemůže z něho pro sebe s úspěchem vynucovat žádných práv, ježto pro nedostatek právních náležitostí právní jednání nevzniklo. Byla-li o právním jednání, podléhajícím schválení správního úřadu, sepsána listina, a bylo-li před udělením nebo po odepření schválení na jejím podkladě vloženo právo do pozemkové knihy, je usnesení knihovního soudu povolující zápis nezákonné (srov. rozh. č. 18456 Sb. n. s. I.). Takovýmto pendentně neplatným právním jednáním byla trhová smlouva sporných stran ze dne 30. ledna 1942, na jejímž podkladě byl povolen a proveden sporný knihovní zápis. V prvé stolici nebylo a ani v odvolacím řízení není sporné, že této smlouvě bylo odepřeno schválení, a to výměrem okresního úřadu v Č. ze dne 15. července 1942, potvrzeného výměrem zemského úřadu ze dne 20. října 1942. V důsledku toho, jak bylo shora vyloženo, nevznikla pro nedostatek právních náležitostí platná trhová smlouva a odepřením schválení přestala i vázanost sporných stran vůči sobě navzájem a jejich celé jednání tím bylo definitivně skončeno. Další následek toho byl, že žalující strana vrátila odvolatelům část tržové ceny, kterou přijala jako zálohu před odepřením schválení, neboť přestala mít důvod, pro který by si mohla částku tu podržet. Odvolatelé zálohu zpět přijali, aniž učinili vůči žalující straně výhrad nebo námitek. Tím nastal mezi stranami stav, jaký byl, než došlo k ujednání smlouvy ze dne 30. ledna 1942. Je nerozhodné, co pohnulo odvolatele k přijetí vrácené zálohy a co bylo důvodem neschválení smlouvy u správních úřadů, neboť rozhodné bylo jen to, že schválení bylo odepřeno a že trhová smlouva proto platně nevznikla. Na tom nezměnilo nic ani to, že rozhodnutí o odepření schválení bylo ex post zrušeno po revoluci výměrem Zemského národního výboru v P. ze dne 3. května 1946, neboť tímto správním aktem nemohla vzniknout a nevznikla právně již neexistující trhová smlouva ze dne 30. ledna 1942. Mylný je názor odvolatelů, že mohli kdykoliv později jednostranně zažádat znovu u našich porevolučních úřadů o nové schválení smlouvy ze dne 30. ledna 1942, jak učinili, neboť v této době původní ujednání ze dne 30. ledna 1942 již strany nevázalo. I když se odvolatelé po odepření schválení snad vyslovili vůči některým členům správní rady strany žalující, že nesouhlasí s výměry odpírajícími schválení, nemělo to žádného právního významu, neboť tím brojili jen proti jim nepřijemnému, avšak právně nezměnitelnému stavu. Tak je tomu v každém případě, kde

je některá právní věc instančně pro stranu nepříznivě skončena. Z toho, co bylo vyloženo, plyne, že prvý soud nemusel se věcně ani blíže zabývatí vším tím, co se stalo poté, když nebyla smlouva schválena, a nemusel v tom směru provádět žádné důkazy. Nerozhodné je dále i to, co odvolatelé po odepření schválení mluvili s některými členy správní rady strany žalující o novém předložení smlouvy ke schválení po skončení války, neboť to mohlo být nejvýše jednání osobní, nedotýkající se strany žalující, za niž mohla jednati jen její správní rada, představenstvo, jako orgán zastupující žalobkyni před soudem i mimo soud (čl. 227 obch. zák.), jejíž projevy se mohou díti jen ve formě stanovené společenskou smlouvou (čl. 229 obch. zák.). A i kdyby rozhovory ty se dály jménem společnosti, bylo by to bez právního významu. Jen nové platné právní jednání sporných stran o témže objektu by bylo důvodem k nabytí vlastnictví knihovním zápisem. Nepochybil tedy prvý soud, když dospěl k závěru, že sporný knihovní zápis se stal na podkladě neplatného právního jednání. Ježto odvolatelé pro sebe neměli platného právního titulu k nabytí, nemohli platně nabyt knihovním vkladem vlastnického práva sporné nemovitosti a prvý soud nepochybil, když uznal podle žaloby. Nerozhodné bylo i to, že strana žalující se nepřipojila k odvolání z výměru okresního úřadu v Č. ze dne 20. října 1942, odpírajícího schválení tržové smlouvy ze dne 30. ledna 1942, neboť není právního předpisu, který by zaručoval úspěch odvolání, kdyby se žalující k němu byla připojila. Jsou proto výtky odvolatelů v tomto směru liché. Odvolatelé nemohou pro sebe nic vytěžit z námitek týkajících interního postupu ve správních orgánech žalující strany. Pro soud je rozhodné jen to, že žaloba byla podána žalobkyní pod firmou, jak je zapsána ve firemním rejstříku, že její zmocněnec se vykázal plnou mocí, podepsanou ve smyslu zápisu v témže rejstříku (čl. 229 obch. zák.), a že až do skončení řízení nebyla vzata zpět.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z d ů v o d ů:

Výtka dovolatelů, že se správní rada žalující strany neusnesla na vedení sporu a že plná moc procesní ze dne 6. září 1945 neodpovídá vůli představenstva žalující strany, je liché. Výměrem zemského národního výboru ze dne 8. ledna 1946 byl totiž F. P. ustanoven národním správcem majetku žalující strany, vstoupil do sporu a při ústním jednání dne 25. února 1946 prohlásil, že souhlasí s dosavadním vedením sporu a veškeré procesní úkony schvaluje. Zavedením národní správy pozbyla tedy žalující strana práva nakládat svým majetkem a tudíž i nárokem v tomto sporu uplatněným a byl tedy k opatřením, týkajícím se řádné správy jejího majetku, oprávněn jen národní správce podle §§ 20, 21 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., tudíž také k vstupu do zahájeného již sporu a k schválení jeho dosavadního vedení, neboť i tyto jeho úkony patří k správě majetku mu svěřeného. I kdyby tu tedy byly nedostatky plné moci, jež žalování v dovolání vytýkají, přehlížejíce vyřazení správní rady žalující firmy národním správcem, byly nedostatky ty zhojeny uvedeným projevem národního správce. Tento pak udělil pro další vedení sporu za žalující stranu

plnou moc Dr. P-ovi ze dne 8. února 1946, která vzhledem k ustanovení § 35, odst. 1 c. ř. s. nezanikla tím, že ještě před skončením ústního jednání v první stolici byla národní správa zrušena. Účinky této procesní plné moci trvají, poněvadž nebyla odvolána žalující stranou, když po zrušení národní správy ujali se vedení sporu její zákonní zástupci.

Odvolací soud správně dovodil, že okolnost, že žalující strana se nepřipojila k odvolání z výměru bývalého okresního úřadu v Č. ze dne 15. července 1942, je pro posouzení věci nerozhodná, a vývody dovolání v tomto směru netřeba se zabývat již proto, že výměr ten byl také zrušen.

Žalovaní zastávají názor, že soud druhé stolice se měl zabývat všemi námitkami uplatňovanými v řízení odvolacím, zejména, že mezi stranami byla dohoda o tom, že po skončení války se má podat nová žádost o schválení smlouvy z 30. ledna 1942 a že většina členů správní rady souhlasila se zaknihováním vlastnického práva a že neměla námitky proti tomu, že žalovaní dosáhli vkladu vlastnického práva, a konečně, že žalovaní v době nesvobody nesouhlasili s tím, že vyřízením okresního úřadu v Č. a zemského úřadu z doby nesvobody byla záležitost definitivně vyřízena. Uplatňují tedy vlastně i rozpor se spisy (§ 503, č. 3 c. ř. s.).

Pro posouzení věci je rozhodné, zda strany byly vázány trhovou smlouvou ze dne 30. ledna 1942 v době, kdy došlo k jejímu schválení expositurou okresního národního výboru v K. v roce 1945. Tu třeba vycházet ze zjištění napadeného rozsudku, že k dohodě sporných stran o opětném předložení smlouvy z 30. ledna 1942 k schválení po skončení války nedošlo, a naopak žalující strana, když smlouva z 30. ledna 1942 nebyla správními úřady schválena, vrátila po nějaké době žalovaným část tržné ceny, kterou před tím přijala jako zálohu a tuto vrácenou jim částku přijali bez výhrad a námitky. Tím strany daly zřejmě najevo, že se nadále smlouvou necítí vázány. Když pak žalovaná strana dosáhla vkladu práva vlastnického na základě vkladní listiny obsahující tuto již neexistující smlouvu a když nedokázala tvrzené ujednání sporných stran o jejím opětném předložení k schválení, je tento vklad neplatný, neboť žalovaným scházel titul k nabytí práva vlastnického ve smyslu § 424 obč. zák. Tento nedostatek titulu přirozeně nemohl být odstraněn tím, že v rámci ústavního dekretu o obnovení právního pořádku byl odstraněn jak výměr bývalého okresního úřadu v Č. ze dne 15. července 1942, tak výměr bývalého zemského úřadu ze dne 20. října 1942 a ani zrušením těchto výměrů nemohla bez souhlasu žalující strany oživit již zrušená (stornovaná) tržná smlouva z 30. ledna 1942. Jsou tedy bezpředmětné výtky dovolání, že rozhodnutí bývalých protektorátních úřadů nemůže býti onou událostí, jež měla v zápětí, že smlouva z 30. ledna 1942 nenabyla účinnosti, neboť o to nejde, když ze zjištění nižších stolic vyplývá, že smlouva ta pozbyla všech účinků jejím zrušením (stornováním), jež se projevilo vrácením a přijetím zálohou složené částky kupní ceny.

Poukazují-li tedy dovolatelé na to, že oni nikdy nesouhlasili s tím, aby vyřízením správních úřadů z doby nesvobody byla záležitost definitivně vyřízena, nemohou mít úspěch, když bylo zjištěno, že vrácenou jim část kupní ceny bez výhrad a námitky přijali a že nedošlo k úmluvě o opětném

předložení kupní smlouvy k schválení po válce. Pro posouzení věci je dále nerozhodné, zda většina členů správní rady souhlasila s vkladem práva vlastnického pro žalované, neboť tento souhlas se neprojevil formálním usnesením správní rady (čl. 229 obč. zák.) a žalovaní ani nevěřili, že stanoví žalující strany stanoví odchylku od ustanovení čl. 229 obč. zák. Konečně sami žalovaní, když šlo o otázku plné moci, hájili názor o nutnosti usnesení správní rady, při čemž ovšem nechali bez povšimnutí okolnosti uvedené v prvním odstavci důvodů tohoto rozsudku.

Ježto tedy odvolací řízení není vadné a dovolání při provádění dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci nevychází z celého zjištění, o něž se napadený rozsudek opírá, muselo se minouti s úspěchem.

Č. 293.

K výkladu § 1, odst. 1 a § 4, odst. 2 vládního nařízení ze dne 31. prosince 1942, č. 1 Sb. pro rok 1943 o čištění veřejných chodníků.

V době tvoření náledí nebo trvalého sněžení splní vlastník domu povinnost čistit chodník hraničící s jeho nemovitostí tím, že ho udržuje schůdným buď opětovným odstraňováním sněhu nebo opětovným posypáním náledí zdrsňující hmotou v obdobích odpovídajících povětrnostním poměrům a v rozsahu potřebném pro chodce. Po skončení nepohody je vlastník domu povinen odstranit náledí (kluzkost) a sníh s celé šíře chodníku.

(Rozh. ze dne 9. října 1947, Rv I 260/47.)

Dne 27. ledna 1943 po 11. hod. dopol. uklouzl A. R. na chodníku před domem č. p. 1098 v R. a způsobil si zranění. Vlastníkem domu č. p. 1098 je Československý stát. Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se A. K. na Československém státu (správe státních obytných domů) náhrady škody, jež mu vzešla tímto úrazem v částce 23.100 Kčs a tvrdí, že žalovaný zaviniil jeho úraz tím, že opominul splnění povinností uloženou mu jako vlastníku domu a nepostaral se o to, aby chodník před jeho domem byl v celé šíři a řádně posypán. Chodník byl prý v době žalobcova úrazu zledovatělý a pokryt lehkým sněhovým popraškem, který znemožňoval zjistit žalobci jeho zledovatělost pouhým pozorováním. Uprostřed něho byla prý jen úzká pěšinka, jež byla dříve posypána. Před domem č. p. 1098 se prý musil žalobce vyhnout protijdoucím osobám a při tom na kluzkém chodníku upadl a zranil se.

Prvý soud uznal žalobu důvodem po právu. Z důvodů: Dne 27. ledna 1943 těsně po 11. hodině dopolední žalobce, jda na chodník při domě č. p. 1098 v R., který leží v uzavřené části města R. a vlastnický patří žalované straně a vyhýbaje se protijdoucím osobám, uklouzl na zledovatělém chodníku a způsobil si zranění. Chodník, na kterém žalobce upadl a jenž je asi 4 m široký, byl sice tehdy posypán, nikoliv však v celé šíři. Kritického dne dopoledne padal sníh a pruh chodníku, kde chodník byl posypán, nebylo vidět, neboť celý chodník byl pokryt vrstvou sněhu

asi 4 cm vysokou. Po odstranění sněhu bylo patrné, že místo, kde žalobce upadl, bylo zledovatělé a že tudíž tato část chodníku nebyla před napadnutím sněhu posypáním zabezpečena. Žalobce upadl na chodníku asi na vzdálenost jednoho kroku od konce chodníku. Vykonáváním domovních prací a tudíž též čištěním a posypáváním chodníku ve zmíněném domě byli pověřeni nájemníci. Podle ustanovení vládního nařízení z 31. prosince 1942, č. 1 Sb. z r. 1943, které neodporuje ústavě a demokratickým zásadám Československé republiky, jsou v obcích s více než 5.000 obyvateli a v obcích, jež jsou sídlem okresního úřadu nebo okresního soudu, povinni čistit veřejné chodníky v uzavřené části obcí vlastníci hraničících nemovitostí. Město R., jak je notoricky známo, patří mezi obce zmíněné v citovaném vládním nařízení. Je tudíž žalovaná strana jako vlastnice domu č. p. 1098 v R. ve smyslu § 1311 a § 1294 obč. zák. odpovědná za žalobcův úraz, lze-li ovšem mít za to, že chodník nebyl udržován tak, aby osoby po něm mohly bezpečně chodit. Soud není toho názoru, že by zavinění, jímž byla dána příčina k úrazu žalobcovu, bylo lze spatřovat již v tom, že osoby pověřené vykonáváním domovních prací a tudíž i čištěním chodníku, neposypaly chodník v celé jeho šíři, při čemž se poukazuje na to, že chodník je 4 m široký. Soud se naopak domnívá, že v době, kdy nesněží, stačí pro bezpečnost chodců, když chodník je po celé délce domu posypán v takové šíři, aby chodci mohli bezpečně po chodníku chodit, jiným chodcům se vyhnout a do domovních dveří i po přejití jízdní dráhy bezpečně vstoupit. Toto ovšem platí pouze tehdy, když nesněží a když je tudíž posypanou část chodníku dobře vidět. Sněží-li však a když se chodník pokryje sněhem, takže pro sních onu část chodníku, jež posypáním hrubými předměty pro chodce byla učiněna bezpečnou, není možno dobře vidět, pak je povinností majitele domu, pokud se týče osob, jež pověřil čištěním chodníku, aby buď sních smetly anebo celý chodník nově posypaly. Nestane-li se tak, dává se tím příčina k možnému úrazu chodců, kteří snadno uklouznou a přijdou k úrazu, jakmile vstoupí na onu část chodníku, která nebyla posypána a je zledovatělá. V souzeném případě žalobce přišel k úrazu na takovém neposypaném, zledovatělém a novým sněhem pokrytém místě chodníku, a tudíž žalovaná ve smyslu § 1311 a § 1294 obč. zák. za jeho úraz civilně ručí. Bylo proto podle § 393 c. ř. s. o žalobním důvodu uznáno podle žalobní žádosti.

Odvolací soud nevyhověl odvolání Československého státu. Z důvodů: Žalobce uplatnil, že žalovaný jako vlastník domu v uzavřené části města jednal proti vl. nař. č. 1/1943 Sb., neposypav v celé šíři před svým domem zledovatělý chodník, na němž sněhový poprašek znemožňoval zjistit zledovatělost a kluzkost chodníku pouhým pozorováním a že tak zavinil uklouznutí a poranění žalobce, který byl nucen vyhýbat se na chodníku protijdoucím hochům. Žalobce prokázal toto tvrzení žaloby a soud zjistil jejich pravdivost. Podle § 4 cit. vl. nař. č. 1/1943 Sb. v uzavřené části obce s více než 5.000 obyvateli, jež je sídlem okresního úřadu nebo soudu, jakou je město R., je povinen vlastník domu čistit chodník, pokud se týče pruh veřejné silnice (cesty), hraničící s nemovitostí, potřebný k bezpečné a snadné chůzi. Podle § 4, odst. 2 cit. nař.

povinnost čištění spočívá zejména v odklízování sněhu a posypávání chodníku hmotami, které zdrsňují náledí. Čištění nutno provádět řádně a včas v rozsahu úměrném významu chodníku pro pěší provoz. Podle § 6 cit. vl. nař. místní policejní úřad může upravit jednotlivosti v rámci tohoto nařízení a podle poměrů vyloučit částečně povinnost čištění. Žalovaný stát netvrdil a neprokázal, že místní policejní úřad zmírnil v městě R. břímě osob povinných čištěním chodníků, zejména, že podle této místní úpravy přihlížející ke konkrétním poměrům v městě a v místě nehody, nebyl žalovaný povinen posypati hmotami zdrsňujícími náledí zledovatělý chodník v celé šíři, nýbrž jen v určité části a jen časně ráno, nikoliv i později, zejména v době padání sněhu, a že nebyl povinen odklízovat padající sních, bránil-li chodcům ve zjištění, že je určitá část chodníku a která část chodníku je posypána. Z výsledků řízení se nepodává, že k cestě žalobce po chodníku před domem žalovaného a k úrazu došlo v době, kdy chodník ten neměl význam pro pěší provoz. Naopak bylo zjištěno, že k úrazu žalobce došlo v době, kdy ulicí šla celá třída vyšší hospodářské školy a kdy žalobce jdoucí na návštěvu do nemocnice se musel vyhýbat školním dětem. Z toho plyne, že ulice, v níž se úraz stal, a její chodníky mají význam pro pěší provoz. Bylo prokázáno, že chodník před domem žalované v době nehody žalobce byl posypán jen tak, že uprostřed byla posypána cestička v šíři, že by prošli dva lidé, a že žalobce upadl, jak se na chodníku tom vyhýbal třem mladíkům. Dále bylo zjištěno, že žalobce, jak upadl, setřel rukou napadanou vrstvu sněhu a tu bylo vidět, že tam byla neposypaná ledová vrstva. Na sněhově pokrývce nebylo patrné, kde je chodník posypán. Žalobce šel před úrazem pomalu jako 70 letý muž. Na místě, kde upadl, byl chodník kluzký a upadl tam i A. P., který šel žalobci pomoci. Za tohoto stavu věci odvolací soud, i když přihlíží k tomu, že před úrazem žalobce padal sních, a k názorům projeveným v rozhodnutí č. 17451 Sb. n. s. l., jichž se žalovaný dovolává, dochází k závěru, že čištění, pokud se týče posypávání chodníku před domem žalovaného hmotami, jež zdrsňují náledí, nebylo provedeno ve smyslu § 4 vl. nař. č. 1/1943 Sb., t. j. řádně a včas v rozsahu úměrném významu chodníku pro pěší provoz. Vzhledem k tomu a k ustanovení první věty § 1294 obč. zák. a 1. odst. § 1295 obč. zák. jeví se žalobní nárok co do důvodu po právu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Dovolatel neprávem vytýká, že odvolací soud nesprávně vyložil a posoudil povinnost uloženou majitelům domů v §§ 1 a 4 vl. nař. z 31. prosince 1942, č. 1/1943 Sb. Žalovaná strana splnila prý svou povinnost, i když kritického dne ráno byl posypán kluzký chodník jen v šíři, aby se dva chodci vyhnuli. Po dobu sněžení nebyla prý povinná chodník posypávat a pak písek se sněhem odmetat a tedy konat práci zcela zbytečnou.

Povinnosti, jež jsou uloženy vlastníkům domu vl. nař. č. 1/1943 Sb. o čištění chodníků, jsou stanoveny v § 4, odst. 2 a patří k nim odstra-

ňování smetí, odklízování sněhu a posypávání chodníků hmotami, jež zdrsňují náledí. Čištění má se provádět řádně a včas, v rozsahu úměrném významu chodníku pro pěší provoz.

Z toho plyne, že vlastníci domů jsou povinni udržovat chodníky zejména v zimě ve schůdném stavu, hledíc k rozsahu jejich používání chodci. To ovšem neznamená, že by byli povinni odmetat sněh a posypávat náledí na chodníku po celé jeho šíři za zimní nepohody, kdy se tvoří náledí nebo trvale sněží, nýbrž jsou za takových povětrnostních poměrů povinni tak činit jen v takovém rozsahu, aby je udržovali schůdnými, t. j. aby náledí v kratších či delších obdobích posypávali buď pískem či popelem nebo jinými hmotami, jež je zdrsňují, podle toho, jak to povětrnostní poměry vyžadují a v rozsahu pro pěší potřebném. Přestane-li nepohoda způsobující náledí, jsou povinni se postarat o odstranění náledí (na př. oškrabáním) nebo alespoň o odstranění jeho kluzkosti, na př. posypáním popelem a pod., a to po celé šíři chodníku. Po dobu sněžení je nutno odklízet sněh s chodníku jen v potřebném rozsahu, aby byl učiněn schůdným, a povinnost odklidit sněh s celého chodníku nutno splnit, až přestane sněžit. Sněh sám do výše asi 4 cm nečinil ještě v tomto případě chodník neschůdným a nebylo proto zapotřebí odklízet jej v době, pokud sněžilo; neschůdným však učinilo chodník náledí. V tomto případě bylo náledí na chodníku již ráno a proto byl chodník podle přednesu strany žalované již ráno posypán, ale jen v šíři, aby se dva pěší vyhnuli. Ježto však žalovaná netvrdila a neprokázala, že i poté, co chodník posypala, se náledí dále tvořilo, ani že již od rána sněžilo, náleželo k povinnosti řádného čištění chodníku podle citovaného vládního nařízení, aby chodník po celé šířce již ráno posypala buď pískem nebo popelem, protože jí v tom ráno nepohoda nebránila. Opominula-li tuto povinnost a náledí se pak za dopoledne pokrylo sněhovým poprachem tak, že nebylo seznatelné, na kterých místech bylo náledí na chodníku zdrsněno, zavinila tím, že chodník se stal neschůdným z důvodu, že náledí na něm nebylo hledíc k rozsahu jeho používání v dostatečné šířce zdrsněno a že jen z tohoto důvodu došlo k úrazu žalobcovu.

Má pro to i dovolací soud za to, že žalovaná strana nesplnila řádně a včas v rozsahu úměrném významu chodníku pro pěší provoz povinnost čištění podle § 1, odst. 1 a § 4, odst. 2 vl. nař. č. 1/1943 Sb., jež jako předpis z doby nesvobody je i nadále použitelné, jak správně dovodily již nižší soudy a proto neodůvodněnému dovolání nevyhověl.

Č. 294.

Výpověď výkonu práva myslivosti nelze považovat za výpověď smlouvy o nájmu věci nemovité neb zákonem za nemovitou prohlášené podle § 560, odst. 1 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 10. října 1947, R I 291/47.)

Doporučeným dopisem ze dne 14. prosince 1945 dalo honební společenstvo v N. A. D-ovi výpověď ze spolupachtu práva myslivosti ve svém honebním okrese. A. D. podal proti této výpovědi námitky u okresního soudu v R. a navrhl v nich, aby soud po ústním jednání rozhodl rozsudkem, že uvedená mimosoudní výpověď se zrušuje.

Prvý soud vyhověl námitkám a výpověď zrušil.

Odvolací soud zrušil k odvolání žalobkyně rozsudek prvního soudu i s předchozím řízením počínajíc podáním námitek pro zmatečnost a odmítl námitky. Z důvodů: Soudní řízení o výpovědi lze podle §§ 560 a násl. c. ř. s. zahájit pouze tehdy, jde-li o výpověď nájmu nebo pachtu věcí nemovitých nebo zákonem za nemovité prohlášených. Nelze zahájit soudní řízení o výpovědi z nájmu věcí movitých nebo jiných práv než tam jmenovaných. V projednávaném případě má být vyvoláno soudní řízení námitkami proti výpovědi ze spolupachtu výkonu práva myslivosti. Toto právo není právem nemovitým a ani nebylo zákonem za nemovité prohlášeno. Není proto soud povolán, aby rozhodl rozsudkem (§ 572 c. ř. s.), zda a pokud se výpověď uznává za účinnou nebo zrušenou, zda a kdy žalovaný je povinen najatý nebo pachtovaný předmět odevzdat nebo převzít. Takový výrok není ani prakticky možný, poněvadž při přenechání výkonu práva myslivosti nemůže ani odevzdání pachtovaného předmětu přicházet v úvahu, poněvadž při sjednávání smlouvy nebylo nic odevzdáno. Zrušení tohoto pachtovního poměru může se projevit jen tím, že pachtýř ustane ve výkonu práva myslivosti a právo více nevykonává. K dosažení tohoto výsledku nelze ale zahajovat řízení o výpovědi podle §§ 560 a násl. c. ř. s. Nebyly proto podle názoru odvolacího soudu námitky strany žalované způsobitelné k tomu, aby o nich bylo zahájeno řízení, a musily býti proto odmítnuty, při čemž bylo rozsudek prvního soudu zrušiti stejně jako i předchozí řízení.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalovaného.

Důvody:

Pachtovní smlouva v souzené věci byla sjednána o výkonu práva myslivosti na pozemcích společenstevního honebního okrsku N. (§ 12, odst. 1 vl. nař. č. 127/1941 Sb.), neboť podle § 1 pachtovní smlouvy (příl. C) bylo pachtýři propachtováno celé »využití honitby« na pozemcích náležejících tomuto honebnímu okrsku. Zvláštní řízení v rozeprách ze smlouvy nájemní nebo pachtovní uvedené v oddílu třetím, části šesté civilního řádu soudního (§§ 560—576 c. ř. s.) lze zahájit pouze tehdy, jde-li o výpověď nájemní smlouvy, jejímž předmětem je věc nemovitá nebo zákonem za nemovitou prohlášená, dále i lodní mlýny nebo jiná na lodích zřízená stavení (§ 560, odst. 1 c. ř. s.). Jde o to, zda výkon myslivosti je takovou věcí, jakou má na mysli citované zákonné ustanovení. Ne všude, kde zákon mluví o věci, rozumějí se tím všechny věci v širším slova smyslu a je otázkou výkladu zákona vyšetřit, co zákon slovem věci v tom kterém případě nebo v té které souvislosti míní. V tomto ohledu dlužno zdůraznit, že movitost i nemovitost jsou v zásadě vlastnosti věci

hmotných. Uvádí-li pak zákon v § 560, odst. 1 c. ř. s. výslovně pozemky stavební a jiné nemovitě a zákonem za nemovitě prohlášené věci, lodní mlýny a jiná na lodích zřízená stavení, nelze pochybovat o tom, že jsou tím míněny výlučně věci hmotné. To vyplývá zcela zřetelně i z dalších předpisů o řízení v rozepřích ze smlouvy nájemní nebo pachtovní na př. §§ 560, č. 3, 562, odst. 1, 565, odst. 2, 566, odst. 1, 567, 572 c. ř. s. Je přece konečným a vlastním účelem zrušení nájemní (pachtovní) smlouvy výpověď vrácení neb zpětvzetí najatého předmětu po uplynutí výpovědní lhůty. Nárok na vrácení nebo zpětvzetí lze však splnit jen u předmětů, jichž hmotné odevzdání nebo zpětvzetí je možné (§ 292 obč. zák.). Tyto předpoklady nejsou splněny v souzené věci, neboť tu hmotné odevzdání nebo zpětvzetí propachtovaného výkonu práva myslivosti vůbec není možno uskutečnit. Nelze tudíž ustanovení § 560, odst. 1 c. ř. s. o věcech nemovitých i o věcech zákonem za nemovitě prohlášených vztahovat na výkon práva myslivosti a v důsledku toho výpověď výkonu práva myslivosti nelze považovat za výpověď smlouvy o nájmu věci nemovitě neb zákonem za nemovitou prohlášené ve smyslu § 560, odst. 1 c. ř. s. Jestliže tu však není vůbec výpovědi ze smlouvy nájemní nebo pachtovní podle §§ 560 a následujících c. ř. s., není tu místa pro sporné řízení podle §§ 561 a násl. c. ř. s. a takové sporné řízení nemělo být vůbec zahájeno. Bylo-li přesto zahájeno, je řízení toto zmatečné podle § 477, č. 6 c. ř. s. Rozhodl tudíž odvolací soud správně, jestliže dosavadní řízení zrušil jako zmatečné a námitky odmítl.

Č. 295.

V řízení, jímž se uplatňuje podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. odpor proti příklepu udělenému v dražbě podle § 352 ex. ř., je rekursní lhůta osmidenní.

(Rozh. ze dne 15. října 1947, R II 128/47.)

Srov. rozh. č. 18308 Sb. n. s. I.

V exekuční věci vymáhající věřitelky A. P-ové proti povinnému F. P-ovi o zrušení spoluvlastnictví prodejem společné věci veřejnou dražbou přijal okresní soud v H. usnesením ze dne 10. prosince 1942, sp. zn. E 563/42 nejvyšší podání ve výši 57.750 K od A. P-ové, F. P-a a dalších pěti osob s tím, že o tom, komu z nich bude udělen příklep, bude rozhodnuto po ústním jednání, jež se nařídí po projití lhůty dvou měsíců, udělené všem podatelům mimo A. P-ovou k předložení výměru o výjimce z cenových předpisů podle § 3 nařízení předsedy vlády č. 175/1939 Sb. Mezi několika podateli, kteří by takový výměr předložili, mělo být rozhodnuto losem. Usnesením ze dne 1. července 1943 udělil soud příklep A. P-ové za nejvyšší podání 57.750 K. Obě zmíněná usnesení byla krajským soudem v U. jako soudem rekursním potvrzena. Proti nim jakož i proti potvrzujícím usnesením rekursního soudu podal povinný F. P. odpor podle zákona č. 76/1946 Sb. u krajského soudu v U.

Krajský soud zamítl odpor.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs F. P-a.

Důvody:

V daném případě jde o dražební řízení zahájené podle § 352 ex. ř.

Stěžovatel vznesl odpor proti příklepu podle zák. č. 12/1946 Sb. a podává nyní proti zamítajícímu usnesení krajského soudu v U., které mu bylo doručeno 17. dubna 1947, rekurs, který byl dán na poštu 28. dubna 1947.

Jak bylo již v rozhodnutí nejvyššího soudu vydaném v této věci pod č. R II 137/46 zdůrazněno, jde u dražebního řízení zahájeného podle § 352 ex. ř. o řízení exekuční.

Pro řízení zahájené podle zák. č. 12/1946 Sb. o obnovení právního pořádku je stanoveno v § 10, odst. 1 zák. č. 76/1946, že se o návrhu jedná a rozhoduje v řízení předepsaném pro rozhodnutí, kterému se odporuje. Platí tedy pro toto řízení předpisy exekučního řádu, tedy pro rekurs § 65, odst. 2 ex. ř., že totiž rekursní lhůta je osmidenní, není-li nic jiného nařízeno. Poněvadž pro rekursní lhůtu proti příklepu nemovitosti není stanovena výjimka z osmidenní rekursní lhůty a ani zákony č. 12/1946 a č. 76/1946 Sb. nemají jiného ustanovení, platí i pro rekurs, o nějž tu jde, lhůta osmidenní, která však nebyla dodržena a byla překročena a musel být proto rekurs odmítnut podle § 78 ex. ř. a §§ 523, 526 c. ř. s.

Č. 296.

I opatrovnícký soud musí přihlídnout k předpisům konfiskačním a k důsledkům z nich vyplývajícím, schvaluje-li za opatrovance ujednání o zkonfiskovaném majetku (vkladní listinu).

Fond národní obnovy je účastníkem řízení o soudní schválení ujednání o zkonfiskovaném majetku, v němž je opatrovanec stranou.

(Rozh. ze dne 16. října 1947, R I 311/47.)

Usnesením ze dne 29. srpna 1946, sp. zn. P 337/46 schválil opatrovnícký soud za nezvěstnou O. P-ovou, zastoupenou opatrovníkem S. P-em, vkladní listinu podle smlouvy uzavřené mezi ní a J. B-em. Proti tomuto usnesení podal rekurs Fond národní obnovy.

Rekursní soud rekurs odmítl. Důvody: Řízení není zmatečné proto, že stěžovatel nebyl slyšen, neboť v tomto řízení nepřísluší stěžovateli postavení účastníka ve smyslu § 6 nesp. zák. a chybí mu tudíž i legitimace k rekursu podle § 37 téhož zák. a to i při jinak správném výkladu uplatňovaném v rekursu, že Fond národní obnovy nastupuje podle ustanovení dekr. č. 108/1945 Sb. na místo dosavadního knihovního vlastníka B. jako osoby státně nespolehlivé. Předmětem nynějšího řízení bylo totiž jen schválení ujednání mezi B-em a nezvěstnou P-ovou, která je zastoupena opatrovníkem. Prvý soud přezkoumával tedy

předloženou vkladní listinu jen s hlediska zájmů nezvěstné; vždyť šlo o vrchnopatrovnícký úkon. Stranou zůstaly proto zájmy B-ovy a o nich první soud nejednal. Neschvaloval tedy ani onu smlouvu s hlediska B-ova a nepotřeboval tedy ani zkoumat jeho legitimaci, výhodnost prohlášení pro něj atd. Opatrovnický úkon prvního soudu se vyčerpával tedy jen v přezkumu, zda právní jednání nezvěstné, jež schválil za ni soudně ustanovený opatrovník, neodporuje ustanovení § 233 obč. zák. V listině došlo totiž v určitém smyslu k narovnání, když se nezvěstná vzdala vrácení kupní ceny složené svého času B-em. Jen toto prohlášení vlastně potřebovalo schválení opatrovníckého soudu. Tímto prohlášením však nemůže být stěžovatel nijak dotčen, neboť mu jde jen k dobru. Proto podle názoru rekursního soudu nemůže být onou schvalovací doložkou nijak tangován a není účastníkem tohoto řízení. Teprve použije-li nezvěstná, pokud se týče její opatrovník vkladní listiny k provedení úkonu tam ujednaného, má stěžovatel možnost napadat provedení tohoto úkonu, má možnost napadat soudní rozhodnutí, neboť tam už půjde o zájmy a práva B-ova. Zatím však se nic takového nestalo a schvalovací doložka musila formálně předcházet, aby vůbec mohlo dojít k jednání s B-em.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu Fondu národní obnovy usnesení rekursního soudu a uložil mu, aby nehlédě k důvodům, z nichž rekurs odmítl, o něm znovu rozhodl.

Důvody:

Podle § 20 dekr. č. 108/1945 Sb. jsou všechny veřejné úřady a orgány povinny spolupůsobiti na dožádání s Fondy národní obnovy a účinně je podporovat při výkonu jejich úkolů uložených jim konfiskačním dekretem. Činnost Fondu je vymezena v §§ 3, odst. 1 a 5 cit. dekr.

Jde-li o osobu státně nespolehlivou a nastala-li tedy konfiskace jejího majetku ze zákona, čímž nabyt vlastnictví stát — i když z počátku s určitým účelovým omezením — je Fond národní obnovy pověřen zatímni správou konfiskovaného majetku a jeho přidělením. Jde-li pak o výjimečný případ § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., je Fond národní obnovy pověřen správou i tohoto majetku (§ 16 zák. č. 128/1946 Sb.) a jeho úkolem bude spolupůsobit, aby v řádně provedeném řízení byl tento majetek vrácen osobě skutečně oprávněné.

Podle uvedené zásady musí opatrovnícký soud, i když dbá v první řadě zájmu opatrovance, přece jen přihlídnout i k uvedeným předpisům konfiskačním a důsledkům z nich vyplývajícím.

Ze spisů je patrné, že J. B. je Němec a že tedy mohl nastat jeden nebo druhý případ, dotčený v odstavci druhém tohoto odůvodnění. V žádném případě nebyl J. B. již oprávněn disponovat majetkovou podstatou, o níž jde, a jeho jednáním s opatrovníkem mohlo dojít k obcházení předpisů konfiskačních a restitučních.

Tím mohly být dotčeny cíle sledované konfiskačním dekretem, byl by dotčen ve svých právech i Fond národní obnovy a je proto oprávněn i opravným prostředkem to uplatnit.

Č. 297.

Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze není legitimován k návrhu podle § 42, odst. 2 j. n.

(Rozh. ze dne 16. října 1947, N I 71/47.)

Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze navrhl, aby nejvyšší soud vyslovil podle § 42, odst. 2 j. n. zmatečnost řízení ve sporu žalobce V. Z-a proti žalovanému A. J-ovi, jako národnímu správci usedlosti v Ž., o vydání inventáře, jež byl veden u krajského soudu v L. pod sp. zn. Ck I 258/46.

Nejvyšší soud návrh odmítl.

Důvody:

Podle § 42, odst. 2 j. n. může navrhnout jen nejvyšší správní úřad, aby byla nejvyšším soudem vyslovena zmatečnost provedeného soudního řízení. V souzené věci tento návrh učinil Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze (v dalším Fond) a je proto třeba předem posoudit, zda je k tomuto návrhu oprávněn, tedy zda je Fond nejvyšším správním úřadem.

Podle statutu Fondu, vydaného podle § 6, odst. 1 dekr. pres. rep. ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb., vl. nař. ze dne 3. září 1945, č. 70 Sb., nelze Fond pokládat za nejvyšší správní úřad. Podle § 1, odst. 1 tohoto nařízení je Fond právnickou osobou a podle odst. 3 téhož ustanovení je podřízen ministerstvu zemědělství. Podle § 3, odst. 2 cit. nař. platí pro řízení v oboru působnosti Fondu obdobně ustanovení vl. nař. z 13. ledna 1928, č. 8 Sb. o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení). Z toho tedy plyne, že nejvyšším správním úřadem, který přichází v úvahu pro řízení v oboru působnosti Fondu, je ministerstvo zemědělství, jemuž Fond je podřízen, a že Fond sám takovým úřadem není.

Byl proto návrh pro nedostatek aktivní legitimace Fondu odmítnut.

Č. 298.

Poznámku konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. musí soud povolit na pouhou žádost Fondu národní obnovy, z jejíhož obsahu vyplývá, že jde o případ konfiskace podle uvedeného dekretu; není třeba, aby Fond doložil žádost listinami prokazujícími konfiskaci. Vysloví-li poté příslušný správní úřad, že nemovitost nepodléhá konfiskaci, nutno poznámku vymazat.

I když byl konfiskát vlastníkem nemovitosti jen k třem ideálním čtvrtinám, nutno přece poznamenat konfiskaci na celé nemovitosti, navrhuje-li to Fond národní obnovy (§ 1, odst. 5 dekr. č. 108/1945 Sb.).

(Rozh. ze dne 17. října 1947, R II 166/47.)

Podle přípisu Osidlovacího úřadu a Fondu národní obnovy, oblastní úřadovny v O., ze dne 14. března 1947 poznamenal knihovni soud na nemovitostech zapsaných ve vložkách: 524, 4978, 202, 1560, 4351, 3667, 1562, 1563, 1569 poz. kn. pro kat. území N., připsaných Vystěhovaleckému fondu pro Čechy a Moravu, a na nemovitostech zapsaných ve vložce č. 202 téže pozemkové knihy a připsaných vlastnický třemi čtrtinami Vystěhovaleckému fondu a jednou čtvrtinou O. K-ovi konfiskaci ve prospěch Československého státu.

Proti tomuto usnesení podal stížnost O. K. osobně a jako opatrovník nezvěstných J. K-a a B. K-ové, bývalých vlastníků nemovitostí.

Rekursní soud vyhověl stížnosti a návrh na poznamenání konfiskace zamítl. Z důvodů: Podle §§ 20 a 52 knih. zák. lze povolit poznámku na základě listin vyhovujících zákonu. V daném případě jde o otázku, zda jde o veřejnou listinu, podle níž lze podle § 31 knih. zák. do pozemkových knih něco vložit. Podle ustanovení §§ 292 a 293 c. ř. s. jsou veřejnými listinami listiny sepsané ve stanovené formě některým veřejným úřadem v mezích jeho úředních oprávnění nebo v oboru přikázaném jeho působností. Dlužno tedy posoudit, zda v daném případě jde o takovou veřejnou listinu a zda dlužno dožadací přípis Osidlovacího úřadu a Fondu národní obnovy považovat za takovou listinu. V žádném zákoně nebo nařízení nebylo stanoveno, že takový dožadací přípis je veřejnou listinou ve smyslu § 293 c. ř. s. a také nelze říci, že tento přípis byl vydán veřejným úřadem nebo osobou, nadanou veřejnou věrou v mezích úředního oprávnění podle § 292 c. ř. s. Než i kdyby bylo lze dožadací přípis považovat za veřejnou listinu, je usnesení prvního soudu v rozporu s ustanovením o konfiskaci. Osidlovací úřad a Fond národní obnovy se v tomto dožadacím přípisu dovolává ustanovení § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. Podle výslovného ustanovení § 1, odst. 4 cit. dekr. rozhoduje o tom, jsou-li splněny podmínky pro konfiskaci, v první stolici jedině okresní národní výbor. Pokud se tento výbor neusnesl na konfiskaci, nelze žádat za poznámku konfiskace, tím méně pak může žádat za ni Fond národní obnovy, který o konfiskaci vůbec nemůže podle zákona rozhodovat. Poznámka konfiskace znamená, že příslušný okresní národní výbor předložil Osidlovacímu úřadu a Fondu národní obnovy — oblastní úřadovně v O. — soupis nemovitostí a že okresní národní výbor požádal oblastní úřadovnu Osidlovacího úřadu a Fondu národní obnovy, aby provedla poznamenání konfiskace. Ustanovení § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. výslovně ve své třetí větě stanoví: »Na žádost Fondu poznamená příslušný soud konfiskaci ve veřejných knihách a rejstřících«. To znamená, že majetek byl již konfiskován. Vyplývá to jasně z § 3, kde se mluví o úkolech Fondu souvisejících se správou konfiskovaného majetku, jakož i z § 5, č. 1, podle něhož přísluší Fondu zjistiti veškerý majetek konfiskovaný podle tohoto dekretu, jakož i z č. 2, podle něhož má Fond učinit potřebná opatření atd. s tímto majetkem, t. j. s majetkem konfiskovaného. Dokud tedy příslušný národní výbor pravoplatně o konfiskaci nerozhodl, nemůže Osidlovací úřad a Fond národní obnovy sám o konfiskaci rozhodovat a nemůže také žádat za

poznámku konfiskace. Fond národní obnovy není oprávněn bez předchozího rozhodnutí příslušných úřadů vzít jmění do správy, úschovy a zajištění a provést poznámku konfiskace v pozemkových knihách, která sama je již aktem správy majetku, což plyne z § 5, č. 2 cit. dekr., kdež se mluví o poznámce konfiskace v souvislosti se zajištěním, převzetím a správou konfiskovaného majetku. Že by o konfiskaci tohoto majetku byl již příslušný nadřízený úřad pravoplatně rozhodl, nebylo prokázáno, ani nějaký konfiskační nálezh nebyl předložen a také Fond národní obnovy ve svém dožadacím přípisu se na takové rozhodnutí neodvolává a finanční prokuratura ve své žádosti nic takového netvrdí.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Rekursní soud vycházel při svém zamítavém rozhodnutí především z názoru, že konfiskace podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. se uskutečňuje teprve pravoplatným rozhodnutím okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 cit. dekr. a že proto, dokud příslušný národní výbor o konfiskaci pravoplatně nerozhodl, nemůže o ní rozhodovati Osidlovací úřad a Fond národní obnovy sám a žádat o poznámku konfiskace, ježto by to bylo v rozporu s předpisem § 1, odst. 4 cit. dekr. Mimo to má rekursní soud za to, že poznámku konfiskace nelze povolit na základě pouhého dožadujícího přípisu Fondu národní obnovy, ježto takový přípis nemá náležitosti uvedené v §§ 31 a 52 knih. zák.

S rekursním soudem nelze v žádném směru souhlasit.

Konfiskace podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. nastává, jak patrné z § 1, odst. 1, první věty a § 21 tohoto předpisu, již samým vyhlášením konfiskačního dekretu, tedy ex lege a nikoli teprve výměrem příslušného okresního národního výboru. Výrok správního orgánu podle § 1, odst. 4 cit. dekr. má jen povahu deklaratorní, t. j. vyslovuje se jím, že konfiskace nastala, nebo že její podmínky nejsou v konkrétním případě dány. Z toho plyne, že k poznámce konfiskace není třeba pravoplatného výměru okresního národního výboru a že žádosti o poznamenání konfiskace v pozemkové knize nerozhoduje Fond národní obnovy o konfiskaci. Poznamenání konfiskace proto nijak neodporuje ustanovení § 1, odst. 4 cit. dekr.; bylo-li by poté příslušným okresním národním výborem vysloveno, že podmínky konfiskace nejsou dány, musila by býti poznámka konfiskace vymazána.

Právo požádat soud o poznamenání konfiskace přiznal § 5, odst. 1, č. 2 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. a § 4, odst. 1, č. 7 vl. nař. č. 45/1946 Sb. Fondu národní obnovy. Podle prvního z citovaných ustanovení poznamená příslušný soud konfiskaci na žádost Fondu národní obnovy ve veřejných knihách a rejstřících. Znění tohoto předpisu nepřipouští pochybnosti o tom, že knihovni soud musí — pokud tomu nebrání knihovní stav (§ 94 knih. zák.) — poznámku konfiskace povolit, jakmile k němu dojde příslušná žádost Fondu, aniž by mohl zkoumat nebo vyšetřovat, zda nemovitosti, o něž jde, byly skutečně zkonfiskovány či nikoliv, neboť

dekr. č. 108/1945 Sb. nevyžaduje, aby Fond národní obnovy svou žádost o poznámku konfiskace nějak osvědčil nebo dokonce doložil pravoplatným výměrem podle § 1, odst. 4 dekretu. Předpokladem arcif je, že z obsahu žádosti vyplývá, že jde o případ konfiskace podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb.

Z toho důvodu nelze také na poznámku konfiskace, která je poznámkou svého druhu, použít ustanovení § 52 knih. zák. o průkazních listinách a tím méně předpisu § 31 téhož zákona jednajícího o listinách, podle nichž může se státi knihovní vklad (§ 8, č. 1 knih. zák.).

Důvody, pro něž rekursní soud žádost o poznámku konfiskace zamítl, tedy neobstojí. Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a obnovení usnesení soudu prvního státního soudu.

Nemovitost zapsaná ve vl. 202 pozemkové knihy pro kat. území N. je sice připsána Vystěhovaleckému fondu jen ze $\frac{3}{4}$, kdežto k $\frac{1}{4}$ této nemovitosti je jako vlastník zapsán O. K., takže pokud jde o tuto vložku, není zcela správný obsah dožadujícího přípisu Osídlovacího úřadu a Fondu národní obnovy, podle něhož jde o nemovitosti připsané vesměs Vystěhovaleckému fondu. Než tento nedostatek nebrání povolení poznámky konfiskace na celé uvedené vložce, jak se to navrhuje v dožadujícím přípise i v knihovní žádosti, a to vzhledem k předpisu § 2, odst. 5 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., který stanoví, že jsou-li osoby, jejichž majetek podléhá konfiskaci, jako spoluvlastníci ve společenství s osobami, které pod ustanovení § 1 nespádají, a činí-li jejich spoluvlastnický podíl víc než jednu polovinu, podléhá konfiskaci majetek celý. Poněvadž pak podíl Vystěhovaleckého fondu, jehož majetek v daném případě podle obsahu dožadujícího přípisu podléhá konfiskaci, činí tři čtvrtiny, je žádost o poznámku konfiskace i na celé vložce č. 202 odůvodněna a to citovaným právě zákonným předpisem.

Č. 299.

Za sporu o výpověď z nájemního předmětu lze podle okolností bez porušení zásady soustředovací (§ 562, odst. 1 c. ř. s.) změnit údaje obsažené v námitkách proti mimosoudní výpovědi o době a způsobu jejího doručení.

Má-li vypovídaný déle trvající pobyt v místě značně vzdáleném od svého bydliště, nelze den náhradního doručení výpovědi do rukou manželky v jeho bytě považovat za den sdělení mimosoudní výpovědi vypovídanému.

(Rozh. ze dne 21. října 1947, Rv II 42/47.)

Doporučeným dopisem ze dne 8. srpna 1946 dala firma Č. H., národní podnik, B. K-ovi ke dni 20. srpna 1946 mimosoudní výpověď ze čtyřpokojového bytu, jež mu pronajala v domě č. p. 15 v B. Proti této výpovědi podal B. K. dne 13. srpna 1946 u soudu námitky, v nichž uvedl,

že výpověď dostal dne 1. srpna 1946. Ve sporu o námitkách uplatnila žalující firma Č. H., národní podnik, mimo jiné, že námitky byly podány opožděně, t. j. po uplynutí zákonné třídenní lhůty, a navrhla, aby byly odmítnuty. Žalovaný B. K. v průvodním návrhu z 5. září 1946 svoje tvrzení změnil a uvedl, že výpověď byla doručena dne 9. srpna 1945 jeho manželce, která ho o ní uvědomila teprve dne 10. srpna 1946. Z toho dovozoval, že námitky byly podány včas.

První soud zrušil mimosoudní výpověď a k otázce včasnosti námitky uvedl v důvodech svého rozsudku: Žalovaný tvrdil, že o výpovědi zvěděl dne 10. srpna 1946, takže zachoval námitkovou lhůtu. Svědkyně R. K-ovou bylo prokázáno, že tato dne 9. srpna 1946 převzala doporučený dopis obsahující výpověď žalující strany a adresovaný na žalovaného, a že jej téhož dne zaslala žalovanému do P., kde dlel od 1. srpna 1946 na léčení. Současně předložila potvrzení o doporučené zásilce (příl. 3), z něhož je zjištěno, že dne 9. srpna 1946 byl z B. odeslán žalovanému do P. doporučený dopis. Z výpovědi svědkyně a obsahu příl. 3 je zřejmo, že žalovaný mohl dopis své ženy, obsahující výpověď žalující strany, obdržet v P. nejdříve dne 10. srpna 1946. Podací razítkem a zápisem podatelny zdejšího soudu připojeným na písemných námitkách bylo zjištěno, že námitky došly na soud poštou dne 14. srpna 1946. Zprávou poštovního úřadu bylo pak zjištěno, že námitky byly podány na poštu dne 13. srpna 1946. Z ustanovení § 565 a druhého odst. § 566 c. ř. s. je zřejmo, že mimosoudní písemná výpověď nemusí být vypovídanému doručena podle předpisů platných pro doručování žalob. K její účinnosti stačí, byla-li doručena způsobem předepsaným o náhradním doručování poštovních zásilek podle §§ 102 a 103 c. ř. s. V tomto případě se však vyžaduje, aby vypovídaný zvěděl o výpovědi před uplynutím lhůty k námitkám. Lhůta k nim počíná běžet následujícím dnem poté a doba poštovní dopravy se do ní nezapočítává (§§ 123, 125 c. ř. s.). V daném případě šlo o 12 denní výpovědní lhůtu, takže lhůta k námitkám byla 3 denní (§ 566 c. ř. s.). Žalovaný v 3 denní lhůtě skutečně námitky podal, takže návrh žalující strany na jejich odmítnutí je bezpodstatný. Odvolání původního údaje o době přijetí výpovědi žalovaným nutno posuzovat podle §§ 266, 267 c. ř. s. v souvislosti se všemi zjištěnými skutečnostmi. Z nich pak plyne, že k původnímu údaji došlo zřejmým nedopatřením, které nemůže být ku škodě žalovaného.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalující strany. Z důvodů: Žalovaný ve svých námitkách proti výpovědi datované 13. srpna 1946 uvedl, že mimosoudní výpověď ze dne 8. srpna 1946 obdržel dne 9. srpna 1946. Na výtku žalující strany, že námitky byly podány po uplynutí 3 denní lhůty, tedy opožděně, reagoval žalovaný v průvodních návrzích ze dne 5. září 1946, že výpověď byla doručena jeho manželce 9. srpna 1946 a že byl o ní uvědoměn až 10. srpna 1946, takže námitky byly podány včas. Nelze přisvědčiti odvolateli, že vzhledem ke koncentrační zásadě tento průvodní návrh měl být odmítnut a že soud neměl vzít zřetel k pozdějšímu tvrzení žalovaného a že měl vycházet z toho, že výpověď obdržel žalovaný již dne 9. srpna 1946. Je sice

správné, že v tomto řízení platí zásada koncentrační podle § 562 c. ř. s. Podle tohoto předpisu nutno podat v dané lhůtě námitky proti výpovědi, t. j. nutno uplatnit veškeré námitky týkající se dané výpovědi, ať již se týkají náležitostí formálních nebo materiálního jejího obsahu. Jsou tedy namířeny proti formálnímu nebo materiálnímu obsahu výpovědi, při čemž soud musí dbát z úřední moci, zda byly námitky podány včas. Oprava údaje o doručení výpovědi není však námitkou proti formálnímu nebo materiálnímu obsahu výpovědi. Tím není dotčena zásada koncentrační. Včasnost podání námitek je jen předpokladem pro to, aby o obsahu těchto námitek bylo vůbec sporně jednáno (§ 571 c. ř. s.). Nic tedy nebrání tomu, aby údaj o doručení výpovědi nebyl doplněn nebo opraven a aby pak důkazními prostředky nebylo zjištěno, kdy a jak k doručení došlo. I odvolací soud vychází z toho, že výpověď byla doručena manželce žalovaného dne 9. srpna 1946, že ji odeslala téhož dne doporučeně žalovanému, který ji obdržel dne 10. srpna 1946. Nutno tedy již jen vyřídit výtku odvolání, že první soud měl 3 denní lhůtu počítat od 9. srpna 1946 a nikoliv až od 10. srpna 1946. Je sice přisvědčit odvolání, že mimosoudní výpověď nemusí být vypovídanému doručena podle předpisů platných o doručování žalob, je však bezpodmínečně nutné, aby vypovídaný nabyl o dané výpovědi vědomosti, neboť v zákonné lhůtě po dané nebo obdržené výpovědi může podat ústně nebo písemně námitky, při čemž důkazní břemeno o tom, kdy byla výpověď vypovídanému »sdělena«, stihá stranu vypovídací (§ 566 c. ř. s.). Rozhodnutí nejvyššího soudu č. 837, 1087 a 10536 Sb. n. s. I., jež cituje odvolatelka k podpoření svých vývodů v odvolání, jí nedávají za pravdu; pojednávají sice o tom, že není zapotřebí doručení do vlastních rukou, ale vycházejí vesměs z předpokladu, že vypovídaná strana se o výpovědi dověděla nebo mohla dověděti. To však v daném případě nebylo možné, když vypovídaný v době doručení vůbec v B. nebyl; kdyby jeho manželka nebyla zásilkou otevřela, byl by se žalovaný dověděl o obsahu poštovní zásilky, obsahující výpověď, až po svém návratu z léčení, čili dávno po uplynutí nejen lhůty k námitkám, nýbrž i stěhovacího termínu. Je tedy rozhodný den, kdy byla výpověď doručena jen tenkrát, když se vypovídaný onoho dne mohl o dané nebo obdržené výpovědi dozvědět, nikoliv ale tam, kde to možné nebylo (na příklad obchodní cestující). V těchto případech rozhoduje podle jasného znění zákona den, kdy nabyl o výpovědi vědomosti. Plyne to i z toho, že náhradní doručení podle § 102 c. ř. s. není přípustné ve všech případech, kdy adresát nebyl zastižen doma, nýbrž jen tehdy, kdy adresát ve svém bydlišti a bytě skutečně pobývá a v době doručení z jakéhokoli důvodu ve svém bytě není. Jestliže však adresát po delší dobu trvale pobývá někde jinde, není ani náhradní doručení možné a poštovní orgán měl by takovou zásilku vrátit. Náhradní doručení má usnadnit doručovací akt, ale má při tom poskytnout i záruku, že zásilka bude bez odkladu a bezpečně adresátovi doručena. Proto je také omezen okruh osob, jimž může býti náhradně doručeno a dále stanoveno, že osoba musí být známa i doručujícímu orgánu. Nutno tedy trvat na tom, že není směrodatné datum doručení — i jako doručení náhradní podle analogie § 102 c. ř. s. — nýbrž jediné datum, kdy se žalo-

vaný o výpovědi dověděl. To se však stalo, jak zjištěno, dne 10. srpna 1946. Mimosoudní výpověď je jednostranným projevem vůle strany ke straně, že vypovídací chce zrušit nájemní poměr. Zákon dává vypovídanému právo, chce-li odvrátiti účinky mimosoudní výpovědi, t. j. skončení nájemního poměru, aby proti ní podle § 566 c. ř. s. podal v zákonitě lhůtě svoje námitky, jinak by výpověď nabyla moci a nájemní poměr by uplynutím výpovědní lhůty zanikl. Vypovídaný má tedy k dispozici určitou zákonem upravenou lhůtu, v které může na výpověď reagovati. Tato zákonná lhůta mu nemůže býti nikterak zkrácena a plyne mu podle shora řečeného od tohoto okamžiku, kdy mu došel projev vypovídacího, že míní nájemní poměr zrušit, v daném případě tedy od 10. srpna 1946. Byly tedy námitky podány včas.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání firmy Č. H., národní podnik.

Z d ů v o d ů:

Jestliže žalovaný ve svém podání z 6. září 1946 pouze změnil své tvrzení o dnu doručení výpovědi, vyličiv jak jemu osobně byla výpověď sdělena, a jen o pravdivosti tohoto tvrzení nabídl důkaz, pak právem považoval odvolací soud tento jeho přednes za pouhou opravu údaje o doručení výpovědi. I kdyby tento přednes žalovaného bylo možno považovat za odvolání jeho výslovného doznání (§ 266, odst. 1 c. ř. s.) o dnu doručení výpovědi, příslušelo jen nižším soudům, aby podle výlučně jim náležejícího práva volného hodnocení výsledků jednání posoudily význam a vliv tohoto odvolání na účinnost původního doznání (§§ 266, odst. 2, 272 c. ř. s.). Jestliže nižší soudy po provedení důkazu podle volného uvážení výsledků celého jednání zjistily, že výpověď došla žalovanému teprve dne 10. srpna 1946, je tím vázán i nejvyšší soud.

Dovolání není opodstatněno ani z důvodů právní mylnosti (§ 503, č. 4 c. ř. s.). Zásada soustředovací (koncentrační) nebyla v této rozepři porušena, neboť přednes žalovaného o správném dnu doručení výpovědi do jeho rukou se netýkal obsahu výpovědi, nýbrž pouze dne jejího sdělení, od něhož žalovanému teprve počala běžet lhůta k podání vlastních námitek proti výpovědi. Bylo-li nižšími soudy zjištěno, že v den provedení tak zvaného náhradního doručení v bytě žalovaného měl žalovaný po delší dobu trávající pobyt v místě značně vzdáleném od jeho stálého bydliště, nelze den tohoto doručení považovat za den sdělení výpovědi žalovanému, i kdyby výpověď byla doručena do rukou jeho manželky. Vývody dovolatelky opřené o předpis § 102 c. ř. s. nejsou případné, ježto výpověď nebyla doručena v bytě žalovaného do ruky osoby domácí jako soudní vyřízení doručované na základě opatření soudu (§§ 89, odst. 1, 87, 88 a 102 c. ř. s. a contr.), nýbrž jako soukromý — byť doporučeně zasláný — dopis.

Č. 300.

Zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody.

Dokud nebylo k návrhu zrušeno podle § 3, odst. 2 citovaného zákona věcně příslušným československým soudem usnesení bývalého německého úředního soudu, jímž byl ve věci odevzdán mu t. zv. protektorátním soudem odmítnut dovolací rekurs pro nepřipustnost, není nejvyšší soud příslušný k rozhodnutí o tomto dovolacím rekursu.

Usnesení nejvyššího soudu o nepřipustnosti t. zv. protektorátních soudů a odevzdání věci bývalému německému úřednímu soudu je opatřením procesní povahy, jímž právní věc nebyla zcela nebo zčásti vyřízena (§ 1, odst. 1 cit. zákona).

(Rozh. ze dne 21. října 1947, N I 104/47.)

V nesporné věci, v níž šlo o rozdělení kupní ceny složené bývalou německou říší (vojenským fiskem), sp. zn. Nc II 12/42 okresního soudu v B., vyslovil nejvyšší soud z podnětu dovolacího rekursu účastnice řízení E. M-ové usnesením ze dne 27. července 1944, sp. zn. R I 611/43 nepřipustnost t. zv. protektorátního soudnictví a odevzdal věc býv. německému úřednímu soudu v P. Tento soud odmítl usnesením z 11. prosince 1944, sp. zn. 8 II 43/44 dovolací rekurs E. M-ové pro nepřipustnost. A. N-ová, jiná účastnice téhož řízení, domáhá se nyní odporem podle zák. č. 76/1946 Sb. podaným u nejvyššího soudu, aby nejvyšší soud zrušil své usnesení ze dne 27. července 1944 sp. zn. R I 611/43 a rozhodl o dovolacím rekursu E. M-ové.

Nejvyšší soud: 1. zamítl návrh A. N-ové na zrušení svého usnesení ze dne 27. července 1944, sp. zn. R I 611/43; 2. odmítl její návrh, aby bylo rozhodnuto o dovolacím rekursu E. M-ové.

Důvody:

Navrhovatelka domáhá se odporem podaným podle zák. č. 76/1946 Sb. proti usnesení nejvyššího soudu ze dne 27. července 1944, zn. sp. R I 611/43 toho, aby nejvyšší soud zrušil své rozhodnutí zn. sp. R I 611/43 a rozhodl o dovolacím rekursu E. M-ové podaném ve věci sp. zn. Nc II 12/42 okresního soudu v B.

Navrhovatelka však při tom přehlíží, že dovolací rekurs byl usnesením býv. německého úředního soudu v P. z 11. prosince 1944, zn. sp. 8 II 43/44 jako nepřipustný odmítnut a že usnesení toto vydané v době nespornosti nebylo dosud zrušeno. To se může stát jedině k návrhu, a to věcně příslušným československým soudem, podle § 3, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. (viz sdělení min. sprav. č. 13 Věst. min. sprav. č. 4/1946, str. 34).

Pokud se tak doposud nestalo, nemůže ani nejvyšší soud o dovolacím rekursu rozhodnout, poněvadž tomu brání dosud nezrušené rozhodnutí býv. úředního německého soudu.

Teprve tehdy, jestliže bude k návrhu zrušeno příslušným soudem usnesení býv. německého úředního soudu v P. z 11. prosince 1944, zn. sp. 8 II 43/44 (§§ 1, 2, 3, 4, 10 zák. č. 76/1946 Sb.), stane se nejvyšší soud

příslušný k rozhodnutí o dovolacím rekursu E. M-ové (§§ 5, 6 dekr. č. 79/1945 Sb.).

Proto musel býti tento návrh toho času odmítnut.

Pokud navrhovatelka žádá o zrušení usnesení nejvyššího soudu ze dne 27. července 1944, zn. sp. R I 611/43, nutno uvést, že předpokladem zrušení rozhodnutí z doby nespornosti je, že tímto soudním rozhodnutím byla právní věc zcela nebo zčásti vyřízena (§ 1, odst. 1 zák. č. 76/1946). Tato podmínka není splněna u usnesení nejvyššího soudu ze dne 27. července 1944, protože jím ani zcela, ani zčásti nebyl vyřízen dovolací rekurs proti usnesení krajského soudu rekursního v M. ze 16. října 1943, zn. sp. R III 263/43, nýbrž učiněno pouze opatření čistě procesní povahy, že t. zv. protektorátní soudy jsou nepřipustné ve věci Nc II 12/42 a že tato věc se odevzdává býv. německému úřednímu soudu v P.

Nelze se proto domáhat zrušení usnesení nejvyššího soudu ze dne 27. července 1944, zn. sp. R I 611/43 podle zákona č. 76/1946 Sb. a proto byl návrh A. N-ové pro nedostatek předpokladu § 1 zák. č. 76/1946 Sb. zamítnut.

Č. 301.

Fond národní obnovy je účastníkem řízení o výmaz veřejných společníků Němců, jichž majetková práva byla konfiskována, z obchodního rejstříku.

(Rozh. ze dne 23. října 1947, R I 275/47.)

Ve firemní věci firmy Sch. - B., veřejné obchodní společnosti, zamítl první soud návrh, aby v obchodním rejstříku byli vymazáni veřejní společníci H. B., K. W. a S. H. a aby byl zapsán nový veřejný společník J. K. a vymazána prokura udělená B. E-ovi a M. K-ovi. Důvody: Podle dokladů obsažených ve spise jsou H. B., K. W. a S. H. říšskoněmečtí státní příslušníci a jejich majetek přichází v úvahu pro konfiskaci. Potvrzení Fondu národní obnovy o tom, že nejde o majetek podléhající konfiskaci, nebylo připojeno. Nově vstupující společník J. K. je zároveň opatrovníkem německého příslušníka S. H-a, za něhož podpisuje vystoupení ze společnosti, takže je tu kolise zájmů a mimo to není toto jednání schváleno opatrovníčným soudem. V důsledku toho nemohla být také vymazána prokura udělená B. E-ovi a M. K-ovi, poněvadž firma je zastupována a znamenána dvěma společníky kolektivně.

Rekursní soud změnil k rekursu H. B-a, K. W-a a S. H-a, zastoupeného opatrovníkem J. K-em, a J. K-a, usnesení prvního soudu tak, že se vymazují veřejní společníci H. B., K. W. a S. H. a vymazuje se též prokura udělená B. E-ovi a M. K-ovi. Jinak napadené usnesení v části, zamítající návrh na zápis veřejného společníka J. K-a, potvrdil. Z důvodů: Veřejní společníci H. B., K. W. a S. H. podle spisů jsou jednak cizozemci a nevyhovují proto předpokladu výměru ministerstva

vnitřního obchodu, že se správy podniku mohou ujmout toliko českoslovenští státní občané, jednak H. B. a K. W. z uvedené veřejné obchodní společnosti sami vystoupili k 1. červenci 1946 a k témuž datu vystoupil i S. H. podle prohlášení soudně ustanoveného opatrovníka J. K-a. Bylo tu proto stížnosti vyhověno. Vzhledem k ustanovení čl. 118 obch. zák., podle něhož může zrušit prokuru s právními účinky proti třetím osobám jeden veřejný společník, oprávněný k zastupování, bylo tak učinit i ve směru prokury udělené B. E-ovi a M. K-ovi. Nebylo však lze vyhovět stížnosti, pokud jde o zápis veřejného společníka J. K-a, poněvadž není osvědčeno, zda podíly veřejných společníků cizozemců jsou či nejsou z konfiskace vyloučeny, pokud se týče v jakém rozsahu je majetková podstata uvedené firmy konfiskací postižena.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu S. H-a, zastoupeného opatrovníkem ad actum J. K-em, a J. K-a usnesení nižších soudů a uložil soudu první stolice, aby ve věci dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody:

Rekursní soud nařídil výmaz veřejných společníků Němců H. B-a, K. W-a a S. H-a, jakož i výmaz prokur B. E-a a M. K-a a nepovolil zápis J. K-a jako nového veřejného společníka. Dovolací rekurs se týká pouze nepovolení zápisu J. K-a. Není rozhodné, že dovolací rekurs v tomto směru podávají i ti němečtí veřejní společníci, kterým podle rekursního usnesení bylo vyhověno a jichž zápis jako veřejných společníků byl vymazán. Zápisy v obchodním rejstříku nezakládají nějaké právo, ale pouze vyznačují skutečný stav. Shledá-li rejstříkový soud, a tedy i opravná stolice, že nějaký zápis v obchodním rejstříku neodpovídá skutečnosti nebo zákonu, musí se z úřední moci postarat o nápravu. Tím spíše musí se postarat o nápravu i opravná stolice, zjistí-li při řešení přípustného opravného prostředku, že nějaký zápis již provedený je vadný a zmatečný (§§ 22 nař. z 9. března 1863, č. 27 ř. z. a § 23 zák. č. 100/1931 Sb.). Poněvadž pak dovolací rekurs J. K-a je přípustný, může a musí se dovolací soud zabývat i otázkou výmazu veřejných společníků Němců z obchodního rejstříku a to z úřední moci s přihlédnutím na dekret presidenta republiky z 25. října 1945, č. 108 Sb., podle něhož je již ze zákona konfiskován majetek a majetková práva Němců. Nehledíc k tomu je zápis J. K-a v přímé souvislosti s výmazem zápisů veřejných společníků Němců.

Podle § 3, odst. 1 cit. dekr. je příslušný k obstarávání úkonů souvisejících se zatímní správou konfiskovaného majetku nebo jeho rozdělení Fond národní obnovy jako samostatná právnická osoba a podle § 5 cit. dekr. přísluší tomuto Fondu zajistit konfiskovaný majetek a učinit potřebná opatření na zajištění, převzetí, úschovu, odevzdání a správu tohoto majetku, soupis a vypořádání závazků náležejících ke konfiskovanému majetku, převedení a rozdělení tohoto majetku.

S tohoto hlediska je nerozhodné, že prozatímní národní správa byla zrušena výměrem ministerstva vnitřního obchodu z 5. září 1945, tím

spíše, když zrušení výměru místního národního výboru v P. o jmenování zatímního národního správce se stalo jen pro nepříslušnost místního národního výboru, poněvadž jde o firmu celostátního významu, nikoli tedy z důvodů, že by národní správa neměla být vůbec zavedena.

S tohoto hlediska je i nerozhodný přípis ministerstva financí z 5. září 1947, neboť jednak nenáleží ministerstvu financí, aby rozhodovalo o konfiskovaném majetku, neboť to je věcí příslušného správního úřadu, a dále proto, že ministerstvo financí v tomto přípise podává pouze svůj právní výklad a má za to, že shora uvedený výměr ministerstva vnitřního obchodu řeší již otázku, zda majetek firmy podléhá konfiskaci, čemuž ve skutečnosti tak není.

Usnesení rekursního soudu octlo se však samo o sobě v rozporu, neboť povolilo výmaz veřejných společníků Němců jedině s odvoláním se na výměr ministerstva vnitřního obchodu z 2. května 1946 o zrušení národní správy podle § 11 dekr. č. 5/1945 Sb., které bylo vázáno podmínkou, že po zrušení správy se ujmou vedení podniku výhradně českoslovenští státní občané státně spolehliví a že v podniku budou zaměstnány i v budoucnu jen takové osoby. Přitom však nepovolil rekursní soud zápis veřejného společníka J. K-a s odůvodněním, že není osvědčeno, zda podíly veřejných společníků cizozemců jsou či nejsou z konfiskace vyloučeny, pokud se týče v jakém rozsahu. Pak ale nemohli tito cizozemci sami ani disponovat se svými podíly a právy veřejných společníků.

Zrušením národní správy nebylo ještě rozhodnuto o tom, že podnik nepodléhá konfiskaci nehledíc k tomu, že je v daném případě rozhodné, zda konfiskaci podléhají majetková práva německých veřejných společníků.

Je tedy usnesení rekursního soudu stíženo zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. h) zák. č. 100/1931 Sb. Mimo to však by mohla býti dána i zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. g) cit. zák., poněvadž v celém řízení nebyl slyšen o žádosti, která je předmětem rozhodování, Fond národní obnovy, po případě finanční prokuratura v Praze jako zákonný jeho zástupce, ačkoliv Fond by mohl být účastníkem řízení, kdyby bylo zjištěno, že majetková práva německých veřejných společníků podléhají konfiskaci.

Bylo proto třeba zrušit z podnětu dovolacího rekursu jak usnesení soudu druhé stolice, tak i usnesení soudu první stolice a bude na prvním soudu, aby zjistil, zda majetkové právo, o které jde u žadatelů Němců, podléhá konfiskaci či nikoliv, v kladném případě o návrhu slyšel jako účastníka řízení i Fond národní obnovy, resp. jeho zástupce finanční prokuraturu v Praze, a aby pak znovu rozhodl (§ 46, odst. 3, § 43, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb.). Usnesení soudu první stolice bude třeba doručit i B. E-ovi a M. K-ovi v případě jich výmazu z obchodního rejstříku. Kdyby majetková práva veřejných společníků Němců byla pod národní správou, bude třeba i k tomu přihlédnout.

Č. 302.

Je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), usnesly-li se nižší soudy, že pozůstalost nebude projednána, ježto zůstavitelovo jmění propadlo konfiskaci, ačkoliv zůstavitel ještě zanechal jmění nabyté po 30. říjnu 1945.

(Rozh. ze dne 23. října 1947, R I 367/47.)

V pozůstalostním řízení po A. N-ovi, zemřelém dne 9. února 1946, usnesl se pozůstalostní soud, že se zamítají přihlášky pohledávek I. N-ové, F. Š-a, J. Š-a a S. Č-a a návrh těchto osob na zřízení opatrovníka pozůstalosti a že se pozůstalost pro nedostatek jmění neprojednává. Z důvodů: Pravoplatným výměrem okresního národního výboru v T. ze dne 10. září 1946 bylo jmění zůstavitelovo ve smyslu § 1, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. zkonfiskováno bez náhrady ve prospěch Československého státu. Tím přešla dispozice s tímto jměním na Fond národní obnovy a zároveň končí činnost pozůstalostního soudu, neboť tu není majetku, který by mohl být pozůstalostním soudem dědicům odevzdán. Je samozřejmé, že konfiskaci může podléhat toliko čisté jmění po odečtení dluhů, ale žádný z účastníků se ani nepokusil tvrdit, že by tu byl ještě nějaký majetek, který konfiskaci nepodléhá. Byl tudíž konfiskován veškerý majetek zůstavitelův a pozůstalostní soud není ani oprávněn ani povinen ustanovovat opatrovníka pro majetek, který nepatří do pozůstalosti. Pozůstalost lze projednávat jen tam, kde je alespoň nějaké pozůstalostní jmění, třeba předlužené, ale nikde není ustanoveno, že by pozůstalostní soud měl v nesporném řízení zjišťovat jen pouhé dluhy pozůstalosti. Musí tudíž věřitelé pozůstalosti uplatnit svoje pohledávky a nároky proti zůstavitelovu jmění u Fondu národní obnovy.

Rekursní soud nevyhověl rekursu I. N-ové. Z důvodů: Stěžovatelka napadá usnesení prvního soudu o odbytí pozůstalosti pro nedostatek jmění (§ 73 nesp. pat.) a namítá, že toto usnesení není správné, ježto zůstavitelovo jmění za jeho života nebylo zkonfiskováno, nýbrž teprve jeho pozůstalost. Rekursní soud schvaluje názor prvního soudu, že v daném případě tu již není pozůstalosti, když pozůstalostní jmění bylo pravoplatně zkonfiskováno ve prospěch Československého státu výměrem okresního národního výboru v T. ze dne 10. září 1946, což i stěžovatelka v rekursu výslovně doznává. Za tohoto stavu první soud nepochybil, když vyslovil, že tu není pozůstalostního jmění a že se pozůstalost pro nedostatek jmění neprojednává. Vzhledem k tomu první soud právem nevezal na vědomí přihlášky pohledávek v pozůstalosti a zamítl návrh, aby byl pozůstalosti zřízen opatrovník. K vývodům stížnosti dlužno toliko podotknout, že pozůstalostní řízení končí konfiskací pozůstalostního jmění a nikoliv teprve, převzetím jmění Fondem národní obnovy, jak se domnívá stěžovatelka. Napadené usnesení odpovídá stavu věci a zákonu a rekursu nebylo lze vyhovět.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu I. N-ové usnesení nižších soudů a uložil prvnímu soudu, aby doplnil řízení a vydal nové rozhodnutí.

Z důvodů:

Jestliže pozůstalostní jmění propadlo konfiskaci, stalo se tak s účinkem ke dni 30. října 1945 (§ 21 dekr. č. 108/1945 Sb.). Takové jmění, jehož nabytí k uvedenému dni stát, nemůže ovšem již být podkladem pro pozůstalostní řízení. Potud není napadený výrok nezákonný podle § 46, odst. 2 nesp. zák., čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb. V tomto smyslu také dovolací rekurs žádnou nezákonnost nedolčuje. Jeho vývody jsou tu jen výtčami právní mylnosti, jež nelze po stránce věcné co do správnosti přezkoumávat, ježto nejsou důvodem, pro který lze usnesení rekursního soudu napadnout podle § 46, odst. 2 nesp. zák.

Právem však poukazuje stěžovatelka pod věcně uplatněnou výtčou zřejmého rozporu se spisy a na ní spočívající výtce nezákonnosti, že je tu ještě jmění, jehož nabytí zůstavitel po 30. říjnu 1945 a které proto konfiskaci nepodléhá. Že tu takové jmění je, plyne z přípisu ředitelství státních drah, jímž toto ředitelství přihlásilo do aktiv pozůstalosti částku 29.725 Kčs 40 h jako nevyplacené odpočivné za dobu od 1. června 1945 do 28. února 1946. Jde tu o jmění, jež konfiskačním dekretem č. 108/1945 Sb., pokud se ho dostalo zůstaviteli po 30. říjnu 1945, není postiženo, jak plyne z předpisů §§ 1 a 21 cit. dekr. Prohlásily-li proto oba nižší soudy, že se pozůstalost neprojedná podle § 72 nesp. pat., ježto tu není pozůstalostní jmění, protože propadlo konfiskaci, je podle toho, co uvedeno, jejich usnesení co do jmění nabytého zůstavitelem po 30. říjnu 1945 nezákonné, ježto se přiči jasněmu a nepochybnému znění ustanovení § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. Důsledně pak je nezákonné i jejich usnesení, jímž jen z tohoto důvodu nevzaly na vědomí přihlášky pohledávek proti pozůstalosti a zamítly návrh na zřízení opatrovníka pozůstalosti.

Č. 303.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Dědic je oprávněn uplatnit restituční nárok za pozůstalost jen v tom případě, když byl restituční nárok zůstavitelův pojat na dědicův návrh nebo z úřední moci do pozůstalosti, když pozůstalostní soud přijal dědicovou přihlášku a dědici udělil svolení k uplatnění restitučního nároku.

Vlastním jménem je dědic oprávněn uplatnit restituční nárok teprve, když mu byla pozůstalost pravoplatně odevzdána.

(Rozh. ze dne 23. října 1947, R I 430/47.)

První soud prohlásil restituční řízení, v němž se domáhají navrhovatelé T. P-ová a nezl. M. G. »jako zákonní dědici K. a K. G-ových« proti K. a T. J-ovým vrácení domu č. p. 30 v S., podle § 41, odst. 1, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. a § 7 c. ř. s. (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.) zmatečným a restituční návrh odmítl. Z důvodů: Podle § 10, odst. 2 zák.

č. 128/1946 Sb. platí pro restituční řízení ustanovení soudního řízení nesporného. Podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. je účastníkem nesporného řízení ten, kdo může být rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen. Oba navrhovatelé opírají restituční návrh, pokud se týče svou aktivní legitimaci k tomuto návrhu, o to, že jsou zákonnými dědici K. a K. G-ových, obchodníků v S., a uplatňují tedy restituci v zastoupení pozůstalosti K. a K. G-ových z S., o nichž tvrdí, že byli nuceni prodat nemovitosti, o jejichž restituci jde, odpůrcům pod tlakem okupace a národních a rasové persekuce. Jak však má soud ze spisu sp. zn. M 8/47 okresního soudu v S. osvědčeno, navrhovatelka učinila teprve 17. března 1947 návrh, aby K. a K. G-ovi byli prohlášeni za mrtvé. Dokud se tak nestane pravoplatně, nelze je považovat za mrtvé, není zde žádné pozůstalosti po nich a tedy také není dědiců, tím méně zákonných. Poněvadž pozůstalost po K. a K. G-ových neexistuje, nemohl se také ještě k této pozůstalosti nikdo jako dědic přihlásit, ani z ní jako dědic něčeho nabýt. Navrhovatelé nejsou dosud zákonnými dědici K. a K. G-ových a nemohou proto podávat restituční návrhy ani jménem pozůstalosti, ani svým jménem, poněvadž ještě nepodali podle § 799 obč. zák. k pozůstalosti po K. a K. G-ových dědické přihlášky. Nejsou proto také účastníky řízení podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. Byl tedy podán restituční návrh osobami, které dosud k němu nejsou aktivně legitimovány, tudíž osobami k podání takového návrhu nezpůsobilými podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. K takovéto nezpůsobilosti, která je podle § 41 zák. č. 100/1931 Sb. důvodem zmatečnosti, musí soud přihlížet z moci úřední a to podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. a § 6 c. ř. s. v každém stadiu řízení. Poněvadž pak uvedený nedostatek aktivní legitimace nelze odstranit, nemohl soud než podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. a § 7 c. ř. s. vyřknout zmatečnost řízení stíženého tímto nedostatkem a podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. a § 230, odst. 2 c. ř. s. pro nedostatek aktivní legitimace návrh navrhovatelů na restituci domu č. p. 30 v S. odmítnout.

Rekursní soud nevyhověl rekursu navrhovatelů.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Podle § 4 zák. č. 128/1946 Sb. přísluší nárok tomu, kdo neplatným převodem pozbyl věci (práva) nebo kdo jiným neplatným majetkově-právním jednáním byl poškozen, anebo jejich právním nástupcům. V této věci uplatňují nárok T. P-ová a nezl. M. G. jako zákonní dědicové K. a K. G-ových. Zákonní dědicové jsou oprávněni uplatňovati takový nárok vlastním jménem teprve, když jim pozůstalost byla pravoplatně pozůstalostním soudem odevzdána. Předtím jsou k tomu oprávněni jen jménem pozůstalosti, pokud podali k ní dědickou přihlášku a tato byla pozůstalostním soudem přijata. Ze spisů D 331/45 a D 330/45 okresního soudu v S. však je zřejmo, že se sice navrhovatelé přihlásili k pozůstalosti po K. a K. G-ových jako zákonní dědicové s dobrodiním inventáře, že však pozůstalosti, do nichž restituční nárok zůstavitelů nebyl pojat, nebyly projednány z důvodů, že zatím není pozůstalostního jmění, a dě-

dické přihlášky navrhovatelů byly odmítnuty. Nejsou tudíž navrhovatelé zatím oprávněni uplatňovat restituční nárok jménem pozůstalosti ani jménem vlastním. Uplatňovat restituční nárok jménem pozůstalosti budou oprávněni teprve, až restituční nárok zůstavitelů bude na jejich návrh nebo i z úřední moci pojat do pozůstalosti, navrhovatelé podají pak dědické přihlášky, tyto budou pozůstalostním soudem přijaty a oni dostanou svolení pozůstalostního soudu k restitučnímu řízení; uplatňovat jej vlastním jménem budou oprávněni teprve, až jim pozůstalosti budou pozůstalostním soudem pravoplatně odevzdány a nezl. M. G. dostane svolení opatrovníckého, pokud se týče poručenského soudu k restitučnímu řízení. Není věci restitučního soudu, aby sám zkoumal jen podle zákona, zda-li navrhovatelé jsou podle něho zákonnými dědici a jako takoví oprávněni uplatňovat restituční nárok, ani aby čekal, až podle stavu pozůstalostního řízení budou oprávněni uplatňovat nárok ten jménem pozůstalosti nebo vlastním jménem. Protože pak podle stavu pozůstalostního řízení nejsou navrhovatelé aspoň zatím oprávněni uplatňovat nárok ten ani jménem pozůstalosti ani vlastním jménem, nelze jim ani poskytnout možnost k opravě jejich návrhu, nýbrž lze a nutno jim celý jejich návrh zamítnout pro nedostatek jejich práva k uplatňování nároku toho, ať jménem pozůstalosti, nebo vlastním jménem, aniž třeba přihlížet k nedostatku svolení pozůstalostního, pokud se týče poručenského soudu k tomuto řízení a zjišťovat, zdali zákonnou zástupkyní nezl. M. G-a je Okresní péče o mládež v S., či někdo jiný a zdali odpůrci jsou skutečně nezvěstní.

Č. 304.

Pro určení výše peněžité náhrady podle § 6 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. je rozhodnou hodnota věci v době, kdy se restituce provádí.

Restituentův odpůrce není povinen nahrazovat při vypořádání podle § 6, odst. 3 cit. zák. cenu zvláštní obliby (§ 335 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 23. října 1947, R II 174/47.)

Výměrem magistrátu města M. ze dne 24. dubna 1943 byly vyvlastněny ve prospěch S. dráhy pozemky č. parc. 266/2, 254, 160/1 a další zapsané ve vložce č. 19 a dalších vložkách poz. kn. pro kat. úz. P., vesměs vlastnický připsané M. V-ové. Tento vyvlastňovací výměr byl zrušen výměrem národním výboru města M. ze dne 1. srpna 1946 podle vl. nař. č. 110/1946 Sb.

M. V-ová se nyní domáhá restitučním návrhem proti M. dolům, národním podniku, na něž přešel majetek znárodněného podniku S. drah, vrácení vyvlastněných nemovitostí a různých nároků na náhradu škody mezi jinými též nároku za poškození plotu v částce 10.000 Kčs. Odpůrce se hájí mimo jiné tím, že plot, za nějž je požadována náhrada, byl již v době vyvlastnění v chatrném stavu a jeho dnešní stav je horší jen o normální opotřebení, vzniklé užíváním a povětrnostními vlivy.

Prvý soud uznal nárok navrhovatelky na náhradu škody za poškození plotu po právu částkou 634.40 Kčs a v důvodech svého usnesení k této otázce uvedl: Jde o to, zda navrhovatelce přísluší nárok na náhradu poškozeného plotu a v jaké výši. Podle § 6, odst. 3 zákona č. 128/1946 Sb. je restituent oprávněn žádat též náhradu škody vzešlé znehodnocením věci a zároveň zákon dodává, že osobu, proti níž tento nárok svědčí, je pokládat za držitele nepoctivého. Toto zákonné ustanovení koresponduje s § 335 obč. zák. až na to, že nárok oprávněné osoby je tu poněkud užší, poněvadž se vztahuje pouze na škodu vzniklou znehodnocením věci, kdežto podle § 335 obč. zák. je nepoctivý držitel povinen nahradit všechnu škodu, která vzešla z jeho držby. Předpokladem nároku v daném případě je, že jde o věc, která přešla do držby osoby dnes zavázané. V tomto směru zjistil soud, že plot stál původně na hranici mezi parcelou č. 256/2 cesta s ostatními parcelami, které tvořily usedlost navrhovatelčinu. Z těchto parcel byly části uvedené v enunciatě od pozemků navrhovatelčiných odloučeny a sloučeny s parc. 256/2 cesta a zapsány do vložky 936 k. z. P. jako vlastnictví S. dráhy. Dostal se tím tedy plot do držby odpůrkyniny a ta ručí dnes podle § 6, odst. 3 rest. zákona za veškerou škodu vzniklou jeho znehodnocením.

Bude však nutno zabývat se též otázkou, v jakém rozsahu je odpůrkyně povinna nahradit vzniklou škodu. Pro rozsah náhrady škody neobsahuje restituční zákon žádných předpisů a nutno se proto obrátit na předpisy obč. zák., t. j. na předpis §§ 1323, 1324, 1331 a 1332 obč. zák. Občanský zákon neustanovuje rozsah náhrady škody jednoznačně, nýbrž stupňuje náhradu škody podle rozsahu viny. Vzejde-li škoda z úmyslného jednání či hrubé nedbalosti škůdce, přísluší poškozenému plně zadostiučinění a v případě trestného činu i cena zvláštní obliby. Vzejde-li však škoda z nižšího stupně zavinění, přísluší poškozenému odškodnění podle obecné ceny, kterou měla věc v době poškození. Bude proto nutno zabývat se otázkou viny odpůrkyně na poškození plotu, zejména zda šlo o zlý úmysl či hrubou nedbalost. Podle § 1294 obč. zák. je tu zlý úmysl, byla-li škoda způsobena vědomě a s vůlí způsobit škodu. Ze spisu magistrátu města M. o expropriaci bylo zjištěno, že odpůrkyně požádala o vyvlastnění pozemků, jichž vrácení se tímto řízením domáhá, za účelem rozšíření své koksovny a ke zřízení sociálních zařízení pro své dělnictvo. Vyvlastnění soukromé cesty navrhovatelčiny žádala z toho důvodu, aby tuto cestu mohla poskytnout městu M. jako náhradu za jinou vyvlastněnou veřejnou cestu. Je zřejmo, že úmysl odpůrkynin, i když využívala poměrů vzniklých okupací a zásahu býv. říšského protektora, nesměřoval k tomu, aby vznikla navrhovatelce škoda znehodnocením plotu. Konečně navrhovatelka sama ani neuvádí, že poškození plotu vzniklo škodnou činností odpůrkyně, nýbrž uvádí, že se tak stalo zveřejněním cesty, a připouští, že škodu způsobili ti, kdož cesty užívali. Nelze proto mluvit o zlém úmyslu odpůrkyně a není tu ani důvodu spatřovat v jejím jednání hrubou nedbalost. V důsledku toho nelze zavinění odpůrkyně a rozsah škody posuzovat podle ustanovení § 1331 obč. zák., nýbrž podle ustanovení § 1332 obč. zák., ježto zřejmě tu jde o škodu nepřímou, za kterou navrhovatelka ručí již proto, že jde o škodu, k níž by nebylo

došlo, kdyby pozemky jejím přičiněním nebyly vyvlastněny. Je jisto, že ke škodě by nebylo došlo, kdyby odpůrkyně nebyla požádala o vyvlastnění cesty, poněvadž jinak cesta zůstala by uzavřena širší veřejnosti a tím poškození znemožněno. Že odpůrkyně za tuto škodu ručí, vyplývá z § 328, posl. věta obč. zák. a contr. Došel proto soud k názoru, že škodu navrhovatelce vzniklou nutno posoudit podle § 1332 obč. zák., t. j. nahradit ji obecnou cenou věci, kterou věc měla v době poškození.

Z posudku znalce zjistil soud, že hodnota starého plotu v době expropričního řízení, kdy plot nebyl ještě poškozen, vzhledem k jeho stáří a amortisaci činila u plotu t. zv. parkánového 20 K za 1 běžný metr, tedy za 21.40 m 428 K, a hodnota ostatního plotu v délce 25.80 m po 8 K za jeden běžný metr, tedy celkem 206 K 40 h. Byla tedy v době expropričního řízení obecná cena celého poškozeného plotu 634.40 K. Dnes, jak je zřejmo ze znaleckého nálezu a jak zjištěno bylo místním ohledáním, je tato část plotu úplně zničena, takže jeho hodnota není žádná. Činí tedy navrhovatelčina škoda 634.40 Kčs, které byly také navrhovatelce přisouzeny.

Rekursní soud změnil k rekursu navrhovatelky usnesení prvního soudu a přiznal jí náhradu za poškození plotu v částce 4.696.36 Kčs. Z důvodů: Podle posudku znalce arch. K. G-a byla hodnota tyčkového plotu 428.— Kčs a deskového plotu 206.40 Kčs, tedy úhrnem 634.40 Kčs. Prvý soud přiznal jako náhradu za oba ploty obecnou cenu plotů, kterou ploty měly v době poškození (§ 1332 obč. zák.). Proti tomu si navrhovatelka stěžuje a žádá, aby jí bylo přiznáno odškodnění za oba dva ploty podle obecné ceny v době, kdy se restituce provádí. Při výkladu zák. č. 128/1946 Sb. je vůdčí zásadou předpoklad, že restituční zákon je k občanskému zákoníku lex specialis a že jeho účelem je usnadnit a zlepšit postavení poškozeného a že tedy v pochybnostech nutno ho vykládat ve prospěch poškozeného. Považuje se tedy za rozhodný prospěch poškozeného a bylo by protismyslné, aby poškozený, jehož postavení má být podle restitučního zákona výhodnější než podle občanského zákona, měl v některém směru podle restitučního zákona postavení horší. Obecnou cenou je rozumět obecnou cenu věci. Je vyřešit otázku, zda je rozhodná obecná cena ke dni, k němuž se restituje, nebo ke dni, kdy se restituce provádí. Za souvislosti §§ 6 a 7 zák. č. 128/1946 Sb. a z pojmu restituce in integrum dalo by se soudit, že rozhodná je hodnota, kterou věc měla v den, kdy došlo k neplatnému právnímu jednání, pokud se týče k neplatnému převodu či jiné škodě (§ 6, odst. 3 cit. zák.). Vzhledem k tomu, co bylo pověděno, má však rekursní soud v souhlase s literaturou za to, že pro ocenění je rozhodná doba, kdy se restituce provádí. Z ustanovení § 6, odst. 1 cit. zák., jež připouští volbu mezi vrácením a náhradou, lze soudit, že zvolí-li žadatel plnění v penězích, má se mu dostat peněžního ekvivalentu za plnění věcné, což je možno jen tehdy, poskytne-li se mu hodnota věci odhadnutá ke dni, kdy by plnění věci nastalo, t. j. ke dni, kdy se restituce provádí. Podle posudku znalce arch. K. G-a stojí postavení tyčkového plotu 2.782.— Kčs a deskového plotu 1.914.36 Kčs, úhrnem 4.696.36 Kčs. Byla proto navrhovatelce přiznána místo původních 634.40 Kčs částka 4.696.36 Kčs.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu odpůrcovu usnesení nižších soudů, pokud jimi bylo rozhodováno o návrhu navrhovatelky na náhradu škody za opravu plotu a vrátil věc prvnímu soudu, aby o této části restitučního nároku dále jednal a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Jde o to, zda navrhovatelce přísluší v tomto restitučním řízení za poškození plotu, k němuž došlo, když některé její pozemky byly za okupace přičiněním odpůrkyně vyvlastněny, náhrada podle hodnoty plotu v době vyvlastnění, t. j. v roce 1942, či zda je rozhodná doba, kdy se restituce provádí.

Soud první stolice přiznal navrhovatelce podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. náhradu v částce 634 Kčs 40 h podle obecné ceny, kterou měl plot v době poškození (§ 1332 obč. zák.). Rekursní soud se přiklonil k názoru, že rozhodná je hodnota, kterou věc má v době, kdy se restituce provádí, a přisoudil navrhovatelce místo původních 634 Kčs 40 h částku 4.696 Kčs 36 h, tedy to, co podle znaleckého posudku stojí postavení nového plotu v přítomné době.

Tuto změňující část rozhodnutí rekursního soudu napadá odpůrkyně z důvodu nezákonnosti a nesprávného právního posouzení a to právem.

Restituční nárok jde podle § 6, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb., není-li možné vrácení nebo jiné navrácení k předešlému stavu anebo nemá-li ten, komu nárok přísluší, na tom zájem, na peněžitou náhradu ve výši obecné ceny. Zákon ponechává tedy žadateli volbu, zda žádá vrácení in natura nebo peněžitou náhradu. Již z toho lze usoudit, že zákon má na mysli ocenění náhrady podle doby, kdy dojde k rozhodnutí o restituci, neboť, je-li osobě domáhající se restituce vyhrazena tato volba, není možný jiný výklad než ten, že, rozhodne-li se žadatel pro plnění v penězích, má nárok na odškodnění odpovídající hodnotě, kterou má věc v době, kdy by mohl požadovat její vrácení in natura. Při jiném výkladu mohl by být zkrácen, kdyby požadoval peněžitou náhradu. Že zákon má na mysli dobu, kdy se restituce provádí, lze také dovodit z druhého odstavce § 6 rest. zák., který přiznává peněžitou náhradu tehdy, měly-li by se vrátit věci, kterých navrhovatelův odpůrce nezbytně potřebuje pro sebe, svou rodinu a svou domácnost a bez kterých se žadatel může slušně obejít. Z účelu tohoto ustanovení plyne, že tu může jít jen o ocenění náhrady podle hodnoty, kterou má věc v době restituce. Ježto tento druhý odstavec je v těsné souvislosti s odstavcem prvním, dlužno toto hledisko vztahovat i na přiznání každé peněžitě náhrady podle § 6 rest. zák. a musí pak ovšem mít důsledně platnost i v případech, kde věc by snad měla ke dni provedení restituce menší obecnou hodnotu než v době žadatelova poškození. Rozhodujícím je tu vždy, z jakého podnětu dochází v tom kterém případě k stanovení obecné ceny (Klang I, výklad k § 305 obč. zák.). A tu nelze pustit se zřetele, že nosnou myšlenkou restitučního zákona navazujícího na dekr. č. 5/1945 Sb. je zásada, že mají být odčiněny křivdy způsobené zásahy okupantů a jejich

pomahačů a že tito nesmějí podržet vývody, kterých nabyli za okupace. S hlediska této zásady a podle shora zmíněných předpisů odst. 1 a 2 § 6 rest. zák. dlužno tedy oprávněné osobě peněžitou náhradu zásadně přiznat ve výši obecné ceny věci nebo práv, které jsou předmětem restituční žádosti, v době restituce.

Nelze tu ovšem přehlédnout, že § 6, odst. 1 rest. zák. je v rozporu s odstavcem třetím tohoto paragrafu, pokud tento stanoví, že ohledně toho, co nemůže být vráceno, jakož i ohledně náhrady škody platí o osobě, proti níž nárok směřuje, ustanovení občanského práva o nepoctivém držiteli. Podle této zákonné domněnky by platil pro nároky toho druhu jednak předpis § 335 obč. zák., že nepoctivý držitel je za určitých předpokladů povinen nahradit poškozenému i cenu zvláštní obliby, — což se přičítá ustanovení o povinnosti k náhradě obecné ceny podle § 6, odst. 1 rest. zák. — jednak předpis § 1332 obč. zák., že škoda způsobená nižším stupněm nedopatření nebo nedbalostí — o takovou škodu by šlo v souzeném případě — se má nahradit podle obecné ceny, kterou měla věc v době poškození. Avšak tu nutno uvážit, že restituční zákon, třebaže je začleněn do soustavy občanského práva, dlužno pokládat za lex specialis a podle toho použití v konkrétním případě ustanovení občanského zákona jen, pokud nejsou v rozporu se shora zmíněnou vědní zásadou a se zvláštními předpisy restitučního zákona. I když tedy je v případech uvedených v § 6, odst. 3 rest. zák. osobu, proti níž návrh směřuje, zásadně pokládat za držitele nepoctivého na rozdíl od občanského práva, kde platí naopak v pochybnostech domněnka pro poctivost držby (§ 328 obč. zák.), nemá v restitučním řízení místa ani předpis § 335 obč. zák., pokud stanoví závazek osoby restituční povinné k náhradě ceny zvláštní obliby, ani ustanovení § 1332 obč. zák., stanovící povinnost nahradit obecnou cenu věci, kterou tato měla v době poškození, neboť jeho použití by v četných případech umožnilo osobě, jejímž přičiněním došlo k poškození oprávněného majitele věci neb práv, aby si podržela alespoň část výhod, kterých nabyla neoprávněně za okupace. Rekursní soud tedy nepochybil, pokud uznal, že pro ocenění způsobené škody je rozhodnou doba, kdy se restituce provádí.

Pokud však žadatelce přiznal tak zv. pořizovací cenu, t. j. hodnotu nákladu, jehož by bylo v přítomné době zapotřebí, aby poškozený, pokud se týče zničený plot byl zčásti obnoven a zčásti opraven, měl také přihlížet ke skutečnosti uplatňované odpůrcem již v první stolici, že v době vyvlastnění byl plot již v chatrném stavu, a měl žadatelce přiznat pouze náhradu odpovídající hodnotě plotu po odečtení znehodnocení podmiňného opotřebením, které tu bylo v době vyvlastnění. Znalec odhadl sice hodnotu, kterou měl plot v roce 1942, s ohledem na stáří a amortizaci, a podal také posudek, co by nyní stálo postavení nového plotu v témže provedení jako plot původní, ale neuvedl ve svém posudku výši pořizovací ceny, která odpovídá stavu, v němž by byl plot v době restituce, kdyby nebylo došlo k neplatnému jednání. Vzhledem k této stěžovatelské vytykávané neúplnosti není věc zralá k rozhodnutí a nezbylo proto než zrušit napadenou část usnesení a vrátit věc soudu první stolice k doplnění v naznačeném směru a opětovnému rozhodnutí.

Č. 305.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého.

Den úmrtí podle § 8, odst. 2 uvedeného dekretu určuje soud z úřední moci bez ohledu na návrhy účastníků.

Nejsou nezákonná (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) usnesení nižších soudů, určující den úmrtí nezvěstné osoby, hledíc k výsledkům konaného šetření podle pravděpodobnosti nepřežití a nikoliv posledním dnem doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel (§ 8, odst. 2 cit. dekr.).

(Rozh. ze dne 24. října 1947, R I 424/47.)

Prvý soud prohlásil za mrtva L. V-ovou a stanovil, že den 31. prosince 1942 dlužno považovat za den, jejíž nepřežila. Z důvodů: L. V-ová byla jako oběť rasové persekce deportována dne 23. dubna 1942 z Terezína do koncentračního tábora v Oswiečimi, kde pravděpodobně zahynula. Podle svědeckých výpovědí je o ní poslední zpráva z června 1942. Ježto od poslední zprávy o nezvěstné uplynulo více než šest měsíců, prohlašuje se k žádosti A. L-a na podkladě konaného šetření a vzhledem k tomu, že provedené řízení vyzývá marně uplynulo, za mrtva podle § 17, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb.

Rekursní soud nevyhověl rekursu A. L-a. Z důvodů: Za den úmrtí má být označen den, kterého podle výsledku konaných šetření nezvěstný pravděpodobně zemřel nebo který pravděpodobně nepřežil, jinak poslední den doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel. Došla-li od nezvěstné poslední zpráva v létě 1942, pak první soud nikterak nepochybil, když za den, který nezvěstná pravděpodobně nepřežila, stanovil 31. prosinec 1942.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu A. L-a.

Z důvodů:

Usnesení, pokud L. V-ová byla prohlášena za mrtvou, nebylo napadeno, je proto pravoplatné, a jde nyní jen o správnost určení dne smrti.

Podle § 8, odst. 2 a § 23 dekr. pres. rep. č. 117/1945 Sb. označí soud za den smrti den, kterého podle výsledku konaného šetření nezvěstný pravděpodobně zemřel nebo který pravděpodobně nepřežil, jinak poslední den doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel.

Den smrti určí soud tedy z moci úřední a návrhy účastníků v tomto směru nejsou proto rozhodné.

Určení dne smrti podle posledního dne doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel, je možno podle § 8, odst. 2 a § 23 cit. dekr. jen, když nelze určit tento den podle pravděpodobnosti úmrtí nebo nepřežití. Neurčil-li tedy rekursní soud tento den podle posledního dne uvedené doby, nýbrž podle pravděpodobnosti nepřežití, není rozhodnutí nezákonné, ježto není v rozporu s ustanovením § 8, odst. 2 cit. dekr.

Č. 306.

Soud z moci úřední použil při určení dne smrti také obsahu předloženého potvrzení ministra ochrany práce a sociální péče a také výsledků dalších šetření. To mohl učinit ve smyslu § 8, odst. 2 a § 23 cit. dekr. a ani tu nejde o nezákonnost.

Tvrdí-li Fond národní obnovy v žalobě o nepřipustnost exekuce vedené proti národnímu správci na majetek jím spravovaný, že tento majetek propadl konfiskaci, je sice k této žalobě oprávněn, exekuce sama je však bez jakéhokoli omezení přípustná, jestliže vymáhaná pohledávka vznikla po 30. říjnu 1945 při normálním provozu podniku národní správou (národním správcem).

(Rozh. ze dne 29. října 1947, Rv I 298/47.)

Srov. rozh. č. 307 Sb. n. s. II.

V exekuční věci J. Č-a proti firmě E. S. v národní správě pro 18.886 Kčs s přísl. byla v červenci r. 1946 zabavena řada movitých věcí, sepsaných v zájemním protokolu okresního soudu v P., sp. zn. E IX 1006/46.

Vylučovací žalobou podanou proti J. Č-ovi domáhá se Fond národní obnovy, aby exekuce na tyto věci (v žalobě blíže popsané) byla prohlášena podle § 37 ex. ř. za nepřipustnou z toho důvodu, že Fond národní obnovy nabyt vlastnictví k majetkové podstatě firmy E. S. a tudíž i k zabaveným věcem.

První soud žalobu zamítl. Z důvodů: Soud zjistil, že z podnětu finanční prokuratury bylo dne 20. ledna 1947 zahájeno šetření, zda jsou splněny předpoklady pro konfiskaci firmy E. S., v národní správě, ve smyslu ustanovení § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. Exekučně vymáhaná pohledávka 18.866 Kčs s přísl. je úplatou za objednané a dodané polotovary v době, kdy již firma E. S. jako německý majetek byla pod národní správou. K objednávce došlo počátkem listopadu r. 1945. J. Č. prováděl pro firmu E. S. jednak menší práce, jež nemohly být v podniku prováděny, jednak dodával polotovary v podniku potřebné. Zabavené předměty byly ve vlastnictví fy E. S. již před 5. květnem 1945. Na podkladě těchto skutkových zjištění dospěl soud k tomuto závěru: Firma E. S. podléhá podle objektivních znaků konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. ve prospěch Československé republiky, jež nastává ex lege dnem účinnosti tohoto dekretu, t. j. 30. říjnem 1945. Podle § 3, odst. 1 tohoto dekretu je Fond národní obnovy povolán k obstarávání úkolů souvisejících se zatímni správou konfiskovaného majetku a k tomu, aby podle § 5, odst. 1 cit. dekr. vypořádal závazky ke konfiskovanému majetku podle směrnic, které vydá vláda nařízením, jež dosud nebylo vydáno. Je tedy Fond národní obnovy k podání vylučovací žaloby k ochraně exekučně zabaveného ma-

jetku konfiskátu plně legitimován. Ustanovení § 5, odst. 1, č. 3 cit. dekr. se zřetelem k dovětku, že za závazky, které nebudou vypořádány, stát neodpovídá, nelze vykládat extensivně a nutno je omezit na pohledávky vážnoucí za konfiskátem do 30. října 1945. V souzeném případě nejde o exekuci na konfiskovaný majetek nemovitý, kde je exekuce nepřipustná, ježto se zřetelem na plánované dluhoprosté odevzdání novým vlastníkům je podle dekr. č. 12/1945 Sb. konfiskovaný majetek odňat pro účely pozemkové reformy jak z dispozice dosavadního vlastníka, tak i z exekučního zásahu jeho věřitelů. Jde naopak o exekuci na svršky pro pohledávku vzniklou po 30. říjnu 1945 při normálním provozu konfiskovaného podniku národní správou. Konfiskací podniku, firmy atd. nenastává ztráta povahy samostatného subjektu, pokud je i po konfiskaci, t. j. po 30. říjnu 1945, provozován pod národní správou. Ustanovení §§ 21 a 22, dekr. č. 5/1945 Sb. vymezující práva a povinnosti národního správce, nebyly dekr. č. 108/1945 Sb. zrušeny, nýbrž národní správci byli podrobeni ustanovením § 5, odst. 2 dohledu Fondu národní obnovy. Rozšíření účinnosti ustanovení § 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. i na závazky konfiskátu vzniklé po 30. říjnu 1945 při jeho správě a provozu národní správou přičilo by se povaze věci a tento názor nelze rozumně zastávat, neboť by to znamenalo moratorium pro budoucnost a podvázání provozní možnosti podniků pod národní správou, pokud se týče podniků konfiskovaných, neboť nikdo by těmto podnikům nedodával, dokud by neměl zaplacené neb alespoň placení řádně zajištěno. Dospěl proto soud k závěru, že v daném případě nelze přípustnost exekuce omezovat, neboť nelze při téže majetkové masě považovat národní správu pouze za subjekt závazků a Fond národní obnovy za subjekt práv. Nositelem práv i závazků je v daném případě Československý stát, byť výkon svého vlastnického práva rozdělil dekr. č. 5/1945 a 108/1945 Sb. mezi národní správu a Fond národní obnovy. Nečiní proto vlastnické právo Československého státu k zabaveným předmětům výkon exekuce proti národní správě firmy E. S. v souzeném případě nepřipustným a byla proto žaloba právem zamítnuta.

Odvolací soud nevyhověl odvolání. Z důvodů: Podle obsahu žaloby uplatňuje odvolatel jako třetí osoba, rozdílná od stran v exekuci sp. zn. E IX 1006/46, odpor proti této exekuci (§ 37 ex. ř.) opřený o vlastnické právo nabyté konfiskací dlužníkovu majetku podle dekr. č. 108/1945 Sb. Není pochybnosti o tom, že konfiskace nastává ex lege a to nikoli teprve dnem 30. října 1945, kdy citovaný dekret vstoupil v účinnost (§ 21), nýbrž již dnem 5. května 1945, jak plyne z předpisů dekr. č. 5/1945 Sb., zvláště pak z jeho předpisů § 1 a § 20, a z předpisů dekr. č. 12/1945 Sb. Se zřetelem na znění § 5 dekr. č. 108/1945 Sb. nemůže být sporu o tom, že konfiskaci propadá zásadně celý majetkový soubor postiženého, tedy nejen aktiva, nýbrž i pasiva, takže prakticky předmětem konfiskace je hodnota aktiv zmenšená o pasiva, při čemž toto saldo nemůže klesnout pod nulu, jestliže stát za neuhrazené dluhy neručí. Ale otázku, zda jsou splněny podmínky pro konfiskaci, je povolán řešit výlučně správní úřad jmenovaný v § 1, odst. 4

cit. dekr. v řízení správním a nikoli řádné soudy ani Fond národní obnovy. Dokud tedy nebude pravomocným aktem příslušného správního úřadu konfiskace deklarována, není podkladu pro úsudek, že jde o majetek propadlý a že byla založena právní dispozice Fondu národní obnovy s tímto majetkem (§ 3 cit. dekr.). Podle toho důkaz o propadnutí majetku může být podán jen vyhotovením pravoplatného výměru příslušného úřadu správního. Nemůže-li otázku konfiskace řešit řádný soud vůbec, není důvodu, aby uvažoval o «pravděpodobnosti» konfiskace na podkladě nejistých znaků. Spolehlivým znakem, z něhož by se dalo usuzovat na konfiskaci, není německé jméno postiženého, protože podle § 1, odst. 2 cit. dekr. konfiskaci nepodléhá majetek těch Němců, kteří za okupace prokázali věrnost Československé republice. Spolehlivým znakem není ani zavedení národní správy do podniku strany povinné, uváží-li se, že národní správa byla zaváděna i do podniků opuštěných, u nichž je jisto, že konfiskaci nepropadly, protože jsou majetkem osob státně spolehlivých (§§ 3, 24 dekr. č. 5/1945 Sb.). Národní správa je podle zřejmé intence zákona (dekr. č. 5/1945 Sb.) toliko opatření provisorní. Jejím účelem je udržet spravovaný majetek v neztenčeném stavu až do doby, kdy buď bude vrácen postiženému (§ 24 dekr. č. 5/1945 Sb.), nebo po pravoplatném prohlášení konfiskace přejde do dispozice Fondu národní obnovy (§ 3 dekr. č. 108/1945 Sb.). Pokud jde o pasiva vážnoucí na spravovaném majetku, předpis § 5 dekr. č. 108/1945 Sb. nerozlišuje. Budou tedy předmětem likvidace nejen závazky staré vzniklé před 5. květnem 1945, nýbrž i závazky nové kontrahované za národní správy, pokud nebyly z výtěžku správy uhrazeny. Tento předpis nutno vykládat ve spojitosti s předpisy §§ 1 a 3 cit. dekr. Podle toho konfiskovaným majetkem podle prvé věty § 3, odst. 1 cit. dekr. je míněn majetek, o němž není pochybnosti, že propadl ve prospěch státu, protože tato skutečnost již byla pravoplatně zjištěna příslušným správním úřadem. Má-li tento majetek být podle §§ 5 a násl. cit. dekr. likvidován a přidělen do vlastnictví přidělcům, nemůže otázka jeho konfiskace zůstat nevyřešena. Teprve po prohlášení konfiskace příslušným správním úřadem je jisto, že majetek propadl a Fond národní obnovy může se po právu ujmout jeho správy. Od tohoto okamžiku pak už podle povahy věci by nebylo přípustné vést exekuci, neboť by tím bylo rušivě zasahováno do výlučné působnosti Fondu národní obnovy v otázce likvidace majetku a jeho rozdělení přidělcům. V projednávaném případě odvolatel neprokázal, že konfiskace majetku strany povinné byla již deklarována příslušným správním úřadem a že po právní moci tohoto správního aktu se ujal správy jmění Fond národní obnovy podle § 3 cit. dekr. Podle zjištění prvního soudu, které odvoláním není dotčeno, je majetkový soubor, na který se vede exekuce, v národní správě a vymáhaná pohledávka vznikla za trvání této správy. Již sama existence národní správy jako opatření provisorního, kterým je vyloučena právní i faktická dispozice vlastníkovu (§ 20 dekr. č. 5/1945 Sb.), vylučuje i právní disposici Fondu národní obnovy podle § 3 dekr. č. 108/1945 Sb. V citovaných dekretech není předpisu obdobného §§ 251, 252, 290 ex. ř., § 11 konk. ř., § 12 vyr. ř., podle něhož by majetek v národní správě byl vyňat z exekuce, ani není před-

pisu o přiročí pro národní správy. Protože ani nebylo tvrzeno, že již byla vyslovena konfiskace jmění strany povinné příslušným správním úřadem, není podán důkaz o nabytí vlastnického práva k vylučovaným svrškům a odpor žalující strany proti exekuci je bezdůvodný.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání Fondu národní obnovy.

Z d ů v o d ů:

Žaloba je opřena o skutkové tvrzení, že majetek, na který je vedena exekuce, o kterou jde, propadl konfiskaci podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. ve prospěch Československého státu, který se tak stal ze zákona originárním vlastníkem tohoto majetku. Se zřetelem na tento žalobní přednes nelze dovolateli odepřít oprávnění k žalobě, plynoucí mu z předpisů § 3 dekr. presidenta republiky č. 108/1945 Sb. a § 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb., jimiž byl mimo jiné také povolán k tomu, aby na místě Československého státu hájil jeho práva, vzešlá mu ke konfiskovanému majetku. Zda ovšem jde skutečně o zkonfiskovaný majetek, je již otázkou věcného opodstatnění žaloby samé. Při tom není však v souzeném případě rozhodující, že dovolatel neprokázal konfiskaci pravoplatným výrokem příslušného správního orgánu podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., protože ani právní hledisko zastávané v dovolání o konfiskaci jmění podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. nemůže stejně přinést dovolateli rozhodnutí příznivější, a to ani kdyby se vycházelo z vývodů dovolání, že exekuce se vede na majetek, jenž skutečně propadl konfiskaci. Jde o exekuci k vymožení pohledávky vzniklé po 30. říjnu 1945 (§ 21 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb.) při normálním provozu podniku národní správou, t. j. národním správcem. Tato majetková podstata nemá ovšem samostatnou právní subjektivitu, ježto se jí této povahy nedostalo žádným zákonným předpisem, zejména ne dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a 108/1945 Sb.

Posláz uvedený dekret nemá žádné ustanovení o tom, co se má stát s národním správcem majetku, který propadl konfiskaci. Z předpisu § 5, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. a § 13 zák. č. 31/1947 Sb. však plyne, že v postavení národního správce majetku, byť propadl konfiskaci, nenastává zásadně žádná změna, pokud jde o práva a povinnosti vymezené mu dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., zejména předpisy §§ 18, 20 až 22 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., a že toliko působnost Fondu je mu nadřazena. Národní správce spravuje tudíž nadále s hledisek §§ 18, 21, 22 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. i zkonfiskovaný majetek, je-li ve své funkci dále ponechán nebo na takový majetek teprve zaveden, a je mu i ponechána procesní subjektivita v mezích správy majetku, na který byla národní správa zavedena. Pokud tudíž jedná v rámci tohoto zákonného oprávnění nebo povinnosti — do níž spadá i povinnost plnit smlouvy, které v tomto postavení uzavře při provozu podniku — tvoří majetek jím spravovaný v prvé řadě hmotný podklad k úhradě pohledávek a závazků vzešlých z této činnosti národního správce. Důsledkem toho je, že k vymožení takových pohledávek je proti národnímu správci

přípustná i exekuce na majetek, který spravuje, i kdyby byl tento majetek zatím zkonfiskován, poněvadž zákon pro takové pohledávky nestanovil žádné přiročí a zásadně ani neodňal možnost, aby byly uspokojeny, byť ze zkonfiskovaného majetku. To je zřejmé z předpisu § 5, odst. 1, č. 3 dekr. presidenta republiky č. 108/1945 Sb. ve spojení s předpisem § 2, odst. 1 a 4 zák. č. 31/1947 Sb., z nichž plyne, že konfiskovaný majetek neručí za závazky k němu náležející a vzniklé do 10. května 1945 již vůbec, protože tyto závazky převzal již ze zákona k vypořádání Fond národní obnovy; pokud pak jde o závazky vzniklé po 9. květnu 1945, — a o takový závazek jde v souzeném případě — jen tehdy, převezme-li jej Fond výjimečně rovněž k vypořádání. Že by k takovému převzetí pohledávky v souzeném případě došlo, dovolatel ani netvrdil. Podle toho je za předpokladů shora dovođených, jež jsou dány i v souzené věci, přípustná exekuce na majetek jsoucí v národní správě, aniž záleží na tom, zda již propadl konfiskaci či nikoliv. Je-li však exekuce přípustná, nemůže se jí dovolatel s úspěchem bránit poukazem na tvrzené vlastnické právo Československého státu k věci, na které se vede exekuce.

Námítkami vyvozovanými z předpisů dvor. dekr. č. 291/1838 Sb. z. s. a vl. nař. č. 86/1936 Sb. nelze se zabývat, poněvadž již odvolací soud vycházel z toho, že jde o nepřipustnou novotu v opravném řízení a dovolatel správnost tohoto názoru nevyvrací.

Č. 307.

Nepřevzal-li Fond národní obnovy pohledávku vzniklou v době po 9. květnu 1945 z provozu majetku daného pod národní správu k vypořádání podle § 2, odst. 1 zákona ze dne 14. února 1947, č. 31 Sb., nemůže se Československý stát bránit s úspěchem vylučovací žalobou exekuci vedené pro tuto pohledávku proti národnímu správci.

(Rozh. ze dne 29. října 1947, Rv II 134/47.)

Úřadovna sociálního pojištění v R. vede jako vymáhající věřitel u okresního soudu v R. exekuci proti firmě A., továrně na motory v B. pod národní správou, pro dlužné pojistné. V tomto exekučním řízení byly zabaveny movité věci dvojího druhu: jednak zařízení, jež bylo již v podniku firmy A. v době zřizování národní správy, jednak věci, jež byly za národní správy vyrobeny.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se Československý stát (Osídlovací úřad a Fond národní obnovy) žalobou podanou proti vymáhající věřiteli nepřipustnosti exekuce na všechny zabavené věci, jež jsou v žalobě blíže uvedeny, z toho důvodu, že vlastnictví jich přešlo konfiskací na Československý stát a že v důsledku toho spadají pod správu Osídlovacího úřadu a Fondu národní obnovy. Poněvadž tyto úřady neudělily souhlas k vedení exekuce na zabavené věci, je prý exekuce na ně nepřipustná.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Dovolatelům třeba přisvědčit, že majetek daný pod národní správu a konfiskovaný není účelovým jménem se samostatnou právní subjektivitou, protože této povahy se mu nedostalo žádným zákonným předpisem, zejména ne dekretem presidenta republiky č. 5/1945 Sb. nebo dekretem presidenta republiky č. 108/1945 Sb. Otázka ta, právě tak jako otázka, zda a pokud se dostalo národním správcům při výkonu jejich funkce procesní způsobilosti nebo právní subjektivity, je však nerozhodná, ježto jde jen o to, zda lze v souzeném případě vést exekuci na základě exekučního titulu, neznějícího proti Československému státu, nýbrž proti národnímu správci, na věci, o nichž dovolatelé tvrdí, že k nim nabyl Československý stát konfiskací vlastnického práva, ač Osidlovací úřad a Fond národní obnovy nedali k vedení exekuce souhlas.

Rozhodnutí nižších soudů nejsou právně mylná.

Jde o exekuci k vymození pohledávky vzniklé provozem národní správy na majetek daný pod národní správu. K úhradě takových pohledávek tvoří hmotný substrát v první řadě tento majetek, i když propadl konfiskaci. Důsledkem toho je i přípustná exekuce k jejich uspokojení z tohoto majetku, protože zákon pro tyto pohledávky nestanovil žádné příročí a zásadně ani neodíhal možnost jich uspokojení z takového majetku, k němuž náleží. To je zřejmé z předpisu § 5, odst. 1, č. 3 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. ve spojení s předpisem § 2, odst. 1 a 4 zák. č. 31/1947 Sb., z nichž plyne, že konfiskovaný majetek neručí již vůbec za závazky k němu náležející a vzniklé do 10. května 1945, ježto tyto závazky již převzal ze zákona k vypořádání Fond národní obnovy; pokud pak jde o závazky vzniklé po 9. květnu 1945, — a o takový jde i v souzeném případě — jen tehdy, převzal-li je Fond výjimečně rovněž k vypořádání. Že by k takovému převzetí pohledávky Fondem národní obnovy v souzené věci došlo, dovolatelé ani netvrdí. Třeba proto vycházet z předpokladu, že onen majetek ručí za vymáhanou pohledávku, o níž žádným zákonným předpisem nebylo stanoveno, že postihuje stát, a nutno proto připustit, že je k jejímu vymození přípustná i exekuce na onen majetek, když příročí pro ni nebylo vysloveno. Nemohou se proto dovolatelé s úspěchem bránit exekuci poukazem na tvrzené nabytí vlastnického práva Československým státem k majetku postiženému exekucí z důvodů konfiskace, nebo tím, že exekuce se vede na základě exekučního titulu, který nezní proti Československému státu.

Č. 308.

I když byla v základním sporu žalována a odsouzena strana, jejíž majetek byl v době zahájení sporu konfiskován, není přece tato strana oprávněna k žalobě o obnovu, leč by novými skutečnostmi a důkazy doličovala, že již v základním sporu měla být žaloba vzhledem k nastalé konfiskaci zamítnuta.

K nedostatku aktivní legitimace k žalobě o obnovu plynoucí z předpisů § 20 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. a dekretu presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb. nutno přihlížeti z úřední povinnosti v každém období řízení.

(Rozh. ze dne 30. října 1947, Rv I 154/47.)

Ve sporu H. S-ové a V. S-ové proti L. S-ovi a R. S-ovi, oběma nezvěstným, zastoupeným opatrovníkem Dr. T-em, o neplatnost smlouvy uznal krajský soud v M. rozsudkem ze dne 13. září 1945, sp. zn. Ck I 341/45, že trhovlá smlouva o nemovitostech, a to: velkostatku »S.«, zapsaném ve vl. č. 1280 desk zemských, a pozemků zapsaných ve vl. č. 244 poz. knihy kat. úz. K., ve vl. č. 6, 54, 55, 86, 93, 135 poz. knihy kat. úz. S. a ve vl. č. 284 poz. kn. kat. úz. D. ze dne 30. června 1942 v M. a dne 5. července 1942 v L. uzavřená mezi V. S-ovou a H. S-ovou, jako prodávajícími se strany jedné a L. S-em a R. S-em, jako kupujícími se strany druhé je neplatná a že vklady práva vlastnického povolené na základě této smlouvy L. a R. S-ovým, každému polovicí, usnesením krajského soudu v P. ze dne 25. ledna 1943 a dalšími usneseními jsou neplatné a mohou býti vymazány. Soud dospěl v důvodech tohoto rozsudku na základě provedených skutkových zjištění k závěru, že trhovou smlouvou o velkostatku »S.« sjednali H. S-ová a V. S-ová nikoliv ze svobodné vůle, nýbrž jedině proto, že byli k tomu donuceni referentem pozemkového úřadu N. B-em pod pohrůžkou, že nepřivolí-li ke smlouvě, bude velkostatek zabrán německou říší.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhají se L. S. a R. S., oba nezvěstní a zastoupení opatrovníkem Dr. T-em, žalobou proti H. S-ové a A. S-ovi, aby jim byla povolena obnova sporu sp. zn. Ck I 341/45 krajského soudu v M. a aby byl rozsudek ze dne 13. září 1945 zrušen, pokud se týče změn tak, že se žaloba zamítá. Žalobci L. S. a R. S. opírají žalobu o důvod podle § 530, č. 7 c. ř. s. tvrdíce, že teprve po skončení sporu sp. zn. Ck I 341/45 nabyl opatrovník, jenž za ně spor vedl, vědomosti o nových skutkových okolnostech a to: 1. že prý mezi spornými stranami byl naprostý přátelský příbuzenský poměr, 2. že žalované samy žalobcům koupí velkostatku nabízely jako blízkým příbuzným, 3. že žalobci v původním sporu nebyli pasivně oprávněni, protože na velkostatek, o nějž jde, byla uvalena národní správa okresním národním výborem v M. v srpnu 1945 a zemským národním výborem v září 1945 a že velkostatek byl podle ustanovení § 1, č. 1, písm. a) dekr. č. 12/1945 Sb. konfiskován pro účely pozemkové reformy a že je nyní spravován Národním pozemkovým fondem při ministerstvu zemědělství.

První soud zamítl žalobu o obnovu.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobců. Z důvodů: Podle § 541, odst. 1 c. ř. s. je především rozhodnout otázku důvodnosti a přípustnosti žaloby o obnovu, čili rozhodnout o tom, zda nově nalezené a přednesené skutkové okolnosti, o nichž současně byly nabídnuty důkazy, byly by mohly ve věci hlavní způsobit příznivější rozhodnutí pro

odvolatele. To by však vzhledem k odůvodnění rozsudku, vydaného v obnoveném sporu, skutkové okolnosti, uplatněné jako důvody obnovy, způsobiti nemohly. A s tímto názorem prvního soudu souhlasí i soud odvolací. Neboť přátelský příbuzenský poměr žalovaných k odvolatelům před uzavřením tržební smlouvy nevyvrací zjištění prvního soudu, že žalované tržební smlouvou uzavřely jen proto, že jim bylo pozemkovým úřadem pohroženo, že jinak bude velkostatek zabrán říší. Proto je správný i závěr z toho plynoucí, že tu scházelo na straně žalovaných pravé přivolení a že ku sjednání smlouvy byly přivedeny donucením. Totéž platí o skutkovém tvrzení odvolatelů, že žalované samy jim nabídky koupi velkostatku jako blízkým příbuzným. Neboť byly-li žalované pozemkovým úřadem donuceny velkostatek prodat, není moment donucení odčiněn tím, že samy jako kupce volily odvolatele. Tento závěr je podporován zjištěním napadeného rozsudku, že se totiž žalované ve své tísní rozhodly prodat statek žalobcům doufajíce, že tím dosáhnou spíše výhod pro sebe vzhledem k příbuzenským poměrům. Ostatně nasvědčují tomu i vývody odvolání, v němž odvolatelé opětně zdůrazňují, že žalované navrhovaly prodej velkostatku kupci, který by jim byl příjemný. Souhlasit jest i s názorem prvního soudu, že okolnost, že na velkostatek S. byla zavedena národní správa, nemá vlivu na pasivní legitimaci odvolatelů ve sporu, o jehož obnovu jde. Z důvodu uvalení národní správy na velkostatek nemohla by žaloba proti odvolatelům v tomto sporu být zamítnuta, neboť nejde tu o práva a závazky ze správy velkostatku, nýbrž o platnost smluvních projevů sporných stran, učiněných dávno před zavedením národní správy. Rozsudkem v obnovovacím sporu, ať již žalobě vyhověl nebo ji zamítal, mohlo být rozhodnuto jen o vzájemném právním poměru mezi spornými stranami, nikoliv o právním poměru některé ze sporných stran k národní správě, ježto tyto právní poměry byly stanoveny správními akty, jichž se rozepře, o jejíž obnovu je žalováno, nedotýká. Proto by se odvolatelé nemohli v obnovovaném sporu úspěšně bránit námitkou nedostatku pasivní legitimace z toho důvodu, že na velkostatek, o němž mezi nimi a žalovanými došlo k tržební smlouvě, byla později zavedena národní správa. Z těchto důvodů nemá na pasivní legitimaci odvolatelů vliv konfiskační řízení zahájené podle zjištění prvního soudu o velkostatku S. Podle toho, co bylo uvedeno, vyplývá bezdůvodnost žaloby již ze samých skutkových přednesů žalobních a první soud proto nepochybil, když ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců.

Z d ů v o d ů:

Dovolatelé sami uplatnili v žalobě o obnovu nedostatku pasivní legitimace v základním sporu z důvodu, že jsou Němci a jejich velkostatek, o němž jde v základním sporu, byl podle dekr. č. 12/1945 Sb. zkonfiskován. Je-li to správné, schází jim aktivní legitimace ve sporu o obnovu, neboť tento spor se týká, jako již základní spor, majetku, který, i za zkonfiskování podle dekr. č. 12/1945 Sb., jim již nenáleží a v příčině něhož pozbyli práva dispozice již ustanovením § 20 dekr. č. 5/1945 Sb. Ne-

záleží na tom, že dovolatelé byli stranou v základním sporu. Tato okolnost mohla by jen tehdy odůvodnit jejich aktivní legitimaci ve sporu o obnovu bez ohledu na nedostatek jejich oprávnění disponovati s předmětem sporu, kdyby důvody obnovy směřovaly právě k doložení nedostatku jejich pasivní legitimace v základním sporu, čemuž však tak není. Ježto předpisy konfiskačního dekretu č. 12/1945 Sb. a předpis § 20 dekr. č. 5/1945 Sb. jsou předpisy rázu kogentního, vydané ve veřejném zájmu, dlužno k nedostatku aktivní legitimace vyplývajícimu z nich přihlížet z úřední povinnosti v každém období řízení, a v souzené věci dlužno k němu přihlížet také z toho důvodu, že dovolatelé, jak již řečeno, uplatnili v žalobě o obnovu sami nedostatek pasivní legitimace v základním sporu, z něhož se však podává nedostatek jejich aktivní legitimace ve sporu o obnovu. K přednesu strany, jenž je jí na úkor, dlužno totiž vždy hledět (srov. rozh. č. 3007 Sb. n. s. I.). Schází-li však dovolatelům aktivní legitimace ke sporu o obnovu, byla jejich žaloba o obnovu nižšími stolicemi právem zamítnuta, a dlužno zamítnout i jejich dovolání, aniž je zapotřebí se vypořádat s jeho vývody.

Čís. 309.

Dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu, pokud se týče Fondu národní obnovy, nápravy knihovního vkladu, má-li za to, že jeho povolení je v rozporu s předpisy o konfiskaci nebo cíli jimi sledovanými.

Správní orgány nejsou podle § 24 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. oprávněny vrátit majetek pozbytý pod »tlakem okupace« (§ 1 cit. dekr.), nýbrž jen majetek pozbytý v důsledku národní, politické nebo rasové persekuce (§ 24, odst. 1 cit. dekr.).

(Rozh. ze dne 31. října 1947, R I 321/47.)

Podle potvrzovací listiny místního národního výboru v J. ze dne 29. dubna 1946 povolil knihovní soud B. F-ovi a Š. F-ové vklad vlastnického práva na nemovitostech zapsaných ve vložce č. 458 poz. knihy pro kat. úz. J., dosud knihovně připsaných Němcům A. A-ovi a F. A-ovi. Proti jeho usnesení podali stížnost Československý stát a Fond národní obnovy.

Rekursní soud k rekursu Československého státu a Fondu národní obnovy knihovní žádost zamítl. Z d ů v o d ů: Rekursní soud přezkoumal usnesení a spisy a shledal, že usnesení trpí vadou stěžovateli neuváděnou, že totiž bylo vydáno na základě listiny, k jejímuž oprávnění místní národní výbor v J. nebyl oprávněn, takže potvrzovací listina nemůže být podle § 292 c. ř. s. považována za veřejnou listinu. První soud měl povinnost k oprávnění místního národního výboru v J. z úřadu přihlížet a listinu, na jejímž podkladě za zápis bylo žádáno, podrobit zkou-

mání. Podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. jsou orgány příslušné podle § 7 oprávněny vrátit majetek daný pod národní správu dřívějším majitelům, kteří tohoto majetku pozbyli v důsledku národní, politické nebo rasové persekuce. Že by navrhovatelé z toho důvodu majetek pozbyli, v listině uvedeno není, ale je uvedeno jen to, že majetek pozbyli pod tlakem okupace. Tlak okupace na jedné straně, národní, rasová, politická persekuce na straně druhé jsou různé pojmy. Podle § 24 cit. dekr. nejsou orgány správní oprávněny vracet majetek, pozbylý jen pod tlakem okupace. Žádat vrácení majetku pozbylého pod tlakem okupace bylo upraveno teprve zákonem č. 128/1946 Sb. a podle § 10 tohoto zákona jsou k řízení příslušné soudy. Podle toho, co uvedeno, není možno potvrzovací listinu považovat za vydanou oprávněným orgánem, tedy za vkladu schopnou listinu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti navrhovatelů.

Důvody:

Lichá je námitka stěžovatelů, že Československý stát a Fond národní obnovy, zastoupení finanční prokuraturou, nebyli vůbec ke stížnosti proti usnesení soudu první stolice oprávněni. Dokud není příslušným orgánem pravoplatně vysloveno, že určitý majetek Němce je vyňat z konfiskace, nelze finanční prokuratuře odpírat oprávnění, domáhat se jménem státu, pokud se týče Fondu národní obnovy prostředky přípustnými podle knihovního řádu nápravy knihovního vkladu, má-li za to, že povolením knihovního vkladu došlo k rozporu s předpisy dekr. č. 108/1945 Sb. nebo cíli jimi sledovanými. Konfiskací byl by nabyt stát ipsa lege vlastnictví k majetku konfiskovanému. Je proto podle § 123, č. 1 a § 126 knih. zák. a § 6 nesp. zák. (srov. rozh. č. 8667 Sb. n. s.) oprávněn k rekursu, byl-li na majetek, o němž již podle knihovní žádosti je pochybnost, zda nepodléhá konfiskaci, povolen knihovní vklad. Nikoliv jistota, že jde o konfiskovaný majetek, nýbrž již i pochybnost v tomto směru opravňuje ho pro veřejnoprávní velící povahu předpisů dekretu č. 108/1945 Sb. k podání rekursu proti kladnému vyřízení takového návrhu.

Ani ve věci samé není dovolací rekurs oprávněn. Dovolací soud schvaluje úsudek rekursního soudu, že místní národní výbor v J. byl by jen tehdy oprávněn, aby podle § 24, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. vrátil stěžovatelům nemovitosti, o něž jde, kdyby byl splněn předpoklad tohoto ustanovení, že jde o vrácení majetku, jehož osoby tam blíže zmíněné pozbyly v důsledku národní, politické nebo rasové persekuce, čímž se právě liší ustanovení § 24, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. od § 1 tohoto dekretu, který mluví o neplatnosti majetkových převodů a jakýchkoliv majetkoprávních jednání uzavřených pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Pojem »tlak okupace« je širší a zahrnuje také případy, které nelze podřadit pod pojem »důsledek persekuce«, a právě v těchto případech orgán zmíněný v § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. není oprávněn, aby majetek vrátil. Výměrem místního národního výboru v J. byla nemovitost, o kterou jde, vrácena B. a Š. F-ovým, protože byla pod

tlakem okupace trhovou smlouvou ze dne 3. prosince 1938 prodána A. a F. A-ovým; z této listiny není však zřejmo, že jde o případ, kde se majetkový převod pod tlakem okupace stal zároveň důsledkem národní, politické nebo rasové persekuce. Není tudíž z této listiny zřejmo, že byla vydána místním národním výborem v mezích jeho úředního oprávnění, za kteréhožto předpokladu jediné by bylo lze na jejím základě povolit knihovní vklad (§ 292 c. ř. s., § 33, písm. d) knih. zák. ve spojení s § 1, č. 10 ex. ř.).

Rekursní soud proto k stížnosti státu, pokud se týče Fondu národní obnovy — k níž tento byl oprávněn, poněvadž je pochybnost, zda nejde o majetek propadlý konfiskaci — knihovní žádost již z tohoto důvodu právem zamítl.

Č. 310.

Okolnost, že straně bylo pro mimořádné poměry v době nesvobody znemožněno dostavit se osobně k prvnímu roku, je důvodem odporu proti rozsudku pro zmeškání při něm vydanému podle čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z roku 1946, i tehdy, byla-li obsilka k zmeškanému roku doručena jejímu právnímu zástupci, jemuž udělila všeobecnou procesní plnou moc.

(Rozh. ze dne 31. října 1947, Rv I 234/47.)

Pravoplatným rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 1. července 1944, sp. zn. Ck VIII 44/44 byl uznán V. P. povinným zaplatit O. N-ovi částku 43.700 K s přísl. a útraty sporu. V tomto sporu byla doručena žaloba k rukám Dr. V. V-a, advokáta v P., jako zástupce žalovaného V. P-a. Dr. V. V. žalobu přijal, avšak k prvnímu roku se nedostavil. V důsledku toho vydal soud rozsudek pro zmeškání podle žalobního návrhu a doručil tento rozsudek opět Dr. V. V-ovi jako zástupci žalovaného. Opravné prostředky proti rozsudku nebyly podány.

Ve sporu, o nějž tu jde, odporuje nyní V. P. žalobou podanou proti O. N-ovi podle zákona č. 76/1946 Sb. z důvodu čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb. a navrhuje, aby rozsudek byl zrušen. Žalobce V. P. tvrdí, že dne 1. března 1944 byl vzat do vazby německou tajnou policií a ve vazbě nepřetržitě držen až do revoluce roku 1945. Ačkoliv nyní žalovaný při podání žaloby sp. zn. Ck VIII 44/44 krajského soudu v P. prý dobře znal tehdejší adresu V. P-a, využil okolnosti, že V. P. byl v koncentračním táboru, k tomu, aby mu znemožnil intervenci při soudním řízení a proto prý v žalobě uvedl, že jeho pobyt je neznám, z toho důvodu prý dal doručiti žalobu do rukou jeho dřívějšího právního zástupce Dr. V. V-a. Tento právní zástupce prý však V. P-a o obsahu žaloby nevyrozuměl a V. P. mu nedal ani plnou moc, aby ho ve sporu sp. zn. Ck VIII 44/44 zastupoval. Ža-

lovaný O. N. namítl, že se žalobce nemůže dovolávat ustanovení čl. 6, odst. 1, písm. c) dekr. o obnovení právního pořádku proto, že ve sporu sp. zn. Ck VIII 44/44 byl řádně zastoupen advokátem, jehož plná moc byla soudu vykázána.

Prvý soud zamítl žalobu z těchto důvodů: Podle ustanovení čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku lze odporovat pravoplatnému rozhodnutí soudnímu, bylo-li straně pro mimořádné poměry v době nesvobody znemožněno nebo ztíženo dostavit se k řízení nebo provést důkaz. Soud zjistil, že k žalobě ve sporu sp. zn. Ck VIII 44/44 byla připojena plná moc, kterou udělil nynější žalobce V. P. Dr. V. V-ovi, advokátu v P. Dále bylo zjištěno, že žaloba i rozsudek pro zmeškání byly doručeny Dr. V. V-ovi. Je-li správně tvrzení P-ovo, že Dr. V. V-ovi nedal příkaz, aby ho ve sporu zn. sp. Ck VIII 44/44 zastupoval, a že mu nevystavil plnou moc, nebyl by býval V. P. v tomto sporu vůbec zastoupen a Dr. V. V. by se vydával za jeho zmocněnce na základě neplatné, zrušené, nebo podvodně zhotovené plné moci. Kdyby však tomu tak bylo, pak to nebyly mimořádné poměry z doby nesvobody, které nynějšímu žalobci znemožnily nebo ztížily dostavit se k řízení v základním sporu nebo provést důkaz, nýbrž znemožnily, pokud se týče ztížily by mu to podvodné činy jeho někdejšího právního zástupce, což by zakládalo důvod žaloby pro zmatečnost podle § 529, odst. 1, č. 2 c. ř. s. nebo žaloby o obnovu podle § 530, č. 3 c. ř. s. Žaloby tyto nelze nahradit odporem podle zákona č. 76/1946 Sb. Pokud okolnost, že se Dr. V. V. ve sporu sp. zn. Ck VIII 44/44 vykázal plnou mocí nynějšího žalobce, není vyvrácena, nelze mít za to, že by žalobci bylo pro mimořádné poměry v době nesvobody znemožněno nebo ztíženo dostavit se k řízení a provést důkaz.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobce. Z důvodů: Zákon o obnovení právního pořádku (příloha k zákonu ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. pro rok 1946) má v čl. II, čl. 6 zvláštní ustanovení o rozhodnutích z doby nesvobody. Podle jeho odst. 1 lze veškerá i pravoplatná rozhodnutí soudů zrušit neb změnit, pokud byla vydána v době nesvobody, a bylo-li mezi jiným straně pro mimořádné poměry doby nesvobody znemožněno neb ztíženo dostavit se k řízení neb provést důkaz. Má tedy zákon na mysli případy, kdy byla straně poměry, způsobenými okupanty za doby nesvobody, odňata možnost zúčastnit se řízení, a to buď osobní účastí anebo prostřednictvím zmocněnce. V řízení u sborového soudu, jímž je i soud procesní, je předepsáno nucené zastoupení advokátem (§ 27 c. ř. s.). Nebyl by tedy odvolatel mohl ve sporu sp. zn. Ck VIII 44/44, kromě prvního roku, samostatně vystupovat. V sporné věci Ck VIII 44/44 podle zjištění prvního soudu odvoláním nenapadeného byly žaloba i kontumační rozsudek doručeny Dr. V. V-ovi, advokátu v P. jako procesnímu zmocněnci proto, že byla k žalobě připojena plná moc, daná mu odvolatelem. Její platnost neb pravost soud nezkoumá, stačí, že je předložena a je formálně správná. Procesní úkony předsevzaté na podkladě plné moci mají účinky jako procesní úkony strany samotné (§ 34 c. ř. s.). Procesní soud postupoval ve sporu

zn. sp. Ck VIII 44/44 formálně správně, když provedl doručení vykázanému procesnímu zmocněnci Dr. V-ovi. Jaké procesní úkony tento provedl, pokud se týče opominul provést, je nerozhodné, neboť to záviselo na jeho úvaze jako právního zástupce. Rozhodli-li se právní zástupce, že k prvnímu roku ve věci sp. zn. Ck VIII 44/44 nepůjde u vědomí, že za tohoto stavu může být vydán proti jeho zmocniteli kontumační rozsudek, je jednání Dr. V-a formálně bez závady právě tak, jako procesní postup soudu, jenž vydal proti odvolateli rozsudek pro zmeškání. Na jeho vydání neměla vlivu ta okolnost, že se odvolatel nedostavil, i za právě v koncentračním táboře či ve vazbě policie, nýbrž to, že jeho procesní zmocněnec, ač řádně vyrozuměn, nepřišel k soudu. To, co odvolatel uvádí až v odvolání, totiž, že procesní plná moc, daná Dr. V-ovi a v citované věci použitá, byla pro jiný případ než zn. sp. Ck VIII 44/44, nebylo tvrzeno v první stolici a proto jde o nepřipustnou novotu (§ 482, druhý odst. c. ř. s.), nehledíc ani k tomu, že skutečnost ta by neměla na tuto věc žádného vlivu. Byl-li Dr. V. nepravým zástupcem, není tato skutečnost v právní souvislosti s důvodem žalobního nároku uplatněného v této věci. Rovněž je nerozhodné, zda Dr. V. o roku a rozsudku odvolatele nevyrozuměl, neboť ani tato skutečnost nemá na platnost procesních úkonů ve sporu zn. sp. Ck VIII 44/44 žádného vlivu a není v právní souvislosti s důvodem žalobního nároku v souzené věci. Ostatně při ústním jednání odvolacím odvolatel doznal, že Dr. V. měl jeho všeobecnou plnou moc procesní, opravňující ho také k přijímání žalob.

Nejvyšší soud změnil k dovolání žalobcovu rozsudek nižších soudů tak, že žalobě vyhověl a rozsudek pro zmeškání krajského soudu v P. ze dne 1. července 1944, sp. zn. Ck VIII 44/44 zrušil.

Z důvodů:

Dovolání uplatňuje důvod podle § 503, č. 4 c. ř. s.

Rozsudek pro zmeškání, o nějž jde, byl vynesena při prvním roku (§§ 239 a násl. c. ř. s.). Podle § 26, odst. 1 c. ř. s., pokud není v civilním řádu soudním nic jiného stanoveno, mohou strany činit procesní úkony buď samy nebo zmocněncem. Při prvním roku, byť šlo o spor advokátský, není třeba zastoupení advokátem (§ 27, odst. 2 c. ř. s.). I když dal žalovaný (nynější žalobce) všeobecnou plnou moc advokátu, mohl svou činností při prvním roku zabránit vynesení rozsudku pro zmeškání, byl-li advokát jím zmocněn v tomto případě nečinným. Ježto první rok se konal v době nesvobody a žalovaný byl v době jeho konání ve vazbě, pokud se týče v koncentračním táboře, takže se k prvnímu roku nemohl dostavit, bylo mu jako straně znemožněno pro mimořádné poměry doby nesvobody dostavit se k řízení a je dán případ čl. II, hl. II, čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. (§ 2 zák. č. 76/1946 Sb.).

Vzhledem k tomu, že odvolací soud došel k jinému názoru, neposoudil věc správně a bylo proto odvolání vyhověno.

Č. 311.

K žádosti o restituci knihovního stavu (vlastnického práva) podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. jsou oprávněni jedině původní vlastníci. Knihovní věřitelé a osoby oprávněné z reálného břemene nejsou k této žádosti oprávněni.

Majetkové restituce, při níž je nutno provést vypořádání vzájemných plnění, nelze se domáhat podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb., nýbrž jen podle zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb.

Ustanovení § 32, odst. 2 a § 45 zákona č. 100/1931 Sb. nelze použít v knihovních věcech.

(Rozl. ze dne 4. listopadu 1947, R I 237/47.)

Zemský soud zamítl návrh Československého státu, státní správy kultové, aby byla podle § 10 zák. č. 76/1946 Sb. a § 32 nesp. zák. zrušena, pokud se týče změněna tato usnesení: 1. Usnesení okresního soudu v M. ze dne 6. května 1941 sp. zn. 1211/41, jímž byl podle smlouvy ze dne 5. dubna 1941 sjednané mezi J. M-em a A. M-ovou jako prodávateli, a bývalým říšským vojenským fiskem jako kupitelem povolen zápis pozemků odepsaných z vložky č. 878 zemských desk s přenesením knihovních břemen do nové vložky č. 614 poz. knihy pro kat. úz. L. a v této vložce vloženo vlastnické právo pro německou říši — vojenský fiskus. 2. Usnesení krajského soudu v M. jako soudu rekursního ze dne 10. března 1942, sp. zn. R III 68/41, jímž nebylo vyhověno stížnosti Československého státu (tutely nad kmenovým jménem církevním) proti usnesení ad 1. 3. Usnesení krajského soudu v Praze ze dne 7. května 1941, sp. zn. 2757/41 zemských desk, jímž bylo povoleno podle zmíněné smlouvy ze dne 5. dubna 1941 definitivní odepsání pozemků přenesených z vložky č. 878 zemských desk českých do vložky č. 614 pozemkové knihy pro kat. úz. L. s přenesením knihovních břemen. 4. Usnesení zemského soudu v Praze jako soudu rekursního ze dne 13. prosince 1941, sp. zn. R VII 268/41, jímž nebylo vyhověno stížnosti Československého státu proti usnesení uvedenému pod 3.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu Československého státu (tutely nad kmenovým jménem církevním).

Důvody:

V knihovní vložce č. 878 zemských desk českých byly za okupace provedeny podle kupní smlouvy ze dne 5. dubna 1941, sjednané mezi J. M-em a A. M-ovou jako prodávateli a býv. říšským vojenským fiskem jako kupitelem, k návrhu komisařského vedoucího pozemkového úřadu IX. sekce ministerstva zemědělství, o nemovitostech v kupní smlouvě uvedených tyto knihovní převody:

1. Usnesením krajského soudu civilního v Praze z 18. dubna 1941, zn. sp. 217/41, byla povolena poznámka závad prostého odepsání pozemků uvedených v svrchu zmíněné kupní smlouvě.

2. Usnesením okresního soudu v M. ze 6. května 1941, zn. sp. 1211/41 byly tyto pozemky zapsány do vložky č. 614 kat. úz. L. a v této vložce vloženo vlastnické právo pro německou říši — vojenský fiskus. Stížnosti Československého státu (tutely nad kmenovým jménem církevním) do tohoto usnesení nevyhověl krajský soud v M. usnesením z 10. března 1942, zn. sp. R III 68/41.

3. Usnesením krajského soudu civilního v Praze ze 7. května 1941, zn. sp. 2757/41 bylo povoleno definitivní odepsání těchto pozemků, přenesených z vložky č. 878 zemských desk českých do vložky č. 614 kat. úz. L. Stížnosti Československého státu proti tomuto usnesení nevyhověl zemský soud v Praze usnesením z 13. prosince 1941, zn. sp. R VII 268/41.

Poněvadž na nemovitostech odprodaných z vložky č. 878 zemských desk českých říšskému vojenskému fisku vázl podle § 20 traktátu de iuribus incorporalibus z r. 1679 reálný patronát pro římskokatolickou faru a kostel v L., v této vložce nevznačený, a poněvadž přenesením těchto nemovitostí bez souhlasu příslušných politických i církevních činitelů do rustikální knihovny vložky tento patronát zanikl a může býti znovu obnoven jen obnovením původního knihovního stavu, navrhl Československý stát u výkonu tutely nad církevním jménem u zemského soudu v Praze dne 26. října 1946, aby všechna čtyři usnesení, citovaná pod 2. a 3., byla zrušena nebo změněna tak, že se obnovuje původní knihovní stav ve vl. č. 878 zem. desk českých. Tento návrh opírá Československý stát jednak o ustanovení § 10 zák. č. 76/1946 Sb., jednak o předpis § 32 nesp. zák.

Československý stát u výkonu tutely nad církevním jménem, jakožto osoba oprávněná z reálného patronátu vázajícího na nemovitostech vložka č. 878 zem. desk česk., nemůže se v žádném případě domáhat restituce původního knihovního stavu, tak jak to v souzeném případě činí, t. j. aby zároveň s restitucí původního knihovního stavu byl obnoven i vklad vlastnického práva pro původní vlastníky J. a A. M-ovy; žádat o restituci knihovního stavu tak, aby byly původním vlastníkům vráceny do knihovního vlastnictví nemovitosti jimi v době nesvobody odprodané, mohou totiž jedině původní knihovní vlastníci. Třetím osobám, a to zejména knihovním věřitelům a osobám oprávněným z reálného břemene však vůbec nepřísluší se domáhati restituce knihovního vlastnictví pro původní vlastníky, neboť uplatňovati nárok na restituci vlastnictví k nemovitostem je nárokem ryze disposičním, příslušejícím výlučně původním knihovním vlastníkům, pokud se týče jejich právním nástupcům.

Mimoto byla knihovní usnesení uvedená pod 2., 3., vydaná jen na základě kupní smlouvy ze dne 5. dubna 1941, a to jakožto provedení této kupní smlouvy v pozemkových knihách se tedy nestalo podle §§ 424, 431 obč. zák. Provedení této kupní smlouvy v pozemkových knihách se tedy nestalo podle neplatných právních předpisů, i když rekursní soud se v důvodech svých usnesení zmíněných pod 2.—3. dovolává též nařízení č. 75/1939 Sb. Bez předložení této kupní smlouvy by nebylo nikdy došlo k vydání knihovních usnesení uvedených pod 2., 3. Předpokladem pro restituci původního knihovního stavu tedy je, že bude odstraněno právní jednání, t. j. kupní smlouva z 5. dubna 1941, která byla uzavřena

jen proto, aby se předešlo vyvlastnění pro německou říši a aby bylo rozšířeno vojenské cvičiště pro německou říši. Navrácení v předešlý stav při neplatnosti právního jednání vyžaduje podle § 7 zák. č. 128/1946 Sb., aby nejen nabyvatel vrátil věc, nýbrž též, aby prodávatel vrátil přijatou kupní cenu. To se však nemůže stát v projednávaném případě v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb., nýbrž jediné restituci podle zák. č. 128/1946 Sb. V konkrétním případě není proto vhodná restituce navrhanou cestou podle zák. č. 76/1946 Sb. Je tedy napadené usnesení, pokud nevyhovělo návrhu na restituci podle zákona č. 76/1946 Sb., správné.

Skutečnost, že parcely odepsané z vložky č. 878 čes. zem. desk byly podle usnesení okres. soudu v M. ze 6. května 1941, č. d. 1211/41; zapsány do vložky č. 614 pro kat. úz. L. a v nich vloženo vlastnické právo pro bývalou německou říši — vojenský fiskus, když před tím byly odepsány usnesením krajského soudu civilního v Praze z 18. dubna 1941, č. j. 2171/41 zem. desk a usnesením téhož soudu ze 7. května 1941, č. j. 2757/41 zem. desk bez přenesení v zemských deskách tehdy nevyznačeného reálného patronátu, vázajícího ve prospěch římsko-katolické fary a kostela v L., uplatňoval Československý stát u výkonu tutely nad církevním majetkem již ve stížnosti proti usnesení krajského soudu civilního v Praze, č. d. 2757/41 z. d. Tato stížnosti nevyhověl zemský soud v Praze usnesením z 13. prosince 1941, č. j. R VII 268/41.

V souzené věci navrhl Československý stát u zemského soudu v Praze, aby zemský soud v Praze změnil podle § 32, odst. 2 nesp. zák. své usnesení z 13. prosince 1941, č. j. R VII 268/41 tak, že se obnovuje původní knihovní stav ve vložce č. 878 zemských desk českých. Účelem tohoto návrhu tedy bylo dosíci podle § 32, odst. 2 nesp. zák. změny dvou souhlasných knihovních usnesení. Usneseními, jichž změna se navrhuje podle § 32, odst. 2 nesp. zák., byly povoleny knihovní zápisy podle kupní smlouvy, v níž kupitelem byl býv. německý vojenský fiskus zastoupený pozemkových úřadem, a nejde o otázku týkající se pozemkové reformy. Jde tedy o návrh ve věci knihovní, pro kterou platí předpisy knihovního zákona. Knihovní řízení je sice řízením nesporným, avšak zákon o základních ustanoveních soudního řízení nesporného č. 100/1931 Sb. platí v knihovním řízení jen potud, pokud jde o otázku, která není upravena knihovním zákonem (důvody rozh. č. 14041 a rozh. č. 13520 Sb. n. s. I.). Knihovní zákon upravuje výslovně otázku, kdy a jak mohou být změněny knihovní výměry. V § 126 knih. zák. se totiž ustanovuje, že knihovní výměry nelze změnit k rozkladu, že proti nim je jen opravný prostředek stížnosti, a podle § 128 knih. zák. musí být včas podané stížnosti předloženy vyšší stolici k rozhodnutí. Předpisuje tedy knihovní zákon výslovně, že knihovní usnesení mohou být změněna jen soudem vyšší stolice na základě stížnosti. Tato ustanovení knihovního zákona vylučují tedy, aby knihovní usnesení mohl měnit knihovní soud první stolice, který je vydal. Tyto předpisy knih. zákona nepozbyly své účinnosti (§ 1, odst. 2 nesp. zák., rozh. č. 17202, rozh. č. 14041 Sb. n. s. I.). Předpisu § 32, odst. 2 nesp. zák. nelze proto vůbec použít v knihovních věcech.

Podle vývodů nynějšího stěžovatele bylo v projednávané věci stíženo původní knihovní řízení zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f), g) zá-

kona č. 100/1931 Sb. Z těchto tvrzených vad pokouší se nynější stěžovatel dovodit, že ze zmatečného usnesení nemůže nabýt nikdo, tím méně třetí osoba, práv a že jsou proto splněny věcné předpoklady § 32, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb. Tohoto ustanovení § 32, odst. 2 cit. zák. nelze však v projednávané věci vůbec použít, jak shora dovedeno. Výtky zmatečnosti jsou proto bezdůvodné.

Ježto ustanovení § 32, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb. není v knihovních věcech použitelné, nebylo za tohoto stavu věci zapotřebí se zabývat dalšími vývody stížnosti.

Z týchž důvodů (§§ 94, 95, 126, 130 knih. zák.), které byly uvedeny o otázce nepoužitelnosti § 32, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb. ve věcech knihovních, nelze použít v knihovních věcech ani ustanovení § 45 zák. č. 100/1931 Sb.

Nebylo proto možno vyhovět ani návrhu stěžovatele na opatření podle § 45 nesp. zák.

Č. 312.

Poživací právo zřízené k ideálnímu podílu nemovitosti na dobu časově omezenou, jejíž konec je v dohledné době, je důvodem bránícím zrušení spoluvlastnictví.

(Rozh. ze dne 4. listopadu 1947, Rv I 71/47.)

Srov. rozh. č. 10699 Sb. n. s. I.

Nižší soudy vyhověly žalobě J. B-a proti nezl. A. B-ové na zrušení spoluvlastnictví sporných stran k usedlosti čp. 2 v Z. prodejem veřejnou dražbou.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání nezl. A. B-ové rozsudky nižších soudů a vrátil věc prvému soudu k dalšímu jednání a novému rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Dovolání, uplatňující jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení, je důvodné.

Proti nároku uplatňovanému žalobou na zrušení spoluvlastnictví k rolnické usedlosti veřejnou dražbou (podanou ještě za okupace dne 20. srpna 1944) vznesla žalovaná námitky, že o rozdělení je žádáno nevhlas a na její převážnou újmu a dovolávala se zejména výnosu z 28. července 1942, Věst. býv. prot.-str. 227/42 a vládn. nař. z 29. srpna 1944, č. 189 Sb.

Dále poukazovala jednak k tomu, že veřejné zájmy nevyžadují, aby nemovitosti, o něž ve sporu jde, byly rozděleny, neboť usedlost je propachtována A. a A. B-ovým, kteří plní veškeré předepsané dávky z nemovitostí, jednak že ideální polovina nemovitostí je jejím jediným majetkem, rovněž tak užitky, plynoucí z ní její matce — uživatelce —

tvoří nezbytný existenční zdroj matky žalované. Kdyby se v nynější době měly nemovitosti prodat třetí osobě, utrpěla by žalovaná strana i její matka nenahraditelnou existenční újmu.

Oba nižší soudy žalobě vyhověly, vycházejíce, pokud jde o zmíněný výnos a ostatní předpisy vydané za okupace, týkající se převodu nemovitostí, jejich cen a omezení podávání při veřejných dražbách, z poměrů, jaké tu byly v době vynesení rozsudku prvního soudu (§ 406 c. ř. s.), totiž, že zmíněný výnos po osvobození Československé republiky od okupantů pozbyl účinnosti a hospodářské poměry, jak je má žalovaná na mysli, nejsou pomíjejícího, nýbrž trvalého rázu.

Žalovaná napadá potvrzující rozsudek odvolacího soudu co do důvodu i obsahově skoro stejně jako v odvolání a stačí proto, pokud dovozuje právní mylnost napadeného rozsudku z nesprávného výkladu zmíněného výnosu a ostatních mimořádných předpisů, odkázat ji ke správným důvodům rozsudku odvolacího soudu, jež v tom směru odpovídají novým podstatně změněným poměrům (pokud se týká předpisů cenových a schvalování vydražitele atd., jsou tyto předpisy i nadále součástí platného právního řádu).

Pokud však žalovaná dovozuje, že povolení rozdělení nemovitostí veřejnou dražbou bude jen ke značné majetkové výhodě zámožného žalobce, který jediné má možnost nemovitosti v dražbě koupit, naproti tomu bude na její výlučnou majetkovou újmu, což by bylo v rozporu s tendencemi § 830 obč. zák., dlužno její výtku v tomto směru uplatňovanou posuzovat ve spojení s jejím přednesem uvedeným v žalobní odpovědi a shora zmíněným a hlavně s okolností namítanou žalovanou, že k ideální polovině nemovitostí má matka žalované poživací právo do její zletilosti.

Nejvyšší soud v rozh. č. 10699 Sb. n. s. I. a j. vyslovil totiž zásadu, že námitky nevčasnosti zrušení spoluvlastnictví lze odůvodnit jen okolnostmi pomíjejícího rázu, nikoli však okolnostmi trvalými, jichž změny nebo konce nelze v dohledné době očekávat (doživotní poživací právo).

Jako okolnost pomíjejícího rázu by v tomto sporu mohlo přicházet v úvahu poživací právo matky žalované omezené podle jejího tvrzení jen na dobu, než žalovaná (nar. 11. května 1931, jak strany za dovolacího řízení souhlasně udaly) nabude zletilosti.

První soud vzal sice okolnost tu za nespornou, leč dovolací soud nemohl na ní založit své rozhodnutí (§ 510 c. ř. s.), ježto při zkoumání procesních spisů seznal, že nejde zcela nepochybně o okolnost podle přednesů stran nespornou.

Žalobce pouze uvedl, že matka žalované M. B-ová má na ideální polovinu nemovitosti vlastnický přípis žalované pro sebe knihovně vloženo poživací právo.

Žalovaná připustila tuto okolnost v žalobní odpovědi, avšak s dodatkem »a to po dobu, než žalovaná strana dosáhne zletilosti«.

Na to žalobce v přípravném spise popřel zcela povšechně námitky žalované, aniž se blíže vyjádřil o zmíněném dodatku žalované.

Jde tu tedy o kvalifikované doznání skutkové okolnosti žalovanou a záleželo na uvážení prvního soudu, zda a pokud je zapotřebí důkazu o namítaném omezení poživacího práva.

Nižší soudy považovaly okolnost tu za bezvýznamnou a proto o ní důkaz nepřipustily a z téhož důvodu i žalobce ani v odvolacím ani v dovolacím sdělení neupozornil na to, že okolnost uvedená v dodatku žalované není nesporná, jak ji první soud ve vyličení skutkového stavu věci neprávem jako nespornou uvedl.

Omezení poživacího práva matčina na dobu, než nezletilá žalovaná dosáhne zletilosti, je však podle názoru dovolacího soudu rozhodné pro posouzení, zda existence poživacího práva je tu okolností pouze přechodného rázu (hledíc k době, kdy žalovaná nabude zletilosti), či je okolností, jejíž odpadnutí nelze v dohledné době očekávat. Při tom není ani bez významu ta okolnost, že omezení poživacího práva namítala žalovaná, zastoupená svou matkou, která je zároveň oprávněnou z uvedené osobní služebnosti, a tento její postup zdá se nasvědčovat tomu, že si chce matka žalované zachovat poživací právo v dosavadním rozsahu jen do zletilosti žalované.

Ježto nižší soudy jen pro své odchylné právní stanovisko zastávané ve svých rozsudcích nevzaly okolnost, týkající se omezení poživacího práva, vážnoucího na ideální polovici nemovitostí žalované, vůbec na přetřes, tato skutková okolnost se však zdá dovolacímu soudu být podle obsahu procesních spisů rozhodnou, bylo dovolání žalované vyhověno, napadený rozsudek i rozsudek prvního stolice zrušeny a věc vrácena prvnímu soudu. Tento doplní řízení ve směru shora naznačeném a znovu rozhodne, přihlídnoucí k útratám opravného řízení (§§ 497, č. 3, 513 a 52, odst. 2 c. ř. s.).

Č. 313.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb., o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

K platnosti majetkového převodu, který je jinak neplatný proto, že k němu došlo po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce (§ 1 in princ. uved. zák.), je třeba, aby byly splněny všechny tři podmínky podle § 1 uved. zák. in fine, totiž aby byl nabyvatel státně spolehlivý, aby byla úplata přiměřená a aby k převodu došlo z podnětu původního vlastníka nebo v jeho převážném zájmu.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1947, R II 148/47.)

K. J. koupil v roce 1939 nové osobní auto značky Škoda Rapid ev. č. M 37756 za 37.261 K. Dne 7. března 1942 prodal K. J. auto F. S-ovi za 28.000 K bez pneumatik a akumulátoru.

Návrhem podaným proti F. S-ovi domáhá se nyní K. J., aby byl prodeje ze dne 7. března 1942 prohlášen podle zák. č. 128/1946 Sb. za neplatný a aby F. S-ovi bylo uloženo vrácení vozidla se všemi doklady.

První soud návrh zamítl. Z důvodů: V roce 1941 nebo počátkem roku 1942 dostala četnická stanice v K. příkaz od okresního úřadu v L., aby zjistila podrobnosti týkající se vozidel osob jmenovaných v pří-

kazu, a to k účelům říšské branné moci. Mezi těmito vozidly bylo také auto, o něž jde v tomto řízení. Výsledek šetření byl četnickou stanicí sdělen příkazujícímu úřadu. Jestliže pak dne 7. března 1942 navrhovatel prodal odpůrci auto, na kterém bylo ujeté zatím jen asi 2.000 km, je zřejmo, že není jiného rozumného výkladu pro tento prodej než obava, že toto auto bude zajištěno a odebráno, obava to, která měla svůj konkrétní podklad v uvedeném již šetření. Obdobný postup dál se i v obvodu tehdejšího okresního úřadu v P., kde mezi 46 zajištěnými osobními vozy bylo také 11 vozů Škoda Rapid výrobní ročník 1938 až 1941. Přezvědná osoba N. S. sdělila asi v roce 1942 navrhovateli na jeho dotaz, že vozy toho druhu budou vojenskými úřady rozhodně odebrány a že v roce 1941 neb 1942 bylo konáno šetření za účelem sepsu vozů. Pokud se týká přiměřenosti ceny, je celkem nesporné mezi oběma účastníky, že auto bylo prodáno bez pneumatik a akumulátoru za 28.000 K. Cena, za kterou navrhovatel auto získal, nebyla odpůrcem napadena a kromě toho je zřejma z přijetí nabídky ze dne 26. května 1939 založené ve spise. Soud má za to, že cena 28.000 K, za kterou odpůrce auto od navrhovatele koupil, je přiměřená. K otázce, kdo dal podnět k prodeji, trvají oba účastníci na tom, že podnět vyšel od druhé strany. Na uskutečnění prodeje měly zájem v podstatě obě strany, tedy podnět jich v podstatě byl stejný, neboť stejně jako měl zájem odpůrce na vozu navrhovatelově, stejně tak měl navrhovatel zájem na tom, aby nedošlo k odnětí jeho vozu okupanty. Obchod sám se stal v převážném zájmu navrhovatelově. V každém případě totiž měl navrhovatel nutkavější důvod, aby prodal auto z volné ruky, než odpůrce, aby auto koupil. Kdežto totiž navrhovatel byl v nebezpečí, že auto mu bude okupanty odňato, a to za podmínek, jež předem neznal, jež však podle informací, jichž se mu dostalo, byly nevýhodné, čemuž dal také výraz v písemném potvrzení o smlouvě ze dne 7. března 1942 a to ustanovením, že prodejní cena 28.000 K platí bez ohledu na úředně stanovenou cenu odhadní, měl odpůrce jednak svoje vlastní auto, jednak možnost koupě úplně nového auta, které nejen že mu bylo nabídnuto, nýbrž dokonce mu bylo k dispozici. Šlo o vůz Škoda Rapid v luxusním provedení, karoserie aerodynamický Tudor za 41.000 K. Při této volbě, kterou měl odpůrce, nutno jistě mít za to, že i když na koupi auta měl zájem, nebyl tento zájem na jeho straně převážný.

Rekursní soud nevyhověl rekursu navrhovatelovu. Z důvodů: Rekursní soud souhlasí s názorem prvního soudu, že k prodeji sporného auta došlo pod tlakem okupace, byť i nepřímým, a odkazuje se v tom směru na správné odůvodnění napadeného usnesení prvním soudem. Při zkoumání otázky, zda jsou tu další předpoklady restituce podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb., opominul první soud zjistit, zda odpůrce rekurentův je osobou státně spolehlivou, což rekurent prvnímu soudu správně vytýká. Rekursní soud odstranil tuto kusost řízení a dodatečně zjistil z ověřeného opisu potvrzení místního národního výboru ze dne 1. června 1945, že K. J. je národností české a osobou národně a státně spolehlivou. Rekursní soud doplnil pak řízení v tom směru, jakou úřední cenu mělo sporné auto dne 7. března 1942, kdy bylo rekurentem odpůrci prodáno. Vzal za zjištěno z posudku znalce, že k tomuto datu byla úřední cena sporného auta

typu Škoda Rapid 42.000 K a po odečtení ceny pneumatik a baterie (2.280 K), které u sporného auta v době prodeje scházely, 39.720 K, a ježto šlo o auto, které bylo již v provozu a mělo už ujeté asi 2.000 km, snížila se jeho cena o dalších 20%, takže úřední a prodejní cena sporného auta ku dni 7. března 1942 činila 31.320 K. První soud je pak názoru, že smluvená tržová cena za sporné auto 28.000 K bez pneumatik a akumulátoru byla přiměřená, i když auto bylo rekurentem koupeno v roce 1939 nové za 37.280 K a mělo ujeté jen něco přes 2.000 km, a svůj názor čerpá hlavně z rekurentova potvrzení ze dne 7. března 1942, které stěžovatel nepopřene sám psal a podepsal. Trebas pak zjistil rekursní soud podle znaleckého posudku, že cena auta, za kterou je odpůrce koupil, byla proti prodejní ceně úřední o 3.320 K nižší, souhlasí přesto s názorem prvního soudu, že není dán restituční důvod podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb. a že přesto vše došlo k prodeji tohoto auta v převážném zájmu rekurentově. V tom směru bere rekursní soud za zjištěno z výpovědi odpůrce (§ 28, odst. 5 zák. č. 100/1931 Sb.), že motiv prodeje auta na straně rekurentově byl ten, že mu tehdy bylo milejší, aby měl hotové peníze od odpůrce, než nějaký poukaz na auto od okupantů, o němž se nevědělo, kdo jej bude honorovat a zda peníze vůbec budou okupanty vlastníku auta vyplaceny, trebas snad tehdy rekurent peněz nepotřeboval. Rekurent také netvrdil ani nedokázal, že by jeho odpůrce na něho naléhal, aby mu vzhledem k hrozícímu odnětí auta okupantskými úřady prodal auto nějak levněji za nepřiměřeně nízkou cenu, chtěje tak těžiti z rekurentovy situace. Naopak je zřejmo ze znění potvrzení ze dne 7. března 1942, že auto bylo prodáno ve stavu viděném za prodejní cenu, která platí bez ohledu na úředně stanovenou cenu odhadní, že všechno riziko oprav a přepravy auta měl nésti odpůrce a že po zaplacení tržové ceny neměly mít strany proti sobě nároků z jakéhokoliv titulu. Již z tohoto potvrzení je patrné, že rekurent pokládal ujednanou cenu sporného auta 28.000 K za přiměřenou tehdejšími poměry, neboť jinak by byl býval své potvrzení jako právník stylisoval jistě jinak. Nezáleží také na tom, zda podnět k prodeji, pokud se týče koupi sporného auta vyšel od rekurenta anebo jeho odpůrce, když došlo k prodeji dobrovolnému osobě, již při koupi auta nelze vytknout nepoctivost a snahu využít situace, v níž tehdy byl rekurent a při níž mu hrozilo, že auto mu bude odebráno německými úřady. Podle důvodové zprávy k § 1 zákona č. 128/1946 Sb. neodpovídalo by spravedlnosti, aby za takového stavu věcí mohl rekurent právem uplatnit proti odpůrci restituční nárok na vrácení auta, trebas tento byl zúčastněn na jednání uzavřeném pod nepřímým tlakem okupace, když, jak už výše bylo dovoděno, nelze odpůrce vinit s hlediska občanské morálky z něčeho nesprávného a zejména také, když se rekurent podle svého prohlášení ze dne 7. března 1942 jakýchkoli nároků proti odpůrci vzdal.

Nejvyšší soud vyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelovu, zrušil usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, aby znovu o rekursu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Jde o shodná usnesení nižších soudů, proti nimž je podle § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. přípustný dovolací rekurs jen pro zmatečnost, nezákonnost a zřejmý rozpor se spisy. Z těchto důvodů uplatňuje dovolací rekurent nezákonnost a zřejmý rozpor se spisy.

Nezákonnost vytyká stěžovatel názoru rekursního soudu, že nezáleží na tom, kdo dal podnět k prodeji sporného auta, zda navrhovatel nebo odpůrce. Výtka tato je důvodná, neboť takový výklad § 1 zákona č. 128/1946 Sb. se přiči jeho jasněmu a nepochybnému znění, když rekursní soud se také ve svém usnesení neobíral jasně otázkou, zda prodej auta byl v převážném zájmu navrhovatelově.

Podle citovaného ustanovení je majetkový převod nebo majetkově právní jednání, které by bylo jinak podle něho neplatné, přece jen platné, jestliže ten, na jehož majetek přešel nebo kdo uzavřel majetkově právní jednání, je osoba státně spolehlivá a bude prokázáno, že k majetkovému převodu nebo majetkově právnímu jednání došlo za přiměřenou úplatu buď z podnětu původního vlastníka nebo v převážném jeho zájmu. Lze tedy tento předpis podle jeho jasněho a nepochybného znění vyložit jen tak, že k platnosti takového majetkového převodu nebo majetkově právního jednání se vyžaduje nejen, aby nabyvatel byl státně spolehlivý a dřívější vlastník dostal přiměřenou úplatu, nýbrž, aby k němu došlo také z podnětu původního vlastníka nebo aspoň v jeho převážném zájmu. Musí tedy být splněny všechny tři podmínky, totiž aby nabyvatel byl státně spolehlivý, úplata byla přiměřená a aby k převodu došlo z podnětu původního vlastníka nebo v jeho převážném zájmu, aby takový jinak neplatný majetkový převod nebo majetkově právní jednání mohly být pokládány za platné. Opačný výklad tohoto ustanovení rekursním soudem zakládá důvod nezákonnosti uplatněný stěžovatelem.

Napadené usnesení je však také ve zřejmém rozporu se spisy, pokud zjišťuje, že podle znaleckého posudku J. M-a je úřední cena za sporné auto ke dni 7. března 1942 31.320 K, neboť znalec se vůbec jasně nevyjádřil o jeho ceně k tomuto dni a také jasně neudal, jaký vliv má na cenu auta skutečnost, že nebylo od prosince 1939 v provozu. Uvedl pouze, že nové auto stejné značky mělo v roce 1942 bez gum a baterie cenu 39.720 K, že vozidlo mělo ujetých 2.000 km, tedy bylo zcela nové, že za normálních dob by činila ztráta u takového vozu 20%, že však v daném případě se vyvinula situace odlišná a že možno vozidlo považovat za právě opustivší továrnu. Při tom rekursní soud dále přehlédl, že měl z úřadu (č. 18395 Sb. n. s. I.) dbát toho, aby se znalec při podávání svého posudku řídil nařízením z 20. července 1939, č. 175 Sb., které je podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění zákona č. 12/1946 Sb. použitelné, poněvadž neodporuje svým obsahem znění ani demokratickým zásadám československé ústavy. Podle § 1 tohoto nařízení nelze zvyšovat ceny nad stav k 20. červnu 1939 a nesměl proto znalec při určování ceny sporného auta ke dni 7. března 1942 vycházet z ceny nového vozu v r. 1942 — 42.000 K, když auto bylo podle objednávky z 2. května 1939 prodáno včetně gum, baterie a daně z obrátu za 37.261 K 70 h.

Č. 314.

Rejstříkový soud, určuje náhradní způsob svolání valné hromady podle § 6, odst. 1 zákona ze dne 3. října 1946, č. 200 Sb. o některých opatřeních v oboru obchodního a společenstevního práva, není oprávněn zkrátit lhůty, jež mají podle společenstevních stanov uplynout od doručení pozvání, pokud se týče, od uveřejnění hromadné výzvy do svolávané valné hromady.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1947, R II 250/47.)

Proti usnesení valných hromad S-ého hospodářského družstva v U., zapsaného společenstva s ručením obmezeným, konaných dne 10. března 1947 a dne 24. března 1947, vznesli členové družstva J. G. a J. Š. u rejstříkového soudu námitky, v nichž uplatňovali, že valné hromady nebyly svolány způsobem vyhovujícím stanovám, a to mimo jiné též proto, že nebyla zachována lhůta, jež má uplynout mezi doručeními pozvání do svolávané valné hromady, pokud se týče veřejným ohlášením jejím, a dnem, kdy se valná hromada koná.

Prvý soud námitky zamítl.

Rekursní soud zrušil k rekursu J. Š-a usnesení prvního soudu a vrátil mu věc, aby po případném doplnění řízení znovu rozhodl. K otázce, o níž tu jde, uvedl v d ů v o d e c h: Podle ustanovení § 13 společenstevních stanov je třeba, aby pozvánky byly zaslány všem členům družstva nejméně 8 dnů přede dnem valné hromady, a k tomu, aby byla platna usnesení týkající se změny stanov, je podle § 17 stanov nutno rozeslat pozvání a valnou hromadu veřejně ohlásit nejméně 14 dnů předem za současného uvedení programu. Ustanovením § 6, odst. 1 zák. č. 200/1946 Sb. nebyly tyto lhůty dotčeny. Z uvedených předpisů stanov pak plyne nejen, že pozvánky mají být zaslány 8, po případě 14 dnů předem, nýbrž že i svolání valné hromady má být veřejně po tuto lhůtu vyhlášeno obvyklým způsobem. Program má tudíž být i před touto 14denní lhůtou doručen za tím účelem, aby jej bylo vůbec možno po tuto lhůtu veřejně vyhlásit. Z předloženého spisu lze zatím zjistiti, že pozvánky na řádnou valnou hromadu družstva, jichž předmětem bylo i schválení stanov, byly podle průvodních dopisů datovaných 24. února 1947 rozeslány místním národním výborům v R., kde pozvánka byla vyvěšena od 26. února 1947, v Š., kde byla vyvěšena od 28. února 1947, v K., kde byla vyvěšena od 25. února 1947 a v S., kde byla vyvěšena od 25. února 1947, a že ve všech těchto obcích byly sňaty 10. března 1947. Již z toho je zřejmo, že 14denní lhůta nezbytná k vyhlášení pozvánek a pak k platnému usnášení se valné hromady o nových stanovách, již v uvedených obcích, kde někteří členové družstva podle připojených presenčních listin mají svá bydliště, nebyla dodržena. Námitky stěžovatele v tomto směru se jeví proto důvodné.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu družstva.

D ů v o d y:

Stěžující si družstvo vytyká napadenému usnesení, že rekursní soud nesprávně a v rozporu se spisy vykládá oprávnění rejstříkového soudu ke

změně způsobu svolání valné hromady, má-li za to, že usnesení rejstříkového soudu o změně způsobu svolání valné hromady se nedotklo 14denní lhůty stanovami předepsané.

Dovolací soud neshledal dovolací rekurs důvodný.

Platnost usnesení valné hromady členů společenstva je podmíněna svoláním členů k valné hromadě způsobem a se zachováním lhůt předepsaných stanovami družstva (§ 30 zákona o výrobních a hospodářských společenstvech).

§ 13, odst. 2 stanov družstva předepisuje, že svolání valné hromady se děje vyhláškou v místnostech družstva a pozvánkami všem členům co prosté dopisy zaslanými nejméně 8 dnů přede dnem valné hromady. Pozvání musí obsahovati kromě času a místa, kde se valná hromada koná, též udání předmětů, o nichž se má jednat. Při změně stanov nutno uvést články, které mají být změněny.

Podle § 17 stanov jsou usnesení valné hromady týkající se změny stanov aneb dobrovolného zrušení družstva jen tehdy platná, byly-li pozvánky k valné hromadě nejméně 14 dnů předem za současného udání programu rozeslány a veřejně vyhlášeny způsobem předepsaným § 13, odst. 2 stanov.

Usnesením krajského soudu v U. z 27. února 1946 byl sice družstvu na jeho žádost změněn způsob svolání řádné valné hromady, a to tak, že odchylkou od ustanovení § 13 shora citovaného mělo být svolání členů na nejbližší řádnou valnou hromadu provedeno h r o m a d n o u v ý z v o u vyhlášenou na úředních tabulích obce, veřejným vyhlášením v obcích, kde členové družstva mají své bydliště, jakož i vyvěšením vyhlášky o valné hromadě ve všech úředních místnostech odboček jmenovaného družstva, a to z toho důvodu, že bylo osvědčeno, že svolání členů družstva počtem přes 9.500 podle stanov je spojeno s technickými obtížemi.

Zákon z 3. října 1946, č. 200 Sb. o některých opatřeních v oboru obchodního a společenstevního práva v § 6, odst. 1 zmocňuje soudce vedoucího obchodní a společenstevní rejstřík, aby na návrh orgánu oprávněného svolat valnou hromadu, určil náhradní způsob svolání valné hromady, dbaje jednak vhodnosti a úspornosti, jednak zájmu, aby se největší část členů hospodářského společenstva mohla bez zvláštních obtíží dovést o svolání valné hromady a jejím pořadu. Ze znění § 6, odst. 1 cit. zák. však neplyne, že rejstříkový soud, určuje náhradní způsob svolání valné hromady, je i oprávněn zkrátit lhůty, jež mají od doručení pozvání, po případě od uveřejnění hromadné výzvy uplynout do valné hromady, jež se má konat. Stanovení delších či kratších lhůt mezi pozváním k valné hromadě a jejím konáním je odůvoděno zvláštními poměry a potřebami členstva a zkrácení těchto lhůt by odporovalo jeho zájmu.

Pokud stanovy předepisují rozeslání pozvánek nejméně 8, po případě 14 dní před valnou hromadou, znamená to, že rozeslání podle toho, jde-li o místní či vzdálené členy družstva, a hledíc i k dopravním poměrům má být zařízeno tak včasné, aby členové měli do valné hromady lhůtu osmi, pokud se týká 14 dnů k přípravě, jak co do času, tak pořadu valné hromady.

Rekursní soud proto správně vyložil, že usnesením rejstříkového soudu vydaným podle § 6, odst. 1 cit. zák. zůstaly nedotčeny lhůty předepsané v §§ 13 a 17 stanov a shledav, že nebyly dodrženy, právem zrušil usnesení rejstříkového soudu, jenž zamítl námitky dvou členů družstva uplatňujících, že valná hromada nebyla řádně podle stanov svolána.

Č. 315.

Nejsou nezákonná usnesení nižších soudů zamítající návrh na přenechání pozůstalosti věřitelům podle § 73 nesp. pat. po přijetí podmíněné dědické přihlášky.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1947, R I 397/47.)

V pozůstalostní věci po F. Š-ovi zemřelém dne 4. dubna 1946 v P. přijal pozůstalostní soud výmínečnou dědickou přihlášku J. Š-a a zamítl návrh Všeobecné veřejné okresní nemocnice v P., zastoupené finanční prokuraturou, na odevzdání pozůstalosti iure crediti. Z důvodů: Odevzdání pozůstalosti iure crediti je vyloučeno, neboť je možné jen za předpokladu, že nebyla podána dědická přihláška a že s tímto způsobem odevzdání souhlasí také všichni věřitelé a osoby povolané k dědictví, čehož v souzené věci není.

Rekursní soud nevyhověl rekursu. Z důvodů: Věřitel pozůstalosti se nemůže proti dědici a jeho odporu domoci toho, aby pozůstalost byla odevzdána podle § 73 nesp. pat., když s tím dědic nesouhlasí, když se naopak přihlásil k dědictví a navrhl odevzdání pozůstalosti podle zákona, a to ani tehdy ne, když jinak objektivně jsou dány předpoklady pro odevzdání pozůstalosti podle § 73 nesp. pat. (nepatrná a předlužená pozůstalost). Odevzdání pozůstalosti podle § 73 nesp. pat. není projednáním pozůstalosti, nýbrž jen jakýmsi zvláštním a zjednodušeným provedením rozdělení pozůstalosti podle zásad konkursního řádu, které je za jinak splněných předpokladů § 73 nesp. pat. přípustné tehdy, souhlasí-li s ním všichni účastníci, t. j. všichni pozůstalostní a oprávnění věřitelé a všichni v úvahu přicházející dědici. Není-li mezi nimi souhlasu a nebyla-li také podána dědická přihláška, nezbuďte, nežli vyhlásit konkurs pozůstalosti. V projednávaném případě jediný zákonný dědic neuznal přihlášenou pohledávku stěžovatelky, nesouhlasil také s přenecháním pozůstalosti podle § 73 nesp. pat., naopak přihlásil se jako dědic k pozůstalosti ze zákona a navrhl, aby mu pozůstalost, třeba nepatrná a třeba předlužená, byla odevzdána. Pozůstalostní soud nemůže a nesmí odmítnout takovou o řádný zákonný delační důvod opřenou dědickou přihlášku, nýbrž musí ji přijmout a pozůstalost podle zákona projednat. Má-li stěžovatelka za to, že by mohla být projednáním pozůstalosti na svých právech dotčena nebo zkrácena, má možnost postupovat podle §§ 811, 812 nebo 815 obč. zák., po případě navrhnout vyhlášení úpadku, ale nemá možnosti vynutit proti vůli dědice provedení řízení podle § 73 nesp. pat. a vyloučit tak jako pouhý věřitel dědice z jeho zákonných práv. Vždyť projednáním a odevzdáním

pozůstalosti přechází na dědice souhrn práv a závazků zůstavitelových, tedy nejen toho času známé, nýbrž i jakékoliv později se objevivší nebo toho času neznámé jmění zůstavitelovo, a o tento nárok byl by dědic připraven, když by věřitel proti jeho vůli mohl vymoci a dědici vnutit přenechání pozůstalosti podle § 73 nesp. pat. Z té pouhé okolnosti, že ustanovení §§ 72 až 74 nesp. pat. předchází ustanovení §§ 75 a násl. nesp. pat. a že v úvodu první věty § 75 nesp. pat. je uvedeno, že soud vyzve domělé dědice k podání dědických přihlášek, nelze dovodit, že by přenechání pozůstalosti podle § 73 nesp. pat. mělo za všech okolností přednost před řádným projednáním pozůstalosti. Nelze také přehlédnout, že pozůstalostní soud nemůže v případě, o jaký jde, přikázáním podle § 73 nesp. pat. donutit dědice k tomu, aby uznal přihlášenou pohledávku věřitele, je-li dědicem popírána. Náзор rekursního soudu opírá se o konstantní judikaturu nejvyššího soudu, zejména o rozh. č. 9248, 9249, 9455, 18610, 18397, 18591 Sb. n. s. I., a o úvahy shora uvedené. Naproti tomu názor stěžovatelky, že, jsou-li splněny skutkové předpoklady ustanovení § 73 nesp. pat., soud musí postupovat podle tohoto zákonného ustanovení bez ohledu na souhlas všech účastníků a nemůže pozůstalost projednat, nemá opory ani v zákoně, ani ve shora citované nebo jiné judikatuře nejvyššího soudu, ba odporoval by, jak bylo výše vyloženo, ustanovením občanského zákona o dědickém právu a předpisům nesporného patentu o projednání pozůstalosti. Nebylo proto bezdůvodné stížnosti vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu Všeobecné veřejné nemocnice v P.

Z d ů v o d ů:

Není důvodná výtká nezákonnosti, pokud jde o otázku, zda lze po přijetí podmínečné dědické přihlášky přenechat pozůstalost věřitelům podle § 73 nesp. pat.

§ 73 nesp. pat. nemá o tom výslovného ustanovení. Ježto pak tato otázka je v teorii a v praxi sporná (při čemž se poukazuje na obsah výnosu min. spravedlnosti ze dne 7. října 1923, č. 46.179/23 sub 4, který je otištěn v Hartmannově Nesporném řízení, 2. vydání z r. 1931 u § 29 nesp. pat. na str. 195), nelze považovat rozhodnutí za nezákonné (srov. rozh. č. 13433 Sb. n. s. I.).

Pokud stěžovatel uplatňuje v dovolacím rekursu i nesprávné právní posouzení, přehlíží, že nesprávné právní posouzení není důvodem mimořádného dovolacího rekursu podle § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., takže vývody těmi není třeba se dále zabývat.

Č. 316.

Proti rozhodnutí soudu druhé stolice o prozatímním opatření podle § 11, odst. 2 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. (restituční zákon) není přípustná další stížnost.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1947, R I 507/47.)

V restituční věci Č-ské záložny, zapsaného společenstva s r. o. v Č., proti odpůrcům F. H-ovi, národnímu správci hotelu »R.« v Č., a Fondu národní obnovy o vrácení hotelu »R.« povolil soud podle § 11 rest. zák. prozatímní opatření tím, že se navrhovatelka uvádí do držby podniku hotelu »R.« s domem čp. 154 ve vložce č. 154 poz. knihy pro kat. úz. Č. a že odpůrci F. H. a Fond národní obnovy jsou povinni to trpět a zdržeti se veškerých jednání tomu odporujících.

Rekursní soud odmítl stížnost odpůrců. Z d ů v o d ů: Napadeným usnesením vydal první soud prozatímní opatření podle § 11, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb., jímž se uvádí navrhovatelka do držby podniku hotelu »R.« s domem čp. 154 v Č. Zároveň první soud vyslovil, že odpůrci jsou povinni to trpět a zdržet se veškerých jednání tomu odporujících. Posléz uvedená část je pak napadena stížností pro zmatečnost a nezákonnost a tyto rekursní důvody spatřují stěžovatelé v tom, že první soud jim zakazuje zdržet se jakéhokoliv zásahu do správy a držby sporného majetku, ač podle zákona mají nejen právo, nýbrž i povinnost učinit vše, co vyžaduje veřejný zájem, a že tudíž soud nemůže jim v tomto oprávnění nic zakazovat, neboť tak protiprávně zasahuje do oprávnění, jež přísluší jediné správním úřadům. Podle § 11, odst. 2 rest. zák. není samostatného oprávněného prostředku proti rozhodnutí o prozatímním opatření a nezbylo tudíž, než stížnost jako nepřipustnou odmítnout, když tak již neučinil soud první stolice podle § 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs odpůrců.

D ů v o d y:

Stěžovatel má za to, že o jeho rekursu proti rozhodnutí soudu první stolice o prozatímním opatření podle § 11, odst. 2 rest. zákona č. 128/1946 Sb. mělo přes ustanovení tohoto předpisu o nepřipustnosti samostatného oprávněného prostředku být rozhodnuto věcně, ježto prý soud první stolice svým rozhodnutím v napadené části tím, že uložil Fondu národní obnovy a národnímu správci, aby se zdrželi veškerých jednání proti povolenému prozatímnímu opatření, zasáhl nepřipustně do rozhodování úřadů správních a oprávnění Fondu národní obnovy a národního správce.

Výtkou tou nemohlo být nic změněno na ustanovení § 11, odst. 2 rest. zák. o nepřipustnosti samostatného oprávněného prostředku proti rozhodnutí soudu první stolice o prozatímním opatření podle téhož ustanovení, neboť jde v podstatě o výtku zmatečnosti podle § 41, odst. 1, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb., ke které možno přihlížet jen, když se o ní soud dozví přípustným oprávněným prostředkem (§ 34 zák. č. 100/1941 Sb.). Tak tomu nebylo, jak z uvedeného plyne, v souzeném případě.

Rekurs Fondu národní obnovy směřuje tedy jen proti rozhodnutí o prozatímním opatření podle § 11, odst. 2 zák. rest., třebas soudu druhé stolice, a je tedy podle cit. ustanovení a § 402 ex. ř. (§§ 35, 50 zák. č. 100/1931 Sb.) nepřipustný a byl proto podle § 39 zák. č. 100/1931 Sb. odmítnut.

Čís. 317.

Byl-li k žádosti o knihovní zápis připojen výměr správního úřadu, že tržová smlouva, o níž se žádost opírá, nepotřebovala schválení podle vládního nařízení č. 218/1928 Sb., ježto účinnost tohoto vládního nařízení zanikla skončením branné pohotovosti státu, je knihovní soud tímto výměrem, je-li formálně správný, vázán.

Pokud okolnost, že rozhodnutí správního úřadu nemělo všechny formální náležitosti správního aktu, není důvodem jeho neplatnosti vzhledem k tomu, že tím nebyla ztížena ochrana práv osob, jichž se toto rozhodnutí týká.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1947, R II 16/47.)

Usnesením ze dne 8. února 1946 povolil knihovní soud podle kupní smlouvy ze dne 23. ledna 1946 tyto zápisy: 1. ve vložce č. 73 poz. kn. pro kat. úz. V. vklad práva vlastnického pro F. J-a k jedné ideální polovině a pro M. J-ovou k jedné ideální polovině nemovitostí tam zapsaných a výmaz práva substituce zápisem ve prospěch A. H-ové a O. R-ové, 2. ve vl. č. 184 poz. kn. pro kat. úz. H. vklad práva zástavního na nedoplatek kupní ceny v částce 200.000 Kčs s běžným úrokem ze vkladů u spořitelny pro M. K-ovou. V důvodech svého usnesení uvedl soud mimo jiné: Soud je toho názoru, že převod práva vlastnického lze povolit přesto, že nebyl předložen výměr příslušného správního úřadu schvalující kupní smlouvu ze dne 23. ledna 1946 podle vl. nař. č. 218/1938 Sb., neboť toto vládní nařízení pozbylo účinnosti dnem 31. prosince 1945, kdy skončil stav branné pohotovosti státu ve smyslu vyhlášky č. 162/1945 Sb.

Rekursní soud knihovní návrh zamítl a k otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Rekurenti tvrdí, že první soud neměl povolovat vklad vlastnického práva, proto, že kupní smlouva, která byla základem knihovního jednání, nebyla schválena příslušným okresním národním výborem podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. V tom směru mají rekurenti pravdu. Podle § 1 vl. nař. č. 218/1938 Sb., které bylo prodlouženo až do dalšího opatření vládním nařízením č. 443/1941 Sb., je třeba k smluvnímu zcizení nemovitostí zemědělských a zastavěných souhlasu okresního úřadu, tedy nyní okresního národního výboru, jinak je právní jednání neplatné. Poněvadž jde o nařízení vydané v době nesvobody, musí být předem z úřední moci zkoumáno, zda se tento předpis svým obsahem nepřiči znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy a jejich součástí, vydaných do 29. září 1938 ve smyslu čl. 2 a 3 ústavního dekretu presidenta republiky z 3. srpna 1944. Tomu tak není, ježto oba předpisy byly vydány v rámci zmocnění daného již § 118 zákona o obraně státu č. 131/1936 Sb., a jejich účelem bylo přechodné omezení převodu nemovitostí za účelem zabránění spekulace s pozemky. Tyto předpisy nutno proto klást na roveň zákonu a zákonem lze podle § 109 ústav. listiny soukromé vlastnictví omezit. Neměl tedy první soud zápis povolovat, neboť souhlas okresního národního výboru ke zcizení, které bylo základem knihovního

jednání, nebyl vykázan a kupní smlouva nebyla platná. Navrhovatelé předložili sice s knihovní žádostí prvnímu soudu přípis okresního národního výboru v H. z 28. ledna 1946, který zní, že dotyčná kupní smlouva přiložená k žádosti o schválení převodu nemovitostí se vrací, poněvadž schválení není třeba, neboť vládní nařízení č. 218/1938 Sb. se prý vztahovalo jen ke smluvnímu zcizení v době branné pohotovosti státu a ta již skončila 31. prosince 1945. Avšak tento přípis, pokud by podle něho první soud rozhodoval, nemohl mu stačit, neboť není jím řešena materiálně příslušná otázka a o vlastním svolení není v něm řeči. Náзор, že účinnost citovaného nařízení skončila koncem branné pohotovosti státu, neobstojí, neboť vládním nařízením č. 443/1941 Sb. byla jeho použitelnost prodloužena a toto vládní nařízení je dále použitelné. Jelikož citovaný přípis nerozřešil vlastní otázku, vycházející z uvedeného právního názoru, nebyl jím soud vázán. Nutno naopak trvat na tom, aby bylo rozhodnuto, zda se souhlas udílí či ne. Stejně ovšem nesprávně první soud posoudil věc, vycházející sám z názoru, že shora citovaný předpis pozbyl účinnosti skončením stavu branné pohotovosti a že svolení okresního národního výboru není třeba. Smlouva, jež byla základem knihovního jednání, byla tedy neplatná. Při rozhodování přihlédl rekursní soud k úzké souvislosti mezi žádaným vkladem vlastnického práva a žádostí o vklad práva zástavního za nedoplatek kupní ceny a žádostí o výmaz substituce A. H-ové a O. K-ové, jež měla svůj základ v prohlášení z 23. ledna 1946, avšak o jejíž výmaz navrhovatelé rovněž žádali pouze podle neplatné kupní smlouvy z 23. ledna 1946, ačkoliv první soud citoval ve svém rozhodnutí i ono prohlášení.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Podle § 9, odst. 2 vl. nař. č. 218/1938 Sb. lze na základě právního jednání, k němuž je třeba úředního souhlasu, povolit knihovní zápis jen tehdy, je-li ke knihovní žádosti připojen pravoplatný výměr o udělení souhlasu vydaný příslušným správním úřadem.

Z tohoto ustanovení tedy plyne, že soud jest povinen vyřešit si před povolením knihovního zápisu otázku, zda k dotčenému právnímu jednání je zapotřebí úředního souhlasu jen tehdy, když ke knihovní žádosti není připojen schvalovací výměr. Všude tam, kde takový výměr je připojen, zkoumání této otázky odpadá, ježto již byla rozřešena správním úřadem.

V souzeném případě připojili žadatelé ke knihovní žádosti dopis okresního národního výboru v H. ze dne 28. ledna 1946, č. j. 857/X, podle něhož »schválení není v daném případě zapotřebí, neboť vládní nařízení č. 218/1938 Sb. se vztahuje jen k smluvnímu zcizení v době branné pohotovosti státu a tato skončila podle vládní vyhlášky č. 162/1945 Sb. dnem 31. prosince 1945«.

Převážná část teoretiků správního práva i dosavadní judikatura (srov. rozh. č. 2198, 4890, 16696 Sb. n. s. I.) zastává stanovisko, že soudy jsou vázány nálezy správních úřadů, a připouští přezkoumání jich jen v otázce,

zda je nále z pravoplatný, formálně bezvadný a byl-li vydán příslušným správním úřadem v mezích jeho působnosti.

Také v tomto případě lze tedy jen pod tímto zorným úhlem přezkoumávat rozhodnutí okresního národního výboru v H., které bylo připojeno ke knihovní žádosti.

Pravoplatnosti výroku okresního národního výboru v H., že »schválení převodu nemovitosti, které jsou předmětem smlouvy, není zapotřebí«, nasvědčuje to, že mu strany nejen neodporovaly — poněvadž byl vydán v jejich prospěch —, nýbrž i to, že obě strany (t. j. jak prodávatelka, tak i kupující) jej společně předložily k žádosti o knihovní zápis.

Okresní národní výbor v H., který svým dopisem prohlásil, že v tomto případě není zapotřebí schválení smlouvy, je arcit' příslušným úřadem uvedeným v § 1, odst. 1 vl. nař. č. 218/1938 Sb., poněvadž nastoupil na místo příslušného okresního úřadu (§ 1 nař. č. 218/1938 Sb. ve spojení s ustanovením čl. I. a III. nař. č. 443/1941 Sb., jež je použitelné podle zák. č. 195/1946 Sb. a přílohy k němu B I č. 53 Sb. a § 3 vl. nař. č. 4/1945 Sb.). Je-li tedy tento správní úřad příslušný k tomu, aby smlouvu schválil anebo neschválil, nelze mu ani upřít oprávnění k rozhodnutí, že a kdy takového schválení není třeba.

Z dopisu okresního národního výboru v H., který byl vydán žadatelům do rukou jejich právního zástupce, je na první pohled patrné, že jím chtěl vydat a vydal rozhodnutí, že »schválení převodu... není zapotřebí« přesto, že snad tu chybí obvyklá forma správního rozhodnutí. Tento formální nedostatek není však takového rázu, že by v tomto případě zbavoval rozhodnutí správního úřadu platnosti. Tato závada měla by význam jen tehdy, kdyby tím byla ztížena obrana práv osob, jichž se rozhodnutí týká (srov. k tomu rozh. nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 1936, Boh. A 12448). Tomu tak v daném případě není.

Z uvedeného jest tedy patrné, že nále z správního úřadu připojený ke knihovní žádosti je jak pravoplatný, tak i ve výroku jasný a určitý a že byl vydán příslušným správním úřadem. Hledíc k tomu, co bylo uvedeno, nemusel se soud již v tomto případě zabývat otázkou, zda k platnosti právního jednání bylo zapotřebí ještě výslovného souhlasu správního úřadu, poněvadž otázka ta byla pravoplatně rozřešena správním úřadem způsobem pro soud závazným.

Stejně tak zůstává v tomto případě zcela podřadnou otázkou platnosti vl. nař. č. 218/1938 Sb. a bylo by ji s hlediska ustanovení § 102 ústavní listiny řešit jen tehdy, kdyby zde nebylo onoho rozhodnutí správního úřadu, tedy konkrétní normy v tomto směru soudem nepřezkoumatelné, byť i by byla právně sice mylná, avšak přece jen nejsoucí na újmu veřejného adresáta, když ani neporušuje zásadu tak zv. nezadatelnosti veřejného zájmu (srov. Slovník veřejného práva československého svazek III, str. 958: Řízení správní IX.).

Nebylo tedy zákonného důvodu, aby knihovní žádost stěžovatelů byla zamítnuta, a proto dovolacímu rekursu bylo vyhověno a napadené usnesení změněno.

Č. 318.

Jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o oduznání manželského původu při provádění důkazu vyšetřením dědicko-biologickým s posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je »prakticky vyloučeno«.

(Rozh. ze dne 11. listopadu 1947, Rv I 239/47.)

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se J. S. proti Dr B. P-ovi, opatrovníku k obhájení manželského původu nezl. N. S-a, aby bylo určeno, že nezl. N. S. nebyl žalobcem J. S-em zplozen a není manželského původu. V žalobě tvrdí, že matka dítěte M. S-ová se s ním v kritické době nestýkala, nýbrž měla důvěrnou známost s J. R-em.

Prvý soud vyhověl žalobě. V důvodech svého rozsudku vycházel ze zjištění, jež učinil z posudku znalce Dr N. M-a, podle něhož otcovství žalobcovo k nezl. N. S-ovi je podle genetického vyšetření prakticky vyloučeno, kdežto otcovství R-ovo k němu je pravděpodobné. Naproti tomu neuvěřil první soud svědkyni M. S-ové, matce dítěte, a svědkovi J. R-ovi, podle jejichž výpovědi mezi nimi nedošlo k pohlavnímu styku. Neuvěřil ani výpovědi svědkyně M. S-ové, že v kritické době nesouložila s nikým jiným než se žalobcem.

Odvolací soud nevyhověl odvolání strany žalované. V důvodech svého rozsudku mimo jiné uvedl: Neoprávněnou je i výtku nesprávného ocenění dědicko-biologického posudku znalce Dr N. M-a. Tuto výtku provádí odvolatel tím způsobem, že jednak napadá správnost vědeckých thesů a dedukcí znalcových, jednak dovozuje, že proti znění a obsahu znalecova posudku má první soud nesprávně za to, že jím byla způsobem vylučujícím každou pochybnost vyloučena možnost zplození nezl. N. S-a žalobcem, kdežto vpravdě byla jím vyslovena pouhá nepravděpodobnost zplození nezletilce žalobcem a pravděpodobnost zplození jeho J. R-em; mimo to uplatňuje, že důkaz dědicko-biologický není vůbec způsobitelným důkazem, jímž by bylo lze vyloučit otcovství k určitému dítěti, protože posudek tu podle nynějšího stavu vědy může být podán pouze s největší pravděpodobností, tedy nikoliv s absolutní jistotou. Leč odvolatel v žádném z těchto bodů nemá pravdu. Polemiku odvolatelovu s vědeckými thesami a závěry znalcovými správně již první soud označil za laickou a tedy nepřipustnou a není proto ona s to, aby přesvědčila odvolací soud o nesprávnosti posudku znalecova a aby tedy vzbudila pochybnost o jeho průkaznosti. V rozporu se spisy, zejména s obsahem posudku znalce Dr N. M-a je odvolatelův předpoklad, že v posudku tom vyslovena pouhá nepravděpodobnost zplození nezl. N. S-a žalobcem a pravděpodobnost zplození jeho J. R-em. V závěru svého posudku znalec sice otcovství J. R-a označil jako pravděpodobné, avšak žalobcovo otcovství nepochybně určitě vyloučil, právě o něm doslovně, že se jeví jako prakticky vyloučené (podle protokolu z 29. listopadu 1946, že lze je pokládati za prakticky vyloučené). Tomu lze rozuměti jen tak, že nejde tu jen o pouhé theoretické úvahy znalecovy, nýbrž že znalec na základě svého provedeného šetření

(ohledání) a na základě vědecko-theoretických úvah, uvedených v posudku, v tomto praktickém případě, jím posuzovaném, otcovství žalobcovo jednoznačně a určitě vylučuje. Nelze souhlasit ani s vývody odvolatelskými o nedostatečné průkaznosti důkazu dědicko-biologickým posudkem vůbec. Je pravdou, že ve sporu, v němž nejvyšší soud rozhodl svým rozsudkem z 27. ledna 1937, zn. sp. Rv II 610/36, č. 15.767 Sb. n. s. I., znalec uvedl, že posudek dědicko-biologický může být podán jen s největší pravděpodobností a že se 100% jistotou v tomto oboru posudek nelze podati. Než tento názor tehdejšího znalce v onom sporu nemůže být směrodatným pro tento spor. Od podání posudku v onom sporu uplynulo více než 10 roků. Není přece vyloučeno, že za tuto dobu věda lékařská, jako v jiných oborech, tak i v tomto oboru pokročila do té míry, že dnes je již s to podat posudky určité. To nasvědčuje již tomu, že znalec Dr N. M. podal určitý a nikoliv pouze pravděpodobný posudek. Správně podotýká odvolatel, že otázku vědecké ceny znaleckého důkazu nemůže řešit soud, nýbrž výhradně znalec. A právě tím, že znalec Dr N. M. podal určitý, nikoliv jen pravděpodobný posudek o nemožnosti žalobcova otcovství, zodpověděl kladně i otázku plné vědecké ceny tohoto důkazu podle dnešního stavu vědy. Jeho průkazností, znalcem takto zhodnocenou, ovšem pak vývody odvolatelsky nemohou otrástit. Proto první soud nepochybil, když opřel svoje zjištění o posudek znalce Dr N. M-a.

Odvolatel se snaží ve spojitosti s nezdařeným pokusem otrástit průkazností znaleckého důkazu dědicko-biologického přesvědčit odvolací soud o tom, že první soud neprávem neuvěřil matce nezl. N. S-a, slyšené jako svědkyně, a míní, že kdyby jí bylo uvěřeno, bylo by také její výpověď prokázána, že ona v kritické době nesouložila s žádným jiným mužem než se žalobcem, a že tedy jedině on může být otcem nezl. N. S-a. Leč tato jeho snaha je marná. První soud, oceňuje svědeckou výpověď M. S-ové, vyhověl plně předpisu § 272 c. ř. s., vyložil přesvědčivě, proč jí nevěří a správně poukázal mimo jiné okolnosti zejména i na to, že její výpověď je naprosto bezpečně vyvrácena obsahem posudku znalce Dr N. M-a. Neboť když je posudkem tím spolehlivě zjištěno, že nezl. N. S. žalobcem nebyl zplozen, pak je zřejmě nepravdivou výpověď svědkyně, že s jiným mužem než se žalobcem v kritické době nesouložila.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaného napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Ve věci samé směřuje dovolání proti znaleckému posudku Dr N. M-a a proti důsledkům, které z něho nižší soudy odvodily. Nižší soudy založily svoje rozhodnutí v podstatě jen na tomto posudku. Jinak totiž zjistily jen, že matka dítěte v kritické době souložila i s jiným mužem než žalobcem, kterážto okolnost však neřiká vůbec nic o tom, kdo je přirozeným otcem dítěte, po případě kdo je jako takový vyloučen. Znalec Dr N. M. po genetickém (dědicko-biologickém) vyšetření podal posudek, že žalobcovo otcovství k nezletilému J. S-ovi se jeví prakticky vyloučeno, kdežto otcovství J. R-a k témuž dítěti jest pravděpodobné. Žalovaný opatrovník

již v odvolání uplatňoval a v dovolání opakuje různé námitky proti uvedenému znaleckému posudku. Jeho výtkám nutno přiznat oprávnění, pokud jsou zaměřeny na nedostatečnost posudku.

Znalec sice v závěru svého posudku vyslovil, že žalobcovo otcovství k dítěti je vyloučeno. Poněvadž však k tomu připojil dodatek »prakticky«, plyne z toho, nebo nutno alespoň předpokládat, že vyslovenou vyloučenost otcovství chtěl určitým způsobem modifikovat. Z posudkového závěru nelze s určitostí zjistit, v jakém směru a v jakém rozsahu je tato modifikace znalcem myšlena. Z jednotlivých dílčích složek posudku dalo by se soudit též na to, že výraz »prakticky vyloučené« má vyjádřit jen určitou pravděpodobnost, třebaž zvláště kvalifikovanou. Kromě této pochybnosti zůstává však ještě nejistým, zda výklad slov »prakticky vyloučené« možno vůbec vyvozovat z jednotlivých složek, když posudkový závěr je vybudován na všech třech hlavních složkách jako celku. Znalecký posudek je základem, který soudy mají posoudit za účelem případných skutkových zjištění. Posouzení je však bezpečně možné jen tehdy, když ze znaleckého posudku je jeho obsah nepochybně patrný. Je-li však znalecký posudek neurčitý v tom směru, co znalec měl vlastně na mysli, jako je tomu v tomto případě, pak jde o vadu, která je způsobila zabránit zevrubnému vysvětlení a důkladnému posouzení rozepře (§ 503, č. 2 c. ř. s.).

Byl proto pro tuto vadu napadený rozsudek zrušen, aby odvolací soud ve smyslu § 362 (2) c. ř. s. opětným slyšením znalce Dr N. M-a provedl naznačené doplnění znaleckého posudku, pokud neuzná za nutné naříditi, aby byl podán nový posudek jiným znalcem nebo aspoň s přibráním jiného znalce, a po tomto doplnění věc znovu přezkoumal a rozhodl [§ 1 (1), č. 5 zák. č. 8/1946 Sb.].

Č. 319.

K otázce, na jaký majetek se vztahuje národní správa zavedená na majetkovou podstatu Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze.

(Rozh. ze dne 12. listopadu 1947, Rv I 264/47.)

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se M. K-ová žalobou podanou proti J. Č-ovi vydání nábytku, jež v žalobě blíže označuje, a tvrdí, že jí tento nábytek v době okupace svěřili židé M. K. a jeho manželka před svým zatčením do úschovy s tím, že se stane jejím vlastnictvím, kdyby se snad nevrátili. M. K. s manželkou a s dětmi zahynuli prý v Osvětimi. Nábytek prý půjčila žalobkyně žalovanému s tím, že jí ho na požádání vrátí, což nyní odmítá učinit. Žalovaný se brání mimo jiné tvrzením, že nábytek, o nějž tu jde, přihlásil po skončení okupace u národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze, ježto šlo o židovský majetek. Tento úřad přijal prý nábytek do evidence a nařídil žalovanému, aby bez jeho vědomí s ním nedisponoval a vyčkal dalších směrnic.

První soud zamítl žalobu. K otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Je nesporné, že jde o židovský majetek. Výměrem národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze z 11. února 1946 a protokolem téhož úřadu ze 16. února 1946, jichž pravost byla uznána, vzal soud za prokázáno, že nábytek byl tomuto úřadu řádně ohlášen, jím vzat do evidence a žalovaný úředně vyzván, aby s uschovanými předměty bez vědomí úřadu nedisponoval a vyčkal dalších směrnic. Národní správa jednala v rámci zmocnění ministra ochrany práce a sociální péče z 8. června 1945, Úřední list I, č. 39. Usnesením okresního soudu v Z. z 25. dubna 1946, sp. zn. P 250/41, je zjištěno, že nad dětmi manželů K-ových, nezl. T. a A. K-ovými se vede poručensství u okresního soudu v Z., že žalovaný byl tímto soudem ustanoven dočasným uschovatelem nábytku uvedeného v žalobě a že tento nábytek je vlastnictvím E. K-ové, t. č. neznámého pobytu. Na základě těchto zjištění dospěl soud k závěru, že žalovaný není k žalobě pasivně legitimován, poněvadž je detentorem z úředního příkazu a nedrží tedy nábytek vlastním jménem.

Odvolačí soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Odvolatelka, provádějíc dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci, sama připouští ve svých vývodech, že žalovaný je detentorem sporných předmětů z úředního příkazu, byť byl i podle ní detentorem toliko prozatímním, a že mu tato detence byla uložena úředním výměrem národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu. Obsah spisů její doznání plně potvrzuje. Z toho je zřejmé, že žalovaný toho času nemůže disponovat s uschovanými předměty, i když je možné, že se někdy v budoucnosti volnost dispozice do jeho rukou vrátí. První soud nemohl tedy již proto žalobní žádosti vyhovět tak, jak je stylisována. Ovšem měl před svým rozhodnutím uvažovat, zda neodpovídá skutkovému ději spíše zamítnutí žaloby toliko pro tentokráte, nežli zamítnutí žaloby bez této výhrady. Z těchto důvodů nebylo možno odvolání vyhovět a napadený rozsudek byl proto potvrzen ve znění, v jakém byl vydán, neboť žalobkyně nenavrhla v odvolání in eventum, aby žaloba byla zamítnuta alespoň pro tentokráte a odvolací soud je vázán odvolacími důvody a odvolacím návrhem (§ 462 c. ř. s.) a nemůže proto o své újmě změnit napadený rozsudek tak, že se žaloba zamítá toliko pro tentokrát, když se odvolání domáhá jeho změny výhradně vyhověním žalobě.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobkyně rozsudky nižších soudů a uložil prvému soudu, aby o věci dále jednal a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Proti nároku žalobkyně na vrácení půjčeného nábytku (§ 971 obč. zák.) brání se žalovaný především námitkou, že s věcmi, k jejichž vydání žaloba směřuje, nemůže a nesmí disponovat bez vědomí národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu a bez vědomí okresního soudu v Z. jako soudu poručenského, a oba nižší soudy mu daly za pravdu. Soud odvolací se při tom omezil na zkoumání oprávně-

nenosti námitky, že žalovaný t. č. nemůže plnit, protože mu v tom brání zákaz vydaný zmíněnou národní správou.

Pokud oba nižší soudy vycházely z předpokladu, že žalovaný je držitelem z úředního příkazu a povinen zdržet se jakékoliv dispozice s věcmi, jejichž úschovu vzala národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu podle příloh 3 a 4 orig. v záznam, dlužno uvést toto:

Národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze, zřízené výměry ministerstva ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvem vnitra a financí č. P 1809/1-45 ze dne 8. června 1945, č. R 800/16-28-11-45 ze dne 30. listopadu 1945 a č. R 6000-18/12-45 ze dne 8. března 1946 má spravovat

a) se zřetelem k §§ 1 a 3 dekr. č. 5/1941 Sb. jen ony majetkové podstaty, které tvořily majetkový soubor Vystěhovaleckého fondu a byly v den, kdy dekret presidenta republiky č. 5/1945 Sb. nabyl účinnosti buď přímo ve správě Vystěhovaleckého úřadu, nebo ve správě jiných orgánů, pokud spravovaly majetek odňatý původním vlastníkům pod tlakem národní, politické nebo rasové persekuce;

b) se zřetelem k § 2, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb. majetek persekovaných osob, převedený orgány shora uvedenými na osoby třetí, pokud nabývatel je osobou státně nespolehlivou.

Při posouzení otázky, jaký význam má zásah národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu podle příloh 3 a 4 orig., bude vzhledem k uvedenému třeba zjistit, zda si tato národní správa připisuje ze dne 16. února 1946 a 19. února 1946 vůbec osobuje příslušnost pro správu majetkových částí, o které ve sporu jde, a v kladném případě, zda jde o majetkovou podstatu, která byla v den, kdy nabyl dekret presidenta republiky č. 5/1945 Sb. účinnosti, fakticky spravována některým z úřadů nebo orgánů shora uvedených, nebo která byla převedena na třetí osobu státně nespolehlivou. Nebyla-li na požadovaný majetek zavedena národní správa, je zásah této správy podle přípisu ze 16. února 1946 a 19. února 1946 právně bezvýznamný a nemá vliv na platnost tvrzeného, ale dosud nezjištěného obligačního nároku žalující strany, stejně jako usnesení okresního soudu v Z. jako soudu poručenského ze dne 25. dubna 1946, zn. sp. P 250/41 se nedotýká obligačního nároku žalobkyně, neboť neřeší otázku vlastnictví k nábytku, jehož vydání se žalobkyně domáhá, a nemá povahu úředního příkazu, jímž se žalovanému odnímá dispozice s tímto nábytkem.

Je tedy předčasný právní závěr odvolacího soudu, že žalovaný, jsa detentorem z úředního příkazu, nemá toho času volnost dispozice s uschovanými předměty, a řízení trpí, ježto věc nebyla s hlediska hořejších právních úvah probrána, vadou, která byla způsobilá zamezit úplné vysvětlení a důkladné posouzení rozepře (§ 503, č. 2 c. ř. s.). Poněvadž k odstranění vadnosti řízení bude zapotřebí jednání v první stolici, byl zrušen i rozsudek první stolice (§ 510, odst. 1 c. ř. s.). Na prvním soudě bude, aby podle § 182 c. ř. s. působil k tomu, aby byly učiněny skutkové údaje rozhodné pro řešení věci s hlediska hořejších úvah a nabídnuté důkazy doplněny, a aby pak učinil příslušná zjištění a o věci znovu rozhodl.

Č. 320.

Zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody.

Dědicové jsou oprávněni vznést odpor proti usnesení knihovního soudu (§ 4, odst. 2 cit. zák.) teprve, když jim byla pozůstalost odevzdána. Před odevzdáním pozůstalosti jsou k odporu oprávněni jen jménem pozůstalosti, jestliže k ní podali dědickou přihlášku a tato byla pozůstalostním soudem přijata.

(Rozh. ze dne 13. listopadu 1947, R I 332/47.)

Usnesením ze dne 6. září 1941, č. d. 1219/41 povolil okresní soud v K. vklad vlastnického práva pro W. O-a na nemovitostech ve vložkách č. 120 a 1239 poz. knihy pro kat. úz. K. W. O. byl německé národnosti. Knihovní zápis se stal podle smlouvy tržové ze dne 24. června 1941, schvalovacího výměru bývalého úřadu německého vrchního zemského rady z 11. dubna 1941 a dalších výměrů téhož úřadu z 24. května 1941 a 19. června 1941. Těmito výměry byl zřízen prodejní zmocněnec, který za původní vlastníky nemovitostí, jimiž byli firma »Bratři K-ové a spol.«, pokud jde o nemovitosti ve vložce č. 120, a B. a E. K-ovi, pokud jde o nemovitosti zapsané ve vložce č. 1239, podepsal tržovou smlouvu ze dne 24. června 1941 o prodeji uvedených nemovitostí W. O-ovi.

E. A., J. A. a E. W-ová podávají nyní jako dědici B. a E. K-ových odpor proti usnesení ze dne 6. září 1941 podle zák. č. 76/1946 Sb. a navrhuji, aby usnesení bylo změněno tak, že se knihovní návrh W. O-ův na povolení zápisu vlastnického práva k výše uvedeným nemovitostem zamítá.

Prvý soud odporu vyhověl, rekursní soud zamítl odpor k rekursu Československého státu a Fondu národní obnovy.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Podle § 4 (2) zák. č. 76/1946 Sb. může v občanských věcech sporných stran podat žalobu strana původního sporu, její dědicové... Toto zákonné ustanovení platí podle § 10 (2) téhož zákona přiměřeně i v jiných občanských věcech právních. Dědicové jsou oprávněni k odporu podle téhož zákona vlastním jménem teprve, když jim pozůstalost byla pravoplatně pozůstalostním soudem odevzdána. Předtím jsou k tomu oprávněni jen jménem pozůstalosti, pokud podali k ní dědickou přihlášku a tato byla pozůstalostním soudem přijata. V této věci podali odpor proti usnesení okresního soudu v K. jako soudu knihovního ze dne 6. září 1941, č. d. 1219/41, E. A., J. A. a E. W-ová jako dědici B. a E. K-ových. Ze spisů D 303/46 a D 417/46 okresního soudu v K. je však zřejmo, že odporovatelé nepodali k pozůstalostem po B. a E. K-ových dosud ani dědickou přihlášku a tedy jim dosud nebyly tyto pozůstalosti ani odevzdány. Nejsou tudíž již z tohoto důvodu zatím oprávněni k odporu podle cito-

vaného zákona, třeba předložili dodatečné schválení pozůstalostního soudu, aby jej podali proti citovanému usnesení. Není věci soudu jednajícího a rozhodujícího o odporu podle zák. č. 76/1946 Sb., aby sám zkoumal jen podle zákona, zdali odporovatelé jsou podle něho zákonnými dědici a jako takoví oprávněni k odporu, ani aby čekal, až podle stavu pozůstalostního řízení budou k němu oprávněni jménem pozůstalosti nebo vlastním jménem. Již z těchto důvodů zamítl rekursní soud právem návrh, takže není třeba se zabývat ostatním odůvodněním napadeného usnesení ani vývody dovolacího rekursu proti němu.

Č. 321.

Zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody.

Podle uvedeného zákona nelze úspěšně odporovat usnesení nejvyššího soudu, jímž byla v pozůstalostním řízení zrušena usnesení nižších soudů a soudu prvé stolice uloženo, aby po doplnění řízení znovu rozhodl.

Kdo nebyl účastníkem pozůstalostního řízení, nemůže podle uvedeného zákona úspěšně odporovat usnesením vydaným v tomto řízení. Lhostejno, že se nestal účastníkem právě proto, že mu v tom bylo zabráněno způsobem uvedeným v čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z roku 1946.

(Rozh. ze dne 13. listopadu 1947, N I 68/47.)

Provincie řádu »N.« v P. byla dne 8. července 1941 německými úřady rozpuštěna. Do této provincie patřil konvent řádu »N.« v P. V době rozpuštění byl převorem provincie T. H. Dne 7. února 1943 T. H. zemřel a pozůstalost po něm byla projednána okresním soudem v P. pod zn. sp. D III 189/43. Usnesením tohoto soudu ze dne 8. dubna 1943 bylo schváleno projednání pozůstalosti a dalším usnesením z téhož dne byla přenechána pozůstalost na místě placení M. T-ové. Proti těmto usnesením podal F. H., bratr T. H-a, rekurs, který byl usnesením krajského soudu v P. ze dne 22. června 1943, sp. zn. R V 200, 201/43, odmítnut. Proti tomuto usnesení podal F. H. dovolací rekurs, jemuž nejvyšší soud usnesením ze dne 7. října 1943, sp. zn. R I 452/43 vyhověl a napadené usnesení, jakož i obě usnesení prvního soudu zrušil a prvnímu soudu uložil, aby po doplnění řízení znovu rozhodl. Okresní soud v P. doplnil řízení a usnesením z 20. dubna 1944, sp. zn. D III 189/43, schválil projednání pozůstalosti. Proti tomuto usnesení podala rekurs M. T-ová. Její rekurs byl usnesením krajského soudu v P. z 31. května 1944, sp. zn. R V 154/44, odmítnut. Dovolací stížnost, kterou podařila M. T-ová proti tomuto usnesení, byla usnesením nejvyššího soudu ze dne 8. září 1944, sp. zn. R I 315/44, odmítnuta. Nato vydal okresní soud v P. odevzdací listinu ze dne 17. ledna 1945, kterou odevzdal pozůstalost po T. H-ovi zůstavitelovu bratru F. H-ovi.

Konvent řádu »N.« v P. a M. T-ová podávají nyní proti usnesení okresního soudu v P. z 8. dubna 1943, sp. zn. D III 189/43, o schválení projednání pozůstalosti, usnesení téhož soudu z téhož dne, jímž byla pozůstalost ponechána na místě placení M. T-ové, proti usnesení krajského soudu v P. z 22. července 1943, zn. sp. R V 200-201/43, usnesení nejvyššího soudu ze 7. října 1943, zn. sp. R I 452/43, usnesení okresního soudu v P. z 20. dubna 1944, D III 189/43, usnesení krajského soudu v P. z 31. května 1944, sp. zn. R V 154/44, a proti usnesení nejvyššího soudu z 8. září 1944, sp. zn. R I 315/44, odpor podle zákona č. 76/1946 Sb. a navrhuje, aby uvedená usnesení byla zrušena. Navrhovatelé uplatňují důvod odporu podle čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku a tvrdí, že tím, že byl konvent řádu »N.« v P. v době nesvobody rozpuštěn, bylo mu znemožněno, aby se pozůstalostního řízení účastnil a uplatnil své dědické právo.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu.

Důvody:

Návrh na zrušení soudních rozhodnutí ve výroku uvedených z důvodu uvedeného v hlavě II., čl. 6, odst. 1, písm. c) dekretu o obnovení právního pořádku ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb. je v podstatě opřen o tvrzení, že navrhující Konvent »N.« byl v době nesvobody rozpuštěn německými okupanty. Tím mu prý bylo znemožněno, aby se připojil k pozůstalostnímu řízení vedenému o pozůstalosti po T. H-ovi, který byl v době rozpuštění řádu převorem a po němž podle řehole Konventu měl dědit jedině řád, nikoliv zůstavitelův bratr F. H., jemuž byla pozůstalost odevzdána, a to, jak zřejmo z pozůstalostních spisů, jako dědici přihlásivšímu se k pozůstalosti ze zákona.

Slyšen byv o tomto návrhu, nemohl se F. H. o něm vyjádřit a navrhl, aby byl o něm vyslechnut jeho syn J. H.

K tomu neshledal nejvyšší soud důvodu, jak vyplýne z dalšího.

Podle § 1, odst. 1 zák. č. 76/1946 Sb. lze se domáhat zrušení soudního rozhodnutí, jímž byla právní věc zcela nebo zčásti vyřízena. Tomuto požadavku nevyhovuje návrh na zrušení rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. října 1943, zn. sp. R I 452/43, kterým byla stejně již zrušena i usnesení krajského soudu v P. ze dne 22. června 1943, zn. sp. R II 200-201/43 a usnesení okresního soudu ze dne 8. dubna 1943, zn. sp. D III 189/43, věc však nebyla jím ani zčásti vyřízena, neboť prvému soudu bylo uloženo, aby po doplnění řízení znovu rozhodl. Návrh na zrušení uvedených rozhodnutí je již proto z tohoto důvodu neopodstatněn. Pokud pak jde o ostatní rozhodnutí, jimiž byla pozůstalostní věc zcela vyřízena, třeba uvážit, že navrhovatelka M. T-ová neuvedla žádné skutkové okolnosti, jež se sběhly v její osobě a které by opravňovaly zrušení oněch rozhodnutí z důvodu, o který je návrh opřen. Podle § 4, odst. 2 a) a § 10 zák. č. 76/1946 Sb. může ostatně návrh podat jen účastník řízení ve smyslu § 6 nesp. zák., jímž navrhovatelka nebyla v řízení následovavším po rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 7. října 1943, zn. sp. R I 452/43, jak plyne z napa-

dených usnesení krajského soudu v P. ze dne 31. května 1944, zn. sp. R V 154/44 a nejvyššího soudu v Brně ze dne 8. září 1944, zn. sp. R I 315/44. Totéž však platí i o Konventu »N.«, třebaž mu byla zásahem okupantů znemožněna účast v pozůstalostním řízení, když byl v době nesvobody rozpuštěn. Okruh osob, které se mohou domáhat zrušení nebo změny soudních rozhodnutí z doby nesvobody, je zákonem č. 76/1946 Sb. přesně vymezen. Nelze jej proto rozšiřovat i na případy zákonem nekryté, a tudíž ani ne na případy, kdy se někdo nestal účastníkem řízení jen proto, že mu v tom bylo zabráněno způsobem uvedeným v ústavním dekretu o obnovení právního pořádku ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb.

Jsou-li pro to jinak dány zákonné předpoklady, může být zjednána náprava toliko postupem naznačeným v zák. č. 128/1946 Sb., jehož předpis § 2 o nutnosti předchozího zrušení nebo změny soudního výroku se na souzený případ nevztahuje, protože odevzdací listinou nebylo rozhodnuto o tvrzených právech stěžovatelů k pozůstalosti s konečným účinkem proti nim.

Č. 322.

Obmezil-li navrhovatel — třebaž teprve v opravném řízení — svůj restituční návrh (zák. č. 128/1946 Sb.) na útraty řízení, je jeho dovolací rekurs nepřijatelný.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1947, R I 518/47.)

V restitučním řízení, o něž tu jde, domáhá se navrhovatelka A. P-ová, aby bylo jejímu odpůrci J. K-ovi uloženo, aby jí vrátil osobní automobil v návrhu blíže označený.

Prvý soud návrhu vyhověl, rekursní soud zrušil k stížnosti odpůrcově usnesení prvního soudu a vrátil mu věc, aby o ní znovu jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs navrhovatelčin.

Z důvodů:

Navrhovatelka původně podala dovolací rekurs dne 28. června 1947, v němž napadá usnesení druhé stolice pro nezákonnost a žádá, aby napadené usnesení první stolice bylo v celém rozsahu obnoveno a odpůrce uznán povinným nahradit jí útraty. Téhož dne pak navrhovatelka oznámila soudu první stolice, že osobní auto, o jehož restituci podle zák. č. 128/1946 Sb. tu jde, jí bylo vydáno dne 23. června 1947. V podání učiněném dne 29. srpna 1947 a označeném jako vyjádření prohlásila navrhovatelka, že trvá na svém restitučním návrhu, obmezeném na útraty řízení.

Tímto podáním je původní návrh dovolací rekurentky, aby odpůrce byl uznán povinným vydat rekurentce uvedený osobní automobil, pokládat za zpětvzatý a stěžovatelka žádá, aby o jeho oprávněnosti bylo rozhodnuto jen za tím účelem, aby mohlo být rozhodnuto, kdo nese útraty řízení.

Z toho je patrné, že dovolací rekurentka není a nemůže již být dotčena rozhodnutím rekursního soudu ve věci samé, nýbrž že se cítí stíženou jen potud, pokud toto rozhodnutí má důsledky pro rozhodnutí o útratách, a že tudíž její dovolací rekurs je nyní vpravdě již jen rekurem proti tomuto rozhodnutí soudu druhé stolice o útratách. Byl proto jako nepřipustný odmítnut (§ 11, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. a § 528 c. ř. s.).

Č. 323.

Ustanovení § 23 zák. č. 100/1931 Sb. platí i v řízení o opravě usnesení o provedení důkazu smrti podle §§ 2, 14 dekretu prezidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1947, R II 123/47.)

Usnesením okresního soudu v S. ze dne 15. března 1946, sp. zn. M 9/46, byl T. M. prohlášen za mrtva s tím, že den 28. února 1943 se má pokládat za den, který nepřežil.

Návrh E. N-ové, aby toto usnesení bylo opraveno podle dekretu č. 117/1945 Sb. tak, že za den, který T. M. nepřežil, třeba pokládat nejméně 10. květen 1943, první soud zamítl z těchto důvodů: Z provedených důkazů dospěl soud k přesvědčení, že návrh není odůvodněn. Z těchto důkazů totiž plyne, že T. M. byl dne 29. ledna 1943 odtransportován z koncentračního tábora v Terezíně do koncentračního tábora v Osvětimi a dne 30. ledna 1943 při třídění došlého transportu určen do plynové komory a tam byl též ještě téhož nebo následujícího dne odvezen. Z toho podle názoru soudu plyne, že dne 28. února 1943, jenž byl usnesením ze dne 15. března 1946, sp. zn. M 9/46 určen za den, jež nepřežil, T. M. skutečně nežil. Okolnost uplatňovaná v návrhu na opravu, že bratr za mrtva prohlášeného T. M-a dostal od něho o vánocích roku 1943 lístek, který byl prý psán asi před 4 měsíci, neuznal soud za dostatečný důvod pro opravu usnesení, ježto není bezpečně prokázáno ani z kterého data lístek pochází, ani že by tento lístek vlastnoručně psal nebo aspoň datum napsal T. M. Je sice pravda, že osoby určené do plynových komor dostaly korespondenční lístky buď natištěné nebo prázdné za účelem oznámení svým známým, kde se nachází, ale jak vysvítá z výpovědi svědků, tyto lístky bývaly hromadně odevzdávány německé tajné státní policii nebo v kanceláři koncentračního tábora, kde byly možné manipulace, po případech přepisování, a také se tyto případy staly, takže datum uvedené na lístku nebylo často shodné s datem, kdy osoba, která lístek psala, ještě žila.

Rekursní soud změnil k rekursu navrhovatelky napadené usnesení tak, že za den, jež T. M. nepřežil, je pokládat 31. prosinec 1943. Z důvodů: Žádný ze svědků nemohl z vlastní zkušenosti potvrdit, že T. M. byl z nádraží v Osvětimi přímo odvezen do plynových komor. Všichni svědci vyslovují toliko domněnku, že takové táborové zvěsti byly

začasté mylné. Z toho plyne, že žádný ze svědků nemohl potvrdit skutečnost, že T. M. byl přímo z nádraží odvezen do plynových komor. Naproti tomu z výpovědi M. W-ové, N. B-ové, E. B-a a V. B-a vychází najevo, že před vánocemi 1943 dostal A. M. v Terezíně lístek od T. M-a, že datum tohoto lístku bylo někdy z června či července 1943 a bylo vlastnoručně napsané T. M-em, což potvrzují svědkové, kteří znali jeho písmo. Pod textem bylo vlastní rukou T. M-a napsáno: »Bin gesund T. M.« Lístek došel adresátovi do Terezína před vánocemi 1943. Svědkové jasně a zřetelně potvrzují, že lístek byl psán v červnu nebo v červenci 1943 a byl vlastnoručně napsán T. M-em. Není důvodu nevěřit datu uvedenému na lístku. Vždyť Němci neměli zájmu něco skrývat nebo zatajovat vzhledem k své protizidovské ideologii. Z toho však vyplývá, že T. M. ještě v červnu neb v červenci 1943 žil, a proto rekursní soud vyslovil, že T. M. nepřežil den 31. prosince 1943.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu účastnice řízení O. H-ové usnesení nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice k doplnění řízení a k novému rozhodnutí.

Z důvodů:

Výtka nezákonnosti, uplatněná stěžovatelkou v dovolacím rekursu, je opodstatněna. Stěžovatelka již v řízení před soudem první stolice, jednáním o opravě usnesení okresního soudu v S. sp. zn. M 9/46, uvedla, že kromě pěti svědků, jež jmenovala, může ještě nabídnout výslech většího počtu dalších svědků, kteří mohou potvrdit, že T. M. byl odvezen do plynové komory, pokud se týče nebyl mezi těmi, kteří se z transportu zachránili. V dovolacím rekursu se k tomu stěžovatelka opět vrací a navrhuje doplnění řízení výsledkem svědků F. M-a a L. G-a a dalších svědků, jak jsou uvedeni v jejím návrhu ze dne 23. října 1947.

Oba nižší soudy však proti předpisu § 23 zák. č. 100/1931 Sb., jehož je užití i v řízení o opravě předchozího usnesení o provedení důkazu smrti (§§ 2, 14 dekretu prezidenta republiky č. 117/1945 Sb.), k tomuto návrhu náležitě nepřihlédly, ani tuto účastnici řízení z úřední povinnosti nevyzvaly, aby nejen bližší uvedla adresu těchto svědků, ale i okolnosti důležité pro určení dne smrti T. M-a. To se týče zejména doby a místa odvezení nezvěstného do plynové komory, tedy okolností důležitých jak pro zhodnocení již provedených důkazů, tak i pro rozhodnutí o opravě usnesení o důkazu smrti T. M-a, uváží-li se, že rozhodnutí o opravě je pak již účinné pro všechny účastníky řízení i proti nim (§ 12, odst. 2, a § 14 cit. dekr.). Tím zůstalo řízení neúplné.

Tato neúplnost je takového rozsahu, že činí řízení nezákonným, neboť nebyly proti předpisu § 23 zák. č. 100/1931 Sb. vyšetřeny všechny okolnosti důležité pro rozhodnutí (srov. rozh. č. 12881, 13127 Sb. n. s. I.), ač tu již byly v době rozhodnutí soudu první stolice (rozh. č. 12815 Sb. n. s. I.).

Proto byla usnesení nižších soudů zrušena již z tohoto důvodu, aniž bylo třeba zabývat se dalšími rekursními vývody.

Na prvním soudu bude, aby provedl všechny důkazy nabízené účastníky, dal jim možnost, aby se o nich vyjádřili a po případě uvedli další okolnosti pro rozhodnutí důležité — zejména, aby se pokusili získat ještě onen vlastnoručně T. M-em psaný listek — a potom znovu rozhodl.

Č. 324.

Ke změně usnesení podle § 32, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb. nestačí, že soudce změnil svůj názor na věc nebo nahlédl své pochybení, nýbrž je třeba, aby vyšly najevo nové okolnosti usvědčující rozhodnutí z nesprávnosti nebo nevhodnosti.

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1947, R II 213/47.)

Usnesením okresního soudu v D. ze dne 6. prosince 1946, sp. zn. M 10/46 byli M., Š., J. a V. V-ovi prohlášeni za mrtvé a den 18. prosince 1943 byl označen za den, který nepřežili. J. a V. A-ovi, účastníci řízení o prohlášení za mrtva, navrhuji, aby okresní soud v D. toto své usnesení podle § 32, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. změnil tak, že za den, který M. V. nepřežil, se považuje 14. červenec 1942, kdežto u Š., J. a V. V-ových zůstává tímto dnem 18. prosinec 1943.

První soud návrhu vyhověl. **Důvody:** Dodatečným zjištěním, zvláště ze dvou potvrzení ministerstva sociální péče repatričního odboru ze dne 9. září 1946, j. zn. R 9999, bylo zjištěno, že M. V. zemřel dne 14. července 1942 v Osvětimi, kam byl předtím deportován, Š. V-ová pak spolu s dětmi J. a V. V-ovými byla tamtéž deportována teprve 18. prosince 1943 a pravděpodobně i tito všichni byli usmrceni buď ihned po roztržení transportu, nebo později.

Proto má soud prohlášení za mrtva ze dne 6. prosince 1946, č. j. M 10/46-5, za nesprávné, pokud se týče pravděpodobného dne smrti, a rozhodl tudíž v tomto směru jak shora uvedeno.

Rekursní soud zrušil k rekursu R. M-a, účastníka řízení, usnesení prvního soudu. **Důvody:** Jak ze spisů vyplývá, první soud usnesením ze dne 6. prosince 1946 prohlásil za mrtvé M., Š., J. a V. V-ovy a toto usnesení nabylo právní moci. Napadeným usnesením pak toto právoplatné usnesení s poukazem na ustanovení § 32, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb. změnil v ten smysl, že za den, který nezvěstní nepřežili, je považovat u M. V-a 14. červenec 1942, u ostatních pak 18. prosinec 1943. Proti tomuto usnesení si stěžovatel právem stěžuje, neboť podle § 32, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb. může první soud sám změnit jen usnesení, pokud z něho nenabýly práv třetí osoby, a pokud se toto usnesení týká osob, které jsou pod zvláštní ochranou zákonů. Že o takový případ v souzené věci nejde, je zřejmé, a jestliže první soud opřel své rozhodnutí o citované zákonné ustanovení, jeví se napadené usnesení nezákonné. Z toho

důvodu muselo být odůvodněné stížnosti vyhověno a napadené usnesení zrušeno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Nesporný soudce je vázán svým usnesením podle § 32, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb., i když shledal, že rozhodnutí bylo nesprávné nebo nevhodné.

K změně usnesení podle § 32, odst. 2 cit. zák. nestačí, že soudce změnil svůj názor na věc nebo nahlédl své pochybení, nýbrž je třeba, aby vyšly najevo nové okolnosti, usvědčující rozhodnutí z nesprávnosti nebo nevhodnosti, jak vyplývá ze slov »jestliže se dodatečně objevilo« (srov. Hora: Soudní řízení nesporné, str. 108).

V případě, o nějž jde, byla obě potvrzení ministerstva sociální péče repatričního odboru ze dne 9. září 1946 přiložena již v původní žádosti, takže obsah jejich netvoří okolnosti nové.

Již z tohoto důvodu nesměl soud první stolice své usnesení změnit, takže napadené usnesení je správné; proto nebylo třeba se již zabývat správností odůvodnění napadeného usnesení.

Č. 325.

Nezabýval-li se pozůstalostní soud otázkou, zda v osobě zůstavitelové byly splněny podmínky pro konfiskaci majetku proto, že se usnesl neprojednat pozůstalost pro nedostatek jmění (§ 72 nesp. pat.), není Fond národní obnovy oprávněn k rekursu proti tomuto usnesení.

(Rozh. ze dne 19. listopadu 1947, R I 426/47.)

V pozůstalostní věci po Němci R. S-ovi, zemřelém dne 16. května 1945, usnesl se pozůstalostní soud, že se pozůstalost pro nedostatek jmění neprojedná. **Z důvodů:** V úmrtním zápise sepsaném s R. S-ovou, manželkou zůstavitele, bylo uvedeno toto: Zařízení bytové do 1 jídelny, 2 ložnic, 1 kuchyně, vkladní knížka Městské spořitelny v B., vkladní knížka Úvěrního ústavu v P., 2 příruční pokladny s obsahem kovových a papírových peněz, 1 zlaté dámské hodinky a 1 zlatý prsten. V protokolu ze dne 21. března 1947 sepsaném se synem zůstavitele R. S-em ml. a v podání manželky zůstavitele R. S-ové z téhož dne je tvrzeno, že jen z neinformovanosti v prvním rozčlenění po úmrtí zůstavitele bylo v úmrtním zápisu uvedeno, že shora uvedené jmění byl majetek zůstavitelův, ve skutečnosti však, že nezůstalo žádné jmění, neboť zařízení bytu je vlastnictvím pozůstalé manželky, které dostala výbavou, rovněž tak i skvosty. Pokud jde o vklady, bylo přihláškami vkladů podle měnových opatření osvědčeno, že byly přihlášeny jako vlastnictví zůstavitelovy manželky nebo že vůbec nebyly přihlášeny jako zůstavitelovo vlastnictví,

jak je to uvedeno v protokolu ze dne 21. března 1947. Účastníci proto souhlasně navrhli, aby se pozůstalost pro nedostatek jmění neprojednávala. Soud má protokolární výpovědi R. S.-a a podáním zůstavitelovy manželky R. S.-ové a přihláškami vkladů za osvědčeno, že zůstavitel nebyl v den své smrti v držbě jmění uvedeného v úmrtním zápisu a má proto za to, že se pozůstalost nemá projednávat pro nedostatek jmění (§ 97 nesp. patentu). Soud se nezabýval pro nerozhodnost pátráním po tom, zda je konfiskační řízení pravoplatně skončeno nebo ne, ježto shora uvedený majetek není podle obsahu pozůstalostních spisů majetkem zůstavitelovým.

Rekurs podaný proti tomuto usnesení Fondem národní obnovy rekursní soud odmítl. Z důvodů: Zůstavitel R. S., o jehož pozůstalost jde, byl podle obsahu pozůstalostních spisů německé národnosti, tedy osobou, jejíž majetek podléhá konfiskaci podle ustanovení dekretu č. 108/1945 Sb. Napadeným usnesením, jímž bylo rozhodnuto, že se pozůstalost po jmenovaném pro nedostatek jmění pozůstalostního neprojednává, není a nemůže být stěžovatel, totiž Fond národní obnovy, nijak dotčen ani zkrácen, neboť tím, že bylo rozhodnuto, jak uvedeno, a že bylo v odůvodnění usnesení řečeno, že soud má za osvědčeno, že majetkové předměty, uvedené v úmrtním zápisu jako pozůstalostní jmění, neměl zůstavitel v den své smrti ve své držbě (§ 97 nesp. pat.) a že předměty ty nebyly podle údajů jmenovaných účastníků vlastnictvím zůstavitele, nýbrž vlastnictvím jeho manželky R. S.-ové, nebylo ještě nikterak s účinky právní moci rozhodnuto, že uvedené předměty nebyly ke dni faktického skončení německé a maďarské okupace ve vlastnictví zůstavitele (§ 1, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb.) a že nepodléhají konfiskaci ve smyslu ustanovení uvedeného dekretu. Není tím také bráněno příslušnému okresnímu národnímu výboru v tom, aby v příčině těchto předmětů neučinil rozhodnutí ve smyslu § 1, odst. 4 uvedeného konfiskačního dekretu, a rovněž tím není stěžovateli Fondu národní obnovy bráněno v tom, aby k uvedeným předmětům neuplatnil práva plynoucí z ustanovení §§ 3 a násl. cit. dekr. Ani možnost uplatnění práv, ani rozhodnutí otázky, zda uvedené předměty podléhají konfiskaci či nikoliv — o kteréžto otázce náleží rozhodnout příslušnému okresnímu národnímu výboru (§ 1, odst. 4 cit. dekr.) a nikoliv soudům — ani právní účinky konfiskace nejsou závislé na tom, zda pozůstalostní soud uzná předměty, o něž jde, pro obor řízení pozůstalostního za vlastnictví zůstavitelovo a ohledně nich pozůstalost projedná či nikoliv. Nelze proto stěžovateli přiznat ve smyslu ustanovení §§ 6 a 37 zák. č. 100/1931 Sb. oprávnění k rekursu a byl tudíž jeho recurs odmítnut.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu Fondu národní obnovy.

Důvody:

Je sice pravda, že pozůstalostní soud smí v pozůstalostních věcech po Němcích, zemřelých do 30. října 1945 (§ 21 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb.), učinit jen neodkladná opatření směřující toliko k zajištění takového jmění, aniž by se pouštěl do projednání pozůstalosti, dokud si ne-

zjistí výrokem příslušného správního orgánu (§ 1, odst. 4 uved. dekr.), že nejsou dány podmínky konfiskace takového jmění, neboť v kladném případě nelze pozůstalost pro nedostatek jmění podle § 72 nesp. pat. projednat.

Takový výrok již první soud učinil, nikoliv ovšem proto, že pozůstalostní jmění propadlo konfiskaci, byť i na tuto okolnost narážel, nýbrž proto, že prý zůstavitel bez ohledu na důsledky konfiskačního dekretu nezanechal po sobě vůbec žádné jmění.

Tímto výrokem, k němuž by muselo stejně dojít, i kdyby tu bylo pozůstalostní jmění, v případě, že propadlo konfiskaci, nebyly proto v žádném směru dotčeny předpisy dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. Důsledkem toho nebyl ani Fond národní obnovy přímo dotčen v žádném svém právu plynoucím mu z předpisu dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. To v podstatě správně dovodil rekursní soud, neboť ani zařazením věci, o něž jde, do pozůstalostního jmění nebylo by nikterak rozhodnuto o tom, že věci tu byly vlastnictvím zůstavitelovým s tím důsledkem, že propadají konfiskaci. Otázku vlastnictví, když je sporná, třeba stejně vyřešit sporem mimo rámec pozůstalostního řízení. Stěžovatele lze odkázat na napadené usnesení, jehož správnost nebyla dovolacím rekurssem vyvrácena.

Nebyl-li stěžovatel usnesením prvního soudu ve svých právech přímo dotčen (§ 6 nesp. zák.), byl i jeho recurs nepřípustný a soud druhé stolice se nemohl zabývat ani otázkou, zda usnesení prvního soudu není zmatečné.

Č. 326.

První rok není určen k tomu, aby se při něm jednalo o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z. o společnosti s ručením obmezeným.

V návrhu na složení jistoty není třeba osvědčit škodu hrozící společnosti s ručením obmezeným z toho, že usnesení společníků bylo napadeno žalobou podle § 41, odst. 1 cit. zák.

(Rozh. ze dne 20. listopadu 1947, R II 246/47.)

P. H. a M. H.-ová podali proti firmě »R.«, výroba železného zboží v F., společnosti s ručením obmezeným, žalobu, již se domáhají, aby bylo uznáno právem, že usnesení učiněné valnou hromadou společníků žalované strany ze dne 23. května 1947 je zmatečné. U prvního roku navrhla žalovaná společnost, aby byla žalobcům podle § 42, odst. 3 zákona č. 58/1906 ř. z. uložena jistota 3.000 Kčs.

První soud návrh zamítl. Z důvodů: Podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. může soud k návrhu naříditi, že žalobce má uložit pro újmu hrozící společnosti jistotu, kterou soud ustanoví podle volného uvážení. Jelikož však žalovaná strana neosvědčila, že společnosti hrozí nenahraditelná škoda, a osvědčení o této hrozící nenahraditelné škodě ani nenabídla, což je podmínkou uložení jistoty, soud její návrh zamítl.

Rekursní soud zrušil k rekursu žalované společnosti usnesení prvního soudu a uložil mu, aby po právní moci usnesení doplnil řízení a znovu rozhodl. Z důvodů: Napadeným usnesením zamítl procesní soud návrh žalované strany. Při svém rozhodnutí vycházel z názoru, že je nutnou podmínkou takového návrhu, aby žalovaná společnost osvědčila, že jí hrozí nenahraditelná škoda z vedení sporu a že žalovaná společnost ani neosvědčila nenahraditelnou škodu, ani nenabídla osvědčení o takové škodě. Podle § 42 zákona č. 58/1906 ř. z. může soud na návrh naříditi, aby žalobce vzhledem k újmě společnosti hrozící dal jistotu, která má být soudem stanovena podle volného uvážení; při tom je co do určení lhůty ke složení, přísedního dotvrzení nezpůsobilosti ke složení a následků nesložení užít předpisů civilního řádu soudního o poskytnutí jistoty za náklady sporu. Z tohoto zákonného ustanovení nelze vyčíst, že by se v něm vyžadovalo osvědčení nebo nabídnutí, že je tu nebezpečí újmy žalované straně hrozící z podání žaloby, kterou se na ní žalující společníci domáhají, aby bylo usnesení ostatních společníků (valné hromady) prohlášeno za zmatečné. Nelze to vyčíst ani z ustanovení § 45, odst. 5 cit. zák., v němž se ustanovuje, že zřízení revisorů může být na žádost učiněno závislým na složení jistoty, kterou soud určí podle volného uvážení, ani z § 48, odst. 4 cit. zák., v němž se stanoví, že žalobcům, kteří uplatňují žalobou proti jednatelům nebo členům dozorčí rady nároky na náhradu škody, příslušející společnosti podle §§ 10, 25, 27, 33 zák. č. 58/1906 ř. z., musí soud k návrhu uložit, aby dali žalovanému jistotu pro hrozící újmu, která se určí soudem podle volného uvážení. V obou těchto zákonných předpisech se v závorce odkazuje na ustanovení § 41, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. Naproti tomu na jiných místech téhož zákona se výslovně mluví o nutnosti osvědčení. Tak je tomu na př. ihned ve čtvrtém odstavci § 42, podle něhož může soud odložit výkon v odpor vzatého usnesení zatímčím opatřením (§§ 384 a násl. ex. ř.) jen tehdy, osvědčí-li se, že společnosti hrozí nenahraditelná škoda (újma). Stejně se ustanovuje také v druhé větě prvního odstavce § 45 téhož zákona. I podle tohoto zákonného předpisu je návrhu podanému společníky v nesporném řízení na zřízení revisorů vyhovět toliko tenkrát, osvědčí-li se, že se vyskytly nepoctivosti nebo hrubá porušení zákona nebo společenské smlouvy. Ze srovnání všech těchto zákonných ustanovení je zřejmé, že zákonodárce uložil navrhovateli povinnost k osvědčení jen v těch případech, v nichž chtěl rozhodnutí o návrhu učinit závislým na osvědčení, kdežto v jiných případech, ve kterých nepovažoval osvědčení za potřebné, úmyslně pomlčel o požadavku osvědčení. A tak tomu je nepochybně i v případech, o nichž je řeč v § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. Ve shodě se zákonem vyslovil i bývalý nejvyšší soud vídeňský v rozh. č. 1355 úř. sb. (Novack), že v návrhu, aby společníkům žalujícím společnost s ručením omezeným o prohlášení usnesení valné hromady zmatečným bylo uloženo složení jistoty, nepotřebuje být osvědčeno, že společnosti hrozí újma z vedení sporu. S tímto názorem projevuje mlčky souhlas také Grünhut, nad jiné povolany vykladač zákona o společnostech s ručením omezeným, jak se podává z jeho poznámky pod čarou v komentovaném vydání tohoto zákona na stránce 37, kde se uvádí, že není třeba osvědčit nebezpečí hrozící újmy.

Tento názor vyhovuje nejen znění a smyslu § 42, odst. 3 uved. zákona, ale i jeho účelu, který záleží v ochraně společnosti i ostatních společníků, kteří nepodali žalobu podle § 41 zák. č. 58/1906 ř. z., před podáním žalob jinými společníky proti společnosti, t. j. před tím, aby podávání oněch žalob nebylo prostředkem k šikanám, vydíráním nebo rušením obchodů společnosti. Soud má v případech § 42, odst. 3 uved. zák. pouze uvážiti, zdali ze zahájeného sporu hrozí žalované společnosti újma. To bude záviset především na tom, jaké důvody se uvádějí v žalobě, kterou se žalující společníci domáhají toho, aby bylo usnesení ostatních společníků prohlášeno za zmatečné. Budou-li okolnosti toho druhu, že jsou s to, aby postavily správu a vedení společnosti do nepříznivého světla přetřásáním poměrů společnosti ve veřejném sporném jednání, zejména že jsou s to, aby zasáhly do hospodářského postavení žalované společnosti v úvěrovém a provozním styku nepříznivě, pak nebude potřeba nějakého dalšího osvědčování, že může být způsobena žalované společnosti újma, která někdy ani při příznivém výsledku sporu pro společnost nebude moci být oddělena. V případech § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. by také velmi často nebylo snadno možné osvědčit újmu žalované společnosti hrozící z vedení sporu, a proto zákon upustil úmyslně od požadavku osvědčení jejího nebezpečí. Proto také náš nejvyšší soud uvedl v důvodech svého rozhodnutí č. 17027 Sb. n. s. I., že je věcí volného uvážení soudu, aby na ochranu žalované společnosti za újmy, jež jí mohou vzejít ze sporu společníků o prohlášení usnesení valné hromady za zmatečné, stanovil k návrhu složení jistoty a určil její způsob a výši. V tomto rozhodnutí na otázku, jakou právní povahu má jistota za újmy hrozící společnosti z vedení takového sporu, odpověděl nejvyšší soud tak, že nemá povahu jistoty za náklady na rozepří ve smyslu § 57 c. ř. s., nýbrž, že její základ tkví v právu hmotném, totiž v § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z., takže z předpisů civilního řádu soudního (§§ 57 a násl. c. ř. s.) lze užít jen těch, které se týkají určení lhůty k složení jistoty, přísedního dotvrzení nezpůsobilosti ke složení, jakož i následků nesložení, a že proto tu neplatí zejména předpis § 59 c. ř. s. pro návrh na uložení jistoty za hrozící újmy (opačného mínění jsou Ofner-Thorsch v jejich komentovaném vydání zákona o společnostech s ručením omezeným z roku 1911 u § 12). Též názoru jsou i komentátoři Patsch-Nesý-Kozáková ve svém komentáři k zákonu o společnostech s ručením omezeným, vyd. 1934, na str. 167, kteří uvádějí, že jest použit jen předpisů §§ 60 až 62 c. ř. s. Totéž stanovisko pak zaujímá i Hora v Civilním procesním právu, II. díl. Z toho, co bylo vyloženo, vysvitá, že první rok není určen k tomu, aby bylo při něm jednáno o návrhu, učiněném podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z., ježto o něm, jak bylo vysloveno v rozh. č. 6305 a 6371 Sb. n. s. I., má rozhodovat procesní soudce (v tehdejší době jen senát). Podle posledního odstavce § 239 c. ř. s. jsou veškeré jiné přednesy než ty, které jsou vypočteny v druhém a třetím odstavci tohoto paragrafu, vyloučeny z jednání při prvním roku. Právem proto stěžovatelka vytýká, že první soud rozhodl předčasně o jejím návrhu. Rekursní soud nemůže rozhodnout ihned ve věci samé, ježto procesní soud, vycházející z nesprávného právního názoru o osvědčovací povinnosti stěžovatelky o nebezpečí hrozící škody, neuvážil, zdali podle po-

vahy konkrétního případu je žaloba podaná žalobci na žalovanou společnost s to, aby způsobila žalované újmu, k níž náleží i újma, že by byly žalované společnosti způsobeny náklady sporu, jichž by nemohla vymoci ani při příznivém výsledku sporu pro ni (srov. Škerl: Zákon o společnosti s ručením omezeným 1909, str. 61).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobců.

Důvody:

Není pochyby o tom, že návrh na uložení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. o společnosti s r. o. neměl být hledíc k ustanovení § 239 c. ř. s. vůbec protokolován a že žalovaná měla být odkázána, aby jej učinila buď v žalobní odpovědi, či ve zvláštním písemném podání nebo při ústním jednání tak, aby se o něm mohla žalující strana vyjádřit, což není rovněž u prvního roku přípustné.

Avšak, stalo-li se obojí neprávem již při prvním roku, nemění to nic na skutečnosti, že návrh na uložení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. o společnosti s r. o. i vyjádření žalující strany o něm jsou ve spise protokolovány a nebylo by účelné, aby stranám bylo uloženo učinit návrh na složení jistoty a vyjádřit se o něm znovu, zvláště když obě strany blíže rozvedly svá odporující si stanoviska v rekursu, pokud se týká v dovolacím rekursu.

Rozhodl-li o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. o společnosti s r. o. soudce konající první rok a tím vyřídil návrh k jednání při prvním roku nepatřící, byla tato formální vada napravena tím, že rekursní soud usnesení to zrušil a uložil prvnímu soudu, aby znovu rozhodl (t. j. hledě též k obsahu žaloby a žalobní odpovědi). Pokud stěžovatelé napadají stanovisko rekursního soudu, že návrh na složení jistoty podle § 42, odst. 3 cit. zák. nemusí být osvědčen, pokud jde o hrozící škodu a její výši, nevyvracejí správně a zákonu odpovídající stanovisko rekursního soudu, který je zevrubně odůvodnil jak citací a srovnáním jiných ustanovení zákona o společnosti s r. o., tak poukazem na judikaturu a právníckou literaturu týkající se sporné otázky.

Dovolací rekurs nesetkal se proto s úspěchem a stěžovatelé odkazují se jinak ke správným, zákonu a stavu věci odpovídajícím důvodům usnesení rekursního soudu.

Č. 327.

Je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb., vyslovil-li soud ve výroku svého usnesení, jímž přisoudil restituční nárok, i neplatnost výroku správního úřadu, podle něhož k majetkovému přechodu došlo.

Přiznaly-li nižší soudy restituční nárok osobě, o níž je pochybno, zda je státně spolehlivou, aniž vyvolaly o této otázce rozhodnutí orgánu v § 1, odst. 4 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb., přiči se jejich usnesení jasněmu a nepochybnému znění § 4, odst. 1, § 5, odst. 1 č. 2, § 5, odst. 3 zákona č. 128/1946 Sb.

Orgán uvedený v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je výlučně příslušný rozhodovat pro potřeby restitučního řízení o státní spolehlivosti navrhovatelově.

Potvrzení československého generálního konsulátu v cizině, jímž se jen dokládají předpoklady pro státní občanství navrhovatelovo (§ 1, odst. 3 úst. dekr. č. 33/1945 Sb.), nemůže nahradit rozhodnutí podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., i když je v něm uvedeno, že navrhovatel je jím považován za občana státně, národně i politicky spolehlivého.

(Rozh. ze dne 21. listopadu 1947, R I 552/47.)

Podle tržové smlouvy ze dne 9. listopadu 1927 byly nemovitosti zapsané ve vl. č. 279 a 372 poz. kn. pro kat. úz. R. připsány vlastnický F. R-ovi. V roce 1938 uprchl F. R. do ciziny. Uvedené nemovitosti byly dne 19. února 1940 zabaveny německou tajnou státní policií (úřadovnou v L.) pro německou říši — říšskou finanční správu a poté převedeny tržovou smlouvou ze dne 23. dubna 1942 a 13. srpna 1942 na Němce A. J-a.

Restitučním návrhem podaným proti Fondu národní obnovy jako správci majetku Němce A. J-a domáhá se nyní F. R., aby 1. opatření německé státní policie, úřadovny v L. ze dne 19. února 1940, podle kterého bylo vloženo vlastnické právo na nemovitosti zapsané ve vl. č. 279 a 372 poz. kn. pro kat. úz. R. pro německou říši — říšskou finanční správu, a tržová smlouva ze dne 23. dubna 1942 a 13. srpna 1942, podle které bylo vloženo vlastnické právo na tyto nemovitosti pro A. J-a, byly prohlášeny za neplatné, a 2. Fondu národní obnovy jako zatímnímu správci majetku A. J-a podle § 16 zák. č. 128/1946 Sb. bylo uloženo odevzdat navrhovateli F. R-ovi do úplného vlastnictví pozemkovou parcelu č. kat. 1279 a 1280 zaps. ve vl. č. 279 a pozemkovou parcelu č. kat. 1277 a 1278 zapsanou ve vložce č. 372 pozemkové knihy pro kat. území R. a svolit, aby v těchto vložkách na nemovitosti tam zapsané byl vložen vklad práva vlastnického pro F. R-a.

První soud vyhověl návrhu. K otázce státní spolehlivosti navrhovatelovy uvedl v důvodech svého usnesení: Soud zjistil ze spisů sp. zn. Nc II 211/47 zdejšího soudu, že podle potvrzení místního národního výboru v J. ze dne 4. listopadu 1946 v nich založeného, byl navrhovatel židovského náboženství, dále z dotazníku ze dne 20. června 1940, že navrhovatel uvedl u československého konsulátu v Haiti národnost československou. Z potvrzení československého generálního konsulátu v New Yorku ze dne 18. listopadu 1946 je zjištěno, že navrhovatel nabyt dne 8. srpna 1946 občanství Spojených států severoamerických a z potvrzení téhož úřadu ze dne 13. ledna 1947, že navrhovatel se hlásil u tohoto úřadu dne 2. prosince 1938 jako řádný občan Československé republiky československé národnosti a že se účastnil československé zahraniční akce jako člen československé hospodářské poradny v New Yorku a finančně přispíval československým zájmovým organizacím. Z těchto zjištění dospěl soud k závěru, že navrhovatele nutno považovati za občana národně i politicky spolehlivého.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti Fondu národní obnovy. Z důvodů: Fond národní obnovy uvádí v rekursu, že první soud pochybil v tom, že zrušil opatření bývalé německé tajné státní policie, ačkoli k tomu byl příslušný správní úřad. Dále vytýká, že navrhovatel neprokázal, že nepatří mezi osoby uvedené v § 5 rest. zák., neboť potvrzením generálního konsulátu ze dne 13. ledna 1947 není prý zjištěno, zda se navrhovatel nehlásil k národnosti německé nebo maďarské. K první větce třeba uvést: Soudy rozhodující o vrácení majetku podle restitučního zákona jsou oprávněny zkoumat, zda majetku bylo pozbyto neplatným opatřením nebo zásahem bývalého německého správního úřadu, vydaného na podkladě neplatného předpisu. Předpisy o diskriminaci osob židovského původu se přičítají svým obsahem demokratickým zásadám československé ústavy, jsou neplatné a neplatný je i zásah na základě těchto předpisů. Pokud jde o druhou větku, má rekursní soud za to, že navrhovatel i po dobu okupace zůstal československým státním občanem, protože i kdyby před tím byl Němcem nebo Maďarem, splnil podmínky, uvedené v odst. 3 § 1 ústavního dekretu presidenta republiky č. 33/1945 Sb. a nemůže být prohlášen za Němce nebo Maďara ani podle dekretu č. 108/1945 Sb., ani restitučního zákona, neboť podmínky pro zachování občanství kryjí se s podmínkami pro vynětí z konfiskace a pro aktivní legitimaci podle restitučního zákona. Stížnost musila proto být jako bezdůvodná zamítnuta.

Nejvyšší soud k dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy: 1. zrušil usnesení obou nižších soudů, pokud jimi bylo rozhodnuto o návrhu navrhovatele, aby bylo opatření německé státní policie, úřadovny L. ze dne 19. února 1940, podle kterého bylo vloženo vlastnické právo na nemovitosti zapsané ve vl. č. 279 a 372 poz. knihy pro kat. území R. na německou říši — říšskou finanční správu, prohlášeno za neplatné, a tento návrh odmítl; 2. zrušil i jinak usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, aby o ní v rozsahu tohoto zrušení opět jednal a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Dovolací rekurs Fondu národní obnovy v Praze je odůvodněn především potud, že první soud, rozhodnuv ve výroku svého usnesení o návrhu navrhovatele, aby bylo opatření německé státní policie, úřadovny L. ze dne 19. února 1940, podle kterého bylo vloženo vlastnické právo na nemovitosti zapsané ve vl. č. 279 a 372 poz. knihy pro kat. úz. R. na německou říši — říšskou finanční správu, prohlášeno za neplatné, dopustil se zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. c) nesp. zák., neboť podle čl. II, hlavy II, čl. 6 dekretu o obnovení právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb. a vl. nař. č. 110/1946 Sb. může o takovém návrhu rozhodnout jen příslušný správní úřad. Nelze sice souhlasit s názorem dovolacího rekurenta, že byl-li skutečně převod majetku úředním výrokem na základě předpisu neplatného (§ 15 rest. zák.), musí si strana, která se chce domáhat restituce majetku takto převedeného v cestě nesporné, vymoci napřed zrušení onoho úředního výroku v cestě správní, neboť z § 2 rest.

zák. plyne, že došlo-li k majetkovému převodu úředním výrokem vydaným na základě neplatného předpisu (§ 15 rest. zák.), je dána možnost uplatnit restituční nárok, aniž je třeba se domáhat nejdříve zrušení výroku podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. V tomto případě musí nesporný soudce v restitučním řízení rozhodnout ovšem též o tom, zda úřední výrok je vydán na základě neplatného předpisu, ale nemůže jej zrušit, nýbrž rozhoduje o neplatnosti výroku jen v důvodech svého rozhodnutí jako o otázce předurčující. Předpisu § 236 c. ř. s. tu nelze použít obdobně (§ 34 nesp. zák.), poněvadž o návrhu na zrušení, pokud se týče na prohlášení, že úřední výrok vydaný na základě neplatného předpisu je neplatný, lze projednávat jen ve zvláštním řízení podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. pro věci tohoto druhu výlučně předepsaném.

Bylo proto dovolacímu rekursu v tomto bodě vyhověno tak, že se rozhodnutí nižších soudů, pokud jde o návrh, aby bylo opatření německé státní policie, úřadovny L. ze dne 19. února 1940, podle kterého bylo vloženo vlastnické právo na nemovitosti zapsané ve vl. č. 279 a 372 poz. knihy pro kat. území R. na německou říši — říšskou finanční správu, prohlášeno za neplatné, zrušuje jako zmatečné a návrh tento se odmítá.

Pokud však první soud o neplatnosti úředního opatření rozhodl jen jako o otázce předurčující pro rozhodnutí o ostatních návrzích navrhovatele (prohlášení kupní smlouvy za neplatnou a povinnost odpůrce vrátit restituovaný majetek), byl k tomu oprávněn podle zvláštního předpisu § 2 rest. zák. a není tu tudíž ani zmatečnosti ani nezákonnosti vytýkané dovolacím rekurentem.

Dovolací rekurs je však opodstatněn i v tom, pokud vytýká jako nezákonnost, že navrhovateli byla povolena restituce majetku bez náležitého osvědčení, že navrhovatel je osobou národně spolehlivou (§ 4, odst. 1 rest. zák.). Podle § 5, odst. 3 rest. zák. rozhoduje o tom, je-li fyzická osoba osobou státně spolehlivou, v pochybnostech orgán příslušný podle § 1, odst. 4 dekretu č. 108/1945 Sb. Mluví-li předpis § 5, odst. 1 č. 2 rest. zák. o osobách fyzických národnosti německé a maďarské s výjimkou osob »které prokáží, že zůstaly věrné Československé republice« atd., nelze tomu vzhledem k odst. 3 tohoto paragrafu rozumět jinak, než že tento důkaz musí být podán u orgánu příslušného podle § 1, odst. 4 dekretu č. 108/1945 Sb., nikoliv u soudu nesporného v restitučním řízení. V souzené věci je pochybné, zda navrhovatel je osobou státně spolehlivou, neboť tato vlastnost je popřena odpůrcem a z potvrzení generálního konsulátu Československé republiky v New Yorku ze dne 17. ledna 1947 tato vlastnost navrhovatelova neplyne nepochybně, ježto jím jsou doloženy jen předpoklady pro státní občanství navrhovatelovo podle § 1, odst. 3 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb. Otázka, sporná i v literatuře, zda z toho zároveň plyne, že navrhovatel je osobou státně spolehlivou, pokud se týče není národnosti německé nebo maďarské, a otázka, zda navrhovatel, nutno-li ho považovati za Němce nebo Maďara, nikdy se neprovinil proti národu českému a slovenskému a buď činně se zúčastnil boje za její osvobození nebo trpěl pod nacistickým nebo fašistickým terorem, může být rozhodnuta jen orgánem příslušným podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945

Sb. Na tom nemění nic, že ve zmíněném potvrzení generálního konsulátu čsl. republiky v New Yorku je již uvedeno, že navrhovatel je jím považován za občana státně národně i politicky spolehlivého, neboť toto potvrzení nebylo vydáno úřadem, který pro potřeby řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. je oprávněn rozhodovat o státní spolehlivosti a má jen význam vytkací v § 2, odst. 2 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb. pro účely tohoto dekretu. Rekursní soud měl proto, než potvrdil usnesení soudu první stolice, přiznávající navrhovateli restituční nárok, vyvolat rozhodnutí tohoto orgánu o státní spolehlivosti navrhovatelově. Ježto tak neučinil, je jeho rozhodnutí nezákonné ve smyslu § 46 (2) zák. č. 100/1931 Sb. ježto odporuje jasnému a nepochybnému znění § 4, odst. 1 a § 5, odst. 1 č. 2 a odst. 3 rest. zák.

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno v tomto bodě potud, že se rozhodnutí rekursního soudu, pokud jde o ostatní návrhy navrhovatele, zrušuje a věc se vrací tomuto soudu, aby po doplnění řízení v naznačeném směru o rekursu odpůrce proti rozhodnutí prvního soudu o ostatních návrzích navrhovatelových znovu rozhodl.

Č. 328.

Usnesení nižších soudů, jimiž byla určitá osoba prohlášena za mrtvou, aniž byl učiněn opětný návrh po uplynutí ediktální lhůty, jsou nezákonná (§ 46 (2) zák. č. 100/1931 Sb., § 8, odst. 1 dekr. pres. rep. č. 117/1945 Sb.).

(Rozh. ze dne 21. listopadu 1947, R I 565/47.)

Nižší soudy prohlásily A. K-ovou za mrtvou.

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti A. K-a jejich usnesení.

Z d ů v o d ů:

V dovolacím rekursu uplatněná výtka nezákonnosti je opodstatněna. Podle § 8, odst. 1 dekretu presidenta republiky č. 117/1945 Sb. rozhodne soud o prohlášení za mrtvého po uplynutí ediktální lhůty určené ve vyhlášce jen na opětný návrh. Soud první stolice prohlásil A. K-ovou za mrtvou k návrhu M. F-ové, jak zjevno z obsahu usnesení soudu první stolice. Tato však neučinila opětný návrh na prohlášení A. K-ové za mrtvou, neboť podle jejího podání předložila pouze potvrzení o nezvěstnosti A. K-ové a navrhla, aby byl den 26. dubna 1943 stanoven za den smrti, a aby jí bylo pak doručeno usnesení o prohlášení A. K-ové za mrtvou k rukám jejího právního zástupce. Původní navrhovatel (nynější stěžovatel) pak opětný návrh neučinil.

Příči se tedy usnesení nižších soudů jasnému a nepochybnému znění § 8, odst. 1 cit. dekr., jsou tedy nezákonná a tato nezákonnost je stěžovatelem právem vytýkána.

Bylo proto rozhodnuto, jak je ve výroku uvedeno, aniž se bylo třeba zabývatí dalším návrhem i dalšími výtkami dovolacího rekursu.

Č. 329.

Nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena, podnět k likvidaci spořádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mrávům.

(Rozh. ze dne 21. listopadu 1947, R I 279/47.)

Dne 27. března 1946 zemřel J. M. a zanechal poslední pořízení ze dne 28. září 1944, v němž ustanovil svou universální dědičkou R. M-ovou. Poslední pořízení obsahovalo mimo jiné toto ustanovení: »Universálním dědicem ustanovuji R. M-ovou s podmínkou, že bude po mé smrti nejdéle do jednoho roku se svým nynějším manželem rozvedena a rozloučena a že s ním nebude ani manželsky ani jinak žít. V tom případě, kdyby této podmínce nebylo vyhověno, vyjímajíc případ, kdy z právních důvodů by nebyla rozluka či rozvod možným, ustanovuji za universální dědice manžely V. a L. C-ovy. Dále ustanovuji ze svého jmění tyto odkazy: své adoptivní dceři V. V-ové odkazuji životní pojistku pojišťovny Č., znějící na 10.000 Kčs. Manželce M. M-ové odkazuji zařízení vinárny a obchodu č. 199 v P., dále veškeré zboží a zásoby surovin...«

K pozůstalosti po něm se přihlásily M. M-ová jeho manželka a V. V-ová jeho adoptivní dcera ze zákona a R. M-ová z posledního pořízení. Usnesením z 11. září 1946 sp. zn. D III 348/46 odkázal pozůstalostní soud M. M-ovou a V. M-ovou s jejich dědickými nároky na pořad práva.

Ve sporu, o něž tu jde, domáhají se M. M-ová a V. V-ová žalobou podanou proti R. M-ové, aby bylo uznáno právem, že poslední vůle J. M-a ze dne 28. září 1944 je neplatná, tvrdíce, že výminka připojená k dědické instituci R. M-ové, totiž že bude nejdéle do jednoho roku po zůstavitelově smrti se svým nynějším manželem rozvedena a rozloučena a že s ním nebude manželsky ani jinak žít, je odkládací výminka nemravná a proto nedovolená. Žalovaná tvrdila, že v době zřízení testamentu bylo prý manželství již v krizi a rozsudkem krajského soudu v P. ze 16. dubna 1946 sp. zn. Ck XIa 279/46 bylo rozloučeno. V době sepsání poslední vůle se tedy prý skutečný stav nekryl se stavem, jež vyznačil zůstavitel ve svém posledním pořízení, neboť žalovaná strana již té doby žila odděleně, o čemž zůstavitel věděl. Zůstavitel byl informován o manželství žalované. Tato již dlouhou dobu před rozlukou prý nesdílala se svým tehdejším manželem společnou domácnost, takže podmínka stanovená zůstavitelem byla prakticky splněna již v době sepsání posledního pořízení a dotvrzena pak rozlukou těsně po smrti zůstavitelově.

Prvý soud zamítl žalobu. Z d ů v o d ů: Ze spisu zdejšího soudu sp. zn. Ck XIa 279/46 zjistil soud, že dne 22. března 1946 podal R. M. proti R. M-ové žalobu o rozluku manželství pro hluboký rozvrat a nepřekonatelný odpor s tím, že se oba manželé již dva roky manželsky nestýkali a již rok spolu nebydlí. R. M-ová se k návrhu připojila. Jejich dcera

E. M-ová ve své svědecké výpovědi dne 16. dubna 1946 v tomto sporu uvedla, že mezi jejími rodiči docházelo již několik let k nedorozuměním, až konečně před vánocemi 1945 došlo k jich rozchodu tím, že její otec R. M. se odstěhoval ze společné domácnosti do pohraničí a dále, že již před tím byl její otec několik měsíců v nemocničním ošetřování, kde jej její matka R. M-ová v důsledku již nastalého vzájemného ochlazení jejich poměru ani nenavštěvovala. Z téhož spisu bylo dále zjištěno, že pravoplatným rozsudkem ze 16. dubna 1946 bylo manželství R. a R. M-ových rozloučeno bez viny stran na základě svědecké výpovědi E. M-ové, z důvodů § 13, písm. h), i) rozl. zák. Zůstavitel instituci dědickou doložil výminkou, »že R. M-ová bude po jeho smrti nejdéle do jednoho roku se svým nynějším manželem rozvedena a rozloučena«, kterážto výminka je výminkou odkládací a další výminkou, »že R. M-ová nebude se svým manželem ani manželsky ani jinak žítí«, obě tyto podmínky nutno posuzovat v souvislosti. Dlužno zkoumat, zda tyto podmínky mají povahu výminky nedovolené ve smyslu § 698 obč. zák. Nedovolenou je taková výminka, jejíž obsah se, a to zejména v době dědického nápadu, přiči právu nebo dobrým mravům. Suspensivní výminka nedovolená je ta, která podmiňuje vznik dědického práva pro případ, jehož uskutečnění se přiči právu nebo dobrým mravům a míří na takové uskutečnění. Suspensivní výminka shora uvedená, jak ji zůstavitel ustanovil, míří k uskutečnění toho, aby do roku po jeho smrti byla R. M-ová se svým manželem rozloučena. Třeba tedy zkoumat, zda se cíl, kterého zůstavitel tím chtěl dosáhnout, přiči právu nebo dobrým mravům. Podle našeho právního řádu a to podle zákona č. 320/1919 Sb. je možno dosáhnout rozluky manželství z důvodů uvedených v § 13 cit. zák., mimo jiné také pro hluboký rozvrat a nepřekonatelný odpor. Naš právní řád dává tedy přednost zrušení vadného manželství rozlukou před trváním takového manželství. Manželství R. M-ové bylo k žalobě jejího manžela 16. dubna 1946 rozloučeno pro hluboký rozvrat, který vznikl řadu let a vyvrcholil kolem vánoc 1945, kdy se manželé M-ovi fakticky rozešli. Z toho plyne, že manželství R. M-ové bylo řadu let vadné, a cíl výminky zůstavitelovy směřoval jen k tomu, co i našim právním řádem je dovoleno, t. j. ke zrušení vadného, rozvráceného manželství. Cíl dovolený právním řádem nemůže být nemravným a směřovala-li tedy výminka zůstavitelova k cíli právním řádem dovolenému, nesměřovala k cíli nemravnému a není v daném případě výminka nemravnou a nedovolenou. V důsledku toho nečiní v tomto případě instituci dědickou neplatnou. Výminka »že s ním (t. j. se svým rozloučeným manželem) nebude ani manželsky, ani jinak žítí«, je podle svého znění výminkou resolutivní, ježto podle ní má nastat zánik dědického práva pro případ, že by R. M-ová se svým bývalým manželem žila. Takovou výminku je podle § 696 obč. zák. považovat za nedoloženou.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyň. Z důvodů: Odvolací soud nesdílí právní názor žalobkyň, že v této věci jde o připojení nedovolené výminky k dědické instituci a že je proto sporný testament neplatný. Zda je výminka nedovolená či nikoliv, nutno posuzovat podle celé souvislosti ustanovení testamentu. Odvolací soud sdílí právní názor odvolatele, že manželství je institucí, kterou náš právní řád zvláště

chrání. Dovoluje však, aby za určitých okolností a předpokladů manželství bylo zrušeno soudcovským výrokem. Nedává však přednost zrušení vadného manželství rozlukou před jeho trváním, jak má mylně za to procesní soud, neboť v platném právním řádě není nikde ustanovení, z něhož by plynulo, že vadné manželství mají býti spíše likvidována než udržována. Právní řád, zejména zák. č. 320/1919 Sb., ponechává podnět a likvidaci závadných manželství na vůli manželů samých. Nelze mít za to, že by likvidace manželství nespořádaného, t. j. takového, kde u manželů jsou podmínky pro použití zákonných předpisů k rozvodu a rozluce manželství, byla proti dobrým mravům. Naopak mnohdy rozvázání takových manželství budou dobré mravy hájeny. V souzené věci první soud zjistil, že se manželé M-ovi již dva roky manželsky nestýkali, rok spolu nebydleli, že mezi nimi docházelo již několik let k nedorozuměním, až konečně před vánocemi 1945 došlo k rozchodu, když se manžel odstěhoval do pohraničí. Bylo tedy jejich manželství nespořádané. Zůstaviteli nešlo o zlikvidování manželství spořádaného. Nadto dědický nápad není v testamentu vázán bezpodmínečně na splnění této výminky. Ke zrušení manželství mělo dojít cestou právní a zůstavitel výjímá případ, kdyby z právních důvodů rozvod neb rozluka nebyla možná, neboť i v takovém případě podle obsahu testamentu měla být žalovaná universální dědičkou, třebaže by k rozvodu či rozluce do roka po smrti zůstavitelově nedošlo. Nelze tedy v této věci připojenou výminku považovat za nedovolenou a odvolací soud v tomto směru sdílí právní názor prvního soudu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Z d ů v o d ů:

Soud první stolice vyslovil právní názor, že výminka, připojená zůstavitelem v posledním pořízení, že žalovaná bude nejdéle do jednoho roku po jeho smrti rozvedena a rozloučena, je výminka odkládací a že není nedovolená. Tentýž názor sdílí i napadený rozsudek.

Dovolací soud souhlasí s názorem napadeného rozsudku, že shora zmíněná výminka je výminkou odkládací; zůstavitel učinil totiž účinnost dědického práva žalované závislým na uskutečnění jím stanovené výminky t. j. že dojde do jednoho roku po jeho smrti k rozvodu a rozluce manželství žalované.

Pod důvodem nesprávného právního posouzení brojí dovolání jediné proti právnímu názoru odvolacího soudu o dovolenosti této výminky.

Při řešení otázky, zda jde v souzené věci o výminku dovolenou, nelze se omezit jen na výklad jediné věty posledního pořízení, v níž je právě tato výminka stanovena, nýbrž nutno přihlížet k celému obsahu posledního pořízení. Z posledního pořízení zůstavitele plyne, že:

1. žalovaná se stane jeho universální dědičkou i v tom případě, nebudou-li rozvod a rozluka jejího manželství možné z právních důvodů;

2. v případě, že žalovaná se nestane jeho universální dědičkou, byla ustanovena vulgární substituce pro manžely V. a L. C-ovy.

Občanský zákon nepovažuje každou výminku týkající se manželství dědicova za výminku přičítící se dobrým mravům a nedovolenou. Tak podle § 700 obč. zák. se považuje za nepřipojenou výminku, že dědic nevstoupí v manželství ani po dosažení zletilosti; týká-li se taková výminka ovdovělé osoby, musí ovdovělá osoba tuto výminku splnit, jestliže má jedno nebo více dětí. Výminka, že dědic neuzavře manželství s určitou osobou, může být podle § 700 obč. zák. rovněž platně uložena.

Dvorský dekret z 23. května 1844, č. 807 Sb. z. s., vydaný k § 700 obč. zák., připouští ustanovení zůstavitelovo, že něco má být jeho vdově nebo i osobě jiné poskytováno až do jejího sňatku. Považuje-li tedy občanský zákon za přípustné v určitých případech omezení v příčině sňatku, které může ustanovit zůstavitel, nelze považovat za nedovolenou ani každou výminku týkající se rozvodu nebo rozluky manželství. Rozvod i rozluka manželství jsou zásadně podle našeho právního řádu dovoleny (§§ 103 a násl. obč. zák., zák. č. 320/1919 Sb.). Podle smyslu celého posledního pořízení, zejména podle modifikace ustanovené výminky o rozvodu a rozluce manželství žalované, neměla platit podle vůle zůstavitelovy tato výminka tehdy, jestliže rozvod a rozluka manželství nebudou možné z právních důvodů. To znamená, že se žalovaná měla stát univerzální dědičkou i v tom případě, jestliže žaloba o rozvod a rozluku jejího manželství se nesetká s úspěchem z právních důvodů. Pro otázku, zda má být tato výminka považována za dovolenou či nedovolenou, je směrodatný právní stav v době dědického nápadu a nikoliv v době pořízení testamentu. Uváží-li se, že žaloba o rozluku manželství žalované byla podána již před smrtí zůstavitelovou, a to manželem žalované, že manželství žalované v době smrti zůstavitelovy, t. j. v době dědického nápadu bylo rozvráceno a že výminka o rozvodu a rozluce manželství žalované byla zůstavitelem modifikována tak, že se vztahovala jen na případ, že rozvod a rozluka manželství budou možné z právních důvodů, pak nelze v souzené věci tuto výminku považovat za výminku proti dobrým mravům a nedovolenou a za způsobilou, aby dala podnět k likvidaci manželství žalované.

Posoudil proto odvolací soud i po stránce právní věc správně, když rozhodl, že tato výminka nečiní poslední pořízení neplatným.

Č. 330.

Dekret presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb. o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

Vyhláška ministerstva průmyslu podle § 12 uvedeného dekretu nestačí, nejde-li o znárodnění podle § 4 odst. 4 uvedeného dekretu, ke vkladu vlastnického práva pro národní podnik k nemovitosti knihovně připsané znárodněnému podniku. Knihovní žádost třeba doložit též veřejnou listinou prokazující, že znárodnění se vztahuje i na nemovitost, již se knihovní vklad týká.

(Rozh. ze dne 21. listopadu 1947, R II 220/47.)

Usnesením ze dne 29. května 1947 povolil knihovní soud k návrhu závodů »N.«, národního podniku v B., ve vl. č. 186 poz. kn. pro kat. úz. B. tento zápis: Podle §§ 12 a 13 dekretu presidenta republiky ze dne 24. října 1945, č. 100 Sb. a vyhlášky ministra průmyslu ze dne 7. března 1946, č. 1000 uveřejněné v Úředním listě I. ze dne 11. dubna 1946, částka 63, vkládá se vlastnické právo pro »N.«, národní podnik v B.

Proti tomuto usnesení podala rekurs firma A. S. a spol. v B. jako desavadní vlastník nemovitosti zapsané v uvedené vložce a uplatnila v něm, že soud první stolice povolil neprávem vklad práva vlastnického na ni z důvodu znárodnění, neboť znárodnění se jí netýká. Nemovitost ta prý totiž nikdy nebyla součástí znárodněného podniku ani nesloužila jeho provozu.

Rekursní soud změnil usnesení prvního soudu a knihovní žádost zamítl. Z důvodů: Knihovní soud může podle § 94 knih. zák. povolit vklad jen, je-li žádost odůvodněna obsahem předložených listin. Navrhovatelé však předložili ke své žádosti pouze výtisk Úředního listu republiky Československé ze dne 11. dubna 1946, částka 62; v němž je uveřejněna vyhláška ministra průmyslu ze dne 7. března 1946, č. 1000. Ve vyhlášce je sice též řečeno, že Československý stát převádí na navrhovatele majetkovou podstatu podniku »S.«, A. S. a spol., se sídlem v B., avšak, což je důležité, s dodatkem »v rozsahu jeho znárodnění«. Z toho je vidno, že navrhovatelé nabyli majetkové podstaty jen »v rozsahu znárodnění«. Proto měl knihovní soud, rozhoduje o žádosti, zkoumat, zda navrhovatelé žádají o vklad vlastnického práva na nemovitosti stěžovatelčiny »v rozsahu znárodnění«. Avšak navrhovatelé nepředložili vůbec listiny, podle níž by soud mohl zkoumat, zda »rozsah znárodnění« zahrnuje v sobě i nemovitost, jichž se týká knihovní žádost. Nelze proto říci, že by knihovní žádost navrhovatelů byla doložena obsahem předložených listin, pročez měl soud první stolice správně žádost zamítnout. Nestalo-li se tak, učinil tak soud rekursní k oprávněné stížnosti dosavadního knihovního vlastníka.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu navrhovatelů.

Důvody:

Knihovní soud smí povolit žádaný knihovní zápis jen, je-li žádost odůvodněna obsahem předložených listin (§ 94, č. 3 knih. zák.). Otázku, zda je tento požadavek v daném případě splněn, zodpověděl rekursní soud právem záporně. Závody »N.«, národní podnik, opírají svou knihovní žádost, již se domáhají, aby pro ně bylo vloženo vlastnické právo na nemovitosti zapsané ve vl. č. 186 poz. knihy pro kat. území B., připsané dosud firmě A. S. a spol. v B., kromě poukazu na ustanovení §§ 12 a 13 dekretu presidenta republiky č. 100/1945 Sb. jen o vyhlášku ministra průmyslu ze dne 7. března 1946, č. 1000, uveřejněnou v Úředním listě I. z 11. dubna 1946, částka 63. Tato vyhláška mohla by odůvodnit žádaný zápis jen tehdy, kdyby z jejího obsahu bylo zřejmo, že z majetkové podstaty znárodněného podniku firmy A. S. a spol. byly nemovitosti, o něž jde, převedeny na navrhovatele. Tak tomu však není. Z vyhlášky jen vy-

plývá, že na národní podnik Závody »N.« v B. byla mimo jiné převedena majetková podstata podniku »S.«, A. S. a spol. se sídlem v B., a to v rozsahu znárodnění. V jakém rozsahu byl však podnik firmy A. S. a spol. znárodněn, pokud se týče které části jeho majetkové podstaty byly znárodněny dotčeny a přešly tudíž na navrhovatele, ve vyhlášce uvedeno není. Vzhledem k tomu a poněvadž znárodnění — kromě případů uvedených v § 4, odst. 4 dekretu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., o něž však nejde — nepostihuje veškerý majetek znárodněného podniku, nýbrž jen majetek uvedený v druhém a třetím odstavci tohoto paragrafu, a ježto podle odst. 5 téhož paragrafu může mimo to ministr průmyslu vyjmout ze znárodnění majetkové kusy, majetkové soubory nebo práva, pokud jich není nezbytně třeba k provozu znárodněného podniku a ponechat je dosavadnímu vlastníku (s výjimkou oněch vlastníků, kteří jsou uvedeni v odst. 4), nestačí v daném případě obsah vyhlášky, na kterou se navrhovatel v knihovní žádosti odvolává, k odůvodnění žádaného zápisu. Bylo proto na navrhovatele, aby doložil listinou (§ 33, písm. d) knih. zák.), že znárodnění podniku firmy A. S. a spol. se vztahuje i na nemovitosti zapsané ve vložce 186 pozemkové knihy pro kat. území B., zejména když ani z vyhlášky ministra průmyslu ze dne 27. prosince 1945 (Úřední list 1946/I, částka 26, č. 455), kterou bylo vyhlášeno znárodnění podniku »S.«, A. S. a spol. v B., není zřejmo, zda nemovitost, o níž jde, sloužila provozu znárodněného podniku a zda tudíž podléhá znárodnění či nikoli; z § 17 dekretu č. 100/1945 Sb., na který se navrhovatel v dovolacím rekursu odvolává, nikterak nelyne, že by u knihovních žádostí národních podniků o zápis přechodu vlastnických a jiných práv nebylo třeba náležitosti požadovaných § 94 knih. zák. Jelikož navrhovatel takovou listinu nepředložil, byla jeho knihovní žádost právem zamítnuta.

Č. 331.

Jde o zmatečnost podle §§ 6, 7 c. ř. s., byla-li po vydání zákona ze dne 16. května 1946, č. 144 Sb. podána žaloba podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. proti Národní odborové ústředně zaměstnanecké, třeba tato ústředna byla stranou v původním sporu, a nikoli proti Revolučnímu odborovému hnutí.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1947, Ck I 15/46.)

Rozsudkem pracovního soudu v P. ze dne 31. května 1944, sp. zn. Cpr III 55/44 bylo v právní věci žalující strany Národní odborové ústředny zaměstnanecké proti F. N-ovi o zmatečnost rozsudku rozhodnuto takto: Rozsudek pracovního soudu v P. ze dne 21. února 1944, sp. zn. Cpr III 13/44, pokud jím bylo uznáno právem, že Ústřední svaz n-ských úředníků a zřízců v P. jest povinen zaplatit F. N-ovi částku 71.700 K s přísl. a nahradit mu na hotových výlohách částku 81 K s výhradou rozsudečného do 14 dnů pod exekucí, se zrušuje, řízení ve věci sp. zn. Cpr IV 13/44 provedené se prohlašuje zmatečným a žaloba se odmítá. Krajský

soud v P. rozsudkem ze dne 19. září 1944, zn. sp. Opr 60/44 napadený rozsudek potvrdil a nejvyšší soud nevyhověl dovolání F. N-a.

Žalobou podanou u nejvyššího soudu proti Národní odborové ústředně zaměstnanecké domáhá se nyní F. N., aby rozsudek pracovního soudu v P. ze dne 31. května 1944, sp. zn. Cpr III 55/44, potvrzený rozsudkem krajského soudu civilního v P. ze dne 19. září 1944, sp. zn. Opr 60/44 a rozsudkem nejvyššího soudu ze dne 20. února 1944, sp. zn. Rv I 919/44, byl podle zákona č. 76/1946 Sb. změněn tak, že se žaloba Národní odborové ústřední zaměstnanecké v P. zamítá nebo odmítá, nebo aby byl zrušen.

Nejvyšší soud vyslovil zmatečnost řízení a žalobu odmítl.

Z d ů v o d ů:

Žalobce podal žalobu, o kterou jde, proti Národní odborové ústředně zaměstnanecké v P., která byla stranou v původním sporu, v němž mají býti podle žalobní prosby zrušeny rozsudky, a na tomto označení žalované strany setrval až do skončení jednání. Tato ústředna byla však vydáním zákona č. 144/1946 Sb. o jednotné odborové organizaci zrušena a její jmění přešlo na tuto jednotnou odborovou organizaci (§ 6 cit. zák.).

Měl proto žalobce podat podle § 4, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. tuto žalobu proti Revolučnímu odborovému hnutí a nikoli proti Národní odborové ústředně zaměstnanecké, která jako právní subjekt zanikla. Žaluje-li přesto tento neexistující právní subjekt, je řízení zmatečné (§§ 6 a 7 c. ř. s.) a bylo proto rozhodnuto, jak uvedeno ve výroku, neboť tento nedostatek nemůže být odstraněn.

Č. 332.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Restituční nárok vztahující se na majetek osoby státně nespolehlivé pod národní správou dlužno uplatnit jen proti národnímu správci jako odpůrci. Fond národní obnovy je účastníkem restitučního řízení, uplatňuje-li v něm proti navrhovateli vzájemný nárok podle § 7, odst. 1 uved. zák.

Nebyla-li na majetek osoby státně nespolehlivé zavedena národní správa, dlužno restituční nárok uplatnit proti Fondu národní obnovy jako odpůrci.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1947, R I 144/47.)

Restitučním návrhem domáhá se J. R. proti Fondu národní obnovy, aby tržová smlouva ze dne 1. června 1940, kterou H. R. prodal R. K-ovi protokolovanou firmu »D.« v Č. se vším zařízením, byla prohlášena za neplatnou a aby tato firma s celým zařízením byla vrácena dřívějšímu vlastníku H. R-ovi.

První soud vyhověl restitučnímu návrhu, uznal však navrhovatele J. R-a podle § 7 rest. zák. povinným vrátit Fondu národní obnovy do jednoho měsíce částku 13.578.10 Kčs.

Rekursní soud změnil k stížnosti Fondu národní obnovy usnesení prvního soudu tak, že je návrhové povinen vrátit tomuto fondu 85.808 Kčs. Jinak stížnosti nevyhověl.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu Fondu národní obnovy a zrušil usnesení nižších soudů pro zmatečnost a vrátil věc prvnímu soudu, aby o restitučním návrhu znovu jednal a rozhodl.

Z důvodů:

Dovolací rekurs Fondu národní obnovy je opodstatněn. Fond spatřuje zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. f), g) nesp. zák. v tom, že řízení bylo před soudy nižších stolic provedeno a rozhodnutí vydáno bez účasti osoby uvedené v § 4, odst. 2 rest. zák., tedy bez toho, proti němuž lze jedině nárok uplatnit, vésti řízení a uložit závazek restituční. Stěžovatel nepraví výslovně, proti komu měla směřovat restituční žádost národně spolehlivého návrhatele, ale má zřejmě na mysli buď dosavadního majitele K., tedy osobu uvedenou v § 1, odst. 2 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb., nebo, ježto jde o podnik, jenž podle § 2, odst. 3 téhož dekretu nepodléhá konfiskaci a také konfiskován nebyl, ale na nějž je uvalena národní správa, ustanoveného národního správce. Avšak dosavadní majitel, jehož majetek — nebýt předpisu § 2, odst. 3 dekr. presidenta republiky č. 108/1945 Sb. — propadl konfiskaci, je naprosto vyloučen z dispozice tímto majetkem, i když zásadně zůstává osobou procesně způsobilou a může tedy být i v tuzemsku stranou ve sporu a účastníkem řízení nesporného. Nemůže proto být odpůrcem osoby domáhající se restituce. Fond národní obnovy byl by vzhledem k § 16, odst. 1 rest. zák. a § 5, odst. 2 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. výlučným odpůrcem v řízení, v němž jde o restituci majetku osoby státně nespolehlivé, na nějž není uvalena národní správa. Jde-li však, jako v daném případě, o majetek osoby státně nespolehlivé, který je pod národní správou, nutno uvážit toto:

Podle dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb. spadá do působnosti národního správce sice jen správa majetku. Národní správce je oprávněn a povinen učinit všechna opatření, jichž v řádné správě je zapotřebí (§ 21 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.), dosavadnímu vlastníku je dispozice podstatou odňata (§ 20 cit. dekr.). Při naturální restituci má být nepochybně rozhodnuto o podstatě, která má být z národní správy vyňata. Avšak to nevylučuje, aby národní správce nemohl v tomto řízení před soudem zastupovat svěřenou mu podstatu. Ke správě majetku mu svěřeného patří totiž také opatrování a ochrana podstaty tohoto majetku a proto je národní správce stranou v restitučním řízení, ač sám není podmětlem sporného práva. Restituční zákon počítá výslovně s touto úlohou národního správce v řízení upraveném v § 9 rest. zák.

V souzeném případě je nesporné, že jde o podnik z konfiskace vyňatý a podléhající národní správě, a že ten, proti němuž by podle § 4, odst. 2 rest. zák. nárok na vrácení majetku směřoval, protože ho nabyt neplatným převodem, je osobou státně nespolehlivou ve smyslu § 5, odst. 1 a 2

rest. zák. V takovém případě je, protože jde o restituci majetku, který by — nebýt předpisu § 2, odst. 3 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. — podléhal konfiskaci, vzhledem k § 6, odst. 1 rest. zák. ve spojení s § 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 21 dekr. č. 5/1945 Sb. odpůrcem v restitučním řízení ve skutečnosti jen národní správce. Ježto řízení v nižších stolicích bylo provedeno bez účasti národního správce, proti němuž lze v tomto případě jedině nárok uplatnit a jemu závazek restituční uložit, je napadené usnesení i s usněšením soudů první stolice zmatečně podle § 41, odst. 2, písm. f), g) nesp. zák. a bylo již z toho důvodu zrušeno a uloženo prvnímu soudu, aby dále jednal a o nároku znovu rozhodl za účasti národního správce a Fondu národní obnovy, jenž je však rovněž účastníkem řízení podle § 6 nesp. zák. (nikoliv restituentovým odpůrcem), protože jde také o konfiskovaný nárok nynějšího vlastníka, státně nespolehlivého, na vrácení zaplacené tržové ceny.

Vzhledem k této zmatečnosti netřeba se zabývat dalšími vývody dovolacího rekursu odpůrcova a stačí návrhové dovolací rekurs odkázat na toto rozhodnutí.

Č. 333.

Zákon ze dne 3. října 1946, č. 199 Sb. o uznání rozhodnutí v manželských věcech, vydaných soudy neb úřady v cizině, v oblasti československého právního řádu.

Uznání rozsudku indického soudu, jímž byl podle indického rozlučovacího zákona č. 4/1869 zrušen pro cizoložství manželský svazek, pro oblast československého právního řádu.

Ustanovení platné v tuzemsku o příslušnosti v manželských věcech nebrání tomu, aby rozhodnutí cizozemského soudu bylo uznáno, neměl-li muž na území Československé republiky bydliště v době, kdy bylo zahájeno řízení u soudu, jenž vydal rozhodnutí, o jehož uznání jde.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1947, N I 60/47.)

K návrhu J. B-a uznal nejvyšší soud rozsudek High Court-u of Judicature v F. (Indie) ze dne 30. června 1944, jímž byl zrušen manželský svazek návrhové s M. B-ovou, podle § 5, odst. 1 zák. č. 199/1946 Sb. v oblasti československého právního řádu.

Důvody:

Svůj návrh ve výroku uvedený opodstatnil návrhové tvrzením, že uzavřel dne 3. srpna 1938 manželství s M., rozenou K., před magistrátem hlavního města Prahy. Od roku 1933 do roku 1939 byl úředníkem československého generálního konsulu v N. (Indie), nato úředníkem firmy Baťa rovněž v N., od roku 1943 dlel pak v Teheránu v Íránu.

Jeho manželství s M. B-ovou bylo nejprve rozvedeno, správně rozloučeno podmíněným rozsudkem High Court-u v F. v Bengálsku (dekrét

nisi), a tento podmíněný rozsudek byl dne 30. června 1944 nahrazen bezpodmínečným rozsudkem téhož soudního dvora, jenž je pravoplatný (dekret absolute). Řízení jemu předcházející bylo provedeno pravidelně podle předpisů platných pro to v Indii a i žalovaná byla obeslána k řízení obsílkou doručenou jí k vlastním rukám. Navrhovatel má proto za to, že jsou zde dány předpoklady k výroku podle § 5, odst. 1 zák. č. 199/1946 Sb.

Jeho návrh je opodstatněn.

Z ověřeného opisu oddacího listu jde najevo, že navrhovatel uzavřel v Praze s M., rozenou K-ovou, dne 3. srpna 1938 sňatek, jenž byl napotom zmíněným soudním dvorem v Bengálsku rozloučen. Poněvadž navrhovatel neměl tehdy stálé bydliště na území Československé republiky, což plyne i z obecně známé skutečnosti druhé světové války, nebrání uznání zmíněného rozhodnutí předpisy platné v tuzemsku o soudní příslušnosti v manželských věcech (§ 3, odst. 1, č. 1, odst. 2 zák. č. 199/1946 Sb.). Za tohoto stavu věci není potřebí blíže rozebírat otázku místní příslušnosti soudu vynesšího rozsudek k rozhodnutí o zrušení manželského svazku, jinak podle čl. 4, 8, 10, 16 rozlukového zákona indického č. 4/1869 k rozhodování v manželských věcech rovněž věcně povoláno.

Ověřeným překladem obsílky připojené jako příloha k podání je prokázáno, že obsílka i se žalobou o zrušení manželského svazku byla doručena žalované M. B-ové dne 15. července 1941 do vlastních rukou (§ 3, odst. 1, č. 2 zák. č. 199/1946 Sb.). Rozhodnutím ze dne 8. srpna 1941 (dekret nisi) byl k této žalobě manželský svazek navrhovatele se žalovanou zrušen pro cizoložství žalované (příl. F.). Jde tu o rozhodnutí podmíněné podle čl. 16 řečeného indického rozlukového zákona, jež se stalo konečným vydáním dekretu absolutního ve smyslu téhož článku (příl. C, CH) dnem 30. června 1944, jenž není již podroben dalšímu oprávněnému prostředku, stavicímu jeho právní moc nebo vykonatelnost (§ 3, odst. 1, 3 zák. č. 199/1946 Sb.).

Žalovaná se také podle prohlášení vrchního odborového rady L. I-a, jenž byl konsulem Československé republiky v Bombay do roku 1945, znovu provdala v N. roku 1944 za J. P-a (příl. G).

Soud nemá příčiny pochybovat o správnosti listin, na něž dosud poukázal, ani o skutečnostech jimi dotvrzovaných.

Není podkladu pro závěr, že žalované nebyla dána možnost zúčastnit se řízení před procesním soudem, nebo, že jí tato možnost byla odňata nějakou nepravdělností v řízení (§ 4, odst. 1, č. 2 cit. zák.).

Z předpisu čl. 10 in fine ve spojení s čl. 12—14 a zejména z článku 16, 17 indického rozlukového zákona je patrné, že zrušení manželského svazku nelze vyslovit, nebyly-li důvody, pro které možno zrušení vyslovit, spolehlivě vyšetřeny, a že zákon chce zabránit zrušení manželského svazku tajnou úmluvou stran, dáváje i třetím osobám oprávnění, aby přednesly po vydání dekretu nisi skutečnosti, které by zabránily jeho přeměně v dekret absolutní. Mimo to každý rozsudek zrušující manželský svazek, byl-li vydán nižším soudem než High Courtem, musí být tímto soudem,

který může nařídít další šetření a důkazy, potvrzen. Tím vším se řízení o zrušení manželství podle indického rozlukového zákona č. 4/1869 přibližuje v podstatných rysech zásadě vyšetřovací, kterou je ovládáno rozlukové řízení podle československého práva. Důvod, pro který bylo vysloveno zrušení manželského svazku navrhovatele s M. B-ovou — cizoložství — je shodný s rozlukovým důvodem podle § 13, písm. a) rozlukového zákona (§ 4, odst. 1, č. 3, odst. 2, č. 1, 2 zák. č. 199/1946 Sb.).

Není tu mezinárodní smlouvy, která by bránila navrhovanému uznání zrušení manželského svazku v tuzemsku a uznání to nemá za následek ani uznání poměrů přičících se veřejnému pořádku nebo dobrým mravům (§ 4, odst. 1 č. 1, 4 cit. zák.).

Poněvadž jsou tak dány veškeré předpoklady, které zákon č. 199/1946 Sb. vyžaduje k tomu, aby bylo rozhodnutí cizího soudu (úřadu) v manželských věcech uznáno v oblasti československého právního řádu, soud návrhu vyhověl, neshledávaje příčiny, aby o něm slyšel M. B-ovou (§ 7, odst. 2 cit. zák.).

Č. 334.

K výkladu § 42 zák. č. 131/1931 Sb. ve znění vládního nařízení č. 308/1939 Sb. a čl. IV. nař. ministerstva spravedlnosti č. 183/1944 Sb.

Žádala-li podle § 42, odst. 3 uved. zák., aby byl spor projednán jako pracovní, toliko jedna ze stran, dlužno jej projednat podle předpisů civilního řádu soudního. Lhostejno, že druhá strana, jež neučinila prohlášení podle tohoto předpisu, nevznesla proti této žádosti námitek.

Projednal-li soud spor jako pracovní, ač prohlášení k tomu potřebná neučinily obě strany, není řízení stíženo zmatečností, nýbrž toliko vadností.

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1947, R I 470/47.)

Ve sporu, o něž tu jde, uplatňuje M. L-ová proti svému zaměstnavateli A. R-ovi nároky z pracovního poměru v částce 2.629,45 Kčs. Žalobkyně vznesla v žalobě žádost, aby spor byl projednáván jako pracovní, žalovaná se však k tomu nevyjádřila a první soud neprohlásil, že spor bude projednáván jako pracovní.

První soud přisoudil žalobkyni částku 967,15 Kčs, co do zbytku žalobu zamítl. V rozsudečném výroku prohlásil odvolání za přípustné, poněvadž rozhodnutí má zásadní význam.

Odvolací soud odmítl odvolání obou stran. Z důvodů: Podle předpisu § 42, odst. 3 zák. č. 131/1931 Sb. o pracovních soudech jsou strany povinny ve sporech projednávaných u okresních soudů před tím, nežli se pustí do jednání o věci hlavní, prohlásit se o tom, zda mají za to, že jde o spor pracovní, který třeba projednávat podle odst. 2, t. j. podle předpisů upravujících řízení před pracovními soudy. Neučiní-li strany takové prohlášení, bude spor projednáván podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy (§ 42, odst. 4 cit. zák.). Učiní-li

strany prohlášení, že jde o spor pracovní, a nemá-li soud důvodu pochybovat o jeho správnosti, prohlásí, že spor bude projednáván podle ustanovení odst. 2 (§ 42, odst. 5). Kdyby soud však měl pochybnosti, zdali jde o spor pracovní nebo odporují-li si prohlášení stran, rozhodne soud především odděleně o otázce, zda jde o spor pracovní. Podle čl. III, § 4 nař. ministerstva spravedlnosti č. 194/1944 Sb. byla činnost pracovních soudů a oddělení okresních soudů pro pracovní spory dočasně zastavena. Právo-moc příslušející pracovním soudům vykonává místně příslušný soud okresní. Platnost předpisů zák. č. 131/1931 Sb. týkajících se řízení nebyla suspendována. Má-li však býti spor projednáván podle těchto předpisů, je nutné zachovat postup naznačený v § 42, odst. 3—6 uved. zák. V souzeném případě vznesla sice strana žalující v žalobě žádost, aby spor byl projednáván jako pracovní. Jestliže však strany a soud neučinily potřebná prohlášení, bylo nutno spor projednávat podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy. Jde o spor bagatelní ve smyslu § 448 c. ř. s., poněvadž hodnota sporného předmětu nepřesahuje 5.000 Kčs. Odvolání proti rozsudku vydanému v řízení bagatelním řádným soudem může být napadeno odvoláním jen pro zmatečnosti uvedené v § 477, č. 1 až 7 c. ř. s., jinak je nepřipustné. Proti rozsudku soudu první stolice vznesly odvolání obě sporné strany, žádná z nich však z některého důvodu zmatečnosti uvedeného v § 477, č. 1 až 7 c. ř. s. Byla proto odvolání v neveřejném zasedání jako nepřipustná odmítnuta (§ 471, č. 2, § 474, odst. 2 c. ř. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobkyně.

Důvody:

Odvolací soud odmítl odvolání právem jako nepřipustné a správně to odůvodnil. Vzhledem k vývodům rekursu se dodává:

Žádost žalující strany v žalobě, přednesená při prvním ústním jednání, aby spor byl projednán jako spor pracovní, nestačí, když také žalovaná strana neučinila, než se pustila do jednání o věci hlavní, prohlášení podle § 42 (3) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb. a když soud první stolice neprohlásil usnesení podle § 42 (5) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb. Nestačí, že žalovaná strana nevznesla námitek proti žádosti žalující strany v žalobě, přednesené při prvním ústním jednání, aby spor byl projednán jako spor pracovní, že soud první stolice prohlásil ve svém rozsudku odvolání za přípustné, protože rozhodnutí má zásadní význam a že obě strany proto podaly odvolání a žádaly, aby odvolací soud dovolání připustil, neboť všim tím nebyly splněny předpisy § 42 (3 a 5) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb.

Nedostatek usnesení soudu první stolice podle § 42 (5) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb. nečiní řízení zmatečným. Soud první stolice ani nemohl prohlásit takové usnesení, když obě strany neučinily prohlášení podle § 42 (3) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb.

Příslušnost pracovního soudu je sice podle § 1 (1) zákona č. 131/1931 Sb. pro spory tam jmenované výlučná, ale v souzené věci neprojednal ani nerozhodl spor v první stolici pracovní soud, nýbrž podle § 4 (1) nařízení ministra spravedlnosti č. 194/1944 Sb. okresní soud. I příslušnost tohoto soudu, jednajícího a rozhodujícího podle § 42 zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. n. č. 308/1939 Sb. je výlučná (rozh. č. 12387 Sb. n. s. I.), ale podle § 42 (4) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb. musí, neučiní-li strany prohlášení podle § 42 (3) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb., soud projednat spor podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy. Protože v souzené věci neučinily obě strany prohlášení podle § 42 (3) zákona č. 131/1931 Sb. ve znění podle čl. I, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb., měl soud první stolice projednat spor podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy. Když tak neučinil, nejde sice o zmatečnost podle § 477, č. 3 c. ř. s., ani o zmatečnost podle § 477, č. 2 c. ř. s., protože byl obsazen jako v řízení podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy, ani o jinou zmatečnost, nýbrž jen o vadu řízení, jež však žádnou stranou nebyla vytýkána, ale nemá právního významu, že žalovaná strana nevznesla námitek proti žádosti žalující strany v žalobě, přednesené při prvním ústním jednání, aby spor byl projednán jako spor pracovní, že soud první stolice prohlásil ve svém rozsudku odvolání za přípustné, protože rozhodnutí má zásadní význam, a že obě strany proto podaly odvolání a žádaly, aby odvolací soud dovolání připustil, a právem nerozhodl o odvolání krajský soud v P. jako dovolací soud ve sporech pracovních, nýbrž jako řádný odvolací soud podle ustanovení civilního řádu soudního, platných pro řádné soudy.

V souzené věci nelze použít čl. IX zákona č. 161/1936 Sb., protože čl. IX tohoto zákona byl zrušen již článkem II vládního nařízení č. 308/1939 Sb., ale lze podle čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb. a podle čl. XI (1) zákona č. 105/1947 Sb. použít čl. VI, č. 6 vl. nař. č. 308/1939 Sb., jehož použitelnost byla článkem XII (2), č. 2 zákona č. 105/1947 Sb. zrušena s výhradou toho, co je ustanoveno v čl. XI (1) téhož zákona. V souzené věci lze podle čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., ve znění přílohy k zákonu č. 12/1946 Sb. a podle čl. XI (1) zákona č. 105/1947 Sb. použít také ustanovení § 4 (1) nařízení ministra spravedlnosti č. 194/1944 Sb., jehož použitelnost byla článkem XII (2), č. 6 zákona č. 105/1947 Sb. zrušena s účinností podle čl. XIV (2), č. 2 téhož zákona teprve dnem, který určí vláda nařízením, jež dosud nebylo vydáno.

Č. 335.

Ztráta území, která stihla Československou republiku za doby nesvobody, je důvodem, pro nějž má veřejný zaměstnanec nárok na odškodnění

podle dekretu presidenta republiky ze dne 17. srpna 1945, č. 53 Sb. o odčinění křivd československým veřejným zaměstnancům.

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1947, Rv I 204/47.)

Usnesením vlády ze dne 11. září 1930 byl F. N. ustanoven podle § 8, odst. 7 služebního řádu pro zaměstnance podniku »Státní lesy a statky« právním radou tohoto podniku. Výnosem ze dne 17. dubna 1939 byl F. N. dán ministerstvem zemědělství podle § 74, odst. 1 téhož služebního řádu dnem 30. dubna 1939 na dovolenou s čekatelným. Výnosem ze dne 15. května 1942 přeložilo ústřední ředitelství státních lesů a statků F. N-a podle § 75, odst. 3 cit. služebního řádu dnem 31. května 1942 do dočasné výslužby. Po skončení okupace přihlásil se dne 1. října 1945 F. N. u ministerstva zemědělství k nastoupení do činné služby podle dekretu č. 53/1945 Sb. Výnosem ze dne 24. října 1945 sdělilo ministerstvo zemědělství F. N-ovi, že u něho odčinění křivd podle dekretu č. 53/1945 Sb. nepřichází v úvahu, ježto byl přeložen do výslužby podle § 75, odst. 3 služebního řádu, tedy nikoliv z důvodů uvedených v § 1 citovaného dekretu. Proti tomuto výnosu podal F. N. stížnost k nejvyššímu správnímu soudu, která byla pravoplatně odmítnuta.

Ve sporu, o něž tu jde, domáhá se F. N. žalobou proti Československému státu, aby bylo uznáno právem, že mu přísluší nárok na odčinění křivd podle dekretu č. 53/1945 Sb. a že Československý stát (ministerstvo zemědělství) je povinen vyhovět jeho přihlášce z 1. října 1945 a přijat ho do činné služby v podniku »Státní lesy a statky«. Žalobce tvrdí, že byl ve svých právech ze služebního poměru poškozen tím, že byl dán na dovolenou s čekatelným a na to přeložen do dočasné výslužby, což prý se stalo v souvislosti s politickými poměry za doby nesvobody, totiž v souvislosti se ztrátou území Československého státu. Jsou prý proto splněny podmínky § 1 dekretu č. 53/1945 Sb. a měla prý proto být jeho přihláška do činné služby kladně vyřízena.

Nižší soudy vyhověly žalobě, odvolací soud z těchto důvodů. Z výměru ministerstva zemědělství zjistil první soud, že žalobce byl dán na dovolenou s čekatelným s odůvodněním, že ztrátou území odstoupeného Československou republikou okolním státům, byly od podniku »Státní lesy a statky« odloučeny značné oblasti, čímž nastaly pronikavé změny v organizaci celého podniku, které způsobily, že pro žalobce nebylo služebního místa. Z dalších výměrů ministerstva zemědělství, pokud se týče Ústředního ředitelství státních lesů a statků bylo zjištěno, že žalobce byl dán podle § 74 a § 75 služebního řádu pro zaměstnance podniku »Státní lesy a statky« do dočasné výslužby v důsledku toho, že byl dán předtím na dovolenou s čekatelným. Z těchto zjištění plyne, že žalobce byl pensionován v důsledku politických změn nastalých násilnou okupací státu a odtržením Slovenska ze státního svazku, takže vzhledem k těmto změnám nebylo pro žalobce služebního upotřebení. Na takový případ se právě vztahuje ustanovení § 4 dekretu č. 53/1945 Sb., jenž vykládá blíže smysl § 1 cit. dekr., neboť v § 4, odst. 3 se právě uvádějí

křivdy, jež zaměstnance postihly z příčin nastalých v souvislosti s politickými poměry za doby nesvobody a jsou nezávislé na osobních poměrech zaměstnance. Kdyby nebylo politických a územních změn, nebyl by se stal žalobce přebytečným ve službě, takže je odůvodněn závěr, že ztráta jeho aktivity byla způsobena politickými poměry za doby nesvobody. Změny v organizaci podniku nastaly v důsledku takových událostí, které podle § 4 cit. dekretu poskytují nárok na odčinění křivd.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání Československého státu.

Z d ů v o d ů:

V souzené věci jde o to, zda žalobce má nárok na odčinění křivd podle dekretu č. 53/1945 Sb.

Podle zjištění nižších soudů byl žalobce zaměstnán jako právní rada v B. v podniku »Státní lesy a statky«. Ztráta území, které musela republika odstoupit okolním státům, měla za následek pronikavé změny v organizaci podniku, které způsobily, že nebylo pro žalobce služebního místa. Byl proto podle § 74 služ. řádu dán napřed na dovolenou s čekatelným, později podle § 75, odst. 3 služ. řádu přeložen na dočasný odpočinek. Jeho žádost o odčinění křivd podle dekretu č. 53/1945 Sb. byla ministerstvem zemědělství zamítnuta, poněvadž podle názoru ministerstva byl přeložen do výslužby podle služebního řádu, který za okupace nebyl změněn, pročež se nemůže dovolávat dekretu o odčinění křivd.

V souzené věci není rozhodné, že žalobce byl dán na dovolenou s čekatelným a později přeložen na dočasný odpočinek podle ustanovení služebního řádu, nýbrž rozhodné jsou důvody, které způsobily tato opatření. Tímto důvodem byla podle nenapadených zjištění ztráta území, které republika musela odstoupit okolním státům, neboť jen tato ztráta měla za následek, že v organizaci podniku »Státní lesy a statky« nastaly pronikavé změny, které způsobily, že pro žalobce nebylo služebního místa a že muselo být pro úpravu jeho služebního poměru použito ustanovení §§ 74 a 75 služ. řádu. Že by k těmto opatřením byly daly podnět i jiné skutečnosti, žalovaný stát v dovolacím řízení již neuplatňuje. Je proto třeba posoudit, zda lze pokládat ztrátu území za jeden z důvodů, pro které dekr. č. 53/1945 Sb. poskytuje poškozenému veřejnému zaměstnanci odškodnění.

Podle § 1 cit. dekr. se poskytuje odškodnění veřejným zaměstnancům, kteří v době nesvobody byli poškozeni na svých právech a nárocích ze služebního poměru: 1. pro politické chování své neb jiných osob, 2. pro osobní vlastnosti své neb jiných osob, 3. v souvislosti s politickými poměry, které nastaly za doby nesvobody. Je zřejmé, že žalobce nemůže mít nárok na odčinění křivd podle případu 1. a 2. citovaného ustanovení, neboť ztráta území republiky nezakládá skutkové podstaty tam uvedené. Je proto jen posoudit, zda ztrátu území lze podřadit pod případ třetí.

Vysvětlení o tom, co je pokládat za poškození v souvislosti s politickými poměry, které nastaly za doby nesvobody, podává § 4, odst. 3 cit. dekr. Podle tohoto ustanovení byli poškozeni v souvislosti s politickými

poměry, které nastaly za doby nesvobody, zaměstnanci, kteří byli stíháni z důvodů nezávislých na jejich osobě (nebo jiných osobách). Musí tedy jít jednak o poškození, které je v souvislosti s politickými poměry za doby nesvobody, jednak nesmí být důvodem poškození skutečnosti, přímo tkvící v osobě zaměstnancově. Obě tyto náležitosti jsou splněny u žalobce. Jak bylo již uvedeno, důvodem jeho dání na dovolenou s čekatelným a přeložení na dočasný odpočinek byla ztráta území, která stihla republiku za doby nesvobody, tedy šlo o opatření, které bylo v souvislosti s politickými poměry za doby nesvobody a nemělo svůj důvod v osobě žalobcově. Právě pro tuto ztrátu byl žalobce postižen, v kterémžto smyslu je vyložit slova »byli stíháni« v dekretu použita.

Ve výměrech ze dne 4. dubna 1942 a 31. října 1942 není ani zmínky o vl. nař. č. 379/1938 Sb., nešlo proto u žalobce o opatření podle tohoto nařízení a dovolání se ho neprávem dovolává. V dovolacím řízení nebylo také sporné, že škoda, kterou žalobce utrpěl, je škodou ve smyslu § 5, písm. f) cit. dekr., a posoudily proto nižší soudy věc po právní stránce správně.

Č. 336.

Zákon ze dne 28. března 1928, č. 56 Sb. o osvojení.

Je-li osvojitelem muž, zaniká osvojením poručenství zavedené nad nemanželským osvojencem.

Osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolisního opatrovníka.

(Rozh. ze dne 2. prosince 1947, R I 438/47.)

Usnesením okresního soudu v P. ze dne 1. června 1940 byla uložena A. P-ovi povinnost, aby platil své nezletilé dceři M. V-ové na výživném částku 110 K měsíčně. M. V-ová byla poté osvojena manžely Š-ovými. V adopční smlouvě nebyla práva mezi osvojitelem a osvojenkou upravena odchýlně od ustanovení zákona o osvojení.

V řízení, o něž tu jde, domáhá se nezl. M. V-ová, nyní M. Š-ová, zastoupená okresní péčí o mládež v J. jako poručníkem, aby výživné stanovené usnesením z 1. června 1940 bylo zvýšeno na 400 Kčs měsíčně.

Nižší soudy vyhověly návrhu.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu nemanželského otce A. P-a usnesení nižších soudů pro zmatečnost a vrátil jim věc k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Nezl. M. V-ová, nyní Š-ová, je dítětem nemanželským a jejím poručníkem byla naposled ustanovena Okresní péče o mládež v J. Nezletilá

byla však potom osvojena manžely Š-ovými. Podle obsahu adopční smlouvy ze dne 30. dubna 1946, schválené usnesením okresního soudu v J. ze dne 19. srpna 1946, nebyla práva mezi osvojitelem a osvojenkou upravena způsobem odchylujícím se od účinků, které zákon s připuštěním jiné smluvní úpravy s osvojením spojuje.

Provedením adopce přišla tudíž nezletilá pod otcovskou moc adoptivního otce F. Š-a (§ 4, odst. 2 zák. č. 56/1928 Sb.). Tímto okamžikem zanikly předpoklady pro další vedení poručenství (§§ 187, 250 obč. zák.) a funkce Okresní péče o mládež v J. jako poručníka se skončila. Proto nebyla nezletilá v řízení o určení výživy, v němž za ni jednala jmenovaná Okresní péče ve funkci poručníka, řádně zastoupena zástupcem povolaným podle zákona.

Řízení o výživném bylo zahájeno k návrhu (podnětu) adoptivní matky R. Š-ové, aby výživné uložené již dříve nemanželskému otci A. P-ovi, bylo podstatně zvýšeno. Nemanželský otec je podle § 166 obč. zák. k výživě nemanželského dítěte zavázán. Na druhé straně však vzniká podle § 4 zák. č. 56/1928 Sb. mezi osvojitelem a osvojencem též poměr jako mezi rodiči a manželskými dětmi a tím tedy i vyživovací povinnost adoptivního otce ve smyslu § 141 obč. zák. Jde tedy v této věci o konkurenci dvou zákonných vyživovacích povinností. Má proto býti v tomto řízení řešena otázka, zda ustanovení § 4 (4) zák. č. 56/1928 Sb., že osvojenec má vůči vlastní rodině nárok na výživu, jen pokud osvojitel není sám s to, aby mu poskytoval slušnou výživu, se vztahuje i na případ konkurence s vyživovací povinností nemanželského otce, a v kladném případě bylo by podle zjištěného skutkového stavu posoudit, zda jsou zde ve smyslu § 4 (4) cit. zák. podmínky pro rozhodnutí o návrhu adoptivní matky. Rozhodnutím, ať již v tom či onom směru, bude adoptivní otec dotčen, neboť se rozhodne o tom, do jaké míry budou hrazeny náklady výchovy a zaopatření, jež on jako adoptivní otec nezletilé poskytuje, po případě do jaké míry tyto náklady ponese podle svých prostředků sám bez náhrady.

Proto je adoptivního otce pokládati v tomto řízení za účastníka podle § 6 nesp. zák. Přesto však proti předpisu § 18 nesp. zák. nebyl před rozhodnutím nižších soudů vůbec slyšen, takže rozhodnutí nižších soudů jsou stížena zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. g) a byla podle § 41 (4) nesp. zák. z moci úřadu jako zmatečná zrušena. Na prvním soudu bude, aby adoptivního otce o věci vyslechl a podle výsledků po případě provedl další šetření.

Zrušením rozhodnutí nižších soudů pro tuto zmatečnost odpadá pro nejvyšší soud důvod, aby přikročil k nápravě zhojitelné zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f), spočívající v tom, že nezletilá neprávem byla zastoupena poručníkem (§ 34 nesp. zák., §§ 6 a 7 c. ř. s.). Bude úkolem prvního soudu, aby v novém řízení se postaral o řádné zastoupení nezletilé. Poněvadž adoptivní otec, jinak sice k zákonnému zastoupení nezletilé povoláný, je sám účastníkem řízení se samostatným právním zájmem, bude nutné ustanovit dítěti kolisního opatrovníka.

Č. 337.

Zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody.

Není-li pozůstalostní majetek nebo jeho část v přímé správě Fondu národní obnovy, není tento Fond účastníkem řízení o zrušení odevzdací listiny podle uvedeného zákona. Je jím však národní správa Vystěhovalce-kého fondu, jemuž odevzdací listinou část pozůstalosti připadá.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1947, R I 433/47.)

V pozůstalostní věci po B. T-ovi odevzdal pozůstalostní soud odevzdací listinou ze dne 7. května 1942 pozůstalost dědicům B. T-a. Některé podily dědické, které by byly připadly dědicům židovského původu, odevzdal býv. Vystěhovalckému fondu pro Čechy a Moravu.

O. Č-ová, zůstavitelova sestra, domáhá se nyní zrušení odevzdací listiny podle zák. č. 76/1946 Sb. a odůvodňuje svůj návrh tím, že se pozůstalostního řízení nezúčastnila, ač byla vyzvána k podání dědické přihlášky, ježto se obávala, že by tak vyšel najevo její židovský původ a byla by vydána persekuci německých úřadů.

Prvý soud vyhověl návrhu.

Rekursní soud nevyhověl rekursu Fondu národní obnovy.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs Fondu národní obnovy.

Z důvodů:

V první řadě jde o to, zda lze stěžovateli přiznat i s hlediska předpisů zákona č. 76/1946 Sb. oprávnění k dovolacímu rekursu proti napadenému usnesení proto, že jím bylo přímo zasaženo do jeho práv (§§ 6, 37 nesp. zák.). Tuto otázku třeba zodpovědět záporně. Stěžovatel nejen že žádné přímé porušení svého práva naříkaným rozhodnutím netvrdí, ale ani nejvyšší soud je neshledal.

Zrušením odevzdací listiny není totiž ještě nikterak přímo zasaženo do případných práv plynoucích státu z předpisu § 1, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb., k jejichž hájení je stěžovatel ze zákona povolán, ani do práv, přiznaných přímo stěžovateli řečeným dekretem a právními normami jej provádějícími. Bude na stěžovateli, aby v pozůstalostním řízení tato práva obhájil, ukáže-li se pro to ve spisech podklad (§ 23 nesp. zák.). Stěžovatel ovšem poukazuje i na to, že podle odevzdací listiny připadla část pozůstalosti bývalému Vystěhovalckému fondu. Takový majetek, jak stěžovatel sám připouští, má spravovat nyní národní správa uvedeného fondu, již usnesení nižších stolic nebyla dosud doručena, ač je účastníkem řízení. Tato a nikoliv stěžovatel je tudíž oprávněna k obhájení svých práv, má-li za to, že napadeným usnesením bylo do nich zasaženo, když není ve spisech ani náznaku, že by pozůstalostní věci byly v stěžovatelově přímé správě. Není pak zapotřebí s hlediska oprávnění stěžovatele k do-

volacímu rekursu uvážit ani předpis § 16 zák. č. 128/1946 Sb., tím spíše, když o věci bylo napadeným usnesením rozhodnuto právě jen s hlediska zákona č. 76/1946 Sb.

Č. 338.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

V restitučním řízení lze rozhodnout odděleně o důvodu uplatněného nároku samostatným usnesením.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1947, R I 319/47.)

V restituční věci navrhovatele H. W-a proti odpůrci »N.« ocelárnám, národnímu podniku v P., uznal první soud restituční nárok důvodem po právu.

Rekursní soud zrušil k rekursu odpůrcovu usnesení prvního soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení a novému rozhodnutí. Z důvodů: Předem nutno uvést, že první soud pochybil, rozhodnův pouze o důvodu restitučního nároku. První soud měl zřejmě na mysli ustanovení § 393 c. ř. s. přehlédl však, že podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. nelze užít v nesporném řízení obdobně předpisů civilního soudního řádu o rozsudcích, nýbrž pouze o usneseních. Poněvadž v restitučním řízení platí ustanovení soudního řízení nesporného (§ 10 zák. č. 128/1946 Sb.), bylo již z toho důvodu napadené usnesení zrušeno.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu navrhovatelovu usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc s tím, aby o rekursu znovu rozhodl.

Z důvodů:

Rekursní soud usoudil, že v restitučním řízení, které se provádí podle zásad platných pro nesporné řízení, nelze rozhodnout odděleně o důvodu uplatněného nároku samostatným usnesením.

Je správné, že podle § 34 zák. č. 100/1931 Sb. lze v nesporném řízení obdobně použít ustanovení zákona o sporném řízení, jen pokud jde o strany, zmocněnce, právo chudých, řízení, ústní jednání, důkazy, usnesení a navrácení k předešlému stavu a že podle § 10, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. platí pro restituční řízení ustanovení řízení nesporného, pokud restituční zákon nestanoví jinak. Také je správné, že podle slovního znění § 34 zák. č. 100/1931 Sb. nelze v nesporném řízení použít ustanovení civilního řádu soudního o rozsudcích a tedy ani § 393 c. ř. s. o mezitím-ních rozsudcích.

Než uváží-li se to, co uvádí důvodová zpráva k § 10 restitučního zákona, nelze lpět pro restituční řízení, pro něž ostatně již zákon sám určuje různé odchylky od nesporného řízení (na příklad v §§ 9 a 10, z nichž plyne, že odchylně proti § 16 zák. č. 100/1931 Sb. lze restituční řízení zahájit jen

k návrhu a nikoli z úřadu, § 11, odst. 3 restituč. zák. o náhradě útrat řízení), na doslovném znění § 34 zák. č. 100/1931 Sb. Podle důvodové zprávy k § 10 restitučního zákona se osnova rozhodla pro nesporné řízení nikoli bez jistého váhání. Podle své povahy by se nároky vymezené v restitučním zákoně měly uplatňovat pořadem práva. Jenom zájem, aby tyto věci byly co nejrychleji vypořádány, měl za následek, že osnova dala přednost řízení méně formálnímu a tím rychlejšímu, v kterém má nadto soudce při sbírání materiálu a jeho třídění a hodnocení daleko volnější ruku než ve sporu. Je nutno přihlídnout i k účelu, jehož dosažení zákonodárce sledoval tímto ustanovením, a k tomu, co více hovoří praktické potřebě a čím se řízení urychlí a zlevní.

Nelze pochybovat o tom, že možnost rozhodnutí v restitučním řízení samostatně o důvodu restitučního nároku řízení aspoň v určitých případech pro stranu urychlí a zlevní. Uváží-li se dále, že § 34 zák. č. 100/1931 Sb. neobsahuje poukaz na rozsudky hlavně proto, že se v nesporném řízení rozhoduje jen usnesením (§ 31 zák. č. 100/1931 Sb.), že i v nesporném řízení platí ustanovení § 189 c. ř. s. a že v § 31 zák. č. 100/1931 Sb. není nikde ustanoveno, že by se mohlo v řízení nesporném rozhodnout usnesením jen tehdy, je-li věc zralá ke konečnému rozhodnutí, nebude překážek, aby v restitučním řízení bylo připuštěno oddělené rozhodování o důvodu restitučního nároku ne ovšem mezitímním usnesením, nýbrž vzhledem k znění § 31 zák. č. 100/1931 Sb. pouze usnesením.

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno, napadené usnesení zrušeno a věc vrácena rekursnímu soudu, aby o rekursu znovu rozhodl.

Č. 339.

Revisní svaz ve smyslu § 2 zákona ze dne 10. června 1903, č. 133 ř. z. neručí ani za ztráty, které utrpělo společenstvo, podléhající jeho revisi, špatným hospodařením orgánů společenstva, ani za ztráty, jež snad při tom utrpěli na vkladech členové společenstva.

(Rozh. ze dne 5. prosince 1947, Rv II 125/47.)

J. A. měl u Živnostenské záložny v K., která byla podle stanov oprávněna přijímat peněžní vklady na úrok, uloženu ke dni 24. března 1933 částku 27.000.— Kč na vkladní knížce. V témž roce se ocitla záložna v peněžních nesnázích, ohlásila insolvenci a navrhla zavedení vyrovnacího řízení. Ministerstvo financí povolilo jí moratorium do konce roku 1933, načež se záložna mimosoudně s vkladateli vyrovnala a vzala svůj návrh na zavedení soudního vyrovnání zpět. Podle mimosoudního vyrovnání vzdal se J. A. 35% své pohledávky a spokojil se s výplatou zbývajících 65% v 10 kvótách tak, že tento zbytek byl splacen do pěti let.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se J. A. na N-ském ústředí družstev, zapsaném společenstvu s r. o., zaplacení částky 9.450.— Kčs s přísl. z důvodů náhrady škody, kterou utrpěl zmíněným mimosoudním vyrovn-

náním, a tvrdí, že za tuto škodu, jež prý vznikla špatným hospodařením orgánů záložny, ručí žalované společenstvo jako právní nástupce Ústředního svazu N-ských družstev v B., který prý škodu zavinil zanedbáním svých povinností, jež měl jako revisní orgán Živnostenské záložny v K.

Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Odvolací soud posoudil věc po právní stránce správně, když v otázce ručení žalovaného svazu vycházel při svém rozhodnutí především z ustanovení zákona z 10. června 1903, č. 133 ř. z. o revisi společenstev výdělkových a hospodářských a jiných spolků.

Revisní právo svazu podle § 2 cit. zák. je beze sporu povahy veřejnoprávní. Je výronem práva dozoru, jež přísluší státu nad společenstvy. Pro tuto veřejnoprávní povahu revisní činnosti, jejíž výkonem byl žalovaný svaz pověřen (§ 2, odst. 1 cit. zák.), nemohou mu z ní ani vzejít závazky povahy soukromoprávní, když revisním svazům nebylo citovaným zákonem uloženo ručení za škodu vzešlou revidovaným společenstvům nebo dokonce jejich členům neplněním všech povinností spojených s výkonem revisní funkce, jak je tomu na př. podle §§ 23 a 24 zák. č. 70/1873 ř. z. o ručení členů představenstva a dozorcí rady společenstva.

To plyne i z ustanovení § 5, odst. 1, č. 2 zák. č. 133/1903 ř. z., jež stanoví jako jedinou sankci, že by »svaz nedostál náležející mu povinnosti konati revisi«, odněti práva zříditi revisora.

Pověřením svazu výkonem revise nad společenstvy neměly býtí statutární orgány společenstev zbaveny ručení za zanedbání povinností spojených s jejich funkcemi (§§ 23 a 24 zák. č. 70/1873 ř. z.), ani neměl vedle nich ručit svaz za nenáležité plnění povinností spojených s výkonem revise. Tato revise, třebaž se děje v zájmu veřejném a vztahuje se na všechna zařízení a vedení závodu společenstva ve všech odvětvích správy a třebaž má při ní být hleděno a v revisní zprávě uvedeno, zdali byla zachována ustanovení zákonná a statutární, měla být mimo další účel jí sledovaný jen doplňkem statutárních revisí a měla vést k nápravě shledaných závad zase jen statutárními orgány společenstva. Spočívá proto záruka úspěšné činnosti společenstva a to i za platnosti zákona č. 133/1903 ř. z. v osobních schopnostech a vlastnostech členů statutárních orgánů společenstva. Záleží proto na členstvu společenstva, jež má možnost sledovat činnost svých funkcionářů nejen ve věcech týkajících se společenstva, nýbrž i mimo ně a zná povětšinou osobní vlastnosti a schopnosti svých členů, aby na valné hromadě svěřovalo statutární funkce ve společenstvu jen schopným a poctivým členům a takovým způsobem nejen přispívalo, nýbrž si i ve vlastním zájmu zajistilo řádný chod a správu společenstevských záležitostí.

Neručí proto žalovaný svaz podle názoru dovolacího soudu za ztráty, které utrpělo společenstvo podléhající jeho revisi (i když při ní nebylo dbáno všech opatrností s ní spojených) špatným hospodařením orgánů společenstva, tím méně pak za ztráty, jež snad při tom utrpěli na vkladech členové společenstva.

Hledíc k tomu, co bylo uvedeno, nepřicházejí proto při řešení otázky ručení revisního svazu za zanedbání jeho povinností spojených s výkonem revise v úvahu ustanovení hlavy XXX. obč. zák. o náhradě škody, a to ani tehdy, pokud je škoda dovozována ze skutečností postavených naroveň deliktu (quasi ex delicto).

Č. 340.

I v řízení nesporném lze účastníkovi, jehož pobyt není znám, zřídit opatrovníka podle § 115 c. ř. s. (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.).

Tento opatrovník je nejen povinen přijmout usnesení s účinky pro účastníka, nýbrž za podmínek § 8 c. ř. s. se i účastnit řízení a podat i opravný prostředek, dokud do řízení nevstoupí zákonný zástupce účastníků. Je-li toho třeba, je oprávněn učinit návrh, aby byl zákonný zástupce zřízen.

(Rozh. ze dne 10. prosince 1947, R I 642/47.)

V opatrovnické věci nezletilého P. V-a usnesl se prvý soud, že se nezl. P. V. odnímá z péče své matky J. V-ové a svěřuje péči svého otce O. V-a. Ježto J. V-ová byla neznámého pobytu, zřídil jí prvý soud opatrovníka pro doručení usnesení A. P-a, jehož vyslechl a jemuž usnesení dne 21. července 1947 doručil. Dne 25. srpna 1947 podala J. V-ová proti usnesení prvního soudu rekurs osobně do soudního protokolu.

Rekursní soud rekurs odmítl. **Důvody:** Lhůta, ve které může být v nesporném řízení podán rekurs, je v § 36, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb. stanovena jako lhůta patnáctidenní a počíná pro každou stranu doručením písemného vyhotovení usnesení. Usnesení prvního soudu bylo doručeno do rukou opatrovníka zřízeného prvním soudem pro doručení stěžovatelce dne 21. července 1947 a byl-li protokolární rekurs podán teprve 25. srpna 1947, byl podán opožděně a byl proto odmítnut.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu J. V-ové.

Důvody:

Stěžovatelka brčí proti napadenému usnesení z důvodu zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., ježto jí, pokud byla neznámého pobytu, nebyl zřízen opatrovník podle ustanovení §§ 270 a 276 obč. zák., takže v řízení před prvním soudem nebyla vůbec zastoupena a nebyla jí jako matce dítěte a účastníci řízení dána možnost vyjádřit se o návrhu otce, aby jí bylo dítě odebráno z výchovy. Z toho důvodu je prý její rekurs podaný po uplynutí rekursní lhůty podle § 36, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. podán včas.

K důvodům zmatečnosti je rekursní soud povinen přihlížet z moci úřední (§ 41, odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb.), ovšem jen, rozhoduje-li o rekursu přípustném a včas podaném.

V souzeném případě však rekursní soud odmítl rekurs stěžovatelčin

z důvodu, že byl podán po uplynutí zákonné rekursní lhůty, takže k uplatňované zmatečnosti ani nesměl přihlížet.

Přezkumná činnost dovolacího soudu na stěžovatelčin rekurs může se proto vztahovat jen na důvod, z kterého napadené usnesení její rekurs odmítlo. V tom směru však stěžovatelka přímo nic nevytýká. Jen pokud uplatňuje zmatečnost, tvrdíc, že nebyla v řízení před prvním soudem zastoupena opatrovníkem podle §§ 270 a 276 obč. zák., zdánlivě nasvědčuje její rekurs tomu, že bere v odpor správnost a platnost doručení usnesení prvního soudu opatrovníku zřízenému jí pouze k doručení v osobě jejího otce A. P-a, který byl již před tím za řízení slyšen.

Doručování se děje v nesporném řízení podle ustanovení § 19 zák. č. 100/1931 Sb., po případě podle ustanovení civilního řádu soudního, jichž lze podle § 34 cit. zák. obdobně použít i v řízení nesporném.

Byla-li stěžovatelka za řízení v prvé stolici neznámého pobytu, jak osvědčil i její otec A. P., byl prvý soud oprávněn zřídit jí podle § 34 cit. zák. a §§ 115 a násl. c. ř. s. opatrovníka k doručování, který byl nejen povinen usnesení soudu jí určené za ni platně přijmout, nýbrž i podle § 8 c. ř. s. (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.) účastnit se řízení a tedy i podat opravný prostředek, dokud do řízení nevstoupí zákonný zástupce a, je-li toho třeba, učinit návrh, aby byl zákonný zástupce zřízen. Doručení opatrovníku zůstalo proto v tomto případě bez vlivu na běh zákonné rekursní lhůty, jež byla, jak stěžovatelka sama v rekursu připouští, překročena.

Pokud se stěžovatelka dovolává ustanovení § 36, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb., nebylo tu zákonného předpokladu, aby ho rekursní soud použil, když mezitím nabyla z usnesení práv osoba třetí (t. j. osoba od stěžujícího si účastníka rozdílná — srov. též ustanovení § 36, odst. 4 a § 39, písm. b) cit. zák.).

Č. 341.

Exekuční titul vydobytý v době trvání národní správy (dekret pres. rep. č. 5/1945 Sb.) proti osobě, jejíž majetek byl dán pod národní správu, není vykonatelný proti národnímu správci, třeba se týkal majetku, na něž byla národní správa zavedena. Lhostejno, že v době zahájení sporu, z něhož exekuční titul vyšel, nebyla ještě národní správa poznamenána v obchodním rejstříku.

Národní správce je oprávněn odporovat exekuci vedené podle takového titulu žalobou podle § 37 ex. ř.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1947, Rv I 210/47.)

Rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 17. ledna 1946, sp. zn. Ck VIIIa 653/45, byl G. W., toho času neznámého pobytu, odsouzen k tomu, aby vyklidil a K. T-ovi odevzdal vyklizený objekt, najatý v domě čp. 296 v P., používaný jednak jako živnostenská provozovna, jednak jako byt. Podle tohoto rozsudku navrhl K. T. povolení exekuce nuceným vyklizením proti G. W-ovi. Exekuce byla povclena usnesením krajského soudu v P.

ze dne 28. března 1946 a vede se u okresního soudu v P. pod sp. zn. E XII 160/46. Veškeré jmění G. W-a bylo však již v roce 1945 dáno pod národní správu podle dekr. č. 5/1945 Sb., ježto G. W. byl Němec. Dekretem zemského národního výboru ze dne 7. června 1945 byl ustanoven V. M. národním správcem majetku G. W-a v P.

Národní správce se nyní domáhá sporem proti K. T-ovi, aby zmíněná exekuce byla prohlášena za nepřipustnou a tvrdí, že zavedením národní správy na jmění G. W-a byly převedeny všechny majetkoprávní poměry na národní správu a tedy i nájemní poměr svého času sjednaný mezi G. W-em a žalovaným. Žalovaný K. T. se bránil mimo jiné námitkou, že v době podání žaloby o vyklizení o zavedení národní správy na jmění G. W-a nevěděl, a že tato správa nebyla v obchodním rejstříku poznamenána.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud žalobu zamítl. Z důvodů: Prvý soud dospěl k právnímu závěru, že firma G. W. je nyní zastupována národní správou a ježto prý jsou veškeré akty, získané po dni účinnosti dekretu č. 5/1945 Sb. bez součinnosti národní správy neplatné, pokud se týče neúčinné, nelze na základě nich národní správu ani postihnout exekucí, zejména když nenastal přechod závazků G. W-a na národní správu podle § 20 cit. dekr. Ve sporu u krajského soudu v P. sp. zn. Ck VIIIa 653/45 domáhal se žalovaný proti G. W-ovi rozhodnutí, že smlouva o pronájmu místností uzavřená s G. W-em je neplatná pro donucení pod tlakem okupace a že žalovaný je povinen najaté místnosti vyklidit. Pravoplatným rozsudkem ze dne 17. ledna 1946 bylo žalobě vyhověno. Ježto G. W. byl nezvěstný a neměl zákonného zástupce a pro naléhavost věci bylo s prodlením pro odpůrce spojeno nebezpečí, byl nezvěstnému G. W-ovi zřízen opatrovník. Opatrovník ustanovený podle § 8 c. ř. s. zastupuje osobu, již byl zřízen až do zakročení jejího zákonného zástupce anebo do doby, kdy osoba sama zakročí ve své věci, a to na nebezpečí strany zastoupené. Úmyslem zákona je, aby odpůrce byl chráněn ve svých právech a aby bylo zajištěno pokračování ve sporu. Proto, když v době podání žaloby národní správa nebyla dosud v obchodním rejstříku vyznačena, byla žalovaná oprávněna vystoupit žalobou proti nezvěstnému nájemci a navrhnout ustanovení opatrovníka podle § 8 c. ř. s. Zavedení národní správy a její zápis do rejstříku na rozepři samou nemělo vlivu, třebaž byl exekuční titul získán proti G. W-ovi bez účasti národní správy, když G. W. byl zastoupen opatrovníkem (§§ 35, 158 c. ř. s.). Účelem dekretu č. 5/1945 Sb. je odnímt určitým subjektům z důvodů veřejného zájmu disposici jejich majetkem proto, aby se udržela plynulost hospodářského života. Za tím účelem se zavádí národní správa, při čemž však vlastník majetku se nemění, jemu je jen uložena povinnost zdržet se činnosti dotýkající se spravovaného majetku (§ 20 cit. dekr.). Nenastává proto právní nástupnictví (§ 9 ex. ř.) národní správy v práva vlastnická k podniku, když ani citovaný dekret nic takového neustanovuje. Dlužno tudíž předpokládat, že národní správa je pouze reprezentantem zajištěného podniku. Je tedy zásadně exekuční titul získaný proti majiteli podniku vykonatelný i proti žalující straně. Bylo proto důvodnému odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Z důvodů:

Je nerozhodné, že národní správa nebyla v době zahájení sporu poznamenána v obchodním rejstříku. Poznámka ta má totiž toliko význam evidenční a nemění nic na tom, že byla národní správa se všemi důsledky plynoucími z toho pro majitele podniku daného pod národní správu v době vynesení rozsudku (exekučního titulu) již zavedena. Podstatným z těchto důsledků je, že bylo již tehdy žalovanému Němci oduháto disposiční právo s majetkem daným pod národní správu, a že proto, byl-li uznán povinným vyklidit místnosti, o něž jde, byl odsouzen k plnění, jež nemohl splnit bez zásahu do práv národního správce, plynoucích mu z předpisu dekretu č. 5/1945 Sb. (srovnej §§ 20, 26 dekretu). Z toho je patrné, že exekuční titul vydobytý za trvání národní správy proti osobě, jejíž majetek byl dán pod národní správu, není vykonatelný proti národnímu správci, byť se týkal majetku daného pod národní správu. Opačný názor odvolacího soudu by znamenal obcházení předpisů dekretu o národní správě, který správu i ochranu majetku daného pod národní správu svěřil výlučně národnímu správci, a nelze proto názoru tomu v jeho všeobecnosti přisvědčit.

V souhlasu s exekučním titulem je ovšem vedena exekuce proti povinnému Němci, nikoliv proti národnímu správci. Národní správce třeba proto považovat v onom exekučním řízení za osobu třetí, když proti němu exekuční titul, jak dovozeno, není vykonatelný. Národní správce se pak právem brání exekuci, neboť jejím výkonem by bylo nepřipustně zasaženo do jeho užívání nájemního práva, pokud se týče do užívání místností, o jejichž vyklizení jde (§ 37 ex. ř. a rozh. č. 17520 Sb. n. s. I.).

Č. 342.

Třebas strana podala ve sporu vedeném v době nesvobody připomínky k znaleckému posudku a třebaž soud k nim vzal zřetel, jde přece o zřízení provedení důkazu znalcem ve smyslu čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku, nemohla-li je pro zaneprázdnění a vyčerpanost odbojovou činností značného stupně vypracovat tak, že by v nich uvedla i skutečnosti a důkazy měnící skutkový základ, na němž znalecký posudek spočíval.

Pokud nelze mít za to, že zaneprázdnění a vyčerpanost strany odbojovou činností dosáhly takovéto intenzity.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1947, Ck I 14/47.)

Ve sporu vedeném u krajského soudu v P. zn. sp. Ck VIII 180/40 domáhal se žalobce A. J. proti obci »N.« různých nároků ze stavební smlouvy. Rozsudky prvního soudu ze dne 31. prosince 1941, odvolacího soudu ze dne 27. května 1942, zn. sp. Co III 54/42 a nejvyššího soudu

ze dne 2. prosince 1943, zn. sp. Rv I 998/42 bylo žalobě jen z nepatrné části vyhověno.

Žalobou podanou u nejvyššího soudu domáhá se A. J. zrušení všech uvedených rozsudků podle zák. č. 76/1946 Sb.

Nejvyšší soud žalobu zamítl.

Důvody:

Domáhaje se podle čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb. ve spojení se zákonem č. 76/1946 Sb. zrušení rozsudků, přednesl žalobce v podstatě, že tyto rozsudky jsou založeny na znaleckém nálezu a posudku soudních znalců ing. J-a a arch. L-a, který, jak znalci sami prohlásili, je neúplný. Tento posudek je mimo to prý pochybený a vadný proto, že odporuje samotným tvrzením stran, je sám v sobě v rozporu, dále odporuje skutečnostem zjištěným z výsledků průvodního řízení, po případě skutečnostem, které by byly vyšly najevo teprve dalšími průvodními prostředky. Na tyto vady a neúplnost posudku poukázal žalobce ve velmi obšírných námítkách a připomínkách k němu, vyhotovených a podaných soudu ve třech obsáhlých svazcích dne 12. září 1941. Zmíněné vady znaleckého posudku nepodařilo se mu však a ani nemohlo podařiti těmito připomínkami v době okupace prokázat pro jejich opožděnost a normální vadnost pramenící v mimořádných poměrech v době nesvobody, které mu znemožnily nebo aspoň značně ztížily důkaz o vadnosti znaleckého posudku.

Žalobce byl prý totiž ilegálně činný a byv touto činností nadměrně zaměstnán, neměl naprosto čas a ani duševní klid k tomu, aby se ještě vedle svého povolání zabýval také svým obrovským procesem se žalovanou. V roce 1941, jenž byl nejkritičtější dobou pro podání připomínek, odhodlal se v ukradených chvílích a bez potřebného klidu k těžké a namáhavé práci, jakou bylo vyvrátit omyly a chyby znaleckého posudku. Když prý však začal na připomínkách pracovat, zjistil, že by systematické vyvrácení posudku podle odborných a právních zásad poukazem na jednotlivé položky, na neúplnost nebo rozpor se spisy, vnitřní rozpor, po případě rozpor se skutečností, nebo nabízením nových důkazů k vyvrácení pochybených zjištění znaleckých vyžadovalo takové enormní práce od jednotlivce, že by byl musil zanechat nejen svoje soukromé povolání, nýbrž že by se byl musil vzdát své ilegální činnosti. To však učiniti nemohl a nechtěl. Proto se rozhodl, že připomínky vypracuje, ale jen ve formě nejstručnější a to tak, že u každé položky vytkne znalcům svoje námítky, avšak bez odkazu na neúplnost, rozpor se spisy a se skutečností, bez odkazu na provedené důkazy a rovněž bez odkazu na důkazy, jež by měly být k vyvrácení znaleckého posudku ještě provedeny. Ani takto zkrácené připomínky nemohl podat ve lhůtě soudem stanovené. Opožděné a procesně formálně vadné připomínky nemohly být prvému soudu podkladem pro věcné rozhodování, ani podkladem pro řádné provedení odvolání a dovolání, jak plyne ze stanoviska odvolacího a dovolacího soudu v jejich rozhodnutích, pokud se těmito připomínkami tyto soudy zabývají.

Výsledky zajišťovacích důkazů neulehčily prý žalobci nikterak vypracování připomínek. Na ulehčení v tomto směru nelze usuzovat ani z toho, že řízení bylo po dva roky ponecháno v klidu, protože žalobce byl rád, že má dočasné od sporu pokoj a pro svoji ilegální činnost se v oné době sporem vůbec nezabýval. Měl sice právního zástupce, ale chudých, od něhož mohl žádat a také žádal jen nejnútnejší ochranu svých právních zájmů. Směrnice jeho, jak má vypracovat připomínky k posudku znalců, aby odpovídaly předpisům civilního řádu soudního, nemohl však žalobce z důvodů již zmíněných — a to vědomě, neměl-li se vzdát trvale své ilegální činnosti — dodržet, nehledíc ani k tomu, že by byl k jich vypracování potřeboval trvalé součinnosti advokáta po dobu mnoha měsíců. Tím prý se stalo, že jeho připomínky byly sice věcně odůvodněny, avšak neprokázané a proto pro vedení sporu bezvýznamné.

To pak, co je uvedeno o vypracování připomínek, platí podle žalobcova tvrzení zvýšenou měrou pro vypracování odvolání, jež nemohlo být provedeno jinak (a to se zřetelem na zákonnou čtrnáctidenní lhůtu k jeho podání) než odkazem na připomínky k znaleckému posudku formálně právně nedostatečné, takže odvolání nemohlo mít, a to i se zřetelem na zákaz novot v oprávněném řízení, úspěch.

Svou ilegální činnost tajil prý žalobce i před vlastní rodinou. Pokud poskytoval podporu osobám poškozeným okupanty, dalo se tak z prostředků jeho manželky, pokud se týče tchýně. Z uvedených důvodů trvá na svém žalobním návrhu žádaje zrušení rozsudku všech tří stolic v celém rozsahu a odsouzení žalované k náhradě nákladů řízení.

Žalovaná namítla, že je žaloba neopodstatněná, protože právní důvod, o který se opírá, není dán, tvrdíc, že již v řízení o žalobě o rušenou držbu a v řízení o důkazu pro věcnou paměť byly probírány všechny otázky, které souvisely s pozdějšími spory projednávanými později společně pod zn. sp. Ck VIII 180/40. Měl proto žalobce již tehdy dost možností, aby veškeré své námítky a své stanovisko náležitě odůvodnil. Ve sporu zn. sp. Ck VIII 180/40 byla žalobcova žádost o prodloužení lhůty k podání připomínek usnesením soudu ze dne 28. června 1941 zamítnuta proto, že od podání posudku znalců uplynuly více jak dva roky, a že byla žalobci lhůta k podání připomínek stejně již před tím prodloužena. Rozsáhlost podání žalobcových, zejména to, že v nich reaguje na každé jednotlivé stanovisko soudních znalců, svědčí prý tomu, že se žalobce velmi zevrubně zabýval znaleckými posudky a že měl dost času k tomu, aby na ně reagoval. Poněvadž žalobce byl zastoupen právními zástupci, není opodstatněno jeho tvrzení, že připomínky k znaleckému posudku, po případě ostatní jeho podání nebyla vyhotovena podle zákonného předpisu. Tvrzení ilegální činnosti nemohla žalobce tak zaneprázdnit a vyčerpat, aby nemohl vyřizovat jiné své záležitosti, zejména, aby se nemohl věnovat závodu své manželky. Žalobní návrh směřuje k zrušení rozsudku i v té části, již bylo žalobě vyhověno. Je proto neurčitý a také předčasný, neboť řízení následovavší po rozhodnutí nejvyššího soudu v části, pokud byly rozsudky nižších soudů zrušeny, nebylo dosud pravoplatně skončeno. Z přednesených důvodů navrhuje žalovaná, aby byla žaloba zamítnuta a žalobce uznán povinným nahradit jí náklady sporu.

Přihlédnův k obsahu spisů krajského soudu v P. zn. sp. Ck VIII 180/40, neshledal nejvyšší soud podnětu, aby ještě provedl důkazy stranami nabízené, neboť i když se vychází ze skutkového tvrzení žaloby o obsahu ilegální činnosti žalobcovy, a i když se připustí vliv této činnosti na jeho duševní klid, nelze shledat žalobu opodstatněnou.

Nehledíc k tomu, že žalobce žádal o prodloužení lhůty k podání vyjádření k znaleckému posudku a nálezů již dne 18. srpna 1938, dne 29. září 1938 a dne 23. listopadu 1938, kdy řízení bylo ponecháno v klidu, žádal i po opětovném zahájení sporu, když mu byl ustanoven zástupce chudých, znovu o lhůtu k podání připomínek k znaleckému posudku dne 6. prosince 1940, kterážto lhůta byla k jeho žádosti ze dne 26. února 1941 prodloužena do 30. června 1941; žádosti o další prodloužení lhůty podané dne 27. června 1941 nebylo již vyhověno, pokud se týče bylo žalobci uloženo, aby připomínky k znaleckému posudku podal nejpozději do 14 dnů od doručení usnesení nevyhovujícího jeho žádosti o prodloužení lhůty. K doručení tomu došlo dne 5. července 1941, žalobce pak podal připomínky ve třech obsáhlých svazcích po uplynutí stanovené lhůty, totiž teprve dne 12. září 1941.

Z opožděnosti připomínek nebylo v žalobcův neprospěch nic vyvozeno.

Ani vadné provedení připomínek k znaleckému posudku tak, jak je žalobcem tvrzeno, nelze beze všeho podřadit pod pojem ztížení, t. j. znesnadnění, tím méně znemožnění důkazu ve smyslu čl. 6, písm. c) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku, když procesní soud na ony připomínky při rozhodování vzal zřetel. Žalobci by bylo lze přisvědčit podle toho jen potud, pokud vytýká také neúplnost připomínek, shledávaje ji v tom, že v nich nemohl vytknout, že znalecký posudek odporuje skutečností, které by byly vyšly najevo dalšími průvodními prostředky, jež by byl býval o tom nabídl. Není totiž vyloučeno, že by se tím změnil skutkový podklad, z něhož vycházeli znalci, a že by proto procesní soud při hodnocení znaleckého posudku nemohl přes takto nově se vytvořivší procesní situaci beze všeho přejít. Přihlížeje však k obsahu rozsáhlých připomínek, nabyt nejvyšší soud přesvědčení, že ilegální činnost žalobcova a jeho duševní zneklidnění jej nevyčerpávaly do té míry, že nemohl vypracovat připomínky tak, aby nevykazovaly tvrzené závady, ani že mu zabránily vyvrátit správnost znaleckého posudku i novými okolnostmi, pokud se týče novými důkazy, o nichž žalobce skutkově vůbec nic ani nyní blíže neuvádí (§ 4, odst. 1, č. 2 zák. č. 76/1946 Sb.). Plyne z toho pak jen důsledně, že nelze přikládat provedení opravných prostředků žalobcem s hlediska žalobního důvodu onen význam, jak mu přikládá žalobce, zejména když pouhý odkaz na připomínky, i kdyby nevykazovaly tvrzené vady, by nebylo lze stejně považovat za řádně provedené odvolání. Že k tomu byl žalobce nucen čtrnáctidenní zákonnou lhůtou, je nerozhodné. Z rozsudku odvolacího soudu, pokud naň poukazuje žalobce, ostatně nelze ani vyvodit, že odvolací soud se nechtěl zabývat připomínkami proto, že nebyly vypracovány a formulovány podle předpisů civilního řádu soudního. Mohlo by jít jen o to, zda z důvodu, o který je žaloba opřena, byl žalobci znemožněn, pokud se týče ztížení důkaz i tím, že nemohl řádně

vypracovat podané opravné prostředky. Zkoumaje jejich rozsáhlý obsah, nedospívá nejvyšší soud ani tu k přesvědčení, že to byla ilegální činnost a duševní zneklidnění, které žalobci zabránily v jich řádném provedení.

Proto žalobu zamítl, aniž zkoumal, zda je oprávněn žalobní návrh v celém rozsahu také proto, že se žalobce domáhá zrušení rozsudků, i pokud bylo jimi žalobě vyhověno, pokud se týče zrušení rozhodnutí nejvyššího soudu i ve zrušovacím výroku, jímž tedy nebyla rozepře ani zčásti konečně vyřízena (§ 1, odst. 1 zák. č. 76/1946 Sb.).

Č. 343.

Odvolání proti výměru úřadu ochrany práce o udělení předchozího souhlasu k rozvázání pracovního poměru má odkladný účinek, pokud jej tento úřad nevyloučí.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1947, Rv I 223/47.)

Dne 28. března 1946 dal F. S. svému zaměstnanci F. T-ovi výpověď z pracovního poměru. K této výpovědi udělil úřad ochrany práce v P. souhlas výměrem z 23. března 1946, proti němuž však F. T. podal odvolání. Výměrem zemského úřadu ochrany práce ze dne 24. června 1946 nebylo odvolání vyhověno.

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se F. T. proti F. S-ovi zaplacení částky 15.910 Kčs s přísl. a to 7.000 Kčs jako odměny za práci přes čas a 8.910 Kčs jako dlužné mzdy za měsíce duben až červen 1946 a tvrdí, že mu nárok na mzdu přísluší až do dne pravoplatnosti výměru úřadu ochrany práce, jímž byl udělen souhlas k rozvázání pracovního poměru. Žalovaný F. S. se nedostavil k prvému ústnímu jednání. Žalobce navrhl vydání rozsudku pro zmeškání.

Prvý soud vyhověl rozsudkem pro zmeškání žalobě v příčině částky 7.000 Kčs. Další žalobní žádost zamítl. Z důvodů: Žalovaný se nedostavil k prvému ústnímu jednání a byl proto podle § 396 c. ř. s. pokládán žalobcův přednes za pravdivý a k návrhu žalobcovu bylo rozhodnuto rozsudkem pro zmeškání. Pokud jde o zažalovanou náhradu 7.000 Kčs za práce přes čas, bylo žalobě vyhověno, ježto z přednesených okolností lze vyvodit právní závěr, že žalovaný je podle zákona povinen tuto náhradu zaplatit. Ohledně částky 8.910 Kčs z titulu dlužné mzdy za duben až červen 1946 byla žaloba zamítnuta. Podle přednesu žalobcova udělil totiž okresní úřad ochrany práce v P. výměrem z 23. března 1946 souhlas k rozvázání žalobcova pracovního poměru s žalovaným, načež dne 28. března 1946 dal žalovaný žalobci výpověď. Odvolání žalobcovu proti výměru nebylo vyhověno a napadený výměr byl potvrzen výměrem zemského úřadu ochrany práce ze dne 24. června 1946, z čehož žalobce vyvozuje závěr, že pracovní poměr byl zrušen teprve dnem 24. června 1946. Z citovaného výměru zemského úřadu ochrany práce, předloženého žalobcem, se zjišťuje, že jím byl napadený výměr, udělující souhlas

k rozvázání pracovního poměru se stěžovatelem, ve výroku potvrzen. Žaloba netvrdí, že by žalobce skutečně u žalovaného až do 24. června 1946 pracoval, nýbrž že poslední mzdu obdržel koncem března t. r., že však žalovaný je mu dlužen další mzdu proto, že pracovní poměr mohl skončit teprve dnem vydání výměru zemského úřadu ochrany práce. Podle § 13 dekr. č. 88/1945 Sb. může být pracovní poměr rozvázán jen po předchozím souhlasu příslušného okresního úřadu ochrany práce. Podle rozh. č. 18523 Sb. n. s. I. je předchozím souhlasem úřadu práce s propuštěním zaměstnance jen onen souhlas, jenž byl úřadem práce udělen a zaměstnavateli sdělen dříve, než vyslovil výpověď, z čehož lze usuzovat, že netřeba vyčkávat právní moci výměru, neboť pak by souhlas úřadu práce nebyl souhlasem předchozím, nastaly-li by jeho účinky teprve jeho potvrzením vyšším úřadem po dané výpovědi. Proto podle právního posouzení přednesených skutečností pracovní poměr neskončil teprve dnem 24. června 1946, nýbrž již 28. března 1946, pro mzdu za uvedený časový rozdíl není právního podkladu a žaloba v tomto směru byla zamítnuta.

Odvolací soud vyhověl žalobě v plném rozsahu. Z důvodů: Podstatou sporu je, zda žalovaná strana dala platnou výpověď, nevyčkávkou právní moci výměru okresního úřadu ochrany práce v P. ze dne 23. března 1946, kterým byl žalovaný straně udělen souhlas k rozvázání pracovního poměru s odvolatelem. Soud první stolice v rozsudku vzatém v odpor zamítl v tomto směru žalobu. Špatřoval ve výměru okresního úřadu ochrany práce předchozí souhlas úřadu práce s rozvázáním pracovního poměru ve smyslu rozh. č. 18523 Sb. n. s. I. Uvedené rozhodnutí však vyložilo pojem předchozího souhlasu s hlediska ustanovení § 15, odst. 2 vládního nařízení č. 46/1941 Sb. Tento výklad se však již nehodí na § 26 dekretu č. 88/1946 Sb. Příklad nutno posoudit podle předpisů nyní platných a jinak upravujících spornou otázku odkladného účinku odvolání (srov. § 19 vl. nař. č. 46/1941 Sb. a předpis § 3 vl. nař. 13/1945 Sb. o zatímní výstavbě úřadů ochrany práce). Správné je stanovisko odvolání. Výměr okresního úřadu ochrany práce vyslovující předchozí souhlas s rozvázáním pracovního poměru je nezbytnou podmínkou účinnosti výpovědi podle § 13, odst. 1 dekretu č. 88/1945 Sb. o všeobecné pracovní povinnosti. Z tohoto výměru lze se odvolat k zemskému úřadu ochrany práce ve smyslu § 3, odst. 3 vl. nař. č. 13/1945 Sb. Jak je zřejmé z § 3, odst. 1 cit. vl. nař. platí pro řízení v oboru působnosti úřadu ochrany práce obdobně ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb. o správním řízení. Je tedy výměr okresního úřadu ochrany práce správním aktem, který upravuje vzájemné poměry dvou osob, při čemž vedle zájmu těchto osob jsou dotčeny i zájmy veřejné (§ 15, odst. 1 dekretu č. 88/1945 Sb.). I po rozhodnutí úřadu ochrany práce má účastník ještě možnost svůj zájem hájit podáním opravného prostředku, odvoláním. Podle § 77, odst. 1 správního řádu č. 8/1928 Sb. má včas podané odvolání odkladný účinek, pokud se nestanoví jinak (jako na př. v první části dekretu č. 88/1945 Sb., viz § 6, odst. 6). Dekret č. 88/1945 Sb. nevylučuje odkladný účinek odvolání proti výměru o souhlasu úřadu ochrany práce (část druhá dekretu na rozdíl od části první) a je proto mít za to, že teprve po projednání odvolání je definitivně určeno, jak bude dotčený právní

poměr mezi stranami upraven. Souhlas úřadu ochrany práce k rozvázání pracovního poměru je beze vší pochybnosti správním aktem povahy konstitutivní. Adresátu konstitutivního aktu se dostává práva a je mu ukládána povinnost teprve pravoplatným úředním výměrem (Hoetzel, Čsl. správní právo 1934, str. 332). Rozhoduje tedy zemský úřad ochrany práce ex nunc, i když výměr první stolice potvrzuje (srov. Karel Klos, O souhlasu úřadu ochrany práce k rozvázání pracovního poměru. Nové hospodářství 1946, str. 109). Důvodnému odvolání bylo vyhověno a napadený rozsudek v části v odpor vzaté byl změněn tak, že se žalobě vyhovuje.

Nejvyšší soud nevyhověl dovclání žalovaného.

Z důvodů:

Dovolatel uplatňuje dovolací důvod podle § 503, č. 4 c. ř. s. neprávem.

Žalovaný dal žalobci výpověď dne 28. března 1946 po předchozím souhlasu daném výměrem okresního úřadu ochrany práce v P. ze dne 23. března 1946, ale před potvrzením tohoto výměru k žalobcovu odvolání zemským úřadem ochrany práce dne 24. června 1946.

Odvolací soud pro nedostatek předchozího pravoplatného souhlasu úřadu práce právem žalobě vyhověl a správně to odůvodnil. Jen se nemusel zabývat rozhodnutím č. 18523 Sb. n. s. I., protože v něm otázka, zda je nutný pravoplatný předchozí souhlas úřadu ochrany práce, nebyla řešena. Žalovaný dal žalobci výpověď za platnosti dekretu presidenta republiky č. 88/1945 Sb. Kdežto § 9 vl. nař. č. 46/1941 Sb. i § 27 vl. nař. č. 154/1942 Sb. odpíraly odvolání z rozhodnutí úřadu práce výslovně odkladný účinek a ponechávaly jen úřadu práce právo přiznat mu jej, nemělo takového ustanovení již vl. nař. č. 15/1945 Sb. a nemá ho ani dekret č. 88/1945 Sb. Naopak podle § 3 (1) vl. nař. č. 13/1945 Sb. platí pro řízení v oboru působnosti úřadů ochrany práce obdobně ustanovení vl. nař. č. 8/1928 Sb., tedy i jeho § 77, podle něhož odvolání má odkladný účinek, pokud se jinak nestanoví nebo pokud jej úřad nevyloučí. Dekret č. 88/1945 Sb. nemá, pokud jde o souhlas k rozvázání pracovního poměru, jiného ustanovení, a že okresní úřad ochrany práce nevyloučil odkladný účinek odvolání, je mezi stranami nesporno. Byl tedy souhlas žalovanému k rozvázání pracovního poměru žalobcova dán pravoplatně teprve výměrem zemského úřadu ochrany práce ze dne 24. června 1946 a žalovaný by směl teprve potom rozvázat pracovní poměr žalobcův.

Č. 344.

Informační dopis bývalého zaměstnavatele o pracovních schopnostech a výkonu propuštěného zaměstnance, zasláný důvěrně osobě, u níž se zaměstnanec uchází o zaměstnání, se rovná vysvědčení podle § 44 zák. č. 154/1934 Sb. o soukromých zaměstnancích.

Nebyl-li výměr okupantského úřadu, jímž byl do podniku zaměstnavatelova dosazen německý vedoucí, zrušení podle vládního nařízení ze dne

30. dubna 1946, č. 110 Sb., odpovídá zaměstnavatel za škodu způsobenou zaměstnanci tím, že dosazený vedoucí odeslal o zaměstnanci informační dopis obsahující nepravdivé údaje.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1947, Rv I 284/47.)

J. H. byl zaměstnán u Svazu pro mléko a tuhy od 1. listopadu 1940 do 31. prosince 1942 jako úředník trestněprávního oddělení. Dne 15. listopadu 1942 mu byla dána výpověď a dne 30. prosince 1942 mu vystavil uvedený svaz potvrzení o zaměstnání z téhož data. J. H. se ucházel pak o přijetí do služeb Svazu zemědělství a lesnictví, avšak bezvysledně.

Žalobou podanou proti Svazu pro mléko a tuhy domáhá se J. H. zaplacení částky 97.950 Kčs jako náhrady škody, vzešlé mu prý tím, že mu žalovaná strana znemožnila přijetí do služeb Svazu zemědělství a lesnictví, ježto prý dala tomuto svazu nepříznivou zprávu o žalobcově pracovním výkonu.

Žalovaný svaz se bránil mimo jiné tvrzením, že do jeho ústředí byli okupanty dosazení t. zv. zmocněnci německého státního ministra H. H. a G., kteří z příkazu okupantů zastávali funkci tak zv. »Hauptgeschäftsführera«. H. ani G. nebyli řádnými statutárními orgány žalované strany, byli prý okupanty dosazenými dozorci, jichž činy nebyly kontrolovatelné a nepodléhaly ingerenci žalované strany. Vedli prý dvojí korespondenci, a to jednak jako »Hauptgeschäftsführer« a jednak jako »Bevollmächtigter des deutschen Staatsministers«. Prvá korespondence prý procházela běžnou poštou žalované strany a byla registrována, kdežto druhá korespondence nebyla vůbec v běžné korespondenci žalované vedena a žalovaná o ní nevěděla. G. podal prý zprávu o pracovním výkonu ve funkci zplnomocněnce německého státního ministra, tudíž ve funkci, s níž žalovaná neměla nic společného a za kterou neodpovídala.

Prvý soud žalobu zamítl. Z důvodů: Již v den publikace vl. nař. č. 209/1939 Sb., jímž byl zřízen Českomoravský svaz pro mléko a tuhy, byl do jmenovaného svazu jmenován pověřenec říšského protektora v osobě H. H.-a. Výnos t. zv. říšského protektora, kterým byl pověřenec jmenován, vymezuje přesně pověřencovu činnost. Podle tohoto výnosu má se pověřenec účastnit sezení orgánů žalovaného svazu, mají mu být dávana na vědomí veškerá vyhlášení, oběžníky a nařízení zásadní povahy před jejich uveřejněním, pokud se týče odesláním a mají mu být dány informace na veškeré jeho dotazy. H. H. byl pouze pověřencem říšského protektora a jiné funkce neměl. Ještě před propuštěním žalobce ze služeb žalované, a to v červenci r. 1941, byl na místě H.-a jmenován pověřencem říšského protektora G. a jeho pravomoc a kompetence byla vyměřena naprosto stejně jako pravomoc a kompetence jeho předchůdce H.-a. V únoru 1942 byl tehdejšími ministrem zemědělství jmenován G. místopředsedou žalované strany a zároveň ministr zemědělství nařídil žalovanému svazu, aby G.-a ustanovil stálým zástupcem předsedy předsednictva a ústředním ředitelem svazu. Žalovaná tomuto nařízení vyhověla a tím veškerá moc u žalované byla soustředěna v rukou G.-a. G. měl tudíž v době

před propuštěním žalobce ze služeb žalovaného svazu u tohoto svazu trojí funkci: 1. byl pověřencem říšského protektora, 2. byl místopředsedou a stálým zástupcem předsedy předsednictva, 3. byl ústředním ředitelem, tedy vedoucím úředníkem. V jaké z těchto funkcí G. psal dopis adresovaný na E.-a, který byl příčinou nepřijetí žalobce do služeb Svazu zemědělství a lesnictví, z provedených důkazů nebylo možno zjistit. Za tohoto zjištěného skutkového stavu věci soud žalobu zamítl a při tom uvažoval takto: Žalobce domáhá se náhrady škody vzniklé mu tím, že žalovaná strana na podkladě neodpovídajících a nepravdivých informací, které jsou a byly v rozporu s vystaveným vysvědčením na odchodnou, znemožnila žalobci zaměstnání u Svazu pro zemědělství a lesnictví. Podle ustanovení § 1330 obč. zák. je oprávněn ten, o němž třetí osoba rozšiřuje skutečnosti, jež ohrožují jeho úvěr, výdělek nebo budoucnost, když tato osoba o nepravdivosti rozšiřovaných skutečností musela vědět, žádat náhradu škody neb ušlého zisku. Z provedených důkazů a přednesů stran vyplývá, že žalobcovi představení na výzvu G.-a podali tomuto o žalobci jako úředníku nepříznivou informaci domnívající se, že jde o informaci interní, že G. na podkladě této informace podal zprávu E.-ovi, který byl zároveň přednostou říšské příkazní správy a ředitelem pobočky Zemského svazu zemědělství a lesnictví, a že škoda vzniklá žalobci nepřijetím do jmenovaného svazu byla způsobena právě tímto dopisem G.-ovým E.-ovi. Žalovaná strana jako podmět práv a povinností nemůže ovšem sama o sobě jednat, nýbrž jedná za ni osoby, které podle stanov nebo její organizace jsou povolány, aby za ni vystupovaly v životě právním. Jednání těchto reprezentantů, pokud vystupují za právnickou osobou, platí ovšem za činy právnických osob a právnické osoby bezpodmínečně za takové své zástupce ručí (rozh. č. 4240 Sb. n. s. I.).

Jak již bylo uvedeno, nebylo možno z provedených důkazů zjistit, zda G. zmíněnou zprávu o žalobci podal jako místopředseda, pokud se týče stálý zástupce předsedy předsednictva, nebo jako ústřední ředitel žalované nebo snad jako zmocněnec říšského protektora, tedy jako orgán, který byl okupanty žalované dosazen proti ustanovení stanov žalované strany vyhlášených jako příloha vl. nař. č. 209/1939 Sb. Podle názoru soudu bylo na žalobci, který touto žalobou uplatňuje své nároky na náhradu škody, aby provedl důkazy o všech okolnostech, o které svůj nárok opírá, a bylo proto též na žalobci, aby prokázal, že G. dopis, z něhož škoda žalobci vzešla, psal jako osoba, která je podle stanov neb organizace žalovaného svazu povolána, aby za svaz vystupovala. Tento důkaz se nepodařil a neprovedení důkazu škodí tomu, kdo provedení důkazu k prokázání svého práva potřebuje, tudíž v daném případě žalobci. Ježto tedy žalobce neprokázal veškeré okolnosti, o které se jeho nárok opírá, nemohla jeho žaloba mít úspěch.

Odvolaací soud přiznal žalobci náhradu ve výši 61.881 Kčs, se zbytkem žalobu zamítl. Z důvodů: Podle potvrzení o zaměstnání — příl. C cop. — byl žalobce zaměstnán u žalované strany ode dne 1. listopadu 1940 do 31. prosince 1942 jako úředník právního oddělení. Potvrzení obsahuje dodatek, že žalobce všechny jemu svěřené práce vykonával řádně, pilně a svědomitě, jeho chování v úřadě bylo bezúhonné a může

být jako takový každému co nejlépe doporučen. Služební poměr žalobcův byl pak ukončen se souhlasem úřadu práce v důsledku nařízených úsporných opatření personálních podle příl. 2a orig. Písemná výpověď pro žalobce byla vyhotovena na listu papíru opatřeném v záhlaví označením žalované strany a byla podepsána G-em. Již dopisem ze dne 30. prosince 1942, příl. D orig. oznámil Zemský svaz zemědělství a lesnictví pro Čechy Úřadu práce v P., že žalobce bude přijat do služeb tohoto svazu, a žádá proto úřad práce, aby žalobce byl do tohoto zaměstnání přidělen a nebylo s ním disponováno. Personální referent právě jmenovaného svazu svědek K. potvrdil, že žalobcova žádost o přijetí do služeb svazu měla být příznivě vyřízena a žalobce se měl stát právním referentem pobočky v P. Jeho zařazení bylo již obsaženo ve schematu vypracovaném generálním ředitelem, avšak nutné schválení presidia svazu stále nedocházelo. Německý centrální rada svazu O. svědkovi sdělil, že proti žalobcovu přijetí do služeb svazu jsou nějaké námitky, že prý je neschopný právník. Svědek usoudil, že důvodem nepřijetí žalobcova bylo nepříznivé sdělení žalované strany o schopnostech žalobcových, jež se svědkovi dostalo do ruky po skončení války při prohlídce spisů O-ových. Tímto dopisem je příloha 4 cop. v německém znění souhlasná s opisem a jeho překladem příl. G. orig. Obsah dopisu v českém překladu zní: »Důvěrné! Okresnímu hejtmánovi, správě z pověření říše, k rukám pana zemědělského rady E-a v P. Věc: J. H. K Vašemu telefonickému dotazu sděluji, že J. H., narozený 5. října 1908 v K., okres H., vstoupil dne 1. listopadu 1940 do služeb Českomoravského svazu pro mléko a tuhy. Služební poměr byl zrušen ku dni 31. prosince 1942. H. byl od počátku své činnosti v trestněprávním oddělení zaměstnán jako právník, kde zpracovával zejména kontrolní zprávy jemu přiděleného kontrolního úseku s hlediska trestního práva. Vyznával ve své činnosti značnou těžkopádnost a jeho výkony byly v porovnání s ostatními právníky velmi slabé. V důsledku zjednodušení personálního stavu byl dán k dispozici úřadu práce. H. podrobil se ve smyslu výnosu presidia ministerstva zemědělství a lesnictví zkoušce z jazyka německého a při této neobstál. Byl mu povolen odklad na 12 měsíců. G.« Jak došlo k tomuto dopisu, bylo zjištěno svědectvím J. W-a a A. K-a. První svědek byl za okupace vedoucím úředníkem právního odboru žalované strany, druhý svědek přednostou právního oddělení, v němž působil i žalobce. Vedoucím úředníkem svazu žalovaného byl tehdy G., německé národnosti, který vykonával činnost jednak jako »Hauptgeschäftsführer« žalovaného svazu, jednak jako pověřenec říšského protektora. Měl rozhodující vliv u žalované strany a právo »veta«; úředníkům byl znám jako centrální ředitel. Po propuštění žalobce ze služeb žalované strany, jež se stalo v důsledku nařízené restrikce personálu, při čemž byl vybrán žalobce jedině proto, že ze všech právních úředníků byl nejlépe situován, naproti čemuž jeho schopnosti a výkony neměly na propuštění žádný vliv, požádal G. svědka W-a o informace o žalobci, jež prý si přeje nějaký vlivný »Regierungsrat«. Svědek W. se radil s přednostou právního oddělení svědkem K-em a poněvadž se domníval, že žalobce se snaží opět s pomocí nějaké vlivné osoby dostat se do služeb žalované, čímž by byl ohrožen některý jiný úředník, který by byl býval musil zaměstnání opustit,

dohodli se jmenovaní svědci, že nemohou G-ovi sdělit pravou příčinu žalobcova propuštění, t. j. jeho příznivé sociální a finanční postavení, nýbrž že jako důvod bude uvedeno, že žalobce byl propuštěn pro své nedostatečné schopnosti. Po této poradě sepsal svědek W. pro G-a informaci založenou ve spisech jako příl. 3 orig., tohoto znění v českém překladu podle přílohy F. orig.: »Dne 25. ledna 1943. Záznam pro hlavního jednatele. Věc: Bývalý zaměstnanec Svazu J. H. Pan J. H. vstoupil do služeb Svazu dne 1. listopadu 1940. Služební poměr byl s ním zrušen ku dni 31. prosince 1942. Při zkoušce z jazyka německého neobstál a byl mu povolen odklad 12 měsíců. Jmenovaný od počátku své činnosti ve Svazu trestněprávním oddělení vykonával funkci právníka v kontrolním úseku jemu přiděleném a oceňoval kontrolní zprávy s hlediska trestního práva. Během jeho činnosti byla zpozorována značná těžkopádnost, takže hned z počátku byl kvalifikován za jednu z nejslabších pracovních sil. Když pak obdržel Svaz nařízení o snížení personálního stavu, bylo použito této příležitosti, aby byl jako jeden z nejslabších pracovníků trestního oddělení dán k dispozici. O jeho znalostech jazyka německého svědčí shora uvedená okolnost, že při zkoušce z němčiny neobstál a že musely býti překládány jeho koncepty slovo od slova. Správní ředitel: W.« Konečně bylo zjištěno podle potvrzení Jednotného svazu českých zemědělců, oblastní úřadovny v P., ze dne 1. srpna 1946, že W. E., jemuž byl adresován dopis příl. 4 cop. (G. orig.), působil jednak jako přednosta říšské příkazní správy, jednak od 1. ledna 1943 zároveň jako ředitel Zemského svazu zemědělství a lesnictví pobočky v P. Tyto funkce vykonával až do konce války. Správně usuzuje soud první stolice v napadeném rozsudku, že ve sporu jde o náhradu škody, a správně je, co uvádí o jednání reprezentantů právnických osob, jakou je žalovaná strana, a o ručení za taková jednání. Proto v tomto směru odkazuje odvolací soud na rozhodovací důvody rozsudku v odpor vzatého. Nelze však souhlasit s právním závěrem soudu procesního, že se žalobci nepodařilo dokázat, že G. psal informaci příl. 4 cop. ve funkci reprezentanta žalované strany. Podle právních norem platných v rozhodné době (t. j. v r. 1943 a násl. až do osvobození) dlužno považovat G-a za oprávněného jednati jménem žalovaného svazu. Nejde tu však jen o jednání G-a, nýbrž také o jednání dalších úředníků žalované strany, postavených na vedoucích místech, totiž o K-a jako přednosty právního oddělení, v němž působil žalobce, a o W-a, vedoucího úředníka právního oddělení žalované strany, kteří na žádost G-a právě podali tomuto dokonce nepravdivcu, jak z výpovědi jich samých vyplývá, informaci o důvodech žalobcova propuštění ze služeb žalované. Poněvadž byl G. reprezentantem žalované, on podepsal výpověď danou žalobci, byl znám všem úředníkům jako jejich představený-centrální ředitel, bylo na žalované, aby dokázala, že informace o žalobci si vyžadoval nikoliv ve funkci vedoucího úředníka svazu žalovaného, nýbrž po případě jako pověřenec říšského protektora. Rovněž dlužno mít za to, že dopis, příloha 4 cop., psal E-ovi jako řediteli Zemského svazu pro zemědělství a lesnictví pobočky v P., ježímž tehdy představeným E. byl. Protizákonného jednání, t. j. podání nesprávné, ba dokonce pravdě neodpovídající informace o žalobci, dopustili se v první řadě již úředníci žalované strany

W. a K., kteří přiznali, že důvodem propuštění žalobce ze služeb žalované nebyly vůbec pohnutky dané jimi v informaci pro G-a v příloze 3 orig., nýbrž ta okolnost, že při nařízené restrikci personálu bylo přihlédnuto k tomu, že žalobce je nejlépe ze všech úředníků situován. Nutno proto z toho, co bylo právě řečeno, usuzovat, že žalovaná strana je v daném případě odpovědná za jednání svých úředníků i G-a vůči žalobci, jež tento činí podkladem svého nároku. Toto jednání záleží v informaci a dopisu příl. 4 cop. a 3 orig. a je bezprávné jako každý jiný čin protizákonný. Že šlo o čin protizákonný, plyne jasně z jeho porovnání s příslušným předpisem zákona, jímž je ustanovení § 44 zák. č. 154/1934 Sb. Citovaný zákonný předpis praví, že zaměstnavatel je povinen vydat zaměstnanci při skončení pracovního poměru písemné potvrzení o době a způsobu zaměstnání a že zápisy a poznámky, které by tížily zaměstnanci najít nové místo, nejsou dovoleny. Takové vysvědčení sice bylo žalobci žalovanou stranou vydáno (příl. C cop.) a dokonce byl v tomto vysvědčení obsažen dodatek o schopnostech žalobcových ve smyslu příznivém a jeho doporučení novému zaměstnavateli. Je ovšem pravda, že informační dopis příl. 4 cop. není vysvědčením, pokud se týče potvrzením podle § 44 zák. č. 154/1934 Sb. v technickém smyslu, liší se od něho tím, že potvrzení je určeno pro zaměstnance, jemuž se také vydává, aby se jím kdykoliv a vůči komukoliv v životě mohl vykázt, kdežto informační dopis je určen pouze pro adresáta, avšak to — pokud jde právě o adresáta — na podstatě věci nic nemění, neboť vůči adresátu má dopis právě proto, že je mu určen, význam vysvědčení a zastupuje jeho úkol, ježto i vysvědčení bylo určeno k tomu, aby se jím zaměstnanec témuž adresátu vykázt. Poněvadž se tudíž informační dopis v této míře v účelu a ovšem rovněž i v účinku s vysvědčením úplně shoduje, musí pisatel dopisu dbát týchž opatrností, jaké jsou zákonem předepsány vystaviteli vysvědčení (potvrzení o zaměstnání), neboť nelze dopustit, aby byl zákon tímto způsobem obcházen a stal se na úkor zaměstnance ilusorním, aby poškozování zaměstnance, jemuž chce zákon vyvarovat, bylo přece umožňováno touto oklikou. Měla tedy žalovaná strana, pokud se týče její úředníci, nadřízení žalobci, i při onom informačním dopisu (a informaci pro G-a) zachovat předpis § 44 zák. č. 154/1934 Sb., tedy vystříhat se v něm každé poznámky, jež by žalobci mohla získání nového místa tížít. Tím méně pak směli podat pravdě odporující informaci o důvodech zrušení služebního poměru se žalobcem. Uvedené informace žalobce zcela diskreditují a měly přímo za účel to, co zákon zapovídá: postavit žalobce do nepříznivého světla u jeho nového zaměstnavatele. Zákon sleduje účel, aby v potvrzení o zaměstnání a tudíž i v informačním dopisu zaměstnavatelově bylo zaměřeno vše nepříznivé, co by mohlo zaměstnanci tížít získání nového místa. Podle toho, co bylo výše uvedeno, je tu tedy bezprávný čin, a to zaviněný. Žalobce pak nebyl v důsledku tohoto činu, za něž odpovídá žalovaná strana, přijat do služeb nového zaměstnavatele, t. j. Zemského svazu zemědělství a lesnictví pro Čechy. Znemožněním dosíci nového místa u jmenovaného svazu byly odňaty žalobci služební požitky, které by v onom zaměstnání byl dosáhl, čímž mu také vznikla i majetková

škoda. Podle toho je dána také příčinná souvislost mezi popsáním bezprávním činem a škodou vzniklou žalobci ve zjištěné výši.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného svazu.

Z důvodů:

Dovolatel ani nenapadá právní názor odvolacího soudu, že právníká osoba, jakou je i dovolatel, ručí za škodu způsobenou jejími representanty, jen tvrdí, že ručí jen za škodu způsobenou jejími representanty statutárními. Za representanta Českomoravského svazu pro mléko a tuky, nyní žalovaného svazu, v době, kdy byl E-ovi zaslán a do Svazu pro zemědělství a lesnictví došel dopis příl. G. orig. (4 cop.), nutno však pokládat i G-a. Odvolací soud zjistil, že tento vykonával činnost jednak jako »Hauptgeschäftsführer« žalovaného svazu, jednak jako pověřenec t. zv. říšského protektora. Dovolatel tvrdí, že G. měl dokonce tři funkce a soud první instance zjistil, že třetí funkcí G-ovou bylo místopředsednictví žalovaného svazu. Místopředsedu je pak podle § 10 stanov Českomoravského svazu pro mléko, tuky a vejce, vydaných jako příloha k vládnímu nařízení č. 209/1939 Sb., považovat za statutárního representanta tohoto svazu. Toto vládní nařízení se nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy a je proto podle ústavního dekretu o obnovení právního pořádku použitelné. Odvolací soud sice nezjistil, v jaké funkci byl dopis příl. C. orig. (4 cop.) G-em zaslán, považoval jej však vůbec za representanta žalovaného svazu podle tehdejších právních norem, kdežto dovolatel trvá na tom, že funkce G-ova jako pověřence t. zv. říšského protektora nebyla funkcí statutární a že nebylo žalobcem prokázáno, že dopis příl. G. orig. (4 cop.) byl G-em zaslán v jeho statutární funkci. Sluší však schválit právní názor odvolacího soudu. Dovolatel sám přednesl v první instanci, že G. i jako pověřenec t. zv. říšského protektora byl okupanty dosazen do žalovaného svazu. Ústavní dekret presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944, č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (zákon č. 12/1946 Sb.) rozlišuje mezi právem objektivním vzniklým na území československé republiky v době nesvobody a konkrétními rozhodnutími soudů a úřadů správních. O prvním platí podle tohoto ústavního dekretu, že zásadně není součástí československého právního řádu a jen výjimečně sluší používat z vůle československé zákonodárné moci i nadále na zcela přechodnou dobu těch předpisů z doby nesvobody, které nespádají do kategorie norem, jichž použitelnost vyloučil již sám ústavní dekret, z dalších těch, které se svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy. Naproti tomu zůstávají podle čl. 6, odst. 5 cit. dekr. konkrétní rozhodnutí soudů a úřadů správních, vydaná v době nesvobody, zásadně v platnosti, pokud ovšem z důvodů v dekretu tom uvedených nedojde k návrhu strany, či z moci úřední k jejich zrušení neb změně.

V každém jednotlivém případě nutno proto rozlišovat, zda jde skutečně jen o použití závadného předpisu z doby nesvobody, či zda aplikací takového závadného předpisu v konkrétním případě byl způsoben nežádoucí výsledek, o jehož odstranění nyní jde, dále pak, když po sobě následovala různá rozhodnutí (zejména v poměru rozhodnutí soudních a úřadů správ-

ních), které z nich bylo základní a jako takové — pokud nejde ovšem přímo o restituční nárok podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. případ prvý a druhý — musí být předem zrušeno nebo změněno.

V souzeném případě již podle tvrzení žalovaného svazu jde při dosažení G-a jako pověřence t. zv. říšského protektora do žalovaného svazu o takové konkrétní rozhodnutí okupantů a žalovaný svaz netvrdil ani netvrdí ani nebylo zjištěno, že toto rozhodnutí bylo podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušeno nebo změněno. Odvolací soud tedy právem shledal v dopise příl. G. orig. (4 cop.) protiprávní jednání podle § 44 zákona č. 154/1934 Sb. Dopis ten sice není vysvědčením, ale nutno jej, jak odvolací soud správně (rozh. č. 2195 Sb. n. s. I.) doličil, klást na roveň vysvědčení. Z těchto důvodů je žalobní nárok odůvodněn po právu a netřeba se zabývat dopisem příl. 3 orig. ani dohodou W-a a K-a o jeho obsahu.

Pokud jde o výši žalobního nároku, stačí poukázat na správné důvody napadeného rozsudku, jež vývody dovolání nejsou nijak vyvráceny.

Č. 345.

Zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídne manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společné nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí tržové smlouvy (§ 936 obč. zák.).

Tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu.

K otázce znění žalobní žádosti, kterou se žalobce domáhá splnění takové smlouvy.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1947, Rv I 332/47.)

Manželé M-ovi nabyli v r. 1941 vlastnictví k nemovitostem zapsaným ve vložce č. 1511 poz. kn. pro kat. úz. P., každý k ideální polovině. Dne 26. listopadu 1941 uzavřeli M-ovi v souvislosti s rozlukou jejich manželství písemnou dohodu, že si vzájemně vyhrazují předkupní právo k polovině nemovitostí druhé smluvní strany; v případě, že by žalobkyně žila ve společné domácnosti s cizím mužem bez sňatku nebo se opětně provdala, byl V. M. povinen nabídnout A. M-ové svou polovinu ke koupi za přiměřenou cenu podle platných předpisů. Po rozluce svého manželství s V. M-em, k níž došlo koncem r. 1941, se A. M-ová provdala za A. B-a.

Ve sporu, o nějž tu jde, se domáhá A. M-ová, nyní B-ová, žalobou proti V. M-ovi, aby bylo uznáno právem, že je jí povinen prodejem odstoupit a odevzdat jemu vlastnický příslušející polovinu nemovitostí, zapsaných ve vl. č. 1511 poz. kn. pro kat. úz. P. prostou břemen proti zaplacení tržové ceny v částce 138.000.— K a že je za tím účelem povinen vystavit jí listinu schopnou převodu práva vlastnického. Žalovaný se bránil mimo jiné poukazem na to, že úmluva z 26. listopadu 1941 nebyla uzavřena ve formě notářského aktu.

Prvý soud žalobě vyhověl. Z důvodů: Ze znění dohody je zřejmo, že jde o dohodu stran uzavřenou pro případ likvidace manželství, k níž, jak je mezi stranami nesporno, došlo. Jde o dvoustrannou smlouvu

úplatnou. Vzhledem k těmto okolnostem není platnost takovéto smlouvy podmíněna formou notářského spisu, jak vyplývá z § 1, písm. b) zák. č. 76/1871 ř. z. (rozh. č. 3403, 15587 Sb. n. s. I.). Přiměřená hodnota podle platných předpisů byla pak zjištěna podle posudku znalce částkou 138.000.— K. Jak je nesporno mezi stranami, žalobkyně se opětně provdala dne 16. prosince 1944. Nastaly tudíž veškeré podmínky dohody a žalovaný je povinen tuto dohodu splnit.

Odvolací soud zamítl žalobu. Z důvodů: Prvý soud usoudil správně, že platnost dohody ze dne 26. listopadu 1941 nebyla podmíněna formou notářského spisu. O nějakém bezplatném zřízení předkupního práva se strany žalovaného pro žalobkyni, tedy o nějakém darování tohoto práva, nemůže být řeč, neboť závazek odvolatelův, nabídnout žalobkyni polovinu nemovitosti ke koupi, byl vyvážen s druhé strany povinností žalobkyně zaplatit tržovou cenu. Jde tu tedy o dohodu, jak již první soud správně vystihl, dvoustrannou, pro případ jejího splnění úplatnou. Tato dohoda není také z těch, pro které zákon při právních jednáních mezi manžely (zák. č. 76/1871 ř. z.) předpisuje formu notářského spisu. Opodstatněna je však výtkou odvolání, že první soud vyhověl žalobní žádosti, kterou se žalobkyně domáhá plnění nedovoleného. Žalující strana je na myslu, tvrdí-li, že prý rozsudkem prvního soudu nebylo vysloveno nic jiného, než povinnost žalovaného uzavřít s ní tržovou smlouvu. Žalující strana navrhl odsouzení žalovaného k tomu, aby jí prodejem odstoupil a odevzdal jemu vlastnický příslušející polovinu nemovitostí proti zaplacení tržové ceny 138.000 K, a za tím účelem jí vystavil vkladní listinu a svolil ku vkladu vlastnického práva pro ni k uvedené polovině nemovitostí. Domáhá se tedy žalobkyně v souzeném sporu převodu vlastnického práva a tomuto žalobnímu nároku přiznal první soud oprávnění. Není však sporu o tom, že nemovitosti, o které tu jde, spadají pod ustanovení § 1, odst. 1 vl. nař. č. 218/1938 Sb., že k jejich smluvnímu zřízení je třeba úředního schválení. Žalující strana mohla se domáhat na žalovaném pouze splnění dohody podepsáním tržové smlouvy, o níž tvrdí, že žalovaný je k jejímu uzavření povinen, a tím by i dosáhla potřebné listiny pro účel schválení tržové smlouvy příslušným úřadem správním (rozh. č. 18447, 18613 Sb. n. s. I.). Z tohoto posléze uvedeného důvodu bylo opodstatněnému odvolání vyhověno.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolání žalobkyně a změnil rozsudek odvolacího soudu tak, že žalovaný se uznává povinným žalobkyni prodat vlastnický jemu příslušející polovinu nemovitostí zapsaných ve vložce č. 1511 poz. kn. pro kat. úz. P., a to prostě břemen proti zaplacení tržové ceny 138.000.— K a podepsat o tom tržovou smlouvu do 14 dnů pod exekucí.

Z důvodů:

Dovolání, uplatňující jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení, je z části důvodné.

I když odvolací soud správně dovodil, že žalobkyně se domáhá žalobou splnění závazku z ujednání z 26. listopadu 1941 v širším rozsahu,

než jak se žalovaný zavázal, přece jen je správná výtká žalující strany, že odvolací soud pochybil, zamítnuv zcela žalobní nárok.

Žalobní nárok tak, jak je žalobou uplatňován, netvoří totiž jednotný celek a mělo mu proto být vyhověno potud, pokud mohl třebas jen z části samostatně obstát a byl opodstatněn.

Že tomu tak je, plyne z odůvodnění napadeného rozsudku, který správně dovodil, že žalobkyně se mohla na žalovaném domáhat pouze splnění dohody podepsáním tržové smlouvy, o níž tvrdí, že žalovaný je k jejímu uzavření povinen a tím by i dosáhla potřebné listiny pro účel schválení tržové smlouvy příslušným správním úřadem.

Že nárok žalující strany z dohody ze dne 26. listopadu 1941 je po formální i věcné stránce odůvodněn, dovodil odvolací soud, vyvrátiv správně odvolatelovy výtky, uplatňované proti rozsudku prvního soudu, a to i pokud jde o výši tržové ceny, kterou žalující strana, dožadující se splnění jeho smluvního závazku, jemu za sporu nabídla (majíc podle písemného ujednání plnit i h n e d), a ježto ji nepřijal, složila ji k soudu.

Skutkovými zjištěními nižších soudů v tomto směru je dovolací soud vázán.

Dovolací soud schvaluje v posléz uvedeném směru právní stanovisko odvolacího soudu a dodává k němu jen toto:

Žalující strana odvozuje žalobní nárok z písemné smlouvy z 26. listopadu 1941, kterou strany hledíc k tomu, že si v ní navzájem vyhrazují předkupní právo k nemovitostem v ní uvedeným a každé z nich jednou ideální polovinou vlastnický přípsaným, označily jako dohodu o právu předkupním.

Z jejího obsahu je však patrné, že zmíněná dohoda má mimo to i ujednání o zákazu zcizení po dobu 5 let (od 1. ledna 1943 do konce roku 1947) a dále o povinnosti žalovaného nabídnout svou ideální polovinu žalobkyni ke koupi za přiměřenou cenu podle platných předpisů a to v případě jejího opětovného provdání nebo, že by žila ve společné domácnosti s cizím mužem bez sňatku. Kdyby žalobkyně v takovém případě nabídku nepřijala neb tržovou cenu ihned nezaplatila, není žalovaný vázán svým závazkem zákazu prodeje do konce roku 1947.

Žalobkyně se ve skutečnosti domáhá žalobou splnění tohoto posledního ujednání, které je svou podstatou vlastně jen slibem budoucí tržové smlouvy, kterou strany chtějí mezi sebou uzavřít.

Nutno ji proto zařadit mezi smlouvy přípravné (pacta de contrahendo), jejichž platnost je závislá nejen na zachování formy předepsané pro smlouvu hlavní, nýbrž i na splnění podmínek uvedených v § 936 obč. zák. a to: musí obsahovat čas, kdy se má budoucí smlouva uzavřít, podstatné kusy budoucí smlouvy musí být dostatečně určeny, nesmí mezi tím nastat taková změna poměrů, že by účel smlouvy byl zmařen aneb, že by ta neb ona strana pozbyla důvěry, a že za uzavření smlouvy musí být žalováno do roka, kdy smlouva měla být uzavřena.

Smluvní závazek uzavřít v budoucnu tržovou smlouvu je obsažen v písemné dohodě o předkupním právu, jež podle svého obsahu a ne-

popřeného tvrzení žaloby je součástí dohody o uspořádání majetkových poměrů stran pro případ rozluky jejich manželství, jež nepotřebuje ke své platnosti formy notářského spisu stejně jako budoucí tržová smlouva, jež měla být uzavřena až po rozluce jejich manželství.

Předběžná smlouva obsahuje též čas, kdy má být tržová smlouva uzavřena, i podstatné náležitosti tržové smlouvy, to je její předmět a tržovou cenu, jež je dostatečně určena slovy »za přiměřenou cenu podle platných předpisů« (§§ 1053 a 1056 obč. zák.).

Že by se v době mezi uzavřením přípravné smlouvy a dobou, kdy měla být tržová smlouva uzavřena, podstatně změnily poměry tak, že by smluvního poměru nemohlo být dosaženo, nebo že ta neb ona strana pozbyla důvěry, nebylo za sporu vůbec uplatňováno, ba naopak strany byly již hotovy dohodnout se smírem, jak ze spisu patrné, a jednání se rozbilo jen o to, zda tržová smlouva má být zaplacená v měně staré či nové. Též o splnění závazku je žalováno včas.

Ježto žalovaný nepřijal nabídku žalující strany, aby jí za tržovou cenu zjištěnou znalcem podle citovaného ujednání nemovitosti prodal, je nepochybné, že je opodstatněn jen nárok žalující strany ze zmíněné smlouvy o nabídce budoucí tržové smlouvy, totiž, aby žalovaný žalobkyni nabídl svou ideální polovinu nemovitosti ve výroku rozsudku uvedených ke koupi za tržovou cenu, nižšími soudy již zjištěnou a podepsal o tom listinu, čili aby za zjištěného stavu věci jí shora uvedené nemovitosti prodal a podepsal tržovou smlouvu.

Tento nárok je zahrnut v žalobní prosbě ovšem širší, která co do dalšího než právě uvedeného nároku není zjištěným smluvním závazkem žalovaného opodstatněna, totiž aby byl žalovaný uznán povinným uvedené nemovitosti žalobkyni odevzdat... a vystavit listinu schopnou převodu vlastnického práva a svolit..., aby pro žalobkyni bylo vloženo právo vlastnické...

Poněvadž prve uvedený žalobní nárok užší, odpovídající smluvnímu závazku žalovaného, může samostatně obstát a byl i odvolacím soudem uznán za opodstatněný, kdežto žalobní petit v celém jeho rozsahu předpokládá již uzavření tržové smlouvy, k němuž nedošlo, a mimo to chybí i schválení příslušným správním úřadem, má i dovolací soud za to, že odvolací soud neprávem zamítl žalobu v celém rozsahu.

Bylo proto dovolání žalující strany částečně vyhověno a napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu změněny tak, jak je uvedeno ve výroku rozsudku.

Č. 346.

Proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo přerušeno řízení až do vydání zákonných předpisů podle § 2, odst. 1 zákona č. 31/1947 Sb. a § 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb., není rekurs přípustný.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1947, R II 141/47.)

Ve sporu, o nějž tu jde, se domáhá Syndikát »N.« na národním správci firmy »V.«, akciové společnosti v B., zaplacení částky 174.539.20 Kčs jako pohledávky, jež prý měla firma F. proti žalované akciové společnosti za dodané zboží a kterou prý žalobci postoupila.

Prvý soud zamítl žalobu pro tentokráte.

Odvolací soud přerušil řízení až do vydání zákonných předpisů, uvedených v § 2, odst. 1 zák. č. 31/1947 Sb., a vládního nařízení, uvedeného v § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. Z důvodů: Podle skutkového přednesu žalující strany prodala a dodala její cedentka firma F. žalované straně zboží, které vyúčtovala dvěma účty č. 53 a 54 ze dne 9. března 1945, znějícími celkem na 174.539 Kčs 20 h; účty byly splatné nejpozději do 60 dnů beze srážky, tedy nejpozději do dne 8. května 1945. Žalovaná strana popřela, že by byla vůbec shora uvedeně zboží obdržela. Sporná pohledávka tedy vznikla přede dnem 10. května 1945. Není napadeno odvoláním zjištění soudu první stolice, že výměrem zemského národního výboru v B. ze dne 22. října 1946 byl majetek žalované strany konfiskován podle § 1, odst. 4 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. Podle § 2, odst. 1 zák. č. 31/1941 Sb. přejímá peněžité závazky, náležející ke konfiskovanému majetku a vzniklé přede dnem 10. května 1945, Fond národní obnovy, který je vypořádá způsobem a v rozsahu podle zákonných předpisů, jež budou o tom vydány. V případech zvláštního zřetele hodných může Fond národní obnovy převzít takové závazky k vypořádání, i když vznikly po dni 9. května 1945, pokud nevznikly vinou přidělovou. Podle § 2, odst. 2 cit. zák. může Fond národní obnovy převzít jiné závazky, náležející ke konfiskovanému majetku, k vypořádání podle odst. 1, dopouští-li to povaha závazku a usnadní-li to provedení přidělového řízení. Podle § 2, odst. 3 cit. zák. nedotýká se převzetí závazků podle odst. 1 nebo 2 věřitelova práva na uspokojení vůči dlužníku ani osobního nebo věcného ručení třetích osob za převzatý závazek. Podle § 2, odst. 4 cit. zák. zaniká ručení konfiskovaného majetku za závazky, převzaté podle odst. 1 nebo 2, a pokud je zapsáno ve veřejných knihách, vymaže knihovní soud takové zápisy na návrh Fondu národní obnovy s odvoláním na tento zákon. Vládní nařízení, uvedené v § 5, odst. 1, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. a předpisy uvedené v § 2 zák. č. 31/1947 Sb. nebyly dosud vydány, takže není známo jaké stanovisko zaujmou ke sporům, týkajícím se peněžitých závazků, vzniklých přede dnem 10. května 1945 a vážnoucích na konfiskovaném majetku, zda totiž uznají pravoplatné rozsudky soudů o takových pohledávkách za závazné pro Fondy národní obnovy při sepisování a vypořádání těch závazků, či zda Fondy národní obnovy budou řešit samy sporné nároky a před práva bude pro ně vyloučen. Nebylo by tedy účelné, pokračovat v souzeném sporu před vydáním vládního nařízení podle § 5, odst. 1, č. 3 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. a zákonných předpisů, uvedených v § 2, odst. 1 zák. č. 31/1947 Sb. a proto bylo rozhodnuto, jak je shora uvedeno.

Nejvyšší soud odmítl rekurs žalované strany.

Soud druhé stolice jako soud odvolací z podnětu odvolání žalující strany přerušil řízení až do vydání zákonných předpisů podle § 2, odst. 1 zák. č. 31/1947 Sb. a § 5, odst. 1, č. 3 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb.

Civilní řád soudní ustanovuje v § 519 c. ř. s., v kterých případech je přípustný rekurs proti usnesení soudu odvolacího. Žádný z těchto případů se nevztahuje na podaný rekurs.

Rekurentka má za to, že je rekurs přesto přípustný, poněvadž prý nejde o usnesení vydané za odvolacího řízení, tedy po provedení ústního odvolacího jednání, ani o případ § 471 c. ř. s.

Než tomuto výkladu § 519 c. ř. s. nemůže nejvyšší soud přisvědčit. Co je rozumět řízením před odvolacím soudem, je stanoveno v §§ 470 a násl. c. ř. s. I když odvolací soud rozhodl v neveřejném zasedání o přerušení řízení, stalo se to během, tedy za odvolacího řízení, pro které právě odvolací soud do věci zasáhl (rozh. č. 7003 Sb. n. s. I.).

Byl proto rekurs odmítnut jako nepřipustný podle § 526 c. ř. s.

Č. 347.

Zákon ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody etc.

Restitučním nárokem ve smyslu § 3 uved. zák. je i nárok původního vlastníka na odstranění zástavního práva zřízeného na nemovitosti osobou, nabyvší této nemovitosti neplatně podle §§ 1, 2 uved. zák. Tento nárok lze za právní účinnosti restitučního zákona uplatnit pod zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s. jen podle tohoto zákona a proti každému, kdo odvozuje své právo z neplatného majetkového převodu nebo jiného majetkově-právního jednání, nikoliv jen proti univěrsálnímu a singulárnímu successoru v užším slova smyslu.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1947, R I 385/47.)

Ve sporu, o nějž tu jde, domáhá se pozůstalost po M. S-ové žalobou proti Občanské záložně v T. výmazu zástavního práva pro pohledávku této záložny ve výši 600.000 Kčs s přísl. vážnoucích na nemovitostech, zapsaných ve vl. č. 477 poz. kn. pro kat. úz. T. Žalobkyně tvrdí, že uvedené nemovitosti, jež byly zůstavitelce M. S-ové knihovně připsány, byly v době okupace převedeny na Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu, od něhož je koupili manželé B. a A. Z-ovi, kteří je zatížili zástavním právem, jehož výmazu se žalobkyně domáhá. Trhové smlouvy, podle nichž nabyly uvedených nemovitostí Vystěhovalecký fond a od něho manželé B. a A. Z-ovi, byly prohlášeny za neplatné výměrem ministerstva sociální péče podle §§ 1 a 24 dekr. č. 5/1945 Sb. a v důsledku toho byl obnoven původní knihovní stav, podle něhož se stala vlastníci opět M. S-ová. Mimo tento spor domáhá se pozůstalost po M. S-ové výmazu zástavního práva pro pohledávku Občanské záložny v T. návrhem restitučním.

Prvý soud přerušil spor až do pravoplatného rozhodnutí o restitučním návrhu projednávaném u okresního soudu v P. pod sp. zn. Nc II 255/46. Z důvodů: U okresního soudu v P. je zahájeno řízení v restituční věci pozůstalosti po M. S-ové proti B. a A. Z-ovým o depuraci zástavního práva pro pohledávku Občanské záložny v T. ve výši 600.000 Kčs s přísl., vážnoucí pod položkou C 31 vl. č. 467 poz. kn. pro kat. úz. T. Toto řízení není dosud skončeno. Ježto rozhodnutí tohoto sporu závisí zčásti na určení depurační povinnosti B. a A. Z-ových, jež je předmětem uvedeného restitučního řízení, byl spor přerušen až do pravoplatného rozhodnutí o restitučním nároku (§ 190 c. ř. s.).

Rekursní soud zrušil z podnětu rekursu žalobkyně řízení počínajíc podáním žaloby pro zmatečnost a žalobu odmítl. Z důvodů: Nárok, o nějž v tomto sporu jde, je nárokem restitučním podle § 1 zákona č. 128/1946 Sb., neboť je vyvozován z majetkově-právního jednání, k němuž došlo po 29. září 1938 pod tlakem okupace a rasové persequce a směřuje k výmazu zástavního práva, jehož žalovaná strana nabyla proti vůli strany žalující jen v důsledku okupace a rasové persequce, tedy směřuje k navrácení k předešlému stavu (§ 6 cit. zák.). Podle § 10 cit. zák. je pro rozhodnutí o takovém nároku příslušný okresní soud a pro řízení platí ustanovení soudního řízení nesporného. Je proto pořad práva pro uplatnění takového nároku vyloučen. Bylo tudíž celé řízení počínajíc podáním žaloby jako zmatečné podle § 477, č. 6 c. ř. s. zrušeno a žaloba podle § 478, odst. 1 c. ř. s. odmítnuta.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu žalobkyně.

Z důvodů:

Podle tvrzení strany žalující byly tržové smlouvy, podle nichž nabyly nemovitosti zapsaných ve vl. č. 467 poz. kn. pro kat. úz. T. od M. S-ové Vystěhovalecký fond a od něho manželé B. a A. Z-ovi, prohlášeny výměrem ministerstva sociální péče podle §§ 1 a 24 dekrety presidenta republiky č. 5/1945 Sb. za neplatné a v důsledku toho byl obnoven původní knihovní stav, podle něhož stala se vlastníci opět M. S-ová.

Neplatné právní jednání považuje se vždy za neplatné od počátku (ex tunc). Zásadně tedy také všechna jednání akcesorní a také všechna další jednání principální, která se opírají o původní neplatné jednání, jsou neplatná, pokud za určitých okolností se nechrání bezelstnost druhého smluvníka. Neplatnost převodu majetku s M. S-ové na Vystěhovalecký fond a na manželé B. a A. Z-ovy měla by proto za následek i neplatnost právního jednání, jímž manželé Z-ovi zřídili na majetku tom zástavní právo, ledaže by u žalované strany, které bylo zástavní právo zřízeno, byly předpoklady § 4, odst. 2 rest. zákona, t. j. nešlo o osobu státně nespolehlivou (srov. § 6 zákona) a žalovaná by prokázala, že nevěděla ani vědět nemusila, že k převodu majetku na její smluvníky došlo pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persequce. Jde jen o to, jakým způsobem má se žalující strana proti straně žalované domáhat vyslevení neplatnosti zřízené hypotéky, zda totiž má proti ní nastoupit pořadem práva podle §§ 61 a násl. knih. zák. či zda může svůj nárok uplatnit

jen v řízení nesporném podle restitučního zákona (§§ 10 a násl.). Otázku tuto dlužno zodpovědět ve prospěch alternativy druhé.

Ze znění restitučního zákona i z důvodové zprávy k němu vyplývá, že zákonem tím mělo být umožněno těm, kteří byli způsobem a za okolností uvedených v §§ 1 a 2 rest. zák. poškozeni na majetku, aby se rychle v nesporném řízení domohli navrácení majetku do takového stavu, v jakém byl před zásahem. Proto vymezil zákon restituční nároky, o nichž rozhoduje soud v nesporném řízení, co nejdříve, stanoviv v § 3 rest. zák., že se tím rozumějí nároky, které vzcházejí podle §§ 1 a 2 cit. zák. Takovým nárokem je však i nárok na odstranění zástavního práva na majetku převedeném neplatně podle §§ 1 a 2 rest. zákona, po případě § 1 dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb., neboť vzchází z neplatnosti tohoto převodu. Nehledíc k tomu plyne však tento nárok přímo i z § 4, odst. 2 rest. zák., který poskytuje nárok na vrácení věci (práva) nebo na jiné navrácení k předešlému stavu, po případě na peněžitou náhradu (§ 6 uved. zák.) nejen proti tomu, kdo věci (práva) neplatným převodem nabyt nebo měl z jiného neplatného majetkově-právního jednání prospěch, nýbrž i proti jejich právním nástupcům, při čemž právním nástupcem ve smyslu tohoto ustanovení je rozumět, jak plyne z další jeho věty, každého, kdo odvozuje svoje právo z neplatného majetkového převodu nebo jiného majetkově-právního jednání, ne tedy jen universální nebo singulární sukcesory v užším slova smyslu.

Domáhá-li se tedy žalující strana odstranění hypotéky, kterou byla její nemovitost zatížena poté, co ji pozbyla v důsledku rasové persequce, jde o nárok restituční podle zákona č. 128/1946 Sb. Poněvadž pak tento zákon se vztahuje na všechny případy restituce a je normou speciální, možno tento restituční nárok za účinnosti restitučního zákona uplatnit jen podle předpisů tohoto zákona, t. j. v nesporném řízení u okresního soudu nazečného v § 10 zákona. To plyne i z § 13 rest. zák., který stanoví, že byl-li nárok uplatněn před účinností tohoto zákona pořadem práva a řízení v prvé stolici nebylo dosud skončeno, převede soud z úřední moci věc do řízení nesporného a není-li sám příslušný, odevzdá ji soudu příslušnému podle § 10 uved. zák.

Právním tudíž rekursní soud dosavadní řízení zrušil podle § 477, č. 6 c. ř. s. a žalobu odmítl.

Č. 348.

Podléhá-li osoba, která nabyla majetku neplatně podle § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb., ustanovení § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou konfiskovány i její nároky podle § 7, odst. 1, prvá věta zák. č. 128/1946 Sb.

Majetkem vyňatým z konfiskace podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. nutno rozumět celý souhrn restitučních nároků, t. j. nejen nároky na vrácení věci nebo práva či jiná oprávnění podle § 6, odst. 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., nýbrž i na náhradu podle § 6, odst. 3 in princ. a § 7, odst. 1, druhá věta tohoto zákona.

Nárok na srážku podle § 7, odst. 1, druhá věta zák. č. 128/1946 Sb. přísluší restituentu proti každému podle tohoto zákona legitimovanému odpůrci, pokud se týče účastníku restitučního řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, první věta tohoto zákona. Je-li restituentovým odpůrcem stát (Fond národní obnovy), který nabyl nároku podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. konfiskací podle § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou podmínky srážky splněny podle speciálních předpisů zákona č. 128/1946 Sb. a nezáleží na tom, zda jsou splněny i obecné podmínky započtení podle §§ 1438 a násl. obč. zák. Tytéž zásady platí obdobně též o nároku restituentova odpůrce na náhradu nákladů učiněných na věc podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1947, R I 553/47.)

Podle tržové smlouvy ze dne 25. října 1935, 20. září 1933 a 15. února 1934 a podle odevzdací listiny ze dne 23. září 1924 nabyl R. F. vlastnického práva k nemovitostem zapsaným ve vložce č. 564, 375, 1558, 3559 a 3648 poz. kn. pro kat. území J. Tyto nemovitosti byly za okupace podle opatření německé tajné státní policie zabaveny a vloženo na ně vlastnické právo pro býv. německou říši — říšskou finanční správu, pokud se týče na nemovitosti zapsané ve vložce č. 375 bylo podle tržové smlouvy ze dne 30. října 1942 vloženo právo vlastnické pro E. W-ovou.

R. F. se nyní domáhá proti Fondu národní obnovy a nepřítomné E. W-ové, zastoupené opatrovníkem, mimo jiné, aby tržová smlouva ze dne 30. října 1942, podle které bylo vloženo vlastnické právo E. W-ové, byla prohlášena za neplatnou a aby ve všech shora uvedených vložkách bylo na nemovitostech tam zapsaných vloženo vlastnické právo pro navrhovatele. V řízení, o něž tu jde, vznesl Fond národní obnovy vzájemný nárok na zaplacení náhrady za uspokojení pohledávky váznoucí ve vložce č. 375 poz. kn. pro kat. úz. J. pod pol. C 12 ve výši 31.000 Kč a na náhradu výloh spojených s provedenou adaptací nemovitostí, o jejichž vrácení jde, ve výši 40.000 Kčs. Naproti tomu namítl navrhovatel, že hypotéka na domě č. p. 375 v J. existovala ke dni 23. března 1939 jen ve výši 18.428.84 Kč a že výtěžek nemovitosti, který během okupace navrhovatel ušel, přesahuje mnohonásobně tuto částku i zlepšovací náklady. Uplatnil proto navrhovatel ušlý výnos až do výše vzájemných pohledávek uplatňovaných Fondem národní obnovy započtením, a to ušlý výtěžek z domu čp. 375 v J. v částce 200.000 Kčs a z domu čp. 564 tamtéž v částce 260.000 Kčs.

První soud prohlásil tržovou smlouvu z 30. října 1942 za neplatnou a vrátil navrhovateli nemovitosti, jichž se domáhal. Pohledávku Československého státu (Fondu národní obnovy) uznal po právu částkou 58.428.84 Kčs. Pohledávku navrhovatelovu uznal po právu v téže výši a prohlásil tyto obě pohledávky kompensací za zaniklé.

V důvodech k otázce této kompensace uvedl: Soud zjistil, že v domě čp. 564 v J. byla v roce 1942 provedena adaptace a to snížením podlahy v suterenní místnosti o 30 cm a provedením betonového pásu v šířce 1.20 metru, v délce 13 metrů a hloubce 60 cm pro zřízení základny

pro těžké stroje, to vše nákladem 40.000 Kčs. Zprávou berní správy v J. bylo úředně zjištěno, že podle přiznání k dani činzovní na rok 1946 činí z domu čp. 375 výše ročního nájemného 20.770 Kčs, z domu čp. 564 39.840 Kčs, z domu čp. 996 11.148 Kčs a z domu čp. 2073 24.000 Kčs. Pokud se týče pozemkové parcely 908/24 kat. úz. J., mělo být podle její výměry a podle výnosu zjištěného pozemkovým oddělením při místním národním výboru určeno nájemné v částce 680 Kčs ročně. Dále soud zjistil ze zprávy Zemské banky pro Čechy ze dne 13. února 1947, že nedoplatek hypoteční zápůjčky ke dni 23. března 1939 váznoucí na domě čp. 375 činil 18.428.84 Kč. Byl proto Československému státu přiznán podle § 7 rest. zák. nárok na náhradu částky 58.428.84 Kč. Navrhovatel osvědčil, že mu přísluší ve smyslu § 6, odst. 3 cit. zák. nárok na vrácení částky daleko přesahující nárok uplatňovaný Československým státem. Protože však navrhovatel uplatňoval svoji pohledávku pouze do výše nároku Československého státu, soud vyslovil, že obě tyto pohledávky kompensací zanikají.

Vzhledem k tomu, že zástupce Československého státu namítl nepřipustnost kompensace vzájemných nároků, třeba uvést, že poslední věta prvního odstavce § 7 rest. zák. výslovně připouští kompensaci vzájemných nároků, na čemž nemůže nic měnit ustanovení § 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb., protože platí zásada lex posterior derogat priori.

Rekursní soud vyhověl částečně stížnosti Fondu národní obnovy a změnil usnesení prvního soudu tak, že pohledávka Československého státu je po právu částkou 50.110.70 Kčs. Tuto změnu o důvodnil pochybením, jehož se dopustil první soud při zjištění částky zaplacené k uspokojení pohledávek váznoucích na restituovaných nemovitostech.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, aby o ní jednal a znovu rozhodl. K otázce kompensace navzájem namítaných pohledávek uvedl

v důvodech:

Bezpodstatná je výtku nezákonnosti a zmatečnosti (§ 41, odst. 2, písm. c) nesp. zák.) spatřovaná v tom, že rekursní soud připustil vzájemné odečtení náhradních nároků navrhovatele ve smyslu § 6 rest. zák. od nároků Fondu národní obnovy na vrácení částky, již odpovídá zhodnocení nemovitostí (splacením a úrokováním hypoteky a stavebními opravami), ač chybí zákonné předpoklady §§ 1438 a násl. obč. zák. pro započtení, a rozhodnutí o uvedených nárocích navrhovatele nepřisluší soudu, nýbrž podle § 5, odst. 1, č. 3 dekrety č. 108/1945 Sb. jen Fondu národní obnovy.

Podle § 2, odst. 3 dekrety č. 108/1945 Sb. nepodléhá konfiskaci majetek, jehož v době po 29. září 1938 pozbyly pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce osoby, které nespádají pod ustanovení § 1 cit. dekrety. Naopak podléhá konfiskaci veškerý movitý i nemovitý majetek osob, vypočtených v § 1 (1) cit. dekrety. Je-li tudíž osoba, která majetek neplatně nabyla, osobou spadající pod § 1, odst. 1 cit. dekr., jsou konfiskovány i nároky podle § 7, odst. 1, první věta zákona č. 128/1946 Sb., neboť jde o majetek, který byl právně ke dni

faktického skončení německé a maďarské okupace ve vlastnictví osob uvedených v § 1, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb.

O závazcích náležejících ke konfiskovanému majetku ustanovuje § 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb., že Fondu národní obnovy náleží sepsat a vypořádat závazky podle směrnic, které vydá vláda nařízením (srov. i § 2 zák. č. 31/1946 Sb.). Jde tudíž o to, zda nutno majetkem nepodléhajícím ve smyslu § 2, odst. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. konfiskaci rozumět jen věc nebo právo, které byly podle § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a §§ 1 a 2 zákona č. 128/1946 Sb. neplatně převedeny nebo jinak neplatně přešly (§ 6, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb.), či též další nároky příslušející restitucentovi podle § 6, odst. 3 posléze uvedeného zákona. S tím pak souvisí další otázka, zda restitucentovy nároky podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb., o nichž § 7, odst. 1, druhá věta téhož zákona ustanovuje, že si je může restitucent „srazit“ z nároku odpůrcova podle § 7, odst. 1, první věta cit. zákona, jsou pro Fond národní obnovy závazky náležejícími ke konfiskovanému majetku podle § 5, odst. 1, č. 2 dekretu č. 108/1945 Sb., a to v tom případě, když osoba, která podle § 1, odst. 1 dekretu č. 5/1945 Sb. a §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb. nabyla majetku neplatně, je osobou uvedenou v § 1, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb.

Vysvětlivkám k § 6 zák. č. 128/1946 Sb. otištěným ve Věstníku min. sprav. z r. 1946, sdělení č. 26, str. 60, bylo by lze rozumět též tak, že restitucentovy peněžité nároky podle § 6, odst. 3 cit. zák. jsou s hlediska Fondu, pokud je odpůrcem v řízení restitučním, závazky náležejícími ke konfiskovanému majetku ve smyslu § 5 (1), č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. a že tudíž restitucentovy peněžité nároky podle § 6 (3) zák. č. 128/1946 Sb. nejsou majetkem vyňatým z konfiskace podle § 2 (3) dekretu č. 108/1945 Sb. Praví se tam doslova toto:

„... k uspokojení nároků, o kterých je zde řeč (scil. nároky uvedené v § 6 zák. č. 128/1946 Sb.), dojde, pokud by takové nároky podle jiných ustanovení právního řádu podléhaly zvláštnímu režimu, jen za šetření předpisů o tom daných. Jestliže tedy na příklad bude restituce uplatňována proti osobě, jejíž majetek propadl konfiskaci podle dekretu č. 108/1945 Sb., nebude možno požadovat na Fondu národní obnovy, ač se nárok bude uplatňovat proti němu, aby zaplatil hned také peněžité náhrady, které budou osobě k restituci oprávněné podle § 6 osnovy příslušet. Uspokojení takových nároků bude možné až po provedení § 5, odst. 1, č. 3 citovaného dekretu č. 108/1945 Sb., takže prozatím bude možno dosáhnout jen naturální restituce...“

Podle tohoto právního názoru by nebylo možno restitucentův nárok na srážku podle § 7, odst. 1, posl. věta zák. č. 128/1946 Sb. uplatnit na soudě a tudíž ani v řízení podle zákona č. 128/1946 Sb.

Leč pro výklad zákona je především rozhodné jeho znění. Zákonu při používání nesmí být dáván jinaký smysl, než jaký vychází z vlastního smyslu slov v jejich souvislosti a z jasného úmyslu zákonodávce (§ 6 obč. zák.). Znění § 1 (1), (2) dekretu č. 5/1945 Sb., § 2 (3) dekr. č. 108/1945 Sb., §§ 1, 2, 4 (1), 6, 7 zák. č. 128/1946 Sb. a, jak bude dovedeno, i jasný úmysl zákonodávce vyjádřený v uvedených zákonech vedou k tomuto výkladu:

Hned po skončení doby nesvobody bylo pamatováno na odčinění křivd spáchaných okupanty protizákonnými převody majetkovými a proto byly již v § 1 (1) dekr. č. 5/1945 Sb. ze dne 19. května 1945 prohlášeny jakékoliv majetkové převody, pokud jen souvisely s okupačským režimem, za neplatné. Výrazem zvláštní péče zákonodávce o odčinění těchto československému právnímu řádu se zvláště příčících křivd je též ustanovení § 2 (3) dekr. č. 108/1945 Sb. Vykládá-li se toto ustanovení v souvislosti s § 1 (2) dekr. č. 5/1945 Sb., jímž si zákonodávce vyhradil upravit způsob uplatnění nároků plynoucích z ustanovení odstavce 1 zvláštnímu dekretu, nelze ustanovení § 2 (3) a § 5 (1), č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. rozumět jinak, než že nároky restituční nejsou konfiskací nikterak dotčeny a to ani pokud restituční nárok nejde jen na vrácení věci (práva) nebo jiné navrácení k předešlému stavu, nýbrž záleží i v náhradě, zvláště peněžité. Kdyby se přesvědčilo právnímu názoru vyslovenému na citovaném místě vysvětlivek k § 6, ztratilo by ustanovení § 1, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb. buď jakýkoliv význam, nebo by bylo nutno považovat dekret č. 108/1945 Sb. alespoň za částečnou úpravu způsobu uplatnění restitučního nároku, totiž potud, že by se měl restituční nárok, pokud by nezáležel ve vrácení věci nebo práva nebo v jiném obnovení předešlého stavu in natura, vypořádat způsobem naznačeným v § 5, odst. 1, č. 3 cit. dekretu. Tento důsledek by se přičil nejen ustanovením §§ 1, odst. 1 a 2 dekretu č. 5/1945 Sb. a § 2, odst. 3 dekretu č. 108/1945 Sb., nýbrž i jasnému úmyslu zákonodávce favorisovat restituční nároky. Kdyby byl správný právní názor vyslovený při projednávání restitučního zákona, byla by část restitučního nároku postavena na roven jakýmkoliv jiným závazkům, náležejícím ke konfiskovanému majetku.

Hledíc k tomu, co bylo uvedeno, nutno majetkem vyňatým podle § 2, odst. 3 dekretu č. 108/1945 Sb. z konfiskace rozumět celý souhrn restitučních nároků, t. j. nejen pokud restituce jde na vrácení věci nebo práva či jiné oprávnění podle § 6, odst. 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., nýbrž i pokud směřuje na náhradu podle § 6, odst. 3 in princ. a § 7, odst. 1, druhé věty zák. č. 128/1946 Sb. Na tom nic nemění, že v době vydání dekretu č. 108/1945 Sb. nebyl rozsah restitučního nároku definitivně vymezen a že způsob jeho uplatnění byl vyhrazen budoucí zákonné úpravě, k níž došlo právě zákonem č. 128/1946 Sb. S tohoto hlediska již nezáleží na tom, že nárok osoby podle § 7, odst. 1, první věta zák. č. 128/1946 Sb., na niž majetek nyní restituovaný neplatně přešel, je konfiskován. Konfiskováno mohlo být z tohoto nároku jen to, co z něho zbude po uspokojení restitučního nároku v celém rozsahu stanoveném zák. č. 128/1946 Sb., jako je tomu v případě § 7, odst. 3 cit. zákona (srov. Věstník min. sprav., 1946, sděl. č. 26, str. 60). I toto ustanovení svědčí pro správnost shora vysloveného právního názoru.

§ 7, odst. 1, posl. věta zák. č. 128/1946 Sb. dává restitucentu možnost srazit si z nároku restitucentova odpůrce podle § 7, odst. 1, první věta cit. zák. nároky plynoucí z § 6 cit. zák. Význam tohoto ustanovení je ten: Nárok na srážku přísluší restitucentovi proti každému podle zákona č. 128/1946 Sb. legitimovanému odpůrci restitucentovu, pokud se týče proti účastníkovi restitučního řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, první věta

zákona č. 128/1946 Sb. Je-li — jako v projednávaném případě — restituentovým odpůrcem stát (Fond národní obnovy), který nabyl nároku podle § 7, odst. 1, první věta zákona č. 128/1946 Sb. kontiskací podle § 1, odst. 1 dekretu č. 108/1945 Sb., jsou podmínky srážky splněny podle speciálních předpisů zákona č. 128/1946 Sb. S tohoto hlediska nezáleží na tom, zda jsou splněny i obecné podmínky započtení. Tak nutno též rozumět právnímu názoru vyslovenému zpravodajem zákona č. 128/1946 Sb., otištěnému ve vysvětlivkách min. sprav. (l. c. str. 60 pravý sloupec dole).

To, co zde je uvedeno, platí obdobně též o nároku odpůrce restituentova na náhradu nákladů učiněných na věc. O něm zmiňuje se sice jen ustanovení § 6, odst. 3 rest. zák. Tento nárok však patří systematicky do ustanovení § 7, odst. 1 rest. zákona a musí se proto řídit tímto ustanovením.

(Další vývody rozhodnutí nejvyššího soudu se týkají jiných otázek, které vedly ke zrušení usnesení rekursního soudu.)

Č. 349.

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého.

Kdo přichází v úvahu jako dědic osoby prohlášené za mrtva, je účastníkem řízení oprávněným k rekursu proti usnesení o prohlášení za mrtva.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1947, R I 584/47.)

Usnesením prvního soudu byla F. L-ová prohlášena za mrtvou.

Rekurs jejich zákonných dědiců R. S-a, O. S-a, F. K-ové a P. K-a proti tomuto usnesení rekursní soud odmítl. Z důvodů: Stěžovatelé nejsou účastníky řízení, v němž bylo vydáno napadené usnesení o prohlášení za mrtvého, poněvadž tímto rozhodnutím nebyli ve svých právech přímo dotčeni vzhledem k ustanovení § 12 dekretu presidenta republiky č. 117/1945 Sb. Citovaný předpis obsahuje ustanovení, podle něhož ten, kdo má právní zájem na opravě soudního rozhodnutí o prohlášení za mrtvého, může navrhnouti, aby rozhodnutí bylo opraveno, zemřel-li ten, kdo byl prohlášen za mrtvého, jiného dne, než který je udán v soudním rozhodnutí jako den smrti. Tím je právní zájem stěžovatelů jako dědiců dostatečně chráněn a proto jsou stěžovatelé účastníky řízení jen v řízení o opravu usnesení podle § 12 cit. dekretu. Není tedy zmatečností podle § 41 zák. č. 100/1931 Sb., že nebyli stěžovatelé slyšeni v řízení o prohlášení za mrtvého a že nebyli v takovém řízení zastoupeni a nemohou tedy podat rekurs po uplynutí lhůty uvedené v § 36 zák. č. 100/1931 Sb. Byl proto rekurs odmítnut.

Nejvyšší soud zrušil usnesení rekursního soudu a vrátil mu věc, aby o rekursu znovu rozhodl.

Důvody:

Stěžovatelé R. S. a O. S. jako bratři F. L-ové a stěžovatelé F. K-ová a P. K. jakožto děti sester F. L-ové, prohlášené za mrtvou, tudíž jakožto její dědicové druhé třídy (§ 735 obč. zák.) mají právní zájem na určení smrti F. L-ové (§ 4 dekretu presidenta republiky č. 117/1945 Sb.). Nutno je proto považovat za účastníky řízení o prohlášení F. L-ové za mrtvou (§ 2 dekretu č. 117/1945 Sb. a § 6 zák. č. 100/1931 Sb.). Jako takoví jsou však i oprávněni k rekursu proti usnesení o prohlášení F. L-ové za mrtvou, poněvadž vzhledem k ustanovení § 536 obč. zák. mohou se považovat za zkrácené určením dne, který se podle § 8 dekr. č. 117/1945 Sb. má považovat za den její smrti. To, že stěžovatelé mají za podmínek zmíněných v odst. 1 a 2 § 12 dekr. č. 117/1945 Sb. též možnost navrhnout opravu soudního rozhodnutí o prohlášení za mrtvého, nevylučuje jejich právo k rekursu proti tomuto usnesení podle §§ 35 a násl. zák. č. 100/1931 Sb.

Rekurs stěžovatelů proti usnesení o prohlášení F. L-ové za mrtvou označují stěžovatelé jako rekurs podaný podle § 36, odst. 2 nesp. zák. Vpravdě však jde o rekurs podaný včas; usnesení o prohlášení F. L-ové za mrtvou jim totiž jakožto účastníkům řízení nebylo dosud doručeno, takže lhůta podle § 36, odst. 1 nesp. zák. pro ně vzhledem k ustanovení § 31, odst. 3, 4 a 5 nesp. zák. ani nezačala.

Rekursu bylo proto vyhověno, napadené usnesení pro nezákonnost zrušeno a věc podle § 43, odst. 3 nesp. zák. vrácena soudu druhé stělice, aby o rekursu stěžovatelů proti rozhodnutí o prohlášení F. L-ové za mrtvou znovu rozhodl bez ohledu na právní stanovisko, které zaujal v napadeném usnesení.

Č. 350.

Dokud nebylo usnesení bývalého německého soudu zřízeného v českých zemích, jímž bylo manželství stran rozloučeno z viny manželovy, pravoplatně zrušeno podle zákona č. 76/1946 Sb., je manželka oprávněna domáhat se na manželovi zadostiučinění podle § 1266 obč. zák., třebaž v době projednávání tohoto sporu bylo již zahájeno i řízení o zrušení usnesení o rozluce.

(Rozh. ze dne 19. prosince 1947, Rv I 331/47.)

Manželství V. a E. B-ových uzavřené dne 17. května 1930 bylo rozsudkem krajského soudu v P. ze dne 21. října 1942, sp. zn. Ck VIa 381/42 rozvedeno z viny V. B-a. Usnesením býv. německého zemského soudu v P. ze dne 10. června 1943 bylo toto manželství rozloučeno. Dne 10. května 1946 podala žalobkyně u krajského soudu v P. návrh na zrušení tohoto usnesení podle § 10 zákona č. 76/1946 Sb. Před rozhodnutím o tomto návrhu zahájila E. B-ová spor o placení výživného 1.000 Kčs měsíčně. Žalovaný V. B. namítl, že usnesení býv. německého zemského soudu v P.

nemůže v daném případě založit vymáhaný žalobní nárok a že žaloba je do rozhodnutí o návrhu E. B-ové na zrušení usnesení býv. německého soudu o rozluce předčasná.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Podle nesporného přednesu je manželství sporných stran toho času považovat za rozloučené, poněvadž rozhodnutí o neplatnosti této rozluky případně rozvodu manželství nebylo dosud vydáno. Je tudíž posoudit nároky žalobkyně, které vznášejí touto žalobou, s hlediska ustanovení § 1266 obč. zák. Manželství sporných stran bylo rozloučeno z viny žalovaného a tento výrok soudu je dosud v platnosti. Žalovaný toto soudní rozhodnutí ani nenapadal, nýbrž učinila tak sama žalobkyně. Pokud však není rozhodnuto o jejím návrhu na vyslovení neplatnosti rozluky, po případě rozvodu manželství, nutno na manželství sporných stran pohlížet jako na rozloučené, a to z viny žalovaného. Žalobkyni jako nevinné manželce přísluší tudíž náhrada škody, jež jí rozlukou vzešla, a vinný manžel musí ji odškodnit za vše, co jí rozlukou ušlo, aby byla majetkově postavena tak, jakoby se rozluka nestala a manželství dosud trvalo. Manželka nerozloučená měla by právo být řádně opatřena v domácnosti svého manžela. Poněvadž při rozloučeném manželství se jí tohoto opatření nedostává, je oprávněna požadovat podle § 1266 obč. zák. zadostiučinění. Soud zjistil z přípisu N-ské banky z 9. září 1946, že žalovaný má měsíční plat hrubých 5.784 Kčs, po srážce daní a sociálních srážek čistých 4.460 Kčs. Soud považuje se zřetelem na to, že má žalovaný alimentární povinnost k nezletilé dceři H., za přiměřenou měsíční částku 1.000 Kčs jako odškodné pro žalobkyni za to, že jí neposkytuje, pokud se týče nemůže poskytovat v manželském společenství řádné zaopatření.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného. Z důvodů: Odvolací soud provedl důkaz spisy krajského soudu v P., zn. sp. Nc XVI 1148/46 a zjistil, že odporu E. B-ové bylo vyhověno a že bylo zrušeno usnesení býv. německého zemského soudu v P. ze dne 10. června 1943, zn. sp. 2-X-10/43, jímž bylo manželství sporných stran rozloučeno. Leč ani po tomto doplnění nelze přisvědčit dalšímu odvolacímu důvodu, nesprávnému právnímu posouzení. Soud správně zjistil, že manželství sporných stran bylo pravoplatně rozloučeno z viny žalovaného; tímto rozsudečným výrokem o zavinění žalovaného je soud vázán a nemůže v řízení c zadostiučinění podle § 1266 obč. zák. otázku zavinění ještě jednou přezkoumávat. Pokud pak odvolatel dovozuje, že před pravoplatným rozhodnutím o odporu proti rozhodnutí, jímž byla povolena rozluka manželství sporných stran, nelze s jistotou stanovit, zda jde o nárok podle §§ 91, či 1266 obč. zák., přehlíží, že dokud nedojde ke zrušení usnesení, jímž manželství bylo rozloučeno, lze žalobkyni přiznat odškodnění jen podle § 1266 obč. zák. Poněvadž pak přiměřenost odsouzené částky odvolatel nenapadá, nemohlo se bezdůvodné odvolání setkat s úspěchem.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Z důvodů:

Dovolání opírající se o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503, č. 4 c. ř. s.) vytýká, že napadené rozhodnutí vychází z usnesení bývalého německého zemského soudu v P. ze dne 10. června 1943, č. 2-X-10/43, jímž bylo manželství stran pravoplatně rozloučeno z viny žalovaného, přesto, že rozhodnutí to je podle ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku vzato v odpor, a to samotnou žalobkyní.

Odvolací soud však v řečeném směru nepochybil. Nejvyšší soud dohlížel již ve svém rozhodnutí č. 158 Sb. n. s. II., že podle čl. 6, odst. 5 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku konkrétní rozhodnutí soudů a úřadů správních vydaná v době nesvobody, třeba na podkladě právních předpisů dnes dle čl. 2 cit. dekretu nepoužitelných, zůstávají v platnosti, pokud z důvodů v dekretu tom uvedených nedojde k návrhu strany či z moci úřední k jejich zrušení neb změně. Odvolací soud právem tedy posoudil zažalovaný nárok jako nárok rozloučené manželky podle § 1266 obč. zák., když výrok německého soudu o rozluce nebyl dosud pravoplatně zrušen a ustanovením § 190 c. ř. s. nebylo mu uloženo, aby se svým rozhodnutím vyčkával rozhodnutí o zrušení shořa zmíněného usnesení o rozluce.

Okolnost, že snad za opravného řízení bylo usnesení bývalého německého zemského soudu o rozluce zrušeno, je nepřipustnou novotou (§§ 482, 513 c. ř. s.), kterou lze uplatnit jen žalobou podle § 35 ex. ř.

Č. 351.

Zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody.

Byl-li týž spor zcela nebo zčásti vyřízen soudy různých stolic tak, že soud nižší stolice jej rozhodl v době nesvobody, vyšší pak po této době, je k rozhodnutí o odporu podle § 3 uved. zák. příslušný jen ten soud, který vydal v době nesvobody rozhodnutí, byť nepravoplatné, v nejvyšší stolici.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1947, Ck I 12/47.)

Ve sporu J. H-a proti G. P-ové zahájeném u nejvyššího soudu o zrušení, pokud se týče změnu rozsudků okresního soudu v P. ze dne 25. listopadu 1944, zn. sp. C V 9/44, rozsudku krajského soudu v P. jako soudu odvolacího ze dne 21. února 1945, zn. sp. Co V 5/45 a rozsudku nejvyššího soudu jako soudu dovolacího ze dne 29. ledna 1946, zn. sp. Rv I 231/45 podle zák. č. 76/1946 Sb. zrušil nejvyšší soud řízení pro zmatečnost a žalobu odmítl.

Z důvodů:

Dovolává se předpisu čl. II, čl. 6, odst. 1, písm. a), b) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ve znění přílohy k zák. č. 12/1946 Sb.

a zákona č. 76/1946 Sb. domáhá se žalobce zrušení, po případě změny rozsudku okresního soudu v P. ze dne 25. listopadu 1944, zn. sp. C V 9/44, rozsudku krajského soudu v P. jako soudu odvolacího ze dne 21. února 1945, zn. sp. Co V 5/45 a rozsudku nejvyššího soudu jako soudu dovolacího ze dne 29. ledna 1946, zn. sp. Rv I 231/45, opíraje příslušnost nejvyššího soudu k rozhodnutí o této žalobě o předpis § 3 zákona č. 76/1946 Sb.

Soudními rozhodnutími podle §§ 1—3 zák. č. 76/1946 Sb., jimž lze odporovat za předpokladů stanovených čl. II, čl. 6, odst. 1, 3 a odst. 5 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku, nutno rozumět toliko konečná, třeba nepravoplatná rozhodnutí soudní, vydaná v době nesvobody. To je zřejmé zcela nepochybně z nadpisu k zák. č. 76/1946 Sb., který je v tomto směru v soulase s čl. II, čl. 6, odst. 1 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku, na který také poukazuje § 2 řeč. zák. Nemohlo proto ani vymezení soudních rozhodnutí, na něž se podle nadpisu k § 1 zák. č. 76/1946 Sb. tento zákon vztahuje, jít nad tento rámec. Z toho plyne, že k rozhodnutí o odporu podle § 3 zák. č. 76/1946 Sb. může být příslušný jen ten soud, který vydal rozhodnutí, byť nepravoplatné v době nesvobody, jimž byla právní věc zcela nebo zčásti vyřízena. V souzeném případě je to výlučně odvolací soud, nikoliv nejvyšší soud, který rozhodl již v době svobody. Ten nemá ani s hlediska zákona č. 76/1946 Sb. možnost, aby přezkoumával a rušil nebo změnil své vlastní rozhodnutí z doby svobody. Toto oprávnění mu zmíněný zákon nedává. Nebylo toho však zapotřebí, poněvadž zrušením rozhodnutí z doby nesvobody je po úspěšném odporu odstraněno i rozhodnutí soudu vyšší stolice z doby svobody (srov. č. 17626 Sb. n. s. I.), nebylo-li pak odporu vyhověno, přezkoumává soud vyšší stolice k oprávněnému prostředku rozhodnutí nižšího soudu o odporu, nikoliv své vlastní rozhodnutí z doby nesvobody. Vždyť lze napadnout odperem i nepravoplatné rozhodnutí z doby nesvobody u soudu, který takové rozhodnutí vydal. Není pak odporu na překážku, že nebylo dosud rozhodnuto vyšším soudem o oprávněném prostředku proti rozhodnutí, jež bylo takto vzato v odpor. Nemůže proto být překážkou ani ta okolnost, že soud oprávněné stolice náhodou již v době svobody rozhodl. Tím se nestal tento soud, jak dovozeno, příslušný podle § 3 zák. č. 76/1946 Sb. k rozhodnutí o odporu, nýbrž zůstává jím výlučně stále onen soud, který, po případě v pořadí instančním vyšší, vydal rozhodnutí v době nesvobody.

Ježto příslušnost v § 3 zák. uvedená je výlučná, nemohl se nejvyšší soud stát příslušným k rozhodnutí o žalobě v souzené věci ani dohodou stran.

Bylo proto rozhodnuto, jak ve výroku uvedeno (§ 43 j. n., §§ 240, odst. 2, 477, odst. 1, č. 3 c. ř. s.).

Seznamy vypracoval
Dr. ANTONÍN KOLBABA,
sekretář nejvyššího soudu

Věcný seznam abecední.

Adopce viz osvojení.

Advokát: právním zástupcem ve smyslu § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. je osoba práva znalá, která zastupuje účastníka jako jeho zmocněnec na základě plné moci udělené mu účastníkem; i když je národním správcem vystupujícím v nesporném řízení advokát, nabývá přece usnesení proti němu účinnosti teprve po 90 dnech ode dne doručení, nebylo-li do něj poято poučení podle § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. č. 182.

- zhodnocení právní služby, konané u advokáta podle § 5, odst. 2 zákona č. 201/1946 Sb., není dáno do volné úvahy soudu č. 212.
- výhoda udělená zákonem č. 201/1946 Sb. přísluší všem absolventům práv, bez ohledu na to, kdy dosáhli absolutoria a kdy vykonali historickopravní a judičiální státní zkoušku, jen když konali právnícké práce u advokáta v době po uzavření vysokých škol do konce doby nesvobody č. 212.

Akciová společnost viz společnost akciová.

Akt notářský viz spis notářský.

Akt správní: viz též dražba nucená, konfiskace, nesporné řízení (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.), obnovení právního pořádku, pozemkový úřad, restituce majetková.

- dokud nebyl podle vládního nařízení č. 110/1946 Sb. zrušen výměr bývalého Pozemkového úřadu, jímž byla v době nesvobody uvalena na hospodářský podnik nucená správa podle vládního nařízení ze dne 21. března 1939, č. 87 Sb., nemůže vlastník tohoto podniku, žalovaný na náhradu škody vzniklé porušením smlouvy úspěšně namítati, že za tuto škodu neodpovídá proto, že smlouvu porušil nucený správce; zavedení řízení o zrušení uvedeného výměru je důvodem k přerušení sporu (§ 190, odst. 1 c. ř. s.) č. 163.
- knihovní soud příslušný k zápisu poznámky národní správy podle dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb., je povinen zkoumat věcnou příslušnost správního úřadu, který vydal výměr o národní správě č. 181.
- není-li z výměru okresní správní komise o zavedení národní správy zřejmo, že výměr byl vydán v mezích její pravomoci (§§ 7 a 9 dekr. č. 5/1945 Sb.), nelze na jeho základě poznamenat národní správu v pozemkové knize č. 181.
- k zániku nájemního nebo jiného práva na užívání bytu podle §§ 5 a 6 vl. nař. č. 103/1943 Sb. nestačí samo o sobě přikázání nájemníka, nýbrž je třeba, aby bylo vydáno a vlastníku domu doručeno i rozhodnutí správního úřadu o zániku nájemního nebo jiného práva č. 206.
- jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. c) zákona č. 100/1931 Sb., odepřel-li rejstříkový soud provést poznámku národní správy z toho důvodu, že národním správcem nelze ustanovit osobu právníckou, ač správní akt, jímž byl národní správce ustanoven, byl formálně bezvadný a byl vydán příslušným správním úřadem č. 209.
- při rozhodování o zastavení řízení podle § 22 zákona č. 143/1946 Sb. není soud vázán rozhodnutím úřadu ochrany práce o návrhu zaměstnavatele na udělení souhlasu se zrušením pracovního poměru se zaměstnancem, a je oprávněn je přezkoumat, pokud jde o zjištění podmínek zastavení řízení č. 221.
- dokud nebylo v řízení podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušeno rozhodnutí t. zv. Oberlandratu, jímž bylo dražiteli zakázáno činit podání nad určitou

výši, nemůže se dražitel domáhati zrušení usnesení o přiklepu nemovitosti podle zákona č. 76/1946 Sb. č. 252.

- k ustanovení vnučeného hospodáře podle § 4, odst. 2 a k opatření podle § 3 vl. nař. č. 140/1940 Sb. o využití pozemků k pěstování užitečných rostlin byl výlučně příslušný okresní úřad a nebyl oprávněn přenést toto svoje oprávnění na obec č. 273.
- opatřením obce (jejího starosty nebo náměstka), jímž byl ustanoven vnučený hospodář, nejsou soudy vázány a strany z něho nemohou vyvozovat žádných práv č. 273.
- byl-li k žádosti o knihovní zápis připojen výměr správního úřadu, že tržová smlouva, o níž se žádost opírá, nepotřebovala schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb., ježto účinnost tohoto vládního nařízení zanikla skončením branné pohotovosti státu, je knihovní soud tímto výměrem, je-li formálně správný, vázán č. 317.
- pokud okolnost, že rozhodnutí správního úřadu nemělo všechny formální náležitosti správního aktu, není důvodem jeho neplatnosti, vzhledem k tomu, že tím nebyla stížena ochrana práv osob, jichž se toto rozhodnutí týká č. 317.
- je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb., vyslovil-li soud ve výroku svého usnesení, jímž přisoudil, restituční nárok, i neplatnost výroku správního úřadu podle něhož k majetkovému přechodu došlo č. 327.
- přiznaly-li nižší soudy restituční nárok osobě, o níž je pochybnost, zda je státně spolehlivou, aniž vyvolaly o této otázce rozhodnutí orgánu v § 1, odst. 4 dekrety presidenta republiky č. 108/1945 Sb., přiči se jejich usnesení jasněmu a nepochybnému znění § 4, odst. 1, § 5, odst. 1, č. 2, § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 327.
- orgán uvedený v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je výlučně příslušný rozhodovat pro potřeby řízení restitučního o státní spolehlivosti navrhovatelově č. 327.
- potvrzení československého generálního konsulátu v cizině, jímž se jen dokládají předpoklady pro státní občanství navrhovatele (§ 1, odst. 3 úst. dekr. č. 33/1945 Sb.), nemůže nahradit rozhodnutí podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., i když je v něm uvedeno, že navrhovatel je jím považován za občana státně, národně i politicky spolehlivého č. 327.

Amnestie: amnestie nemá vlivu na soukromoprávní nároky vzniklé trestným činem č. 281.

Banky: zaměstnanci bank, znárodněných podle dekr. č. 102/1945 Sb., nejsou zaměstnanci ve smyslu § 1, odst. 1, A, c) dekr. č. 105/1945 Sb. o čistících komisích pro přezkoumání činnosti veřejných zaměstnanců č. 221.

Bázeň viz vady vůle.

Branná pohotovost státu: neupozornil-li exekuční soudce výkonné orgány na zákaz výkonu exekuce podle § 6 vl. nař. č. 199/1938 Sb. a nepoučil-li je, aby si vhodným dotazem zjednali před provedením exekučního prodeje jistotu, zda není namířen proti osobám uvedeným v § 1 cit. nař., nebo provedl-li výkonný orgán prodej zabavených věcí dražbou, ač mu bylo známo, že povinný je osobou uvedenou v § 1 cit. vl. nař., jde o porušení povinnosti podle § 1 syndikátního zákona, zakládající za ostatních podmínek tohoto ustanovení a ustanovení § 6 cit. nař. nárok dlužníků na náhradu škody č. 283.

- byl-li k žádosti o knihovní zápis připojen výměr správního úřadu, že tržová smlouva o níž se žádost opírá nepotřebovala schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb., ježto účinnost tohoto vládního nařízení zanikla skončením branné pohotovosti státu, je knihovní soud tímto výměrem, je-li formálně správný, vázán č. 317.

Břemeno reální: k žádosti o restituci knihovního stavu (vlastnického práva) podle zák. č. 76/1946 Sb. jsou oprávněni jediné původní vlastníci; knihovní věřitelé a osoby oprávněné z reálného břemene nejsou k této žádosti oprávněni č. 311.

Bydliště viz doručování, příslušnost soudu, uznání cizozemských rozsudků.

Byt viz domovníci, doručování, řízené hospodářství bytové.

- **naturální:** spor, v němž se zaměstnavatel domáhá na svém zaměstnanci vyklizení naturálního bytu, patří, byl-li služební poměr skončen zásahem uvedeným v § 1 zák. č. 143/1946 Sb. do působnosti rozhodčích soudů podle § 2 cit. zák. č. 268.

Cena předmětu sporu viz ocenění předmětu sporu.

Cena věci: pro určení výše peněžité náhrady podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. je rozhodnou hodnota věci v době, kdy se restituce provádí č. 304.

- restituentův odpůrce není povinen nahrazovat při vypořádání podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. cenu zvláštní obliby (§ 335 obč. zák.) č. 304.

Cenové předpisy: pachtovní smlouvu, v níž je pachtovné stanoveno peněžitou částkou, jejíž výše se vypočte podle průměrné ceny žita v době splatnosti každé jednotlivé splátky pachtovného, nutno posuzovat podle nařízení předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 367/1941 Sb. o peněžité hodnotě plnění určených podle naturalí č. 173.

- obmezení a nevýhody vyplývající z cenových předpisů, z ustanovení o obnovení československé měny a z předpisů o řízeném hospodářství, nebrání po skončení druhé světové války spoluvlastníkům domáhat se žalobou rozdělení společné nemovitosti č. 223.

Církev: exekuční řízení, v němž vystupuje jako strana rada starších československé církve, je zmatečné podle § 7 c. i. s. a § 78 ex. ř. č. 167.

Cizina viz konsulát, příslušnost soudu, uznání cizozemských rozsudků.

Cizoložství: k výkladu zákona č. 199/1946 Sb. o uznání rozhodnutí v manželských věcech, vydaných soudy neb úřady v cizině, v oblasti československého právního řádu; uznání rozsudku indického soudu, jímž byl podle indického rozlukového zákona č. 4/1869 zrušen pro cizoložství manželský svazek, pro oblast československého právního řádu č. 333.

Cizozemské rozsudky viz uznání cizozemských rozsudků.

Čištění chodníků viz chodník veřejný.

Členství družstva viz společenstva.

Darování viz též jednání na případ smrti.

- není darováním na případ smrti, nýbrž mezi živými pod resolutivní výminkou, prohlásil-li dárce, že nevrátí-li se z koncentračního tábora ani on ani jeho děti, může si obdarovaný ponechat věc, již má pro dárce v úschově č. 236.

Dávka z přírůstku hodnoty nemovitosti: není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nátlak vykonávaný v době nesvobody Němcem na zmocněnce účastníka soudního řízení o odhadu k účelům vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti, jenž však zůstal bez vlivu na řádné obhájení účastnických práv, není důvodem zrušitelnosti nebo změnitelnosti soudního rozhodnutí podle čl. 6 ústavního dekrety presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb. č. 239.

Dědic viz též dědická dohoda, konfiskace, obnovení právního pořádku, pořízení poslední, pozůstalost, restituce majetková.

- nepřibral-li pozůstalostní soud, ač nebylo nebezpečí z průtahů, k výsledku svědků ústního posledního pořízení (§ 66 nesp. pat.) i dědice přihlášné ať z jakéhokoliv delačního důvodu, třebaš výsledk nenavrhli, přiči se jeho postup jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.); při tom je lhostejno, zda nepřibráním k výsledku vznikla dědicům újma a zda mohla býti odčiněna pořadem práva č. 286.
- vzešly-li pochybnosti o platnosti zůstavitelova posledního pořízení, je na pozůstalostním soudu, aby zpravil podle § 75 nesp. pat. všechny v úvahu přicházející dědice ze zákona o dědickém nápadu č. 288.
- dědicové jsou oprávněni vznést odpor proti usnesení knihovního soudu (§ 4, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb.) teprve, když jim byla pozůstalost odevzdána; před odevzdáním pozůstalosti jsou k odporu oprávněni jen jménem pozůstalosti, jestliže k ní podali dědickou přihlášku a tato byla pozůstalostním soudem přijata č. 320.
- kdo přichází v úvahu jako dědic osoby prohlášené za mrtvou, je účastníkem řízení oprávněným k rekursu proti usnesení o prohlášení za mrtva č. 349.

Dědická dohoda viz pozůstalost.

- **přihláška** viz konfiskace, nesporné řízení, obnovení právního pořádku, pozůstalost.

Dědické právo viz konfiskace, odkazy, pozůstalost, restituce majetková.

Delace viz dědic, pořízení poslední, pozůstalost.

Delegace: dokud nebyly podány dědické přihlášky, jsou účastníky řízení o delegaci pozůstalostního soudu všichni domnělí dědicové č. 266.

Den smrti viz prohlášení za mrtvého.

Depositum soudní: uložení části pozůstalosti v soudním depositu není zajištěním věřitelovy pohledávky, jež by odůvodňovalo zamítnutí návrhu podle § 812 obč. zák. č. 177.

Depurace viz právo zástavní.

Díl ideální viz právo předkupní, smlouva předběžná, spoluvlastnictví.

Dílo viz smlouva o dílo.

Dítě manželské viz též otec manželský, výživné.

- usnesení nižších soudů ukládající národnímu správci (národní správě) majetku manželského otce plnění výživného manželským dětem, se přiči jasněmu a nepochybnému znění dekretu č. 5/1945 Sb. č. 186.
- odepřel-li okupantský soud udělit české straně pro zamýšlený spor o oduznání manželského původu dítěte právo chudých z toho důvodu, že »německé národní společenství nemá zájem na provedení sporu«, je to důvodem, pro který nemohl být uplatněn včas nárok ve smyslu § 1 zák. č. 227/1946 Sb. č. 202.
- o neshodě mezi nerozvedenými a nerozloučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzením jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném č. 280.
- nezletilým dětem nutno v tomto řízení zříditi pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka č. 280.
- jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o oduznání manželského původu při provádění důkazu vyšetřením dědicko-biologickým s posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je »prakticky vyloučeno« č. 318.

— **nemanželské** viz otec nemanželský.

Dluh viz ručení.

Doba nesvobody viz obnovení právního pořádku, odčinění krivd veřejným zaměstnancům, pojištění smluvní.

Dobrá víra: dobrá víra nezproštuje bezprostředního nabyvatele vrátiti něc, nabytou jednáním neplatným podle § 1 zák. č. 128/1946 Sb., nýbrž má význam jen při vypořádání vzájemných nároků stran č. 248.

Dobré mravy viz mravy dobré.

Dohoda dědická viz pozůstalost.

Doly viz znárodnění.

Domněnka úmrtní viz prohlášení za mrtvého.

Domovníci: podání žaloby o vyklizení domovníckého bytu je samo o sobě dostatečným projevem vůle k zrušení domovníckého poměru č. 188.

Donucení viz vady vůle.

Dopis informační: informační dopis bývalého zaměstnavatele o pracovních schopnostech a výkonu propuštěného zaměstnance, zasláný důvěrně osobě, u níž se zaměstnanec uchází o zaměstnání, se rovná vysvědčení podle § 44 zák. č. 154/1934 Sb. o soukromých zaměstnancích č. 344.

Dopravní skupina zasilatelství a skladování viz zasilatel.

Doručování: za sporu o výpověď z nájemního předmětu lze podle okolností bez porušení zásady souseděvací (§ 562, odst. 1 c. ř. s.) změnit údaje obsažené v námitkách proti mimosoudní výpovědi o době a způsobu jejího doručení č. 299.

- má-li vypovídaný déle trvajícím pobytem v místě značně vzdáleném od svého bydliště, nelze den náhradního doručení výpovědi do rukou manželky v jeho bytě považovat za den sdělení mimosoudní výpovědi vypovídanému č. 299.
- i v řízení nesporném lze účastníkovi, jehož pobyt není znám, zříditi opatrovníka podle § 115 c. ř. s. (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 340.
- tento opatrovník je nejen povinen přijmout usnesení s účinky pro účastníka, nýbrž za podmínek § 8 c. ř. s. se i účastnit řízení a podat i opravný prostředek, dokud do řízení nevstoupí zákonný zástupce účastníků; je-li toho třeba, je oprávněn učinit návrh, aby byl zákonný zástupce zřízen č. 340.

Dospělost pohledávky viz splatnost pohledávky.

Dovolací rekurs viz stížnost dovolací.

Dovolání viz též vadnost řízení.

- jsou-li nové okolnosti a důkazy, uplatňované manželem žalovaným na rozluhu manželství teprve v dovolání proti rozsudku, jímž bylo manželství sporných stran rozloučeno z důvodu hlubokého rozvratu z viny obou stran, podle stavu spisu rozhodné pro posouzení stupně zavinění obou manželů na hlubokém rozvratu a tím i žalobcova oprávnění k žalobě, nutno poskytnouti i dovolatelu odpůrci příležitost k uvedení nových námitek a důkazů pro obhájení jeho procesního stanoviska a pro posouzení stupně zavinění obou sporných stran č. 200.

- ustanovení § 2 nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu č. 244.

Dozorčí rada viz společenstvo.

Dražba nucená nemovitosti: dokud nebylo v řízení podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušeno rozhodnutí t. zv. Oberlandratu, jímž bylo dražiteli zakázáno činit podání nad určitou výši, nemůže se dražitel domáhati zrušení usnesení o příklepu nemovitosti podle zák. č. 76/1946 č. 252.

Dražba nucená věci movitých: neupozornil-li exekuční soudce výkonné orgány na zákaz výkonu exekuce podle § 6 vl. nař. č. 199/1938 Sb. a nepoučil-li je, aby si vhodným dotazem zjednali před provedením exekučního prodeje jistotu, zda není namířen proti osobám uvedeným v § 1 cit. nař., nebo provedl-li výkonný orgán prodej zabavených věcí dražbou, ač mu bylo známo, že povinný je osobou uvedenou v § 1 cit. vl. nař., jde o porušení povinnosti podle § 1 syndikátního zákona, zakládající za ostatních podmínek tohoto ustanovení a ustanovení § 6 cit. vl. nař. nárok dlužníkův na náhradu škody č. 283.

Dražba společné věci: plyne-li již z obsahu žaloby domáhající se rozdělení spoluvlastnictví prodejem společné věci veřejnou dražbou (§ 843 obč. zák.), že věc podle své povahy nepřipouští reálné rozdělení buď vůbec nebo alespoň ne bez značného znehodnocení, není třeba, aby to žalobce výslovně tvrdil a dokazoval č. 285.

- v řízení, jímž se uplatňuje podle zákona č. 76/1946 Sb. odpor proti příklepu udělenému v dražbě podle § 352 ex. ř., je rekursní lhůta osmidená č. 295.

Družstva viz společenstva.

Držba: národní správa, zavedená podle § 2 dekretu č. 5/1945 Sb. na majetek osoby státně nespolehlivé, se nevztahuje na majetek jiných osob, který osoba nespolehlivá toliko drží č. 215.

- zavedením národní správy do podniku nejsou dotčeny ani vlastnické právo k němu, ani držba ve smyslu § 97 nesp. pat. č. 255.

Důkaz viz též kniha pozemková, pozůstalost, rejstřík obchodní, restituce majetkové, znárodnění, žaloba o obnovu.

- je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), povolil-li soud zápis firmy podniku jen podle výměru správního úřadu povolujícího vrácení podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., aniž žádal důkaz pravoplatnou odevzdací listinou o přechodu podniku na dědice a důkaz o výslovném souhlasu spoludědiců k dalšímu vedení dosavadní firmy č. 197.
- jsou-li nové okolnosti a důkazy, uplatňované manželem žalovaným na rozlučku manželství teprve v dovolání proti rozsudku, jímž bylo manželství sporných stran rozloženo z důvodu hlubokého rozvratu z viny obou stran, podle stavu spisu rozhodné pro posouzení stupně zavinění obou manželů na hlubokém rozvratu a tím i žalobcova oprávnění k žalobě, nutno poskytnouti i dovolatelu odpůrci příležitost k uvedení nových námitek a důkazů pro obhájení jeho procesního stanoviska a pro posouzení stupně zavinění obou sporných stran č. 200.
- žaloba na zrušení spoluvlastnictví je právem každého spoluvlastníka plynoucím již ze zákona; k uplatnění tohoto práva není třeba průkazu o jeho odůvodněnosti; je naopak na žalovaném spoluvlastníkovi, aby namítal a prokázal zákonné důvody svědčící proti jeho výkonu č. 201.
- osvědčením generálního konsulátu Československé republiky (v Londýně) není prokázána státní spolehlivost ve smyslu § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 241.
- jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o odůvodnění manželského původu při provádění důkazu vyšetřením dědicko-biologickým s posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je »prakticky vyloučeno« č. 318.
- třebas strana podala ve sporu vedeném v době nesvobody připomínky k znaleckému posudku a třebas soud k nim vzal zřetel, jde přece o ztížení provedení důkazu znalcem ve smyslu čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku, nemohla-li je pro zaneprázdnění a vyčerpatelnost odbojovou činností značného stupně vypracovat tak, že by v nich uvedla i skutečnosti a důkazy měnící skutkový základ, na němž znalecký posudek spočíval; pokud nelze mít za to,

že zaneprázdnění a vyčerpanost strany odbojovou činností dosáhly takovéto intensity č. 342.

Důkaz smrti viz prohlášení za mrtvého.

Důvod delační viz dědic, pořízení poslední, pozůstalost.

- dovolací viz vadnost řízení.
- nárok: v restitučním řízení lze rozhodnout odděleně o důvodu uplatněného nároku samostatným usnesením č. 338.

Exekuce viz i dražba nucená.

- dokud nebylo v řízení podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušeno rozhodnutí t. zv. Oberlandratu, jímž bylo dražiteli zakázáno činit podání nad určitou výši, nemůže se dražitel domáhati zrušení usnesení o příklepu nemovitosti podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 252.
- k vymožení pohledávek splatných za trvání národní správy (pojistné příspěvky veřejnoprávního pojištění) je přípustná proti národnímu správci exekuce na majetek, který spravuje, byť byl tento majetek konfiskován podle dekretu č. 108/1945 Sb. č. 267.
- § 7: byly-li jednotlivé části majetku téže osoby dány pod různé národní správy, nelze vésti podle exekučního titulu vydaného proti jednomu z národních správců exekuci na majetkové kusy podléhající jinému národnímu správci č. 290.
- exekuční titul vydobytý v době trvání národní správy (dekret č. 5/1945 Sb.) proti osobě, jejíž majetek byl dán pod národní správu, není vykonatelný proti národnímu správci, třebas se týkal majetku, na nějž byla národní správa zavedena; lhotejno, že v době zahájení sporu, z něhož exekuční titul vyšel, nebyla ještě národní správa poznamenána v obchodním rejstříku č. 341.
- § 10: lze se domáhati žalobou zjištění, že z rozsudku, jímž bylo určité osobě pravoplatně přisouzeno nějaké plnění, není oprávněna tato osoba, nýbrž nynější žalobce, který byl v původní žalobě nesprávně označen č. 226.
- § 17: exekuční žalobou (§ 17 ex. ř.) lze se domáhati zrušení exekuce jen pokud není exekuční řízení pravoplatně skončeno č. 250.
- §§ 24 a násl.: neupozornil-li exekuční soudce výkonné orgány na zákaz výkonu exekuce podle § 6 vl. nař. č. 199/1938 Sb. a nepoučil-li je, aby si vhodným dotazem zjednali před provedením exekučního prodeje jistotu, zda není namířen proti osobám uvedeným v § 1 cit. nař., nebo provedl-li výkonný orgán prodej zabavených věcí dražbou, ač mu bylo známo, že povinný je osobou uvedenou v § 1 cit. vl. nař., jde o porušení povinnosti podle § 1 syndikátního zákona, zakládající za ostatních podmínek tohoto ustanovení a ustanovení § 6 cit. vl. nař. nárok dlužníkův na náhradu škody č. 283.
- § 35 — § 37 viz žaloba o nepřípustnost exekuce.
- § 65 viz stížnost v řízení exekučním.
- § 78: exekuční řízení, v němž vystupuje jako strana rada starších československé církve, je zmatečné podle § 7 c. ř. s. a § 78 ex. ř. č. 167.
- §§ 87 a násl. (nucené zřízení zástavního práva): právní názor nižších soudů, že se nelze v restitučním řízení domáhati neplatnosti vkladu nuceného zástavního práva pro náklady trestního řízení a vazby podle rozsudku německého soudu, dokud tento rozsudek nebyl jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn, se přiči jasněmu a nepochybnému znění § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 265.
- §§ 97 a násl. viz správa vnucená nemovitosti.
- §§ 133 a násl. viz dražba nucená nemovitosti.
- §§ 270—289 viz dražba nucená věcí movitých.
- §§ 378 a násl. viz prozatímní opatření.

Exekuční komisař viz exekuce (§ 24 ex. ř.), syndikátní odpovědnost.

Finanční prokuratura: finanční prokuratura je oprávněna vypovědět jménem Fondu národní obnovy nájemní předmět (byt) v domě konfiskovaném podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. č. 271.

- dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu, pokud se týče Fondu národní obnovy, nápravy knihovního vkladu, má-li za to, že jeho povolení je v rozporu s předpisy o konfiskaci nebo cíli jimi sledovanými č. 309.

Firma viz též obchodní rejstřík.

- je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), povolil-li soud zápis firmy podniku jen podle výměru správního úřadu povolujícího vrácení (§ 24 dekr. č. 5/1945 Sb., aniž žádal důkaz pravoplatnou odevzdací listinou o přechodu podniku na dědice a důkaz o výslovném souhlasu spoludědiců k dalšímu vedení dosavadní firmy č. 197.
- poznámka národní správy v obchodním rejstříku nemůže se omezit na povšechné zjištění, že byla do podniku zavedena národní správa, nýbrž musí z ní být patrný i orgán, který národní správu zavedl, jméno a bližší označení národního správce a způsob, jímž znamená firmu č. 243.
- dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nesvobody a o němž zaniknuvší společnost tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní persequce, odstraněny podle zák. č. 128/1946 Sb., nelze znovu zapsat do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti; do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětný zápis do obchodního rejstříku č. 257.

Fond národní obnovy viz též konfiskace, pozůstalost, restituce majetková.

- konfiskací dlužníkovu majetku podle dekretů presidenta republiky č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací, ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.
- propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1945 Sb. se odsouzený nezproštuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil Československý stát č. 191.
- k zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidělený nebo přidělováný; souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekr. č. 5/1945 Sb., k tomu nestačí č. 234.
- vyslovením konfiskace podle dekretů č. 12/1945 Sb. a 108/1945 Sb. se stává dříve zřízený národní správce majetku nyní konfiskovaného orgánem Fondu národní obnovy; jinak však nenastává v jeho osobě žádná změna č. 241.
- restituční nárok lze uplatnit i proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.), ten je však oprávněn vyzvat Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho; do té doby, než Fond učiní takového prohlášení, je zastupován národním správcem jako svým orgánem č. 241.
- majetek nabytý osobou státně nespolehlivou podléhá konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., i když byl nabyt teprve v mezidobí od skončení okupace do vyhlášení uvedeného dekretu č. 247.
- za podmínek § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky bez ohledu na to, zda je

dědic vykonal či nikoliv; Fond národní obnovy je oprávněn vykonat na místo dědice konfiskované dědické právo dědickou přihláškou č. 247.

- k povolení pouhé poznámky pořadí pro zřízení zástavního práva na nemovitosti pod národní správou a podléhající konfiskaci není třeba ani svolení podle § 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., ani souhlasu Fondu národní obnovy č. 253.
- Československý stát a Fond národní obnovy nejsou oprávněni k rekursu proti usnesení, jímž byla pouze přijata dědická přihláška k pozůstalosti po zůstaviteli německé národnosti č. 254.
- zjistí-li pozůstalostní soud z výměru příslušného okresního národního výboru, že zůstavitelův majetek je konfiskován podle dekr. č. 108/1945 Sb., usnese se, že pozůstalost pro nedostatek jmění neprojedná a vyzoomí o tom Fond národní obnovy; dokud pozůstalostní soud nezjistí, že jde o konfiskovaný majetek, provede toliko úkony nutné k zabezpečení pozůstalostního jmění, zejména sepiše úmrtní zápis, zřídí inventář, po případě pozůstalost zapečetí č. 255.
- finanční prokuratura je oprávněna vypovědět jménem Fondu národní obnovy nájemní předmět (byt) v domě konfiskovaném podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. č. 271.
- i opatrovnícký soud musí přihlídnout k předpisům konfiskačním a k důsledkům z nich vyplývajícím, schvaluje-li za opatrovance ujednání o zkonfiskovaném majetku (vkladní listinu) č. 296.
- Fond národní obnovy je účastníkem řízení o soudní schválení ujednání o zkonfiskovaném majetku, v němž je opatrovanec stranou č. 296.
- poznámku konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. musí soud povolit na pouhou žádost Fondu národní obnovy, z jejíhož obsahu vyplývá, že jde o případ konfiskace podle uvedeného dekretu; není třeba, aby Fond doložil žádost listinami prokazujícími konfiskaci; vysloví-li poté příslušný správní úřad, že nemovitost nepodléhá konfiskaci, nutno poznámku vymazat č. 298.
- i když byl konfiskát vlastníkem nemovitosti jen k třem ideálním čtvrtinám, nutno přece poznamenat konfiskaci na celé nemovitosti, navrhl-li to Fond národní obnovy (§ 1, odst. 5 dekr. č. 108/1945 Sb.) č. 298.
- Fond národní obnovy je účastníkem řízení o výmaz veřejných společníků Němců, jichž majetková práva byla konfiskována, z obchodního rejstříku č. 301.
- tvrdí-li Fond národní obnovy v žalobě o nepřipustnost exekuce vedené proti národnímu správci na majetek jím spravovaný, že tento majetek propadl konfiskaci, je sice k této žalobě oprávněn, exekuce sama je však bez jakéhokoliv omezení přípustná, jestliže vymáhaná pohledávka vznikla po 30. říjnu 1945 při normálním provozu podniku národní správou (národním správcem) č. 306.
- nepřevzal-li Fond národní obnovy pohledávku vzniklou v době po 9. květnu 1945 z provozu majetku daného pod národní správou k vypořádání podle § 2, odst. 1 zák. č. 31/1947 Sb., nemůže se Československý stát bránit s úspěchem vylučovací žalobou exekuci vedené pro tuto pohledávku proti národnímu správci č. 307.
- dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu, pokud se týče Fondu národní obnovy, nápravy knihovního vkladu, má-li za to, že jeho povolení je v rozporu s předpisy o konfiskaci nebo cíli jimi sledovanými č. 309.
- nezabýval-li se pozůstalostní soud vůbec otázkou, zda v osobě zůstavitelově byly splněny podmínky pro konfiskaci majetku proto, že se usnesl neprojednat pozůstalost pro nedostatek jmění (§ 72 nesp. pat.), není Fond národní obnovy oprávněn k rekursu proti tomuto usnesení č. 325.

- — restituční nárok vstahující se na majetek osoby státně nespolehlivé pod národní správou dlužno uplatnit jen proti národnímu správci jako odpůrci; Fond národní obnovy je účastníkem restitučního řízení, uplatňuje-li v něm proti navrhovateli vzájemný nárok podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. č. 332.
- — nebyla-li na majetek osoby státně nespolehlivé zavedena národní správa, dlužno restituční nárok uplatnit proti Fondu národní obnovy jako odpůrci č. 332.
- — není-li pozůstalostní majetek nebo jeho části v přímé správě Fondu národní obnovy, není tento Fond účastníkem řízení o zrušení odevzdací listiny podle zák. č. 76/1946 Sb.; je jím však národní správa Vystěhovaleckého fondu, jemuž odevzdací listinou část pozůstalosti připadla č. 337.
- — podléhá-li osoba, která nabyla majetku neplatně podle § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb., ustanovení § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou konfiskovány i její nároky podle § 7, odst. 1, první věta zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.
- — majetkem vyňatým z konfiskace podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. nutno rozumět celý souhrn restitučních nároků, t. j. nejen nároky na vrácení věci nebo práva či jiná oprávnění podle § 6, odst. 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., nýbrž i na náhradu podle § 6, odst. 3 in princ. a § 7, odst. 1, druhá věta tohoto zákona č. 348.
- — nárok na srážku podle § 7, odst. 1, druhá věta zák. č. 128/1946 Sb. přísluší restituentu proti každému podle tohoto zákona legitimovanému odpůrci, pokud se týče účastníku restitučního řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, první věta tohoto zákona; je-li restituentovým odpůrcem stát (Fond národní obnovy), který nabyl nároku podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. konfiskací podle § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou podmínky srážky splněny podle speciálních předpisů zákona č. 128/1946 Sb. a nezáleží na tom, zda jsou splněny i obecné podmínky započtení podle §§ 1438 a násl. obč. zák.; tytéž zásady platí obdobně též o nároku restituentova odpůrce na náhradu nákladů učiněných na věc podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.

Forma právních jednání: zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídně manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společně nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí tržové smlouvy (§ 936 obč. zák.); tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu č. 345.

Fuse společnosti viz sloučení společností.

Generální konsulát viz konsulát.

Hodnota věci viz cena.

Hospodář vnucený viz vnucený hospodář.

Hospodářství řízené viz řízené hospodářství.

Hrubá nedbalost viz nedbalost hrubá.

Chodník veřejný: k výkladu § 1, odst. 1 a § 4, odst. 2 vl. nař. č. 1/1943 Sb. o čištění veřejných chodníků; v době tvoření náledí nebo trvalého sněžení splní vlastník domu povinnost čistit chodník hraničící s jeho nemovitostí tím, že ho udržuje schůdným buď opětovným odstraňováním sněhu nebo opětovným posypáváním náledí zdrsňující hmotou v obdobích odpovídajících povětrnostním poměrům a v rozsahu potřebném pro chodce; po skončení nepohody je vlastník domu povinen odstranit náledí (kluzkost) a sníh s celé šíře chodníku č. 293.

Indie: uznání rozsudku indického soudu, jímž byl podle indického rozlučkového zákona č. 4/1869 zrušen pro cizoložství manželský svazek, pro oblast československého právního řádu č. 333.

Informační dopis viz dopis informační, zaměstnanci.

Intervence exekuční viz žaloba o nepřipustnost exekuce.

- **vedlejší:** konfiskací dlužníkovu majetku podle dekr. č. 12/1945 a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací, ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.

Inventář pozůstalostního jmění viz pozůstalost.

Jednání na případ smrti: není darováním na případ smrti, nýbrž mezi živými pod resolutivní výminkou, prohlásil-li dárce, že nevrátí-li se z koncentračního tábora ani on ani jeho děti, může si obdarovaný ponechat věc, již má pro dárce v úschově č. 236.

- — dědickou dohodou může dědic vzít na sebe závazek, že pozůstalost bez souhlasu spoludědice nezciží ani nezadluží a že ji jednáním mezi živými nebo na případ smrti přenechá spoludědici; pokud se však tento závazek vztahuje též na jeho majetek, nepatřící do pozůstalosti, není platný, jestliže se dědickou dohodou obcházejí ustanovení o právních jednáních na případ smrti č. 251.

Jistota: první rok není určen k tomu, aby se při něm jednalo o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. o společnosti s ručením omezeným č. 326.

- v návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. není třeba osvědčit škodu hrozící společnosti s ručením omezeným z toho, že usnesení společníků bylo napadeno žalobou podle § 41, odst. 1 cit. zák. č. 326.

Kandidáti advokacie: zhodnocení právní služby, konané u advokáta podle § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb., není dáno do volné úvahy soudu č. 212.

- — výhoda udělená zákonem č. 201/1946 Sb. přísluší všem absolventům práv, bez ohledu na to, kdy dosáhli absolutoria a kdy vykonali historickoprávní a judičiální státní zkoušku, jen když konali právnické práce u advokáta v době po uzavření vysokých škol do konce doby nesvobody č. 212.

Kniha pozemková: pokud nejde o majetek, který může být vrácen podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., lze se vrácení majetku pozbytého po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce domáhati jedině v řízení podle zákona č. 128/1946 Sb., nikoli pouhou žádostí o obnovení knihovního stavu nebo návrhem na zrušení usnesení, jímž byl za okupace proveden v pozemkových knihách převod tohoto majetku podle čl. 6 dekretu o obnovení právního pořádku (zákon č. 76/1946 Sb.); to platí i v případech, v nichž byla žádost podána před vydáním zákona č. 128/1946 Sb. č. 164.

- — národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu je oprávněna podati stížnost proti usnesení knihovního soudu, jímž byl povolen vklad vlastnického práva na knihovni těleso jí spravované, aniž k tomu potřebuje schválení nadřízeného orgánu podle §§ 7, 22 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 164.

- — knihovní poznámka konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb., je na překážku vkladu vlastnického práva podle rozsudku vydaného po právní účinnosti uvedeného dekretu proti konfiskátovi, třebaž k ní došlo teprve za rekursního řízení č. 175.

- v žalobní žádosti žaloby na vydání listiny způsobilé ke vkladu vlastnického práva dlužno uvést též právní důvod nabytí č. 180.
- knihovní soud příslušný k zápisu poznámky národní správy podle dekr. č. 5/1945 Sb., je povinen zkoumat věcnou příslušnost správního úřadu, který vydal výměr o národní správě č. 181.
- není-li z výměru okresní správní komise o zavedení národní správy zřejmo, že výměr byl vydán v mezích její pravomoci (§§ 7 a 9 dekr. č. 5/1945 Sb.), nelze na jeho základě poznamenat národní správu v pozemkové knize č. 181.
- vl. nař. č. 205/1941 Sb., jímž se znovu mění předpisy o právním poměru k přidělené půdě, je použitelné podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. ve znění zák. č. 12/1946 Sb. č. 183.
- po uplynutí patnáctileté lhůty počítané podle § 2, odst. 1 zák. č. 93/1931 Sb. lze sice povolit výmaz omezení vlastnického práva bez potvrzení podle § 6, odst. 2 uvedeného zákona, musí však být předložen doklad o tom, že na nabyté nemovitosti nevázne některá z pohledávek uvedených v § 2 citovaného zákona; takto vážnou pohledávkou je i pohledávka knihovně nezapsaná, zajištěná zákonným zástavním právem v zájmu veřejném č. 183.
- poznámka podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb., je prozatímním opatřením podle exekučního řádu, na něž se vztahuje předpis § 402, odst. 2 ex. ř. č. 220.
- je-li ve spoluvlastnictví těchto osob více nemovitostí tvořících samostatná knihovní tělesa, lze se domáhati zrušení spoluvlastnictví i jen k jediné z nich č. 223.
- k zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidělený nebo přidělováný; souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekr. č. 5/1945 Sb. k tomu nestačí č. 234.
- k povolení pouhé poznámky pořadí pro zřízení zástavního práva na nemovitosti pod národní správou a podléhající konfiskaci není třeba ani svolení podle § 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., ani souhlasu Fondu národní obnovy č. 253.
- daly-li strany vrácením zálohy kupitelem a jejím přijetím prodátelem najevo, že smlouvou o prodeji nemovitosti, jejíž schválení bylo podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. v době okupace odepřeno, nechtějí být dále vázány, nestala se tato smlouva způsobitým titulem ke vkladu vlastnického práva ani tím, že po skončení okupace jedna z nich bez souhlasu druhé dosáhla jejího schválení podle uvedeného vládního nařízení, ani tím, že výměr správního úřadu z doby okupace, jímž bylo schválení její odepřeno, byl poté zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. č. 292.
- i opatrovnícký soud musí přihlídnout k předpisům konfiskačním a k důsledkům z nich vyplývajícím, schvaluje-li za opatrovance ujednání o zkonfiskování majetku (vkladní listinu) č. 296.
- poznámku konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. musí soud povolit na pouhou žádost Fondu národní obnovy, z jejíhož obsahu vyplývá, že jde o případ konfiskace podle uvedeného dekretu; není třeba, aby Fond doložil žádost listinami prokazujícími konfiskaci; vysloví-li poté příslušný správní úřad, že nemovitost nepodléhá konfiskaci, nutno poznámku vymazat č. 298.
- i když byl konfiskát vlastníkem nemovitosti jen k třem ideálním čtvrtinám, nutno přece poznamenati konfiskaci na celé nemovitosti, navrhl-li to Fond národní obnovy (§ 1, odst. 5 dekr. č. 108/1945 Sb.) č. 298.
- dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna do-

máhat se jménem státu, pokud se týče Fondu národní obnovy, nápravy knihovního vkladu, má-li za to, že jeho povolení je v rozporu s předpisy o konfiskaci nebo cíli jimi sledovanými č. 309.

- správní orgány nejsou podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. oprávněny vrátit majetek pozbytý pod »tlakem okupace« (§ 1 cit. dekr.), nýbrž jen majetek pozbytý v důsledku národní, politické nebo rasové perzekuce (§ 24, odst. 1 cit. dekr.) č. 309.
- byl-li k žádosti o knihovní zápis připojen výměr správního úřadu, že trhovat smlouva, o níž se žádost opírá, nepotřebovala schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb., ježto účinnost tohoto vládního nařízení zanikla skončením branné pohotovosti státu, je knihovní soud tímto výměrem, je-li formálně správný, vázán č. 317.
- pokud okolnost, že rozhodnutí správního úřadu nemělo všechny formální náležitosti správního aktu, není důvodem jeho neplatnosti vzhledem k tomu, že tím nebyla stížena ochrana práv osob, jichž se toto rozhodnutí týká č. 317.
- vyhláška ministra průmyslu podle § 12 dekr. č. 100/1945 Sb. nestačí, nejde-li o znárodnění podle § 4, odst. 4 uvedeného dekretu, ke vkladu vlastnického práva pro národní podnik k nemovitosti knihovně připsané znárodněnému podniku; knihovní žádost třeba doložit též veřejnou listinou prokazující, že znárodnění se vztahuje i na nemovitost, již se knihovní vklad týká č. 330.

Kolísni opatrovník: o neshodě mezi nerozvedenými a nerozloučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzeném jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném; nezletilým dětem nutno v tomto řízení zřídit pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka č. 280.

- osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolísniho opatrovníka č. 336.

Komisař exekuční viz syndikátní odpovědnost.

Komise očistné: zaměstnanci bank, znárodněných podle dekr. č. 102/1945 Sb., nejsou zaměstnanci ve smyslu § 1, odst. 1, A, c) dekr. č. 105/1945 Sb. o očistných komisích pro přezkoumání činnosti veřejných zaměstnanců č. 221.

Komitent viz též zasilatel.

Kompensace viz započtení.

Koncentrační zásada viz zásada soustředovací.

Konfiskace majetku (dekr. č. 12/1945 Sb., 108/1945 Sb.) viz též Fond národní obnovy a Národní pozemkový fond, obnovení právního pořádku.

- **majetek podléhající konfiskaci:** konfiskaci dlužníkovu majetku podle dekr. č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací, ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.
- propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1945 Sb. se odsouzený nezproštuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil Československý stát č. 191.

- — odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je jeho osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku č. 191.
- — pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva č. 191.
- — i když již správní úřad vydal výměr o konfiskaci majetku hledíc k tomu, že jeho vlastníky byly v rozhodné době osoby uvedené v § 1 (1) dekr. č. 108/1945 Sb., není tím dotčen nárok osoby státně spolehlivé na vrácení tohoto majetku pozbytého v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce č. 217.
- — majetek nabytý osobou státně nespolehlivou podléhá konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb., i když byl nabyt teprve v mezidobí od skončení okupace do vyhlášení uvedeného dekretu č. 247.
- — za podmínek § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky bez ohledu na to, zda je dědic vykonal či nikoliv; Fond národní obnovy je oprávněn vykonati na místo dědice konfiskované dědické právo dědickou přihláškou č. 247.
- **konfiskace a národní správce:** vyslovením konfiskace podle dekr. č. 12/1945 Sb. a 108/1945 Sb. se stává dříve zřízený národní správce majetku nyní konfiskovaného orgánem Fondu národní obnovy; jinak však nenastává v jeho osobě žádná změna č. 241.
- — restituční nárok lze uplatnit i proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.), ten je však oprávněn vyzvatí Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho; do té doby, než Fond učiní takového prohlášení, je zastupován národním správcem jako svým orgánem č. 241.
- — konfiskaci podle dekr. č. 12/1945 Sb. se nic nemění ani v osobě, ani v postavení národního správce, který byl tomuto majetku zřízen; národní správce je i po konfiskaci oprávněn k žalobě o vyklizení bytu ze zkonfiskované nemovitosti; toto oprávnění národního správce je výlučné potud, že v případech krytých dekretem č. 5/1945 Sb. je vyloučeno, aby stát jednal na místě národního správce, ledaže by majetek převzal přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy č. 262.
- **věci sporné a exekuční:** konfiskací dlužníkovu majetku podle dekr. č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací, ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.
- — odsouzený podle dekr. č. 16/1945 Sb., jehož majetek propadl ve prospěch státu, je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je jeho osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku č. 191.
- — pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva č. 191.
- — ani zavedením národní správy, ani konfiskací majetku podle dekretu č. 12/1945 Sb., nebo č. 108/1945 Sb. nepozbyly fyzické osoby německé národnosti pasivní procesní způsobilosti ke sporu, v němž jsou žalovány o splnění svých osobních závazků, vzniklých před konfiskací č. 193.
- — tvrdí-li Fond národní obnovy v žalobě o nepřípustnost exekuce vedené proti národnímu správci na majetek jím spravovaný, že tento majetek propadl konfiskaci, je sice k této žalobě oprávněn, exekuce sama je však bez jakéhokoliv omezení přípustná, jestliže vymáhaná pohledávka vznikla po 30. říjnu 1945 při normálním provozu podniku národní správou (národním správcem) č. 360.

- — nepřevzal-li Fond národní obnovy pohledávku vzniklou v době po 9. květnu 1945 z provozu majetku daného pod národní správu k vypořádání podle § 2, odst. 1 zák. č. 31/1947 Sb., nemůže se Československý stát bránit s úspěchem vylučovací žalobou exekuci vedené pro tuto pohledávku proti národnímu správci č. 307.
- — i když byla v základním sporu žalována a odsouzena strana, jejíž majetek byl v době zahájení sporu konfiskován, není přece tato strana oprávněna k žalobě o obnovu, leč by novými skutečnostmi a důkazy doličovala, že již v základním sporu měla být žaloba vzhledem k nastalé konfiskaci zamítnuta č. 308.
- — k nedostatku aktivní legitimace k žalobě o obnovu plynoucí z předpisů § 20 dekr. č. 5/1945 Sb. a dekr. č. 12/1945 Sb., nutno přihlížeti z úřední povinnosti v každém období řízení č. 308.
- **věci poručenské a opatrovnické** viz též opatrovnictví.
- — skutečnost, že majetek rodičů, na nichž se dcera domáhá vyplacení věna, podléhá konfiskaci, nevylučuje přiznání nároku na vyplacení věna proti rodičům č. 176.
- — i opatrovnický soud musí přihlídnout k předpisům konfiskačním a k důsledkům z nich vyplývajícím, schvaluje-li za opatrovance ujednání o zkonfiskovaném majetku (vkladní listina) č. 296.
- — Fond národní obnovy je účastníkem řízení o soudní schválení ujednání o zkonfiskovaném majetku; v němž je opatrovanec stranou č. 296.
- **věci knihovní** viz též kniha pozemková.
- — knihovní poznámka konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb., je na překážku vkladu vlastnického práva podle rozsudku vydaného po právní účinnosti uvedeného dekretu proti konfiskátovi, třebas k ní došlo teprve za rekursního řízení č. 175.
- — k zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidělený nebo přidělováný; souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekr. č. 5/1945 Sb. k tomu nestačí č. 234.
- — k povolení pouhé poznámky pořadí pro zřízení zástavního práva na nemovitosti pod národní správou a podléhající konfiskaci není třeba ani svolení podle § 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., ani souhlasu Fondu národní obnovy č. 253.
- — poznámku konfiskace podle § 5, odst. 1, č. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. musí soud povolit na pouhou žádost Fondu národní obnovy, z jejíhož obsahu vyplývá, že jde o případ konfiskace podle uvedeného dekretu; není třeba, aby Fond doložil žádost listinami prokazujícími konfiskaci; vysloví-li poté příslušný správní úřad, že nemovitost nepodléhá konfiskaci, nutno poznámku vymazat č. 298.
- — i když byl konfiskát vlastníkem nemovitosti jen k třem ideálním čtvrtinám, nutno přece poznamenati konfiskaci na celé nemovitosti, navrhl-li to Fond národní obnovy (§ 1, odst. 5 dekr. č. 108/1945 Sb.) č. 298.
- — dokud není příslušným správním orgánem pravoplatně vysloveno, že majetek je vyňat z konfiskace, je finanční prokuratura oprávněna domáhat se jménem státu, pokud se týče Fondu národní obnovy, nápravy knihovního vkladu, má-li za to, že jeho povolení je v rozporu s předpisy o konfiskaci nebo cíli jimi sledovanými č. 309.
- **věci pozůstalostní** viz též pozůstalost.
- — dříve než pozůstalostní soud vysloví, že se pozůstalost neprojedná (§ 72 nesp. pat.) proto, že jmění propadlo konfiskaci podle dekr. č. 12 a 108/1945 Sb., musí mít pro tento svůj výrok podklad v pravoplatném rozhodnutí správního orgánu; soudům nepřisluší zabývat se otázkou konfiskace ani předběžně č. 187.

- jde po případě o zmatečnost podle § 41, písm. g) zákona č. 100/1931 Sb., usnesli-li se pozůstalostní soud, že neprojedná pozůstalost, ježto je zkonfiskována, aniž před tím slyšel dědice č. 187.
- za podmínek § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky bez ohledu na to, zda je dědic vykonal či nikoliv, Fond národní obnovy je oprávněn vykonati na místo dědice konfiskované dědické právo dědicou přihláškou č. 247.
- je na pozůstalostním soudu, aby zjistil dříve než rozhodne o dědické přihlášce Fondu národní obnovy podané na místě dědiců, jichž majetek podléhá konfiskaci, dotazem u příslušného okresního národního výboru, zda jsou v osobách dědiců splněny podmínky konfiskace, zda výměr o tom je podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb. pravoplatný a aby podle okolností vyslechl účastníky č. 247.
- Československý stát a Fond národní obnovy nejsou oprávněni k rekursu proti usnesení, jímž byla pouze přijata dědická přihláška k pozůstalosti po zůstaviteli německé národnosti č. 254.
- zjistí-li pozůstalostní soud z výměru příslušného okresního národního výboru, že zůstavitelův majetek je konfiskován podle dekr. č. 108/1945 Sb., usnese se, že pozůstalost pro nedostatek jmění neprojedná a vyrozumí o tom Fond národní obnovy; dokud pozůstalostní soud nezjistí, že jde o konfiskovaný majetek, provede toliko úkony nutné k zabezpečení pozůstalostního jmění, zejména sepiše úmrtní zápis, zřídí inventář, po případě pozůstalost zapečetí č. 255.
- Národní pozemkový fond není účastníkem řízení o soupisu a zajištění majetku, jež provádí pozůstalostní soud před tím, než bylo zjištěno, zda pozůstalostní majetek podléhá konfiskaci č. 282.
- je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), usnesly-li se nižší soudy, že pozůstalost nebude projednána, ježto zůstavitelovo jmění propadlo konfiskaci, ačkoliv zůstavitel ještě zanechal jmění nabyté po 30. říjnu 1945 č. 302.
- nezabýval-li se pozůstalostní soud otázkou, zda v osobě zůstavitelově byly splněny podmínky pro konfiskaci majetku proto, že se usnesl neprojednat pozůstalost pro nedostatek jmění (§ 72 nesp. pat.), není Fond národní obnovy oprávněn k rekursu proti tomuto usnesení č. 325.
- není-li pozůstalostní majetek nebo jeho části v přímé správě Fondu národní obnovy, není tento Fond účastníkem řízení o zrušení odevzdací listiny podle zákona č. 76/1946 Sb.; je jím však národní správa Vystěhovaleckého fondu, jemuž odevzdací listinou část pozůstalosti připadla č. 337.
- **věci rejstříkové:** Fond národní obnovy je účastníkem řízení o výmaz veřejných společníků Němců, jichž majetková práva byla konfiskována, z obchodního rejstříku č. 301.
- **věci restituční** viz též restituce majetková.
- i když již správní úřad vydal výměr o konfiskaci majetku hledě k tomu, že jeho vlastníky byly v rozhodné době osoby uvedené v § 1 (1) dekr. č. 108/1945 Sb., není tím dotčen nárok osoby státně spolehlivé na vrácení tohoto majetku pozbytého v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce č. 217.
- restituční nárok lze uplatnit i proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.), ten je však oprávněn vyzvatí Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho; do té doby, než Fond učiní takovéto prohlášení, je zastupován národním správcem jako svým orgánem č. 241.
- soud rozhodující o restitučním nároku je pouze oprávněn posoudit, zda jsou v konkrétním případě pochybnosti o státní spolehlivosti; k rozhodnutí o otázce státní spolehlivosti je však příslušný jen okresní národní výbor č. 241.

- osvědčením generálního konsulátu Československé republiky (v Londýně) není prokázána státní spolehlivost ve smyslu § 5, odst. 3 zák. č. 126/1946 Sb. č. 241.
- podléhá-li osoba, která nabyla majetku neplatně podle § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb., ustanovení § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou konfiskovány i její nároky podle § 7, odst. 1, první věta zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.
- majetkem vyňatým z konfiskace podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. nutno rozumět celý souhrn restitučních nároků, t. j. nejen nároky na vrácení věci nebo práva či jiná oprávnění podle § 6, odst. 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., nýbrž i na náhradu podle § 6, odst. 3 in princ. a § 7, odst. 1, druhá věta tohoto zákona č. 348.
- nárok na srážku podle § 7, odst. 1, druhá věta zák. č. 128/1946 Sb. přísluší restituentu proti každému podle tohoto zákona legitimovanému odpůrci, pokud se týče účastníku restitučního řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, první věta tohoto zákona; je-li restituentovým odpůrcem stát (Fond národní obnovy), který nabyt nároku podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. konfiskací podle § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou podmínky srážky splněny podle speciálních předpisů zákona č. 128/1946 Sb. a nezáleží na tom, zda jsou splněny i obecné podmínky započtení podle §§ 1438 a násl. obč. zák.; tytéž zásady platí obdobně též o nároku restituentova odpůrce na náhradu nákladů učiněných na věc podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.
- **různé:** konfiskací zemědělského majetku podle dekr. č. 12/1945 Sb. nabývá Československý stát ze zákona naturálního vlastnického práva ke konfiskovanému majetku č. 262.
- finanční prokuratura je oprávněna vypovědět jménem Fondu národní obnovy nájemní předmět (byt) v domě konfiskovaném podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. č. 271.
- »nájemními předměty« ve smyslu § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi jsou i byty č. 271.
- pokud není jisto, jak bude naloženo s majetkem konfiskovaným podle dekr. č. 108/1945 Sb., a pokud není vyloučeno, že majetek (dům) může být přidělen ještě někomu jinému ve smyslu části III, cit. dekr. nelze jej považovati za vlastnictví státu ve smyslu § 7, odst. 1, č. 4 a odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. ve znění vl. nař. č. 377/1942 Sb. č. 271.
- nájemní smlouvy uzavřené o majetku konfiskovaném podle dekr. č. 108/1945 Sb. zůstávají — pokud nespádají samy pod ustanovení § 1, odst. 1 cit. dekr. — v platnosti v tom stavu, v jakém byly v den, kdy nabyt uvedený dekret účinností a vztahuje se na ně i nadále ochrana nájemníků podle platných předpisů bez ohledu na ustanovení § 7, odst. 1, č. 4 a § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. až do doby, než bude s konečnou platností rozhodnuto, zda nebude příslušná nemovitost přidělena někomu jinému, u něhož by nadále podléhala plné ochraně nájemníků č. 271.

Konsulát: osvědčením generálního konsulátu Československé republiky (v Londýně) není prokázána státní spolehlivost ve smyslu § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 241.

— potvrzení Československého generálního konsulátu v cizině, jímž se jen dokládají předpoklady pro státní občanství navrhovatele § 1, odst. 3 úst. dekr. č. 33/1945 Sb., nemůže nahradit rozhodnutí podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., i když je v něm uvedeno, že navrhovatel je jím považován za občana státně, národně i politicky spolehlivého č. 327.

Kontumakční rozsudek viz rozsudek pro zmeškání.

Koupě viz smlouva trhová.

Kupec: zavedením národní správy na podnik kupce jednotlivce odděluje se majetková podstata podniku od jeho ostatního jmění potud, že vlastník podniku je vyloučen s ní nakládat a výhradně právo k jednáním a opatřením jí se týkajícím přechází na národního správce č. 275.

Kupní síla peněz viz výživné.

Legitimace k oprávněnému prostředku viz stížnost.

— ke sporu viz oprávnění ke sporu.

Ležící pozůstalost viz pozůstalost.

Lhůty viz též právo požívací, rejstřík obchodní, stížnost.

— podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb.: není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný právní názor nižších soudů, že čtyřnedělní lhůta stanovená v § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. je lhůtou toliko evidenční a pořádkovou, nikoliv preklusivní č. 192.

— podle § 1 zák. č. 227/1946 Sb.: odepřel-li okupantský soud udělit české straně pro zamýšlený spor o oduznání manželského původu dítěte právo chudých z toho důvodu, že »německé národní společenství nemá zájem na provedení sporu«, je to důvodem, pro který nemohl být uplatněn včas nárok ve smyslu § 1 zák. č. 227/1946 Sb. č. 202.

— ke skutkovým okolnostem, jimiž se odůvodňuje podle § 1 zák. č. 227/1946 Sb. bezúčinnost nastalého promlčení nároku (rozlukového důvodu podle § 14, písm. a) rozl. zák.), nutno přihlídnouti v každém období sporu č. 204.

— podle civilního řádu soudního: lhůty podle § 575, odst. 1 c. ř. s. neplatí ve sporu o vyklizení bytu, v němž žalobce opíral svůj nárok nejprve o zánik nájemního poměru, později však — změniv žalobu — výlučně o tvrzení, že mezi stranami nájemní poměr nevznikl a byt je užíván bez právního důvodu č. 237.

— ustanovení § 2 nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu č. 244.

— podle zák. č. 126/1946 Sb.: není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že lhůta podle § 5, odst. 2 zákona č. 126/1946 Sb. o úpravě zemědělských pachtovních poměrů je lhůtou propadnou, na jejíž dodržení musí soud dbáti z úřední moci č. 263.

— v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb.: v řízení, jímž se uplatňuje podle zákona č. 76/1946 Sb. odpor proti příklepu udělenému v dražbě podle § 352 ex. ř., je rekursní lhůta osmidená č. 295.

— v řízení o prohlášení za mrtva viz prohlášení za mrtva.

Listina odevzdací viz pozůstalost.

— vkladní viz kniha pozemková, konfiskace, podnik národní, správa národní, znárodnění.

Majetkově-právní jednání viz restituce majetkové.

Majetkový úřad viz správa národní.

Manželská viz též dítě manželské, neplatnost manželství, obnovení právního pořádku, rozluka, rozvod, uznání cizozemských rozsudků, výživné.

— tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčkal povolení rozluky (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, změnilo se nic na manželské právo nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch č. 237.

— nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení, závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena, podnět k likvidaci spofádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mrávům č. 329.

Měna: obmezení a nevýhody vyplývající z cenových předpisů, z ustanovení o obnovení československé měny a z předpisů o řízeném hospodářství, nebrání po skončení druhé světové války spoluvlastníkům domáhat se žalobou rozdělení společné nemovitosti č. 223.

- není nezákonným (§ 46, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že pozůstalostní soud není povinen ani přihlásiti podle § 1 dekr. č. 95/1945 Sb. vkladní knížku složenou u něho dědicem pro odkazovníka za účelem splnění odkazu, ani podati žádost o náhradu podle § 5, odst. 4 cit. dekretu, nebyla-li vkladní knížka přihlášena č. 245.
- k otázce dospělosti závazku z odkazu s hlediska § 16, odst. 1, písm. a) dekr. č. 91/1945 Sb. o obnovení československé měny č. 260.

Mezinárodní právo soukromé viz též uznání cizozemských rozsudků.

— jsou-li splněny podmínky dvorského dekretu ze dne 15. července 1796 (příloha II. dvorského dekretu ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s.), lze vyslovit rozluku manželství říšsko-německých státních příslušníků č. 165.

— rozvod podle říšsko-německého práva (§ 46 zák. ze dne 6. července 1938, I. díl, str. 807 ř. z. něm.) odpovídá rozluce podle práva československého č. 165.

Mezitímní návrh určovací: byl-li předmět sporu záležející jednak v určení neplatnosti tržové smlouvy, jednak v nároku na vrácení plnění, oceněn jednotlivou částkou, platí toto ocenění, pokud nedoznalo zákonným způsobem změny, zásadně pro celý spor i po omezení žaloby o některou z žalobních žádostí č. 224.

— byla-li žalobní žádost sestávající jednak z části směřující na plnění, jednak z mezitímního určovacího návrhu, omezena o část směřující na plnění, lze žalobnímu nároku na určení vyhověti jen za podmínek žaloby určovací č. 224.

Mimosoudní výpověď viz řízení nájemní, smlouva nájemní.

Ministerstvo průmyslu viz znárodnění.

Moc rodičovská viz rodičovská moc.

Mravy dobré: nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena, podnět k likvidaci spofádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mrávům č. 329.

Myslivost: výpověď výkonu práva myslivosti nelze považovat za výpověď smlouvy o nájmu věci nemovité nebo zákonem za nemovitou prohlášené podle § 560, odst. 1 c. ř. s. č. 294.

Náhrada škody viz též nedbalost hrubá, restituce majetková (§§ 6, 7 zák. č. 128/1946 Sb.), syndikátní odpovědnost, trestný čin.

— dokud nebyl podle vládního nařízení č. 110/1946 Sb. zrušen výměr bývalého pozemkového úřadu, jímž byla v době nesvobody uvalena na hospodářský podnik vnučená správa podle vl. nař. č. 87/1939 Sb., nemůže vlastník tohoto podniku, žalovaný na náhradu škody, vzniklé porušením smlouvy úspěšně namítati, že za tuto škodu neodpovídá proto, že smlouvu porušil vnučený správce; zavedení řízení o zrušení uvedeného výměru je důvodem k přerušení sporu (§ 190, odst. 1 c. ř. s.) č. 163.

— příkazáním do podniku podle vl. nař. č. 154/1942 Sb. a faktickým výkonem prací byl založen pracovní poměr, na nějž se vztahuje, jde-li o podnik, jehož zaměstnanci podléhají úrazovému pojištění, zákon ze dne 28. prosince 1887, č. 1 z r. 1888 ř. z. o úrazovém pojištění dělníků; nárok na náhradu škody proti zaměstnavateli přísluší zaměstnanci jen za podmínek podle § 46 uvedeného zákona č. 169.

— je na pojistiteli uplatňujícím proti třetí osobě nárok na náhradu škody podle § 62, odst. 1 zák. č. 145/1945 Sb. o pojistné smlouvě, aby již v zá-

lobě tvrdil a nabídl důkazy nejen o tom, že nahradil celou škodu, k níž byl podle pojistné smlouvy povinen, nýbrž i o tom, že uplatňování regresního nároku proti třetí osobě není na újmu pojistníkovu č. 179.

- k výkladu § 1, odst. 1 a § 4, odst. 2 vl. nař. ze dne 31. prosince 1942, č. 1 Sb. pro rok 1943 o čištění veřejných chodníků; v době tvoření náledí nebo trvalého sněžení splní vlastník domu povinnost čistit chodník hranicí s jeho nemovitostí tím, že ho udržuje schůdným buď opětovným odstraňováním sněhu nebo opětovným posypáváním náledí zdrsňující hmotou v obdobích odpovídajících povětrnostním poměrům a v rozsahu potřebném pro chodce; po skončení nepohody je vlastník domu povinen odstranit náledí (kluzkost) a sníh s celé šíře chodníku č. 293.
- nebyl-li výměr okupantského úřadu, jímž byl do podniku zaměstnavatela dosazen německý vedoucí, zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb., odpovídá zaměstnavatel za škodu způsobenou zaměstnanci tím, že dosazený vedoucí odeslal o zaměstnanci informační dopis obsahující nepravdivé údaje č. 344.

Nájemník viz ochrana nájemníků, řízení hospodářství bytové, řízení nájemní, smlouva nájemní, výpověď.

Nájemní právo viz ochrana nájemníků, restituce majetková, řízení hospodářství bytové, řízení nájemní, smlouva nájemní, výpověď.

Náklady řízení trestního: právní názor nižších soudů, že se nelze v restitučním řízení domáhati neplatnosti vkladu vnuceného zástavního práva pro náklady trestního řízení a vazby podle rozsudku německého soudu, dokud tento rozsudek nebyl jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn, se přiči jasněmu a nepochybnému znění § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 265.

- **řízení restitučního:** obmezil-li návrhovateli — třebaš teprve v opravném řízení — svůj restituční návrh (zák. č. 128/1946 Sb.) na útraty řízení, je jeho dovolací rekurs nepřipustný č. 322.

Námítky proti výpovědi viz ochrana nájemníků, řízení nájemní.

Národní podnik viz podnik národní, znárodnění.

Národní pozemkový fond viz též konfiskace.

- konfiskací majetku dlužníkovu podle dekr. č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníkovu povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací, ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.
- Národní pozemkový fond není účastníkem řízení o soupisu a zajištění majetku, jež provádí pozůstalostní soud před tím, než bylo zjištěno, zda pozůstalostní majetek podléhá konfiskaci č. 282.
- Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze není legitimován k návrhu podle § 42, odst. 2 j. n. č. 297.

Národní správa viz správa národní.

Nasciturus: je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb., neustanovil-li pozůstalostní soud opatrovníka pro nenarozeného odkazovníka č. 258.

Nástupce právní viz restituce majetková (§ 4 zák. č. 128/1946 Sb.).

Naturalie viz cenové předpisy, smlouva pachtovní.

Naturální byt viz byt naturální.

Návrh viz doručování, mezitímní návrh určovací, prohlášení za mrtvá, restituce majetková.

Návrh pojistný viz pojištění smluvní.

Nedbalost hrubá: postavil-li si zahradník sám, bez náležitého stavebního dozoru a bez úředního schválení skleník, jenž měl vady s hlediska stavebního a požárně-policejního, nutno přičíst požár skleníku vzniklý v důsledku těchto vad jeho hrubé nedbalosti č. 281.

Nedostižnost plnění: nejde o nemožnost plnění podle § 1447 obč. zák. nýbrž o nedostižnost, kterou nutno posuzovati podle § 7, druhé věty obč. zák., nastaly-li po uzavření smlouvy okolnosti, pro něž je její plnění spojeno pro dlužníka s takovou námahou a obětí, jež mu nelze rozumně přičítati č. 214.

- hospodářská (válečná) opatření, jež nemohl prováděč díla při uzavírání smlouvy předvídati, zprošťují ho podle okolností závazku opravit vady dodaného díla, leč jen do té doby, než překážky odpadnou č. 214.

Nedovolená výminka viz výminka.

Nejvyšší soud viz obnovení právního pořádku, pozůstalost, příslušnost, stížnost dovolací.

Němci viz konfiskace, obnovení právního pořádku, rejstřík obchodní, restituce majetková, společnost veřejná, způsobilost procesní.

Německá říše viz konfiskace, obnovení právního pořádku, restituce majetková.

Německé soudnictví viz obnovení právního pořádku, restituce majetková.

Nemovitost viz kniha pozemková, smlouva tržová.

Nemožnost plnění viz nedostižnost plnění.

Neplatnost aktu správního viz akt správní.

- **manželství:** soud, jenž rozhoduje podle zák. č. 198/1946 Sb. o zrušení (změně) rozsudku povolujícího rozluku manželství, není příslušný provést v tomto sporu též řízení o neplatnost manželství, jež uzavřela po této rozluce jedna ze stran s jinou osobou č. 287.

- **smlouvy** viz též restituce majetková.

- nebyl-li veřejné obchodní společnosti vydán živnostenský list podle § 6 vl. nař. č. 263/1939 Sb., je smlouva o veřejné obchodní společnosti neplatná, třebaš jednotliví smluvci měli osobní živnostenské listy; právní poměr mezi smluvci třeba v takovémto případě posouditi podle §§ 1175 a násl. obč. zák. č. 166.

- **usnesení valné hromady družstva** viz společenstva.

Nepříslušnost viz příslušnost soudu, příslušnost správního úřadu, rozhodčí soud.

Nespolehlivost státní viz konfiskace, restituce, správa národní.

Nesporné řízení (zák. č. 100/1931 Sb.): § 1 viz též restituce majetková.

- o neshodě mezi nerozvedenými a nerozlučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzeném jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném č. 280.

- **§ 6:** restituční nárok lze uplatniti i proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.), ten je však oprávněn vyzvatí Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho; do té doby, než Fond učiní takovéto prohlášení, je zastupován národním správcem jako svým orgánem č. 241.

- v řízení o zápis nově ustanoveného národního správce do obchodního rejstříku a o výmaz dosavadního národního správce má nově ustanovený

národní správce, třeba jím byla osoba právnická, postavení účastníka oprávněného k rekursu č. 243.

— byla-li na majetek, který je předmětem restituce, zavedena národní správa, je v restitučním řízení tato správa odpůrcem restituentovým č. 246.

— je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyl-li restituční návrh doručen národnímu správci majetku osoby státně nespolehlivé, o jehož vrácení jde, a nebyla-li mu dána příležitost, aby se vyjádřil č. 246.

— Československý stát a Fond národní obnovy nejsou oprávněni k rekursu proti usnesení, jímž byla pouze přijata dědická přihláška k pozůstalosti po zůstaviteli německé národnosti č. 254.

— dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nesvobody a o němž zaniknuvší společnost tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní persequce, odstraněny podle zákona č. 128/1946 Sb., nelze znovu zapsati do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti; do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětný zápis do obchodního rejstříku č. 257.

— dokud nebyly podány dědické přihlášky, jsou účastníky řízení o delegaci pozůstalostního soudu všichni domnělí dědicové č. 266.

— národní pozemkový fond není účastníkem řízení o soupisu a zajištění majetku, jež provádí pozůstalostní soud před tím, než bylo zjištěno, zda pozůstalostní majetek podléhá konfiskaci č. 282.

— Fond národní obnovy je účastníkem řízení o soudní schválení ujednání o zkonfiskovaném majetku, v němž je opatrovanec stranou č. 296.

— Fond národní obnovy je účastníkem řízení o výmaz veřejných společníků Němců, jichž majetková práva byla konfiskována, z obchodního rejstříku č. 301.

— kdo nebyl účastníkem pozůstalostního řízení, nemůže podle zák. č. 76/1946 Sb. úspěšně odporovat usnesením vydaným v tomto řízení; lhostejno, že se nestal účastníkem právě proto, že mu v tom bylo zabráněno způsobem uvedeným v čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona ze dne 19. prosince 1945, čís. 12 Sb. z roku 1946 č. 321.

— nezabýval-li se pozůstalostní soud otázkou, zda v osobě zůstavitelově byly splněny podmínky pro konfiskaci majetku proto, že se usnesl neprojednat pozůstalost pro nedostatek jmění (§72 nesp. pat.), není Fond národní obnovy oprávněn k rekursu proti tomuto usnesení č. 325.

— osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolísniho opatrovníka č. 336.

— není-li pozůstalostní majetek nebo jeho části v přímé správě Fondu národní obnovy, není tento Fond účastníkem řízení o zrušení odevzdací listiny podle zákona č. 76/1946 Sb.; je jím však národní správa Vystěhovaleckého fondu, jemuž odevzdací listinou část pozůstalosti připadla č. 337.

— kdo přichází v úvahu jako dědic osoby prohlášené za mrtva, je účastníkem řízení oprávněným k rekursu proti usnesení o prohlášení za mrtva č. 349.

— §§ 8, 9 viz též u § 31.

— rekursní soud není oprávněn odmítnouti dovolací rekurs proto, že byl podán notářem jako zmocněncem účastníka nesporného řízení ústně do soudního protokolu (§ 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 168.

— notář vystupující v nesporném řízení jako právní zástupce účastníků není oprávněn podat rekurs (dovolací rekurs) ústně do soudního protokolu č. 261.

— § 18 viz rozh. u § 41.

— § 23: ustanovení § 23 zák. č. 100/1931 Sb. platí i v řízení o opravě usnesení o provedení důkazu smrti podle §§ 2, 14 dekr. č. 117/1945 Sb. č. 323.

— § 25: soud rozhodující o restitučním nároku je pouze oprávněn posouditi, zda jsou v konkrétním případě pochybnosti o státní spolehlivosti; k rozhodnutí o otázce státní spolehlivosti je však příslušný jen okresní národní výbor č. 241.

— osvědčením generálního konsulátu Československé republiky (v Londýně) není prokázána státní spolehlivost ve smyslu § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 241.

— je na pozůstalostním soudu, aby zjistil dříve, než rozhodne o dědické přihlášce Fondu národní obnovy podané na místě dědiců, jichž majetek podléhá konfiskaci, dotazem u příslušného okresního národního výboru, zda jsou v osobách dědiců splněny podmínky konfiskace, zda výměr o tom je podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb. pravoplatný a aby podle okolností vyslechl účastníky č. 247.

— je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb. vyslovil-li soud ve výroku svého usnesení, jímž přisoudil restituční nárok, i neplatnost výroku správního úřadu, podle něhož k majetkovému přechodu došlo č. 327.

— přiznaly-li nižší soudy restituční nárok osobě, o níž je pochybno, zda je státně spolehlivou, aniž vyvolaly o této otázce rozhodnutí orgánu v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., přiči se jejich usnesení jasněmu a nepochybnému znění § 4, odst. 1, § 5, odst. 1, č. 2, § 5, odst. 3 zákona č. 128/1946 Sb. č. 327.

— orgán uvedený v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je výlučně příslušný rozhodovat pro potřeby řízení restitučního o státní spolehlivosti navrhovatelově č. 327.

— potvrzení československého generálního konsulátu v cizině, jímž se jen dokládají předpoklady pro státní občanství navrhovatele § 1, odst. 3 úst. dekr. č. 33/1945 Sb., nemůže nahradit rozhodnutí podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., i když je v něm uvedeno, že navrhovatel je jím považován za občana státně, národně i politicky spolehlivého č. 327.

— § 26: jestliže se rodiče, na nichž se dcera domáhá vyplacení věna, o návrhu nevyjádřili, ač k tomu byli vyzváni (§ 26, druhá věta zák. č. 100/1931 Sb.), nemá již nesporný soudce povinnost konati další šetření o majetkových poměrech rodičů č. 176.

— § 31: právním zástupcem ve smyslu § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. je osoba práva znalá, která zastupuje účastníka jako jeho zmocněnec na základě plné moci udělené mu účastníkem; i když je národním správcem vystupujícím v nesporném řízení advokát, nabývá přece usnesení proti němu účinnosti teprve po 90 dnech ode dne doručení, nebylo-li do něj pojata poučení podle § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. č. 182.

— § 32: ustanovení § 32, odst. 2 a § 45 zákona č. 100/1931 Sb. nelze použiti v knihovních věcech č. 311.

— ke změně usnesení podle § 32, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb., nestačí, že soudce změnil svůj názor na věc nebo nahlédl své pochybení, nýbrž třeba, aby vyšly najevo nové okolnosti usvědčující rozhodnutí z nesprávnosti nebo nevhodnosti č. 324.

— § 34: osoby, které podaly dědické přihlášky opřené o týž delační důvod, jsou nerozlučnými společníky v řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. (§ 14 c. ř. s., § 34 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 289.

— v restitučním řízení lze rozhodnout odděleně o důvodu uplatněného nároku samostatným usnesením č. 338.

- i v řízení nesporném lze účastníkovi, jehož pobyt není znám zřídit opatrovníka podle § 115 c. ř. s. (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 340.
- § 37: viz rozh. u § 6.
- § 38: notář vystupující v nesporném řízení jako právní zástupce účastníků není oprávněn podatí rekurs (dovolací rekurs) ústně do soudního protokolu č. 261.
- § 39: rekursní soud není oprávněn odmítnouti dovolací rekurs proto, že byl podán notářem jako zmocněncem účastníka nesporného řízení ústně do soudního protokolu (§ 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 168.
- § 41: jde o případ o zmatečnost podle § 41, písm. g) zákona č. 100/1931 Sb., usnesl-li se pozůstalostní soud, že neprojedná pozůstalost, ježto je zkonfiskována, aniž před tím slyšel dědice č. 187.
- jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. c) zákona č. 100/1931 Sb., odepřel-li rejstříkový soud provést poznámku národní správy z toho důvodu, že národním správcem nelze ustanovit osobu právníčkou, ač správní akt, jímž byl národní správce ustanoven, byl formálně bezvadný a byl vydán příslušným správním úřadem č. 209.
- není zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. f) a g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyla-li doručena účastníkům řízení vyhláška podle § 7 dekr. č. 117/1945 Sb.; stačí, že jim byla dána příležitost, aby se vyjádřili před rozhodnutím o návrhu na prohlášení za mrtva nebo o návrhu na důkaz smrti č. 222.
- je zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyl-li restituční návrh doručen národnímu správci majetku osoby státně nespolehlivé, o jehož vrácení jde, a nebyla-li mu dána příležitost, aby se vyjádřil č. 246.
- je zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb., neustavil-li pozůstalostní soud opatrovníka pro nenarozeného odkazovníka č. 258.
- o neshodě mezi nerozvedenými a nerozloučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzeném jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném; nezletilým dětem nutno v tomto řízení zřídit pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka č. 280.
- vzešly-li pochybnosti o platnosti zůstavitelova posledního pořízení, je na pozůstalostním soudu, aby zpravil podle § 75 nesp. pat. všechny v úvahu přicházející dědice ze zákona o dědickém nápadu; rozhodl-li pozůstalostní soud podle § 125 nesp. pat. o odporujících si dědických přihláškách z posledního pořízení a ze zákona, aniž zachoval tento postup, je pozůstalostní řízení zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 288.
- je zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb., vyslovil-li soud ve výroku svého usnesení, jímž přisoudil restituční nárok, i neplatnost výroku správního úřadu, podle něhož k majetkovému přechodu došlo č. 327.
- osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolísniho opatrovníka č. 336.
- § 42: je neúplností řízení, nerozhodl-li soud v restitučním řízení o uplatňovaném vzájemném nároku, jenž vzešel odpůrci zlepšením vrácené nemovitosti (provedením depurace) a nezaujal-li při rozhodování stanovisko k zástavním právům, jimiž dočasný vlastník nemovitost zatížil č. 218.
- není zmatečnost, nýbrž jen neúplností řízení, opominul-li soud před rozhodnutím o návrhu na vedení důkazu smrti vyslechnouti účastníky o provedených důkazech (§ 11, odst. 4 cit. dekr.) č. 222.

- neúplnost řízení, nezabýval-li se soud v restitučním řízení, uznáv na neplatnost tržové smlouvy o nemovitosti, kupitelovými nároky na náhradu nákladu na opravy a splacení dluhů zcizitelových č. 248.
- § 45: ustanovení § 32, odst. 2 a § 45 zákona č. 100/1931 Sb. nelze použít v knihovních věcech č. 311.
- § 46: usnesení nižších soudů ukládající národnímu správci (národní správě) majetku manželského otce plnění výživného manželským dětem, se přičítá jasněmu a nepochybnému znění dekretu č. 5/1945 Sb. č. 186.
- veřejnému orgánu povolanému podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. k vrácení majetku dřívějšímu majiteli, nepřísluší řešit otázku, kdo je dědicem dřívějšího majitele; veřejný orgán je povinen vrátit majetek dědici, jemuž byla odevzdána pozůstalost dřívějšího majitele, nebo, jestliže se tak ještě nestalo, ležící pozůstalosti k žádosti dědice pověřeného její správou č. 197.
- je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), povolil-li soud zápis firmy podniku jen podle výměru správního úřadu povolujícího vrácení (§ 24 cit. dekr.), aniž žádal důkaz pravoplatnou odevzdací listinou o přechodu podniku na dědice a důkaz o výslovném souhlasu spoludědiců k dalšímu vedení dosavadní firmy č. 197.
- není nezákonný právní názor nižších soudů, že před tím, než byla do společenstevního rejstříku zapsána změna statutárního ustanovení o hlasovacím právu, je neplatná volba členů představenstva a dozorčí rady společenstva, byl-li při ní přiznán každému členu společenstva jeden hlas, ač mu podle dosavadního znění stanov příslušelo tolik hlasů, kolik má podílů (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., § 27, odst. 2 zák. č. 70/1873 ř. z.); na neplatnosti volby nic nemění, že všichni členové společenstva přítomní na valné hromadě s uvedenou změnou stanov souhlasili č. 198.
- není nezákonným právní názor nižších soudů, že nestačí ohlášení předmětu jednání na valné hromadě společenstva slovy: »projednání a schválení změny stanov«, mají-li stanovy větší počet článků (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1946 Sb., § 30, odst. 2 zák. č. 70/1873 ř. z.) č. 198.
- není nezákonný právní názor nižších soudů (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), že zástupci představenstva jmenovaní dozorčí radou společenstva k zatímnímu vedení podniku na místo představenstva suspendovaného podle § 24, odst. 2 zákona č. 70/1873 ř. z. o výdělkových a hospodářských společenstvech nejsou oprávněni přijímat nově členy a zvyšovati členské podíly, jsou-li tyto úkony vyhrazeny stanovami představenstvu č. 199.
- není nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), jestliže nižší soudy zamítly návrh na zapsání prokuristy ustanoveného sborem národních správců obchodního podniku do obchodního rejstříku z toho důvodu, že národní správci neměli svolení orgánu uvedeného v § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 203.
- není nezákonný (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že věc pravoplatně převedenou podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb. do řízení nesporného nelze převést zpět do řízení sporného č. 225.
- nejsou nezákonnými (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasná usnesení nižších soudů, jimiž bylo přerušeno restituční řízení (zák. č. 128/1946 Sb.) až do rozhodnutí příslušného správního úřadu o státní spolehlivosti právního předchůdce navrhovatelova (§ 4, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb.) č. 231.
- není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nátlak vykonávaný v době nesvobody Němcem na zmocněnce účastníka soudního řízení o odhadu k účelům vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti, jenž však zůstal bez vlivu na řádné obhájení účastníkových práv, není důvodem zrušitelnosti nebo změnitelnosti soudního rozhodnutí podle čl. 6 ústavního dekretu presidenta re-

publiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. č. 239.

- není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že pozůstalostní soud není povinen ani přihlásit podle § 1 dekr. č. 95/1945 Sb. vkladní knížku složenou u něho dědicem pro odkazovníka za účelem splnění odkazu, ani podati žádost o náhradu podle § 5, odst. 4 cit. dekretu, nebyla-li vkladní knížka přihlášena č. 245.
- není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že lhůta podle § 5, odst. 2 zák. č. 126/1946 Sb. o úpravě zemědělských pachtovních poměrů je lhůtou propadnou, na jejíž doručení musí soud dbát z úřední moci č. 263.
- nepřibral-li pozůstalostní soud, ač nebylo nebezpečí z průtahů, k výsledku svědků ústního posledního pořízení (§ 66 nesp. pat.) i dědice přihlášené ať z jakéhokoliv delačního důvodu, třebaš výslech nenavrhl, přiči se jeho postup jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.); při tom je lhůstojno, zda nepřibraním k výsledku vznikla dědicům újma a zda mohla být odčiněna pořadem práva č. 286.
- je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), usnesly-li se nižší soudy, že pozůstalost nebude projednána, ježto zůstavitelovo jmění propadlo konfiskaci, ačkoliv zůstavitel ještě zanechal jmění nabyté po 30. říjnu 1945 č. 302.
- nejsou nezákonná (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) usnesení nižších soudů, určující den úmrtí nezvěstné osoby, hledíc k výsledkům konaného šetření podle pravděpodobnosti nepřezítí a nikoliv posledním dnem doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel (§ 8, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb.) č. 305.
- nejsou nezákonná usnesení nižších soudů zamítající návrh na přenechání pozůstalosti věřitelům podle § 73 nesp. pat. po přijetí podmíněné dědicke přihlášky č. 315.
- přiznaly-li nižší soudy restituční nárok osobě, o níž je pochybno, zda je státně spolehlivou, aniž vyvolaly o této otázce rozhodnutí orgánu v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., přiči se jejich usnesení jasněmu a nepochybnému znění § 4, odst. 1, § 5, odst. 1, č. 2, § 5, odst. 3 zákona č. 128/1946 Sb. č. 327.
- usnesení nižších soudů, jimiž byla určitá osoba prohlášena za mrtvou, aniž byl učiněn návrh po uplynutí ediktální lhůty, jsou nezákonná (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., § 8, odst. 1 dekr. č. 117/1945 Sb.) č. 328.

Nesprávné označení strany sporu viz rozsudek, strana sporu.

Nesprávnost rozhodnutí viz nesporné řízení.

Neúplnost řízení viz nesporné řízení (§ 42 zák. č. 100/1931 Sb.).

Neurčitost žalobní žádosti viz žaloba.

Nevhodnost rozhodnutí viz nesporné řízení.

Nezákonnost viz nesporné řízení (§ 46 zák. č. 100/1931 Sb.).

Nezvěstnost viz prohlášení za mrtva, strana sporu.

Notáři viz i spis notářský.

— rekursní soud není oprávněn odmítnouti dovolací rekurs proto, že byl podán notářem jako zmocněncem účastníka nesporného řízení ústně do soudního protokolu (§ 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 168.

— notář vystupující v nesporném řízení jako právní zástupce účastníků není oprávněn podati rekurs (dovolací rekurs) ústně do soudního protokolu č. 261.

Novoty v oprávněném řízení: jsou-li nové okolnosti a důkazy, uplatňované manželem žalovaným na rozluku manželství teprve v dovolání proti rozsudku, jímž bylo manželství sporných stran rozloučeno z důvodu hlubokého rozvratu

z viny obou stran, podle stavu spisu rozhodné pro posouzení stupně zavinění obou manželů na hlubokém rozvratu a tím i žalobcova oprávnění k žalobě, nutno poskytnouti i dovolateli odpůrci příležitost k uvedení nových námitek a důkazů pro obhájení jeho procesního stanoviska a pro posouzení stupně zavinění obou sporných stran č. 200.

Obec viz příslušnost správních úřadů, vnučený hospodář.

Obchodní obyčej viz obyčej obchodní.

Obchodní rejstřík viz rejstřík.

Obmyslnost: obmyslnost ve smyslu § 1212 obč. zák. předpokládá, že poškození druhých společníků je patrně účelem výkonu práva výpovědi (§ 1295, odst. 2 obč. zák.) č. 223.

Obnova řízení: není přípustný rekurs proti usnesení odvolacího soudu, kterým byl ve sporu o obnovu, zahájeném žalobou podanou u tohoto soudu (§ 532, odst. 2 c. ř. s.) zamítnut návrh na vydání kontumačního rozsudku č. 229.

— ustanovení § 2 nař. mín. sprav. č. 228/1944 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu č. 244.

— i když byla v základním sporu žalována a odsouzena strana, jejíž majetek byl v době zahájení sporu konfiskován, není přece tato strana oprávněna k žalobě o obnovu, leč by novými skutečnostmi a důkazy doložovala, že již v základním sporu měla být žaloba vzhledem k nastalé konfiskaci zamítnuta č. 308.

— k nedostatku aktivní legitimace k žalobě o obnovu plynoucí z předpisu § 20 dekr. č. 5/1945 Sb. a dekr. č. 12/1945 Sb., nutno přihlížeti z úřední povinnosti v každém období řízení č. 308.

Obnovení československé měny viz měna.

— **právního pořádku** (dekret o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl.)

— **čl. 2:** vl. nař. č. 205/1941 Sb., jímž se znovu mění předpisy o právním poměru k přidělené půdě, je použitelné podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. ve znění zák. č. 12/1946 Sb. č. 183.

— ustanovení § 4, odst. 1 nař. č. 194/1944 Sb. je použitelné podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku č. 194.

— **čl. 6:** není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nátlak vykonávaný v době nesvobody Němcem na zmocněnce účastníka soudního řízení o odhadu k účelům vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti, jenž však zůstal bez vlivu na řádné obhájení účastnických práv, není důvodem zrušitelnosti nebo změnitelnosti soudního rozhodnutí podle čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. č. 239.

— okolnost, že straně bylo pro mimořádné poměry v době nesvobody zne-možněno dostavit se osobně k prvému roku, je důvodem odporu proti rozsudku pro zmeškání při něm vydanému podle čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb., i tehdy, byla-li obsílka k zmeškanému roku doručena jejímu právnímu zástupci, jemuž udělila všeobecnou procesní plnou moc č. 310.

— třebaš strana podala ve sporu vedeném v době nesvobody připomínky k znaleckému posudku a třebaš soud k nim vzal zřetel, jde přece o ztížení provedení důkazu znalcem ve smyslu čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení práv-

ního pořádku, nemohla-li je pro zaneprázdnění a vyčerpanost odbojovou činností značně stupně vypracovat tak, že by v nich uvedla i skutečnosti a důkazy měnící skutkový základ, na němž znalecký posudek spočíval; pokud nelze mít za to, že zaneprázdnění a vyčerpanost strany odbojovou činností dosáhly takovéto intensity č. 342.

- **zákon č. 76/1946 Sb.:** pokud nejde o majetek, který může být vrácen podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., lze se vrácení majetku pozbytého po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce domáhati jediné v řízení podle zákona č. 128/1946 Sb., nikoli pouhou žádostí o obnovení knihovního stavu nebo návrhem na zrušení usnesení, jímž byl za okupace proveden v pozemkových knihách převod tohoto majetku, podle čl. 6 dekretu o obnovení právního pořádku (zákon č. 76/1946 Sb.) č. 164.
- kdo nepodal dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznaný delační důvod a rovněž dědic osoby, která se zřekla napadlého dědictví, nejsou oprávněni odporovati podle zákona č. 76/1946 Sb. rozhodnutím vydaným v pozůstalostním řízení vedeném v době nesvobody č. 196.
- nastal-li majetkový převod soudním rozsudkem, třebaš německého soudu, opřeným o platný předpis, nelze restituční nárok podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. uplatnit dříve, dokud nebyl rozsudek zrušen v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 208.
- neúčinnosti uznání nemanželského otcovství podle § 16 první díle novely k občanskému zákoníku z důvodů nátlaku, bázně nebo nedostatku rozumu se nelze domáhati podle zákona č. 76/1946 Sb., i když k němu došlo v době nesvobody před t. zv. úředním soudem v Čechách, nýbrž jediné sporem podle obecných předpisů o vadách vůle č. 213.
- přešel-li majetek na bývalou německou říši propadnutím podle rozsudku německého stanného soudu, není pro uplatnění restitučního nároku třeba předchozího zrušení rozsudku (§ 2 zák. č. 128/1946 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody) č. 242.
- dokud nebylo v řízení podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušeno rozhodnutí t. zv. Oberlandrata, jímž bylo dražiteli zakázáno činiti podání nad určitou výši, nemůže se dražitel domáhati zrušení usnesení o příklepu nemovitosti podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 252.
- i když byla žaloba o zrušení rozsudků, vydaných v době nesvobody a vyslovujících rozlučku manželství sporných stran podána před vydáním zák. č. 198/1946 Sb., nelze jí vyhověti, jestliže se žalovaný manžel zatím znovu oženil č. 259.
- právní názor nižších soudů, že se nelze v restitučním řízení domáhati neplatnosti vkladu nuceného zástavního práva pro náklady trestního řízení a vazby podle rozsudku německého soudu, dokud tento rozsudek nebyl jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn, se přičítá jasněmu a nepochybnému znění § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 265.
- k otázce oprávnění k rekursu v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 277.
- v řízení, jímž se uplatňuje podle zák. č. 76/1946 Sb. odpor proti příklepu udělenému v dražbě podle § 352 ex. ř., je rekursní lhůta osmídení č. 295.
- dokud nebylo k návrhu zrušeno podle § 3, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. věcně příslušným československým soudem usnesení bývalého německého úředního soudu, jímž byl ve věci odevzdané mu t. zv. protektorátním soudem odmítnut dovolací rekurs pro nepřípustnost, není nejvyšší soud příslušný k rozhodnutí o tomto dovolacím rekursu č. 300.
- usnesení nejvyššího soudu o nepřislušnosti t. zv. protektorátních soudů o odevzdání věci bývalému německému úřednímu soudu je opatřením procesní povahy, jímž právní věc nebyla zcela nebo zčásti vyřízena (§ 1, odst. 1 zák. č. 76/1946 Sb.) č. 300.

- k žádosti o restituci knihovního stavu (vlastnického práva) podle zák. č. 76/1946 Sb. jsou oprávněni jediné původní vlastníci; knihovni věřitelé a osoby oprávněné z reálného břemene nejsou k této žádosti oprávněni č. 311.
- majetkové restituce, při níž je nutno provést vypořádání vzájemných plnění, nelze se domáhat podle zák. č. 76/1946 Sb., nýbrž jen podle zák. č. 128/1946 Sb. č. 311.
- dědicové jsou oprávněni vznést odpor proti usnesení knihovního soudu (§ 4, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb.) teprve, když jim byla pozůstalost odevzdána; před odevzdáním pozůstalosti jsou k odporu oprávněni jen jménem pozůstalosti, jestliže k ní podali dědickou přihlášku a tato byla pozůstalostním soudem přijata č. 320.
- podle zák. č. 76/1946 Sb. nelze úspěšně odporovat usnesení nejvyššího soudu, jímž byla v pozůstalostním řízení zrušena usnesení nižších soudů a soudu prvé stolice uloženo, aby po doplnění řízení znovu rozhodl č. 321.
- kdo nebyl účastníkem pozůstalostního řízení, nemůže podle zák. č. 76/1946 Sb. úspěšně odporovat usnesením vydaným v tomto řízení; lhostejno, že se nestal účastníkem právě proto, že mu v tom bylo zabráněno způsobem uvedeným v čl. 6 ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zák. č. 12/1946 Sb. č. 321.
- nejsou-li pozůstalostní majetek nebo jeho části v přímé správě Fondu rodní obnovy, není tento Fond účastníkem řízení o zrušení odevzdací listiny podle zák. č. 76/1946 Sb.; je jím však národní správa Vystěhovalického fondu, jemuž odevzdací listinou část pozůstalosti připadla č. 337.
- dokud nebylo usnesení bývalého německého soudu zřízeného v českých zemích, jímž bylo manželství stran rozloučeno z viny manželovy, právo-platně zrušeno podle zákona č. 76/1946 Sb., je manželka oprávněna domáhat se na manželovi zadostiučinění podle § 1266 obč. zák., třebaš v době projednávání tohoto sporu bylo již zahájeno i řízení o zrušení usnesení o rozluce č. 350.
- byl-li týž spor zcela nebo zčásti vyřízen soudy různých stolic tak, že soud nižší stolice jej rozhodl v době nesvobody, vyšší pak po této době, je k rozhodnutí o odporu podle § 3 zák. č. 76/1946 Sb. příslušný jen ten soud, který vydal v době nesvobody rozhodnutí, byť nepravoplatné, v nejvyšší stolici č. 351.
- **vl. nař. č. 110/1946 Sb.:** dokud nebyl podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušen výměr bývalého Pozemkového úřadu, jímž byla v době nesvobody uvalena na hospodářský podnik vnučená správa podle vl. nař. č. 87/1939 Sb., nemůže vlastník tohoto podniku, žalovaný na náhradu škody, vzniklé porušením smlouvy úspěšně namítati, že za tuto škodu neodpovídá proto, že smlouvu porušil vnučený správce; zavedení řízení o zrušení uvedeného výměru je důvodem k přerušení sporu (§ 190, odst. 1 c. ř. s.), č. 163.
- došlo-li k majetkovému přechodu (§ 2) příkazovacím výměrem t. zv. Ústředny pro židovské vystěhovalce, není podmínkou vrácení majetku, aby byl výměr jako výrok z doby nesvobody nejprve zrušen č. 218.
- dokud nebylo v řízení podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušeno rozhodnutí t. zv. Oberlandrata, jímž bylo dražiteli zakázáno činiti podání nad určitou výši, nemůže se dražitel domáhati zrušení usnesení o příklepu nemovitosti podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 252.
- daly-li strany vrácením zálohy kupitelem a jejím přijetím prodátem najevo, že smlouvou o prodeji nemovitosti, jejíž schválení bylo podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. v době okupace odepřeno, nechtějí být dále vázány, nestala se tato smlouva způsobilým titulem ke vkladu vlastnického práva ani tím, že po skončení okupace jedna z nich bez souhlasu druhé do-

sáhla jejího schválení podle uvedeného vládního nařízení, ani tím, že výměr správního úřadu z doby okupace, jímž bylo schválení její odepřeno, byl poté zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. č. 292.

- nebyl-li výměr okupantského úřadu, jímž byl do podniku zaměstnavatelova dosazen německý vedoucí, zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb., odpovídá zaměstnavatel za škodu způsobenou zaměstnanci tím, že dosazený vedoucí odeslal o zaměstnanci informační dopis obsahující nepravdivé údaje č. 344.
- **zák. č. 198/1946 Sb.:** i když byla žaloba o zrušení rozsudků, vydaných v době nesvobody a vyslovujících rozluhu manželství sporných stran, podána před vydáním zákona č. 198/1946 Sb., nelze jí vyhověti, jestliže se žalovaný manžel zatím znovu oženil č. 259.
- soud, jenž rozhoduje podle zák. č. 198/1946 Sb. o zrušení (změně) rozsudku povolujícího rozluhu manželství, není příslušný provést v tomto sporu též řízení o neplatnost manželství, jež uzavřela po této rozluce jedna ze stran s jinou osobou č. 287.

Obrany privilegované viz pořad práva, příslušnost soudu.

Obyčej obchodní: vyhláška předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněná pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky); nepodrobil-li se komitent, který nebyl členem Dopravní skupiny zasilatelství a skladování, ustanovením uvedené vyhlášky, nelze jich proti němu použít, třeba o nich věděl č. 228.

Ocenění předmětu sporu: byl-li předmět sporu záležející jednak v určení neplatnosti tržové smlouvy, jednak v nároku na vrácení plnění, oceněn jednotnou částkou, platí toto ocenění, pokud nedoznalo zákonným způsobem změny, zásadně pro celý spor i po omezení žaloby o některou z žalobních žádostí č. 224.

- nerozhodl-li soud první stolice o námitce žalovaného, že ocenění předmětu sporu žalobcem je příliš nízké, je na odvolacím soudu, aby před vyřízením odvolání uložil prvnímu soudu dodatečně vyřešení sporné otázky č. 264.

Očistné komise viz komise očistné.

Odboj viz obnovení právního pořádku, znalec.

Odbytí pozůstalosti pro nedostatek jmění viz pozůstalost.

Odčinění křivd veřej. zaměstnancům: ztráta území, která stihla Československou republiku za doby nesvobody, je důvodem, pro nějž má veřejný zaměstnanec nárok na odškodnění podle dekr. č. 53/1945 Sb. č. 335.

Oddělené bydliště: tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčká povolení rozluhy (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, nezměnilo se nic na manželčině právu nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch č. 237.

Odevzdací listina viz pozůstalost.

Odevzdání pozůstalosti viz pozůstalost, obnovení právního pořádku.

Odkaz: není nezákonným (§ 46, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že pozůstalostní soud není povinen ani přihlásiti podle § 1 dekr. č. 95/1945 Sb. vkladní knížku složenou u něho dědicem pro odkazovníka za účelem splnění odkazu, ani podati žádost o náhradu podle § 5, odst. 4 cit. dekrety, nebyla-li vkladní knížka přihlášena č. 245.

- je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. neustanovit-li pozůstalostní soud opatrovníka pro nenarozeného odkazovníka č. 258.
- k otázce dospělosti závazku z odkazu s hlediska § 16, odst. 1, písm. a) dekr. č. 91/1945 Sb. o obnovení československé měny č. 260.

— po podání dědické přihlášky směřuje nárok na splnění splatného odkazu proti přihlášenému dědici č. 278.

— testamentární dědic, který je zároveň zákonným dědicem, je pasivně legitimován k žalobě o splnění odkazu i tehdy, jestliže se, porušiv ustanovení § 808 obč. zák. přihlásil k dědictví ze zákona a soud jeho přihlášku přijal č. 278.

Odpočtení pohledávek viz započtení.

Odpor podle zák. č. 76/1946 Sb. viz obnovení právního pořádku.

Odškodnění viz náhrada škody, odčinění křivd.

Oduznání manželského původu: jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o oduznání manželského původu při provádění důkazů vyšetřením dědicko-biologickým s posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je »prakticky vyloučeno« č. 318.

Oduznání manželského původu dítěte viz dítě manželské.

Odvod koní: pokud je ten, kdo pozbyl proti své vůli koně zásahem německé vojenské odvodní komise, oprávněn domáhati se na nabyvateli jeho vrácení podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 232.

Odvolání: není vadou řízení, nevyhověl-li odvolací soud odvolání proti rozsudku, jímž byla žaloba z důvodů věcných zamítnuta, již pro neurčitost žalobní žádosti, aniž vyzval žalobce k její úpravě č. 180.

— konfiskací dlužníkovu majetku podle dekretů č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.

— ustanovení § 2 nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu č. 244.

— nerozhodl-li soud první stolice o námitce žalovaného, že ocenění předmětu sporu žalobcem je příliš nízké, je na odvolacím soudu, aby před vyřízením odvolání uložil prvnímu soudu dodatečně vyřešení sporné otázky č. 264.

— k tomu, zda byl dán ke zrušení pracovního poměru souhlas úřadu práce (okresního úřadu ochrany práce), nutno přihlížeti, i když byl nedostatek takového souhlasu uplatněn teprve v odvolání č. 269.

— odvolání proti výměru úřadu ochrany práce o udělení předchozího souhlasu k rozvázání pracovního poměru má odkladný účinek, pokud jej tento úřad nevyloučí č. 343.

Ochrana nájemníků: neuplatnil-li nájemník v námitkách proti výpovědi, třebaž ústní, že se na nájemní poměr vztahuje zákon o ochraně nájemníků, nemůže již tuto námitku uplatnit ve sporu o vyklizení vedeném na základě této výpovědi č. 227.

— »nájemními předměty« ve smyslu § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi jsou i byty č. 271.

— pokud není jisto, jak bude naloženo s majetkem konfiskovaným podle dekretu č. 108/1945 Sb., a pokud není vyloučeno, že majetek (dům) může být přidělen ještě někomu jinému ve smyslu části III. cit. dekrety, nelze jej považovat za vlastnictví státu ve smyslu § 7, odst. 1, č. 4 a odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. ve znění vl. nař. č. 377/1942 Sb. č. 271.

— nájemní smlouvy uzavřené o majetku konfiskovaném podle dekr. č. 108/1945 Sb. zůstávají — pokud nespádají samy pod ustanovení § 1, odst. 1 cit. dekr. — v platnosti v tom stavu, v jakém byly v den, kdy nabyly uvedený dekret účinnosti a vztahuje se na ně i nadále ochrana nájem-

niků podle platných předpisů bez ohledu na ustanovení § 7, odst. 1, č. 4 a § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. až do doby, než bude s konečnou platností rozhodnuto, zda nebude příslušná nemovitost přidělena někomu jinému, u něhož by nadále podléhala plné ochraně nájemníků č. 271.

Ochrana práce viz úřad ochrany práce.

Okresní úřad viz příslušnost správních úřadů.

Okupace viz konfiskace, obnova právního pořádku, restituce.

Omyl: bylo-li vědomě nepravdivé tvrzení zprostředkujících jednatelů německé pojišťovny, že jimi navrhované pojištění je povinné, spolu se způsobem vystupování jednatelů, hlavní pohnutkou, již se dal pojistník v době nesvobody pohnouti k podpisu pojistného návrhu, nevznikl mu z tohoto jednání závazek proto pojistiteli (§ 47, odst. 1 zák. č. 145/1934 Sb. o pojistné smlouvě) č. 171.

Opatrovnictví viz též kolisní opatrovník.

- o neshodě mezi nerozvedenými a nerozloučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzeném jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném č. 280.
- nezletilým dětem nutno v tomto řízení zřídit pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka č. 280.
- i opatrovnický soud musí přihlídnout k předpisům konfiskačním a k důsledkům z nich vyplývajícím, schvaluje-li za opatrovance ujednání o zkonfiskovaném majetku (vkladní listinu) č. 296.
- Fond národní obnovy je účastníkem řízení o soudní schválení ujednání o zkonfiskovaném majetku, v němž je opatrovanec stranou č. 296.
- osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolisního patrovníka č. 336.
- i v řízení nesporném lze účastníkovi, jehož pobyt není znám, zřídit opatrovníka podle § 115 c. ř. s. (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 340.
- tento opatrovník je nejen povinen přijmout usnesení s účinky pro účastníka, nýbrž za podmínek § 8 c. ř. s. se i účastnit řízení a podat i opravný prostředek, dokud do řízení nevstoupí zákonný zástupce účastníků; je-li toto třeba, je oprávněn učinit návrh, aby byl zákonný zástupce zřízen č. 340.

Opatření prozatímní viz prozatímní opatření.

Oprava usnesení viz nesporné řízení, prohlášení za mrtvého.

Oprávnění k návrhu viz břemeno reální, kniha pozemková, restituce majetková (§ 4 zák. č. 128/1946 Sb.).

- **ke sporu: aktivní:** má-li nárok na vrácení věci ze smlouvy schovací povahu nároku restitučního, nutno otázku aktivní legitimace k žalobě posuzovati nejen podle předpisů občanského zákona, nýbrž také podle ustanovení zák. č. 128/1946 Sb., třebas tento zákon nabyl účinnosti teprve za opravného řízení vedeného sporu č. 174.
- jsou-li nové okolnosti a důkazy, uplatňované manželem žalovaným na rozluku manželství teprve v dovolání proti rozsudku, jímž bylo manželství sporných stran rozloučeno z důvodu hlubokého rozvratu z viny obou stran, podle stavu spisu rozhodné pro posouzení stupně zavinění obou manželů na hlubokém rozvratu a tím i žalobcova oprávnění k žalobě, nutno poskytnouti i dovolateli odpůrci příležitost k uvedení nových námitek a důkazů pro obhájení jeho procesního stanoviska a pro posouzení stupně zavinění obou sporných stran č. 200.
- žaloba na zrušení spoluvlastnictví je právem každého spoluvlastníka plynoucím již ze zákona; k uplatnění tohoto práva není třeba průkazu o jeho odůvodněnosti; je naopak na žalovaném spoluvlastníkovi, aby namítal a prokázal zákonné důvody svědčící proti jeho výkonu č. 201.

- konfiskaci podle dekr. č. 12/1945 Sb. se nic nemění ani v osobě, ani v postavení národního správce, který byl tomuto majetku zřízen; národní správce je i po konfiskaci oprávněn k žalobě o vyklizení bytu ze zkonfiskované nemovitosti; toto oprávnění národního správce je výlučné potud, že v případech krytých dekretem č. 5/1945 Sb. je vyloučeno, aby stát jednal na místě národního správce, ledaže by majetek převzal přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy č. 262.
- tvrdí-li Fond národní obnovy v žalobě o nepřipustnost exekuce vedené proti národnímu správci na majetek jím spravovaný, že tento majetek propadl konfiskaci, je sice k této žalobě oprávněn, exekuce sama je však bez jakéhokoliv omezení přípustná, jestliže vymáhaná pohledávka vznikla po 30. říjnu 1945 při normálním provozu podniku národní správou (národním správcem) č. 306.
- nepřevzal-li Fond národní obnovy pohledávku vzniklou v době po 9. květnu 1945 z provozu majetku daného pod národní správu k vypořádání podle § 2, odst. 1 zák. č. 31/1947 Sb., nemůže se Československý stát bránit s úspěchem vylučovací žalobou exekuci vedené pro tuto pohledávku proti národnímu správci č. 307.
- i když byla v základním sporu žalována a odsouzena strana, jejíž majetek byl v době zahájení sporu konfiskován, není přece tato strana oprávněna k žalobě o obnovu, leč by novými skutečnostmi a důkazy doličovala, že již v základním sporu měla být žaloba vzhledem k nastalé konfiskaci zamítnuta č. 308.
- k nedostatku aktivní legitimace k žalobě o obnovu plynoucí z předpisů § 20 dekr. č. 5/1945 Sb. a dekr. č. 12/1945 Sb., nutno přihlížeti z úřední povinnosti v každém období řízení č. 308.
- **pasivní:** propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1945 Sb. se odsouzený nezproštuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil Československý stát; odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je jeho osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku; pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva č. 191.
- po podání dědické přihlášky směřuje nárok na splnění splatného odkazu proti přihlášenému dědici č. 278.
- testamentární dědic, který je zároveň zákonným dědicem, je pasivně legitimován k žalobě o splnění odkazu i tehdy, jestliže se, porušiv ustanovení § 808 obč. zák. přihlásil k dědictví ze zákona a soud jeho přihlášku přijal č. 278.

Oprávnění k opravnému prostředku viz nesporné řízení, stížnost.

Opravný prostředek viz dovolání, odvolání, správní řízení, stížnost.

Osoba právnická: v řízení o zápis nově ustanoveného národního správce do obchodního rejstříku a o výmaz dosavadního národního správce má nově ustanovený národní správce, třeba jím byla osoba právnická, postavení účastníka oprávněného k rekursu č. 243.

— **nenarozená** viz nasciturus.

— **nezvěstná** viz prohlášení za mrtva.

— **vojenská** viz branná pohotovost státu, syndikátní odpovědnost.

Osvědčení: osvědčením generálního konsulátu Československé republiky (v Londýně) není prokázána státní spolehlivost ve smyslu § 5, odst. 3 zák. č. 126/1946 Sb. č. 241.

— první rok není určen k tomu, aby se při něm jednalo o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z. o společenosti s ručením obmezeným; v návrhu na složení jistoty není třeba osvěd-

čít škodu hrozící společnosti s ručením omezeným z toho, že usnesení společnosti bylo napadeno žalobou podle § 41, odst. 1 cit. zák. č. 326.

Osvojení: je-li osvojitelem muž, zaniká osvojením poručenství zavedené nad nemanželským osvojencem č. 336.

— osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolísniho opatrovníka č. 336.

Otázka předběžná viz prejudiciální otázka.

Otec manželský viz též dítě, výživné.

— — upsnesení nižších soudů ukládající národnímu správci (národní správě) majetku manželského otce plnění výživného manželským dětem, se přičítá jasněmu a nepochybnému znění uvedeného dekretu č. 186.

— — jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o oduznání manželského původu při provádění důkazu vyšetřením dědicko-biologickým s posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je »prakticky vyloučeno« č. 318.

— **nemanželský:** neúčinnosti uznání nemanželského otcovství podle § 16 první dílčí novely k občanskému zákoníku z důvodů nátlaku, bázně nebo nedostatku rozumu se nelze domáhat podle zák. č. 76/1946 Sb., i když k němu došlo v době nesvobody před t. zv. úředním soudem v Čechách, nýbrž jedině sporem podle obecných předpisů o vadách vůle č. 213.

— — je-li osvojitelem muž, zaniká osvojením poručenství zavedené nad nemanželským osvojencem č. 336.

— — osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolísniho opatrovníka č. 336.

Pactum de contrahendo viz smlouva předběžná.

Pachtovní smlouva viz restituce majetková, smlouva pachtovní.

Persekuce národní, politická, rasová viz konfiskace, obnova právního pořádku, restituce, správa národní.

Plná moc procesní: tím, že do sporu na místo akciové společnosti vstoupil národní správce zřízený pro její majetek a schválil dosavadní vedení sporu, byly zhojeny nedostatky procesní plné moci udělené akciovou společností č. 292.

— — zrušením národní správy nezaniká procesní plná moc udělená národním správcem č. 292.

— — okolnost, že straně bylo pro mimořádné poměry v době nesvobody zne-možněno dostavit se osobně k prvnímu roku, je důvodem odporu proti rozsudku pro zmeškání při něm vydanému podle čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb., i tehdy, byla-li obsílka k zmeškalému roku doručena jejímu právnímu zástupci, jemuž udělila všeobecnou procesní plnou moc č. 310.

Pobyt viz doručování.

Podání žaloby: podání žaloby o vyklizení domovníckého bytu je samo o sobě dostatečným projevem vůle k zrušení domovníckého poměru č. 188.

Podíl ideální viz právo předkupní, smlouva předběžná, spoluvlastnictví.

Podnik viz kupec, nepřípustnost exekuce, obnovení právního pořádku, restituce majetková, správa národní, zaměstnanci.

Podnik národní: vyhláška ministra průmyslu podle § 12 dekr. č. 100/1945 Sb. nestačí, nejde-li o znárodnění podle § 4, odst. 4 uvedeného dekretu, ke vkladu vlastnického práva pro národní podnik k nemovitosti knihovně připsané znárodněnému podniku; knihovní žádost třeba doložit též veřejnou listinou prokazující, že znárodnění se vztahuje i na nemovitost, již se knihovní vklad týká č. 330.

Pojistitel viz pojištění smluvní.

Pojistník viz pojištění smluvní.

Pojištění smluvní: bylo-li vědomě nepravdivé tvrzení zprostředkujících jednatelů německé pojišťovny, že jimi navrhované pojištění je povinné, spolu se způsobem vystupování jednatelů, hlavní pohnutkou, již se dal pojistník v době nesvobody pohnouti k podpisu pojistného návrhu, nevznikl mu z tohoto jednání závazek proti pojistiteli (§ 47, odst. 1 zák. č. 145/1934 Sb. o pojistné smlouvě) č. 171.

— — je na pojistiteli uplatňujícím proti třetí osobě nárok na náhradu škody podle § 62, odst. 1 zák. č. 145/1945 Sb. o pojistné smlouvě, aby již v žalobě tvrdil a nabídl důkazy nejen o tom, že nahradil celou škodu, k níž byl podle pojistné smlouvy povinen, nýbrž i o tom, že uplatňování regresního nároku proti třetí osobě není na újmu pojistníkovu č. 179.

— — postavil-li si zahradník sám, bez náležitého stavebního dozoru a bez úředního schválení skleník, jenž měl vady s hlediska stavebního a požární-policejního, nutno přičíst požár skleníku vzniklý v důsledku těchto vad jeho hrubé nedbalosti č. 281.

— **veřejnoprávní viz též pojištění úrazové.**

— — k vymožení pohledávek splatných za trvání národní správy (pojistné příspěvky veřejnoprávního pojištění) je přípustná proti národnímu správci exekuce na majetek, který spravuje, byť byl tento majetek konfiskován podle dekr. č. 108/1945 Sb. č. 267.

— **úrazové:** příkazáním do podniku podle vl. nař. č. 154/1942 Sb. a faktickým výkonem prací byl založen pracovní poměr, na nějž se vztahuje, jde-li o podnik, jehož zaměstnanci podléhají úrazovému pojištění, zákon č. 1/1888 ř. z. o úrazovém pojištění dělnickém; nárok na náhradu škody proti zaměstnavateli přísluší zaměstnanci jen za podmínek podle § 46 uvedeného zákona č. 169.

Poručenství: je-li osvojitelem muž, zaniká osvojením poručenství zavedené nad nemanželským osvojencem č. 336.

Pořad práva: konfiskací dlužníkovu majetku podle dekretů č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací ani jeho pasivní procesní působnost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.

— — pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného, jehož jmění propadlo podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1945 Sb., je přípustný pořad práva č. 191.

— — námitka, že k rozhodnutí sporu zahájeného před řádným soudem je příslušný rozhodčí soud podle vyhlášky předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněné pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky) není námitkou nepřípustnosti pořadu práva, nýbrž námitkou nepřislusnosti č. 228.

— — byl-li zůstavitel v držbě majetku podle § 97 nesp. pat., je pro jeho zařazení do soupisu pozůstalostního jmění bez významu otázka, zda smlouva, již majetku nabyt, je platná s hlediska ustanovení § 1 dekretu

presidenta republiky č. 5/1945 Sb., § 1 zákona č. 128/1946 Sb. a první věty § 916 obč. zák.; i když byla věc pojata do soupisu pozůstalosti, může ten, kdo si na ni činí právo, uplatnit je buď pořadem práva, nebo podle povahy nároků v nesporném řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. č. 255.

- — Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze není legitimován k návrhu podle § 42, odst. 2 j. n. č. 297.

Pořízení poslední viz též pozůstalost.

- — nepřibral-li pozůstalostní soud, ač nebylo nebezpečí z průtahů, k výslechu svědků ústního posledního pořízení (§ 66 nesp. pat.) i dědice přihlášené ať z jakéhokoliv delačního důvodu, třebaž výslech nenavrhl, přiči se jeho postup jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.); při tom je lhostejno, zda nepřibráním k výslechu vznikla dědicům újma a zda mohla býti odčiněna pořadem práva č. 286.
- — vzešly-li pochybnosti o platnosti zůstavitelova posledního pořízení, je na pozůstalostním soudu, aby zpravil podle § 75 nesp. pat. všechny v úvahu přicházející dědice ze zákona o dědickém nápadu č. 288.
- — rozhodl-li pozůstalostní soud podle § 125 nesp. pat. o odporujících si dědických přihláškách z posledního pořízení a ze zákona, aniž zachoval tento postup, je pozůstalostní řízení zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 288.
- — nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena, podnět k likvidaci spořádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mravům č. 329.

Posudek viz znalec.

Poučení o opravných prostředcích viz advokáti, nesporné řízení.

Pozemková kniha viz kniha pozemková.

- reforma: vl. nař. č. 205/1941 Sb., jímž se znovu mění předpisy o právním poměru k přidělené půdě, je použitelné podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. ve znění zákona č. 12/1946 Sb. č. 183.
- — po uplynutí patnáctileté lhůty počítané podle § 2, odst. 1 zák. č. 93/1931 Sb. lze sice povolit výmaz omezení vlastnického práva bez potvrzení podle § 6, odst. 2 uvedeného zákona, musí však být předložen doklad o tom, že na nabyté nemovitosti nevážne některá z pohledávek uvedených v § 2 citovaného zákona; takto vážnoucí pohledávkou je i pohledávka knihovně nezapsaná, zajištěná zákonným zástavním právem v zájmu veřejném č. 183.
- — i když došlo k majetkově-právnímu jednání (uzavření smlouvy pachtovní a smlouvy o prodeji živého inventáře) na výzvu německy vedené obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu a i když byla uzavřená smlouva schválena Státním pozemkovým úřadem, je propachtovatel oprávněn domáhat se prohlášení jednání za neplatné a vrácení pachtovního předmětu přímo na soudě (§ 10 zákona č. 128/1946 Sb.) č. 274.

Poznámka viz kniha pozemková, konfiskace, obchodní rejstřík, restituce majetková, správa národní.

Pozůstalost viz též konfiskace, obnovení právního pořádku, restituce majetková.

- odbyti pozůstalosti pro nedostatek jmění viz rozh. č. 255 pod heslem Pozůstalost: soupis pozůstalostního jmění.
- — dříve než pozůstalostní soud vysloví, že se pozůstalost neprojedná (§ 72 nesp. pat.) proto, že jmění propadlo konfiskaci podle dekr. č. 12 a 108/

1945 Sb., musí mít pro tento svůj výrok podklad v pravoplatném rozhodnutí správního orgánu; soudům nepřisluší zabývat se otázkou konfiskace ani předběžně č. 187.

- — jde po případě o zmatečnost podle § 41, písm. g) zákona č. 100/1931 Sb., usnesl-li se pozůstalostní soud, že neprojedná pozůstalost, ježto je zkonfiskována, aniž před tím slyšel dědice č. 187.
- — je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), usnesly-li se nižší soudy, že pozůstalost nebude projednána, ježto zůstavitelovo jmění propadlo konfiskaci, ačkoliv zůstavitel ještě zanechal jmění nabyté po 30. říjnu 1945 č. 302.
- — nezabýval-li se pozůstalostní soud otázkou, zda v osobě zůstavitelově byly splněny podmínky pro konfiskaci majetku proto, že se usnesl neprojednat pozůstalost pro nedostatek jmění (§ 72 nesp. pat.), není Fond národní obnovy oprávněn k rekursu proti tomuto usnesení č. 325.
- přenechání pozůstalosti věřitelům (§ 73 nesp. pat.): nejsou nezákonná usnesení nižších soudů zamítající návrh na přenechání pozůstalosti věřitelům podle § 73 nesp. pat. po přijetí podmíněné dědické přihlášky č. 315.
- úmrtní zápis viz rozh. č. 255 u hesla Pozůstalost: soupis pozůstalostního jmění.
- zapečetění viz rozh. č. 255 u hesla Pozůstalost: soupis pozůstalostního jmění.
- vyrozumění dědiců (§ 75 nesp. pat.): vzešly-li pochybnosti o platnosti zůstavitelova posledního pořízení, je na pozůstalostním soudu, aby zpravil podle § 75 nesp. pat. všechny v úvahu přicházející dědice ze zákona o dědickém nápadu; rozhodl-li pozůstalostní soud podle § 125 nesp. pat. o odporujících si dědických přihláškách z posledního pořízení a ze zákona, aniž zachoval tento postup, je pozůstalostní řízení zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 288.
- soupis pozůstalostního jmění: byl-li zůstavitel v držbě majetku podle § 97 nesp. pat., je pro jeho zařazení do soupisu pozůstalostního jmění bez významu otázka, zda smlouva, již majetku nabyt, je platná s hlediska ustanovení § 1 dekretu č. 5/1945 Sb., § 1 zákona č. 128/1946 Sb. a první věty § 916 obč. zák. č. 255.
- — i když byla věc pojata do soupisu, může ten, kdo si na ni činí právo, uplatnit je buď pořadem práva, nebo podle povahy nároků v nesporném řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. č. 255.
- — zjistí-li pozůstalostní soud z výměru příslušného okresního národního výboru, že zůstavitelův majetek je konfiskován podle dekretu č. 108/1945 Sb., usnese se, že pozůstalost pro nedostatek jmění neprojedná a vyrozumí o tom Fond národní obnovy; dokud pozůstalostní soud nezjistí, že jde o konfiskovaný majetek, provede toliko úkony nutné k zabezpečení pozůstalostního jmění, zejména sepiše úmrtní zápis, zřídí inventář, po případě pozůstalost zapečetí č. 255.
- — zavedením národní správy do podniku nejsou dotčeny ani vlastnické právo k němu, ani držba ve smyslu § 97 nesp. pat. č. 255.
- přihláška dědická: za podmínek § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky bez ohledu na to, zda je dědic vykonal či nikoliv; Fond národní obnovy je oprávněn vykonati na místo dědice konfiskované dědické právo dědickou přihláškou č. 247.
- — je na pozůstalostním soudu, aby zjistil dříve než rozhodne o dědické přihlášce Fondu národní obnovy podané na místě dědiců, jichž majetek podléhá konfiskaci, dotazem u příslušného okresního národního výboru, zda jsou v osobách dědiců splněny podmínky konfiskace, zda výměr o tom je podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb. pravoplatný a aby podle okolností vyslechl účastníky č. 247.

- — Československý stát a Fond národní obnovy nejsou oprávněni k rekursu proti usnesení, jímž byla pouze přijata dědická přihláška k pozůstalosti po zůstaviteli německé národnosti č. 254.
- — po podání dědické přihlášky směřuje nárok na splnění splatného odkazu proti přihlášenému dědici č. 278.
- — testamentární dědic, který je zároveň zákonným dědicem, je pasivně legitimován k žalobě o splnění odkazu i tehdy, jestliže se, porušiv ustanovení § 808 obč. zák. přihlásil k dědictví ze zákona a soud jeho přihlášku přijal č. 278.
- — **odporující si dědické přihlášky (§§ 125, 126 nesp. pat.):** vzešly-li pochybnosti o platnosti zůstavitelova posledního pořízení, je na pozůstalostním soudu, aby zpravil podle § 75 nesp. pat. všechny v úvahu přicházející dědice ze zákona o dědickém nápadu č. 288.
- — rozhodl-li pozůstalostní soud podle § 125 nesp. pat. o odporujících si dědických přihláškách z posledního pořízení a ze zákona, aniž zachoval tento postup, je pozůstalostní řízení zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 288.
- — osoby, které podaly dědické přihlášky opřené o týž delační důvod, jsou nerozlučnými společníky v řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. (§ 14 c. ř. s., § 34 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 289.
- — **oddělení pozůstalosti od dědicova jmění:** věřitelem podle § 812 obč. zák. je i ten, kdo uplatňuje nárok na vyloučení věci z pozůstalosti z důvodu svého vlastnického práva č. 177.
- — uložení části pozůstalosti v soudním depositu není zajištěním věřitelovy pohledávky, jež by odůvodňovalo zamítnutí návrhu podle § 812 obč. zák. č. 177.
- — **dohoda dědická:** dědickou dohodou může dědic vzít na sebe závazek, že pozůstalost bez souhlasu spoludědice nezciží ani nezadužlí a že ji jednáním mezi živými nebo na případ smrti přenechá spoludědici; pokud se však tento závazek vztahuje též na jeho majetek, nepatřící do pozůstalosti, není platný, jestliže se dědickou dohodou obcházejí ustanovení o právních jednáních na případ smrti č. 251.
- — **jiné otázky formální:** jde o případ o zmatečnost podle § 41, písm. g) zákona č. 100/1931 Sb., usnesl-li se pozůstalostní soud, že neprovedná pozůstalost, ježto je zkonfiskována, aniž před tím slyšel dědice č. 187.
- — je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb., neustanovil-li pozůstalostní soud opatrovníka pro nenarozeného odkazovníka č. 258.
- — dokud nebyly podány dědické přihlášky, jsou účastníky řízení o delegaci pozůstalostního soudu všichni domnělí dědicové č. 266.
- — Národní pozemkový fond není účastníkem řízení o soupisu a zajištění majetku, jež provádí pozůstalostní soud před tím, než bylo zjištěno, zda pozůstalostní majetek podléhá konfiskaci č. 282.
- — **různé:** kdo nepodal dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznaný delační důvod a rovněž dědic osoby, která se zřekla napadlého dědictví, nejsou oprávněni odporovat podle zák. č. 76/1946 Sb. rozhodnutím vydaným v pozůstalostním řízení vedeném v době nesvobody č. 196.
- — veřejnému orgánu povolanému podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. k vrácení majetku dřívějšímu majiteli, nepřísluší řešiti otázku, kdo je dědicem dřívějšího majitele; veřejný orgán je povinen vrátit majetek dědici, jestliže byla odevzdána pozůstalost dřívějšího majitele, nebo, jestliže se tak ještě nestalo, ležící pozůstalosti k žádosti dědice pověřeného její správou č. 197.
- — je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), povolil-li soud zápis firmy podniku jen podle výměru správního úřadu povolujícího vrácení podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., aniž žádal důkaz pravoplatnou odevzdaci

- listinou o přechodu podniku na dědice a důkaz o výslovném souhlasu spoludědiců k dalšímu vedení dosavadní firmy č. 197.
- — dědic osoby, jejíž majetek přešel na býv. německou říši, je jen tehdy oprávněn uplatnit restituční nárok vlastním jménem, byla-li mu již pozůstalost odevzdána; jestliže se tak ještě nestalo, je dědic oprávněn domáhati se restituce jen jménem pozůstalosti a se svolením pozůstalostního soudu č. 242.
- — není nezákonným (§ 46, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že pozůstalostní soud není povinen ani přihlásiti podle § 1 dekr. č. 95/1945 Sb. vkladní knížku složenou u něho dědicem pro odkazovníka za účelem splnění odkazu, ani podati žádost o náhradu podle § 5, odst. 4 cit. dekrety, nebyla-li vkladní knížka přihlášená č. 245.
- — nepřibral-li pozůstalostní soud, ač nebylo nebezpečí z průtahů, k výslechu svědků ústního posledního pořízení (§ 66 nesp. pat.) i dědice přihlášené ať z jakéhokoliv delačního důvodu, třeba výslech nenavrhl, přiči se jeho postup jasněmu a nepochybnému znění a smyslu zákona (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.); při tom je lhostejno, zda nepřibráním k výslechu vznikla dědicům újma a zda mohla býti odčiněna pořadem práva č. 286.
- — dědic je oprávněn uplatnit restituční nárok za pozůstalost jen v tom případě, když byl restituční nárok zůstavitelův pojat na dědicův návrh nebo z úřední moci do pozůstalosti, když pozůstalostní soud přijal dědickou přihlášku a dědici udělil svolení k uplatnění restitučního nároku č. 303.
- — vlastním jménem je dědic oprávněn uplatnit restituční nárok teprve, když mu byla pozůstalost pravoplatně odevzdána č. 303.
- — dědicové jsou oprávněni vznést odpor proti usnesení knihovního soudu (§ 4, odst. 2 zákona č. 76/1946 Sb.) teprve, když jim byla pozůstalost odevzdána; před odevzdáním pozůstalosti jsou k odporu oprávněni jen jménem pozůstalosti, jestliže k ní podali dědickou přihlášku a tato byla pozůstalostním soudem přijata č. 320.
- — kdo nebyl účastníkem pozůstalostního řízení, nemůže podle zákona č. 76/1946 Sb. úspěšně odporovat usnesením vydaným v tomto řízení; lhostejno, že se nestal účastníkem právě proto, že mu v tom bylo zabráněno způsobem uvedeným v čl. 6 ústavního dekrety presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zákona č. 12/1946 Sb. č. 321.
- — podle zák. č. 76/1946 Sb. nelze úspěšně odporovat usnesení nejvyššího soudu, jímž byla v pozůstalostním řízení zrušena usnesení nižších soudů a soudy prvé stolice uloženo, aby po doplnění řízení znovu rozhodli č. 321.
- — nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena, podnět k likvidaci spořádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mravům č. 329.
- — není-li pozůstalostní majetek nebo jeho část v přímé správě Fondu národní obnovy, není tento Fond účastníkem řízení o zrušení odevzdací listiny podle zák. č. 76/1946 Sb.; je jím však národní správa Vystěhovaleckého fondu, jemuž odevzdací listinou část pozůstalosti připadla č. 337.

Požární policie viz nedbalost hrubá, pojištění smluvní.

Poživací právo viz právo poživací.

Pracovní poměr viz domovníci, zaměstnanci.

Pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce: uplatňuje-li se v žalobě více nároků z téhož pracovního poměru, zastavuje se podle § 22 zákona

č. 143/1946 Sb. řízení jen o těch nárocích, jichž důvodem vzniku je faktické skončení pracovního poměru podle § 1 uvedeného zákona č. 194.

- neskončil-li služební poměr fakticky důsledkem zásahu plynoucího z národní revoluce, nýbrž byl-li předčasně zrušen zaměstnavatelem, není řízení přerušeno podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. č. 219.
- byl-li pracovní poměr zrušen tím, že zaměstnavatel přeložil zaměstnance do výslužby, nezastavuje se podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. řízení ve sporu, v němž se zaměstnanec domáhá na zaměstnavateli zjištění neplatnosti pensionování a trvání služebního poměru č. 221.
- při rozhodování o zastavení řízení podle §§ 22 zákona č. 143/1946 Sb. není soud vázán rozhodnutím úřadu ochrany práce o návrhu zaměstnavatele na udělení souhlasu se zrušením pracovního poměru se zaměstnancem, a je oprávněn je přezkoumat, pokud jde o zjištění podmínek zastavení řízení č. 221.
- ustanovení zák. č. 143/1946 Sb. o úpravě pracovních poměrů dotčených důsledky národní revoluce se vztahuje jen na případy faktického zrušení pracovního poměru, k nimž došlo pro skutečnosti na straně zaměstnavatele, nikoli na případy, kdy důvodem zrušení pracovního poměru byly změny, jimiž byla v důsledku národní revoluce postižena osoba zaměstnavatele č. 230.
- nebyl-li zásah, jímž došlo k faktickému skončení pracovního poměru, v časové souvislosti s národní revolucí, nelze jej posuzovat podle § 1 zák. č. 143/1946 Sb. č. 249.
- spor, v němž se zaměstnavatel domáhá na svém zaměstnanci vyklizení naturálního bytu, patří, byl-li služební poměr skončen zásahem uvedeným v § 1 zákona č. 143/1946 Sb. do působnosti rozhodčích soudů podle § 2 cit. zák. č. 268.

Pracovní soudy (zák. č. 131/1931 Sb.): § 42: ustanovení § 4, odst. 1 nař. min. sprav. č. 194/1944 Sb. je použitelné podle čl. 2 odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku č. 194.

- okresní soud nastoupivší podle § 4, odst. 1 nař. č. 194/1944 Sb. na místo soudu pracovního, projednává pracovní spor sice podle zásad zákona o pracovních soudech, avšak jen, jsou-li dány podmínky § 42, odst. 3 a 5 tohoto zákona č. 194.
- uplatňuje-li se v žalobě více nároků z téhož pracovního poměru, zastavuje se podle § 22 zákona č. 143/1946 Sb. řízení jen o těch nárocích, jichž důvodem vzniku je faktické skončení pracovního poměru podle § 1 uvedeného zákona č. 194.
- žádala-li podle § 42, odst. 3 zák. č. 131/1931 Sb. ve znění vl. nař. č. 308/1939 Sb. a čl. IV. nař. min. sprav. č. 183/1944 Sb., aby byl spor projednán jako pracovní, toliko jedna ze stran, dlužno jej projednat podle předpisů civilního řádu soudního; lhotejně, že druhá strana, jež neučinila prohlášení podle tohoto předpisu, nevznese proti této žádosti námitky č. 334.
- projednal-li nižší soud spor jako pracovní, ač prohlášení k tomu potřebná neučinily obě strany, není řízení stíženo zmatečností, nýbrž toliko vadností č. 334.

Právnícká osoba viz osoba právnícká.

Právní zástupce viz advokát, nesporné řízení, notář, plná moc procesní, zástupce právní.

Právo chudých: odepřel-li okupantský soud udělit české straně pro zamýšlený spor o oduznání manželského původu dítěte právo chudých z toho důvodu, že »německé národní společenství nemá zájem na provedení sporu«, je to důvodem, pro který nemohl být uplatněn včas nárok ve smyslu § 1 zák. č. 227/1946 Sb. č. 202.

- **poživaci:** poživací právo zřízené k ideálnímu podílu nemovitosti na dobu časově omezenou, jejíž konec je v dohledné době, je důvodem bránicím zrušení spoluvlastnictví č. 312.
- **předkupní:** zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídně manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společné nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí tržové smlouvy (§ 936 obč. zák.); tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu; k otázce znění žalobní žádosti, kterou se žalobce domáhá splnění takové smlouvy č. 345.
- **vlastnické:** viz dražba společné věci, kniha pozemková, obnovení právního pořádku, podnik národní, spoluvlastnictví, správa národní, znárodnění.

Prekluse viz lhůta.

Prejudiciální otázka viz nesporné řízení (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.), restituce majetková.

Privilegované obrany viz pořad práva, příslušnost soudu.

Procesní způsobilost viz zmatečnost podle civilního řádu soudního, způsobilost procesní.

Prodej viz smlouva tržová.

Prohlášení za mrtvého: není zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) a g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyla-li doručena účastníkům řízení vyhláška podle § 7 dekr. č. 117/1945 Sb.; stačí, že jim byla dána příležitost, aby se vyjádřili před rozhodnutím o návrhu na prohlášení za mrtva nebo o návrhu na důkaz smrti č. 222.

- není zmatečností, nýbrž jen neúplností řízení, opominul-li soud před rozhodnutím o návrhu na vedení důkazu smrti vyslechnouti účastníky o provedených důkazech (§ 11, odst. 4 cit. dekr.) č. 222.
- v řízení o důkaz smrti nelze užítí domněnky podle § 8, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb. pro řízení o prohlášení za mrtvého, nýbrž nutno za den smrti označit den, kterého podle provedených důkazů nezvěstný zemřel nebo který nepřežil (§ 11, odst. 5 cit. dekr.) č. 235.

— návrh na opravu usnesení o důkazu smrti je přípustný nejen tehdy, když navrhovatel tvrdí, že zůstavitel zemřel jiný den, než který je v usnesení označen za den smrti, nýbrž i tehdy, když byl označen pouze den, který nezvěstný nepřežil, a navrhovatel, ačkoliv nemůže dokázat, že nezvěstný zemřel jiného určitého dne, snaží se o důkaz, že nezvěstný nebyl již živ některý jiný dřívější den č. 235.

— nejsou nezákonná (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) usnesení nižších soudů, určující den úmrtí nezvěstné osoby, hledíc k výsledkům konečného šetření podle pravděpodobnosti nepřežití a nikoliv posledním dnem doby, jejíž uplynutí zakládá domněnku, že nezvěstný zemřel (§ 8, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb. č. 305.

— den úmrtí podle § 8, odst. 2 dekr. č. 117/1945 Sb. určuje soud z úřední moci bez ohledu na návrhy účastníků č. 305.

— ustanovení § 23 zák. č. 100/1931 Sb. platí i v řízení o opravě usnesení o provedení důkazu smrti podle §§ 2, 14 dekretu presidenta republiky ze dne 26. října 1945, č. 117 Sb. č. 323.

— usnesení nižších soudů, jimiž byla určitá osoba prohlášena za mrtvou, aniž byl učiněn návrh po uplynutí ediktální lhůty, jsou nezákonná (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., § 8, odst. 1 dekr. pres. rep. č. 117/1945 Sb.) č. 328.

— kdo přichází v úvahu jako dědic osoby prohlášené za mrtva, je účastníkem řízení oprávněným k rekursu proti usnesení o prohlášení za mrtvého č. 349.

Projednání pozůstalosti viz pozůstalost.

Prokura: není nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), jestliže nižší soudy zamítly návrh na zapsání prokuristy ustanoveného sborem národních správců obchodního podniku do obchodního rejstříku z toho důvodu, že národní správci neměli svolení orgánu uvedeného v § 7 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 203.

Promlčení viz též lhůty podle § 1 zák. č. 227/1946 Sb.

— ke skutkovým okolnostem, jimiž se odůvodňuje podle § 1 zák. č. 227/1946 Sb. bezúčinnost nastalého promlčení nároku (rozlukového důvodu podle § 14, písm. a) rozl. zák.), nutno přihlídnouti v každém období sporu č. 204.

Pronajímání viz ochrana nájemníků, řízení hospodářství bytové, řízení nájemní, smlouva nájemní, výpověď.

Propadnutí majetku viz konfiskace, obnovení právního pořádku, restituce majetková.

Protokol soudní: rekursní soud není oprávněn odmítnouti dovolací rekurs proto, že byl podán notářem jako zmocněncem účastníka nesporného řízení ústně do soudního protokolu (§ 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 168.

— notář vystupující v nesporném řízení jako právní zástupce účastníků není oprávněn podati rekurs (dovolací rekurs) ústně do soudního protokolu č. 261.

Prozatímní opatření: poznámka podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb., je prozatímním opatřením podle exekučního řádu, na něž se vztahuje předpis § 402, odst. 2 ex. ř. č. 220.

— tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčká povolení rozluky (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, nezměnilo se nic na manželčině právu nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch č. 237.

— proti rozhodnutí soudu druhé stolice o prozatímním opatření podle § 11, odst. 2 zákona č. 128/1946 Sb. (restituční zákon) není přípustná další stížnost č. 316.

Prvý rok: okolnost, že straně bylo pro mimořádné poměry v době nesvobody zne-možněno dostavit se osobně k prvému roku, je důvodem odporu proti rozsudku pro zmeškání při něm vydanému podle čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. i tehdy, byla-li obsílka k zmeškalému roku doručena jejímu právnímu zástupci, jemuž udělila všeobecnou procesní plnou moc č. 310.

— první rok není určen k tomu, aby se při něm jednalo o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. o společnostech s ručením obmezeným č. 326.

Předkupní právo viz právo předkupní.

Předmět sporu viz ocenění předmětu sporu.

Předpis použitelný: vládní nařízení č. 205/1941 Sb., jímž se znovu mění předpisy o právním poměru k přidělené půdě, je použitelný podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. ve znění zák. č. 12/1946 Sb. č. 183.

— ustanovení § 4, odst. 1 nař. mín. sprav. č. 194/1944 Sb. je použitelné podle čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku č. 194.

Představenstvo viz společenstvo.

Přerušení řízení viz též pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce, restituce majetková.

— dokud nebyl podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušen výměr bývalého Pozemkového úřadu, jímž byla v době nesvobody uvalena na hospodářský podnik nucená správa podle vl. nař. č. 87/1939 Sb., nemůže vlast-

nik tohoto podniku, žalovaný na náhradu škody, vzniklé porušením smlouvy úspěšně namítati, že za tuto škodu neodpovídá proto, že smlouvu porušil nucený správce; zavedení řízení o zrušení uvedeného výměru je důvodem k přerušení sporu (§ 190, odst. 1 c. ř. s.) č. 163.

— nejsou nezákonnými (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasná usne-sení nižších soudů, jimiž bylo přerušeno restituční řízení (zák. č. 128/1946 Sb.) až do rozhodnutí příslušného správního úřadu o státní spo-lehlivosti právního předchůdce navrhovatelova (§ 4, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb.) č. 231.

— proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo přerušeno řízení až do vy-dání zákonných předpisů podle § 2, odst. 1 zákona č. 31/1947 Sb. a § 5, odst. 1, č. 3 dekretu č. 108/1945 Sb., není rekurs přípustný č. 346.

Převod majetkový viz restituce majetková.

Převzetí dluhu viz Fond národní obnovy, konfiskace.

Přezkoumání správního aktu soudy viz akt správní.

Přezkoumání právního názoru nižšího soudu: účelem ustanovení § 519, č. 3 c. ř. s. o výhradě právní moci je nejen oddělení přezkoumání právního názoru odvolacího soudu, nýbrž i posouzení, zda tento názor, třebaž je správný, odůvodňuje podle předpisů formálního práva zrušení prvního rozsudku a nové jednání v prvé stolici č. 210.

Přidělení konfiskovaného majetku viz též konfiskace.

— k zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidělený nebo přidělovatý; souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekr. č. 5/1945 Sb., k tomu nestačí č. 234.

— konfiskací podle dekr. č. 12/1945 Sb. se nic nemění ani v osobě, ani v postavení národního správce, který byl tomuto majetku zřízen; ná-rodní správce je i po konfiskaci oprávněn k žalobě o vyklizení bytu ze zkonfiskované nemovitosti; toto oprávnění národního správce je výlučné potud, že i v případech krytých dekretem č. 5/1945 Sb. je vyloučeno, aby stát jednal na místě národního správce, ledaže by majetek převzal přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy č. 262.

— pokud není jisto, jak bude naloženo s majetkem konfiskovaným podle dekretu č. 108/1945 Sb., a pokud není vyloučeno, že majetek (dům) může být přidělen ještě někomu jinému ve smyslu části III. cit. dekretu, nelze jej považovati za vlastnictví státu ve smyslu § 7, odst. 1, č. 4 a odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. ve znění vl. nař. č. 377/1942 Sb. č. 271.

— nájemní smlouvy uzavřené o majetku konfiskovaném podle dekr. č. 108/1945 Sb. zůstávají — pokud nespádají samy pod ustanovení § 1, odst. 1 cit. dekr. — v platnosti v tom stavu, v jakém byly v den, kdy nabyly uvedeny dekret účinnosti a vztahuje se na ně i nadále ochrana nájemníků podle platných předpisů bez ohledu na ustanovení § 7, odst. 1, č. 4 a § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. až do doby, než bude s konečnou platností rozhodnuto, zda nebude příslušná nemovitost přidělena někomu jinému, u něhož by nadále podléhala plné ochraně nájemníků č. 271.

Příhláška dědická viz konfiskace, nesporné řízení, pozůstalost.

Přihlašování vkladů: není nezákonným (§ 46, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že pozůstalostní soud není povinen ani přihlásiti podle § 1 dekr. č. 95/1945 Sb. vkladní knížku složenou u něho dědicem pro odkazovníka za účelem splnění odkazu, ani podati žádost o náhradu podle § 5, odst. 4 cit. dekretu, nebyla-li vkladní knížka přihlášena č. 245.

Přijetí dědické přihlášky viz obnovení právního pořádku, pozůsta-lost.

Přikázání nájemníka: k zániku nájemního nebo jiného práva na užívání bytu podle §§ 5 a 6 vl. nař. č. 103/1943 Sb. nestačí samo o sobě přikázání nájem-

nika, nýbrž je třeba, aby bylo vydáno a vlastníku domu doručeno i rozhodnutí správního úřadu o zániku nájemního nebo jiného práva č. 206.

Příkazání do práce: příkazáním do podniku podle vl. nař. č. 154/1942 Sb. a faktickým výkonem prací byl založen pracovní poměr, na nějž se vztahuje, jde-li o podnik, jehož zaměstnanci podléhají úrazovému pojištění, zák. č. 1/1888 f. z. o úrazovém pojištění dělnickém; nárok na náhradu škody proti zaměstnavateli přísluší zaměstnanci jen za podmínek podle § 46 uvedeného zákona č. 169.

Příkazovací výměr viz restituční majetková, ústředna pro židovské vystěhování.

Příklep viz dražba nucená, dražba společné věci, obnovení právního pořádku.

Připustnost opravných prostředků viz dovolání, odvolání, příslušnost, stížnost, stížnost dovolací.

Přirozené zásady právní: nejde o nemožnost plnění podle § 1447 obč. zák., nýbrž o nedostiznost, kterou nutno posuzovati podle § 7, druhé věty obč. zák., nastaly-li po uzavření smlouvy okolnosti, pro něž je její plnění spojeno pro dlužníka s takovou námahou a obětí, jež mu nelze rozumně přičítati č. 214.

- — hospodářská (válečná) opatření, jež nemohl prováděč díla při uzavírání smlouvy předvídati, zprošťují ho podle okolností závazku opravit vady dodaného díla, leč jen do té doby, než překážky odpadnou č. 214.

Příslušnost správního úřadu viz též akt správní.

- — knihovní soud příslušný k zápisu poznámky národní správy podle dekrety č. 5/1945 Sb., je povinen zkoumat věcnou příslušnost správního úřadu, který vydal výměr o národní správě č. 181.
- — není-li z výměru okresní správní komise o zavedení národní správy zřejmo, že výměr byl vydán v mezích její pravomoci (§§ 7 a 9 dekr. č. 5/1945 Sb.), nelze na jeho základě poznamenat národní správu v pozemkové knize č. 181.
- — soud rozhodující o restitučním nároku je pouze oprávněn posouditi, zda jsou v konkrétním případě pochybnosti o státní spolehlivosti; k rozhodnutí o otázce státní spolehlivosti je však příslušný jen okresní národní výbor č. 241.
- — k ustanovení vnučeného hospodáře podle § 4, odst. 2 a k opatření podle § 3 vl. nař. č. 140/1940 Sb. o využití pozemků k pěstování užitečných rostlin byl výlučně příslušný okresní úřad a nebyl oprávněn přenést toto svoje oprávnění na obec č. 273.
- — opatřením obce (jejího starosty nebo náměstka), jímž byl ustanoven vnučený hospodář, nejsou soudy vázány a strany z něho nemohou vyvozovat žádných práv č. 273.
- — orgán uvedený v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je výlučně příslušný rozhodovat pro potřeby řízení restitučního o státní spolehlivosti navrhovatelově č. 327.
- — potvrzení československého generálního konsulu v cizině, jímž se jen dokládají předpoklady pro státní občanství navrhovatele § 1, odst. 3 úst. dekr. č. 33/1945 Sb., nemůže nahradit rozhodnutí podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., i když je v něm uvedeno, že navrhovatel je jím považován za občana státně, národně i politicky spolehlivého č. 327.

- **soudu:** námitka, že k rozhodnutí sporu zahájeného před řádným soudem je příslušný rozhodčí soud podle vyhlášky předsedy Dopravní skupiny zasílatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněné pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky) není námitkou nepřipustnosti pořadu práva, nýbrž nepřipustnosti řádných soudů č. 228.

- — exekuční žalobou (§ 17 ex. ř.) lze se domáhati zrušení exekuce jen pokud není exekuční řízení pravoplatně skončeno č. 250.
- — dokud nebylo k návrhu zrušeno podle § 3, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. věcně příslušným československým soudem usnesení bývalého německého úředního soudu, jímž byl ve věci odevzdán mu t. zv. protektorátním soudem odmítnut dovolací rekurs pro nepřipustnost, není nejvyšší soud příslušný k rozhodnutí o tomto dovolacím rekursu č. 300.
- — usnesení nejvyššího soudu o nepřipustnosti t. zv. protektorátních soudů a odevzdání věci bývalému německému úřednímu soudu je opatřením procesní povahy, jímž právní věc nebyla zcela nebo zčásti vyřízena (§ 1, odst. 1 zák. č. 76/1946 Sb.) č. 300.
- — ustanovení platné v tuzemsku o příslušnosti v manželských věcech nebrání tomu, aby rozhodnutí cizozemského soudu bylo uznáno podle zák. č. 199/1946 Sb., neměl-li muž na území Československé republiky bydliště v době, kdy bylo zahájeno řízení u soudu, jenž vydal rozhodnutí, o jehož uznání jde č. 333.
- — byl-li týž spor zcela nebo zčásti vyřízen soudy různých stolic tak, že soud nižší stolic je rozhodl v době nesvobody, vyšší pak po této době, je k rozhodnutí o odporu podle § 3 zák. č. 76/1946 Sb. příslušný jen ten soud, který vydal v době nesvobody rozhodnutí, byť nepravoplatně, v nejvyšší stoličce č. 351.

Reálné břemeno viz břemeno reálné.

Reforma pozemková viz pozemková reforma.

Regres viz pojištění smluvní.

- Rejstřík obchodní:** veřejnému orgánu povolanému podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. k vrácení majetku dřívějšímu majiteli, nepřisluší řešiti otázku, kdo je dědicem dřívějšího majitele; veřejný orgán je povinen vrátit majetek dědici, jemuž byla odevzdána pozůstalost dřívějšího majitele, nebo, jestliže se tak ještě nestalo, ležící pozůstalosti k žádosti dědice pověřeného její správou č. 197.
- — je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), povolil-li soud zápis firmy podniku jen podle výměru správního úřadu povolujícího vrácení (§ 24 dekr. č. 5/1945 Sb.), aniž žádal důkaz pravoplatnou odevzdací listinou o přechodu podniku na dědice a důkaz o výslovném souhlasu spoludědiců k dalšímu vedení dosavadní firmy č. 197.
  - — není nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), jestliže nižší soudy zamítly návrh na zapsání prokuristy ustanoveného sborem národních správců obchodního podniku do obchodního rejstříku z toho důvodu, že národní správci neměli svolení orgánu uvedeného v § 7 dekrety č. 5/1945 Sb. č. 203.
  - — jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. c) zákona č. 100/1931 Sb., odepřel-li rejstříkový soud provést poznámku národní správy z toho důvodu, že národním správcem nelze ustanovit osobu právnickou, ač správní akt, jímž byl národní správce ustanoven, byl formálně bezvadný a byl vydán příslušným správním úřadem č. 209.
  - — poznámka národní správy v obchodním rejstříku nemůže se omeziti na povšechné zjištění, že byla do podniku zavedena národní správa, nýbrž musí z ní být patrný i orgán, který národní správu zavedl, jméno a bližší označení národního správce a způsob, jímž znamená firmu č. 243.
  - — v řízení o zápis nově ustanoveného národního správce do obchodního rejstříku a o výmaz dosavadního národního správce má nově ustanovený národní správce, třeba jím byla osoba právnická, postavení účastníka oprávněného k rekursu č. 243.
  - — dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nesvobody a o němž zaniknuvší spo-

lečnost tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní persekuce, odstraněny podle zák. č. 128/1946 Sb., nelze znovu zapsati do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti; do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětný zápis do obchodního rejstříku č. 257.

- — Fond národní obnovy je účastníkem řízení o výmaz veřejných společníků Němců, jichž majetková práva byla konfiskována, z obchodního rejstříku č. 301.
- — exekuční titul vydobytý v době trvání národní správy (dekret č. 5/1945 Sb.) proti osobě, jejíž majetek byl dán pod národní správu, není vykonatelný proti národnímu správci, třeba se týkal majetku, na nějž byla národní správa zavedena; lhotejno, že v době zahájení sporu, z něhož exekuční titul vyšel, nebyla ještě národní správa poznamenána v obchodním rejstříku; národní správce je oprávněn odporovat exekuci vedené podle takového titulu žalobou podle § 37 ex. ř. č. 341.
- **společenstevní:** není nezákonný právní názor nižších soudů, že před tím, než byla do společenstevního rejstříku zapsána změna statutárního ustanovení o hlasovacím právu, je neplatná volba členů představenstva a dozorčí rady společenstva, byl-li při ní přiznán každému členu společenstva jeden hlas, ač mu podle dosavadního znění stanov příslušelo tolik hlasů, kolik má podílů (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., § 27, odst. 2 zák. č. 70/1873 ř. z.); na neplatnosti volby nic nemění, že všichni členové společenstva přítomní na valné hromadě s uvedenou změnou stanov souhlasili č. 198.
- — není nezákonným právní názor nižších soudů, že nestačí ohlášení předmětu jednání na valné hromadě společenstva slovy: »projednání a schválení změny stanov«, mají-li stanovy větší počet článků (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., § 30, odst. 2 zák. č. 70/1873 ř. z.) č. 198.
- — ustanovení stanov společenstva, že na valné hromadě lze projednávat a hlasovat i o předmětech předem neurčených, dají-li k tomu souhlas dvě třetiny přítomných členů, je bezúčinné, vyjma případ návrhu na svolání valné hromady č. 198.
- — rejstříkový soud, určuje náhradní způsob svolání valné hromady podle § 6, odst. 1 zák. č. 200/1946 Sb. o některých opatřeních v oboru obchodního a společenstevního práva, není oprávněn zkrátit lhůty, jež mají podle společenstevních stanov uplynout od doručení pozvání, pokud se týče od uveřejnění hromadné výzvy, do svolávané valné hromady č. 314.

Rekurs viz stížnost.

Restituce majetková (zák. č. 128/1946 Sb.).

- **§§ 1, 2 (neplatné převody a zásahy do majetku):** nastal-li majetkový převod soudním rozsudkem, třebaš německého soudu, opřeným o platný předpis, nelze restituční nárok podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. uplatnit dříve, dokud nebyl rozsudek zrušen v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb. č. 208.
- — i když již správní úřad vydal výměr o konfiskaci majetku hledě k tomu, že jeho vlastníky byly v rozhodné době osoby uvedené v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., není tím dotčen nárok osoby státně spolehlivé na vrácení tohoto majetku pozbytého v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce č. 217.
- — došlo-li k majetkovému přechodu (§ 2) příkazovacím výměrem t. zv. Ústředny pro židovské vystěhovalecť, není podmínkou vrácení majetku, aby byl výměr jako výrok z doby nesvobody nejprve zrušen č. 218.
- — pokud je ten, kdo pozbyl proti své vůli koně zásahem německé vojenské odvodní komise, oprávněn domáhat se na nabyvateli jeho vrácení podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 232.
- — ustanovení §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb. předpokládají majetkový převod, přechod nebo jiná majetkově-právní jednání již uskutečněná č. 240.

- — nevzešlo-li smluvci z postupní smlouvy právo na převod vlastnictví k nemovitosti, protože její schválení bylo německým správním úřadem v době nesvobody z národnostních důvodů odepřeno, nelze se domáhati nápravy podle zák. č. 128/1946 Sb. č. 240.
- — přešel-li majetek na bývalou německou říši propadnutím podle rozsudku německého stanného soudu, není pro uplatnění restitučního nároku třeba předchozího zrušení rozsudku (§ 2 zákona č. 128/1946 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody) č. 242.
- — dobrá víra nezprošťuje bezprostředního nabyvatele vrátiti věc, nabytou jednáním neplatným podle § 1 rest. zák., nýbrž má význam jen při vy-
pořádání vzájemných nároků stran č. 248.
- — dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nesvobody a o němž zaniknuvší společnost tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní persekuce, odstraněny podle zák. č. 128/1946 Sb., nelze znovu zapsati do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti; do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětný zápis do obchodního rejstříku č. 257.
- — právní názor nižších soudů, že se nelze v restitučním řízení domáhati neplatnosti vkladu nuceného zástavního práva pro náklady trestního řízení a vazby podle rozsudku německého soudu, dokud tento rozsudek nebyl jako výrok z doby nesvobody zrušen nebo změněn, se přiči jasnému a nepochybnému znění § 2 zák. č. 128/1946 Sb. č. 265.
- — i když došlo k majetkově-právnímu jednání (uzavření smlouvy pachtovní a smlouvy o prodeji živého inventáře) na výzvu německy vedené obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu a i když byla uzavřená smlouva schválena Státním pozemkovým úřadem je propachtovatel oprávněn domáhat se prohlášení jednání za neplatné a vrácení pachtovního předmětu přímo na soudě (§ 10 zákona č. 128/1946 Sb.) č. 274.
- — k platnosti majetkového převodu, který je jinak neplatný proto, že k němu došlo po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní rasové nebo politické persekuce (§ 1 in princ. zák. č. 128/1946 Sb.), je třeba, aby byly splněny všechny tři podmínky podle § 1 uved. zák. in fine, totiž, aby byl nabyvatel státně spolehlivý, aby byla úplata přiměřená a aby k převodu došlo z podnětu původního vlastníka nebo v jeho převážném zájmu č. 313.
- — restituční nárokem ve smyslu § 3 zák. č. 128/1946 Sb. je i nárok původního vlastníka na odstranění zástavního práva zřízeného na nemovitosti osobou, nabyvší této nemovitosti neplatně podle §§ 1, 2 uved. zák.; tento nárok lze za právní účinnosti restitučního zákona uplatnit pod zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s. jen podle tohoto zákona a proti každému, kdo odvozuje své právo z neplatného majetkového převodu nebo jiného majetkově-právního jednání nikoliv jen proti universálnímu a singulárnímu suksesoru v užším slova smyslu č. 347.
- **§ 3 (restituční nárok) viz č. 347 u §§ 1, 2 rest. zák.**
- **§ 4 (aktivní a pasivní subjekt restitučního nároku):** dědic osoby, jejíž majetek přešel na býv. německou říši, je jen tehdy oprávněn uplatnit restituční nárok vlastním jménem, byla-li mu již pozůstalost odevzdána; jestliže se tak ještě nestalo, je dědic oprávněn domáhati se restituce jen jménem pozůstalosti a se svolením pozůstalostního soudu č. 242.
- — restituce nájemního práva k obchodním místnostem, jež německý úřad přidělil v době nesvobody Němci, lze se domáhati v řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. proti vlastníku nájemního předmětu a, je-li tento předmět pod národní správou, proti národnímu správci č. 270.
- — dědic je oprávněn uplatnit restituční nárok na pozůstalost jen v tom případě, když byl restituční nárok zůstavitelův pojat na dědicův návrh nebo z úřední moci do pozůstalosti, když pozůstalostní soud přijal dě-

dickou přihlášku a dědici udělil svolení k uplatnění restitučního nároku č. 303.

- — vlastním jménem je dědic oprávněn uplatnit restituční nárok teprve, když mu byla pozůstalost pravoplatně odevzdána č. 303.
- — viz č. 347 u §§ 1, 2 rest. zák.

§ 5 (státní spolehlivost): nejsou nezákonnými (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasná usnesení nižších soudů, jimiž bylo přerušeno restituční řízení (zák. č. 128/1946 Sb.) až do rozhodnutí příslušného správního úřadu o státní spolehlivosti právního předchůdce navrhovatelova (§ 4, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb.) č. 231.

- — soud rozhodující o restitučním nároku je pouze oprávněn posoudit, zda jsou v konkrétním případě pochybnosti o státní spolehlivosti; k rozhodnutí o otázce státní spolehlivosti jest však příslušný jen okresní národní výbor č. 241.

- — osvědčením generálního konsulátu Československé republiky (v Londýně) není prokázána státní spolehlivost ve smyslu § 5, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 241.

- — přiznaly-li nižší soudy restituční nárok osobě, o níž je pochybnost, zda je státně spolehlivou, aniž vyvolaly o této otázce rozhodnutí orgánu v § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., přiči se jejich usnesení jasněmu a nepochybnému znění § 4, odst. 1, § 5, odst. 1, č. 2, § 5, odst. 3 zákona č. 128/1946 Sb. č. 327.

- — orgán uvedený v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. je výlučně příslušný rozhodovat pro potřeby řízení restitučního o státní spolehlivosti navrhovatelově č. 327.

- — potvrzení československého generálního konsulátu v cizině, jímž se jen dokládají předpoklady pro státní občanství navrhovatelova, § 1, odst. 3 úst. dekr. č. 33/1945 Sb., nemůže nahradit rozhodnutí podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., i když je v něm uvedeno, že navrhovatel je jím považován za občana státně, národně i politicky spolehlivého č. 327.

§§ 6, 7 (majetkové vypořádání): je neúplností řízení, nerozhodl-li soud v restitučním řízení o uplatňovaném vzájemném nároku, jenž vzešel odpůrci zlepšením vrácené nemovitosti (provedením depurace) a nezaujal-li při rozhodování stanovisko k zástavním právům, jimiž dočasný vlastník nemovitost zatížil č. 218.

- — dobrá víra nezprošťuje bezprostředního nabyvatele vrátit věc, nabytou jedním neplatným podle § 1, nýbrž má význam jen při vypořádání vzájemných nároků stran č. 248.

- — neúplnost řízení, nezabýval-li se soud, uznáv na neplatnost tržové smlouvy o nemovitosti, kupitelovými nároky na náhradu nákladu na opravy a splácení dluhů zcizitelových č. 248.

- — pro určení výše peněžité náhrady podle § 6 zák. č. 128/1946 Sb. je rozhodnou hodnota věci v době, kdy se restituce provádí č. 304.

- — restituentův odpůrce není povinen nahrazovat při vypořádání podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. cenu zvláštní obliby (§ 335 obč. zák.) č. 304.

- — majetkové restituce, při níž je nutno provést vypořádání vzájemných plnění, nelze se domáhat podle zák. č. 76/1946 Sb., nýbrž jen podle zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. č. 311.

- — podléhá-li osoba, která nabyla majetku neplatně podle § 1, odst. 1 dekr. č. 5/1945 Sb. a §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb., ustanovení § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou konfiskovány i její nároky podle § 7, odst. 1, první věta zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.

- — majetkem vyňatým z konfiskace podle § 2, odst. 3 dekr. č. 108/1945 Sb. nutno rozumět celý souhrn restitučních nároků, t. j. nejen nároky na vrácení věci nebo práva či jiná oprávnění podle § 6, odst. 1 a 2 zák. č. 128/1946 Sb., nýbrž i na náhradu podle § 6, odst. 3 in princ. a § 7, odst. 1, druhá věta tohoto zákona č. 348.

- — nárok na srážku podle § 7, odst. 1, druhá věta zák. č. 128/1946 Sb. přísluší restituentu proti každému podle tohoto zákona legitimovanému odpůrci, pokud se týče účastníku restitučního řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, první věta tohoto zákona; je-li restituentovým odpůrcem stát (Fond národní obnovy), který nabyl nároku podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. konfiskací podle § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou podmínky srážky splněny podle speciálních předpisů zákona č. 128/1946 Sb. a nezáleží na tom, zda jsou splněny i obecné podmínky započtení podle §§ 1438 a násl. obč. zák.; tutěž zásady platí obdobně též o nároku restituentova odpůrce na náhradu nákladů učiněných na věc podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.

- § 9 (uplatnění nároku proti národní správě): restituční nárok lze uplatnit i proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.), ten je však oprávněn vyzvat Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho; do té doby, než Fond učiní takovéto prohlášení, je zastupován národním správcem jako svým orgánem č. 241.

- — byla-li na majetek, který je předmětem restituce, zavedena národní správa, je v restitučním řízení tato správa odpůrcem restituentovým č. 246.

- — je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyl-li restituční návrh doručen národnímu správci majetku osoby státně nespolehlivé, o jehož vrácení jde, a nebyla-li mu dána příležitost, aby se vyjádřil č. 246.

- — restituce nájemního práva k obchodním místnostem, jež německý úřad přidělil v době nesvobody Němci, lze se domáhat v řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. proti vlastníku nájemního předmětu a, je-li tento předmět pod národním správou, proti národnímu správci č. 270.

- — jsou-li dány podmínky § 9 zák. č. 128/1946 Sb., třeba nárok na vrácení majetku uplatnit proti národnímu správci č. 284.

- — odpůrcem v restitučním řízení, v němž se navrhovatel domáhá vrácení majetku přeshlého neplatně na t. zv. Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu, je národní správa (národní správci) majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze č. 291.

- — restituční nárok vztahující se na majetek osoby státně nespolehlivé pod národní správou dlužno uplatnit jen proti národnímu správci jako odpůrci; Fond národní obnovy je účastníkem restitučního řízení, uplatňuje-li v něm proti navrhovateli vzájemný nárok podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. č. 332.

- — nebyla-li na majetek osoby státně nespolehlivé zavedena národní správa, dlužno restituční nárok uplatnit proti Fondu národní obnovy jako odpůrci č. 332.

- § 10 (řízení): je neúplností řízení, nerozhodl-li soud v restitučním řízení o uplatňovaném vzájemném nároku, jenž vzešel odpůrci zlepšením vrácené nemovitosti (provedením depurace) a nezaujal-li při rozhodování stanovisko k zástavním právům, jimiž dočasný vlastník nemovitost zatížil č. 218.

- — neúplnost řízení, nezabýval-li se soud, uznáv na neplatnost tržové smlouvy o nemovitosti podle zák. č. 128/1946 Sb., kupitelovými nároky na náhradu nákladu na opravy a splácení dluhů zcizitelových č. 248.

- — je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb. vyslovil-li soud ve výroku svého usnesení, jímž přisoudil restituční nárok, i neplatnost výroku správního úřadu, podle něhož k majetkovému přechodu došlo č. 327.

- — v restitučním řízení lze rozhodnout odděleně o důvodu uplatněného nároku samostatným usnesením č. 338.

- § 11 (zatímní opatření, útraty): proti rozhodnutí soudu druhé stolice o pro-

zatímním opatření podle § 11, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. není přípustná další stížnost č. 316.

— — obmezil-li navrhovatel — třebas teprve v opravném řízení — svůj restituční návrh (zák. č. 128/1946 Sb.) na útraty řízení, je jeho dovolací rekurs nepřipustný č. 322.

— § 12 (poznámka): poznámka podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb., je prozatímním opatřením podle exekučního řádu, na něž se vztahuje předpis § 402, odst. 2 ex. ř. č. 220.

— § 13 (poměr k zahájenému sporu): má-li nárok na vrácení věci ze smlouvy schovací povahu nároku restitučního, nutno otázku aktivní legitimace k žalobě posuzovati nejen podle předpisů občanského zákona, nýbrž také podle ustanovení zák. č. 128/1946 Sb., třebas tento zákon nabyl účinnosti teprve za opravného řízení vedeného sporu č. 174.

— — proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení procesního soudu o převedení sporné věci do řízení nesporného podle § 13 zák. č. 128/1946, není přípustný další opravný prostředek č. 216.

— — není nezákonný (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že věc pravoplatně převedenou podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb. do řízení nesporného nelze převést zpět do řízení sporného č. 225.

— různé: pokud nejde o majetek, který může být vrácen podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., lze se vrácení majetku pozbytého po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce domáhati jediné v řízení podle zák. č. 128/1946 Sb., nikoli pouhou žádostí o obnovení knihovního stavu nebo návrhem na zrušení usnesení, jímž byl za okupace proveden v pozemkových knihách převod tohoto majetku podle čl. 6 dekretu o obnovení právního pořádku (zákon č. 76/1946 Sb.); to platí i v případech, v nichž byla žádost podána před vydáním zákona č. 128/1946 Sb. č. 164.

— — i když již správní úřad vydal výměr o konfiskaci majetku hledě k tomu, že jeho vlastníky byly v rozhodné době osoby uvedené v § 1 (1) dekr. č. 108/1945 Sb., není tím dotčen nárok osoby státně spolehlivé na vrácení tohoto majetku pozbytého v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce č. 217.

— — byl-li zůstavitel v držbě majetku podle § 97 nesp. pat., je pro jeho zařazení do soupisu pozůstalostního jmění bez významu otázka, zda smlouva, již majetku nabyl, je platná s hlediska ustanovení § 1 dekretu č. 5/1945 Sb., § 1 zákona č. 128/1946 Sb. a první věty § 916 obč. zák. č. 255.

— — i když byla věc pojata do soupisu pozůstalostního jmění, může ten, kdo si na ni činí právo, uplatnit je buď pořadem práva, nebo podle povahy nároků v nesporném řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. č. 255.

— — dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nesvobody a o němž zaniknuvší společnost tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní persekuce, odstraněny podle zák. č. 128/1946 Sb., nelze znovu zapsati do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti; do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětný zápis do obchodního rejstříku č. 257.

Retribuční zákon: propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekretu ze dne 19. června 1945, č. 16 Sb. se odsouzený nezprošťuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil Československý stát č. 191.

— odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je jeho osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku č. 191.

— pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva č. 191.

Revise společenstev viz společenstva.

Revoluce národní viz pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce.

Rodičovská moc: o neshodě mezi nerozvedenými ani nerozlučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrdém jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném č. 280.

— nezletilým dětem nutno v tomto řízení zřídit pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka č. 280.

Rozdělení společné věci viz zrušení spoluvlastnictví.

Rozhodčí soud viz též pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce.

— námitka, že k rozhodnutí sporu zahájeného před řádným soudem je příslušný rozhodčí soud podle vyhlášky předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněné pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky), není námitkou nepřipustnosti pořadu práva, nýbrž nepřipustností řádných soudů č. 228.

Rozlika manželství viz též uznání cizozemských rozsudků, výživné. jsou-li splněny podmínky dvorského dekretu ze dne 15. července 1796 (příloha II. dvorského dekretu ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s.), lze vyslovit rozlika manželství říšskoněmeckých státních příslušníků č. 165.

— rozvod podle říšskoněmeckého práva (§ 46 zák. ze dne 6. července 1938, I. díl, str. 807 ř. z. něm.) odpovídá rozluce podle práva československého č. 165.

— rozsudek o rozluce manželství vynesený soudem na Podkarpatské Rusi přede dnem 30. ledna 1946 Sb. není cizozemským rozsudkem ve smyslu § 1 zák. č. 199/1946 Sb. č. 189.

— návrh, aby rozsudek o rozluce manželství vydaný v cizině nebyl v oblasti československého právního řádu uznán, nevyhovuje § 5 (1) zák. č. 199/1946 Sb. č. 190.

— jsou-li nové okolnosti a důkazy, uplatňované manželem žalovaným na rozlika manželství teprve v dovolání proti rozsudku, jímž bylo manželství sporných stran rozlučeno z důvodu hlubokého rozvratu z viny obou stran, podle stavu spisu rozhodné pro posouzení stupně zavinění obou manželů na hlubokém rozvratu a tím i žalobcova oprávnění k žalobě, nutno poskytnouti i dovolatelu odpůrci příležitost k uvedení nových námitek a důkazů pro obhájení jeho procesního stanoviska a pro posouzení stupně zavinění obou sporných stran č. 200.

— tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčká povolení rozlučky (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, nezměnilo se nic na manželčině právu nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch č. 237.

— i když byla žaloba o zrušení rozsudků, vydaných v době nesvobody a vyslovujících rozlika manželství sporných stran, podána před vydáním zák. č. 198/1946 Sb., nelze jí vyhověti, jestliže se žalovaný manžel zatím znovu oženil č. 259.

— zavázal-li se manžel po rozluce manželství bez viny stran smírem své bývalé manželce k placení výživného, není manželka oprávněna domáhati se na něm zvýšení výživného z toho důvodu, že smluvené výživné neodpovídá jeho majetkovým poměrům nebo že se tyto poměry zlepšily č. 276.

— soud, jenž rozhoduje podle zák. č. 198/1946 Sb. o zrušení (změně) rozsudku povolujícího rozlika manželství, není příslušný provést v tomto sporu též řízení o neplatnost manželství, jež uzavřela po této rozluce jedna ze stran s jinou osobou č. 287.

- nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena, podnět k likvidaci spořádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mravům č. 329.
- uznání rozsudku indického soudu, jímž byl podle indického rozlukového zákona č. 4/1869 zrušen pro cizoložství manželský svazek, pro oblast československého právního řádu č. 333.
- ustanovení platné v tuzemsku o příslušnosti v manželských věcech nebrání tomu, aby rozhodnutí cizozemského soudu bylo uznáno, neměl-li muž na území Československé republiky bydliště v době, kdy bylo zahájeno řízení u soudu, jenž vydal rozhodnutí, o jehož uznání jde č. 333.
- zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídne manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společné nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí tržové smlouvy (§ 936 obč. zák.); tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu; k otázce znění žalobní žádosti, kterou se žalobce domáhá splnění takové smlouvy č. 345.
- dokud nebylo usnesení bývalého německého soudu zřízeného v českých zemích, jímž bylo manželství stran rozloučeno z viny manželovy, pravoplatně zrušeno podle zákona č. 76/1946 Sb., je manželka oprávněna domáhat se na manželovi zadostičinění podle § 1266 obč. zák., třebas v době projednávání tohoto sporu bylo již zahájeno i řízení o zrušení usnesení o rozluce č. 350.

Rozsudek viz též uznání cizozemských rozsudků.

- lze se domáhati žalobou zjištění, že z rozsudku, jímž bylo určité osobě pravoplatně přisouzeno nějaké plnění, není oprávněna tato osoba, nýbrž nynější žalobce, který byl v původní žalobě nesprávně označen č. 226.
- **pro zmeškání:** ve sporu o snížení výživného přiznaného rozsudkem pro zmeškání nestačí k posouzení, zda nastaly nové okolnosti a změna poměrů, jen zjištění nynějších poměrů žalobcových, nýbrž je třeba zjistiti i jeho skutečné majetkové poměry, rozhodné pro určení výše výživného v době vynesení kontumačního rozsudku č. 211.
- není přípustný rekurs proti usnesení odvolacího soudu, kterým byl ve sporu o obnovu, zahájeném žalobou podanou u tohoto soudu (§ 532, odst. 2 c. ř. s.), zamítnut návrh na vydání kontumačního rozsudku č. 229.
- okolnost, že straně bylo pro mimořádné poměry v době nesvobody znemožněno dostavit se osobně k prvému roku, je důvodem odporu proti rozsudku pro zmeškání při něm vydanému podle čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb., i tehdy, byla-li obsílka k zmeškanému roku doručena jejímu právnímu zástupci, jemuž udělila všeobecnou procesní plnou moc č. 310.

Rozvod manželství od stolu a lože: jsou-li splněny podmínky dvorského dekretu ze dne 15. července 1796 (příloha II. dvorského dekretu ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s.), lze vyslovit rozluce manželství říšskoněmeckých státních příslušníků č. 165.

- rozvod podle říšskoněmeckého práva (§ 46 zák. ze dne 6. července 1938, I. díl, str. 807 f. z. něm.) odpovídá rozluce podle práva československého č. 165.
- tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčká povolení rozluky (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, nezměnilo se nic na manželčině právu, nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch č. 237.
- nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena,

podnět k likvidaci spořádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mravům č. 329.

Rozvrat hluboký manželství viz rozluka.

Ručení viz též syndikátní odpovědnost.

- propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekretu č. 16/1945 Sb. se odsouzený nezproštuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil Československý stát č. 191.
- odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je jeho osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku č. 191.
- na národním správci se nelze domáhati plnění výživného, k němuž je povinna osoba, na jejíž majetek byla národní správa zřízena č. 205.
- zavedením národní správy na podnik není jeho vlastník zproštěn osobního závazku, který mu vznikl z jeho vlastního jednání, k němuž došlo před zavedením národní správy č. 275.
- revisní svaz ve smyslu § 2 zák. č. 133/1903 ř. z. neručí ani za ztráty, které utrpělo společenstvo, podléhající jeho revisi, špatným hospodařením orgánu společenstva, ani za ztráty, jež snad při tom utrpěli na vkladech členové společenstva č. 339.

Rád advokátní viz advokáti.

- **právní československý viz uznání cizozemských rozsudků.**

Rízené hospodářství viz též schvalování smluv.

- řízené hospodářství a omezení s ním spojená nejsou objektivními skutečnostmi, jež by byly na překážku rozdělení spoluvlastnictví č. 201.
- nejde o nemožnost plnění podle § 1447 obč. zák., nýbrž o nedostiznost, kterou nutno posuzovati podle § 7, druhé věty obč. zák., nastaly-li po uzavření smlouvy okolnosti, pro něž je její plnění spojeno pro dlužníka s takovou námahou a obětí, jež mu nelze rozumně přičítati č. 214.
- hospodářská (válečná) opatření, jež nemohl prováděč díla při uzavírání smlouvy předvídati, zprošťují ho podle okolností závazku opravit vady dodaného díla, leč jen do té doby, než překážky odpadnou č. 214.
- obmezení a nevýhody vyplývající z cenových předpisů, z ustanovení o obnovení československé měny a z předpisů o řízeném hospodářství, nebrání po skončení druhé světové války spoluvlastníku domáhati se žalobou rozdělení společné nemovitosti č. 223.
- **bytové:** smlouva mezi nájemci o směně nájemních objektů (bytů) je smlouvou svého druhu č. 170.
- přivoli-li k takovéto smlouvě majitelé nájemních objektů (domů) a dá-li souhlas i obec podle § 13 vl. nař. č. 103/1943 Sb., lze její splnění na spolumluvci vymáhat žalobou o plnění č. 170.
- k zániku nájemního nebo jiného práva na užívání bytu podle §§ 5 a 6 vl. nař. č. 103/1943 Sb. nestačí samo o sobě přikázání nájemníka, nýbrž je třeba, aby bylo vydáno a vlastníkovi domu doručeno i rozhodnutí správního úřadu o zániku nájemního nebo jiného práva č. 206.
- restituce nájemního práva k obchodním místnostem, jež německý úřad přidělil v době nesvobody Němci, lze se domáhati v řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. proti vlastníku nájemního předmětu a, je-li tento předmět pod národní správou, proti národnímu správci č. 270.
- **cenové viz cenové předpisy.**

Rízené nájemní viz též ochrana nájemníků, smlouva nájemní.

- neuplatní-li nájemník v námitkách proti výpovědi, třebas ústní, že se na nájemní poměr vztahuje zákon o ochraně nájemníků, nemůže již tuto

námítku uplatnit ve sporu o vyklizení vedeném na základě této výpovědi č. 227.

- lhůty podle § 575, odst. 1 c. ř. s. neplatí ve sporu o vyklizení bytu, v němž žalobce opíral svůj nárok nejprve o zánik nájemního poměru, později však — změnil žalobu — výlučně o tvrzení, že mezi stranami nájemní poměr nevznikl a byt je užíván bez právního důvodu č. 237.
- konfiskaci podle dekr. č. 12/1945 Sb. se nic nemění ani v osobě, ani v postavení národního správce, který byl tomuto majetku zřízen; národní správce je i po konfiskaci oprávněn k žalobě o vyklizení bytu ze zkonfiskované nemovitosti; toto oprávnění národního správce je výlučné potud, že v případech krytých dekretem č. 5/1945 Sb. je vyloučeno, aby stál jednat na místě národního správce, ledaže by majetek převzal přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy č. 262.
- výpověď výkonu práva myslivosti nelze považovat za výpověď smlouvy o nájmu věci nemovité nebo zákonem za nemovitou prohlášené podle § 560, odst. 1 c. ř. s. č. 294.
- za sporu o výpověď z nájemního předmětu lze podle okolností bez porušení zásady soustředovací (§ 562, odst. 1 c. ř. s.) změnit údaje obsažené v námítkách proti mimosoudní výpovědi o době a způsobu jejího doručení č. 299.
- má-li vypovídaný déle trvající pobyt v místě značně vzdáleném od svého bydliště, nelze den náhradního doručení výpovědi do rukou manželky v jeho bytě považovat za den sdělení mimosoudní výpovědi vypovídajícímu č. 299.
- opravné viz náklady, stížnost dovolací, útraty.
- pozůstalostní viz pozůstalost.

Separace jmění pozůstalostního viz pozůstalost.

Schválení vedení rozepře: tím, že do sporu na místo akciové společnosti vstoupil národní správce zřízený pro její majetek a schválil dosavadní vedení sporu, byly zhojeny nedostatky procesní plné moci udělené akciovou společností č. 292.

Schvalování právních jednání: úřadem správním (vl. nař. č. 218/1938 Sb.) viz též správa národní.

- ustanovení §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb. předpokládají majetkový převod, přechod nebo jiná práva; majetkově-právní jednání již uskutečněná; nevzešlo-li smluvci z postupní smlouvy právo na převod vlastnictví k nemovitosti, protože její schválení bylo německým správním úřadem v době nesvobody z národnostních důvodů odepřeno, nelze se domáhati nápravy podle zák. č. 128/1946 Sb. č. 240.
- daly-li strany vrácením zálohy kupitelem a jejím přijetím prodátelem na jevo, že smlouvou o prodeji nemovitosti, jejíž schválení bylo podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. v době okupace odepřeno, nechťejí být dále vázány, nestala se tato smlouva způsobitvým titulem ke vkladu vlastnického práva ani tím, že po skončení okupace jedna z nich bez souhlasu druhé dosáhla jejího schválení podle uvedeného vládního nařízení, ani tím, že výměr správního úřadu z doby okupace, jímž bylo schválení její odepřeno, byl poté zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. č. 292.
- byl-li k žádosti o knihovní zápis připojen výměr správního úřadu, že tržba smlouva, o níž se žádost opírá, nepotřebovala schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb., ježto účinnost tohoto vládního nařízení zanikla skončením branné pohotovosti státu, je knihovní soud tímto výměrem, je-li formálně správný, vázán č. 317.
- pokud okolnost, že rozhodnutí správního úřadu nemělo všechny formální náležitosti správního aktu, není důvodem jeho neplatnosti vzhledem k tomu, že tím nebyla stížena ochrana práv osob, jichž se toto rozhodnutí týká č. 317.

— **soudem:** i opatrovnícký soud musí přihlídnout k předpisům konfiskačním a k důsledkům z nich vyplývajícím, schvaluje-li za opatrovance ujednání o zkonfiskovaném majetku (vkladní listinu) č. 296.

— **Fond národní obnovy** je účastníkem řízení o soudní schválení ujednání o zkonfiskovaném majetku, v němž je opatrovanec stranou č. 296.

Simulované právní jednání: byl-li zůstavitel v držbě majetku podle § 97 nesp. pat., je pro jeho zařazení do soupisu pozůstalostního jmění bez významu otázka, zda smlouva, již majetku nabyt, je platná s hlediska ustanovení § 1 dekr. č. 5/1945 Sb., § 1 zák. č. 128/1946 Sb. a první věty § 916 obč. zák. č. 255.

— i když byla věc pojata do soupisu pozůstalostního jmění, může ten, kdo si na ni činí právo uplatnit je buď pořadem práva, nebo podle povahy nároků v nesporném řízení podle zák. č. 1128/1946 Sb. č. 255.

— zavedením národní správy do podniku nejsou dotčeny ani vlastnické právo k němu, ani držba ve smyslu § 97 nesp. pat., č. 255.

Sloučení společností: dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nesvobody a o němž zaniknuvší společnost tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní persekuce, odstraněny podle zák. č. 128/1946 Sb., nelze znovu zapsati do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti; do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětý zápis do obchodního rejstříku č. 257.

Složení jistoty viz jistota.

Služebnost: poživací právo zřízené k ideálnímu podílu nemovitosti na dobu časově omezenou, jejíž konec je v dohledné době, je důvodem bránícím zrušení spoluvlastnictví č. 312.

Směna bytů viz řízení hospodářství bytové, smlouva směnná.

Směnka: opatření směnečné zápůjčky ve značné výši nenáleží k řádnému hospodaření dočasného národního správce družstevního podniku podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 272.

— nevyžádal-li si dočasný národní správce k přijetí směnečné zápůjčky ve značné výši potřebného svolení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., nevznikl pro družstevní podnik směnečněprávní závazek č. 272.

Smlouva viz nedostiznost plnění.

— **darovací viz darování.**

— **nájemní viz též řízení hospodářství bytové.**

— k zániku nájemního nebo jiného práva na užívání bytu podle §§ 5 a 6 vl. nař. č. 103/1943 Sb. nestačí samo o sobě přikázání nájemníka, nýbrž je třeba, aby bylo vydáno a vlastníku domu doručeno i rozhodnutí správního úřadu o zániku nájemního nebo jiného práva č. 206.

— neuplatnil-li nájemník v námítkách proti výpovědi, třebaž ústní, že se na nájemní poměr vztahuje zákon o ochraně nájemníků, nemůže již tuto námítku uplatnit ve sporu o vyklizení vedeném na základě této výpovědi č. 227.

— tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčkav povolení rozluky (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, nezměnilo se nic na manželské právo, nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch č. 237.

— konfiskaci podle dekretu presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb. se nic nemění ani v osobě, ani v postavení národního správce, který byl tomuto majetku zřízen; národní správce je i po konfiskaci oprávněn k žalobě o vyklizení bytu ze zkonfiskované nemovitosti; toto oprávnění národního správce je výlučné potud, že v případech krytých dekretem č. 5/1945 Sb. je vyloučeno, aby stál jednat na místě národního správce, ledaže by majetek převzal přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy č. 262.

- — orgán, uvedený v §§ 7 a 22 dekr. č. 5/1945 Sb. není oprávněn uzavírat s národním správcem jako stranou smlouvy o majetku, který tento národní správce spravuje č. 270.
- — restituce nájemního práva k obchodním místnostem, jež německý úřad přidělil v době nesvobody Němci, lze se domáhat v řízení podle zák. č. 128/1946 Sb. proti vlastníku nájemního předmětu a, je-li tento předmět pod národní správou, proti národnímu správci č. 270.
- — finanční prokuratura je oprávněna vypovědět jménem Fondu národní obnovy nájemní předmět (byt) v domě konfiskovaném podle § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. č. 271.
- — »nájemními předměty« ve smyslu § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi jsou i byty č. 271.
- — pokud není jisto, jak bude naloženo s majetkem konfiskovaným podle dekr. č. 108/1945 Sb., a pokud není vyloučeno, že majetek (dům) může být přidělen ještě někomu jinému ve smyslu části III. cit. dekretu, nelze jej považovat za vlastnictví státu ve smyslu § 7, odst. 1, č. 4 a odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. ve znění vl. nař. č. 377/1942 Sb. č. 271.
- — nájemní smlouvy uzavřené o majetku konfiskovaném podle dekr. č. 108/1945 Sb. zůstávají — pokud nespadají samy pod ustanovení § 1, odst. 1 cit. dekr. — v platnosti v tom stavu, v jakém byly v den, kdy nabyly uvedený dekret účinnosti a vztahuje se na ně i nadále ochrana nájemníků podle platných předpisů bez ohledu na ustanovení § 7, odst. 1, č. 4 a § 7, odst. 3 vl. nař. č. 248/1941 Sb. až do doby, než bude s konečnou platností rozhodnuto, zda nebude příslušná nemovitost přidělena někomu jinému, u něhož by nadále podléhala plné ochraně nájemníků č. 271.
- — výpověď výkonu práva myslivosti nelze považovat za výpověď smlouvy o nájmu věci nemovité nebo zákonem za nemovitou prohlášené podle § 560, odst. 1 c. ř. s. č. 294.
- — za sporu o výpověď z nájemního předmětu lze podle okolností bez porušení zásady soustředovací (§ 562, odst. 1 c. ř. s.) změnit údaje obsažené v námítkách proti mimosoudní výpovědi o době a způsobu jejího doručení č. 299.
- — má-li vypovídaný děle trvající pobyt v místě značně vzdáleném od svého bydliště, nelze den náhradního doručení výpovědi do rukou manželky v jeho bytě považovat za den sdělení mimosoudní výpovědi vypovídanému č. 299.
- o dílo: nejde o nemožnost plnění podle § 1447 obč. zák., nýbrž o nedostiznost, kterou nutno posuzovati podle § 7, druhé věty obč. zák., nastaly-li po uzavření smlouvy okolnosti, pro něž je její plnění spojeno pro dlužníka s takovou námahou a obětí, jež mu nelze rozumně přičítati č. 214.
- — hospodářská (válečná) opatření, jež nemohl provádět díla při uzavírání smlouvy předvídati, zprošťují ho podle okolností závazku opravit vady dodaného díla, leč jen do té doby, než překážky odpadnou č. 214.
- **pachtovní viz i restituce majetková.**
- — pachtovní smlouvu, v níž je pachtovné stanoveno peněžitou částkou, jejíž výše se vypočte podle průměrné ceny žita v době splatnosti každé jednotlivé splátky pachtovného, nutno posuzovati podle nařízení předsedy nejvyššího úřadu cenového č. 367/1941 Sb. o peněžité hodnotě plnění určených podle naturálií č. 173.
- — není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že lhůta podle § 5, odst. 2 zák. č. 126/1946 Sb. o úpravě zemědělských pachtovních poměrů je lhůtou propadnou, na jejíž dodržení musí soud dbáti z úřední moci č. 263.
- — i když došlo k majetkově-právnímu jednání (uzavření smlouvy pachtovní a smlouvy o prodeji živého inventáře) na výzvu německy vedené obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu a i když byla uzavřena smlouva

schválena Státním pozemkovým úřadem, je propachtovatel oprávněn domáhat se prohlášení jednání za neplatné a vrácení pachtovního předmětu přímo na soudě (§ 10 zákona č. 128/1946 Sb.) č. 274.

- **pojistná viz pojištění smluvní.**
- **postupní viz i smlouva trhov.**
- — ustanovení §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb. předpokládají majetkový převod, přechod nebo jiná majetkově-právní jednání již uskutečněná č. 240.
- — nevzešlo-li smluvci z postupní smlouvy právo na převod vlastnictví k nemovitosti, protože její schválení bylo německým správním úřadem v době nesvobody z národnostních důvodů odepřeno, nelze se domáhati nápravy podle zák. č. 128/1946 Sb. č. 240.
- **předběžná:** zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídně manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společné nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí trhov. smlouvy (§ 936 obč. zák.); tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu; k otázce znění žalobní žádosti, kterou se žalobce domáhá splnění takové smlouvy č. 345.
- **simulovaná viz simulované právní jednání.**
- **schovací viz též depositum.**
- — má-li nárok na vrácení věci ze smlouvy schovací povahu nároku restitucního, nutno otázku aktivní legitimace k žalobě posuzovati nejen podle předpisů občanského zákona, nýbrž také podle ustanovení zák. č. 128/1946 Sb., třebas tento návrh nabyt účinnosti teprve za opravného řízení vedeného sporu č. 174.
- — svěřil-li vězeň spoluvězni peníze za tím účelem, aby je odstranil ze společné kobky a ukryl tak před orgány správy věznice, nebyla tím uzavřena smlouva schovací č. 184.
- **služební viz byt naturální, domovníci, pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce, zaměstnanci.**
- **směnná:** smlouva mezi nájemci o směně nájemních objektů (bytů) je smlouvou svého druhu č. 170.
- — přivoli-li k takovéto smlouvě majitelé nájemních objektů (domů) a dají souhlas i obec podle § 13 vl. nař. č. 103/1943 Sb., lze její splnění na spolumluvci vymáhat žalobou o plnění č. 170.
- **spediční:** vyhláška předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněná pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky); námitka, že k rozhodnutí sporu zahájeného před řádným soudem je příslušný rozhodčí soud podle uvedených vyhlášek, není námitkou nepřipustnosti pořadu práva, nýbrž nepřipustnosti řádných soudů č. 228.
- — nepodrobil-li se komitent, který nebyl členem Dopravní skupiny zasilatelství a skladování, ustanovením uvedené vyhlášky, nelze jich proti němu použít, třebas o nich vědět č. 228.
- **společenská viz společnost.**
- **ve prospěch třetích:** tím, že manžel opustil o své újmě manželské společenství, nevyčkal povolení rozluky (rozvodu) manželství nebo zatímního odděleného bydliště, nezměnilo se nic na manželčině právu, nabytém ze smlouvy o užívání domu a sjednané i v její prospěch č. 237.
- **trhov.** viz též restituce majetková.
- — byl-li předmět sporu záležející jednak v určení neplatnosti trhov. smlouvy, jednak v nároku na vrácení plnění, oceněn jednotnou částkou, platí toto ocenění, pokud nedoznalo zákonným způsobem změny, zásadně pro celý spor i po omezení žaloby o některou z žalobních žádostí č. 224.

- byla-li žalobní žádost sestávající jednak z části směřující na plnění, jednak z mezitímního určovacího návrhu, omezena o část směřující na plnění, lze žalobnímu nároku na určení vyhovět jen za podmínek žaloby určovací; pokud jsou splněny takové podmínky při prodávateli žalobě o určení neplatnosti tržové smlouvy, třebaž prodávatel nabyl za sporu předmět tržové smlouvy znovu do svého držení č. 224.
- ustanovení §§ 1, 2 zák. č. 128/1946 Sb. předpokládají majetkový převod, přechod nebo jiná majetkově-právní jednání již uskutečněná č. 240.
- nevzešlo-li smluvci z postupní smlouvy právo na převod vlastnictví k nemovitosti, protože její schválení bylo německým správním úřadem v době nespobody z národnostních důvodů odepřeno, nelze se domáhati nápravy podle zák. č. 128/1946 Sb. č. 240.
- daly-li strany vrácením zálohy kupitelem a jejím přijetím prodávatelem najevo, že smlouvou o prodeji nemovitosti, jejíž schválení bylo podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. v době okupace odepřeno, nechtějí být dále vázány, nestala se tato smlouva způsobitým titulem ke vkladu vlastnického práva ani tím, že po skončení okupace jedna z nich bez souhlasu druhé dosáhla jejího schválení podle uvedeného vládního nařízení, ani tím, že výměr správního úřadu z doby okupace, jímž bylo schválení její odepřeno, byl poté zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. č. 292.
- byl-li k žádosti o knihovní zápis připojen výměr správního úřadu, že tržová smlouva, o níž se žádost opírá, nepotřebovala schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb., ježto účinnost tohoto vládního nařízení zanikla skončením branné pohotovosti státu, je knihovní soud tímto výměrem, je-li formálně správný, vázán č. 317.
- pokud okolnost, že rozhodnutí správního úřadu nemělo všechny formální náležitosti správního aktu, není důvodem jeho neplatnosti vzhledem k tomu, že tím nebyla stížena ochrana práv osob, jichž se toto rozhodnutí týká č. 317.
- zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídne manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společné nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí tržové smlouvy (§ 936 obč. zák.); tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu; k otázce znění žalobní žádosti, kterou se žalobce domáhá splnění takové smlouvy č. 345.
- o zápůjčku viz zápůjčka.
- Soud indický** viz uznání cizozemských rozsudků.
- **knihovní** viz kniha pozemková.
- **odvolací** viz též odvolání, vadnost řízení
- proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo přerušeno řízení až do vydání zákonných předpisů podle § 2, odst. 1 zákona č. 31/1947 Sb. a § 5, odst. 1, č. 3 dekrety č. 108/1945 Sb. není rekurs přípustný č. 346.
- **opatrovnícký** viz opatrovnictví.
- **pracovní** viz pracovní soudy.
- **rejstříkový** viz rejstřík obchodní, společenstevní.
- Souhlas soudu** viz pozůstalost, restituce majetková, schvalování právních jednání soudem.
- **úřadu správního** viz schvalování právních jednání úřadem správním, souhlas s úřadu práce.
- Soupis pozůstalostního jmění** viz pozůstalost.
- Soustředovací zásada** viz zásada soustředovací.
- Spedice** viz zasilatel.

Spis notářský: zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídne manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společné nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí tržové smlouvy (§ 936 obč. zák.); tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu; k otázce znění žalobní žádosti, kterou se žalobce domáhá splnění takové smlouvy č. 345.

Splatnost pohledávky: dědic je oprávněn splnit odkaz nepoživající výhod kdykoliv v jednorocní lhůtě podle § 685 obč. zák., a přivodit jeho splatnost nabídnutím plnění odkazovníku č. 260.

- k otázce dospělosti závazku z odkazu s hlediska § 16, odst. 1, písm. a) dekr. č. 91/1945 Sb. o obnovení československé měny č. 260.

Společenstva viz též rejstřík společenstevní.

- usnesla-li se na vyloučení člena stavebního družstva dočasná národní správa zřízená podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb., nemůže se vyloučený člen s úspěchem domáhati sporem proti družstvu výroku o neplatnosti usnesení valné hromady, která vzala zprávu dočasné národní správy o vyloučení pouze na vědomí č. 172.
- není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný právní názor nižších soudů, že čtyřnedělní lhůta stanovená v § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. je lhůtou toliko evidenční a pořádkovou, nikoliv preklusivní č. 192.
- není nezákonný právní názor nižších soudů (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), že zástupci představenstva jmenovaní dozorcí radou společenstva k zatímtnímu vedení podniku na místo představenstva suspendovaného podle § 24, odst. 2 zákona č. 70/1873 ř. z. o výdělkových a hospodářských společenstvech nejsou oprávněni přijímat nově členy a zvyšovat členské podíly, jsou-li tyto úkony vyhrazeny stanovami představenstva č. 199.
- opatření směnečné zápůjčky ve značné výši nenáleží k řádnému hospodaření dočasného národního správce družstevního podniku podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 272.
- nevyžádal-li si dočasný národní správce k přijetí směnečné zápůjčky ve značné výši potřebného svolení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., nevznikl pro družstevní podnik směnečněprávní závazek č. 272.
- rejstříkový soud, určuje náhradní způsob svolání valné hromady podle § 6, odst. 1 zák. č. 200/1946 Sb. o některých opatřeních v oboru obchodního a společenstevního práva, není oprávněn zkrátit lhůty, jež mají podle společenstevních stanov uplynout od doručení pozvání, pokud se týče od uveřejnění hromadné výzvy, do svolávané valné hromady č. 314.
- revisní svaz ve smyslu § 2 zák. č. 133/1903 ř. z. neručí ani za ztráty, které utrpělo společenstvo, podléhající jeho revisi, špatným hospodařením orgánu společenstva, ani za ztráty, jež snad při tom utrpěli na vkladech členové společenstva č. 339.

Společenství manželské viz manželství.

- v **rozepři:** osoby, které podaly dědické přihlášky opřené o týž delační důvod, jsou nerozlučnými společníky v řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. (§ 14 c. ř. s., § 34 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 289.

Společnost akciová: dokud nebyly právní účinky sloučení, které bylo sjednáno mezi dvěma akciovými společnostmi za doby nespobody a o němž zaniknuvší společník tvrdí, že k němu došlo pod tlakem národní persequce, odstraněny podle zák. č. 128/1946 Sb., nelze znovu zapsat do obchodního rejstříku firmu zaniknuvší společnosti; do té doby nejsou ani osoby vystupující jako členové správní rady zaniklé společnosti účastníky řízení o opětý zápis do obchodního rejstříku č. 257.

- tím, že do sporu na místo akciové společnosti vstoupil národní správce zřízený pro její majetek a schválil dosavadní vedení sporu, byly zhojeny nedostatky procesní plné moci udělené akciovou společností č. 292.

- s ručením obmezeným: první rok není určen k tomu, aby se při něm jednalo o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. o společností s ručením obmezeným č. 326.
- v návrhu na složení jistoty není třeba osvědčit škodu hrozící společnosti s ručením obmezeným z toho, že usnesení společníků bylo napadeno žalobou podle § 41, odst. 1 cit. zák. č. 326.
- veřejná: nebyl-li veřejné obchodní společnosti vydán živnostenský list podle § 6 vl. nař. č. 263/1939 Sb., je smlouva o veřejné obchodní společnosti neplatná, třeba jednotliví smluvci měli osobní živnostenské listy; právní poměr mezi smluvci třeba v takovémto případě posoudit podle §§ 1175 a násl. obč. zák. č. 166.
- Fond národní obnovy je účastníkem řízení o výmaz veřejných společníků Němců, jichž majetková práva byla konfiskována, z obchodního rejstříku č. 301.
- podle § 1175 obč. zák. viz též společnost veřejná.
- obmyslnost ve smyslu § 1212 obč. zák. předpokládá, že poškození druhých společníků je patrně účelem výkonu práva výpovědi (§ 1295, odst. 2 obč. zák.) č. 223.

Spolehlivost státní viz konfiskace, nesporné řízení (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.), restituce majetková.

Spoluvlastnictví viz též dražba společné věci.

- žaloba na zrušení spoluvlastnictví je právem každého spoluvlastníka plynoucím již ze zákona; k uplatnění tohoto práva není třeba průkazu o jeho odůvodněnosti; je naopak na žalovaném spoluvlastníkovi, aby namítal a prokázal zákonné důvody svědčící proti jeho výkonu č. 201.
- je-li ve spoluvlastnictví těchto osob více nemovitostí tvořících samostatná knihovní tělesa, lze se domáhat zrušení spoluvlastnictví i jen k jediné z nich č. 223.
- obmyslnost ve smyslu § 1212 obč. zák. předpokládá, že poškození druhých společníků je patrně účelem výkonu práva výpovědi (§ 1295, odst. 2 obč. zák.) č. 223.
- obmezení a nevýhody vyplývající z cenových předpisů, z ustanovení o obnovení československé měny a z předpisů o řízeném hospodářství, nebrání po skončení druhé světové války spoluvlastníkovi domáhat se žalobou rozdělení společné nemovitosti č. 223.
- plyne-li již z obsahu žaloby domáhající se rozdělení spoluvlastnictví prodejem společné věci veřejnou dražbou (§ 843 obč. zák.), že věc podle své povahy nepřipouští reálné rozdělení buď vůbec nebo alespoň ne bez značného znehodnocení, není třeba, aby to žalobce výslovně tvrdil a dokazoval č. 285.
- i když byl konfiskát vlastníkem nemovitosti jen k třem ideálním čtvrtinám, nutno přece poznamenati konfiskaci na celé nemovitosti, navrhl-li to Fond národní obnovy (§ 1, odst. 5 dekr. č. 108/1945 Sb.) č. 298.
- požívací právo zřízené k ideálnímu podílu nemovitosti na dobu časově omezenou, jejíž konec je v dohledné době, je důvodem bránícím zrušení spoluvlastnictví č. 312.

Správa podle obč. zák.: hospodářská (válečná) opatření, jež nemohl prováděč díla při uzavírání smlouvy předvídati, zprošťují ho podle okolností závazku opravit vady dodaného díla, leč jen do té doby, než překážky odpadnou č. 214.

Správa národní podle dekr. č. 5/1945 Sb.: § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. viz též restituce majetková.

- byl-li zůstavitel v držbě majetku podle § 97 nesp. pat., je pro jeho zařazení do soupisu pozůstalostního jmění bez významu otázka, zda smlouva, již majetku nabyl, je platná s hlediska ustanovení § 1 dekr. č. 5/1945 Sb., § 1 zákona č. 128/1946 Sb. a první věty § 916 obč. zák. č. 255.

- i když byla věc pojata do soupisu, může ten, kdo si na ni činí nárok uplatnit jej buď pořadem práva, nebo podle povahy nároků v nesporném řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. č. 255.
- zavedením národní správy do podniku nejsou dotčeny ani vlastnické právo k němu, ani držba ve smyslu § 97 nesp. pat. č. 255.
- podle § 2: národní správa, zavedená podle § 2 dekr. č. 5/1945 Sb. na majetek osoby státně nespolehlivé, se nevztahuje na majetek jiných osob, který osoba nespolehlivá toliko drží č. 215.
- podle § 3: k otázce, na jaký majetek se vztahuje národní správa zavedená na majetkovou podstatu Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze č. 319.
- příslušnost k zavedení (§§ 7, 9): knihovní soud příslušný k zápisu poznámky národní správy podle dekr. č. 5/1945 Sb., je povinen zkoumat věcnou příslušnost správního řádu, který vydal výměr o národní správě č. 181.
- není-li z výměru okresní správní komise o zavedení národní správy zřejmo, že výměr byl vydán v mezích její pravomoci (§§ 7 a 9 dekr. č. 5/1945 Sb.), nelze na jeho základě poznamenat národní správu v pozemkové knize č. 181.
- zrušení (§ 11): zrušením národní správy nezaniká procesní plná moc udělená národním správcem č. 292.
- dočasná národní správa (§ 12): usnesla-li se na vyloučení člena stavebního družstva dočasná národní správa zřízená podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb., nemůže se vyloučený člen s úspěchem domáhat sporem proti družstvu výroku o neplatnosti usnesení valné hromady, která vzala zprávu dočasná národní správy o vyloučení pouze na vědomí č. 172.
- není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) souhlasný právní názor nižších soudů, že čtyřnedělní lhůta stanovená v § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. je lhůtou toliko evidenční a pořádkovou, nikoliv prekluzivní č. 192.
- opatření směnečné zápůjčky ve značné výši nenáleží k řádnému hospodaření dočasného národního správce družstevního podniku podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 272.
- nevyžádal-li si dočasný národní správce k přijetí směnečné zápůjčky ve značné výši potřebného svolení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., nevznikl pro družstevní podnik směnečněprávní závazek č. 272.
- poznámka (§ 15): knihovní soud příslušný k zápisu poznámky národní správy podle dekr. č. 5/1945 Sb., je povinen zkoumat věcnou příslušnost správního úřadu, který vydal výměr o národní správě č. 181.
- není-li z výměru okresní správní komise o zavedení národní správy zřejmo, že výměr byl vydán v mezích její pravomoci (§§ 7 a 9 dekr. č. 5/1945 Sb.), nelze na jeho základě poznamenat národní správu v pozemkové knize č. 181.
- jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. c) zákona č. 100/1931 Sb., odepřel-li rejstříkový soud provést poznámku národní správy z toho důvodu, že národním správcem nelze ustanovit osobu právnickou, ač správní akt, jímž byl národní správce ustanoven, byl formálně bezvadný a byl vydán příslušným správním úřadem č. 209.
- poznámka národní správy v obchodním rejstříku nemůže se omezit na povšechné zjištění, že byla do podniku zavedena národní správa, nýbrž musí z ní být patrný i orgán, který národní správu zavedl, jméno a bližší označení národního správce a způsob, jímž znamená firmu č. 243.
- v řízení o zápis nově ustanoveného národního správce do obchodního rejstříku a o výmaz dosavadního národního správce má nově ustanovený národní správce, třeba jím byla osoba právnická, postavení účastníka oprávněného k rekursu č. 243.

- — exekuční titul vydobytý v době trvání národní správy (dekret č. 5/1945 Sb.) proti osobě, jejíž majetek byl dán pod národní správu, není vykonatelný proti národnímu správci, třebaž se týkal majetku, na nějž byla národní správa zavedena; lhotejno, že v době zahájení sporu, z něhož exekuční titul vyšel, nebyla ještě národní správa poznamenána v obchodním rejstříku; národní správce je oprávněn odporovat exekuci vedené podle takového titulu žalobou podle § 37 ex. ř. č. 341.
- **správa majetku a vystupování správcovo před úřady (§ 21):** právním zástupcem ve smyslu § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. je osoba práva znalá, která zastupuje účastníka jako jeho zmocněnec na základě plné moci udělené mu účastníkem; i když je národním správcem vystupujícím v ne-sporném řízení advokát, nabývá přece usnesení účinnosti proti němu teprve po 90 dnech ode dne doručení, nebylo-li do něj poято poučení podle § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. č. 182.
- — usnesení nižších soudů ukládající národnímu správci (národní správě) majetku manželského otce plnění výživného manželským dětem, se přiči jasněmu a nepochybnému znění uvedeného dekretu č. 186.
- — propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1945 Sb. se odsouzený nezproštuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil Československý stát; odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku; pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva č. 191.
- — národní správce není zástupcem osoby, na jejíž majetek byla zavedena národní správa podle dekretu č. 5/1945 Sb., nýbrž je veřejným orgánem č. 193.
- — ani zavedením národní správy, ani konfiskací majetku podle dekretu č. 12/1945 Sb., nebo č. 108/1945 Sb. nepozbyly fyzické osoby německé národnosti pasivní procesní způsobilosti ke sporu, v němž jsou žalovány o splnění svých osobních závazků, vzniklých před konfiskací č. 193.
- — vstoupil-li do sporu o splnění osobního závazku (výživného ze zákona) vedle nebo na místo osoby zavázané (žalované) národní správce jejího majetku, je řízení počínajíc vstupem národního správce do sporu zmátečné podle § 477, č. 4 c. ř. s. č. 195.
- — na národním správci se nelze domáhati plnění výživného, k němuž je povinná osoba, na jejíž majetek byla národní správa zřízena č. 205.
- — ve sporu, jenž se týká majetku pod národní správou, může býti stranou jen národní správce v této své funkci; ani »majetek pod národní správou« ani »národní správa« sama nemá způsobilosti býti stranou sporu č. 233.
- — vyslovením konfiskace podle dekretů č. 12/1945 Sb. a 108/1945 Sb. se stává dříve zřízený národní správce majetku nyní konfiskovaného orgánem Fondu národní obnovy; jinak však nenastává v jeho osobě žádná změna č. 241.
- — restituční nárok lze uplatnit i proti národnímu správci (§ 9 zák. č. 128/1946 Sb.), ten je však oprávněn vyzvatí Fond národní obnovy, aby vstoupil do řízení místo něho; do té doby, než Fond učiní takového prohlášení, je zastupován národním správcem jako svým orgánem č. 241.
- — byla-li na majetek, který je předmětem restituce, zavedena národní správa, je v restitučním řízení tato správa odpůrcem restituentovým č. 246.
- — je zmátečností podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyl-li restituční návrh doručen národnímu správci majetku osoby státně nespolehlivé, o jehož vrácení jde, a nebyla-li mu dána příležitost, aby se vyjádřil č. 246.

- — pokud dlužno pokládati ve sporu o peněžité plnění za žalovanou stranu národní správce majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, třebaž je v žalobě označena jako žalovaná strana osoba nezvěstná, zastoupená národní správou majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu č. 256.
- — konfiskací zemědělského majetku podle dekr. č. 12/1945 Sb. nabývá Československý stát ze zákona naturálního vlastnického práva ke zkonfiskovanému majetku č. 262.
- — konfiskací podle uvedeného dekretu se nic nemění ani v osobě, ani v postavení národního správce, který byl tomuto majetku zřízen; národní správce je i po konfiskaci oprávněn k žalobě o vyklizení bytu ze zkonfiskované nemovitosti; toto oprávnění národního správce je výlučné potud, že v případech krytých dekretem č. 5/1945 Sb. je vyloučeno, aby stát jednal na místě národního správce, ledaže by majetek převzal přímo nebo přidělem do vlastní a bezprostřední správy č. 262.
- — k vymození pohledávek splatných za trvání národní správy (pojistné příspěvky veřejnoprávního pojištění) je přípustná proti národnímu správci exekuce na majetek, který spravuje, byť byl tento majetek konfiskován podle dekr. č. 108/1945 Sb. č. 267.
- — orgán, uvedený v §§ 7 a 22 dekr. č. 5/1945 Sb. není oprávněn uzavírat s národním správcem jako stranou smlouvy o majetku, který tento národní správce spravuje; restituce nájemního práva k obchodním místnostem, jež německý úřad přidělil v době nesvobody Němci, lze se domáhati v řízení podle zákona č. 128/1946 Sb. proti vlastníku nájemního předmětu a, je-li tento předmět pod národní správou, proti národnímu správci č. 270.
- — zavedením národní správy na podnik kupce jednotlivce odděluje se majetková podstata podniku od jeho ostatního jmění potud, že vlastník podniku je vyloučen s ní nakládat a výhradně právo k jednáním a opatřením jí se týkajících přechází na národního správce č. 275.
- — národní správce není zákonným zástupcem vlastníka majetku daného pod národní správou, nýbrž zvláštním veřejným orgánem, který je povinen svěřený mu majetek spravovat s jiných hledisek, než s hlediska zájmů vlastnickových (§§ 18, 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb.) č. 275.
- — zavedením národní správy na podnik není jeho vlastník zproštěn osobního závazku, který mu vznikl z jeho vlastního jednání, k němuž došlo před zavedením národní správy č. 275.
- — jsou-li dány podmínky § 9 zák. č. 128/1946 Sb. o neplatnosti některých majetkověprávních jednáních z doby nesvobody, třeba nárok na vrácení majetku uplatnit proti národnímu správci č. 284.
- — byly-li jednotlivé části majetku téže osoby dány pod různé národní správy, nelze vésti podle exekučního titulu vydaného proti jednomu z národních správců exekuci na majetkové kusy podléhající jinému národnímu správci č. 290.
- — odpůrcem v restitučním řízení, v němž se navrhuje vrácení majetku přeshlého neplatně na t. zv. Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu, je národní správa (národní správci) majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze č. 291.
- — tím, že do sporu na místo akciové společnosti vstoupil národní správce zřízený pro její majetek a schválil dosavadní vedení sporu, byly zhojeny nedostatky procesní plné moci udělené akciovou společností č. 292.
- — zrušením národní správy nezaniká procesní plná moc udělená národním správcem č. 292.
- — tvrdí-li Fond národní obnovy v žalobě o nepřipustnost exekuce vedené proti národnímu správci na majetek jím spravovaný, že tento majetek propadl konfiskaci, je sice k této žalobě oprávněn, exekuce sama je však bez jakéhokoli omezení přípustná, jestliže vymáhaná pohledávka vznikla

po 30. říjnu 1945 při normálním provozu podniku národní správou (národním správcem) č. 306.

- nepřevzal-li Fond národní obnovy pohledávku vzniklou v době po 9. květnu 1945 z provozu majetku daného pod národní správu k vypořádání podle § 2, odst. 1 zákona č. 31/1947 Sb., nemůže se Československý stát bránit s úspěchem vylučovací žalobou exekuci vedené pro tuto pohledávku proti národnímu správci č. 307.
- k nedostatku aktivní legitimace k žalobě o obnovu plynoucí z předpisů § 20 dekretu č. 5/1945 Sb. a dekretu č. 12/1945 Sb., nutno přihlížeti z úřední povinnosti v každém období řízení č. 308.
- restituční nárok vztahující se na majetek osoby státně nespolehlivé pod národní správou dlužno uplatnit jen proti národnímu správci jako odpůrci; Fond národní obnovy je účastníkem restitučního řízení, uplatňuje-li v něm proti navrhovateli vzájemný nárok podle § 7, odst. 1 zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. č. 332.
- nebyla-li na majetek osoby státně nespolehlivé zavedena národní správa, dlužno restituční nárok uplatnit proti Fondu národní obnovy jako odpůrci č. 332.
- není-li pozůstalostní majetek nebo jeho část v přímé správě Fondu národní obnovy, není tento Fond účastníkem řízení o zrušení odevzdací listiny podle zák. č. 76/1946 Sb.; je jím však národní správa Vystěhovaleckého fondu, jemuž odevzdací listinou část pozůstalosti připadla č. 337.
- exekuční titul vydaný v době trvání národní správy (dekret č. 5/1945 Sb.) proti osobě, jejíž majetek byl dán pod národní správu, není vykonatelný proti národnímu správci, třeba se týkal majetku, na nějž byla národní správa zavedena; lhotejno, že v době zahájení sporu, z něhož exekuční titul vyšel, nebyla ještě národní správa poznamenána v obchodním rejstříku; národní správce je oprávněn odporovat exekuci vedené podle takového titulu žalobou podle § 37 ex. ř. č. 341.
- **schválení nadřízeného úřadu (§ 22):** národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu je oprávněna podati stížnost proti usnesení knihovního soudu, jímž byl povolen vklad vlastnického práva na knihovní těleso jí spravované, aniž k tomu potřebuje schválení nadřízeného orgánu podle §§ 7, 22 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 164.
- opravný prostředek proti knihovnímu usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva ke knihovnímu tělesu spravovanému národním správcem pro dřívějšího vlastníka je opatřením obvyčejného hospodaření, k němuž národní správce nepotřebuje svolení nadřízeného úřadu č. 178.
- k zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidělený nebo přidělováný; souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekr. č. 5/1945 Sb. k tomu nestačí č. 234.
- k povolení pouhé poznámky pořadí pro zřízení zástavního práva na nemovitosti pod národní správou a podléhající konfiskaci není třeba ani svolení podle § 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., ani souhlasu Fondu národní obnovy č. 253.
- orgán, uvedený v §§ 7 a 22 dekretu č. 5/1945 Sb. není oprávněn uzavírat s národním správcem jako stranou smlouvy o majetku, který tento národní správce spravuje č. 270.
- opatření směnečné zápůjčky ve značné výši nenáleží k řádnému hospodaření dočasně národního správce družstevního podniku podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 272.
- nevyžádal-li si dočasný národní správce k přijetí směnečné zápůjčky ve značné výši potřebného svolení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., nevznikl pro družstevní podnik směnečněprávní závazek č. 272.
- **vynětí z národní správy (§ 24):** pokud nejde o majetek, který může být vrácen podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb., lze se vrácení majetku pozbytého

po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce domáhati jedině v řízení podle zákona ze dne 16. května 1946, č. 128, nikoli pouhou žádostí o obnovení knihovního stavu nebo návrhem na zrušení usnesení, jímž byl za okupace proveden v pozemkových knihách převod tohoto majetku podle čl. 6 dekretu o obnovení právního pořádku (zákon č. 76/1946 Sb.); to platí i v případech, v nichž byla žádost podána před vydáním zákona č. 128/1946 Sb. č. 164.

- byl-li nemovitý majetek německé firmy dán pod národní správu zemským národním výborem není výměr ministerstva ochrany práce a sociální péče o vynětí tohoto majetku z národní správy a o jeho vrácení původnímu vlastníku dostatečným podkladem pro obnovení vkladu vlastnického práva původního vlastníka č. 178.
- veřejnému orgánu povolánému podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. k vrácení majetku dřívějšímu majiteli, nepřísluší řešiti otázku kdo je dědicem dřívějšího majitele; veřejný orgán je povinen vrátit majetek dědici, jemuž byla odevzdána pozůstalost dřívějšího majitele, nebo, jestliže se tak ještě nestalo, ležící pozůstalosti k žádosti dědice pověřeného její správou č. 197.
- je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), povolil-li soud zápis firmy podniku jen podle výměru správního úřadu povolujícího vrácení (§ 24 dekr. č. 5/1945 Sb.), aniž žádal důkaz pravoplatnou odevzdací listinou o přechodu podniku na dědice a důkaz o výslovném souhlasu spoludědiců k dalšímu vedení dosavadní firmy č. 197.
- správní orgány nejsou podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. oprávněny vrátit majetek pozbytý pod »tlakem okupace« (§ 1 cit. dekr.), nýbrž jen majetek pozbytý v důsledku národní, politické nebo rasové persekuce (§ 24, odst. 1 cit. dekr.) č. 309.

Správa podle vl. nař. č. 87/1939 ř. z.: dokud nebyl podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. zrušen výměr bývalého Pozemkového úřadu, jímž byla v době nesvobody uvalena na hospodářský podnik vnucená správa podle vl. nař. č. 87/1939 Sb., nemůže vlastník tohoto podniku, žalovaný na náhradu škody, vzniklé porušením smlouvy úspěšně namítati, že za tuto škodu neodpovídá, protože smlouvu porušil vnucený správce; zavedení řízení o zrušení uvedeného výměru je důvodem k přerušení sporu (§ 190, odst. 1 c. ř. s.) č. 163.

Správní rada viz společnost akciová.

Správní řízení: odvolání proti výměru úřadu ochrany práce o udělení předchozího souhlasu k rozvázání pracovního poměru má odkladný účinek, pokud jej tento úřad nevyhloučí č. 343.

Srážka vzájemné pohledávky: nárok na srážku podle § 7, odst. 1, druhá věta zák. č. 128/1946 Sb. přísluší restituentovi proti každému podle tohoto zákona legitimovanému odpůrci, pokud se týče účastníku restitučního řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, první věta tohoto zákona; je-li restituentovým odpůrcem stát (Fond národní obnovy), který nabyl nároku podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. konfiskací podle § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou podmínky srážky splněny podle speciálních předpisů zákona č. 128/1946 Sb. a nezáleží na tom, zda jsou splněny i obecné podmínky započtení podle §§ 1438 a násl. obč. zák.; tytéž zásady platí obdobně též o nároku restituentova odpůrce na náhradu nákladů učiněných na věc podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.

Stanovy viz společenstva, rejstřík obchodní, společenstevní.

Starosta obecní viz příslušnost správních úřadů, vnucený hospodář.

Stát československý viz Fond národní obnovy, konfiskace.

Státní občanství viz občanství státní.

- **pozemkový úřad** viz pozemková reforma, restituce majetková.
- **spolehlivost** viz konfiskace, nesporné řízení (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.), restituce majetková.

Stav knihovní viz kniha pozemková.

Stavební schválení viz nedbalost hrubá, pojištění smluvní.

Stížnost v řízení exekučním: poznámka podle § 12 zák. č. 128/1946 Sb. je prozatím opatřením podle exekučního řádu, na něž se vztahuje předpis § 402, odst. 2 ex. ř. č. 220.

- — proti rozhodnutí soudu druhé stolice o prozatímním opatření podle § 11, odst. 2 zák. č. 128/1946 Sb. (restituční zákon) není přípustná další stížnost č. 316.

- **v řízení knihovním:** národní správa majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu je oprávněna podat stížnost proti usnesení knihovního soudu, jímž byl povolen vklad vlastnického práva na knihovni těleso ji spravované, aniž k tomu potřebuje schválení nadřízeného orgánu podle §§ 7, 22 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 164.

- — opravný prostředek proti knihovnímu usnesení, jímž byl povolen vklad vlastnického práva ke knihovnímu tělesu spravovanému národním správcem pro dřívějšího vlastníka je opatřením obecného hospodaření, k němuž národní správce nepotřebuje svolení nadřízeného úřadu č. 178.

- **v řízení nesporném:** rekursní soud není oprávněn odmítnouti dovolací rekurs proto, že byl podán notářem jako zmocněncem účastníka nesporného řízení ústně do soudního protokolu (§ 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 168.

- — proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení procesního soudu o převedení sporné věci do řízení nesporného podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb., není přípustný další opravný prostředek č. 216.

- — v řízení o zápis nově ustanoveného národního správce do obchodního rejstříku a o výmaz dosavadního národního správce má nově ustanovený národní správce, třeba jím byla osoba právnická, postavení účastníka oprávněného k rekursu č. 243.

- — Československý stát a Fond národní obnovy nejsou oprávněni k rekursu proti usnesení, jímž byla pouze přijata dědická přihláška k pozůstalosti po zůstaviteli německé národnosti č. 254.

- — notář vystupující v nesporném řízení jako právní zástupce účastníků není oprávněn podat rekurs (dovolací rekurs) ústně do soudního protokolu č. 261.

- — nezabýval-li se pozůstalostní soud otázkou, zda v osobě zůstavitelově byly splněny podmínky pro konfiskaci majetku proto, že se usnesl neprojednat pozůstalost pro nedostatek jmění (§ 72 nesp. pat.), není Fond národní obnovy oprávněn k rekursu proti tomuto usnesení č. 325.

- **ve sporu:** účelem ustanovení § 519, č. 3 c. ř. s. o výhradě právní moci je nejen oddělení přezkoumání právního názoru odvolacího soudu, nýbrž i posouzení, zda tento názor, třebaže je správný, odůvodňuje podle předpisů formálního práva zrušení prvního rozsudku a nové jednání v první stolici č. 210.

- — není přípustný rekurs proti usnesení odvolacího soudu, kterým byl ve sporu o obnovu, zahájeném žalobou podanou u tohoto soudu (§ 532, odst. 2 c. ř. s.), zamítnut návrh na vydání kontumačního rozsudku č. 229.

- — ustanovení § 2 nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu č. 244.

- — proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo přerušeno řízení až do vydání zákonných předpisů podle § 2, odst. 1 zákona č. 31/1947 Sb. a § 5, odst. 1, č. 3 dekrety č. 108/1945 Sb. není rekurs přípustný č. 346.

- **v řízení podle zák. č. 76/1946 Sb.:** k otázce oprávnění k rekursu v řízení podle zákona ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvolby č. 277.

- — v řízení, jímž se uplatňuje podle zák. č. 76/1946 Sb. odpor proti příklepu udělenému v dražbě podle § 252 ex. ř., je rekursní lhůta osmidená č. 295.

- **dovolací v řízení nesporném:** proti usnesení rekursního soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení procesního soudu o převedení sporné věci do řízení nesporného podle § 13 zák. č. 128/1946 Sb., není přípustný další opravný prostředek č. 216.

- — notář vystupující v nesporném řízení jako právní zástupce účastníků není oprávněn podat rekurs (dovolací rekurs) ústně do soudního protokolu č. 261.

- — dokud nebylo k návrhu zrušeno podle § 3, odst. 2 zák. č. 76/1946 Sb. věcně příslušným československým soudem usnesení bývalého německého úředního soudu, jímž byl ve věci odevzdané mu t. zv. protektorátním soudem odmítnut dovolací rekurs pro nepřipustnost, není nejvyšší soud příslušný k rozhodnutí o tomto dovolacím rekursu č. 300.

- — usnesení nejvyššího soudu o nepřislušnosti t. zv. protektorátních soudů o odevzdání věci bývalému německému úřednímu soudu je opatřením procesní povahy, jímž právní věc nebyla zcela nebo zčásti vyřízena (§ 1, odst. 1 zákona č. 76/1946 Sb.) č. 300.

- — omezil-li návrhovatelský třebas teprve v opravném řízení — svůj restituční návrh (zák. č. 128/1946 Sb.) na útraty řízení, je jeho dovolací rekurs nepřipustný č. 322.

Strana sporu: lze se domáhati žalobou zjištění, že z rozsudku, jímž bylo určité osobě pravoplatně přisouzeno nějaké plnění, není oprávněna tato osoba, nýbrž nynější žalobce, který byl v původní žalobě nesprávně označen č. 226.

- — ve sporu, jenž se týká majetku pod národní správou, může být stranou jen národní správce v této své funkci; ani »majetek pod národní správou« ani »národní správa« sama nemají způsobilosti být stranou sporu č. 233.

- — pokud dlužno pokládati ve sporu o peněžité plnění za žalovanou stranu národní správce majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu, třebaže je v žalobě označena jako žalovaná strana osoba nezvěstná, zastoupená národní správou majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu č. 256.

Sukcesse viz restituce majetková (§ 4 zák. č. 128/1946 Sb.).

Svaz revisní viz společenstva.

Svědék posledního pořízení viz pořízení poslední

Svolení soudu viz pozůstalost, schvalování právních jednání soudem.

Syndikátní odpovědnost: neupozornil-li exekuční soudce výkonné orgány na zákaz výkonu exekuce podle § 6 vl. nař. č. 199/1938 Sb. a nepoučil-li je, aby si vhodným dotazem zjednali před provedením exekučního prodeje jistotu, zda není namířen proti osobám uvedeným v § 1 cit. nař., nebo provedl-li výkonný orgán prodej zabavených věcí dražbou, ač mu bylo známo, že povinný je osobou uvedenou v § 1 cit. vl. nař., jde o porušení povinnosti podle § 1 syn-

dikátního zákona, zakládající za ostatních podmínek tohoto ustanovení a ustanovení § 6 cit. vl. nárok dlužníkův na náhradu škody č. 283.

Škoda viz náhrada škody, nedbalost hrubá, syndikátní odpovědnost, trestný čin.

Těleso knihovní viz kniha pozemková.

Testament viz pořízení poslední.

Titul k nabytí vlastnictví viz kniha pozemková.

Tlak okupace viz restituce majetková, správa národní.

Trestný čin: postavil-li si zahrádník sám, bez náležitého stavebního dozoru a bez úředního schválení skleník, jenž měl vady s hlediska stavebního a požární-policejního, nutno přičíst požár skleníku vzniklý v důsledku těchto vad jeho hrubé nedbalosti č. 281.

— amnestie nemá vlivu na soukromoprávní nároky vzniklé trestným činem č. 281.

Tuzemsko viz uznání cizozemských rozsudků.

Účastník viz nesporné řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb.).

Účinek odkladný: odvolání proti výměru úřadu ochrany práce o udělení předchozího souhlasu k rozvázání pracovního poměru má odkladný účinek, pokud jej tento úřad nevyloučí č. 343.

Úmrtí zápis viz pozůstalost.

Úřad ochrany práce: při rozhodování o zastavení řízení podle §§ 22 zák. č. 143/1946 Sb. není soud vázán rozhodnutím úřadu ochrany práce o návrhu zaměstnavatele na udělení souhlasu se zrušením pracovního poměru se zaměstnancem, a je oprávněn je přezkoumat, pokud jde o zjištění podmínek zastavení řízení č. 221.

— k tomu, zda byl dán ke zrušení pracovního poměru souhlas úřadu práce (okresního úřadu ochrany práce), nutno přihlížeti, i když byl nedostatek takového souhlasu uplatněn teprve v odvolání č. 269.

— zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem v době po 1. dubnu 1945 potřebovalo souhlasu bývalého úřadu práce podle předpisů v té době platných č. 269.

— odvolání proti výměru úřadu ochrany práce o udělení předchozího souhlasu k rozvázání pracovního poměru má odkladný účinek, pokud jej tento úřad nevyloučí č. 343.

Úřad okresní viz příslušnost správních úřadů, vnučený hospodář.

Úřad pozemkový viz pozemková reforma.

Usnesení viz též doručování, nesporné řízení, prohlášení za mrtva, stížnost.

— v restitučním řízení lze rozhodnout odděleně o důvodu uplatněného nároku samostatným usnesením č. 338.

Ústředna pro židovské vystěhovalce: došlo-li k majetkovému přechodu (§ 2) příkazovacím výměrem t. zv. Ústředny pro židovské vystěhovalce, není podmínkou vrácení majetku, aby byl výměr jako výrok z doby nesvobody nejprve zrušen č. 218.

Usus fructus viz právo poživací.

Útraty: obmezil-li návrhovat — třebaš teprve v opravném řízení — svůj restituční návrh (zák. č. 128/1946 Sb.) na útraty řízení, je jeho dovolací rekurs nepřipustný č. 322.

Území státní: ztráta území, která stihla Československou republiku za doby nesvobody, je důvodem, pro nějž má veřejný zaměstnanec nárok na odškodnění podle dekretu č. 53/1945 Sb. č. 335.

Uznání cizozemských rozsudků: rozsudek o rozluce manželství vynesený soudem na Podkarpatské Rusi přede dnem 30. ledna 1946 Sb. není cizozemským rozsudkem ve smyslu § 1 zák. č. 199/1946 Sb. č. 189.

— návrh, aby rozsudek o rozluce manželství vydaný v cizině nebyl v oblasti československého právního řádu uznán, nevyhovuje § 5 (1) zák. č. 199/1946 Sb. č. 190.

Uznání otcovství: neúčinnosti uznání nemanželského otcovství podle § 16 první dílčí novely k občanskému zákoníku z důvodů nátlaku, bázně nebo nedostatku rozumu se nelze domáhati podle zák. č. 76/1946 Sb., i když k němu došlo v době nesvobody před t. zv. úředním soudem v Čechách, nýbrž jedině sporem podle obecných předpisů o vadách vůle č. 213.

Užívání bytu viz řízení hospodářství bytové, smlouva nájemní.

Vadnost řízení: není vadou řízení, nevyhověl-li odvolací soud odvolání proti rozsudku, jímž byla žaloba z důvodů věcných zamítnuta již pro neurčitost žalobní žádosti, aniž vyzval žalobce k její úpravě č. 180.

— jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o oduznání manželského původu při provádění důkazu vyšetřením dědickobiologickým a posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je »prakticky vyloučeno« č. 318.

— projednal-li nižší soud spor jako pracovní, ač prohlášení k tomu potřebná ne učinily obě strany, není řízení stíženo zmatečností, nýbrž toliko vadností č. 334.

Vady díla viz smlouva o dílo, správa.

— vůle viz též omyl.

— neúčinnosti uznání nemanželského otcovství podle § 16 první dílčí novely k občanskému zákoníku z důvodů nátlaku, bázně nebo nedostatku rozumu se nelze domáhati podle zák. č. 76/1946 Sb., i když k němu došlo v době nesvobody před t. zv. úředním soudem v Čechách, nýbrž jedině sporem podle obecných předpisů o vadách vůle č. 213.

Válečná opatření: nejde o nemožnost plnění podle § 1447 obč. zák., nýbrž o nedostiznost, kterou nutno posuzovati podle § 7 druhé věty obč. zák., nastaly-li po uzavření smlouvy okolnosti, pro něž je její splnění pro dlužníka spojeno s takovou námahou a obětí, jež mu nelze rozumně přičítati č. 214.

— hospodářská (válečná) opatření, jež nemohl prováděč díla při uzavírání smlouvy předvídati, zprošťují ho podle okolností závazku opravit vady dodaného díla, leč jen do té doby, než překážky odpadnou č. 214.

Valná hromada viz rejstřík obchodní, společenstvo.

Vázanost soudu správním aktem viz akt správní.

Vedlejší intervence viz intervence.

Veřejný chodník viz chodník veřejný.

Veřejní zaměstnanci viz komise očištění, zaměstnanci.

Věno: jestliže se rodiče, na nichž se dcera domáhá vyplacení věna, o návrhu nevyjádřili, ač k tomu byli vyzváni (§ 26, druhá věta zák. č. 100/1931 Sb.), nemá již nesporný soudce povinnost konati další šetření o majetkových poměrech rodičů č. 176.

— skutečnost, že majetek rodičů, na nichž se dcera domáhá vyplacení věna, podléhá konfiskaci, nevyklučuje přiznání nároku na vyplacení věna proti rodičům č. 176.

Věřitel knihovní viz též kniha pozemková.

- k žádosti o restituci knihovního stavu (vlastnického práva) podle zák. č. 76/1946 Sb. jsou oprávněni jediné původní vlastníci; knihovní věřitelé a osoby oprávněné z reálného břemene nejsou k této žádosti oprávněni č. 311.

Vina viz náhrada škody, rozluka, trestný čin.

Víra dobrá viz dobrá víra.

Vklad viz kniha pozemková, konfiskace, národní správa, společenství.

Vkladní knížky: dekret č. 95/1945 Sb.; není nezákonným (§ 46, odst. 2 zákona č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že pozůstalostní soud není povinen ani přihlásit podle § 1 cit. dekretu vkladní knížku složenou u něho dědicem pro odkazovníka za účelem splnění odkazu, ani podat žádost o náhradu podle § 5, odst. 4 cit. dekretu, nebyla-li vkladní knížka přihlášena č. 245.

- listina viz kniha pozemková, konfiskace, správa národní.

Vlastnictví viz dražba společné věci, kniha pozemková, obnovení právního pořádku, podnik národní, spoluvlastnictví, správa národní, znárodnění.

Vnucené právo zástavní viz exekuce.

Vnucený hospodář: k ustanovení vnuceného hospodáře podle § 4, odst. 2 a k opatření podle § 3 vl. nař. č. 140/1940 Sb. o využití pozemků k pěstování užitných rostlin byl výlučně příslušný okresní úřad a nebyl oprávněn přenést toto svoje oprávnění na obec č. 273.

- opatřením obce (jejího starosty nebo náměstka), jímž byl ustanoven vnucený hospodář, nejsou soudy vázány a strany z něho nemohou vyvozovat žádných práv č. 273.

Vojenská osoba viz branná pohotovost státu.

Vyhledávací zásada viz zásada vyhledávací.

Výhrada právní moci viz stížnost ve sporu.

Vyklizení najatého předmětu viz lhůty podle § 575, odst. 1 c. ř. s., ochrana nájemníků, pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce, řízení nájemní.

Vykonatelnost viz exekuce, správa národní.

Výkonný orgán viz exekuce.

Vyloučení člena družstva viz společenství.

Vylučovací žaloba viz žaloba o nepřipustnost exekuce.

Výměr o konfiskaci viz konfiskace, restituce.

Výminka: není darováním na případ smrti, nýbrž mezi živými pod resolutivní výminkou, prohlásil-li dárce, že nevrátí-li se z koncentračního tábora ani on ani jeho děti, může si obdarovaný ponechat věc, již má pro dárce v úschově č. 236.

- nedala-li výminka, na jejímž uskutečnění učinil zůstavitel v posledním pořízení závislou účinnost dědického práva, že universální dědička bude do určité doby po jeho smrti se svým manželem rozvedena a rozloučena, podnět k likvidaci spořádaného manželství universální dědičky, nejde o výminku nedovolenou a proti dobrým mravům č. 329.

Vynětí z konfiskace viz konfiskace.

Výpověď viz myslivost, ochrana nájemníků, řízení nájemní, smlouva nájemní, společnost podle § 1175 obč. zák., zaměstnanci.

Výslech svědka posledního pořízení viz pořízení poslední.

Výslužba viz zaměstnanci.

Vystěhovalecký fond viz správa národní.

Vysvědčení: informační dopis bývalého zaměstnavatele o pracovních schopnostech a výkonu propuštěného zaměstnance, zasláný důvěrně osobě, u níž se zaměstnanec uchází o zaměstnání, se rovná vysvědčení podle § 44 zák. č. 154/1934 Sb. o soukromých zaměstnancích č. 344.

Vyšetření dědicko-biologické viz zkouška dědicko-biologická.

Výživné: usnesení nižších soudů ukládající národnímu správci (národní správě) majetku manželského otce plnění výživného manželským dětem se přičítá jasněmu a nepochybnému znění dekretu č. 5/1945 Sb. č. 186.

- vstoupil-li do sporu o splnění osobního závazku (výživného ze zákona) vedle nebo na místo osoby zavázané (žalované) národní správce jejího majetku, je řízení počínajíc vstupem národního správce do sporu zmatečné podle § 477, č. 4 c. ř. s. č. 195.
- na národním správci se nelze domáhat plnění výživného, k němuž je povinna osoba, na jejíž majetek byla národní správa zřízena č. 205.
- ve sporu o snížení výživného přiznaného rozsudkem pro zmeškání nestačí k posouzení, zda nastaly nové okolnosti a změna poměrů, jen zjištění nynějších poměrů žalobcových, nýbrž je třeba zjistit i jeho skutečné majetkové poměry, rozhodné pro určení výše výživného v době vynesení kontumačního rozsudku č. 211.
- zavázal-li se manžel po rozluce manželství bez viny stran smírem své bývalé manželce k placení výživného, není manželka oprávněna domáhat se na něm zvýšení výživného z toho důvodu, že smluvené výživné neodpovídá jeho majetkovým poměrům nebo že se tyto poměry zlepšily č. 276.
- jestliže manželé pamatovali ve smíru o manželčině výživném, pokud jde o změnu jeho výše, jen na případ, že se manželovy příjmy zvýší nebo sníží, není manželka oprávněna domáhat se zvýšení výživného z důvodu zániku manželovy alimentární povinnosti k dětem; je však oprávněna domáhat se jeho zvýšení z důvodu poklesu kupní síly peněz, vyvolaného druhou světovou válkou č. 279. Srov. rozh. č. 18829 Sb. n. s. I a č. 145 Sb. n. s. II.
- osvojitel je účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci, a osvojenci je třeba zříditi pro toto řízení kolísniho opatrovníka č. 336.
- dokud nebylo usnesení bývalého německého soudu zřízeného v českých zemích, jímž bylo manželství stran rozloučeno z viny manželovy, pravoplatně zrušeno podle zákona č. 76/1946 Sb., je manželka oprávněna domáhat se na manželovi zadostiučinění podle § 1266 obč. zák., třeba v době projednávání tohoto sporu bylo již zahájeno i řízení o zrušení usnesení o rozluce č. 350.

Vzájemné nároky viz restituce majetková.

Vzdání se dědictví viz zřeknutí se dědictví.

Zadostiučinění podle § 1266 obč. zák. viz výživné.

Zajištění věřitele pozůstalosti: věřitelem podle § 812 obč. zák. je i ten, kdo uplatňuje nárok na vyloučení věci z pozůstalosti z důvodu svého vlastnického práva č. 177.

- uložení části pozůstalosti v soudním depositu není zajištěním věřitelovy pohledávky, jež by odůvodňovalo zamítnutí návrhu podle § 812 obč. zák. č. 177.

Zákaz zcizení a zadlužení viz též zatížení nemovitosti.

- k zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekr. č. 108/1945 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidě-

lený nebo přidělován; souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekr. č. 5/1945 Sb. k tomu nestačí č. 234.

- dědickou dohodou může dědic vzít na sebe závazek, že pozůstalost bez souhlasu spoludědice nezcižní ani nezadluží a že ji jedním mezi živými nebo pro případ smrti zanechá spoludědici; pokud se však tento závazek vztahuje též na jeho majetek, nepatřící do pozůstalosti, není platný, jestliže se dědickou dohodou obcházejí ustanovení o právních jednáních na případ smrti č. 251.

Zákonný dědic viz pozůstalost.

Zákonný zástupce viz zastoupení.

Záloha: daly-li strany vrácením zálohy kupitelem a jejím přijetím prodátelem nájevo, že smlouvou o prodeji nemovitosti, jejíž schválení bylo podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. v době okupace odepřeno, nechtějí být dále vázány, nestala se tato smlouva způsobilým titulem ke vkladu vlastnického práva ani tím, že po skončení okupace jedna z nich bez souhlasu druhé dosáhla jejího schválení podle uvedeného vládního nařízení, ani tím, že výměr správního úřadu z doby okupace, jímž bylo schválení její odepřeno, byl poté zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. č. 292.

Zaměstnanci viz též byt národní, domovníci, pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce.

- přikázáním do podniku podle vl. nař. č. 154/1942 Sb. a faktickým výkonem prací byl založen pracovní poměr, na nějž se vztahuje, jde-li o podnik, jehož zaměstnanci podléhají úrazovému pojištění, zákon ze dne 28. prosince 1887, č. 1 z r. 1888 ř. z. o úrazovém pojištění dělnickém; nárok na náhradu škody proti zaměstnavateli přísluší zaměstnanci jen za podmínek podle § 46 uvedeného zákona č. 169.
- zhodnocení právní služby, konané u advokáta podle § 5, odst. 2 zák. č. 201/1946 Sb., není dáno do volné úvahy soudu č. 212.
- výhoda udělená uvedeným zákonem přísluší všem absolventům práv, bez ohledu na to, kdy dosáhli absolutoria a kdy vykonali historickoprávní a judičiální státní zkoušku, jen když konali právní práci u advokáta v době po uzavření vysokých škol do konce doby nesvobody č. 212.
- zaměstnanci bank, znárodněných podle dekr. č. 102/1945 Sb., nejsou zaměstnanci ve smyslu § 1, odst. 1, A, c) dekrety prezidenta republiky ze dne 4. října 1945, č. 105 Sb. o očištných komisích pro přezkoumání činnosti veřejných zaměstnanců č. 221.
- byl-li pracovní poměr zrušen tím, že zaměstnavatel přeložil zaměstnance do výslužby, nezastavuje se podle § 22 zák. č. 143/1946 Sb. řízení ve sporu, v němž se zaměstnanec domáhá na zaměstnavateli zjištění neplatnosti pensionování a trvání služebního poměru č. 221.
- při rozhodování o zastavení řízení podle §§ 22 zák. č. 143/1946 Sb. není soud vázán rozhodnutím úřadu ochrany práce o návrhu zaměstnavatele na udělení souhlasu se zrušením pracovního poměru se zaměstnancem, a je oprávněn je přezkoumat, pokud jde o zjištění podmínek zastavení řízení č. 221.
- k tomu, zda byl dán ke zrušení pracovního poměru souhlas úřadu práce (okresního úřadu ochrany práce), nutno přihlížeti, i když byl nedostatek takového souhlasu uplatněn teprve v odvolání č. 269.
- zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem v době po 1. dubnu 1945 potřebovalo souhlasu bývalého úřadu práce podle předpisů v té době platných č. 269.
- ztráta území, která stihla Československou republiku za doby nesvobody, je důvodem, pro nějž má veřejný zaměstnanec nárok na odškodnění podle dekr. č. 53/1945 Sb. o odčinění krivd československým veřejným zaměstnancům č. 335.

— odvolání proti výměru z úřadu ochrany práce o udělení předchozího souhlasu k rozvázání pracovního poměru má odkladný účinek, pokud jej tento úřad nevyloučí č. 343.

— informační dopis bývalého zaměstnavatele o pracovních schopnostech a výkonu propuštěného zaměstnance zasláný důvěrně osobě, u níž se zaměstnanec uchází o zaměstnání, se rovná vysvědčení podle § 44 zák. č. 154/1934 Sb. o soukromých zaměstnancích č. 344.

— nebyl-li výměr okupantského úřadu, jímž byl do podniku zaměstnavatelova dosazen německý vedoucí, zrušen podle vl. nař. č. 110/1946 Sb. odpovídá zaměstnavatel za škodu způsobenou zaměstnanci tím, že dosazený vedoucí odeslal o zaměstnanci informační dopis obsahující nepravdivé údaje č. 344.

Zánik dluhu viz ručení.

— poručenství viz poručenství.

Zapečetění pozůstalosti viz pozůstalost.

Zápis úmrtní viz pozůstalost.

Započtení: nároky na srážku podle § 7, odst. 1, druhá věta zák. č. 128/1946 Sb. přísluší restituentu proti každému podle tohoto zákona legitimovanému odpůrci, pokud se týče účastníku restitučního řízení, jemuž přísluší nárok podle § 7, odst. 1, první věta tohoto zákona; je-li restituentovým odpůrcem stát (Fond národní obnovy), který nabyl nároku podle § 7, odst. 1 zák. č. 128/1946 Sb. konfiskací podle § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jsou podmínky srážky splněny podle speciálních předpisů zákona č. 128/1946 Sb. a nezáleží na tom, zda jsou splněny i obecné podmínky započtení podle §§ 1438 a násl. obč. zák.; tytéž zásady platí obdobně též o nároku restituentova odpůrce na náhradu nákladů učiněných na věc podle § 6, odst. 3 zák. č. 128/1946 Sb. č. 348.

Zápůjčka: opatření směnečné zápůjčky ve značné výši nenáleží k řádnému hospodaření dočasněho národního správce družstevního podniku podle § 12 dekr. č. 5/1945 Sb. č. 272.

— nevyžádal-li si dočasný národní správce k přijetí směnečné zápůjčky ve značné výši potřebného svolení orgánu příslušného podle § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., nevznikl pro družstevní podnik směnečněprávní závazek č. 272.

Zásada soustředěvací: za sporu o výpověď z nájemního předmětu lze podle okolností bez porušení zásady soustředěvací (§ 562, odst. 1 c. ř. s.) změnit údaje obsažené v námítkách proti mimosoudní výpovědi o době a způsobu jejího doručení č. 299.

— vyhledávací viz též nesporné řízení (§ 23 zák. č. 100/1931 Sb.).

— jestliže se rodiče, na nichž se dcera domáhá vyplacení věna, o návrhu nevyjádřili, ač k tomu byli vyzváni (§ 26, druhá věta zák. č. 100/1931 Sb.), nemá již nesporný soudce povinnost konati další šetření o majetkových poměrech rodičů č. 176.

Zasílatel: vyhláška předsedy Dopravní skupiny zasílatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněná pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky); námitka, že k rozhodnutí sporu zahájeného před řádným soudem je příslušný rozhodčí soud podle uvedené vyhlášky, není námítkou nepřipustnosti pořadu práva, nýbrž nepřipustností řádných soudů; nepodrobil-li se komitent, který nebyl členem Dopravní skupiny zasílatelství a skladování, ustanovením uvedené vyhlášky, nelze jich proti němu použít, třebaž o nich věděl č. 228.

Zastavení řízení podle zák. č. 143/1946 Sb. viz pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce.

Zástavní právo viz též konfiskace, restituce majetková.

- k zatížení nemovitosti podléhající konfiskaci podle dekr. č. 100/1945 Sb. je třeba souhlasu Fondu národní obnovy, i když nejde ještě o majetek přidělený nebo přidělováný; souhlas orgánu uvedeného v § 22 dekretu prezidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., k tomu nestačí č. 234.
- k povolení pouhé poznámky pořadí pro zřízení zástavního práva na nemovitosti pod národní správou a podléhající konfiskaci není třeba ani svolení podle § 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., ani souhlasu Fondu národní obnovy č. 253.
- restitučním nárokem ve smyslu § 3 zák. č. 128/1946 Sb. je i nárok původního vlastníka na odstranění zástavního práva zřízeného na nemovitosti osobou, nabyvší této nemovitosti neplatně podle §§ 1, 2 uved. zák.; tento nárok lze za právní účinnosti restitučního zákona uplatnit pod zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s. jen podle tohoto zákona a proti každému, kdo odvozuje své právo z neplatného majetkového převodu nebo jiného majetkově-právního jednání nikoliv jen proti universálnímu a singulárnímu sukcesoru v užším slova smyslu č. 347.
- **vnučené viz exekuce.**
- **zákonné viz kniha pozemková.**

Zástupce právní viz advokát, nesporné řízení (§ 8 zák. č. 100/1931 Sb.), obnovení právního pořádku (rozh. č. 310), plná moc procesní.

- **zákonný:** národní správce není zástupcem osoby, na jejíž majetek byla zavedena národní správa podle dekretu č. 5/1945 Sb., nýbrž je veřejným orgánem č. 193.
- ani zavedením národní správy, ani konfiskací majetku podle dekretu č. 12/1945 Sb. nebo č. 108/1945 Sb. nepozbyly fyzické osoby německé národnosti pasivní procesní způsobilosti ke sporu, v němž jsou žalovány o splnění svých osobních závazků, vzniklých před konfiskací č. 193.
- zavedením národní správy na podnik kupce jednotlivce odděluje se majetková podstata podniku od jeho ostatního jmění potud, že vlastník podniku je vyloučen s ní nakládat a výhradně právo k jednáním a opatřením jí se týkajícím přechází na národního správce č. 275.
- národní správce není zákonným zástupcem vlastníka majetku daného pod národní správou, nýbrž zvláštním veřejným orgánem, který je povinen svěřený mu majetek spravovat s jiných hledisek, než s hlediska zájmů vlastníkových (§§ 18, 21, 22 dekr. č. 5/1945 Sb.) č. 275.
- o neshodě mezi nerozvedenými ani nerozloučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzeném jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném č. 280.
- nezletilým dětem nutno v tomto řízení zřídit pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka č. 280.
- osvojitel jest účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolisního opatrovníka č. 336.
- je-li osvojitelem muž zaniká osvojením poručenství zavedené nad nemanželským osvojenecem č. 336.
- i v řízení nesporném lze účastníkovi, jehož pobyt není znám zřídit opatrovníka podle § 115 c. ř. s. (§ 34 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 340.
- tento opatrovník je nejen povinen přijmout usnesení s účinky pro účastníka, nýbrž za podmínek § 8 c. ř. s. se i účastnit řízení a podat i opravný prostředek, dokud do řízení nevstoupí zákonný zástupce účastníků; je-li

toho třeba, je oprávněn učinit návrh, aby byl zákonný zástupce zřízen č. 340.

Zatímní opatření viz prozatímní opatření.

Zatížení nemovitosti viz zákaz zcizení a zadlužení.

Závazek viz ručení.

Zemědělci viz lhůta podle zák. č. 126/1946 Sb., konfiskace, vnučený hospodář.

Zkouška advokátní viz advokáti.

- **dědicko-biologická:** jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o odůznání manželského původu při provádění důkazu vyšetřením dědicko-biologickým s posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je »prakticky vyloučeno« č. 318.

Zmatečnost: podle civilního řádu soudního viz též způsobilost procesní.

- **nejde o zmatečnost:** projednal-li nižší soud spor jako pracovní, ač prohlášení k tomu potřebná neučinily obě strany, není řízení stíženo zmatečností, nýbrž toliko vadností č. 334.
- § 42 j. n.: Národní pozemkový fond při ministerstvu zemědělství v Praze není legitimován k návrhu podle § 42, odst. 2 j. n. č. 297.
- §§ 6, 7 c. ř. s.: exekuční řízení, v němž vystupuje jako strana rada starších československé církve, je zmatečné podle § 7 c. ř. s. a § 78 ex. ř. č. 167.
- ve sporu, jenž se týká majetku pod národní správou, může být stranou jen národní správce v této své funkci; ani »majetek pod národní správou« ani »národní správa« sama nemají způsobilost být stranou sporu č. 233.
- § 477, č. 4 c. ř. s.: vstoupil-li do sporu o splnění osobního závazku (výživného ze zákona) vedle nebo na místo osoby zavázané (žalované) národní správce jejího majetku, je řízení počínajíc vstupem národního správce do sporu zmatečné podle § 477, č. 4 c. ř. s. č. 195.
- § 477, č. 6 c. ř. s.: konfiskací dlužníkovu majetku podle dekretů č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníková povinnost ke splnění osobních dluhů vzniklých před konfiskací ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovéhoto pohledávky je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.
- propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1945 Sb. se odsouzený nezproštuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil československý stát č. 191.
- odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je jeho osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku č. 191.
- pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva č. 191.
- vyhláška předsedy Dopravní skupiny zasilatelství a skladování ze dne 1. prosince 1942, uveřejněná pod č. 1085 v Úředním listě č. 284 z roku 1942 (Všeobecné spediční podmínky); námitka, že k rozhodnutí sporu zahájeného před řádným soudem je příslušný rozhodčí soud podle uveřejněné vyhlášky, není námitkou nepřípustnosti pořadu práva, nýbrž nepřipustnosti řádných soudů č. 228.
- restitučním nárokem ve smyslu § 3 zákona č. 128/1946 Sb. je i nárok původního vlastníka na odstranění zástavního práva zřízeného na nemovitosti osobou, nabyvší této nemovitosti neplatně podle §§ 1, 2 uved. zák.; teno nárok lze za právní účinnosti restitučního zákona uplatnit

pod zmatečností podle § 477, odst. 1, č. 6 c. ř. s. jen podle tohoto zákona a proti každému, kdo odvozuje své právo z neplatného majetkového převodu nebo jiného majetkově-právního jednání nikoliv jen proti universálnímu a singulárnímu sukcesoru v užším slova smyslu č. 347.

- **v řízení nesporném (zák. č. 100/1931 Sb.): § 41 c):** jde o zmatečnost podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb., odepřel-li rejstříkový soud provést poznámku národní správy z toho důvodu, že národním správcem nelze ustanovit osobu právnickou, ač správní akt, jímž byl národní správce ustanoven, byl formálně bezvadný a byl vydán příslušným správním úřadem č. 209.
- je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. c) zák. č. 100/1931 Sb. vyslovil-li soud ve výroku svého usnesení, jímž přisoudil restituční nárok, i neplatnost výroku správního úřadu, podle něhož k majetkovému přechodu došlo č. 327.
- **§ 41 f):** není zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) a g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyla-li doručena účastníkům řízení vyhláška podle § 7 dekr. č. 117/1945 Sb.; stačí, že jim byla dána příležitost, aby se vyjádřili před rozhodnutím o návrhu na prohlášení za mrtva nebo o návrhu na důkaz smrti č. 222.
- je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb., neustanovil-li pozůstalostní soud opatrovníka pro nenarozeného odkazovníka č. 258.
- o neshodě mezi nerozvedenými ani nerozloučenými manželskými rodiči, žijícími ve společné domácnosti, o výkon rodičovské moci a o tvrzeném jejím zneužívání matkou třeba rozhodnout v řízení nesporném; nezletilým dětem nutno v tomto řízení zřídit pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. f) zák. č. 100/1931 Sb. k ochraně jejich zájmů opatrovníka č. 280.
- osvojitel jest účastníkem řízení, v němž se osvojenec domáhá placení výživného na svém nemanželském otci a osvojenci je třeba zřídit pro toto řízení kolisního opatrovníka č. 336.
- **§ 41 g):** jde po případě o zmatečnost podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., usnesl-li se pozůstalostní soud, že neprojedná pozůstalost, ježto je zkonfiskována, aniž před tím slyšel dědice č. 187.
- není zmatečností, nýbrž jen neúplností řízení, opominul-li soud před rozhodnutím o návrhu na vedení důkazu smrti vyslechnouti účastníky o provedených důkazech (§ 11, odst. 4 cit. dekr.) č. 222.
- není zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyla-li doručena účastníkům řízení vyhláška podle § 7 dekr. č. 117/1945 Sb.; stačí, že jim byla dána příležitost, aby se vyjádřili před rozhodnutím o návrhu na prohlášení za mrtva nebo o návrhu nadůkaz smrti č. 222.
- je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyl-li restituční návrh doručen národním správcem majetku osoby státně nespolehlivé, o jehož vrácení jde, a nebyla-li mu dána příležitost, aby se vyjádřil č. 246.
- vzešly-li pochybnosti o platnosti zůstavitelova posledního pořízení, je na pozůstalostním soudu, aby zpravil podle § 75 nesp. pat. všechny v úvahu přicházející dědice ze zákona o dědickém nápadu; rozhodl-li pozůstalostní soud podle § 125 nesp. pat. o odporujících si dědických přihláškách z posledního pořízení a ze zákona, aniž zachoval tento postup, je pozůstalostní řízení zmatečné (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 288.
- **usnesení valné hromady:** první rok není určen k tomu, aby se při něm jednalo o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. o společnosti s ručením omezeným č. 326.

- — v návrhu na složení jistoty není třeba osvědčit škodu hrozící společnosti s ručením omezeným z toho, že usnesení společníků bylo napadeno žalobou podle § 41, odst. 1 cit. zák. č. 326.

Změna stanov viz společenstvo.

- usnesení viz nesporné řízení.
- žaloby viz žaloba.

Zmeškání viz rozsudek pro zmeškání.

Zmocnění: rekursní soud není oprávněn odmítnouti dovolací rekurs proto, že byl podán notářem jako zmocněncem účastníka nesporného řízení ústně do soudního protokolu (§ 39, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.) č. 168.

- právním zástupcem ve smyslu § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb., je osoba práva znalá, která zastupuje účastníka jako jeho zmocněnec na základě plné moci udělené mu účastníkem; i když je národním správcem vystupujícím v nesporném řízení advokát, nabývá přece usnesení účinnosti proti němu teprve po 90 dnech ode dne doručení, nebylo-li do něj pojata poučení podle § 31, odst. 6 zák. č. 100/1931 Sb. č. 182.
- není nezákonným (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.) právní názor nižších soudů, že nátlak vykonávaný v době nesvobody Němcem na zmocněnce účastníka soudního řízení o odhadu k účelům vyměření dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti, jenž však zůstal bez vlivu na řádné obhájení účastnických práv, není důvodem zrušitelnosti nebo změnitelnosti soudního rozhodnutí podle čl. 6 ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zákona č. 12/1946 Sb. pro rok 1946 č. 239.

Znalec: jde podle okolností o vadnost řízení, spokojil-li se odvolací soud ve sporu o oduznutí manželského původu při provádění důkazů vyšetřením dědicko-biologickým s posudkem znalce, že otcovství zákonného otce je prakticky vyloučeno č. 318.

- třebas strana podala ve sporu vedeném v době nesvobody připomínky k znaleckému posudku a třebas soud k nim vzal zřetel, jde přece o zřízení provedení důkazu znalcem ve smyslu čl. 6, odst. 1, písm. c) ústavního dekretu prezidenta republiky ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku, nemohla-li je pro zaneprázdnění a vyčerpanost odbojovou činností značného stupně vypracovat tak, že by v nich uvedla i skutečnosti a důkazy měnící skutkový základ, na němž znalecký posudek spočíval; pokud nelze mít za to, že zaneprázdnění a vyčerpanost strany odbojovou činností dosáhly takového intenzity č. 342.

Znamenání firmy: poznámka národní správy v obchodním rejstříku nemůže se omezit na povšechné zjištění, že byla do podniku zavedena národní správa, nýbrž musí z ní být patrný i orgán, který národní správu zavedl, jméno a bližší označení národního správce a způsob, jímž znamená firmu č. 243.

Znárodnění: zaměstnanci bank, znárodněných podle dekr. č. 102/1945 Sb., nejsou zaměstnanci ve smyslu § 1, odst. 1, A, c) dekretu prezidenta republiky ze dne 4. října 1945, č. 105 Sb. o čistých komisích pro přezkoumání činnosti veřejných zaměstnanců č. 221.

- vyhláška ministra průmyslu podle § 12 dekr. č. 100/1945 Sb. nestačí, nejde-li o znárodnění podle § 4, odst. 4 uvedeného dekretu, ke vkladu vlastnického práva pro národní podnik k nemovitosti knihovně připsané znárodněnému podniku; knihovni žádost třeba doložit též veřejnou listinou prokazující, že znárodnění se vztahuje i na nemovitost, již se knihovni vklad týká č. 330.

Zpravení o dědickém nápadu viz pozůstalost.

Způsobilost býti stranou sporu viz strana sporu.

- **procesní:** konfiskací dlužníkovu majetku podle dekretů č. 12/1945 Sb. a č. 108/1945 Sb. nezaniká ani dlužníkovu povinnost ke splnění osobních

dluhů vzniklých před konfiskací ani jeho pasivní procesní způsobilost ve sporech o zaplacení těchto dluhů; pro vymáhání takovýchto pohledávek je proti dlužníkovi přípustný pořad práva a ani Fond národní obnovy, ani Národní pozemkový fond nejsou oprávněny — vyjma případ jejich vedlejší intervence — k odvolání proti rozsudku vydanému o žalobě směřující osobně proti konfiskátovi č. 185.

- propadnutím jmění podle § 14, písm. c) dekr. č. 16/1946 Sb. se odsouzení neproštuje svých soukromoprávních závazků tak, že by tyto závazky převzal a na místo zavázaného nastoupil Československý stát; odsouzený je procesně způsobilý a pasivně oprávněn ke sporu, jehož předmětem je osobní závazek, a není třeba účasti národního správce jeho majetku; pro vymáhání osobního soukromoprávního závazku odsouzeného je přípustný pořad práva č. 191.
- ani zavedením národní správy, ani konfiskací majetku podle dekretu č. 12/1945 Sb., nebo č. 108/1945 Sb. nepozbyly fyzické osoby německé národnosti pasivní procesní způsobilost ke sporu, v němž jsou žalovány o splnění svých osobních závazků, vzniklých před konfiskací č. 193.

Zrušení manželského společenství viz oddělené bydliště manželství.

- **národní správy** viz správa národní.
- **pracovního poměru** viz domovníci, pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce, úřad ochrany práce, zaměstnanci.
- **smlouvy** viz domovníci.
- **spoluvlastnictví** viz spoluvlastnictví.
- **a změna soudních rozhodnutí z doby nesvobody** viz obnovení právního pořádku.

Zřeknutí se dědictví: kdo nepodal dědickou přihlášku opřenou o zákonem uznávaný delacní důvod a rovněž dědic osoby, která se zřekla napadlého dědictví, nejsou oprávněni odporovat podle zák. č. 76/1946 Sb. rozhodnutím vydaným v pozůstalostním řízení vedeném v době nesvobody č. 196.

Ztráta území viz území státní.

Zůstavitel viz pozůstalost.

Zvýšení výživného viz výživné.

Žádost knihovní viz kniha pozemková, znárodnění.

Žaloba: omezení: byl-li předmět sporu záležející jednak v určení neplatnosti tržové smlouvy, jednak v nároku na vrácení plnění, oceněn jednotnou částkou, platí toto ocenění, pokud nedoznalo zákonným způsobem změny, zásadně pro celý spor i po omezení žaloby o některou z žalobních žádostí č. 224.

- byla-li žalobní žádost sestávající jednak z části směřující na plnění, jednak z mezitímního určovacího návrhu, omezena o část směřující na plnění, lze žalobnímu nároku na určení vyhovět jen za podmínek žaloby určovací č. 224.

- **o vyklizení** viz pracovní poměry dotčené důsledky národní revoluce, řízení nájemní.

- **změna žaloby (§ 235 c. ř. s.):** při posuzování otázky značného ztížení nebo průtahu jednání (§ 235, odst. 3 c. ř. s.) nelze přihlížeti toliko k možnosti rychlého, třeba i okamžitého skončení sporu, nýbrž pokud možno i k tomu, aby bylo zabráněno dalšímu sporu, v němž by okolnosti již projednané musely býti znovu přetřásány č. 207.

- lhůty podle § 575, odst. 1 c. ř. s. nepatří ve sporu o vyklizení bytu, v němž žalobce opíral svůj nárok nejprve o zánik nájemního poměru, později však — změnil žalobu — výlučně o tvrzení, že mezi stranami nájemní poměr nevznikl a byt je užíván bez právního důvodu č. 237.

- **žalobní tvrzení a žádost (§ 226 c. ř. s.):** je na pojistiteli uplatňujícím proti třetí osobě nárok na náhradu škody podle § 62, odst. 1 zákona č. 145/

1945 Sb. o pojistné smlouvě, aby již v žalobě tvrdil a nabídl důkazy nejen o tom, že nahradil celou škodu, k níž byl podle pojistné smlouvy povinen, nýbrž i o tom, že uplatňování regresního nároku proti třetí osobě není na újmu pojistníkovu č. 179.

- v žalobní žádosti žaloby na vydání listiny způsobilé ke vkladu vlastnického práva dlužno uvést též právní důvod nabytí č. 180.

- není vadou řízení, nevyhověl-li odvolací soud odvolání proti rozsudku, jímž byla žaloba z důvodů věcných zamítnuta, již pro neurčitost žalobní žádosti, aniž vyzval žalobce k její úpravě č. 180.

- plyne-li již z obsahu žaloby domáhající se rozdělení spoluvlastnictví prodejem společné věci veřejnou dražbou (§ 843 obč. zák.), že věc podle své povahy nepřipouští reálné rozdělení buď vůbec nebo alespoň ne bez značného znehodnocení, není třeba, aby to žalobce výslovně tvrdil a dokazoval č. 285.

- zavázal-li se manžel při jednání o rozluce, že nabídne manželce v případě opětovného sňatku svou ideální polovinu společné nemovitosti za přiměřenou cenu ke koupi, nejde o zřízení práva předkupního, nýbrž o slib budoucí tržové smlouvy (§ 936 obč. zák.); tato úmluva nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu; k otázce znění žalobní žádosti, kterou se žalobce domáhá takové smlouvy č. 345.

- **o obnovu:** není přípustný rekurs proti usnesení odvolacího soudu, kterým byl ve sporu o obnovu, zahájeném žalobou podanou u tohoto soudu (§ 532, odst. 2 c. ř. s.), zamítnut návrh na vydání kontumačního rozsudku č. 229.

- ustanovení § 2 nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu č. 244.

- i když byla v základním sporu žalována a odsouzena strana, jejíž majetek byl v době zahájení sporu konfiskován, není přec tato strana oprávněna k žalobě o obnovu, leč by novými skutečnostmi a důkazy doložila, že již v základním sporu měla být žaloba vzhledem k nastalé konfiskaci zamítnuta č. 308.

- **o nepřipustnosti exekuce (§ 35, § 36, § 37 ex. ř.):** exekuční žalobou (§ 17 ex. ř.) lze se domáhat zrušení exekuce jen, pokud není exekuční řízení pravoplatně skončeno č. 250.

- tvrdí-li Fond národní obnovy v žalobě o nepřipustnost exekuce vedené proti národnímu správci na majetek jím spravovaný, že tento majetek propadl konfiskaci, je sice k této žalobě oprávněn, exekuce sama je však bez jakéhokoli omezení přípustná, jestliže vymáhaná pohledávka vznikla po 30. říjnu 1945 při normálním provozu podniku národní správy (národním správcem) č. 306.

- nepřevzal-li Fond národní obnovy pohledávku vzniklou v době po 9. květnu 1945 z provozu majetku daného pod národní správu k vypořádání podle § 2, odst. 1 zákona č. 31/1947 Sb., nemůže se Československý stát bránit s úspěchem vylučovací žalobou exekuci vedené pro tuto pohledávku proti národnímu správci č. 307.

- exekuční titul vydobytý v době trvání národní správy (dekret pres. rep. č. 5/1945 Sb.) proti osobě, jejíž majetek byl dán pod národní správu, není vykonatelný proti národnímu správci, třeba se týkal majetku, na nějž byla národní správa zavedena; lhůstojno, že v době zahájení sporu, z něhož exekuční titul vyšel, nebyla ještě národní správa poznamenána v obchodním rejstříku; národní správce je oprávněn odporovat exekuci vedené podle takového titulu žalobou podle § 37 ex. ř. č. 341.

- **o zmatečnosti:** ustanovení § 2 nař. min. sprav. č. 228/1944 Sb. se nevztahuje na lhůty civilního řádu soudního, stanovené k podání opravných prostředků, žaloby o zmatečnost a o obnovu č. 244.

- o **zmatečnost usnesení valné hromady**: první rok není určen k tomu, aby se při něm jednalo o návrhu na složení jistoty podle § 42, odst. 3 zák. č. 58/1906 ř. z. č. 326.
- v návrhu na složení jistoty není třeba osvědčit škodu hrozící společnosti s ručením omezeným z toho, že usnesení společníků bylo napadeno žalobou podle § 41, odst. 1 cit. zák. č. 326.
- **určovací**: pokud jsou splněny podmínky § 228 c. ř. s. u prodávatelovy žaloby o určení neplatnosti tržní smlouvy, třebas nabytí za sporu předmět tržní smlouvy znovu do svého držení č. 224.
- lze se domáhat žalobou zjištění, že z rozsudku, jímž bylo určité osobě pravoplatně přisouzeno nějaké plnění, není oprávněna tato osoba, nýbrž nynější žalobce, který byl v původní žalobě nesprávně označen č. 226.

Živnost: nebyl-li veřejné obchodní společnosti vydán živnostenský list podle § 6 vl. nař. č. 263/1939 Sb., je smlouva o veřejné obchodní společnosti neplatná, třebas jednotliví smluvci měli osobní živnostenské listy; právní poměr mezi smluvci třeba v takovémto případě posouditi podle §§ 1175 a násl. obč. zák. č. 166.

Seznam zákonných ustanovení, jež byla uvedena v ročníku 1947.

I. Občanský zákon.

	č.		č.
7	214	536	247, 349
26	271	537	196, 247
44	237	547	187, 197
62	287	552	247
91	237, 276	553	247
92	237	585	286
93	237, 287	586	286
103	329	602	251
137	195	608	251
139	176	612	258
141	176, 336	649	278
142	186, 280	684	278
144	280	685	260
145	280	696	329
154	195, 205	698	278, 329
156	263	699	278
158	202, 263	700	329
163	226	707	258
166	336	727	247
178	280	730	247
187	336	735	266, 349
233	296	757	266
250	336	760	247
270	340	799	196, 303
271	280	802	278
274	258	806	278
276	340	808	278
292	178, 294	809	196, 247
305	304	810	197, 238
328	304	811	315
335	303, 304	812	177, 315
369	215, 233	815	315
378	233	823	247
424	292, 311	825	166, 223
426	215, 233	828	273
427	233	829	166
428	233, 237	830	201, 223, 312
429	233	831	201
431	164, 311	832	201
451	183	833	273
523	273	834	273
533	247	835	273
535	260	839	166, 273

	č.		č.
840	273	1206	166
841	201	1212	223
843	201, 285	1215	166
858	223	1220	176
861	251	1249 — 1254	251
870	171	1255 — 1258	251
871	171	1266	276, 350
875	171	1278	247
879	224, 272	1294	293, 304
881	237	1295	223, 293
896	179	1297	214
916	255	1311	293
917	251	1323	304
936	345	1324	304
956	236, 251	1325	169
957	174, 184	1326	169
964	174	1327	169
971	319	1331	304
1009	208	1332	304
1017	174	1383	247
1035	219	1392	170
1053	345	1419	260
1056	345	1425	260
1090	207	§ 1438	348
1096	170	§ 1447	214
1167	214	§ 1449	263
1175	166	§ 1481	201
1192	166		

II. Obchodní zákon.

	č.		č.
§ 7 uvoz. zák.	166	čl. 137	166
čl. 1	228	čl. 218	301
čl. 4	275	čl. 227	257, 292
čl. 5	275	čl. 229	292
čl. 16	275	čl. 247	257
čl. 22	197	čl. 279	228
čl. 85	166	čl. 390	228
čl. 133	166	čl. 395	228

III. Jurisdikční norma.

	č.		č.
31	266	§ 57	264
41	264	§ 58	264
42	228, 249, 297	§ 59	264
43	351	§ 60	264
44	225, 274	§ 76	287
54	264	§ 76 a)	287
55	264	§ 104	228
56	224		

IV. Civilní řád soudní.

	č.		č.
čl. XLII uvoz. zák.	166	267	219, 299
§ 1	167, 193, 233, 256	268	281
§ 5	193	269	264
§ 6	191, 256, 262, 303, 331, 336	272	299, 318
§ 7	167, 191, 256, 303, 331, 336	276	211
§ 8	193, 340, 341	277	211
§ 14	289	292	178, 181, 298, 309
§ 17	228, 248	293	298
§ 18	228	362	318
§ 22	215	371	224
§ 26	310	393	166, 228, 293, 338
§ 27	310	396	211, 285, 243
§ 34	310	405	188, 251
§ 35	292, 341	406	223, 224, 312
§ 38	288	411	211
§ 52	312	417	267
§ 57	326	428	222
§ 59	326	431	264
§ 60	326	448	264, 334
§ 61	326	451	264
§ 62	326	462	210, 319
§ 87	299	471	346
§ 88	299	— č. 2	264, 334
§ 89	299	— č. 6	228
§ 102	299	— č. 7	193
§ 103	299	473	193, 228
§ 115	340	474	334
§ 123	299	475	228
§ 125	299	477	167
§ 134	207	— č. 1—7	264, 334
§ 155	191	— č. 2	269, 334
§ 158	341	— č. 3	334, 351
§ 176—179	264	— č. 4	195, 275
§ 182	180, 210, 211, 233, 262, 319	— č. 5	191, 193, 256, 275
§ 189	338	— č. 6	165, 191, 228, 268, 294, 347
§ 190	163, 231, 287, 347, 351	— č. 9	267
§ 191	287	posl. odst.	193
§ 192	287	478	347
§ 193	211	482	236, 310, 350
§ 226	226	483	180
§ 228	224, 226	488	211, 229
§ 230	303	496	210, 259, 283
§ 232	275	497	211, 262, 278, 283, 312
§ 234	191, 233	498	210, 226
§ 235	207, 233, 237	499	191
§ 236	207, 224, 327	500	264
§ 239	310, 326	501	264
§ 240	228, 249, 351	502	228
§ 259	207	503, č. 1	228, 267
§ 261 a)	225	— č. 2	169, 172, 180, 228, 267, 269, 271, 276, 287, 318, 319
§ 266	238, 299	— č. 3	267, 269, 271, 292

	Č.		Č.
— č. 4	163, 165, 184, 200, 205, 211, 228, 262, 267, 269, 276, 279, 299, 310, 350	— odst. 1, č. 6	244
§ 504	200, 228	— odst. 1, č. 7	244, 308
§ 510	164, 174, 204, 211, 312, 319	§ 532	229
§ 513	211, 312, 350	§ 534	244
§ 514	219, 221	§ 535	229
§ 519	221, 229, 346	§ 538	244
§ 519, č. 3	210, 219	§ 541	308
§ 520	168	§ 543	244
§ 523	229, 296	§ 560—576	294
§ 526	168, 229, 296	§ 560	227, 294
§ 527	275	§ 562	227, 294, 299
§ 528	216, 221, 228, 249, 250, 322	§ 565	227, 294, 299
§ 529	226, 310	§ 566	227, 294, 299
§ 530, odst. 1, č. 3	310	§ 567	227, 294
		§ 571	237, 271, 299
		§ 572	294
		§ 575	237
		§ 577	228
		§ 599	228

V. Exekuční řád.

	Č.		Č.
§ 1, č. 10	178, 309	§ 68	168
— č. 12	178	§ 78	167, 168, 250, 296
— č. 18	227	§ 183	252
§ 7	290	§ 251	306
§ 8	250	§ 252	306
§ 9	341	§ 290	306
§ 10	226	§ 352	295
§ 17	250	§ 354	170
§ 35	250, 350	§ 367	175
§ 36	250	§ 378	220
§ 37	267, 306, 341	§ 382	
§ 39	250	— č. 6	220
— č. 1	265	§ 384	326
§ 55	252	§ 402, č. 2	220, 316
§ 65	295		

VI. Nesporné řízení.

	Č.		Č.
a) Nesporný patent.		§ 75	266, 288, 315
§ 20	282	§ 92	282
§ 29	315	§ 97	255, 325
§ 43	282	§ 104	255
§ 65	286	§ 116	247
§ 66	286	§ 125	288, 289
§ 67	286	§ 126	286, 288, 289
§ 72	187, 282, 302, 325	§ 130	247
§ 73	302, 315	§ 145	197, 238

	Č.
§ 157	258
§ 160	258
§ 161	258
b) Zákon č. 100/1931 Sb.	
§ 6	187, 196, 222, 241, 243, 246, 248, 254, 257, 282, 296, 303, 309, 321, 325, 332, 336, 337, 349
§ 8	182, 261
§ 9	182, 288
§ 13	168, 261
§ 16	198, 338
§ 17	192
§ 18	246, 288, 336
§ 19	340
§ 23	176, 187, 197, 198, 218, 231, 240, 241, 242, 247, 248, 263, 282, 286, 288, 301, 323, 337
§ 25	209, 231, 241, 286
§ 26	176, 222
§ 28	313
§ 30	340
§ 31	182, 246, 263, 338, 349
§ 32	311, 324
§ 34	168, 222, 288, 289, 303, 316, 327, 336, 338
§ 35	316, 349
§ 36	182, 340, 349
§ 37	187, 243, 248, 254, 257, 296, 325, 337

	Č.
§ 38	168, 261, 313, 316
§ 39	168, 182, 316, 340
§ 40	168
§ 41	218, 286, 349
— odst. 2, písm. c)	209, 240, 316, 327, 348
— odst. 2, písm. d)	280
— odst. 2, písm. f)	213, 222, 238, 258, 280, 291, 303, 311, 332, 336, 340
— odst. 2, písm. g)	187, 196, 222, 241, 246, 248, 282, 288, 301, 311, 336, 340
— odst. 2, písm. h)	196, 213, 222, 301
— odst. 3	222, 258, 261
— odst. 4	241, 280, 289, 291, 340
§ 42	222, 266
§ 43	222, 248, 258, 266, 288, 291, 301, 349
§ 45	311
§ 46, odst. 1	280
— odst. 2	176, 186, 187, 192, 196, 197, 198, 199, 203, 225, 231, 239, 245, 247, 255, 263, 265, 282, 284, 286, 302, 305, 313, 315, 327, 328
— odst. 3	168, 248, 257, 258, 288, 301
§ 48	168
§ 50	316

VII. Jiné zákony a nařízení.

	Č.		Č.
1801 říjen 23., č. 542 Sb. z. s. (přil. III, dv. dekr. ze dne 15. července 1796)	165	§ 206	287
1819 srpen 23., č. 1595 Sb. z. s. (řízení ve věcech manžel- ských)		§ 431	281
§ 14	200, 204, 287	1856 prosinec 27., č. 1 ř. z. z r. 1857	285
1838 srpen 21., č. 291 Sb. z. s.	306	1859 prosinec 20., č. 227 ř. z. (živn. řád)	166
1845 květen 29., č. 888 Sb.	258	§ 14	301
1852 květen 27., č. 117 ř. z. (trestní zákon)		1863 březen 9., č. 27 ř. z.	
§ 68	193	§ 22	212
§ 166	281	1868 červenec 6., č. 96 ř. z.	
§ 167	281	§ 3	
		1871 červenec 25., č. 75 ř. z. (not. řád)	261
		§ 5	

Č.

1871 červenec 25., č. 76 ř. z.	251, 345
§ 1	251, 345
— červenec 25., č. 95 ř. z. (kni- hovní zákon)	
§ 4	183
§ 6	347
§ 8	298
§ 9	183
§ 20	298
§ 26	178, 180, 181
§ 31	298
§ 32	175
§ 33	178, 309, 331
§ 52	181, 298
§ 53	253
§ 94	175, 298, 311, 330
§ 95	311
§ 123	175, 309
§ 126	309, 311
§ 130	311
1872 červenec 12., č. 112 ř. z. (syn- dikátní zákon)	
§ 1	283
§ 10	283
1873 duben 9., č. 70 ř. z. (vý- dělk. a hospodářská spole- čenstva)	
§ 3	198
§ 9	198
§ 11	198
§ 23	339
§ 24	199, 339
§ 27	198, 199
§ 30	192, 198, 314
— duben 27., č. 63 ř. z.	271
— květen 14., č. 71 ř. z. (spo- lečenstevní rejstřík)	
§ 3	198
§ 7	198
— květen 23., č. 119 ř. z. (trestní řád)	
§ 357	265
1879 březen 30., č. 50 ř. z.	285
1887 prosinec 28., č. 1 ř. z. pro rok 1888 (zák. o úrazovém pojištění)	
§ 45	169
§ 46	169
1897 květen 5., č. 112 ř. z.	
§ 89	192
— prosinec 9., č. 283 ř. z. (ří- zení ve věcech manžel- ských)	287
§ 10	200, 204
1899 září 20., č. 175 ř. z. (akci- ový regulativ)	
§ 39	257

Č.

1903 červen 10., č. 133 ř. z. (re- vise společenstev)	
§ 2	339
§ 5	339
§ 9	198
1906 březen 6., č. 58 ř. z. (zák. o společnosti s r. o.)	
§ 10	326
§ 25	326
§ 27	326
§ 33	326
§ 41	326
§ 42	326
§ 45	326
1911 květen 12., č. 91 ř. z.	287
1914 říjen 12., č. 276 ř. z. (I. díle novela k obč. zák.)	
§ 16	213
1919 leden 29., č. 52 Sb.	271
— květen 22., č. 320 Sb. (man- želská novela)	259
§ 13	329
§ 13, písm. a)	200, 333
— písm. h)	200
§ 14, písm. a)	204
— písm. b)	204
§ 28	287
— říjen 17., č. 562 Sb. (podmí- něné odsouzení a propu- štění)	
§ 1	281
1920 leden 30., č. 80 Sb. (Zá- kon domovnícky)	188
— leden 30., č. 81 Sb. (zákon přídělový)	274
— únor 29., č. 121 Sb. (ústavní listina)	
§ 96	209
§ 102	317
§ 106	259
§ 109	317
§ 128	259
— září 15., č. 542 Sb.	167
1921 duben 1., č. 161	287
1922 leden 31., č. 40 Sb. (advo- kátní novela)	
§ 5	212
1928 leden 13., č. 8 Sb. (správní řád)	297
§ 5	209
§ 10	221
§ 77	343
— březen 28., č. 44 Sb. (zák. o ochr. nájemníků)	227, 271
— březen 28., č. 56 Sb. (zák. o osvojení)	
§ 4	336

Č.

1931 březen 27., č. 64 Sb.	
konkursní řád	
§ 11	306
výrovnací řád	
§ 12	306
— květen 27., č. 93 Sb. (malý přídělový zákon)	
§ 2	183
§ 6	183
— červenec 4., č. 131 Sb. (zák. o pracovních soudech)	
§ 1	249
§ 33	269
§ 36	219, 221
§ 42	194, 249, 269, 334
— prosinec 1., č. 180 Sb.	
§ 1	249
§ 2	194
1934 březen 24., č. 62 Sb. (ochra- na nájemníků)	
§ 1	227, 271
§ 7	271
— červenec 3., č. 145 Sb. (zák. o poj. smlouvě)	
§ 5	281
§ 46	281
§ 47	171
§ 62	179
§ 72	179
§ 115	179
§ 118	179
— červenec 11., č. 154 Sb. (zák. o soukr. zaměstnancích)	
§ 34	219
§ 44	344
— prosinec 11., č. 251 Sb.	
čl. I, č. 4	275
— č. 5	221, 228
čl. V, č. 1	177, 186, 198, 199, 225, 232, 247, 263, 265, 284, 286
1935 červen 8., č. 125 Sb.	183
1936 duben 2., č. 86 Sb. (exekuce proti obcím)	306
— květen 13., č. 131 Sb. (obra- na státu)	
§ 60	269
§ 118	317
— červen 16., č. 161 Sb. (pro- cesní novela)	
čl. IX	334
— prosinec 17., č. 314 Sb.	
čl. I	176, 186, 198, 199, 221, 225, 228, 232, 247, 263, 265, 284, 286
čl. II	220

Č.

1938 září 26., č. 199 Sb.	
§ 1	283
§ 6	283
— říjen 9., č. 218 Sb.	
§ 1	292, 317, 345
§ 5	180
§ 9	317
— prosinec 6., č. 313 Sb.	
§ 1	252
§ 3	252
— prosinec 21., č. 379 Sb.	335
1939 březen 21., č. 87 Sb.	193
§ 1	163, 273
§ 3	273
§ 4	273
— červenec 20., č. 175 Sb.	
§ 1	173, 223, 313
§ 3	295
— září 27., č. 209 Sb.	
§ 10 přílohy	344
— říjen 26., č. 308 Sb.	
čl. I, č. 6	269, 334
čl. II	334
— listopad 4., č. 263 Sb.	
§ 1	166
§ 5	166
§ 6	166
1940 únor 22., č. 140 Sb.	
§ 1	273
§ 2	273
§ 3	273
§ 4	273
— březen 28., č. 177 Sb. (ochra- na nájemníků)	227
— listopad 11., č. 397 Sb.	166
— prosinec 16., č. 451 Sb.	
§ 15, § 16	228
— prosinec 19., č. 111 Sb. z r. 1941 (jednotný směneč- ný řád)	
§ 17	272
— prosinec 19., č. 62 Sb. pro rok 1941 (požáry z nedbalosti)	
§ 1	281
1941 leden 23., č. 46 Sb.	
§ 9	343
§ 15	343
§ 19	343
— březen 31., č. 127 Sb. (vl. nař. o myslivosti)	
§ 12	294
— červen 4., č. 205 Sb.	183
— červen 26., č. 248 Sb. (ochra- na nájemníků)	
§ 1	227
§ 6	227
§ 7	227, 271

C.

1941 říjen 18., č. 367 Sb.	
§ 1	173
— prosinec 18., č. 443 Sb.	292, 317
1942 květen 4., č. 154 Sb.	169
§ 23	269
— říjen 27., č. 377 Sb.	271
§ 1	271
— prosinec 31., č. 1 Sb. z r. 1943 (čištění veřejných chodníků)	
§ 1	293
§ 4	293
§ 6	293
1943 leden 13., č. 14 Sb.	
§§ 1—9	167
— duben 20., č. 103 Sb.	
§ 5	206
§ 6	206
§ 7	170, 206
§ 8	170
§ 13	170
1944 leden 25., č. 39 Sb. (pro- cesní novela)	262, 284
čl. I, č. 1	287
čl. III, č. 11	259
— březen 30., č. 79 Sb.	227
— srpen 3., č. 11 Úř. věst. čsl.	269, 295
čl. 1	163, 170
čl. 2	163, 183, 194, 218, 223, 228, 244, 249, 252, 256, 257, 259, 264, 271, 287, 313, 334, 350
čl. 3	163, 228, 252
čl. 6	163, 164, 196, 209, 213, 232, 239, 252, 257, 259, 274, 277, 292, 310, 321, 327, 342, 344, 351
čl. 8	164
čl. 9	242, 265
— srpen 26., č. 183 Sb. (zjed- nodušení v občanském soud- nictví)	
§ 6	207, 264
§ 21	264
— srpen 29., č. 189 Sb.	312
— září 2., č. 194 Sb.	
§ 4	194, 249, 334
§ 9	249
— říjen 7., č. 228 Sb.	
§ 2	244
1945 květen 5., č. 4 Sb. (národní výbory)	
§ 3	317

C.

1945 květen 19., č. 5 Sb. (dekr. o národní správě)	291, 304, 308
§ 1	163, 164, 171, 174, 217, 218, 238, 246, 255, 257, 306, 309, 319, 347, 348
§ 2	186, 193, 195, 205, 215, 233, 255, 262, 319
§ 3	186, 193, 195, 205, 210, 215, 241, 256, 291, 306, 319
§ 4	193, 216
§ 6	255
§ 7	164, 172, 178, 181, 193, 203, 209, 210, 233, 241, 253, 262, 270, 272
§ 8	193
§ 9	181, 238
§ 11	178, 210, 301
§ 12	172, 192, 243, 272
§ 13	256
§ 14	209, 262
§ 15	209, 243
§ 16	186, 209, 243
§ 17	210, 256
§ 18	186, 193, 195, 205, 233, 246, 262, 267, 275, 306
§ 19	193
§ 20	185, 193, 238, 241, 246, 255, 267, 292, 306, 308, 332, 341
§ 21	164, 172, 186, 195, 203, 205, 210, 215, 233, 241, 243, 246, 253, 255, 256, 262, 270, 275, 284, 292, 306, 332
§ 22	164, 172, 178, 186, 195, 203, 205, 234, 241, 246, 253, 262, 267, 270, 272, 275, 306
§ 23	246
§ 24	164, 178, 197, 210, 217, 241, 246, 257, 270, 284, 306, 309, 347
§ 26	341
§ 31	178
— červen 4., č. 13 Sb. (úřady ochrany práce)	269
§ 3	343

C.

1945 červen 4., č. 14 Sb.	269
§ 3	169
— červen 4., č. 15 Sb.	343
§ 2	219, 269
§ 3	219
— červen 19., č. 16 Sb. (retri- buční dekrét)	
§ 14, písm. c)	191
— červen 21., č. 12 Sb. (dekr. konfiskační)	241, 247, 306
§ 1	176, 185, 187, 193, 262, 282, 308
§ 2	282
§ 3	193, 282
§ 4	262
§ 5	185, 191, 193, 271
§ 6	262, 297
§ 7	262
§ 12	262
— červen 29., č. 186 Sb. z r. 1946	
čl. 1	189
— červenec 20., č. 28 Sb.	
§ 2	262
§ 5	262
§ 9	262
— červenec 27., č. 30 Sb. příloha	
viz 1944, srpen 3., č. 11 Úř. věst. čsl. (dekrét o obnovení právního pořádku).	
— červenec 27., č. 31 Sb.	
§ 1	163, 244
— srpen 2., č. 33 Sb. (úprava státního občanství)	
§ 1	327
§ 2	241, 327
— srpen 17., č. 53 Sb. (odči- nění křivd veřej. zaměst- nancům)	
§ 1	335
§ 4	335
§ 5	335
— září 3., č. 70 Sb. (statut Ná- rodního pozemkového fon- du)	185, 262
§ 1	297
§ 3	297
§ 4	262
— září 19., č. 79 Sb. (zatímní úprava soudnictví)	227
§ 5	300
§ 6	300
§ 11	242
— říjen 1., č. 88 Sb. (všeobecná pracovní povinnost)	269
§ 13	343

C.

§ 15	343
§ 26	343
1945 říjen 4., č. 105 Sb. (o očis- tých komisích)	
§ 1	221
§ 4	221
§ 5	221
§ 6	221
§ 8	221
§ 15	221
§ 21	221
§ 23	221
§ 24	221
§ 30	221
§ 32	221
— říjen 19., č. 91 Sb. (obno- vení čsl. měny)	
§ 16	260
— říjen 20., č. 95 Sb.	
§ 1	245
§ 2	245
§ 5	245
§ 29	245
— říjen 24., č. 100 Sb.	
§ 4	330
§ 12	330
§ 13	330
§ 17	330
— říjen 24., č. 102 Sb. (znárod- nění akciových bank)	
§ 1	221
§ 7	221
§ 10	221
§ 11	221
§ 12	221
§ 13	221
§ 14	221
§ 17	221
§ 20	221
§ 22	221
§ 23	221
§ 24	221
§ 29	221
§ 36	221
— říjen 24., č. 104 Sb. (zá- vodní a podnikové rady)	
§ 20	233
§ 22	249
— říjen 25., č. 108 Sb. (dekrét konfiskační)	309
§ 1	164, 175, 176, 185, 187, 193, 195, 205, 217, 232, 234, 241, 246, 247, 252, 254, 255, 262, 271, 277, 282, 298, 301, 302, 306, 325, 327, 332, 337, 346, 348

Č.

§ 2	164, 176, 217, 238, 246, 296, 332, 348
§ 3	218, 241, 253, 271, 296, 298, 301, 306, 325
§ 5	175, 185, 191, 193, 218, 241, 246, 253, 267, 271, 290, 296, 298, 306, 307, 332, 346, 348
§ 7	271
§ 13	234
§ 16	271
§ 20	296
1945 říjen 27., č. 117 Sb. (prohlášení za mrtvého)	298, 302, 306, 325
§ 2	323, 349
§ 4	222
§ 7	222
§ 8	235, 305, 328, 349
§ 11	222, 235
§ 12	235, 323, 349
§ 14	235, 323
§ 17	235, 305
§ 18	222
§ 21	235
§ 23	305
— říjen 27., č. 124 Sb. (opatření ve věcech knihovních)	175
§ 5	189
— listopad 22., č. 2 Sb. pro rok 1946	317
§ 2	189
— prosinec 11., č. 162 Sb.	317
— prosinec 19., č. 12 Sb. z r. 1946, příloha viz 1944 srpen 3., č. 11 Úř. věst. čsl. (dekret o obnovení právního pořádku)	318
1946 leden 10., č. 8 Sb. (spory z rodinného práva)	318
§ 1	271
— únor 21., č. 35 Sb.	271
§ 1	185
— březen 1., č. 45 Sb. (statut Fondu národní obnovy)	271
§ 1	234, 253, 271, 298, 306
§ 4	234, 253, 271, 298, 306
— březen 28., č. 57 Sb.	252
čl. I	164, 213, 259, 277, 337
— duben 9., č. 76 Sb.	208, 252, 300, 321, 342, 351
§ 1	208, 239, 252, 300, 310, 351
§ 2	208, 239, 252, 300, 310, 351

Č.

§ 3	300, 351
§ 4	196, 208, 300, 320, 321, 331, 342
§ 10	196, 252, 295, 300, 311, 320, 321, 350
1946 duben 30., č. 110 Sb.	164, 232, 292, 327, 344
§ 1	218, 252, 274
§ 2	252
§ 3	252, 274
— květen 16., č. 126 Sb. (zemědělské pachtovní poměry)	263
§ 1	263
§ 3	263
§ 4	263
§ 5	263
§ 6	263
— květen 16., č. 128 Sb. (restituční zákon)	174, 217, 218, 232, 236, 238, 240, 246, 248, 255, 270, 274, 313, 347, 348
§ 1	163, 208, 217, 218, 232, 240, 241, 242, 248, 265, 270, 274, 321, 327, 344, 347, 348
§ 3	347
§ 4	174, 217, 218, 231, 232, 240, 241, 248, 256, 257, 265, 270, 284, 303, 327, 332, 347, 348
§ 5	217, 231, 241, 327, 332
§ 6	164, 217, 218, 236, 238, 240, 248, 257, 303, 304, 332, 347, 348
§ 7	164, 218, 238, 248, 257, 304, 311, 332, 348
§ 8	208
§ 9	164, 179, 217, 238, 241, 246, 256, 284, 294, 332, 338
§ 10	164, 208, 217, 218, 236, 243, 246, 257, 270, 274, 303, 309, 338, 347
§ 11	316, 322, 338
§ 12	220
§ 13	174, 216, 225, 236, 347
§ 15	208, 218, 240, 241, 242, 265, 327

Č.

§ 16	238, 246, 296, 327, 332, 337, 338
§ 17	164, 218
1946 květen 16., č. 130 Sb.	221
— květen 16., č. 143 Sb.	194, 219, 221, 230, 249, 268
§ 1	194, 221, 230, 249, 268
§ 2	194, 221, 230, 249, 268
§ 22	194, 219, 221, 230, 249, 268
§ 23	221
— květen 16., č. 144 Sb.	331
§ 6	227, 252, 271
— říjen 2., č. 195 Sb.	166, 183, 223
§ 2	259, 287
— říjen 3., č. 198 Sb.	190
§ 1	190, 333
§ 3	190, 333
§ 4	190, 333

Č.

§ 5	189, 190, 333
§ 7	333
1946 říjen 3., č. 200 Sb.	314
§ 6	212
— říjen 16., č. 201 Sb. (úprava advokacie)	202, 204
§ 5	221
— listopad 21., č. 227 Sb.	166
§ 1	287
— prosinec 19., č. 247 Sb.	334
— prosinec 20., č. 256 Sb.	334
1947 únor 14., č. 31 Sb. (rozdělení konfiskovaného majetku)	262
§ 2	306, 307, 346, 348
§ 4	307
§ 13	306
— květen 8., č. 90 Sb.	262
— červen 12., č. 105 Sb.	287
čl. II	287, 334
čl. XI	287, 334
čl. XII	287, 334
čl. XIV	262, 334

VIII. Výnosy a jiné předpisy.

Č.

Výnosy ministerstva financí:

1945 říjen 27., č. j. 55787/45-II/3	245
— prosinec 1., č. 42615/45-II/5	245
— prosinec 14., č. 91847/45/7	245

Výnosy ministerstva ochrany práce a soc. péče:

1945 červen 8., č. 39 Úř. I.	164, 178, 291, 319
— listopad 30., č. R 800/16-28-11-45	319
1946 březen 8., č. R 6000-18/12-45	319

Výnosy ministerstva spravedlnosti:

1945 červen 15., č. 2 Věst.	243
1946 prosinec 20., č. 19 Úř. I. I	218

Výnosy ministerstva průmyslu:

1946 březen 7., č. 1000 Úř. I. I	330
— březen 19., č. II 1/76733/46 (směrnice k provedení § 24 dekr. č. 5/1945 Sb.)	197
§ 5	197
§ 6	197

Výnosy ministerstva školství a národní osvěty:

1921 říjen 15., č. 87471, příl. 1 sešitu č. 21 Věstníku	167
čl. 9, čl. 49	

Výnosy ministerstva vnitra:

1946 listopad 13., č. 202, Úř. I. I	183

č.

Výnosy ministerstva vnitřního obchodu:	
1946 březen 22., č. 76274/46	211
Vyhlášky Fondu národní obnovy:	
1947 únor 10., č. 133 Úř. l. I	241
Jiné výnosy a vyhlášky:	
1942 prosinec 1., č. 1085 Úř. l. (Všeobecné spediční podmínky)	228

IX. Předpisy cizozemské.

č.

1869 č. 4 (indický rozlukový zákon)	333
1938 červenec 6., str. 807 říš. zák. něm. § 46	165
1940 březen 5., str. 77 věstníku říš. protektora	164
1941 říjen 8., str. 623 něm. říš. zák. I. díl	240
— říjen 12., str. 555 věst. t. zv. říš. protektora	164
1942 duben 13., str. 91 věst. t. zv. říš. protektora	164, 218
— červenec 28., str. 481 něm. říš. zák. I., str. 227/42 Věst. t. zv. říš. protek- tora	223, 312

Opravy v ročníku 1947.

Na str. 41. v 2. řádce právní věty rozhodnutí č. 179 opravte: »3. července 1945« na »3. července 1934«.

Na str. 118. opravte spisovou značku rozhodnutí č. 216 »R II 44/42« na »R II 44/47«.

Na str. 133. v 2. řádce právní věty rozhodnutí č. 221 opravte: »27. října 1945« na »24. října 1945«.

Na str. 193. v 2. řádce od zdola nahraďte slovo »příslušnosti« slovem »spolehlivosti«.